

Hugh Martin

Esperanto-íslensk orðabók

Esperanta-Islanda Vortaro

Reykjavík 2011

Íslenska esperantosambandið

Rejkjaviko 2011

La Islanda Esperanto-Asocio

©2011 Íslenska esperantosambandið

Þessi orðabók er gefin út í rafrænni gerð. Heimilt er að afrita hana og/eða prenta til eigin nota en óheimilt að fjölfalda hana í fjárhagslegu hagnaðarskyni.

©2011 La Islanda Esperanto-Asocio

Tiu vortaro estas eldonita kiel elektronika versio. Estas permesite kopii ĝin kaj/aŭ presi por propra uzado, sed malpermesite multobligi ĝin por ekonomia avantaĝo.

Tölvuvinnsla og umbrot: Stefán Briem
Umbrotskerfi: L^AT_EX 2_ε.

ISBN 978-9979-70-905-3

Prilaborado kaj kompostado: Stefán Briem
Kompostilo: L^AT_EX 2_ε.

Hugh Martin (1931-2001)

Hugh Martin var skoskur esperantisti, sem var í fjöldamörg ár virkur í skosku og alþjóðlegu esperantohreyfingunni. Hann starfaði sem prestur og þjónaði í Glasgow, Kaíró og síðustu ár sín í Birmingham. Á árunum í Glasgow var hann formaður Esperantofélagsins í Glasgow og ritstjóri *Esperanto en Skotlando*, tímarits skosku esperantosamtakanna. Hann starfaði einnig í Esperantosambandi Bretlands, var meðal dæmenda í árlegri bókmenntasamkeppni á vegum Alþjóðlega esperantosambandsins (UEA), birti þýðingar í *Skota Antologio* (Sýnisbók skoskra bókmennta) og á starfsárum hans í Kaíró var honum af hálfu UEA falið að skipuleggja arabísku esperantohreyfinguna og hafa við hana samvinnu.

Hugh Martin var framúrskarandi málvísindamaður. Auk esperantos hafði hann fullt vald á íslensku, latínu, grísku, hebresku, arabísku og gelísku. Árið 1978 fór hann til Íslands, þar sem hann starfaði í sex ár sem enskukennari í Fjölbrautaskóla Vesturlands á Akranesi og var jafnframt í tengslum við íslenska esperantista. Þau tengsl leiddu til þess að hann tók saman esperanto-íslenska orðabók, en handrit hennar afhenti hann Íslenska esperantosambandinu til eignar. Í Egyptalandi þýddi hann á esperanto úr arabíska frumtextanum rit eftir Taha Hussein, *Vivotagoj I* (Ævidagar I) sem er varðveitt í handriti.

Hugh Martin sneri aftur til Bretlands frá Egyptalandi árið 1989 og þjónaði sem prestur í Birmingham til dauðadags árið 2001. Þar hélt hann áfram starfi sínu í þágu esperantos sem almennur fulltrúi og fagfulltrúi á vegum UEA og ritstýrði á ný tímaritinu *Esperanto en Skotlando*. Á þessum tíma tók hann saman tvíhliða orðasafn, gelískt-esperanto / esperanto-gelískt.

Hugh Martin var maður búinn óvenjulegum eiginleikum, maður djúprar menntunar og mannúðar. Í eftirmælum um hann í *New World*, málgagni Félags Sameinuðu þjóðanna í Stóra-Bretlandi og Norður-Írlandi, er sérstaklega minnst óþreytandi starfs hans fyrir það félag.

Hugh Martin estis skotdevena esperantisto, kiu dum multaj jaroj aktivis en la skota kaj internacia Esperanto-movado. Profesie li estis pastro kaj servis en Glasgovo, Kairo kaj dum siaj lastaj jaroj en Birmingham. Dum siaj jaroj en Glasgovo li estis prezidanto de la Glasgova Esperanto-societo kaj redaktoro de *Esperanto en Skotlando*, la revuo de Skota Esperanto-Federacio. Li aktivis ankaŭ en la Esperanto-Asocio de Britio, estis juĝanto ĉe la Belartaj Konkursoj de Universala Esperanto-Asocio (UEA), aperigis tradukojn en *Skota Antologio*, kaj dum siaj deĵoraj jaroj en Kairo li estis komisiita de UEA organizi kaj kunlabori kun la araba Esperanto-movado.

Hugh Martin estis elstara lingvisto. Krom Esperanto li plene posedis la lingvojn islandan, latinan, grekan, hebrean, araban kaj gaelan. En 1978 li iris al Islando, kie li laboris dum ses jaroj kiel instruisto de la angla lingvo en supera lernejo en Akranes kaj havis kontaktojn kun la islandaj esperantistoj. Tiuj kontaktoj kondukis al lia kompilado de Esperanto-Islanda Vortaro, kies manuskripton li transdonis en la posedon de Islanda Esperanto-Asocio. En Egiptio li tradukis el la araba originalo verkon de Taha Husejn, *Vivotagoj I*, kiu estas en manuskripto.

Hugh Martin revenis al Britio el Egiptio en 1989 kaj servis kiel pastro en Birmingham ĝis sia morto en 2001. Tie li daŭrigis sian agadon por Esperanto kiel delegito kaj fakdelegito de UEA kaj denove redaktis la revuon *Esperanto en Skotlando*. En tiu tempo li kompilis dudirektan vortaron, Gaelan-Esperanto / Esperanto-Gaelan.

Hugh Martin estis homo dotita de eksterordinaraj kvalitoj, homo de profunda klereco kaj humaneco. En nekrologo pri li en *New World*, organo de United Nations Association, estas aparte menciita lia nelacigebla laboro por tiu Asocio.

FORMÁLI

Á landsþingi Íslenska esperantosambandsins (IEA) árið 1989 færði Hugh Martin sambandinu að gjöf handrit sitt að esperanto-íslenskri orðabók ásamt öllum réttindum. Höfundur hafði lagt til grundvallar esperantoorðaforðann í *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto* (PIV), útg. 1987, og leitast við að skrá íslenskar þýðingar á sem stærstum hluta þess orðaforða.

Allar lagfæringar og undirbúningur að útgáfu orðabókarinnar hafa íslenskir esperantistar látið í té í sjálfboðavinnu.

Við skipulagningu á því hvernig unnið skyldi að útgáfu bókar eftir handritinu naut esperantohreyfingin í fyrstu leiðsagnar Árna Böðvarssonar, en hann lést árið 1992.

Orðabókarnefnd var sett á stofn á landsþingi IEA árið 1991 og hefur hún haft með höndum skipulagningu og umsjón með vinnu fyrir útgáfu orðabókarinnar. Nefndarmenn hafa frá upphafi verið Baldur Ragnarsson, Eysteinn Sigurðsson og Stefán Briem.

Fyrsti verkþáttur var að tölvuskra handritið og lögðu þar hönd á plóg Eysteinn Sigurðsson, Jón Hafsteinn Jónsson, Stefán Briem og Steinþór Sigurðsson. Þetta verk var auðveldað með því að útvega tölvuskra með flettiorðum og efnisflokkun þeirra úr PIV, sem erlendir esperantistar létu góðfúslega í té.

Annar verkþáttur voru lagfæringar, viðbætur og endurbætur af ýmsu tagi, og eru eftirtaldar þeirra helstar: Hermann Lundholm las yfir og bætti orðaforða í *grasafræði* og *garðyrkju*. Loftur Melberg Sigurjónsson las yfir og bætti orðaforða í *biblíunni*, *kaþólsku*, *kristni* og *trúmálum utan kristni*. Stefán Briem samræmdi orðaforða í *stjörnufræði*, bætti við orðaforða í *upplýsingatækni* og uppnýjaði heiti ríkja og þjóðerna.

Þrjár prófarkir hafa verið prentaðar af orðabókinni í lausblaðaformi. Flest voru eintökin af 2. próförk (1996), en þau gafst mönnum færi á að eignast á kostnaðarverði. Nú hefur verið ákveðið að gefa orðabókina út rafrænt og opna gjaldfrjálsan aðgang að henni á Internetinu snemma árs 2011. Nokkur eintök verða einnig prentuð í lausblaðaformi með lágmarkskostnaði en ekki sett í almenna sölu.

Reykjavík í mars 2011

Baldur Ragnarsson

Eysteinn Sigurðsson

Stefán Briem

ANTAŬPAROLO

En la landa kongreso de la Islanda Esperanto-Asocio (IEA) en la jaro 1989, Hugh Martin, honora gasto de la kongreso, donacis al la asocio sian manuskripton pri Esperanto-islanda vortaro kun ĉiuj rajtoj. La verkisto estis bazinta sian verkon sur la vortprovizo de la *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto* (PIV), eld. 1987, kaj klopodis registri islandajn tradukaĵojn de kiel eble plej granda parto de tiu vortprovizo.

Ĉiujn rebonigojn kaj preparadon por eldono de la vortaro islandaj esperantistoj faris kiel volontuloj.

Por la organizo de la labormetodo prepari eldonon de libra vortaro laŭ la manuskripto, la esperantomovado en la komenco ĝuis la gvidadon de Árni Böðvarsson, kiu forpasis en la jaro 1992.

Komisio pri la vortaro, kiu estis starigita en la landa kongreso de IEA en la jaro 1991, organizis kaj prizorgadis la laboron pri eldono de la vortaro. Ekde la starigo de la komisiono la komisionoj estis Baldur Ragnarsson, Eysteinn Sigurðsson kaj Stefán Briem.

La unua tasko estis enkomputile tajpi la manuskripton. Tiun laboron faris Eysteinn Sigurðsson, Jón Hafsteinn Jónsson, Stefán Briem kaj Steinþór Sigurðsson. La laboro estis faciligita per dosiero, kiun alilandaj esperantistoj bonvole disponigis, entenante vortojn kaj vorterojn kun iliaj fakklasoj el PIV.

La dua tasko estis rebonigado, aldonoj kaj plibonigoj diversaj, de kiuj la plej gravaj estas jenaj: Hermann Lundholm tralegis kaj plibonigis la vortprovizon de *botaniko* kaj *hortikulturo*. Loftur Melberg Sigurjónsson tralegis kaj plibonigis la vortprovizon de la *biblio*, *katolikismo*, *kristanismo* kaj *religioj ne kristanaj*. Stefán Briem akordigis la vortprovizon de *astronomio*, aldonis vortprovizon en *informa teknologio* kaj ĝisdatigis nomojn de ŝtatoj kaj naciecoj.

Tri presprovaĵoj de la vortaro estis faritaj en liberfolia formo. Plej multaj estis la ekzempleroj de la 2a presprovaĵo (1996), kiujn oni povis havi ĝi kontraŭ kostoprezco. Estas nun decidite eldoni la vortaron elektronike kaj malfermi senpagan aliron al ĝi en la Interreto frue en la jaro 2011. Ankaŭ kelkaj ekzempleroj estos presitaj en liberfolia formo je minimuma kosto, sed ne metitaj al publika vendo.

Rejkjaviko en marto 2011

Baldur Ragnarsson

Eysteinn Sigurðsson

Stefán Briem

ÁHRIF SAGNA OG EFNISFLOKKUN ORÐA

Mörg esperantoorðanna eru tengd tilteknum efnisflokkum og er hver efnisflokkur táknaður með þremur skáletruðum bókstöfum. Efnisflokkarnir svara að mestu leyti til efnisflokka í PIV (1987) sem þar eru táknaðir með stafrósum. Þrír efnisflokkar bættust við: *innanlandsmál*, *persónur* og *upplýsingatækni*.

Sagnir eru merktar með svipuðum hætti eftir því hvort þær eru áhrifssagnir eða áhrifslausar.

SAGNIR

áhl áhrifslaus sögn

áhr áhrifssögn

EFNISFLOKKAR

alm almenn merking

bib biblían

bif bifreiðar

bók bókmenntir

bún landbúnaður

byg byggingartækni

dýr dýrafræði

eðl eðlisfræði

efh efnishyggja

efn efnafræði

fag fagrar listir

fél stjórnsmál/samfélagsfræði

fja fjarskipti

ff fornleifafræði

flu flugmál

fru frumsaga

gar garðyrkja

goð goðafræði

gra grasafraði

hag hagfræði

hei heimspeki

her hermennska

hlj hljóðfræði

hús húsagerðarlist

inn innanlandsmál

ípr íþróttir/leikir

jar jarðfræði

jár járnbrautir

kap kaþólska

klæ klæðnaður

kri kristni

kvi kvikmyndalist

ldf landafræði

ldm landmælingar

lei leiklist

lfe lífeðlisfræði

lfæ líffærafræði

líf líffræði

ljó ljósfræði/ljósmyndun

lyf lyfjafræði

læk lækisfræði

lög lögfræði

mat matargerðarlist

mál málvísindi

mfr málfræði

nýy nýyrði í daglegu máli

per persónur

pre prentlist/bækur

raf rafmagnsfræði

rtæ raftækni

rúm rúmfræði

sag saga

sál sálarfræði

sig skipasmíðar/siglingar

sjó sjómennska

ská skáldamál

sku skurðlækningar

ste steinafræði

stg steingervingafræði

stj stjörnufræði

stæ stærðfræði

tón tónlist

trú trúsmál utan kristni

tæk tækni

töl tölfraði

umf umferðarmál

upp upplýsingatækni

útv útvarpsmál

veð veðurfræði

ver verslun

vél vélfræði/vélar

vís vísindi

TRANSITIVECO DE VERBOJ KAJ FAKKLASIGO DE VORTOJ

Multaj de la esperantovortoj apartenas al certaj fakklasoj kaj ĉiu fakklaso estas simboligita per tri kursivaj literoj. La fakklasoj plejparte respondas al la fakklasoj en PIV (1987), kiuj estas prezentitaj per vinjetoj. Ĉi-tie tri fakklasoj estis aldonitaj: *internlandaj aferoj*, *personoj* kaj *informa teknologio*.

Verboj estas simile markitaj kiel transitivaj aŭ netransitivaj.

VERBOJ

áhl netransitiva verbo

áhr transitiva verbo

FAKKLASOJ

alm komunua senco

bib biblio

bif aŭtomobiloj

bók beleto

bún agrikulturo

byg konstrutekniko

dýr zoologio

eðl fiziko

efh materialismo historia

efn kemio

fag belartoj

fél politiko/sociologio

fja telekomunikoj

ff arkeologio

flu aviado

fru prahistorio

gar hortikulturo

goð mitologio

gra botaniko

hag ekonomiko/financo

hei filozofio

her militaferoj

hlj fonetiko

hús arkitekturo

inn internlandaj aferoj

ípr sporto/ludoj

jar geologio

jár fervojoj

kap katolikismo

klæ teksindustrio/vestoj

kri kristanismo

kvi kinoarto

ldf geografio

ldm geodezio/topografio

lei teatro

lfe fiziologio

lfæ anatomio

líf biologio/biontologio

ljó fotografio/optiko

lyf farmacio

læk medicino

lög juro

mat kuirarto

mál filologio/lingvistiko

mfr gramatiko

nýy neologismo pri ĉiutagaĵo

per personoj

pre tipografarto/libroj

raf elektro

rtæ elektrotekniko

rúm geometrio

sag historio

sál psikologio/psikiatrio

sig ŝipkonstruado/navigado

sjó maraferoj

ská poetiko/poezia termino

sku kirurgio

ste mineralogio

stg paleontologio

stj astronomio

stæ matematiko

tón muziko

trú religioj ne kristanaj

tæk teknikoj

töl statistiko

umf trafiko

upp informa teknologio

útv radiofonio

veð meteologio

ver komerco

vél maŝinoj/meĥaniko

vís scienco

¹**A, a** *mfr* 1. stafur esperanto-stafrófsins. *de a ĝis z*: frá upphafi til enda.

²**a** 1) (í skammstöfunum) **A.** = **angla lingvo**, **argono**, **ampero**; **a.** = **aro**. 2) (í tónlist) **A.** **A be-mola** as. **A diesa** aís. 3) (í samböndum) **-boco** s. **aboco**.

-a *mfr* ending lýsingarorða, t.d. *kara, mia, patra*. (*Ath.* **-a** er einnig notað sem ending kvenkyns nafna, t.d. **Maria**).

a/ *tón vís mfr vís* (forskeyti í vísindalegum fagorðum leiddum af grískum orðum) án; **-laus**, **ó-**, **mis-**, **van-**. N.B. á undan sérhljóðum og h verður þetta forskeyti **an-**, t.d. *acefala* (senkapa), *anhidra* (senakva).

Aaron/o *bib* Aron, fyrstur æðsti prestur Ísraelsmanna og bróðir Móse.

ab *eðl* (forskeyti á undan einingum), **al-**, **alger**, t.d. *abampero, abomo*.

Abadon/o *bib* Abaddín (engill undirdjúpsins).

abak/o 1 *stæ* talnagrind. 2 *hús sag* súluhöfuðshella.

abandon/o *ver* uppgjöf, afsölun.

abat/o *trú* ábóti. **-eco** ábótadæmi, ábótaembætti. **-ejo** klaustur sem stjórnað er af ábóta; klausturkirkja. **-ino** abbadís.

abatis/o *her* tálmi úr felldum trjám.

abazi/o *læk* gangstol, missir hæfileikans til að ganga þótt fótlímur séu ekki máttlausir.

abdik/i 1 segja af sér (um þjóðhöfðingja aðra en forseta). 2 *áhr* afsala sér, segja sig frá. **-o** afsögn; afsölun.

abdomen/o *lfæ* *dýr* kviður; kviðarhol. **-a** kvið-, kviðar-.

abdukci/o *læk* fráfærsla (lima frá miðfli). **-a** **muskolo** fráfærir. **-a** **nervo** fráfæradataug.

abduktor/o *lfæ* einhver fráfæranna.

abel/o *dýr* býfluga. **-a** býflugna-. **-aro** býflugnasveimur, býflugnatorfa, býsveimur. **-ejo** býflugnabær. **-ino** kvenbýfluga. **-isto** býflugnaræktandi, býflugnabóndi. **-ujo** býflugnabú. **-bredado**, **-kulturo** býflugnarækt. **-kesto** = **-ujo**. **-korbo** = **-ujo**. **-reĝino** býflugnadrottning. **-svarmo** = **-aro**. **labor-o** verkabýfluga, **vir-o** karlbýfluga.

aberaci/o 1 *stj* ljósvilla, ljósstefnuvik, ljósvik, ljóshnik. 2 *ljó* litadreifing, litvilla (**kromatika** **-o**). *lfæ* **mensa** **-o** geðreik. *læk* fráhrarf. **-i** *áhl* hverfa frá; dreifa. **-a** afbrigðilegur, frábrugðinn.

abi/o *gra* grenitré, hvítgreni, góðgreni. **-aro** greniskógur. **balzama** **-o** balsamgreni. **Kristnaska** **-o** jólatré. **-a** **pinglo** barnnál grenitrés.

abisen/o Abyssínúmaður. **A-io**, **A-ujo** Abyssínía.

abism/o *bib* 1 hyldýpi; undirdjúp. 2 botnleysa. 3 hengiflug. **-a** 1 *ldf* djúp-, sem lýtur að úthafsdjúpum. 2 botnlaus, hyldjúpur; feikilegur. **en-igí** 1 sökkva í djúpið. 2 vera yfirbugaður; vera gleypturn.

Abísag *bib* Abísag.

abiturient/o stúdent, útskrifaður menntaskólarnemi. **-a** **diplomo** útskriftarskríteini menntaskóla.

abjur/i *áhr* sverja fyrir, neita með eiði.

ablaci/o 1 *læk* aflimun. 2 *veð* brottnám; losun; losnun; leysing (jökuls).

ablativ/o *mfr* sviptifall. **-o** **absoluta** óháð sviptifall.

abnegaci/o sjálfsafneitun. **-i** *áhr* hafna, afneita.

Abner/o *bib* Abner, hershöfðingi Davíðs konungs.

abnorm/a = **nenorma**.

aboc/o *mfr* 1 stafróf. 2 stöfun. 3 undirstöðuatriði.

abol/i *áhr* = **abolicii**.

abolici/i *áhr* afnema (með lögum). **-o** afnám. **-ismo** þrælahaaldsafnámss Stefna (í Bandaríkjunum).

abomas/o *læk* *lfæ* vinstur.

abomen/i *áhr* hafa andstyggt á, bjóða við. **-o** viðbjóður, andstyggt. **-a**, **-iga**, **-inda** viðbjóðslegur, andstygglegur. **-aĵo**, **-indaĵo** viðurstyggt.

abon/i *áhr* vera áskrifandi; panta, leigja (um stundarsakir), kaupa. **-o** áskrift; áskriftartími. **-anto** áskrifandi; kaupandi; fastagestur (á skemmtistöðum o.þ.h.). **-antaro** (t.d. á blaði) lesendahópur, áskrifendahópur. **-ebla** sem hægt er að kaupa eða verða áskrifandi að. **-igi** safna (e-m) sem áskrifendum. **-ilo** áskriftarlisti; pöntunarseðill. **-biletu** miði sem gildir ákveðinn tíma. **-pago**, **-prezo** áskriftarverð. **ek-i** *áhr* verða áskrifandi. **mal-i** *áhr* afpanta; hætta að vera áskrifandi að. **re-i** *áhr* endurnýja áskrift eða pöntun.

aborigen/o *sag* frumbyggji, frumþjóð. **-a** innfæddur.

abort/i *áhl* 1 leysast höfn, láta fóstur, fæða of snemma. 2 fara út um þúfur, mistakast. **-a** misheppnaður; brigðull. **-o** fósturlát. **-aĵo**, **-ito** van skapað fóstur, óburður. **-igi** 1 eyða fóstri. 2 eyðileggja. **-igo** fóstureyðing. **-igilo** meðal (eða þ.u.l.) sem veldur fósturláti. **-isto** fóstureyðir.

abrad/i *áhr* skafa af, má. **-o** skafning. **-a** hrjúfur. **-aĵo** kornótt fágunarefni.

Abraham/o *bib* Abraham.

abrazi/o *jar* *læk* (= **abrado**) skafning; hrúfl; afrifur, grunnsævi; slit, sjávarrof. **-a** hrjúfur, kornóttur.

abrikot/o *gra* apríkósa, eiraldin. **-arbo**, **-ujo** apríkósutrú.

abrogaci/o *lög* afnám, ógilding. **-i** *áhr* afnema, fella úr gildi.

abrotan/o *gra* ambrajurt (*Artemisia abrotanum*).

abrupt/a **1** snöggur; skyndilegur; sviplegur. **2** snarbrattur, þverhníptur (= **kruta**).

Abruz/o *ldf* Abruzzi.

Absalon/o *bib* Absalon (= **Abšalomo**).

absces/o *læk* ígerð, graftarígerð. **-i** *áhl* mynda ígerð, verða að ígerð. **gingiv-o** tannkýli. **gum-o** *læk* vatnskýli, ígerð.

abscis/o *stæ* láhnit.

absid/o *hús* kórskans (í basilíku). **-eto** kapella með baugmynduðu útskoti bak við altarið.

absint/o *gra* **1** malurt (*Artemisia absinthium*). **2** kryddvín með malurtarbragði. **-aĵo** malurtarsafi. **-ismo** *læk* malurtaráfengiseitrun.

absolut/a *mfr* *stæ* **1** fortakslaus, skilyrðislaus, gersamlegur; ótakmarkaður. **2** óháður. **3** einvaldur. **4** *efn* óblandaður (um áfengi). **5** *tón* hreinn; fullkominn. **6** *eðl* alger, al-. **-e ne** *mfr* alls ekki. **-o** **1** *hei* óháð tilvera; frumvera. **2** *stæ* algildi. **-ismo** einræði, einveldi; einveldisstjórn. **-isto** einveldissinni.

absolv/i *áhr* *trú* **1** veita aflausn (syndanna). **2** sýkna; leysa undan (ekki = ljúka prófi).

absorb/i *áhr* **1** altaka, gera hugfanginn. **2** = **sorbi**. **-iĝi** sökkva sér niður. **-iĝo**, **-iteco** einbeiting.

abstemio/o *læk* bindindi. **-a** bindindissamur. **-ulo** bindindismaður.

abstin/i *áhl* *kaþ* (*de*) bindast, forðast. **-ado** bindindi; bindindissemi; skírlífi. **-ema** reglusamur, hófsamur (um mat, drykk o.fl.). **-ismo** bindindisshreyfing. **-ulo** bindindismaður.

abstinenc/o *kaþ* = **abstinado**.

abstrakt/a *hei* *mfr* *fag* **1** óhlutlægur, óhlutkenndur, huglægur, óhlutstæður. **2** afstrakt, sérstæður, óhlutbundinn. **3** óraunhæfur. **-e** frá almennu sjónarmiði. **-i** *áhr* einangra, greina frá. **-ado** sérhæfing. **-aĵo** óhlutstæð hugmynd. **-eco** óhlutstæði.

absurd/a *hei* **1** fráleitur, fjarstæður, gagnstæður skynseminni. **2** hlægilegur, heimskulegur. **-o**, **-aĵo**, **-eco** **1** fjarstæða, firra. **2** athlægi.

Abšalom/o *bib* Absalon, hárprúði sonur Davíðs konungs.

abuli/o *sál* viljabilun.

abund/a **1** ríkulegur, nægur, fullnógur. **2** óhóflegur. **-e** í ríkum mæli, ríkulega. **-i** *áhl* vera til í ríkum mæli. **-(ec)o** gnægð, allsnægtir. **mal-a** sjaldgæfur; naumur. **super-a**, **tro-a** of ríkulegur, í alltof ríkum mæli. **super-i** *áhl* vera meira en nógur. **super-i je** hafa meira en nóg af.

abutil/o *gra* klukkuljós (stofublóm).

abutment/o *byg vél* endastólpi, stöpull; stólpi. **-aĵo** strengur.

-ac/o *gra* *mfr* (viðskeyti) *táknar ætt plantna*, t.d. **kruciferacoj** krossblómaætt.

ace *efn* ase-.

acefal/oj *dýr* höfuðlausir skelfiskar (*acephala*).

acer/o *gra* hlynur, mösur. **-acoj** hlýnsætt (*Aceraceæ*). **platan-o** hlynur (*Acer pseudoplatanus*). **plataneca -o**, **norvega -o** norskur hlynur (*Acer platanoides*). **suker-o** mösur (*Acer saccharum* s. *saccharinum*). **-a suker-o** mösurssykur.

acerb/a *ská* **1** súr; bitur. **2** beiskur.

aceren/o = **perĉo**.

acet/ *efn* *mfr* ediks-, edikssýru-, asetat-.

acet/o *efn* edik; edikssýra. **-a** edikssúr, ediks-.

-ato edikssýrusalt, asetat. **-igi** mynda edikssýru; gera súran. **-ilo** asetýl. **-ili** *áhr* asetýlera.

-acido edikssýra (einnig **-ata acido**). **-a aldehido** asetaldehýð. **-a anhidrido** ísedik. **glacia -ata acido** frosin hrein edikssýra.

acetabul/o *lfæ* augnakarl (*acetabulum*).

acetil/o *efn* (= **etanoilo**).

acetilen/o *efn* asetýlen, litlaust gas sem brennur með björtum loga, etýn (= **etino**).

aceto/ *efn* *mfr* asetó-.

acetoliz/i *efn* *áhr* leysa sundur með edikssýru.

aceton/o *efn* asetón. **-emio** *læk* asetón í blóði.

-ilo *efn* asetónýl. **-urio** *læk* asetón í þvagi.

acid/a **1** súr. **2** hvass, nístandi. **-o** *efn* sýra. **-aĵo** súr vökvi: *via vino estas abomena acidaĵo*. **-eco** *efn* *líf* sýrufar, sýrustig, sýrumagn; súrleiki. **-eta** ísúr. **-(et)igi** gera ísúran. **-izi** bæta sýru við. **-ozo** *læk* blóðsýring, sýringareitrun. **-baza ekvilibro** sýrubasajafnvægi. **-fendiĝo** sýruklofnun. **-ometro** *eðl* sýrumælir. **-mordi** *áhr* eyða, æta (með kemískum efnum) (= **korodi**). **-nombro** sýrutala. **dolĉ-a** súrsætur. **gras-o** fitusýra.

acidimetr/o *eðl* = **acidometro**.

acikl/a *efn* raðtengdur (= **sencikla**).

acin/o *læk* þrúga, ber (*acinus*).

acipenser/oj *dýr* styrjuætt.

Acis/o *goð* Akis (elskhugi Galateu).

Acor/oj *ldf* Asoreyjar.

-aĉ/ *mfr* viðskeyti sem táknar eitthvað lítilfjörlegt eða fyrirlitlegt, t.d. **domaĉo** hreysi, **ĉevalaĉo** bykkja, **viraĉo** mannæfill. **-a** fyrirlitlegur, lítilmótlegur, ljótur. **-ulo** ómenni, skíthæll.

áčakatur/o *tón* viðhöfn í leikstíl snertla hljóðfæra, þar sem aðalnóta var slegin samtímis með undirtvíund sem síðan var strax sleppt, *acciaccatura*.

áčet/i *áhr* kaup. **-o** kaup. **-ado** kaup. **-anto**

kaupandi. **-ebla** sem hægt er að kaupa; til sölu. **-ejo** = **vendejo**. **-isto** innkaupamaður (hjá fyrir-tæki). **antaŭ-i** kaupa fyrirfram. **el-i** áhr trú leysa; kaupa út. **la Elaĉetinto** Frelsarinn. **el-o** lausn; lausnargjald. **for-i** áhr = **akapari**. **kun-anto** með-kaupandi. **sub-i** áhr múta. **sub-ebla** mútuþægur, féfalur. **-propono** kauptilboð.

aĉeŭle/o *stg* Acheul-öld.

-ad/ mfr viðskeyti sem tákna áframhald verkn-aðar eða ástands, t.d. **paroladi** flytja ræðu, **parola-do** ræða, **paĉado** skothríð, **vidado** sjón (skilvitið). **-a** sífelldur.

adaĝ/o *tón* hægur kafli (í tónverki). **-e** hægt, adagio.

Adam/o *bib* Adam. **-ido** maður. **-pomo** adams-epli, barkakýli. **-tero** rauður sandsteinn.

adamantin/o *lfæ* glerungur.

adapt/i áhr stilla, aðlaga, samræma, sníða (eftir = al). **-(ad)o** endursamning; lögun, tilbreyting. **-aĵo** endursamning, aðlögun, eftirlíking. **-ebla** aðlögun-arhæfur. **-iĝi** *læk* laga sig. **-iĝemo** tilslökunarhæfi-leiki; aðlögunargáfa. **-ilo** *efn rtae tæk* millistykki. **-ometrio** *læk* aðlögunarmæling. **re-ado** *læk* endur-samhæfing.

adasism/o viðskeytarím, t.d. *amadas/vidadas*.

adekvat/a *hei alm* nægur, nægilegur, fullnógur.

Adel/a kvenmannsnafn.

Adelaid/o *ldf* Adelaide (höfuðborg Suður-Ástralíu). **-a** kvenmannsnafn.

Adeliland/o *ldf* Adélieiland (franskt landsvæði á Suðurskautslandi).

aden/o *læk lfæ* eitill, kirtill. **-ito** eitlaþroti, eitla-bólga. **-oida** eitla-, *-oidaj vegetaĵoj*: eitlagróður í nefkoki, kokeitlingsauki. **-oidismo** útlit sjúk-lings með kokeitlingsauka. **-oidito** kokeitlings-aukabólga. **-omo** kirtilæxli. **limf-o** eitill. **limf-ito** eitlabólga.

Aden/o *ldf* Aden (höfuðborg Suður-Jemen). **-a** Aden-, *la Adena Golfo*: Adenflói.

adenopati/o *læk* = **adenafekcio**.

adept/o **1** meistari; snillingur. **2** áhangandi, fylgismaður. **3** iðrandi. **-igi** kynna (e-n) samkvæm-islífínu; fá í félag.

adher/i *áhl eðl* loða við, halda fast við. **-o** samloðun, viðloðun. **-a** viðloðunar-, samloðunar-; límseigur. **-a rubendo** límband. **-aĵo** *læk* samvöxtur (milli líffæra o.þ.u.l.).

adiabat/a *eðl* innrænn, íbreyttinn. **-o** innrænuferill. **pseŭdo-o** *veð* sýniinnrænuferill.

adiant/o *gra* venushár (stofublóm).

adiaŭ vertu sæll, verið þér sælir. **-o** kveðjuorð; skilnaður, kveðja. **-i** áhr kveðja. **-igi** vísa (e-m)

burt, reka (e-n). **-diro** skilnaðarkveðja.

adici/i áhr *stæ* leggja saman. **-o** samlagning. **-ato** *stæ* samlagningartala.

Adiĝ/o *ldf* Adigeá.

adip/o *læk* fita. **-a acido** *efn* fitusýra. **-ozo** *læk* offita, feitlagni. **-ogenez**o fitumyndun.

adipocir/o *efn* fituvax.

Adison/a *læk* Addison. **-a morbo** Addison's sjúkdómur/sýki, nýrnahúfumein.

adjekt/o *mfr* sagnfylling. **-a propozicio** atviks-setning.

adjektiv/o *mfr* lýsingarorð.

adjudik/i áhr *ver* óska eftir tilboði í. **-o** tilboðs-ósk.

adjunkt/o aðstoðarmaður, varamaður.

adjutant/o *her* aðstoðarforingi. **-o generala** aðstoðarforingi hershöfðingja.

administr/i áhr *lög* hafa umsjón með, stjórna, stýra. **-(ad)o** umsjón. **-a** stjórnlegur, umboðs-, umsjónar-; framkvæmdar-. **-ejo** aðalstöð; umboðs-stjórn. **-anto**, **-isto**, **-ulo** umsjónarmaður, umboðs-maður, ráðsmaður. **-istaro** stjórnarnefnd, framkvæmdarnefnd.

administraci/o *lög* umboðsstjórn, umsjón, forráð; stjórnarnefnd, framkvæmdarnefnd; gæsla. **-a** stjórnlegur, umboðs-, umsjónar-.

administrator/o umsjónarmaður, ráðsmaður, forráðamaður, umboðsmaður.

admir/i áhr dá, dást að. **-o** aðdáun. **-e** með aðdáun. **-inda** aðdánlegur, dásamlegur, prýðilegur.

admiral/o flotaforingi, aðmírall. **ĉef-o** yfirflotaforingi. **vic-o** varaaðmírall. **sub-o** undirsjólíðsforingi. **-a ŝipo** flaggskip.

admiralitat/o **1** flotastjórn; sjólíðsstjórn. **2** flotamálaráðuneyti.

Admiralt/oj *ldf* Aðmírálseyjar.

admitanc/o *eðl rtae* samleiðni, tvinnleiðni, sýndarleiðni.

admon/i áhr **1** áminna; gera viðvart, láta vita. **2** ámæla, lasta. **-a** áminnandi, viðvörunar-. **-o** áminning, viðvörun, ofanígjöf, aðfinning. **de-i** áhr telja af, ráða frá. **Re-o** fimmta Mósebók, Deuteronomium. **lit-o** skammaræða. **moral-o** siðferðisáminning, umvöndun.

adob/o *hús* sólþurrkaður múrsteinn.

adoks/o desjurt (*Adoxa*).

adolesk/i *áhl* *læk* vera á æskuárum. **-a** uppvaxandi, ungur. **-anto**, **-ulo** unglíngur, ungur maður. **-antino** unglíngsstúlka, ung stúlka. **-anteco** æska, unglíngsár.

Adolf/o *per* Adolf.

adolt/a *læk* fullorðinn, fullvaxinn; fullþroskað-

ur. **-o** fullorðinn maður. *filmo permesata nur al -oj* bíómynd bönnuð innan 16 ára.

Adonaj *bib* Drottinn, Jahve.

adonid/o *gra* goðablóm (*Adonis*). **aŭtuna -o** haustgoði (*A. autumnalis*). **printempa -o** vorgoði (*A. vernalis*). **somera -o** sumargoði (*A. aestivalis*).

Adonis/o *god* Adónis.

adopt/i *áhr* **1** ættleiða. **2** taka upp. **-o** ættleiðing, ættleiðsla; upptekning, val. **-a** kjör-. **-into** kjörfaðir. **-ito** kjörbarn.

ador/i *áhr trú* **1** tilbiðja, dýrka. **2** unna. **3** dá, vera hrifinn af, þykja mjög góður. **-o** tilbeiðsla, dýrkun. **-adi** *áhr* tilbiðja, dýrka. **-ejo** helgidómur. **-inda** tilbeiðsluverður, dásamlegur, yndislegur, guðdómlegur. **-kliniĝi** falla fram og tilbiðja.

adrenalin/o *efn* adrenalín, mergvaki, hettuvaki, húfukjarnavaki.

adres/o áritun, utanáskrift, heimilisfang, verustaður. **-i** *áhr* skrifa utan á; beina (e-u til e-s). **-anto** sendandi. **-aro** heimilisfangabók. **-ato**, **-ulo** mótakandi, viðtakandi. **-aparato**, **-ilo** utanáskriftarvél. **-libro** bæjarskrá. **-loko** pósthang. **-o telegrafa** símnefni. **mis-i** skrifa vitlaust utan á. **re-i** senda áfram, framsenda, skipta um utanáskrift.

Adri/a *ldf* Adría-. **-Maro** Adríahafið.

Adriatik/o *ldf* Adríahafið.

adsorb/i *áhr efn* sjúga í sig, sjúga að sér. **-eco** ásog, aðsog. **-ilo** efni sem sýgur á sig.

adstring/i *áhr læk* draga saman, binda saman, herpa saman. **-a** barkandi; blóðstemmandi; þrengjandi. **-aĝo** barkandi lyf; blóðstemmandi lyf; barkandi efni.

aduci/i *áhr* húða. **-itaj tuboj** seighertar leiðslur.

adukci/o *lfæ* aðfærsla (lima að miðfli). **-a** aðfærandi.

aduktor/o *lfæ* aðfærir. **haluksa aduktoro** aðfærir stórutáar.

adulari/o *ste* mánasteinn.

adult/i *áhl bib* drýgja hór, hórast. **-o** hór, hórdómur. **-(em)a** saurlífur. **-igi** verða til þess að e-r drýgir hór. **-ulo** hórkarl. **-ulino** hóra, hórkona. **sang-o** sífjaspell. **vir-o** **1** kynvilla. **2** sveinaspjöllun.

adulter/i *áhr læk* spilla, þynna.

adveki/o *veð* hliðarstreymi, hliðarvindur.

Advent/o *kri* aðventa, jólafasta. **-isto** aðventisti.

adventic/o *læk* úthjúpur (æðar).

adventiv/a *gra* aðkominn, aðfenginn, tilfallandi. **-a radiko** hjárót.

adverb/o *mfr* atviksorð. **-a** atvikslegur, sem heyrir til atviksorði.

advokat/o **1** málaflutningsmaður, lögmaður. **2**

formælandi, málsvari; árnaðarmaður. **-i** flytja mál; mæla fyrir. **-aro** lögmannastétt. **-eco** málfærslumannsembætti; málflytningur.

adz/o skaröxi.

aed/o *bók* hellenskt ljóðskáld frumtíma.

aer/o *efn* loft; andrúmsloft. **-a** loftlegur, loftkenndur; loft-. **-eca** loftlegur, léttur. **-(iz)i** *áhr* blása upp, belgja upp. **-ujo** loftkútur. **-umi** *áhr* viðra. **-umado** viðrun. **-bremso** lofthemill. **-fluo** loftstraumur, súgur. **-hejtado** lofthitun. **-klapo** loftspjald, loki. **-kuseno** vindkodd. **-lito** loftkodd, vinddýna, vindsæng. **-manka** loftlaus; sem þungt loft er í. **-ondo** loftbylgja. **-pafilo** loftbyss. **-premo** loftþrýstingur. **-ŝakto** loftskiptingargöng. **-ŝipo** loftfar. **-ŝtono** loftsteinn, vígahnöttur. **-terapijo** loftmeðferð. **-tiro** loftsúgur. **-truo** loftsmuga. **-veziketo** vindbóla. **-viva** loftháður. **-aj kasteloj** loftkastalar. **kunpremita -o** þrýstiloft. **en plena aero** útvistar-.

aeremi/o *læk* köfunarsýki.

aerobatik/o *flu* listflug.

aerobi/a *líf* loftháður. **mal-a** loftfælinn.

aerodin/o *flu* loftfar þyngra en loftið.

aerodinamik/o loftafslfræði.

aerodrom/o *flu* flugvöllur, landingarstöð.

aerofagi/o *læk* loftgleypping.

aerofobi/o loftfælni.

aerofor/o *tæk* neyðarloftberi til námumanna.

aerofram/o *flu* bolgrind.

aerogram/o **1** *fja* flugbréf. **2** *veð* veðurskeyti, loftrit.

aerolit/o *stj jar* loftsteinn.

aerolog/o *veð flu* loftfræðingur. **-io** loftfræði.

aerometr/o *eðl* loftþéttamælir. **-io** loftþéttafræði.

aeronaŭt/o flugmaður. **-iko** loftsíglingsfræði; flugfræði; loftsíglingar.

aeroplan/o flugvél.

aerosol/o agnúði, loftúði, úði.

aerostat/o loftfar, loftbelgur.

aerostatik/o *eðl* þau vísindi sem fjalla um jafnvægi gaskendra vökva og fastra hluta sem í þeim búa, loftstöðufræði.

aetit/o *ste* aetit.

afabl/a vingjarnlegur, alúðlegur, þægilegur. **-aĝo** greiði. **-eco** góðsemi, góðvild, vingjarnleiki, alúðleiki. *Havu la afablecon .. -i:* gerðu svo vel að .. , vinsamlegast + bh. **mal-a** öflugur, öflugur; óvingjarnlegur, óvinveittur; ómildur, óþægilegur.

afanipter/oj *dýr* flær (*Aphaniptera*).

afazi/o *læk* málleysi, málstol, ómæli.

afekci/i *áhr hei læk* hafa áhrif á, hræra, fá á. **-o**

hei læk geðshræring; lasleiki, líkamleg veikindi. **-a** áhrifamikill, sem lýtur að geðshræringu.

afekt/i *áhr áhl* gera sér upp, þykjast, sýnast. **-o**, **-ado** tilgerð, uppgerð; látalæti; það að sýnast. **-ulo** látalætismaður. **sen-a** tilgerðarlaus. **bel-a** spjátrungslegur, látaralegur, hégómlegur. **distanc-a** stórlátur, fálátur. **ĉast-a**, **hont-a** teprulegur. **moral-o**, **fi-o** hræsni.

afeli/o *stj* sólfirð.

afet/o mál, málefni; skipti, viðskipti; esperanto-hreyfing. **-ema** vel fyrir komið; skipulegur. **-isto** kaupsýslumaður. **-paperoj** *fja* viðskiptaskjöl. **mult-a**, **-plena** önnum kafinn, annríkur. **-ĝarĝito** sendifulltrúi (staðgengill sendiherra). **-vojaĝo** viðskiptaferð. **ĉef-o** aðalmál, aðalatriði.

aferez/o *mfr* brottfelling hljóðs í upphafi orðs.

afgan/o *per* Afgani. **-io**, **-ujo**, **-lando**, **-istano** *ldf* Afganistan. **-a** afganskur.

afid/o *dýr* blaðlús (*Aphis*). **-a sukero** hunangsdögg, hunangsfall. **-omanĝa** blaðlúsaetandi. **-edoĝ** blaðlúsaætt (*Aphididae*).

afidativ/o *ver* eiðsvarin yfirlýsing.

afiks/o *mfr* forskeyti, viðskeyti, aðskeyti.

afin/a *stæ efn alm* skyldur, vildur. **-i** *áhl* vera vildur. **-eco** vild, skyldleiki.

afinaci/i *áhr* fága, hreinsa, skíra (málm). **-o** málmskíring í Martin-ofni.

afis/o = **afido**.

afiŝ/o veggaglýsing. **-i** *áhr* setja upp auglýsingu. **-ejo**, **-kolono** auglýsingastaður. **-isto** sá sem setur upp auglýsingarblað. **-homo** maður sem gengur um göturnar með auglýsingaspjald í bak og fyrir (einnig **-ulo**). **man-o** prentað auglýsingarblað.

afikt/i *áhr* valda áhyggjum, kvelja, þjaka, gera órótt. **-o** þjáning, kvalir, bágindi, eynd. **-iĝi** sárna, syrgja. **-iĝo** sorg, harmur.

afoni/o *læk* raddleysi. **-a** raddlaus.

aforism/o spakmæli.

afrank/i *áhr* borga undir (bréf), frímerkja. **-o** póstgjald, burðargjald. **-ite** burðargjald greitt. **-maŝino** frímerkingarvél. **-ŝulda marko** merki sem sýnir hve mikið burðargjald er ógreitt.

Afrik/o *ldf* Afríka. **-a** afrískur. **-ano** Afríkumaður.

afrikans/o *mál* afrikanska.

afrikat/o *mfr* hálfönghljóð.

Afrodít/o *god* Afródíta.

afrodít/o *dýr* flæðarmús (*Aphrodita*).

afrodizí/o *læk* frygð, losti. **-iĝaĵo** ástarlyf, lostavekjandi lyf. **mal-o** lostaleysi.

aft/o *læk* munnangur, munnsviði, tungublöðrur. **-a febro** gin- og klaufaveiki (einnig **afta epizoot-**

io).

afust/o fallbyssukerra.

agi/i *áhl* **1** gera, starfa. **2** breyta, haga sér. **3 efn** *eðl* verka, hafa áhrif. **-o** athöfn, verk; breytni. **-oj** Postulasagan. **-a eðl rtae** verknaðar-. **-ado** starf, framtakssemi. **-ada komitato** framkvæmdanefnd, framkvæmdaráð. **-(em)a** starfsamur, framtakssamur, fjörugur, ötull. **-igi** úthella; gera virkan. **fi-o** ódæði. **kontraŭ-i** *áhl eðl* vinna á móti. **kun-i** *áhl eðl* vinna saman; beita krafti í sömu átt. **mis-o** *sál* illverk. **ne-a eðl rtae** óvirkur; laun-. **ne-ema** *latur*, aðgerðarlaus. **re-i** *áhl efn* **1** endurverka. **2** = **reakcii**. **re-o** **1** *sál* svörun, andsvar. **2 efn** = **reakcio**. **3 eðl** viðbragð. **tempo de reago** viðbragðstími. **4 rtae** *útv* launviðnám. **re-o de induktato** *rtae* spanviðnám. **re-ilo** *efn* prófefni. **superre-o** *útv* of sterkt viðbragð. **sen-ado** viðbragðsleysi. **-maniero** aðferð.

aga/o *her* tyrkneskur liðsforingi.

agac/o urg, ískur. **-i** *áhr* urga; æsa. **-a** angrandi.

Agamemnon/o *bók* Agamemnon.

agami/a *dýr líf* **1** kynlaus. **2** sem æxlast án frjóvgunar.

agami/o *dýr* trompetfugl.

agap/o *kri* agapa, kærleiksmáltíð frumkristinna manna.

agapant/o *gra* ástarlilja (*Agapanthus umbellatus*).

agar(agar)/o *inn* agar, agar-agar, þurrkað slím sem er unnið úr rauðþörungum sem vaxa í Kyrrahafi.

agarik/o *gra* hattsveppur; ætisveppur (= **kamp-agariko**). **lakt-o** = **laktofungo**.

Agat/a *per* Agatha.

agat/o *ste* agat.

agav/o *gra* aldarjurt, agavi. **-o Amerika** alóe, þyrnililja (*Agave americana*). **-a vino** aldarjurtarvín. **-ovino** mexíkanskt brennivín.

agend/o minnisbók, dagbók.

agent/o umboðsmaður; erindreki. **reklam-o** auglýsingaumboðsmaður. **-ejo** umboðsskrifstofa. **bien-ejo** fasteignasala. **patenc-ejo** einkaleyfisskrifstofa. **vojaĝ-ejo** ferðaskrifstofa. **teatra -ejo** umboðsskrifstofa leikara.

agentur/o *ver* umboð.

agerat/o *gra* bláhnöða (*Ageratum houstonianum*).

agit/i *áhr efn* hrista, skaka; tala fyrir (e-u), æsa, róa undir; hræra í. **-ado** hræring; æsingur. **-ata dormo** svefnbrigði, slitróttur svefn. **-ata maro** krappævi, krappur sjór. **-ataĵ haroj** úfið hár. **-iĝi** vera órólegur. **-iĝo** *læk* hristing; órósemi, geðæs-

ing. **-ilo** *efn* hræristöng. **-isto** æsingamaður, áróðursmaður.

agl/o **1** *dýr* örn. **2** *stj* **A-o** Örninn (stjórnumerki) (*Aquila*). **-a** arnar-. **-ejo** arnarhreiður. **-ido** arnarungi. **-oŝtono** = **aetito**. **fiŝ-o** fiskiörn. **granda kri-o** gjallörn. **malgranda kri-o** gnyörn. **mar-o** haförn. **reĝ-o** gullörn, kóngsörn. **imperiestra -o** keisaraörn.

Aglaj/o *goð* Aglaia (ein af þokkagyðjum Grikkja (Ljómi)).

aglomer/i *áhr* hrúga saman. **-iĝi** renna saman í kökk. **-(aĵ)o** brotakökkur, gosbrotaberg.

aglomerat/o = **aglomeraĵo**.

aglutin/i *áhr efn læk mfr* **1** líma. **2** sameina, setja saman. **-a** loðandi. **-o** loðun. **-iĝi** græða.

agnat/o *lög* frændi í karlegg. **-a** samættaður í karlegg.

Agnes/a *per* Agnes.

Agni/o *trú* Agni (guð eldsins hjá hindúum).

agnosk/i *áhr* viðurkenna opinberlega (sem lög eða reglur).

agnostik/a *hei* trúlaus, efahyggju-. **-ismo** efahyggja. **-ulo** *trú* efahyggjumaður (maður sem álfítur að ekki sé hægt að vita um tilveru Guðs).

agnozi/o *læk* túlkunarstol, ókynni. **opta -o** sál-arblinda.

agoni/i *áhl* **1** vera í andarslitrunum. **2** verða á enda. **-o** andarslitur, dauðastríð; dauðans angist.

agor/o *sag* torg í hellenskum borgum.

agorafobi/o *læk* torgageigur, víðáttufælni.

agord/i *áhr tón útv* stilla (hljóðfæri, útvarp o.fl.). **-o** **1** *útv* stilling. **2** skap(lyndi). **3** *ská* samhljóðarím. **-ilo** stillilykill. **-isto** stillingamaður. **-forko** tónkvísl. **-oplato** stöðvaskífa (á útvarps-tæki). **mal-a** falskur. **mis-i** *áhr* **1** gera hjáróma. **2** *útv* afstillta (tæki).

agr/o ræktanlegt land, akur. **-ara** landbúnaðar-. **-aro** landeign. **-okulturo** landrækt, jarðrækt, akur-yrkja.

agrabl/a viðkunnanlegur, þægilegur, þokkagóður, aðlaðandi. **-e** þægilega, þokkalega. **-aĵo** yndi; ánægja. **-eco** þægindi, viðkunnanleiki. **-igi** gera þægilegan, gera viðkunnanlegan. **mal-a** óþægilegur; leiðinlegur, ógeðslegur; óþokkalegur. **ne-a** ósmekklegur.

agraf/o krókur; sylgja; spennsli; klemma. **-i** *áhr* festa með krók, krækja; hefta. **-ilo** heftari. **-ingo** lykkja. **mal-i** *áhr* krækja frá; spennna af sér; losa.

agrafi/o *læk* ritleysa vegna löskunar í ritmiðstöð í heila, ritstol.

agreg/i *áhr eðl* safna saman. **-aĵo eðl** samstæða.

agregaci/o *inn* (í Frakklandi) upptaka í félag.

agregat/o = **agregaĵo**.

agres/i *áhr nýy* ráðast á (án þess að hinn aðilinn ógni árás). **-a** áreitinn, herskár; ýgur. **-ema** árásargjarn, árásarsamur; áreitinn. **-emo** *sál* ýgi, árásarhneigð.

agresiv/a = **agres(em)a**.

Agrigent/o *ldf* Agrigent (forn borg á Sikiley).

Agrikol/o *per* Agrikola.

agrikultur/o landbúnaður. **-isto** akuryrkjumaður; bóndi.

agrimoni/o *gra* akurmáni (*Agrimonia eupatoria*).

Agrip/o *per* Agrippa. **-ino** Agrippína.

agronom/o *vís* jarðræktarmaður, búfræðingur. **-a** búfræði-. **-a kolegio** bændaskóli. **-io** búfræði, jarðræktarfræði. **-ia** búfræði-. **-ia altlernejo** landbúnaðarháskóli.

agropir/o *gra* = **kviko** húsapuntur (*Agropyrum*).

agrostem/o *gra* akurstjarna (*Agrostemma githago*).

agrostid/o *gra* língresi (*Agrostis*).

aguti/o *dýr* agúti, gullhéri (*Dasyprocta aguti*).

aĝo aldur. **-a** gamall. **-i** *áhl* vera gamall.

-oprezidanto aldursforseti. **grand-a** aldurhninginn. **infan-o** bernska. **jar-a** eins árs gamall. **matur-a** á besta aldri, fullorðinn. **mez-a** miðaldra. **neplen-a** ómyndugur. **plej-ulo** öldungur. **plen-a** fullveðja, myndugur; fullvaxinn. **plen-ulo** fullorðinn maður. **profund-a** mjög gamall. **sam-a** jafnaldra, jafngamall. **sam-ulo** samtíðarmaður, jafnaldri. **temp-o** öld, tímabil. **Kian aĝon vi havas?** Hvað ertu gamall?

aĝi/o *ver* yfirverð (umfram nafnverð) verðbréfa, milligjöf, gjaldjöfnuður, gengismunur.

aĝiot/i *áhl* *ver* reka spákaupmennsku; braska.

aha! *mfr* jahá, einmitt; er það?

Ahasver/o *per* Ahasverus.

ahims/o *inn* ahimsa, meinleysi, boðorð sem bannar að deyða dýr alls konar.

Ahura-Mazd/o *inn* Ahúra Mazda, sjá **Mazdao**.

ah! *mfr* æ, vei.

Aĥab *bib* Akab (konungur Ísraels, sonur Omrí).

Aĥaj/o *inn* Akkea. **-ano** Akkeubúi, Forngríkki.

Aĥaŝveroŝ *bib* Ahasverus, Persakonungur.

Aĥemen/o *per* Akemenes. **-idoj** Akemenídar.

Aĥen/o *ldf* Aachen (borg í Þýskalandi).

Aĥeron/o = **Akerono**.

aĥeronti/o *dýr* hausjúpufiðrildi (*Acherontia atropos*).

Aĥil/o *per* Akkilles. **-a tendeno** *lfæ* hásin, hæl-sin.

Aiks/o *ldf* Aix (heiti nokkurra franskra borga).
ailant/o *gra* himnatré, goðatré (*Ailanthus*).
ain/o = **ajnuo**.
air/o *gra* puntur (*Aira*), (*Aira elegans*).
aj! *mfr* æ, æ-æ, ó.
Ajaks/o *per* Ajax.
ajaj/o *dýr* nagapi (= **kiromio**).
ajl/o *gra* geirlaukur, hvítlaukur, knapplaukur (*Allium sativum*). **-a** hvítlauks-. **-ero** hvítlauksgeiri.
ajn *mfr* (á eftir kio, kiu o.s.frv., io, iu o.s.frv., cio, çiu o.s.frv. til frekari áherslu): **kiu ajn** hver sem (vera skal); **iam ajn** hvenær sem vera skal; **čiu ajn** hver einasti; **nenio ajn** alls ekkert. **-a** hver sem vera skal. **-o** hvað sem er. **-e ... -e** annaðhvort ... eða ... eins og (þú vilt). **-ulo** þessi eða hinn.
ajnu/o *per* Ainu-maður, frumbyggji nyrstu eyju í Japan.
ajug/o *gra* dvergavör (fjölær garðjurt) (*Ajuga*).
ajut/o *tæk* stútur. **špruc-o** úðarastútur, sprautustútur.
-aj! *mfr* viðskeyti sem tákna hlutkennda hugmynd, t.d. **fluid-o** vökvi; **pentr-o** málverk; **mol-o** eitthvað mjúkt. Einnig notað til að tákna matvæli, t.d. **bov-o** nautakjöt; **fiš-o** fiskmeti. **-o** hlutur.
ajur/o gatamynstur. **-a** gatamynstraður. **-i** áhr skrautgata.
a.K. = **antaŭ Kristo** fyrir Kristis burð.
Akab/o *ldf* Akabafló.
akaci/o *gra* akasía, arabískt gúmmí. **-a** akasíu-.
araba -o, senegalia -o akasíutré.
Akad/o *sag* Akkad. **-a lingvo** akkadíska.
akademi/o *sag* háskóli, vísindaskóli; akademía; vísindafélag. **-a** vísindafélags-, akademíu-. **-ano** meðlimur í vísindafélagi.
akant/o *gra* akantus, súlublóm, bjarnarþistill (fjölær garðjurt) (*Acanthus*).
akantias/o *dýr* háfur (*Acanthias*).
akantopterig/oj *dýr* broddgeislungar, harðuggaðir fiskar (*Acanthopterygii*).
akapar/i *áhr* kaupa upp; sölsa undir sig, hamstra. **-o, -ado** einokun.
akar/o *dýr* maur, kláðamaur. **-ozo** *læk* kláði.
-uloj *dýr* maurar. **fromag-o** ostamaur, feyra. **šaf-o** sauðalús.
akcel/i *áhr* eðl hraða, flýta fyrir, hjálpa, stuðla að, auka. **-o, -ado** eðl flýtni, flýting, hraðaaukning, hraðaauki, hröðun; stuðningur. **-igí** vaxa að hraða.
-ilo *efn* bif eðl hraðari, hraðall; bensínjölf. **mal-i** *áhr* draga úr hraða; tefja, seinka. **mal-ado** eðl tafir, seinkun, töf.
akcent/o **1** *mfr* áhersla. **2** *tón* tónáhersla. **3**

hreimur. **-i** *áhr* leggja áherslu á.
akcentor/o = **pronelo**.
akcept/i *áhr* **1** þiggja, taka á móti. **2** *ver* samþykkja (vígill). **-a** móttöku-, viðtöku-. **-o** móttaka, viðtaka; samþykktur vígill. **blanka -o** samþykktur óútfylltur vígill. **-anto** *efn* samþykkjandi vígills; móttakandi. **-ebla** verður viðtöku. **-ejo** setustofa; viðtökustofa. **mal-i** *áhr* hafna; útiloka.
akcesor/a *læk* aukalegur, auka-. **-aĵo** fylgihlutur, smáhlutur.
akci/o *hag* hlutabréf. **-a** hluta-. **-a kompanio** hlutafélag. **-ano, -ulo** hluthafi. **profit-o** gróðahlutabréf.
akcidenc/o *hei* aukaatriði.
akcident/o slys, slysfarir. **-a** tilviljunarkenndur; óverulegur. **labor-o** vinnuslys.
akcipitr/o *dýr* haukur, dúfnahaukur (*Accipiter*).
-edoj haukaætt (*Accipitridæ*).
akciz/o *hag* bæjartollur (á aðfluttar vörur); neysluskattur, vörugjald, framleiðslugjald. **-i** *áhr* leggja neysluskatt á. **-ebla, -opaga** tollskyldur.
ake/o = **bradipo**.
ake/o = **aĥajano**.
akebi/o *gra* (*Akebia*). ilmvefja (*Akebia quinata*).
aken/o *gra* hnotaldin. **-tufo** fis.
Akeron/o *goð* Akeroná (í Hades).
akile/o *gra* vallhumall (íslensk jurt) (*Achillea*).
akinezi/o *læk* hreyfingarstól.
akir/i *áhr* fá, eignast, ávinna sér, komast yfir. **-o** öflun, nám; fengur. **-aĵo** fengur. **-anto** fyrirvinna. **-ebla** fáanlegur. **-eblaĵo** herfang. **-ema** fengsamur. **-igi** láta fá. **re-i** *áhr* fá aftur, ná aftur. **flat-i** *áhr* ná með smjaðri. **milit-i** *áhr* leggja undir sig, vinna með hernaði. **milit-o, rab-o** = **predo**.
aklam/i *áhr* fagna með hrópum; samþykkja í einu hljóði; hylla sem. **-o** samþykkiskall.
aklimatiz/i = **alklimatigi**.
akme/o **1** *læk* hástig (sóttar eða sóttþita). **2** hæsta stig, tindur (fullkomunar).
akn/o *læk* bóla, nabbi. **-a, -ohava, -oza** þakinn bóllum. **pus-o** graftarnabbi.
akne/o *læk* gelgjuþrymlar.
akoli/o *læk* = **sengaleco**.
akolit/o *kaþ* **1** akólútur. **2** messuþjónn, messudrengur.
akomod/i *áhr* laga eftir, venja við. **-o** aðlögun.
-ebla stillanlegur. **-igema** viðráðanlegur.
akompan/i *áhr* **1** fylgja (e-m). **2** *tón* leika, spila undir hjá. **-o** fylgd; undirleikur. **-adi** *áhr* fylgja. **-aĵo** undirleikur, undirspil, undirspilsnótur. **-anto** fylgdarliði, fylgdarmaður; undirleikari. **el-i** *áhr*

fylgja til dyra.

akonít/o *gra* freyjureið, venusvagn (*Aconitum napellus*). **-ino** *efn* eitrefni úr freyjureið.

Akonkagv/o *ldf* Akonkagúa, Aconcagua (hæsti tindur Andesfjallanna (6962 m)).

akor/o *gra* sverðblaðka (*Acorus calamus*).

akord/o **1** *eðl* samræmi. **2** *tón* hljómur. **3** *mfr* sambeyging. **diatona -o** díatónískur hljómur. **kromata -o** krómátískur hljómur. **tonika -o** frumhljómur. **-i áhl** samræmast, vera samræmur. **-a** samræmur. **-igi** samræma. **-igî** samræmast. **-igema** sáttfús. **mal-o** samrekstur; ósamræmi. **ne-igebla** ósamræmanlegur.

akordion/o *tón* harmoníka, dragspil.

akori/o *gra* geitnasveppur (*Achorion schænleinii*).

akr/a hvass, beittur; sár, napur; skerandi. **-aĵo** egg (kvk.), bit, rönd, brún. **-eco** hvassleiki; beiskja, sárleiki. **-igi** hvessa, brýna, skerpa. **-igilo** brýni, brýnsluhjól, hverfisteinn; slípiól; yddari. **for-igi** taka burt með því að brýna, slípa. **mal-a** sljór; daufur. **vid-eco** *læk* hvöss sjón. **mal-igi** sljógva, deyfa.

akr/o = **akreo**.

akre/o *ekra* (flatarmál). **-aro** flatarmál í ekrum; akurlendi.

akredit/i *áhr* *lög* *ver* veita (t.d. sendiherra) trúnaðarbréf, veita umboð; veita heimild til að taka út peninga (úr banka). **-aĵoj** skilríki (sendiherra).

akreditiv/o = **kreditletero**.

akrid/o *dýr* engispretta (*Acridium*). **-aro** urmull af engisprettum.

akril/o *efn* akrýl. **-(at)a acido** akrýlsýra. **-aldehido** akrýlaldehyð. **-ato** akrýlat.

akrobat/o (loft)fimleikamaður, línudansari. **-aĵo** (loft)fimleikar; flugfimleikar. **-a** (loft)fimleika-; kattlipur.

akrocefal/a *lfæ* sem hefur skarpt höfuð. **-ulo** skarphöfði.

akrocefal/o *dýr* söngvari (fugl) (*Acrocephalus*).

akrocianoz/o *læk* útskagablámi, æsablámi.

akrolein/o *efn* = **akril-aldehido**.

akromat/a *eðl* litvís, litréttur (um linsur o.þ.h.). **-eco** litvísi, litleysi.

akromatin/o *læk* ólitni.

akromatopsi/a = **kolorblind**a.

akromegali/o *læk* æsavöxtur, útvöxtur, hnjótasýki.

akromi/o *lfæ* axlarhyrna (*acromion*).

akropol/o *fff* háborg. **A-o** Akrópólís.

akrostik/o *bók* *bib* nafnstafavísa.

aks/o *tæk* *stæ* *stj* *ste* *gra* *efn* *eðl* öxull, ás, mönd-

ull; miðlína, miðstrengur. **-a** ásenda-, ás-, möndul-. **-ingo** ró, öxulró; nöf. **-ujo** öxullega, áslega (einnig **-tubo**, **-lago**). **-umi áhl** snúast um miðlínu. **cilindr-o** *lfæ* = **aksono**.

aksel/o **1** *lfæ* holhönd, handarkriki. **2** *gra* blað-öxl.

aksiom/o *stæ* frumregla, auðsæ sannindi; frum-sannindi. **-a** forhæfður.

aksiometr/o *sig* stýrisvísir.

aksis/o *lfæ* standliður.

aksolotl/o *dýr* tálknamandra.

akson/o *lfæ* taugarsíma.

akt/o **1** þáttur. **2** skjöl, málskjöl; dómsgerðir. **3 -o de parlamento** lög. **-aro** málgögn, skjalabunki (um ákveðið mál). **-isto** skjalavörður, skjalaritari. **-ujo** skjalataska. **inter-o** hlé milli þátta. **mort-o** dánarvottorð. **nask-o** fæðingarvottorð. **transdon-o** afsalsbréf. **vend-o** sölusamningur, reikningur (yfir vörur).

akte/o *gra* munkaber (*Actæa spicata*).

Akteon/o *god* Akteon.

aktin/a *efn* (um geisla) efnafræðilega virkur, aktínskur. **-ometro** *veð* sólargeisla-mælir. **-omikozo** *læk* = **aktinomicetozo**. **-oterapio** *læk* geislameðferð.

aktini/o **1** *dýr* sæfífill (*Actinia*). **2** *efn* aktínium (*Ac*). **-uloj** *dýr* sæfíflaett.

aktinolit/o *ste* aktínólít.

aktinomicet/o *gra* geislasveppur. **-ozo** *læk* geislasveppsþólga.

aktinopterig/oj *dýr* geisluggar (*Actinopteryg-ii*).

aktiv/a starfsamur, virkur, starfandi, áhrifamikill; *mfr* germyndar-, í germynd; **-a voĉo** germynd. **-o** *mfr* germynd; *hag* eignir. **-i áhl** starfa, vera virkur. **-aĵo** eignir. **-eco** starfsemi, starfsfjör; verkun. **-igi** *mfr* breyta í germynd; gera virkan, virkja; vekja, auka. **-ismo** *lög* *hei* aðgerðastefna. **-isto** aðgerðasinni. **ne-eco** aðgerðaleyssi. **retro-a** aftur-virkur, afturverkandi.

aktor/o leikari. **-i áhl** leika (hlutverk). **-ado** leiklist, leikmennt. **-ino** leikkona.

aktual/a nútíma-, núverandi; nýtísku-, nýr; dægur-; á dagskrá. **-aĵoj** fréttamynd; fréttir.

aktuar/o *lög* skýrslugerðarmaður; skrásetjari.

aktuari/o *ver* tryggingafræðingur.

akumul/i *áhr* *efn* safna, draga saman; hrúga. **-a** vaxandi. **-ado** söfnun, samhrúgun. **-aĵo** safn, hrúga, hrúgald. **-ilo** rafgeymir.

akumulator/o rafgeymir.

akupunktur/o *læk* nálastungumeðferð, nálastunga.

akurat/a stundvís, nákvæmur. **-e** stundvíslega, nákvæmlega. **-eco** stundvísi, nákvæmni. **ne-a** óstundvís.

akustik/o 1 hljómburður, hljómhæfi. 2 hljóð-(eðlis)fræði. **-a** hljóm-, hljómburðar-. **elektro-o** rafhljóð. **stato-a** læk jafnvægis- og heymar-(taugar)-.

akuŝ/i áhl fæða, ala, eiga barn. **-o** fæðing. **-antino**, **-ulino** sængurkona. **-ejo** fæðingardeild, fæðingarstofnun. **-igi** taka á móti (barni) þegar það fæðist, sitja yfir (konu). **-ilo** fæðingartöng. **-istino** ljósmóðir, yfirsetukona. **-arto**, **-ologio** ljósmóðurfræði. **post-o** fylgjusig.

akut/a 1 *stæ* (um horn) hvass, krappur. 2 *læk* (um sjúkdóm) bráður, harður, ákafur. 3 *hlj* hvellur. **-a akcento** broddur (á bókstaf); einkvæðisáhersla. **-eco** hvassleiki, skerpa. **mal-a** 1 *stæ* (um horn) sljór. 2 óljós, hreimlaus, daufur (= **obtuza**).

akuz/i áhr ákæra, kæra, bera á (e-n) lagabrot; ásaka. **-o** ákæra, ásökun, sakargift. **-ado** ákæra, ásökun. **akto de -ado** ákæruskjal. **-anto** málshöfðandi (sá sem höfðar mál), ákærandi. **-isto** (ríkis)saksóknari. **-ato**, **-ito** varnaraðili, ákærði, sakborningur. **mis-i** áhr ljúga upp á. **sin-o** sjálfs-gagnrýni.

akuzativ/o *mfr* þolfall. **-igi** breyta í þolfall.

akv/o *efn* trú læk vatn. **distilita -o** eimað vatn. **mola -o** mjúkt vatn. **malmola/dura -o** hart vatn. **mineralaj akvoj** ölkelduvatn; sóðavatn. **seltersa -o** sóðavatn. **lavenda -o** lavendil(ilm)vatn. **sankta -o** vígt vatn. **roza -o** rósavatn. **kolonja -o** Kölnarvatn, ilmvatn. **plumbacetata -o** blýasetatvatn. **hipoklorita -o** bleikiklór. **peza -o** þungt vatn. **diamanto de plej pura -o** vatnstær demantur. **-a** vatnskenndur, vatns-; vatna-, vatnsrænn. **-e saturita** í kafi, vatnsósa. **-i**, **-umi** áhr vökva, veita á. **-ero** vatnsdropi. **-(um)ilo** garðkanna, vökvunarkanna, drifkanna. **-ujo** vatnsþró **-uma ĉaro**, **-umveturilo** vatnsbíll. **-altira** gleypur, vökvadrægur, gljúpur. **-ofalo** foss. **-okondukilo** vatnsleiðsla, vatnspípa. **-otransfalilo** yfirfallsstífla. **-oturo** vatnsgeymir. **-oturniĝo** iða, öfugstreymi. **el-iĝi** koma upp úr vatninu. **en-igi** kaffæra. **en-iĝi** fara í vatn. **sen-a** *efn* vatnslaus. **sen-igi** vatnsvipta; þurrka. **sub-igi** sökkva; setja undir vatn. **sub-iĝi** sökkva, fara í kaf. **sub-isto** kafari. **super-i** áhr veita flóði á, flæða yfir. **super-(eg)o** flóð; syndaflóð. **sur-igi** *flu* setja á flot. **tra-igi** veita vatni á; skola, vökva. **balast-ujo** sig kjölfestugeymir. **fal-o** foss, flúðir. **fort-o** *efn* kóngavatn, (óhrein) saltpéturssýra. **kalk-o** kalkvatn. **miel-o** mjóður. **muel-o** myllustokkur. **okul-o** augnvatn. **reĝ-o** *efn*

kóngavatn. **sankt-ujo** ker undir vígt vatn. **sod-o**, **ŝaŭm-o** ölkelduvatn. **ŝpruc-o** froða. **tegment-o** þakleki. **trink-o** drykkjarvatn, neyslumatn. **tualet-o** ilmvatn, ilmökvi. **turn-o** hringiða, iðustraurmur. **vers-o** óhreint vatn, frárennsli.

akvafort/o *fag* 1 ætímynd, mynd gerð með ætíngu. 2 málmplata til að prenta ætímynd. **-i** áhr æta. **-aĵo** ætímynd.

akvamarin/o *ste* akvamarínsteinn. **-a** blágrænn.

akvarel/o *fag* vatnslitamynd. **-a farbo** vatnslit-ur. **-e** með vatnslitum.

akvari/o fiskabúr, lagardýrabúr.

akvatint/o *fag* akvatinta.

akvedukt/o byg upphlaðin vatnsleiðsla, vatnsveitubru.

akvifoliac/oj *gra* beinviðarætt (*Aquifoliaceæ*).

akvilegi/o *gra* sporasóley (*Aquilegia vulgaris*).

Akvin/o *ldf* Akvínium, Aquino. **Tomaso la Akvinano** Tómas frá Akvínium.

Akvitan/o -io, -ujo *sag* *ldf* Akvitanía.

al *mfr* til, við, að. Þessi forsetning táknar: 1 áttina til, t.d. *iri - Rejkjaviko*: fara til Reykjavíkur. *eliri renkonte - iu*: fara á móti e-m. *apogi sin - iu/io*: styðjast við e-n/e-ð. *la suno kliniĝas - la okcidento*: sólin rennur til vesturs. *de tago - tago*: frá degi til dags. *de tempo - tempo*: við og við, af og til. *mizero venas - vi*: bágindi munu koma yfir ykkur. 2 stefnu að marki, t.d. *frapi - la pordo*: berja að dyrum. *ĵeti sin - iu*: henda e-u til e-s. *prezenti ion - iu*: bjóða e-m e-ð. *etendi la manon - iu*: rétta e-m höndina. *levi la okulojn - iu*: hefja upp augu sín til e-s. *sin turni - iu*: snúa sér til e-s. *rigardi - la strato*: horfa á götuna. *respondi - iu*: svara e-m. *diri - iu*: segja e-m. *skribi - iu*: skrifa e-m. *pagi ion - iu*: borga e-m e-ð. *tiu pordo kondukas - la parko*: þetta hlið liggur til skrudgarðsins. *enirejo - la ĝardeno*: inngangur garðsins. *disrompi vazon - pecoj*: mola ílát, brjóta ílát í smátt. *natrio kaj kloro kombiniĝas - natria klorido*: natríum og klór sameinast í natríumklóríð. 3 stefnu tilfinningar, hugsunar eða vilja, t.d. *via koro sin tiru ne - pekuloj*: lát eigi hjarta þitt öfunda syndara. *sopiri - la hejmo*: finna til heimþrár, hafa heimþrá. *deziri bonan - io*: óska e-m góðs. *amo - iu*: elska til e-s. *ne estu tro severa - li*: vertu ekki of strangur við hann. 4 eign, ákvörðun. Hér táknar *al* oftast þágufall, t.d. *doni ion - iu*: gefa e-m e-ð. *proponi ion - iu*: bjóða e-m e-ð. *komisii ion - iu*: fela e-m e-ð. *sendi ion - iu*: senda e-m e-ð. *prezentu - vi mian embarason*: hugsaðu þér vandræði mín. *apliki teorion - la praktiko*: beita kenningu í reynd. *kondamni iun - morto*: dæma e-n til dauða. *konveni - iu*: passa e-m.

aparteni - *iu*: tilheyra e-m. *sankta* - *la Eternulo*: helgaður Drottinn. *akiri* - *si gloron*: geta sér orðstír. *preni* - *si la rajton fari ion*: leyfa sér að gera e-ð. *ĉio bona estas* - *via dispono*: allt gott stendur þér til reiðu. *knabo lasita* - *si mem*: strákur sem látinn er sjá um sig sjálfur, strákur sem má gera hvað sem hann vill. *sklavoj* - *Faraono*: þrælur Faraós. - *via sano*: skál. **5** þágu og óþágu, t.d. *servi* - *iu*: þjóna e-m. *malutili* - *iu*: verða e-m að meini. *detranĉu* - *mi pecon*: skerðu mér bita. *starigi* - *iu monumenton*: reisa e-m minnismerki. *lavi* - *iu la piedojn*: þvo fætur e-s. *bati* - *si la bruston*: berja sér á brjóst. *estas* - *mi varme/malvarme*: mér er heitt/kalt. *li faris* - *si veston*: hann gerði sér klæði. *mi plantis* - *mi ĝardenon*: ég plantaði mér garð. *mi kolektis* - *mi arĝenton*: ég safnaði mér silfri. *si malfermas sian manon* - *la malriĉulo*: hún breiðir út lófann móti hinum bágstadda. **6** viðbót, fullkonnun, auk, ásamt, t.d. *aldoni du* - *kvar*: leggja saman tvo og fjóra. *li enfermis ĝin en la kokinejon* - *la kokinoj kaj anasoj*: hann lokaði það inni ásamt hænunum og öndunum. **7** í tilefni: *dankon por via amika sendaĵo* - *mia naskotago*: ég þakka vinsamlegu gjöfina þína í tilefni afmælisdags míns. **8** persónuandlag, þegar viðskeyti **-ig-** er bætt við áhrifssögn, t.d. *trinkigu* - *li akvon*: gefðu honum vatn að drekka. **9** ýmis mismunandi sambönd, t.d. *kio estas* - *vi?*: hvað er að þér? *danki* - *iu*: þakka e-m. *helpi* - *iu*: hjálpa e-m. *kompati* - *iu*: kenna í brjósti um e-n. *plaĉi* - *iu*: þóknast e-m. *aludi* - *iu/io*: benda til e-s. *konforma* - *io*: samkvæmur e-u. *kaŝita* - *mi per kurteno*: falinn fyrir e-m með gluggatjaldi. **-aĵo** viðbygging, útbygging; viðbót, viðbætur. **-igi** bæta við. **-iĝi** ganga í (flokk eða félag); gera bandalag við; ganga í samband við; fara að taka þátt í. **-iĝo** bandalag, samband; aðild. **-ilo** umsóknarblað félags. **plenigi** - **iĝilon**: fylla út eyðublað. **-diri**, **-doni** bæta við. **-esti** vera viðstaddur. **-fari** aðhæfa. **-ĝustigi** stilla, laga. **-kuri** hlaupa að. **-konduki** leiða til, enda á. **-meti** leggja við. **-mezuri** máta. **-paroli** snúa máli sínu til. **-porti** koma með (e-ð). **-proprigi** taka. **-rigardi** horfa á. **-veni** koma (til). **-pago** aukagjald. Sjá nánar viðeigandi orðstofna.

-al/ *vís* viðskeyti sem táknar: **1** (í grasafraeði) ættbálkur, t.d. **rozaloj** rósaættbálkur (sbr. **rozacoj**). **2** (í efnafræði) aldehyð, t.d. **etanal** acetaldehyð. **3** (í læknisfræði) lega og staða líffæra, einkum beina, t.d. **metakarpaloj** ristarleggir.

al/o **1** *lfæ* nasavængur. **2** *tæk flu* spaði (á skrúfu); blað (á ár, skrúfu); vængur (á flugvél). **3** *hús* álma, armur (á húsi). **4** fylkingarhlið. **5** hliðarskip (í kirkju). **6** akkerisfleinn, akkerisflaug. **7** (á bíl) hjól-

hlíf, skítbretti. **8** mylluvængur. **direkt-o** stéllfötur.

Alabam/o *ldf* Alabama.

alabastr/o *ste* alabast, alabastur. **-a** alabasturs-.

Alah/o Allah (nafn Guðs hjá múhameðstrúarmönnum).

alambik/o *efn* eimflaska.

alanin/o *efn* alanín.

alantoid/o *dýr* þvagbelgur. **-a** þvagbelgs-.

Alarik/o *sag* Alarik (konungur Vestgota).

alarm/i *áhr* **1** vara (e-n) við, gera (e-m) viðvart um hættu. **2** skapa ugg hjá (e-m). **-o** **1** útkallsmerki; viðvörunarmerki, hættumerki. **2** skelfing. **-a** viðvörunar-; hættulegur, uggvænlegur. **-ejo** *her* samkomustaður hermanna í neyðarástandi. **-ilo** viðvörunartæki, sírena. **-isto** hrakspámaður, bölsýnismaður. **-sonorilo** herklukka; brunalúður.

Alask/o *ldf* Alaska. **-a** **Markolo** Beringssund.

alaud/o *dýr* lævirki (*Alauda*). **-edo** *lævirkja* ætt (*Alaudidæ*). **arb-o** trjálævirki. **kamp-o** *dýr* sönglævirki. **mont-o** fjallalævirki. **tuf-o** topplævirki.

alb/o *kri* messuserkur.

alban/o Albani. **A-io**, **A-ujo** *ldf* Albanía. **-a** albanskur.

albatros/o *dýr* albatros (*Diomedea exulans*).

albed/o *eðl* endurskinshæfni.

Albert/o *per* Albert.

albin/o *lf* hvítungi. **-ismo** *læk* litarleysi, hvít-ingsæðli, hvítungjaháttur.

Albion/o *inn* Bretland.

albit/o *ste* hvítt feldspat.

albug/o *læk* hvítur glærublettur.

albugine/o *lfæ* ljósahjúpur (einnig **-a tuniko**).

-ito *læk* ljósahjúpsbólga.

album/o **1** albúm. **2** ljósmyndabók.

albumen/o *gra* fræhvíta.

albumin/o *efn* albúmín, eggjahvítuefni, eggjahvíta. **-ojdo** hvítubröðir. **-urio** *læk* hvítuþvag.

alburn/o **1** *gra* mjúkvíði milli barkar og kjarna, ytri víður, rysja, safavíður. **2** *dýr* bleikja.

alce/o = **rozalteo**.

Alce/o *bók* Alkeus, Alkaios.

alced/o *dýr* kóngsfiskari, bláþyrill, ísfugl (*Alcedo atthis*). **-edo** *þyrla*ætt (*Acedinidæ*).

Alcest/o *per* Alkeste.

Alcestis/o *per* Alkestis.

Alcibiad/o *sag* Alkibíades.

Alcino/o *goð* Alkínóus.

alcion/o = **alcedo**.

Alcion/o *stj* Ísfuglinn (stjarna í Sjöstirninu).

alcioni/o *dýr* sveppkórall (*Alcyonium*). **-uloj** sveppkóralsætt (*Alcyonaria*).

alĉemil/o = **alkemilo**.

ald/ efn forskeyti í efnafræði sem táknar efni afleitt af aldehyð.

ald/o **1** lágfiðla, víóla. **2** alt, millirödd. **-a** alt-
-a klefo altlykill. **-ulo** altsöngvari. **-hobojo** enskt horn, altóbó.

Aldebaran/o *stj* Aldebaran (stjarnan α í Nautinu).

aldehyd/o *efn* aldehyð.

Aldernej/o *ldf* Alderney.

aldo/ efn forskeyti sem táknar að aldehyð sé við; aldó-.

aldol/o *efn* aldól. **-a kondensado** aldólpétting.

aldoz/o *efn* aldósi.

ale/o trjágöng. **flug-o** flugleið.

aleator/a *töl* valinn af handahófi. **-a sampló** dreifisýnishorn, sýnishorn valið af handahófi. **-a specimeno** eintak valið af handahófi. **tute -igita eksperimentoplano:** tilraunaáætlun gerð að öllu af handahófi.

Alegan/oj *ldf* Allegheny-fjöllin.

alegori/o *bók fag* líkingasaga, táknmálssaga, samlíking. **-a** líkingarfullur. **-igi** skýra með líkingum, nota líkingar.

alegr/o allegro. **-e** hratt (um lag). **-eto** allegretto.

aleksandr/o *ská* **1** alexandrínskur háttur. **2** (12-atkvæða) ljóðlína undir alexandrínskum hætti.

Aleksandr/o *per* Alexander. **-ino** Alexandrína.

Aleksandri/o *ldf* Alexandría. **-anismo** *bók* list svipuð þeirri í Alexandríu á 3. öld.

aleksi/o *læk* lesblindni, lesblinda, lesstol.

aleman/o **-a lingvo** þýsk mállýska Svisslend-
inga.

alen/o alur.

Alenson/o *ldf* Alençon (borg í Frakklandi).

aler/o *hús* drepskör.

alergi/o *læk* ofnæmi, ofnæmissjúkdómur. **-a** ofnæmis-.

aleron/o *flu* hallastýri.

Aleut/oj *ldf* Aleutaeyjar.

alez/i *áhr tæk* snara úr, rýma. **-ilo** snarbor, rýmari.

alf/o *gra* espartógras (*Stipa tenacissima*), alfa-
gras.

alfa *mfr* alfa, 1. bókstafur gríska stafrófsins (A, α). **-korpuskloj** *eðl* alfaagnir. **-radioj** *eðl* alfageisl-
ar.

alfabet/o *mfr* stafróf. **-a** stafrófs-. **-a ordo** staf-
rófsröð. **-umi** stafa. **-umo** stafrófskver.

Alfard/o *stj* Alfard (stjarnan α í Vatnaskrímsli-
inu).

alfenid/o *efn* nýsilfur.

Alfons/o *per* Alfons.

Alfred/o *per* Alfreð.

alfresk/a úti-, útivistar-.

alg/o *gra* þörungur, þari (*Alga*). **-ologio** þör-
ungafræðingur. **-ologio** þörungafraeði. **blu-oj** blá-
grænir þörungar. **brun-oj** brúnþörungar. **ruĝ-oj**
rauðir þörungar. **verd-oj** grænþörungar.

algebr/o *stæ* algebra, bókstafareikningur. **-a**
algebru-. **-a ekvacio** algebrujafna.

-algi/o *læk* alþjóðlegt viðskeyti sem táknar
þínu, t.d. **neŭralgio** taugapína.

algid/a *læk* með skjálftakast. **-eco** skjálftakast.

Algol/o *stj* Algol (tvístirnið β í Perseusi).

algonki/o *jar* frumlífsöld.

Alĝer/o *ldf* Algeirsborg. **-io** Alsír. **-iano** Alsír-
búi, Alsíringur. **-ia** alsírskur, frá Alsír.

Alhambr/o *hús* Alhambra.

alĥemi/o = **alkemio**.

ali/a annar. **unu la alian** hvor/hver annan. **la**
alia hinn. **-e** **1** öðruvísi. **2** annars. **-o**, **-aĵo** eitthvað
annað. **-i áhl** vera ólíkur. **-eco** munur, mismun-
ur. **-igi** breyta. **-iĝi** breytast. **-ulo** annar maður.
-landano útlendingur. **-vorte** með öðrum orðum.
inter-e meðal annars. **kun-e** auk annarra hluta.
sen-e og ekkert annað. **-es** annars manns.

Ali/o *per* Ali.

alianc/o bandalag. **-i áhr** tengja saman. **-ano**
bandamaður. **-iĝi** tengjast saman (í bandalagi).

aliari/o *gra* laukkarsi (*Alliaria petiolata*), o.fl.

alibi/o *lög* fjarvera, fjarvist(arsönnun). **pru-
vi/prezenti alibion** sanna fjarvist sína.

Alic/o *per* Lísá. **-o en Mirlando** Lísá í Undra-
landi.

alidad/o *tæk* (í hornafræði) vísir.

alien/a *læk* viti sínu fjær, truflaður á geðsmun-
um. **-eco** ringlun, fíring. **-isto** geðlæknir. **-ulo** geð-
veikur maður.

alifat/a *efn* alifatískur.

aligator/o *dýr* amerískur krókóðíll, alligator.

alikhvato *stæ* tala sem ekki gengur jafnt upp í
aðra = **nedivizoro**.

alikhvoto *stæ* tala sem gengur jafnt upp í aðra =
divizoro.

alil/o *efn* allýl.

aliment/o *lög* **1** meðlag, meðgjöf. **2** framfærslu-
eyrir. **-i** halda uppi, sjá fyrir. **-a valoro** næringar-
gildi. **-a fako** matardeild. **-a karto** skömmtunar-
spjald. **-aĵoj** matvörur, matvæli. **-ilo** matari. **-tubo**
meltingarvegur, meltingargöng.

aline/o **1** inndregin lína. **2** málsgrein. **-i áhl**
byrja nýja málsgrein. **-igi** skipta í málsgreinar.

alis/o *gra* nálablóm (*Alyssum*).

alism/o gra -acoj brúðarsveipsætt. **plantag-o** = akvoplantago.

aliteraci/o ská stuðlun, stuðlasetning. **-a** í ljóðstaf, með stafrími. **-i áhl** standa í ljóðstöfum, stuðla (**kun** = við).

aliz/o gra seljureynisber. **-arbo, -ujo** seljureynir (*Sorbus aria*).

alizarin/o efn krapplitur, rautt litarefni.

alize/o veð staðvindur. **kontraŭ-o** andstaðvindur.

alk/o dýr elgur (*Alces*).

alka/o = **aŭko**.

alkad/o inn bæjarfógeti á Spáni, Portúgal og Suður-Ameríku.

alkaj/a ská (um brag) Alkaiosar.

alkal/o efn basi, lútur, lútarsalt. **-a** alkalískur, lútarkenndur, basískur. **-eco** lútarsaltsmagn. **-igi** lýta. **-ozo** læk lútarblóð, aflýting blóðs og vessa. **-ometrio** lútermæling, lúterskömmtun. **ter-o** jarðalkalí. **ter-a** jarðalkalí-.

alkali/o efn alkalímálmur.

alkaloid/o læk efn lýtingur.

alkan/o efn alkan. **-alo** alkanal. **-olo** alkanól. **-olato** alkanólat. **-ono** alkanón.

alkazab/o (á Spáni og í Norður-Afríku) kastali, vígi.

alkekeng/o gra blöðrubikar, júðakirsiber (*Physalis alkekengi*).

alkemi/o efnakukl, gullgerðarlist. **-isto** efnakuklari, gullgerðarmaður.

alkemil/o gra marfustakkur (*Alchemilla*), döggblaðka.

alkemist/o = **alkemiisto**.

Alkmen/o goð Alkmena (móðir Heraklesar).

alkohol/o efn vínandi, alkóhól, spíritus. **-a** áfengur, sem í er vínandi. **-aĵo** áfengi; brennivín. **-igi** gera áfengan; bæta vínanda við. **-ismo** læk ofdrykkja. **sen-a** óáfengur; án vínveitingar. **-ometro** alkóhólmælir; ölvunarmælir. **brul-o** brennsluspritt. **etil-o** spritt, etýlalkóhól.

alkov/o bók 1 lokrekkja, svefnkrókur, hvílugólf. 2 kómanta.

alm/o tæk hjólaspor (í burðarbita).

almagest/o stj stjörnufræðibók.

almanak/o almanak, tímatal.

alme/o inn alma, egypsk dans- og söngkona.

almenau mfr að minnsta kosti.

almaz/o ölmusa. **-i áhl** beiðast ölmusu. **-ulo** sveitarlimur; beiningamaður. **-ulejo** vistheimili fátekra. **-ujo** ölmusustokkur. **-doni áhl** gefa ölmusu. **-odonema** góðgerðarsamur. **-kesto** guðskista. **-peti áhl** = **-i. vivi -e** lifa á ölmusu.

aln/o gra elri (*Alnus*).

alo/o gra alóe, biturbloðungur (*Aloe*). **-aĵo** alóesafi.

alod/o lög óðal. **-a** óðals-, óðalslegur.

alofon/o hlj hljóðbrigði, fónbrigði. **-a** hljóðbrigðis-.

aloj/o efn málmblanda, melmi. **-i áhr** bræða saman (málma). **sen-a 1** óblandaður. **2** óblandinn.

feliĉo sen-a óblandin sæla.

alokazi/o gra nykurblað (*Alocasia*).

alongô/o 1 ver víxilauki. **2** borðvængur. **3 efn** framlengingarleiðsla.

alopat/o stórskammtalæknir. **-io læk** stórskammtalækningar.

alopeci/o læk skalli, hárlös.

alopekur/o gra liðagras (*Alopecurus*).

alopias/o skotháfur (*Alopias vulpes*).

aloritmi/o læk óreglulegur púls.

alotrop/a efn fjöllaga. **-io** fjöllögun.

aloz/o dýr augnasíld (*Clupea alosa* = *C. finta*).

alp/o ldf hátt fjall (í Sviss o.s.frv.). **A-oj** ldf Alpar(nir), Alpafjöll. **la Aŭstraliaj A-oj** Ástralíualpar. **-a** Alpa-, úr Ölpunum. **-a korno** alpa-horn. **-ano** Alpabúi. **-isto** fjallgöngumaður (við mjög erfið og hættuleg skilyrði). **-obastano** fjallgöngustafur. **cis-a** (miðað við Róm) sem er hérna megin við Alpafjöll; sunnan við Alpafjöll. **trans-a** (miðað við Róm) sem er fyrir handan Alpafjöll, norðan við Alpafjöll.

alpak/o dýr 1 lamadýr. 2 lamaull. 3 lamavoð.

alpar/o hag nafnverð. **sub -o** undir nafnverði. **super -o** yfir nafnverði. **-e** á nafnverði. **esti sub-e** vera skráður á verði undir nafnverði.

alsin/o = **stelario**.

alt/a tón 1 hár. **-a maro** háflóð. **-a premo** háþrýstingur. **2** göfugur. **La Alta Kanto** Ljóðaljóðin (eftir Salómon). **3** ákafur; mikill. **4** háfleygur. **-e 1** hátt. **2** mikils (t.d. metinn). **3** hátt á lofti. **-o eðl stæ** hæð. **-(aĵo) 1** hæð. **2 bib** fórnarhæð. **-aĵeto** hóll; hrúga, haugur. **-eco 1 ldf** hæð. **2** hátign. **3** flughæð. **4 stj** stjörnuhæð. **-igi** hækka; auka. **-iĝi** hækka. **-igilo her** standur; mið (á byssu). **-iĝrapido** klif(ur)stig. **-indikilo** hæðarmælir. **-kreska** stór (vexti), hár. **-lernejo** gagnfræða- og menntaskóli. **-limo** efri verðmörk. **-ometro eðl** hæðarmælir. **-ometrio** hæðarmæling. **mal-a tón** lágur. **mal-o** lægð. **mal-aĵo** lægð. **mal-igi** lækka (í stöðu eða virðingu). **mal-iĝi** falla, verða lægri; minnka. **la Plejaltulo** (Guð) hinn hæsti. **dikmal-a** kubbslegur, stuttur en feitur, þrekvaxinn, gildvaxinn.

Altair/o stj Altair (stjarnan α í Erninum).

Altaj/o ldf Altaifjöll (í Kína).

altan/o veggsvallir, vegghjalli.
altar/o altari. **-a tuko** altarisklæði. **ĉef-o** háaltari. **ripoz-o** hvíldaraltari.
alte/o *gra* stokkrós. **roz-o** *gra* vetrarstokkrós (*Althaea rosea*).
altern/i *áhl rtae* **1** viðhafa á víxl, skiptast á, vera til skiptis. **2** riða, sveiflast. **-o, -ado** umskipti. **-e** til skiptis, á víxl. **-a** sem skiptist á; víxl-. **-a kurento** riðstraumur, víxlstraumur. **-igi** skipta, láta skiptast. **-ilo, -atoro** *rtae* riðstraumsrafall. **son-o** *bók* mismæli vegna hljóðaskiptis, t.d. fokstroto kaj koksfroto.
alternanc/o *rtae* rafsveifla.
alternativ/o annar kostur, eitt af tvennu, vö, kostur, valkostur.
altimetr/o = **altometro**.
altitud/o *ldf stj* hæð (t.d. hæð stjörnu yfir sjóndeildarhring, hæð yfir sjávarmáli). **-a malsano** *læk* fjallveiki.
altruism/o *hei* óeingingirni, fórnfýsi, mannást. **-a** óeingingjarn; fórnfús.
altruist/o óeingingjarn maður, ósérplæginn maður.
aluat/o *dýr* öskurapi (*Alouatta*).
alud/i *áhr* benda til; *impra* á, víkja á/að; sneiða. **-o** tilbending, vísun; skens, sneið. **-ema** skensinn.
alumet/o eldspýta. **skatolo da -oj, -ujo** eldspýtustokkur.
alumin/o *ste* leirjörð (Al_2O_3), áloxíð. **-ato** = **aluminiumo**. **-izi** verja (ál) með oxíðhimnu.
alumini/o *efn* ál (*Al*). **-a** ál-; úr áli. **-aĵoj** álvörur.
alun/o *efn* álún. **-i** *áhr* leggja í álúnbað. **-ejo** álúnnáma. **-erco** álúnssteinn. **-ito** álúnssteinn. **-tero** leirjörð.
alunit/o = **alunercio**.
aluvi/o *jar* **1** framburður, uppburður (áa eða sjávar). **2** = **holoceno**. **-a** sem lýtur að framburði eða uppburði (áa eða sjávar); áreyra-.
alveol/o *gra* *lfæ* **1** tannhol, tannhola í kjálka; kirtilblaðra; lungnablaðra. **2** býhólf. **-ito** *læk* kirtilblöðrubólga; lungnablöðrubólga. **-hava, -oza** holóttur.
alveolar/o *hlj* tannbergshljóð.
alvus/o *dýr* klakseiði.
Alzac/o *ldf* Elsass. **-ano** Elsassbúi.
am/i *áhr* **1** elska, unna. **2** vera gefinn fyrir, þykja gaman að; þykja vænt um. **3** líka vel við, geðjast (vel) að. **-o** elska; ást; kærleikur; ástúð. **-a** ástar-. **-e** ástúðlega. **-aĵo** þing (*ft.*), ástafundur, ástamál. **-aĵisto** elskhugi, ástmaður. **-aĵistino** ástkona. **-anto** **1** ástvinur. **2** elskandi. **3** aðdáandi. **-ataĵo**

dýrindissmíði; eftirlætisverk. **-ato** unnusti. **-atino** unnusta. **-egi** dá, elska heitt. **-ema** ástríkur, ástúðlegur, ástgefinn. **-inda** elskulegur, indæll. **-indumi** *áhr* daðra við, sýna ástarhót, stíga í vænginn við, manga til við; biðla til. **-isto** **1** elskandi, ástmaður. **2** daðrari. **-afero, -intrigo** ástarævintýri. **-donantino** hjákona. **-vendistino** vændiskona. **-vundita** ástsjúkur; ástfanginn. **ek-i** *áhr* verða ástfanginn (af). **en-igi** töfra, hrífa. **en-iĝi** verða ástfanginn. **mal-i** *áhr* hata; vera illa við. **mal-o** hatur, óvinátta; andúð. **mal-inda** andstyggilegur, illa þokkaður. **sen-a** kuldalegur, harðbrjósta; ástlaus. **sin-o** sjálfelska, eigingirni. **hom-a** mannúðlegur. **hom-o** mannkærleikur. **hommal-o** mannhatur. **mon-a** ágjarn, gróðafíkin. **mon-o** gróðafíkin, ágirnd.
Amalek/o *bib* Amalek (forfaðir Amalekíta).
-idoj Amalekítar.
amalgam/o *efn* kvikasilfursblanda, kvikasilfursmelmi, gljáblað. **-i** *áhr* blanda e-ð kvikasilfri, draga kvikasilfursblöndu.
Amali/o *per* Amalía.
Aman/o *ldf* Amman (höfuðborg Jórdaníu).
amand/o *gra* mandla.
amanit/o *gra* blaðsveppur, reifasveppur. **-ino** *efn* berserkjasveppseitur.
amar/a beiskur, bitur. **-aĵo** malurtarbrennivín; beiskur bjór. **-eco** beiskja; remma.
amarant/o *gra* skrauthali (*Amaranthus caudatus*). **-a** blárauður, purpura-.
amarilid/o *gra* hjarðlilja (*Amaryllis belladonna*).
amas/o fjöldi, hópur; hrúga. **-a** fjölda-. **-e** allir saman, allir jafnt. **-igi** safna saman, hlaða saman. **-iĝi** hópast, þyrpast. **-iĝo** þyrping. **-produktio** fjöldaframléiddur hlutur. **hom-o** mannfjöldi, mannþröng, þyrping. **kolon-o** = **stako**. **likv-o** *læk* blóðsókn; samruni. **miks-o** samsull; ringulreið. **neĝ-o** *ved* snjóskafli. **pajl-o** hálmstakkur. **popol-o** múgur, skríll. **popol-a** alþýðlegur. **popol-aro** alþýðan, alþýða manna. **stel-o** *stj* stjörnuþyrping. **nefermita stel-o** *stj* lausþyrping stjarna. **sterk-o** mykjuhaugur, taðhaugur. **ter-o** moldargarður, moldarbakki, moldarhrúga.
amator/o **1** áhugamaður; leikmaður (í e-u), ólærður maður. **2** kunnáttumaður. **-a** viðvaningslegur; áhuga-, áhugamanna-. **-e** sem áhugamál. **-i** fást við.
amaŭroz/o *læk* steinblinda, algert sjónleysi, starblinda.
amazon/o *god* **1** skjaldmær. **2** herskár kvenmaður.
Amazon/o *ldf* Amazonfljót. **-io** *ldf* Amazonas

(ríki í Brasilíu).

ambasad/o 1 sendiráð. 2 sendisveit, sendiráðsstarfslið.

ambasador/o lög sendiherra; erindreki; ambassador. **-eco** sendiherraembætti. **-ejo** sendiráð.

ambaŭ mfr báðir, hvor tveggja. **-dekstra** jafnvígur á báðar hendur. **-flanka** beggja vegna (við), báðum megin, báðumegin. **-mane** með báðum höndum. **-sekxa** tvíkyngja, tvítóla. **-tranĉa** tvíeggjaður.

ambici/o metnaður, metnaðargirni, metorðagirni. **-a** metnaðargjarn. **-i** áhr sækjast eftir, þrá. **-ulo** potari, framagosi. **sen-a** óeigingjarn; lítillátur.

ambigu/a ská tvíræður.

ambivalenc/o sál tvíbent tilfinning.

amblo/o skeið. **-i, iri la amblon** ríða skeið, skeiða. **-ulo** vekringur, skeiðhestur.

ambliop/a læk hálfblindur, sjóndapur.

ambon/o hús (hár) pallur, lespallur, ræðupallur.

ambos/o steðji. **dupinta -o** nefsteðji (= **bek-o**). *esti inter martelo kaj -o*: vera milli steins og sleggju.

ambr/o (hval)ambur. **-a** ilmandi af ambri.

ambrozi/o goð 1 guðafæða. 2 kjörmeti. 3 per Ambrozio Ambrósíus. **-a** dýrlegur.

ambulanc/o 1 sjúkrahúsn, sjúkraflugvél. 2 sjúkraskýli vígvallar.

ambulatori/o 1 hús bogagöng. 2 gangsalur; forsalur. 3 læk göngudeild (sjúkrahúss).

ame/o mat e.k. japönsk sætindi.

ameb/o dýr amaba, teygjudýr, angalýja. **-a** amöbu-. **-a disenterio** blóðkreppusótt. **-ismo** læk angalýjuhreyfing. **-oida** líkur angalýju. **-ozo** læk amöbusjúkdómur. **-uloj** dýr teygjudýr (*Amæbozoa*).

amel/o efn 1 mjölvi, sterkja. 2 línsterkja. **-i** áhr stífa, gera stinnan. **-(ec)a** stífur, stinnur. **-a gluo** sterkjulím. **-azo** efn sterkjukljúfur, amýlasi.

amen inn amen. **-o** (orðið) amen. **diri - al ĉio** segja já og amen við öllu.

amend/i áhr lög leiðréttá; breyta; bæta (við). **-o** breyting, lagfæring.

amenore/o læk tíðateppa.

ament/o gra rekill.

americi/o efn ameríkíum, ameríkín (*Am*).

Amerik/o ldf Ameríka, Vesturálfa. **-a** 1 amerískur, ameríkanskur. 2 bandarískur (= **usona**). **-ano** Ameríkumaður. **-anismo, -ismo** orð eða málnotkun sérkennandi fyrir amerísku; líf eða hugsun sérkennandi fyrir Ameríkumenn.

ametist/o ste ametyst, blákvars. **-a** ametystblár.

ametrop/a læk ljósbrotsskakkur. **-eco** ljósbrotsskekkja.

amfibi/o dýr láðs- og lagardýr. **-oj** froskdýr. **-a** tæk sjó- og land-, láðs- og lagar-.

amfibol/o ste hornblend.

amfibologi/o mál tvíræðni, tvíræð orð eða orðasambönd.

amfibrak/o ská þríkvætt orð eða bragliður með áherslu á miðatkvæðinu, miðhverfur þríliður.

amfineŭ/oj dýr (sæ)nökkvar.

amfioks/o = **brankiostomo**.

amfipod/oj dýr marflær.

amfiteatr/o hús 1 hringleikhús (einkum með hækkandi pöllum eða sætum). 2 kringlóttur áheyrndasalur.

Amfitrion/o goð 1 Amfitrýon. 2 gestgjafi.

Amfitrit/o goð Amfitríta (kona Póseidons).

amfor/o 1 fornt tveggja handfanga ker (eggmyndað). 2 **A-o** stj Vatnsberinn (stjörnumerki) (*Aquarius*).

amfoter/a efn amfóter, (um oxíð) sem hefur bæði súra og basíska eiginleika.

amhar/o amarska.

ami/o dýr boguggi (*Amia*).

amiant/o = **asbesto**.

amid/o efn amíð.

amidol/o efn amidól.

amigdalin/o efn amygdalín.

amik/o vinur. **-a** vingjarnlegur, vinsamlegur; vinveittur. **-i** áhl vera vinveittur. **-e** vingjarnlega. **-aĵo** vináttumerki; greiði. **-eco** vinátta, vinsemd. **-igi** vinga, gera að vini. **-iĝi** vingast. **-iĝema** samkvæmis-. **-ino** vina, vinkona, vinstúlka. **mal-o** óvinur, fjandmaður. **mal-a** fjandsamlegur, óvinveittur, óvina-. **mal-eco** fjandskapur, óvinátta. **mal-igi** spilla á milli. **mal-iĝi** óvingast. **re-igi** sætta. **re-iĝi** sættast. **sen-a** án vina, vinalaus, einmana. **fianĉ-o** svaramaður (brúðgumans). **kor-o** tryggðavinur. **pseŭdo-o** falskur vinur.

amil/o efn amýl.

amilaz/o = **amelazo**.

amin/o efn hvíta. **-acido** amínósýra; hvítusýra (einnig **amina acido**).

Amitab/o trú Amitabha (fhugunarbúdda sem núverandi tilveruskeið lýtur).

amitoz/o líf einföld frumuskipting.

amnesti/o lög náðun, sakaruppgjöf. **-i** áhr náða, gefa upp sök.

amnezi/o læk óminni, minnisleysi, gleymni.

amni/o lífa líknarbelgur.

amodit/o dýr sandsíli (*Amnodytes lancea lancea*).

amofil/o *gra* sandreyr (*Ammophila*).
amok/o *sál* berserksgangur hjá Malajum. **-e**
kuri ganga berserksgang.
amom/o *gra* balsam.
Amon/o *trú bib* **1** Ammón (ættarfaðir Ammóníta). **2** Amon (mestur guðdómur Þebuborgar í Egyptalandi). **-idoj** Ammónítar.
amoni/o *efn* ammóníum. **-aj saltoj** ammóníum-sölt.
amoniak/o *efn* **1** ammoníak. **2** ammoníakvatn.
-ecigi búa til ammoníakvatn. **heks-o** kóbaltklóríð.
sal-o salmíak, ammóníumklóríð.
amonit/oj *stg* ammonítar, ammonshorn.
amor/o **1** holdleg ást, munaður. **2** **A-o** *god*
fag Amor (ástarguð Rómverja, sbr. **Kupidono**).
-a ástleitinn, ástar-. **-i** *áhr* hafa kynmök við. **-istino**
vændiskona. **-veka** kynhrífandi.
amorc/o hvellhetta.
amorf/a *efn ste* **1** amorf, myndlaus, ómótaður.
2 ólögulegur.
amortiz/i *áhr* **1** *hag* greiða niður, greiða afborganir af. **2** lækka (e-ð) í verði. **3** *eðl* draga úr; sjúga í sig. **-o** **1** niðurgreiðsla, afborgun. **2** verðlækkun. **3** údráttur; ísog. **faktoro de -o** ísogsstuðull.
indico de -o vísihluti lækkunar. **koeficiente de -o**
ísogstala. **-a** niðurgreiðslu-, afborgunar-; ísogs-.
-a plano greiðsluáætlun láns með afborgunum. **-a**
rezistanco ísogsviðnám. **-ebla** sem má vera leystur inn. **-ilo** dempari; dvalvefja.
Amos/o *bib* Amos.
ampelopraz/o *gra* villilaukur (*Allium ampeloprasum*).
ampelops/o *gra* silfurvínviður (*Ampelopsis*).
amper/o *eðl* amper. **-horo** amperstund. **-metro**
ampermælir, straummælir. **-sekundo** ampersekúnda. **-volvo** ampervafningur.
ampleks/o *hei töl tón* ummál, yfirgrip, víðátta.
interna -o innri stærð, afkastageta. **surfac-o** flatarmál. **-o** (**de voĉo, instrumento, ktp.**) umtak.
-a víðtækur, umfangsmikill, stór, yfirgripsmikill.
-i *áhr* taka; ná, taka yfir. **sam-a, egal-a** jafnstór, jafnvíðtækur. **grand-a, mult-a, vast-a** umfangsmikill, mjög víðtækur.
amplif/i *áhr eðl* magna. **-a** mögnunar-. **-o**
mögnun. **indico de -o** mögnunarvísihluti. **-ilo**
magnari; (í ljósmyndun) stækkari. **koeficiente de -o**
mögnunarstuðull.
amplifikator/o magnari (= **amplifilo**).
amplitud/o *vís* ölduhæð, sveiflúvidd, útslag, penslúvidd.
ampol/o **1** *efn* **1** smáflaska, ampúla. **2** *læk* lítill oplaus lyfjafaska (stúturinn bræddur saman). **3**

bumbulöguð útvíkkun líffæris. **4** ljósapera; kúla (á hitamæli). **-forma** ampúlumyndaður. **-tubo** lyftipípa. dreypipípa, pípetta (= **pipeto**).
amput/i *áhr sku* taka af (lim), aflima. **-ado**
aflimun. **-ito** *læk* sá sem misst hefur limi, aflimaður maður.
Amsterdam/o *ldf* Amsterdam (borg í Hollandi).
amulet/o *trú* verndargripur.
Amur/o *ldf* Amúrfljót.
amuz/i *áhr* skemmta. **sin -i, -iĝi** skemmta sér, hafa gaman; láta vel að (sbr. I. Mós. 26:8). **-a**
skemmtilegur, skoplegur. **-o** skemmtun, dægurstytting. **-aĵo** dægurstytting, dæggradvöl; leiksoppur. **-iĝo** gaman, skemmtun. **-ilo** leikfang; leiksoppur. **-isto** skemmtikraftur. **kortega -isto** hirðfífl.
mal-i láta leiðast, drepa úr leiðindum.
-an/ mfr viðskeyti sem táknar áhanganda, fylgismann, t.d. **samideano** skoðanabróðir, **ŝipano** skipverji, **islandano** Íslendingur. **-o** félagi, félagsmaður, aðili, meðlimur. **-aro** hópur, flokkur, félag.
-iĝi ganga í (flokk eða félag). **-kotizo** félagsgjald.
-an/o *efn* viðskeyti í efnafræði, táknar mettað kolvetni, t.d. **metano** metan.
ana/o *hag* anna, 1/16 af rúpíu.
anabaptist/o endurskírari, endurskírandi.
anabas/o austurför.
anabat/a, -a vento *veð* uppstreymi.
anabol/o *læk* aðlífun.
anaerobi/a *líf* loftfirrður, loftfælinn. **-aĵo** loftfæla, loftfirrð/loftfælin lífvera.
anafilaksi/o *læk* ofnæmi, ofnæmislost.
anapor/o *mfr* klifun, endurtekning sömu orða í upphafi hverrar setningar.
anagal/o *gra* nónbólóm (*Anagallis*). **kamp-o**
nónbólóm (*Anagallis arvensis*). **ruĝa -o** rautt nónbólóm.
anaglif/o *fag* upphleypt skraut.
anagram/o stafabrengr, stafavíxl, stafaskipti.
anakardi/o *gra* kasjúhnetta. **-ujo** kasjútré (*Anacardium*) (einnig **-arbo**).
anakinezi/o *læk* hreyfingarendurmenntun.
anakolut/o *mfr* rökleysa (í setningu).
anakond/o *dýr* risakyrkislanga (s-amerísk kyrkislanga) (*Eunectes*).
anakoret/o einsetumaður.
Anakreon/o *per* Anakreon. **-a** Anakreons-.
anakronism/o tíma(tals)villa, tímatafsfirra, tímasekkja. **-a** utan tímatafsins, sagnfræðilega óhugsandi.
anakruz/o *ská tón* forliður, áherslulaus samstafa í byrjun ljóðs, áherslulaus tónn eða tónröð í

byrjun lags, upptaktur.

Anaksagor/o *per* Anaxagóras.

anal/oj *bók* annáll, árbók. **-isto** annálaritari, annálsritari.

analeptik/o *læk* örvandi lyf.

analfabet/o ólæs maður. **-a** ólæs (og óskrifandi). **-eco** ólæsi.

analgezi/o *læk* tilfinningarleysi, sársaukaleysi.

analgezik/o *læk* verkeyðandi lyf.

analítik/o *stæ* greiningarfræði, reikningsfræði.

-a geometrio greiningarrúmfræði.

analiz/i *áhr efn eðl mfr ved* rekja, greina, sundurliða, skýra. **-o** *efn eðl hei* sundurliðun, gergreining, greining. **spektra -o** rófgreining, litrófsgreining. **-a** *efn* greiningar-. **-a kemio** greiningarefnafræði. **-ema** gagnrýninn, aðfinnslusumur. **-ilo** *eðl* rófprisma. **-isto** greinir, maður sem vinnur að því að greina (e-ð) sundur. **-atoro** *stæ rtæ* rafefnagreiningartæki. **psiko-isto** sálkönnuður, greiningarmaður. **sin-o** sjálfsathugun, sjálfskönnun, sjálfsgreining.

analog/a *lfæ* hliðstæður, samsvarandi, álíka. **-aĵo** hliðstæður hlutur. **-eco** líking; samsvörun.

analogi/o *hei mál* **1** samræmi, samstæða. **2** líking, samsvörun.

Anam/o *ldf* Annam.

ananas/o *gra* ananas (*Ananas sativus*). **-ujo** ananasjurt.

anapest/o *ská* öfugur þríliður.

Anapurn/o *ldf* Annapurnafjall. **-a** *trú* Annapurna, kventvífari Sjívu.

anarĥ-... sjá anark-...

anarik/o *dýr* steinbítur (*Anarrhicas lupus*).

anarki/o stjórnleysi, lagaleysi; óstjórn. **-a** stjórnleysis-, stjórnleysissinnaður. **-ismo** stjórnleysisstefna, anarkismi. **-isto** stjórnleysingi, anarkisti. **-ulo** óstyrilátur maður.

anas/o *dýr* önd (*Anas*). **brunkapa -o** skutulönd (*Aythya ferina*). **fajf-o** rauðhöfða(gra)önd (*Anas penelope*). **glaci-o** = **klangulo**. **histrion-o** straumönd (*Histrionieu histrionieu*). **krik-o** urtönd (*Anas crecca*). **kuler-o** skeiðönd (*Spatula clypeata*). **marĉ-o** = **kerkedulo**. **merg-o** gulönd (*Mergus merganser*). **mol-o** æðarfugl (= **somaterio**). **pintvosta -o** grafönd (*Anas acuta*). **rok-o** duggönd (*Aythya marila*). **sovaĝa -o** stökkönd (*Anas platyrhynchos*). **-ido** (ali)andarungi. **-iri** vaga. **vir-o** andarsteggur.

anasark/o *læk* holdbjúgur; bjúglopi.

Anastazi/o *per* Anastasía.

anastigmat/a *eðl ljó* (um linsu) án ljósbrots-galla; (um auga) án sjónskekkju.

anastomoz/o *lfæ* samop, samgangur, samgötun; samtenging (tauga). **-a** sem lýtur að samgangi milli rása. **-i** *áhr* tengja.

anastrof/o = **inversio**.

anatem/o *bib kri* bannfæring, bann. **-i** *áhr* bannfæra; bölvá. **-aĵo** bannfærður hlutur.

Anatoli/o Anatólía, Asíuhluti Tyrklands.

anatom/o *læk* **1** líffærafræðingur. **2** líkskurðarmaður. **-io** **1** líffærafræði. **2** líkamsbygging; líffærakerfi. **-a** líffæra-. **-ia** líffærafræðilegur, líffærafræði-. **-iisto** = **-o**.

-anc/ *vís* fagviðskeyti í rafeðlisfræði til þess að tákna magn, oftast andstætt breytingu, t.d. **indukto** span. - **induktanco** spanstuðull.

anĉ/o *tón* reyrblað, tunga (hljóðfæri).

-instrumento tréblásturshljóðfæri. **-o libera** frjáls tunga. **-a familio** flokkur tréblásturshljóðfæra.

anĉov/o *ver dýr* **1** krydduð/söltuð sardína/ansjósa, kryddsíli. **2** ansjósa (= **engraŭlo**).

And/oj *ldf* Andesfjöll.

andaluz/o Andalúsíubúi, Andalúsíumaður. **A-io, A-ujo** *ldf* Andalúsía. **-a** andalúsískur, Andalúsíu-.

andant/o meðalhratt lag. **-e** meðalhratt.

Andersen *per* Andersen.

andon/o *inn* japanskur lampi með pappírsramma.

Andor/o *ldf* Andorra.

Andre/o *per* Andrés. **-a** Andrea.

andren/o *dýr* einstæð býfluga (*Andrena armata*).

androgen/o **1** *dýr* tvíkynja dýr, viðrini. **2** *gra* tvíkynja jurt.

Andromah/o *bók* Andrómakka (kona Hektors).

Andromed/o **1** *goð* Andróméda (kona Perseifs). **2** *stj* Andróméda (stjörnumerki). **nebulozo de Andromedo** Andróméduþoka. **-a galaksio** Andróméduþoka.

andromed/o *gra* (*Andromeda*). **marĉa -o** ljósa-lyng (*Andromeda polifolia*).

anduj/o *mat* svínabjúga (andouille).

anekdot/o smásaga, skrytla. **-a** skrytlu-, fullur af skrytlum. **-ema** málgefinn. **-isto** sá sem segir skrytlur.

aneks/i *áhr fél* **1** innlima. **2** láta (e-ð) fylgja (e-u), leggja (e-ð) með (e-u). **-ado** innlimun. **-aĵo** **1** innlimað land. **2** viðauki. **3** viðbygging, útbygging. **-ismo** innlimunarstefna. **-ito** *læk* legsfylgilíffærabólga, bólga líffæra legs.

anelid/oj *dýr* liðormar (*Annelida*).

anemi/o *læk* blóðskortur, blóðleysi. **-a** blóðlaus; blóðleysis-. **-i** *áhr* gera (e-n) blóðlausan.

anemogram/o *veð* vindskeyti.
anemometr/o *veð* vindmælir. **-io** vindmælingar.

anemon/o *gra* skógarsóley, anemóna (*Anemone*). **paska -o** geitabjalla (*Anemone pulsatilla*).
mar-oj = aktiniuloj.

anerojd/a, -a barometro málmloftvog.
anestez/i *áhr læk* deyfa, svæfa. **-o** deyfing, svæfing. **-a** deyfingar-. **-aĵo, -ilo** deyfilyf. **-isto** svæfingalæknir.

anet/o *gra* sólselja, dill (*Anethum graveolens*).

aneürin/o *efn* tegund af B-vítamíni, aneürín.

aneürism/o *læk* slagæðargúlpur.

anfrakt/o *ste lfæ* lítil hola.

Angel/a Angela.

Angelin/o Angela.

angelik/o *gra* hvönn, hvannrót (*Angelica archangelica*).

angi/o *lfæ gra* æð. **-a** æða-. **-ito** *læk* æðabólga. **-ologio** æðafræði. **-omo** ofvöxtur í æðum, æðaræxli. **kole-ito** ristilsæðarbólga. **limf-omo** úræðahnútur, úræðaræxli.

angil/o *dýr* áll, vatnaáll (*Anguilla*). **-ejo** ála-vatn. **-oformaj** (*Anguilliformes*). **mar-o** hafáll (= **kongro**). **sabla -o** sandsíli (= **amodito**).

Angil/o *ldf* Angvilla (= **Angvilo**).

angin/o *læk* hálsbólga. **brust-o = brustangoro.**
angiosperm/oj *gra* dulfrævingar.

angl/o *per* **1** Englendingur. **2** Engill. **-a** enskur. **-aĵo** **1** ensk vara; enskur siður; eitthvað enskt. **2** enskur texti. **A-io, A-ujo** *ldf* England. **-ismo** enskusletta. **-omanio** Bretadálæti, Bretadekur. **-onormanda** **1** ensk-normannskur. **2** sem heyrir til Ermasundseyja. **-osaksa** engilsaxneskur.

anglez/o **1** Bretadans. **2** hægrihallandi skrift.

anglicism/o = anglismo.

anglikan/o meðlimur ensku kirkjunnar. **-a** sem tilheyrir ensku kirkjunni. **-ismo** kenning og helgisíðir ensku kirkjunnar.

Angol/o *ldf* Angóla. **-a** angólskur. **-ano** Angóli, Angólabúi.

angor/o *læk hei* hugraun, kvíði; sálarkvöl, angist. **-i** *áhl* vera angistarfullur. **-a** angistarfullur. **brust-o** *læk* hjartakveisa. **mort-o** dauðangist, ótti við dauðann.

angostur/o *lyf* angústúra.

angstrom/o = anstromo.

angul/o **1** *stæ* horn. **akuta -o** krappt horn, hvasst horn. **obtuzo -o** gleitt horn. **orta -o** rétt horn. **streĉita -o** beint horn. **alternaj -oj** einslæg horn. **apudaj -oj** grannhorn. **komplementaj -oj** lagshorn, frændhorn. **suplementaj -oj** grannhorn.

2 *alm* skot, afkimi, krókur. **-a** horn-; sem myndar horn; hyrndur; strendur; ójafn; beinaber. **-en** fyrir hornið. **turni -en** snúast við; beygja fyrir hornið. **-aĵo = -fero.** **-eca** ójafn; beinaber; hornóttur. **-eco** hornlögur; gráðufjöldi. **-eto** hyrning; krókur, skot. **-ilo** T-stika; þríhyrningsstika. **-fero** kverkjárn; vinkiljárn; krappi. **-mezurilo** hornamælir. **-ŝtono** hornsteinn, hyrningarsteinn. **en-igi** króa af í horni, reka út í horn; setja í vanda, þröngva upp að vegg. **egal-a** jafnhyrndur. **kvar-a** ferhyrndur. **kvar-o** *stæ* *eðl* ferhyrningur (= **kvarlatero**). **mult-a** marghyrndur. **plur-o** *stæ* marghyrningur (= **plurlatero**). **tri-o** *stæ* þríhyrningur. **tri-a** þríhyrndur. **tri-i** *áhr* mæla í þríhyrningum. **tri-ado** þríhyrningamæling. **tri-ada punkto** þríhyrningamælistaður. **kvin-o** fimmmhyrningur. **kvin-a** fimmmhyrndur. **ses-o** sexhyrningur. **ses-a** sexhyrndur. **sep-o** sjöhyrningur. **sep-a** sjöhyrndur. **ok-o** átthyrningur. **ok-a** átthyrndur o.s.frv. **alt-o** *ldm* *stj* hæð yfir sjóndeildarhring. **baz-a ŝtono** *hús* hyrningarsteinn. **kaŝ-o** kimi. **klin-o** *eðl* segulskekkja, misvísun. **ort-o** *stæ* rétthyrningur. **ort-a** rétthyrndur (= **rektangula**). **ort-ilo** hornmát. **perd-o** *rtæ* hornvik. **rekt-o** *stæ* = **ortangulo**. **strat-o** götuhorn. *ĉirkaŭiri/rondiri* *strat-on:* fara/komast fyrir hornið. **trak-o** *flu* ferils-horn.

angur/a angóra- **-a kapro** angórageit. **-a kato** angóraköttur. **-lano** angóraul. **A-o inn = Ankaro.**
angustur/o = angosturo.

Angvil/o *ldf* Angvilla (= **Angvilo**).

angvis/o *dýr* stálormur (*Anguis*) (= **vitroserpento**).

Angel/a *per* Angela.

angel/o **1** *bib* *trú* *kaþ* engill. **2** indæll maður. **-a kaþ** engla-; eins og engill, engillegur, engilfagur. **la -a saluto** engilskveðja. **-aro** englaher. **-eto** barnengill. **ĉef-o** höfuðengill, erkiengill. **gard-o** verndarengill.

angelus/o **1** angelus, engilskveðja. **2** angelushringing.

anhel/i *áhl* nýy mása.

anhidr/a *efn* vatnslaus.

anhidrid/o *efn* anhýdríð. **-i** *áhr* draga vatn úr (sýru).

anhidrit/o *ste* vatnslaut gips.

anhidro/ *efn* forskeyti sem táknar að efni hefur orðið vatnslaut.

Anhiz/o *bók* Ankises (faðir Eneasar).

anil/o *gra* indígó (*Indigofera anil*).

anilid/o *efn* anilíð.

anilin/o *efn* anilín. **-a** anilín-. **-a farbo** anilínlitur.

anim/o *trú hei bib tæk* 1 sál. 2 andi; önd. 3 aðalmaður. 4 líf. 5 (í fiðlu) sál. 6 hol (í byssuhlaupi). 7 kjarnapráður (kaðals). 8 kjarni (stytta). **-a** sálar-**-i** *áhr* 1 gantaka, hvetja. 2 örva, lífga, fjörga; uppörva, hressa. 3 valda, blása í brjóst, innblása. **-eco** fjör, líf. **-ismo** *trú* andahyggja. **re-i** *áhr læk* lífga við. **sen-a** án sálar; andlaus. **egal-a** rólegur, jafnlyndur. **egal-eco** jafnaðargeð. **facil-a** léttúðugur. **facil-aĵo** léttúðugt framferði. **facil-eco** léttúð. **grand-a** göfuglyndur, veglyndur. **grand-eco** veglyndi, göfuglyndi. **larĝ-a** frjálslýndur. **malgrand-a** smámunasamur; smásálarlegur. **simpl-a** einfaldur, barnalegur, grandalaus; hrekklaus. **sobr-a** (geð)stilltur, gætinn, hæglátur. **trankvil-a** rólegur, hægur, blíður. **unu-a** einróma, samróma. **unu-e** í einu hljóði, samhljóða. **vent-a** hugsunarlaus; ruglaður; léttúðugur.

animal/o *dýr* skepna, kvikindi. **-a** úr dýrarík-inu; dýrslegur. **-ismo** dýrseðli.

animalkul/o örsmátt kvikindi.

aniz/o *gra* anís. **-a** *likoro* aníslíkjör. **-ujo** anísjurt (*Pimpinella anisum*). **-oleo** anísolífa. **stel-o** stjörnuanís (= **ilicio**).

anizidin/o *efn* anísidín, amínótólúen (= **am-inotolueno**).

anizokori/o *læk* ljósopamunur (augna sama manns).

anizometri/o *læk* sjónlagsmunur, ljósbrotsmunur (augna sama manns).

anizosfigmi/o *læk* æðarslagsmunur.

anizotropi/o misáttun, stefnuhneigð (= **neizotropio**).

anjon/o *eðl* forjón.

Anĵu/o *ldf* Anĵov (hérað í Frakklandi).

Ankar/o *ldf* Ankara (höfuðborg Tyrklands).

ankaŭ *mfr* einnig, líka. *ne sole/nur ... sed ankaŭ* ... ekki aðeins ... heldur einnig ...

ankilostom/o *dýr* krókormur. **-ozo** *læk* krókormasýki.

ankiloz/o staurliður. **-iĝi** verða stirður.

ankone/o *lfæ* olnbogavöðvi.

ankoraŭ/ *mfr* ennþá; aftur, enn einu sinni. **- ne** ekki ennþá.

ankr/o *sig* 1 akkeri, stjóri. 2 (í rafala) snúður. 3 (í byggingum) sinkill; múrbolti. **-i** *áhr* 1 leggja við akkeri. 2 festa. **-ita** við akkeri. **-ado** akkerisfesti. **-ejo** akkerislægi, skipalægi. **-iĝi** varpa/kasta akkerum, leggjast við akkeri; setjast við. **-umi** *áhl* liggja við akkeri. **de-iĝi** reka og draga akkerin. **mal-i** *áhr* létta akkerum. **-opinto** akkerisfleinn. **flos-o** dragald, rekakeri. **sav-o** framakeri, stafnakeri, lífakeri.

anksi/a *læk* kvíðafullur, angistarfullur. **-eco** kvíði, skelkur.

ankuz/o *gra* uxajurt (*Anchusa arvensis*), tarfa-tunga (*A. officinalis*), búkollublóm (*A. hyosotidiflora*).

ann/o *mat* e.k. japönsk sætindi.

Ann/o *per* Anna.

anobi/o *dýr* veggjatítla (*Anobium punetatum*).

anod/o *eðl* forskaut, anóða.

anofel/o *dýr* mýraköldumý. (einnig **malaria** **moskito**).

anoksemi/o *læk* súrefnisskortur í blóði.

anoksi/o *læk* súrefnisskortur í vefjum.

anomali/o *læk* afbrigði, frávik; óeðli. **-a** óregluglegur; afbrigðilegur; vanskapaður; óeðlilegur.

anomur/o *dýr* kuðungakrabbí.

anonci *áhr bib* auglýsa, tilkynna, boða. **-o** 1 auglýsing; tilkynning; boðun. 2 *tón* stefjasmíð, framsaga (í tónverki). **-ado** það að auglýsa, auglýsing. **-igi** láta tilkynna, láta auglýsa. **-ilo** kynningarbæklingur. **-isto** þulur; þáttarstjórnandi; kallari. **publika -isto** opinber kallari. **bon-i** *áhl* flytja gleðilegan boðskap. **edziĝ-o** lýsing með hjónaefnum.

anonim/a nafnlaus; ónefndur, ónafngreindur; án höfundarnafns. **-a** **societo** hlutafélag (= **akcia kompanio**). **-eco** nafnleýnd; nafnleysi. **-ulo** ónefndur maður.

anopsi/o *læk* blinda. **hemi-o** helftarblinda.

anorak/o hettuúlpa, stormjakki, anórakkur.

anoreksi/o = **senapetiteco**.

anormal/a afbrigðilegur.

anosmi/o *læk* þefstol, vöntun þefskynjunar, lyktarleysi.

ans/o 1 húnn. 2 hanki. 3 hlykkur. 4 handarhald; handfang. 5 lykkja. **-a** með hanka; með höldu. **korb-a** *hús* líkur körfuhandfangi.

Anselm/o *per* Anselm.

anser/o 1 *dýr* gæs (*Anser*). 2 bjáni, kjáni. **-o** **blankfrunta** stóra blesgæs (*Anser albifrons*). **-o** **blankvanga** helsingi (*Branta leucopsis*). **-o** **faba** akurgæs (*Anser fabalis*). **-o** **griza** stóra grágæs (*Anser anser*). **-o** **kanada** kanadagæs (*Branta canadensis*). **-o** **kolringa** marggæs (*Branta bernicla*). **-o** **neĝa** snjógæs (*Anser caerulescens*). **-o** **ruĝkola** fagurgæs (*Anser ruficollis*). **-a** gæsar-; líkur gæs; heimskur. **-a** **haŭto** gæsa-húð. **-ido** gæsarungi. **-bleki** garga. **-oformaj** *dýr* = **naĝbirdoj** (*Anseriformes*). **-grifo** = **gipo**. **-hepato** *mat* gæsalifur. **-paŝo** *her* gæsa-gangur, viðhafnarganga hermanna. **-vice** í einfaldri röð, í halaröfu. **vir-o** gæsarsteggur.

anstataŭ *mfr* í staðinn fyrir. **-i** *áhr* vera full-

trúi (e-s = **-on**), koma fram fyrir hönd (e-s = **-on**); gegna starfi (fyrir e-n = **-on**). **-o** staðganga, afleysing. **-a** vara-. **-aĵo**, **-ilo** *efn* = **surogato**. **-anto**, **-ulo** staðgengill. **-igi**, **igi -on per -o**: nota e-ð í stað e-s. **-igo** setning e-s í stað annars. **ne-igebla** óbætanlegur.

anstrom/o *eðl* ángström.

-ant/ mfr viðskeyti notað til þess að mynda lýsingarhátt nútíðar í germynd, t.d. **leganto** lesandi, sá sem er að lesa. *vi lernas legante*. Þú lærir á því að lesa. *mi estas leganta*. ég er að lesa. *enirante li salutis* hann heilsaði um leið og hann kom inn. **okazantaĵo** atburður sem er að gerast. **falantaĵo** e-ð sem er að falla. **estanteco** nútíð.

antagonismo/o 1 óvild. **2** andstaða. **-a** fjandsamlegur.

antagonist/o andstæðingur, mótstöðumaður.

antanaklaz/o það að nota sama orð oftar en einu sinni í setningu en með mismunandi merkingum.

Antares/o stj Antares (stjarnan α í Sporðdreka).

antarkt/a ldf suðurheimskauts-, suðurlands-.

la A-a Oceano Suður-Íshaf. **A-a regiono** Suðurskautsland. **A-io** Suðurskautsland, Suðurheimskautsland.

Antarktik/o ldf = Antarktio.

antaŭ mfr 1 (um tíma) fyrir, á undan **2** (um stað) fyrir, fyrir framan, fram undan, frammi fyrir. **- ol** áður en, fyrr en. **-a 1** fram-. **2** fyrri, fyrrverandi. **-a vokalo hlj** frammælt sérhljóð. **-e 1** á undan. **2** áður, fyrr. **3** fyrir fram (einkum: **jam antaŭe**). **-en** áfram. **-i ahl 1** standa andspænis; snúa að (**-i al**). **2** (um klukku) flýta sér. **3** vera fyrir framan; vera á undan. **-(aĵ)o 1** framhlið; (um skip) stafn; (um skó) yfirleður. **2** liðið mál. **-eco** forgangur; forgangsréttur. **-enigi** efla, styðja. **-enema** framsóknar-, framfara-; áleitinn. **-iĝi** fara á undan; ganga á undan. **-ulo** fyrirrennari. **mal-** bak við, á eftir. **mal-a 1** aftur-, bak-; aftari. **2 mal-a vokalo hlj** uppmælt sérhljóð. **mal-e 1** fyrir aftan; að aftan. **2 mal-e de** bak við. **mal-en** aftur á bak. **mal-(aĵ)o** bakhlið. **dors-a** öfugur. **kap-e** á höfuðið. **kur-iĝi** koma hlaupandi. **- for-**, fyrir-, fyrirfram-. **-brako** framhandleggur. **-ĉambro** forstofa; biðstofa. **-dati** dagsetja/tímasetja (e-ð) fyrir réttan tíma. **-diri** spá, segja (e-ð) fyrir. **-juĝo** fordómur, hleypidómur. **-historia** forsögulegur. **-klarigo** inngangsorð. **-hierau** í fyrradag. **-masto** framsigla. **-pagi** greiða fyrir fram. **-pago** fyrirframgreiðsla. **-parolo** formáli. **-signo** forboði. **-tuko** svunta. **-urbo** útborg, úthverfi. **-vidi** búast við, gera ráð fyrir; vita fyrir fram, sjá fyrir. **-zorgi** gera varúðarráðstafanir. **-eniri 1** fara áfram. **2** fara á

undan. **-rajdanto** póstekill.

antecedent/oj lög læk 1 fyrri afrek. **2** undanfarar. **3** ferill.

antedon/o *dýr* hárstjarna (*Antedon*).

antem/o *tón* mótetta með biblíutexta.

antemid/o gra gæsajurt (*Anthemis*). **farbo-o gra** gullgæsajurt (*Anthemis tinctoria*).

anten/o 1 *lfæ* fálmar, gripla. **2** *sig* rá þríhyrnds segls. **3** *útv* loftnet. **direkta -o** miðunarloftnet. **-a** loftnets-; fálmara-. **-a reto** loftnetakerfi; loftnetsskipun. **-a rezistanco** loftnetsviðnám.

antenari/o gra lójurt (*Antennaria*).

anter/o gra frjóknappur.

antheli/o *veð* gagnsól.

anti/ *vís* alþjóðlegt forskeyti sem tákna and-, gagn-, mót-, gegn-, t.d. **antisemito**, **antitoksino** o.s.frv. Sjá nánar hér á eftir eða við viðeigandi stofna.

antiar/o gra -o toksa = upasarbo.

antibiotik/o læk fúkkalyf.

anticiklon/o *veð* andsveipur, hæð, hæðarsvæði.

anticip/i áhr 1 taka fyrir fram, grípa fyrir fram.

2 gera fyrir fram. **3** ímynda sér fyrir fram; uppgötva á undan (e-m). **plezure -i** hlakka til. **-o** forsmekkur; von. **-a** fyrir fram. **-e** fyrir fram.

antidork/o = saltantilopo.

antidot/o = kontraüveneno.

antifon/o *tón* messusvar, antifóna. **-a** víxlsöngs-. **-a kantado** víxlsöngur. **-aro** antífónaríum.

antifraz/o mfr háð.

antigen/o læk efn mótefnavaki.

Antigon/o bók Antígóna.

Antigvo-Barbud/o ldf Antígva og Barbúda, Antígúa og Barbúda.

antiklinal/o jar andhverfa.

antikorp/o læk efn mótefni, andófsefni.

Antikrist/o 1 Andkristur. **2 a-o** andstæðingur kristindóms.

antikv/a 1 forn. **2** gamaldags. **-aĵo** forngripur. **-aĵisto** forn(gripa)sali, fornmenjasali. **-eco** fornleiki; fornöld. **-isto** fornminjavörður. **-ulo** fornaldarmaður.

Antil/oj ldf Antillaeyjar. **la Grandaj -oj** Stóru-Antillaeyjar. **la Malgrandaj -oj** Litlu-Antillaeyjar. **-ano** Antillaeyingur.

Antilebanon/o ldf Antílíbanon.

antilid/o gra gullkollur (*Anthyllis (vulneraria)*).

antilokapr/o *dýr* gaffalhjörtur (*Antilocapra americana*).

antilop/o *dýr* antilópa (*Antilope*). **salt-o** stökkhjörtur (*Antidorcas*).

antimon/o *efn* antímon (*Sb*).
Antino/o *sag* Antínóus.
antinomi/o *hei alm* andstæða, mótsögn, ósamræmi (milli tveggja laga- eða grundvallarstefna).
-a andstæður.
Antiohi/o *sag* Antíokkía.
antipati/o andúð, óbeit; viðbjóður. **-a** fjandsamlegur, óvinveittur; ógeðfellður. **-i** *áhr* hafa óbeit/andstyggð á.
antipirin/o *lyf* kælendi lyf.
antipod/o **1** staður hinum megin á jörðinni. **2** algjör andstæða. **-a** **1** hinum megin hnattarins. **2** andstæður; gagnstæður. **-ulo** andfætlingur.
antirin/o *gra* ljónsmunnur (*Antirrhinum majus*).
antisemit/o gyðingahatari. **-ismo** gyðingahatur.
antiseps/a gerilsneyðandi; rotverjandi. **-o** gerilsneyðing; sóttvörn.
antitartrat/a, -a acido *efn* óvirk vínsýra.
antitez/o *mfr* *hei* mótsetning; andstæða, gagnstæða.
antitoksin/o *læk* móteitur.
antoksant/o *gra* reyr (*Anthoxanthum*). **-o odora** ununarreyr (*A. odoratum*).
antologi/o úrvalsrit, sýnisbók.
Anton/o *per* Anton. **-ineto** Antonía. **Maria -ata** María Antoinette.
Antoneno/o *per* Antonínus. **-oj** ættarnafn rómverskra keisara frá Nervu til Commodusar.
Antoni/o *per* Antoníus.
antonim/o *mfr* andheiti.
antonomazi/o *mfr* notkun lýsingar í stað sérnafns.
antozo/oj *dýr* kóraldýr.
antr/o *ská lfæ* hellir.
antracen/o *efn* antrasen (litlaust efni unnið úr koltjöru).
antracit/o antrasít, gljákol.
antrakino/o *efn* antrakínón, flokkur lyfja sem hafa laxerandi verkun.
antrakonit/o *ste* þefkalk.
antrakoz/o *læk* kolaryksýki.
antraks/o *læk* miltisbrandur, miltisbrandsdrep.
antrop/o *vís* alþjóðlegur stofn í vísindamáli: maður. **-ocentra** mannhverfur. **-oida** *dýr stg* líkur manni. **-oidoj** *dýr* apar og menn. **-ologo** mannfræðingur. **-ologio** mannfræði. **-ometrio** *lög* mannmæling.
antropofag/o mannæta. **-ismo** mannát.
antropomorfism/o **1** *hei* manngervingarstefna, það að veita guði mannleg einkenni. **2** *læk* manngerving, það að veita dýrum eða plöntum mannleg

einkenni.
antropopitek/o = çimpanzo.
anturi/o *gra* flamingóblóm (*Anthurium scherzerianum*).
antus/o = pipio.
Antverpen/o *ldf* Antverpen (hafnarborg í Belgíu).
Anub/o *god* Anúbis (guð dauðans hjá Egyptum).
anuitat/o *hag* árgreiðsla með vöxtum. **-a asekuro** lífeyristrygging.
Anunciaci/o *kri fag* **1** boðunardagur Maríu. **2** málverk af boðun Maríu.
anuri/o *læk* þvagleysi, stöðnun þvagmyndunar.
anus/o *lfæ* bakrauf, endaþarmsop.
aorist/o *mfr* lokin þátíð.
aort/o *lfæ* meginæð. **-a** meginæðar-. **-ito** *læk* meginæðarbólga.
Aost/o *ldf* Aosta.
apaçê/o **1** Apache-indíáni. **2** róni, ribbaldi.
apanaç/o **1** framfærslufé (til ættingja konungs o.s.frv.). **2** jarðir sem ættingjar konungsins fá lífeyri af. **-i** *áhr* veita (e-m) framfærslufé.
aparat/o *alm lfæ* *hag* *lög* *mál* *rtæ* tól; tæki, áhald, tilfæring, verkfæri; (út)búnaður; færi.
kritika **-o** skýringar og athugasemdir við texta (tilvísun til handrita, o.s.frv.), tilvitnun neðanmáls.
apart/a **1** sérstakur. **2** aðskilinn. **3** einstakur.
-aj literoj lausaletur. **-e** út af fyrir sig, sérstaklega.
-aĵo **1** smáhýsi; deild. **2** einkenni. **-eco** einkenni; aðskilnaður; sérstakleiki. **-igi** aðskilja, greina í sundur; áskilja. **-igo** munur. **-iĝi** leysast upp; skiljast. **-ismo** *lög* aðskilnaðarstefna; kynþáttaaðskilnaðarstefna. **-iĝema** ófélagslegur, ómannblendinn.
ne-igebla óuppleysanlegur; óaðskiljanlegur. **de-iĝi** losna.
apartament/o íbúð í fjölbýlishúsi.
aparten/i *áhl* **1** heyra til. **2** fylgja. *io apartenas al iu:* e-r á e-ð. **-ado** aðild. **-aĵo** eign; prýði; fylgifé.
apati/o sinnuleysi, deyfð. **-a** sinnulaus, daufur, sljór.
apatit/o *ste* apatít.
apeks/o **1** *lfæ* tindur, toppur. **2** *stj* sóknarpunktur.
apel/o *her* nafnakall (hermanna, fanga o.þ.u.l.).
Apel/o *per* Apelles (grískur málarí sem var uppi á 4. öld f.Kr.).
apelaci/i *áhl* *lög* áfrýja; skjóta máli sínu (til). **-o** áfrýjun, málskot. **-a kortumo** æðri dómur, áfrýjunardómstóll.
apenaŭ *mfr* **1** varla; tæplega. **2** varla ... fyrir en. **-a** tæplega/varla eftirtektarverður.

apendic/o 1 viðbætur; fylgiskjal. 2 *lfa* botnlangatota. **-ito** *læk* botnlangabólga. **-ektomio** botnlangaskurður. botnlanganám.

Apenin/oj *ldf* Apennínafjöll.

apepsi/o *læk* pepsínleysi.

aper/i *áhl* 1 birtast; koma í ljós. 2 koma út. 3 sjást. **-o** koma; birting. **-anto** vofa, svipur. **-aĵo** vofa. **-igi** birta, koma (e-u) í ljós; afhjúpa; gefa út. **mal-i** *áhl* hverfa. **mal-o** hvarf, brotthvarf. **mal-ema** skammlífur. **mal-igi** afimá, eyða; láta hverfa. **mal-inta** horfinn. **re-anto** afturganga.

apercept/o *sál* huggríp.

aperitiv/o lystauki, fordrykkur, drykkur á undan mat.

apert/a *nýy* *læk* 1 úti-, utandyra, undir beru lofti. 2 opinn.

apertur/o *alm* *tæk* *ljó* byg op, rauf, gat, hola, mynni. **kloak-o** inngangsop í skolpræsi.

apetenc/o *sál* fíkn, ástríða.

apetit/o 1 matarlýst. 2 lýst. **perdi -on** missa matarlýstina. **sentí -on** hafa góða matarlýst. **-a**, **-odona**, **-veka** lystugur; lokkandi. **sen-eco** lystarleysi, lystarstol (= **anoreksio**).

api/o *gra* villt seljurót (*Apium*).

apik/a lóðréttur, þverhníptur.

apios/o *gra* jarðhneta (*Apios*).

Apis/o *trú* Apis, heilaga nautið hjá Egyptum.

aplanat/a *eðl* *ljó* sporréttur.

aplaũd/i *áhr* 1 klappa (e-m) lof í lófa. 2 gera góðan róm að. **-o**, **-ado** lófatak, klapp. **-istaro** klapparar, klapplið. **-egi** fagna ákaflega. **-ego** dynjandi lófatak.

aplik/i *áhr* *eðl* nota (í framkvæmd); beita; hagnýta; leggja (við). **-o** hagnýting, notkun, beiting; aðfelling. **-ataj sciencoj** raungreinar. **-ebla** nýtingur; nothæfur.

aplomb/o sjálfstraust, sjálfbirgingsháttur. **-a** ósvífinn. **sen-a** hikandi.

apne/o *læk* andardráttarhlé, andardráttarleysi.

apocin/o *gra* **kanaba -o** hampur (*A. cannabinum*). **-acoj** neríuætt.

apod/oj *dýr* vanfætlur (= **senpieduloj**).

apofiz/o *lfa* aukakast.

apog/i *áhr* styðja. **sin -i** styðjast. **-o** stuðningur. **-ilo** stytta, stoð; stuðull; handrið; bak (á stól). **brak-ilo** armbrík. **dors-ilo** stuðningur fyrir bakið. **kap-ilo** höfuðpúði. **libr-ilo** bókastoð. **man-ilo** handrið. **mur-ilo** = **abutmento**. **trus-ilo** stoð, stag. **-igilo** stafur (sbr. Sl. 23:4). **-punkto** hvílupunktur, þungamiðja. **-seĝo** hægindastóll. **kontraũ-ilo** *tæk* stoð. **sub-i** *áhr* styðja neðan frá.

apoge/o 1 *stj* jarðfirð. 2 hæsta stig. **-i** *áhl* vera í

jarðfirð; vera á besta æviskeiði.

apogatur/o *tón* komutónn (í hljómi).

apokalips/o Opinberunarbók (Jóhannesar). **-a** 1 opinberunar-. 2 dómisdags-. 3 dularfullur, óskýr.

apokop/o *mfr* bakstöðubrottfall, stytting orðs með því að fella burtu síðari hluta þess, t.d. **aũto** í staðinn fyrir **aũtomobilo**.

apokrif/a *kri* 1 apokryfur. 2 vafasamur, óviðurkenndur, staðlaus, dularfullur.

apolog/o dæmisaga, líking.

apologetik/o *trú* málsvörn kristinnar.

apologi/o varnarræða, varnarrit. **-i** *áhl* flytja varnarræðu, semja varnarrit. **-isto** málsvari.

Apolon/o *goð* Apollon.

Apoloni/o *per* Apolloníus.

aponeũrozo *læk* sinafell.

apopleksi/o *læk* slag, heilaslag, heilablóðfall.

-a slag-.

aposoiepez/o *mfr* skyndiþögn (í miðri setningu).

apostat/o 1 frávillingur, trúníðingur. 2 liðhlaupi. **-i** *áhl* verða frávillingur, ganga af trú; skipta um flokk. **-iĝo**, **-eco** fráhrarf; liðhlaup.

aposterior/a *hei* *mál* byggður á reynslu.

apostol/o 1 *kri* postuli. 2 brautryðjandi. **-a** frá postulunum, úr frumkristni, postullegur. **-a kredkonfeso** postullega trúarjátningin. **-ado**, **-eco** postullegt vald; postullegt embætti.

apostrof/o 1 úrfellingarmerki. 2 ávarp. **-i** *áhr* 1 setja úrfellingarmerki í. 2 ávarpa, ákalla.

apoteci/o *gra* askhirsla.

apotek/o apótek, lyfsala, lyfjabúð. **-a** apóteks-, lyfsölu-. **-aĵo** lyf, meðul. **-isto** lyfsali, apótekari.

apotem/o inngeisli, innri geisli, skammgeisli, innri radíus, radíus reglulegs marghyrnings (= **interna radiuso**).

apoteoz/o 1 *trú* upptaka í guðatölu. 2 lofgerð. 3 *lei* hápunktur sýningar. **-i** *áhr* 1 taka í guðatölu. 2 lofa mjög.

apozici/o *mfr* viðurlag.

apr/o *dýr* villisvín (*Sus scrofa*, *Sus aper*).

aprec/i *áhr* *nýy* dæma um, meta (listaverk).

apret/i *áhr* *tæk* ganga frá; sterkja (lín). **-ado**, **-aĵo** frágangur; steining. **-isto** maður sem gengur frá vöru.

apretur/o frágangsefni, gljái, sliksja, steining.

aprez/i = **apreci**.

april/o apríl, aprílmánuður. **-a trompo** apríl-gabb. **-a vetero** umhleypingar.

aprior/a *hei* að óreyndu, fyrir fram. **-e** að óreyndu, fyrir fram.

aprob/i *áhr* fallast á, viðurkenna, samþykkja. **-o** samþykki, staðfesting. **-inda** viðurkenningar-

verður. **mal-i** *áhr* fallast ekki á, mislíka; ámæla, fordæma. **mal-o** misþóknun, vanþóknun; ámæli; fordæming. **mal-inda** lastverður, vítaverður.

aprosim/i *áhr stæ* nálgast, færa nær. **-a** (sem er) um það bil. **-anto** nálgunargildi. **-ato** nándar-fjöldi.

apsid/o *stj* ásendar.

apterig/o *dýr* snoðstrútur (*Apteryx*) (**ktivio**). **-oformaj** snoðstrútaættbálkur (*Apterygiformes*).

apud *mfr* hjá, við, við hliðina á, nálægt. **-a** aðliggjandi, nálægur. **-e** til hliðar, hjá; í nágrenni. **-(est)i** vera hjá. **-eco** nágrenni; nálægð.

Apuli/o *ldf* Apúlía (hérað á Suðaustur-Ítalíu).

apunt/o *ver* skiptimynt.

apus/o *dýr* svölungur (*Apus*); múrsvölungur (*Apus apus*).

-ar/ *mfr* viðskeyti sem tákna samsafn, t.d. **homaro** mannkyn; **štuparo** stigi, tröppur; **vortaro** orðasafn, orðabók. **-o** *stæ* fjöldi, hópur; safn. **-eto** smáhópur. **-igi** safna saman. **-igema** félagslyndur.

ar/o ari (flatarmál).

ara/o *dýr* e.k. stór suðuramerískur páfagaukur (*Ara*).

arab/o Arabi. **-a** *ldf* arabískur. **A-a Maro** Arabíuflói. **A-io**, **A-ujo** *ldf* Arabía. **-ismo** **1** arabísku-sletta. **2** sameiningarstefna Araba.

arabesk/o **1** *fag* serkneskur útskurður, laufaskurður, skreytimynstur. **2** *tón* skrúðfært stefjafni, arabesque.

arabid/o *gra* skriðnablóm (*Arabis*).

arabinoz/o *efn* arabínósi.

Aragon/o *ldf* Aragónía. **-ano** Aragóníubúi.

aragonit/o *ste* aragónít.

arak/o hrísgrjónabrennivín, arrak.

arakid/o *gra* jarðhnetta (*Arachis*) (= **ternukso**).

-a oleo jarðhnetuolía. **-a/-ata acido** jarðhnetusýra.

Arakn/a *god* Arakne (indversk konungsdóttir sem Hera breytti í kónguló).

araknoid/o *lfæ* skúm. **-ito** *læk* skúmbólga, heilareifabólga.

Aral/o *ldf* Aralvatn.

arame/o *per* Aramei. **-a** arameískur. **-a lingvo** arameíska.

arane/o *dýr* kónguló. **akva -o** = **argironeto**. **birdomanĝa -o** = **avikulario**. **-o diadema** fjallakónguló (*Aranea diademata*). **-a** kóngulóar-. **-aĵo** kóngulóarvefur. **-oidoj** áttfætlur (*Arachnoidea*). **-uloj** kóngulóarætt. **dom-o** = **tegenario**.

arangî/i *áhr tón lei* raða, skipa niður; búa, búa um; sjá um; setja út, raddsetja. **-o** niðurröðun, fyrirkomulag. **-aĵo** **1** *stæ* töluröð **2** *tæk útv rtae* við-

búnaður, tilbúnaður. **-ema** hugvitsamur. **-igî** reynast. **al-i** *áhr* stilla, samræma. **ali-i** *áhr* endurskipa, koma öðruvísi fyrir. **antaŭ-i** *áhr* ákveða fyrir fram, skipuleggja fyrir fram. **en-i** greypa (gimsteina) í, setja í umgerð. **mal-i** *áhr* aflaga; færa úr lagi, rugla. **bon-o** framkvæmdarsemi. **flor-o** blómaskreyting. **har-o** hárgreiðsla. **fin-i** semja; ákveða. **sulk-i** rista upp. **teks-o** vefnaður. **viv-o** lífernisháttur. **vort-o** orðaröð.

Ararat/o *ldf* Ararat, Araratsfjöll.

Aras/o *ldf* Arras (bær í Frakklandi).

araŭkari/o *gra* stofugreni (*Araucaria excelsa*).

arb/o *gra* tré. **-a** trjá-, trjálegur. **-aĵo** trjáviður. **-aro** skógur. **-arigi**, **-arizi**, **-arumi** *áhr* klæða (land) skógi, breyta í skóglendi. **-arismo**, **-arkulturo** skógrækt. **-eto** lágvaxið tré. **-etaĵo** afhögginn kvistur, hrís, hrísbindi. **-etaro** kjarr, kjarrskógur. **-ido** ungvíði, ungt tré. **-(ar)isto** skógræktarmaður, skógarvörður. **-ohakisto** skógarhöggmaður. **-okulturo** trjárækt. **ĉef-isto** yfirsjógarvörður, yfirsjógræktarmaður. **pra-aro** frumskógur. **sen-igi** fella öll tré á (landsvæði). **frukt-o** ávaxtatré. **krist-o** jólatré. **nuks-o** hnottré. **pan-o** = **artokarpo**. **tulip-o** = **liliodendro**. **vaks-o** = **miriko**.

arbalest/o lásbogi.

arbed/o *gra* runnur, kjarr.

arbitr/a **1** ráðríkur. **2** eftir geðþótta; mislyndur. **-o**, **-eco** duttlungur, dyntur; geðþótti. **-e** eftir geðþótta. **-i** *áhr* kúga. **-aĵo** kenjött verk.

arbitraci/o *lög* gerðardómur. **-i** *áhr* miðla máli.

-anto **1** sáttasemjari, gerðarmaður. **2** dómari (í íþróttum).

arbitragî/o *hag* gengisbrask. **-isto** gengisbraskari.

arbust/o *gra* smákjarr (t.d. lyng).

arbut/o *gra* ber jarðarberjatrés. **-ujo** jarðarberjatré (*Arbutus unedo*).

arĉe/o *tón* bogi (hljóðfæris).

ard/i *áhl* vera glóandi heitur, glóa. **-a** glóandi, brennandi; (um hita) hár; ákafur, heitur. **-o** ákafi; eldfjör. **-aĵo** glóandi hlutur. **-anta** brennandi. **-ego** ofurákafi. **-igi** gera glóandi. **-ilo** glóðarnet. **blank-a** hvítglóandi. **ruĝ-a** rauðglóandi. **seks-o** kynhvöt (einkum á fengitíma).

arde/o *dýr* hegri (*Ardea*). **-edoj** hegraætt (*Ardeidae*). **nokt-o** nátthegri (*Nycticorax nycticorax*). **purpura -o** rauðhegri (*Ardea purpurea*).

Arden/oj *ldf* Ardennafjöll. **-a arbaro** Ardennaskógur.

ardez/o **1** *ste* flögusteinn; flöguberg. **2** (reiknings)spjald. **-ejo** flögubergsnáma.

are/o 1 flötur; flatarmál. 2 svæði. 3 *hús* lóð, port. *stæ eðl* 4 *pre* leturflötur, prentflötur. 5 svið. **serv-o** 1 *fja* símsstöðvarsvæði, símasvæði. 2 *útv* hlustunarsvæði (útvarpsstöðvar), móttökusvæði. **traf-o** *eðl* skotfæri.

arek/o *gra* -**nukso** betelhneta. **kateĉu-o** *gra* betelpálmi (*Areca catechu*).

aren/o 1 leiksvið, leikvangur 2 vígsvið. 3 svið. **eniri la -on** fara út í baráttu.

arenari/o 1 *gra* sandi (*Arenaria*). 2 *dýr* tildra (*Arenaria interpres*) (= **štonturnulo**).

arenikol/o *dýr* sandmaðkur, fjörumaðkur (*Arenicola marina*).

areol/o *lfæ læk veð* smáblettur; baugur, reitur. **-o de mammo** vörtureitur. **-o de luno** rosabaugur tunglsins.

areometr/o *eðl* flotvog.

areopag/o 1 areópagos. 2 hár dómstóll.

Ares/o *god* Ares (guð hins tryllta vígamóðs hjá Forngríkkjum).

arest/i *áhr* taka fastan, handtaka; setja í varðhald. **-(ad)o** handtaka. **sub -o** handtekinn, í varðhaldi. **-ejo** fangaklefi. **-igi** láta handtaka; framselja, afhenda. **-ito** fangi. **-isto** maður sem heimilt er að taka fastan. **-ordono** handtökuskipun.

Arg/o *sag* Argos á Peleifsskaga. **-olando** Argólís.

argan/o 1 borturn. 2 = **gruo** 2.

argentan/o = **arĝentano**.

Argentin/o *ldf* Argentína. **-a** argentínskur. **-ano** Argentínubúi.

argil/o *ste* leir. **-a** úr leir, leir-. **-aĵo** leirvara. **-eca, -oza** leirkenndur; leirugur. **kalk-o** = **marno**. **pot-o, potista -o** pottaraleir. **modla -o** mótunarleir.

argironet/o *dýr* vatnskónguló (= **akva araneo**) (*Argyroneta*).

argon/o *efn* argon (*A*).

argonaŭt/o *dýr* pappírssnekkja (*Argonauta*).

Argonaŭt/oj *god* Argóarfarar.

argument/i 1 *áhr* rökstyðja. 2 *áhl* færa röksemdir. **-o** 1 röksemd, rök. 2 sönnur. 3 *stæ* frumbreyta. 4 *stæ* stefnuhorn. **-ado** röksemdafærsla; umræða, rökraða. **-ema** þrætugjarn, kífinn. **for-i** *áhr* bera gegn (e-u). **kontraŭ-o** andmæli, gagnrýni.

Argus/o *god* (hinn hundraðeygði) Argos.

arĝent/o *efn* silfur (*Ag*). **-a** silfur-, úr silfri; silfurlitur; silfurskær. **-i(zi)** *áhr* silfra, silfurhúða. **-ero** silfurpeningur. **-ismo** *læk* silfurverting, silfureitrun.

arĝentan/o *efn* nýsilfur.

arĝirol/o *læk* silfurlyf.

arĥ... sjá **ark**.

ari/a = **arja**.

ari/o 1 aría. 2 söngvísa. 3 sönglag.

Ari/o *inn* Aríus. **-anismo** aríusartrú.

Ariadn/o *god* Ariadne (konungsdóttir á Krít).

arid/a *jar* þurr, sviðinn.

arier/o *nýy* bak (hers). **-ulo** *ípr* bakvörður. **-gardo** bakvarðarsveit.

Aries/o *stj* Hrúturinn (stjörnumerki). **unua punkto de -o** = **ekvinoksa punkto**.

aril/o *gra* frækápa.

Ariman/o *trú* Ahriman (andi alls ills í saraþústratrú).

Arion/o *per* Aríon (grískt ljóðskáld).

Ariost/o *per* Ariosto (frægt ítalskt skáld frá 15.–16. öld).

arist/o *lfæ dýr* *gra* burst (á ýmsum skordýrum og grösum), týta.

Aristark/o *per* Aristarkos (grískur stjörnufræðingur frá Samos).

Aristid/o *per* Aristídes.

Aristofan/o *per* Aristófanes (grískt gamanleikskáld).

aristokrat/o höfðingi, aðalsmaður; stórmenni. **-a** 1 af háaðlinum. 2 fyrimannlegur, fágaður. **-aro** 1 háaðall; yfirstétt. 2 úrval. **-eco** stórmennska.

aristokrati/o *fél* 1 aðalsveldi. 2 = **aristokrat-aro**.

aristoloki/o *gra* tóbakspípa (*Aristolochia*).

-acoj tóbakspípuætt (*Aristolochiaceas*).

Aristotel/o *per* Aristóteles (forngrískur heimspekingur). **-ismo** kenningar Aristótelesar.

aritenoid/o *lfæ* könnubróst (*cartilago arytenoidea*).

aritm/o *töl* meðaltal.

aritmetik/o *vís* reikningur, talnafræði. **-a** reiknings-. **-isto** talnafræðingur, reikningsmaður. **-a progresio**, jafnmunaruna, talnaruna þar sem mismunur hverra tveggja talna sem standa saman er jafnstór.

Arizon/o *ldf* Arizona (fylki í Bandaríkjunum).

arj/a arískur, indó-evrópskur. **-anismo** *fél* kynþáttastefna nasista. **-ano** arí.

ark/o 1 *rúm* bogi, bog(a)lína. *alm* 2 *eðl* ljós-bogi. 3 *hús* bogi, hvelving. 4 *her* = **paf-o**. **-a** bogmyndaður. **-aĵo** *hús* bogi, hvelving. **-aĵaro** = **arkado**. **-eco** bugða. **-igi** beygja. **-isto** bogmaður, bogaskytta. **apog-o** *hús* þakspyrnubogi. **balanc-o** sveigur ruggustóls. **ĉiel-o, pluv-o** regnbogi. **paf-o** bogi (vopn). **pied-o** rist. **pint-o** oddbogi (= **ogivo**). **rond-o** *hús* hringbogi. **sel-o** hnakkbogi, söðulbogi. **sinus-o** *stæ* arkarsínus. **triumf-o** *hús* sigurbogi.

vest-o herðatré.

arkad/o *hús* súlnabogi, súlnagöng, bogagöng.
blinda -o platbogagöng.

Arkadi/o *1* Arkadaland. **2** hugsjónalegur unaðsríkur staður.

arkaik/a (-rĥ-) forn, úreltur. **-a epoko** upphafsöld.

arkaism/o (-rĥ-) *bók* fornstíll; fornyrði.

arkan/o *god ská* leyndarmál; leyndardómur.

Arkansas/o *ldf* Arkansas (fylki í Bandaríkjunum).

arke/o *bib* örk (Nóa).

arkebuz/o krókbyssa.

arkeolog/o (-rĥ-) fornleifafræðingur. **-a** fornleifa-, fornleifafræði-. **-io** fornleifafræði.

arkeopterig/o (-rĥ-) *stg* eðlufugl (*Archaeopteryx*), öglir.

arketip/o (-rĥ-) *hei mál* **1** frumgerð. **2** fornmynd.

arki/ (-rĥ-) *mfr* forskeyti = **ĉef-**, t.d. **-episkopo**.

arkidiakon/o (-rĥ-) *kri* erkidjákni.

Arkilok/o *per* Arkílokos.

arkimandrit/o (-rĥ-) *kri* arkimandrit (ábóti í grísk-kaþólsku kirkjunni).

Arkimed/o (-rĥ-) *per* Arkímedes (forngrískur eðlisfræðingur og stærðfræðingur). **la principo de -o** lögmál Arkímedesar. **-a sraũbo** skrifdæla, snigildæla.

arkipelag/o (-rĥ-) eyjahaf, eyjar. **A-o** *sag* = **Egea Maro**.

arkitekt/o (-rĥ-) **1** arkitekt, húsameistari. **2** teiknari, skapari. **ĝarden-o** skrudgarðarkitekt.

arkitektur/o (-rĥ-) *vís* **1** byggingarlist, húsa-gerðarlist. **2** byggingarstíll. **3** fyrirkomulag. **-a** byggingarlistar-, húsa-gerðarlistar-, um byggingarlist, sem varðar byggingarlist.

arkiteüt/o (-rĥ-) *dýr* risakolkrabbi (*Architeuthis*).

arkitrav/o (-rĥ-) *hús* **1** súlnaás, súlnabiti. **2** faldur, listi, dyrafaldur, gluggafaldur.

arkiv/o (-rĥ-) skjalasafn. **-isto** skjalavörður.

arkivolt/o (-rĥ-) *hús* burðarbogi (í byggingu).

arkont/o (-rĥ-) *sag* arkon (einhver af níu mönnum sem stjórnðu Aþenu).

arkt/a *ldf* norðurheimskauts-; heimskauta-. **la Arkta Maro** Norður-Íshaf. **-o** norðurheimskauts-svæði.

arkti/o **1** *gra* lappa (*Arctium*). **2** *dýr* bjarnarfiðrildi (einkum **bruna -o**) (*Arctia caja*).

Arktur/o *stj* Arktúrus (stjarnan α í Hjarðmanni).

arkus/o *stæ* snúningur.

arleken/o trúður, loddari. Upprunalega grímu-klædd persóna í ítölskum gamanleikum. **-i áhl** vera með skrípalæti; galsast. **-aĵo** fíflalæti, skrípalæti.

Arlez/o *ldf* Arles (borg í Frakklandi).

arm/i *áhr tæk* **1** vopna. **2** hervæða. **sin -i** hervæðast, vopnast, grípa til vopna. **3** styrkja; brynja. **betono -ita** jámbent steinsteypa. **kablo -ita** brynvarinn strengur. **ne-ita okulo** bert auga. **-o** vopn. **-ado** hervæðing; styrkt. **-aĵo tæk** **1** brynja. **2** = **-ilaro**. **-iĝi** hervæðast, vopnast, grípa til vopna. **-ilo** vopn. **-ilaro** vopn, vopnabúnaður. **-ilejo** vopnabúr; vopnageymsla. **-ilpaĝio**, **-ilportisto** skjaldsveinn. **-ito** vopnaður maður. **mal-i** *áhr* afvopna. **mal-ado** afvopnun. **re-ado** hervæðing að nýju. **sen-a** vopnlaus, óvopnaður. **sen-igi** afvopna, svipta (e-n) vopnum. **ĵet-ilo** kastvopn. **man-ilo** handvopn. **paf-ilo** skotvopn. **ŝnur-i** *áhr* = **rigi**.

armadel/o *dýr* **1** beltisdýr (*Dasypodidae*). **2** grápadda, grálodda (einnig = **onisko**).

armatur/o *eðl rtæ* **1** rafbúnaður; snúður. **2** járn-bending; styrkt. **3** mót (við byggingu). **4** stytur. **5** brynja (strengs o.þ.u.l.). **-i** *áhr* búa að snúði; búa að járn; brynja.

arme/o **1** her, herflokkur; deild landhers. **2** sægur. **-estro** yfirmaður hers. **aer-o** flugher. **mar-o** herfloti, sjóher. **Sav-o** *kri* Hjalpræðisher. **ter-o** landher.

armen/o *per* Armeni, Armeníumaður. **-a** armenskur. **A-io**, **A-ujo** *ldf* Armenía. **-oida** líkur Armena í framan.

armeri/o *gra* gullintoppa (*Armeria*). **-o mara** geldingahnappur (*A. maritima*).

armistic/o *lög* vopnahlé.

armoraci/o = **kreno**.

armorio/o = **blazono**.

Armorik/o Armóríka, Bretaníuskagi.

Arn/o *ldf* Arnófljót (á Ítalíu).

arnik/o *gra* arnika. **-aĵo** *lyf* sólarblómssafi. **mont-o** *gra* sólarblóm (*Arnica montana*).

arog/i *áhr* **1** svæla undir sig, hrifsa undir sig. **2** leyfa sér. *mi ne -as al mi*: ég ætla mér ekki þá dul. **-o** heimta.

arogant/a stoltur, rembilátur, frekjulegur, ágengur. **-aĵo** ósvífni, óskammfeilni. **-eco** hroki, frekja, ágangur. **-ulo** frekja, ágeng manneskja.

arok/i *áhr* (í tafli) hróka. **-o** hrókun.

arom/o ilmur, angan. **-a** ilmandi, angandi. **-i áhl** ilma, anga. **-aĵo** ilmsmyrsl. **-igi** gera ilmandi.

aromat/a *efn* arómatiskur.

arondissement/o lögsagnarumdæmi í Frakklandi.

arorut/o salepmjöl.

arpegĝ/o *tón* arpeggio, brotinn hljómur. **-i áhl**

slá, strjúka eða gripla tóna í hljómi ört hvern á eftir öðrum, brjóta hljóminn.

arpent/o (frönsk eining landmælingar) e.k. dagsláttu (= 34–51 ari).

arsen/o *efn* arsen (*As*). **-a** arsen-. **-ato** arsenat. **-ido** arseníð. **-a acido** arsensýra. **-ata acido** arsensýra. **-ita acido** arsensýrlingur.

arsenal/o **1** vopnverksmiðja. **2** vopnabúr, hergagnabúr. **3** vopnafjöldi.

arsenik/o *efn* rottueitur, arsenik.

arsin/o *efn* arsín.

arsin/o arsjin (rússnesk mælieining = u.þ.b. 0,71 metrar).

art/o list. **nigra -o** svartagaldur. **-(ec)a, -oplana** listfengur; listrænn. **-(efarit)a** gerður af mönnum, gervi-. **-aĉo** óeðlileg list, léleg list. **-aĵo** **1** listaverk. **2** gervihlutur. **-ismo, -osento** listamannshæfileikar; hið listræna. **-isto** listamaður. **-amanto** listvinur, listunnandi. **-laborejo** vinnustofa listamanns. **kontraŭ-a** ólistilegur, sem skortir listasmekk og menningu. **sen-a** eðlilegur, náttúrulegur; barnalegur, hreinskilinn. **bel-o** fagurlist. **bel-oj** hinar fögru listir.

Artakserks/o *sag* Artaxerxes.

Artemis/o *god* Artemis (veiðigyðja hjá Forn-grikkjum).

artemizi/o *gra* malurt; búrot (*Artemisia*).

arteri/o *lfæ* **1** slagæð. **2** lífæð. **-a** slagæðar-, slagæða-. **-a sango** slagæðablóð. **-eto** slagæðlingur. **-ito** *læk* slagæðarbólga. **-ektomio** *læk* slagæðarnám, úrnám slagæðar. **-osklerozo** (slag)æðasigg, (slag)æðakölkun. **gas-o** gasleiðsla (einkum utan-húss). **kol-o** = **karotido**.

Artez/o *ldf* Artois (hérað í Frakklandi). **-a** **1** frá Artois. **2 -a puto** borbrunnur, gosbrunnur.

artifik/o bröggð, flækjur. **-a** slægur, undirföruhl, bragðvís. **-i** *áhr* **1** gera með bragði. **2** skálda, gera tilgerðarlega. **-eco** bragðvís. **-ulo** svikari, hrappur. **sen-a** einlægur; eðlilegur.

artik/o **1** *lfæ* liður, liðamót. **2** *vél* samskeyti, tengsl. **3** hnúður. **universala -o** fjöltengiliður. **-ado** = **artikulacio**. **-(igi)i** *áhr* **1** tengja saman (með liðum). **2** = **artikulacii**. **-uloj** *dýr* = **artropodoj**. **de/el-igo** aðskilnaður. **de/el-iĝo** liðhlaup (= **luksacio**). **dis-igo** aflimun við lið. **re-igi** *læk* kippa í lið. **re-igisto** hnykkilæknir.

artikl/o vörutegund, varningstegund.

artikol/o **1** *mfr* greinir. **2** grein (í blaði). **3** laga-grein. **ĉef-o** ritstjórnargrein, forystugrein, leiðari. **kred-o** trúarsetning.

artikulaci/o *hlj* hljóðmyndun. **-i** *áhr* **1** mynda (hljóð). **2** bera skýrt fram. **-a punkto** *hlj* hljóð-

myndunarstaður.

artileri/o **1** fallbyssur. **2** stórskotalið. **3** stórskotafræði. **-ano, -isto** stórskotaliði, stórskotaliðsmaður.

artiŝok/o *gra* ætiþistill (*Cynara*). **hispana -o** *gra* = **kardono**.

artokarp/o brauðaldinré (*Artocarpus*). = **pan-arbo**.

artro/o *læk* orðstofn í læknisfræði sem táknar lið. **-ito** liðbólga, liðagigt. **-itismo** liðagigtarhneigð. **-ozo** liðkölkun, slitgigt. **-algio** liðaverkur. **-ologio** bandafræði. **pseŭd-o** aukaliður, brotliður.

artropod/oj *dýr* liðfætlur (*Arthropoda*) (= **arikuloj**).

Arturo/o *per* Artúr.

Arubo/o *ldf* Arúba (eyja í Karíbahafi).

arum/o *gra* hulsturblaðka (*Arum maculatum*).

arvikol/o *dýr* sundvalska (*Arvicola*).

-as/ mfr ending sagna í nútíð. = **estas**. - **tempo** = **prezenco**. - **modo** = **indikativo**.

as/o **1** ás (í spilum o.þ.u.l.). **2** *sag* as (rómversk mynt).

asafetid/o *læk* gúmmiharpix, krampadropar.

asbest/o *ste* asbest. **-a** asbest-, úr asbesti.

ascend/i *áhl* nýy fara upp; klífa, stíga. **-a** uppstígandi. **-ometro** klífmælir.

ascensi/o *stj* uppkoma (stjörnu). **rekta -o** stjörnulengd, miðbaugslengd.

ascidi/oj *dýr* möttuldýr.

ascit/o *læk* vatnssýki (vatn í kviðarholi).

asdik/o *sig* asdik, bergmálsdýptarmælir til þess að finna kafbát í kafi.

asekur/i *áhr* **1** tryggja. **2** váttryggja. **-a** tryggingar-. **-o** trygging, váttrygging. **-aĵo** tryggingarefni, það sem tryggt er. **-ato** tryggingartaki. **-isto** tryggingarsali. **kontraŭ-i** *áhr* dreifa váttryggingaráhættu hjá öðrum tryggingarstofnunum. **re-i** *áhr* endurtryggja. **fajr-o** brunatrygging. **viv-o** líftrygging.

assemble/o *lög* þing. **Generala A-o** allsherjarþing.

assembler/o *klæ* grunnmálsþýðandi, smali.

aseps/o *læk* sýklavörn. **-a** **1** sýklavarnar-, sóttverjandi. **2** dauðhreinsaður, sýklalaus. **-i** *áhr* gera sýklalausán, sóttverja.

asert/i *áhr* fullyrða, staðhæfa. **-o** fullyrðing, staðhæfing, staðfesting, yfirlýsing. **-(em)a** óhagganlegur; ákveðinn; jákvæður.

asesor/o *lög* meðdómari, aðstoðardómari.

asfalt/o *ste* malbik; jarðbik. **-i** *áhr* malbika.

asfiksi/o *læk* dauðadá, öndunarleysi, köfnun. **-i** *áhr* kæfa.

asfodel/o *gra* god gullrót (*Asphodelus*).

asidu/a nýy iðinn, kostgæfinn. **-eco** kostgæfni. **mal-a** trassafenginn, hirðulaus. **mal-eco** hirðuleysi, trassaskapur. **mal-ismo** vinnusvik, slór.

asign/i áhr lög **1** veita, úthluta, ávísa. **2** stefna fyrir rétt, kalla fyrir rétt. **-o 1** ávísun, fjárveiting. **2** stefna (fyrir rétt). **-anto** útgefandi (t.d. víxils). **-ato** samþykkingandi. **-isto** stefnandi. **bank-o** ver banka-ávísun.

asignat/o sag bréfpendingar á dögum fyrstu byltíngarinnar í Frakklandi.

asimetri/a = **nesimetria**.

asimil/i áhr hlj tillíkja, samlaga; gleypa í sig; sameina. **-o**, **-ado** samlögun; tillífun; samruni. **-igi** samlagast. **mal-i** áhr læk hlj sundra. **mal-o** frálífun; hljóðfíringur.

asimptot/o stæ aðfella, ósnertill.

asindet/o mfr niðurfelling samtenginga.

Asir/o ldf goð Assúr (borg og guð). **-io** Assýría. **-iano** Assýringur, Assýríumaður. **-iologo** Assýríufræðingur. **-iologio** Assýríufræði.

asist/i áhl aðstoða; vera viðstaddur til aðstoðar. **-o**, **-ado** aðstoð, umönnun, líkn. **-anto** aðstoðarmaður; félagsráðgjafi; varamaður. **-antino** aðstoðarkona.

asistoli/o læk sláttarleysi, samdráttarleysi í hjarta. **-a dispneo** andþrengsli vegna sláttarstöðvunar.

asiz/o lög yfirheyrsla; dómstólsfundur. **-a** réttar-.

Asiz/o ldf Assísí (bær á Ítalíu). **Francisko el -o**: Frans frá Assísí.

ask/o gra grósekkur, askur. **-ofungo** = **askomiceto**.

askalon/o gra skalotlaukur (*Allium ascalonicum*).

askarid/o dýr spóluormur (*Ascaris*). **-ozo** læk iðraþráðormaveiki.

asket/o per meinlætamaður. **-ismo** meinlætalfnaður.

Asklepi/o goð Asklepíós, lækningaguð hjá Grikkjum og Rómverjum.

asklepiad/o gra **1** ská bragur Asklepiadesar.

askomicet/o gra sekksveppur, eskisveppur (*Ascomycetes*) (= **askofungo**).

askorbat/a acido efn askorbínsýra.

asoci/o félag, samband, samtök. **-a** sambands-, með-, félags-. **-i** áhr setja í samband, tengja; sameina. **sin -i** = **-igi**. **-ado** samlag, félagsskapur. **-igi** ganga í félag. **-ito** hluthafi; félagi.

Asok/o = **Aðoko**.

asonanc/o mfr **1** sérhljóðsendurtekning. **2** hálfím, hljóðlíking. **-i** áhr nota hálfím í, end-

urtaka sama sérhljóðið oft í (t.d. kvæði).

asparag/o gra spergill, aspas, ásparga (*Asparagus officinalis*).

Aspazi/o per Aspasía (vinkona Períklesar).

aspekt/o **1** útlit. **2** mfr horf; viðhorf. **3** stj hlið, afstaða. **-i** áhl líta út, sýnast. **-e** eftir útliti. **al-a** sem lítur út, sem sýnist. **bel-a** laglegur, myndarlegur (einnig **bon-a**). **ve-a** dapur.

asperg/i áhr trú **1** stökkva (vökva) á. **2** úða. **-ilo** stökkull.

aspergil/o gra ýrumyglusveppur. **-ozo** læk ýrumyglusýki.

asperul/o gra **odora -o** möðrubróðir (*Asperula odorata*).

aspid/o dýr eiturnaðra.

aspidistr/o gra maríulauf (*Aspidistra elatior*).

aspik/o mat soðhlaup, kjötstykki í hlaupi.

aspir/i áhr sækjast eftir, þrá. **-o**, **-ado** þrá, mikil löngun. **-anto** -efni, umsækjandi. **-ema** metnaðargjarn.

aspiraci/o hlj fráblástur. **-a** fráblásinn. **-i** áhr bera fram fráblásið.

aspirator/o tæk læk stj suga, sogdæla.

aspirin/o lyf aspirín.

aspleni/o gra klettburkni (*Asplenium*). **nesto-o** hreiðurburkni (*A. nidus*). **ruta -o** = **muroruto**.

aspr/a ská grófur, hrjúfur, ósléttur.

astak/o dýr vatnakrabbi (*Potamobius astacus*) (= **kankro**).

Astart/o goð Astarte (frjósemisgyðja Vestur-Semíta) (= **Aðstar**).

astat/a eðl sviðvarinn.

astaten/o efn astat (*At*).

asteni/o læk tápleysi, pastursleysi, slen, síþreyta. **trakeobronka -o** barka- og lungnaslen. **neür-o** taugabilun, taugaveiklun, taugaslen.

aster/o gra **1** haustfífill (*Aster amellus*). **2** marstjarna (*Aster tripolium*).

asteri/o dýr krossfiskur (*Asterias*). **-edoj** sæstjörnur (*Asteroidea*) (= **marsteloj**), krossfiskar.

asterisk/o pre stjarna (prenttákn).

asteroid/o stj smá reikistjarna, smástirni.

Astianaks/o bók Astýanax (sonur Hektors).

astigmat/a með sjónskekkju. **-eco** ljó glámskyggni. **-ismo** læk sjónskekkja.

astilb/o gra austurlandablóm (*Astilbe*).

astm/o læk andþrengsli, andarteppa, astma. **somera -o** = **fojnofebro**. **-ulo** astmasjúklingur.

astr/o stj himintungl, himinhnöttur; stjarna. **la fiksa-j -oj** fastastjörnurnar. **-a 1** stjörnu-. **2** astral-. **-ofiziko** stjarnedlisfræði.

astragal/o 1 gra mjólkurkollur (*Astragalus*

glycyphyllos); seljakollur (*A. alpinus*). **2 lfae** ökkla-bein.

Astrahan/o *ldf* Astrakhan (borg við ósa Volgu-fljóts).

astrakan/o astrakan, hrokkinhætt lambskinn frá Asíu.

astrolab/o *inn* stjörnuhæðarmælir, miðaldasextant.

astrolog/o stjörnuspekingur, stjörnuspámaður. **-io** stjörnuspeki, stjörnuspáfræði.

astronaŭt/o geimfari. **-iko** geimsiglingafræði, geimsiglingatækni.

astronom/o stjörnufræðingur, stjarnfræðingur. **-io** stjörnufræði. **sfera -o** stjarnmælingafræði. **-ia** stjarnfræði-, stjörnufræðilegur; svimandi há. **-ia unuo** stjarnfræðieining.

astroskop/o stjörnuvíkingur.

Asturi/o *ldf* Astúría.

Asuncion/o *ldf* Asunción (höfuðborg Paragvæ).

aŝkenaz/o *per* gyðingur frá Póllandi eða Þýskalandi.

Aŝmode/o *bib* Asmodeus (illur andi í Tóbitsbók).

Aŝok/o *sag* Asóka (konungur á Indlandi á 3. öld f.Kr.).

Aŝtar *god* Astarte, ft. **Aŝtarot** Astörtur.

Aŝur/o *god* Assúr, aðalgod Assýríumanna.

-at/ mfr viðskeyti sem táknar lýsingarhátt nútíðar í þolmynd, t.d. **am-a** elskaður; **send-o** sendimaður (sem verið er að senda).

-at/ efn viðskeyti í efnafræði sem táknar salt af síru, t.d. **klor-o** klórat.

atak/i áhr 1 ráðast á. **2** skaða, skemma. **3** hefjast handa við; taka í gegn. **-o 1** áhlaup, árás; aðsókn. **2** hviða. **-anto** árásarmaður; árásaraðili. **-ato** sá sem ráðist er á. **-ema** herskár, áreitinn; þrætugjarn. **el-i áhr** gera áhlaup á. **kontraŭ-i áhr** gera gagnáhlaup gegn. **ne-ebla** óvinnandi. **aer-o** loftárás. **flank-o** hliðarárás. **kur-i áhr** gera áhlaup á; ríða að. **surpriz-o** árás að óvörum.

ataksi/o *læk* slettigangur, slingur.

Atalant/o *god* Atalanta (konungsdóttir sem vildi ekki giftast neinum sem ekki gat unnið hana í kapphlaupi).

atalant/o *dýr* aðmírálfsfíðrildi (*Pyrameis atalanta*).

Atalja *bib* Atalía (drottning í Júda).

Atanazi/o *per* Aþanasíus (kirkjufaðir).

ataraksi/o 1 *hei* sálarró, stilling, andlegt jafnvægi. **2** *læk* algjört áhugaleysi.

ataŝe/o sendiráðsfulltrúi. **armea -o** hermála-fulltrúi sendiráðs. **gazetara -o** blaðafulltrúi, fréttá-

fulltrúi. **komerca -o** verslunarfulltrúi sendiráðs. **kultura -o** menningarfulltrúi.

atavism/o *læk* áalíking. **-a** áalíkingar-; frumstæður.

ateism/o *hei* guðleysi, trúleysi, guðsafneitun.

ateist/o *per* guðleysingi, trúleysingi, guðsafneitari.

atel/o *dýr* kóngulóarapi (*Ateles*).

atelier/o 1 verkstæði, vinnustofa (myndlistarmanns, o.þ.u.l.). **2** listaskóli.

Atena *god* Aþena (dóttir Seifs, gyðja skipulegs hernaðar, handíða og annarra lista hjá Forngríkkjum). **-o, -oj** *ldf* Aþenuborg. **-ano** Aþenubúi, Aþeningur.

atenc/i áhr hyggja að afmá, sýna banatilræði. **-o** (bana)tilræði, ill ráð. **-a** tilræðis-. **seks-o** nauðgun (= **perforto**). **majest-o** hátignarbrot.

atend/i áhr 1 bíða. **2** vænta. **3** gera ráð fyrir, eiga von. **-o 1** bið. **2** von. **-a** vænn, eftirvæntingarfyllur. **-e** í eftirvæntingu. **-ebla** væntanlegur. **-ejo** biðstofa. **-igi** láta bíða; tefja, seinka. **ĝis-i áhr** bíða eftir. **ne-ita** óvænn. **sen-a 1** óvænn. **2** vonlaus. **sen-e** tafarlaust.

atene/o *sag* **1** hof Aþenu. **2** bókmenntaklúbbur. **3** (í Belgíu) menntaskóli.

atent/a gaumgæfinn, eftirtektarsamur. **-i áhr 1** taka eftir, gefa gaum. **2** passa, gæta. **-o** gaumur, eftirtekt, athygli. **-ema** athugull, vandvirkur, nákvæmur. **-igi** vekja athygli á. **-inda** athyglisverður. **mal-i áhr** hundsá, gefa engan gaum að. **mal-a** eftirtektarlaus. **ne-inda** lítillsverður. **preter-i áhr** taka ekki eftir, sjást yfir. **pri-i áhr** gæta. **sen-a** áhyggjulaus.

atenu/i áhr *eðl rtae* fja veikja, draga úr, deyfa. **-o, -iĝo** deyfing, dofnun. **-ilo** *fja* dvalvefja. **indico de -o** bælitala. **koeficiento de -o** svafstuðull.

aterom/o *læk* fitugrautaræxli, mörkýli.

atest/i áhr votta, staðfesta; vitna, bera vitni um.

-o, -ilo vottorð, skírteini. **-o** vitni, vitnisburður. **-aĵoj** sönnunargögn. **-anto** sá sem ber vitni, vottur, vitni. **-igi** kveðja til vitnis. **dank-o** þakkklætisvottur. **depon-o** innleggskvittun. **karg-o** = (**ordon**)konosamento, **ŝarg-o**. **konfid-o** meðmæla-bref. **naskiĝ-o** fæðingarvottorð. **pag-o** greiðslukvittun. **ricev-o** kvittun, móttökukvittun. **san-o** heilbrigðisvottorð. **ŝarg-o** farmskírteini. **ŝuld-o** skuldaviðurkenning.

atik/o 1 *hús* ris, háaloft.

Atik/o *ldf* Attíka. **-a 1** attneskur. **2** skarpskyggn, hárfinn, hvass. **-eco, -ismo** attneskusletta, orð eða málnotkun sérkennandi fyrir attnesku.

Atil/o *per* Atli Húnakonungur.

ating/i *áhr* ná, ná til, ná í, öðlast, komast, komast til; takast. **-o** 1 seiling. 2 afrek. **-aĵo** afreksverk. **-ebla** aðgengilegur, sem hægt er að ná. **-ebleco** aðgengileiki. **-eco**, **-odistanco**, **-opovo** *útv* færi. **ne-ebla** sem ekki verður náð, sem ekki næst/fæst; utan seilingar; úr færi. **kur-i** *áhr* ná, elta uppi.

atiri/o *gra* fjöllaufungur (*Athyrium*).

atlant/o -a = Atlantika.

Atlantid/o *inn* Atlantis.

Atlantik/o *ldf* Atlantshaf. **-a** Atlantshafs-. **trans-a** 1 yfir Atlantshaf. 2 vestanhafs, handan Atlantshafs.

atlas/o 1 = **sateno**. 2 kortabók, landabréfabók. 3 *lfæ* leikandi, banakringla.

Atlas/o 1 *goð* Atlas (sonur Íspetosar, en hann var talinn bera einn uppi himininn). 2 *ldf* Atlas-fjöll.

atlet/o 1 (frjáls)íþróttamaður. 2 aflraunamaður; kraftajötunn, kraftamaður. **-a** 1 kraftalegur, sterklegur. 2 íþróttalegur. **-ika** íþrótt-. **-iko**, **-ismo** frjálsíþróttir.

atm/o *trú* (í sálahugmyndum Indverja) atma, verukjarni manns, önd.

atman/o *trú* atman, alheimssál.

atmometr/o *eðl* gufumælir.

atmosfer/o *eðl* 1 andrúmsloft. 2 gufuloft, gufuhvolf, lofthjúpur. 3 loftþyngd. **-a** lofthjúps-, gufuhvolfs-, í gufuhvolfinu, úr gufuhvolfinu. **-a premo** loftþrýstingur, þrýstingur andrúmsloftsins. **-aĵoj** *útv* rafsegultruflanir í lofthjúp, útvarpstruflanir. **-ogradio** *veð* gufuhvolfslýsing. **-ologio** loftfræði.

ato/ *vís* ató- (forskeyti eininga 10^{-18}).

atoksil/o *lyf* atoxýl, lyf gegn svefnisýki.

atol/o *ldf* kóraleyja, hringrif.

atom/o *sag* *efn* *eðl* frumeind, atóm. **-a** *her* atóm-, kjarn-, kjarnorku-. **-ismo** *hei* atómfræði. **-isto** *eðl* kjarneðlisfræðingur. **-a milito** kjarnorkustyrjöld. **-bombo** atómsprengja, kjarnorkusprengja. **-fiziko** kjarneðlisfræði. **-kerna energio** kjarnorka. **-pezo** atómmassi. **dis-i** *áhr* kljúfa atóm. **unu-a** *efn* eins atóms.

atonal/a *tón* atónal, tóntegundalaus, án tóntegunda.

atoni/o *læk* slekja; magnleysi, fjörleysi, deyfð.

atrabil/o *læk* þunglyndi. **-a** þunglyndur.

Atre/o *goð* Atreifur (Pelópsson, faðir Agamemnon og Menelásar). **-idoj** Atreifsniðjar.

atrezi/o *lfæ* opleysi, lokun.

atri/o 1 *hús* súlnagarður. 2 *lfæ* gátt, höll, forhólf. 3 *lfæ* tálknahol. **sinu-a** *lfæ* gúlps- og hallar-.

atribu/i *áhr* 1 veita, ákveða (til eignar). 2 eigna, tileinka. 3 telja. **-o**, **-ado** *mfr* 1 tileinkun, eignun. 2

viðurlag, einkunn.

atribut/o *bók* *fag* *hei* 1 eiginleiki, einkenni. 2 einkennismerki; tákn.

atrici/o 1 *kap* iðrun vegna hræðslu við refsingu í helvíti. 2 *læk* sverfing; afrifur; slit.

atripl/o *gra* strandblaðka (*Atriplex litoralis*), gráblaðka (*A. hastata*), hrímblaðka (*A. patula*).

atrofi/o *líf* vanþrif; visnun. **-i** *áhr* valda visnun. **-iĝi** visna.

Atrop/o *goð* Atrópas (sú örlagagyðja sem sleit lífsþráð í sundur).

atropin/o *efn* atrópín.

atropism/o *læk* atrópínseitrun.

atropos/o = **aĥerontio**.

atut/o *tromp*. **-i** *áhl* trompa, slá út trompi. **super-i** *áhr* trompa hærra, trompa betur.

AU *stj* stjarnfræðieining (= **astronomia unuo**).

aŭ *mfr* 1 eða. **aŭ ... aŭ ...**, annaðhvort ... eða ... . 2 *æ!* 3 kra, krunk (rödd hrafns).

aŭbad/o *tón* morgunsöngur, árdegislag.

aŭbrieti/o *gra* breiðublóm (*Aubrietia*).

aŭd/i *áhr* 1 heyra. 2 hlýða á. 3 fréttu. **-o** heyrn. **-a** heyrnar-. **-ado** heyrn. **-anto** sá sem heyrir. **-igi** láta heyra. **-iĝi** heyrast. **-ilo** heyrnartól. **dis-igi** útvarpa. **ek-i** *áhr* heyra skyndilega; heyrast. **el-i** *áhr* bænheyra. **mis-i** *áhr* misheyra, rangheyra. **ne-ita** dæmalaus. **-ometro** *læk* heyrnarmælir. **-ometrio** heyrnarmæling. **-ovida** fyrir sjón og heyrn, nýsi-.

-ovidaj rimedoj nýsitæki, myndýningar- og hljómflutningstæki (til kennslu). (**klar**)-**ebla** heyrnlegur. **malbon-a** illa heyrandi.

aŭdac/i *áhr* þora, voga, dirfast, áræða. **-o** dirfska; ósvífni. **-a** djarfur, bíræfinn.

aŭdienc/o áheyrn, móttaka. **-ejo** móttökusalur, áheyrnarsalur.

aŭditor/o *per* herdómari, aðstoðardómari í her- rétti (á Norðurlöndum; í öðrum löndum má vera um annars konar dómara að ræða).

aŭditori/o áheyrendasalur, fyrirlestsalur.

Aŭgi/o *goð* Ágeas (sem lét Herakles moka út fjós sín).

aŭgit/o *ste* ágít.

aŭgment/o *mfr* þátíðarforskeyti (t.d. í grísku).

aŭgur/i *áhr* *trú* spá, boða. **-o** spá, fyrirboði. **-ado** spádómur, jarteiknatúlkun. **-isto** spáamaður.

aŭgust/o ágúst, ágústmánuður.

Aŭgust/o *per* Ágústus.

Aŭgusten/o *per* Ágústínus (kirkjufaðir). **-a** Ágústa. **-ano** Ágústínusarmunkur. **-ismo** guðfræðikennningar Ágústínusar.

aŭk/o *dýr* álka (*Alca torda*). **-edoj** svartfuglaætt (*Alcidae*).

aŭkci/o uppboð. **-i** áhr selja á uppboði. **-e** á uppboði. **-a** uppboðs-, á uppboði. **-ejo** uppboðssalur. **-isto** uppboðshaldari.

Aŭkland/o *ldf* Auckland. **-aj** **Insuloj** Aucklandseyjar.

aŭksin/o *gra* áxín, vaxtarhormón plantna.

aŭksokrom/a *efn* litstyrkjandi.

aŭkub/o *gra* rökkurlauf (*Aucuba japonica*).

aŭl/o hátíðasalur, samkomusalur (skóla).

Aŭlid/o *ldf* Ális (hafnarbær í Grikklandi sem nú heitir Vathy).

Aŭreli/o *per* Árelíus. **-a** Árelía.

Aŭrelian/o *per* Árelíanus (rómvverskur keisari).

aŭreol/o **1** *kri* geislabaugur. **2** *stj* rosabaugur, ljóshringur. **3** *dýrðarljómi*. **-i** áhr mynda geislabaug í kringum höfuð (e-s).

aŭreomicin/o *læk* árómysín.

aŭrignaci/o *fru* Árinjak-öld (fyrir u.þ.b. 30.000 árum).

aŭrik/o *sig* skásegl.

aŭrikl/o *lfa* **1** ullinseyra. **2** ytra eyra, eyra.

aŭrikul/o **1** *gra* mörtulykill (*Primula auricula*).

ĝardena -o *gra* marfúlykill.

aŭrikulari/o *dýr* sæbjúgnalirfa.

aŭripigment/o *efn* ste brennisteinsarsen.

Aŭror/o *god* *per* Morgungyðja. **la rozafingra -o** rósfingraða Morgungyðja.

aŭror/o **1** morgunroði. **2** upphaf, byrjun. **3** *stj* segulljós. **arkta/boreala -o** norðurljós. **aŭstrala/antarkta -o** suðurljós. **-i** áhl **1** daga, morgna. **2** brjótast fram. **-a** morgun-.

aŭskult/i áhr **1** hlusta á, hlýða á. **2** svara (bæn), bænheyra. **-o**, **-ado** **1** hlustun. **2** *lög* yfirheyrsla. **-anto** hlustandi. **-antaro** áheyrendur. **-ilo** **1** heyrnartól. **2** hlustunarpípa. **-umi** áhr *læk* rannsaka með sondu. **-ejo** áheyrendasalur. **el-i** áhr heyra allt til enda. **sub-i** áhr hlera.

aŭspici/o **1** fyrirboði, horfur. **2** vernd (einkum -oj).

aŭster/a *ská* strangur.

aŭstr/o *per* = **aŭstriano**. **-ujo** = **Aŭstrio**.

aŭstral/a *ldf* *stj* suðrænn, suðurhvels-.

Aŭstralazi/o *ldf* Eyjaálfa.

Aŭstrali/o *ldf* Ástralía. **a-a** ástralskur. **-ano** Ástralíubúi, frumbyggja Ástralíu.

aŭstraloid/a suður-. **-aj** **tipoj**: suðurapar.

Aŭstri/o *ldf* Austurríki. **a-a** austurrískur. **a-ano** Austurríkismaður. **-o-Hungarujo** Austurríki-Ungverjaland.

Aŭstronezi/a *ldf* austurnesískur.

aŭt/o bíll. **-adi** áhl ferðast í bíl. **-ejo** bílaverkstæði. **-isto** bílstjóri. **ŝarg-o** = **kamiono**.

aŭtarci/o *hag* það að vera sjálfum sér nægur, sjálfsþurftarþúskapur.

aŭtarki/o *fél* sjálfstjórn.

aŭtent/a = **aŭtentika**.

aŭtentik/a **1** áreiðanlegur, staðfestur, traustur. **2** ósvikinn, ófalsaður, upprunalegur. **-eco** ósvikni, áreiðanleiki; (rit)vissa. **-igi** staðfesta. **mal-a** svikinn, falsaður, óekta.

aŭtism/o *hei* sjúkleg sjálfshyggja, sjálfhverfa.

aŭto-/ *tæk* forskeyti sem samsvarar sjálf(s)-, eigin-, t.d. **aŭtogiro** sjálfsveifluvél o.s.frv.

aŭtobiografi/o sjálfsævisaga. **-a** sjálfsævisögu-
legur.

aŭtobus/o strætisvagn, almenningsvagn.

aŭtodafe/o *kri* trúvillingabrenna.

aŭtodidakt/o sjálfmenntaður maður (= **mem-lerninto**).

aŭtogen/a *efn* *tæk* sjálfskapaður, sjálfmyndaður, myndaður/framleiddur í eigin líkama.

aŭtogir/o *flu* sjálfsveifluvél.

aŭtograf/o eiginhönd, eiginhandararitun nafns; eiginhandarrit. **-i** áhr árita (t.d. mynd, bók).

-kolektanto rithandasafnari.

aŭtografi/o *tæk* fjölrítun. **-a** fjölrítaður.

aŭtokataliz/o = **memkatalizo**.

aŭtoklav/o **1** *tæk* þrýstiofn. **2** *læk* gufugrýta, þrýstingsketill, gufusæfir. **-i** áhr gufusæfa.

aŭtokrat/o einvaldur, einvaldsherra; einræðis-herra. **-a** einvaldur. **-eco**, **-ismo** einræði.

aŭtokrati/o einræðisstjórn.

aŭtokton/o frumbyggja.

aŭtoliz/o *læk* sjálfsmelting.

aŭtomaci/o sjálfvirkni.

aŭtomat/o *tæk* **1** sjálfsali. **2** sjálfvirk verk-smiðjuvél, þjarki. **-a** ósjálfráður; sjálfvirkur; vél-rænn. **-e** sjálfkrafa, af sjálfu sér, sjálfvirk. **-eco**, **-ismo** sjálfvirkni, vélgengi. **pes-o** sjálfvirk vog.

aŭtomobil/o bifreið, bíll (= **aŭto**). **-a** bifreiða-
-isto bifreiðastjóri; bifreiðareigandi.

aŭtonom/a sjálfstæður, óháður, með sjálfs-
ákvörðunarrétt, sjálfstjórnar-. **-eco** sjálfsákvörð-
unarréttur; sjálfstjórn. **-isto** forvígismaður sjálf-
stjórnar.

aŭtonomi/o *tæk* **1** óháð samfélagsþróun; sjálf-
stjórn. **2** = **aŭtonomeco**. **3** drægi. **-a** óháður.

aŭtor/o (rit)höfundur. **-a** höfundar-. **-eco** höf-
undskapur. **kun-o** meðhöfundur.

aŭtoritat/o **1** myndugleiki, vald, stjórnvald, drottinvald. **2** heimild. **-oj** yfirvöld. **-a** **1** valdbær. **2** opinber. **3** heimildar-. **-e** með umboði. **-eco** heim-
ild. **-ulo** **1** heimildarmaður. **2** háttsettur maður. **sen-a** ótilhlýðilegur; ekki bær.

aŭtostrad/o = **aŭtovojo**.
aŭtotipi/o prentmyndaæting.
aŭtotrof/a *gra* frumbjarga, sjálfbirgur.
aŭtun/o haust. **-a** haust-, haustlegur. **-a ekvino** haustjafndægur.
Aŭvernjo *ldf* Auvergne (fjallahérað í Frakklandi).
av/o afi. **-ino** amma. **-ineto** amma litla. **pra-o** langafi. **pra-ino** langamma.
aval/o *ver* ábyrgðarskuldbinding (víxils). **-i áhr** ábyrgjast (víxil).
avan/o *nýy* fylkingarbrjóst, fylkingarbroddur; fremsta röð hers. **-ulo** *ípr* framherji. **-gardo** *her* 1 framvarðarsveit 2 brautryðjendur, framúrstefnumenn. **-garda** framúrstefnu-
avanci *áhl* 1 *her* sækja fram. 2 *alm* hækka (í stöðu). **-o**, **-ado** 1 framsókn. 2 stöðuhækkun.
avantag/o yfirburður, hlunnindi. **-a** hagstæður. **-e** til ágóða.
avar/a ágjarn, nískur. **-i áhr** skera við nögl, skammta naumt. **-e** naumt. **-eco** ágirnd, ágirni, níska, svíðingsháttur. **-ulo** nirfill. **mal-a** örlátur, höfðinglegur, göfugur. **mal-eco** göfuglyndi, örlæti. **mal-ulo** örlátur maður, göfugmenni.
avatar/o *trú* 1 avatar, (hjá hindúum) guð í mennsku gervi, holdgun. 2 opinberun, þróunarstig. 3 *upp* ofurpaur. 4 *upp* gengill.
avel/o *gra* heslihnot. **-ujo** hesliviður (*Corylus avellana*).
aven/o *gra mat* hafrar, (akur)hafri (*Avena eink. sativa*). **-(ec)a** úr haframjöli, hafra-. **-faruno** haframjöl. **-flokj** hafráflögur. **-kaĉo** hafragrautur.
Aventin/o *ldf* **retiriĝi sur la Aventinon** (um stjórn málaflökk) hafna samvinnu við aðra flokka.
aventur/o 1 ævintýri. 2 brask; hætta. **-ema** ævintýragjarn, sem þráir ævintýri, fullur af ævintýraþrá. **-isto** ævintýramaður; braskari. **-ulo** ævintýramaður. **mis-o** óheppni; slys.
aventurin/o *ste* aventúrín, e.k. kvars.
avenu/o breiðgata með trjám; trjágöng.
averaĝ/o *töl* meðaltal. **-a devio** frávik frá meðaltali.
averi/o *sig ver* sjótjón; tjón. **-i áhl** skemmast; farast; stranda. **-isto**, **-regulisto** tjónamatsmaður. **-raporto** skipting sjótjóns.
Averoes/o *per* Averoes (Abu ibn Rushd, arabískur heimspekingur sem var uppi á Spáni á 12. öld).
avers/o *tæk* framhlið.
avert/i *áhr* aðvara, vara við. **-o** viðvörðun, aðvörðun; varúð. **-a** viðvörðunar-, til varnaðar. **-ilo** viðvörðunartæki, viðvörðunarkerki. **antaŭ-a** viðvörðunar-,

fyrirboðunar-. **antaŭ-i áhr** tilkynna með fyrirvara. **sen-e** óvænt.

Avest/o *trú* Avesta (trúarbók Sarapústramanna).

avi/o *nýy* = **aviadilo**.

aviad/o fluglist, loftfarir; flug. **-a** flug-, flugmála-. **-a malsano** loftveiki. **-i áhl** fara með flugvél. **-ilo** flugvél. **-isto** flugmaður. **bomb-ilo** sprengju(flug)vél. **ĉas-ilo** orrustu(flug)vél. **kurier-ilo** pósthflugvél. **reakci-ilo** eldkólfs- eða þrýstiloftsflugvél, þota. **skolt-ilo** könnunar(flug)vél. **ŝarĝ-ilo** vöruflytningaflugvél. **veter-ilo** veðurflugvél. **-ila ŝipo** flugvélamóðurskip.

Avicen/o *per* Avicenna (Abu ibn Sina, íranskur heimspekingur og læknisfræðingur sem uppi var á 10. og 11. öld).

Aviĉ/o *trú* Avitju (víti samkvæmt japönskum trúarbrögðum).

avid/a fikinn, gráðugur, ágjarn. **-e** ákaflega. **-i áhr** ágirnast, óska ákaflega eftir, þrá. **-eco** ágirnd, græðgi. **-ega** óseðjandi. **-ulo** ágjarn maður. **glor-a** heiðursgjarn. **mon-a** féggjarn. **rang-a** metorðagjarn. **sang-a** blóðþyrstur.

avikulari/o *dýr* fuglakónguló (*Avicularia*). **-edoj** fuglakóngulær.

Avinjon/o *ldf* Avignon (bær í Frakklandi).

avis/o *sig* eftirlitsskip, sendiskip.

avitaminoz/o *læk* hörgulsjúkdómur, fjörefna-skortur, fjörvisskortur.

aviz/o *ver* tilkynning; móttökutilkynning. **-i áhr** tilkynna. **antaŭ-o** tilkynning með fyrirvara. **-letero** tilkynningarbréf.

avocet/o *dýr* bjúgnefja (*Recurvirostra avocetta*).

avokad/o *gra* lárpera. **-ujo** lárperutré (*Persea americana*).

-az/ efn alþjóðlegt viðskeyti til að mynda ensímaheiti, t.d. **amelazo** amýlasi.

azale/o *gra* alparós (*Azalea*).

azar/o *gra* heslijurt (*Asarum*).

azen/o *dýr* asni (*Asinus*). **sovaĝa -o** villiasni (= **onagro**). **-i áhl** hegða sér asnalega. **-a** asna-, asnalegur. **-aĉo** lélegur asni. **-aĵo** asnaskapur. **-ido** asnafyl, ösnufoli. **-igi** narra, gabba. **-ino** asna. **-isto** asnareki. **-bleki áhl** (um asna) hrína. **vir-o** asni (karldýr).

Azerbajĝan/o *ldf* Aserbaídsjan. **-ano**, **-ulo** Aseri, íbúi Aserbaídsjan.

Azi/o *ldf* Asía, Austurálfa, Austurheimur. **-a** Asíu-, asískur. **-ano** Asíubúi. **Malgrand-** **-o** Litla-Asía.

azid/o *efn* asíð, niturvetnissalt.

azil/o *sag* hæli.

azimut/o *stj ldm* áttarhorn, hvirfilhorn; hádeg-
issjónbaugur.

azo/ *efn* azó-, sem inniheldur köfnunarefni.

azo/a *stg* (um öld) upphafs-, frum-.

azoik/o *jar* upphafsöld.

Azor/oj = **Acoroj**.

azot/o *efn* = **nitrogeno**. **-emio** *læk* blóðhyldis-
aukning. **-urio** *læk* þvaghyldisaukning.

Azov/o *ldf* Asov. **-a Maro** Asovshaf.

aztek/o *per* Asteki **-a** Asteka-, asteskur.

azuleh/o *fag* myndskreytt emaleruð hella.

¹**B, b** *mfr* 2. bókstafur esperanto-stafrófsins.
²**b 1 tón B bemola B. B diesa His. 2 B = boro.**
b/o *mfr* bé (heiti bókstafsins b).
ba!/ *mfr* æ, uss.
Baal/o Baal. *bib* - **-Zebul** Baal-Sebúl. - **-Zebub** Baal-Sebúb.
baba/o *mat* svampkökuhringur bleyttur rommi.
Babel/o *bib alm kri* 1 Babel. 2 Babýlon. **-ismo** tungumálaruglingur.
babil/i *áhl áhr* blaðra; masa, skrafa. **-o** blaður.
-aĉi *áhl* babla, þvæla. **-ado** mas, skraf, umtal. **-aĵo** blaður, þvættingur, bull. **-ema** skröfugur, málgef-inn. **dis-i, el-i** *áhr* fleipra út úr sér. **tra-i** *áhr* eyða (tímanum) með því að masa. **kafo-a** þar sem (þá er) menn drekka kaffi og rabba saman.
Babilon/o *sag* Babýlon. **-a** babýlónskur. **-io** Babýlónía. **-iano** Babýlóníumaður.
babirus/o *dýr* villisvín (*Babirussa*).
babord/o *sig* bakborði. **-e** á bakborða. **-a** bakborða-. **-anoj** bakborðaáhöfn, bakborðavakt.
babuŝ/o (tyrkneskur) ilskór.
bac/o *inn* bats (fyrrv. þýsk mynt).
bacil/o *gra* stafgerill. **kojlo-o** *læk* ristilgerill.
lakto-o mjólkurgerill.
Baden/o *ldf* Baden (bær í Þýskalandi).
-io, -lando Baden (hérað í Þýskalandi). **-io-Vurtembergo, -lando-Vurtembergo** Baden-Württemberg (sambandsland í Þýskalandi).
badmintono *íþr* badminton, hnit.
Bafin/a *ldf* Baffins-. **-a Golfo** Baffinsflói.
-lando Baffinsland.
bagatel/o 1 smámunir, lítilræði; **aĉeti por -o** kaupa fyrir sáralítið. 2 bagatelle. **-a** smávægilegur. **-ema** smámunalegur, smásmugulegur. **-igi** gera (of) lítið úr.
Bagavadgit/o *bók* Bhagavad-gita (ljóð Bhagavats), indversk fræðsluljóð frá 3. öld f.Kr.
Bagdad/o *ldf* Bagdad (höfuðborg Íraks).
bagn/o *nýy* tukthús. **-o flotanta** fangaskip.
Baham/oj *ldf* Bahamaeyjar.
Bahi/o *ldf* 1 Bahia. 2 Salvador (einnig Salvador-urbo).
baj...baj... *mfr* sussubía, suss (**ekki** = bæ-bæ).
bajader/o dansmær (einkum í indverskum hofum).
Bajkal/o *ldf* Bajkalvatn.
bajonet/o *her* byssustingur. **-a tæk** byssustings-. **-a junto** lástengi, stungin fatning. **-i** *áhr* stinga með byssustingi.
Bajram/o *trú* Bairam, íslömsk hátíð (eða reyndar önnur tveggja hátíða).
Bajron/o *bók* Byron lávarður (enskt skáld).

bak/i *áhr* baka. **-ado** bakstur, það að baka.
-(it)aĵo bakstur, bökunarvara (brauð, kaka o.fl.).
-ejo bakarí, brauðgerðarhús, brauðbúð. **-isto** bakari. **-istestro** yfirbakari. **-ujo, -forno** bakaraofn.
re-i *áhr* 1 endurbaka, baka aftur. 2 byrja aftur.
duon-ita hálfunninn. **nove-ita** nýbakaður.
bakalaŭr/o *per* kandídat (í háskóla). **-eco** 1 kandídatspróf. 2 (í Frakklandi) stúdentspróf.
bakanal/o = Bakĥanalio.
bakarat/o bakkarat, e.k. fjárhættuspil.
bakelit/o *efn* bakelít.
Bakĥ/o, Bakk/o *goð* Bakkus. **-a** Bakkusar-.
-ano, -anino Bakkusardýrkandi. **-ofesto** Bakkusarblót, Bakkusardýrkun.
Bakĥanali/o *sag* 1 Bakkusarblót. 2 svall, fyllirí.
bakĥant/o *trú* Bakkusarprestur. **-ino** Bakkynja.
bakŝiŝ/o þjórfé, ölmusa (einkum í arabalöndum).
bakteri/o *gra* gerill, baktería. **-oj** stafaætt. **-a** gerla-, af völdum gerla. **-ologo** gerlafraeðingur. **-ologio** gerlafraeði.
baktericid/o *vís* sýklabani, gerlabani. **-a** sótt-hreinsandi, gerilskæður.
bakteriofag/o *læk* sýklaæta.
Baktr/o *sag* = Balĥo. **-io** Baktría.
bal/o ball, dansleikur. **kostum-o** grímudansleikur (einkum masko-o). **-ejo, -ĉambro, -salono** danssalur. **-robo, -vesto** danskjóll. **-ŝuoj** dansskór.
bala/i *áhr* 1 sópa. 2 strjúkast. **-ado** sóp. **-aĵo** sorp, rusl. **-aĵujo** sorpfata. **-ilo** sófl, kústur, sópur. **-isto** sópari, götusópari. **-maŝino** götusópunarvél.
el-i *áhr, for-i* *áhr* sópa í burtu. **branĉ-ilo** vöndur, kústur. **franĝ-ilo** gólfþurrka, rykþurrka (á skafti).
kaŭĉuka -ilo skafa (með gúmmíkanti). **mekanika -ilo** teppasópur. **min-i** *áhr* hreinsa (e-ð) af tundurduflum. **plum-ilo** fjaðrabursti.
balad/o *bók* 1 sögukvæði, danskvæði, ballaða. 2 söngur (oft í þjóðkvæðastíl. 3 kvæði (oftast úr 8-lína erindum með viðlagi).
balalajk/o *tón* balalæka (rússneskt alþýðuhljóðfæri).
balan/o 1 *dýr* hrúðurkarl (*Balanus*). 2 *lfæ* reðurhúfa. **-ito** *læk* reðurhúfubólga.
balanc/i *áhr* 1 vega salt, rugga. 2 veifa; sveifla. 3 **-i la kapon** kinka kolli. **-i la piedon** dingla fætinum. **-iĝi** sveiflast, velta, rugga. **-(iĝ)ado, -oj tæk** sveiflun, velta. **-ilo** *íþr* 1 saltvog, rambelta. 2 róla. 3 kasthjól; órói. **-arke** valtari (t.d. undir ruggustól). **-ĉevalo** rugguhestur.
balancier/o 1 *tæk* órói, dingull. 2 vogarás, vogarstöng. 3 *sig* veltiuggi. 4 *vél* kasthjól.
balast/o 1 kjölfesta, seglfesta. 2 púkk, undirlag.

3 óþarfi, ofgnægð. **kun -o** með kjölfestu. **-i** áhr láta kjölfestu í. **-a** *ŝarĝo* tómgjald. **sen-igi** léttá á (e-u); losna við.

Balaton/o *ldf* Balaton.

balbut/i *áhl* 1 babla 2 læk stama. **-o** babl. **-ado** stam; óstöðugleiki. **-igi** valda stami hjá, láta stama. **-ulo** stamari.

baldaken/o tjaldhiminn; sængurhiminn; öndvegishiminn.

baldaŭ *mfr* fljótt, brátt, bráðum, fljótlega. **kiel eble plej** - sem fyrst. **-a** fljótlegur, innan skamms. **-igi** hraða, flýta. **-eco** náin framtíð.

Balduen/o *per* Baldvin.

Baldur/o *god* Baldur.

Balear/oj *ldf* Baleareyjar.

balen/o *alm* dýr hvalur (*Balaena*). **ĝibdorsa -o** hnúðhvalur. **spermaceta -o** = **kaĉaloto**. **-aĵo** hvalkjöt. **-edoj** skíðishvalaætt. **-ido** hvalkálfur, hvalsungi. **-ino** hvalkýr. **-isto** hvalveiðimaður. **-blanko**, **-vakso** = **spermaceto**. **-boato**, **-ŝipo** hvalveiðiskip. **-kaptado** hvalveiðar. **-oleo** hvallýsi. **-osto** = **barto**.

Balen/o *stj* Hvalurinn (stjörnumerki).

balenopter/o *dýr* reyðarhvalur (*Balaenoptera*) (= **rorkvalo**). **-edoj** reyðarhvalaætt (*Balaenopteridae*).

balet/o ballett, listdans, leikdans; ballettónlist. **-ist(in)o** ballettdansari. **-istino** ballettmær. **-jupo** ballettpils. **-mastro** ballettmeistari.

balg/o *tæk* belgur (á harmoníku, myndavél, físi-belg o.fl.).

Balh/o *ldf* Balkh (borg í Afganistan).

balist/o *inn* valsöngva. **-a** *eĉl* þrýsti-, knúinn, loftknúinn.

balistik/o *eĉl* fluglínureikningar.

Balkan/oj *ldf* 1 Balkanskagi. 2 Balkanfjöll. **-io** Balkanlöndin. **-igi** skipta (svæði) í smárfki sem deila sín á milli.

Balkaŝ/o *ldf* Balkasjvatn.

balkon/o svalir; veggisvalir, efri áheyrendapallur. **-aĵo** = **korbelfenestro**. **pul-o** (niðrandi) efstu svalir, efsti áheyrendapallur.

balon/o *efn* 1 loftbelgur, loftfar; blaðra. 2 suðufaska. **-eto** 1 lofthólf innan loftbelgs. 2 blaðra (handa börnum). **-isto** loftfari. **-barilo** loftbelgjagirding. **katen-o** loftvarnabelgur, hindrunarloftbelgur. **pilot-o** rannsóknarbelgur. **prov-o** könnun, umleitun. **sondo-o** veðurloftbelgur.

balot/i *áhl* kjósa, greiða atkvæði. **-o** atkvæði. **-ado** atkvæðagreiðsla. **-ilo** atkvæðaseðill; atkvæðakúla. **-ujo** kjörskrína, atkvæðakassi. **-globo** atkvæðakúla. **-papero** atkvæðaseðill. **-rajta** sem

á kosningarétt. **-rajto** kosningaréttur. **re-o** önnur atkvæðagreiðsla.

balote/o *gra* hundarót (*Ballota nigra*).

balt/o *sag* Eystrasaltsmaður. **-a** Eystrasalts-. **B-a Maro** *ldf* Eystrasalt. **-aj ŝtatoj** Eystrasaltsríkin, Baltnesku ríkin.

Baltazar/o *per* Baltasar.

balte/o 1 fetill. 2 fatli. **kartoĉa -o** skottfærabelti.

Baltimor/o *ldf* Baltimore (borg í Bandaríkjunum).

balustr/o *hús* pílári. **-aro** = **balustrado**.

balustrad/o *hús* handrið; brjóstrið.

balz/o *gra* balsatré (*Ochroma lagopus*). **-a ligno** balsi, balsaviður.

balzam/o *efn* lyf 1 balsam, ilmsmyrsl. 2 huggun. **-a** ilmandi. **-i** áhr smyrja (lík); fylla ilmi. **en-igi** áhr smyrja (lík).

balzamin/o *gra* aldinskellir, fræþeytir (*Impatiens balsamina*). **-acoj** aldinskellisætt, balsamínuætt (*Balsaminaceae*).

bambu/o *gra* 1 bambusreyr. 2 bambusplöntur.

bambus/o *gra* bambus (*Bambusa*).

ban/i *áhr* *tæk* 1 baða, lauga. 2 *esti* **-ata de ŝvito** vera löðrandi í svita. **vangoj -ataj de larmoj** kinnar flóandi í tárur. **grenkampo -ata de suno** akur sem sólin skín yfir. 3 gagndreypa. **-o** *tæk* bað. **preni -on** fá bað. **fiks-o** fixerbað. **mar-o** sjóbað. **oleo-o** olíubað. **pied-o** fótubað. **pluv-o, duŝ-o** sturta, steypibað. **sid-o** setbað. **spongo-o** kerlaug. **sun-o** sólbað. **ŝlim-o** leirbað. **ŝvit-o** tyrkneskt bað. **tonad-o** blæbað. **vapor-o** gufubað. **-ado** bað, það að baða, það að baða sig; sund, laug. **-ejo** baðhús; sundlaug. **-igi** baða sig, fá bað; fara í sund. **-ujo** baðker. **-ĉambro** baðherbergi. **-gasto** sjúklingur sem kemur til að baða sig. **-kalsono** sundbuxur. **-kostumo** sundbolur, baðföt. **-loko** baðstaður. **okul-ilo** augnbað.

Ban/o, Banorde/o Bath-orðan.

banal/a hversdagslegur, innantómur, ófrumlegur, ómerkilegur, lággúrulegur. **-a vero** innantóm orð. **-aĵo** lággúra, andlaus athugasemd, gömul lumma. **-eco** hversdagsleiki, markleysa. **-igi** gera (e-n) lággúrulegan.

banan/o *gra* banani. **-arbo, -ujo** bananatré (*Musa*). **-muŝo** *dýr* bananflug, (= **drozofilo**).

Banaras/o *ldf* Benares (heilög borg á Indlandi).

band/o 1 hópur, flokkur; sveit. 2 (lítill) hljómsveit. **-estro** flokksforingi, forustumaður hóps; (hljóms)veitarstjóri. **-igi** safnast saman í hóp.

bandaĝ/o umbúðir. **hernia -o** haulband. **gipsa -o** gipsumbúðir. **-i** áhr 1 binda um (e-ð). 2 = **pansi**. **-isto** umbúðasali.

banderil/o skreytt kastspjót sem nautabani stingur í bak nauks.

banderol/o 1 krossband; borði. 2 = **bendo**. -**eto** vindilsband.

bandit/o stigamaður.

bandolier/o = **balteo**.

Bandung/o *ldf* Bandung (borg á Jövu).

bangal/o *hús* einlyft hús (oft með verönd).

Bangladeš/o *ldf* Banglades. -**a** bangladeskur. -**ano** Bangladesi, Bangladessbúi.

banĝ/o *tón* banjó.

banjan/o *gra* indverskt fíkjutré (*Ficus indica*).

bank/o *læk* íþr banki. -**a** banka-. -**a** **bileto** peningaseðill. -**bileto** = **banka bileto**. -**estro** bankastjóri. -**ismo** bankamál. -**isto** bankamaður. -**o de l'sango** blóðbanki. -**o de l'okuloj** augnabanki. **rompi la -on** sprengja bankann. **depon-o** innleggsbanki. **diskonto-o** víxlabanki. **akcia -o** hlutabanki. **eldona/emisia -o** seðlabanki, útgáfubanki. **hipoteka -o** veðbanki, veðdeild (banka). **špar-o** sparisjóður. -**konto** innistæða, bankareikningur. -**libro** sparisjóðsbók. **en-igi** leggja inn á (banka)reikning.

banked/o hóf, veisla (einkum opinberra aðilja). -**i** *áhl* taka þátt í veislu, sitja veislu.

bankier/o 1 víxlari. 2 bankaeigandi. 3 = **bankestro**.

bankiz/o *ldf* hafíshella.

Bankok/o *ldf* Bangkok (höfuðborg Tælands).

bankrot/i *áhl* 1 verða gjaldþrota, fara á hausinn. 2 þrjóta. -**o** *lög* gjaldþrot. -**a** gjaldþrota. -**ulo** gjaldþroti, gjaldþrotamaður. -**aranĝo** nauðasamningar, samkomulag (við lánardrottna).

bant/o (borða)lykkja. -**igi** hnyta. -**rozo** slaufa. **am-o** ástarhnútur. **kap-o** hárborði, hárband.

bantam/o *dýr* dverghænsni.

bantu/o *per* Bantúmaður. -**a** Bantú-.

banus/o *sag* undirkonungur (í Ungverjalandi, Króatíu o.fl.). -**ejo**, -**lando** undirkonungsríki.

baobab/o *gra* apabrauðstré (*Adansonia digitata*).

bapt/i *áhr trú kri* 1 skíra. 2 blanda með vatni. -**o** skír. -**a** skírnar-. -**a** **nomo** skírarnafn. -**an(in)o** skírarnavottur. -**ejo** skírarkapella, skírarkirkja. -**isto** 1 skírari. 2 baptisti. -**ujo** skírarnfontur (einnig -**pelvo**, -**a baseno**). -**ofilo** guðsonur. -**ofilino** guðdóttir. -**opatro** guðfaðir. -**opatrino** guðmóðir. **re-i** *áhr* endurskíra. **trans-i** *áhr* skíra upp og kalla (e-nýju nafni). **kristo-o** = **Epifanio**.

baptisteri/o *hús* skírarkirkja.

bar/i *áhr* loka, læsa, stífla, girða, tálma, stöðva. -**o** *stæ* 1 hlið, girðing, tálmi, grind. 2 hindrun.

3 bar. 4 rimlar. 5 *stæ supera -o* hágildi (falls). **suba -o** lággildi (falls). -**ado** lokun, tálmun, hindrun. -**aĵo** sandrif, sandeyri. -**ilo** veggur, girðing, grind, múr; hindrun. **ĉirkaŭ-i** *áhr* 1 umgirða, umkringja, loka inni. 2 takmarka, girða fyrir. **de-i**, **dis-i**, **mal-i** *áhr* opna, fjarlægja girðingu eða hindrun, ljúka upp. **akvo-aĵo** *byg* stíflugarður. **balon-ilo** loftbelgjagirðing. **dorn-ilo**, **drat-ilo** gaddavírgirðing. **eĥo-ilo** *fja* bergmálshindrun. **flotanta -ilo** þvergirðing hafnar. **inter-ilo** skilrúm. **plekto-ilo** 1 girðing úr tágaflettum. 2 = **heĝo**. **štup-ilo** tröppur yfir girðingu, girðingarþrep.

bar/o *eðl* bar (þrýstieining).

Barabas/o *bib* Barrabas, Barabbas.

barak/o braggi, skýli. -**aro** braggar.

barakt/i *áhl* 1 sprikla. 2 glíma, berjast. -**a** krampakenndur. -**ado** sprikli; þraut, strit. -**eti** *áhl* iða.

Barat/o *god* Bharata, 1 eitt af nöfnum Agnis. 2 ættfaðir Bharata-þjóðar. -**io** *ldf* indverskt heiti Indverska lýðveldisins.

barateri/o *lög* fjádráttur eða brot á skylduverki hjá skipstjóra og/eða áhöfn sem stofnar hagsmunum eiganda eða tryggingarfélags í hættu.

barb/o 1 skegg. **pinta -o** hökutoppur. **ridi en sia -o** hlæja í barm sér. 2 = **aristo**. 3 **kapra -o** a) geitarskegg. b) = **tragopogo**. -**a** skeggjaður. -**eto** stutt skegg. -**isto** = **barbiro**. -**ulo** skeggjaður maður. -**umo** agnhald, agnúi. -**lano** = **lanugo**. **plen-o** alskegg. **sen-a** skegglaus. **Blu-o** Bláskeggur. **kapro-o** hökutoppur. **blank-ulo**, **griz-ulo** gráskeggur, gamall maður. **ruĝ-ulo** rauðskeggur.

Barbad/o, **Barbados/o** *ldf* Barbados.

barbakan/o *hús* varðturn, virki.

barbar/o 1 *sag* útlendingur, maður sem ekki er Grikki eða Rómverji. 2 barbari, skrælingi, siðleysingi, villimaður. -**a** siðlaus, menningarlaus, tuddalegur. -**aĵo** grimmdarverk. -**eco** siðleysi, menningarleysi. -**ismo** *mfr* (ljót) málvilla, málleysa.

Barbara *per* Barbara.

barbare/o *gra* garðableikja (*Barbarea vulgaris*).

Barbaros/o *per* Barbarossa, Rauðskeggur (= **ruĝbarbulo**).

barbastel/o *dýr* stóreyrð leðurblaka (*Barbastella*).

barbed/o *her* skotpallur undir fallbyssu.

barbi/o = **barbfíšo**.

barbir/o rakari, hárskeri. -**a** rakara-. -**i** *áhr* snyrta hár, klippa hár. -**ejo** rakarastofa.

barbiton/o *tón* barbiton, forngrískt strengjahljóðfæri.

barbitur/a *efn* barbítúr-. **-ato** barbítúrat.
Barcelon/o *ldf* Barcelona (borg á Spáni).
barĉ/o (rússnesk) rauðrófusúpa.
bard/o (keltneskt) skáld, barði; þjóðskáld.
Barejn/o *ldf* Barein.
barel/o tunna. **-ejo** beykisvinnustofa. **-ego** stór vintunna. **-eto** 1 lítil tunna, kvartil, smákaggi. 2 valtari, valti. **-ero** tunnustafur. **-iĝi** gildna, þykkna undir belti. **-isto** beykir. **-bendo**, **-ringego** bandajárn, gjörð á tunnu. **-tabulo** = **barelero**, **daŭbo**. **el-iĝi** renna (e-u) úr tunnu. **naĝ(o)-o** = **buo**.
barelief/o *fag* lágmynd.
barem/o reikningstafla.
Barenc/a Maro *ldf* Barentshaf.
barĝ/o *sig* prammi. **-isto** prammastjóri.
bari/o *efn* baríum, barín (*Ba*). **-a spato**, **peza spato** baríumsúlfat (notað sem skyggniefni í röntgenskoðun maga og þarma).
barier/o 1 slagbrandur, slá. 2 grindur, einkum dómgrindur. 3 tollhlið. **-isto**, **-gardisto** hliðvörður.
turn-o hverfigrind. **Granda Bariera Rifo** Kór-arlifið mikla (við Ástralíu).
barikad/o þvergirðing, strætisvirki. **-i áhr** þvergirða, verja með þvergirðingu; loka, reka slagbrand fyrir.
barit/o *efn* baríumoxíð. **-a akvo** baríumhýdroxíð í vatni. **-a papero** listaprentspappír.
bariton/o barítón (rödd). **-ulo** barítón (söngvari).
bark/o *sig* 1 stór bátur, smáskip (opið). 2 barkur. **-eto** seglbátur. **-o de Karono** bátur Karons.
barkarol/o bátssöngur.
Barnab/o *per* Barnabas. **-anoj** Barnabítar.
Barnabas *per* = **Barnabo**.
barograf/o *veð* síritandi loftvog, loftþrýstiriti.
barok/o *hús* barokk, barokkstíll. **-a** 1 í barokkstíll. 2 fáránlegur, kynlegur.
barometr/o *eðl* loftvog. **aneroida -o** *eðl* *veð* vökvalaus loftvog, málmloftvog, stofuloftvog.
baron/o *sag* barón, fríherra. **-eco** barónstign, barónastéttin. **-eto** barónett. **-ino** barónessa, barónsfrú.
bart/o *dýr* hvalskíði.
Bartolome/o *per* Bartólómeus. **-a nokto** Bartólómeusmessuvígin.
Baruh/o *per* Barúk.
barzoj/o *dýr* rússneskur mjóhundur.
bas/o *tón* 1 bassi. 2 bassalag. **burda -o** *tón* orgelpunktur. **ripeta -o**, **obstina -o** bassa-stef, stutt stef í bassa sem í sífellu er endurtekið. **generala -o** generalbassi, tölusetur bassi. **-ulo** bassi, bassasöngvari. **-a** bassa-. **-(violino)**

kontrabassi. **-klarneto** bassa-klarínetta. **-tamburo** bassatumba. **-trombono** bassabásúna. **-trumpeto** trompet í B.

bas/a *nýy* lágur. **la -a germana lingvo** plattþýska, lágþýska.

basbal/o = **bazopilko**.

basen/o *sjó* *ldf* 1 trog, þró. 2 skipakví, bás, kví (í höfn). 3 *jar* dæld; árdalur.

baset/o *dýr* basset-hundur.

basetkorn/o altklarínetta (í f).

basi/o *gra* smjörtré (*Bassia*).

basier/o *ver* verðhrunsbraskari. **-a pozicio** staða verðhrunsbraskara.

bask/o 1 laf (á flík). 2 slóði, hældrag.

baskul/o 1 *tæk* brúarvængur (á vængjabrú). 2 *ípr* rambelta, salt. **-ponto** vængjabrú. **-vagono** vippuvagn. **-i áhl** vega salt; vippa.

bast/o *gra* bast. **-aĵo** hlutur úr basti. **-a** bast-, úr basti.

bastard/o *líf* bastardur 1 lausaleiksbarn, frillusonur. 2 kynblendingur (= **krucaĵo**, **hibrido**). **-eco** óskilgetnaður. **-a** 1 óskilgetinn. 2 kynblandaður. **-iĝi** 1 blandast kyni. 2 úrkynjast.

Bastian/o *per* Bastían.

Bastil/o *inn* 1 Bastilla. 2 dýflissa.

bastion/o *her* 1 hornvígi, útskot á virkisvegg. 2 vígi.

baston/o 1 stafur, prik. 2 kylfa. 3 tónsproti. **-i áhr** berja, lemja. **-ado** hýðing. **-ego** kylfa. **-eto** 1 reyr. **kolbasa -eto** matarspýta, kokkteilspýta. **manĝ-etoj** matarpinnar. **-etoj de tamburo** trommukjuðar. **ung-eto** naglasnyrtingarspýta. **-eto el lipruĝigilo** varalitsstykki. 2 *lfæ* keila (í auga). **-bato** vandarhögg. **apog-o** hækja. **bilard-o** kjuði. **hok-o** fjárhirðisstafur með krók á enda; bagall. **ir-o** stikla, gangstöng. **kalkul-o** reiknistokkur. **lam-o** hækja. **mont-o** fjallgöngustafur. **montro-o** bendiprik, kennaraprik. **noĉ-o** spýta með þverskorum til þess að tákna tölur eða skuldarhæð. **ordon-o** stafur (foringja). **pik-o** ísöxi. **promen-o** göngustafur. **reg-o**, **reĝ-o** = **sceptro**. **rul-o** kökukefli. **spad-o** lag með sverði. **ŝpin-o** snælda. **takto-o** tónsproti. **tuĉ-eto** blekstykki.

bat/i *áhr* *áhl* *tæk* 1 berja, slá, lemja. 2 þeyta. **sin -i**, **-iĝi** berjast. **-o** högg; slag; áfall. **-adi** slá, hamra, lumra á, banka. **-ado** 1 barsmíð. 2 hýðing, flenging. 3 þrýstingur. 4 slag. **-aĵo** rák (eftir flengingu o.fl.). **-egi** hýða, flengja. **-iĝo** áflog. **-ilo** 1 bankari. 2 *ípr* spaði; knatttré; kylfa. **al-i** *áhr* 1 skella (t.d. hurðinni). 2 festa með höggum. **al-iĝi** rekast á. **de-i** *áhr* slá (e-ð) af; víkja frá. **dis-i** *áhr* eyða, mölva, brjóta í sundur. **ek-i** *áhr* hnippa í. **el-i** *áhr* slá (e-ð)

út, ljósta; slá úr. **en-i** *áhr* hamra inn; fella í. **for-i** *áhr* eyðileggja. **inter-iĝo** áflog, ryskingar. **kun-i** *áhr* klappa saman (lófunum), gnísta (tönnum). **re-i** *áhr* **1** slá aftur. **2** hrinda (áhlaupi). **3** andsvara. **re-o** afturkast (högg); andsvar. **tra-i** *áhr* brjótast í gegnum; **sin tra-i** ryðjast fram. **akvo-o** skellur í vatnslögn. **bru-i** *áhr* skella saman. **eben-i** *áhr* fletja út. **fulmo-ita** sem eldingu hefur slegið niður í. **glavo-i** *áhr* höggva með sverði. **hufo-i** *áhr* (um hest o.p.u.l.) sparka með öðrum hófi. **korno-i** *áhr* stanga, reka horn í. **ov-ilo** eggjaþeytari. **pavim-ilo** fallhamar, þjappi. **pie-d-i** *áhr* sparka. **pugno-i** *áhr* greiða (e-m) hnefahögg. **rem-o** áratog, ártog, ártak. **štíp-ilo** trékylfa, hnyðja. **vango-i** *áhr* löðruna. **venko-i** *áhr* sigra.

bat'o *bib* bat (hebresk lagarmálseining, um 36,4 l).

batal/i *áhl* berjast, leggja til orrustu. **-o** bardagi, orrusta, baráttu. **-ado** bardagi, stríð. **-adi** *áhl* berjast áfram. **-anto** bardagamaður, baráttumaður, stríðsmaður. **-ejo**, **-kampo** vígvöllur. **-ema** bardagagjarn, herskár, ófriðsamur. **-eto** minni háttar bardagi, skæra. **-ilo** vopn. **-isto** hermaður. **ek-i** *áhl* leggja til orrustu. **inter-i** *áhl* berjast sín á milli, berjast við sig. **kontraŭ-i** *áhr* berjast við; andmæla; veita viðnám. **kun-anto** vopnabróðir. **pro-anto** forvígismaður; sá sem ver. **aer-o** loftorrusta, flugbardagi. **fin-o** = **agonio**. **klas-o** s. **klas/**. **kok-o** hanaat. **lud-o** = **matĉo**. **miks-o** **1** *her* návígi, höggorrusta. **2** ryskingar. **3** *ípr* (í rugby) fylking, þyrping. **vet-i** *áhl* boxa fyrir veðmál.

batalion/o *her* herfylki. **-estro** = **majoro**.

batat/o *gra* sæt kartafli (*Ipomæa batata*).

Batav/o *sag* Bati (maður af germanskri þjóð sem bjó við mynni Rínarfjós). **-a respubliko** Niðurlenska lýðveldið (1745–1806).

Batavi/o = **Ĝakarto**.

bateri/o **1** *her* stórskotaliðsflokkur; fallbyssusamstæða. **2** *rtæ* rafhlaða. **akumulatora -o** rafgeymir.

batik/o *klæ* batik.

batisfer/o köfunarbátur.

batiskaf/o köfunarbátur.

batist/o *klæ* traf, ullartraf.

batokrom/a *eðl* litrófslækkandi.

batologi/o fánýt mælgí.

batometr/o *sjó* dýptarmælir. **-io** dýptarmæling.

batos/o koðnun (sögu o.p.h.).

batrak/o *dýr* froskdýr. **-oj** froskar (*Anura*).

Bat-Ŝeba *bib* Batseba.

batu/o *nýy* veiði þegar veiðidýr eru flæmd til veiðimanna. **-i** *áhl* flæma veiðidýr til veiðimanna.

-isto rekstrarmaður veiðidýra.

baŭ/o *sig* þilfarsbjálki. **ĉef-o** aðalbjálki (skips).

Baŭcis *bók* Bákis (eiginkona Filemons).

baŭd/o *fja* bot.

baŭdruĉ/o *tæk* gullhamrarahimna.

baŭksit/o *ste* bákít, álhydrat.

baŭm/i *áhl* (um hest) þrjóna.

bav/i *áhl* *dýr* slefa; freyða. **-o** slím; slefa.

bavar/o *per* Bæjari. **B-io**, **B-ujo** *ldf* Bæjaraland.

baz/o *lfæ gra rúm stæ tæk hús her efn fél ípr* **1** undirstaða, grundvöllur. **2** lútur, basi. **3** grunnur, botn. **4** rót (fjalls). **5** (í sláknattleikum) sláttustöð. **6** grunnlína. **7** fótur (súlu). **8** herstöð, bækistöð. **-a** undirstöðu-, grundvallar-; basískur; bækistöðvar-, herstöðvar-. **-i** *áhr* styðja, grundvalla. **-ado** það að grundvalla. **-eco** *efn* basaeðli. **-iĝi** byggjast. **-angula ŝtono** hyrningarsteinn. **sen-a** ástæðulaus. **grefto-o**, **-trunko** móðurplanta. **ŝminko-o** *lei* krem undir púður. **teks-o** *klæ* = **varpo**. **trak-o** *jár* járnbrautarundirlag.

bazalt/o *ste* basalt, blágrýti, grágrýti. **-a** basalt-, blágrýtis-, grágrýtis-.

bazament/o *hús* sökkull.

bazar/o basar; sölutorg. **-isto** sölumaður í basar. **-ulo** götusali, farandsali. **-urbeto** kaupstaður. **-a tago** markaðsdagur. **super-o** stór kjörbúð, stór markaður. **pul-o** flóamarkaður.

bazedov/a = **morbo -a** *læk* Basedows sjúkdómur.

Bazel/o *ldf* Basel (borg í Sviss), Buslaraborg.

bazidi/o *gra* grókylfa, basíða, (gró)kólfur (einnig **sporklabo**). **-ofungo** = **bazidiomiceto**. **-osporo** basíðuhirsli, sveppaldin. **-osporeo** = **bazidiomiceto**.

bazidiomicet/oj *gra* kylfusveppir, basíðusveppir, kólfsveppir, stílsveppir (*Basidiomycetes*).

Bazil/o *per* Basil.

bazili/o *gra* basilíka, basilíkum (*Ocimum basilicum*).

bazilik/o *hús* kaþ basilíka.

bazilisk/o *dýr inn* **1** (í goðafræði) lyngormur. **2** kynjaskriðdýr (*Basiliscus*).

bazoc/o lögmastétt í París.

bazuk/o *her* eldflaugabyssa.

be! *mfr* **1** ja! svei! **2** me. **-i** *áhl* jarma (= **ŝafbleki**).

Bearn/o *ldf* Béarn (hérað í Frakklandi með höfuðstaðinn Pau).

beat/a *kaþ* blessaður, sæll. **via Beata Moŝto** yðar sæla (við grísk-kaþólskan patriarka). **-(ec)o**

sæla, alsæla. **la -eca vizio** sýn sem vekur sælu. **-ulo 1** maður sem lýst er yfir því, að sé kominn í hóp hinna blessuðu. **2 la B-ulo** hinn Alsæli, titill Búdda.

Beatric/o *per* Beatrice.

beb/o ungbarn; kornabarn; hvítvoðungur. **-zorganto** barnfóstra (um standarsakir). **-ĉareto** barnavagn. **-vestaro** barnaföt.

bed/o gar beð, reitur. **brasika -o** kálgarður. **flor-o** blómabeð. **sem-o** sáðreitur. **fram-o** vermireitur. **herbo-o** jurtagarður, grasgarður. **sterko-o** rothaugur, garðmold úr rothaug. **varmo-o** vermireitur. **en-igi** gróðursetja.

bedaŭ/i áhr harma, sjá eftir; aumka. **-o** eftir-sjá, harmur. **-e** sorglega. **-inda** hörmulegur. **-inde** því miður. **-egi** harma mjög, syrgja. **-esprimo** af-sökun. **sen-e** rólega.

bedeli/o *bib* ilmkvöða.

beduen/o *per* bedúíni.

begam/o indversk drottning (*begum*).

begin/o *kri* flæmsk leiknunna. **-ejo** leiknunnuhús í Flæmingjalandi.

begoni/o *gra* begónía, skáblaðka (*Begonia*).

behaviorism/o *hei* atferlisstefna.

Behemot/o *bib* Behemot (nafn á flóðhesti).

bej/o tyrkneskur landsstjóri.

bej/a jarpur.

Bejrut/o *ldf* Beirút (höfuðborg Líbanons).

bek/o 1 *dýr* nef (á fugli), goggur. **2** stútur. **3** munnstykki. **4** *tæk* oddur (t.d. á penna). **5** hamarsmunnur. **6** hnakknef. **7** framstafn. **8** *gra* fræni. **-i**, **-piki 1** *áhr* gogga í, kroppa. **2** *áhl* kvaka. **-eti** kyssa létt. **-nutri** *áhr* gefa (fugli) í gogginn. **kun-iĝi 1** goggast í. **2** kyssast. **ambos-o** steðjanef. **ĉapo-o** skyggni (á húfu). **flav-ulo** græningi, grænjaxl. **gas-o** gasbrennari. **kruc-o** *dýr* = **loksio**. **ŝip-o** framstafn (= **pruo**).

bek'o *bib* hálfur sikill, hálfvikill.

bekabung/o *gra* safadepla (*Veronica beccabungu*).

bekerel/o *eðl* bekerel (geislavirknieining).

bekeŝ/o vetraryfirfrakki (í Ungverjalandi, Póllandi og Úkraínu).

bekvadrat/o *tón* endurköllunarmerki.

bel/a fallegur, fríður, fagur, laglegur; dýrlegur. **-e** fallega. **-i** *áhl* vera fallegur. **-o** fegurð. **-aĉa** glingurlegur. **-aĵo** skraut, skartgripur. **-eco** fegurð, fríðleikur. **-ega** dýrlegur, stórkostlegur. **-ego** stórkostlegur hlutur. **-egeco** vegsemd, dýrð, ljómi. **-ejo** útsýnisturn; útsýnispallur. **-eta** snotur, dáfríður, laglegur; yndislegur. **-igi** fegra. **-igado** fegrun. **-igaĵo** fegrunar meðal, snyrtivara. **-igejo** snyrti-

stofa. **-igisto**, **-igistino** snyrtidama, fegrunarsérfræðingur. **-ulo** laglegur og myndarlegur maður. **-ulino** fegurðardís. **La dormanta -ulino** Þyrnirósarsvefn. **mal-a** ljótur, ófríður. **mal-eco** ljótleiki. **mal-ega** voðaljótur. **mal-igi** gera ljótan. **mal-ulino** ljót kerling; hrokkinskinna. **pli-igi** fegra. **super-a** ágætur, glæsilegur. **-artoj** hinar fögru listir. **-aspekta** þokkafullur, fallegur, laglegur. **-figura** velskapaður, vel vaxinn, fallegur. **-forma** velskapaður, vellagaður. **-kolora** litríkur, litskrúðugur. **-kreska** vel vaxinn. **-ritma** taktfagur. **-skribado** skrautritun, skrautskrift. **-sona** hljómfagur. **-spirita** andríkur.

bel/o *fja lfe* bel. **deci-o** desíbel.

Bel/o *trú* Bel, babýlónskt goð.

beladon/o *gra* belladonna (*Atropa belladonna*).

Belatriks/o *stj* Bellatrix (stjarnan γ í Óríon).

Belau/o *ldf* Palá, Paláeyjar (= **Palaúo**).

belemnitoj *stg* belemnítar (e.k. steinrunninn kolkrabbi frá miðlífsöld).

Belerofo/o *goð* Bellerófon (grísk hetja sem tókst að bana Kímeru, ófreskju).

beletr/o bókmenntir, fagrar bókmenntir, skáldrit. **-isto** bókmenntamaður. **-istiko 1** bókmenntafræði. **2** = **beletro**.

Belfast/o *ldf* Belfast (höfuðborg Norður-Írlands).

belfrid/o *hús* klukkuturn, klukknaðstöpull (einkum til varnar) í flæmskum bæjum).

belg/o Belgí **1** *sag* maður keltneskrar þjóðar sem bjó í Gallíu. **2** Belgíumaður. **-a** belgískur. **B-io**, **B-ujo** *ldf* Belgía. **-ismo** belgískusletta í frönsku.

Belgrad/o = **Beogrado**.

Belial/o *bib* Belíar (í Gamla testamentinu er þetta orð ekki sérnafn).

Belizo/o *ldf* Belís.

Belizar/o *sag* Belisarius (hershöfðingi Miklagarðsmanna á 6. öld).

belon/o *dýr* horngæla (*Belone*).

Belon/a *goð* Bellóna (rómversk hergyðja).

belorus/o *per* Hvítússi. **-a** hvítússneskur. **B-io**, **B-ujo** *ldf* Hvíta-Rússland.

Belšacar/o *bib* Belsasar.

Belt/o *ldf*: **Malgranda -o** Litlabelti. **Granda -o** Stórabelti.

belveder/o *hús* útsýnisturn, útsýnispallur, útsýnishóll. (= **belvidejo**).

Belzebut/o = **Baal-Zebub**.

bemol/o *tón* lækkunarmerki; bé. **du-o** tvíbé.

ben/i *áhr* *trú* blessa, signa; blessa yfir, vígja; vegsama. **-o** blessun, blessunarorð. **-(plen)a** blessunarríkur. **-aĵo** náðargjöf, guðsgjöf. **-iĝi** hljóta

blessun. **-peti** *áhr* blessa, biðja blessunar. **for-i** *áhr* taka burt með blessun. **mal-i** *áhr trú* bölvá; formæla. **mal-o** bölvun; formæling.

Benares/o = **Banaraso**.

bend/o *hús tæk útv* **1** bindi. **2** band. **3** (dúk)ræma. **4** hjólbarði. **-i** *áhr* binda fyrir; binda um. **-ado** binding. **sur-igi** taka upp á segulband, hljóðrita. **sur-igo** hljóðritun. **-levilo** *bif* hjólbarðastöng, dekkjárn. **brak-o** armbindi, ermaborði. **flank-o** *útv* hliðarband. **glu-o** límband. **har-o** hárband, hárborði. **lad-o** *tæk* girði. **mentona -o** kverkband, hökuband, ól undir höku/kverk. **mezur-o** *tæk* mæliband (einnig **mezurrubando**). **munt-o** = **muntoĉeno**, **ĉenstablo**. **panso-o** = **bandaĝo**. **rad-o** hjólbarði. **masiva/solida rad-o** þéttur hjólbarði. **son-o** *rtæ fja* segulband, hljómband. **spektra -o** litróf, litband. **ŝtal-o** mæliband úr stáli. **tapiŝa -o** tepparæma. **vic-o** varadekk. **kuranta/transporta -o** færiband.

Benedikt/o *per* Benedikt. **-ano** *kap* Benediktsmunkur.

benefic/o *lög sag* **1** prestakall, brauð. **2** gagn. **3** leikur leikinn í ágóðaskyni fyrir leikmann/leikara eða líknarstofnun. **-ulo** **1** sóknarprestur. **2** greiðsluþegi í **benefico** **3**.

Beneluks/o *ldf* Benelúxlöndin (Belgía, Holland og Lúxemborg).

Bengal/o *ldf* Bengal. **-a** bengalskur. **-a lingvo** bengalska. **-a fajro** Bengalblys. **-a Golfo** Bengalflói. **-ano** Bengali, Bengalbúi.

benign/a *læk* góðkynjaður, meinlaus.

Benin/o *ldf* Benín. **-a** benískur. **-ano** Beníni, Benínbúi.

Benjamin/o *bib* Benjamín.

benjet/o *mat* (epla)kaka steikt í feiti, lítil pönnukaka með ávexti í.

benk/o **1** bekkur. **2** *bif* setbekkur. **3** *tæk* vinnuborð, hefilbekkur. **4** *jar* stallur, eyri, sylla. **5** *sjó* torfa, vaða. **-eto** skemill, lágur stóll. **-ĉaro** hópferðabíll. **glaci-o** = **bankizo**. **kuŝ-o**, **lit-o** legubekkur. **labor-** *tæk* vinnuborð, hefilbekkur. **pie-deto** fótskör. **preĝ-o** kirkjubekkur. **rand-o** *umf* kantgirðing. **rem-o** *sig* þófta. **sablo-o** *sjó* sandeyri, sandrif. **ŝtup-oj** þrepbekkir. **tortur-o** pyntingabekkur.

benzedrin/o *efn* amfetamín.

benzen/o *efn* bensól (= **feno**).

benzidin/o *efn* bensidín.

benzil/o *efn* bensýl.

benzin/o *efn* bensín. **rafinita -o** hreinsað bensín. **-ujo** bensíngeymir. **-kruĉo** bensínbrúsi. **-pumpilo** bensíndæla. **-stacio** bensínstöð.

benzo/ *efn* forskeyti sem táknar bensólsam-

band, bensó-.

benzo/o **1** bensó. **2** bensótrjávöð. **-(at)a acido** *efn* bensósýra. **-arbo** bensótré (*Styrax benzoin*).

benzoil/o *efn* bensóýl. **-aj kombinaĵoj** bensóýl-sambönd.

benzol/o *efn* **1** = **benzeno**. **2** hrábensín, óhreinsað bensín.

Beograd/o *ldf* Belgrad (höfuðborg Serbíu).

beot/o *per* **1** Bööótúbúi. **2** auli, asni. **B-io**, **B-ujo** *ldf* Bööótía.

ber/o *gra alm* ber. **-aro** hrísla. **sen-igi** tína ber af. **vin-o** vínber. **sekvin-o** rúsína (= **rosino**). **sekvin-eto** kúrenna (= **korinto**).

berber/o *per* Berbi. **-a lingvo** berbamál.

berberis/o *gra* roðaberjarunni (*Berberis vulgaris*). **-a bero** roðaber.

Berenic/o *per* Bereníka, Bernikka. **-a har-aro** *stj* Bereníkuhaddur, Berníkuhaddur (stjörnumerki).

beret/o baskahúfa, alpahúfa.

bergamot/o *gra* bergamot. **-ujo**, **-arbo** bergamottré (*Citrus bergamia*). **-oleo** bergamotolía. **-piro** bergamotpera.

beriber/o *læk* beriberi, taugakröm.

beril/o *ste* beryll.

berili/o *efn* beryllíum, beryllín (*Be*).

Bering/a *ldf* **-a** Markolo Beringssund. **-a Maro** Beringshaf.

berkeli/o *efn* berkelíum, berkelín (*Bk*).

Berlin/o *ldf* Berlín (höfuðborg Þýskalands). **-ano** Berlínarbúi.

berm/o *tæk* skurðarstígur; stígur við járnbraut; stígur milli skjólgarðs og skurðar.

Bermud/o *ldf* Bermúdaeyjar.

Bermud/oj *ldf* Bermúdaeyjar.

Bern/o *ldf* Bern (höfuðborg Sviss).

Bernard/o *per* Bernharð(ur). **-anoj** Bernharðsmunkar.

Bernike *bib* = **Berenico**.

bernikl/o *dýr* margæs (*Branta bernicla*).

berserk/o berserkur. **-i** *áhl* ganga berserksgang.

Bert/o *per* Berta, Bertha.

Bertrand/o *per* Bertram.

Besarabi/o *ldf* Bessarabía.

best/o **1** dýr, skepna. **2** kvikindi, óþokki. **-a** **1** dýrslegur, dýra-. **2** viðbjóðslegur. **-aĵo** skepnuskapur; dýrseðli. **-aĉo** kvikindi, skepna. **-aĉa** skepnulegur. **-aro** **1** fjöldi dýra. **2** dýraríki. **-eco** dýrseðli; grimmd. **-ego** risastórt dýr. **-ejo** **1** dýrasafn. **2** dýragarður. **3** nautgripagirðing. **-eto** ofurlítið dýr. **-igi** gera dýrslegan. **-kuracisto** dýralæknir. **fin-etoj** háskakvikindi. **poŝ-o** = **marsupialo**. **pra-o** forn-

aldardýr. **vir-o** karldýr. **Maria-o** = **kokcino**. **rabo-o** dýr rándýr. **sovaĝ-o** villidýr. **sovaĝ-eco** villidýrseðli. **ŝarĝo-o** burðardýr. **tir-o** dráttardýr.

besti/o nýy **1** villidýr. **2** ofsamenni, kvikindi. **-a** hrottalegur; ómannúðlegur.

beŝamel/o mat hvít sósa með rjóma.

bet/o gra rófa (*Beta*). **furaĝa -o** fódurrófa. **mara -o** strandrófa (*Beta maritima*). **ruĝa -o** rauðrófa (*Beta vulgaris rapacea*). **suker-o** sykurrófa (*Beta vulgaris esculenta*).

beta mfr beta, 2. bókstafur gríska stafrófsins (B, β). **-radioj** eðl betageislar.

Betani/o bib Betanía.

betatron/o eðl betahraðall, rafeindahraðall.

betel/o gra betel. **-onukso** = **kateĉunukso**. **-opalmo** = **kateĉupalmo**.

Betelĝuz/o stj Betelgás (stjarnan α í Óríon).

Bet-Leĥem/o bib Betlehem.

beton/o byg steypa, steinsteypa. **fer-o**, **ŝtal-o**, **armita -o** járn bent steinsteypa. **ĉel-o** frauðsteypa. **-miksilo** steypuhræivél. **en-igi** setja í steinsteypu. **antaŭpremita armita -o** strengjasteypa.

betonik/o gra álfakollur (*Betonica*).

Betoven/o per Beethoven.

betul/o gra birki, björk (*Betula*). **-o nana** fjalldrapi. **-aro**, **-ejo** birkikjarr, birkiskógur. **-acoj** bjarkætt (*Betulaceæ*).

bevel/o tæk skái, sniðskeyti. **-i** áhr skáskera, skásneiða, sniðskera, sniðslípa. **-ita** skáskorinn, sniðskorinn, sniðslípaður. **-ilo** sniðmát.

bezoar/oj læk gorhnykill, mýll.

bezoni/i áhr **1** þurfa. **2** þarfnast. **3** vanta, skorta. **-a** nauðsynlegur, ómissandi. **-o** þörf, nauðsyn; neyð, nauðir; skortur. **-aĵo** þörf. **-aĵoj** nauðsynjar. **-egi** þurfa nauðsynlega. **laŭ-e** eftir þörfum; ef þörf gerist. **mon-a** nauðstaddur, fátækur. **ne-a**, **sen-a** ónauðsynlegur, óþarfur. **neces-o** brýn nauðsyn.

bi-/ efn læk tæk 1 tví-. **2** = **hidro-**.

Bibli/o biblía. **Hebrea -o** Gamla testamentið. **-a** biblíu-. **-a societo** biblíufélag. **-aj studoj** biblíunám. **-a ekzegezo** biblíuskýring.

biblio/- = **libro-** bók-, bóka-.

bibliofil/o bókasafnari; bókaáður. **-io** bóka-söfnun.

bibliograf/o bókfræðingur. **-io 1** bókfræði. **2** bókaskrá; heimildaskrá.

bibliomani/o = **libromanio** bókafræðingur, bóka-græðgi.

bibliotek/o 1 bókasafn. **2** bókaskápur. **-isto** bókavörður.

biceps/o lfa tvíhöfði.

bicikl/o (reið)hjól. **-i** áhl hjóla. **-eto** barnahjól.

-isto hjólreiðamaður. **motor-o** reiðhjól með hjálparvél. **pra-o** hjólhestur með stórt framhjól.

bid/o nýy íþr smákúla.

bide/o nýy setubaðskál.

bident/o gra gullgeislahnappur (*Bidens cernuus*); brúnihnappur (*Bidens triparticus*).

biel/o vél 1 hlaupastelpa. **2** stimpilstöng, bullustöng. **-piedo** bulluvölur. **-kapo** bulluhaus.

bien/o jörð, landeign. **-aro** herragarður; stór-býli. (**farm**)-**eto** lítill sveitabær. **-etulo** kot-bóndi. **-ulo**, **-mastro** jarðeigandi, landsdrottinn. **-etato** = **katastro**. **et-o** = **-eto**. **grand-o** stórjörð. **-administranto** ráðsmaður. **-domo** höfðingjasetur, herragarður. **alod-o** óðaljörð. **feŭd-o** lén, eign að léni. **farm-o** (sveita)bær, bóndabær.

bier/o öl, bjór. **malforta -o** hvítöl (einnig **magra -o**). **nigra -o** dökkur bjór (einnig **malhela -o**). **pala -o** ljós bjór. **zingibra -o** engiferöl. **-(vend)ejo** bjórkra, ölkra. **-fari** áhl brugga öl. **-farejo** ölgerð. **-faristo** bruggari.

bifaden/a = **dufadena**.

bifid/a 1 gra lfa tvískiptur. **2 læk -a spino** mænuhaull, hrygggrauf.

bifilar/a rta tvívíra-.

bifstek/o nautasteik, nautabuff.

bigami/o lög tvíkvæni; tvíveri. **-ulo** tvíkvænismaður. **-ulino** tvíveriskona.

bigarad/o gra pómerans (*Citrus aurantium*).

bigarel/o gra e.k. kirsuber.

bigl/o dýr beagle-hundur, lítill hérahundur.

bignoni/o gra klifurrót (*Bignonia*).

bigot/o ofstækismaður; kreddumaður. **-a** kreddufastur, siðastrangur. **-ulo** = **bigoto**. **-eco** (öfgafull) siðavendni, kreddufesta.

bikin/o bikini, tvískipt baðföt.

bikonkav/a eðl tvífhvolfur.

bikonveks/a eðl tvíkúptur.

biks/o gra (*Bixa*). **-acoj** roðatrésætt (*Bixaceæ*).

bikŝu/o búddamunkur.

bikvadrat/a sta **1** = **kvaragrada**. **2** = **kvaragrada kaj parapotenca**.

bil/o hag **1** verðbréf, víxill. **2 fél** (í breska þinginu) lagafrumvarp, frumvarp til laga.

bilabial/o hlj tvívarahljóð.

bilanc/o efnahagsreikningur. **-i** áhr jafna (reikning). **prov-o** prófjöfnuður.

bilard/o 1 biljarður, knattborðsleikur. **2** knattborð. **-ejo**, **-salono** knattborðsstofa, biljarður. **-i** áhl spila biljarð/knattborðsleik. **-a tablo** knattborð. **-a globo** biljarðbolti. **-a bastono** kjuði. **-eto** kúluspil.

Bilba/o ldf Bilbao (borg á Spáni).

bilbok/o e.k. leikfang, brúða úr yllimerg.

bild/o *eðl* mynd. **-aro, -libro** ljósmyndabók. **-igi** gera mynd af; ímynda. **tele-igi** *fja* símsenda mynd. **tele-igilo** *fja* myndsendingarvél. **-flanke** myndarmegin. **gips-o** gifsmynd. **klar-e** á skýran hátt. **lum-o** skuggamynd. **mov-oj = filmo. sankta -o = ikono. titol-o** myndskreytt titilsíða. **transigebla -o** færimynd. **vitro-o** litgler. **vort-o** lýsing.

Bileam/o *bib* Bíleam.

bilet/o 1 miði; aðgöngumiði. **2** seðill; banka-seðill. **-(vend)ejo** miðasala, miðasöluskrifstofa. **-eja giceto** miðasöluop. **-isto, -kontrolisto** hliðvörður (við járnbrautarstöð); umsjónarmaður (t.d. í lest); miðamóttakari (t.d. í bíói). **-ujo** miðahylki, spjaldahylki. **bank-o** peningaseðill, bankaseðill. **kontrol-o** eftirlitsmiði. **pas-o** umgangsskrteini. **reven-o** (= **bileto por iro kaj reveno**), miði fram og til baka, tvímiði. **ŝanĝ-o** skiptimiði. **enir-o** aðgöngumiði. **loteri-o** happdrættismiði. **sezon-o** fastur miði, fastamiði. **ama -o** ástarbréf.

bilĝ/o *sig* húfur (flatbotn á skipi). **-akvo** kjölvatn.

bilharzi/o *læk* sogormur (*Schistosoma hæmatobia*). **-ozo** sogormaveiki.

biliard/o 1 billjarður (10^{15}). **-ono** billjarðasti hluti.

bilion/o 1 billjón (10^{12}) (= **duiliono**). **2** (í Bretlandi og Bandaríkjunum) = **miliardo** (10^9). **-ono** billjónasti hluti.

bimetal/a *efn* tvímálma-. **-ismo** *hag* tvöfaldur myntfótur.

binar/a *eðl efn líf stæ* tví-, tvennur; tvöfaldur (= **duaria**). **-a nomenklatur** tvínafnakerfi. **-a kombinaĵo** tvíefni. **-a stelo** *stj* tvístirni.

bind/i *áhr* binda (bók). **-ado, -arto** binding, bókbandsiðn. **-aĵo** band, bókband. **-ejo** bókbands(vinnu)stofa. **-ilo** bókbandsverkfæri. **-isto** bókbindari. **duon-aĵo** skinnband aðeins á bókarkili. **ne-ita** óinnbundinn. **marokene -ita** skinnbundinn, saffíanbundinn.

binokl/o kíkir. **-eto** leikhúskíkir.

binom/o = duterma tvíliða. **-a töl** tví-. (einnig **dunomiala**) tvíliða-.

bio-/ *vís* forskeyti sem táknar líf-.

biogenez/o *vís* lífsþróunarfræði.

biograf/o ævisöguritari, ævisöguhöfundur. **-io** ævisaga. **mem-io** sjálfævisaga.

bioĥemi/o, biokemi/o *vís* lífefnafræði. **-isto** lífefnafræðingur.

biolog/o líffræðingur. **-io** líffræði. **-ia** líffræði-. **kosmo-io** geimgeislalíffræði.

biomikroskop/o *læk* augnsmásjá.

biontologi/o *vís* lífverufræði.

biopsi/o *læk* vefsýnataka.

biotit/o *ste* bíótít.

biplan/o tvíþekja.

bir/i *áhr ldm útv* miða út. **-o** miðun. **-ado** miðun. **-ilo** miðunartæki. **radio-ilo = radiogoniometro. preni siajn -ojn** átta sig.

bird/o *dýr* fugl. **bela -o** spjátrungur. **-aĵo** fuglakjöt. **-aro** fuglahópur. **-ejo** fuglahús, stórt fuglabúr. **-eto** smáfugl. **-ido** fuglsungi. **-ino** kvenfugl. **-araneoj = avikulariedoj. -bano** fuglabað. **-kaptisto** fuglari. **-nesto** fuglshreiður. **-odivenisto = aŭguristo. -reĝo = troglodito. -timigilo** fuglhræða. **akvo-o** vatnafugl, sjávarfugl. **fajro-o = fenikso. kan-o = akrocefalo. kat-oj** kattfuglar. **kort(o)-oj** alifuglar. **kur-o** *dýr* sandtrítill (*Cursorius cursor*). **lir-o = menuro. log-o** tál-fugl. **mar-o** sjávarfugl. **mok-o** *dýr* háðfugl (*Mimus polyglottus*). **muŝ-o = kolibro. naĝ-oj** sundfuglar. **ombrela -o = cefaloptero. rabo-o** ránfugl. **stilz-oj = vadbirdoj. ŝtormo-o = procelario. tropik-o = faetono. vad-oj** vaðfuglar (einnig **ĥaradrioformaj birdoj**). **vir-o** karlfugl. **zum-o = kolibro.**

biret/o bíretta.

birg/o *dýr* pálmaþjófur (*Birgus*).

Birm/o *ldf* Búrma. **-a** búrmanskur. **-ano** Búrmabúi.

Birmingam/o *ldf* Birmingham (iðnaðarborg í Englandi).

bis! *mfr* einu sinni enn; aftur. **-i** *áhr 1* biðja söngvara o.s.frv. að endurtaka. **2** biðja að endurtaka lag. **-aĵo** endurtekinn hluti.

bisekc/i *áhr stæ* helminga (horn).

bisin/o *klæ* dýrt lín. **-aj vestoj** dýrindis línklæði.

Biskaj/o *ldf* Baskahéruðin (á Spáni). **-a Golfo** Biskajaflói, Biskayaflói, Biscayaflói.

biskot/o *mat* tvíbaka.

biskvit/o 1 kekkaka, kex. **2** tvíbaka, skonrok. **3** ógljábrennt postulín. **buter-o** smjörkex. **mar-o** beinakex, skonrok.

bismut/o bismút, vismút (*Bi*). **-ato** bismútat. **-ismo** *læk* bismúteitrun.

bistort/o *gra* slöngusúra (*Polygonum bistorta*).

bistr/o svarbrúnn litur. **-a** svarbrúnn, sótrauður.

bisturi/o skurðhnífur.

bisus/o = bisino.

bit/o *sig* polli. **-eto** *sig* festill.

bitum/o *efn* jarðbik. **-i, -izi** *áhr* maka í jarðbiki. **-a** jarðbikskenndur, úr jarðbiki. **-eca** jarðbikskenndur. **-oza** úr jarðbiki, jarðbiks-.

biuret/o *efn* bíúret.

biv/o *tón* biva, e.k. japönsk A-strengja lúta.

bivak/o *her* náttstaður (úti); náttstöðvun. **-i áhl** liggja úti.

bivalv/o *dýr* blaðtálknadýr. **-oj** samlokur.

biz/o *veð* svöl norðaustanátt við Miðjarðarhaf.

Bizanc/o Býsans, Mikligarður. **-a monero** *hag* býsanskur peningur. **-a stilo** *hús* býsanskur bygg-
ingarstíll. **-a Imperio** Austrómverska ríkið. **-io** =
-a Imperio. **-ismo** sífelld umræða um smámuni.

bizant/o = **Bizanca monero**.

Bizanti/o = **Bizanco**.

bizar/a *ská* skringilegur, kynlegur, skrýttinn.

bizon/o *dýr* vísundur (*Bison*). **eŭropa -o** Evr-
ópuvísundur (*B. bonasus*). **amerika -o** Ameríku-
vísundur (*B. americanus*).

Bjalistok/o *ldf* Bjalystok (borg í Póllandi, fæð-
ingarstaður Zamenhofs).

Bjelostok/o *ldf* = **Bjalistoko**.

blag/o gabb, svindl. **-i áhl** gabba, svindla, plata.
-ulo æringi, galgopi. **sen-e** í alvöru, sannarlega.

blamanĝ/o mjólkurbúðingur.

blank/a *ver* 1 hvítur. 2 auður, óútfylltur; ófleck-
aður. 3 án tryggingar, t.d. **-a kredito** lán án trygg-
ingar. 4 tómur. **-a kartoĉo** tomt skothylki. **-a magio**
hvítagaldur, hvíturúnir. **-aj versoj** órímuð ljóð. **la**
Maro B-a Hvítahaf. **la Kabo B-a** Hvíthöfði (í Tún-
is). **la Monto B-a** Mont Blanc. **la Nilo B-a** Hvíta
Níl. **-o** hvíta, hið hvíta; hvítur litur; eyða. **-aĵo** hvít-
ur hlutur; eyða. **-eco** hvítleiki, fölleiki. **-eta** hvítleit-
ur. **-igi** gera hvítan, hvítta; bleikja. **-igejo** þvotta-
hús. **-ulo** 1 hvítur maður. 2 gagnbyltingarmaður.
-arda, **-e varma** hvítglóandi. **-barba**, **-hara** hvít-
hærður. **-fikso** útfall barúmsúlfats. **-fiĝo efn** = **al-**
burno 2. **-linio** *pre* línubil. **-ruso** Hvítrússi. **balen-**
o = **spermaceto**. **Neĝ-ulino** Mjallhvít. **okul-o** *læk*
augnhvíta. **ov-o** eggjahvíta. **plumbo-o** = **ceruzo**.
ŝminko-o hvítur andlitsfarði. **zinko-o** sinkhvítt.

blanked/o, blanket/o *mat* 1 blankó-umboð. 2
eyðublað. 3 (nauta)kjöt í hvíttri sósu.

blapt/o *dýr* svertingi (*Blaps*); stóri svertingi
(*Blaps gigas*); litli svertingi (*B. mortisega*).

blasfem/i *áhl* guðlasta; bölvá. **-a** guðlastandi,
sem er guðlast. **-o** guðlast. **-ano**, **-isto**, **-ulo** guðlast-
ari, guðníðingur.

blastem/o *gra líf* frumustofn.

blastoderm/o *líf* kímblöðrudiskur.

blastomicet/oj *gra* gerðarsveppir, gerlar. **-ozo**
læk húðsjúkdómur er gerðarsveppur veldur, sprota-
mygla.

blastul/o *líf* kímblaðra, blöðrustig fósturs.

blat/o *dýr* kakalaki, blatta (*Blatta*).

blaz/o *læk* blaðra. **-iga** sem veldur blöðrum.
-iga plasto sinnepsplástur. **-iga gaso** sinnepsgas.

blazon/o 1 skjaldarmerki. 2 skjaldarmerkja-
fræði (= **blazonscienco**). **-i áhr** veita skjaldar-
merki, búa skjaldarmerki til. **-libro** skjaldarmerkja-
skrá. **-ŝildo** skjaldarmerkisskjöldur.

blefarit/o *læk* hvarmaþroti, hvarmabólga.

blek/i *áhl* öskra o.fl.þ.h. (um dýr). **bov-i** baula.
ĉeval-i hneggja; kumra. **hund-i** ýlfra. **kat-i** (um
kött) gaula, reka upp óp. **kapro-i**, **ŝaf-i** jarma.
korv-i krunka. **-o** óp, hljóð, ýla, o.s.frv. **-egi áhl**
öskra, grenja.

blend/o *her* 1 brynplata. 2 **zinko-o** (s. **zink**). **-i**
áhr brynja, verja með brynplötum.

bleni/o *dýr* skerjasteinbítur (*Blennius pholis*
o.fl.).

blenoragi/o *læk* slím- og graftarsprengur.

blenore/o *læk* slím- og graftarútfærð, lekanda-
útfærð (einnig **vezika kataro**).

Blez/o *ldf* Blois (bær í Frakklandi). **-io** Blois-
héraðið.

blin/o *mat* rússnesk pönnukökutegund.

blind/a blindur, sjónlaus. **-e** í blindni; blint.
-e palpi vera algerlega áttavilltur. **-eco** blindni,
blinda; sjónleysi. **-igi** blinda. **-iga** blindandi. **-ulo**
blindur maður, blindingi. **-ularo** blint fólk. **-ulejo**
blindrafélag, blindrastofnun. **-umo** *lfe* 1 bráða-
birgðameðvitundarleysi. 2 glýja. **-ludo** blindings-
leikur. **-okaze** af tilviljun. **mal-igi** opna augu blind-
ingja. **kolor-a** *lfe* litblindur. **kolor-o** = **daltonismo**.
tuk-igi binda fyrir augun á.

blizard/o *veð* stórhrið, bylur.

blok/o *pre* *ver* *tæk* 1 blökk, blokk; drumbur.
2 hella; stykki. 3 stokkur; höggstokkur. 4 heild. 5
skrifblokk; hefti. 6 *fél* *hag* samstæða; samfylking. 7
klæ (efnis)strangi. **-a** þéttur; samþjappaður. **-e** allir
saman, allir jafnt. **-i áhr** *her* *jár* 1 loka, girða fyrir,
stífla. 2 stöðva algerlega. 3 *hag* koma í veg fyrir. 4
pre snúa (lettri). **-ado** *hag* 1 lokun, það að loka. 2
læk stíflun. 3 *her* hafnbann, herkví. **-aĵo** letur sem
snúið er og sett í staðinn fyrir letur sem vantar. **-ilo**
tæk *rtæ* klemma. **-litero** prentstafur. **-sekcio** *jár*
= **kantono**. **-sistemo** *jár* járnbrautarblokkakerfi.
mal-i *áhr* sleppa; leysa. **beton-o** *byg* steypusteinn.
cilindro-o *vél* strokkur. **ĉeval-o** pallur notaður til
að fara á hestbak. **dom-o** húsablokk, íbúðablokk.
glit-o renniblokk. **kalendara -o** blokkalmanak.
ligna -o = **ŝtipo**. **motor-o** *bif* hreyfill. **not-o** minn-
isblokk. **rul-o** 1 trissa. 2 kefli. **skiz-o** skissublokk.

blokad/o = **blok-ado** 3. **-i** loka höfn með
skipaliði, setja bann á.

blokhaŭs/o *her* 1 skotbyrgi. 2 steinsteypt vígi.
3 bjálkahús, stokkahús.

blond/a 1 ljóshærður. 2 ljós, gulur. **-ulino**

ljóska, ljóshærð kona.

bløv/i áhl 1 blása; mása. **2** *áhr tæk* blása upp. **3** *íþr* taka burt damm. **-o** blástur. **-ado** blástur, það að blása. **neĝa -ado** bylur, kafaldsbylur. **neĝa -aĵo** fönn. **-ega** stormasamur. **-ego** vindbylur. **-eti áhl** gola; berast (með голу). **-eto** gola. **-ilo** fisisbelgur, smiðjubilgur. **dis-i áhr** dreifa. **ek-o** gustur; kastvindur. **el-i áhr** blása úr; blása upp. **en-i áhr** blása í. **for-i áhr** feykja burt. **for-iĝi** fjúka. **kontraŭ-o** niðurfall. **sen-a** kyrr, rólegur. **sen-a vetero** loĝn. **tra-o** súgur. **tro-i áhr** ofblása á. **plen-i áhr** blása upp, þemba. **plen-i la lipojn** setja stút á munninn. **turn-o** sveipur. **balgo-ilo** smiðjubilgur. **orgen-ilo** belgur á orgeli. **vapor-i áhl** blása frá sér reykskýi.

blu/a blár. **-a sango** ættgöfgi. **la -a malsano** *læk* blámi. **-o** blár litur, blámi. **cejana -o** kornblómsblámi. **ĉiela -o** himinblámi. **prusa/ferocianida -o** Berlínarblámi. **lesiva -o** þvottablámi, blákka. **marista -o** dökkblátt. **-aĵo** blámi; mar. **-eta** bláleitur. **-igi** bláma. **-iĝi** blána. **la Montoj B-aj 1** Blue Ridge (í Bandaríkjunum). **2** Bláfjöllin (í Ástralíu). **la Nilo B-a** Bláa Níl. **la Rivero B-a = Jangzi-rivero.**

bluf/i áhl íþr blekkja, pretta. **-o** blekking. **-anto, -ulo** svikahraupur, blekkjari.

blunderbuz/o *sag* byssuhlunkur, byssuhólkur.

blus/o *tón* blues-söngur; blues-lag.

blut/i áhr sálda, sigta (mjöl).

bluz/o 1 blússa; treyja. **2** vinnuskyrta.

bo-/ mfr forskeyti sem táknar tengdir, t.d. **bopatro** tengdafaðir. **boedziĝi kun** gegna mágskyldunni við, sbr. 1. M. 38:8.

boa/o *dýr 1* bóaslanga (*Boa constrictor*). **2** laus loðkragi, búi.

boac/o = rangifero.

board/i áhl sig (um skip) slaga, beita upp í vind. **-o** slagur (skips).

boat/o bátur. (Forðast ber að nota **boat** í merkingu **ŝip**). **-ado** bátsferð. **-ano, -isto** bátsmaður. **-ejo** naust, bátaskúr. **-estro** bátstjóri. **-eto** smábátur; skipsbátur; julla. **balen-o** hvalveiðibátur. **faldebla -o** samfellanlegur bátur. **flug-o flu** flugbátur. **kan-o** bátur úr fléttuðum reyrstönglum, reyrbátur. **kanal-o** bátur ætlaður til að sigla á skurðum. **konkur-o** keppnisbátur. **korba -o = koraklo.** **motor-o** vélbátur, mótorbátur. **plat-o** flatbytna. **plezur-o** skemmtibátur. **rem-o** róðrabátur. **sav-o** björgunarbátur. **ŝlim-o** leðjubátur.

Boaz/o bib Bóas.

bobel/o *nýy* loftbóla, blaðra. **-i áhl** freyða. **-ado** ólga; suða.

boben/o alm rtæ ljó kvi spóla, kefli. **indukta**

-o spanspóla. **-i áhr** spóla; vefja. **-ego** valti, kefli. **-(vind)ilo** spólurokkur. **-istino** spóluvefjari. **-stango = spindelo.** **mal-i áhr** rekja upp, rekja af, spóla af. **bar-o rtæ** deyfispóla, deyfispanald, skammhlaupsspóla. **glit-o = naveto.** **paper-o** pappírskefli. **spark-o** *bif* kveikjuspóla.

bobolink/o *dýr* norður-amerískur hrísgrjónafugl (*Dolichonyx oryzioorus*).

Bocvan/o ldf Botsvana, Botsúana.

bodi/o trú bodhi, í búddatrú alsæla.

bodisatv/o trú Bodhisattva (vera sem er hæf til þess að verða búdda).

Bodler/o per Baudelaire (franskt skáld).

bodoni/o pre Bodoni-leturgerð.

Bofort/a veð -a skalo vindstigi (eftir veðurskrá Beauforts).

Bofront/o per dulnefni Louis Chevreux, stofnanda Ido.

Bogot/o ldf Bogotá (höfuðborg Kólumbíu).

boĝi/o jár hjólagrind sem getur færst til og snúist undir vagngrind, liðtengd hjólagrind.

bohem/o per Bæheimsbúi. **-a** bæheimskur. **B-io, B-ujo** *ldf* Bæheimur.

bohemi/o lausingjalíf. **-ano** lausingi.

boj/i áhl 1 gelta. **2** gagga. **-o, -ado** gelt. **-aĉi áhl** urra. **-eti áhl** gjamma (einnig **jelpi**). **tir-i áhl** ýlfra, spangóla.

bojar/o bójar, rúmenskur eða rússneskur aðalsmaður.

bojkot/i áhr hunsa, sniðganga; snúa baki við. **-(ad)o** ákveðni til að sniðganga; viðskiptabann.

bok/o *nýy* hafur.

bokal/o lyf stór kúlumynduð skál.

boks/i áhl íþr stunda hnefaleik, boxa. **-o** box. **-ado** hnefaleikar. **-isto** hnefaleikari, hnefaleikamaður, boxari. **-arto** hnefaleikar. **-opilko** æfingabolti hnefaleikara.

boks/o *dýr* töskufiskur (*Box*).

bol/i áhl 1 sjóða. **2** freyða; ólga. **3** vera æstur. **-(ad)o** suða. **-egi** sjóða upp úr. **-eti** krauma, malla. **-igi** sjóða (e-ð); seyða. **-ilo** ketill. **-ujo** suðuketill. **-grado, -punkto eðl** suðumark. **-varma** sjóðandi heitur. **ek-i** fara að sjóða. **ek-o** uppkoma.

bolard/o sig bryggjupolli, bryggjuklakkur.

bolero/o tón bóleró (spænskur dans).

bolet/o gra pípusveppur (*Boletus*) (einnig **tubfungo**).

bolid/o stj vígahnöttur; urðarmáni.

Bolivi/o ldf Bólívía. **-a** bólívískur. **-ano** Bólívíumaður.

bolometr/o eðl alrófsmælir. **-a brilo** alrófsbirtustig.

bolševism/o bolsévismi.

bolševist/o *per* bolsévíki. **-a** bolsévískur.

bolt/o *tæk* járngaddur, bolti. **ekspansia -o** fleygbolti. **aksinga -o** róbolti. **fundamenta -o** aðalbolti, stór bolti. **šekla -o** láshlekkur. **šraŭba -o** skrúfbolti. **-i áhr** bolta (saman). **-ingo** ró. **mal-i áhr** taka bolta úr.

bolus/o **1** *lyf* stór pillla. **2** *ste* bolur. **nutraĵ-o** *lfe* matarkúla.

bomb/o *her eðl mat* sprengja. **-i áhr** kasta sprengjum á. **-ado** sprengjuárás, loftárás. **-aviadilo** sprengjuflugvél. **-okanono** sprengjuvarpa. **-orako** sprengnagrind. **-otruo** sprengjuhola. **artileria -o** sprengikúla. **atom-o** kjarnorkusprengja. **bruliga/incendia -o** eldsprengja, íkveikjusprengja. **fuzea -o** tímasprengja. **gas-o** gassprengja. **hidrogen-o** vetnissprengja. **kiraspika -o** sprengikúla sem getur stungið gegnum brynju. **submara -o** djúpsprengja. **supereksploda -o** sprengikúla. **urani-o** úransprengja.

Bombaj/o *ldf* Bombay (stórborg á Indlandi).

bombak/o *gra* silkitrefjatré, kapoktré (*Bombax*). **-acoj** trefjaviðarætt (*Bombacaceae*).

bombard/i áhr **1** *her flu* kasta sprengjum á; gera stórskotahríð. **2** *eðl* (per atomoj) skjóta á. **3 -i ion (per io)** hella (e-u) yfir e-n. **-a sekcio** bombartregistur á orgeli. **-ilo** fallbyssá með hárrí skotlínu. **-isto** sprengjumiðari.

bombardon/o stór bassa-bombart.

bombast/o mærd; íburðarmikið orðalag, grobb, gort. **-a** mærdarfullur; íburðarmikill. **-i áhl** tala með íburðarmiklu orðalagi.

bombazen/o *klæ* bombasín, e.k. slétt efni úr ull og silki.

bombicil/o *dýr* silkitoppa (*Bombycilla garrulus*).

bombiks/o *dýr* silkifiðrildi (*Bombyx*).

bombili/o *dýr* hunangsfluga (*Bombus jonellus*).

bombon/o sætindi, sælgæti, brjóstsykur, konfekt. **-ujo** konfektkassi.

bon/a góður. **-e** **1** gott; vel. **2** allt í lagi; ágætt; einmitt. **-an tagon** góðan daginn. **-o** gott, gæfa. **-aĵo** góður hlutur, góður hluti. **-eco** góðsemi, gæska. **-ega** ágætur, stórkostlegur, frábær, fyrsta flokks. **-egulo** ágætis náungi. **-eta** sæmilegur. **-igi** bæta. **-ulo** góður maður. **mal-a** slæmur, vondur, illur, lélegur. **mal-o** illt. **mal-eco** vonska, illska. **mal-igi** eyðileggja; spilla. **mal-ulo** illmenni, fúlmenni, þorpari. **ne-a** ófullkominn, ónægur. **pli-eco** yfirburðir, ágæti. **pli-igi** bæta. **pli-igisto** = reformisto. **pli-igi** batna. **pli-iĝo** betrun. **re-igi** gera við; bæta, endurbæta. **-volu** gerðu svo vel.

Bonapart/o *sag* Bonaparte, einkum Napóleon. **-isto** styðjandi Napóleons.

bonazi/o *dýr* jarpi (*Tetrastes bonasia*).

boned/o *sig* hlésegil.

Bonesper/a *ldf* **Kabo -a** Góðrarvonarhöfði.

Bonifac/o *per* Bónifasús.

bonifik/o *ver íþr* bónus, viðbótararður, kaupauki.

bonit/o *dýr* rákungur, síletúnfiskur (*Euthynnus pelamys*).

Bonn/o *ldf* Bonn (borg í Þýskalandi).

bonz/o *trú* bons, japanskur eða kínverskur búddaprestur. **sub-o** lærlingsprestur.

bop/o *tón* bebop, e.k. djasstíll.

bor/i áhr bora. **-aĵo** borhola. **-ilo** *tæk* nafar, bor. **ekspansiebla -ilo** gleiðarbor. **angul-ilo** hornbor. **klik-ilo** skreppubor. **kork-ilo** tappatogari. **kubut-ilo** nafarsveif, borsveif. **najl-ilo**, **turn-ilo** handbor; alur, sýll. **-ileto** alur. **-konko** *dýr* = foladedo. **-maŝino** vélbor, borvél. **tra-i áhr** gata, stinga á; bora í gegnum; nísta. **neĝ-ulo** *gra* vetrargosi (*Galanthus nivalis*). **šraŭb-i áhr** bora skrúfugangi. **verm-ita** maðksmoginn.

bor/o *efn* bór (B). **-a klorido** bórtríklóríð. **-aj kombinaĵoj** bórsambönd. **-ano** bórvetni. **-ato** bórhydroxíð. **-atacido** bórsýra. **-otartrato** bórvínsýra. **tetra-ato** tetrabórat.

borag/o *gra* hjólkróna (*Borago officinalis*). **-acoj** munablómsætt.

boraks/o *efn* bórax, burís.

borborigm/o *lfe* garnagaul.

bord/o **1** bakki, strönd. **2** barð. **3** rönd, brún. **-i áhr** liggja að, vera samfastur við. **-a** aðliggjandi, næstur. **-e de** eftir, við. **-ano** bakkabúi. **-ulo** = **boardano**. **al-iĝi**, **sur-iĝi** lenda. **al-iĝejo** lendingarstaður. **super-iĝi** flæða yfir bakka. **-ŝipo** strandferðaskip. **mar-o** sjávarströnd, strönd. **river-a** árbakka. **apud-a** strand-. **sen-a** strandlaus, takmarkalaus. **la B-o** Ebura Fílabeinsströndin. **la B-o Ora** Gullströndin.

bordel/o pútnahús, hóruhús. **-isto** pútnahúseigandi.

border/i áhr falda; brydda. **-(aĵ)o** **1** borði, brydding. **2** snúra. **3** jaðar (á voð), faldur.

Bordoz/o *ldf* Bordeaux (borg í Frakklandi). **-io** Bordeaux-hérað. **-likvaĵo** Bordeaux-blanda. **-vino** Bordeauxvín.

bordun/o *tón* bordún.

Bore/o *goð* Norðanvindguðinn (há Forngríkkjum).

boreal/a *ldf* *stj* norður-, norðan-, norðlægur, norðurhvels-.

born/o = **klemo**.
Borne/o *ldf* Borneó.
borneol/o *efn* kamfóruspritt.
bors/o *lög ver* kauphöll; kauphallarmarkaður. **-a** kauphallar-. **-isto** kauphallarmiðlari. **bilo-o** kauphallarmarkaður fyrir verðbréf. **labor-o** **1** miðstöð verkalýðsfélags. **2** ráðningarskrifstofa.
bos/o *hús fag* **1** kúla (undan höggi); bólgá. **2** upphleypt mynd; rismynd. **3** hnúður, hnúskur. **-i áhr** **1** drífa, gera upphleyptan. **2** gúlpa. **-aĵo** *hús* drifverk.
bosk/o lundur, trjáþyrping.
boson/o *eðl* bósona, bóseind.
Bospor/o *ldf* Bosporus.
Bosnio-Hercegovin/o *ldf* Bosnía og Hersegóvína.
boston/o *tón* boston (dans). **B-o** *ldf* Boston (höfuðborg Massachusetts).
bošman/o *per* Búskmaður; Búskmenn.
bot/o stígvél. **-eto** bomsa; skór, lágt stígvél. **-isto** skósmiður. **-tirilo** stígvélshanki. **elasta -o** teygjuskór. **laĉ-o** reimaður skór, reimað stígvél. **rajd-o** reiðstígvél. **sepmejlaĵ -oj** sjómílnaskór. **vad-oĵ** vaðstígvél.
botanik/o grasafraeði. **-a** grasafraeði-. **-a ĝardeno** grasagarður, grasgarður. **-i áhl** safna jurtum (og flokka þær). **-isto** grasafraeðingur.
botarg/o *mat* söltuð og sólpurrkuð hrogn miðjarðarhafsfiska.
ботаўr/o *dýr* sefþvari (*Botaurus stellaris*). **amerika -o** reyrfvari (*Botaurus lentiginosus*).
botel/o flaska. **-ego** stór flaska. **-eto** peli, lítill flaska. **-uĵo** flöskukassi. **en-igi** setja á flöskur. **trans-igi** hella um. **-kukurbo** = **kalabaso**. **akvo-o** vatnsflaska. **gas-o** gashylki. **gut-eto** dropaglas. **lad-o** brúsi. **lav-o** *efn* gashreinsunartæki. **parfum-o** ilmvatnsglas. **sifon-o** þrýstiflaska, sprautuflaska. **suĉ-o** (barna)pelí. **ŝpruc-o** úðaflaska, úðabrúsi.
varm-o = **termoso**.
Botni/a *ldf -a Golfo* Helsingjabotn.
botrit/o = **griza ŝimo**.
botrop/o *dýr* naðra (*Bothrops*).
botulism/o matareitrun sem sperðilsýkill veldur.
bov/o *alm* *dýr* nautgripur. **-a** nauta-, naut-, nauts-, uxa-. **-aĵo** *mat* nautakjöt. **-aro** nautahjörð, nautgripur. **-ejo**, **-stalo** fjós. **-ido** kálfur. **-ida ledo** kálfskinn. **-idaĵo** kálfbakjöt. **-idino** kvíga. **-ino** kýr. **-inejo** fjós. **-inisto** kúahirðir, kúasmali. **-isto** nautahirðir, nautamaður. **La B-isto** *stj* Hjarðmaðurinn, Boötes (stjörnumerki). **-birdo** = **ботаўro**. **-bleki** baula. **-oviro** *god* **1** bolamaður (maður með haus

nauts). **2** = **virbovo**. **grunt-o**, **tibeta -o** *dýr* jakuxi (*Bos grunniens*). **ĝibo-o** = **zebuo**. **mar-o** = **sireno**. **mosko-o** = **ovibovo**. **vir-o** boli, naut, tarfur (einnig **taŭro**). **vir-ido** bolakálfur. **eksvir-o** geldnaut.
boviste/o *gra* físisveppur, kerlingareldur.
bovl/o skál. **-ego** stór skál. **fiingrolava -o** mundlaug (við borð).
br!, brr! *mfr* úff.
Brabant/o *ldf* Brabant (belgískt hérað). **Nord-o**, **Norda -o** Norður-Brabant (hollenskt hérað).
bracelet/o armband; ristarband.
braĉ/o *sag* brók.
bradikardi/o *læk* hægur hjartsláttur.
bradip/o *dýr* letidýr (*Bradypus*).
bradipepsi/o *læk* hæg melting.
brag/o e.k. heimabruggaður bjór.
braĝ/o viðarkol, kolasalli, kox. **-uĵo** glóðarker.
Brahma/o *trú hei* Brahma (skaparinn í guðaþrenningu hindúasiðar) (sjá einnig **Ŝivo**, **Viŝnuo**).
braĥiur/o = **krabo**.
braĵl/i *áhr* sig leggja (segl) saman á rá. **-ilo** ráseil. **flanka -ilo** lík.
braĵl/o blindraletur.
Braĵ/a *læk -a* malsano hægfara nýrnabólga.
brak/o *alm* *lfæ* handleggur; armur; grein, kvísl. **-oj** armar, faðmur. **-a** handleggs-. **-umi áhr** faðma að sér, taka í faðm. **-faldo** armbeygja. **antaŭ-o** *lfæ* framhandleggur. **ĉirkaŭ-i** = **brakumi**. **en-igi** = **brakumi**. **sen-a** handleggslaus. **sub-o** = **akselo**. **apog-o** armur (á stól). **kontakt-o**, **son-o** tónarmur. **kruc-o** *rtae* þverslá. **lev-o** *eðl* lyftihné. **plen-o** fang fullt. **unu-a** einhentur.
brakial/o *lfæ* upparmsvöðvi.
brakicefal/o *vís* stutthöfði.
brakiopod/o *dýr* armfætla, armfætlingur (Brachiopoda).
brakte/o *gra* stoðblað. **-eto** forblað.
bram/o *dýr* leirstabbi (*Abramis brama*).
bram/o *sig* bramsegl. **-masto** bramseglsrá; toppstöng. **-velo** bramsegl.
Bram/o = **Brahmao**.
braman/o indverskur hástéttarmaður, brahmani. **-ismo** brahmatrú.
Bramaputr/o *ldf* Brahmaputrafljót.
bramen/o *trú* brahmen.
bran/o hýði (af korni), hrat, klíð. **-akvo** klíðsvatn. **-pano** klíðsbrauð, trefjabrauð.
branĉ/o *gra* *dýr* **1** grein. **2** kvísl (ár). **3** álma. **4** deild. **-aĵo** e-ð sem er úr greinum. **-aro**, **-fasko** eldiviðarknippi. **-eto**, **-ido** lítill grein, kvistur. **-etaĵo** eldiviðarhrís. **-oplanti** = **stiki**. **-oriĉa** greinóttur. **de-igi** greina, skipta í greinar. **dis-igi** greinast,

skiptast í greinar; breiðast út. **sen-igi** kvisthöggva. **tubo-o** hliðarleiddsla. **volvo-o** = **volvotigo**.

brand/o brennivín. **-faristo** áfengisbruggari. **-farejo** áfengisgerð. **ĉeriz-o** = **kirŝo**.

Brandenburg/o *ldf* Brandenburg (borg í Þýskalandi). **-io** Brandenburgríki.

brank/o *dýr* tálkn. **-uloj** skeggormar (*Branchiata*). **lamen-uloj** *dýr* samlokur (*Lamellibranchia*).

brankard/o sjúkrabörur. **-isto** sá sem ber sjúkrabörur.

brankiopod/oj *dýr* tálknfætlur, tálknfótungar (einnig **filopodoj**).

brankiostom/o *dýr* tálknmunnur (*Branchiostoma*) (= **amfiokso**).

bras/o *sig* aktaumur. **-i** *áhr* aka (seglum).

brasid/a *efn* **-a** **acido** merkálssýra.

brasik/o *gra* gar kál (*Brassica*). **sovaĝa -o** arfanæpa (*B. campestris*). **-napo** gulrófa, næpa (*B. napa*). **-rapo** = **tigobrasiko**. **acida -o** súrkál (= **saurkraŭto**). **blanka -o** hvítkál (*B. oleracea* var. *capitata* f. *alba*). **brusel-o** rósakál (*B. oleracea* var. *gemmifera*) (= **burĝonbrasiko**). **flor-o** blómkál (*B. oleracea* var. *botrytis*). **kapo-o** garðkál. **krispa -o**, **senkapa -o** grænkál, garðkál (*B. oleracea* var. *acephala*). **ornama -o** skrautkál. **ruĝa -o** rauðkál (*B. oleracea* var. *capitata* f. *rubra*). **savoj-o** blöðrukál (*B. oleracea* var. *satauda*). **tigo-o** fóðurkál. **tuber-o** spergilkál, brokkkál.

Bratislav/o *ldf* Bratislava (höfuðborg Slóvakíu).

brav/a **1** hraustur, hugrakkur. **2** virðulegur, ágætur. **-e** **1** djarflaga. **2** ágætt! **-aĉa** ófyrirleitinn. **-aĵo** **1** hreystiverk. **2** = **bravuro**. **-ega** hugprúður. **-ulo** hraustur maður, dugandi maður, sæmdarmaður. **-ulaĉo** djarfur þorpari. **-ulino** væn kona.

bravur/o *bók* glæsibragur. **-a** **peco** stykki sem ber að flytja með dirfsku og prýði.

braz/i *áhr* *tæk* brasa (= **hardluti**). **-ilo** kveikingahamar.

Brazil/o *ldf* Brasilía (ríki). **-a** **brasilískur**. **-ano** Brasilífumaður.

Brazilj/o *ldf* Brasilía (höfuðborg Brasilíu).

breĉ/o *her* **1** skarð (í múr). **2** brigð, brot. **3** bil. **-i** *áhr* brjóta skarð í. **-eto** brotin flís, beygla, skora. **-eti** *áhr* flísa, beygla. **dento-a** með skörð í tanngarðinum.

breĉi/o *ste* brotaberg, þursaberg.

bred/i *áhr* *gra* **1** rækta (skepnur o.þ.u.l.). **2** framleiða; kynbæta. **-(ad)o** (dýra)rækt; kynbætur. **-isto** **1** dýraræktarmaður. **2** jurtakynbótamaður.

bregm/o *lfæ* ennishelft.

brelok/o dingull (skraut).

Bremen/o *ldf* Bremen (borg í Þýskalandi).

brems/o *vél* *flu* hemill, bremsa. **aerodinamika -o** loftbremsa (einnig **aer-o**). **-a** *eðl* hemil-. **-a** **forto** hemilhald. **-i** *áhr* hemla, bremsa. **-isto** bremsumaður. **-ogarnaĵo** hemlabúnaður. **-okablo** bremsuþráður. **-opedalo** fóthemill, hemlastig. **-stango** hemilstöng, bremsustöng; handbremsa. **bendo-o** borðahemill. **dangêr-o**, **rezerv-o** neyðarhemill. **kluĉ-o** kúplingsdiskur. **konusa -o** keilubremsa. **man-o** *bif* handbremsa. **piet-o** fóthemill. **relajs-o**, **servo-o** *bif* sjálfvirkur hemill. **ŝu-o** klossahemill. **vakua -o** soghamla.

bret/o hilla. **fenestra -o** gluggakista. **kamen-o** arinhilla. **piet-o** fótiskör, trappa, þrep (á bíl). **-aro** hillur (á vegg o.s.frv.).

breton/o *per* Bretaníumaður, maður frá Bretaníuskaga. **B-io**, **B-ujo** *ldf* Bretaníuskagi, Bretanía.

brev/o **1** stutt páfabréf. **2** skál (á bókstafinum ü eða til að tákna stutt atkvæði).

brevet/o útnefningarskjal, formlegt skjal sem heimilar manni að hafa á hendi viss embætti eða titil. **-i** *áhr* útnefna (e-n) til embættis.

brevier/o **1** (kaþólsk) bænabók, brevíaríum. **2** uppáhaldsbók.

brez/i *áhr* *mat* steikja í lokuðum potti.

brí/o *gra* e.k. mosi (*Bryum*).

Briare/o *goð* Bríarós (risi, sonur Úranusar).

brid/o beisli, taumur. **-i** *áhr* **1** beisla. **2** hemja, stilla. **-ado** stilling; beislun. **-eto** mál í beisli. **duon-o** málalaust beisli. **mal-i** *áhr* *sku* **1** taka beisli af. **2** stinga (í ígerð). **ne-ebla** óstjórnlegur; óviðráðanlegur. **sen-a** taumlaus; hamslaus. **sen-igi** **1** taka beisli af. **2** láta lausan. **buŝ-aĵo** = **mordaĵo**. **kol-o** múll.

brig/o briggskip. **-skuno** skonnortubrigg.

brigad/o *her* **1** stórfylki, stórdeild. **2** lið. **fajr-o** slökkvilið. **knaba -o** sjálfviljugt drengjalið. **-estro** stórfylkisforingi. **-isto** undirforingi. **en-igi** ráða í lið. **labor-o** vinnusveit. **liber-o** sjálfboðalið.

brigantin/o = **brigskuno**.

Brigit/o *per* Birgitta.

brig/o *íþr* bridds, bridge. **-i** *áhl* spila bridds.

brik/o **1** múrsteinn, tígulsteinn. **2** stöng, klumpur. **3** stykki. **-i** *áhr* hlaða upp í. **-aĵo** múrverk (af tígulsteinum). **-ejo** tígulsteingærð. **-ero** tígulsteinsbrot. **-eto** köggull; lítill tígulsteinn. **-aranĝo** bindingur (í múrsteinahleðslu). **-kolora**, **-ruĝa** ryðrauður, rauðbrúnn. **-metisto** hleðslumaður, múrari. **-portisto** aðstoðarmúrari, tígulsteinaberi. **glazura -o** gljábrenndur tígulsteinn. **kojn-o**, **volba -o** tígulsteinn sem liggur út frá miðju. **tegmenta -o** = **tegolo**. **ventola -o** loftræstígulsteinn. **lig-o** bindi-

steinn.

brikabrak/o nýy glingur.

bril/i áhl 1 skína; ljóma. 2 skara fram. **-a** skínandi, ljómandi. **-o** gljái, ljómi, birta. **-aĉa** skjannalegur, skræpulegur. **-aĵo** skartgripur. **-aĵeto** glys, glingur. **-ega** blindandi (með ofbirtu). **-egi áhl** vera ljómandi bjartur. **-eti áhl** blika, leiftra. **-igi** fága, gljáfægja. **ek-i áhl** leiftra, glampa. **ek-o** leiftur. **mal-a, ne-a, sen-a** mattur; daufur; gljálaus. **mal-igi tæk** gera mattan. **pli-igi** gljáfægja. **re-i áhl** endurskína. **sen-iĝi** missa ljómann. **super-i áhr** skína með meiri ljóma en. **ŝanĝ-i áhl** skipta litum. **trem-i áhl** tindra, blika, sindra.

briliant/o hárfeti.

briliant/o demantur með sérstakri slípun.

brioc/o mat smjörkaka.

brioni/o gra blekber (*Bryonia alba*).

briozo/oj dýr mosadýr (*Bryozoa*).

Brisban/o ldf Brisbane (borg í Ástralíu).

Bristol/o ldf Bristol (borg í Englandi). **-a Golfo** Bristolflói.

brit/o per Breti. **-a** breskur. **B-aj Insuloj** Bretlandseyjar. **B-io, B-ujo** ldf Bretland. **B-a Hindoceana Teritorio** Bresku Indlandshafseyjar. **B-aj Virgulininsuloj** Bresku Jómfrúaejar.

briton/o per Fornbreti.

briz/o 1 veð gola, kaldi, stinningskaldi. 2 gra hjartapunktur (*Briza*).

broc/o brjóstnál, næla.

brod/i áhr 1 sauma út, bródera. 2 skreyta; bæta við. **-ado** það að skrautsauma. **-aĵo** útsaumur. **-istino** útsaumskona. **tajlo-i áhl** sauma út applíkeringu. **tambur-i áhl** sauma út á útsaumshringi. **tekso-i áhl** sauma út á dúk. **sen-e** án þess að skreyta og bæta við.

brodkast/i áhr útvarpa. **-ilo** útvarpssendir. **-ejo** útvarpsstöð.

brog/i áhr tæk mat 1 alm brenna (með heitu vatni). 2 hella heitu vatni yfir. 3 kalóna. **-aĵo** kjötsúpa. **-vundo** brunasár (af völdum gufu eða sjóðandi vatns).

brok/i áhr vefa með gull- eða silfurþráðum. **-ado** vefnaður með gull- eða silfurþráðum. **-aĵo** glitvefnaður.

brokant/i áhl manga. **-(ad)o** skransasala. **-ejo** forngripasala. **-isto** mangari.

brokat/o = brokaĵo.

brokatel/o byg brokatel (e.k. marmari).

brokol/o gra brokkál (*Brassica oleracea*, var. *italica*), spergilkál.

brom/o efn bróm (*Br*). **-a** bróm-. **-a acido** brómsýra. **-i áhr** bróma. **-ato** brómat. **-ido** brómíð.

-idpapero brómíðpappír. **-ismo** læk brómeitrun. **-ita acido** brómsýrlingur.

brom/o gra faxgras (*Bromus*). **mola -o** mjúkfax (*B. mollis*). **sekala -o** rúgfaxgresi (*B. secalinus*).

bromoforn/o efn brómóform (vökvi notaður til deyfingar eða svæfingar).

bronk/o lfæ berkja. **-a** berkju-. **-aj vejnoj** berkjuþlæðar. **-eto** barkakvísl. **-ito** læk lungnakvef, berknakvef. **-oskopo** kvíslaspegill, berknaspegill. **-oskopio** berknaspeglun, barkakvíslaspeglun.

brontosauř/o stg þórseðla (*Brontosaurus*).

bronz/o brons(i). **-a** úr bronsi, brons-. **-i áhr** bronslita; gera sólbrenndan. **-aĵo** hlutur úr bronsi. **alumina -o** álbrons. **fosfora -o** fosfórbrons. **kanona -o** fallbyssubrons. **sonorila -o** klukku-málmur.

bros/o alm rtæ bursti. **delokigo de -o** rtæ burstavik. **sparkado/fajrerado de -o** rtæ hrísglit. **-i áhr** bursta. **-ado** það að bursta. **-ingo** rtæ bursta-halda. **-tiro** burstadráttur. **for-i áhr** bursta (e-ð) af. **cir-o** skóbursti. **ĉapel-o** hattabursti. **dent-o** tannbursti. **drat-o** vírbursti. **frot-o** skrubbursti. **har-o** hárbursti. **ŝu-o** = cirbroso. **ung-o** naglabursti. **vest-o** fatabursti.

brosm/o dýr kella (*Brosmius*).

broŝur/o bæklingur, flugrit, kynningarbæklingur, pési. **-i áhr** hefta, sauma inn (bók). **drat-i áhr** hefta (með heftivír). **-ilo** heftari.

brov/o lfæ augabrún. **kuntiri la -ojn** hnykla býrnar, hleypa brúnum. **inter-o** lfæ = glabelo.

bru/i áhl 1 vera hávæ, gera hávaða; öskra. 2 gera læti (út af e-u). **-o** læk hávaði, læti; hljóð. **-a** hávæ, hávaðasamur, hávaða-. **-ado** ólæti. **-egi áhl** gera mikil læti. **-ema** hávæ. **-eti áhl** þjóta, skjáfa, gjálfra, suða. **dis-igi** dreifa út. **ek-i áhl** bresta, snarka; marra, braka. **mal-a** þögull. **sen-a** kyrr, rólegur. **sen-e** hljóðalaust. **super-i áhr** yfirgnæfa. **fon-o fja** útv trufun (í útvarpi, síma o.s.frv.). **fonta filtrilo** skermur (á rafleiðslum o.fl.). **eksplo-d-o** hvellur. **ferno-o** skellur. **paf-o** hvellur. **paŝ-o** fótatak. **surda -o** dauft hljóð, hlunk.

brucel/o lífbrúsabaktería (*Brucellum*). **-ozo** læk brúsasótt, öldusótt.

brucin/o efn brúsín.

brug/o blúnda frá Brugge.

Brug/o ldf Brugge (hafnarborg í Belgíu). **-a punto** = brugo.

bruk/o dýr baunamaðkur (*Bruchus*).

brul/i áhl 1 brenna, loga. 2 vera með hita. 3 brenna í losta. 4 liggja á. **-a** brennandi, brennslu-. **-(ad)o** brennsla; logi, blossi. **-aĵo** eldsneyti.

-aĵindikilo bensínmaelir, eldsneytismaelir. **-ego** = **incendio**. **-ema** eldfimur. **-eti** áhl sviðna. **-igi** brenna, eyða með eldi; sviða. **-ilo** alm tæk brennari. **-ilo de Bunsen** bunsenbrennari. **-iva**, **-pova** brennanlegur. **-umo** bólga. **-bombo** eldsprengja. **-dezertigi**, **-difekti** áhr brenna, sviða. **-dolori** áhr brenna, granda með eldi. **-mortigi** brenna til bana. **-odoro** brunalykt. **-ofero** brennifórn. **-stampi** áhr brennimerkja. **-vundi** áhr brenna, granda með eldi. **ek-i** áhl kvikna í. **ek-igi** kveikja í. **for-i** áhl rtae brenna til kaldra kola. **mem-anta** sjálfkveikjandi. **ne-(igeb)la** eldtraustur. **sub-i** áhl brenna hægt, brenna í glóð. **krim-igo** íkveikja. **lut-ilo** tæk lóð-bolti. **tranĉo-ilo** logskeri.

brum/o veð móða, dimma, þoka.

Brumer/o sag þokumánuður (2. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 22. okt. – 20. nóv.).

brun/a mat brúnn; mórauður. **-a kardo** = **lignito**. **-o** brúnt, brúnn litur. **-aĵo 1** brúnn hlutur. **2** mat brún sósa. **-eta** brúnleitur. **-igi** brúna, gera brúnan. **-ulo** hörundsdökkur maður. **-ulino** dökkhærð kona. **flav-a** grábrúnn. **griz-a** dökkmórauður, móbrúnn. **kaŝtan-a** kastaníubruúnn. **nigre -a** dökkbrúnn. **or-a** gullbrúnn. **ruĝ-a** rauðbrúnn, gulbrúnn. **sun-o** sólbruni.

Brunej/o ldf Brúnei.

brunel/o gra blákolla (*Prunella vulgaris*).

brunfelsi/o gra ilmbikar (innijurt í skála) (*Brunfelsia*).

Brunsvik/o ldf Braunschweig (bær í Þýskalandi).

Brusel/o ldf Brussel (höfuðborg Belgíu).

brusk/a ská hranalegur, harkalegur. **-i** áhr vera stuttur í spuna við, svara kuldalega. **-eco** fruntaskapur.

brust/o lfæ brjóst, bringa, barmur. **-a** brjóst-. **-aĵo** mat bringa; bringukollur. **-okorbo** lfæ brjóstgrind. **-osto** = **sternumo**. **-opeco**, **-tuko** brjóstspeldi. **-oŝveli** áhl þemba brjóstið. **ĉe-o** kvenbrjóst. **sur-aĵo** bib brjóstskjöldur.

brut/o 1 kvikfénaður, kvikfé, húsdýr. **2** óþokki. **-a** dýrslegur; ómenntaður, heimskur. **-aro** kvikfjárhjörð, hjörð búpenings. **-eco** heimaska. **-ejo** fjós. **-ido** kálfur, lamb, kiðlingur. **-igi** gera að skepnu, gera dýrslegan. **-isto** kvikfjárræktarmaður. **-edukado** húsdýrahald, kvikfjárrækt. **ŝarĝo-o** áburðardýr.

Brut/o per Brútus.

brutal/o nýy óþokki, hrotti. **-a** hrottalegur, grimmur. **-eco** dýrsæði, hrottaskapur.

brutt/e ver = **kuntare**.

bu/o sjó dufl, bauja (einnig **naĝbarelo**), sjómerki. **-i** áhl **1** = **flotigi**. **2** gefa merki með duflí. **alliga -o**, **ankro-o** skipalægisdufl. **sav-o** björgunarhringur. **sonorila -o** klukkudufl.

bub/o 1 strákur. **2** krakki. **3** = **fanto**. **-aĉo** krakkaskömm. **-aĵo** strákapör, hrekkjabragð. **-aro** krakkar. **-ego** dóni. **-ino** stelpugapi. **servo-o** koju-sveinn. **strat-o** götustrákur.

bubal/o dýr buffall (*Bos bubalis*).

bubon/o læk náraeitursbólga, nárakýli.

Bucefal/o sag Buxefalos (hestur Alexanders mikla).

bucer/o dýr nashyrningsfugl (*Buceros*).

bucĉi áhr trú sláttra. **-(ad)o** slátrun. **-ejo** sláturhús. **-isto** slátrari; fjöldamorðingi; blóðþyrstur maður. **-oviando** slátrarakjöt. **amas-ado** fjöldamorð. **ofer-i** áhr fórna.

bud/i áhl vera í fýlu. **-ema** í fýlu, fúll, ólundarfúllur.

bud/o skúr, byrgi, (ver)búð. **gardostara -o** varðmannsklefi. **gazel-o** blaðsöluturn. **telefon-o** símaklefi.

Buda/o = **Budho**.

Budapest/o ldf Búdapest (höfuðborg Ungverjalandis).

Budapeŝt/o ldf = **Budapesto**.

Budd/o = **Budho**.

buden/o mat blóðmör. **blanka -o** kjúklingsbringukjöt blandað mjólk í vömb.

budĝet/o hag fjárhagsáætlun. **-i** áhl gera fjárhagsáætlun.

budh/o trú sag búdda (heiðurstitill hálærðs manns í búddadómi). **B-o** Búdda, Búddha (heiðurstitill stofnanda búddismans). **-ano** búddatrúarmaður. **-eco** fullkomin upplýsing samkvæmt búddatrú. **-ismo** búddatrú, búddadómur, búddismi. **-isto** = **-ano**. **-onasko** afmælishátíð Búdda.

budit/o = **flava motacilo**.

budle/o gra fiðrildarunni (*Buddleja daimdii*).

buduar/o búningsherbergi, glæsilegt dömuharbergi.

Buenos-Ajres/o ldf Buenos Aires (höfuðborg Argentínu).

buf/o dýr karta (*Bufo*).

bufag/o dýr (*Buphagus*): uxastari (*B. africanus*), rauðnefjuð uxaspæta (*B. erythrorhynchus*).

bufed/o veitingaborð, skenkur. **-ejo** borðsalur. **-isto** þjónn í borðsal. **-istino** þerna í borðsal.

bufon/o ská loddari, hirðiffl.

bufro jar bif höggvari. **-a 1** höggvara-. **2** efn dúa-, búffer-. **-a baterio** rtae viðbragðsgeymir. **-osolvaĵo** lfe dúalausn, búfferlausn. **-oŝtato** ríki

milli tveggja deiluaðilja.

buftalm/o *gra* garðageisli (garðjurt) (*Bupht-halmum*).

bugenvil/o *gra* þríburablóm (*Bougainvillea glabra*).

bugl/o 1 (í Þýskalandi og Englandi) = **klariono**. 2 (í Frakklandi) = **sakskorno**.

bugr/i *áhr* nýy (gróft) hafa hommakynmök við.

buĝet/o = **budĝeto**.

buĝi/o *læk* þinill.

bujabes/o *mat* fisksúpa.

buk/o sylgja, hringja. **-i** *áhr* festa með hringju/sylgju. **-dorno**, **-a pinglo** sylgjuþorn, þorn í hringju. **dis-i**, **mal-i** *áhr* spenna af sér.

bukan/o *mat* reykt kjöt, reyktur fiskur. **-i** *áhr* reykja (kjöt eða fisk).

Bukarešt/o *ldf* Búkest (höfuðborg Rúmeníu).

bukcen/o 1 *sag* (blásturshljóðfæri Rómverja).

2 *dýr* kuðungur (*Buccinum*).

bukcinator/o *lfæ* vangavöðvi.

buked/o 1 blómvöndur. 2 ilmur (og bragð) víns.

bukl/o (hár)lokkur, liður á hári. **-a** hrokkinn, hrokkinhærður. **-i** *áhr* liða (hár). **-aro** hárlokkar, liðað hár. **-eto** hárlokkur. **-iĝema** = **krispa**. **-ilo** krullupinni, papíllotta. **frunt-o** ennistoppur. **konstantaj -oj** permanent. **log-o** ennislokkur. **sen-igi** jafna (úr liðum).

bukmekr/o = **vetperisto**.

bukolik/o *bók* hjarðmannaljóð. **-a** hjarðmannslegur.

buks/o *gra* fagurlim (*Buxus*). **ordinara -o** limviður.

bul/o 1 hnaus, kökkur. 2 kúla (í keiluspili). **-a** kökkóttur. **-ejo** bowls-braut. **-eto** 1 smákúla. 2 *mat* soðkaka, kjötbúðingur steiktur í feiti. **-igi** kreppa; gera kökk úr e-u. **-iĝi** engjast. **-pieda** klumbufættur. **har-o** hnútur (í hnakkanum). **neĝ-o** 1 snjóbolti. 2 *gra* = **opulo**. **sang-o** blóðlifur. **ter-o** 1 moldarhnaus. 2 þúfa.

bulb/o 1 *gra* laukur, laukknaður (sjá einnig **cepo**). 2 e-ð laukmyndað. 3 *lfæ* gíma; klumba. **-a** *hús* *tæk* laukmyndaður, lauklaga. **-ero** *gra* reifablað lauks. **har-o** *læk* hárklumba. **mjel-o** *lfæ* mænukylfa, mænuhöfuð. **okul-o** *lfæ* augnknöttur.

bulbil/o *gra* æxlikorn, æxliknappur.

bulbul/o *dýr* persneskur næturgali.

buldog/o *dýr* bolabítur.

buldoz/o *tæk* *umf* jarðýta. **-i** *áhr* ryðja burt (með jarðýtu); þvinga.

bule/o bulla, páfabréf.

bulen/o *sig* kló (segls).

bulgar/o *per* Búlgari. **-a** búlgarskur. **B-io**, **B-**

ujo *ldf* Búlgaría.

bulimi/o *læk* græðgi.

buljon/o 1 *mat* kjötseyði, kraftsúpa. 2 *líf* gerlaklak. **-a viando** kjötstykki sem notað var til að búa til kjötseyði.

bulk/o *mat* brauðvala, brauðsnúður, brauðstykki. **butera -o** = **brioĉo**.

bull/o 1 *kap* = **buleo**. 2 *læk* blaðra. 3 *lfæ* sáldbóla.

Bulonj/o *ldf* Boulogne. **-o ĉe Maro** Boulogne-sur-Mer.

bulten/o tilkynningablað (félags). **meteorologia/vetera -o** *veð* veðurfregmir.

bulvard/o 1 breiðgata. 2 varnarvígi. **ring-o** hringbraut. **-ulo** glaumgosi.

bum! *mfr* hlunk.

bum/o *sig* beitiás, seglás. **lev-o** bóma.

bumerang/o bjúgverpill, búmerang.

bun/o bolla.

bungar/o *dýr* krait-snákur (*Bungarus*).

bunkr/o 1 steinsteypt vígi, loftvarnarbyrgi. 2 torfæri (á golfvelli).

bunt/a *nýy* mislitur, marglitur; skjóttur. **-(ec)o** marglitun, mislitun.

bur/o *sag* Búi.

burask/o *veð* allhvöss skúr, allhvasst él, kastvindur (með skúrum eða éljum).

Burbon/oj *sag* Búrbónar, Bourbonar.

burd/o *dýr* villibýfluga (*Bombus*). **-ado** suð í flugu.

burdon/o = **bordono**.

bure/o bourrée (franskur dans úr Auvergne-héraði).

buret/o 1 *efn* mæligler, mælipípa. 2 *kap* messukanna (fyrir vínið eða vatnið).

Burgonj/o *ldf* Búrgúnd. **-a vino** Búrgúndarvín.

burgraf/o = **kastelgraf**.

burgund/o *per* Borgundari. **B-ujo** = **Burgonjo**.

burĝo/o 1 borgari. 2 burgeis. 3 almenningur. 4 fhaldsmaður. **-a** 1 úr millistétt. 2 smáborgaralegur.

-aro millistétt; burgeisastétt; borgarastétt. **-eco** *sag* fhaldssemi; burgeisastétt. **-iĝi** verða burgeis; verða borgari. **-ogvardio** heimavarnarlið, borgaralið.

burĝon/o *gra* 1 blómknappur. 2 hnappur. **-i ahl** blómgast, spretta; dafna. **gusto-oj** *lfæ* bragðlaukar.

burk/o rússneskur eða pólskur flókamöttull.

Burkin/o *ldf* Búrkína Fasó.

burlak/o maður sem togar pramma á Volgu-fljóti.

burlesk/a skringilegur. **-o** skopstæling. **-i** *áhr* afbaka, snúa til athlægis. **-aĵo** skrípaleikur, skopleikur. **-ulo** 1 skopleikari. 2 = **bufono**.

burnus/o arabaskikkja með hettu.

buro/o *nýy* **1** stjórnarskrifstofa. **2** stjórnarnefnd.

burokrat/o skrifinnur; skrifstofuembættismaður. **-a** skrifinnsku-. **-aro** skrifstofufólk; skrifstofubákn. **-eco** skrifinnska; skrifstofuvald. **-ismo** skrifinnskustjór.

burs/o **1** *nýy* peningabudda. **2** *lfæ* slímbelgur.

faringa -o koktota. **-ito** *læk* belgbólga, belgmein.

burserac/oj *gra* kyndilviðarætt (*Burseraceæ*).

Burundi/o *ldf* Búrúndí.

bus/o *nýy* = **aŭtobuso**. **trole-o** rafknúinn strætisvagn (tengdur loftlínu).

busol/o *eðl ldm* galvanímælitæki. **-o de deklino** *eðl* segulskekkgjumælir. **-o de subkline** *eðl* sínus-galvanímælitæki. **tangent-a -o** *eðl* tangensgalvanímælitæki.

busprít/o *sig* bugspjót. **bum-o** brandauki.

bust/o **1** brjóstmynd. **2** efri hluti líkamans að framan.

buŝ/o *lfæ* munnur; mynni; op. **-a** *hlj* munnlegur.

-a vokalo munnhljóð. **-aĉo** kjaftur. **teni la -aĉon** halda kjafti. **-aĵo** munnstykki. **-ego** = **faŭko**. **-umo** múll, munnkarfa. **-peco 1** = **buŝaĵo**. **2** *tæk* talpípa. **-tuko** servíetta, munnþurrka. **en-aĵo** = **mordaĵo**. **en-iĝi 1** fara í mynni. **2** renna inn; leiða inn. **per-a** *læk* sem notar ekki nema lyf um munninn. **per-e** munnleiðis. **post-o** *lfæ* = **faringo**. **plen-o** munnfylli.

buŝel/o skeppa.

buŝmen/o = **boŝmano**.

but/i *áhr* **bún** hreykja að. **-ilo** *gar* verkfæri til

þess að hreykja að.

butadien/o *efn* bútadíen (litlaus gastegund notuð til framleiðslu gervigúmmís).

butan/o *efn* bútan. **-acido** = **butanata acido**. **-ato** bútanat. **-ata acido** bútansýra. **-olo** bútanól. **-ono** bútanón.

Butan/o *ldf* Bútan.

bute/o *tæk vél dýr* músvákur (*Buteo buteo*).

vespo-o *dýr* býþjór (*Pernis apivorus*).

buten/o *efn* búten.

buter/o *mat* smjör. **artefarita -o** = **margarino**. **-a** smjör-. **-a acido** smjörsýra. **-i** *áhr* smyrja. **-ata pano** smurt brauð. **-igi** strokka. **-igilo** strokkur. **-isto** smjöráli, mjólkursali. **-ometro** fitumælir til að mæla smjörfitu í mjólk.

buteril/o *efn* búterýl.

butik/o búð, sölubúð, verslun. **-a** búðar-. **-i** *áhl* eiga búð. **-isto** búðarmaður, smákaupmaður. **-umi** *áhl* versla, fara í búðir. **tra-i** *áhl* = **butikumi**. **ĉen-o** keðjuverslun.

butil/o *efn* bútýl. **-a** alkoholo = **butanolo**.

butin/o *efn* bútín.

butom/o *gra* brúðarsveipur (*Butomus umbellatus*).

buton/o hnappur, tala. **-i** *áhr* hneppa. **-ado** það að hneppa. **-umi** *áhr* hneppa. **-truo** hnappagat. **dis-i**, **mal-i** *áhr* hneppa frá. **prem-o 1** smella. **2** slökkvari. **riglo-o** *bif* læsingarhúnn (á bíl). **sekur-o** öryggi.

Buvetinsul/o *ldf* Bouveteyja.

C, c 1 *mfr* 3. stafur esperanto-stafrófsins. **2** *tón* C. **C bemola**, ces. **C diesa**, cis. **C-kleo**, C-lykill. **3** (í rómverskum tölum) C = 100 (= **cent**). **4** *efn* C = **karbono**, kolefni. **5** (skammstöfun) = **centezimala**, **Celsius**.

c/o *mfr* sé (heiti bókstafsins c).

car/o *per* (Rússa) keisari. **-ino** keisaraynja (af Rússlandi). **-ido** keisarasonur, krónprins (í Rússlandi), **-idino** keisaradóttir (í Rússlandi). **-ismo** keisarastjórn.

ceb/o *dýr* hettuapi (*Cebus capveinus*).

Cebaot *bib* allsherjar. **la Eternulo** - drottinn allsherjar.

cece/o *dýr* = **glosino**.

cecidomi/o *dýr* hnúðmý (*Cecidomyia*).

Cecil/o *per* Cecil. **-a** Sesselja. **sankta -a** heilög Cecilía.

Cecili/o *per* = Cecilia.

ced/i *áhl* *áhr* *lög* **1** láta undan. **2** draga sig í hlé. **3** veita, láta í té. **4** láta af hendi, sleppa (við = al). **-o** eftirlátssemi, samþykki; uppgjöf; framsal. **-ado** sífelld eftirlátssemi, eftirlæti. **-aĵo** ívilnun, tilslökun. **-ema** eftirlátur, auðsveipur; stimamjúkur. **-igi** sigra, yfirbuga. **for-i** *áhr* láta af hendi. **inter-i** = **kompromisi**. **mal-i** *áhl* standa á móti, veita viðnám. **mal-ema** óundanlátssamur; harður, þrár. **ne-ebla** óafseljanlegur. **ne-ema**, **sen-a** ósveigjanlegur; þráfyllginn.

cedil/o *pre* krókur, krókmerki (neðan úr bókstöfunum c,s,t).

cedr/o *gra* sedrustré, sedrusviður (*Cedrus*). **himalaja -o** = **deodaro**. **lebanona -o** líbanon-sedrustré (*C. libanoni*).

cedrat/o *gra* sætsítróna. **-ujo** sætsítrónutré (*Citrus medica* var. *bajoura*).

cedrel/o *gra* sedrusviður (*Cedrela*).

cefal/o *vís* (hluti fagorða = höfuð, haus). **-a** höfuð(s)-. **-algio** = **kapdoloro**. **-ospina likvaĵo** heila- og mænuvökvi. **brako-a trunko** stofnæð arms og höfuðs. **-a indico** hlutfallstala höfuðmælinga.

cefale/o *læk* langvinnur höfuðverkur.

cefalof/o *dýr* dvergantilópa (*Cephalophus*).

Cefaloni/o *ldf* Kefallanía.

cefalopod/oj *dýr* smokkar, smokkfiskar (*Cephalopoda*) (= **kapopieduloj**).

Cefanja *bib* Sefanía.

Cefe/o *stj* Sefeus (stjörnumerki). **-ido** sefíti, breytistjörnutegund.

cejan/o *gra* kornblóm (*Centaurea cyanus*).

-bluo kornblómablámi.

Cejlon/o *ldf* = **Srilanko**.

Cekrops/o *goð* Kekrops (konungur í Attíku sem stofnaði Aþenuborg).

cekum/o *lfæ* botnlangi. **-ito** *læk* botnlangabólga.

cel/i *áhr* **1** miða að, beina að. **2** meina, eiga við, stefna að. **-a** viðeigandi, hnyttilegur. **-e** hnyttilega. **-o** mark, mið, markmið, tilgangur, **trafi la -on** hitta markið. **-anta al** áleiðis til. **-ado** miðun, meining, ætlun. **-eco** tilgangur, markmið. **-enda** sem á að stefna að. **-ilo 1** mið (á byssu), sigti. **2** = **klap-ilo**. **-ilaro** *her* miðunartæki, miðunarbúnaður. **-umi** *áhr* miða, beina. **-umilo**, **-umaparato** miðunartæki. **-hava** ákveðinn. **-disko** = **celtabulo**. **-fendo** miðunarklauf. **-globo** takmarksbolti. **-grajno** framsigti. **-kaŭzo** *hei* tilgangsorsök, síðasta orsök. **-linio** miðunarlína. **-objekto** markmið. **-punkto** miðdepill. **-tabulo** skotmark, skotspönn, skotskífa. **-truo** leitari (á byssu eða myndavél). **al-a** ákveðinn. **laŭ-a** eftir áætlun. **sen-a** tilgangslaus. **ekster-a** óviðkomandi (málefni). **supren-i** *áhr* girnast, sækjast eftir. **klap-ilo** *her* fjarlægðarmælir. **tiu-e** til þess.

celastr/o *gra* beinviður, spólurunni.

Celebes/o *ldf* Celebes.

celebr/i *áhr* **1** halda hátíðlegan; halda upp á. **2** halda (athöfn). **-(ad)o** hátíð; hátíðarhald. **-anto** prestur sem þjónar fyrir altari (skírir, jarðsyngur, o.s.frv.).

celenter/o *dýr* meltingarhol. **-uloj** holdýr, hveldýr (*Cæleenterata*).

celeri/o *gra* seljurót, sellerí (*Apium graveolens*).

celest/o *tón* selestá.

celestin/o *efn* selestín.

celofan/o *efn* sellófan, sellófanappír.

celom/o *dýr* líkamshol.

Celsi/o *vís* Celsíus (sænskur stjörnufræðingur og eðlisfræðingur). **c-a grado** selsíusgráða, celsíusgráða.

celul/o *lfæ* húðnetja, hólf. **-ito** *læk* húðnetjubólga, húðnetjuígerð.

celuloid/o *efn* beðmi, trúningur.

celuloz/o *efn* tréni.

cembr/o *gra* sembrafura (*Pinus cembra*).

cement/o *efn* *tæk* **1** sement. **2** steinlím. **3** samainandi afl. **-i** *áhr* **1** steypa. **2** líma saman. **3** styrkja, efla, treysta. **4** kústa með sementi. **-ejo** sementsverksmiðja. **-isto** steinsteypari.

cend/o sent (peningur).

cenobit/o klausturmunkur (ekki einsetumaður).

cenotaf/o (tóm gröf) minnismarki til minningar píslarvotts (píslarvotta, hetja).

cens/o manntal. **-i** áhr skrá mannfjölda. **-isto** censor, eftirlitsmaður (rómverskur embættismaður).

cent/ hundrað. **-a** hundraðasti. **-o** hundrað. **-oj** hundruð (*da = ef*). **-estro** hundraðshöfðingi. **-obla** hundraðfaldur, hundrað sinnum stærri/meiri/fleiri. **-obligi** margfalda með hundrað. **-oble** hundrað sinnum, t.d. *-oble kvin estas kvincent*. **-ono** hundraðasti hluti. **-ope** að hundraði saman. **-uma** = **centezimala**. **-foje** hundrað sinnum, t.d. *li faris tion -foje*. **-funto** = **kvintalo**. **-jaro** = **jarcento**. **-jara** hundrað ára gamall, tíræður. **ĉiu-jara** sem gerist einu sinni á hundrað ára tímabili. **el-o, po-o** af hundraði. **jar-o** öld, eitt hundrað ár. **pro-o, pro-ego** s. **procento, procentego**.

centaŭr/o goð **1** mannfákur, kentár (= **ĉevalviro**). **2** stj Mannfákurinn, Kentárinn (stjörnumerki).

centaŭre/o gra kornblóm (*Centaurea*). **granda -o** fagurkornblóm (*C. seabiosa*).

centaŭril/o gra köldublóm (*Centaurium vulgare*).

centav/o **1** (í Portúgal) mynteining yfir hundraðasta hluta úr eskúdo. **2** (í ýmsum löndum Suður-Ameríku) mynteining yfir hundraðasta hluta úr peso.

centezimal/a hundrað stiga, Celsíus. **-a termometro** Celsíus hitamælir.

centi/ *vís* sentí- (forskeyti eininga 10^{-2}).

centifoli/o gra villirós (*Rosa centifolia*). **musko-o** = **muskorozo**.

centigrad/a = **centezimala**.

centim/o sent, sentíma (frönsk mynteining = 1/100 úr franka).

centiped/o hundraðfætla (einnig **centpedulo**).

centr/o *rúm stæ fél her lfe* **1** miðdepill, miðja, miðpunktur. **2** miðstöð, aðalstöð. **3** miðflokkur. **-a ldf** miður, mið-, aðal-. **la -a nerva sistemo** miðtaugakerfið. **-i** áhr *alm tæk vél* **1** setja í miðjuna. **2** beina (e-u) á einn stað; safna utan um miðpunkt. **3** finna miðpunkt (e-s). **-ado** það að setja í miðju. **-eco** miðleiki. **-ejo** **1** miðstöð, miðja. **2** = **centralo**. **-ismo** miðflokksstefna. **-isto** miðflokksmaður. **-ulo** *ípr* miðherji; miðframvörður. **al-igi** = **centralizi**. **dis-a vél** miðskakkur, örmiðja. **ekster-a** skáhallur, burt frá miðbæ. **el-a** = **discentra**. **mal-i** áhr *ljó* gera (e-n) miðskakkan. **sam-a rúm** sammiðja. **komerco-o** hag verslanamiðstöð. **orto-o** *stæ* (í þríhyrningi) skurðpunktur normalanna þriggja. **pezo-o** *eðl* þyngdarpunktur. **prem-o** *flu* þrýstingsmiðja. **storm-o** *veð* óveðursmiðja. **C- -Afrika Respubliko** Mið-Afríkulyðveldið.

central/o **1** *fél* verkalýðssamband. **2** aðaljárnbrautarstöð. **3** *tæk* rafstöð. **4** *fja* símstöð; landsími. **loka -o** (sveitar)símstöð. **interurba -o, interloka -o** landsími. **interlinea -o** *fja* endurvarpsstöð (einnig **interlinea stacio**). **stacia -o** *fja* skiptiborð (fyrirtækis). **akvo-energia -o** vatnsrafstöð. **vapor-energia -o** gufuaflstöð. **atom-energia -o** kjarnorkuver.

centraliz/i áhr færa / draga saman á einn stað, færa (t.d. stjórnina) undir eina stofnun. **-a** miðstýringar-. **-(ad)o** miðstýring. **-ismo** miðstýringarstefna. **mal-i** áhr valddreifna. **mal-o** valddreifing.

centrant/o gra gyðjustafur (*Centranthus ruber*).

centrifug/a *eðl gra* miðflótta-. **-i** áhr *tæk* skilja, þeytívinda. **-ado** þeytívinding. **-ajo** syrja vegna þeytívindingar. **-ilo** þeytívinda, skilvinda. **-a forto** miðflóttakraftur, slöngvikraftur, þeytikraftur.

centripet/a *eðl gra* miðleitinn.

centuri/o *sag* hundrað manna herdeild (há Rómverjum). **-estro** hundraðshöfðingi.

cenzor/o **1** = **censisto**. **2** = **cenzuristo**.

cenzur/i áhr skoða (rit). **-o fél sál** **1** ritskoðun. **2** siðgát. **-isto** ritskoðandi.

cep/o gra rauðlaukur (*Allium cepa*) (einnig **bulbo**).

cepol/o *dýr* flettingur (*Cepola*).

cerambik/o *dýr* trjábukkur (*Cerambyx*).

ceramik/o leirkerasmíði. **-ajo** leirker, leirvara. **-a** leir-, leirker-. **-isto** leirkerasmiður.

cerast/o *dýr* naðra (*Cerastes*).

cerasti/o gra músareyra (*Cerastium alpinum*); mjallararfi (*C. arvense*); engjafræhyrna (*C. semi-decandrum*); vegarfi (*C. caespitosum*).

ceratin/o = **keratino**.

ceratofil/o gra hnotbroddajurt (*Ceratophyllum demersum*). **-acoj** kransblaðætt.

ceratoni/o gra jóhannesarbrauðtré (s. einnig **karobujo**).

cerb/o *lfæ* **1** heili (= **encefalo**). **2** hjarni (= **cerebro**). **3** = **medolo**. **4** hugur. **lia -o iris promeni** ganga í leiðslu. **venis al mi en la -on** datt mér í hug. **-a** heila-, sem lýtur að heilanum; geð-. **-ajo** *mat* heili (dýra) sem matur. **-aro** heilinn (á bak við e-ð), fræðimenn bak við tjöldin. **-eco** hugareiginleiki. **-eto** *lfæ* litli heilinn (= **cerebelo**). **-ujo** heilakúpa. **-oza** gáfaður. **-ularo** sérfræðinganeft. **-umi** *áhl* brjóta heilann. **-olaboristo** andlegur vinnumaður. **-ospina** heila- og mænuvökva-. **-oskuo** heilahristingur. **-oštopi** áhr heilaþvo. **en-igi** sannfæra. **sen-a** heimskur. **sen-ulo** heimskingi. **klar-a** skýr í hugs-

un. **osto-o** mergur.

cerbatan/o blásturpípa, munnbyssa.

Cerber/o *god* **1** Kerberos (varðhundur undirheima). **2** ógeðslegur dyravörður.

cereal/o *gra* kornjurt.

cerebel/o *lfæ* litli heili, hnykill.

cerebr/o *lfæ* hjarni.

cerefoli/o *gra* kerfill (*Anthriscus cerefolium*).

ceremoni/o **1** siðir, hátíðarsiðir, viðhafnarsiðir. **2** athöfn. **-a** athafnar-, viðhafnarlegur, hátíðlegur; formlegur. **-aro** hirðsiðir; hegðunarvenjur. **-ema** hátíðlegur; formlegur. **-estro** siðameistari. **-ismo** hátíðleiki; formleiki. **-ulo** hátíðlegur maður, siðamaður. **mal-a**, **sen-a** hispurslaus, viðhafnarlaus.

Ceres *god* Ceres (rómversk gyðja sem samsvarar grísku gyðjunni Demetru).

ceri/o *efn* seríum, serín (*Ce*). **-a klorido** seríumklóríð. (í stað **-a** má nota **ceroz** eða **cerika**). **-aj kombinaĵoj** seríumsambönd.

cerkopitek/o *dýr* marköttur (*Cercopithecus*).

-edoj markattaætt, apar gamla heims.

cerotin/o *efn* sýra býflugnavax.

cert/a **1** viss. **2** áreiðanlegur. **3** ákveðinn, nokkur, einn. **-e** vissulega; að vísu; áreiðanlega, ábyggilega. **-aĵo** áreiðanlegt mál, óhrekjanleg staðreynd. **-eco** vissa, áreiðanleiki; sannfæring. **-igi** **1** staðfesta, fullvissa. **2** tryggja. **-igo** staðfesting, fullvissun. **-iĝi** fá vissu, verða viss; taka e-n á orðinu. **mal-a**, **ne-a** vafasamur, óviss. **mal-e** varla. **mem-a** montinn, öruggur með sig. **ne-a** efins.

certi/o *dýr* skógfeti (*Certhia familiaris*), garðfeti (*C. brachydactyla*).

cerumen/o *lfe* eyrnamergur (= **orelvakso**).

ceruz/o *efn* blýhvíta.

cerv/o *dýr* hjörtur (*Cervus*). **kanada -o** = **alko**. **moska -o** = **moskulo**. **norda -o** = **boaco**, **rangifero**. **ruĝa -o** rauðhjörtur (*C. elaphus*). **-a** hjartar-. **-aĵo** hjartarkjöt. **-ido** hindarkálfur. **-edoj** hjartardýr (*Cervidae*). **-ino** hind. **-bleki áhl** (um hjört) baula. **-kornaĵo** **1** hjartarhorn. **2** hjartarsalt. **dam-o** = **damao**.

cervelas/o *mat* hangibjúga.

cervik/o *lfæ* háls. **-o de utero** legháls. **-a** háls-, legháls-.

cesalpini/o *gra* sennatré.

cest/o *sag* hnefaól (notuð í hnefaleikum hjá Grikkjum og Rómverjum).

cestod/oj *dýr* bandormur (*Cestoda*).

cestr/o *gra* skálatré (*Cestrum*).

cetac/oj *dýr* hvalir (*Cetacea*) (= **baleno**).

ceter/a hinn. **-e** annars, að öðru leyti; reyndar. **kaj -e** og fleiri, og svo framvegis **-o** það sem eftir

er; þeir sem eftir eru, hitt. **-aĵoj** aukaatriði; eitthvað eitt í viðbót.

ceterak/o *gra* miltisburkni (*Ceterach officinarum*).

cefil/o *efn* setýl.

cetoni/o *dýr* gullbossi (*Cetonia cuprea*).

cetrari/o *gra* fjallagrös (*Cetraria islandica*) (= **íslanda musko**).

Ceven/oj *ldf* Cevennafjöll (í Frakklandi).

Cezar/o *per* **1** Caesar, Sesar. **2** keisari(nn). **-a sku** keisara-. **-a operacio** keisaraskurður. **-i áhl** stjórna sem keisari. **-ismo** einvaldsstjórn.

Cezare/o Sesarea.

cezi/o *efn* sesíum, sesín (*Cs*). **-a klorido** sesíumklóríð. **-aj kombinaĵoj** sesíumsambönd.

cezur/o *ská* hvíld (í ljóðlínu). **ina -o** kvenhvíld (hvíldin kemur eftir stuttum lið). **vira -o** karlhvíld (hvíldin kemur eftir löngum lið).

cgs/ eðl cgs-einingakerfi (sentímetri, gramm, sekúnda).

ci mfr þú. **-a** þinn (*forml.*).

cian/o *efn* sýan. **-(at)a acido** sýansýra. **kalia -ido** kalíumsýaníð. **-hidrogeno** sýanvetni. **-ida acido** blásýra.

ciane/o *dýr* brennihvelja (*Cyanea medusa*) (= **brulmeduso**).

cianoz/o *læk* blámi (oftast úr súrefnisskortu í blóði).

cianur(at)a acido sýaníðsýra.

Cibel/o *god* Kybele (frýgísk gyðja).

cibernetik/o *tæk* stýrifræði.

cibet/o des úr desketti.

cibori/o *kap* patína (sem stendur á fæti), huslker.

ci/o *nýy* *lfæ* brjóstvarta. **-umo** tútta.

cicer/o *pre* síseró.

Ciceron/o *per* Cicero (rómverskur mælsku- maður).

cicindel/o *dýr* ræningjabjalla (*Cicindela*).

cidar/o **1** vefjarhöttur æðsta prests gyðinganna. **2** vefjarhöttur Persakeisarans.

Cidon/o *sag* Sídon (bær í Líbanon).

cidoni/o *gra* kveða (e.k. ávöxtur). **-arbo**, **-ujo** kveðutré (*Cydonia*).

cidr/o eplavín (= **pomvino**).

cifer/o **1** tala. **2** tölustafur. **-i áhr** **1** reikna, telja. **2** tölusetja, setja blaðsíðatal á. **-ita baso** *tón* gener- albassi, tölusettur bassi. **rond-e** hér um bil. **-plato** skífa (í klukku).

cifoskolioz/o *læk* kryppa og snúinbak.

cifofoz/o *læk* kryppa, herðakistill.

cigan/o tatari, sígauni. **-a lingvo** tataramál. **-ino**

sígaunakona.

cigar/o vindill. **-ejo** 1 vindlasala. 2 vindlagerð. **-eto** smávindill (ekki sígaretta). **-ingo** vindlamunnstykki. **-istino** vindlagerðarkona. **-ujo** vindlaveski. **-kesto** vindlakassi.

cigared/o vindlingur, sígaretta. **-ingo** vindlingamunnstykki. **-ujo** vindlingaveski.

cign/o 1 *dýr* svanur, álf. 2 *stj* **C-o** Svanurinn (stjórnumerki). **kanto de -o** svanasöngur. **kanto-o** álf (Cygnus cygnus). **malgranda kanto-o** dvergsvanur (*C. columbianus*). **nigra -o** svartur svanur. **tubera -o** hnúðsvanur (*Cygnus olor*). **-ejo** svana-tjörn, svanabú. **-ido** ungur svanur, álfatarungi.

cikad/o *dýr* trjásongva, skortíta (*Cicada*).

cikas/o *gra* sagópálmi (*Cycas*).

cikatr/o ör (á hörundi). **-igi** rispa (hörund).

-igi (um sár) gróa, mynda ör. **-igo** græðsla (sárs), myndun örs eftir sár. **-oplana** skrá mugur.

cikl/o *alm lfe eðl tek bók* 1 hjól, reiðhjól. 2 ljóðaflokkur; sagnaflokkur. 3 rið, umfang, sveifla. 4 tímabil, öld (tungl-), skeið; hringur. **durada -o** = **biciklo**. **trirada -o** þríhjól. **-a** 1 reiðhjóla-. 2 hringtengdur; hverfi-. **-i** = **bicikli**. **-igi** *efn* hringtengja. **-igi** verða hringtengdur. **-ismo** hjólreiðar. **-isto** hjólreiðamaður. **-oido** *stæ* hjólsveigur. **-ometro** 1 snúningsmælir. 2 ummálmælir. **-orako** reiðhjólgrind. **-oturismo** ferðamennska með reiðhjóli. **du-o** = **biciklo**. **kilo-o** *eðl útv* kílórið. **motor-o** vélhjól, bifhjól, mótórhjól. **plur-a** *efn* fjölhringa-. **po-o** sekunde *eðl* = 1 herco. **pokilo-o** = kiloherco. **tri-o** þríhjól.

Ciklad/oj *ldf* Hringeyjar.

ciklamen/o *gra* alpafjóra (*Cyclamen*).

ciklan/o *efn* sýkkan.

ciklo-/ *efn* (í sambandsheitum) hring-.

ciklogir/o = **helikoptero**.

ciklotetr/o *bif* hringbogastika, kílómetramælir.

ciklon/o *veð* 1 hvirfilbylur, sveipur. 2 lægðarsvæði. **anti-o**, **kontrau-o** andsveipur, hæðarsvæði.

Ciklop/o *god* kýklópi.

ciklostil/i *áhr pre* fjölríta. 2 fjölrítari.

ciklostom/oj *dýr* hringmunnar (*Cyclostomata*) (= **rondbušuloj**).

ciklotimi/o *lak* tvílyndi, mislyndi; öfgageðveiki.

ciklotron/o *eðl* hringhraðall.

cikoni/o *dýr* storkur (*Ciconia*). **-oformaj** storkfuglar. **-a** storka-.

cikori/o *gra* kaffirót, síkoríurót (*Cichorium intybus*). **rostita -o** síkoría, kaffibætir.

cikut/o 1 *gra* óðjurt (eitruð jurt) (*Cicuta*

virosa). 2 *sag* eitursafi úr óðjurt. **akvo-o** *gra* óðjurt.

cili/o *dýr lfa* *gra* bifhár. **-uloj** *dýr* bifdýr (*Ciliata*).

ciliar/o *lfa* brárlík (*Corpus ciliare*).

Cilici/o *ldf* Kilikía (fornt ríki í Litlu-Asíu).

cilindr/o *stæ* 1 sívalningur, vals. 2 hólkur. 3 strokkur (í vél) **urinaj -oj** þvagdrönglar. **-a** **âpelo** pípuhattur. **-a** **presilo** prentvélar sívalningur. **-olagro** = **rullagro**. **bildo-o** *fja* keffi. **rul-o** = **tamburo** 2.

cim/o *dýr* 1 veggjalús (*Cimex*). 2 skortíta (*Hemiptera*). **lit-o** *gra* veggjalús (= **litlaúso**). 3 = **cu-mo**.

cimati/o *fag* 1 esslisti. 2 myndalisti.

cimbal/o 1 skálabumba, symbali. 2 = **zimbalono**.

cimbalari/o *gra* dvergammunnur (*Linaria cymbalaria*).

cimbr/o *sag* Kimbri (maður af germanskri þjóð sem Maríus sigraði árið 101 f.Kr.).

cimicifug/o *gra* silfurkertur (*Cimicifuga*).

cinabr/o *efn* sinnóber. **-(oru)ja** vermiljóna.

cinam/o *gra* kanill. **-ujo** kaniltré (*Cinnamomum*). **-(at)a acido** *efn* kanilsýra. **-kolora** kanilbrúnn. **-oleo** kanilolía.

cindr/o *efn* aska; duft. **-a** 1 öskugur. 2 ösku-. 3 öskugrár, fölur. **-ejo** öskustó. **-igi** brenna til kaldra kola, öskubrenna. **-igejo** brennsluofn. **-ujo** 1 öskubakki. 2 öskukassi. **-ulino** öskubuska. **-omerkredo** *kap* öskudagur. **-ourno** öskuker, duftker. **flug-o** fljúgandi aska.

cinerari/o *gra* sólbrúður (*Senecio cruentus*).

cingul/o *lfa* gyrðill.

cinik/a 1 blygðunarlaus, óheflaður. 2 napur, napuryrtur, kaldranalegur. **-eco** blygðunarleysi; kaldranaháttur. **-ismo** hundingjahyggja, kaldhæðnisstefna. **-ulo** 1 hundingi. 2 kaldranalegur maður.

cinip/o *dýr* hnúðvespa (*Cynips*).

cinikl/o *dýr* fossbúi (*Cinclus cinclus*). **-edo** fossbúáætt (*Cinclidae*).

cinocefal/o = **paviano**.

cinoglos/o *gra* seppatunga (*Cynoglossum officinale*) (= **hundolango**).

cinozur/o *gra* kambgras (*Cynosurus cristatus*) (= **hundovosto**).

cintr/o *byg* bogagrind. **-i** *áhr* reisa bogagrind. **de-i**, **sen-igi** *áhr* taka bogagrind í sundur.

Cion/o *sag* Síon. **-ismo** síonismi. **-isto** síonisti.

cip/o *sag* (rómværskur) legsteinn; (rómværskur) hornstólpi.

ciper/o *gra* hálfgras. **-acoj** hálfgrasaætt.

Cipr/o *ldf* Kýpur. **-a** kypverskur. **-ano** Kýpur-

búi, Kýpverji.

cipre/o *dýr* postulínsbobbi (*Cypraea*) (einnig **venerkonko**). **mon-o** peningakuðungur (= **kaŭrio**).

cipres/o *gra* sýprus, grátviður (*Cupressus*).

ciprin/o *dýr* vatnakarfaættkvísl (*Cyprinus*).
-edoj vatnakarfaætt (*Cyprinidae*).

cipripedi/o *gra* gyðjuskór (*Cypripedium calceolus*) (= **venerŝueto**).

cipsel/o = **apuso**.

cir/o skóáburður; leðuráburður. **-i** *áhr* bursta (skó), fægja. **ŝu-isto** skóburstari.

Cir/o *sag* Kýrus (m.a. Persakonungur).

Circ/o *god* Kirka (norn í forngrískum þjóðsögum).

circe/o *gra* krókurt (*Circaea lutetiana*).

Ciren/o *ldf* Kýrene. **-io** Kýrenía. **-ano** maður frá Kýrene, Kýreningi.

Ciril/o *per* Kýrílius. **-a** kýrilskur.

cirk/o *sag* *flf* hringleikahús; fjölleikahús; sirkus.

cirkaet/o *dýr* snákerna (*Circaëtus gallicus*).

cirkel/o *tæk* hringfari, sirkill. **risorta -o** fjaðra-sirkill. **stanga -o** stangasirkill. **kalibro-o** mæli-sirkill, boginn sirkill. **-i** *áhr* draga með sirkli. **-ujo** sirklakassi.

cirkil/o *stæ* *ldf* **1** hringur. **2** hringflötur. **3** umgerð; baugur, hringlína. **4** hringtorg. **la arkta C-o** heimskautsbaugur nyrðri. **la antarkta C-o** heimskautsbaugur syðri. **-a** hringmyndaður, hringlaga, kringlóttur. **-orezono** hringrök, vítahringur. **ĉef-o** *stæ* stórhringur. **duon-a** *hús* hálfhringmyndaður, hálfhringlaga. **en-igi** umkringja. **politiko de enigado** umkringingarstefna. **rad-o** hjólbogi. **vent-o** *ldf* *veð* vindáttarskífa.

cirkonferenc/o ummál, hringur.

cirkonstanc/o kringumstæður; atvik. **-a** atvikslegur, kominn undir atvikum. **-aro** skilyrði, kringumstæður. **pro-a** eftir kringumstæðum.

cirkonvalaci/o = **ĉirkaŭfortikaĵo**.

cirku/o *dýr* heiðir (*Circus*). **blua -o** bláheiðir (*C. cyaneus*). **Cindra -o** gráheiðir (*C. pygargus*). **marĉa -o** brúnheiðir (*C. aeruginosus*). **stepa -o** fölheiðir (*C. macrourus*).

cirkul/i *áhl* **1** hringsnúast. **2** vera í umrás. **3** ganga milli manna. **-ado** umferð, hringrás. **-antaro** *umf* umferð. **-igi** **1** setja í umferð. **2** útbreiða; láta ganga.

cirkuler/o umferðarbréf, dreifibréf; umburðar-auglýsing.

cirkumcid/i *áhr* *læk* trú umskera. **-o** *læk* **1** umskurður. **2** hinir umskornu. **3** umskurn, forhúð-

arstýfing. **ne-ito** *bib* óumskorinn.

cirkumfleks/o *mfr* hattur, tvíbroddur (í lettri).

cirkvit/o *rtæ* straumrás. **indukta -o** spanrás. **magneta -o** segulrás. **mallonga/kurta -o** skammhlaup, straumrof. **terkonekta -o** grunntengd rás. **en-igi** setja í rás; taka við. **kurt-i** *áhr* valda skammhlaupi.

ciroz/o *læk* herðing, hersli; skorpnnun. **hepata -o** lifrarskorpnnun.

cirsi/o *gra* þistill (*Cirsium arvense*), risaþistill (*C. vulgare*). **marŝa -o** mýrarþistill (*C. palustre*), **sentiga -o** lágbistill (*C. agaute*).

cirus/o *veð* blikutrefjar, klósigi.

cis *nýy* herna megin við (= **maltrans**).

cist/o **1** *lfæ* blaðra, belgur. **2** *gra* sólrós (*Cistus*). **-acoj** sólrósaætt. **ĥole-ito** gallblöðrubólga, gallblöðrukvef. **-ito** blöðrubólga. **-oskopio** blöðruspeglun.

cistein/o *efn* sistein (hvít kristölluð amínósýra).

Cisterci/o Cîteaux (þorp í Frakklandi þar sem stofnað var frægt klaustur Benediktsreglu). **-ano** Sistersíanmunkur.

cistern/o *lfæ* **1** vatnsgeymir, þró. **2** tankur. **3** hit, sarpur. **-okamiono** tankbíll. **-oŝipo** olíuskip. **-vagono** tankvagn.

cisticerk/o *læk* sullaveikibandormur. **-ozo** sullaveiki.

cistin/o *efn* sistín, oxað form sisteins.

cistocel/o *læk* blöðruhaull.

cistopterid/o *gra* tófugras (*Cystopteris*).

cit/i *áhr* vitna í, vitna til. **-ado** tilvísun. **-aĵo** tilvitnun. **-ilo** tilvísunarkerki, gæsalappir. **-inda** athugaverður. **mis-i** *áhr* koma með ranga tilvitnun.

citadel/o útvirki; vígi.

citato/o = **citaĵo**.

Citer/o *ldf* Kýþera (eyja í Eyjahafi).

Citere/a *per* Kýþerea (Afródíta).

citiz/o *gra* gullsópur (*Cytisus scoparius*).

citofilakt/o *læk* frumuvernd.

citokrom/o *efn* sýtókróm.

citolog/o *per* frumufraeðingur. **-io** frumufraeði.

citoplasm/o *lfæ* umfrymi.

citr/(at)a *efn* **-ata** **acido** sítrónusýra.

citr/o *sag* *tón* sítar (hljóðfæri).

citrol/o *gra* vatnsmelóna (= **akvomelono**) (*Citrullus*).

citron/o *gra* sítróna. **-arbo**, **-ujo** sítrónutré (*Citronus medica*). **-flava** sítrónugulur, skærgulur, ljósgulur. **-premilo** sítrónupressa.

citrus/o *gra* sítrusávöxtur; sítrustré (*Citrus*).

civet/o *dýr* þefköttur (*Viverra civetta*).

civil/a *sag* **lög** **1** borgara-, borgaralegur. **2** leik-

ur. **-a inĝeniero** byggingaverkfræðingur. **-a leĝo** einkaréttur. **-eco** borgaraleiki. **-ulo** borgari.

civiliz/i *áhr* siða, mennta. **-ado** menntun, siðun. **ne-ito** ósiðaður maður.

civilizaci/o **1** menning. **2** menningarsamfélag. **-a** menningarlegur.

civit/o *sag* **1** fríbörg. **2** ríki. **3** borgarastétt. **-ano** þegn, (ríkis)borgari. **-aneco** (ríkis)borgararéttur. **-ismo** samfélagsfræði. **sam-ano** samlandi. **mond-aneco** hugsunarháttur heimsborgara. **inter-ana**

milito borgarastyrjöld.

cizel/i *áhr* **1** grafa *á/i*; drífa (málm). **2** gera (e-ð) fínt. **-ado** myndskurðarlist. **-ilo** graftrarverkfæri.

-isto leturgrafari.

col/o þumlungur, tomma.

cug/o *gra* þöll (bartré - fellandi) (*Tsuga*).

pseudo-o = duglasio.

cum/o *gra* skúfur. **dikotoma -o** kvíslskúfur.

cuman/o *ldf* *veð* flóðalda sem jarðskjálfti orsakar.

Ĉ, **ĉ** *mfr* **1** 4. stafur esperanto-stafrófsins. **2** (skammstöfun) = **ĉirkaŭ**.

ĉ/o *mfr* sé með hatti (heiti bókstafsins ĉ).

ĉabrak/o undirdekk.

Ĉad/o *ldf* Tsjadvatn. **-io**, **-lando** Tsjad, Tchad.

ĉagren/i *áhr* **1** hryggja, hrella, angra. **2** mislíka. **3** trufla, ónáða. **-o** gremja, angur; harmur. **-a** = **ĉagrenanta**. **-iĝi** verða óánægður, reiðast. **-ita** sorglegur, óánægður. **sen-a** áhyggjulaus.

ĉak/o hermannahúfa.

ĉakon/o chaconne (upprunalega spænskur þjóðdans frá 16. öld).

ĉalazi/o = **kalazio**.

ĉalet/o *byg* selkofi.

ĉam/o *dýr* gemsa (*Rupicapra*).

ĉambelan/o kammerherra. **-ino** kammerfrú (við hirðina).

ĉambr/o *tæk* **1** herbergi; stofa. **2** þingdeild. **3** salur. **-a** kammer-. **-aĉo** kytra. **-aro** íbúð. **-ego** salur. **-eto** þaksalur, lítið herbergi. **-isto** herbergisþjónn. **-istino** **1** herbergisþerna, þjónustustúlka. **2** = **ĉambelanino**. **-oluant** herbergjaleigusali. **luano** herbergisleigjandi. **sam-ano** herbergisfélagi. **-oplant** stofujurt. **antaŭ-o** **1** forstofa. **2** biðstofa. **ban-o** baðherbergi. **dormo-o** svefnherbergi. **foso** neðanjarðarskýli. **gasto-o** gestaherbergi. **juĝo-o** lög réttarsalur. **kaldron-o** ketilhús, miðstöð. **klaso** kennslustofa. **komando-o** *tæk* stjórnklefi. **lego-o** lesstofa. **lu-o** leiguherbergi. **manĝo-o** borðstofa. **maŝin-o** vélarrúm, vélstöð. **nebul-o** *eðl* þokuhylki. **plumbo-o** *efn* blýfóðrað herbergi. **pun-o** = **arestejo**. **skribo-o** skrifstofa.

ĉampan/o *mat* kampavín. **-izi** gera að kampavíni eða freyðivíni.

Ĉampanj/o *ldf* Champagne (hérað í Frakklandi).

ĉampinjon/o *gra* ætisveppur (*Psalliota campestris*).

ĉampion/o **1** meistari (í íþrótt); methafi. **2** forvígismaður. **-eco** meistaratígn.

ĉan/o *tæk* gikkur (á byssu).

ĉant/o *tón* kirkjusöngur; tón; tónlag, kirkjulag. **-i** *áhr* tóna. **gregoria** **-o** gregoríanskur söngur.

ĉantaĝ/i *áhr* lög kúga fé af. **-o** fjárkúgun. **-isto** fjárkúgari.

ĉap/o *tæk* húfa; hetta. **-eto** hetta. **la Ruĝa Ĉ-eto** Rauðhetta. **ban-o** sundhetta. **dorma/nokta** **-o** nátt-húfa. **fald-o** "bátur". **fel-o**, **pelt-o** loðhúfa. **verto-o** kollhúfa. **vaska** **-o** = **bereto**. **vizier-o** = **kaskedo**. **skota** **-o** skosk húfa. **-o de aŭtomobila rado** hjólkoppur. **-o de fontoplumo** sjálfblekungslok. **-o de botelo** flöskuhetta, flöskutappi.

ĉapel/o *gra* **1** hattur. **2** lok; hattur, tvíbroddur. **-ejo** hattabúð, hattaverslun. **-isto** hattari. **-istino** kvenhattasaumari, kvenhattasali. **-ita** **1** með hatt. **2** *mfr* með hatti. **-ujo** hattaskja. **bul-o** harðkúluhattur. **cilindra** **-o** pípuhattur. **kardinala** **-o** hattur kardínála. **klak-o** samfellanlegur hattur. **sun-o** sólhattur.

ĉapitr/o kaffi, kapítuli.

ĉar *mfr* **1** því að. **2** þar sem.

ĉar/o *sag* *tæk* **1** kerra, eíneykisvagn. **2** hjóla-grind, hjólabúnaður. **-ego** stór vagn, flutningsvagn. **-eto** *tæk* **1** lítill vagn, lítil kerra. **2** (á ritvél) sleði. **-isto** flutningsvagnsekill. **-umo** hjólbörur. **-levilo** tjakkur. **aŭto-o** hópferðabíll. **benko-o** hópferðabíll (oftast þaklaus). **bov-o** nautavagn. **elektro-o** rafknúin kerra. **infan-eto** barnakerra, barnavagn. **flank-o**, **krom-o** hliðarvagn. **funebra** **-o** líkvagn. **lev-o** vörulyftari, gaffallyftari. **plen-o** vagnhlass. **puŝ-o** **1** = **ĉareto**. **2** = **ĉarumo**.

ĉard/o *nýy* ungversk þorpskrá.

ĉardaŝ/o csárdás (ungverskur þjóðdans).

ĉarlatan/o **1** skottulæknir. **2** skrumari, svikari. **-i** *áhl* narra, svíkja, leika á. **-aĵo** skottulækningar, svik. **-eco**, **-ismo** skjalaraskapur. **-reklamo** skrum.

Ĉarlot/o *per* Karlotta.

ĉarm/a yndislegur, hrifandi, indæll; aðlaðandi. **-e** yndislega. **-o** yndi; unaður, fegurð (oft í ft. í þessari merkingu). **-i** *áhr* töfra, hrífa. **-aĵo** kjör-gripur (sbr. Hl. 1:7). **-eco** yndisleiki. **-ega** töfrandi, dásamlegur, frábær. **-igi** gera fagran, fegra. **-ulo** indæll maður. **-ulino** indæl kona. **mal-a** andstyggilegur, ógeðfældur. **ne-a**, **sen-a** ólaglegur, óviðkunnanlegur. **serpent-isto** slöngutemjari.

ĉarnir/o *tæk* *lfæ* *her* **1** hjara, hjör, löm. **2** liður. **universala** **-o** hjöruliður.

ĉarpent/i *áhr* smíða (úr timbri), höggva. **-ado**, **-arto** trésmíðaiðn. **-aĵo** **1** trésmíði. **2** klæðning. **3** grind (á gólfi); vinnupallur. **-isto** trésmíður. **fer-aĵo** vinnupallur á járngrind.

ĉarpi/o *sag* línskaf.

ĉart/o *sag* *lög* **1** réttindaskjal. **2** stofnskrá, leyfisbréf. **3** reglugerð. **4** leigusamningur (skips, flutningsbifreiðar eða flugvélar). **la Granda Ĉ-o de Anglujo** Skilmálaskrá mikla. **la** **-o de UNo** stofnskrá Sameinuðu þjóðanna. **-i** *áhr* taka á leigu. **-aro** *sag* skilmálaskrá, leyfisbréfaskrá, skjalabók. **-ejo** *sag* skjalasafn. **-igi** leigja (skip, flugvél o.s.frv.). **-isto** skjalafraeðingur.

ĉas/i *áhr* **1** veiða. **2** leita, sækjast eftir. **-o** eftirsókn. **-ado** veiði; leit. **-aĵo** **1** veiðidýr. **2** kjöt af veiðidýrum. **-anto** hraðbátur. **-ejo** veiðiland, veiðisvæði. **-isto** **1** veiðimaður, skytta. **2** skógarhermaður. **-leĝaro** veiðilög, veiðireglur. **-leopardo**

= **gepardo**. **-pelantoj** rekstrarmenn (í veiðum). **-permeso** veiðileyfi. **-putoro** = **furo**. **-osako** veiðitaska. **-sekti** *áhr* leita uppi. **for-i** *áhr* reka í burt, losa við, losna við. **kur-i** *áhr* elta með hundum. **pel-o** skarkveiði, fæliveiðar. **stel-i** *áhr* veiða í leyfisleysi.

ĉasi/o botngrind; undirvagn.

ĉast/a skírlífur, hreinlífur, siðlátur, látlaus. **-o**, **-eco** hreinlífi, skírlífi; siðsemi. **mal-a** ósiðsamur, lauslátur, lostasamur. **mal-i** *áhl bib* **1** vera lostafullur, svalla, drabba. **2** taka framhjá með. **mal-aĵo** saurlifnaður. **mal-eco** lostasemd, saurlífi. **mal-ejo** = **bordelo**. **mal-ulo** vændismaður, óhófsmaður; hörkarl. **mal-istino** hóra. **ne-a** siðlaus, ósiðlegur. **-afekta** teprulegur.

ĉat/oj deplar og skvettur.

ĉatobriand/o *mat* nautakjötsréttur.

ĉe *mfr* **1** (um stað) við, hjá. **2** (um tíma) um leið, við, að. **3** hjá, með. **-esti** vera viðstaddur. **-mane** í hendinni; við höndina.

ĉeĉeno *per* Tsjetsjeni. **Ĉ-io** *ldf* Tsjetsjenía.

ĉef/ *mfr* aðal-, erki-, höfuð-. **-o** aðalmaður, höfðingi; húsbóndi; forstöðumaður; stjóri. **-a** aðal-, höfuð-. **-i** *áhl* **1** vera æðstur. **2** vera mikilvægastur. **-e** aðallega. **-aĵo** aðalmálið. **-eco** æðsta vald. **mal-a**, **ne-a** **1** auka-, viðauka-, hjá-. **2** annars flokks, ómikilvægur. **-altaro** háaltari. **-angelo** erkiengill. **-artikolo** leiðari, forystugrein. **-episkopo** erki-biskup. **-grava** þýðingarmestur. **-inĝeniero** yfirverkfræðingur. **-juĝejo** hæstiréttur. **-kelnero** yfirþjónn. **-leŭtenanto** yfirlautinant. **-libro** höfuðbók, kladdi. **-manĝo** aðalmáltíð. **-masto** stórsigla. **-ministro** forsætisráðherra. **-orgeno** fyrsta handborð (orgels), háverk. **-parto** aðalhluti. **-pastro** æðsti prestur. **-preĝejo** = **katedralo**. **-pulso** niðurslag. **-redaktoro** aðalritstjóri. **-serĝento** undirforingi, yfirlíðsforingi. **-strato** aðalstræti. **-ŝlosilo** aðallykill, allsherjarlykill. **-turo** borgarturn, aðaltorn (kastala). **-urbo** höfuðborg, höfuðstaður. **-urbestro** yfirborgarstjóri, aðalborgarstjóri. **-violonisto** konsertmeistari. **-vojo** aðalbraut.

ĉeĥ/o *per* Tékki. **-a** tékkneskur. **Ĉ-io**, **Ĉ-ujo** *ldf* Tékkland. **-o-slovaka** tékkóslóvakískur, sem tilheyrir Tékkóslóvakíu. **Ĉ-oslovakio** Tékkóslóvakía.

ĉek/o *hag* ávísun, tékki. **nekovrita** **-o/senvalora** **-o** innistæðulaus ávísun, innistæðulaus tékki, gúmmítékki. **trastrekita** **-o** strikaður tékki. **vojaĝa** **-o** ferðatékki. **-libro** ávísanahefti. **poŝt-o** póstaávísun. **post-a konto** póstgíróreikningur. **bank-o** bankatékki, bankavíxill.

ĉel/o *lfæ flu eðl* **1** hús klefi. **2** dýr hólf (í

býkúpu). **3** fruma. **4** reitur (á taflborði). **5** bolur og vængir (á flugvél). **6** sella (stjórnmalamanna o.fl.). *rtæ lumelektra* **-o**, **foto-o** ljósnemi. **palisada** **-o** *gra* stafsella. **sponga** **-o** *gra* stuttfruma. **-a** holóttur, sellu-. **-aro** **1** vaxkaka. **2** sellnakerfi. **-ara** úr vaxköku, í vaxköku. **-eto** = **alveolo**. **-emajlo** = **klozono**. **-muko** = **protoplasmo**. **-veturilo** lögreglubíll, fangabíll. **lip-o** *gra* loftaugavör. **plur-uloj** = **metazooj**. **selen-o** selensnertiljósnemi. **unu-uloj** = **protozooj**. **bartavola** **-o** *eðl* snertiljósnemi.

ĉele/o *fru* Chellskaöld (um fyrri hluta fornsteinaldar).

ĉement/o *lfæ tæk* **1** tannlím, tannskorpa. **2** skelhersluduft. **-i** *áhr* herða (yfirborð máls). **-ado** skelhersla, yfirborðshersla.

ĉemizo **1** skyrta. **2** serkur, kvenskyrta. **3** bolur; stakkur. **nigraj** **-oj** svartstakkar (= **faŝistoj**). **brunaj** **-oj** brúnstakkar (= **nazioj**). **-butonoj** skyrtuhnappar. **-eto** stutt skyrta. **sub-o** nærskyrta. **sur-o** (laus) skyrtubrjóst. **har-o**, **pent-o** hæru-skyrta. **nokto-o** náttserkur, náttkjóll.

ĉen/o *tæk útv ver* **1** keðja; festi. **2** röð. **-a** keðju-. **-i** *áhr* hlekkja, fjötra, binda með keðju. **-ero** hlekkur. **-eto** festi. **-ujo** sveifarhús. **de-igi**, **el-igi** leysa, láta lausan. **kun-ado** hlekkjun; röð þar sem hvert atriði rekur annað. **sen-a** keðjulaus; ófjötraður. **ankra** **-o** akkerisfesti. **argana** **-o** kranastrengur. **fera** **-o** járnfesti. **flor-o** blómhringur. **hokmaŝa** **-o** hringfesti. **horloĝa** **-o** klukkukeðja. **hunda** **-o** hundakeðja. **karbon-o** *efn* kolefniskeðja. **kol-o** hálsfesti, hálsmen. **kuplo-o** *tæk* reiðhjólakeðja. **ora** **-o** gullfesti. **pordo-o** öryggiskeðja á hurð. **porto-o** færiband. **rul-o** keflarena. **senfina** **-o** endalaus keðja. **ŝaŭm-o** beisliskeðja. **ŝlosita** **-o** lokuð keðja. **tranĉo-o** *tæk* keðja á keðjusög. **trog-o** *tæk* skóflukeðja. **-butiko** keðjubúð. **-fumado** keðjureyking. **-kanto** keðjusöngur. **-laboro** færibandavinna. **-letero** keðjubréf. **-reakcio** keðjuverkun. **-ringo** = **ĉenero**. **-stablo** færiband.

ĉenil/o silkikögur.

Ĉerburg/o *ldf* Cherbourg (hafnarbær í Norður-Frakklandi).

ĉerimoli/o *gra* morgunberkja (ávöxtur). **-ujo** morgunberkjutré (*Annona cherimolia*).

ĉerizo *gra* kirsiber. **-ejo** kirsiberjagarður. **-arbo**, **-ujo** kirsiberjatré. **-ligno** kirsiberjaviður.

ĉerk/o líkkista. **-a** **1** líkkistu-. **2** grafarlegur; sorglegur. **-ujo** gróf, legstaður. **-veturilo** líkvagn. **en-igi** leggja í líkkistu, kistuleggja.

ĉerkes/o *per* Tjerkesskbúi. **Ĉ-io**, **Ĉ-ujo** *ldf* Tjerkessk-hérað.

ĉerp/i *áhr* **1** ausa. **2** draga út. **-o** austur (það að

ausa, og það sem ausið er). **-ado** stöðugur austur. **-aĵo** útdráttur; ausufylli. **-eto** smásopi. **-ilo** sig ausa, sleif, eysill. **el-i** áhr ausa, tæma með austri. **el-ita** þurrausinn; uppgenginn (um bók). **el-iĝi** verða uppseldur; þreytast; verða búinn. **neel-ebla** óþrjótandi, ótæmandi, óþrotlegur. **sub-i** áhr tappa.

ĉervonc/o inn térvonets, fyrrverandi rússneskur peningur.

ĉes/i áhl hætta (áhrifslaus eða með nafnhætti). **-o** stöðvun, slit, hlé. **-igi** hætta, hætta við, stöðva. **-igo** stöðvun. **-iĝi** linna, hætta að vera, byrja að hverfa. **sen-a** sífelldur, látlaus, óaflátanlegur.

ĉeval/o dýr *tæk* **1** hestur, hross (*Equus caballus*). **2** (tafl) riddari. **3** = **ĉevalpovo**. **-a** hrossa-, hesta-, hestlegur. **-aĉo** trunta, bikkja. **-aĵo** hrossakjöt. **-ejo** hesthús. **-eto** **1** lítil hestur. **2** = **poneo**. **plej amata** **-eto** áhugamál. **-ido** folald, foli. **-ino** hryssa, meri. **-isto** hestamaður, riddari. **-iro** riddaraleikur (í tafl). **-bleki** áhl hneggja. **-bredisto** hrossabóndi. **-haroj** hrosshár. **-servisto** hestaveinn. **-rajdisto** reiðmaður. **-ĉuo** skeifa. **-piedo** = **tusilago**. **-ĉanĝo** hestaskipti. **-ĉanĝejo** skiptistöð hesta. **-viro** **1** = **centaŭro**. **2** = **virĉevalo**. **antaŭ-oj** aukahestar, sem hjálpa hestum að draga vagn (t.d. upp brekku). **de-igi** **1** láta stíga af baki. **2** kasta af hestbaki. **de-iĝi** stíga af baki. **-povo** hestafl. **-manĝado** hrossát. **du-a** **1** tvíeykis-. **2** knúinn tveggja hestafla vél. **sur-igi** setja á hestbak. **sur-iĝi** fara á hestbak. **vir-o** graðhestur, stóðhestur. **balanc-o**, **baskul-o**, **lul-o** rugguhestur. **baston-o** tréhestur. **batal-o** stríðshestur. **ĉas-o** veiðihestur. **kur-o** kappreiðahestur. **rajd-o**, **sel-o** reiðhestur. **tir-o** vagnhestur. **plug-o** plóghestur. **ĉarg-o** burðarhestur.

Ĉeviot/a Montaro *ldf* Cheviot-fjöll.

ĉevron/o byg **1** sperra, sperrukjálki. **2** (í skjaldarmerkjafraeði) skárendur sem mætast í oddi á skildi. **3** strik á ermi hermannabúnings. **-i** áhr sperra.

ĉi *mfr* *ská* **1** bendir til þess sem næst liggur. **tiu ĉi** þessi hérna. **ĉi tio** þetta. **ĉi-vintre** nú í vetur. **ĉi-kune** hérmeð. **2** = **ĉi tiu**.

ĉi/o *mfr* allt. **-opova** almáttugur. **-oscia** alvitur. **-ovora** sem nærast á alls konar fæðu. **-a** alls konar, sérhver. **-amaniere** = **ĉiel**. **ĉiaokaze** hvað sem öðru líður.

ĉial *mfr* alls vegna.

ĉiam *mfr* **1** alltaf, ávallt, ætíð. **2** um leið. **por** -að eilífu. **-a** eilífur. **-ulo** fastur viðskiptavinur, fastur gestur, fastagestur. **por-a** eilífur, sem verður að eilífu. **-igi** viðhalda. **-verda** sígrænn.

ĉibuk/o tyrknesk pípa.

ĉiĉeron/o leiðsögumaður.

ĉie *mfr* alls staðar. **-a** alls staðar nálægur; algengur. **-eco** alls staðar nálægð.

ĉiel *mfr* á allan hátt.

ĉiel/o *trú kri* **1** himinn, loft. **2** himnar, himnaríki. **3** guð, drottinn. **-a** himneskur; dýrlegur; guðdómlegur. **-ano**, **-ulo** himnesk vera, góður andi. **-arko** regnbogi. **-blua** himinblár. **-ruĝo** morgunroði. **-iro** himnaför, uppstigning. **sub-a** undir beru lofti.

ĉies *mfr* einhvers; allra. **-ulino** = **prostituĉino**.

ĉif/i áhr böggla, krumpa. **-aĵo** bögglaður hlutur. **mal-i** áhr slétta. **ne-ebla** sem krypplast ekki, straufrír.

ĉifĉaf/o dýr gransöngvari (*Phylloscopus collybita*).

ĉifon/o **1** tuska, drusla. **2** ræfill, tæta. **-a** slitinn. **-aĵo** tuska, tötur. **-aro** rýjur, töttrar. **-isto** rýjusali, ruslasali, skransasali. **-ulo** ræfill, töttrum klæddur maður. **hok-isto** ruslasafnari. **lav-o** þvottatuska. **pied-o** fótatuska. **-figuro** fuglahræða.

ĉifr/o **1** leyniletur; dulmál. **2** dulmálslykill. **3** = **monogramo**. **-i** áhr dulrita. **-ado** dulritun. **-aĵo** orðsending á dulmáli. **-isto** maður sem skrifar á dulmáli. **mal-i** = **deĉifri** dulráða. **sur-i** áhr dulrita ofan í dulritun.

ĉik/o dýr læk sandfló (*Sarcopsylla penetrans*).

Ĉikago/o *ldf* Chicago.

ĉikan/i áhr **1** áreita, stríða. **2** hártoga. **-o** **1** áreitni, stríðni. **2** hártogun. **-ema** **1** stríðinn. **2** hártogandi.

ĉikl/o *efn* (mjúk og bragðlaus trjákvöða, notuð í tyggigúmmi).

ĉil/o *líf* iðramjólk.

Ĉili/o *ldf* Chile, Síle. **-ano** Chilebúi, Sílebúi. **-a** chileskur, síleskur.

ĉim/o *líf* iðramauk.

ĉimozin/o hleypir.

ĉimpanz/o dýr sjimpansi (*Pan troglodytes*).

ĉin/o *per* Kínverji. **-a** kínverskur. **Ĉ-a Maro** Kínahaf. **-aĵo** **1** hlutur frá Kína. **2** kínverskt listaverk. **Ĉ-io**, **Ĉ-ujo** *ldf* Kína. **-ologio** fræðimaður í kínverskri tungu og bókmenntum. **-ologio** kínversk fræði. **Hindo-Ĉ-io**, **Hindo-Ĉ-ujo** *ldf* Indó-Kína.

ĉinĉil/o dýr loðkanína, silkikanína (*Chinchilla*).

ĉiom *mfr* allt saman. **-a** allur saman.

ĉip/a ódýr.

ĉir/o **1** gra vafþráður. **2** dýr fálmarí. **-pieduloj** hrúðurkarlar (*Cirripedia*).

ĉirkaŭ *mfr* **1** umhverfis, kringum. **2** um. **3** hér um bil, um það bil, sirka. **-a** umliggjandi, umhverfis. **-e** umhverfis; (hringinn í) kring. **-i** áhr umlykja, umkringja. **-o** ummál. **-aĵo** umhverfi. **-igi**

setja/leggja í kringum, láta umkringja. **-antaro** fylgdarlið. **-polusa** sem liggur um/við heimskautin, heimskauta-, pólhverf. **-parolado** málalengingar, vífilengjur. **-kolo** hálsband. **-iri** fara í kringum. **-premi** umfaðma.

ĉirp/i áhl tísta (um skordýr).

ĉit! *mfr* uss, þei þei.

ĉiu *mfr* (sér)hver. **-j** allir. **-tage** á hverjum degi.

-hora á hverri stundu. **-dimanĉe** á hverjum sunnudegi. **-semajna** vikulegur, viku-. **-taga** daglegur.

-okaze hvað sem öðru líður. **-foje kiam** hvenær sem. **-jare** árlega.

ĉiz/i áhr meitla. **-ado** útskurður. **-ilo** meitill.

-ileto stíll. **ĉirkaŭ-i** áhr höggva útlínu. **bek-ilo** grópjárn, sporjárn. **ligno-ilo** tréskurðarjárn. **foldo-ilo** = **guĝo**. **gravur-ilo** = **grifelo**.

ĉizoj/o klippur, skæri; töng; dósahnífur. **-i 1**

áhr tæk skera (málm). 2 áhl umf jár víxlast. 3 gegnskera.

-ĉj *mfr* viðskeyti sem myndar gælunöfn karla, t.d. **Peĉjo** Pési, **Nikolĉjo**, **Nikĉjo** Nikki, Lási. **paĉjo** pabbi.

ĉokolad/o súkkulaði. **-a 1** súkkulaði-, úr súkkulaði. **2** súkkulaðibrúnn. **-isto** súkkulaðisali.

-ujo súkkulaðikanna.

ĉot/o *dýr* marhnútur (*Cottus*).

ĉu *mfr* **1** myndar spurningar sem hægt er að svara játandi eða neitandi, t.d. *Ĉu vi venos?* Kemurðu. *Ĉu vere?* Er það satt? **2** hvort. **-ne** er það ekki?

ĉuk/o *tæk* (renni)greip, kjafi.

ĉur/o *nýy* (gróft) sæði, sáðvökvi. **-ovoj** manns-eistu.

D, d 1 *mfr* 5. stafur esperanto-stafrófsins. 2 *tón* D. **D bemola** des. **D diesa** dís. 2 (í rómverskum tölum) D = 500. 3 *efn* D = **deŭterio**. 4 D-laga. 5 (skammstöfun) D = **deklino** **magneta**; d = **dino**.

d/o *mfr* dé (heiti bókstafsins d).

da *mfr* af (um innihald, efni í hlutum o.s.frv.) Ath. að ekki má nota **da** á undan la, ĉiu, tuta, ábendingarfornöfnum, eignarfornöfnum, tölum o.þ.u.l., og ekki heldur á undan nafnorði sem táknar ákveðið magn; í þessum tilfellum er notað **de** eða **el**. *glaso da akvo* glas af vatni. *multe da io* mikið af e-u.

dab/i *áhr* nýy núa létt. **-o** létt núning.

Dac/o *per* Dakúbúi. **-ujo** *ldf* Dakía.

dacel/o *dýr* hláturfugl (*Dacelo*).

dadaismo/o *vís* dadaismi.

dadaist/o *per* dadaisti.

dafn/o *gra* töfratré (*Daphne*), lárviðartré.

dafni/o *dýr* halafló (*Daphnia*).

Dafnis/o *per* Dafnis (hjarðsveinn sem dís ein varð ástfangin af).

dafodil/o *gra* páskalilja (*Narcissus pseudo-narcissus*).

dagerotip/o *Daguerre-ljósmynd*. **-io** *Daguerre*-aðferð.

Dagestan/o *ldf* Dagestan.

Dagobert/o *per* Dagbjartur. **-a** Dagbjört.

Dahome/o *ldf* Dahomey (fyrirverandi heiti á Benín, sjá **Benino**).

dajmon/o *god* fylgjuð. **-ismo** *bók*.

Dakot/o *ldf* Dakóta, Dakota. **Nord-o** Norður-Dakóta. **Sud-o** Suður-Dakóta.

dakrioadenit/o *læk* tárakirtilsbólga.

dakriocist/o *læk* tárapoki. **-ito** tárapokabólga.

daktil/o *gra* ská 1 daðla. 2 réttur þríliður. **-a** 1 döðlu-. 2 með/i réttum þríliðum. **-ujo** *gra*, **-arbo**, **-opalmo** döðlupálmi (*Phoenix dactylifera*).

daktilid/o axhnoðapunktur (*Dactylis glomerata*).

daktilograf/i *áhr* vélrita.

daktiloskopi/o fingrafararannsókn.

Dalai-lama/o *trú* Dalai Lama, yfirmunkur búddadóms Tíbets.

dali/o *gra* glæsifífill, glitífífill (*Dahlia*) (= **georgino**).

dalmat/o *per* Dalmatúbúi. **D-io**, **D-ujo** *ldf* Dalmatía. **-a** dalmatískur.

dalmatik/o *kaþ* dalmatíka, einkennisklæði djákna í messu.

daltonism/o *læk* litblindla.

dam/o *kaþ* 1 dama, hefðarkona, hefðarfrú. 2

lafði. 3 (í spilum og skák) drottning. 4 (í dammspili) dama. **Nia D-o** María mey. **-oj** dammur, dammspil. **ludi -ojn** tefla damm. **-igi 1** breyta í drottningu. 2 breyta í dömu. **-cervo** = **damao**. **-ludo** = **damoj**. **-peco** dammtafla. **honor-o** hirðmær.

dama/o *dýr* dádýr (*Cervus dama*).

damaĝ/i *áhr* skaða, skemma, spilla. **-o** skaði, tjón, skemmdir.

damask/o *damask*. **-i** *áhr* vefa damask.

Damask/o *ldf* Damaskus (höfuðborg Sýrlands). **-ano** Damaskusbúi.

damasken/i *áhr* *tæk* rista/greypa rósir á. **-ita** *štalo* rósgreypstál.

Damian/o *per* Damíanus.

damn/i *áhr* *trú* dæma til eilífrar refsingar. **-o** glötun, fordæming. **-inda** ámælisverður, bölvður. **-e** hver fjandinn, skollinn sjálfur!

Damokl/o *per* Damókles. **glavo de -o** damóklesarsverð, yfirvofandi hætta.

damp/i *áhr* *tón* deyfa (hljóð í hljóðfæri). **-ilo** *tón tæk* 1 hljóðdeyfir. 2 hljóðkútur.

dan/o *per* Dani. **D-io**, **D-ujo**, **D-lando** *ldf* Danmörk. **-a** danskur.

Danae *god* Danáa (dóttir Akrisíósar konungs í Argos, en Seifur átti við hana son er Perseifur hét).

Dana/o *per* (í grískum þjóðsögum) Danao (konungur í Argos og faðir fimmtíu dætra). **-idoj** Danáar (= Grikkir). **-idinoj** *god* Danaosdætur.

danc/i *áhl* *áhr* dansa. **-o** dans. **-ado** dans; það að dansa. **-ejo** danssalur. **-igi 1** láta dansa. 2 **-igi la tablojn** (á andatrúarfundi) láta hreyfast miðilsborð (til þess að færa boð frá framliðnum mönnum). **-isto** dansari. **-istino** dansmær. **-arto** danslist. **-opaño** dansspor. **kun-ant(in)o** meðdansari. **klak-o** steppdans. **morto-o** *fag* dauðadans. **snur-isto** línudansari. **ventro-o** magadans.

Dancig/o *ldf* Gdansk, Danzig.

dand/o spjátrungur. **-i** *áhl* spjátra sig, líta út fyrir að vera spjátrungur. **-ismo** spjátur. **for-i** *áhr*, **tra-i** *áhr* eyða vegna spjáturs.

dangér/o hætta. **-a** hættulegur. **-e** hættulega. **-i** *áhl* vera hættulegur. **-eco** öryggisleysi. **en-igi** stofna í hættu. **sen-a 1** hættulaus. 2 = **sekura**. **sen-eco 1** hættuleysi. 2 öryggi.

Daniel/o *per* Daníel.

dank/i *áhr* 1 þakka. 2 = **šuldi**. 3 afþakka. **-o 1** þökk, þakkarorð. 2 þakkargjöf, þakkargerð. **-a** þakklátur. **-e** með þakklæti, með þökkum. **-'** al vegna. **-'** al li það var honum að þakka að... **-'** al **Dio** Guði sé þökk, lof. **-eco** þakklæti. **-ema** þakarsamur í eðli sínu. **-inda** þakkarverður. **ne-inde**

ekkert að þakka. **for-i** *áhr* 1 afþakka. **2** = **abdiki**. **ne-ema** 1 óþakklátur. **sen-a** 1 óþakklátur. **2** vanþakklátur. **antaŭ-i** *áhr* þakka fyrirfram. **mal-i** *áhr* styggjast af.

Dant/o *bók* Dante (ítalskt skáld). **-eca**, **-eska** danteískur.

Danub/o *ldf* Dóná.

Dardanel/oj *ldf* Hellusund, Dardanellasund.

Dari/o *sag* Dareios, heiti ýmissa persakonunga.

dariol/o *mat* rjómaterta.

darkemon/o *sag* daríki, Daríusdalur (persneskur gullpeningur sem vó um 8 gr.).

darm/o *trú* kenningar Búdda, dharma.

darsonvalizi *áhr* læk lækna með Arsonvalsaðferð.

dartr/o *læk* hrúður, flasa.

Darvin/o *per* Darwin (enskur náttúrufræðingur). **-ismo** *lf* Darwinskenning.

dat/o (mánaðar)dagur; dagsetning. **-i** *áhr* 1 dagsetja. **2** tímasetja, árfæra. **-iĝi**, **-umi** *áhl* eiga rót sína að rekja (**de** = til). **-ilo** dagstimpill. **-eraro** 1 dagsetningarvilla. **2** = **anakronismo**. **-festo**, **-reveno** ártíðardagur; afmælisdagur. (**internacia**) **-linio** *ldf* daglína. **antaŭ-i** *áhr* dagsetja/tímasetja fyrir réttan tíma; dagsetja (e-ð, t.d. bréf) fyrr en það er skrifað. **freŝ-a** nýlegur. **ĝis-a** nýr, nýjastur, nútíma-. **ĝis-iĝi** uppnýja, halda í dagshorfi, dagfæra. **mis-i** *áhr* dagsetja rangt. **pag-o** gjalddagi. **post-i** *áhr* dagsetja fram í tíð. **sam-a** frá sama degi. **sen-a** ódagsettur.

dativ/o *mfr* þágufall.

datur/o *gra* 1 gaddepli (jurtin) (*Datura stramonium*). **2** gaddepli (aldinið). **-ujo** gaddepli (jurtin).

daŭ/o *sig* arabískur seglbátur með einu segli.

daŭb/o *tæk stæ* *ldf* 1 tunnustafur. **2** spjald (í skyrtu); þríhyndur geiri. **3** boginn flötur keilu. **4** tímabelti.

daŭfen/o *sag* krónprins (Frakka), ríkiserfingi.

daŭr/i *áhl* 1 vera áfram, haldast. **2** standa yfir; endast. **-o** endingartími; tíminn meðan e-ð stendur yfir. **en la -o da** í, um ... skeið. **-(em)a** *hlj* endingargóður, haldgóður. **-e** 1 varanlega. **2** lengi. **-ado** áframhald. **-iĝi** halda áfram; lengja. (*Ath.* að forðast ber að nota **-iĝi** með nafnhætti, t.d. í stað **li daŭrigis kanti** er betra að segja **li daŭre kant(ad)is** eða **li daŭrigis la kantadon**). **-igo** framhald. **-igota** framhald, frh. (í næsta blaði). **mal-a**, **ne-a** skammvinnur, skammgóður, óstöðugur. **jar-a** einær. **longe-a** sem endist lengi. **preter-i** *áhr* haldast/endast lengur en. **viv-a** ævilangur. **viv-o** ævi, ævilengd.

David/o *per* Davíð.

davit/o *sig* (báts)ugla.

dazibat/o *dýr* stingskata.

dazip/o *dýr* e.k. beltisdýr (*Dasyopus*). **-edoj** beltisdýr (*Dasypodidae*).

DDT *efn* DDT.

de *mfr* frá, af. Þessi forsetning táknar **1** eignarfall, t.d. *la libro de Petro* bókin frá Pétri. **2** uppruna, t.d. *veturi de Parizo al Berlino* ferðast frá París til Berlínar. *desalti de ĉevalo* stökkva af hestbaki. *li mezuris la larĝon deloke de la pordego ĝis la korto* hann mældi breiddina frá hliðinu að forgarðinum. *la helpo venis de li hjálpin* kom frá honum. *ŝi prenis la infanon de ĉe mi* hún tók barnið frá mér. *ekstermi la popolon de sur la tero* afmá mennina af jörðinni. **3** upphafstíma, t.d. *de mateno ĝis vespero* frá morgni til kvölds. *de du jaroj li malsanis* hann hefur verið veikur í tvö ár. (*Ath.* í þessari merkingu er oft notað **ekde**, **de post** eða **detempe de**, t.d. *redonu al ŝi ĉiujn elspezojn de la kampoj post la tago, kiam ŝi forlasis la landon* skilaðu henni aftur öllum afrakstri akranna frá þeim degi er hún fór úr landi. *li estis batalisto detempe de siaj pli junaj jaroj* hann hefur verið bardagamaður frá barnæsku sinni). **4** orsök, t.d. *ili ebriiĝis, sed ne de vino* þeir eru drukknir, og þó ekki af víni. *tremi de malvarmo* skjálfa af kulda. **5** (með sögn í þolmynd) framkvæmanda verknaðarins, t.d. *La virino estis mortigita de sia edzo* Konan var drepin af mannum sínum. (*Ath.* þar sem merking **de** kann að vera vafasöm, er oft betra að nota **disde** eða **fare de**, eftir atvikum, t.d. *la konkero de Anglujo fare de (eða far) de normandoj*). **-iĝi** nema burtu, færa burtu. **-iĝi** skiljast frá, skilja í sundur. **ek-** allt frá. **-fali** *áhl* falla ofan. **-flui** *áhl* renna burt; fjara út. **-formi** *áhr* afmynda, skemma, afskræma. **-klini** *áhr* snúa frá; víkja frá. **-meti** *áhr* aflaga. **-meti ovon** verpa egg. **-lasi** *áhr* leggja niður, setja niður. **-skvarmiĝi** flagna, hreistra. **-verŝi** *áhr* hella úr. **-veni** stafa frá, vera kominn af. **-vojigi** afvegaleiða. (*Ath.* með efnafræðiorðum = **des-** t.d. **dehidrogeni** = **deshidrogeni**).

debat/o rökræða, umræða. **-i** *áhr* rökræða, taka til umræðu. **-a** **societo/klubo** málfundafélag.

debet/o úttekt, skuld; skuldadálkur, debet. **-i** *áhr* skuldfæra, færa til skuldar. **-a** **saldo** debet-saldó. **-ulo** = **debitoro**.

debil/a *læk* máttvana, lé magna, þröttlaus. **-eco** magnleysi, þröttleysi, fjörleysi. **mensa -eco** gáfnatregða, skynsemiskortur.

debit/o góð sala, afsetning, **havi grandan -on** seljast vel. **-i** *áhr* selja í smásölu. **-ejo** smásala, smásöluverslun.

debitor/o *hag* skuldari, skuldunatur.
Debora *bib* Debóra.
debut/i *áhl* koma opinberlega fram í fyrsta sinni. **-o** fyrsta framkoma (t.d. á leiksviði); frumraun. **-a** *parolado* jómfrúrræða. **-anto** byrjandi, viðvaningur.
dec/i *áhl* **1** sæma. **2** eiga við. **-a** **1** hæfilegur, viðeigandi. **2** sæmilegur. **-(ec)o** velsæmi, sómi. **-e** tilhlýðilega; hæfilega. **mal-a** ósæmilegur, ósíðlátur. **ne-a** ótilhlýðilegur.
decembr/o desember, desembermánuður. **-isto** desember-samsærismaður (í Rússlandi árið 1825).
decemvir/o *sag* maður í títumannaráði.
deci/ *vís* desí- (forskeyti eininga 10^{-1}). **-litro** desílítri. **-metro** desímetri.
decid/i *áhr* **1** ákveða. **2** afráða. **3** útkljá. **-o** **1** úrskurður. **2** ákvörðun. **juĝa -o** dómur; dómgreind; úrskurður kviðdóms. **-a** ákveðinn, endanlegur, staðfastur. **-eco** staðfesta, ákveðni. **-ema** einbeittur. **-enda** sem um er deilt, sem ber að útkljá. **-igi** telja á, fá til að; ljúka. **-iĝi** sannfærast. **antaŭ-i** *áhr* ákveða fyrirfram. **antaŭ-o** fyrirfram tilbúin ákvörðun. **for-i** *áhr* hætta við. **mem-o** sjálfs-ákvörðun. **ne-ebla** óleysanlegur. **ne-ema**, **sen-a** óráðinn, hikandi; óákveðinn. **propra-e** af eigin ákvörðun.
decidu/a *gra* *dýr* **1** (um tré o.þ.u.l.) sumargrænn. **2** skammær. **-aj** *dentoj* barnatennur. **-o** *lfæ* legfellibelgur, æðabelgur.
decimal/a *stæ* tuga-. **-a** *frakcio* tugabrot. **-a** *klasifiko* tugaflokkun. **-a** *komo* tugabrotskomma, tugakomma, komma (á undan aukastöfum). **-a** (**nombro**)*sistemo* tugakerfi. **-o** **1** tugabrot. **2** aukastafur.
deĉifr/i *áhr* ráða fram úr; lesa úr. **-ado** ráðning, úrlestur.
Dedal/o *god* Daidalos, völundarsmiður sem smíðaði vöfundarhúsið á Krít.
dediĉi/i *áhr* *trú* **1** vígja, helga. **2** tileinka. **-o** **1** vígsla. **2** tileinkun.
dedukt/i *áhr* afálykta. **-o** afályktun. **-a** afályktunar-, afályktandi.
defend/i *áhr* *lög* **1** verja. **2** rökstyðja. **3** vernda. **-o** vörn, vernd; málsvernd. **-a** varnar-. **-e** **de** til þess að verja. **sen-a** varnarlaus. **-ebla** verjanlegur; réttlæt看anlegur. **-isto** málafærslumaður verjanda. **sin-o** sjálfsvörn.
defensiv/o *her* **1** vörn. **2** varnarstríð. **-a** varnar-, varnarstríðs-. **-e** til varnar. **-e** **stari** vera búinn til varnar.
deferent/a *lfæ* **-a** *kanalo* sáðrás (= *spermodukto*).

defetism/o uppgjafarandi.
defetist/o sá sem er á því að gefast upp.
defi/i *áhr* **1** skora á, mana; bjóða byrginn; skora á hólmi. **2** koma í veg fyrir, gera (e-n) ómögulegan. **-o** áskorun, áskorun til einvígis. **-a** ögrandi.
deficit/o *hag* halli. **-a** á halla.
defil/i *áhl* *her* (um hermenn) ganga framhjá. **-o**, **-ado** langfylking, framhjágangi. **-ejo** skarð. **la Termopila -ejo** Laugaskörð.
definitiv/a endanlegur. **-e** endanlega. **-igi** staðfesta.
deflaci/o *hag* verðhjöðnun, gengislækkun, verðhrun. **-i** *áhl* valda gengislækkun.
deflagraci/o *efn* brennsla, bruni.
deflor/i *áhr* *læk* afmeyja.
defraŭd/i = **fraŭdi**.
degel/i *áhl* bráðna, þiðna. **-o** þiðviðri, hláka, þíða. **-aĵo** krapí. **-igi** bræða, þíða.
degener/i *áhl* *eðl* **1** úrkynjast, úrættast. **2** (í líffræði) hverfa aftur. **3** hrörna. **-(ad)o** *lfe* **1** úrkynjun; hrörnun, rýrnun. **2** afturhvarf; afturför. **-inta** úrkynjaður. **-igi** veikja. **-aĵo** úrkynjaður einstaklingur/hlutur.
degn/i *áhr* *ská* **1** (með nafnhætti) sýna það lítillæti að. **2** (með andlagi) virða e-n e-s. **mal-i**, **ne-i** *áhr* virða e-n ekki e-s.
degrad/i *áhr* aftigna, setja af. **-ado** afsetning. **-a** lækkandi, aftignandi.
dehisk/i *áhl* *gra* (um fræhyði jurta) opnast. **-a** sem opnast, gapandi. **-(ad)o** opnun.
deism/o = **diismo**.
deist/o = **diisto**.
dej/o *per* dey (tyrkneskur landstjóri í Alsírshöfn og Trípólí).
Dejanira *per* Deianeira (mey sem Herakles náði á sitt vald með því að berjast við Akkelóos).
Dejm/o *stj* Deimos (annað tungla Mars).
deĵor/i *áhl* (um hermenn, lögreglu o.þ.u.l.) gegna starfi, vera á vakt. **-o** vakt. **-a** *oficiro* ábyrgur foringi á vakt. **-anto** vaktmaður. **-ejo** varðstofa, vaktstofa; vörður.
dek tíu. **-a** tíundi. **-e** í tíunda lagi. **-o** **1** tugur. **2** tíu. **-estro** foringi yfir tíu (mönnum). **-obla** tífaldu. **-oble** tíu sinnum. **-obligi** tífalda, margfalda með tíu. **-ono** tíundi hluti. **-onaĵo** tíund (einnig **dismo**). **-ope** tíu og tíu, tíu saman. **-uma** = **dek-aria**. **-umi** *áhr* *her* taka af tíunda hvern mann í refsingarskyni. **-unu** ellefu (ath. tvö orð). **-unua** ellefti (ath. samsett orð m. bandstriki). **-du** tólf. **-dua** tólfti. **-duo** tylft. **-tri** þrettán. **-tria** þrettándi. **-kvar** fjórtán. **-kvara** fjórtándi. **-kvin** fimmtán. **-kvina** fimmtándi. **-ses** sextán. **-sesa**

sextándi. - **sep** sautján. - **-sepa** sautjándi. - **ok** átján. - **-oka** átjándi. - **naŭ** níttján. - **-naŭa** níttjándi. - **foje** tíu sinnum. - **kelke** rúmlega tíu. **du-** tuttugu (ath. eitt orð). **du-a** tuttugasti. **du-o** skor, tveir tugir. **tri-** þrjátíu. **tri-a** þrítugasti. **kvar-** fjörutíu. **kvar-a** fertugasti. **kvin-** fimmtíu. **kvi-a** fimmtugasti. **ses-** sextíu. **ses-a** sextugasti. **sep-** sjötu. **sep-a** sjötugasti. **ok-** áttatíu. **ok-a** áttugasti. **naŭ-** níutíu. **naŭ-a** níttugasti. - **kelkjarulo** táníngur. **jar-o** áratugur. - **peduloj** skjaldkrabbar, tífatlur (*Decapoda*).

deka/ *vís* deka. (forskeyti eininga 10.

deka/ *alm* tí. - **edro** tíhliðungur, tísiðungur.

dekad/o tíu dagar, tíu daga tímabil.

dekadenc/o hrörnun, hnignun. - **i áhl** hnigna, hrörna. - **a** hnignandi. - **ulo** maður sem fer hnignandi.

dekalen/o *efn* dekalín.

dekalog/o *bib* boðorðin tíu.

Dekameron/o *inn* Tíðægra (verk eftir ítalska skáldið Boccaccio).

dekan/o *kaþ* *efn* 1 prófastur. 2 (við háskóla) deildarforseti. 3 dekan. - **eco** prófastsdæmi, prófastsembætti. - **ejo** prófastssetur.

dekant/i *áhr* hella um (til þess að botnfallið verði eftir).

dekapod/oj = **dekpieduloj**.

Dekapol/o *bib* Dekapólís.

dekat/i *áhr* afgljá (ullarvarnað).

dekatlon/o *íþr* tugþraut.

Dekkan/o *ldf* Dekan.

deklam/i *áhr* 1 lesa upp. 2 segja fram. - **a** málskrúðs-; fjálgur, fjálglegur. - **o** upplestur. - **ado** 1 flutningur, mælskulist. 2 orðagjálfur. **ajo** áköf ræða. - **arto** mælskulist. **ekspon-i** *áhl* auglýsa vörur með ávarpi.

deklar/i *áhr* **lög** *hag* 1 lýsa yfir; auglýsa; segja frá, útskýra. 2 telja fram; framvísa (vörum í tolli). 3 (um sögn í spilum) segja. - **o** 1 yfirlýsing. 2 vörulýsing. 3 sögn. **jur-o** eiðsvarin yfirlýsing. **am-o** ástarjátning. **dogan-o** tollskýrsla.

deklaraci/o opinber yfirlýsing.

deklinaci/o 1 *mfr* fallbeyging. 2 *stj* fjarlægð stjörnu frá miðbaug, miðbaugsfirð, stjörnubreidd. 3 *sjó* segulskekkja. - **i** *áhr* fallbeygja, beygja (fallorð). - **ne-ebla** óbeygjanlegur (um fallorð).

dekliv/o *lfæ* *umf* brekka, hlíð. **transversa** - **o** halli (á vegi). - **a** hallandi, aflíðandi, skásettur. - **i áhl** halla, hallast, vera hallur. - **ajo** *umf* brekka, halli, hól, bakki. - **eco** halli. - **indikilo** hallamælir. - **ometro** = **klinometro**.

dekokt/i *áhr* *efn* seyða úr. - **ajo** seyði.

dekolt/i *áhr* 1 flá, kringja (kjól). 2 klæða í fleg-

inn kjól. - **ajo** kringing. - **ita** fleginn.

dekor/o = **dekoracio**.

dekoraci/o 1 skreyting, útfllur; skraut. 2 leiktjöld. 3 orða, heiðursmerki (= **ordeno**). - **a** skrautlegur, skraut-. - **ado** skreyting. - **oj** tignarbúnaður (frímúrara). - **isto** 1 leiktjaldamálari. 2 innanhússarkitekt. - **riča** *lei* skrautríkur. - **ŝanĝo** *lei* leiktjaldaskipti.

dekrement/o *rtæ* rénun, rýrnun, skerðing. **logarítma** - **o** *eðl* bælitala, logtala bælingar.

dekrepit/o *efn* snark (vegna hita). - **i áhl** snarka.

dekret/o *lög* tilskipun, fyrirskipun (stjórnvalda). - **i áhr** fyrirskipa, úrskurða.

dekstr/a *fél* hægri. - **e** hægri megin, til hægri; á hægri hönd. - **en** til hægri. - **ulo** 1 hægrimaður, hægrisinnaður maður, hægrisinnaður maður, hægrisinnaður maður, hægrisinnaður maður. - **ena**, - **uma** *gra* *dýr* *stæ* *tæk* 1 réttsælis. 2 réttgengur. - **ogira** *efn* sem beygir til hægri. - **amana** réttthentur. - **amanulo** = - **ulo** 2. **ambau-a** jafnvígur á báðar hendur. **de-a** *bif* hægri megin. **mal-a** vinstri. **mal-e** vinstra megin, til vinstri. **mal-en** til vinstri. **mal-uma** 1 rangsælis. 2 vinstri-. **mal-ulo** 1 *fél* vinstrimaður, vinstrisinnaður maður, vinstrisinnaður maður. 2 örvhentur maður. **mal-amana** örvhentur. **mal-amanulo** = **maldekstrulo** 2.

dekstrin/o *efn* dextrín, sterkjúlím.

dekt/o *tón* tíund.

dekubit/o *læk* legustaða.

Delavar/o - **io** Delaware (fylki í Bandaríkjunum).

deleg/i *áhr* senda (sem fulltrúa). - **ito** fulltrúi, umboðsmaður. - **itaro** *sag* fulltrúanefnd, allir fulltrúar.

delegaci/o = **delegitaro**.

delekt/i *áhr* ská gleðja. - **iĝi** *kaþ* gleðjast. - **inda** ljúffengur; unaðslegur.

Delf/o *sag* Delfí.

Delf/oj *sag* Delfí.

delfen/o 1 *dýr* höfrungur (*Delphinus*). 2 *stj* **D-o** Höfrungurinn (stjörnumerki).

delfini/o *gra* spori (*Delphinium*), riddaraspori (*Delphinium cultorum*) (einnig **kavalirsprono**).

Delft/o *ldf* Delft (bær í Hollandi). - **ajo** hollensk steinvara, postulín.

Delhi/o *ldf* Delí, Delhí. **Nov-o** Nýja Delí, Nýja Delhí (höfuðborg Indlands).

delic/o *ská* unaður, áköf gleði.

delikat/a 1 þunnur, fíngerður, fínn; mjúkur. 2 ljúffengur, lostætur, gómsætur. 3 viðkvæmur, vandmeðfarinn. 4 smekklegur. - **ajo** sælgæti. - **eco** 1 fínleiki; mýkt. 2 viðkvæmni. 3 ljúffengi, lostæti. 4 háttvísi. 5 brögð, viðsjálmi. - **enta** tilfinninga-

næmur, viðkvæmur. **mal-a** 1 klaufalegur. 2 grófur; ruddalegur, ófínn. **mal-ulo** durgur, búri, dóni. **sen-a** ókurteis, ónægætinn. **sen-eco** ókurteisi. **tro-eco** ofurviðkvæmni.

delikt/o *lög* lagabrot; vanræksla (skyldustarfs). **-ulo** afbrotamaður, sakamaður. **knabaj -uloj** afbrottaunglingar, vandræðaunglingar.

delikvesk/a *efn* rakasjúgandi. **-i** *áhl* sjúga í sig raka. **-eco** rakasög.

Delila *bib* Selíla, Dalíla (portkona sem sveik Samson).

delir/i *áhl* vera með óráði. **-o** óráð, æði. **al-kohola trema -o** drykkjuæði, brennivínsæði. **-a** sem hefur óráð, æðisgenginn. **-ajo** óráðstal.

delkreder/o *hag* trygging umboðsmanns gagnvart seljanda á skilvísri greiðslu kaupanda. **-a provizio** þóknun umboðsmanns fyrir slíka tryggingu.

Delos/o *ldf* Delos (eyðiey þar sem goðin Apollon og Artemis fæddust).

delt/o *ldf* delta, óseyri, óshólmi.

delta *mfr* delta, 4. bókstafur gríska stafrófsins (Δ, δ).

deltoid/o *lfæ* axlarvöðvi.

demagog/o lýðskrumari; æsingamaður. **-a** lýðæsandi, lýðskrums-. **-eco** = **demagogio**.

demagogi/o lýðskrum, lýðæsingar.

demand/i *áhr* spyrja. **-o** *mfr* 1 spurning; spursmál. 2 umræðuefni. **-a** *mfr* spurnar-, spurningar-. **-a pronomo** spurnarforbafn. **-a signo** spurningarmerki. **-ado** yfirheyrsla. **-aro** spurningalisti, prófblað. **-ema** spurull, forvitinn. **el-i** *áhr* spyrjast fyrir. **pri-i** *áhr* yfirheyrsla, rannsaka. **-osigno** spurningarmerki. **sen-e** spurningalaust.

demark/i *áhr* marka, aðgreina; ákveða takmörk, ákveða landamæri. **-o** takmörkun; markalína; afmörkun.

demarkaci/o *lög* = demarko.

demars/o *lög* fyrirspurn (stjórnmalalegs efnis).

demenc/o *læk* vitglöp, vitstol, vitfiring. **frua -o** æskuvitglöp, æskugeðveiki, gelgjuklofi. **senila -o** elliglöp. **-ulo** maður með vitglöp.

dement/i *áhr* = malkonfirmi.

Demeter *god* Demetra, Demeter (gyðja akuryrkjunnar hjá Forngríkkjum).

Demetri/o *per* Demetríus.

demimond/o vændislýður (= duonmondumo).

demisi/i *áhr* segja af sér embætti. **-o** afsögn.

demiurg/o *trú* heimsskapari (en ekki almáttugur).

demografi/o *fél* fólksfjöldafræði. **-isto** fólksfjöldafræðingur (einnig demografo).

demokrat/o 1 lýðræðismaður, þjóðræðismaður, lýðræðissinni. 2 demókrati. **-a** lýðræðis-, lýðræðislegur. **-a partio** demókrataflokkur. **-aro** lýðræði, lýðræðismenn. **-eco** lýðræðisleikur. **popol-a** alþýðulýðveldis-. **social-a** sósíaldemókrata-. **social-o** jafnaðarmaður, sósíaldemókrati.

demokrati/o lýðræði, þjóðræði. **-a** lýðræðis-. **popol-o** alþýðulýðveldi. **social-o** sósíaldemókrataflokkur, jafnaðarmannaflokkur. **-igi** koma á lýðræði í.

Demokrit/o *per* Demókrítos (forngrískur heimspekingur).

demon/o *trú kri* 1 illur andi, djöfull. 2 illur maður. **-a** 1 djöfulllegur. 2 sem lýtur að djöflum. **-ismo** djöflatrú. **-eto** púki. **-ologio** djöflafræði. **-omanio** djöfulæði. **-havanto** maður haldinn illum anda, djöfulóður maður.

demonstr/i *áhr* færa sönnur á, sýna, sanna. **-(ad)o** full sönnun; sýning. **-ebla** sýnilegur; sannanlegur. **-isto** vörukynnir.

demonstraci/o *her* 1 = **demonstrado**. 2 kröfuganga; mótmælafundur. 3 hótanir; sýndarfram sókn.

demonstrativ/o *mfr* ábendingarorð (forbafn, atviksorð eða lýsingarorð).

demoraliz/i *áhr* siðspilla, veikja aga í; draga kjark úr. **-a** siðspillandi; upplausnar-. **-igo** siðspilling; agaspilling; upplausn.

Demosten/o *per* Demosþenes (forngrískur mælskumaður).

demotik/a *hús -a skribo* lýðletur.

denar/o *tæk* 1 denari. 2 (þyngdareining til að gefa til kynna fínleika þráðar, t.d. í sokkum).

denatur/i *áhr* menga, svipta eðli sínu. **-ilo** mengunarefni, eðlisbreytingarefni.

dendrit/o *jar lfæ* 1 gripla. 2 steinn sem í eru greinóttar æðar.

dendrolag/o *dýr* trjákingúra (*Dendrolagus*).

dendrolog/o trjáfræðingur.

dendrologi/o *vís* trjáfræði.

Deneb/o *stj* Deneb (stjarnan α í Svaninum).

Denebol/o *stj* Denebóla (stjarnan β í Ljóninu).

deng/o *læk* kvefpest (í hitabeltinu).

denominaci/o *hag* mynteining; verðgildi.

denominator/o *stæ* nefnari (brots).

dens/a *vís* 1 þéttur; þykkur. 2 *ljó* ógagnsær. 3 riðvaxinn. 4 *efn* sterkur. **-e** þétt-. **-e loĝata** þéttbyggður. **-o** þykkasti/þéttasti hlutinn. **en la -o de la batalo** þar sem mest mæðir. **-ajo** 1 = **densejo**. 2 *ljó* dökki hluti (myndar). 3 *lyf* tafla. **-eco** *eðl* þéttleiki, eðlismassi, þykkleiki, þykkni. **-ejo** þykkni, þykkt, þéttvaxinn hluti (skógar). **-igi** 1 safna saman, beina

á einn stað. **2** þétta, þjappa saman; þykkja. **-igilo** *ljó* styrkingarefni; styrkingaraðferð. **-iĝi** þykkna, stírðna. **-korpa** = **densa** **3**. **-ometro** *eðl* flotvog (= **aerometro**). **-ometrio** þykknismæling. **mal-a** *ljó* **1** þunnur, léttur. **2** strjál-, strjáll. **3** gagnsær. **mal-ejo** (skógar)rjóður. **mal-igi** *ljó* þynna; fækka. **mal-iĝi** þynnast, fækka. **kun-igi** hleypta, láta gerjast. **fluks-o** seigja. **fluks-o** **magneta** *eðl* segulflæðiþykkni. **helo-o** *eðl* birtuþykkni. **induk-o** *eðl* flæðiþykkni. **elektra** **induk-o** raffærslusvið, rafflæðiþykkni. **magneta** **induk-o** = **fluks-o** **magneta**. **kurento-eco** *rtæ* straumþykkni. **ŝovo-o** **elektra** *eðl* þykkni rafstöðuþrýstings.

dent/o *lfæ* *tæk* *dýr* **1** tönn. **2** tindur (í gaffli, hrífu, o.s.frv.); snös. **-a** **1** tann-. **2** tenntur. **-a** **konsonanto** = **dentalo**. **-i** *áhr* (um sög) skerða; (um hrífu) tinda. **-ita** tenntur. **-aĵo** *vél* **1** takki (frímerkis). **2** tannhjólateging, tannhjólategisl. **-aro** tennur. **-ego** vígtönn. **-eto** barnatönn. **-ingo** = **alveolo**. **-isto** tannlæknir. **-istarto** tannlæknisfræði. **-izi** *tæk* fræsa, tenna. **-izilo** fræsir, fræsivél. **-obreĉa** gistenntur. **-obroso** tannbursti. **-opasto** tannkrem. **-opuŝi** *áhl* taka tennur. **-oskrapuloj** = **ronĝuloj**. **-otirilo** tannútdráttartöng. **-vica** tenntur. **en-igi** tengja (tannhjól o.þ.u.l.) saman. **sen-a** tannlaus. **sen-eco** tannleysi. **sen-uloj** tannleysingjar (*Edentata*). **kojno-o** = **kanino**. **lakto-o** barnatönn. **muel-o** = **molaro**. **mur-o** *hús* múrtindur. **okul-o** augntönn. **saĝo-o** vísdómstönn. **tranĉ-o** = **incizivo**. **tri-o** þríforkur. **vango-oj** jaxlar og forjaxlar. **-opero**, **-arangô** tannasetning, tannagerð. **paroli** **inter-e** nöldra. **-radero** tannhjólateging. **-relo** tannhjólbraut. **-stango** skreppa. **en-igi** **-aron** setja í gír. **leon-o** = **leontodo** og **taraksako**. **-umi** *áhr* stanga úr tönnunum.

dental/o *hlj* tannmælt hljóð, tannhljóð.

dentari/o *gra* laukablaðka, tannrót (fjölær jurt) (*Dentaria bulbifera*).

dentin/o *lfæ* tannbein.

dentologi/o tannlækningar; tannlæknisfræði.

denud/i *áhr* *jar* svarfa.

denunc/i *áhr* ljósta upp, kæra (glæp), ákæra opinberlega. **-anto** kærandi, uppljóstrunarmaður. **-antaĉo** kjaftás, kjaftaskúmur. **-isto** uppljóstrari.

deodar/o *gra* himalajasedrustré (*Cedrus deodara*) (= **himalaja cedro**).

deontologi/o *vís* siðfræði.

departement/o **1** stjórnardeild; ráðuneyti. **2** (í Frakklandi) sýsla. **sub-o** = **arondismento**. **-estro** sýslumaður.

depend/i sjá **pend/i**.

depeŝ/o hraðboð, hraðskeyti (einkum opinbert,

eða innan hins opinbera). **-i** *áhr* tilkynna með hraðskeyti/embættisbréfi.

depløj/i *áhr* *her* dreifa (hermönnum eða her sveitum). **-o** röðun, skipun, dreifing (hers).

depon/i *áhr* **1** fela til geymslu, leggja inn (til geymslu), selja í hendur. **2** setja sem tryggingu. **3** *jar* *efn* fella út. **-(it)aĵo** innlegg. **-anto** innstæðueigandi (í banka). **-ejo** geymsluhólf, öryggishólf (í banka eða hóteli); geymsla, geymslustaður. **-atesto** farangursmiði; geymslumiði; innleggskvittun. **-prenanto** geymslumaður, fjárhaldsmaður.

deport/i *áhr* *lög* reka í útlegð, flytja burt, vísa burt. **-ado** brottflutningur, brottvísun. **-ito** maður sem vísað er úr landi.

depot/o *her* varalið í þjálfun.

depozici/o *lög* eiðfest skýrsla. **-i** *áhr* gefa eiðfesta skýrslu.

depravaci/o *læk* *sál* **1** spilling. **2** siðferðileg spilling.

deprec/i *áhr* *ver* lækka í verði; afskrifa. **-ado** verðryrning, fyrning, afskrift, gengissig.

depresi/o *hag* *læk* **1** efnahagskreppa. **2** bæling; þunglyndi, depurð (= **deprimo**).

depresor/a *læk* **-a** **nervo** æðaslökunartaug.

deprim/i *áhr* draga úr þrótti, veikja. **-o** *læk* = **depresio**. (*Ath.* hyggilegt væri að nota **depresio** í merkingunni „efnahagskreppa“ en **deprimo** í merkingunni þunglyndi o.fl.). **-ita** daufur, dapur, hnugginn, stúrin.

deput/i *áhr* *fél* senda (á þing). **-ito** þingmaður. **-itaro** þing, fulltrúanefnd.

deris/o derris(rót). **-a** **pulvoro** derrisduft.

deriv/i *áhr* *mfr* *stæ* *rtæ* **1** leiða (orð) af/frá, rekja til. **2** afleiða (fall), reikna afleiðu. **3** framlengja (raftaug). **-ado** *sál* afleiðing, upprunaskýring. **-aĵo** **1** *mfr* afleidd orðmynd. **2** *stæ* afleiða, diffurkvóti. **3** *efn* afleitt efni. **4** *rtæ* framlengingartaug. **-ilo** *mfr* *rtæ* **1** aðskeyti. **2** = **derivaĵo** **4**. **mal-i** *áhr* *stæ* rekja afleiðu til (falls), heilda. **mal-aĵo** *stæ* stofnfall, upprunalegt fall sem afleiða er leidd af, heildi.

derm/o *lfæ* leðurhúð. **-a** húð-, skinn-. **en-a** í húð (um dælingu). **sub-o** = **hipodermo**.

dermat/o *læk* = **haŭto**. **-ito** húðbólga. **-ologo** húðsjúkdómalæknir. **-ologio** húðsjúkdómafræði. **-ozo** húðsjúkdómur.

dermest/o *dýr* fleskbjalla (*Dermestes lardarius*). **-edoj** fleskbjölluætt (*Dermestidae*).

derviŝ/o *trú* dervisj, múhameðstrúarmunkur. **turniĝantaj -oj** dansandi dervisjar.

des *mfr* því, þeim mun. *ju pli baldaŭ des pli bona* því fyrir því betra.

des-/ tæk forskeyti sem táknar losnun við e-ð, t.d. **desinfekti** *áhr* sóttþreinsa. **desodori** *áhr* eyða lykt. **desorganizi** *áhr* koma ringulreið á. **desoksi-benzoino** súrefnislaut bensóín. **deshidrati** *áhr* ná vökva úr, þurrka.

desapont/i *áhr* bregðast. **-iĝi** verða fyrir vonbrigðum. **-o** vonsvik, vonbrigði.

descend/i *áhl* nýy fara niður, lækka flug.

desegn/i *áhr tæk* 1 teikna, gera teikningu af. 2 rissa. 3 lýsa. **-o** 1 = **desegnado**. 2 = **desegnaĵo**. **-ado** teikning, teiknun. **-aĵo** *tæk* teikning, teiknimynd. **-iĝi** 1 vera teiknaður. 2 bera við loft. **-isto** teiknari. **-arto** teiknilist. **-onajlo** teiknibóla. **flora** blómskreytingar-. **labor-o** byggingarteikning. **ŝablon-i** *áhr* draga upp.

desert/o eftirréttur, eftirtatur, ábætir.

desfil/i *áhr* her raða (hersveit) í skjóli.

desinfekt/i *áhr læk* sóttþreinsa. **-aĵo** sóttþreinsunarefni. **-ilo** sóttþreinsunartæki.

desintegrator/o *ste tæk* niðurbrotstæki.

desmod/o *dýr* vampýr, vampýra (*Desmodus*).

desmodi/o *gra* (*Desmodium*).

desoksiribonukleat/a *efn lfæ:* **-a acido** DKS, deoxýríbósakjarnsýra (DNA).

despot/o einvaldur, harðstjóri. **-a** harðstjóra-, harðstjórnar-; einvaldur. **-ismo** harðstjórn.

destin/i *áhr* 1 ákvarða, ákveða. 2 fyrirhuga. **-o** ákvörðun, ákvæði; forlög, örlög. **-itaĵo** hlutskipti; örlög; skyldugreiðsla. **antaŭ-(ism)o** náðarvalskenning. **antaŭ-i** *áhr* ákveða fyrirfram, fyrirhuga.

deströj/o *sig* tundurspillir.

detal/a 1 ýtarlegur, nákvæmlegur. 2 smávægi-
legur. 3 smásölu-. **-a komerco** smásala. **-e** 1 í smáatriðum, nákvæmlega. 2 í smásölu. **-(aĵ)o** smámunir, smáatriði, einstakt atriði. **-i** *áhr* 1 telja upp; skýra nákvæmlega frá. 2 selja í smásölu. **-ado** 1 upptalning einstakra atriða. 2 smásala. **-isto** smákaupmaður, smásali. **mal-a** 1 altækur. 2 heildsölu- (= **pogrand**).

detekt/i *áhr útv* 1 skynja. 2 afriða (= **rektifi** eða **malmoduli**). **-o** *útv fja* afriðun. **lineara -o fja** línuleg afriðun. **parabola -o fja** tvíveldisafriðun. **-ilo** *útv fja* nemi, skynjari, skynjandi mælitækni. **magneta -ilo** eldingastraumsjá.

detektiv/o 1 leynilögreglumaður, spæjari. 2 rannsóknarlögreglumaður. **-a romano** sakamála-saga. **-i** *áhl* rannsaka glæp. **privata -o** einkaspæjari.

detektor/o = **detektilo**.

detempr/o = **tempo**.

deterg/i *áhr* hreinsa (sár).

determin/i *áhr mfr* 1 ákveða. 2 skilgreina, takmarka. **-o** 1 ákvörðun, fyrirætlun. 2 takmörkun. **-a** ákveðinn. **-anto** *stæ* ákveða. **-ismo** *hei* nauðhyggja. **-isto** nauðhyggjusinni. **ne-ebla** sem ekki verður ákveðinn.

detonaci/o *efn* hvellur, sprenging. **-i** *áhr* sprengja. **-ilo** hvellhetta.

Detrojto *ldf* Detroit (borg í Bandaríkjunum). **-rivero** Detroitá.

detru/i *áhr* 1 eyðileggja, ónýta. 2 gera að engu. **-o** eyðing, glötun; eyðilegging. **-a** eyðileggjandi, sem eyðileggur. **-emo** skemmdarfýsn. **-iĝi** eyðast, eyðileggjast. **ne-ebla** óförgengilegur; eilífur. **ne-ebleco** varðveisla (efnis). **veter-iĝi** veðrast. **for-i** *áhr* þurrka út, afmá.

Deŭkalion/o *god* Devkalíon Próméþúsarson.

deŭteri/o *eðl* tvívetni, þungt vetni.

deŭteromicet/oj *gra* ófullkomnir sveppir, vankynja sveppir.

deŭteron/o *eðl* tvíeind.

dev/i *áhr* eiga, verða, mega til (*Ath*. 1 munur er á *mi ne devas iri* ég þarf ekki að fara, og *mi devas ne iri* ég má ekki fara. 2 Zamenhof og margir aðrir rithöfundar fara ekki alltaf eftir þessari reglu. 3 **devi** er oft notað í skildagatíð án skilyrðissetningar í merkingunni átti). **-o** skylda. **-a** skyldu-. **-igi** neyða. **-igo** nauðung, þvingun. **-iga** skyldur, skyldu-; þvingandi, þvingunar-. **devontigi sin** taka að sér, lofa. **-libera** skyldufrír. **-oligi sin** = **devontigi sin**. **-oscia** skylduvar. **el-igi** fá með kúgun, neyða að gefa sér. **kontraŭ-a** ótrúr, óhlýðinn. **laŭ-a** trúr. **ne-iga** að vild, eftir vild, kjörfrjáls. **preter-a** yfirskyldu-. **sen-igi** undanþiggja, undan-skilja. **sin-(ig)ado** sjálfstjórn, stjórn á sjálfum sér. **cedo-o** *lög iþr* það að víkja fyrir umferð (við aðalbraut eða krossgötur). **servo-o** *lög* þjónustuskylda. **trud-igi** nauðga (e-m) að gera e-ð.

devalut/i *áhr hag* lækka gengi. **-o** gengislækkun.

devanc/i *áhr nýy* 1 ganga fram á. 2 aka fram úr.

devi/i *áhl* víkja, snúast. **-o** *eðl sjó tæk her veð töl* misvísun, skekkja; svignun; frávik; útvíking; segulskekkja. **aritma -o** meðaltölugildisfrávik, miðgildisfrávik. **kvarila -o** fjórðungsgildisfrávik. **varianca -o** staðalfrávik. **-igi** skekkja, snúa.

deviaci/o *fél* = **devio**. **-ismo** frávik frá föstu stefnu kommúnismans. **-isto** maður sem víkur frá föstu stefnu kommúnismans, frávilur kommúnisti.

deviz/o *hag* 1 kjörorð. 2 orðtak, einkunnarorð. 3 erlendum gjaldeyri.

devoni/o *jar* 1 devón. 2 devón-lög.

devor/i *nýy* = **vori**.

devot/a *trú* trúrækinn. **-aĵoj** *kap* 1 hugvekjur; bænir, guðrækilegar iðkanir. 2 helgihlutir. **-eco** trúrækni. **-ulo** trúrækinn maður.

dezert/o *ldf bib* auðn, eyðimörk. **-a** auður, óbyggður, eyði-. **-ano** hirðingi í eyðimörk. **-eco** eyði, eyðing. **-igi** eyðileggja, leggja í eyði. **-iĝi** verða eyddur, eyðileggjast. **-ulo** einsetumaður. **brul-igi** eyða (jörð) með eldi undan innrásarmönnum.

dezir/i *áhr* óska, æskja, langa til. **-o** ósk, löngun. **-egi** *áhr trú* beiðast, þrá mjög. **-ema** sólginn, fíkin, fús. **-igi** vekja löngun (e-s). **-inda** girnilegur. **ek-o** duttlungur. **bon-o** hamingjuósk. **kun bon-oj** með (bestu) kveðjum.

di-/ efn (forskeyti í efnafræðiheimum) tví-.

di/o *trú* 1 guð; goð. 2 hjáguð; hetja. 3 guðdómur. **-a** guðdómlegur; guðlegur; dýrðlegur, undurfagur. **-aĵo** 1 andi. 2 eftirlæti. **-aro** allir guðir (einstakrar trúar). **-eco** guðdómseðli, guðdómur, guðdómleiki. **-igi** taka í guðatölu; gera að guði. **-ino** gyðja. **duon-o** *trú hei efn* hálfguð. **-ismo** *hei* deismi, guðstrúarstefna. **-isto** deisti, guðstrúarmaður. **-favoro** = **graco**. **-patrino** guðsmóðir, María mey. **kontraŭ-a** óguðlegur. **sen-a** guðlaus.

diabaz/o *ste* díabas.

diabet/o *læk* 1 mígandi, þvagflæði, þvaghlaup. 2 (einnig **sukera -o**) sykursýki. **-ulo** sykursjúklingur.

diabl/o *kri* 1 djöfullinn, andskotinn, fjandinn. 2 djöfull. 3 bósi, vondur maður. **-a** 1 djöfulegur, helvískur. 2 bölváður, árans. 3 djöfulsins, andskotans, fjandans. **-e** 1 djöfullega; á djöfulegan hátt. 2 djöfullinn! andskotinn! helvíti! **-aĵo** skaðræði, djöflangangur. **-eco** djöfulleiki, djöfulskapur. **-eto** púki. **-ido** manndjöfull. **-ino** 1 kvenskratti, kvendjöfull. 2 kvenvargur, skass. **-ismo** djöflatrú, djöfladýrkun.

diabol/o *iþr* djöflaleikur.

diadem/o 1 djásn. 2 ennishlað, ennisþöng, koffur.

diafan/a hálf gagnsær, glær. **-eco** hálf gagnsæi. **-oskopia** *læk* gegnlýsing. **mal-a** ógagnsær. **mal-eco** ógagnsæi.

diafiz/o *lfæ* legþípa.

diafragm/o *eðl* 1 *lfæ* þind. 2 *gra* blaðka. 3 *ljó* ljósopsstillir. **-i** *áhl* minnka ljósopið.

diagnostik/o = **diagnozistiko**.

diagnoz/o *læk gra* *dýr* 1 sundurgreining, sjúkdómsgreining. 2 *veð* veðurlýsing. 3 formleg lýsing. **-i** *áhr* *læk* greina (sjúkdóm). **-isto** sérfræðingur í sjúkdómsgreiningu. **-istiko** sjúkdómsgreiningarfræði. **sero-o** blóðvatnsgreining, sjúkdómsgreining

með blóðvatnssrannsókn.

diagonal/o *rúm* 1 hornalína. 2 skálína; skáhöll reitaröð á skákborði. **-a** skálægur.

diagram/o *vís rtae* 1 línurit. 2 þverskurður (gegnum jurt). **-a** línurits-.

diakil/o *læk* blýplástur.

diaklaz/o *jar* bergsprunga.

diakon/o *kri* *kap* 1 djákni. 2 meðhjálpari. **-a** sem lýtur að djákna, djákna-. **-eco** djáknaembætti, djáknastig. **-ino** safnaðarsystir. **ĉef-o** erkidjákni. **sub-o** undirdjákni.

diakrit/a 1 *læk* = **patognomonía**. 2 *mfr* **-a signo** lesmerki yfir staf (einnig **diakrito**).

diakron/a *mál* málsögulegur.

dialekt/o mállýska. **-a** mállýsku-. **-ologio** mállýskufræði.

dialektik/o *hei efn* 1 röksemdaleiðsla; dialektík. 2 hártoganir. 3 díalektísk efnishyggja. **-a** díalektískur.

dializ/i *áhr efn* úrsía svifefni. **-o** límingasíun, svifefnasíun. **-ilo** límingasía, svifefnasía.

dialog/o *bók* samtal. **-isto** *kvi* samtalsritari.

diamagnet/a *eðl* mótseglandi, mótseglunar-. **-ismo** mótseglun. **-o** mótseglunarefni, mótseglandi efni.

diamant/o *ste* 1 demantur. 2 glerskeri. 3 demantsletur. **-a** 1 demant-, demants-. 2 skínandi. **-i** *áhr* skreyta með demöntum. **-ita** skínandi. **-isto** demantsslípari; demantasali.

diametr/o *sta* þvermál, þverlína. **-a** 1 þvermáls-, sem lýtur að þvermáli. 2 algjör. **interna -o** innanmál. **duon-o** = **radiuso**. **-e** algjörlega, algveg.

diamid/o = **hidracino**.

Dian/o *god* Díana (rómversk veiðigyðja).

diant/o *gra* nellika, negulblóm. **barbo-o** stúdentanellika, stúdentadrottning (*Dianthus barbatus*). **Kariofil-o** goðadrottning, gróðurhúsanellika (*D. caryophyllus*).

diapazon/o *tón* 1 kammertónn. 2 tónkvísl. 3 tónsvið (söngradar eða hljóðfærir). 4 = **principalo**.

diapedez/o *lfe* útrás rauðra blóðkorna úr órofnum smáæðum, smug.

diapozitiv/o *ljó* (lit)skyggna.

diare/o *læk* niðurgangur.

diart/o *læk* liður.

dias/o *jar* fyrirverandi nafn permtímabils (s. **permio**).

diaskop/o myndvarpi.

diaspor/o 1 *trú* tvístrun, dreifing (einkum gyðinganna). 2 *ste* álgrýti, díaspor.

diastaz/o *efn* amýlasi, sterkjulkjúfur, kolvetnakljúfur.

diastol/o *læk* hjartaslagabil, aðfall, aðfallstími. **-a** slagabils-, aðfalls-.

diaterm/a *eðl* sem hitinn fer í gegn, gegnhitunar-.

diatermi/o *læk* gegnhitun, rafhitalækning.

diatez/o *læk* sjúkdómshneigð. **artristita -o** gigtarhneigð. **skrofola -o** eitlabólguhneigð.

diatome/oj *gra* kísilþörungur (*Bacillaria diatomeæ*). **-a tero** kísilleir, kísilmold.

diaton/a *tón* díatónískur.

diatrib/o níðrit.

diaz/o *efn* díasó (efnasamband gert úr tveimur köfnunarefnisfrumeindum).

diboĉ/i *áhl* svalla; fara í hundana. **-o** svall, sukk. **-(em)a** lauslátur, ósíðlátur, lastafullur. **-eto** fyllirí, skemmtun. **-aĵoj** óhóf. **-igi** spilla. **-ulo** svallari. **-ulino** glenna, flenna. **tra-i, per-i, for-i** *áhr* sóa (e-u) í óhófsömum lifnaði. **mal-i** vera meinlætamaður.

did/o *dýr* dúdúfugl (*Dido*).

didaktik/o *vís* kennslufræði. **-a** fræðilegur; fræðandi; heilræða-. **-e** fræðilega. **-ema** einráður. **aŭto-a** sjálffræðandi.

didelf/o *dýr* pokarotta (*Didelphis*). **-edoj** pokarottuætt (*Didelphidæ*).

didim/o *efn* (blanda neódýms og praseódýms).

Didon/o *per* Dídó (drottning Karþagóborgar).

diedr/o tvíflötungur (= **duedro**).

Dieg/o *per* Díégó.

dielektrik/o *eðl* rafsvari, einangrari. **-eco** rafsvörunarstuðull, rafstuðull. **absoluta -eco** rafsvörunarstuðull í lofttæmi, rafstuðull í lofttæmi. **relativa -eco** afstæður rafsvörunarstuðull, afstæður rafstuðull.

dien/o *efn* díen.

dierez/o *mfr* **1** tvídepill, tvípunktur yfir sérhljóða (= **tremao**). **2** það að bera fram tvö sérhljóð í röð sem einstök hljóð. **-i** *áhr* bera tvö sérhljóð fram í röð.

dies/o *tón* (hækkunarmerki) kross. **du-o** tvíkross.

diet/o *læk* **1** matarhæfi. **2** megrunaraðferð, mataræði. **-isto** manneldisfræðingur, næringarfræðingur. **-a** mataræðis-, manneldis-. **-istiko** manneldisfræði, næringarfræði. **-ulo** sjúklingur á séræði.

Diet/o *sag* ríkisþing.

difekt/i *áhr* **1** skemma, spilla. **2** meiða. **-o** **1** galli, ófullkomleiki. **2** skaði, skemmd. **-aĵo** galli. **-ebla** brothættur, særanlegur. **-iĝi** rýrna;

spillast, skemmast; bíða tjón. **-iĝema** rotgjarn, viðkvæmur. **dis-i** *áhr* jar mola. **for-i** *áhr* slíta. **sen-a** **1** ómeiddur; óspilltur. **2** gallalaus. **bat-i** *áhr* skemma/eyðileggja með skotum. **brul-i** *áhr* brenna, sviða. **izol-o** *rtæ* einangrunargalli, einangrunarbilun. **terkontakta izol-o** grunnhlaup. **skrap-o** = **abrado**. **valvo-o** *læk* (hjarta)lokabilun. **tordo-i** *áhr* vél skrúfa of mikið.

diferenc/i *áhl* vera frábrugðinn, vera ólíkur. **-o** *stæ* **1** munur, misræmi. **2** mismunur (í frádrætti). **-a** frábrugðinn, ekki eins. **-ado** aðskilnaður. **-igi** aðskilja, skilja frá; gera ólíkan. **-igo** skilnaður; það að gera ólíkan. **sen-e** undantekningarlaust.

diferenci/i = **diferenciali**.

diferencial/o **1** *stæ* deildi, diffur. **2** *bif* mismunadrif. **-i** *áhr* *stæ* deilda, diffra. **-a kalkulo** *stæ* deildareikningur, diffurreikningur. **-a ekvacio** *stæ* deildajafna, diffurjafna, afleiðujafna. **-a takelo** *vél* trissa með mismunadrif.

difin/i *áhr* *hei* *vís* skilgreina, ákveða. **-o** *fja* **1** skilgreining, skýrgreining. **2** skerpa. **-a mfr** **1** skilgreiningar-, skýrgreinanlegur. **2** ákveðinn. **duon-a** *mfr* hálfákveðinn (þar sem sá sem talar þekkir það sem um er að ræða, en ekki sá sem talað er við). **ne-ebla** ógreinanlegur. **sen-a** skilgreiningarlaus; óákveðinn. **sen-a modo** = **infinitivo**. **ne-a** óákveðinn.

difrakt/i *áhr* beygja (ljós). **-o** (ljós)bognun.

difteri/o *læk* barnaveiki.

difterit/o = **difterio**.

diftong/o *hlj* tvíhljóð. **-i** bera fram sem tvíhljóð.

difuz/i *áhr* *eðl* dreifa. **-iĝi** dreifast, dreifjafnast. **-o** sveim, dreifing; flæði. **-ilo** dreifir, dreifitæki; dreifigler.

dig/o **1** stífla. **2** flóðgarður. **-i** *áhr* stífla.

digest/i *áhr* *læk* melta; melta með sér. **-(ad)o** melting. **-a** meltingar-. **-a aparato** meltingarfæri. **-ebla** meltanlegur. **-iga** sem eykur meltinguna. **-ilo** meltingarefni, meltingarlyf. **mis-o** meltingarleysi.

digital/o *gra* fingurbjargarblóm (*Digitalis*). **-ino** *efn* digitalis.

digitari/o *gra* fingurax (*Digitaria*).

digitoksin/o *efn* digitalis.

dign/o **1** virðing, virðuleiki. **2** sjálfsvirðing. **-a** **1** virðulegur; virðingarverður. **2** = **inda**. **-igi** heiðra, gera veglegan. **-ulo** maður í virðulegri stöðu. **ne-a**, **sen-a** ósamboðinn virðingu, óvirðulegur.

digram/o *mfr* tvístöfugur.

diĝest/o *bók* **1** ágrip. **2** lögbók.

Dijon/o *ldf* Dijon (bær í Frakklandi). **-io** Dijon-hérað.

dik/a *efn pre* **1** digur, feitur (= **grasa**). **2** þykkur. **-e** **1** þétt. **2** óskýrt. **3** gróft. **-o** þykkt. **-aĵo** þykki hluti (e-s). **-eco** þykkt, þykkleiki, digurð. **-eta** frekar digur, þriflegur, holdugur. **-aĉa** uppblásinn. **-igi** **1** þétta, gera þykkun. **2** fita. **-iĝi** fitna; þéttast. **-ulo** digur maður. **-ulino** digur kona. **mal-a** **1** þunnur. **2** mjór, magur. **3** fínn, fíngerður. **mal-e** **1** þunnt. **2** fínt. **mal-eco** megurð; mjódd; þynka. **mal-ega** horaður. **mal-igi** þynna; grenna. **mal-iĝi** þynnast; grennast.

diklin/a *gra* (um jurtt) einkynja.

diklorid/o *efn* tvíklóríð.

dikotom/a *gra* tvíklöfínn. **-eco**, **-io** *dýr gra* klöfnun, tvíklöfnun, skipting.

dikroism/o *eðl* tvílitni.

dikrur/o = **drongo**.

dikt/i *áhr* **1** lesa fyrir. **2** skipa, fyrirskipa. **-aĵo** *fél* fyrir sögn; fyrirlesið efni. **-ado** fyrirlestur. **-ilo** = **diktafono**.

diktafon/o *eðl fja* talriti, diktafónn.

diktamn/o *gra* (*Dictamnus (albus)*).

diktat/o = **diktaĵo**.

diktator/o **1** alræðismaður. **2** einræðisherra. **-eco** **1** alræði. **2** einræði. **-ema** einræðis-, einræðislegur. **-i** *áhl* skipa; drottna.

diktatur/o = **diktatoreco**. *la -o de la proletaro* alræði oreiganna.

dil/o *byg* planki.

dilat/i *áhr eðl læk* þenja út, víkka. **-o** *eðl út* þensla, víkkun. **-a** þenjanlegur, þenslu-. **-ado** *læk* þensluaðgerð, víkkun. *-ado de la utero kanalo* leghálsvíkkun. **-anto** *lfæ* stærir. **-ebla** *eðl* þenjanlegur, teygjanlegur. **-iĝi** þenjast út, víkka. **-iĝo** víkkun, sjálfkrafa útþensla. **-ilo** þinill, glennir, víkkari. **-ujo olea** *rtæ* olíuþensluker. **mal-i** *áhr eðl* styttu, draga saman, þrengja. **mal-iĝi** rýrna, dragast saman. **angio-a** *læk* æðavíkkandi.

dilatator/o *læk* = **dilatanto**.

dilem/o klípa, öngþveiti. **en-igi** setja í vanda.

dileni/o *gra* (*Dillenia*). **-acoj** glysviðarætt (*Dilleniaceæ*).

dilet/i *áhl* káka. **-a** viðvaningslegur.

diletant/o viðvaningur; leikmaður (í e-u). **-eco**, **-ismo** kák, fúsk.

diligent/a iðinn, kostgæfinn, duglegur. **-i** *áhl* vera iðinn. **-eco** kostgæfni, iðni, ástundun. **-ulo** iðinn maður. **mal-a** latur, daufur, duglaus, iðjulaus. **mal-i** *áhl* liggja í leti, vera iðjulaus, hafast ekki að. **mal-eco** leti, iðjuleysi. **mal-ulo** letingi.

diligenc/o áætlunurvagn (lokaður hestvagn), áætlunurvagn póstsins.

dilu/i *áhr eðl efn* þynna (lausn). **-o** þynning. **-a**

þynntur. **-(it)a solvaĵo** þynnt lausn. **-aĵo** = **diluo**. **-ilo** þynnir.

diluv/o *bib* **1** flóð. **2** syndaflóð. **antaŭ-a** **1** sem var á undan syndaflóðinu. **2** forn; eldgamall.

diluvi/o *jar* = **plejstoceno**.

dimanĉ/o sunnudagur. **la Palma -o** pálmansunnudagur. **-a** sunnudags-. **-e** á sunnudögum. **ĉiu-e** á hverjum sunnudegi.

dimensi/o *alm rúm eðl* víðerni, stærð, víðátta, vídd. **tri-a** þrívíddar-.

diminu/i *áhr nýy* **1** ljó *pre* smækka. **2** *tæk* fækka (lykkjum). **3** *tón* minnka tónstyrk.

diminuend/o kaffi með minnkandi styrk.

diminutiv/o *mfr* smækkunarorð.

dimorf/a *eðl efn* tvímyndaður, tvíbreytinn. **-eco**, **-ismo** tvímyndun, tvíbreytni.

din/o *eðl dyn* (krafteining).

dinam/o *tæk rtæ* rafall, rafvél, dínámór.

dinami/o **granda -o** 1000 metrakilógrömm. **malgranda -o** = **metrokilogramo**.

dinamik/o *eðl* aflfræði. **aer-o** *eðl* loftaflfræði.

elektro-o *eðl* rafsegulfræði. **hidro-o** vökvaflfræði, straumfræði.

dinamism/o *hei* orkustefna (hvert það kennigakerfi sem einkum styðst við hugtök eins og orku til að skýra lögmál náttúrunnar).

dinamit/o *efn* dínamít. **-i** *áhr* sprengja með dínamíti.

dinamometr/o *alm eðl rtæ* **1** kraftmælir. **2** hreyfímælitæki. **ferodinamika -o** járnhreyfímælitæki. **torda -o** snúðhreyfímælitæki.

Dinar/a *ldf* Dínar-. **-aj** **Alpoj** Dínaralpar.

dinar/o *hag* dínari (mynt í Íran, Serbíu, Írak og víðar).

dinasti/o konungsætt. **-a** konungsættar-.

dinatron/o *útv* dínatrón, eftirsendir.

ding/o *dýr* dingóhundur (*Canis dingo*).

dinornit/o *stg* risamóafugl.

dinosaur/oj *stg* risaeðla (*Dinosaurius*).

dinoteri/o *stg* frumfíll sem kom fram á plíósen (*Dinotherium*).

diocoz/o biskupsdæmi, biskupsstifti. **-a** sem lýtur að biskupsdæmi. **-estro** biskup með biskupsdæmi.

diod/o *útv* tvistur, díóða.

Diodor/o *per* Díódóros (forngrískur sagnfræðingur).

Diogen/o *per* Díógenes (forngrískur heimspeklingur sem bjó í tunnu).

dioik/a *gra* sérbýlín, tvíbýlín, einkynja.

Dioklecian/o *per* Díókletíanus (keisari).

dioksan/o *efn* díoxan.

diomedeo *o* *dýr* = **albatroso**.
Dion/o *per stj* **1** Díón (smástirni). **2** Díón (eitt tungla Satúrnusar).
dione/o *gra* flugugrípur (*Dionea muscipula*) = **muškaptulo**.
dionin/o *efn* etýlmorfínhýdróklóríð.
Dioniz/o *goð* Díónýsos (yngsti sonur Seifs og Semele, frjósemisguð). **-a 1** Díónýsosar-. **2** taumlaus, ólmur.
Dionizi/o *per* Díónýsius.
dioptr/o *eðl* miðunarstíka. **-iko** geislabrotsfræði.
dioptri/o *eðl* ljósbrotseining.
dioram/o *eðl fag* **1** gagnsýni. **2** þrívíddaruppstilling (séð gegnum glugga). **-iko** geislabrotsfræði.
diorit/o *ste* díorít.
dioskoro/o *gra* sætuhnúður, sæt kartafla (*Dioscorea*). **-acoj** mjölrótarætt (*Dioscoreaceae*).
Dioskur/oj *1 goð* tvíburarnir Kastor og Pollux. **2 stj** Tvíburarnir (stjörnumerki).
dipleks/a *útv fja* = **dupleksa**.
diplo/o *lfæ* (milli)frauður, frauður í kúpubeinum.
diplodok/o *stg* þórseðlubróðir (*Diplodocus*).
diplokok/o *læk* tvíhnetla.
diplom/o **1** prófskírteini, vottorð (um próf o.p.h.). **2** (forn)bréf, skjal. **-i** *áhr* veita prófskírteini; veita skjal. **-ita instruisto** prófaður kennari, kennari með full réttindi. **-isto** fornskjalafraeðingur. **-istiko** fornskjalafraeði, fornritafraeði.
diplomat/o **1** stjórnareringreki; stjórnmalamaður. **2** bragðarefur; samningamaður, lipurmenni. **-a 1** sendi-, sendiráðs-. **2** samningafimur. **-aro** fulltrúar erlendra ríkja (á sama landi). **-eco** = **diplomatío**. **2. -io 1** stjórn utanríkismála. **2** (samninga)lipurð. **-ia** sem lýtur að stjórn utanríkismála, sem lýtur að samningalipurð, lipurðar-.
diplomatik/o = **diplomistiko**.
diplopi/o tvískyggni.
dipod/o *dýr* stökkmús (*Dipus*). **-edoj** stökkmúsaætt.
dipol/o *eðl* = **dupoluso**.
dipsak/o *gra* þófarapístill (*Dipsacus*). **ful-o** = **fulkardo** þófarakambur. **-acoj** stúfuætt (*Dipsacaceae*).
dipsomani/o *læk* túradrykkja, drykkfelldnis-köst. **-ulo** drykkfelldur maður, túramaður.
dipter/oj *dýr* tvívængjur.
diptik/o *fag* tvískipt altaristafla.
dir/i *áhr* **1** segja, mæla. **2** fullyrða. **3** orða. **voli -i** meina, eiga við. **4** standa skrifað. **-o 1** það sem

sagt er, ummæli; frásögn, framburður; mæli, orðspor. **2** það að segja, tal. **3** orð; boðorð. **-adi** *áhr* segja aftur og aftur, ítreka. **-ajo** sögn. **-enda** sem ber að segja. **-maniero** orðatiltæki, orðfæri. **al-i** *áhr* bæta við, segja í viðbót. **antaŭ-i** *áhr* spá, segja fyrir. **antaŭ-isto** spáamaður. **duon-i** *áhr* gefa í skyn, benda til. **el-i** *áhr* lýsa yfir, opinbera; flytja (ræðu). **el-ebla** sem hægt er að mæla. **kontraŭ-i** *áhr* *áhl* mótmæla; rengja; andsvara. **krom-i** = **aldiri**. **kvazaŭ-i** = **duondiri**. **laŭ-a** svokallaður; sem virðist, sem gefinn er í skyn. **laŭ-e** eftir því sem sagt er. **mal-i** *áhr* taka aftur (orð), kannast ekki við, neita, draga til baka. **memkontraŭ-a**, **sinkontraŭ-a** í ósamræmi við sig, ósamkvæmur. **nekontraŭ-ebla** órækur, óhrekjandi. **ne-ebla** ósegjanlegur. **re-i** *áhr* **1** andsvara. **2** endurtaka, ítreka; endursegja. **sub-i** *áhr* hvísla. **trans-i** *áhr* segja frá, dreifa, senda áfram, segja áfram. **ĝusta-e** reyndar. **ver-e** satt að segja. **oni-o** orðrómur. **oni-e** sagt er að. **popol-o** málsháttur. **supre-ita** sem áður sagt.

direkci/o **1** stjórnarnefnd, stjórn. **2** stjórnarsetur, stjórnarskrifstofa.

direkti/i *áhr* **1** stýra. **2** stjórna. **3** beina. **4** vísa. **sin -i** stefna, snúa sér (al að e-u). **-o bif ldf 1** stefna. **2** átt. **vera -o** bein stefna. **magneta -o** segulstefna. **kompensa -o** kompásskekka. **-a** stýris-; stjórnar-; stefnu-. **-a anteno** stefnuloftnet. **-a pedalo** stýrisstig. **-a stango** stýrisstöng, stýri. **-ado 1** leiðsögn. **2** stjórn. **-anto stæ 1** stjórnandi. **2** stjóri (sá sem stýrir). **3** stefnuhorn. **-ebla** stýranlegur; viðráðanlegur. **-ejo** = **direkció**. **2. -iĝi** stefna, fara, leiða. **-iĝo** það að átta sig. **-ilo sig útv bif 1** stýri (= **stirilo**). **2** forgeislari (loftnets). **-ilisto** stýrimaður. **-ismo hag** ríkisumsjónarstefna peninga. **-isto 1** hljóm-sveitarstjóri. **2** = **direktoro**. **-ita** *útv* sem beint er að (e-u). **-alo flu** (á flugvél) stélkambur, bakuggi. **-montrilo bif** = **ĝirindikilo**. **-osendilo** stefnuviti. **-trovilo** miðunarstöð. **al-i** *áhr* stefna að. **for-i** *áhr* beygja til hliðar, víkja frá. **ne-ebla**, **sen-a** á reki, stýrislaus, óstýranlegur. **ĉef-o** höfuðátt. **dors-e** afturábak. **horloĝ-e** réttisælís. **klin-i** *áhr* her halla (fallbyssu). **relajs-iloj vél** sjálfvirk miðunartæki. **unu-a bif** einstefnu-.

direkteron/o *flu* hliðarstýri.

direktiv/o fyrirmæli.

direktor/o **1** forstjóri. **2** menningarstjóri. **3** leikstjóri. **4** eigandi kvikmyndavers.

direktori/o *fél* stjórnarnefnd.

direktricio *stæ* stýrilína.

dirk/o *tæk* þjófalykill.

dirlididi! *mfr* vitleysa!

dis- *mfr* **1** forskeyti sem táknar dreifingu, t.d. *ili disiris* þeir skildu. *disdoni monon* útbýta peningum. **2** alþjóðaforskeyti (oftast í tækniorðum) sem táknar truflun eða glöpp, t.d. **dispepsio** meltingartruflun. **-a** dreifður. **-e** á víð og dreif. **-eco** dreif; fjarlægð; munur; óvinvátta. **-igi** dreifa; sundra. **-iĝi** *læk* dreifast, tvístrast; skiljast; leysast (sundur). **-igilo** skili. **ne-igebla** óaðskiljanlegur. **-iĝo** skilnaður. **epifiza -iĝo** kastslosnun. **retina -eco** sjónhimmuloslun.

disaĝi/o *ver* afsláttur.

disciplin/o **1** agi. **2** regla. **-a** sem lýtur að aga. **-i** *áhr* aga, siða. **-ita** sem góð regla er á, siðaður. **-ebla** viðráðanlegur, þægur. **-isto** tyftunarmeistari; strangur maður. **-ema** hlýðinn. **sen-a** agalaus; óhlýðinn, taumlaus. **sen-igi** sleppa taumum við.

discipl/o lærisveinn; nemandi.

diesel/o = **dizelo**.

disenteri/o *læk* blóðsótt. **ameba -o** blóðkreppusótt.

disert/i *áhl* verja doktorsritgerð; ræða langa ritgerð. **-aĵo** löng ritgerð (við háskóla), doktorsritgerð, vísindaritgerð, stór bókmenntaritgerð.

disertaci/o = **disertaĵo**.

disident/o *trú* fríkirkjumaður, utanþjóðkirkjumaður.

disip/i *áhr ská eðl* eyða, sóa. **-aĵo**, **-iĝo** bruðl, sóun.

disk/o **1** kringla. **2** (grammófón)plata, hljómplata, diskur. **elcentra -o** svighjól. **intervertebla -o** *lfæ* hryggþófi. **-a** **mislokiĝo** hryggþófahlaup. **-oteko** diskótek; hljómplötusafn. **sub-eto** milli-plata, skífa, slitró. **sur-igi** taka upp á plötu. **cel-o** skotmark. **cifer-o** valskífa. **sfer-o** *stæ* kúlusneið. **-ludo** kasthringaleikur. **-i** *áhr* velja (símanúmer).

diskant/o *tón* diskant, sópran.

diskomicet/oj = **diskofungoj**.

diskont/i *áhr* kaupa (vín) og reikna af forvexti, forvaxta. **-o** **1** forvextir. **2** forvöxtun. **-epreni** = **diskonti**. **mal-i** *áhr* selja (vín) að forvöxtum afreiknuðum. **-isto** víxlamíðlari. **-oprocento**, **banko-o** vextir seðlabankans; vextir.

diskord/o *ská* = **malkonkordo**.

diskreci/o *lög* geðþótti; gerræði. **-a** eftir geðþóttu.

diskredit/i *áhr* koma óorði á, skapa vantraust á.

diskret/a *stæ töl* **1** gætinn, þagmælskur, orðvar. **2** nærgætinn. **3** hógvær; fínlegur. **4** = **malkontinua**. **5** (um breytu) strjáll. **-(ec)o** gætni, nærgætni; þagmælska. **-ulo** þagmælskur maður. **mal-a** ólaginn, ónærgætinn; hóflaus; lausmáll. **mal-eco** ónærgætni; hnýsni; lausmælgí, fleipur.

diskrimini/i *áhr* mismuna. **-ado** = **diskriminacio**.

diskriminaci/o *lög* misrétti. **rasa -o** kynþáttamisrétti. **-i** *áhl* beita misrétti.

diskriminant/o *stæ* aðgreinir.

diskurs/o ávarp, ræða (stjórnmalamanns).

diskursiv/a *eðl* rökstuddur.

diskut/i *áhl* rökræða; fjalla um, ræða. **-(ad)o** umræða. **-aĉi** *áhl* þræta, deila. **-ebla** umdeilanlegur, vafasamur. **-inda** umræðuverður. **ne-ebla** óneitanlegur, óefanlegur. **-ema** þrætugjarn, kífsamur. **-igi** bera upp (spursmál) til umræðu. **pri-i** = **diskuti**. **sen-e** án umræðu.

disleksi/o lestrarglöp, torlæsi.

dism/o *hag* = **dekonaĵo** tíund.

dismenore/o *læk* tíðþrautir.

disoci/i *áhr efn* leysa í sundur. **-o** sundurleysing. **-a** sundurleysandi. **-iĝi** leysast í sundur. **antaŭ-o** fyrirbæri sem kemur fyrir á undan sundurleysingu.

disonanc/o *tón* **1** mishljómur. **2** ósamræmi. **-a** **1** falskur, skerandi. **2** ósamræmur. **-i** *áhl* mishljóma, hljóma illa.

dispensari/o *læk* lækningastofa/lyfjabúð fyrir fátæklinga.

dispepsi/o *læk* meltingartruflun, meltingartregða. **-a** með meltingartregðu. **-ulo** maður með meltingartruflun.

dispers/i *áhr eðl efn* **1** dreifa. **2** brjóta niður í litróf. **-o** dreifing. **-a** **1** dreifingar-. **2** dreifður. **3** dreifandi. **-a** **angulo** dreifingarhorn. **-aĵo** svifefni. **-eco** dreifing, sundurliðun. **-ilo** svifefnadreifir.

dispne/o *læk* mæði, andþrengsli, brjóstferfiði.

dispon/i *áhl lög* **1** *áhr* ráða yfir, hafa á að skipa. **2** **-i** **pri** ráðstafa, ákveða. **3** bjóða út. **4** skipuleggja. **5** sjá fyrir. **-o** **1** niðurröðun; skipun. **2** umráð. **3** umsjón. **je/sub via -o** þér/yður til reiðu. *meti sub -on de iu* gera (e-ð) e-m til reiðu. **4** ráðstöfun. **-ebla** sem er til umráða, laus. **-igi al** láta fá, veita til notkunar. **sin-o** sjálfsákvörðun.

dispozici/o *efn* **1** ráðstöfun; skipulagning. **2** *bók* skipun, röðun. **3** ráðstafanir, ákvæði (ath. í þessari merkingu oftast í ft. -oj). **4** lund. **-a** ráðstöfunar-; skipunar-. **-i** *áhr* **1** skipuleggja. **2** gera ráðstafanir til; athuga, hugsa um. **3** **-i al** hneigja til.

disproporci/a = **misproporcía**.

disprozi/o *efn* dysprósíum, dysprósín (*Dy*). **-a** **klorido** dysprósíumklóríð. **-aj kombinaĵoj** dysprósíumsambönd.

disput/i *áhl* **1** deila, þræta. **2** (formlegt) ræða, fjalla. **-o** **1** deila, þræta. **2** (formlegt) umræða, kappræða. **-ebla** vafasamur, umdeilanlegur. **-ema** þrætugjarn, deilugjarn. **ne-ebla** ómótmælanlegur.

inter-i áhl deila milli sín. **pri-i áhr** deila um, þræta um. **sen-e** samhljóða.

dist/a ská = **distanca**.

distanc/o fjarlægð; bil. **fokusa -o** brennivídd. **-a** fjarlægur; afskekktur. **-a kontrolo** fjarstýring. **-e** í burtu, í fjarska. **-i áhl** vera í fjarlægð. **egal-a** jafnfjarlægur. **preter-i áhr** fara fram úr (e-m). **flug-o** flugvegalengd, loftlína. **long-a** langleiða-. **paf-o** skotmál. **pov-o flu** (flug)drægi. **rel-o** = **špuro**. **salt-o útv** hlaupbil. **traf-o** skottakmörk.

distik/o ská tvílína. **elegia -o** elegískur háttur.

distil/i áhr eima. **-ita akvo** eimað vatn, eimvatn. **-(ad)o** eiming. **-aĵo** eimi. **-aĵujo** eimingarflaska. **-ejo** brugghús; sprittgerð. **-iĝi** eimast. **-ilo** eimingartæki. **-isto** áfengisbruggeri. **-balono** eim-ingarkúla.

disting/i áhr 1 aðgreina. **-i inter (iu) kaj (iu)** þekkja e-n frá e-m (einnig **-i (ion) (dis)de (io)**). 2 gera aðskilnað. 3 sjá, skynja. 4 velja úr, taka undan. 5 einkenna, merkja. **-o** aðgreining, greinarmunur. **-a hlj** aðgreinandi, greinilegur. **-aĵo** auðkenni, einkenni. **-ebla** sundurgreinanlegur, sem unnt er að greina frá öðru(m). **-iĝi** 1 vera aðgreindur. 2 vera auðséður; vera áberandi. 3 verða frægur. **-iĝa** einkennilegur. **-ilo** greinimerki. **-inda; esti -inda** **inter** bera af. **-ita** frægur, merkis-. **-ito** merkismaður. **-iteco** frægð, sæmd, upphefð. **-ulo** = **-ito**. **mal-i áhr** rugla saman. **sen-e** 1 á rúi og stúi, á ringulreið. 2 án greinarmunar, af handahófi.

distom/o dýr lifrarağða.

distord/o ljó rtæ útv 1 liðvinding, liðtogun. 2 aflögun; bjögun. 3 skæling. **-i áhr** 1 aflaga. 2 bjaga. **mal-i áhr áhr** lagfæra. **mal-eco** lagfærsla. **mal-ilo útv** afriðill.

distr/i áhr 1 fipa, trufla, dreifa hugsunum. 2 skemmta. 3 (forml.) dreifa. **-a** skemmtilegur. **-o** 1 truflun, það að gera annars hugar. 2 skemmtun, afþreying. **-aĵo** dægrastytting, afþreyingarefni, skemmtun. **-iĝi** 1 skemmta sér. 2 vera utan við sig. 3 (forml.) dreifast. **-iĝo, -iteco** gáleysi, athugaleysi. **-iĝema** viðutan, utan við sig, úti á þekju.

distribui áhr útbýta, úthluta; gefa (spil). **-a eðl efn** úthlutandi, útbýtandi; deili-, greini-, skipti-. **-o** 1 gjöf (í spilum). 2 dreifing, skipting. **frekvenca -o** töl tíðnidreifing. **akumula probablo-o** töl vaxandi líkindadreifing. **absolute kontinua probablo-o** fullkomlega samfelld líkindadreifing. **-ilo** kveikja. **akva -ilo** vatnsveita. **-tabulo** greinispjald.

distrikt/o hérað; sýsla, umdæmi. **elekt-o** kjördæmi. **juĝ-o** þinghá, lögsagnarumdæmi. **duon-o** hálf hérað (Neh. 3:9). **-a juĝejo** héraðsdómstóll.

disuri/o læk þvaglátstregða, þvagteppa.

ditiramb/o 1 fagnaðarljóð. 2 lofsöngur.

ditisk/o dýr brunnsklučka (*Dytiscus*). **-edoĵ** brunnsklučkuætt (*Dysticidae*).

diurez/o læk þvagrennsli, þvagbrugg, þvagmyndun. **-iga drogo** þvagaukandi lyf.

diurn/o stj sólarhringur, dagur. **-a** sólarhrings-, á sólarhring.

divan/o 1 dívan, legubekkur. 2 ríkisráð (soldáns). 3 ljóðasafn (í Austurlöndum).

diven/i áhr geta, giska á; spá. **-ado** 1 ágiskun. 2 spá, lestur (í lófa, kaffibolla, o.s.frv.); spásögn. **-aĵo** gáta. **-isto** spámaður, spásagnarmaður. **-(em)a** skarpvitur, skilningshvas. **-e** á að giska. **-igi** láta giska á; gefa í skyn. **-bato** klappspáleikur, e.k. blindingsleikur þar sem blindinginn verður að giska á hver hafi klappað á bakið á honum. **-prove** með hlutkesti. **ne-ebla** óleysanlegur. **astro-isto** = **astrologo**. **bird-o** fuglaspá, spásögn (af flugi og æði fugla). **karto-o** spilaspá. **songo-o** draumaráðningar. **man-i áhl** lesa/spá í lófa. **sorto-i áhl** spá örlögum. **sorto-o** örlagaspá. **vergo-isto** = **radiestezisto**.

diverĝi áhl stæ eðl 1 ganga í sundur, skiptast, greinast (hver/hvor frá öðrum). 2 verða ólíkur; verða frábrugðinn; vera ósammála. **-o** aðgreining, fjarlægging; ágreiningur. **-a** sem geisla(r) út, geislamyndaður. **-eco** ágreiningur. **-igi** skipta, greina (að). **-iga lenso** fráhrverf linsa. **-igeco** fráhalli, fráhrverfa.

diverĝenc/o eðl ósamleitni.

divers/a ýmiss konar, ólíkur, mismunandi, margs konar. **-e** ýmislega, á ýmsan hátt, misjafnlega, mismunandi. **-i áhl** vera ólíkur, vera misjafn/mismunandi. **-aĵoj** ýmislegt; ýmsar tilkynningar; ýmislegir munir, hitt og þetta. **-eco** margbreytni, margvísleiki. **-igi** gera margbreytilegan. **-forma, -speco** af ýmsu tagi. **-kolora** mislitur (á sama hátt má mynda fleiri orðasambönd).

divertikul/o lfæ afkimi, poki, tota. **ezofaga -o** sarpur. **-ektomio** afkimaúrnám.

divid/i áhr stæ 1 deila. 2 skipta. **-o stæ** 1 skipting. 2 deiling, dreifing. **-o de laboro** verkaskipting. **-a** skiptingar-, deilingar-, deili-. **-ado** skipting; úthlutun. **-aĵo** deild, hluti. **-anto** deilir. **-ato** deilistofn. **-ebla** deilanlegur. **-iĝi** skiptast. **-ilo** skeri. **dis-i áhr** úthluta, skipta í sundur. **ne-ita, sen-a** heill, óskertur. **sub-i áhr** skipta í sundur aftur (í minni þætti). **akvo-ejo** vatnaskil.

dividend/o hag arður.

divizi/o 1 her herdeild. 2 gra flokkur. **-estro** deildarforingi.

divizor/o stæ 1 þáttur. 2 = **dividanto**. **la plej**

granda komuna -o stærsti samþáttur. **-ebla** sem hægt er að þátta, þáttanlegur. **-i áhl** þátta. **ne-o** tala sem ekki gengur jafnt upp í aðra.

divorc/o lög hjónaskilnaður. **-i áhl** skilja. **-ita** fráskilinn (sbr. **eksedz(in)igô**).

dizel/o vél dísil, dísilvél. **-a** dísil-. **-oleo** dísil-olía.

dizert/i áhl her hlaupast á brott (úr her), leynast brott. **-o** liðhlaup. **-into** liðhlaupi.

Dnepr/o ldf Dnepr, Dnépr, Dnéprá.

Dnestr/o ldf Dnestr, Dnestrá.

do mfr þá (ekki = **tiam**), t.d. *venu do komdu þá. nu do jaxa þá. kial do? því þá það?* (sbr. **tial**).

do tón do, c. **diesa do** cís. **bemola do** ces. **-gamo** tónika-do-kerfi.

docent/o dósent. **privata -o, libera -o** einkakennari við háskóla. **-i** vera dósent; tala sem dósent.

dodekaedr/o = **dekduedro**.

dodoic/o japanskt þjóðlag.

dog/o dýr stór og kjálkabreiður hundur, mastiff. **-oj** bolbítakyn.

dogan/o 1 tollur (einnig **limimposto**). 2 tollafgreiðsla. **-aĵo** tollgjald. **-ejo** tollstöð, tollhús. **-isto** tollembættismaður. **-agentejo** umboðsmaður sem leysir (vöru) úr tolli. **-libera** tollfrjáls. **-pago** = **doganaĵo**. **-tarifo** tollskrá. **-unio** tollabandalag. **-unuigô** tollabandalag. **el-igi** leysa úr tolli.

dogm/o 1 trúarsetning; kredda. 2 kenning, kennisetning. **-a** 1 kreddufastur. 2 kreddukenndur. 3 trúfræðilegur. **-aro** kenningasafn. **-ema** endanlegur; drottunargjarn. **-emo** kreddufesta. **-ismo** hei trúfræði; bókstafstrú. **-umi** áhl fullyrða.

doĝ/o hertogi (í Feneyjum eða Genúa).

dojen/o per aldursforseti.

dok/o skipakví. **flosanta -o, flos-o** flotkví. **ripar-o** þurrkví. **-oj** hafnarbakki. **-isto** verkamaður í skipakví. **-estro** yfirmaður skipakvía. **-pago**, **-mono** hafnargjald, skipakvargjald. **en-igi** setja í kví. **en-iĝi** fara í kví.

doksologi/o kri lofsöngur, dýrðarsöngur.

dokt/a ská lærður, fróður.

doktor/o sag 1 lærifaðir; kirkjufaðir. 2 doktor. 3 (óforml.) læknir. **-a** doktors-. **-a tezo** doktorsritgerð. **-eco** doktorsnafnbót. **-ino** kvendoktor. **-edzino** eiginkona doktors. **honor-o** heiðursdoktor.

doktrin/o kennisetning, kenning(ar). **-a** trúar-, kreddu-, kenningar-. **-ema** kreddukenndur. **-ano** fylgismaður kenningar. **-ulo** kreddumaður.

dokument/o skjal. **-a** skjallægur, skjala-. **-i áhr** 1 heimila með skjölum. 2 sannfæra með skjölum. **-aro** 1 = **dosiero**. 2 skjöl. **-ujo** skjalataska. **ŝip-oj**

skipsskjöl.

dol/o lög illt áform. **-a** með illt í hyggju.

dolar/o dalur, dollari.

dolĉ/a 1 sætur, ljúffengur. 2 fagur, mjúkur. 3 blíður, indæll. **-e** ljúffenglega; blíðlega; rólega. **-aĉa** með bragð sem fær manni velgju, ofursætur. **-aĵo** sætindi. **-eco** sætleiki; yndi, fegurð; blíða. **-ega** dísætur. **-igi** gera sætan. **-ul(in)o** elskan. **-amina** góðlyndur. **mal-a** 1 beiskur, súr, bitur. 2 heiftugur. **mal-e** biturlega; heiftuglega. **mal-aĵo** bitur hlutur. **mal-eco** beiskja, gremja. **mal-igi** gjöra beiskan; særa; beiskja; styggja.

dolĉamar/o gra eiturfækja (*Solanum dulcamara*).

doldrum/o 1 lognbelti nálægt miðbaug. 2 dapurleiki.

doliĥot/o dýr (*Dolichotis*).

dolicocefal/o vís langhöfði.

dolman/o dolman, húsarajakki, snúrutreyja riddaraliðsmanna.

dolmen/o sag dolmen, steinhola, eins konar jötundys.

dolomit/o efn ste dólómít.

Dolomit/oj ldf Dólómítar.

dolor/i áhr vera sár, kenna til. **mia dento -as** ég kenni til í tönninni. **-o** pína, verkur; sársauki. **-a** 1 sár, kvalafullur. 2 hörmulegur. 3 sorgar-, sársauka-. **-ego** kvöl; angist, sálarkvöl. **-eto** sviði, verkur. **-igi** særa, meiða, valda sársauka. (*Ath. dolori* er notað bæði sjálfstætt og ósjálfstætt, t.d. *la koro -as* hjartað kennir til. *Ili batis min, sed ĝi min ne doloris* þeir hafa slegið mig, en ég kenndi ekkert til. **dolor-origi** er alltaf ósjálfstætt, t.d. *Espero prokrastata dolorigas la koron* Langdregin eftirvænting gerir hjartað sjúkt). **-iga** sár; særandi. **-ige** sárt, hart. **-iĝi** særast, verkja; hryggjast, verða hryggur. **ek-o** stingur. **-plena** kvalafullur, mæðulegur; sorgfullur. **-punkto** læk sársaukadepill. **sen-a** kvalalaus, verkjalaus, sársaukalaus. **sen-iga** kvalastillandi, verkeyðandi. **sen-igilo** verkeyðandi lyf. **pik-o** læk hlaupastingur. **ŝir-o** = **lancinado**. **lumb-o** = **lumbalgio**.

dom/o 1 hús; íbúðarhús. 2 ættfólk. **-a** heimilis-, hús-, húsa-. **-e** heima. **-en** heim til sín. **-aĉo** lélegur kofi, hreysi. **-aĉaro** fátækrahverfi. **-amulo** einsetumaður; heimalningur. **-aro** húsaþyrping. **-ano** ættmaður. **-anaro** heimilisfólk. **-estro** húsbóndi, húsaðir. **-eto** smáhýsi, kot. **-havanto** húseigandi. **ekster-a** úti-, utandyra-. **ekster-e** undir beru lofti. **en-a** innanhúss-. **el-igi** bera út úr húsi. **krom-o** viðbygging, útbygging, aukahús. **sam-ano** sambyggingur. **fi-o** = **bordelo**. **angul-o** hornhús. **ĉas-o**

veiðimannskofi. **flor-o**, **plant-o** gróðurhús, gróðururskýli. **ĝarden-eto** garðhús. **lu-o** leiguhúsnæði. **pun-o** betrunarhús, hegningarhús. **rul-o** hjólhýsi. **sinjor-o** höfuðból, herragarður. **somer-o** sumarhús. **staci-o** járnbrautarstöð. **ter-eto** moldarkofi. **urbo-o** ráðhús.

domaĝ/o leiðindi. **kia -o** það var leiðinlegt. **-a** leiðinlegur. **-e** því miður. **-i** áhr **1** telja eftir, horfa í, synja, spara, tíma ekki. **2** sjá eftir, harma. **3** hlífa, þyrma. **4** taka sárt til.

domen/o **1** grímusloppur. **2** dómínó(spil). **-a** **tabuleto** dómínótafla.

Domician/o *per* Dómítíanus (rómverskur keisari).

domicil/o **lög** **1** heimilisfang. **2** greiðslustaður víxils. **-i** áhr vista (víxil).

domin/i áhr ráða yfir, ríkja yfir. **-ado** yfirráð, völd; drottun. **-anta** ríkjandi, yfirgnæfandi.

dominant/o *hei* **bók** **1** *tón* dómínant, fortónn. **2** *líf* ríkjandi gen. **sub-o** *tón* súbdómínant, undirfortónn.

Doming/o *ldf* = **Dominikio**. **-a** dómínískur. **-ano** Dómíníki.

domini/o **lög** sjálfstjórnarnýlenda.

Dominik/o *per* Dómíníkus. **2** *ldf* Dómíníka. **-ano** **1** dómíníkani, svartmunkur. **2** Dómíníkumaður. **-io**, **-ia** **Respubliko** *ldf* Dómíníska Lýðveldið. **-insulo** *ldf* Hispaníóla.

don/i áhr **1** fá, veita, gefa. **2** gefa af sér, láta í té. **3** helga; fórna. **-o** gjöf. **-ado** það að gefa. **-anto** gefandi. **-ato**, **-itaĵo** *stæ* *hei* (í rúmfræði o.þ.u.l.) gefinn, það sem gefið er; staðreynd, upplýsingar. **al-i** áhr *stæ* bæta við. **al-o** **1** viðbót, viðauki. **2** það að bæta við. **al-iĝi** bætast við, vera bætt við. **al-ita** **1** hjálagaður, fylgi-. **2** vinveittur, fylginn. **al-iteco** hollusta. **dis-i** áhr **1** dreifa, úthluta. **2** (í spilum) gefa. **dis-o** gjöf; úthlutun. **el-i** áhr **1** gefa frá sér; ofurselja. **2** gefa út. **el-o** útgáfa. **el-ado** útgáfa, það að gefa út. **el-aĵo** rit. **el-eĵo** forlag, útgefandi. **el-isto** útgefandi. **el-kvanto** upplag. **el-raĵto** útgáfuréttur. **for-i** áhr **1** yfirgefa. **2** fórna. **3** helga. **interal-i** áhr bæta við í millibilið. **re-i** áhr **1** skila. **2** endurgreiða, endurgjalda. **3** gera spegilmynd (e-s). **re-o** **1** skipti. **2** endurgreiðsla. **reel-o** endurútgáfa. **sin-(em)a** ósérplæginn, ósérhlífinn; einlægur. **trans-i** áhr **1** afhenda. **2** selja af hendi. **3** selja í hendur. **4** gera eftirmynd (e-s). **-atesto** afsal. **almoz-ema** góðgerðarsamur. **form-a** myndandi, skapandi. **karbo-a** sem í eru kol. **mon-a** ábatasamur. **natur-o** náttúrugáfa. **ofer-i** áhr fórna. **ofer-o** fórn. **voĉ-i** áhr greiða atkvæði. **voĉ-ado** atkvæðagreiðsla. **voĉ-anto** kjósandi. **voĉ-eĵo** kjörstofa; kjörstaður. **voĉ-**

raĵto kosningaréttur; atkvæðisréttur. **voĉ-raĵtigi** veita kosningarétt. **frukto-a** frjósamur.

Don/o *ldf* Don (fljót).

donac/i áhr gefa (gjöf). **-o** gjöf. **kristnaska -o** jólagjöf. **-ema** örlátur. **-into** gjafari. **fianĉ-o** brúðkaupsgjöf (frá brúðguma til brúðar).

donaci/o **lög** opinber gjöf.

Donald/o *per* Donald.

Donec/o *ldf* Donetsá.

Donjuan/o **bók** **1** Don Juan. **2** kvennabósi, kvennagull. **-ismo** kvennabósaeinkenni.

Donkiĥot/o **bók** Don Kíkóti.

Dor/o *goð* Dóros (ætfaðir dóranna). **-io** *ldf* Dóríon. **-ia** **1** frá eða í Dóríon. **2** = **dorika**. **-ianoj** dórar.

dore/o *dýr* pétursfiskur (*Zeus faber*).

dorik/a *hús* dórískur.

doris/o *sig* lítill flatbotnaður róðrabátur.

dorlot/i áhr dekra við. **-o**, **-ado** dekur, eftirlæti. **-ato** eftirlætisbarn. **-ema** eftirlátur. **-iĝi** vera kveifarlegur. **-ita** kveifarlegur. **-iteco** kveifarskapur. **tro-i** spilla með of miklu dekri. **mal-i** áhr vera strangur við.

dorm/i *áhl* **1** sofa. **2** vera aðgerðarlaus. **3** leggjast til hvíldar, andast. **-o** **1** svefn. **2** aðgerðarleysi. **-ado** langur svefn. **-ego** þungur svefn. **-egi** *áhl* sofa fast. **-eĵo** svefnsalur. **-ema** syfjaður. **-emulo** svefnpurka. **-eti** *áhl* blunda. **-eto** blundur. **-igi** svæfa; sefa, stilla, róa. **-iga** svæfandi. **-igilo** svefnmeðal. **-ilo** svæfir. **duon-i** *áhl* = **dormeti**. **ek-i** *áhl* sofna skyndilega. **ek-eti** *áhl* syfja. **en-igi** = **dormigi**. **en-iĝi** sofna smám saman. **for-i** áhr sofa úr sér. **mal-i** *áhl* vaka. **mal-(ad)o** vaka. **mal-ema** vel vakandi. **preter-i** áhr missa vegna svefnis. **sat-i** sofa út. **sen-a** svefnlaus. **sen-eco** svefnleysi, andvökur. **tra-i** áhr sofa af um. **tro-i** sofa yfir sig. **vintro-i** *dýr* liggja í vetrardvala. **vintro-(ad)o** *dýr* vetrardvali. **-ĉambro** svefnherbergi. **-omalsano** = **beribero**. **-marŝulo** svefnengill.

dorn/o *gra* *lfæ* *alm* **1** þyrnir; þorn. **2** nibba, kambur. **3** gaddur. **-a** **1** þyrnóttur. **2** erfiður. **-hava**, **-plena**, **-oza** = **dorna**. **-ego** *por la karno* fleinn í holdið. **-arbet(aĵ)o**, **-arbusto** þyrnigarður, þyrnir. **-fiŝo** *dýr* = **gasterosteó**. **-eĵo** land vaxið þyrnum. **heliksa -o** barðsnibba. **skapola -o** herðablaðskambur. **super-a** **foso** ofankambsgróf. **sub-a** **foso** neðankambsgróf.

doronik/o *gra* gemsuffill (*Doronicum excelsum*).

Dorote/o *per* Dóróthea.

dors/o *lfæ* *alm* *hlj* **1** bak, hryggur. **2** kjölur, hryggur (bókar). **3** bakki (hnífs). **-a** sem lýtur að

hryggnum, bak-. **-a naĝilo** bakuggi. **-e** að baki; á baki. **-en, -direkte** aftur á bak. **-aĵo mat** (steik-ar)hryggur. **-antaŭe** öfugt. **sur-igi 1** setja á bak (e-s). **2** árita, ábekja. **azen-a ponto hús** bogabru.

dosier/o skrá, skjöl, gögn, upplýsingar, skjalakippa. **-ujo** mappa, skjalamappa.

dot/i áhr 1 gera úr garði. **2** gæða, búa hæfileikum. **-o** heimanmundur. **-a** sem lýtur að heimanmundi. **-aĵo** búsilag (brúðar). **natur-ita** vel úr garði gerður. **sen-a** heimanmundarlaus.

dovel/o 1 geislasteinn. **2** geirnegling. **-i áhr** geirnegla. **ĉefa -o** lokasteinn.

Dover/o *ldf* Dover (hafnarbær í Englandi við Ermarsund).

Dovr/o *ldf* Dofrafjöll.

doz/o skammtur (lyfs eða meðals); hluti. **-i áhr** skammta (meðal), ákveða stærð lyfja- eða geislaskammts. **-ado** skömmun (lyfja eða geisla). **-eto** smáskammtur. **-ilo** mæliglas. **-ologio læk** skömmunarfræði.

dozen/o = dekduo.

drab/o *gra* vorblóm (*Draba*).

dracen/o *gra* drekatré (*Dracæna*).

drag/i áhr tæk hreinsa/dýpka með botnsköfu.

-ilo, -maŝino byg botnskafa. **-boato, -ŝipo** dýpkunarskip, sandsuga.

dragoman/o opinber túlkur (í Tyrklandi eða Arabalöndum).

dragon/o hestliði; riddari. **-i áhr** kúga; neyða.

draĝe/o mat sykurbúður mandla.

draĥm/o = drakmo.

drajv/i áhr 1 (í tennis o.þ.u.l.) slá. **2** (í golfi) slá af teig. **-o** öflugt högg.

draĵ/o *gra* gar rótarspíra, rôtarangi. **-i áhl** fá rôtarspíru.

drak/o dýr 1 dreki. **2 = agamo. -ino** kvenskratti, kvenvargur. **-a sango** drekablóð (safi unninn úr ýmsum jurtum, einkum drekatré). **-arbo** *gra* = **draceno. -ŝipo** sig dreki, langskip, víkingaskip. **flug-o = kajto.**

drakm/o drakma (grísk mynt).

drakocefal/o *gra* drekakollur (garðblóm) (*Dracocephalum*).

Drakon/o *sag* Drakón (forngrískur löggjafi). **-a** harður, miskunnarlaus.

drakunkol/o *gra* fáfnisgras, estragon (*Artemisia dracunculus*).

dram/o 1 leikrit, sjónleikur. **2** harmleikur. **3** hörmulegur atburður, voðaviðburður. **-a 1** leikhús-, leik-. **2** leikrænn. **3** spennandi. **-igi** snúa í leikrit; gera sjónleikslegan. **-isto** leikritaskáld. **-arto** leiklist.

dramaturgi/o leikritafræði; leikritun.

drap/o (ullar)dúkur. **-aĵoj** vefnaðarvörur. **-(vend)isto** klæðasali. **-rando** jaðar á voð. **-resto** dúkstubbur.

drapir/i áhr klæða, skreyta; tjalda, hjúpa; refla. **-ado** klæðing. **-aĵo** gluggatjald, veggatjald; felling.

drast/a áhrifamikill, átakanlegur. **-aĵo** sterk hægdalyf.

draŝ/i áhr þreskja; hýða. **-ado** þresking, hýðing. **-aĵo** þreskt korn. **-ejo** láfi, þreskihús. **-ilo** þreskisleði. **-maŝino** þreskivél. **-rulo = draŝilo.**

drat/o tæk vír, þráður. **armita -o** brynvarinn strengur. **enkonduka -o** gegntaksvírar. **la-tuna/kupra -o** koparvír. **-i áhr 1** leggja rafmagnsleiðslur í. **2** samtengja með vír. **-igi tæk** gera úr vír. **-igo** vírdráttur. **-igebla** teygjanlegur. **-igilo** vírdráttarvél. **du-a** tvívíra. **sen-a telegrafo** þráðlaus fjarskipti. **tri-a** þrívíra. **fando-o** *rtæ* kveikiþráður, varþráður. **or-o** gullþráður. **pik-o** gaddavír. **serĉ-o út** kristalskynjari.

Drav/o *ldf* Dravaá.

dravid/o *per* dravídi. **-a** dravíðskur.

drednaŭt/o breskt nafn á nokkurs konar herskipi.

drelik/o strigi.

dren/i áhr bún tæk læk 1 ræsa fram (votlendi). **2** renna af, tappa af. **3** ræsa fram (sár). **-ado** fráveita, framræsla. **-aĵo** framræsluvatn; framræsluvökvi. **-ilo 1** kerri, sárápípa. **2** ræsi. **-ilaro = drensistemo. -krano** tæmishani; botnlöki. **-puto** safnþró. **-sistemo** afrennsliskerfi, framræslukerfi. **-tubo = drenilo.**

dres/i áhr temja, venja. **-ado** tamning. **-isto** tamningamaður. **leon-isto** ljónatemjari. **serpent-isto** slöngutemjari.

Dresden/o *ldf* Dresden (borg í Þýskalandi).

drezin/o *jár* járnbrautarkerra.

driad/o *god* skógardís.

drias/o *gra* holtasóley (*Dryas octopetala*).

dribl/i áhl rekja bolta(nn).

dril/o tæk bor, nafar. **-i áhr** bora. **-ego** olíuborvél; stór borvél.

drink/i áhl drekka (áfengi), svalla, þjóra. **-ado** drykkjuskapur, víndrykkja. **-aĵo** áfengi, áfengur drykkur. **-ejo** krá, knæpa. **-ejmastro** kráareigandi. **-igi** gefa (áfengi) að drekka. **-ulo** svallari, þjórari, drykkjumaður. **for-i áhr** eyða með drykkjuskapi. **post-a kapdoloro** timburmenn. **star-ejo** vínbar.

driv/i áhl sig 1 reka fyrir vindi, fjúka. **2** berast með straumnum. **-(ad)o sig flu 1** rek. **2** vik. **-angulo** *sig her* rekhorn.

drizel/o þokusúld.

drog/o lyfjavara. **-i áhr** gefa lækislyf. **-ejo 1 = drogvendejo. 2** (í Bandaríkjunum) lyfjabúð með mjólkurbar, ísbar, dagblöðum o.fl. **-isto** lyfjasali, apótekari. **-vendejo** lyfjabúð, apótek. **-vendisto = drogisto. herbo-isto** lækisgrasasali.

drol/a ská skritinn, skoplegur.

drom/o nýy kappbraut. **aŭto-o** kappakstursbraut.

dromaj/o = dromiceo.

dromedar/o dýr drómedari (*Camelus dromedarius*). **kur-o** kappreiðarúlfaldi.

dromi/o dýr (*Dromia*).

dromice/o dýr emúflugl (*Dromiceus*) (einnig emuo).

dromond/o drómundur.

dron/i áhl 1 drukkna. **2** kaffærast. **3** sökkva; hverfa. **4** vera sokkinn. **5** vera kafinn; vera vafinn. **-ado** drukkun. **-igi 1** drekkja. **2** sökkva; kaffæra. **3** deyfa; drekkja (t.d. sorgum sínum). **sin -igi** drekkja sér. **-igo** drekking. **for-igi** skola burt. **-into** drukknaður maður.

dros/o sig stýristaumur.

drošk/o (rússneskur) léttivagn.

drozer/o gra sóldögg (*Drosera*).

drozofil/o dýr bananafluga (*Drosophila melanogaster*) (einnig bananmušo).

druid/o trú drúídi, fornkeltneskur prestur. **-a** drúídískur. **ĉef-o** erkidrúídi.

drum/o tón trommur, slagverk í djasshljómsveit. **-ado** það að spila á trommur. **-isto** trommu-leikari.

drup/o gra steinávöxtur (= kernofrukto), steinaldín, steinber.

druz/o per drúsi (meðlimur sértrúarflokks múhameðstrúarmanna í Líbanon og Sírylandi).

du mfr tveir; tvennur. **-o 1** tvennd, par. **vers-o = distiko. 2** tölustafurinn 2, tvístur. **-e** í öðru lagi. **-eco** tvískipting. **-era, -elementa** tví-, tvennur. **-igi** skipta í tvennt. **-igi** klofna í tvennt. **-ilo** töl miðlína, miðtala. **-iliardo** billjarður (10^{15}). **-iliardono** billjarðasti hluti. **-iliono** billjón (10^{12}). **-ilionono** billjónasti hluti. **-obla** tvöfaldur, tví-. **-oble** tvisvar. **-oblaĵo** mfr alm **1** tvöfeldi. **2** tvítak. **3** orð af sömu rót. **4 = dublaĵo. -obliĝi** tvöfalda. **-obliĝi** tvöfalda. **-ono** helmingur (ath. **duon-**er oft notað sem forskeyti í merkingunni hálf-, hálfur, t.d. duonlitro, duonhoro, duonnuda). **-onpatro** stjúpi, stjúpfaðir. **-onfilo** stjúpsonur. **-onpatrino** stjúpa, stjúp-móðir. **-onfilino** stjúpóttir. **-onfrato** stjúpbróðir, hálfbróðir. **-onfratino** stjúpustir, hálfustir. **-ona gra** hálfur. **-one** helmings-. **-onigi** stað helminga, skipta í tvennt. **-oniganto** stað helmingalína. **-oniĝi**

skiptast í tvennt, vera helmingaður. **-opo** par. **-opa** tvöfaldur. **-ope** tveir og tveir, tveir saman. **-ulo** tvífari. **-uma** stað tví-. **-uma nombrosistemo** tvíundarkerfi. **-foje** tvisvar. **-foja** sem gerist tvisvar. **-cent** tvöhundruð. **-dek** tuttugu. **-deka** tuttugasti. **-dekuma nombrosistemo** tvítugakerfi. **-dekono** einn tuttugasti hluti. **dis-igi = duigi. -a** annar. **la -a** klukkan tvö.

dual/a hei stað tvískiptur; tvíhyggju-. **-o mfr** tvítala. **-eco** tvískipting. **-ismo** hei fél **1** tvíhyggja. **2** tvíríki, tvíveldi. **-isto** tvíhyggjumaður.

duar/o tjaldstæði arabískra hirðingja.

dub/i áhl efast. **-o** efi, vafi, efasemd. **-a** efasamur, vafasamur. **-ema** óviss; efunargjarn. **-inda** tvísýnn. **ekster-a, ne-ebila, sen-a** ófanlegur; vafalaus, efunarlaus. **pri-i áhr** efast um. **sen-e** efalauð, örugglega.

dubel/o tæk blindingur. **-i áhr** blindinga.

dubl/i áhr 1 lei vera staðgengill (e-s), leika í staðinn fyrir. **2** kvi talsetja. **-ita** filmo talsett kvikmynd. **-ado** talsetning. **-aĵo = dublita filmo. -anto** staðgengill (leikara).

duble/o gullhúðaður málmur.

Dublin/o ldf Dyflinni (höfuðborg Írlands).

duel/o einvígi. **-i áhl** heyja einvígi. **-anto** einvígismaður. **-ado** það að heyja einvígi. **-birdo** dýr rúkragi (*Philomachus pugnax*).

duenjo siðgæðisvörður (einkum á Spáni).

duet/o tón 1 tvisöngur; tvisöngslag. **2** tvíspil, dúett. **-isto** tvisöngsmaður.

duglasi/o búss (*Pseudotsula taxifolia*).

dugong/o dýr e.k. sækýr (*Halicore dugong*).

duk/o hertogi. **arki-o, ĉef-o** erkihertogi.

granda -o stórhertogi. **-a** hertoga-, hertogalegur. **-eco** hertogatign. **-ejo, -lando** hertogadæmi. **-ino** hertogafrú, hertogaynja.

dukat/o dúkatur.

dukdalb/o sig skipalægisstaurar.

dukt/o lfæ tæk 1 pípa, rás. **2** lögn, leiðsla. **akvo-o** vatnsleiðsla. **oleo-o** olíuleiðsla. **ovo-o** eggjaleiðari. **sen-aj glandoj** vakakirtlar, pípulausir kirtlar.

duktil/a eðl teygjanlegur, þanþolinn. **-eco** teygja, seigja.

Dulcine/o bók **1** Dúlsínea. **2** fyrirmyndarunnusta.

dulciton/o dulsitón, snertlahljóðfæri með tónkvíslum í stað strengja.

dum mfr **1** (fs.) um; á. **2** meðan. (dæmi: *forĝu feron dum ĝi estast varmega; dum tri jaroj; dum la tago*). **3** (forskeyti) um, -langur, t.d. **-nokta** næturlangur. **-taga** daglangur. **-viva** ævilangur. **-a 1** bráðabirgða-. **2 = samtempa. -e** á meðan, til bráða-

birgða.

dumdum/a *her -a kuglo* dúmdúmkúla.

dump/i *áhr 1* selja undir réttu verðu, pína niður verð (e-s). **2** losna við (efni). **-ado** undirboð.

dumping/o *hag = dumpado*.

dun/o sandöldur (við sjó).

dung/i *áhr ráða* (í vinnu); leigja. **-ado** atvinnurekstur. **-anto**, **-isto** atvinnurekandi, vinnuveitandi.

-ato nýr vinnumaður. **-igi sin** leigja sig. **-îgi** þiggja vinnu, verða vinnumaður. **-ito** verkamaður, starfsmaður, vinnumaður. **-itaro** starfslið. **-agentejo**,

-oficejo vinnumiðlun, ráðningarskrifstofa. **-mono** kaup, kaupgjald. **-soldato** málaliði. **mal-i** *áhr* segja (e-m) upp. **mal-o** uppsögn, brottrekstur. **mal-a mono** uppsagnargreiðsla. **sen-ado** vinnuleysi.

Dunkirk/o *ldf* Dunkerque (hafnarbær í Norður-Frakklandi).

duoden/o *lfæ* skeifugörn. **-a** skeifugarnar-. **-ito** skeifugarnarbólga.

duol/o dúóla.

dup/o *nýy* auðginnur maður, trúgjarn maður.

dupleks/a *rtæ* tvístefnu-.

duplikat/o tvírit, afrit, samrit. **-a** tvíritaður, tvífaldaður, samstæður. **-e** í tvíriti. **-i** *áhr* tvífalda, taka afrit, fjölríta.

dur/a *nýy hlj* harður.

dur/o douro (spænsk mynt = 5 pesetar).

duralumin/o *tæk* harðál.

duramatr/o *lfæ* bast, heilabast, mænubast.

durativ/o *mfr* verknaðarháttur í dvalarmerkingu.

duri/o *gra* dáraaldin (*Durio*).

duŝ/o steypibað, sturtubað, skvetta, ýrubað. **-i** *áhr* skola, úða. **-ejo** sturta. **-ilo** úðari.

dut/o *tón* tvíund. **dek-o** tólfund. **majora -o** stór tvíund. **minora -o** lítil tvíund.

duz/o *tæk 1* útblásturspípa. **2** innblásturspípa.

Dvin/o *ldf* Dvína.

dzeta = zeta.

E, e *mfr* tón **1** 6. stafur esperanto-stafrófsins. **2** (í skammstöfunum) E = a) **oriento** (= **easto**). b) **Esperanto**. c) **ergo**. **3** (í tónlist) E. **E bemola** es. **E-kordo** E-strengur.

-e *mfr* ending afleiddra atviksorða, t.d. **ofte**, **bele**, **due**, **saltande** (ath. atviksorð í esperanto samsvarar ekki endilega atviksorði í íslensku. **-e** er notað í stað **-a** með sögnunum **esti**, **iĝi**, þegar vantar frumlag eða þegar frumlagið er nafnháttur eða aukasetning, t.d. *iĝas varme; resti kun leono estas danĝere; estas bone; estus tre bele, ke mi iru*. Endingin **-e** samsvarar oft orðtæki í íslensku, t.d. **lunde** á mánudaginn. *tutvoje sardinis koridore* við ferðuðumst alla leiðina í gangi járnbrautarlestarinnar eins og sardínur í dós). **-n** ending staðar-atviksorða með hreyfingarsögnum (sbr. **-n**). (Ath. þau atviksorð sem eru með **-e** eru staðar-, háttar- og tíðaratviksorð). **-vorto** = **adverbo**.

-e/ gra (viðskeyti) táknar ættkvísl plantna, t.d. **asklepiad-oj**.

Eak/o *god* (í goðafræði) Eakos (einn af dómur-unum þremur sem dæmdu um það, hvort menn ættu að fara á Elysíum eða Tartaras eftir dauðann).

east/o = **easto**.

eben/a sléttur, jafn. **-o** *stæ* eðl flötur. **-o de polarizo** skautunarflötur. **-aĵo** slétta, flatneskja. **-eco** flatleiki, sléttleiki. **-igi** jafna, slétta; fletja. **mal-a** ójafn, ósléttur. **mal-aĵo** höll, ósléttur staður. **akvo-o** vatnsflötur. **alt-aĵo** háslétta. **klin-o** hallur flötur. **bat-igi** þjappa niður.

-ebl/ mfr viðskeyti sem táknar möguleika eða framkvæmanleika, t.d. **kuracebla** læknanlegur; **legebla** læsilegur (sem hægt er að lesa) (*Ath. -ebl* er venjulega ekki bætt við áhrifslausar sagnir, t.d. má ekki segja *bolebla heldur boligebla*. Stundum er þó **-ebl** bætt við áhrifslausar sagnir þegar forskeyti er undirskilið, t.d. *nerevenebla vojo* leið sem maður má ekki snúa aftur. **-a** mögulegur, hugsanlegur. **-e** ef til vill, kannski. **kiel -e plej** sem (með efsta stigi lýsingar- eða atviksorðs). **-e estas 1** það kann að vera. **2** mögulegt er, hægt er. **-o, -eco** möguleiki. **-igi** gera kleifan, gera færan. **laŭ-e** að því leyti sem það er unnt. **mal-igi** gera ókleifan, koma í veg fyrir. **mal-a** = **neebla**. **ne-a** ómögulegur. **ne-e** ómögulega; (það er) ómögulegt. **ne-aĵo** e-ð ómögulegt. **ne-eco** ómöguleiki. **ne-igi** = **mal-igi**.

ebon/o íbenholt, íbenviður (*Diospyros*). **-a 1** úr íbenholt. **2** íbenholtssvartur. **-arbo** íbentré.

ebonit/o *rtæ* harðgúmmí.

Ebr/o *ldf* Ebro, Ebroá.

ebri/a drukinn, ölvaður; fullur. **-o, -eco** ölv-

un, ölæði; drykkjuskapur. **-igi** gera drukinn; æsa. **-igaĵo** vímuefni, áfengi. **-ega** dauðadrukinn, blindfullur. **-eta** kenndur. **-iĝi** verða drukinn, drekka sig fullan. **-ulo** drukinn maður. **mal-a** ódrukinn. **mal-iĝi** verða algáður. **post-o** timburmenn.

ebul/o *gra* dvergyllir (*Sambucus ebulus*).

ebur/o fílabein. **-a 1** úr fílabeini. **2** skreyttur fílabeini; af fílabeini. **3** beinhvítur. **la E-a Bordo** Fílabeinsströndin. **-nigro** fílabeinssvart. **-a turo** hátignarleg einangrun.

Eburi/o *ldf* Fílabeinsströndin. **-ano** Fílabeinsstrendingur.

-ec/ mfr viðskeyti sem táknar ástand eða eiginleika: **bel-o** fegurð; **san-o** heilbrigði; **amik-o** vinátta. **-a** eðlis-, sem lýtur að eðli hlutar. **-o** eiginleiki. **-aro** eðli, eiginleikar.

ecidi/o *gra* gróhirsla (= **spor-pokalo**).

eĉ *mfr* jafnvel. **-ne** ekki einu sinni. **-se** (eða **se -**) jafnvel þótt.

-ed/ dýr viðskeyti sem táknar ætt (í líffræði).

Edam/o *ldf* Edam.

Edd/o *bók* Edda, eddukvæði.

edelvejs/o *gra* alpafífill (*Leontopodium alpinum*).

edem/o *læk* bjúgur, hvapbólga.

Eden/o *bib* Eden; Paradís, sælustaður.

edentat/oj *dýr* tannlaus dýr, tannleysingjar (*Edentata*).

Edgar/o *per* Edgar.

edif/i *áhr* fræða (til góðs), bæta; uppbyggja. **-o, -ado** uppbygging, trúarstyrking; sálubót, blessun. **-a** uppbyggjandi; agandi; blessunarríkur, bætandi. **mal-a** óuppbyggilegur; óvirðandi, svívirðilegur. **ne-a** gagnslaus, ekki til sálubótar.

edikt/o tilskipun (stjórnar).

edil/o *sag* edíll (rómverskur embættismaður sem sá um opinbera leiki, lögreglustörf o.fl.).

Edinburg/o *ldf* Edinborg (höfuðborg Skotlands).

Edip/o *god* Ödipus. **-komplekso** Ödipusarduld.

Edit/a *per* Edith.

editor/o útgefandi, ritstjóri (bókar). **-eco** ritstjórn.

Edmond/o *per* Edmund.

Edom/o *bib* **1** Edóm (sonur Ísaks, heitir oftast Esaú). **2** Edóm (land Edómíta, fyrir suðaustan Ísrael) (= **Idumeo**).

edr/o *stæ* hlið, flatvegur; flötur. **plur-o** marghliðungur. **regula plur-o** reglulegur marghliðungur.

Eduard/o *per* Játvarður, Eðvarð, Edvarð.

eduk/i áhr *gra gar* **1** ala upp, manna, mennta. **2** temja. **3** rækta. **-o**, **-ado** menntun, uppeldi, uppfræðsla, menning. **-a** uppeldislegur; uppfræðslu-, menningar-; æfinga-, skóla-. **-ejo** skóli, menningarmiðstöð, menntunarstofnun. **-ato** nemi. **-isto** fræðari. **-iteco**, **-iĝo** uppfræðsla, skólun. **-arto** = **pedagogio**. **ge-ado** samkennsla (piltna og stúlkna). **ne-ebla** agalaus; ótemjandi. **ne-ita** óppalinn, ótaminn, ómenntaður. **re-ado** *læk* endurhæfing; endurmenntun.

edz/o eiginmaður, bóndi, maki. **-a** eiginmanns-. **-eco** hjónaband. **-igi** gifta; gefa saman (í hjónaband). **-igo** gifting. **-iĝa** brúðkaups-. **-iĝi** kvongast, kvænast, giftast. **-iĝo** *kri* gifting. **-ino** eiginkona. **-inigi** gifta. **-iniĝi** giftast (um konu). **-oligiĝi** mægjast. **bo-iĝi** *bib* gegna mágskyldunni. **bo-iĝo** mágskylda. **eks-iĝi** skiljast við, skilja við maka sinn, skilja. **eks-iĝo** hjónaskilnaður. **ekster-eca** utan hjónabands. **ge-oj** hjón. **ge-iĝi** giftast. **inter-igi** gifta. **krom-ino** kona fjölkvænismanns önnur en hin fyrsta, hjákona. **mis-iĝi** taka niður fyrir sig. **mis-iĝo** misræði (um hjúskap). **miks-iĝo** hjónaband milli kynþátta, hjónaband milli fólks með mismunandi trúarbrögð. **ne-igita**, **ne-iĝinta** ógiftur. **nov-o** nýgiftur maður. **nov-ino** nýgift kona. **prov-iĝo** tilraunahjónaband, tilraunahjúskapur. **sen-ineco** einlífi.

ef/o *bib* efa (rúmmál í Gamla testamentinu).

efeb/o *sag* unglíngur (18–20 ára) í Grikklandi hinu forna.

efedrin/o *lyf* efedrín.

efekt/o áhrif (á hugann). **(grand)-a** áhrifamikill. **-i** áhl hafa áhrif. **-ama** sundurgerðarlegur. **ne-a**, **sen-a** gagnslaus; fánýtur, áhrifalaus. **lud-o** *lei* stellingar. **lum-oj** ljósáhrif. **son-oj** leikhljóð.

efektiv/a raunverulegur, sannur. **-e** satt að segja, að vísu, í raun og veru. **-o 1** = **-aĵo**. **2** = **kiomo**. **-aĵo** sannleikur. **-eco** raunveruleiki. **-igi** framkvæma, koma á. **-igebla** framkvæmanlegur, gjörlegur. **-ig(ad)o** framkvæmd. **-iĝi** fá framgang.

efelid/oj freknur.

efemer/a skammvinnur; skammgóður. **-o** *dýr* **1** = **-aĵo**. **2** dægurfluga (*Ephemer*). **-aĵo** skammvinnur hlutur.

efemerid/oj *stj* stjörnuárþók, stjörnualmanak, stjörnuhnitatafla.

efervesk/i áhl *efn* sjóða; freyða; vella, ólga. **-a** ólgandi, vellandi. **-o** vella, ólga, suða.

Efezo/o *ldf* Efesus.

efik/i áhl *efn* eðl hafa áhrif, verka, hrífa. **-o** *efn* eðl áhrif, árangur, verkun; afleiðing. **-a** áhrifamikill, virkur. **-anto** eðl *efn* virkt efni. **-eco**, **-ivo** eðl *útv*

afnýting, vinnunýting. **ek-i** áhl taka gildi. **retro-i** áhl *lög* hafa afturvirk áhrif. **sen-a** áhrifalaus, gagnslaus. **bon-a** gagnlegur, nytsamlegur. **fort-a** = **drasta**. **post-oj** eftirköst.

efloresk/i áhl *jar ste* **1** vera í fullum blóma. **2** molna í sundur, veðrast. **-o** veðrun, molnun; blómgun. **-a** í fullum blóma, blómgandi; veðrunar-, molnunar-.

efluf/o eðl útstreymi. **kron-o** *rtæ* kóróna, rosa-baugur.

efod/o *bib* hökull (æðsta prests gyðinga).

Efrac/o *bib* Efraím.

Efrac/o *bib* Efrata.

efrit/o (í þjóðsögum araba) illur andi.

-eg/ mfr viðskeyti sem táknar stækkun, t.d. **bon-a** ágætur; **buš-o** gin; **pafil-o** fallbyss; **rid-i** áhl skellihlæja. **tre-e** ákaflega. **-a** mikill, stór. **-eco** efsta stig.

egal/a jafn; eins. **al mi estas egale** mér er alveg sama. **-i** áhr jafnast á við; vera jafn (e-m). **-aĵo** jafna. **-eco** jafnleiki, jöfnuður. **-igi** gera jafnan. **-iĝi** jafnast, verða jafn. **-ulo** jafningi, jafnoki. **kontraŭ-a** *stæ* jafn, en með öfugu formerki. **mal-a** misjafn, ójafn, mismunandi. **ne-a** misjafn. **mal-eco** mismunur. **sen-a** óviðjafnanlegur. **valor-i** áhl komast til jafns (við = al).

Egea Maro *ldf* Eyjahaf.

Egeri/o *god* Egería.

egid/o *god* **1** skjöldur Seifs eða Aþenu. **2** vörn, vernd, verndarvængur.

egipt/o *per* Egypti. **-a** egypskur. **E-io**, **E-ujo** *ldf fél* Egyptaland. **-ologo** sérfræðingur í fornfræði Egyptalands. **-ologio** egypsk fornfræði.

Egist/o *bók* Egisþos (elskhugi Klýtemnestru).

eglanteri/o *gra* eplarós (*Rosa eglanteria*) (= **sovaĝa rozo**).

eglefin/o *dýr* ýsa (*Gadus aeglefinus*).

ego/o *sál* sjálf. **-ismo** sjálfselska, eigingirni.

-isto eigingjarn maður. **-centra** sjálfhverfur, sjálf-lægur. **mal-ismo** = **altruismo**. **ne-ista**, **sen-isma** óeigingjarn.

egopodi/o *gra* geitakál (*Ægopodium podagraria*).

egret/o *dýr* *gra* fjaðurskúfur.

eĝ/o egg, brún; ás; rönd. **posta** **-o** afturbrún. **fronta** **-o** frambrún, frambarð. **-e(n)** á ská, á rönd.

-igi setja kant á. **-ingo** rák, skor, gróp.

ehe! *mfr* jahá, einmitt; jæja.

eĥ/o *rtæ* bergmál; eftirhljómur; ómur. **-i** áhr bergmála, óma. **-iĝi** endurkastast, bergmála, hljóma. **sen-a** án bergmáls.

Eĥ/o *god* Ekkó (bergmálsdís).

eĥidn/o *dýr* (ástralskur) maurabroddgöltur (*Echidna, Tachyglossus*), mjónefur.

eĥin/o *dýr* ígulker. **-oidoj** ígulker (*Echinoidea*).

eĥinoderm/oj *dýr* skrápdyr (*Echinodermata*).

eĥolali/o *læk* bergmálstal. (sjá einnig orð sem byrja á **ek...**).

ej! *mfr* ha!

-ej/ mfr viðskeyti sem táknar stað, þar sem eitthvað er eða gerist, t.d. **lern-o** skóli; **dorm-o** svefnalur; **hund-o** hundabyrgi; **bov-o** fjós; **herb-o** engi, graslendi; **dens-o** kjarrþykki; **loĝ-o** íbúð; **kuir-o** eldhús; **ĉeval-o** hesthús; **preĝ-o** kirkja; **deven-o** upprunastaður. **-o** staður.

ejakul/i *áhl* spýta, losa úr sér sáð. **-o** sáðlát, sæðisútvarp.

Ejfel/o *per ldf* Eiffelfjöllin. **-turo** Eiffeltúrninn.

ejkosan/o *efn* eikósan.

ejnstejni/o = **ejnštejni/o**.

ejnštejni/o *efn* einsteiníum, einsteinín (*Es*).

Ejr/o *ldf* Írland, Írská Lýðveldið.

Ejstejn *per* Eysteinn.

ek/ mfr forskeyti sem táknar upphaf ástands eða verknaðar, t.d. **-dormi** sofna; **-salti** stökkva upp. **-i** *áhl* hefjast. **-e de**, **-de** allt frá (því). **-!** áfram! af stað!

ekart/o *stæ sig her* afvik, frávik. **kompas-o** misvísun áttavita.

ekaŭdat/oj froskdýr.

ekbali/o *gra* villigúrka (*Ecballium*).

eki/o *gra* höggormshöfuð (*Echium*).

ekidn/o *dýr* = **eĥidno**.

ekimoz/o *læk* blóðhlaup.

ekin/o *dýr* = **eĥino**.

ekinokok/o *læk* sullur.

ekip/i *áhr* búa, búa út (her, leiðangur), gera út. **-ado** undirbúningur. **-aĵo** *rtæ* útbúningur, útbúnaður. **sub-aĵo** *flu* lendingarbúnaður. **son-aĵo** *kvi* hljóðbúnaður. **ŝip-isto** **1** fargagnakaupmaður. **2** útgerðarmaður. **vir-i** *áhr* manna (t.d. skip). **-estro** bátsmaður.

eklampsi/o *læk* fæðingarkrampi.

eklektik/a samantíundur, samsuðu-. **-ismo** *hei* samtíningarstefna, samsuðustefna. **-ulo** sá sem tínir til eða sýður saman úr öllum áttum.

eklezi/o *sag kri* **1** (einkum í Nýja testamentinu) söfnuður. **2** kirkja (stofnun); kirkjudeild. **3** trúarflokkur. **4** þjónusta kirkjunnar. **-a** kirkjulegur. **-ano** meðlimur kirkju. **-aneco** það að vera meðlimur kirkju. **-ulo** klerkur. **alt-a** hákirkjulegur. **ekster-a**, **ne-a** veraldar-, veraldarlegur, ókirkjulegur. **sam-ano** trúbróðir.

eklips/o *stj* myrkvi. **-a** **1** myrkva-. **2** slitróttur. **-i**

áhr **1** *stj* myrkva. **2** skyggja á, skara fram úr.

ekliptik/o *stj* **1** sólbaugur, sólbraut. **2** sólarlína.

eklog/o *bók* hjarðljóð.

ekolog/o *líf* vistfræðingur. **-io** vistfræði. **-ia** vistfræði-.

ekonom/o ráðsmaður, bústjóri.

ekonometri/o hagnælingar.

ekonomi/o **1** fjárhagur. **2** sparnaður. **3** heimilishald. **-a** sparsamur; fjárhags-, sparnaðar-. **-e** ódýrt; sparsamlega.

ekonomik/o *lög hag* hagfræði. **-isto** hagfræðingur.

ekran/o *eðl tæk* **1** eldskjól. **2** sýningartjald (í bíó). **3** skjár. **-ego** súghlíf. **-umi** *áhr* skýla, vernda. **sur-igi** filma.

eks/ mfr forskeyti sem táknar fyrirverandi, uppgjafa-, t.d. **-pastro** uppgjafaprestur. **-!** burt með! **-a** fyrirverandi. **-igi** vísa frá embætti, reka úr embætti, segja upp. **-iĝi** segja af sér, fá lausn úr embætti. **ne-igebla** sem ekki er hægt að víkja úr starfi, óafsetjanlegur.

eksa/ *vís* exa- (forskeyti eininga 10¹⁸).

Ekscelenc/o ágæti (ávarpstítil, oftast með eignarfonafni): **via** **-o** yðar ágæti.

ekscentr/a **1** = **discentra**. **2** sérvitur, sérlyndur, einkennilegur.

ekscentrik/o *tæk* hjámiðjuhjól, miðskekkjuhjól. **-a** miðskakkur, með hjámiðju.

ekscepsi/o *lög* véfenging (á hæfi dómara eða vitnis).

eksces/o óhóf, öfgar. **-a** hóflaus, takmarkalaus.

-i *áhl* skvetta sér upp; gefa sig í óreglu; vera of langt gengið.

ekscit/i *áhr eðl* **1** æsa, æsa upp. **2** kveikja; vekja. **3** hvetja, eggja. **4** gangsetja. **-o** *lfe rtæ* æsing, geðshræring; kveiking. **-a** æsingar-, kveikinga(r)-. **-aĵo** örvangi lyf, hressingarlyf; æsingur. **-ebla** viðkvæmur; bráður. **-ebleco** viðkvæmni. **-iĝi** verða æstur, æsa sig upp. **-ilo** *læk* **1** startari. **2** örvangi lyf. **-maŝino** *rtæ* matari. **blov-i** *áhr* blása upp (t.d. eld). **kor-a** átakanlegur, hrífandi. **mem-o** *rtæ* sjálfskviknun.

ekscitator/o = **malŝargĭlo**.

eksciz/i *áhr* *læk* skera burt. **-o** burtskurður.

ekshibici/o *læk* strípihneigð. **-ulo** strípalingur.

eksklamaci/o upphrópun.

eksklud/i = **ekskluzivi**.

ekskluziv/a **1** einka-, lokaður. **2** valinn. **3** útilokandi. **esti** **-a je/de io** e-ð er ekki meðtalið í (t.d. verðinu), vera utan e-s. **-e** eingöngu; að (e-u) ekki meðtöldu. **-i** *áhr* **1** útiloka. **2** undanskilja. **-eco** einkaréttur, einkaleyfi. **-ema** vandlátur, vandfýs-

inn. **-iga** óskiptur.

ekskomunik/i *áhr kri* **1** bannfæra. **2** reka (úr flokki). **-o** bannfæring.

ekskori/i *áhr læk* skeina. **-aĵo** skeina, rispa.

ekskreci/o *lfe* útskilið efni. **-a** útskilnaðar-. **-i** *áhr* skilja (e-ð) út. **-ado** útskilnaður.

ekskrement/o *lfe* **1** úrgangsefni líkamans, þveiti. **2** saur, saurindi. **-a** saur-. **-i** *áhr* skilja (efni) úr líkamanum, þveita. **-ado** tæming, útskilnaður saurs; þveitun.

ekskurs/o *bók* **1** skemmtiferð, hópferð. **2** útúr-dúr. **-ema** **1** hrifinn af ferðum. **2** óskipulagður.

ekskuz/i *áhr nýy* afsaka. **-o** afsökun. **ne-ebla** óafsakanlegur.

ekslibris/o bókarmerki; merki bókareiganda.

ekspansi/o *alm hag eðl* **1** þensla, útþensla. **2** út-víkkun, stækkun, aukning, uppgangur. **-i** *áhl* víkka; þenjast út. **-ismo** *fél* útþenslustefna.

eksped/i *áhr ver* afgreiða, senda; framsenda. **-ado** afgreiðsla, sending. **-ejo** vöruflutningafyrirtæki. **-isto** flutningamiðlari, afgreiðslumaður.

ekspedici/o leiðangur; herferð.

ekspekt/o *töl* von, vænting, tilætlun.

ekspektor/i *áhl lfe* hósta upp úr sér, hrækja (= *tuskraĉi*). **-iga** slímlosandi.

eksperiment/o tilraun. **-i** *áhr* gera tilraun(ir). **-a** reynslu-, tilrauna-, byggður á tilraunum; raungreina-. **-ado** tilraunagerð.

ekspert/o **1** = **spertulo**, **fakulo**. **2** = **ekspert-izisto**.

ekspertiz/i *áhr* meta til verðs; rannsaka, skoða, yfirlíta. **-isto** matsmaður. **-o** mat; rannsókn, skoðun; skoðunarskýrsla.

eksplicit/a *lög stæ* greinilegur, skýr; berorður, opinskár.

eksplik/i *áhr* skýra, gera grein fyrir. **-o** skýring, útlistun.

eksplod/i *áhl* springa (í loft upp); brjótast út. **-o** sprenging; upphaf. **-a** sprengi-, hvell-. **-aĵo** sprengiefni. **-ema** sprengifimur. **-igi** sprengja. **-igilo** sprengjukveikja, sprengjuvaki. **-ilo** sprengja, tundurdufl o.þ.h. **-ujo** *bif* sprengihólf. **-motoro** brennsluhreyfill. **-signalo** hvellmerki. **-brui** *áhl* hvella. **-bruo** hvellur. **-pova**, **-iva** sprengjanlegur.

ekspluat/i *áhr* **1** hagnýta, fénýta. **2** arðræna, mersjúga. **-o**, **-ado** **1** hagnýting. **2** arðrán. **-anto** hagnýtandi. **-ebla** sem hægt er að hagnýta. **-isto** arðræningi. **konfid-o** prettir.

ekspon/i *áhr alm ljó* **1** sýna (vörur). **2** *ljó* lýsa (filmu). **-o**, **-ado** **1** sýning. **2** lýsing. **-anto** sá sem stillir út (í sýningu). **-ejo** sýningaralur. **-isto** sýningarmaður. **-deklami** *áhl* auglýsa með ræðu og

sýnishornum. **-metro** *ljó* ljósmælir. **sub-i** *áhr* vanlýsa (e-ð). **super-i** *áhr* oflýsa (e-ð).

eksponencial/o *stæ* veldisfall.

eksponent/o *stæ* veldisvísir. **-a** veldis-.

eksport/i *áhr ver* flytja út (vörur). **-o**, **-ado** útflutningur, útflutningsstarfsemi. **-a** útflutnings-. **-aĵoj** útfluttar vörur. **-isto** útflytjandi. **-importa** út- og innflutnings-.

ekspozici/o sýning, sýningarstaður. **-ejo** sýningaralur. **-i** *áhr* sýna. **-aĵo** sýnisgripir.

ekspres/o *jár* **1** hraðboði. **2** hraðlest. **3** hraðpóstur. **-a** hrað-. **-i** *áhr* senda með hraði.

ekspresionism/o *fag* expressjónismi. **-a** expressjónískur.

ekspresionist/o *fag* expressjónisti.

ekstaz/o *trú sál* **1** algleymi, leiðsla. **2** hrifning. **-a** hugfanginn, í leiðslu, yfir sig hrifinn. **-ulo** maður sem er oft í leiðslu.

ekstemporal/o skólaverkefni gert án undirbúnings.

ekstens/i *áhr lfæ* rétta úr, teygja úr. **-o** réttung. **-anto** *lfæ* réttivöðvi.

ekstensor/o *læk* réttivöðvi.

ekster *mfr* fyrir utan. **-a** ytri, útvortis. **-a mondo** umheimurinn. **-e** úti; að utan. **-en** út. **-o** **1** úthverfa. **2** ytri hluti. **-aĵo** ytra útlit, ytri hluti, ytri hlið. **-ejo** *kvi* sviðsmyndarsvæði. **-igi** snúa við. **-iĝi** fara úr (= **el**). **-ulo** **1** göngudeildarsjúklingur. **2** utanskólannemandi. **-lande** erlendis. **-landano** útlendingur. **-ordinara** óvenjulegur.

eksterm/i *áhr* uppræta, tortíma, útrýma. **-ado** uppræting, tortíming. **-iĝi** vera afmáður, vera útrýmt.

ekstr/a auka-, aukalegur. **-e** aukalega. **-aĵo** viðbætur; viðauki; aukahefti. **-aĵoj** aukagjald.

ekstradici/i *áhr lög* framselja. **-o** framsal.

ekstrakt/o kjarni, kraftur (úr e-u), seyði; ágríp, útdráttur. **-i** *áhr* **1** draga út úr; sjóða út úr. **2** orðtaka. **-ado** útdráttur.

ekstrapol/i *áhr* = **eksterpoli** (s. **poli**).

ekstravaganc/o fantasía; sérviska. **-a** sérvitur. **-i** *áhl* breyta sérviskulega.

ekstravertit/o *sál* úthverfur maður. **-a** úthverfur.

ekstrem/a **1** ystur, ýtrastur. **2** mestur. **3** taumlaus. **-e** öfga-, ofsa-, ofsalega. **-o** **1** ysti endi. **2** brún, jaðar. **en -o** að dauða kominn. **-aĵo** ysti endi, útlímur; vandræði. **-eco** öfgar; dauði. **-ismo** *fél* öfgasamtök. **-isto** öfgamaður. **ĝis-e** fram úr hófi.

ekstrovert/a úthverfur. **-o** úthverfa. **-ito** úthverfur maður.

eksud/i *áhl lfe* vætla út, seytla út. **-o** útsmitun.

-aĵo útvætla, útseytla.

ektazi/o læk slagæðarþensla, víkkun.

ektoderm/o lfæ útlag.

ektomi/o sku úrskurður, nám.

ektopi/o lfæ úthverfing. *testika* -o launeista.

ektoplasm/o lfæ trú útfrymi, fjarfrymi.

ektropi/o læk uppbretting (augnloka), úthverfing (augnaloks).

ekumen/a kri alkirkju-, alkirkjulegur.

ekv/o dýr hestdýr.

ekvaci/o 1 *stæ* jafna, formúla. 2 *stj* jöfnuður.

tempa -o tímajöfnuður. **-aro** jöfnuhneppi. **-igi** nota jöfnu til að leysa.

Ekvador/o ldf Ekvador. **-a** ekvadorskur. **-ano** Ekvadorbúi.

ekvator/o ldf miðbaugur. **ĉiela -o** *stj* miðbaugur himinsins. **-a** miðbaugs-. **E-a** **Gvineo** Miðbaugs-Gínea.

ekvatorial/o *stj* póllstilltur sjónauki.

ekvilibr/o jafnvægi. **-a** uppbótar-; í jafnvægi, jafnvægis-. **-i** áhl vera í jafnvægi. **-igi** halda í jafnvægi, jafna, gera upp. **-ilo** jafnvægisstafur (línudansara). **mal-igi** láta missa jafnvægi. **-ismo** línudanslist. **-isto** línudansari. **sen-a** 1 jafnvægislaus. 2 ruglaður.

ekvinoks/o *stj* jafndægur, jafndægri. **printempa -o** jafndægur á vori, vorjafndægur. **aŭtuna -o** jafndægur á hausti, haustjafndægur. **-a** jafndægur. **-aj** **tempestoj** jafndægurastormar. **-aj punktoj** jafndægurapunktur (vorpunktur og haustpunktur).

ekvipolent/a ldf jafngildur, jafnmikill, jafngóður.

ekvipotencial/a eðl jafnspennu-, jafnmættis-. **-o** eðl jafnspenna, jafnmætti.

ekivalent/o *vís stæ efn mfr* jafngildi; ígildi. **-i** áhl jafngilda. **-a** jafngildur.

ekvizet/o *gra* elfting (*Equisetum*). **-acoj** elftingætt.

ekzakt/a nákvæmur. **la -aj sciencoj** raunvísindi. **-emo** nákvæmni.

ekzalt/i áhr 1 upphefja, hefja upp. 2 hrósa. **-iĝo** hugaræsing, leiðsla; upphafning. **-ita** hugfanginn, í leiðslu, í uppnámi. **-iĝi** vera frá sér numinn.

ekzamen/i áhr 1 rannsaka, athuga vel. 2 prófa. 3 yfirheyra. **-o** 1 rannsókn, prófun. 2 próf. 3 yfirheyrsla. **-iĝi** láta prófa sig, þreyta próf, ganga undir próf. **-iĝo** prófun, próf. **mem-o** sjálfskönnun. **-anto**, **-isto** prófandi. **-ato** prófmaður. **kontraŭ-i** áhr gagnspyrja.

ekzantem/o læk útbrot (á hörundi). **-a** útbrots-.

ekzark/o kri *sag* 1 landstjóri (í býsantíska rík-

inu). 2 yfirbiskup búlgörsku kirkjunnar.

ekzegez/o biblíuskýring; ritskýring. **-a** orðskýringar-; skýringarlegur. **-isto** biblíuskýrandi.

ekzekuci/o *lög* lögtak, aðför að lögum. **-i** áhr taka lögtaki (upp í skuld). **-isto** fjárnámsfulltrúi, lögtaksfulltrúi.

ekzekut/i áhr taka af lífi, lífláta. **-o** aftaka, líflát. **-ejo** aftökustaður. **-isto** aftökumaður, böðull.

elektro-i áhr taka af lífi með rafmagni.

ekzekutiv/o *lög* framkvæmdavald.

ekzekv/i *ldm* áhr halda nauðungaruppböð.

ekzekvatur/o *lög* opinber viðurkenning á ræðismanni erlends ríkis.

ekzem/o læk útbrot, útsláttur, eksem.

ekzempl/o 1 fordæmi. 2 dæmi. 3 varnaðardæmi. **-a** dæmigerður. **-e** til dæmis. **-i** áhr skýra með dæmum, sanna með dæmum, sýna með dæmum. **-odona** fyrirmyndar-. **sen-a** ódæmilegur, dæmalaus.

ekzempler/o 1 eintak. 2 dæmi, stykki. **arkiv-o** skjalasafnseintak. **aŭtor-oj** höfundareintök. **prov-o** sýniseintak, sýnishorn (= **specimeno**). **recanz-o** ritdómseintak.

ekzerc/i áhr æfa, þjálfá. **-o** æfing, æfingarverkefni, stíll. **-ado** æfing, þjálfun. **-aro** æfingasafn, stílasafn. **-ejo** æfingastaður, æfingarstaður, þjálfunarstaður. **-iĝi** æfa sig. **-iĝo** æfing. **-ilo** þrekæfingataki. **-iteco** fimleiki vegna æfingar. **-libro** = **-aro**. **-opeco** æfingatónverk. **antaŭ-o** leikæfing, undirbúningsæfing.

ekzerg/o *tæk* 1 undirskriftarreitur (á minnispening). 2 undirskrift (á minnispening).

ekzil/i áhr reka í útleğð. **-o** útleğð. **-ejo** útleğðarstaður. **-iĝi** fara í útleğð. **-ito** útlagi.

ekzist/i áhl vera, vera til. **-ado**, **-o** tilvera. **-adismo** = **ekzistencialismo**. **-aĵo** vera, skepna. **-anta** tilverandi; núverandi. **-igi** gera, skapa. **kun-i** áhl *efn* vera saman. **kun-ado** sambúð.

ekzistencialism/o *hei* tilvistarspeki, existensíalismi, tilvistarstefna.

ekzistencialist/o tilvistarspekingur, existensíalisti, tilvistarsinni.

ekzocet/o *dýr* = **flugfišo**.

ekzoftalmi/o læk augnbunga. **-a** úteygður.

ekzogami/o aðkvæni. **-a** aðkvænn.

ekzogen/a læk *gra* útrænn.

ekzorci/i áhr trú særa (illan anda), reka út (illan anda). **-isto** særingamaður. **-o**, **-ismo** særing. **-aĵo** særingaþula, töfraþula til að reka út illa anda.

ekzosmoz/o eðl *efn* himnuútstreymi.

ekzot/a fjarlægur, framandi. **-ismo** framandleiki.

ekzoter/a auðskilinn, alþýðlegur.

ekzoterm/a *efn* orkugjöfull, útverminn.

ekzotik/a = **ekzota**.

el *mfr* úr, út, út úr, af, frá, t.d. *veki* - *dormo* vekja af svefni; *unu* - *ni* einn af okkur; *krei* - *la polvo de la tero* mynda af leiri jarðar; *rakontoj* - *la biblio* sögur úr biblíunni; *statuo* - *marmoro* stytta úr marmara. **-e** úti. **-igi** láta út, sleppa út, hleypa út; gefa frá sér. **-igi sonon** gefa frá sér hljóð. **-iĝi** koma út, koma fram. Ath. Notað sem forskeyti má **el** þýða það sama og forsetningin, en táknar oft fullkomnun verks, ef enginn misskilningur getur orðið. Eftirfarandi dæmi sýna þetta: **-almozi** áhr kúga (e-n) til að gefa ölmusu. **-aŭdi** áhr bænheyra. **-aŭskulti** áhr heyra allt til enda. **-baki** áhr baka algjörlega. **-bati** áhr slá út; ljósta. **-bruli** áhl brenna til kaldra kola. **-ĉenigi** leysa. **-ĉerpi** áhr tæma. **-ĉizigi** höggva út. **-diri** áhr lýsa yfir. **-devigi** kúga (fé af e-m). **-doni** áhr gefa út. **-fini** áhr klára alveg. **-flati** áhr fá með smjæðri. **-forĝi** áhr búa til. **-frotita** útslitinn. **-iri** áhl fara út. **-irejo** útgangur. **-ĵeti** áhr henda, fleygja. **-kalkuli** áhr reikna út. **-koni** áhr þekkja vel. **-kovi** áhr klekja út. **-kreski** áhl verða fullvaxta. **-labori** áhr mynda, framleiða; láta þróast. **-laciĝi** þreyta. **-lerni** áhr læra nákvæmlega. **-logi** áhr laða fram. **-meti** áhr sýna. **-montri** áhr sýna. **-mortigi** drepa, deyða. **-pagi** áhr greiða, gera upp. **-paroli** áhr bera fram. **-paŝi** áhl stíga fram. **-pensi** áhr hugsa upp, finna upp. **-peti** áhr fá með innilegri bæn. **-porti** áhr bera út; þola. **-premi** áhr pressa. **-preni** áhr draga út. **-stari** áhl skaga fram, skaga út. **-ŝiri** áhr rífa út, slíta út. **-teni** áhr þola. **-terigi** grafa upp. **-tiri** áhr draga út. **-tranĉi** áhr skera út. **-trinki** áhr tæma (flösku, glas, o.þ.u.l.). **-trovi** áhr finna upp, uppgötva. **-turniĝi, sin -turni** komast undan. **-uzi** áhr eyða. **-veni** áhl koma út. **-voki** áhr vekja upp.

el/o öl.

Elam/o *sag* Elam.

elan/o *nýy alm hei* **1** tilhlaup. **2** snögg hrifning.

vitala -o lífstilhlaup. **-i** áhl gera tilhlaup.

elap/o *dýr* sokkabandsnaðra (*Elaps*), kóralslanga (*Elaps corallina*).

elasmobrank/oj *dýr* fasttáknar (*Elasmobranchii*).

elast/a teygjanlegur, fjaðurmagnaður, sveigjanlegur. **-eco** *eðl* teygja, þanþol; fjaðurmagn; sveigja. **-aĵo** teygjuband.

elastín/o *lfae* elastín.

elastomer/o *eðl efn* elastómer (teygjanlegt og gúmmikennt gerviefni).

elater/o *dýr* smellibjalla. **-edoj** smellibjölluætt

(*Elateridae*).

elateri/o *gra* villigúrka (*Ecballium elaterium*).

elatin/o *gra* straumarfi (*Elatine*). **-acoj** vatnsarfaætt (*Elatinaceæ*).

Elb/o *ldf* **1** Elba (eyja). **2** Saxelfur.

Elbrus/o *ldf* Elbrus (fjall).

Eldorad/o *bók* gullland, sæluland, ódáinsakur.

eleagn/o *gra* silfurblað (*Elaeagnus commutata*). **-acoj** silfurblaðsætt (*Elaeagnaceæ*).

elefant/o *dýr* fíll (*Elephas*). **-a** **1** fílslegur. **2** klunnalegur. **-edoj** fílaætt (*Elephantidae*). **-estro** fílahirðir. **-ino** fílskýr. **-osto** = **eburo**. **mar-o** *dýr* sæfíll. **vir-o** fílstarfur. *fari el muso -on* gera úlfalda úr mýflugum.

elefantiaz/o *læk* fílablástur, fíllidi.

Elefantin/o *ldf* Elefantíne (eyja í Níl).

elegant/a glæsilegur, snyrtilegur. **-eco** glæsi-leiki, glæsibragur, glæsímennska. **-igi** gera glæsilegan. **-ulo** spjátrungur. **-ulaĉo** uppskafningur. **mal-a** smekklau, grófur, klunnalegur; subbulegur.

elegi/o *bók* saknaðarljóð, sorgarljóð. **-a** angurvær; tregafullur.

elekt/i áhr **1** velja. **2** kjósa. **-o** **1** val. **2** kjör, kosning. **-ado** val; kosning. **-aĵo** kjörgripur. **-anto** kjósandi. **-antaro** allir þeir sem kosningarétt hafa. **-ebla** **1** kjörgengur. **2** sem má velja. **-ejo** kjörstaður. **-ema** vandlátur, vandfýsinn. **-ilo** *fja* skiptiborð. **-ita** valinn, kjörinn, kosinn, úrvals-. **-ito** *bib* **1** kjörinn maður. **2** útvalinn maður. **al-i** áhr kjósa í viðbót. **antaŭ-ilo** *fja* forvalsskiptiborð. **el-i** áhr velja úr. **ne-ebla** ókjörgengur. **por-a** til athugunar, til reynslu. **re-i** áhr endurkjósa, kjósa aftur. **re-ebla** kjörgengur til endurkosningar. **princo-isto** *sag* kjörfursti. **sen-e** út í bláinn; af tilviljun. **-inda** ákjósanlegur, sem vert er að kjósa sér.

Elektr/o *bók* Elektra (dóttir Agamemnon og systir Órestesar).

elektr/o *eðl* rafmagn. **-a** rafmagns-, raf-. **-a fluo** raf(magns)straumur. **-e** með rafmagni, af rafmagni. **-i** áhr **1** rafmagna, hlaða rafmagni. **2** örva, fjörga. **-ebla** rafmagnanlegur. **-eco** rafmögnun. **-ejo** rafstöð. **-igi** hlaða rafmagni. **-ismo** rafmagnsfræði. **-isto** rafmagnsfræðingur, rafvirki. **-izi** rafvæða. **-izado** rafvæðing. **fero-a** *eðl* ferrórafsvörunar-. **induk-o** = **influenco**. **induk-a generato** = **influenca**. **maŝino**. **prem-o** = **piezo-o**.

elektroanaliz/i = **elektrolizi**.

elektrobiologi/o rafíffræði.

elektrod/o *eðl* rafskaut, elektróða.

elektrodinamik/o rafsegulfræði. **-a** rafsegul-, rafsegulfræði-, rafsegulfræðilegur.

elektroencefalogram/o heila(línu)rit, heilaraf-

rit.

elektrofon/o plötuspilari, rafmagnsgrammófónn.

elektrofor/o *dýr* hrökkáll (*Gymnotus electricus*).

elektrogravur/o rafmagnsgröftur.

elektrokardiagram/o hjartarafrit.

elektrokemi/o rafefnafræði.

elektrokinetik/o rafhreyfifræði.

elektrokut/i *áhr rtæ* taka af lífi með rafmagni.

-o aftaka með rafmagni.

elektrolit/o *rtæ* rafvaki, raflausn, raflögur.

elektroliz/i *áhr rtæ* rafgreina. **-a** rafgreiningar-

-o rafgreining.

elektromagnet/o rafsegull. **-a** rafsegulmagnaður; rafsegul-

elektrometalurgi/o rafmálmvinnslufræði.

elektrometr/o *rtæ* rafmagnsmælir.

elektromotor/o rafhreyfill.

elektron/o *eðl* rafeind, elektróna. **-a** rafeinda-, elektrónískur. **-iko** rafeindafræði, rafeindatækni.

-ika raf-, rafeinda-, rafrænn.

elektroskop/o *rtæ* rafsjá.

elektrostatik/o rafstöðufræði. **-a** rafstöðu-, stöðurafs-, hleðslu-

elektroteknik/o raftækni.

elektroterapi/o raflækningar.

elektrotip/o *pre* galvanssteypa.

elektrovalent/o *eðl efn* gildistala, rafeindagildi, rafgildi.

elektuari/o *lyf* brjóstsaft.

element/o *rtæ* **1** frumefni, frumpartur. **2** höfuðskepna. **3** undirstöðuatriði, frumatriði. **4** veður og vindur. **5** þáttur. **6** rafhlaða. **7** eining. **8** einstaklingur. **9** rétt umhverfi. **-a** **1** undirstöðu-, frum-. **2** einstakur. **3** frumstæður; einfaldur. **esti en sia** **elemento** vera í essinu sínu.

Eleonor/o *per* Elinóra.

Eleüzis/o *trú* Elevisis (þorp á ströndinni norðvestur af Aþenu). **-a** elevisískur.

elevator/o *tæk* skúffulyfta, vinda.

elf/o *trú* álfur, huldumaður. **-ino** álfkona, huldukona.

Eli/o *per* Elí.

Eliezer/o *per* Elíeser.

Eliĝ/o *per* Elías.

Elija *bib* Elía (spámaður). Nútímanafnið er **Eliĝo**.

eliksir/o *lyf* *god* elixír; lífsvatn, heilsudrykkur.

elim/o *gra* melur, húsapuntur (illgresi) (*Elymus*).

elimin/i *áhr læk* **1** skilja úr. **2** fjarlægja; útiloka;

nema burtu. **-ado** útrýming, úrnám; útilokun. **-a** útsláttar-

elips/o **1** *stæ* sporbaugur. **2** *mfr* liðfall. **-a** **1** sporöskjulaga, sporlaga. **2** liðfelldur. **-oido** *stæ* **1** sporvala. **2** sporbaugsflötur, sporvöluflötur.

Eliša *bib* Elísa (spámaður).

elit/o úrval, kjarni. **-a** úrvals-, fyrsta flokks, frábær.

elitr/o *dýr* skjaldvængur.

Eliz/o *per* Elísa.

Elizabet/o *per* Elísabet. **-ana** frá Elísabetartímanum, á Elísabetartímanum.

Elize/o *god* **1** Elysíon, ódáinsheimur. **2** sælustaður. **-a** elysískur; sæluheims-, ódáins-. *la kampoj* *-aj* Elysíski völlum, ódáinsakur.

elizi/o *mfr* úrfelling (sérhljóðsendinga, t.d. í braglínu). **-i** *áhr* fella úr (sérhljóðsendingu).

Elohim *per* Elóhím (eitt hebreiskra nafna Guðs).

-a tengdur Elóhím, Elóhímiskur.

elokuci/o *bók* mælskulist.

elokvent/a málsnjall, mælskur. **-e** með mikilli mælsku; á snjallan hátt. **-i** *áhl* vera málsnjall. **-o**, **-eco** mælska; orðkynngi.

Elsinor/o *ldf* Helsingjaeyri.

elu/i *áhr efn* skola úr.

Elvira *per* Elvíra.

Elzac/o = Alzaco.

-em/ *mfr* viðskeyti sem tákna hneigð, löngun til e-s, t.d. **dorm-a** syfjaður; **labor-a** vinnugefinn. **-a** gefinn, hneigður. **-o** hneigð, tilhneiging. **-i** *áhr* hneigjast að. **-igi** hneigja til. **mal-a** mótfallinn, frá hverfur.

emajl/o *lfæ* glerungur; smelta; emaléring. **-a** emaléraður; gleraður; smeltur. **-i** *áhr* gljábrenna; smelta; emaléra. **ĉel-o**, **ĉeleca -o** = **klozoneo**. **-isto** gljábrennari; sá sem glerar.

eman/i *áhl* *hei* *vís* koma frá, streyma út; stafa frá. **-ado** frákoma. **-o**, **-aĵo** *hei* *eðl* útstreymi; útgufun.

emanaci/o = radono.

emancip/i *áhr* *lög* **1** leysa úr ánaud. **2** frelsa. **-ado** frelsun. **-iĝo** frelsi, lausn; sjálfsákvörðunarrettur.

Emanuel/o *per* Immanúel.

Emaüs/o *inn* Emmaus.

embaras/o **1** vandræði, klípa, bobbi. **2** glundroði. **-a** **1** óþægilegur. **2** vandræðalegur. **-i** *áhr* gera vandræðalegan, koma í vandræði, koma í bobba. **-iĝi** vera ruglaður; vera í vandræðum. **-aĵo** byrði. **mal-i** *áhr* leysa úr vandræðum.

embarg/i *áhr* *sig* *lög* setja (hafn)bann á. **-o** hafnbann.

emberiz/o *dýr* tittlingur (*Emberiza*). **flava -o** gultittlingur (*E. citrinella*). **neĝ-o** snjóttittlingur, sólskríkja (*Plectrophenax nivalis*).

emblem/o **1** merki, félagsmerki. **2** skjaldarmerki. **3** (í spilum) litur. **-a** táknrænn.

embol/o *læk* æðastíflunarefni. **-ozo** æðastífla, blóðtappi.

emboli/o = **embolozo**.

embratur/o *her* **1** gluggaskot. **2** gluggatótt. **3** fallbyssuop; skotauga.

embri/o *líf gra* **1** fósturvísir, frumfóstur. **2** kím. **3** vísir, byrjunarstig. **-a** **1** fósturvísir-, fóstur-. **2** óþroskaður; á frumstigi. **-eco** fósturstig, frumstig. **-igi** ganga þungaður að (4. Mós. 11,12). **-iĝi** vera getinn (Jb. 3,3). **-ologio** fósturfræðingur. **-ologio** fósturfræði. **-otomio** fósturnám.

embriogenez/o *líf* fósturvísismyndun, fósturmyndun.

embriogeni/o = **embriogenezo**.

embrokaci/o *læk* **1** innnúning. **2** áburður, smyrsl (til innnúningar).

embusk/o launsátur. **-i** *áhl* leggja gildru (fyrir = **kontraŭ**); liggja í launsátri. **-ejo** launsátur, leyni. **-igi** setja í fyrrisát. **-iĝi** leita skjóls. **-ulo** sá sem situr um (e-n).

emergĥ/i *áhl* *eĉl* koma upp; koma fram. **-a** framkomandi; framsækjandi. **-o** uppkoma, framkoma.

emerit/o uppgjafaembættismaður, eftirlaunamaður (einkum um lærdómsmenn). **-a** uppgjafa-, sem kominn er á eftirlaun. **-ita profesoro** prófessor sem kominn er á eftirlaun. **-a pensio** eftirlaun. **-e** á eftirlaun. **-eco** lausn frá embætti. **-iĝi** komast á eftirlaun.

emeritur/o eftirlaun.

emetik/o *lyf* uppsölulyf, uppsölumeðal. **-a** sem orsakar uppköst.

emetin/o *lyf* emetín (alkalóíð sem er unnið úr ípekakúanarót).

emetropa/a = **eŭmetropa**.

emfaz/o áhersla, þungi, kraftur. **-i** *áhr* leggja áherslu á. **-a** áhersluþungur, áherslumikill.

emfizem/o *læk* þemba, blístur, þensla.

emigr/i *áhl* flytjast af landi burt (vegna stjórnmála).

emigraci/o **1** útflutningur. **2** útflytjendur.

Emil/o *per* Emil. **-a**, **-ino** Emilía.

Emili/o **1** *ldf* Emilia (hérað). **2** *per* Emilía.

eminenc/o *læk* **1** framvaxið bein. **2** *lia -a moŝto* (heiðurstitill kardinála) hans háæruverðuga tign.

eminent/a frábær, framúrskarandi, einstakur. **-eco** yfirburður. **-igi** veita (e-m) mikinn frama. **-ulo** merkismaður. **-ularo** besta fólkið. **mal-ulo**, **ne-ulo**

alþýðumaður.

emir/o *sag* emír. **Unuiĝintaj Arabaj E-landoj** Sameinuðu arabísku furstadæmin.

emisi/i *áhr hag* gefa út (seðla o.þ.u.l.). **-a banko** seðlabanki.

Emma *per* Emma.

emoci/i *áhr* hræra. **-o** *hei* geðshræring; tilfinning. **-a** tilfinninga-. **-iĝi** hafa á tilfinningunni. **sen-e** tilfinningalaust. **sen-a** ósnortinn, tilfinningalaus.

Empedokl/o *per* Empedókles.

empen/o *flu* stél (á flugvél).

empeneron/o *sig flu* **1** hæðarstýri (á flugvél). **2** hæðarstýri (á kafbát).

empetr/o *gra* kræki(berja)lyng (*Empetrum*).

empiem/o *læk* ígerð í líkamsholi.

empir/o *fag* keisarastíll.

empire/o *god* eldhiminn, himinfestingin.

empiri/o *hei* raunhyggja, reynsluþekking. **-a** grundvallaður á reynslu, byggður á (eigin) reynslu, reynslu-, raunsær. **-ismo** reynslu(sönnunar)stefna. **-aĉa** byggður á (eigin) reynslu, óvísindalegur. **-isto** raunhyggjumaður. **-ulo** maður sem trúir á reynslu.

empirism/o *vís* = **empiriismo**.

empirist/o *per* = **empiriisto**.

empori/o *sag* birgðahöfn.

emu/o = **dromiceo**.

emulsi/o *eĉl efn ljó* þeyta, þeytulausn, mylklingur. **-i** *áhr* þeyta. **-eblo** *efn* þeytingarhæfni. **-ilo** þeytir. **-oido** kvoðulausn, örþeyta.

en mfr **1** (um stað, með nefnifalli) í, á, inni í. **2** (um stað, með þolfalli) í, á, inn í. **3** (um tíma) á; um; í (e-u), innan. **4** (um hátt) (= **laŭ**) í, á. **5** = **el**, **per** (um kringumstæður) í; úr. **6** (um ástand) með. *esti - la ĉambro* vera í herberginu. *iri - la ĉambro* fara í herbergið. *dividi - distriktojn* skipta í héruð. *traduki - Esperanton* þýða á esperanto. - *printempo* á vorin. - *la vespero* um kvöldið. - *eterneco* að eilífu. - *la unua de majo* þann fyrsta maí. - *la komenco* í upphafi. *lerni - unu monato* læra innan eins mánaðar, læra á einum mánuði. *bati - takto* slá í takt. - *niaj okuloj* í okkar augum. - *kio konzistas lia forto?* í hverju er afl hans fólgið? *naski - doloro* með þraut að fæða barn (1. Mós. 3,16). *espero - Dio* (= **al**) vona á Guð. - *okazo de neceso* (= **ĉe**) ef þörf krefur. - *mia aĝo* (= **je**) á mínum aldri. *esti lerta - sia arto* (= **pri**) kunna vel list sína. **-a** innri, innanverður. **-e** inni, að innan. **-en** inn. **-igi** láta inn, setja inn, reka inn. **-iĝi** sleppa inn, fara inn, þrýsta sér inn, komast inn. (um notkun **en** sem forskeytis, s. viðeigandi stofn).

-en/ *dýr efn* **1** viðskeyti sem í efnafræði táknar ómettað kolefni, t.d. **acetil-o** asetýlen. **2** **-oj** við-

skeyti sem í dýrafræði táknað ætt.

en/o yen (japönsk mynt).

enad/o *dýr* holudúfa (*Columba aenas*).

enant/o 1 *dýr* steindepill (*Enanthe ananthe*).

enantem/o *læk* úþpot á slímhúð.

enantiomorf/a *eðl efn* spegilmyndbrigðinn. **-io** spegilmyndbrigði.

enantroz/o kúluliður.

encefal/o *lfæ* heili. **-a** heila-. **-ito** heilabólga.

letargia -ito heilabólguþvefnsýki, heilabólga með svefnsýki. **-algio** heilaverkur. **-opatio** heilasjúkdómar.

encefalografi/o *læk* heilaritun, röntgenmyndun heila.

encefalogram/o *læk* heilarit, heilalínurit, heilamynd.

Encelad/o *goð* Enkeladus (einn Títana).

enciklik/o *kaþ* umburðarbréf (páfa).

enciklopedi/o alfræðibók, alfræðiorðabók. **-a** alfræði-, alfræðilegur. **-isto** ritstjóri alfræðiorðabókar.

-end/ mfr viðskeyti sem táknað að eiga, mega til, t.d. *pag-a sumo* upphæð sem verður að borga.

endemi/o *læk* staðbundinn sjúkdómur, landlæg veiki. **-a** (um sjúkdóm) staðbundinn.

Endimion/o *goð* Endymíon (konungssonur frá Elis sem giftist mánagyðju Selene).

endimion/o *gra* klukkulilja (*Endymion non-scriptus*).

endivi/o *gra* kaffirót.

endo/ *vís* alþjóðlegt forskeyti sem táknað inni, að innan, inn.

endoderm/o *líf* innlag.

endogami/o innkvæni.

endogen/a *gra* *læk* innan að kynjaður, innrænn.

endokardi/o *lfæ* hjartapæl, innhjúpur hjarta.

-ito hjartapelsfræði.

endokarp/o *gra* innlag aldinveggjar; steinlag, aldinsteinn.

endokrin/a *lfe* innkirtils-, innkirtla-. **-a glando** innkirtill. **-ologio** vakafraði, hormónafraði.

endoplasm/o *lfæ* innfrymi.

En-Dor *inn* Endór.

endos/i *áhr* = **giri**.

endoskop/o *læk* holsjá. **-io** skoðun með holsjá.

endosmoz/o *eðl* himnuinnstreymi.

endoteli/o *lfæ* innanþekja, innhjúpur, þel.

endoterm/a *efn* orkugleypinn, innverminn.

Ene/o *goð* Eneas. **-ado** Eneasarkviða. **-ido** barn Eneasar.

Eneid/o = **Eneado**.

energetik/o *eðl* *hei* orkufraði.

energi/o *eðl 1* elja, táp, dugnaður; atorka; kjarkur. **2** megin; orka. **-a** atorkusamur, ötull; duglegur. **-e** af heilum hug; duglega, ákaft. **-i** *áhl* hafa dugnað, vera ötull. **-igi** fylla kjarki; örva. **-ismo** orkuhyggja. **-dona** orkuveitandi, orkugæfur. **mov-o** hreyfiorka. **sen-a** orkulaus; máttlaus, slappur. **sen-igi** veikja.

enfil/i *áhr* *her* skjóta þvers við eigið lið, skjóta lágt yfir.

Engadin/o *ldf* Engadín (dalur í Sviss).

engað/i *áhr* *nýy 1* ráða (listamann). **2** fá (e-n) til að taka þátt. **-i sin**, **-iði** vera flæktur (í mál). **-o** samningsbundin ráðning (listamanns að leiksýningarhúsi).

engl/o *sag* Engill (maður). **-ujo** Anglía.

engraul/o *dýr* ansjósa (*Engraulis encrasicolus*).

enharmon/a *tón* enharmónískur.

enigm/o gáta, ráðgáta. **bild-o** = **rebuso**. **krucvort-o** krossgáta. **vort-o** = **logogrifo**. **-a** dularfullur, torráðinn, torræður, óskiljanlegur.

enkaüstik/o *sag 1* vaxmálning. **2** fægivax. **-i** *áhr 1* mála með vaxi. **2** fægja, gljá.

enket/o 1 rannsókn. **2** fyrirspurn; könnun. **-i** *áhl* grennslast, gera rannsókn, gera könnun.

enklav/o *fél* innskotssvæði, hólmlenda.

enklitik/o *mfr* viðskeytt orð (án áherslu).

enol/o *efn* enól.

enolog/o = **vinologo**.

enon/o *efn* enón.

enorm/a *ská* gríðarstór, gríðarmikill.

enoter/o *gra* næturljós (*Ænothera fructiosa*).

-acoj = **onagracoj**.

ensembl/o *nýy 1* hópur hljóðfæraleikara, hljóm-sveit. **2** leikflokkur. **3** heild, samhæfi. **-isto** samhæfisstjóri.

ent/o *hei* vera; innra eðli; eining.

entablement/o *hús* múrbrún, toppsteinn.

entalpi/o *eðl* entalpía, varmagildi.

enteleki/o *hei* markmiðshugsjón.

Entent/o *sag* bandalag, t.d. **la Kora -o** Samúðarbandalagið (milli Frakka og Breta, 1904).

enter/o *læk* = **intesto**.

enteralgi/o *læk* garnaverkur.

enterit/o *læk* garnakvef, garnabólga.

enterokojlit/o *læk* iðrakvef.

enterokok/o *læk* keðjuhnettla.

entjer/o *stæ* heil tala.

entomolog/o *per* skordýrafræðingur. **-io** skordýrafræði.

entomotrak/oj *dýr* skorkrabbi, smákrabbi (*Entomostraca*).

entozo/o *vís* sníkjuormur. **-a** innansníkils-.
entre/o *mat* forréttur.
entrepren/i *áhr* takast á hendur. **-o 1** fram-takssemi. **2** fyrirtæki. **-ejo** hús fyrirtækis. **-ema** framtakssamur. **-anto, -isto** verktaki.
entropi/o 1 *læk* innhverf augnalok. **2** *eðl* óreiða, óreiðustig. **3** *töl* óreiða.
entuziasm/o ákafi, eldmóður, áhugi. **-a** ákafur, ofsafenginn. **-i** *áhl* vera hrifinn, hafa eldmóðan áhuga. **-igi** hrífa, vekja áhuga (e-s). **-iĝi** verða hrifinn. **-ulo** ákafamaður, ákafur áhugamaður.
enu/i *áhl* leiðast. **-o** leiðindi. **-a** leiðinda-. **-igi** láta leiðast. **-iga** leiðinlegur. **mal-igi** skemmta. **vivo** lífsleiði.
enukle/i *áhr sku 1* ná kjarnanum út. **2** flysja, afhýða. **-ado** flysjun, afhýðing, skræling, kjarnanám.
enumeraci/o upptalning, upptekning.
enurez/o *læk* þvaglát, undirmiga.
envelop/o *stæ* hjúpur.
envergur/o *sig* *dýr flu 1* væng(ja)haf. **2** seglbreidd við rá. **3** seglbreidd.
envi/i *áhr* öfunda, leika öfund á. **-o** öfund. **-a** öfundar-. **-ema** öfundarfullur, öfundsjúkur, öfundsamur. **-igi** láta öfunda, gera öfundsjúkan. **-inda** öfundsverður. **-ulo** öfundarmaður. **mal-i** *áhr* vera öfundlaus til, öfunda ekki. **sen-e** eftirtölulaust.
enzim/o *lfe* hvati, ensím. **-a** hvata-. **-ologio** hvatafræði, ensímafræði.
eocen/o *jar* eósen (tímabil).
Eol/o *god* Eólus (vindguð Forngríkkja og forfaðir Eólíubúa). **-a 1** vind-. **-a harpo** vindharpa. **2** myndaður af vindi. **-io** *ldf* Eólía. **-ia** eólískur. **-ano** Eólíubúi.
eolitik/o *vís* fornsteinöld. **-a** frá fornsteinöld, fornsteinaldar-.
eon/o *trú* eilífð, ómælistími.
eost/o *nýy ldf* austur (= **oriento**). **nord-a** norðaustan-, norðaustur-.
eoizin/o *efn* ljó eósín.
epakrid/o *gra* (runni frá Nýja-Sjálandi) (*Epacris*). **-acoj** toppalyngætt (*Epacridaceæ*).
epakt/o *stj* paktar.
Epaminond/o *sag* Epaminondas (forngrískur höfðingi frá Þebu).
eparhî/o = **eparkio**.
eparki/o 1 = **provinco**. **2** (í grísk-kaþólsku kirkjunni) biskupsdæmi.
ependim/o *lfæ* innanþekja. **-a kanalo** innanþekjugöng. **-ito** miðgangabólga.
epentez/o innskot hljóðs í orð.
eperlan/o *dýr* silfurloðna (*Osmerus eperlanus*).
Epidaür/o *ldf* Epídavros (afskekktur fjalladalur

í Argolis, en þar var frægasta heilsuhæli guðsins Askleþíósar).

epidemi/o *læk* farsótt, faraldur. **-a** farsóttar-, faraldurs-; sem breiðist ört út. **-ologio** farsóttarfræði. **-ocentro** farsóttarmiðbik. **-aĵo** sótt.

epidendr/o *gra* (jurt af brönugrasaætt) (*Epidendron*).

epiderm/o *lfæ* *gra* hornhúð; yfirhúð. **-a 1** hornhúðar-; yfirhúðar-. **2** yfirborðs-.

epidiaskop/o *eðl* skuggamyndasýningarvél.

epididim/o *lfæ* lyppa, eistalyppa, eistnalyppa, eistnabróðir.

Epifani/o þrettándinn.

epifenomen/o *hei* fylgifyrirkæri.

epifit/o *gra* ásæta, ásætuplanta.

epifiz/o *lfæ* kast, hlass, legghöfuð. **-ito** hlassbólga.

epifor/o *læk* tárarennslí, voteygð.

epigastr/o *lfæ* uppmagáll. **-a** uppmagáls-. **-a foso** uppmagálsgróf.

epigin/a *gra* yfirsættinn.

epiglot/o *lfæ* speldi, barkalok.

epigon/o *bók gra 1* eftirapari (listamanns, fræðimanns, o.þ.h.).

epigraf/o 1 áletrun. **2** = **moto**. **-a** áletrunar-. **-iko** áletranafræði. **-(ik)isto** áletranafræðingur.

epigram/o *bók* epígramm, rímuð kjarnyrði.

-isto kímniskáld, spakmælaskáld. **-a** kjarnyrtur.

epikalik/o *gra* utanbikar.

epikant/o *lfæ* húðfelling í innri augnkróki.

epikarp/o *gra* aldinhúð.

epikondil/o *lfæ* hnúagnípa.

Epiktet/o *per* Epíktetos (forngrískur heimspekingur).

Epikur/o *per* Epíkúros (forngrískur heimspekingur). **-a 1** epíkúrskur. **2** nautna-. **-ano 1** epíkúrskur heimspekingur, epíkúri. **2** munaðarseggur. **-ismo 1** heimspeki Epíkúrosar. **2** nautnafíkn.

epilepsi/o *læk* flogaveiki, niðurfallssýki. **-a** flogaveikur, niðurfallssjúkur. **-ulo** flogaveikisjúklingur, flogaveikur maður. **-forma** svipaður flogakasti.

epilobi/o *gra* purpurablómstur, sigurskúfur (*Epilobium*).

epilog/o *bók* eftirmáli, niðurlag.

epiornit/o *stg* rok (risafugl) (*Æpyornis*).

epiplot/o *lfæ* netja. **granda -o, gastrokajla -o** stórnetja. **eta -o, gastrohepata -o** smánetja.

Epir/o *ldf* Epíros.

episkop/o *kri* biskup. **-a** biskups-, biskuplegur. **-a bastono** biskupsstafur, bagall. *la -a eklezio* biskupakirkjan. **-ano** meðlimur biskupakirkju. **-aro**

biskupastétt. **-eco** biskupsdæmi, biskupsembætti. **-ejo** 1 biskupshús, biskupshöll. 2 = **episkopujo**. **-ujo** *sag* 1 biskupsríki. 2 biskupsdæmi, biskupsumdæmi. **ĉef-o** erkibiskup. **sub-o** vígslubiskup, aðstoðarbiskup.

epistaks/o *læk* blóðnasir, nefdreyri.

epistemologi/o *hei* þekkingarfræði.

epistil/o = **arkitravo**.

epistol/o 1 pistill. 2 ljóðabréf. **-a** bréfa-, bréflægur.

epistrof/o *lfæ* = **aksiso**.

epitaf/o grafskrift.

epitalam/o *bók* brúðkaupskvæði.

epiteli/o *lfæ* útþekja. **-a** útþekju-. **-omo** *læk* útþekjuæxli. **-a histo** þekjuvefur.

epitet/o *mfr* ákvæðisorð. **nom-o** viðurnefni.

epitom/o ágrip; stuttur útdráttur. **-igi** stytta, gera ágrip úr.

epizod/o *bók* 1 innskot (í rit), aukabáttur. 2 atburður, atvik. **-a** innskotinn, tækifæris-.

epizooti/o *læk* fjársýki; dýrafarsótt.

epod/o *ská* epóða, fornt lýriskt kvæði.

epok/o *jar* 1 tímabil. 2 tímaskipti, aldahvörf; öld. **-faranta**, **-fara** tímamóta-, sem veldur aldahvörfum. **mez-o** miðaldir(nar). **mez-a** miðalda-**sam-a** samtímis-, samtíma-.

epoksi-/ *efn* epoxý- (í heitum efna).

epolet/o axlaskáfur (á einkennisbúningi); axlaskraut.

epope/o *bók* söguljóð, hetjuljóð. **-a** söguljóða-, sem lýtur að söguljóðum.

epos/o *bók* söguljóð; söguleg skáldsaga.

epsila, **epsilon** *mfr* epsilon, 5. bókstafur gríska stafrófsins (E, ε).

epulis/o *læk* tannholdsæxli.

-er/ *mfr* viðskeyti sem táknar hluta úr heild, t.d. **sabl-o** sandkorn; **mon-o** mynt. **-o** korn, eining, frumeining. **-eto** ögn. **dis-igi** skýrgreina, skilja í hluta; slíta í sundur. **dis-igi** molna í sundur. **dis-igo** upplausn, sundurleysing. **du-a** tvískiptur.

er/o = **erao**.

era/o *jar* tímabil; öld; tímatal; skeið.

erantid/o *gra* sumarboði, vorboði (*Eranthis*).

erar/i *áhl* 1 skjátlást. 2 villast, fara villt. **-o** villa; yfirsjón, mistök. **-a** rangur, skakkur. **-ema** skeikull. **-e** vegna mistaka, óviljandi. **-ego** skyssa. **-igi** segja skakkt til; leiða afvega. **mal-igi** opna augun á; leiða úr villu. **ne-ema** óskeikull. **sen-a** réttur, nákvæmur. **juĝ-o** vanmat. **lang-o** mismæli. **kolor-o** = **daltonismo**. **plum-o** ritvilla. **pres-o** prentvilla. **sens-o** ofskynjun, skynvilla.

Erasm/o *bók* Erasmus.

Erat/o *god* Erató (sönggyðja sú sem blæs mönnum ástaljóðum í brjóst).

eratik/a *jar* fluttur af skriðjökli, jökulborinn. **-a bloko** grettistak.

Eratosten/o *per* Eratosþenes.

eratum/o leiðréttingaskrá.

erbi/o *efn* erbíum, erbín (*En*).

erc/o *ste* málmgrýti, málmstein. **-esploristo** málmleitarmaður. **E-montaro** Erzsjöll, Erzgebirge.

Ereb/o *god* Erebos.

erakt/i *áhr* *lfe* reisa, herða (líkamsvef). **-igi** rísa, stirðna. **-igo de la peniso** reðurstaða. **-igema** umreisanlegur; sem getur orðið stífur.

erepsin/o *lfe* hvítukljúfur garna.

eretism/o *lfe* æsing; sjúkleg viðkvæmni.

erg/o *eðl* erg. **-ometro** *tæk* þrekmælir, kraftamælir.

ergograf/o *læk* starfsriti.

ergosterol/o *lfe* ergósteról.

ergot/o *gra* *dýr* 1 korndrjólí, korndrep. 2 spori (á hana). **-ismo** *læk* móðurkornseitrún, korndrjóláeitrun. **-ino** *lfe* ergótín. **-fungo** *gra* korndrjólásvæppur (*Claviceps purpurea*). **-sekalo** rúgur með drep.

Eri/o *ldf* 1 Erievatn. 2 Erie (hafnarborg í Bandaríkjunum).

Eridan/o 1 *sag* Eridanus (Pófljót). 2 *stj* Fljótið (stjörnumerki).

erigeron/o *gra* jakobsffill (*Erigeron*).

erik/o *gra* (beiti)lyng (*Calluna vulgaris*). **-acoj** lyngætt (*Ericaceæ*). **-oidoj** beitleyngsdeild (*Ericoidae*). **-ejo** heiði. **arb-o** lyngtré (*Erica arborea*).

Erik/o *per* Eiríkur. **-a** Eiríka.

Erin/o *ská* Erin, Írland. **-a** 1 írskur. 2 (kvenmannsnafn).

erinae/o *dýr* broddgöltur (*Erinaceus*). **mar-o** = **eĥino**.

eringi/o *gra* sveipþyrnir, alpabyrnir (garðblóm) (*Eryngium*).

Erini/o *god* Erinýja (ein af norðum blóðhefnanna).

erinj/o *lfæ* lækniskrókur, skurðlæknistöng.

eribotri/o japanskur mispill (*Eriobotrya*).

eriofor/o *gra* fífa (*Eriophorum*).

eritem/o *læk* hörundsroði, roðapöt.

eriti/o *gra* (tjátegund).

Eritre/o *ldf* Eritrea.

eritrocit/o *lfe* blóðtala, rautt blóðkorn.

eritroni/o *gra* skógarlilja (laukjurt víða í görðum) (*Erythronium*).

erizim/o *gra* aronsvöndur, mývatnsdrottning

(*Erysimum*).

erizipel/o *læk* heimakoma, ámusótt. **-a** ámusóttar-, svipaður ámusótt.

erlang/o *fja* erlang.

ermen/o *dýr* **1** hreysiköttur (*Mustela erminea*). **2** (hvítt) hreysikattarskinn (= **ermenfelo**).

ermit/o *per* einsetumaður, einbúi. **-a** einsetumanns-. **-ejo** einsetustaður; bústaður einsetumanns, einsetubýli.

Ernest/o *per* Ernst.

erod/i *áhr tæk* **1** svarfa. **2** eyða; tæra, brenna. **3** (um bíl) keyra til. **-o** **1** svörfun, rof (= **erozio**). **2** eyðing; tæring. **3** tilkeyrsla.

erodi/o *gra* hegranef (*Erodium circuitarium*).

Eros/o *goð* Eros (ástaguð Forngríkkja, sbr. **Amoro, Cupido**).

erot/o *læk sál* holdleg ást, kynhvöt. **-a** ástar-, ásthneigður. **-ismo** sjúkleg ásthneigð. **-izi** örva kynnæm svæði. **-ogena** kynnæmur, kynnæmis-. **-ologio** ásthneigðarfræði. **-omanio** ástaræði.

erotik/a *bók* ásta-, ástþrunginn. **-o** **1** ástálíf. **2** ástarkvæði.

erozi/o *jar* svörfun, rof. **-a** svarfandi. **-i** *áhr* svarfa, rjúfa.

erp/i *áhr* herfa. **-ilo** herfi.

erud/i *áhr nýy* afla (e-m) mikillar þekkingar. **-ita** lærður. **-ito** lærður maður (= **erudiciulo**). **-iteco** = **erudicio**.

erudici/o þekking, kunnátta, lærdómur. **-a** lærdóms-, lærður, fróður. **-ulo** lærður maður, lærdómsmaður.

eruk/o *gra* næturfjóra, kvöldstjarna.

erupci/o *jar læk* **1** (eld)gos. **2** útbrot (á hörundi). **-a** **1** gjósandi. **2** útbroti-. **-i** *áhl* **1** gjósa (upp). **2** slá út.

erupt/i *áhl* = **erupcii**.

esamen/o *tæk* býflugnasveimur. **-i** *áhl* (um býflugur) leita nýrra heimkynna.

Esav/o *bib* Esaú.

escept/i *áhr* undanskilja, taka undan. **-o** undantekning. **-a** óvenjulegur, afbrigðilegur. **-e** **1** = **-okaze**. **2** = **ekskluzive**. **-e de** fyrir utan, að undanteknum. **-e se** nema. **sen-e** undantekningarlaust. **-okaze** óvenjulega, einstaka sinnum.

ese/o *bók* ritgerð. **-isto** ritgerðahöfundur.

Esen/o *trú* Essen. **-ismo** Essenakenning.

esenc/o *hei* **1** eðli; kjarni. **2** ilmökvi. **-a** **1** sannur; raunverulegur. **2** mikilvægur, aðal-. **ne-a** minni háttar. **-e** að eðli. **sen-a** óverulegur, lítilsverður. **viv-a** lífsnauðsynlegur.

Eshil/o *bók* Eskýlos (forngrískt leikskáld).

-eskl/ ská *mfr* óopinbert viðskeyti sem táknar

eftirlíkingu eða á hátt e-s, t.d. **vir-a** karlmannlegur. **dant-a** eftir stíl Dantes.

eskadr/o **1** herflotadeild. **2** flugdeild.

eskadron/o = **skadro**.

eskal/o *nýy tæk* **1** lausastigi. **2** lykkjufall (á sokki). **-adi** *áhr her sig* klifra. **-ado** uppganga. **-atoro** rennistigi. **-imuna** (um sokka) lykkjufastur. **sav-o** brunastigi. **šnur-o** kaðalstigi. **štupa -o** lausatróppur. **-rungo** stigarim. **-fosto** stigastuðull.

eskalon/o *her* þreparöðun (hermanna o.þ.u.l.). **-i** *áhr* **1** raða í þrepum, fylkja í þrepum. **2** dreifa.

eskalop/o *mat* þunn kjötsneið, snitsill.

eskap/i *áhl* **1** komast undan; sleppa. **2** komast hjá; flýja (frá raunveruleikanum), reyna að gleyma. **-o** undankoma; flótti. **-ismo** veruleikaflótti, flótti frá raunveruleikanum.

eskar/o *læk* **1** drepskorpa. **2** brunaskorpa; kalsskorpa. **kuš-oj** legusár.

eskarp/o *tæk* (virkis)brekka, brött brekka; hlíð. **kontraŭ-o** ytri brekka (við víggröf).

eskatalogi/o heimsslítafræði.

eskim/o *per* eskimói. **-a** eskimóa-. **-a lingvo** eskimóamál, eskimóíska. **-umi** *áhl* *íþr* gera eskimóaveltu. **-umo** eskimóavelta.

eskort/o **1** fylgdarlið. **2** lífvörður. **3** herskipafylgd. **-i** *áhr sig* fylgja (til verndar eða heiðurs). **for-i** *áhr* fylgja í burt.

eskud/o *hag* skúti (heiti gjaldmiðils í Portúgal).

Eskulap/o *per* Eskulap (latneskt heiti, sbr. **Asklepio**).

Eskvilin/o *ldf* Eskvilínsfjall.

eskvir/o *sag* **1** skjaldsveinn, riddarasveinn. **2** gósseigandi, óðalsbóndi.

eskvizit/a *ská læk* **1** frábær; fingerður. **2** ofsalegur, ákafur.

esoter/a *hei* (aðeins) fyrir útvalda; leynilegur, dulinn. **-ismo** leynileg kenning. **mal-a** = **ekzotera**.

espanjolet/o *byg* hleraslá; gluggahespa.

espart/o *gra* esparto-gras.

esper/i *áhr* vona; vonast eftir. **-i al** vona á. **-o kri** von; eftirvænting. **-ebla, -eble** vonandi. **-(em)a** vongóður. **-igi** gera (e-n) vongóðan. **-iga** vænlegur. **mal-i** *áhl* örvænta, hugfallast. **mal-o** örvænting. **mal-a** örvæntingar-, örvæntingarfullur. **mal-igi** láta hugfallast. **sen-a** vonlaus. **sen-ita** óvænn. **sen-eco** vonleysi.

Esperant/o esperanto. **-e** á esperanto. **-a** esperanto-. **-ano** óvirkur esperantisti. **-igi** **1** þýða á esperanto. **2** gera að esperantista. **-isto** esperantisti. **-istaro** esperantistar í heild. **-ujo, -io** heimur esperantista, fyrirmyndarland þar sem allir kunna esperanto. **ek-isto** nýbakaður esperantisti. **ne-isto**

maður sem ekki er esperantisti. **-ologo** sérfræðingur í esperanto. **-ologio** esperantofræði.

esplanad/o *her* **1** virkisflöt. **2** skemmtigönguvegur, breið gata með gras- og trjágreinum (oft með sjó fram).

esplor/i *áhr læk lög* rannsaka, kanna; athuga; skoða. **-a** rannsóknar-. **-o** rannsókn. **-ado** *vís* mikil rannsókn, löng rannsókn; athugun; vísindarannsóknir. **-ema** forvitinn, spurull, rannsóknarlegur. **-ilo** sarakanni; sonda. **-isto** **1** landkönnuður; leitarmaður; rannsóknari. **2** rannsóknardómari. **el-i** *áhr* **1** ræða nákvæmlega; rannsaka nákvæmlega. **2** veiða (upplýsingar) upp úr (e-m). **ne-ebla** órannsakanlegur. **sin-ema** sjálfskyggn. **-rigardi** *áhr* kanna (land í hernaði). **antaŭ-o** landkönnun. **-vojaĝo** landkönnunarferð.

espoz/i = **eksponi**.

esprim/i *áhr* láta í ljós, segja, tjá. **-o** **1** svipur, yfirbragð. **2** orðartilteki, orð, orðfæri. **3** tilfinning. **4** tákni. **-ado** tjáning. **-iva**, **-oplenta** tjáningarríkur, blæbrigðaríkur; lifandi. **-ilo** tjáningarmiðill. **mis-o** skakkt orð. **ne-ebla** ósegjanlegur, ólýsanlegur, óumræðilegur. **sen-a** svipbrigðalaus. **fak-o** tækni-orð. **vizaĝ-o** andlit, svipur (í framan).

est/i *áhl mfr* **1** vera; vera til; verða til. **2** hjálparstöfn notuð til að mynda a) samsettar tíðir í germynd; b) þolmynd. **-o** vera, tilvera. **-ado** **1** vera, tilvera. **2** návist, nærvera, viðurvist. **-aĵo** vera; skepna. **-anta** **1** = **nuna**. **2** verandi. **-anteco** nútíð. **-ebleco** möguleiki (á að e-ð sé til). **-igi** skapa, búa til, gera til. **-iĝi** verða til. **-inta** fyrirverandi; liðinn. **-inteco** *mfr* **1** liðin tíð, fortíð. **2** þátíð. **-onta** *mfr* verðandi; framtíðar-. **-ontaĵo** óorðinn atburður. **-onteco** *mfr* framtíð, ókomin tíð. *ath. í málfræði* **-inteco** = **paseo**; **-anteco** = **prezenco**; **-onteco** = **futuro**. **-ece** héðan í frá, upp frá þessu, eftirleidis. **al-i**, **apud-i**, **ĉe-i** *áhl* vera viðstaddur. **al-o**, **ĉe-o** návist, nærvera. **ĉe-antaro** áheyrendur. **ĉie-a** alls staðar nálægur. **en-o**, **en-ado** nærvera, nálægð. **for-i** *áhl* vera fjarstaddur, vera fjarverandi. **for-o**, **for-ado** fjarvera, fjarvist. **kun-ado** félagsskapur, félag. **kun-anta** samstæður, samfarandi. **mal-o** skortur, vöntun. **ne-o** óvera, ótilvera. **-ejo** bústaður. **pensfor-o** leiðsla, fjarhygli. **spiritĉe-o** snarræði. **verd-i** *áhl* vera grænn, gróa. **-konfesi** *áhr* játa, viðurkenna tilveru (e-s).

est/o = **estono**.

establ/i *áhr* setja á stofn, stofna. **-o**, **-aĵo** stofnun. **sin -i** setjast að.

Ester/o *per* Ester.

ester/o *efn* ester.

estetik/o fagurfræði; smekkvísi. **-a** fagurfræði-

legur; smekkvís. **-ismo** fagurfræði. **-isto** fagurfræðingur. **-ulo** fagurkeri.

estez/o *lfe* tilfinning(asemi), viðkvæmni.

-ometro tilfinningamælir. **hiper-o** tilfinningarofnæmi. **hipo-o** tilfinningaskortur.

estiel *nýy* = **kiel** (sem).

estim/i *áhr* virða. **-ata** heiðraður. **-o** virðing. *kun profuma -o* virðingarfullt. **-inda** virðingarverður. **mal-i** *áhr* fyrirliða, hafa fyrirliðningu á. **mal-o** fyrirliðning. **mal-inda** fyrirliðlegur, auðvirðilegur. **mal-igi** koma óorði á. **mem-o** sjálfsálit.

esting/i *áhr efn* **1** slökkva. **2** kæla, svala. **3** strika út. **4** leskja. **-o**, **-ado** slökkun. **-iĝi** **1** slökkna. **2** verða útdauður. **-iĝinta** útdauður. **-ilo** slökkvi-áhalð; ljósaskæri. **-atoro** slökkvitæki. **ne-ebla** óslökkvandi. **blov-i** *áhr* blása á, slökkva. **fajr-a** slökkvi-, bruna-. **fajr-a tubo** brunaslanga. **fajr-isto** slökkviliðsmaður.

estivaci/o *gra* knappleiga.

eston/o *per* Eistlendingur, Eisti. **-a** eistneskur. **-a lingvo** eistneska. **E-io**, **E-ujo** *ldf* Eistland.

-estr/o *mfr* viðskeyti sem tákna stjórn, t.d. **ŝip-o** skipstjóri. **imperi-o** keisari. **-o** stjórnandi, húsbóndi; framkvæmdastjóri; yfirmaður. **-i** *áhr* stjórna. **-aro** *lög* framkvæmdaráð; stjórn. **-arano** stjórnarmaður. **-eco** stjórnun. **-ema** herralegur. **-igi** setja (e-n) yfir. **-ino** forstöðukona. **sub-o** aðstoðarframkvæmdastjóri.

estrad/o (ræðu)pallur.

estradiol/o östradíól.

estuar/o *ldf* áros, ármynni.

esafod/o höggpallur, aftökupallur.

-et/ *mfr* viðskeyti sem tákna smækkun, t.d. **river-o** lækur. **rid-i** *áhl* brosa. Oft = **-ĉj-**, **-nj-**. **-a** **1** lítill. **2** smækkunar-. **-igi** smækka. **-ulo** lítill manneskja. Oft er **et** notað sem forskeyti sem tákna takmörkun, t.d. **-industrio** léttiðnaður.

eta *mfr* eta, 7. bókstafur gríska stafrófsins (Η, η).

etaĝ/o *jar* **1** hæð (í húsi). **2** bekkjaröð. **3** (í jarðfræði) lag. **-igi** **1** raða upp. **2** setja í stalla. **bel-o**, **ĉef-o** = **unua -o** (önnur hæð). **inter-o** miðhæð (milli fyrstu og annarrar hæðar). **kel-o**, **subter-o** (fjúðar)kjallari. **ter-o** fyrsta hæð. *ath.* **unua -o** er önnur hæð, **dua -o** er þriðja hæð *o.s.frv.* **tri-a** þriggja hæða.

etaĝer/o (skraut)hillur.

etan/o *efn* etan. **-alo** *efn* etanal. **-dioata acido** *efn* = **okzalata acido**. **-diolo** *efn* = **glikolo**. **-oacido** *efn* = **acetacido**. **-olo** *efn* etanol = **etilalkoholo**. **-olato** *efn* etanolat.

etap/o *her* **1** áfangi; biðstöð, viðkomustaður. **2**

bil milli tveggja viðkomustaða. **3** hringur; umferð. *vojaĝi per facilaj -oj* hafa stuttar dagleiðir.

etat/o 1 skrá. **2** yfirlit. **ekster-a** afgang-, auka-

bien-o jarðabók (= **kadastr**). (**laŭ**-) **a** skráður.

eten/o *efn* etýlen.

etend/i *áhr sta* **1** teygja út; rétta. **2** seilast. **3** breiða út. **4** draga (línu). **sin -i** liggja flatur á grúfu, leggjast flatur á grúfu. **-a** *eðl rétti-*, teygjanlegur. **-a muskulo** réttivöðvi. **-o**, **-ado** teygning, réttning, tognun, tog. **-aĵo** útpensla. **-ebla** þenjanlegur; teygjanlegur; víkkanlegur. **-iĝi** **1** toгна. **2** breiðast út. **dis-i** *áhr* breiða út (t.d. vængina). **el-i** *áhr* **1** reka út (úr sér). **2** rétta sem mest. **bat-i** *áhr* hamra út, slá út. **tir-i** *áhr* teygja.

Eteokl/o *bók* Eteókles (sonur Ödipusar).

eter/o *bók eðl efn* **1** ljósvaki; háloft. **2** eter. **-a** **1** rokgjarn. **2** loftlegur, blátær, himneskur. **tra-a** himneskur. **-ismo** *læk* eterismi, etereitrun. **-izi** *áhr* svæfa með eter. **-omanio** brjálæði vegna eternotkunar. **-omaniulo** sá sem er brjáláður vegna eternotkunar.

etern/a **1** eilífur. **2** ódauðlegur, óendanlegur. **3** endalaus. **-e** að eilífu, um aldir alda (einnig **por -e**). **-o**, **-eco** eilífð. **-igi** gera ódauðlegan, viðhalda. **E-ulo** Hinn Eilífi, Drottinn, Jave. **-floro** eilífðarblóm.

etik/o siðfræði. **-a** **1** siðfræðilegur, siðfræði-. **2** siðferðilegur. **-isto** siðfræðingur.

etiked/o = **etiketo**.

etiket/o **1** hirðsiðir. **2** siðir, kurteisisvejur. **3** vörumiði. **-a** **1** samkvæmt hirðsiðum. **2** siða-. **-i** *áhr* setja merkimiða á.

etil/o *efn* etýl. **-ismo** *læk* etýleitrun. **-alkoholo** etýlalkóhól, vínandi.

etilat/o *efn* etýlat.

etilen/o *efn* etýlen.

etim/o *mfr* uppruni (orðs). **-ologo** orðsifjafræðingur. **-ologio** orðmyndunarfræði, orðsifjafræði. **-ologia** orðsifja-, sem lýtur að uppruna orðs.

etin/o *efn* etýn.

etiola/a *gra gar* litlaus. **-igi** gera hvítan, bleikja.

etiolog/o *læk* sjúkdómafræðingur, sérfræðingur um uppruna sjúkdóms. **-io** *læk* sjúkdómafræði. **-ia** *læk trú* sem lýtur að uppruna (sjúkdóms, siðar o.s.frv.).

etiopo/o *per* Eþíópíumaður. **-a** frá Eþíópíu, í Eþíópíu. **E-io**, **E-ujo** *ldf* Eþíópía.

etmoid/o *lfe* sáldbein.

etn/o = **gento**. **-ografo** þjóðfræðingur. **-ografio** þjóðfræði, þjóðsiðfræði. **-ologo** þjóðháttfræðingur. **-ologio** þjóðháttfræði.

Etn/o *ldf* Etna (eldfjall á Sikiley).

etni/o = **etno**.

etolog/o háttænisfræðingur.

etologi/o *vís læk* atferlisfræði, háttænisfræði.

etos/o *bók* lífsskoðun.

Etruri/o = **Etruskujo**.

etrusk/o *sag* Etrúri, Etrúski. **-a** etrúskur. **E-io**,

E-ujo *ldf* Etruría.

etud/o *tón* **1** etýða. **2** skissa, uppkast að mynd.

etuv/o *læk* þurrkofn, sóttþreinsunarofn. **-i** *áhr* sóttþreinsa í efni.

etuz/o *gra* villisteinselja (*Æthusa (cynapium)*).

eŭ-/ *vís* forskeyti í dýrafræði sem táknar ósvikinn, ekta.

Eŭbe/o *ldf* Evbea.

eŭdajmonism/o *hei* heillastefna.

eŭdiometr/o *efn* lofttegundagreiningartæki. **-io** lofttegundagreining.

Eŭdoks/o *per* Evdokus.

eŭfemism/o *mfr* skrauthvörf, skrautyrði. **-a** skrauthverfur.

eŭfoni/o hljómfegurð. **-a** hljómfagur.

eŭfonium/o **1** tenórtúba (= **tenora tubjo**). **2** barítonhorn.

eŭforbi/o *gra* vörtumjólk, mjólkurjurt (garðblóm) (*Euphorbia*). **-acoj** mjólkurjurtaætt.

eŭfori/o *læk* ringulgleði, sældarvilla. **-a** sældarvilltur, ringulgleði-.

Eŭfrat/o *ldf* Efrat (fljót í Írak með upptök í Armeníu).

eŭfrazi/o *gra* augnfró (*Euphrasia* einkum *frigida*).

Eŭfrozin/o *goð* Evfrosyna (þokkagyðja).

Eŭgen/o *per* Evgeníus. **-a** Evgenía, Eugenía.

eŭgenik/o *vís* arfbótastefna, kynbótastefna. **-ismo** mannræktarstefna. **-isto** arfbótafræðingur, arfbótasinni.

eŭkalipt/o *gra* tröllatré, eukalyptus (*Eucalyptus*), blágúmmí.

eŭkaristi/o *kri* altarissakramenti. **-a** sem lýtur að altarissakramentinu.

Eŭklid/o *per* Evklíð. **-a** evklíðskur. **ne-a geometrio** óevklíðsk rúmfræði.

Eŭlali/a *per* Evlalía.

Eŭme/o *bók* Evmeus (svínahirðir Ódyseifs).

Eŭmenid/o *per* = **Erinio**.

eŭmicet/oj *gra* æðrisveppir (*Eumycetes*).

eŭnuk/o geldingur.

eŭpagur/o *dýr* kuðungakrabbi (*Eupagurus*).

eŭpepsi/o *læk* eðlileg melting.

eŭpne/o *læk* eðlilegur andardráttur.

Eŭr/ *fél* forliðarstytting á **Eŭropo**.

Eŭrazi/o *ldf* Evrasía. **-a** Evrasíu-, evrasískur. **-ano** Evrasíubúi.

Eüridic/o *bók* Evrydíka, Evridís (kona Orfeusar).

Eüripid/o *bók* Evripídes (forngrískt leikskáld).

eüritm/o *læk* eðlilegur púls.

¹**Eürop/o** *ldf* Evrópa, Norðurálfa. **-a** evrópskur, Evrópu-, Norðurálfu-. **-ano** Evrópumaður, Norðurálfumaður. **-anigi** aðlaga evrópskri menningu, aðlaga evrópskum háttum. **centr-a** miðevrópskur. **hind-a** indóevrópskur. **nord-a** norður-evrópskur. **okcident-a** vestur-evrópskur. **orient-a** austur-evrópskur. **sud-a** suður-evrópskur.

²**Eürop/o** **1** *god* Evrópa (dóttir Agenors, en Seifur nam hana brott og gat við henni tvo sonu, Mínos og Hradamanþys). **2** *stj* Evrópa (eitt tungla Júpíters).

eüropi/o *efn* evrópíum, evrópín (*Eu*).

Eürot/o *ldf* Evrotas (á í Spörtu).

Eüstaki/o *per* Evstakíus. **-a tubo** *lfæ* kokhlust (= **aüdotubo**, **otosapingo**).

eütanazi/o *læk* **1** blítt andlát og þrautalaust. **2** líknarmorð. **3** = **-ismo**. **-a** líknarmorðs-. **-ismo** líknarmorðskenning.

eütekt/o *eðl efn* auðbrætt málmblendi. **-a** auðbræddur.

Eüterp/o *god* Evterpe (sönggyðja sem styrkti hljóðpípuleikarann).

Ev/o, **Eva** *bib* Eva.

evaku/i *áhr her* **1** tæma. **2** flytja burt. **-o**, **-ado** brottflutningur (fólks eða liðs).

evangeli/o **1** guðspjall. **2** boðskapur. **-a** **1** sem byggir á guðspjöllunum. **2** evangelískur. **-isto** **1** guðspjallamaður. **2** kristniboði. **-libro** guðspjallabók.

evangeliz/i *áhr* kristna, snúa til kristinnar trúar. **-ado** kristnun.

Evemer/o *per* Evhemeros (grískur sagnfræðingur). **-ismo** kenningin að guðirnir væru konungar

og afreksmenn sem gæðingar og aðdáendur hefðu hafið til guðlegrar tignar eftir dauðann.

event/o (meiri háttar) atburður. **-oplena** viðburðaríkur.

eventual/a hugsanlegur, sem verða kann. **-e** hugsanlega; með tækifæri. **-aĵo** tilfelli. **-eco** tilviljun.

Everest/o *ldf* Everest (fjall).

evident/a augljós. **-e** bersýnilega; augljóslega. **-aĵo** e-ð augljóst. **-eco** auðsæi, augljósleiki, bersýnileiki. **-igi** láta í ljós.

evikci/i *áhr lög* svipta, bera út af jörð, bera út úr húsi. **-o** útburður af jörð eða úr húsi; eignarsvipting.

evikt/i = **evikcii**.

evipan/o *læk* evípan (deyfileyf).

evit/i *áhr* forðast; komast hjá, sneiða hjá. **-o**, **-ado** hjásneiðing. **-ebla** sem unnt er að komast undan. **-ema** undanfærslu-. **-enda** sem verður að forðast. **-igi** frelsa frá, láta forðast. **mal-i** *áhr* leggja út í, standa í móti. **ne-ebla** óhjákvæmilegur. **homulo** = **mizantropo**. **antaŭ-i** *áhr* snúa undan.

evolu/i *áhl* þróast. **-o**, **-ado** þróun, framþróun. **-isto** fylgismaður þróunarkenningar. **-ismo** þróunarkenning. **-ipovo** þróunarmöguleiki. **sub-inta** á lægra þróunarstigi.

evoluci/o = **evoluo**.

evonim/o *gra* beinviður (*Evonymus*).

Ezekiel/o = **Jeĥezkelo**.

ezofag/o *lfæ* vélinda. **-a** vélindis-. **-ito** *læk* vélindisbólga. **-oskopo** vélindisspegill. **-oskopio** vélindisspeglun.

ezok/o *dýr* gedda (*Esox lucius*). **-edoj** gedduætt. **-oformaj** geddufiskar (*Esociformes*).

Ezop/o *bók* Esóp. **-a** Esóps-.

Ezra/o *per* **1** Esra. **2** Esrabók.

F, f *mfr* 7. stafur esperanto-stafrófsins.

f, 1 (í skammstöfunum) **F** a) **Fahrenheit**. b) **Franca** (lingvo). c) **Fundamento**. **2** *tón* **F. f** **be-mola**, fes. **f** **diesa**, fí. **3** *efn* **fluoro**. **4** = **farado**. **F-truoj**, hljómsop (í fiðlu).

f/o *mfr* eff (heiti bókstafsins f).

f/a *tón* fa, F.

fab/o *gra* baun. **kafaj -oj** kaffibaunir. **soj-oj** sojabaunir. **-acoj** = **legumenacoj** belgjurót. **-eca** bauna-.

fabel/o 1 ævintýri. **2** uppspuni. **-a** 1 ævintýra-. **2** ótrúlegur. **-i, -adi** *áhl* semja ævintýri, skálda upp. **-aĵo** þvæla, kjaftæði. **-aro** ævintýrabók, ævintýrasafn. **-isto** ævintýrahöfundur. **fe-o** ævintýri um álfa.

Fabi/o *per* Fabíus.

fabl/o dæmisaga (einkum um dýr). **-a** fádæma, skáldaður. **-i** *áhl* þvaðra. **-aro** dæmisagnakver. **-isto** dæmisagnaskáld.

Fabrici/o *per* Fabrisíus.

fabrik/o verksmiðja. **-a** verksmiðju-. **-i** *áhr* framleiða. **-ado** framleiðsla. **-aĵo** framleiðsluvara. **-anto, -isto** 1 verksmiðjueigandi. **2** framleiðandi. **-ejo** = **-o**. **-laboristo** iðnverkamaður. **amas-ado** fjöldaframleiðsla. **antaŭ-ado** forvinnsla.

fac/o *tæk* *vís* flötur, slétt yfirborð, bergásýnd. **-eto** 1 smáflötur, **2** samsett auga (skordýrs). **-eti** *áhr* slípa (gimstein), fægja. **kontakto-o** *tæk* snerti-flötur.

faci/o *lfæ* *tæk* 1 andlit, **2** svipur. **-a** andlits-. **-a** **nervo** andlitstaug.

facil/a 1 léttur, auðveldur, auðfenginn. **2** áhyggjulaus **-e** greiðlega, auðveldlega. **-eco** auðveldleiki; áhyggjuleysi. **-igi** 2 auðvelða; gera einfaldara. **2** léttá, lina. **-igo** léttir. **-iĝi** verða auðveldari, verða léttari. **-iĝo** létti. **mal-a** 1 erfiður, þungur. **2** torveldur. **mal-e** með erfiðismunum. **mal-o, mal-aĵo** hindrun. **mal-eco** erfiðleiki. **mal-igi** hindra. **-anima** léttúðugur, óvandvirkur. **-kora** áhyggjulaus. **-mova** lipur, liðugur. **-pieda** léttur á fæti.

fad/o *útv* styrkbreyting. **flagra -o** sveiflur. **-i** *áhl* hverfa smám saman.

faden/o þráður, garn, færi. **-aro** = **fadenfasko**. **-ego** strengur. **-eto** taug, trefja. **-igi** búa til þráð, gera að þræði. **-igebla** teygjanlegur. **-isto** = **mercristo**. **-bulo, -volvaĵo** garnhnykill, bandhnykill, þráðarhnykill, snærishnykill. **-fasko** hönk, hespa. **-omontra** aflóa, lóslitinn. **-nombrilo** þráðateljari. **dis-igi** tæja. **dis-igi** tøjast. **sen-a** = **sendrata**. **sub-aĵo** uppistaða. **sur-igi** draga upp á band. **du-a** = **dudrata** tvíþráða. fíð-o veiðarfæri. **hok-o** lína með öngli/önglum. **metal-o** = **drato**.

or-o gullþráður. **pens-o** hugsunarþráður. **plumbo-o** lóðlína. **ŝu-o** skóþráður. **vel-o** seglgarn.

faeton/o 1 opinn léttivagn. **2** *dýr* hitabeltisflugl (*Phaëton*) (= **tropikbirdo**).

Faeton/o *god* Faebón (sonur Helíosar).

fago/o *gra* beykitré (*Fagus*). **-aro, -ejo** beykis-kógur. **-ofrukto, -onukso** beykihnetá. **-acoj** beykiætt. **sango-o** blóðbeyki (*Fagus purpures*).

fagocit/o *tæk* átfruma. **-i** *áhl* éta sýkla. **-ado** sýklaát.

fagopir/o *gra* bókhveiti (*Fagopyrum*).

fagot/o *tón* fagott.

faj/o svart stórgert silki.

fajenc/o steinungur; steinungsvörur. **-aĵo** steinungsvara. **-ejo** 1 steinungsgerð. **2** steinungsverslun.

fajfi/i *áhl* 1 blístra, blása. **2** = **sibli**. **-o, -ado** blístur. **-ilo** flauta, hljóðpípa. **-ilego** = **sireno** 1. **pri-i** *áhr* flauta niður, pípa niður. **log-ilo** töfraflauta. **sak-ilo** = **sakŝalmo**.

fajli/i *áhr* 1 sverfa. **2** nostra við. **-o** þjalardráttur. **-ado** svörfun. **-aĵo** svarf. **-ilo** þjöl. **benda -ilo** bandþjöl. **plata -ilo** flöt þjöl. **kvadrata -ilo** ferstrend þjöl. **pintigita -ilo** nálþjöl. **duonronda -ilo** hálftrúnnuð þjöl. **ronda -ilo** rúnnuð þjöl. **bireta -ilo** trapisulaga þjöl. **triangula -ilo** þrístrend þjöl. **kruda -ilo** gróf þjöl. **tra-i** *áhr* sverfa í gegnum. **krajon-ilo** blýantsyddari. **ungo-ilo** naglaþjöl.

fajn/a 1 fínn. **2** skír. **3** næmur; mjór. **-eco** 1 fínleiki. **2** skírleiki. **3** grannleiki. **-igi** = **rafini**. **mal-a** grófur.

fajr/o 1 eldur; eldsbruni. **2** ljómi, glampi. **3** ástríða; eldmóður. **-a** 1 eld-, eldlegur. **2** ákafur, fjörugur. **3** ástríðufullur. **-e** ákaflega; heitt. **-i** *áhl* brenna, loga. **-aĵo** flugeldar, **krak-aĵo, salt-aĵo** kínverji, púðurkerling. **turn-aĵo** sól, hjól. **-eco** ákafi. **-ego** bál. **-ejo** eldstæði, arinn. **-ero** neisti. **-eri** *áhl* gneista. **-eto** lítill eldur. **-igi** kveikja (í). **-ilo** kveikjari; eldfæri. **-ujo** arinn; glóðarker; eldhol. **-breto, -plato** arinhella. **-obligado** slökkvilið. **-eltena, -imuna** eldtraustur. **-devena** eldkynjaður. **-gardilo** aringrind. **-oloko** = **-ejo**. **-oprenilo** eldtöng. **-orezista** eldfastur. **-ŝtalo** eldfæri. **ĉiel-o** = **fulmo**. **ĝoj-o** fagnaðarbrenna. **okul-o** hjórt auga. **tendar-o** tjaldbúðaeldur; varðeldur. **-ostango** eldskörungur.

Fajroland/o = **Fuegio**.

fak/o 1 hólf. **2** grein, sérgrein, fag. **3** deild. **4** = **ĉelo** 4. **5** = **kupeo**. **-a** deildar-; tækni- fag-. **-aro** hólfaröð, hólfagrind. **-eto** leturhólf. **-estro** deildarstjóri. **-isto, -ulo** sérfræðingur. **-esprimo** íðorð, tækniörð, fagorð. **-igi** raða upp. **du-a** tvískiptur. **en-igi** setja í hólf. **mult-a** samsettur. **ne-a** ókunn-

andi, ófaglærður.

fakir/o trú fakír.

fakoĉer/o, fakohĉer/o dýr vörtusvín (*Phacocheirus*).

faksimil/o eftirrit, eftirmynd, eftirlíking; ljósprentun.

fakt/o staðreynd. **-a** raunverulegur. **-e** í raun og veru. **dum -e** þar sem, á hinn bóginn.

faktiv/o mfr orsakarmynd.

faktor/o *hag alm* **1** umboðsmaður, verslunarfulltrúi, verslunarstjóri. **2** *stæ eðl* þáttur, stuðull. **3** orsök. **4** gjörandi. **amplifa -o eðl** mögnunarstuðull. **-o de formo eðl** lögunarstuðull, lögunarþáttur. **-o de utiligo eðl tæk** nýtingarstuðull.

faktori/o selstöðuverslun, verslunarstöð (í út-löndum).

faktorial/o *stæ* aðfeldi, hrópmerkt tala.

faktot/o hjálparhella, bjargvættur.

faktur/o reikningur, faktúra. **-i áhr** skrifa á reikning, verðleggja.

fakult/o hei hæfileiki, sálarkraftur, eiginleiki.

fakultat/o háskóladeild. **-estro** deildarstjóri (í háskóla) (= **dekano**).

fakultativ/a val-, valfrjáls, kjörfrjáls (um námsgrein).

fal/i áhl **1** falla, detta; lækka. **2** steypast; hrynja. **-o eðl** **1** fall. **2** syndafallið. **-ado** fall, hrun; falls-tími. **-aĵo** fall; úrkoma; það sem fallið hefur. **-egi áhl** hrynja, steypast niður. **-ema** **1** hrösull, dettinn. **2** *gra* skammær. **-eti áhl** hrasa. **-igi** **1** fella. **2** láta falla, láta detta. **-ilo** gildra, fótakefli. **al-i áhl** falla að. **de-i áhl** **1** falla frá. **2** minnka. **3** gera uppreisn. **de-o** **1** uppreisn. **2** eyðilegging. **de-aĵo** **1** niðurburður; svarf. **2** rugl. **de-ema** þverúðarfullur; uppreisnargjarn. **dis-i áhl** **1** brjótast niður; leysa. **2** hrynja. **dis-o** hrun, fall. **el-i áhl** falla af; falla út. **el-igi** verða léttari að (barni). **en-i áhl** **1** falla í. **2** hrynja; hrapa. **3** síga. **4** flýta sér í. **en-ilo** = **falilo**. **en-ujo** gröf, gryfja. **for-i áhl** falla frá, hverfa. **kun-i** = **koincidi**. **re-i áhl** falla aftur; slá niður aftur. **sub-i áhl** **1** síga. **2** lækka. **3** láta undan. **super-i áhr** ná (e-m) **tra-i áhr** falla í gegnum, detta í gegnum. **akvo-o** foss. **dat-o** eindagi. **glit-i áhl** verða fótastortur. **rul-i áhl** detta um koll. **spiral-i áhl flu** fljúga niður á við í gormlaga sveiflu. **spiral-o** gormflug. **tensi-o** *rtæ* spennufall. **ter-o** jarðfall, skriða. **teren-o** landsig.

falang/o *sag* **1** breiðfylking. *lfæ* **2** kjúka, köggull (á fingri). **3** samfélag (eftir kerfi Fouriers). **4** spænsk fasistahreyfing. **-ejo** sambýlishús (eftir kerfi Fouriers). **-isto** spænskur fasisti.

falangi/o dýr kornskurðarkónguló (*Phalangi-*

um).

falanster/o = **falangejo**.

falar/o *gra* strandreyr (*Phalaris*). **-o kanaria** kanarigras (*Phalaris canariensis*).

falarop/o dýr óðinshani (*Phalaropus lobatus*).

falbal/o leggingar (á fötum), pífa. **-i áhr** skreyta með leggingum. **-a** pífu-.

falĉ/i áhr **1** slá (t.d. gras). **2** deyða. **-o** ljá-högg, ljáfar. **-ado** sláttur. **-aĵo** nýslegið hey, ljá. **-ilo** ljár. **-ileto** (korn)sigð. **-iĝi** vera sleginn, vera mornaður. **-isto** **1** uppskurðarmaður, sláttumaður. **2** = **falangio**. **-atoro**, **-omaŝino** kornskurðarvél, uppskeruvél. **pri-i áhr** slá (t.d. tún). **krur-e faligi** bregða fæti fyrir.

fald/i áhr brjóta saman. **-o læk** felling; gára, gráð. **-ado** samanbrot, það að brjóta saman. **-ebla** samanbrjótanlegur, samanleggjanlegur. **-eto** brot, hrukka, felling. **-ilo** brotvél. **-umi áhr** plísera, fella, hrukka. **-oriĉa** fellingamikill. **dis-i áhr** breiða út. **du-o** felling. **mal-i áhr** breiða út, opna. **re-i áhr** brjóta. **re-o** kragahorn. **supren-i áhr** hrukka, brjóta, snúa upp, bretta upp. **kol-o** hes; sepi; undirhaka.

falen/o dýr **1** mölur. **2** náttförlidi (*Phalæna*), sbr. **tineo**.

falk/o dýr fálki, valur (*Falco*). **-edoj** fálkaætt, ránfuglsætt. **-isto** fálkameistari. **-oĉaso** fálkaveiði, veiði með fálka (eða fálkum). **-ado** = **falkoĉaso**. **-oformaj** dagránfuglar (*Falconiformes*). **alaŭd-o** dýr lævirkjafálki (*Falco subbuteo*). **ĉas-o** dýr valur (*Falco rusticolus*), *geirfálki*. **tur-o** dýr turnfálki (*Falco tinnunculus*). **vesper-o** kvöldfálki (*Falco vespertinus*). **pilgrima -o** förufálki (*Falco peregrinus*).

Falkland/oj *ldf* Falklandseyjar.

fals/i áhr falsa. **-o** fölsun. **-a** falsaður, falskur. **-ado** fölsun. **-aĵo** falsað skjal, svik, uppgerð. **-ema** ljúgandi. **-emo** fals. **-isto** falsari, svikari. **-ofari áhr** lög falsa. **mal-a** ófalsaður, ekta. **ne-ebla** ófalsanlegur. **mon-isto** peningafalsari. **vin-isto** vínfalsari.

falset/o *tón* falsetta.

falt/o læk jar **1** hrukka, felling. **2** misgengi (í jarðfræði). **-i áhr** **1** hrukka, gera hrukkur á. **2** valda misgengi í. **-iĝi** hrukkast. **-aro** fellingar, hrukkur. **sen-igi** veita andlitslyftingu.

falun/o skeljasandur. **-i áhr** dreifa skeljasandi á. **-ejo** skeljasandsnáma.

falv/a *ská* ljósbrúnn, ljósgulur.

fam/o **1** orðrómur. **2** frægð. **3** mannorð, orðstír. **-a** frægur, þekktur. **-i áhl** vera frægur. **-eco** frægð. **-ega** heimsfrægur, tigginn. **-emulo** maður sem girn-ist hrós. **-igi** gera frægan. **-ulo** nafntogaður maður,

frægur maður. **grand-a** mjög frægur, nafntogaður. **malbon-a** illræmdur, svívirðilegur. **mis-o** ósannur orðrómur. **mond-a** heimsfrægur. **sen-a** frægðarlaus, ófrægilegur, óþekktur.

famili/o *gra dýr mál* **1** fjölskylda. **2** ætt. **3** (um tungumál) flokkur. **-a** fjölskyldu-; ættar-. **-a ĉambro** dagstofa. **-ano** einn af fjölskyldu(nni). **-anaro** frændfólk, ættarfólk. **-estro** heimilisfaðir; ættarhöfðingi, ætthöfðingi. **sam-ano** maður sem tilheyrir sömu fjölskyldu. **sub-o** *gra dýr* undirætt. **vort-o** orðasyrpa.

familiar/a kunnuglegur, kompánlegur. **-aĵoj** vinfengi, ágengni. **-eco** kunningsskapur, kumpánskapur. **-iĝi** verða kunnuglegur. **mal-a** formlegur, hátíðlegur. **tro-a, -aĉa** óskammfeilinn.

Fanariot/o Fanaríot.

fanatik/a ofstækisfullur, stækur, svæsinn. **-eco** ofstæki, trúarofsi. **-igi** gera ofsalegan; æsa upp. **-ulo** ofstækismaður.

fand/i *áhr* **1** bræða. **2** steypa. **3** mýkja. **-o, -ado** steypa, steyping. **-a** steypu-. **-aĵo, -itaĵo** *rtæ* **1** málmklumpur, (málm)stöng, steypdur hlutur. **2** vartappi, öryggi. **-ebla** sem má bræða, bræðanlegur. **-ejo** málmsteypa; málmsteypusmiðja. **vitro-ejo** glersmiðja **-igi** láta steypa. **-iĝi** **1** bráðna. **2** mýkjast. **3** leysast upp, hverfa. **-isto** málmbræðslumaður; málmsteypumaður. **-ujo, -vazo** deigla. **-odrato, -ofadeno** öryggisþráður. **-fornejo** járnbræðsluofn. **-opunkto** bræðslumark. **-restaĵo** gjall, sori. **dis-i** *áhr* tvístra. **el-i** *áhr* steypa. **for-i** *áhr* bræða upp. **kun-i** *áhr* blanda saman, sameina. **kun-iĝi** blandast saman, renna saman. **kun-aĵo** málmblandingur, málmblanda. **super-iĝo** *efn* undirkaeling.

fandango/o fandangó (spænskur þjóðdans).

fanerogam/oj *gra* fræplöntur.

fanfar/o **1** hornaflokkur, lúðrasveit. **2** lúðraþytur. **ĉasa -o** veiðimannalag.

fanfaron/i *áhl* gorta, raupa. **-ado** gort, raup, grobb. **-isto, -ulo, -anto** gortari, raupari.

fang/o nýy aur.

fanon/o hófskegg.

fant/o gosi (í spilum).

fantasi/o *inn* riddaraliðsæfing (í löndum Serkja).

fantasmagori/o sjónhverfingar.

fantast/o *bók* kynleg bókmenntastefna. **-a** kynlegur; ævintýralegur; fáránlegur, afkárlegur.

fantazi/o *tón* **1** ímyndunarafi. **2** hugarflug. **3** draumórar. **4** fantasía. **-a** **1** ótrúlegur, hugmynda-
ríkur. **2** ímyndunarfullur, öfgafullur. **3** ímyndaður. **-i** *áhr* **tón** **1** ímynda, gefa ímyndunaraffinu lausan taum, byggja loftkastala. **2** leika af fingrum fram.

3 skálda upp. **-aĵo** hugarflug. **-ulo** draumóramaður. **sen-a** hugmyndasnaumur, óskáldlegur, hversdagslegur.

fantom/o **1** vofa, svipur; draugur. **2** draumsýn, hugarburður. **3** blindur (í spilum). **-a** draugalegur, vofulegur; ímyndaður. **-e** draugalega, eins og vofa. **-i** *áhl* vera reimt. **-rakonto** draugasaga. **-ŝipo** draugaskip. **lup-o** varúlfur.

far/i *áhr* **1** gera. **2** búa til. **3** framkvæma. **4** halda (t.d. ræðu). **5** semja; yrkja; setja saman. **-o** verk, verknaður, framkvæmd. *ĉe la -o mem* staðinn að glæp. **-e de** af (stofninn einn er oft notaður í þessari merkingu, t.d. *la uzo de Esperanto far* (= fare de) *la registaro*. **-aĉi** *áhr* klastra, káka. **-aĉo** klastur, bagl. **-aĉe** sóðalega, hirðulaust. **-adi** gera hvað eftir annað. **-ado** gerð, myndun, framkvæmd. **-aĵo** verk, dáð. **-ebla** gjörlegur, tiltækilegur; framkvæmanlegur. **-ema** framtakssamur. **-enda** nauðsynlegur; óhjálkvæmilegur. **-igi** láta gera, láta framkvæma. **-iĝi** verða; gerast, ske, koma fyrir. **-iĝo** atburður. **-inda** þess verður að gera. **-isto** smiður. **-itaĵo** = **faraĵo**. **al-i** *áhr* endurvinnna, breyta. **el-i** *áhr* framkvæma, afgreiða. **mal-i** *áhr* gera ógildan; eyðileggja. **mem-ita** sem hafist hefur af sjálfum sér. **mis-i** *áhr* misgera. **mis-o** misgerð. **ne-ebla** ómögulegur, óframkvæmanlegur, óviðráðanlegur. **re-i** *áhr* umskapa; gera upp. **re-ebla** sem má umskapa; uppgeranlegur. **re-aĵo** endurupptaka (kvikmyndar). **re-iĝi** **1** hverfa aftur. **2** gerast aftur. **sen-a** aðgerðarlaus. **bon-i** *áhl* gera vel (al = við). **bon-o** góðgerð. **bon-a** sem gerir gott. **bon-ado** miskunnsemi. **bon-anto** velgjörðarmaður. **bon-ema** góðgerðasamur. **malbon-o** illgerð, illverk. **malbon-anto** illgerðamaður **ĉio-anto** hjálparhella. **man-ita** handunninn. **neni-ado** iðjuleysi. **neni-anto, neni-emulo** iðjuleysingi, slæpingi.

fara/o faraó (fjárhættuspil).

farad/o *eðl* farad. **mikro-o** míkrófarad (1/1000000 farad).

farandol/o *tón* farandol (franskur dans og danslag).

Faraon/o *sag* faraó (egyptskur konungur).

farb/o litur, málning, farfi, litarefni. **-i** *áhr* mála, lita. **-isto** (húsamálari). **-ovendejo** málningarverslun. **akvo-o** vatnslitur. **fon-o** grunnlitur. **kalk-o** límlitur, kalk(vatn). **pistol-i** *áhr* úða. **pistol-ilo** málningarúðari. **-skatolo** litakassi. **-tavolo** yfirferð.

farĉ/o *mat* fars. **-i** *áhr* **1** fylla með fars. **2** troðfylla, troða í.

farenhejt/a *eðl* Fahrenheit-.

faring/o *lfæ* kok. **-a** kok-. **-ito** *læk* kokbólga,

kokþroti. **-oskopo** kokspegill. **-oskopio** kokspegilun.

Farise/o *trú* 1 farísei. 2 hræsvari. **-eco**, **-ismo** faríseismi, hræsni, sjálfsánægja.

farm/i *áhr* 1 taka (jörð) á leigu. 2 reka búskap á. **-o** 1 búskapur. 2 bóndabær, leigujörð. **-a** (um jörð) tekinn á leigu. **-anto**, **-isto**, **-ulo** leiguliði, ábúandi. **-igi** leigja út (jörð). **-iganto** leigusali (jarðar). **-ejo**, **-obieno** sveitabýli, sveitabær. **-odomo** bæjarhús. **-opago** jarðleiga. **-okorto** hlað.

farmaci/o *vís* lyfjafræði. **-a** lyfjafræði-. **-isto** lyfjafræðingur.

farmakolog/o *per* lyfjafræðingur, apótekari. **-io** lyfjafræði.

farmakope/o *vís* lyfjaskrá.

Faros/o *sag* Faros.

fars/o skopleikur, skrípaleikur, farsí. **-a** skrípaleikslegur. **-isto** loddari.

Farsal/o *sag* Farsala (borg í Þessalíu, en þar vann Sesar sigur í bardaga við Pompeja).

fart/i *áhl* líða (vel eða illa). **-o** heilsufar. **bon-i** *áhl* líða vel. *Kiel vi -as?:* hvernig líður þér?

farun/o mjöl. **-a** mjöl-. **-aĵo** *mat* vellíngur. **-ejo** mölunarfyrtæki. **-vermo** mjölmaðkur.

fasad/o framhlið (húss).

fasci/o *lfæ* fell, bandvefsreifur um líffæri.

fascin/i *áhr* 1 heilla, hrífa, töfra. 2 dáleiða. **-ado** töfrar; töfrun; unaður.

fasciol/o *dýr* lifrarormur (*Fasciola*).

fascîn/o hrísbaggi. **-i** *áhr* styrkja með hrísböggum.

fask/o 1 vöndull, kippa; vöndur. 2 teinavöndull. **-eto** vöndur; skúfur. **-igi** binda saman. **faden-o** hönk, hespa. **fe-o** *gra* normavöndur. **foli-o** birki-vöndur (til notkunar í gufubaði). **har-eto** brúskur, hártoppur. **lum-o** ljósrák. **plum-o** fjaðurskúfur. **spik-o** kornbundin. **verg-o** hrísknippi til eldiviðar.

fasm/o *dýr* förustöngull (*Phasma*). **-edoj** förustönglaætt.

fason/o snið. **-i** *áhr* mynda, laga, móta. **tondo-o** háralag, hárgreiðsla.

fast/i *áhl* *trú* fasta. **-(ad)o** fasta. **-a** föstu-.

Granda -o = **Karesmo**. **-otago** fasta, dagur sem fastað er.

fašism/o fasismi.

fašist/o *per* fasisti.

Fat/o = **Fatal/o**.

fatal/o örlög; forlög. **-a** 1 örlagaþrunginn. 2 óhappasæll. 3 banvænn. **-e** óhjávæmilega. **-aĵo** 1 ógæfa, óheppni. 2 slysi. **-eco** banvæn áhrif, banvæni. **-ismo** *hei* forlagatrú, örlagatrú. **-isto** forlagatrúarmaður. **-oplena** örlagaþrunginn; afdrifamikill.

Fatal/o *god* örlagagyðja.

fatamorgan/o *ská* hillingar, tíbrá (= *miraĝo*).

fatras/o *nýy* drasl, rusl.

faŭk/o *tæk* 1 kjaftur, gin. 2 mynni. **-i** *áhl* gapa, gína. **kloak-o** lokræsi.

faŭl/i *áhl* (í íþróttum) fremja brot, brjóta af sér. **-o** brot (á reglum).

faŭlt/o *ldf* misgengi.

faŭn/o dýralíf, dýraríki.

faŭn/o *god* 1 skógarpúki, skógarguð, fán. 2 ruddalegur munaðarseggur.

Faŭst/o *per* Faust.

faŭvism/o *fag* fávismi, óargastefna.

fav/o *læk* 1 geitur (sjúkdómur). 2 = **tinio**. 3 = **besta skabio**. **-a** 1 geita-. 2 andstyggilegur. **-aĵo** geitahrúður, skurfa. **-ulo** 1 geitasjúklingur. 2 ódrengilegur náungi.

favor/a 1 hliðhollur, góðviljaður. 2 heppilegur. 3 hagstæður. **-e** vingjarnlega; á jákvæðan hátt; heppilega. **-i** *áhr* unna, vera hliðhollur. **-o** 1 góðvild, hylli. 2 greiði; blessun, hagnaður. **-aĵo** eftirgjöf, forréttindi. **-anto** verndari, velgjerðarmaður. **-ato** uppáhalð, vildarmaður. **-emo** hlutdrægni. **-igi** vinna hylli (e-s). **mal-a** 1 óhagstæður. 2 óvinveittur, mótfallinn. **mal-o** ónáð. **kor-i** *áhr* aumkast yfir. **kor-o** náð.

faz/o 1 *stj* kvartil. 2 *alm* stig, þróunarstig. 3 umskipti. 4 *eðl* *rtæ* fasi. 5 skeið. **de-iĝo** fasamunur. **el-igita** *rtæ* ósamfasa. **el-igo** fasaskipti. **mal-a** andfasa. **sam-a** samfasa.

fazan/o *dýr* fasani. **vir-o** fashani. **-ino** kvenfasani. **-edoj** fashanaætt (*Phasianidae*).

fazeol/o *gra* frönsk baun (*Phaseolus*). **-eto** sniðbaun.

fazor/o *eðl* fasavigur, fasavektor.

fe/o *god* álfur. **-a** eins og álfamær; álf-, álfa-. **-ino** álfkona. **-a iluminacio** skrautljós. **lando de -inoj** álfheimur.

Feak/o *god* Feaki.

Feb/o *god* Febus (Apollon). **-a** Feba (Artemis).

febl/a *nýy* veikur; veiklaður. **-iĝo** veiklun.

febr/o *læk* 1 hitasótt; hiti. 2 ofsi. **afta -o** gin- og klaufaveiki. **akuta -o** bráðasótt. **butona -o** dílasótt. **flava -o** gul hitasótt. **fojn-o** heysótt (ofnæmi fyrir frjódufti, heyi o.þ.h.). **malta -o** = **melitokokozo**. **marĉa -o** = **malarío**. **puerpera -o** barnsfararsótt. **terciana -o** malaría með hitakasti með tveggja daga millibili. **kvartana -o** malaría með hitakasti með þriggja daga millibili. **tifoida -o** taugaveiki. **trem-o** kalda. **vund-o** meiðslasótt. **-a**, **-eca** 1 með hita. 2 ákafur. **-i** *áhl* vera með hita. **-ulo** sjúklingur með hita. **-odona** hitavaldandi. **kontraŭ-a**, **sen-iga**

hitaeyðandi. **sen-igilo** hitasóttarlyf.

februar/o febrúar, febrúarmánuður.

feĉ/o 1 dreggjjar. **2** úrhak. **-a 1** gruggugur, sora-fullur. **2** úrhaks-. **-i** áhl setjast á botninn.

feder/i áhr fél sameina undir sambandsstjórn. **-a** sameinaður undir sambandsstjórn, sambands-, sambandslegur. **-o = federacio.** **-iĝi** sameinast undir sambandsstjórn. **-ismo = federaciismo.** **-isto = federaciisto.** **kun-aĵo = konfederacio.**

federaci/o fél bandalag. **-a** sambands-, sameinaður. **-ismo** sambandsstjórnarstefna. **-isto** sambandsstjórnarmaður.

federal/a lög **1 = federa. 2** (í Bandaríkjunum) alríkis-.

Fedr/o per Fedrus. **-a** Fedra.

fek/i áhl hægja sér, kúka. **-o** kúkur. **-a** hægða-. **-ado** vallgangur. **-aĵo** hægðir, skítur, saur.

fekul/o = amelfaruno.

fekund/a alm gra dýr **1** frjór. **2** frjósamur. **-eco** frjósemi. **-igi** gra dýr frjóvga; gera frjósaman. **mal-a** ófrjór. **ne-a = malfekunda.**

fel/o feldur, skinn, gæra. **-a** skinn-, loð-. **-isto** skinnari, sútari. **sen-igi 1** flá skinnið af. **2** knýja til mikillar vinnu fyrir lágt kaup. **sen-igejo** sútunarstöð. **ĝaf-o** reyfi. **ora ĝaf-o** goð sag gullreyfið.

felah/o egypskur bóndi.

feldmarĝal/o her yfirhershöfðingi.

feldspat/o ste feldspat.

feliĉ/a 1 sæll, hamingjusamur. **2** heppinn. **3** ánægður; ánægjulegur. **-e** sem betur fer; heppilega. **-o 1** hamingja, gleði. **2** gæfa, sæla. **3** heppni. **-ega** fullsæll, alsæll. **-igi** gleðja. **-ulo 1** lukkunnar pamfíll. **2** einn hinna sælu. **mal-a 1** óheppinn. **2** vansæll, óhamingjusamur. **mal-e 1** því miður. **2** aumlega; í ógæfu. **mal-o 1** óhamingja, ógæfa, óhapp. **2** vesaldómur. **mal-ego** hörmuleg óhamingja. **mal-igi** hryggja, gera óhamingjusaman. **mal-ulo** vesalingur, aumingi.

feliĉton/o neðanmálssaga; kjallaragrein.

Feliks/o per Felix.

felis/o dýr kattaætt (*Felis*). **-edoj** smákattaætt (*Felidae*).

felp/o baðmullarflauel.

felt/o flóki. **-a 1** flóka-. **2** flókakenndur. **-i** áhr gera að flóka. **-iĝi** flókna. **-izi, -ogarni** áhr þekja með flóka; fóðra með flóka.

feluk/o sig felúkka, lítið strandskip (í Miðjarðarhafi).

femal/o gra dýr kvenmaður, kvendýr.

feminism/o kvenréttindastefna.

feminist/o per kvenréttindasinni.

femto/ vís femtó- (forskeyti eininga 10^{-15}).

femur/o lfa læri, lærleggur. **-a** lær(a)-, lærleggs-. **-aĵo** mat læri (t.d. fugls, til matar). **-ingo** sag læk lærleggshlíf. **-osto = femuralo.**

femural/o lfa lærbein, lærleggur. **-a** lærleggs-.

fen/o 1 veð hnúkaþeyr, fönvindur. **2** rta tæki með heitum blæstri. **3** efn fen-.

fenacetin/o efn fenasetín.

fenantren/o efn fenantren.

fend/i áhr kljúfa, skera sundur. **-o** skor, sprunga, klauf. **-ado** klofning; það að kljúfa. **-ego** jarðsprunga, gjá. **-eto** rifa, skora. **-eti** áhr brjóta, sprengja. **-iĝi** rifna, brotna; klofna. **-ilo** klaufjárn; (kjöt)öxi. **-ohava** klofinn, klofnaður. **dis-i** áhr kljúfa sundur. **-ita hufo** alklofin klauf. **dis-iĝi** klofna; opnast. **dis-iĝo** sprunga. **el-i** áhr láta spretta upp. **en-i** áhr skora, gera skoru. **en-o** skora. **aer-o** eðl rta loftbil. **cel-o** tak sigtisrauf. **har-ado** hártogun. **kerno-ado** eðl kjarnaklofnun. **rok-o** hamarskora.

fendr/o aringrind.

fenek/o eyðimerkurrefur (*Fennecus*).

fenen/o efn fenýlen.

fenestr/o byg sig gluggi. **baskula -o** hverfigluggi. **elstara -o** útskotsgluggi. **-a** glugga-. **-a breto, -a sojlo** gluggakista, sólbekkur. **franca -o** glerhurð (sem liggur út í garð). **-a fosto** gluggastafur. **-a kruco** þverslá glugga. **-a vitro** gluggarúða. **-eto 1** lítill gluggi. **2 = giĉeto.** **-umo** gluggahleri. **-obreto** gluggakista, gluggasylla. **-ofermilo = espanjoleto.** **-ofiksilo** gluggajárn. **-oframo** gluggakarmur. **-oklapo** gluggagrind. **-okruco** rammi utan um gluggarúðu, gluggakross. **-oniĉo = embrazuro 1.** **-okovrilo = -umo.** **-opordo** glerhurð. **tra-igi** kasta í gegnum glugga. **baskul-o** hverfigluggi. **bed-o** gler vermireits. **glit-o, lev-o** rennigluggi. **klap-o** þakgluggi. **montra -o** sýningargluggi. **korbel-o** útskotsgluggi. **sen-a** gluggalaus. **ĝip-o** ljóri.

fenetol/o efn fenetól ($C_6H_5OC_2H_5$).

fenic/o per Fönikíubúi, Fönki. **F-io, F-ujo** ldf Föníkía.

fenikopter/o dýr flæmingi, flamingói (*Phenicopterus*).

feniks/o goð **1** fönix. **2** fágætur maður.

fenikur/o dýr rauðstélur (*Phœnicurus*).

fenil/o efn fenýl (C_6H_5). **-acido** fenýlsýra.

fenilen/o = feneno.

fenkol/o gra fennika (*Fœniculum* einkum *vulgare*), sígóð.

fenol/o efn fenól, karbólsýra. **-ato** fenólat.

fenomen/o hei alm eðl **1** fyrirbæri, fyrirbrigði. **2** fyrirburður. **-o de Hall** eðl Hall-hrif. **-o de Joule**

eðl Joules varmaverkun. **-o de Kelvin** eðl Kelvínshyrbrigði. **-o de Volta** eðl Volta fyrirbrigði. **-o de Zeeman** eðl Zeemanshrif. **lumelektra -o** eðl ljósrafmagnsfræði. **sparka -o** eðl neistafyrirbæri. **-a hei** einstakur, stórkostlegur, frábær. **-ismo hei** fyrirbæriss Stefna. **-ologio hei** fyrirbærafræði, sýndafraði. **foto-o** eðl ljósfyrirbæri. **pendol-o** útvendúlfyrirbæri. **-ulo** undramaður.

fenotip/o lífsvipfar, svipgerð.

fenugrek/o gra hafurshorn (*Trigonella fœnum-græcum*).

fer/o efn alm járn (*Fe*). **-a efn 1** járn-. 2 úr járn. **3** harður; stálharður. 4 járnkennur. **-i áhr** klæða (e-ð) járn; járna. **-aĵo 1** járnverk. **2** járnarusl. **-aĵisto** járn sali, járnvörusali. **-ato** ferrat. **-ika efn** járn-. **-ika klorido** járnklóríð. **-oza efn** járn-. **-oza oksido** járnildi. **-umi áhr** járna (t.d. hest). **-obendo** járnband. **-ocianido efn** járn sýaníð. **-odona, -ohava** sem inniheldur járn, sem í er járn. **-oloborejo** járnverksmiðja. **-opirito** brennisteinskís, glópagull. **-ŝtono** járnsteinn. **-ovojo** járnbraut (s. **voj**). **en-igi** setja í járn. **inter-aĵo** eðl bil milli skauta. **ne-a** sem ekki inniheldur járn. **angul-o** vinkiljárn. **fand-o, gis-o = giso. huf-o** skeifa. **huf-i áhr** járna (hest). **I- -o** I-bjálki. **laĉ-(aĵ)o** fjötur. **krud-o** hálfhreinnað járn, hrájárn, járn í hleifum. **mol-o** pottur, mjúkt járn. **spegul-o** spegiljárn.

Ferar/o ldf Ferrara (borg á Ítalíu).

ferdek/o sig þilfar, þiljur. **-a** þilfars-. **-i áhr** setja þiljur í, byggja yfir. **inter-o** miðþiljur, milliþilfar. **sen-a** þilfarslaus, án þilfars. **sur-iĝo** lending á þilfar. **sub-o** neðra þilfar, þriðja farrými. **antaŭ-o** hvalbakur; framþilfar. **boat-o** bátapilfar. **ĉefa -o** aðalþilfar. **flug-o** flugvélaþilfar. **kanon-o** fallbyssuþilfar. **oficira -o, post-o** afturþilfar. **pont-o** byg brúargólf. **promen-o** farþegaþilfar. **tri-ulo** skip með þrem þilförum.

Ferdinand/o per Ferdínand.

feri/o frí, orlof. **-oj** leyfi, frí. **banka -o** bankafrí. **-a** frí-. **-i áhl** vera í leyfi. **-anto** maður í frí.

ferician/o efn járn sýaníð.

ferit/o efn ferrít.

ferl/i áhr sig hefla (segl). **-o** heflun. **-ilo** hefluskaf; heflunarbænd. **mal-i áhr** leysa (segl).

ferm/i áhr 1 loka. **2** ljúka. **-o** lokun. **-a** loka-. **-eti áhr** loka (augunum) fyrir e-u. **-iĝi 1** ljúka (óp.). **2** verða lokaður; lokast. **-ilo 1** lok, lás. **2** tappi. **3** loka, klinka. **-ita silabo hlj** lokað atkvæði. **ĉirkaŭ-i áhr** girða um, umlykja. **dismal-i áhr** gapa. **duon-i áhr = fermeti. en-i áhr** byrgja inni; hafa í varðhaldi; hafa inni. **en-iĝi** vera byrgður inni. **en-iĝema** fámáll, fálátur, dulur. **inter-aĵo** þéttiefni. **mal-i áhr**

1 opna; ljúka upp. **2** setja (fund). **mal-o** inngangur; opnun, það að opna; byrjun. **mal-a** inngangs-; setningar-, opnunar-. **mal-aĵo** op, gat. **mal-egi áhr** opna mikið. **mal-iĝi** opnast. **mal-ita silabo hlj** opið atkvæði. **mem-a** sjálflokandi. **ne-ita** ólokaður, opinn, opinber. **re-i áhr** loka aftur. **remal-i áhr** opna aftur. **remal-o** enduropnun. **fand-i áhr** bræða saman. **fulmo-ilo, glit-ilo, tir-ilo = zipo. klak-i áhr** loka með skell. **klak-ilo** spenna, hespa. **pinĉ-ilo** eðl efn klemma. **sigel-i áhr** innsigla. **ŝtop-i áhr** loka niðri; setja tappa í. **tranĉmal-i áhr** skera upp.

fermat/o tón lengingarmerki, dráttarmerki.

ferment/i áhl efn gerjast, ólga. **-o efn** gerill. **-ado** gerjun, gerð, ólga. **-aĵo** súrdeig. **-igi** hleypa ólgu í, láta gerjast, sýra. **-ilo** ger. **ne-inta, sen-a** ósýrður. **sen-a pano = maco. ne-inta vino** óáfengt vín.

fermi/o efn fermíum, fermín (*Fm*).

fermion/o eðl fermíeind.

fero/a ldf færeyskur. **F-aj Insuloj, F-io, F-oj** Færeyjar. **-ano** Færeyingur.

feroc/a ská grimmur, grimmúðugur, villtur.

ferol/o gra djöflatað (*Ferula*).

ferotipi/o ljó ljósmyndun á járnplötu.

ferovor/o áhugi, áræði. **-a** heitur, ákafur. **-e** duglega, heitt, ákaft, með ákafa. **-i áhl** vera vandlættingarsamur, brenna af mikilli vandlættingu (s. Sk.1.14). **mal-a** kuldalegur, afskiptalaus. **sen-a, ne-a** hálfvolgur. **-ega** ofsafenginn. **-ulo** ákafamaður, ofstækismaður.

fest/i áhr halda hátíðlegan. **-o** hátíð. **-a** hátíðlegur. **-e** til hátíðar, hátíðlega. **-aĵo** hátíðarathöfn. **-eco** hátíðleiki. **boat-o** kappsigling. **edziĝ-o** brúðkaup(sdagur). **kandel-o** kyndilmessa. **memor-o** minningarhátíð. **nom-o** nafndagur. **palmo-o** pálmásunnudagur. **taŭr-o = taŭrbatalo. tendo-o** laufskálahátíð. **-salono** hátíðarsalur. **-tago** hátíðisdagur.

festen/i áhl halda veislu; éta krásir. **-o** veisla. **-a** veislu-. **-e aŭ malplene** allt eða ekkert. **-ado** veisla, veisluhald. **-ejo** veislusalur. **-ema** félagslyndur.

festival/o (alþjóða)hátíð.

feston/o bogi, laufaskurður. **-i áhr** skreyta blómbogum.

festuk/o gra vingull (*Festuca*).

fet/o dýr fóstur. **-a** fósturs-, fóstur-.

fetiĉ/o trú skurðgoð, töfragripur, verndargripur. **-ismo sál 1** skurðgoðadýrkun, trú á stokka og steina. **2** blótskapur. **-isto** skurðgoðadýrkandi.

fetor/o óþefur, ódaunn. **-a** daunillur, þefillur. **-i áhl** þefja illa, dauna; vera afar ógeðfældur.

feŭd/o lén. **-a** léns-, sem lýtur að léni. **-i áhr**

léna. **-eco** lénsfyrirkomulag. **-estro** lénsdrottinn. **-ismo** lénsstjórn, lénsSKIPulag. **-ulo** lénsmaður. **-mastro** = **feüdestro**. **-rajto** lénsumboð. **en-igi** veita lán.

fez/o tyrkjakolla.

fi! *mfr* 1 svei, sveiattan. - **al vi** skammastu þín. 2 (forskeyti) skammarlegur, svívirðilegur, t.d. **-ago** ódæði; **-homo**, **-ulo** ódráttur, óþokki. **-a** skammarlegur, svívirðilegur, andstyggilegur, viðbjóðslegur. **-flati** áhr smjæðra fyrirlitlega. **-libro** klámrit. **-rakonto** vafasöm saga. **-virino** subba.

fi *mfr* fí, 21. bókstafur gríska stafrófsins (Φ, φ, ϕ).

fiakr/o leiguvagn. **-isto** leiguvagnsstjóri.

fianĉo unnusti, heitmaður, kærasti. **-a** trúlofunar-. **-iĝi** trúlofast. **-iĝo**, **-eco** trúlofun. **-ino** unnusta, kærasta, heitmey, heitkona. **-ina** heitmeyjar-. **-inigi** trúlofa. **-inigi** trúlofast. **-amiko** svaramaður. **geoj** verðandi hjón, hjónaefni. **eks-iĝi** rifta trúlofun, slíta trúlofun. **inter-iĝi** trúlofast.

fiask/o ófarir, hrakfarir. **-i** áhl verða að engu, mistakast.

fiber/o dýr bísamrotta (*Fiber*, einkum *zibethicus*). **-a felo** bísam.

fibol/o sag 1 forn brjóstnál, dálkur. 2 öryggisnæla (= **sendanĝera pinglo**).

fibr/o *lfae* 1 trefja. 2 þráður. **-a**, **-oza**, **-oplena** trefjótur. **-eto** fíngerður þráður. **-iĝi** flosna, trafna. **-omo** læk bandvefsæxli. **dis-i** áhr aðskilja trefjurnar í.

fibrilaci/o læk hjartatitringur.

fibrin/o *lfe* fibrín, trefjaefni, trafi.

fibrinogen/o *lfe* fibrínógen, frumtrafi.

fibroin/o *efn* fibróín. **silko-o** silkifibróín.

fibul/o *lfae* dálkur, sperrileggur.

fid/i áhr treysta, reiða sig á. **-o** 1 trú. 2 trúnaður, traust. **-ebla** áreiðanlegur, traustur; ábyggilegur. **-inda** skilríkur, áreiðanlegur, trúr. **mal-i** áhr vantreysta, tortryggja. **mal-ema** efunarsjúkur; vantrúaður. **mem-o** sjálfstraust. **ne-inda** óviss, vafasamur, óáreiðanlegur, ótraustur. **ne-ulo** trúrofi. **sin-o** = **memfido**. **tromem-a** of öruggur, of vongóður. **tro-ema** trúgjarn. **bona-e** lög í góðri trú. **malgrand-a** *kri* trúftill.

fideikomis/o lög aðalerfðagóss; óðal. **-ulo** eigandi að aðalerfðagóssi; óðalsbóndi.

fidel/a 1 tryggur. 2 trúr; nákvæmur. **-e** tryggilega; trúlega. **-aĝo** traust. **-eco** tryggð, trúmennska; nákvæmni, áreiðanleiki. **-ulo** 1 trúr maður. 2 trúaður maður. **mal-a** 1 ótrúr. 2 ótryggur; ónákvæmur.

Fidi/o *per* Fídías.

fidr/o *rtæ* rafveitutaug.

fier/a 1 stoltur, þóttafullur. 2 drambsamur, hrokafullur. **-e** á hrokafullan hátt. **-i** áhl vera stoltur, hrokast, ofmetnast. **-o** dýrð. **-aĝo** drambyrði. **-eco** stolt, drambsemi. **-ego** hroki, dramb. **-igi** blása upp (af monti). **-iga** æsandi. **-iĝi** verða hrokafullur. **-indaĝo** vegsemd. **-ulo** ágjarn maður. **mal-a** hæverskur, lítillátur, auðmjúkur. **sen-a** dramblaus.

fifr/o *tón* hljóðpípa, pikkólóflauta.

fig/o *gra* fíkja. **-arbo**, **-ujo** fíkjutré (*Ficus carica*). **-birdo** dýr fíkjufugl (*Sphecotheres*).

Figar/o *bók* Fígaró.

figur/o 1 persóna; andlit; útlit. 2 líkan. 3 líking, gervi. 4 lögun, vaxtarlag. 5 mynd, teikning, riss; flatarmálsmynd. 6 *tón* sveipur, mynstur. 7 stílbragð. **-a** líkingafullur, óeiginlegur. **-e** í táknrænum skilningi, í óeiginlegri merkingu. **-i** áhr 1 teikna; lýsa, sýna. 2 tákna. 3 leika (hlutverk). **-ado** myndun, myndagerð; lýsing (með orðum); tákun. **-aĝo** mynd, skýringarmynd. **-anto** *lei* aukadansari; aukaleikari; þegjandi leikari. **-eto** lítill stytta. **antaŭ-i** áhr boða, vita á. **trans-i** áhr ummynda, gera dýrlegri. **trans-iĝo** *kaĉ* ummyndun (Kristis). **bel-a** laglegur, myndarlegur. **ĉifon-o** fuglahræða. **sankt-o** helgimynd. **stel-o** = **konstelacio**. **ŝak-o** tafmaður (utan peða). **tut-a** skulptaĝo standandi líkamsmynd.

Fíĝi/oj *ldf* Fídjieyjar, Fídji. **-a** fídjeystur. **-ano** Fídjeyingur.

fik/i áhr nýy serða.

fikari/o *gra* vorsóley (*Ranunculus ficaria*).

fikci/o 1 hugarsmið, hugsmið. 2 skáldskapur. 3 tilbúningur, uppspuni. **-a** 1 skáldskapar-, uppgerðar-. 2 ósannur. 3 gervi-. **-i** áhr látast sem, láta skilja. **-eco** falsleiki, ósannindi.

fikomiket/oj *gra* þörungasveppir (*Phycomyces*).

fiks/i áhr 1 festa. 2 ákveða. 3 *ljó* fixera, festa mynd á (film). **-a** fastur. **-e** **rigardi** stara, horfa fast á. **-(ad)o** festing; fyrirskipun, ákvörðun. **-aĝo** útbúnaður. **-eco** festa. **-iĝi** festast. **-ilo** 1 fixatíf. 2 fixer. 3 skrúfstykki. **-angulo** festingarhorn. **-bano** *ljó* fixerbað. **-ideulo** *sál* maður með þráhyggju. **al-i** áhr festa á. **mal-i** áhr losa, leysa. **mal-a** laus, leystur. **kun-i** áhr festa saman. **kejlo-i** áhr festa með fleyg(um). **lok-ita** kyrrstæður. **ton-i** áhr *ljó* gefa litblæ og fixera (festa).

fiktiv/a *mfr* = **fikcia**. **-eco** = **fikcieco**. **-a modo** = **kondicionalo**. **-aĝo** = **fikcio**.

fil/o sonur. **la -o de homo** mannsönnurinn. **la erarinta** (eða **perdita**) **filo** glataði sonurinn. **-a** sonarlegur, dótturlegur. **-ĉjo** sonarkund. **-eco** sonerni, sonarstaða. **-eto** sonur sæll. **-igi** ættleiða (svein-

barn). **-ino** dóttir. **-ineto** lítil dóttir. **-inurboj** þorpin umhverfis borg. **bo-o** tengdasonur. **bo-ino** tengdadóttir. **duon-o** stjúpsonur. **duon-ino** stjúpdóttir. **ge-oj** sonur (eða synir) og dóttir (eða dætur). **pra-o** afkomandi, niður. **sen-ulo** sonarlaus maður. **sol-o** einkasonur. **sol-ino** einkadóttir.

filadelf/o *gra* snækkóróna (*Philadelphus (coronarius)*).

Filadelf/o *sag* Fíladelfus.

Filadelfi/o *ldf* Philadelphia (borg í Pennsylvaníu).

filakteri/o *inn* minnisborði (s. Mt.23.5).

filament/o *rtæ* 1 glóðarþráður. 2 *lfæ* taugaþráður. 3 *gra* frjóþráður.

filandr/o *dýr* 1 kóngulóarvefur. 2 hialín.

filantrop/o *per* mannvinnur. **-a** mannúðlegur. **-eco**, **-io** mannkærleiki, mannúð. **-ia** = **filantropa**.

filari/o *dýr* þráðormur (*Filaria*). **-ozo** *læk* þráðarsýki, Bancroftsormaveiki.

filatel/o frímerkjafræði; frímerkjasöfnun. **-a** frímerkjasöfnunar-. **-isto** frímerkjasafnari.

file/o 1 *mat* lundir. 2 *mat* flak. 3 *pre* þverlína á bókarkili.

Filemon/o *per* Fílemon.

filharmoní/o fílharmónía. **-a** fílharmónískur, fílharmóníu-.

filí/o útibú, undirdeild. **-iĝi** tengjast öðru fyrir tæki. **-igi** gera að systurfyrirtæki.

filigran/o *tæk* 1 víravirki. 2 vatnsmerki (á pappír). **-i** *áhr* prýða víravirki, setja vatnsmerki (á pappír).

filik/oj *gra* burkni (*Filix*). **har-o** = **adianto**. **in-o** = **atirio**. **šild-o** = **aspidio**. **vir-o** stóriburkni. **-ejo** burknahús. **-oscienco** burknafræði.

Filip/o *per* Filip, Filippus. **-a**, **-ino** Filippía.

filipendul/o *gra* brúðarvefur (*Filipendula*).

Filipi/o *sag* Filippí. **-ano** Filippímaður.

filipik/o *bók* 1 ádeiluræða Demosþenesar gegn Filippusi Makedóníukonungi. 2 þrumuræða.

Filipin/oj *ldf* Filippseyjar. **-a** filippseygur. **-ano** Filippseyingur.

filistr/o 1 smáborgari, oddborgari, broddborgari, smásál. 2 ómenntaður maður. **-a** smáborgaralegur, smásálarlegur; ómenntaður. **-eco** smásálarlegur.

filist/o *sag* Filistei. **F-ujo** *bib* Filisteá.

filit/o *ste* hjartartunga (*Phyllitis*).

film/o 1 filma. 2 kvikmynd; bíómynd. 3 hula, himna. **silenta** **-o** þögul (kvik)mynd. **-a** kvikmynda-. **-i** *áhr* filma, taka kvikmynd. **-ado** kvikmyndun. **-eto** filma (í myndavél. **-inda** sem kvikmyndast vel. **-isto** kvikmyndagerðarmaður,

kvikmyndari. **-ujo** filmukassi; spóla. **-aktoro** kvikmyndaleikari. **-bazo** filma án þeytu. **-ludi** *áhl* leika í kvikmynd. **-oprezentado** kvikmynda(r)sýning. **parol-o**, **son-o** talmynd.

filogenez/o *líf* ættarþróun, þróunarskeið æðri dýrategunda og manna frá frumstæðum lífverum.

filogeni/o *líf* þróunarferill, þróunarsaga (tegunda).

filokser/o *dýr* vínlús (*Phylloxera*).

Filoktet/o *per* Fíloktetes.

filolog/o málfræðingur, textafræðingur, mál- og bókmenntafræðingur. **-io** málfræði, málvísindi. **-ia** málfræðilegur, málvísindalegur.

Filomel/o *god* Fílomela.

Filon/o *per* Fílón.

filosemit/o *per* gyðingasinni. **-ismo** vinsamleiki við gyðinga.

filoskop/o *dýr* söngvari (fugl) (*Phylloscopus*).

filostom/o *dýr* (*Phyllostoma*). **-edoj** blaðnefjur (*Phyllostomatidae*).

filozof/o heimspekingur. **-i** *áhl* vera stilltur. **-io** heimspeki. **-ia** heimspeki-. **-ii** *áhl* hugsa, bollaleggja heimspekilega.

filtr/i *áhr* ljó sía (t.d. fljótandi efni). **-a** síu-. **-ado** síun. **-aĵo** 1 síað efni. 2 síaður vökvi. **-iĝi** síast; smjúga, sitra. **-ilo** ljó *fja* sía; filter. **-odisko** kringlóttur síupappír. **-opapero** síupappír. **en-iĝi** sogast í gegnum, síast í gegnum. **tra-iĝi** vætla. **bend-ilo** *fja* *útv* bandsía. **pas-ilo** = **bendfiltrilo**. **suĉ-i** *áhr* sogsía.

filtrum/o *lfæ* efrivararrenna.

filum/o *gra* *dýr* fylking (í líffræði).

fimbri/o *lfæ* kögur. **ovaria** **-o** kögurstrengur eggjakerfis.

fimoz/o *lfæ* forhúðarþrengsli, forhúðarþröng.

fin/i *áhr* 1 hætta. 2 enda, ljúka við. 3 ljúka. **-a** *stæ* síðastur, endanlegur, loka-. **-e** 1 síðast. 2 að lokum. **fin-e** loksins. **-o** endi, endir, endalok. **-ado** fullkomnun. **-aĵo** *mfr* 1 ending. 2 (í tónverki) koda, lokaþáttur kaffla. **-igi** 1 láta hverfa. 2 láta ljúka, láta klára. **-iĝi** 1 líða undir lok. 2 hætta. 3 enda, ljúka. **-iĝo** 1 lok. 2 = **-aĵo**. **-ita** *stæ* 1 tilbúinn, búinn; liðinn undir lok. 2 = **finia**. **-ulo** sá síðasti. **-ofara** loka-, endanlegur. **-ofara bato** banahögg, náðarhögg. **al-igi** leiða til lykta. **ne-ita** ófullgerður. **sen-a** *stæ* 1 endalaus. 2 óþrjótandi. 3 óendanlegur. **sen-e** stöðugt, í sífellu. **mond-o** heimsendir, heimsslit. **semajno-o** helgi (laugardagur og sunnudagur). Ath. Stundum er **fin** notað sem forskeyti í merkingu **el** en það táknar fullkomnun. Ber að nota **fin** þannig sem minnst (aðallega þá er gæti leitt til misskilnings að nota **el**). **parol-o** niðurlag ræðu,

ræðulok.

final/o *tón* **1** lokakafli (í tónverki). **2** *ípr* úrslit, úrslitaleikur; úrslitakeppni. **-isto** sá sem kemst í úrslit, þátttakandi í úrslitakeppni.

financ/o fjármál, fjárhagur. **-a** fjármála-. **-i** *áhr* fjármagna, kosta. **-isto** fjármálamaður. **-istaro** fjármálamenn, fésýslumenn. **-oficisto** fjármálastarfsmaður.

fines/o *flu* svínun.

fingr/o *lfæ* fingur. **dika -o** þumalfingur. **longa -o** langatöng. **malgranda -o** litlifingur. **montra -o** vísifingur. **ringa -o** græðifingur, baugfingur. **-a** fingur-, fingra-. **-i** *áhr* **1** vísa (með tölustöfum) til haganlegustu fingrastöðu á hljóðfæri. **2** skipa fingrunum (við hljóðfæri). **-ado** fingrasetning. **-aĵoj** *lfæ* fingurlaga hluti líffæris. **-eto** lítill fingur. **F-eto** Þumalingur. **-ingo** **1** fingurbjörg. **2** fingursmokkur. **-ujo** **1** fingur (á vettlingi). **2** fingursmokkur. **-umi** *áhr* fitla við. **inter-igi la manojn** spenna greipar. **dik-o = polekso. et-o = malgranda fingro. pied-o** tá. **pied-e** á tánum. **-opinto** fingurgómur.

fini/a *stæ* endanlegur. **-o** *stæ* endanlegt magn. **ne-a** óendanlegur, ótakmarkaður. **ne-iganto** örspönnuður. **trans-a** *stæ* sem liggur hinum megin óendanleikans.

Finister/o *ldf* **1** Finisterrehöfði (á Spáni). **2** Finisterrehérað (í Frakklandi).

finitiv/o *mfr* sögn í persónuhætti, persónuháttur.

fink/o finka; finkuætt.

Finland/o = Finnujo, Finnlando.

Finmark/o *ldf* Finnmörk.

finn/o *per* Finnlendingur, Finni. **-a** finnskur. **F-ujo, F-lando** *ldf* Finnland.

fint/o *her* *ípr* bragð, klækur. **-i** *áhl* stinga sneið.

fiol/o *efn* meðalaflaska, lyfjaflaska.

firm/a *bib* fastur, stöðugur; staðfastur. **-aĵo** **1** festing. **2** föst jörð. **-eco** festa, staðfesta. **-igi** staðfesta, festa. **-igi** harðna, hlaupa, storkna. **mal-a** óstöðugur, linur, mjúkur, eftirlátssamur; beygj-anlegur. **mal-igi** losa, veikja; grafa undan; rugla. **anim-eco** þrákelkni, þrautseigja. **rok-a** óbifanlegur.

firm/o **1** fyrirtæki. **2** firma, firmaheiti.

firma/o = firmo **1.**

firment/o festing, himinhvel.

firn/o *veð* hjarn.

first/o *byg* *ldf* **1** mæni. **2** fjallshryggur. **-a** mæni-, mænis-. **-olinio** *ldf* vörp, vatnaskil. **-otrabo** mæniás.

fisi/o *eðl* kjarnaklofnun. **-a bombo** klofnunar-sprengja (= **atombombo**).

fisk/o **1** ríkissjóður. **2** skattstjórnun. **-a** skatt-, skatta-; sem lýtur að ríkissjóði.

fistul/o *læk* pípusár, fistill.

fiŝ/o *dýr mat* fiskur. **F-oj** *dýr stj* Fiskarnir (stjörnumerki). **-a** fisk-, fiski-. **-i** *áhr* veiða (fisk), fiska; fiska upp. **-ado** fiskveiði. **-aĵo** fiskur (sem matur), fiskmeti. **-ejo** fiskimið. **-eto** lítill fiskur, smáfiskur. **-ido** síli, seiði. **-isto** **1** fiskimaður. **2** fiskisali. **3** fiskiræktarmaður. **-ujo** fiskitjörn; fiskpollur. **-kapti = fiŝi. -kaptilo** veiðarfæri. **-kulturo** fiskirækt, fiskaklak. **-osto** fiskbein. **-ovoĵ, -ovaro** hrogn. **blanka -o** **1 = alburno** **2. 2 = leŭcisko. barb-o** *dýr* skeggkarfa (*Barbus*). **dorn-(et)o = gasterosteo. elektra -o = gimnoto, elektroforo. flug-o** flugfiskur = **ekzocebo** (*Exocætus*). **glav-o = spadfiŝo. hok-i** *áhr* veiða á öngul. **kat-o** steinbítur. **or-o** gullfiskur (*Cyprinus auratus*). **pilot-o** leiðsögufiskur, lóðsfiskur (*Naucrates ductor*). **plat-o = pleŭronektedo. sablo-o = ekvilo. seg-o = pristo. spad-o** sverðfiskur (= **ksifio**). **ŝlim-o** slímifiskur. **-oleo** lýsi.

fiteŭm/o *gra* strokkar (garðjurt) (*Phyteuma*).

fiting/o *tæk* tengihlutir, tengsl (í pípulögnum).

fitis/o *dýr* laufsöngvari (*Phylloscopus trochilus*).

fito-/ *gra* plant-.

fitogen/a *lf* myndaður af jurtum, myndaður af jurtaefnum.

fizali/o *dýr* hveljudýr (*Physalia*).

fizalid/o *gra* blöðrubikar (*Physalis*).

fizik/o *vís* eðlisfræði. **-a** *ldf* **1** eðlisfræði-, eðlisfræðilegur. **2** náttúru-, náttúrufræðilegur. **3** líkamlegur. **-e** líkamlega. **-isto** eðlisfræðingur. **astro-o** stjarnaeðlisfræði. **kern-o** kjarneðlisfræði.

fiziognomik/o *vís* andlitstúlkun.

fiziolog/o *per* lífeðlisfræðingur. **-io** lífeðlisfræði. **-ia** lífeðlis-.

fizionomi/o andlitsfall, svipur; útlit.

fizioterapi/o *læk* orkulækning, sjúkraleikfimi, sjúkrapjálfun.

fjord/o *ldf* fjörður.

flabel/a með blævængslögum.

flag/o *sig* flagg, fáni, merki. **-i** *áhr* flagga, skrýða flöggum. **-eto** veifa, lítill fáni. **-aĵo** flaggdúkur. **-stango** *sig* flaggstöng. **-ŝipo** flaggskip, skip flotaforingja. **-ŝtofo = flagaĵo. signal-o** *sig* merkjaflagg. **-osignali** *áhl* gefa merki með flöggum. **vento-o** veðurviti, vindhani.

flagel/o *gra* *dýr* **1** rengla. **2** bifhár. **-uloj** *gra* *dýr* svipudýr (*Flagellata*).

Flagelant/o *kaþ* flengjandi, svipubróðir.

flagr/i *áhl* blakta; leiftra. **-ado** blakt. **-aĵo** blossi.

-eti áhl flögra; blika. **ek-i áhl** blossa upp. **ek-o** uppákoma.

flaĝolet/o *tón* lítil blokkflauta.

flak/o *nýy* pollur.

flakon/o *alm efn* **1** (ilm)flaska. **2** suðufaska; kolba. **ŝpruc-o** úðaflaska.

flakurti/o *gra (Flacourtia)*. **-ecoj** fellviðarætt (*Flacourtiaceæ*).

flam/o logi, funi, blossi. **-a 1** sveipandi, logandi. **2** fjörugur. **-i áhl** loga, fuðra. **-eco** hiti, ákafi, bruni. **-ema** eldfimur. **-igi** setja eld í; æsa; kveikja í. **-iĝi 1** blossa upp. **2** verða æstur. **-iĝema** bráðlyndur, uppstökkur. **-ingo** brennari (á gaslampa) = **gasbeko**. **ek-i áhl** kvikna í. **ek-a punkto efn** kveikimark. **ek-igi** kveikja í. **ek-igilo** *tæk* kveikjari. **ek-iĝi** kvikna í. **-birdo** = **flamengo**. **-forma**, **-stila** logalegur, logalíkur. **-ĵetilo** eldvarpa. **blovo-o** logi sem myndast hefur með blæstri. **ofer-o** fórnareldur. **sago-o** eldtunga.

flamand/o = **flandro**.

flamberg/o skylmingasverð, lagsverð.

flameng/o *dýr* flamingói, flæmingi (= **fenikoptero**). **-ofloro** *gra* flamingóblóm (*Anthurium scherzerican*).

flamin/o *trú* rómverskur prestur.

Flamini/o *per* Flaminíus (rómverskur ræðismaður).

flan/o *mat* flatbrauð, flatkaka.

flandr/o *per* Flæmingi, Flandrari. **-a** flæmskur. **F-io**, **F-ujo** *ldf* Flæmingjaland, Flandur (flæmskumælandi hluti Belgíu). **-ismo** flæmsk þjóðernisstefna.

flanel/o flónel, flúnel; flannel. **-eto** bómullarflónel, baðmullarflúnel.

flangô/o *tæk* flans; stétt (á hjóli), kragi (á pípu).

flank/o 1 hlið. **2** síða. **3** -megin. **4** hverfa, vend. **5** hönd. **6** ætt. **-a 1** hliðar-. **2** auka-. **-e** við hliðina. **-e de 1** við hliðina á. **2** auk. **3** = **fare de**, **far**. **-en lei 1** til hliðar; afsíðis. **2** í burtu. **-i áhr** verja (fylkingarhlið). **-aĵo 1** (fylkis)hlið, (virkis)hlið (= **alo**). **2** minni háttar mál. **al-iĝi** *sig* koma að skipshlið, koma að hlið. **ambaŭ-e** báðum megin, á báða bóga. **ĉi-e**, **ĉiu-e 1** úr öllum áttum. **2** á alla vegu. **de-iĝi** villast, beygja af. **du-a** tvíhliða. **kvar-a** fjórhliða. **mult-a** flókinn, margbrotinn. **unu-a** hlutdrægur; einhliða. **unu-e** á annan bóginn. **-opiko** *tæk* stingur undir síðu. **dors-o** bakhlið. **front-**, **kap-o** framhlið. **mond-o** höfuðátt heimsins. **ombro-o** skuggahlið. **sun-o** sólarhlið. **voj-o** vegarbrún.

flar/i áhr 1 nasa, finna lykt af. **2** þefa. **3** = **enflari**. **-o** snuður, hnýsni. **-a** þef-. **-ado** lyktarskyn. **-senti áhr** komast á snoðir um, lykta. **antaŭ-i áhr**

gruna. **ek-i áhr** þefa af. **el-i áhr** þefa uppi. **en-i áhr** taka í nefið. **pri-i**, **-esplori áhr** rekja spor. **post-i áhr** rekja spor. **akre-a** þefvís. **-tabako** neftóbak.

flask/o fleygur, vasapeli, brúsi.

flat/i áhr smjaðra, skjalla, fleða. *flati sin*, hrósa sér. **-a** smjaðrandi; smjaðursamur. **-o** smjaður, fagurgali. **-ado** smjaður, það að smjaðra. **-aĵo** fagurgali, gullhamrar. **-ema** smeðjulegur, óhóflega hrósandi. **-isto**, **-ulo** smjaðrari. **ĉirkaŭ-adi áhr** hrósa óhóflega. **el-i áhr**, **per-i**, **-akiri áhr** fá með smjaðri. **-logi áhr** plata; lokka út úr. **fi-ulo** sleikja, smjaðrari.

flaŭn/o *mat* eggjakaka, pönnukaka.

flaŭr/o *gra* gróður(ríki), flóra.

flav/a 1 gulur. **2** sem svíkur stéttabaráttu verkamanna. **-o 1** gult, gulur litur. **2** = **flavaĵo**. **-aĵo** rauða. **-eta** gulleitur, fölgulur. **-igi** *tæk* gera gulan; mála gulan. **-iĝi** gulna. **-ulo 1** hörundsgulur maður, mongóli. **2** verkamaður sem er á móti stéttabaráttunni. **griz-a** drapplitur. **hel-a** ljósgulur. **-a febro** gulusótt. **-a malsano** = **iktero**. **brun-a** gulbrúnn. **krom-o** krómgula, krómgulur litur.

Flavi/o *per* Flavíus. **-a** Flavía.

Flavian/o *per* Flavíanus.

flavon/o *efn* flavón.

fle/o *gra* foxgras, skollapuntur (*Phleum*).

flebit/o *tæk* bláæðarbólga.

flebotom/o *tæk* blóðtökutæki. **-io** *tæk* blóðtaka.

fleg/i áhr 1 hjúkra. **2** líta eftir, gæta; annast. **-ado** hjúkrun. **-ejo** sjúkrahús; hjúkrunarhús. **-antino** hjúkrandi. **-isto** sjúkraliði, hjúkrunarmaður. **-istino** hjúkrunarkona, hjúkrunarfræðingur. **man-ado** handsnyrting.

Flegeton/o *goð* Flegeþón (á í Hel).

flegm/o *sag 1* = **limfo**. **2** rólyndi. **3** tómlæti. **-a 1** daufur, tómlátur. **2** rólyndur. **-ulo** seinlátur maður, daufur maður.

flegmazi/o *tæk* bjúgbólga. **blanka dolora -o** bandvefs- og bláæðabólga í fótlim, viðkvæm bjúgbólga.

flegmon/o *tæk* blástur, bólgusótt, bólgumein.

fleks/i áhr 1 beygja, sveigja. **2** temja; auðmýkja. **-a** = **fleksebla**. **-o** *stæ* beygja; sveigur. **-ado** beyging, sveiging. **-anto** *lfæ* beygivöðvi. **-ebla** beygjanlegur, mjúkur, sveigjanlegur. **-iĝi 1** beygja sig, bogna, svigna. **2** láta undan. **-iĝo 1** lögung; hneiging. **2** bugða. **-iĝema** beygjanlegur; mjúkur; undanlátssamur. **-loko** beygistaður. **-orezisto** *tæk* ósveigjanleiki. **-osago** *eðl* *tæk* bogi. **de-iĝi** beygja sig til hliðar. **de-iĝo** *tæk* beygja. **el-ita** krókóttur. **ne-ebla** ósveigjanlegur. **retro-i áhr** *tæk* *hlj* brjóta aftur á bak. **retro-o** brot aftur á við. **retro-o de**

la utero legbrot aftur á við. **retro-a** fattur. **sub-i áhr 1** þrýsta niður. **2** yfirbuga. **sub-iĝo** *tæk* skekk-ing; niðurburður. **sub-iteco** kjarkleysi. **trans-iĝa punkto** *stæ* hverfipunktur, beygjuskil. **genu-i áhl** falla á kné.

fleksi/o *mfr* beyging (orða). **-a** sem beygist, beygingar-. **-i áhr** beygja (orð). **sen-a** óbeygður.

fleksor/o *læk lfæ* beygivöðvi.

fles/o *dýr* flundra (*Pleuronectes flesus*).

fliustr/o *sag* víkingur, sjóræningi (við strönd Rómönsku Ameríku á 17. og 18. öld).

fliik/i áhr bæta. **-o** = **flikaĵo**. **-aĉi áhr** klastra. **-aĵo** bót. **-ilo** stagnál, stoppunál. **-ilaro** viðgerð-arbytta. **-istino** saumakona. **-itaĵo 1** bót (á föt). **2** pjatla, bótastagl. **-umi áhr**, **faden-i áhr** stoppa í. **farbo-i áhr** dubba upp (málningu). **kun-i áhr** skeyta saman. **ŝu-isto** skóviðgerðarmaður.

fliikten/o *læk* smábóla, vatnsbóla.

fliint/o *ljó tæk* tinnugler.

fliirt/i áhl 1 flöggra. **2** daðra. **3** blakta. **-(ad)o** flögrun; daður. **-a** blaktandi; flögrunar-; daður-. **-aĵo** kelirí. **-ema** blaktandi; daðurgjarn. **-igi** veifa. **ĉirkaŭ-i áhr** flækjast um.

flog/o = **flokso**.

flogiston/o flogiston.

flok/o 1 hnoðri. **2** flaga. **-a** flagnaður; eins og ull. **-igi efn** gera mærnaðan. **-iĝi efn** mærna. **-iĝado** það að mærna, mærnun. **neĝ-o** snjóflyksa. **sap-oj** sápuflögur.

floks/o *gra* glóðarblóm (*Phlox paniculata*); sumarljómi (*Phlox drummondii*).

flor/i áhl *gra* standa í blóma; blómgast. **-o** *gra 1* blóm, blómstur. **2** blómi. **-ado** blómg-un, blómstrun, blómi. **-a** blóma-, blómstur-. **-a folieto** = **petalo**. **-aĵo 1** = **floro**. **2** blómafyr-irmynd. **-ejo** blómagarður. **-eto** smáblóm. **-isto** blómasali; blómaræktandi, blómaræktarmaður. **-ujo** blómsturpottur; blómavasi. **-ujo** blómst-urpottur; blómavasi. **-aro** klasi. **-eco** blómskipun. **-ingo** blómhaldari. **-umi áhr** skreyta með blóm-um. **-folio** blómblað. **-desegna** blómskrýddur. **-kulturejo** blómæktunarstöð. **-polvo** = **poleno**. **-tigo** = **pedunklo**. **-vendejo** blómabúð. **-vendisto** blómasali. **-vendistino** blómasölustúlka. **dis-i áhl 1** blómstra. **2** brjótast út. **ek-i áhl** fá blóm, blómgast. **re-i áhl** blómgast aftur. **astro-o** = **astero**. **buter-o** = **leontodo**. **kadavro-o** = **stapelio**. **kruco-oj** = **kruciferacoj**. **maj-o** = **konvalo**. **neĝo-o** = **edelvejso**. **paper-o** pappírblóm. **sango-o** = **hemanto**. **sun-o** = **helianto**. **memor-o** = **miozoto**. **sen-a** blómlaus.

Flora *goð* Flóra (blómagyðja Rómverja).

Floreal/o *sag* blómamánuður (8. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 20. apríl – 19. maí).

floren/o *sag* flórína, gyllini. **brita -o** = **du ŝilingoj**.

Florenc/o *ldf* Flórens (borg á Ítalíu). **-a** af eða frá Flórens.

Florid/o *ldf 1* Flórídaskagi (í suðaustanverðum Bandaríkjunum). **2** Flórída (fylki í Bandaríkjun-um).

flos/o fleki; timburfloti. **-i áhl 1** fljóta. **2** leggja í flota (1. Kon. 5:9). **-ado** flot. **-aĵo** efni sem finnst fljótandi á vatni. **-igi** leggja á flota; flytja á flota. **-igado** flutningur í flota. **-ilo flu 1** korkflá. **2** flot-hylki, flot. **-isto** flotamaður, maður sem vinnur á flota. **-forto** sjá **forto**. **-linio** sjólína. **-ponto** flot-brú. **-vojo** flotarás. **-kapabla** flotfær.

flot/o *sig* floti, ríkisfloti. **aer-o** flugfloti, loftfloti. **auĉo-o** bílafloiti.

flu/i áhl renna, streyma. **-a 1** rennandi, streym-andi. **2** reiprennandi. **3 (úrelt)** fljótandi = **likva**. **-o eðl** straumur, rennsli; flóð. **-adi áhl** renna sí-fellt. **-aĵo** fljótandi efni, vökvi. **-aĵa** fljótandi. **-eco 1** fljótanleiki. **2** liðugleiki. **-ego** stríður straumur; straumhörð á. **-ejo** farvegur. **-eti áhl** drjúpa, seytle. **-eto** dropafall, spræna. **-ilo** rás; stútur. **-akvo** renn-andi vatn. **-linia** straumlínulaga. **-rondo** straumrás (= **cirkvito**). **-ometro** rennslismælir. **al-i áhl** renna í. **al-o** flóð, aðfall. **al-anto** þverá. **al-a** feikinægur. **de-i áhl** renna ofan, falla. **de-o** fall. **de-ilo** renna, ræsi. **de-iga tubo** úrgangspípa. **dis-i áhl 1** flóa út, renna í allar áttir. **2** breiðast út; dreifast. **ek-i áhl** fara að renna. **ek-igi** opna (krana), renna (e-u). **el-i áhl 1** streyma úr. **2** koma af. **el-o** *læk* úthell-ing; útrás; útferð, útstreymi. **2** gusa. **monata e-o** = **menstruo**. **blanka e-o** = **leŭkoreo**. **el-ejo** frá-rennsli. **el-ilo** afrennslispípa. **el-kvanto** útstreym-ismagn. **el-eti áhl** vætla, seytle. **en-i áhl** renna í, falla til. **en-o** innstreymi, aðstreymi. **en-ejo** mynni (á ós). **for-i áhl** renna burt; líða. **for-igi** tæma; eyða (tímanum). **kontraŭ-e** upp ána, móti straumn-um, gegn straumnum. **kontraŭ-o efn** gegnstreymi. **kun-i áhl** sameinast, mynda samrennsli. **kun-ejo** samrennsli, ármót. **laŭ-e** með straumnum. **post-fluo** kjölfar. **preter-i áhl** fara/streyma fram hjá. **re-i áhl** fjara (út). **re-o** fjara, útfall. **sen-a 1** hreyf-ingarlaus, kyrrstæður, stöðu-. **2** straumlaus. **super-i áhl 1** flæða yfir, flóa yfir. **2** vera ofnógur. **super-o** ofgnótt, óþarfí. **super-a** ofnógur, óþarfur. **tra-i áhr efn** renna í gegnum. **tra-eti áhr** síast í gegn-um; leka. **netra-ebla** vatnsþéttur. **trans-igi 1** hella (úr einu íláti í annað). **2** *læk* gefa (blóð) = **trans-**

fuzi. **trans-igŭo** blóðgjöf. **dik-a** = viskoza. **Golfo-o** *ldf* Golfstraumur. **naz-ulo** maður með hornös. **rapid-a** straumharður. **rapid-o** flúðir. **sango-o** = **hemoragio** (sjá Mk. 5:25). **sangal-o** = **kongesto**. **sangel-o** = **hemoragio**. **tub-ilo** *byg* frárennslisrör. **ventro-o** = **lakso**.

flug/i *áhl* fljúga; þjóta. **-o** flug. **-a** flug-, fljúgandi. **-e** flugleiðis. **-ado** flug, það að fljúga. **-aĵo** e-ð sem flýgur. **-antaro** stór hópur fljúgandi fugla. **-ema** hverfandi. **-eti** *áhl* flöggra, flökta; blakta. **-ilo** *lfæ tæk* 1 vængur. 2 spaði. 3 álma. 4 fylkingarhlíð. **-ila** 1 vængja-. 2 vængjaður. **-iluloj** *dýr* vængjaskordýr (*Pterygota*). **-haveno** flughöfn, flugstöð, flugvöllur. **-isto** flugmaður (= **aviadisto**). **-boato** flugbátur. **-okampo** flugstöð, flugvöllur. **-oklubo** flugskóli. **-maŝino** flugvél. **-pendi** *áhl* svífa, líða (einnig **-glíti**). **-(i)pova** flugfær. **-preta** *flu* búinn til flugtaks. **al-i** *áhl* fljúga til. **ĉirkaŭ-i** *áhr* fljúga í kringum. **de-i** *áhl* 1 fljúga (**de** = af). 2 fljúga upp. **dis-i** *áhl* fljúga í allar áttir. **dis-igi** feykja. **ek-i** *áhl* taka flug, fljúga upp. **ek-o** *flu* flugtak. **el-i** *áhl* fljúga út. **en-i** *áhl* fljúga inn. **for-i** *áhl* 1 fljúga burt. 2 hverfa. **preter-i** *áhl* fljúga fram hjá. **re-i** *áhl* fljúga til baka. **sen-ila** vænglaus. **sen-iluloj** *dýr* vængleysingjar (*Apterygota*). **super-i** *áhr* fljúga yfir. **supren-i** = **sori**. **tra-i** *áhr* 1 fljúga í gegnum. 2 fljúga fram hjá. **trans-i** *áhr* 1 fljúga yfir. 2 fljúga fram hjá. 3 breytast skyndilega.

fluid/a *eðl* straum-, streymandi, fljótandi. **-o** *sál eðl* 1 straumefni, kvikefni, fljótandi efni. 2 vökvi. **-aĵo** = **likvaĵo**. **-eco** fljótanleiki, fljótandi ástand. **-igi** gera að streymandi efni, gera að fljótandi efni. **-iĝi** bráðna; hverfa. **mal-a** fastur.

fluks/o *eðl* flæði, straumur, streymi. **lum-o** ljósflæði. **magneta -o** segulflæði. **elektra ŝovo-o** spennuflæði. **-denso** flæðisþéttleiki.

fluktu/i *áhl* *læk* ganga í bylgjum. **-ado** 1 öldu-hreyfing, dúan. 2 bylgjugangur.

fluor/o *efn* flúor (*F*). **-ido** flúoríð. **-borato** tetraflúorbórat. **-borata acido** tetraflúorbórsýra. **-silikato** flúorsilíkat. **-spato** = **fluorito**.

fluoresceino/o *efn* flúorsín, appelsínurautt kristallað duft sem myndar gulgræna basíska vatnslausn sem flúrljómar.

fluoresk/i *áhl* ljó gefa frá sér flúrskinn. **-o** flúrljómun. **-a** flúrskinn-. **-oekrano** flúrskinnskermur.

fluorit/o *efn* flúorit, flússpat.

flus/o *sjó* flóð, flæði, aðfall. **mal-o** fjara, útfall. **-akvo**, **-fluo** sjávarföll.

fluspat/o *ste* flússpat.

flustr/i *áhr* hvísla. **-o** *hlj* hvísl. **-ado** skjáf; hvísl, hvísling. **-isto** maður sem hvískrar (sjá Jes.

8:19).

flut/o *tón* flauta, hljóðpípa. **paŝtista -o** panflauta, hjarðflauta. **transversa -o** þverflauta. **-isto** hljóðpípuleikari, flautuleikari. **-a** flautu-; flautulíkur. **-i** *áhl* leika á flautu. **-eto** pikkólóflauta. **bek-o** blokkflauta. **lad-o** leikfangafauta. **sak-o** sekkjapípa.

fluter/o *læk* óður og óreglulegur hjartsláttur.

Fob/o *stj* Fóbos (annað tungla Mars).

fobi/o *læk* fælni (sjá einnig **agorafobio**, **aerofobio**, **kancerofobio**, **klostrofobio**, **hidrofobio** o.s.frv.).

focen/o *dýr* hnísa (*Phocaena*) (= **marporko**). **pilota/nigra -o** marsvín, grindhvalur (*Globicephalus melas*).

Focid/o *ldf* Fókis (hluti Forn-Grikklands).

foin/o *dýr* húsmörður (*Mustela foina*).

foir/o kaupstefna, markaður, vörusýning. **-ego** stórmarkaður, mikil vörusýning. **-ejo** markaðstorg; vörusýningarsalur. **-isto** sali á vörusýningu.

foj/o *mfr* sinn, skipti. **unu-on** einu sinni. **per unu -o** í eitt skipti fyrir öll. **lastan -on 1** í síðasta skipti. 2 í síðasta sinn. **-e** einhverju sinni. **ĉi-** **-e** í þetta sinn. **ĉiu-e** í hvert sinn, hverju sinni. **ia-e**, **iu-e** eitthvert sinn, einhverju sinni; stundum. **kelk-e** nokkrum sinnum. **mult-e** oft, margsinnis. **plur-e** oftár en einu sinni. **re-e** aftur. **ankoraŭ re-e** einu sinni enn. **unu-a** einstakur. **unu-e** einu sinni. **du-e** tvívegis, tvisvar. **tri-e** þrívegis, þrisvar. **dek-e** í tíu skipti. **mil-e** í þúsund skipti. **tiom-e** svo oft, í svo mörg skipti. **unua-a** (sem gerist) í fyrsta sinn. **dua-a** sem gerist í annað sinn. **tria-a** sem gerist í þriðja sinn. **unua-e** í fyrsta sinn. **dua-e** í annað sinn. **tria-e** í þriðja sinn. **foje-** **-e** við og við, öðru hverju. **sam-e** í sama sinn.

fojn/o *hey*. **-i** *áhl* heyja, vinna við heyskap. **-ado** heyskapur. **-ejo** hlaða, heyloft. **-ujo** heygrind = **stalrako**. **-isto** heyvinnumaður, sláttumaður. **-amaso** heystakkur. **-feb-ro** heysótt, ofnæmi fyrir frjódusti, heyi o.p.h. **-forko** heykvísl. **-forno** moðsuðukassi. **-kampo** slægjuland. **-rikolto** heyanir. **post-o** há.

fok/o *dýr* selur (*Phoca*). **-uloj** selir (*Pinnipedia*). **-edoj** selætt (*Phocidae*). **griz-o**, **griza -o** = **halíhero**. **orel-o** = **otariado**. **-ĉasado** selveiði. **-ŝipo** selbátur. **-felo** selskinn. **-oleo** sellýsi.

foksen/o *dýr* straumlalli (*Phoxinus phoxinus*).

fokstrot/o foxtrott.

fokus/o *stæ* brennipunktur, brennidepill; miðpunktur. **-a** brenni-. **dis-eco** *stæ* miðskekkja. **en-igi** *ljó* stilla fjarlægð á. **inter-a distanco** *eðl* brennivídd. **du-a** tvíslípaður.

fol/a *ská* léttúðugur; heimskulegur.

folad/o *dýr* boruskel (*Pholas*). **-edo** bergbúaætt (*Pholadidae*).

fold/o *tæk* gróp, lögg. **-i** *áhr* grópa, greypa, gera skoru í. **en-igi** festa í gróp. **ŝovo-o** rennibraut, renniflötur.

foli/o *gra* **1** lauf, blað. **2** pappírblað. **3** þynna, himna. **4** fólíó (bókarbrot). **5** vængur (á borði). **-i** *áhl* **1** laufgast. **2** *áhr* = **foliumi**. **-a** **1** laufa-; laufugur. **2** = **folianta**. **-ado** laufgun. **-aĵo** lauf (jurta). **-aro** laufskrúð. **-ara** laufugur, laufmikill. **-ego** fólíó. **-ero** blaðflipi (= **foliolo** **2**). -eto **1** smáblað; pappírsmæla. **2** flugrit (= **flugfolio**). **-igi** **1** *mat* fletja út. **2** = **lamenigi**. **-ingo** blaðslíður. **-umi** *áhr* blaða í (bók). **-angulo** blaðhorn. **-arbo** lauftré. **-humo** laufmold. **-riĉa** = **foliara**. **inter-o** milliblað. **krom-o** aukablað (í bók eða dagblaði). **sen-a** blaðlaus. **sen-igi** aflaufga. **agit-o** æsingablað, áróðursblað. **aprob-o** *pre* samþykkt blað. **daŭr-a** sígrænn. **fal-a** sem fellir lauf = **decidva**. **flug-o** flugblað. **flor-o** = **petalo**. **gvid-o** kynningarblað (handa ferðamönnum). **kalik-o** = **sepalo**. **lini-o** línustrikað blað. **mil-o** = **akileo**. **model-o** forsníð. **or-o** gullblað. **tri-o** *gra* smári (*Trifolium*). **kvaron-o** fjöggra blaða brot, fjórðungsbrott. **kvin-o** = **potentilo**. **larĝ-a** með stór blöð. **liber-a** **libro** hringjabók. **okon-o** áttablaðabrot. **stan-o** silfurpappír.

foliant/o **1** bók í arkarbroti. **2** arkarbrot, fólíó.

folikl/o *gra* *lfæ* **1** bú; belgkirtill; kirtilblaðra. **2** belgghylki. **-ito** *læk* bólga eða þroti í hárbelg eða fitukirtli húðar. **har-o** hárbelgur. **fermita -o** lokaður belgkirtill. **ovariaj -oj** eggbú.

folikulino = **oestrono**.

foliol/o *gra* **1** reifablað. **2** = **foliero**.

folklor/o **1** þjóðsögur. **2** þjóðsagnafræði. **-isto** þjóðsagnafræðingur.

Fomalhaŭt/o, **Fomalhot/o** *stj* Fomalhaut (stjarnan α í Suðurfiskunum).

foment/i *áhr* *læk* **1** setja bakstur á. **2** hvetja til, ýta undir. **-ado** það að leggja við bakstur; upphvatning. **-aĵo** (heitur) bakstur.

fon/o *eðl* **1** grunnur (það sem e-ð ber við), bakgrunnur; baksvið; baksýn. **2** desíbel.

fond/i *áhr* stofna, grundvalla; koma á fót. **-(ad)o** stofnun, það að stofna. **-oj** = **fonduso**. **-aĵo** stofnun, fyrirtæki. **-iĝi** vera grundvallaður. **-iĝo** stofnun, stofnsetning. **-into** stofnandi. **re-i** *áhr* grundvalla að nýju. **sen-a** ástæðulaus.

fondus/o *hag* sjóður, fé lagt til hliðar. **amortiza -o** lánaniðurgreiðslusjóður. **striko** verkfallssjóður.

fonem/o *hlj* hljóðungur. **-a** hljóðunga-. **-iko**

hljóðungafræði.

fonetik/o *mfr* **1** hljóðfræði. **2** = **fonetismo**. **-a** hljóðfræði-. **-isto** hljóðfræðingur.

fonetism/o *mfr* hljóðkerfi, framburður.

fonetist/o forvígismaður hljóðbundins stafsetningarkerfis.

fonofor/o *læk* heyrnartæki.

fonograf/o hljóðriti.

fonografi/o *mfr* hljóðritun.

fonogram/o *mfr* hljóðtákn.

fonologi/o *mfr* hljóðkerfisfræði; hljóðungafræði.

fonometr/o *eðl* hljóðmælir. **-io** hljóðmælingafræði.

font/o **1** lind; uppspretta. **2** heimild. **-a** uppspretta-. **-i** *áhl* **1** hafa upptök sín (í = **el**). **2** spretta upp. **-oplumo** sjálfblekungur, lindarpeni. **-oserĉisto** maður sem leitar að vatni með spáteini. **-oŝtono** drykkjarlind. **el-igi** láta spretta upp. **kurent-o** straumgjafi. **lum-o** ljósgafi. **oleo-o** olíulind. **ŝpruc-o** uppspretta. **termo-o** hver. **sal-o** saltkelda.

fontan/o gosbrunnur.

Fontanbel/o *ldf* Fontainebleau (borg í Frakklandi).

fontanel/o *lfæ* hausamót (á barni). **bregna -o**, **antaŭa -o** fremri hausamót. **lambda -o**, **posta -o** aftari hausamót.

for *mfr* burt, brott. **-a** fjarlægur. **-e** langt í burtu, í fjarlægð. **-en** í fjarlægð(ina). **de -e** úr fjarlægð, langt að. **-aĵo** fjarlægð. **-eco** fjarlægð. **-igi** **1** fjarlægja, taka burt. **2** eyða; uppræta. **-iĝi** **1** fara burt. **2** víkja, hverfa. **antaŭ-igi** hindra, koma í veg fyrir. **antaŭ-iga** hindrandi, hindrunar-; varnar-. **ne-igebla** fastur, óafmáanlegur; ófyrnanlegur. **erariĝi** víkja (af leið). villast. – (Forskeyti:) **-aĉeti** *áhr* kaupa upp. **-akrigi** *áhr* taka burt með því að hvesa. **-blovi** *áhr* feykja (burt). **-bruli** *áhl* brenna til kaldra kola. **-bruligi** *áhr* brenna upp. **-doni** *áhr* láta af hendi. **-dormi** *áhr* sofa þangað til (e-ð) líður hjá, sofa af sér. **-drinki** *áhr* drekka upp (vín eða kaup). **-eskorti** *áhr* færa brott (í vörslu). **-esti** *áhl* vera fjarstaddur. **-froti** *áhr* skafa út. **-funebri sian vivon** eyða lífinu með því að syrgja. **-iri** *áhl* fara brott. **-kuri** *áhl* flýja. **-lasi** *áhr* yfirgefa; skilja eftir. **-leki** *áhr* þurrka upp; sleikja burt. **-ludi** *áhr* sóa í áhættuspili. **-manĝi** *áhr* éta upp. **-meti** *áhr* leggja niður. **-morti** *áhl* **1** deyja, andast. **2** lækka. **-naĝi** *áhl* synda brott. **-pafi** *áhl* skjóta af. **-pasi** *áhl* **1** líða hjá, líða burt. **2** deyja. **-perdi la tempon** eyða tímanum. **-permesi** *áhr* gefa leyfi. **-porti** *áhr* bera brott. **-preni** *áhr* taka burt. **-putri** *áhl* fúna nið-

ur, grotna niður. **-regali** *áhr* kveðja stórmannlega. **-restí** *áhl* mæta ekki, koma ekki. **-streki** *áhr* strika út. **-steliği** læðast burtu. **-teni** *áhr* afstýra, láta ekki troða sér um tær. **-trinki** *áhr* drekka upp. **-vagi** *áhl* villast, ráfa. **-velki** *áhl* veslast upp. **-veturi** *áhl* leggja af stað. **-vojaği** *áhl* leggja af stað.

foraminifer/oj *dýr* götungar (*Foraminifera*).

fore/i *áhr* gar rækta í vermireit (gróðurhúsi o.þ.u.l. **-ado** ræktun í vermireit. **-ejo** vermireitur, gróðurhús.

forceps/o *læk* tóng, fæðingartóng.

forfikul/o *dýr* klaufhali (*Forficula*).

forges/i *áhr* gleyma. **sin -i** **1** gleyma sér, hlaupa á sig. **2** hugsa ekki um hagsmuni sína. **-o** gleymaska. **sin-o**, **mem-o** sjálfsgleymaska, sjálfsafneitun, ósérplægni. **-ejo** kjallaradýflissa. **-ema** gleyminn. **-emo** gleymaska, gleymni, vanræksla. **-igi** láta gleymast. **-iği** falla í gleymsku. **ne-ebla** ógleymanlegur. **ne-umino** = **miozoto**.

forği *áhr* **1** hamra, smíða (málm). **2** móta, skapa. **-ado** smíði. **-ebla** sem hægt er að smíða. **-ejo** (járn)smíðja. **-isto** málmsmíður, járnsmíður. **al-i** *áhr* **1** sjóða fastan. **2** tengja náíð. **al-ita al la lito** rúmfastur. **el-i** *áhr* smíða, móta. **kun-i** *áhr* **1** sjóða saman. **2** tengja saman.

forint/o *hag* fórinta (ungversk mynt).

fork/o **1** forkur, gaffall; kvísl. **2** klofi. **-i** *áhr* **1** lyfta/hreyfa með gaffli. **2** kasta á kvísl. **3** gera allslausan. **-a** klofinn (í laginu eins og kvísl). **-ego** heykvísl, taðkvísl. **-eto** **1** gaffall. **2** (de remilo) ræði, keipur. **-iği**, **dis-iği** greinast, skipta sér (í tvennt). **-odento** álma á gaffli. **agordo-o**, **pitç-o**, **son-o**, **ton-o** tónkvísl. **trak-o** sporskriptir. **tub-o** pípukvísl. **voj-o** vegamót. **tri-o** = **tridento**. **-e** klovvega.

form/o *vís* **tæk** **1** mynd, löggun. **2** fyrirkomulag. **3** siðir, venja, form. **4** = **formujo**. **5** háttur. **-a** **1** formlegur. **2** (í samsetningum) -myndaður, -lagaður, t.d. **arko-a** bogalaga, bogalagaður, bogamyndaður; **faden-a** líkur þræði; **kor-a** hjartalaga. **-i** *áhr* *her* mynda, skapa. **-ado** myndun. **-aĵo** **1** formsatriði. **2** löggun, lag. **-anto** *hlj* **1** myndari. **2** formandi. **-igo** = **formado**. **-iği** myndast, verða, gerast. **-iĝo** myndun. **-itaĵo** mynd, verk, sköpun(arverk). **-ilo** sníð, líkan. **ŝu-ilo** skóleistur. **-ujo** mót, form. **de-i** *áhr* afmynda. **de-ebla** sem hægt er að afmynda. **mis-i** *áhr* vanskapa; afskræma. **mis-o** vansköpun, galli. **pra-o** frummynd. **re-i** *áhr* endurskapa, endurbæta, endurmynda. **re-o** umbót, endurbót. **re-ado** lagfæring; endursköpun. **re-emo** umbótahneigð. **re-ismo** *fél* umbótastefna. **re-isto** **1** umbótamaður, umbótasinni. **2** stjórnar-

bótarmaður. **retro-i** *áhr* móta upp aftur; endurskapa. **sen-a** auður, formlaus, ómótaður. **trans-i** *áhr* *rtæ* breyta, umbreyta. **trans-ado** ummyndun, umbreyting. **trans-ilo**, **trans-atoro** *rtæ* spennubreytir. **trans-ismo** *hei* þróunarkenning. **trans-isto** maður sem mælir með þróunarkenningu, darvínisti. **ali-igi** ummynda. **ali-iği** ummyndast. **bel-a** vel vaxinn; fallegur; vel sníðinn. **divers-a** ýmislegur; af ýmsu tagi. **long-a** aflangur. **miks-a** af mismunandi tagi. **mil-a** margs konar, margskonar. **plen-a** alger, fullkominn. **unu-a** tilbreytingarlaus. **unu-eco** tilbreytingarleysi, óbreytanleiki; samkynjun.

formaci/o *jar* *her* *lfæ* **1** jarðmyndun; löggun. **2** fylking. **3** myndun.

formal/a **1** form-, formlegur. **2** lögvenjulegur; lögréttur. **3** hátiðlegur. **4** tilgerðarlegur. **-aĵo** formsatriði, formsreglur; nostur. **-e** formlega, að formi til. **-ema** hátiðlegur; formlegur. **-igi** staðfesta formlega. **-ismo** formfesta; formalismi.

formaldehid/o = **metanalo**.

formalin/o *efn* formalín.

format/o *pre* brot (bókar). **dekduon-o** tólfblaðabrot. **kvaron-o** fjórðungsbrot.

formi/o *gra* nýjasjálándshör (*Phormium tenax*).

formiat/o *efn* **-a** **acida** maurasýra.

formik/o *dýr* maur (*Formica*). **blanka -o** = **termito**. **-a** **1** = **formiata**. **2** iðinn; þrálátur, þrjósukur. **-i** *áhl* hafa náladofa. **-ado** *læk* náladofi. **-ejo** maurþúfa.

formil/o *efn* formýl.

formol/o *efn* = **formalino**.

Formoz/o *ldf* Formósa = **Tajvano**.

formul/o formáli, formúla; regla. **-i** *áhr* **1** orða, stíla. **2** *vís* búa til formúlu fyrir. **-aro** **1** formálabók; formálasafn. **2** eyðublað.

forn/o ofn; arinn; eldsofn. **-a** (sem er) úr ofni. **-a fero** fajrostango. **-ego** **1** bræðsluofn. **2** mikill ofn. **-ejo** bakarí. **-eto** pínulítill ofn. **-eto de pipo** pípuhaus. **-okesto** = **bakujo**. **-osida** sem situr heima (við arin). **-osidisto** innisetumaður. **alt-o** járnbræðsluofn. **bak-o** bökunarofn. **fand-o** bræðsluofn. **forĝo-o** afl (í smíðju). **hejto-o** þurrkunarofn. **kalk-o** kalkþurrkunarofn. **kuir-o** eldavél, eldstó.

fornel/o eldavél.

forniks/o *lfæ* bogi; hvolf.

forsiti/o *gra* kínagull (*Forsythia*).

forst/o *gar* ræktaður skógur. **-isto** skógræktarmaður. **-umi** *áhr* rækta (sem skóg). **re-umo** skógrækt (þar sem skógur var horfinn. **-administracio** skógræktarstjórn. **-okulturo** = **arbarkulturo**.

fort/a **1** sterkur. **2** hvass, öflugur. **3** hraustur. **4** gáfaður. **-e** **1** sterklega; harðlega; mjög. **2**

tón sterkt. **-o** lög eðl **1** kraftur, máttur. **2** styrkur; afl. **3** styrkleiki. **4** áhrif. **alcentr(okur)a -o** eðl miðsóknarkraftur. **elektromova -o** eðl íspenna. **kontraŭelektromova -o** eðl mótspena. **magnetomova -o** eðl segulíspenna. **radiala -o** eðl miðflóttakraftur. **-aĵo 1** sterkur hlutur. **2** styrkur; aðalkostur. **-eco** kraftur, magn, styrkleiki. **-ega** ofsalegur; máttugur. **-ege** mjög sterkt. **-egulo** kappi, hraustmenni. **-igi** styrkja, efla. **-iga** hressandi. **-igilo 1** hressingarlyf. **2** styrktarjárn. **-iĝi** styrkjast. **-ulo** sterkur maður, kappi. **-odona = fortiga**. **-oplena** öflugur. **-uzo** áreynsla, fyrirhöfn. **mal-a 1** veikur; máttlaus. **2** óstyrkur, ótraustur. **3** daufur, veill, veigalfíll. **mal-e** veikt. **mal-o, mal-eco** veikleiki, máttleysi. **mal-aĵo** breyskleiki. **mal-igi** draga mátt úr, veikja. **mal-iĝi** verða máttlausari, veikjast. **mal-ulo** máttfarinn maður, væskill. **ne-a** léttur, lingerður. **neper-o** meinleysi; móttstöðuleysi. **per-a** vegna ofbeldis. **per-o, per-aĵo** ofbeldi; nauðgun. **per-i** áhr nauðga; ráðast á. **pli-igi** eðl magna. **re-iĝi** ná sér. **sen-a** afllaus, máttlaus. **sen-eco** máttleysi. **sen-igi** veikja, veikla; lama; gera þróttlausan. **sen-iĝi** veikjast; verða þróttlaus. **super-o** ofurefli. **super-i** áhr yfirbuga. **akvo-o** vatnsafl. **ĉeval-o** hestafl. **egal-a** jafnstærkur. **flos-o** eðl flothæfi. **kern-o** eðl kjarnorka. **labor-o** vinnuafli. **lig-o** samloðunarafli. **pezo-o** eðl þyngdarkraftur. **supren-o** uppdrifskraftur, uppdrif.

fortepian/o píanó, flygill.

fortik/a 1 traustur, sterkur, hraustur, þróttugur. **2** her víggirtur. **-e** traustlega, sterklega; fast. **-aĵo** virki, vígi. **-aĵeto = fuorto**. **-eco** þrek, styrkleiki. **-igi** styrkja, herða; víggirða; staðfesta. **-iĝi** festast; standa fastur. **al-igi** festa vel. **ĉirkaŭ-aĵo** umsátursvirki. **en-iĝi** festast. **mal-a** hrörlegur; valtur; óhraustur, ótraustur. **mal-igi** gera óvíggirtan, eyðileggja víggirðingu e-s. **mal-ulo** væskill, kveif. **pli-igi** styrkja, efla.

fortres/o her kastali, vígi; víggirtur staður.

fortun/o hamingja, happ. **provi sian -on** freista hamingjunnar. **-a** heppinn, happasæll, lánsamur. **mis-o** ógæfa, óhamingja, óhapp.

Fortun/o hamingjan. **-o** goð Fortúna (heilladís Rómverja).

Fortunat/o per Fortúnatus.

forum/o 1 torgið í Róm til forna. **2** vettvangur. **3** dómstóll.

fosi áhr gar grafa, grafa upp. **-o 1** kvi gróf, hola, gryfja. **2** lŭe gróf, skál, bú (*fossa*). **kondila -o** hrúagróf. **-ado** gröftur. **-aĵo** gróf, skurður. **-ejo** staður þar sem grafið er; náma. **-ilo** skófla. **plat-ilo = ŝpato 1**. **pik-ilo = pikpioĉo**. **hak-ilo = hojo**.

-isto grafari. **-eto 1** lítil gryfja. **2** lŭe bolli (*fossula*). **tonsilaj -etoj** eitlubollar. **-maŝino** grafa. **ĉirkaŭ-aĵo** vígisgröf, virkisgryfja. **dis-i** áhr hola út. **el-i** áhr finna með því að grafa, grafa upp. **en-i** áhr jarða. **pri-i** áhr kanna eða rannsaka með því að grafa. **pri-oj, pri-ado** gröftur eftir fornleifum. **sub-i** áhr grafa undan. **konstru-aĵo** byggingarstaður. **serĉ-i** áhr = **pri-i**. **tanko-aĵo** skriðdrekkagildra. **tombo-o** gröf (í kirkjugarði). **voj-aĵo** skurður.

fosf/o efn fosf-, fósfor-. **-ato** fosfat. **-atemio** læk fosfatmagn í blóði. **-aturio** læk fosfórsaltþvag. **-ido** fosfíð. **-ito** fosfít. **hipo-ito** hypófosfít. **meta-ato** metafosfat. **meta-ito** metafosfít. **piro-ato** pýrófosfat. **piro-ata acido** pýrófosfórsýra. **super-ato** súperfosfat, fosfórsýruáburður.

fosfatid/o efn fosfatíð.

fosfin/o efn fosfín (eiturgas).

fosfo-/ efn fosfór-.

fosfoni/o efn fosfóníum.

fosfor/o efn fosfór (*P*). **-aj kombinaĵoj** fosfór-sambönd.

fosforesk/i áhl eðl fosfórljóma, glóra, verða sjálflýsandi. **-a** sjálflýsandi. **-o** fosfórljómun, fosfórglöd, glór.

fosforit/o ste fosfórít.

fosforo- efn fosfór-.

fosgen/o efn fosgen.

fosili/o jar steingervingur. **-a** steinrunninn, steingerður. **-iĝi** verða steinrunninn. **-hava** sem hefur í sér steingervinga.

fost/o 1 stólpi, staur. **montra -o** merkjastólpi, vegvísir. **2** rŭe símastaur. **surtegmenta -o** þakstaur. **-eto** girðingarstaur o.þ.u.l. **-oponto** stólpabrú. **sur-a** stólpa-. **sur-a domo** stólpahús. **gol-o** markstöng. **lim-o** takmarkastaur. **pord-o** dyrastafur. **salt-o** stöng (til stangarstökkis). **staj-o** loftskystöng. **starto-o** viðbragðslína.

fot/i áhr = **fotografi**. **-o = fotografaj-o**. **-ado = fotografado**. **ek-o** skyndimynd. **kontraŭ-o** gagnstæð kvikmyndun. **vetur-o** kvikmyndataka á ferð.

fotel/o 1 hægingastóll. **2** framsæti niðri (í bóí o.þ.u.l.).

foto-/ vís (fagforskeyti) ljós-. **-elektra** ljósrafmagns-. **-ĉelo** ljósnemi. **-fobio** ljósfælmi. **-kemio** ljósefnafræði. **-litografio** steinprentun af ljósmynd.

fotogen/a sem ljósmyndast vel.

fotogliptik/o tæk = lumgravuro.

fotograf/i áhr taka ljósmynd (af); ljósmynda. **-o, -ado** ljósmyndun, ljósmyndagerð. **-aĵo** ljósmynd. **-io** ljósmyndunarlist. **-ilo** ljósmyndavél. **-isto** ljósmyndari. **tele-i** áhr fjarljósmynda. **kolor-aĵo** litmynd.

fotogravur/i *áhr tæk* ljósstinga. **-o** ljósleturstunga.

fotokromi/o *ljó* litmyndagerð.

fotometr/o *eðl* ljósmælir, birtumælir. **-io** *eðl* ljósmæling. **flagro-o** blikljósmælir.

foton/o *eðl* ljóseind, fótóna.

fotosfer/o *stj* ljóshvolf.

fotosintez/o *gra* ljóstíllifun.

fotostat/o *tæk* ljósprentunarvél.

fototerapi/o *læk* ljóslækningar.

fototip/o *pre* ljósprent. **-io** myndprentun, ljósprentun.

fototropi/o *eðl efn* ljósleitni.

fototropismo/o *lfe* ljóssækni (= **lumotropismo**).

fove/o *lfe* dæld, laut, bolli, sjóngróf. **-eto** dokk.

fr! *mfr* burt! (upphrópun til að hræða fugla).

fraĉj/o gælumynd af **frato**, litli bróðir.

frag/o *gra* jarðarber. **-aĵo** jarðarberjasulta. **-ejo** jarðarberjareitur. **-ujo** jarðarber (planta) (*Fragaria*). **-obedo** = **fragejo**. **-marko** (rauðleitur) fæðingarblettur. **-planto** = **fragujo**. **-spinaco** = **blito**.

fragil/a *ská* brothættur, veill.

fragment/o brot. **-a** (sem er) í brotum. **-igi** sundra, kljúfa í brot.

fragmit/o *gra* þakreyr (*Phragmites communis*).

fraĝila = **fragila**.

fraj/o *dýr* hrogn. **-i** *áhl* hrygna. **-ejo** hrygningarstöð. **-tempo** hrygningartími.

frajt/i *áhr* leigja (skip, flugvél, flutningabíll) til vöruflutninga. **-o 1** farmur, fragt, flutningur, hlass. **2** flutningskostnaður, farmgjald. **-anto** leigutaki, flutningamiðlari. **-odonanto** leigusali. **-letero** fylgibréf. **-oprezo** flutningskostnaður, farmgjald, fragt.

frak/o kjóll, kjólföt (karla).

frakas/i *áhr 1* mölva, mala, mölbrjóta. **2** gjör-sigra; yfirbuga; eyðileggja. **-a** ærandi. **-o** hrun. **granda -o en malgranda glaso** gaurangangur út af smáræði, stormur í vatnsglasi. **-ado** eyðilegging. **-iĝi** klofna, brotna (með braki. **dis-i** *áhr* rota til dauða; gjörbrjóta. **fal-iĝi** brotlenda. **-ilo** grjótmulningsvél.

fraksi/o 1 *stæ* brot (í stærðfræði). **2** *tæk* lítill hluti, brot. **3** *fél* flokkur (innan stjórnmálaflokks), innanflokkshópur, flokksbrot. **ordinara -o** almennt brot. **decimala -o** tugabrot. **-a** sem lýtur að brotum. **-a nombro** heiltala og brot. **-i** *áhr* skipta í brot; greina í sundur. **-ado** sundurgreining, sundurhlutun. **-ismo** *fél* flokksbrotastefna. **-isto** flokksbrota-maður. **ĉen-o** *stæ* brotabrot.

fraksen/o *gra* askur, eski (*Fraxinus*).

fraktur/o 1 *læk* beinbrot. **2** *pre* brotaletur.

fram/o *tæk* rammi, grind. **fenestro-o** glugga-grind, gluggaumgerð. **distribu-o** *rtæ fja* skipti-borð.

framason/o frímúrari. **-a** frímúrara-. **-aro** frímúrara (í hverju landi fyrir sig). **-ismo** frímúrara-kenningar.

framb/o *gra* hindber. **-ujo** hindberjarunni (*Rubus idaeus*).

frambezi/o *læk* hindberjasótt.

frame/o kesja (vopn Franka).

franc/o Frakki. **-a** franskur. **la -a lingvo** franska. **F-io, F-ujo** Frakkland. **-igi** gera fransk-an. **-ismo** frönsk máláhrif. **-lingva** frönskumæl-andi. **F-a Gviano** Franska Gvæjana. **F-a Polinezio** Franska Pólýnesía. **F-aj Sudaj Teritorioj** Frönsku suðlægu landsvæðin.

franci/o *efn* fransíum, fransín (*Fa*).

francisk/o *inn* vígöxi (vopn Franka).

Francisk/o *per* Frans. **-o de/el Asizo** Frans frá Assisi. **-a** Fransíska. **-ano** fransiskumunkur, grá-bróðir.

Franc-Jozef/a Insularo *ldf* Frans Jósefsland.

franciz/o *alm* tjónalágmark.

Franĉkonte/o *ldf* Franche-Comté (hérað í Frakklandi).

frand/i *áhr* éta (lostæti með velþóknun), gæða sér á. **-a 1** lystugur, lystvekjandi, lostætur, bragð-góður. **2** ginnandi. **-ado** lostát. **-aĵo** lostæti, krás, sælgæti. **-ema** hrifinn af krásum. **-emulo** sælkeri.

frangol/o *gra* þorstatré (*Rhamnus frangula*).

frangô/o *eðl* kögur. **-i** *áhr* setja kögur á. **-ita, -hava** með kögri á, kögraður.

frangĉipan/o *mat* möndlukremterta.

franjo/o gælumynd af **fratino**, litla systir mín.

frank/o franki.

frank/o Franki. **F-ujo** *sag* Frankaland. **-a** frankískur.

Frankfurt/o *ldf* Frankfurt, Frakkafurða (heiti tveggja þýskra borga).

frankolin/o *dýr* akurhæna (*Francolinus*).

Frankoni/o *ldf* Franken (hérað í Þýskalandi).

frap/i *áhr 1* slá, berja. **2** *bib* særa, slá, ljósta. **-o** *hlj* högg, snoppungur. **-adi** *áhr* slá hvað eftir annað, berja sífellt. **-(ant)a** eftirtektarverður; auðsýnn. **-eti** *áhr* slá létt/laust. **-iĝi** verða sleginn. **-iĝi kontraŭ io** reka sig á (e-ð). **-ilo** (dýra)hamar; klukkukólfur, kólfur (í klukku)?; trommukjuði. **ek-i** *áhr* berja snögg. **inter-i, kun-i** *áhr* klappa saman. **pri-i** *áhr* særa. **re-i** *áhr* slá aftur, berja aftur. **retro-o** bakstraumur. **okul-(ant)a** áberandi. **pied-adi** *áhr* stappa. **punkto-i** *áhr* *tæk* punkta (málm-plötu). **punkto-ilo** *tæk* punktajárn. **sun-o 1** sól-

bruni. **2** sólstingur, sólstunga. **vango-o** löðrungur, kinnhestur. **elektra -o** raflost. **kontraŭ-o** afturkast (byssu), hnykkur. **panik-ita** óttasleginn.

frat/o bróðir. **-a** bróðurlegur; bræðra-. **-aro** bræðrasamband, bræðrafélag. **-eco** bræðralag, bróðerni; samfélag. **-eto** lítill bróðir. **-iĝi** verða félagi. **-ino** systir. **-ina** systurlegur. **-ineto** lítill systir, *sbr.* **fraĉjo**, **franjo**. **-ulo** kórbróðir, reglubróðir. **-mortigo** bróðurmorð, systurmorð. **bo-o** mágur. **bo-ino** mágkona. **duon-o**, *s.* **duon**. **duon-ino**, *s.* **duon**. **ge-oj** systkin. **inter-iĝi** komast í bræðrasamband. **kun-o** starfsbróðir. **vic-o** stjúpbróðir. **vic-ino** stjúpustyr. **lakto-o**, **mam-o** fósturbróðir. **lakto-ino**, **mam-ino** fóstursystir. **milit-o** vopnabróðir.

fraterkul/o *dýr* lundi (*Fratercula*) (= **marpago**).

fratri/o fratría (há Forngríkkjum), undirdeild ættkvíslar.

fraŭ/i áhr svíkja, svindla. **-o** svik, fjársvik. **-iĝo** svipting. **de-i** áhr, **pri-i** áhr svíkja (e-ð) af. **-ulo** svikari, fjárglæframaður.

fraŭl/o **1** *sag* (riddara)sveinn. **2** ókvæntur maður. **-ino** **1** *sag* hirðmey. **2** ungrú. **3** ógift kona. **-ineto** telpa. **ge-oj** ógift fólk. **maljuna -o** piparsveinn. **maljuna -ino** piparmey.

fraz/o **1** *mfr* setning. **2** orðaglamur, glamur-yrði. **3** *tón* nótnalag, stef, hending. **-adi** áhl **1** fimbulfamba. **2** *tón* semja stef. **-aro** orðtakasafn. **-isto** fimbulfambi. **-ista sensencaĵo** fimbulfamb. **-aranĝo** orðalag í setningu. **-elemento** setning-aratriði. **-figuro** stílbragð, óvenjulegt orðalag (í setningu). **-sintakso** setningafræði aukasetninga. **ĉirkaŭ-o** umorðun, umritun; kenning. **frap-o**, **ĵet-o** slagorð.

frazeologi/o *mfr* **1** orðtækjafræði. **2** orðbragð; orðasambönd. **3** = **frazaro**.

Frederik/o *per* Friðrik.

fregat/o **1** freigáta. **2** *dýr* freigátufugl (*Fregata aquila*).

Frej/o *god* Freyr.

Freja *god* Freyja.

frekvenco *eðl* *töl* tíðni. **angula -o** *eðl* horn-tíðni. **asignita -o** *útv* ákveðin tíðni. **norma -o** *útv* = **asignita frekvenco**. **-ometro** *rtæ* *útv* tíðnimælir. **-ostrio** tíðnisvið. **alt-o** *eðl* *útv* hátíðni. **lim-o** *fja* tíðnimörk. **muzik-o** *fja* heyrítíðni. **aŭd-o** heyrítíðni. **radio-o** *útv* útvarpstíðni.

frekvent/i áhr vera tíður gestur á = **vizitadi**.

fremd/a **1** ókunnugur. **2** *læk* annars manns. **3** útlendur, erlendur. **4** aðkomandi, aðkomu-, töku-, aðskota-. **-aĵo** **1** aðskotahlutur. **2** útlendur hlutur. **-eco** ókunnugleiki. **-iĝi** slitna upp úr; verða eins og

ókunnugur. **-iĝo** fáleikar, ágreiningur. **-ulo** útlendingur; ókunnugur maður, gestur, aðkomumaður. **la F-ula Legio** útlendingahersveitin (einkum hin franska). **-lando** ókunnugt land; erlent land. **-lande** erlendis, í ókunnun landi. **mal-a** kunnugur; náinn.

fremit/o suð, murr; gnístran, títringur.

frenez/a **1** brjáláður. **2** geðveikur. **3** vitlaus, mjög heimskur. **-o** brjálsemi, brjálæði; vitfíring. **-i** áhl vera brjáláður; hegða sér æðislega, æða. **-aĵo** vitleysa. **-eta** hálfgeggjaður; heimskulegur. **-igi** gera vitlausan. **-iga** ærandi. **-iĝi** verða vitlaus, ærast. **-ulo** brjálæðingur, æringi, vitfíringur, vitleysingur. **-ulejo** geðveikrahæli. **-umi** áhl haga sér eins og vitfíringur.

frenolog/o *læk* svipfræðingur, höfuðlagsfræðingur. **-io** svipfræði, höfuðlagsfræði.

frenul/o *lfa* haft. **prepucia -o** yfirhúðarhaft. **langa -o** tunguhaft.

fresk/o vegglímsmynd, freska. **-isto** freskumálari.

fres/a **1** ferskur, nýr. **2** óþreyttur; hress. **-e** ný-, nýlega. **-eco** nýleiki; hressing, þróttur. **mal-a** gamall; bragðlaus; visinn; úreltur. **mal-iĝi** rýrna, visna. **re-igi** **1** hressa. **2** hressa upp á. **re-iĝi** hressast. **re-igaĵo** hressing, hressandi efni. **-data** nýlegur.

fret/o *hús* laufskurður, gatamynstur.

Freŭd/o *per* Freud (þýskur gyðingur sem var forgöngumaður sálkönnunar). **-a** *læk* freudískur. **-ismo** freudismi.

frez/i áhr vél fræsa. **-ado** fræsun, slípun með fræsi. **-ilo** fræsari, fræsir. **-maŝino** fræsivél.

fri nýy *ver* **1** frítt að, frítt í, frítt um. **2** flutningsgjald greitt að.

frid/a nýy kaldur. **-o** kuldi. **-igi** kæla. **-igilo** frystihölf. **-ujo** ísskápur, kælikápur. **-oterapio** *læk* kælilækningar. **-unu** *eðl* kælieining.

frigan/o *dýr* vorfluga (*Phryganea*).

Frigi/o *sag* Frýgía. **-a** frýgískur. **-ano** Frýgúmaður, Frýgúbúi.

frigid/a *læk* lostalaus, kaldlátur, atlotakaldur. **-eco** lostaleysi, atlotakuldi, kaldlæti.

frigori/o = **fridunuo**.

frikand/o *mat* „frikandó“ (e.k. kálfakjöt soðið í safu sínum).

frikas/i áhr *mat* búa til skorið kjöt í sósu. **-aĵo** kjötkássa, smáskorið kjöt með sósu og kryddi.

frikativ/o *hlj* önglhjóð.

frikci/o núningur. **-a** núnings-.

Frimer/o *sag* frostmánuður (3. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 21. nóvember – 20. desember).

fring/o *dýr* **1** finka (*Fringilla*). **2** bókfinka

(*Fringilla caelebs*). **-edoj** finkuætt (*Fringillidæ*). **monto-o** fjallafinka (*F. montifringilla*). **verda -o** grænfinka (*Chloris chloris*).

fringel/o dýr barrfinka (*Carduelis spinus*).

fripon/o þorpari, varmenni, bófi. **-a** þorparalegur; sviksamur. **-i áhl** hegða sér eins og bófi/þorpari. **-ajo** þorparastrik; óþokkabragð. **-eco** fantaskapur. **-eto** óþekktarormur. **pri-i áhr** blekkja, svíkja.

fris/o **1** hús múrbrún; loftrönd. **2** (ofn)brík. **3** fag skaurtrönd (á íláti). **4** lei vaðmál. **-a super-vesto** stuttreyja (sjómanna).

fris/o sag Frísi. **-a** frísneskur. **F-io, F-ujo, F-lando** ldf Frísland.

frisk/a ská svalur.

frit/i áhr steikja (í feiti). **-ajo** e-ð (einkum eplasneið) steikt í feiti. **-ilo** steikarpanna. **el la -ilo en la fajron** úr öskunni í eldinn.

fritilari/o gra e.k. blóm úr liljuætt, einkum keisaralilja eða vepjulilja (*Fritillaria*).

Friul/o ldf Friuli (hérað á Ítalíu í nágrenni Fenyja).

frivol/a **1** léttúðugur. **2** hégómlegur. **3** fánýtur; smávægilegur. **-ajo** hégómi; léttúð. **-eco** hégómskapur; léttúð; léttúðarathæfi.

friz/i áhr liða (hár). **-o** hárliðun, það að liða (hárið). **konstanta -o** permanent. **-ajo** liður (í hári). **-ejo** = **-salono**. **-ilo** hárrúlla. **-isto** hárgreiðslumaður. **mal-i áhr** (um hár) gera sléttan. **-fero** hárfjárn, hártengur. **-papero** pappírsvafningur, krullupappír, papíllotta. **-osalono** hárgreiðslustofa.

frizon/o = **friso**.

frog/o jár hjartastykki (við krossspor).

frok/o munkakúfl. **-ulo** (niðr. orð) munkur. **sen-iği** ganga úr munkareglu.

fromag/o ostur. **-ejo** ostagerð. **-isto** ostagerðarmaður. **krem-o** rjómaostur. **šmir-o** smurostur. **-klošo** ostakúpa.

frond/o **1** gra burknablað. **2** laufguð grein. **-aro** allar greinar (trés).

front/o **1** her fylkingarbrjóst. **2** víglína, vígstöðvar. **3** -' að miðju! **4** fylking, samfylking, **popol-o** alþýðufylking. **5** framhlið. **6** veð skil. **mal-varma -o** kuldaskil. **-a** **1** fram-. **2** framhliðar-. **3** her á framlínu, t.d. **-a atako**, árás á framlínu. **-e** á framhlið; frammi. **-e al** frammi fyrir. **-i kontraū áhl** snúa að, standa andspænis, standa í móti. **-šanĝo** umskipti herlínu. **fari -šanĝon** skipta um sjónarmið. **al-i áhr** = **fronti kontraū**. **mal-a** bakhliðar-, bak-, aftur-.

frontal/a læk lfæ breið-, breiddar-.

frontispic/o **1** hús kvistur. **2** pre myndskreytt titilsíða (í bók). **3** mynd á móti titilsíðu.

fronton/o hús skrautgafli, framgafli. **-a** skrautgafli-, með skrautgöflum.

frost/o veð frost; mikill kuldi, kuldatilfinning. **-a** **1** frost-, kaldur. **2** kulda-, kuldalegur. **-i áhl** frysta, verða frost, frjósa; vera ískalt. **-ema** kulsæll, kulvís. **-iga efn** frystandi; kælandi. **-igi** frysta, láta frjósa; kyrrsetja, **-igi prezojn**, banna verðhækkningar. **-igilo tæk** frystir, frystivél. **-iği** **1** frjósa; storkna, vera frosinn, hafa lagt. **2** hætta. **-morti áhl** deyja af kulda. **-punkto** frostmark. **al-iği** hafa lagt. **el-iği efn** (um efni) aðskiljast með kælingu. **el-iği efn** aðskilja (efni) með kælingu. **en-iği** verða innifrosinn. **for-iği** kala, verða kalinn. **-iĝinta** kalinn. **-absceso**, **-ošvelo** kuldabólga. **-difekto**, **-vundo** kal.

frot/i áhr nudda; núa. **-a** slípanði, slípi-, **-a konsonanto** = **frikativo**. **-o eðl vél** núningur. **-ado** **1** núningur, **statika -ado**, staðbundinn núningur. **2** læk nudd, nuddlækningar. **-adi áhr læk** nudda. **-ajo** **1** fag slípiefni. **2** læk skröpun. **-eti áhr** strjúka. **-ilo** **1** vél slípivél. **2** tæk kolbursti. **3** raf bónvél. **-isto** parketslípari. **-ita** fágaður. **de-i áhr** **1** nudda af; þurrka af; skeina, **de-ajo** skeina. **2** skafa út, afmá. **dis-i áhr** mylja í duft. **el-i áhr** eyða; nugga, hreinsa. **en-i áhr** nugga inn, stagast á. **preter-i áhr** strjúkast við.

fru/e snemma, árla. **-a** sem er snemma, sem kemur snemma; tímanlegur; snemmbúinn. **-i áhl** **1** koma snemma; gerast snemma. **2** (um klukku eða úr) flýta sér. **-ajoj** snemmbúnaðir ávextir. **-eco** snemhleiki, snemmbúnaður. **-igi** flytja fram, færa fram. **mal-e** of seint; seint. **mal-a** seinn; of seinn. **mal-i áhl** **1** koma of seint. **2** (um klukku) seinka sér. **mal-o** seinkun. **mal-eco** seinlæti, seinangangur. **mal-igi** tefja, seinka. **mal-iği** **1** verða of seinn. **2** vera framorðið. **3** læk vera seinþroskaður, **mal-iĝinto** seinþroskaður maður. **mal-iĝo** **1** vél seinkun. **2** læk seinþroski. **pli-igi** flýta. **tro-i áhl** koma of snemma, gerast of snemma.

frugileg/o dýr bláhrafn (*Corvus frugilegus*).

frukt/o **1** gra ávöxtur. **2** alm afurðir, afrakstur; árangur. **-a** gra **1** frjósamur. **2** ávaxta-. **-i áhl** **1** frjógast. **2** bera árangur. **-ajo** mat ávaxtamauk, ávaxtasulta. **-ejo** aldingarður. **-igi** gera frjósaman, frjóvga. **-isto** ávaxtasali. **-ujo** ávaxtadiskur, ávaxtasál. **-arbo** ávaxtatré. **-obutiko** ávaxtabúð. **-odona** frjósamur. **-ofolio** aldinblað (= **karpelo**). **-ogusta** með ávaxtabragði. **-okulturo** ávaxtarækt. **-ologio** = **karpologio**. **-oporta** aldinbær; frjósamur. **-oriĉa** ávaxtaríkur. **-oscienco** **1** gra = **karpologio**. **2** gar = **pomologio**. **-osukero** ávaxtasykur (= **fruktozo**). **-otenejo** ávaxtageymsla. **-uzo** afnotaréttur, ágóðaréttur. **sen-a** **1** ávaxtarlaus. **2** ófrjór. **3** árangurs-

laus. **sen-ulo** ófrjósamur maður. **ŝajn-o** ávöxtur. **-omanĝa** sem nærast á ávöxtum, ávaxtaétandi. **kerno-o** = **drupo**.

Fruktidor/o *sag* ávaxtamánuður (12. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 18. ágúst – 16. september).

fruktoz/o *efn* ávaxtasykur, aldinsykur, frúktósi, frúktósa.

frunt/o enni. **-a** ennis-. **-osto** ennisbein (= **fruntalo**).

fruntal/o *lfæ* ennisbein.

frustaci/o *sál* fatur; hefting.

frutesk/a *gra* runnkenndur.

ftal/ *efn* tal-. **-eino** þalín. **fenol-eino** fenolftal-ein, fenólþalín.

ftir/o *dýr* flatlús (*Phthirus pubis*).

ftiz/o *læk* tæring (sjúkdómur), lungnatæring, uppdráttarsýki. **-ulo** tæringarsjúklingur. **-a** tæringar-. **-ologo** tæringarfræðingur. **-ologio** tæringarfræði, berklafraði.

fu! *mfr* svei, uss.

Fuegi/o *ldf* Eldland. **-ano** Eldlendingur.

fugo/o *tón* fúga.

fuĝ/i *áhl* flýja. **-o** flótti. **-igi** reka á flóttu. **-anto**, **-into** strokumaður, flóttamaður. **trans-into** liðhlaupi.

Fuĵi-mont/o *ldf* Fujijama (heilagt fjall í Japan).

fuk/o *gra* þang (*Fucus*). **vezik-o** bóluþang (*F. vesiculosus*).

fuksi/o *gra* tárablóm, fúksía (*Fuchsia*).

fuksin/o *efn* hárautt litarefni.

ful/i *áhr* þæfa. **-ado** þóf, þæfa. **-ejo** þófaramylla. **-isto** þófari. **-argilo** þófaraleir. **-kardo** þófararakambur.

fulard/o **1** hálsklútur úr silki. **2** létt silkiklæði.

fulg/o sót. **-i** *áhl* rjúka; vera sótugur. **-ero** sótflygsa. **-eca**, **-okolora** sótugur; sótsvartur. **-opordeto** sótop. **sen-igi** sóta; hreinsa sót úr. **-isto** sótari.

fulgor/o *dýr* eldfluga, blysbjalla (*Fulgora*).

fuligul/o *dýr* skúfönd (*Aythya fuligula*).

fulik/o *dýr* bleshæna, blesönd (*Fulica atra*).

fulm/o *veð* **1** elding; þrumufleygur. **2** leiftur. **-a** **1** eldingar-. **2** leiftursnöggur. **-i** *áhl* **2** vera eldingar. **2** leiftra, **-as**, það eru eldingar. **-ado** eldingar. **-eti** *áhl* leiftra, glampa; skjóta gneistum. **-obrilo** elding, leiftur. **-ofermilo** = **zipo**. **-oforigilo** eldingavari. **-ofrapo** *áhr* slá (eldingu). **-osagoj** eldingaörvar. **-oširmilo** = **fulmoforigilo**. **ek-i** *áhl* leiftra, glampa. **-otondro** þrumuveður.

fulmar/o *dýr* fýll (*Fulmarus glacialis*).

fulmin/i *áhl* eðl springa með hvelli. **-ado** vél

gasbrennsla (í hreyfli).

fulminat/o *efn* hvellsalt. **hidrarga -o** hvellkvikasilfur.

fulv/a gulbrúnn.

fum/o *bib* reykur. **-a** **1** fullur af reyk. **2** rjúkandi. **-e** með reyk. **-i** **1** *áhr* reykja. **2** *áhl* *efn* rjúka. **-ado** reykning; reykningar. **-aĵo** **1** reykur. **2** sót. **3** *mat* reykt matvæli. **-aĵi** *áhr* *mat* reykja (matvæli), **-aĵita** **haringo**, reykt síld. **-anto** reykningamaður. **-ejo** reykningaherbergi, reykingsalur. **-iĝi** rjúka úr (Sl. 104:32). **-ilo** reykelsisker. **-izi** svæla, sóthreinsa með reyk. **-ujo** reykker. **-gusta** með reykbragði. **-kolora** reyklitaður. **-kupeo** reykningaklefi. **-nigro** kinrok. **-nubo** reykjarmökkur, reykský. **-plena** fullur af reyk. **-tubo** reykháfur. **ne-anto** maður sem reykir ekki. **sen-a** reyklaus. **ĉen-anto** keðjureykningamaður. **odor-o** reykelsi.

fumar(at)/o *efn* fúmarat. **-a acido** fúmarsýra.

fumari/o *gra* reykjurt (*Fumaria*) (= **terfumo**). **-acoj** reykjurtaett.

fumigaci/o *læk* svæling.

fumarol/o *jar* gufuhver.

fund/o **1** botn, *la -on supre*, á hvolfi. **2** *læk* djúp; hið innra. **-a** **1** botn-. **2** róttækur, gagnger. **3** fullkominn, algjör. **-e** **1** algjörlega. **2** á (hafs)botni. **-aĵo** **1** grunnflötur; botn. **2** = **surfundaĵo**. **al-iĝi** sökkva til botns, fara til botns. **en-iĝi** stranda. **ĝis-e** **1** algjörlega. **2** til hlítar. **sen-a** botnslaus. **sen-aĵo** = **abismo**. **sen-igi** kippa stoðum undan. **sur-aĵo** **1** niðurburður; dreggjjar; botnlag. **2** úrhvak. **sur-iĝi** (um kafbát) koma á hafsbotn. **plat-a** flatbotnaður. **rond-a** kúlubotnaður.

fundament/o grundvöllur, undirstaða. **-a** grundvallar-, undirstöðu-. **-i** *áhr* stofna, grundvalla. **-ado** stofnun, það að stofna. **-aĵo** **1** undirstöðuatriði. **2** undirlitur. **3** = **varpo**. **-eco** undirstöðueinkenni. **-isto** esperantisti sem algjörlega hlýðir lögum fólgnum í La Fundamento. **2** bókstafstrúarmaður. **sen-a** **1** ástæðulaus. **2** án grundvallar, grundvallarlaus.

funebr/o **1** sorg, harmur. **2** sorgarhátíð. **3** sorgarbúningur. **-a** **1** sorgbitinn, sorgfullur; harmi lostinn. **2** sorglegur, skuggalegur. **3** sorgar-. **-a marŝo** sorgarganga; sorgargöngulag. **-aj vestoj** sorgarbúningur. **-a ceremonio**, **-a solenaĵo** = **-aĵoj**. **-i** *áhl* harma, syrgja. (Ath. þessi sögn er áhrifslaus; þegar um andlag er að ræða, þá er forsetningu (pro/pri) bætt við.) **-ado** sorgargrátur. **-aĵoj** útför, jarðarför. **-anto** syrgjandi. **-igi** láta syrgja, steypa sorg yfir (Hl. 3:8). **-istino** *sag* grátkona. **-antaro** líkfylgd. **-ulo** harmþrunginn maður.

funel/o *her* **1** trekt. **2** gígur. **-i** *áhr* hella um

trekt. **-forma** trektlaga.

funeral/o = funebraĵoj.

fung/o *gra* sveppur (*Fungi*). **-a** sveppa-
-aĵo sveppkenndur gróður. **-eco** sveppaeðli.
-ejo sveppabeð. **-ologo** sveppafræðingur. **-ologio**
sveppafræði. **-oforma** svepplaga. **asko-o** = **as-**
komiceto. **buter-o** furusveppur (*Boletus luteus*).
ĉapel-o hattisveppur. **ergot-o**, s. **ergoto**. **fajro-**
o = **tindrofungo**. **koral-o** = **klavario**. **lakto-o** =
laktario. **lamen-o** = **agariko**. **larmo-o** fúasvepp-
ur (*Merulius lacrymans*). **muk-oj** = **miksomicet-**
oj. **muŝ-o** berserkjasveppur (*Amanita muscaria*).
ovo-o = **manĝebla kantarelo**. **polvo-o** = **likoper-**
do, **bovisteo**. **poro-o** = **poliporaco**. **rust-o** =
uredinalo. **sakspor-o** = **askomiceto**. **smut-o** =
ustilaginalo. **ŝim-o** = **ŝimo**. **tindro-o** tundursvepp-
ur (*Polyporus fomentarius*). **tub-o** = **boleto**.

fungicid/o *efn* sveppadrepandi meðal. **-a**
sveppadrepandi; sveppahemjandi.

fungus/o *læk* holdfrouð, gljúpt og lopalegt hold.
-a holdfrouðs-, eins og gljúpt og lopalegt hold. **-aĵo**
ofholdgunarsár.

funikl/o *1 lfæ* naflastrengur, lækur. **2 gra** kólfur
(í jurt).

funikular/o strengbraut, togbraut.

funkci/o **1** starf. **2** ætlunarverk, hlutverk. **3 stæ**
fall. **unusenca -o** einfalt fall. **plursenca -o** margfalt
fall. **-i áhl** **1** þjóna, gegna (hlutverki eða embætti),
vinna, starfa. **2** (um vél) ganga. **-a** **1** embættisleg-
ur, starfslegur. **2 efn** starfandi, virkur. **3** starfhæfur;
nothæfur. **-ado** gangur (vélar); starf. **-igi** starfrækja,
gangsetja. **-isto**, **-ulo** starfsmaður; embættismaður.
ek-i áhl fara í gang. **ek-igi** setja í gang. **mal-igi**
hætta rekstri (e-s). **mal-ado** stöðvun. **mis-i áhl**
bila. **mis-ado** bilun.

funkcional/o *stæ* felli.

funt/o **1** pund. **2 = pundo**.

fuorto *her* virki. **-eto** smávígi.

fur/o *dýr* veiðimörður (*Mustela putorius*) (= **ĉasputoro**).

furaĝ/o *bún* fóður (þurrhey, vothey, hálmur
o.s.frv.). **-i áhl** afla fóðurs. **-oĉaro** fóðurvagn. **-isto**
fóðurfangari.

furano/o *efn* fúran.

furgon/o handvagn.

furi/o *her* **1** refsíðin. **2** norn; kvenskass. **3 =**
furiozo.

furier/o *her* vistarstjóri (í her).

furioz/a **1** óður, trylltur; fokreiður. **2** ofsalegur,
æðislegur. **-e** ofsalega. **-i áhl** **1** geisa. **2** æða. **-o** **1**
æði. **2** ofsaleg reiði; ofsi. **-iĝi** verða bálreiður. **-ulo**
óður maður.

furnari/o ofnfugl (*Furnarius*).

furnitur/o *klæ* fatafylgja.

furor/o tíska, tískufaraldur. **-i áhl** vera mjög í
tísku. **-ulo** hetja dagsins.

furunk/o *læk* kýli, graftarkýli, blóðkýli. **-ozo**
kýlasótt.

furz/i *áhl* freta, reka við. **-o** fretur. **-eco** vind-
verkir, vindgangur.

fusil/o *her* riffill. **-ado** skothríð (úr rifflum).
-isto skytta; léttvopnaður fótgönguliðsmaður.

fust/o **1** *hús* stólpaleggur, súluleggur. **2** *tæk*
handfang; skaft; (byssu)skefti.

fusten/o riffilað flauel, þéttofinn baðmullardúk-
ur, baðmullarklæði, fustan.

fuŝ/i *áhr* fúska, káka, klastra. **-a** illa gerður,
óvandaður. **-ado** klastur. **-aĵo** kák. **-isto**, **-ulo** klaufi,
klunni. **ne-ebila** pottþéttur. **mal-i** gera vandlega;
laga. **lud-anto** gleðispillir. **-!** *uss!* - er einnig notað
sem forskeyti er táknað að e-ð er óvandlega gert,
sbr. **-aĉ-**, t.d. **-haki áhr** hjakka, **-palpi áhr** fálma,
-pentri áhr klína, mála illa.

fut/o fet. **kuba -o** rúmfet.

futbal/o knattspyrna; fótbolti. **-isto** knatt-
spyrnumaður. **-ejo** knattspyrnuvöllur, fótboltavöllur.

futur/o **1** *mfr* framtíð (sagna). **2** framtíð, ókom-
in tíð. **-ismo** bók fútúrismi. **-isto** fútúristi. **-isma**
fútúristískur.

fuz/i *áhl efn* suða. **-aĵo** eldfaug. **-ilo** goshreyfill.
-aviadilo flugvél knúin goshreyfli.

fuze/o *her* sprengjukveikja, kveikibúnaður.

fuzel/o *efn* fýsill.

fuzelaĝ/o *flu* bolur (á flugvél), bolgrind.

fuzi/o **1** *eðl* bræðsla. **2** *ver* samsteypa, samruni.

fuzilier/o = **fusilisto**.

G, g 1 mfr 8. stafur esperanto-stafrófsins. **2** (í skammstöfunum) *g = a*) **germana lingvo**. **b**) **greka lingvo** **c**) **gramo**. **3** *tón G*. **G bemola** ges. **G diesa** gis. **G-kleo** *g-lykill*.

g/o mfr *gé* (heiti bókstafsins *g*).

gabar/o *sig* dreginn flutningabátur, prammi.

gabardin/o *klæ* gaberdín.

gabi/o *her* vígislaupur.

gabl/o *hús* **1** gafli. **2** gaffhlað.

Gabon/o *ldf* Gabon. **-a** gabonskur. **-ano** Gaboni, Gabonbúi.

gabr/o *ste* gabbró.

Gabriel/o *per* Gabriel.

gad/o *alm dýr* **1** þorskur, þorskfiskur (*Gadus*). **2** harðfiskur, skreið. **-edoj** þorskaætt (*Gadidae*). **-oformaj** þorskfiskar (*Gadioformes*).

Gad/o *bib* Gað.

gadolinio *efn* gadólíníum, gadólín (*Gd*).

Gael/o *per* skoskur (eða írskur) kelti. **-a** gelískur. **-a lingvo** gelíska.

gaf/o *sig* gaffall, greypirá, seglás.

gag/o spaug; skoplegur þáttur (í kvikmynd, leikriti o.s.frv).

gagat/o *ste* gagat, svartaraf. **-nigra** kolsvartur, hrafnsvartur.

gage/o *gra* gullstjarna (*Gagea*) (= **orstelo**).

gain/o *klæ* níðþröng flík. **-a subrobo** nærskorinn undirkjóll. **-jupo** aðskorið pils.

gaj/a *sag* glaður, kátur, gleðilegur, glaðvær. **en -a stato** hifaður. **-e** glaðlega, með kæti. **-o**, **-eco** kæti, glaðværð, kátína. **-i áhl** gleðjast, vera glaður. **-aĉa** lauslátur. **-aĵo** blekking (Jes. 30:10). **-ega** ofsaglaður. **-ema** viðfældinn. **-eta** glaðlyndur. **-igi** gleðja, kæta. **-iga** skemmtilegur, kátlegur. **-igisto** gamansamur maður, skopleikari. **-ulo** fagnandi maður. **mal-a** þunglyndur, dapur, sorgbitinn; ólundarlegur; drungalegur, þungbúinn. **mal-e** sorglega, dapurlega. **mal-i áhl** vera niðurlútur, vera niðurdreginn. **mal-o**, **mal-eco** hryggð, dapurleiki, gleðileysi. **mal-igi** mæða, hryggja.

Gaj/o *per* Gajus.

gajak/o = **gvajako**.

gajakol/o = **gvajakolo**.

gajl/o *gra* hnýði; gallepli. **kverko-o** gallepli. **-a acido** gallskýra. **-ato** *efn* hnýðissýrusalt. **-ata acido** hnýðissýra. **-insekto** *dýr* hnýðisflugla.

gajn/i *áhr* **1** vinna (t.d. í happdrætti). **2** vinna, sigra (í leik). **3** ávinna. **4** græða. **5** *sig* slaga til og frá. **-i venten** slaga, sigla móti vindi. **6** hafa í tekjur þéna (= **perlabori**). **-o fja?** **1** vinningur, gróði. **2** ávinningur. **3** ágóði. **4** gagn. **mal-i** *áhr* **1** tapa. **2** missa, fyrirgera. **re-i** *áhr* ná aftur, fá aftur, **re-a**

ŝipo björgunarskip. **super-o** afgangur.

gak/i *áhl* (um gæs) gagga.

gal/o *lfe* **1** gall. **2** eitur. **-a 1** gall-, **-a malsano** = **iktero**, **-a veziko** = **kolecisto**, **-aj acidoj** gallskýrur, **-a humoro** beiskja. **2** beiskur. **-eco** illgirmi. **sen-eco** *læk* gallleysi (= **akolio**), **-dukto** gallpípa, gallrás. **-ŝtono** gallsteinn. **-veziko** = **kolecisto**.

galag/o *dýr* afrískur hálfapi (*Galago*).

galaksi/o *stj* vetrarbraut (stjörnuþoka), Vetrarbrautin. **-a** vetrarbrautar-. **inter-a** útgeims-.

galaktozo *efn* mjólkursýkur.

galant/a ástleitinn, stimamjúkur, kurteis. **-i áhl** vera stimamjúkur, daðra. **-aĵo** fagurgali, gullhamrar. **-eco** stimamýkt, kurteisi; hugprýði. **-ulo** kvennabósi.

galant/o *gra* vetrargosi (*Galanthus nivalis*), snjóklukka.

galanteri/o glys, glingur.

galantin/o *mat* kjöthlaup.

Galapag/oj *ldf* Galapagoseyjar.

galat/o Galati, Galatamaður. **G-io**, **G-ujo** *ldf* Galatía, Galataland.

Galate/o *goð* Galatea (grísk hafdís).

galb/o *fag* ávali; útlínur. **-i áhr** ávala.

Galb/o *per* Galbus.

galban/o *efn* galbankvoða.

galbul/o *dýr* (*Galbula*). **-edoj** spókaætt (*Galbulidae*).

gale/o *pre* (í bókagerð) skip. **-provaĵo** dálka-próförk.

galeas/o *sig* tveggja mastra skúta, galías.

galeg/o Galitúbúi. **G-io**, **G-ujo** *ldf* Galitía (á Spáni).

galen/o *ste* blýglans.

galeopitek/o *dýr* kagúan(i) (*Galeopithecus*).

galeops/o *gra* hjálmgras (*Galeopsis*).

galer/o *sig* galeiða. **-ano**, **-ulo** galeiðuþræll. **-mastro** galeiðustjóri. **-puno** þrælkunarvinna í galeiðu. **vera -o** reglulegur þrældómur.

galeri/o 1 svalir, veggsvaíur. **2** listasafn; sýningarskáli. **3** súlnagangur; súlnagöng. **4 lei** (í leikhúsi) efstu svalir. **5** námugöng.

gali/o 1 *gra* maðra (*Galium*). **2** *efn* gallíum, gallín (*Ga*).

Galici/o *ldf* Galísía (í Póllandi og Úkraínu).

galicism/o frönskusetta (= **francismo**).

galikan/o *kap* maður sem aðhyllist sjálfstæða óháða kirkju í Frakklandi. **-ismo** sú stefna: gallík-anismi.

Galileo 1 *ldf* Galílea. **2** = **Galilejo**. **-ano** Galíleumaður.

Galilej/o *sag* Galílei.

galimati/o þvættingur, bull, vitleysa.
galin/o *dýr* hænsn, hænsni (*Gallus*). **-oformaj birdoj** hænsnfuglar.
galinag/o *dýr* hrossagaukur, mýrisnípa (*Gallinago gallinago*).
galinol/o *dýr* sefhæna (*Gallinula*) (= **akvoko-ko**).
galion/o *sig* spænskt þrísigt herskip (frá miðöldum).
galiot/o *sig* **1** hollenskt flutningaskip (einkum veiðimanna). **2** stór róðrabátur (frá miðöldum).
galium/o = **galio** **2**.
galjon/o gallon.
Gall/o Galli, gallverskur maður. **-io**, **-ujo** *ldf* Gallía. **Cisalpa -ujo** Gallía herna megin Alpa, þ.e. í Frakklandi. **Transalpa -ujo** Gallía hinum megin Alpa, þ.e. á Norður-Ítalíu. **-o-Romano** gallverskur maður sem hefur tekið upp siði og tungumál Rómverja.
galon/o snúra (á fötum), borði, legging **-i** *áhr* borðaleggja.
galop/o *tón* **1** stökk, valhopp. **2** stökkdans. **-e** á stökki. **-i** *áhl* **1** stökkva, valhoppa. **2** þeysa, þeysast. **for-i** *áhl* stökkva burt.
galoŝ/o skóhlíf.
Galter/o *per* Walter.
galvan/a *rtæ* galvanskur. **-ismo** efnarafmagn, snertirafmagn.
galvaniz/i *áhr* *rtæ* rafhúða, galvanísera, sinkhúða. **-ado** *rtæ* rafhúðun, galvanísering, sinkhúðun.
galvano/ *vís* stytting orðsins **galvanismo** í samsettum orðum. **-kaŭtero** *læk* rafvefjabrennsla, rafbrennsla. **-metro** *rtæ* *eðl* galvanímælir; straum-mælir. **-plastiko** *tæk* rafmagnssteypa, galvanssmíð. **-skopo** *rtæ* straumskynjari, straumsjá, segulsjá. **-tipo** *pre* rafterur.
gam/o *tón* **1** tónstigi (= **skalo**). **2** tóntegund (= **tonalo**). **3** hljómur. **4** svið. **-noto** = **toniko**. **-signo** formerki (= **tonalsigno**). **-ŝanĝo** = **modulado** **2**. **al-igi** flytja í aðra tóntegund.
gama *mfr* gamma, 3. bókstafur gríska stafrófsins (Γ, γ). **-radioj** *eðl* gammageislar. **-kvantumo** *eðl* gammaskammtur.
gamaŝ/o legghlíf, ristarhlíf.
gamb/o *dýr* *lfæ* fótur, fótleggur (frá mjöðm) (= **kruro**). **-ovjolo** *tón* hnéfiðla (víola da gamba).
Gambi/o *ldf* Gambíufljót. **-lando** Gambía.
gambit/o (í skák) bragð, leikbragð, gambítur.
gamel/o matarskál, eldunarlát (handa hermönnum eða hásetum).
gamet/o *lif* brúðfruma, kynfruma (undan

frjóvgun). **-a** brúðfrumu-.
gametofit/o *gra* kynliður (einlitna mynd (frumstæðra) plantna).
gamopetal/a *gra* með samvaxin krónublöð, með samvaxna krónu.
gamosepal/a *gra* með samvaxin bikarblöð, með samblaða bikar.
Gana/o *ldf* Gana. **-ano** Ganabúi, Ganverji **-a** ganverskur.
Ganeŝ/o *trú* Ganes (spekiguð hindúa).
gang/o *jar alm* **1** gangur, gangberg. **2** = **gangujo**. **-ujo** jarðvegur sem inniheldur málmgrýti (= **matrico** **5**).
Gang/o *ldf* Ganges. **-a** Ganges-.
gangli/o *lfæ* taugahnoða, taugahnútur. **-ito** *læk* taugahnútsbólga.
ganglion/o *lfæ* eitill.
gangren/o *læk* **1** drep, ýldudrep, holdfúi, kolbrandur. **2** spilling. **-a** **1** sem drep er í. **2** spillandi; spilltur. **-igi** verða fyrir holdfúa.
gangster/o bófi.
Ganimed/o **1** *goð* Ganýmedes (sonur Trós konungs í Tróju. Seifur rændi honum til þess að hann skenkti guðunum ódáinsveigar). **2** *stj* Ganýmedes (eitt tungla Júpíters).
gant/o glófi, hanski, fingravettlingur. **ĵeti la -on** kasta hanskanum, skora á hólum, **delevi la -on** taka upp hanskan, taka við áskorun. **-i** *áhr* færa í hanska (einnig **en-igi**). **-isto** hanskasumari; hanskasali. **sen-igi** færa úr hönskum. **boks-o** boxhanski. **duon-o** gripla. **fer-o** brynhanski. **muf-o**, **pugno-o** belgvettlingur.
gap/i *áhl* glápa. **-anto**, **-ulo** ráfa; áhorfandi. **-vagi** *áhl* ráfa.
garaĝ/o **1** bílskúr. **2** bifreiðaverkstæði. **3** hliðarspor; áningarstaður; útskot. **-i** *áhr* *bif* **1** setja (bíl) inn. **2** leggja á hliðarspor, áningarstað eða útskot. **-isto** bifvélavirki.
garanti/i *áhl* *áhr* **1** ábyrgjast. **2** tryggja. **3** verja. **-o** ábyrgð; trygging. **-a** ábyrgðar-. **-e** í ábyrgð; að veði. **-ado** ábyrgð. **-aĵo** veð. **-anto** ábyrgðarmaður. **-ulo** gísl. **-doni** *áhr* veðsetja. **-pruntisto** veðlánari.
garb/o (korn)bundin. **-aro** kornskruf. **-ejo** láfi, korngarður. **-igi** binda (korn). **-eto** hnippi. **-igilo** bindivél.
garcini/o *gra* (sigrænt tré frá Malaga) (*Garcinia*).
gard/i *áhr* **1** gæta (e-s). **2** varðveita, vernda, geyma. **3** vera á verði. **sin -i** gæta sín; varðveita sig (**kontraŭ** = fyrir). **-o** vörður, varðgæsla. **-a** verndar-. **-e** á verði; gætilega. **-ado** vernd; gæsla, varðveisla. **-antaro** varðlið. **-ataĵo** vandaður hlut-

ur. **-ejo** varðhald. **-ilo** *rtæ* öryggi. **-isto** eftirlitsmaður, umsjónarmaður, gæslumaður, varðmaður. **-istejo** varðmannsklefi. **antaŭ-i** *áhr* verjast, hindra, koma í veg fyrir. **antaŭ-a** fyrirbyggjandi. **antaŭ-ema** fyrirbyggjussamur, forsjáll, framsýnn. **nesin-a** hirðulaus; ógætinn. **nesin-e** ógætilega. **nesin-eco** hirðuleysi; ógætni. **pri-i** *áhr* líta eftir. **sen-a** = **nesingarda**. **sin-a** gætinn, varkár, hygginn. **sin-(ec)o** aðgæsla, varúð. **sin-ema** aðgætinn. **sin-emo** aðgætni. **super-i** = **prigardi**. **bruĉ-isto** = **paŝtisto**. **kapo-isto**, **korpo-isto** lífvörður. **nokto-isto** *sag* næturvörður. **taŭr-isto** nautahirðir.

gardeni/o *gra* geislamaðra (stofublóm) (*Gardenia*).

garen/o kanínugarður.

Gargantu/o *bók* Gargantúa; mathákur. **-a** gríðarlegur, feikilegur.

gargar/i *áhr* **1** skola. **2 -i sin** skola kverkarnar, skola hálsinn (innan). **3** gjálfra. **-aĵo** skolvatn, skolvökvi (til að skola hálsinn).

gargojl/o *hús* stútur á þakrennu; vatnsrenna.

gari/o *gra* silkiskúfur (suðrænn runni) (*Garrya*). **-acoj** silkiskúfsætt (*Garryaceæ*).

garn/i *áhr* **1** búa (til skrauts); prýða, skreyta. **2** búa (til skjóls), verja. **3** vera hafður til (e-s). **-aĵo tæk** **1** útbúnaður; leggingar. **2** skreyting; skraut, skrúð. **ŝtop-aĵo** þéttiefni.

garnitur/o **1** búnaður; útbúnaður. **2** samstæða. **3** fóður, leggingar.

garnizon/o **1** setulið. **2** = **garnizonejo**. **-i** *áhl* vera í setuliði. **-e** í setuliði. **-ano** setuliðsmaður. **-ejo** setuliðsborg.

garol/o *dýr* skaði (*Garrulus*); skrækskaði (*G. glandarius*).

Garon/o *ldf* Garonne (á í Frakklandi).

gas/o *eðl alm læk her bif flu* **1** lofttegund. **2** gas; eiturgas. **3** vindur (í maganum), vindspenningur. *doni plenajn g-ojn* gefa inn. **-a** **1** loftkenndur. **2** gas-. **-eco** loftkennt ástand. **-igi** breyta í gas. **-isto** gasvirki. **-ujo** = **gasbotelo**. **-umi** *áhr* drepa með/á gasi. **-beko** gasbrennari. **-botelo** gasflaska, gashylki. **-odukto** gasrör, gasleiðsla. **-fabriko** gaskstöð. **-flamigilo** gaskveikjari. **-kamero** gasklefi. **-metro** gasmælir. **-motoro** gashverfill. **-pedalo** bensíngjafi (= **akcelilo**). **-rezervujo** gasgeymir. **-masko** gasgríma. **brul-o** ljósagas. **krak-o** *efn* sprengigas. **larmiga -o** táragas. **marĉ-o** = **metano**. **min-o** námugas. **mustarda -o** = **iperito**. **rid-o** *efn* hláturgas. **ter-o** jarðgas.

gaskon/o gortari. **-i** *áhl* gorta, monta.

gaskon/o maður frá Gascogne, Gascognebúi, Gaskóni. **G-io**, **-Gujo** *ldf* Gascogne (hérað í suð-

vestanverðu Frakklandi).

gasogen/o tæki sem framleiðir kolsýruvatn.

gasojl/o *efn* gasolía, dísilolía.

gasometr/o = **gasrezervujo**.

Gaspar/o *per* Kaspar.

gast/o gestur. **-i** *áhl* dveljast, gista. **-ado** gisting, dvöl. **-ejo** gestahús, gistihús. **-igi** veita gistingu; hýsa. **-iganto** gestgjafi. **-ama** gestrisinn. **-amo**, **-ameco** gestrisni. **en-iĝi** verða gestur; skrifa sig inn (t.d. á hótél). **ne-ama** ógestrisinn. **-oĉambro** gestaherbergi. **junular-ejo** farfuglaheimili.

gasteroste/o *dýr* hornsíli (*Gasterosteus*) (= **dornfiŝo**). **-edoj** hornsílaætt (*Gasterosteidae*). **-oformaj** brynsíli (*Gasterosteiformes*).

Gaston/o *per* Gaston.

gastr/o *læk* magi. **-a** maga-. **-ito** magabólga, magakvef. **-algio** magaverkur, hjartagrófarverkur. **-ektomio** maganám, magauárnám. **-oenterito** maga- og garnakvef. **-opieduloj** = **gastropodoj**. **-oskopo** magasjá, magaspegill. **-oskopio** magaspeglun. **-ostomio** magaopnun; magamynnisgerð. **-otomio** magariufun.

gastrofil/o *dýr* hrossavemba (*Gastrophilus*).

gastroknemi/o *læk lfæ* kálfavöðvi.

gastronom/o sælkeri. **-io** matargerðarlist; sællífi.

gastropod/oj *dýr* sniglar.

gastrul/o *dýr lf* holfóstur, vembill, vembilstig (*gastrula*).

gaŭĉ/o suðuramerískur kúreki.

gaŭĝ/o *tæk* mælir (sb. **kalibro**). **stang-o** mælistöng.

Gaŭl/o = **Gallo**.

gaŭlteri/o *gra* vetrarlilja (sbr. **pirolo**).

gaŭr/o *dýr* indverskur buffall, vatnsbuffall (*Bos frontalis gaurus*).

gaŭs/o *eðl* gauss (mælieining fyrir segulsviðsstyrk). **G-aj unuoj** *eðl* mælieiningar Gauss (í rafsegulfræði).

Gaŭtama/o = **Gotamo**.

gavial/o *dýr* indverskur krókóðfíll (með fuglsnefi).

gavot/o *inn* gavott.

Gaza, Gaza/o *ldf* Gasa.

gaz/o grisja. **-a** **1** úr grisju, grisju-. **2** gagnsær.

gazal/o *bók* gasal, e.k. persneskt ljóð.

gazel/o *dýr* gasella (*Gazella*), skógargeit.

-okula mjúkeygður.

gazet/o *sag* **1** blað; dagblað. **2** tímarit. **3** lögbirtingarblað. **-a** blað-, blaða-. **-aĉo** æsifréttablað. **-aro** blöð. **-budo** blaðsöluturn. **-eltranĉo** blaðaurklippa. **-vendisto** blaðsöluumaður. **-isto** = **ĵurnalisto**. Sbr.

ĵurnalo, magazino.

gazon/o grasflöt, grasblettur. **-teniso** tennis (á grasvelli). **-tondilo** garðsláttuvél.

ge/ mfr forskeyti sem sameinar karlkyn og kvenkyn, t.d. **-edzoj** hjón, **-sinjoroj** herra(r) og frú(r), **-fianĉoj** unnusti og unnusta, trúlofað par, **-fratoj** systkin, **-patroj** foreldrar, **-edukado** kennsla í blönduðum bekkjum, samkennsla pilta og stúlkna, **-lernejo**, samskóli, **-banado** sameiginlegt sund. **-a** sameiginlegur, **-a banejo** sameiginlegur sundstaður. **-igi** para. **-iĝi** para sig, makast.

geastr/o *gra* jarðstjarna (*Geaster*).

gefire/oj *dýr* stjarnormar (*Gephyria*).

Gehen/o *bib* eldsvíti.

gej/a hýr, kynhverfur. **-ulo** hommi. **-ulino** lesbía.

gejser/o (gos)hver.

gejŝ/o geisja, japönsk dansmær.

gek/o *dýr* skrækeðla (*Gecko*).

gel/o *ská* frost.

gelat/o 1 = glaciaĵo. 2 = ĝelo.

gelaten/o gelatín; matarlím. **-aĵo** dýralím. **-iĝi** storkna, verða að hlaupi. **-a** hlaupkenndur.

Gelf/o *sag* Welfi.

gem/o 1 *gra* gimsteinn. **2** brum. **-isto** gimsteina-grafari.

gen/o *líf* gen, erfðavísir, arfberi, erfðastofn.

-gen/a *læk* *vís* viðskeyti sem táknar „vekjandi“, t.d. **kancero-a** krabbavekjandi.

gencian/o *gra* maríuvöndur (*Gentiana*). **-aroj** maríuvandarætt (*Gentianaceæ*).

-gene *læk* viðskeyti sem táknar „rættur“, t.d. **psiko-a** sálrænn, geðrættur.

genealog/o *per* ættfræðingur. **-io 1** ættfræði. **2** ættartala. **-ia** ættfræði-.

gener/i *áhr* *stæ* **1** geta (barn), æxlast, frjóvgast, frævast. **2** skapa, orsaka. **-a** getnaðar-, æxlunar-. **-ado** getnaður, æxlun. **-ema** frjósamur; afkastamikill. **-iloj** kynfæri, æxlunarfæri. **-into** karlkyns foreldri, (for)faðir. **-pova** fær til getnaðar. **re-i** *áhr* **1** endurnýja; endurskapa. **2** endurfæða. **re-ado** endursköpun, endurfæðing.

gener/o ættkvísl.

generaci/o kynslóð. **de -o al -o** frá kyni til kyns. **-aro** ættartala.

general/o 1 hershöfðingi. **2** regluhöfðingi. **-a** hershöfðingja-. **-aro** hershöfðingjar allir saman. **-eco** hershöfðingjaembætti. **-edzino** hershöfðingjafrú. **-leŭtenanto** herdeildarhöfðingi. **ĉef-o** æðsti hershöfðingi.

generalisim/o = ĉefgeneralo.

generator/o *eðl* *rtæ* rafall. **indukelektra -o** *eðl*

spanrafall. **magnetelektra -o** *rtæ* rafsegulrafall. **sinkrona -o** *rtæ* samfasarafall. **Van de Graaf -o** háspennugjafi. **motor-o** *rtæ* spennir.

genetik/o *vís* erfðafræði. **-a** erfða-, erfðafræðilegur. **-isto** erfðafræðingur.

genez/o upphaf, myndun, byrjun, uppruni, sköpun. **-a** byrjunar-, uppruna-.

Genez/o Fyrsta Mósebók (Genesis).

geni/o *goð* **1** (verndar)andi, hollvættur, (verndar)vættur. **2** hugvit, snilld, snilligáfa. **3** snillingur. **-a** snilldar-; snilldarlegur. **-aĵo** snilldarverk. **-ulo = genio 3.**

genist/o *gra* lithrís (*Genista*).

genitiv/o *mfr* eignarfall. **-a** eignarfalls-.

genocid/o *lög* þjóðarmorð.

genot/o *dýr* asna (*Viverra genetta*).

genotip/o *líf* erfðaeinkenni, erfðafar.

Genovev/a = Ĝenoveva.

genr/o 1 *mfr* kyn **2** *gra* *dýr* ættkvísl. **-a** ættar-, ætt-. **sub-o** *gra* *dýr* tegund.

gent/o 1 *sag* kynþáttur. **2** *gra* *dýr* ætt, kyn. **3 = genro 2. 4** *bib* **-oj** heiðingjar, þeir sem ekki eru gyðingar. **-a** kynþátta-. **-ano** ættflokksmaður. **-estro** aðalsmaður, höfðingi. **-opatro** ættfaðir. **divers-a** sem hefur í sér ýmsa kynþætti. **inter-a** milli kynþátta, meðal kynþátta. **sam-ano** samlandi; ættingi. **sen-a** kynþáttalaus. **sen-eco** kynþáttaleysi.

Gent/o *ldf* G(h)ent.

genu/o 1 *lfæ* hné. **2** skaut. **3** *tæk* kúluliður. **-a** hné-. **-e** á hné. **-i** *áhl* krjúpa á hné (einnig *stari sur la genuoj*). **-iĝi** lúta, falla á hné. **-igi** láta krjúpa. **-ingo** hnéhlíf. **-kavo = poplito. -osto = patelo. -artiko** hné, hnjáliður. **-side** á hækjum. **-tendeno** hnésbótarsin. **-ŝirmilo = genuingo. ĝis-a** hnéhár; hnéstuttur, **ĝis-a pantalono** stuttbuxur. **inter-aĵo** skaut, kjalta. **sub-o = genukavo. sur-e** á hnjánum. **unu-e** á annað hné, á öðru hnénu.

geo/ *vís* vísindalegt forskeyti í merkingu jarð-, land-.

geocentr/a *sag* *stj* jarðmiðju-.

geod/o *jar* blaðra í bergi (með veggi þakta kristöllum sem allir snúa að miðjunni).

geodezi/o *vís* landmælingafræði; landmælingar. **-isto** landmælingafræðingur.

geofagi/o *læk* leirát.

geofizik/o *vís* jarðeðlisfræði. **-a** jarðeðlisfræði-.

geograf/o *per* landfræðingur. **-io** landafræði.

-ia landafræði-. **-ie** landfræðilega.

geolog/o *per* jarðfræðingur. **-io** jarðfræði. **-ia** jarðfræði-.

geomanci/o *trú* jarðspámennska.

geometr/o *dýr* flatarmálsfræðingur. **-io** flatar-

málsfræði. **-ia** flatarmáls-.

geopolítik/o landafræðistjórnsmál, landafræðistjórnsmálafræði.

Georg/o *per* Georg. **-a**, **-eta** Georgeta.

Georgi/o *ldf* 1 Georgía (fylki í Bandaríkjunum). 2 = **Gruzujo**.

Georgik/oj *bók* Búnaðarbálgur Virgils.

georgin/o = **dalio**.

geoteknik/o *byg* lóðarrannsókn.

geotropism/o *líf* jarðsælni, áhrif þyngdarafis á plöntur.

geotrup/o *dýr* tordýfill, molduxi (*Geotrupes stereorarius*) (= **sterkoskarabo**). **-edoj** skordýflaætt (*Geotrupidae*, *Scarabaeidae*).

gepard/o *dýr* blettatígur, veiðihlébarði (*Acinonyx*) (= **çasleopardo**).

ger/i *áhr* *byg* geirskera. **-o** geirskurður. **-aĵo** geirungur.

ger/o *bib* gera (1/20 sikill).

gerani/o *gra* blágresi (*Geranium*). **-acoj** blágresisætt (*Geraniaceae*).

Gerard/o *per* Geirharður.

gerbil/o *dýr* stokkmús (*Gerbillus*).

geriatri/o *vís* öldrunarlækningar.

geril/o skærühernaður. **-ano** skæruliði.

Gerion/o *god* Gerýanes (risi sem hafði þrjá líkami, samgróna um miðjuna).

gerlen/o *sig* dráttartaug.

german/o Þjóðverji. **-a** þýskur. **G-io**, **G-ujo** *ldf* Þýskaland. **G-a** **Federacia Respubliko** Sambandslýðveldið Þýskaland, Vestur-Þýskaland. **G-a** **Demokrata Respubliko** Þýska alþýðulýðveldið, Austur-Þýskaland. **-igi** gera þýskan. **-ismo** þýskusletta. **-isto** þýskufræðingur. **-lingva** þýskumælandi, á þýsku. **alt-a** háþýskur. **alt-a lingvo** háþýska. **jid-a** = **juda**. **malalt-a** plattþýskur, lágþýskur. **malalt-a lingvo** plattþýska, lágþýska. **malnov-a** fornþýskur. **malnov-a lingvo** fornþýska.

germani/o *efn* german, germaníum (*Ge*).

Germanik/o *per* Germanicus.

Gernezj/o *ldf* Guernsey.

Geront/o *per* Gerontíus.

Gertrud/o *per* Geirþrúður.

gerundi/o *mfr* sagnarnafnorð.

gest/o látbragð, bending. **-a lingvo** táknsmál, merkjamál. **-e** með handapati. **-i** *áhl* pata. **-adi** *áhl* hreyfa sig (til merkis um hugarfar). **-ema** ögrandi, áberandi. **ne-ema**, **sen-ema** fálátur.

Gestap/o *sag* leynilögregla nasista, Gestapó.

geta/o *inn* geta, japanskur ilskór.

Getseman/o *bib* Getsemane.

get(t)/o *sag* gyðingahverfi.

geum/o *gra* dalaffill (*Geum*).

ghett/o = **getto**.

gib/i *áhr* *sig* bóma, hálsa (segl).

gibon/o *dýr* gibbon (e.k. api) (*Hylobates*).

Gibraltar/o = **Ĝibraltaro**.

gicet/o söluop, afgreiðsluop, sölugluggi, farmiðagluggi. **teler-o** framreiðsluop.

Gideon/o *bib* Gídeon.

gig/o *sig* léttbátur.

giga/ *vís* gíga- (forskeyti eininga 10⁹).

gigant/o risi, jötunn. **-a** risa-, risalegur, risavaxinn; risastór. **-ismo** risavöxtur. **stelo-o** risastjarna.

Monto de la G-oj = **Karkonoŝo**.

Giges/o *god* Gíges.

gik-gak *mfr* kvak-kvak (garg).

gilbert/o *eðl* gilbert.

Gilbert/o *per* Gilbert.

gild/o *sag* gildi, (iðn)félag. **-ano** gildisbróðir. **-estro** gildisstjóri.

Gilead/o *bib* Gíleað.

giloŝ/i *áhr* **-o** útflúr, útskurður (í málm).

gilotin/o fallöxi. **-i** *áhr* hálhöggva (með fallöxi).

gilum/o svartfugl, teista (*Urie*).

gimn/ *vís* tækniforskeyti sem táknar **ber**, **nakinn**.

gimnast/o fimleikamaður. **-i** *áhl* gera leikfimiæfingar. **-ejo** leikfimisalur, fimleikasalur. **-iko** leikfimi; fimleikar. **-ika** leikfimi-, fimleika-. **-ilo** leikfimiáhalld.

gimnazi/o menntaskóli. **-ano** menntaskólameistari. **-estro** rektor í menntaskóla, skólameistari.

gimnofion/oj *dýr* ormpöddur (*Gymnophiona*).

gimnosperm/oj *gra* berfrævingar (*Gymnospermae*).

gimnot/o *dýr* hrökkáll (*Gymnotus electricus*). **-edoj** hrökkálsætt (*Gymnotidae*).

gine/o *hag* gínea, guinea, 21 shillingur.

ginece/o 1 (í forngrískum heimildum) kvenna-deild. 2 *gra* fræva.

ginekolog/o kensjúkdómalæknir. **-io** *læk* kvensjúkdómafræði. **-a** kvensjúkdóma-.

Ginevra *bók* Ginefra (eiginkona Artúrs konungs).

ging...gang...giling...gilang... kling.

gingiv/o *lfæ* tannhold (= **dentokarno**). **-ito** *læk* tannholdsbólga.

gingival/o *hlj* tannvarahljóð.

ginglim/o hjaraliður.

gink/o *gra* ginkótré (*Ginkgo biloba*). **-acoj** ginkókóætt.

ginseng/o *gra* ginseng (*Panax gvingefolius*).

-a radiko ginsengrót.

gip/o *dýr* gæsagammur (*Gyps Pulvus*) (= **ansergrifo**).

gipaet/o *dýr* lambagammur, skeggammur (*Gypaëtus*) (= **šafgrifo**).

gips/o gifs. **-a** gifs-, úr gifsi. **-i áhr 1** pússa með gifsi. **2** byg blanda með gifsi. **-aĵo** gifsafsteypa. **-eca** gifskenndur. **-isto 1** gifsari, gifsskreytari, múrari sem pússar með gifsi. **2** gifsmyndari. **-obandaĝo** gifsumbúðir. **-obildo** gifsmynd. **-oŝtono** gifs (steinn). **en-igi** setja í gifs. **Pariza -o** Parísarplástur.

gipsofil/o *gra* brúðarslæða (*Gypsophila paniculata*); dvergaglæða (*G. repens*).

gipur/o kniplingar; knipl, gullsaumur.

gir/i *áhl* nýy snúast í hring, hvirflast. **-o 1** snúningur. **2** *lfæ* felling (í heilanum). **-ado** snúningur, það að snúast í hring, það að hvirflast. **-falko** = **ĉasfalko**. **-omagneta** *eðl* segulspennu-.

girland/o blómfesti. **-i áhr** skreyta með blómfestum. **kap-o** höfuðsveigur.

giroskop/o *tæk* snúður, snúða.

gis/o *tæk* steypujárn, pottur. **-a áhr** pott-, úr steypujárni. **-i** steypa, móta (járn). **-ejo** járnsteypustöð. **-isto** iðnaðarmaður í járnsteypu. **-briko** pottklumpur.

gist/o jastur, ger. **bier-o** ölger. **-i áhl** sýra. **-aĵo** súrdeig. **sen-a** ósýrður.

gitar/o *tón* gítar. **-isto** gítarleikari.

glabel/o *lfæ* ennislétta, ennisbera.

glac/o *tæk* spegilgler. **-oviŝilo** rúðuþurrka.

glace/a *tæk* gljá-, gljáandi. **-o** *fag* gljái, slikja. **-igi** gljá, gera gljáandi.

glaci/o ís, klaki. **-a** ís-; ískaldur, jökulkaldur; napur. **-e** kuldalega. **-aĵo** (rjóma)ís, mjólkurís, ísmeti. **-aĵisto** rjómaíssali. **-ejo** jökull. **-ero** ísmoli, klaki, ísklumpur. **-igi** *mat 1* frysta, gera að ísi. **2** gera ískaldan. **-iga** frost-; frysti-. **-igado** ísing. **-iĝi** frjósa; storkna, stirðna. **-ujo** ísgeymsla. **-umi áhr 1** gljá. **2** kæla. **-insulo** = **glacimonto**. **-kampo** ísbreiða. **-kreviĝo** ísruðningur. **-monto** borgarísjaki. **-rivero** skriðjökull. **-rompilo** ísbrjótur. **antaŭ-a** fyrir ísöld. **en-igi** teppa í ís. **sen-a** íslaus, auður. **sen-igilo** ísbroti, ísvari. **pendo-o** grýlukerti, klakadröngull.

glacis/o *her* hallandi út frá víggirðingu.

glacér/o *jar* jökull.

glad/i *áhr* slétta (lín), strauja. **-ilo** straubolti, straujárn. **-istino** straukona. **-otabulo** strauborð, straubretti. **-maŝino** strauvél. **-felto** strauteppi.

gladiator/o skyllingamaður. **-aj ludoj** skyllingaleikar.

gladiol/o jómfrúllilja (*Gladiolus*).

glagolic/o *inn* fornslavneska stafrófið.

glan/o 1 *gra* akarn. **2** *lfæ* reðurhúfa (*glans penis*). **-ingo** akarnsskál. **-arbo** = **kverko**. **-rikolto** akarnuppskera. **mar-o** = **balano 1**.

gland/o *líf* kirtill, eitill. **endokrina -o** innkirtill. **ekzokrina -o** útkirtill. **salivaj -oj** munnvatnskirtlar, hræklar. **-(ec)a**, **-hava** kirtlakennður; kirtla-. **-inflamo** kirtlabólga; hrossakvef. **migdal-o** = **tonsilo**.

glareol/o *dýr* vaðsvala (*Glareola*). **-edoj** vaðsvöluætt, trítlaætt (*Glareolidae*).

glas/o glas. **likvor-o** líkjörglas. **vin-o** vínklas. **trinko-o** ölglas. **-aro** *tón* glasaharmóníka. **-ego** krús. **-eto** lítið glas. **tigo-o** vínklas.

Glasgow/o *ldf* Glasgow. **-ano** Glasgowbúi, maður frá Glasgow.

glat/a 1 sléttur, háll. **2** jafn. **3** blíður, mjúkur. **-e** jafnt; blíðlega; slétt. **-aĵo** sléttlendi; sléttur hluti. **-eco** sléttleiki; mykt, mjúkleiki; blíða; liðleiki. **-igi** slétta; hefla, jafna. **-iĝi** sléttast, jafnast. **-umi áhr** strjúka, kjassa. **mal-a 1** ósléttur, ójafn. **2** grófur; ófágaður. **3** óheflaður. **4** ófímur, afkáralegur. **mal-aĵo** ójafna; ófágaður hluti. **ne-a** = **malglata**.

glatis/o *veð* ísing (á vegi).

glaŭbera salo glábersalt.

glaŭk/a *ská* blágrænn, sægrænn.

glaŭkom/o *læk* gláka.

glaŭkonit/o *ste* glákonít.

glav/o sverð. **-ingo** slíður. **-obati áhr** höggva með sverði. **-ofaristo** sverðasmiður. **-ofrapo** riddaradubbun. **-opiki áhr** stinga með sverði.

glazur/o 1 glerungur, glerhúð. **2** *mat* sykurrúð. **-i áhr** gljábrenna; sykurrúða.

gleb/o *nýy* mold, jarðvegur.

glediĉi/o *gra* (lauftré frá Asíu og Ameríku) (*Gleditsia*).

glekom/o *gra* malarinn og kona hans (*Glechoma*).

gli/o *tón* „glee“ (margraddaður söngur fyrir fjóra eða þrjá einsöngvara).

gliceri/o *gra* síkjapuntur (*Glyceria*).

glicerid/o *efn* glýseríð.

glicerín/o *efn* glýserín, glusserín. **-i áhr** smyrja með glýseríni. **nitro-o** nítróglýserín.

glicerol/o *efn* glýseról.

glicín/o 1 *gra* sojabaunaætt (*Glycine*). **2** *efn* glýsín.

gliciriz/o *gra* lakkrís (*Glycyrrhiza glabra*). **-a** akvo lakkrísvatn. **-a radiko** lakkrísrót.

glikogen/o *lfe* glýkógen, dýrasterkja.

glikol/o *efn* glýkól.

glikoz/o = glukozo.

glim/o *ste* gljásteyinn, glim, glimmer. **-i** *áhl* glitra. **-oza** glímkenndur.

glioksal/o *efn* glýoxal.

glioksil/o *efn* glýoxýl.

gliptik/o steinskurðarlist. **-aĵo** skorinn gimsteinn.

gliptotek/o **1** safn skorinna gimsteina. **2** höggmyndasafn.

glir/o *dýr* svefnmús (*Glis*).

glis/i *áhl* *flu* svífa, rennifljúga, sviffljúga.

-ilo rennifluga. **-angulo** renniflugshorn. **akvo-ilo** skíðabátur.

glit/i *áhl* *tæk* **1** renna. **2** renna til; hrasa, skrika. **3** renna sér á skautum. **4** læðast. **-o** *hlj* *rtæ* **1** rennihljóð. **2** renna. **-a** háll, sleipur; óáreiðanlegur. **-ado** fótskriða. **-ejo** fótskriðuflötur; rennibraut. **-igi** láta hrasa. **-iga** **1** háll. **2** vandasamur. **-ilo** skauti, ísleggur. **-umi** *áhl* fara á skautum, renna sér á skautum. **-ŝuo** skauti; skíðaskór. **-veturilo** sleði. **de-i** *áhl* renna (af), detta (af). **el-i** *áhl* **1** skreppa. **2** læðast út. **en-i** *áhl* læðast inn, laumast inn. **for-i** *áhl* laumast burt. **preter-i** *áhl* líða, fara framhjá. **tra-i** *áhl* smjúga í gegn. **aero-a** svif-. **flanken-i** *áhl* = **jori**. **flanken-o** = **joro**. **rul-ilo** hjólaskauti. **ŝip-ejo** slippur, (bakka)stokkar. **vosto-ado** *flu* stéldrag.

glob/o *tæk* **1** hnöttur. **2** kúla. **-a** hnattmyndaður; hnöttóttur, kúlumyndaður. **-a** **stelomaso** kúlubyrping stjarna. **-aĵo** = **globo**. **-eto** **1** lítill kúla, kökkur. **2** glerkúla. **duon-o** hálfhnöttur, hálfkúla; hnatt-hvel. **ĵet-o** *ípr* (málm)kúla (í kúlurpari). **aer-eto** vindbóla. **bilarda -o** biljarðkúla. **mam-oj** hnöttótt kvenbrjóst (á ungri konu). **okul-o** augnhnöttur. **plato-o**, **plat-o** ofanvarpsteikning (jarðarinnar). **regno-o** ríkisepli. **ter-o** hnattlíkan, jörð. **-olagro** kúlulega.

globin/o *efn* glóbín.

globul/o *lfæ* blóðkorn. **-eto** *lfæ* = **trombocito**. **ruĝaj -oj** = **hematioj**. **blankaj -oj** = **leŭkocitoj**.

globulari/o *gra* kúlublóm (garðblóm) (*Globularia*). **-acoj** hnoðblómaætt (*Globulariaceæ*).

globulin/o *lfe* glóbúlín. **gama-o** gammaglobúlín.

globus/o jarðlíkan.

glomerul/o **1** *læk* *lfæ* nýrnahnoðri. **2** *gra* blómhnoða. **-onefrito** nýrnahnyklabólga, nýrnahnoðrabólga.

glor/i *áhr* *bib* **1** vegsama, dásama. **2** prýða. **3** lofa. **-o** **1** *bib* vegsemd; dýrð. **2** frægð. **3** lof. **-a** dýrlegur, dásamlegur; frægur. **-e** dýrlega, dásamlega. **-ado** dásömun, vegsömun. **-aĵo** dásendarverk. **-igi** gera dýrlegan, gera frægan. **-iĝi** verða dýrlegur,

verða frægur. **-inda** lofsverður, stórkostlegur. **-ama** metorðagjarn. **-amo** metorðagirnd. **mal-i** *áhr* níða, ófrægja, ærumeiða, rægja. **mal-o** ófrægð, svívirðing, smán. **sen-a** frægðarlaus, ófrægilegur, van-sæmandi.

glos/o skýring, glósa. **-i** *áhr* útskýra, glósa. **-aro** glósur, orðskýringar.

glosin/o *dýr* tsetsefluga (*Glossina*).

glosit/o *læk* tungubólga.

glosofaring/a *lfæ* tungu- og kok-.

glosolali/o tungutal.

glosotomi/o *læk* tungunám.

glot/o *lfæ* raddfæri, (radd)bandaglufa. **-igita** *hlj* borinn fram með raddbandalokun. **-a** **plozivo** *hlj* raddbandalokhljóð.

glu/i *áhr* **1** líma, sameina. **2** festa; klístra. **-o** lím, klístur. **-a** límkennur. **-ado** líming. **-aĵo** límfni, límkvoða. **-aĵi** *áhr* klístra; bera límkvoðu á. **-eca** seigur; límkennur. **-iĝi** festast. **-ilo** = **gluaĵo**. **-izi** = **gluaĵi**. **al-i** *áhr* festa við, festa á. **al-iĝi** festast við. **al-iĝa** lím-, viðloðunar-. **kun-i** *áhr* líma saman, festa saman. **mal-i** *áhr* losa, leysa. **re-i** *áhr* líma saman aftur. **trans-ebla** færi-, þrykki-. **amel-o** klístur. **birdo-o** fuglalím. **farun-o** klístur. **fiŝ-o** = **iĥtiokolo**.

glucid/o *efn* kolvetni.

glucini/o = **berilio**.

glugl/i *áhl* gutla (eins og vökvi í flösku), hlunka.

glu-glu-glu *mfr* klukk (kalkúna).

gluk/o *efn* glykó-, forskeyti sem merkir að efni hafi sykkureiginleika eða innihaldi sykur.

glukoz/o *efn* glúkósi, þrúgusykur, dextrósa. **-emio** *læk* blóðsykur. **-urio** sykur í þvagi, þvag-sykur. **hyper-emio** of mikill sykur í blóðinu.

glum/o *gra* hismi (á korni).

glumel/o *gra* = **lodiklo**.

glut/i *áhr* kyngja, renna niður; gleypa. **-o** **1** teygur. **2** sopi. **-ado** kynging. **-ejo** **1** vélindi, kok. **2** hylkýpi; gin. **-ema** gráðugur. **-emulo** mathákur, átvagl. **en-i** *áhr* **1** gleypa, svelgja. **2** eyða. **for-i** *áhr* rífa í sig, teygja. **mis-i** *áhr* svelgjast á.

glutamin/o *vís* glútamín, glútamínsýra.

glutarat/o *efn* **-a** **acido** glútarsýra.

glute/o *lfæ* rasskinn, þjóhnappur.

gluten/o *efn* jurtalím, glúten. **-eca** límkennur.

gnafali/o *gra* kattarloppa (*Gnaphalium*); fjandafæla.

gnejs/o *ste* gneis.

gnom/o *god* jarðvættur, dvergur, álfur.

gnomik/a *bók* sem lýtur að spakmælum, stutt-orður.

gnomon/o 1 vísir á sólskífu, gnómon. 2 sólarúr.
gnostik/a trú sem lýtur að trúarspeki. **-ismo** trúarspeki, guðvísi. **-ulo** trúspekingur. **-o** = **gnozo**.
gnoz/o þekking (= **gnostiko**).
gnu/o dýr gnýr (*Connochaetes gnu*).
gobelin/o góbelínteppi (glitofið teppi), myndvefnaður.
gobi/o dýr öggur (*Gobio fluviatilis*).
Gobi/o ldf Góbí (eyðimörk í Mið-Asíu).
gobius/o dýr kýtlingur (*Gobius*). **-edoj** kýtlingaætt (*Gobiidae*). **-oformaj** brúsar (*Gobiiformes*).
Godfred/o per Gottfred.
goelet/o = **skuno**.
Goet/o per Goethe.
gofer/o bib gófer. **ligno -a** góferviður.
gofr/i áhr fága, drífa, merla. **-ilo** myndamót.
-ajo upphleyp mynd.
Gogol/o per Gógol.
goj/o maður sem ekki er gyðingur.
gol/o íþr mark (í knattleik). **-ejo** mark (á leikvelli), markteigur. **-ulo** markvörður. **enpafi/jetpafi -on** skjóta í mark. **-fosto** markstöng.
golf/o 1 flói. **G-o de Biskajo** Biscayaflói. **G-o de Finlando** Finnski flói, Kirjálabotn. **G-o de Meksikio** Mexíkóflói. **G-o de Kalifornio** Kaliforníuflói. **G-o de Karpentario** Carpentariaflói. **Granda Aústralía** **G-o** Ástralíuflói. **la Persa G-o** Persaflói. **2 = golfudo**. **-a** flóa-. **la G-a Fluo** Golfstraumur. **-ejo** golfvöllur. **-eto** vík. **-ludo** golfleikur. **-ludisto** kylfingur.
Golgot/o bib Golgata.
goliard/o inn (á miðöldum) farandnámsmaður.
goliat/o dýr goliátsbjalla (*Goliathus*).
Goljat/o bib Golíat.
Gomor/o bib Gómorra (forn borg við Dauðahafið).
-gon/o vís -hyrningur.
gonad/o líf lífa kynkirtill.
gondol/o gondóll, hengibátur. **-isto** gondólaræðari.
gong/o tón málmtrumba, málmbumba.
goniometr/o hornamælir. **-io** hornamæling; hornafræði. **radio-o** stefnumælir.
gonokok/o líf lekandahnettla. **-ozo** læk lekandasýking. **-emio** lekandasýking í blóðinu.
gonore/o læk = **blenoreo** lekandi.
gopak/o gópak (rússneskur dans).
Gordi/o Gordíon. **la G-a nodo** Gordíonshnúturinn.
Gorgi/o Gorgías (forngrískur heimspekingur).
Gorgon/o goð Gorgó.

gorĝ/o 1 lífa háls (að framan), kverkar, hóst. 2 kok, barki. 3 ldf gil; gjá. 4 tæk þrengsli. 5 mjótt sund. **-a** kverklegur, verk-, háls-. **-a konsonanto** = **guturalo**. **-eto** lítill háls. **-fundo** lífa kverkabak. **eligi** spýja. **blu-ulo** dýr bláigða (*Luscinia svecica*). **plen-e** kröftuglega, fullum hálsi. **ruĝ-o, ruĝ-ulo** dýr = **rubekolo**. **-ŝirmilo** hálsbjörg.
goril/o dýr górilla, górillaupi (*Gorilla*).
got/o per Goti. **-a** 1 gotneskur. **-a lingvo** gotneska. 2 = **gotika**.
Gotam/o per Gutama.
gotik/a 1 hús (um byggingarstíl) gotneskur. 2 pre (um letur) gotneskur, **-a prestipo** = **frakturo**. **fru-a** frumgotneskur.
grac/o kri náð.
graci/a 1 yndislegur, viðfelldinn. 2 spengilegur, grannur. **-e** vinsamlega, með yndisþokka. **-o, -eco** viðfelldni, yndi, yndisþokki. **-ulino** yndisfögur kona/stúlka. **mal-a** klunnalegur, klaufalegur. **mal-ulo** búri, dóni. **sen-a** þokkalaus.
Graci/o goð þokkagyðja.
gracil/a læk grannur, grannvaxinn. **-eco** grannleiki. **mal-a** sver, þykkur, feitur.
grad/o lög mfr stæ eðl 1 stig, gráða. 2 tign. **la tria -o de pridemando** þriðju gráðu yfirheyrsla. **ekvacio de la dua -o** annarrar gráðu jafna. **-o de libereco** hlauparúm. **-o de modulado** fja mótunarstig. **-a** 1 stigs-, gráðu-. 2 = **laŭgrada**. **-e** smám saman, smátt og smátt; skref fyrir skref, stig af stigi. **-aro** 1 gráðuskipting, mælikvarði. **cirkla -aro** gráðuhorn. 2 stétt, tign. **-eco** stig, magn, flokkur. **-igi** 1 raða (eftir hæfni), flokka. 2 skipta í stig/gráður. **-igo** flokkun; gráðuskipting. **-iga** flokkunar-, **-iga streko** mælistrik. **-iĝi** eðl skiptast í stig. **alt-a** gæða-, fyrsta flokks. **plej alt-e** fullkomlega, frábærlega. **dua-a** annars flokks; framhalds-. **tria-a** þriðji í röð, þriðja flokks. **laŭ-a** (sem gerist) smátt og smátt. **unua-a** fyrsta flokks; frum-, byrjunar-.
gradaci/o mfr stígandi (í máli). **inversa -o** hnígandi.
gradient/o eðl stæ veð 1 fallandi, stigull. 2 halli.
gradual/o kri messusöngsbók, grallari.
gradus/o 1 bók latnesk bragfræðiorðabók. 2 stæ hundraðshluti rétts horns.
graf/o greifi. **-eco** greifadómur. **-ejo** greifa-dæmi. **-ino** greifafrú, greifynja. **kastel-o** kastalagreifi. **land-o** landgreifi. **vic-o** aðalsmaður milli greifa og baróns að tign.
grafik/o 1 grafík. 2 = **grafikaĵo**. 3 = **grafismo**. **-a** grafískur; í/með skýringarmyndum. **-ajo** hnitartit. **-isto** grafíklistamaður.

grafism/o *mfr* rittákn.
grafít/o *ste* grafít, ritblý, ritsteinn.
grafolog/o rithandarfræðingur. **-io** rithandar(sál)fræði. **-ia** rithandarfræði.
graj/o *eðl* grei (geislaskammtseining).
grajl/o *veð* snjókorn.
grajn/o **1** korn. **2** ögn. **3** kjarni. **4** = **grano**.
-a kornóttur; úr kornum. **-aĵo** **1** mulið korn. **2** hagl(askot). **-eca** hrjúfur, grófur. **-eca ledo** rakaður hárfamur. **-eto** **1** smákorn. **2** = **granulo**. **-igi** mala, mylja (í korn), gera kornóttan. **-iĝi** bera frækorn. **-ovora** *dýr* frættandi. **dis-igi** tína korn. **dis-iĝi** sá sér. **bel-o** fegurðarblettur. **cel-o** framsigti (á byssu). **sem-o** frækorn. **tut-a** heilhveiti-.
grak/i *áhl* **1** krunka. **2** ræskja sig. **-o** krunk, garg.
Gral/o *god* gral.
gram/o *eðl* gramm. **deci-o** desígramm. **centi-o** sentígramm. **kilo-o** kíló, kílógramm. **mili-o** millígramm. **kilo-forto** kílógrammkraftur.
gram/o *líf* gram, gramlitun. **-negativa** gramneikvæður. **-pozitiva** gram-jákvæður.
gramatik/o **1** málfræði, **ĝenerala -o** almenn málfræði, **kompara -o** samanburðarmálfræði, **historia -o** söguleg málfræði, **priskriba -o** lýsandi málfræði. **2** málfræðibók. **3** frumatriði, grundvallaratriði, grundvallarreglur. **-a** málfræði-; málfræðilegur. **-isto** málfræðingur. **kontraŭ-a** sem stríðir gegn málfræðireglum/málkerfinu. **laŭ-a** eftir málfræðinni.
gramin/o *gra* = **graminaco**. **-acoj** grasætt (*Graminæ*), grasjurtir.
gramine/o = **graminaco**.
gramofon/o grammófónn, plötuspilari. **-a disko** hljómplata.
gran/o forn þyngdareining lyfsala (= u.þ.b. 0,06 grömm).
Granad/o *ldf* Granada.
granat/o *gra* granatepli. **-ujo** *gra* granatré (*Punica granatum*). **-arbo** = **granatujo**.
Granĉak/o *ldf* Gran Chaco.
grand/a **1** stór. **2** mikill; gamall. **-o** stærð, magn, númer. **-aĵo** mikill hlutur. **-eco** **1** stærð. **2** mikilleiki, mikilvægi. **natura -eco** full stærð. **-ega** gríðarstór; gríðarmikill. **-egulo** jötunn, risi. **-eta** frekar stór. **-igi** stækka, láta vaxa. **-iĝi** verða stór, vaxa; verða fullorðinn. **-ulo** stórmenni; aðalsmaður. **mal-a** **1** lítill, smár. **2** smávægilegur; ómerkilegur, lítilfjörlegur. **mal-aĵo** smáræði. **mal-eco** smæð, lítilleiki. **mal-ega** ofurlíttill. **mal-igi** smækka. **mal-ulo** dvergur. **ne-a** lítillvegur, heldur smár. **pli-igi** stækka, gera stærri. **pli-iĝi** vaxa, aukast, verða

stærri. **plimal-igi** smækka, minnka, gera minni. **plimal-iĝi** minnka, verða minni. **po-a** heildsölu. **po-e** í stórkaupum, í heildsölu. **po-isto** heildsali. **pomal-e** = **detale**. **tro-a** hóflaus, óhófsamur. **tro-igi** ýkja, gera of mikið úr. **-anima** göfugur, göfuglyndur. **mal-anima** þröngsýnn; nostursamur. **Mal-Azio** Litla-Asía.

grandioz/a stórfenglegur, tilkomumikill. **-e** stórfenglega. **-o**, **-eco** mikilleiki, mikilfengi. **mal-a** lítilmótlegur, lítilfjörlegur.

granit/o *ste* granít. **-a** **1** granít-, úr granít. **2** grjótharður; harðsnúinn.

granol/o = **granulo** **2**.

granul/o *lfæ* **1** lítið korn, ögn. **2** *lyf* smápilli. **-aĵo** meðal úr smápillum. **-eca** kornóttur. **-omo** *læk* bóla. **tuberkul-ozo** dreifberklar, berklafar.

granulocit/o *læk* kornfruma; kyrnikorn. **hiperemio** kornfrumuofmærgð í blóðinu. **hipo-emio** kornafrumuskortur í blóðinu.

grapfrukt/o *gra* greip, greipaldin. **-arbo** greipaldintré.

grapl/o *sig* dreki, gripur. **-i** *áhr* slæða, grípa, krækja.

grapol/o *gra* klasi. **-ĉerizo** = **paduso**.

graptolit/o *ste* berghvelja.

gras/o *bib* fita, feiti; spik; mör. **-a** *lfæ mat efn jar pre fag* **1** feitur, digur. **2** saðsamur. **3** feitungur; fitu-. **4** frjósamur. **-i** *áhr* smyrja. **-aĉa** spikfeitur, offeitur. **-aĵo mat bib** **1** spik. **2** krás. **-aĵa** feitungur. **-eco** fita, það að vera feitur. **-ega** spikfeitur, mjög feitur. **-eta pre** þriflegur, holdugur. **-igi** **1** fita. **2** bera á (völl). **-igaĵo** = **grasumo**. **-iĝi** **1** fitna. **2** verða frjósamur. **-umo** áburður. **-umi** *áhr* bera á (völl). **mal-a** **1** *lfæ* magur, horaður. **2** *mat* fitulíttill. **3** ófrjósamur. **mal-eco** megurð. **mal-iĝi** megrast, verða magur, horast. **tro-iĝi** verða offeitur. **kandel-o** sterfn. **lan-o** ullarfeiti. **ŝmir-o** smurning, feiti. **urso-o** bjarnarfeiti. **-histo** fituvefur.

grat/i *áhr* **1** klóra. **2** krafsa. **3** rispa, hripa. **-o** klór, rispa, skeina. **-ilo** skafa, klóra. **de-i** *áhr* skafa af. **el-i** *áhr* klóra (úr e-m). **for-i** *áhr* strika út. **pri-i** *áhr* klóra, hripa.

graten/i *áhr mat* baka í gratíni. **-ado** bökun í gratíni. **-aĵo** matur í gratíni.

gratifik/i *áhr* gefa bónus, gefa þokkabót. **-o** bónus, þokkabót, þóknun.

gratiol/o *gra* náðarjurt (gömul lækningajurt) (*Gratiola*) (*G. officinalis*).

gratul/i *áhr* samfagna, óska til hamingju. **-o** hamingjuósk. **-on** til hamingju. **-a** samfagnandi, hamingju-. **-egon** hjartanlega til hamingju.

grav/a **1** mikilvægur, áriðandi. **2** alvarlegur;

hættulegur. **-e** alvarlega. **-i** áhl skipta máli. **-aĵo** áriðandi mál. **-eco** mikilvægi, þýðing. **-ega** mjög mikilvægur; úrskerandi. **-igi** gera læti út af. **-ulo** mikilvægur maður, stórlax. **mal-a 1** lítilvægur. **2** óáriðandi. **mal-igi** gera lítið úr.

graved/a líf **1** óléttur, þungaður. **2** efnisríkur; fullur. **-eco** óléttu. **-igi** gera barnshafandi. **-igi** verða þungaður. **-ulino** ólétt kona, þunguð kona.

gravimetri/o efn þyngdarmæling.

graviol/o gra **-arbo** broddótt annóna (*Annona muricata*).

gravít/i áhl stj **1** dragast að þungamiðjunni. **2** dragast í hring (e-s). **-o** eðl stj þyngdarafli, aðdráttarafl. **-a** þyngdar-, aðdráttar-.

gravur/i áhr tæk **1** rista, stinga. **2** letra (á málm). **3** grópa hljóðbylgjur á (hljómplötu). **4** **-i en sia(n) memoro(n)** festa sér í minni/huga. **-o 1** stungin lína. **2 = gravuraĵo.** **-ado** gröftur (í málm eða tré), leturgröftur. **-aĵo** útskurður, myndskurður. **fortakva -aĵo** ætilist. **-ilo** grafalur, grefill. **-isto** leturgrafari, myndskeri. **kupro-o** koparstunga. **ligno-o** tréskurður. **zinko-o** sinkstungur.

greb/o = podicipo.

greft/i áhr gar sku græða (t.d. grein á annað tré eða líffæri í annan mann). **-o, -ado** græðing. **-aĵo 1** ágræðslukvistur. **2** ígrætt líffæri; líffæri til ígræðslu. **-ilo** græðingarhnifur. **en-iĝi** vera græddur (**en = við**). **kun-i** áhr græða saman. **burĝon-i** áhr brumgræða (= (**in**)okuli).

greg/o hjörð (búpenings) (einnig myndrænt). **-a** hjarð-, **-a instinkto** hjarðhvöt. **-ejo** rétt, stía. **kun-iĝi** safnast; koma saman.

Gregor/o per Gregor.

Gregori/o per Gregoríus. **-a** gregoríanskur. **-a ĉanto** gregoríanskur messusöngur. **-a kalendaro** gregoríanska tímatalið.

grejhund/o mjóhundur.

grejs/o ste sandsteinn.

grek/o Grikki. **-a** grískur. **G-io, G-ujo G-land** ldf Grikkland. **nov-a lingvo** nýgríska.

gren/o gra korn; kornvara. **-ejo** (korn)hlaða. **-ero** frækorn.

grenad/o her handsprengja. **-isto** handsprenjukastari.

Grenad/o ldf Grenada.

grenadil/o gra **1** píslaraldin. **2** píslarblóm (*Passiflora edulis*).

grenadir/o = grenadisto.

grenat/o ste granat (glerkenndur steinn). **-(kolor)a** dökkrauður.

Grenland/o = Gronlando.

Grenobl/o ldf Grenoble (bær í Frakklandi).

Grenviĉ/o ldf Greenwich.

gres/o gra gras. **-ejo** hagi, beitoland. **en-igi** beita (skepnum).

Greta per Gréta.

grí/o gróft malað korn, grjón. **-aĵo** vellitur.

grif/o inn dýr **1** flugskrímsli. **2** gammur. **anser-o = gipo.** **kadavro-o = neofrono.** **ŝaf-o = gipaeto.** **grifel/o 1** stíll, griffill. **2** alur. **-i** áhr marka fyrir með al.

grifon/o grýfon.

gril/o dýr krybba (*Gryllus*). **ia -o** zumas al li en la cerbo hann er vitlaus í e-ð. **-edoĵ** engisprettuætt.

-birdo = lokustelo.

grimac/o gretta. **-i** áhl gretta sig. **-ema** glottandi.

grimp/i áhl gra klifra, klífa, stíga upp. **-a** gra klifur-. **-o** klifur. **-ado** klifur, það að klífa. **-isto** klifrari. **-ulo** dýr klifrari; klifurfugl. **el-i** áhl klifra út. **malsupren-i** áhl klifra niður, stíga niður. **-oplanto** klifurplanta.

grinc/i áhl marra, ískra. **-o** marr, brak, hrikt. **-ado** ískur, urg; gnístran. **-igi** gnísta.

grindeli/o gra grindelía (gömul lækningajurt) (*Grindelia*).

griot/o efn gar súrt kirsuber, mórilla.

grip/o læk kvefsótt, influensa, flensa. **-a** flensu-. **-ulo** influensusjúklingur. **kontraŭ-a** gegn influensu.

griv/oĵ efn mat hamsar, skræður.

griz/a 1 grár. **-aj haroj** hærur. **2** þungbúinn, þungur. **-o** grátt, grár litur. **-aĵo** grár blettur. **-eco** grámi. **-igi** gera gráan. **-iĝi** grána. **-ulo 1** gráskeggur, maður grár fyrir hærur, gráhærður maður. **2** gráni.

grizajl/o málverk í gráum litbrigðum eingöngu.

Grizelda per Gríshildur.

Grizon/o ldf Graubünden.

grizu/o námugas.

groc/o hag gross, tólf tylftir. **-isto** grösséri, heildsali.

Groenland/o = Gronlando.

grog/o rommblanda, grogg.

grond/i = grundí.

Gronland/o ldf Grænland. **-a** grænlenstur. **-lingvo** grænlenstka. **-ano** Grænlandingur.

grop/o lfæ spjaldhryggur.

gros/o gra stíkilsber. **-ujo, -arbusto** stíkilsberjarunni (*Ribes grossularia*).

groŝ/o sag **1** skildingur. **2** smámynt. **-a** skildingur. **petro-o** Péturspeningur.

grot/o hellir, hvelving.

grotesk/a skrípalegur, fáránlegur, afkáralegur.

-aĵo skrípalæti, skrípamynd. **-ulo** kynlegur maður.
gru/o 1 *dýr* trana (*Grus*). 2 *tæk* krani, lyftitæki.
grujer/o svissneskur ostur frá Gruyère.
grum/o 1 hestasveinn. 2 ungbjónn.
grumbl/i *áhl* mögla, nöldra, urra. **-(ad)o** nöldrur, mögl, urr. **-ema** nöldrúnarsamur. **-ulo** nöldrari.
grumel/o *mat* kökkur.
grund/o *læk* 1 jarðvegur. 2 jörð. 3 árfarvegur; sjávarbotn. 4 lóð. 5 = **fono**. **-a** undirstöðu-; jarðar-.
-i *áhl* sig stranda. **-ado** strand. **plafon-o** byg jörð sem göng eru í. **sub-o** jarðlagið næst undir gróður-moldinni.
grunt/i *áhl* rýta.
grup/o hópur, flokkur. **sanga -o** *læk* blóðflokkur. **-a** flokks-, hóp-. **-e** í hópi; hópum saman. **-aĉo** óaldarflokkur. **-ano** flokksmaður, félagi. **-ejo** félagsheimili. **-eto** 1 lítil hópur; klíka. 2 *tón* tvíslag. **-igi** flokka, raða niður. **-iĝi** safnast í hóp(um), hópast. **diskut-o** *fél* umræðuhópur. **labor-o** starfshópur. **prem-o** þrýstihópur.
gruz/o 1 mól, mylsna. 2 *læk* nýrnasandur. 3 salli. **-i** *áhr* mola, mólva. **-a** malar-; sem mól er í. **-malsano** steinsótt.
gruz/o *per* Grúsíubúi. **G-io, G-ujo** *ldf* Grúsía.
guan/o *gar* gúanó.
guanak/o *dýr* villilamadýr (*Lama huanachus*).
guas/o *fag* 1 gúmmívatnslitir. 2 málverk með gúmmívatnslitum. **-i** *áhr* mála með gúmmívatnslitum.
gubernator/o = **guberniestro**.
guberni/o landstjóradæmi, land, jarlsdæmi.
-estro *her* 1 landstjóri. 2 virkisstjóri.
gudr/o tjara. **-a** tjörugur. **-i** *áhr* tjarga. **karba -o** koltjara. **pina -o** furutjara. **-a akvo** tjöruvatn.
-otuko tjargaður segldúkur.
guf/o *dýr* úfur (*Bubo bubo*).
guĝ/o holjárn, holmeitill. **-i** *áhr* hola.
gujav/o *gra* gúafa. **-arbo, -ujo** gúafatré (*Psidium* (*guajava*)).
Gujen/o *ldf* Guyenne (hérað í Frakklandi).
gul/o *dýr* jarfi, fjallfress (*Gulo gulo*).
gulaŝ/o *mat* gúllas.
gulden/o gyllini.
gum/o 1 gúmmí, gúmm, gúm. 2 strokleður (= **fratgumo**). **araba -o** arabískt gúmmí. **-a** gúmmí-. **-i** *áhr* klístra, líma. **-eca** gúmmíkennur. **for-i** *áhr* skafa út. **maĉ-o** tyggigúmmí. **frot-o, skrap-o** strokleður.
gumigut/o *gra* brúnleit viðarkvoða.
gun/o *dýr* kvíga.
gurd/o lírukassi. **-i** *áhr* 1 spila á lírukassa. 2 þvæla. **-ita** þvældur, margtugginn. **disko-o** plötu-

sjálf sali, sjálf salagrammófóinn. **pingla -eto** spíladós. **-isto** lírukassaspilari.
Gurk/o *per* gúrkha (frá Nepal).
gurnard/o *dýr* urrari (*Trigla gurnardus*).
guru/o *trú* gúru, andlegur leiðsögumaður.
gust/o 1 smekkur, smekkvísi. 2 bragð, keimur. 3 stíll, háttur. **-i** *áhl* bragðast; vera á bragðið.
-igi setja bragð í; krydda. **-igaĵo** krydd; bragðefni.
-umi *áhr* bragða á, bragða, smakka. **-umo** smekkur.
-umado 1 smekkur (sem skilningarvit. 2 það að bragða á sýnishorni. **-umisto** vínmatmaður.
-ohava smekklegur; sem bragð er að. **-oplena** 1 smekklegur. 2 smekkvís **-osento** = **gustumado** 1. **antaŭ-o** forsmekkur. **post-o** keimur. **sen-a** 1 bragðlaus. 2 ósmekklegur. 3 smekklau, ósmekkvís. **sen-iĝi** dofna, verða bragðlaus. **barel-i** *áhl* vera með tunnubragði. **bon-a** 1 bragðgóður. 2 = **gustoplena** 1. **bon-o** 1 gott bragð. 2 smekkvísi. **bon-igi** gera bragðgóðan. **brul-a** með brunabragði. **malbon-a** bragðvondur. **marĉo-a** slímugur að bragði. **subtil-a** greindur.
Gustav/o *per* Gústaf.
guŝ/o belgur, ertubelgur, baunabelgur, belgfræ.
el-igi strjúka úr belg.
gut/i *áhl* 1 drjúpa. 2 láta drjúpa, drjúpa af. **-anta** rennandi blautur. **-o** *læk* hús 1 dropi. 2 sopi. 3 ögn. **-e** í dropatali. **-ado** leki. **-eti** *áhl* seytle. **-eto** smádropi. **-igi** láta drjúpa, dreypa. **-iga** dropa-. **-igilo** pípetta, dreypipípa, mæligler. **-ujo** 1 þakrenna. 2 lekaskál (undir steikarteini). **de-adi** *áhl* renna burt, þorna. **de-igi** þurrka. **de-igilo** uppþvottagrind. **el-i** *áhl* vætla út, seytle út, leka. **el-igi** gefa frá sér vökva. **en-i** *áhr* dreypa í. **tra-(ad)i** *áhl* síast í gegnum. **po-e** í dropatali. **po-igi** dreypa (vökva) í dropatali. **po-igilo** dreypipípa.
guta/o *efn* gúmm.
gutaperk/o *efn* gúttaperka, togledur.
Gutenberg/o *per* Gutenberg.
gutural/o *hlj* (= **velaro**) kokhljóð.
gubern/i *áhr* ala upp, fóstura. **-isto** heimiliskennari. **-istino** kennslukona (á heimili).
guzl/o *tón* guzla (slavnesk fiðla með einum streng).
Gvadalkivir/o *ldf* Guadalquivirá.
Gvadelup/o *ldf* Gvadelúp.
Gvajan/o *ldf* Guyana. **-io** Gíana.
Gval/o = **Kimro**.
Gvam/o *ldf* Gvam.
gvaran/o *gra* gvarana.
gvarani/o Guarani-indíáni.
gvardi/o *her* lífvörður, varðlið. **-ejo** varðstofa.
antaŭ-o = **avangardo** 1. **post-o** = **ariergardo**.

gvat/i áhr 1 gægjast á, kíkja á. 2 gæta. **-isto** varðmaður. **-ejo** varðberg; varðturn; varðtunna (á siglutré).

Gvatemal/o *ldf* Gvatemalaborg. **-io** Gvatemala. **-ia** gvatemalskur. **-iano** Gvatemali, Gvatemalabúi.

Gvebr/o = Gebro.

gveril/o = gerilo.

gvid/i áhr 1 vísa veg, fylgja, leiða. 2 leiðbeina. 3 vísa átt, stjórna. **sin -i** átta sig. **-a** leiðar-; vegvísunar-; leiðbeiningar-. **-o** 1 stefnubraut, vegvísun. 2 meginregla. **-ado** 1 leiðbeining. 2 leið-

sögn. 3 stjórn. **-adi áhr** leiðbeina áfram. **-anto** fylgdarmaður, leiðsögumaður, leiðtogi. **-ilo** 1 leiðarstjarna. 2 leiðarmerki. 3 leiðarvísir. 4 varða. 5 stýri. 6 mið (á byssu). **-isto** atvinnuleiðsögumaður. **mis-i áhr** leiða afvega. **ondo-ilo** *útv* bylgjuleiðari. **radio-ilo** radíóviti. **-libro** leiðsögubók, leiðarvísir.

Gvine/o *ldf* Gínea. **-a** gínverskur, gíneskur. **-ano** Gínei, Gínverji, Gíneubúi. **Nov-o** Nýja-Gínea, Nýja-Gúinea. **-o-Bisaŭ** Gínea-Bissá. s. **Papuo, Iriano.**

Ĝ, **ĝ** *mfr* 9. stafur esperanto-stafrófsins.

ĝ/o *mfr* gé með hatti (heiti bókstafsins ĝ).

Ĝafar/o *per* Djaafar (aðalráðherra Harúns el-Rasíd).

ĝain/o trú jaínisti. **-ismo** jaínismi.

Ĝakart/o *ldf* Djakarta (höfuðborg Indónesíu).

ĝangal/o frumskógur, kjarrskógur (á Indlandi). *la leĝo de la -o* frumskógarlögmaál. **-a febro** mýrarkalda, malaría. **sbr. makiso, savano, praarbo.**

ĝarden/o gar garður (blómagarður, kálgarður, aldingarður). **botanika -o** grasagarður. **publika -o** skrudgarður, skemmtigarður. *la pendantaj -enoj* hangandi garðar. **la -o Edena** aldingarðurinn Eden. **zoologia -o** dýragarður. **-a garð-**. **-i áhr** stunda garðyrkju. **-eto** lítill garður. **-isto** garðyrkjumaður. **pejzaĝa -o** landslagsarkitekt. **-istiko** garðyrkjufraði. **infan-o** leikskóli. **infan-istino** fóstira. **frukto-o** aldingarður. **legom-o** matjurtagarður. **rok-o** steinhæð (í garði). **vinber-o** vingarður, vínekra. **vintro-o** gróðurskýli.

ĝarter/o sokkaband. **la ordeno de la Ĝ-o** sokkabandsorðan.

ĝaz/o = **ĵazo**.

ĝel/o *efn* hlaup.

ĝem/i *áhl* 1 stynja, andvarpa, kveina. 2 kurra. **-o** stuna, andvarp, kvein; kveinstafir. **-adi** *áhl* kveina lengi. **-ado** 1 andvörp. 2 andvarpan. **-ego** þungt andvarp. **-eto** vol. **-inda** sem rétt er að stynja af. **ek-i** *áhl* urra. **el-i** *áhr* stynja (e-u) upp. **for-i** *áhr* stynja burt. **pri-i** *áhr* harma, syrgja. **dolor-i** *áhl* bera sig illa vegna sársauka. **plor-i** *áhl* væla, öskra hátt. **sopir-i** *áhl* stynja ofsalega.

ĝemel/o *dýr* 1 tvíburi. 2 hliðstæða. **-a** tvíbura-. **-a urbo** vinabær. **-igi** gera að vinabæjum. **tri-o** þrúburi. **kvar-o** fjórburi. **kvin-o** fimmburi. **ses-o** sexburi. **sep-o** sjöburi.

Ĝemel/oj *stj* Tvíburarnir (stjörnumerki).

ĝemin/a *læk* tvísettur. **du-a** tví-. **du-a pulso** tvíþúls. **kvar-a** fjór-. **tri-ismo** þríþúlsástand.

ĝen/i *áhr* 1 ama, valda óþægindum. 2 бага, trufla. **-i sin** vera feiminn, koma sér ekki að. **ne -i sin** hika ekki við. **-a** leiðinlegur, óþægilegur, óþekkur. **-o** truflun; ónæði, óþægindi. **-ado** *efn* truflun. **-aĵo** ónæði, óþægindi. **-ateco** óró, kvíði. **-eco** 1 leiðinleiki. 2 klípa. **-ulo** leiðindamaður, plága. **ne-ata** frjál. **sen-a** 1 látlaus, viðhafnarlaus. 2 ófeiminn, hispurslaus. **sen-aĉa** = **trosenĝena**. **sin-a** feiminn. **sin-ado** feimni. **trosen-a** blygðun- arlaus.

ĝendarm/o herlögreglumaður. **-aro** herlög- reglulið. **-ejo** herlögreglustöð.

ĝeneral/a almennur. **-e** almennt; yfirleitt. **-aĵo**

almenningsálit. **-eco** það að vera almennt. **-igi** gera almennan; algilda, alháfa.

Ĝenov/o *ldf* Genf. **-ano** Genfarbúi, maður frá Genf.

Ĝenĝis = **Ĝinĝis**.

ĝeni/o = **genio** 1.

Ĝenov/o *ldf* Genúa. **la -a Golfo** Genúafli.

Ĝenovev/a *per* Genoveva.

ĝenr/o *bók fag* 1 svið, listgrein. 2 mynd úr þjóðlífinu.

ĝentil/a kurteis, hæverskur. **-e** kurteislega. **-aĵo** greiðvikni. **-eco** kurteisi, hæverska. **-ulo** heiðursmaður, þrúðmenni. **mal-a** ókurteis, grófur. **ne-a** ókurteis.

ĝentleman/o séntilmaður, göfugmenni, heiðursmaður.

ĝerbos/o = **dipodo**.

ĝerm/o *dýr gra* 1 kím, frjó. 2 gerill. 3 upptök. 4 frjóangi, spíra. 5 = **ĝoso**. **-i áhl** 1 spíra, skjóta frjóöngum. 2 spretta, koma upp. **-ado** spírun, álun; myndun. **-ingo gra** = **koleoptilo**. **ek-i** *áhl* fara að spíra; byrja að koma upp. **sen-a** *læk* dauðhreinsaður. **sen-igi** dauðhreinsa.

ĝerman/o Germani. **-a** germanskur. **Ĝ-io**, **Ĝ-ujo** Germanía.

ĝermen/o *læk* sýklafrumur.

Ĝermal/o *sag* sprettumánuður (7. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 21. mars – 19. apríl).

ĝest/o hetjukvæði.

ĝet/o *sjó* hafnargarður, lendingarbryggja, öldubrjótur. **-kajo** skipabryggja. **-kapo** bryggjusporður, bryggjuhaus.

ĝi *mfr* það (persónufornafn, oftast notað í stað nafnorðs sem táknar hlut). **-a** þess.

ĝib/o 1 *dýr* hnúður (á baki). 2 kryppa (á baki). 3 *gra* liður (á jurt). **-a** 1 hnúðóttur; með kryppu. 2 bungumyndaður. **-aĵo** bunga. **-igi** beygja. **-igi la dorson** skjóta upp kryppu. **-iĝi** skjóta upp kryppu, beygjast. **-ulo** kroppinbakur, krypplingur. **unu-a** *dýr* með einn hnúð á baki.

Ĝibraltar/o *ldf* Gíbraltar. **-a markolo** Gíbraltarsund.

Ĝibuti/o *ldf* Djíbútí.

ĝigol/o ástsveinn, danssveinn, leigudansari; spjátrungur.

Ĝil/o *per* Egidíus.

ĝimkan/o *íþr* íþróttamót.

ĝin/o 1 *mat* einiberjabrennivín, einiberjavín, gin, sénever. 2 *trú* andi (í múhameðstrú).

Ĝin/o *trú* nafnbót á stofnanda jaínisma. **-ano** = **ĝaino**. **-ismo** = **ĝainismo**.

Ĝinĝis-Ĥan/o *sag* Djengis-Khan.

ĝir/i *áhr hag* **1** ábekja. **2** framselja, árita. **3** yfirfæra, afsala. **4** *bif sig* breyta stefnu; slaga. **5** *efn snúa skautunarfleti*. **-o** undirskrift framseljanda. **-ado** **1** ábeking, framsal, áritun. **2** stefnubreyting, beygja. **-aĵo** framsal. **-anto** framseljandi, ábekingur. **-ato** ábekingarhafi, framsalshafi. **-ebla** flytjanlegur; sem framselja má. **-ejo** beygja. **harpingla -o** kröpp sneiðingsbeygja. **blinda -o** blind beygja. **-ilo** yfirfærslublað. **-indikilo** stefnuljós.

ĝiraf/o *dýr* gíraffi (*Camelpardalis giraffa*). **-edoj** gíraffaett (*Giraffidae*).

Ĝirond/o *ldf* Gironde-fljót. **-io** Gironde-hérað (í Frakklandi). **-isto** *sag* Gírondíni.

ĝis *mfr I. (fs.)* **1** til, að. **2** allt til, allt að. **3** ekki seinna en á. **II. (st.)** þangað til, uns. **-nun** hingað til. **-tiam** þangað til. **de kapo - piedoj** frá hvirfli til ilja. **de matene - vespere** frá morgni til kvölds. **-kiam?** hve lengi?, hversu lengi? **III. (forskeyti sem jafngildir fs.)** *Dæmi:* **-nuna** núliðinn, fyrrverandi, (sem var) hingað til, **-ebrie** uns (þú ert) orðinn drukinn, **-funda**, **-osta** hreinasti, argvítugasti. **-morte** ævilangt, **-rande** barma-, **-vivi** lifa þangað til.

Ĝofred/o *per* Gottfreð.

ĝoj/i *áhl* gleðjast. **-a** glaður; gleði-. **-o** gleði, fagnaður. **-egi** *áhl* fagna; ráða sér ekki fyrir gleði. **-ego** ofsagleði. **-igi** gleðja. **-iga** gleðjandi. **ek-i** *áhl* fara að gleðjast. **mal-i** *áhl* syrgja, vera hryggur. **mal-a** **1** hryggur, sorgbitinn. **2** sorglegur. **mal-o** sorg; mæða. **mal-igi** hryggja, gera hryggan. **sen-a** fagnaðarlaus, gleðisnaður. **-krio** gleðióp. **viv-o** lífsgleði.

ĝu/i *áhr* njóta; hafa gaman af. **-a** skemmtilegur, unaðslegur. **-o** nautn, ánægja; unaður, gleði. **-ado** velþóknun; það að njóta. **-ego** unaður, yndi. **-ema** munaðargjarn. **-emulo** munaðarseggur. **-igi** gleðja. **-iloj** *efn* nautnalyf, nautnavara. **-amo** munaðarfýsn. **ek-i** *áhr* fara að njóta.

ĝust/a **1** réttur. **2** nákvæmur. **-e** **1** rétt. **2** nákvæmlega; einmitt. **-aĵo** hið rétta, e-ð rétt. **-igi** **1** stilla, stemma, rétta. **2** ávíta. **-iga** leiðréttandi, bætandi. **-iglilo** stillir; órói (í úri). **al-igi** laga (al = eftir). **-atempe** á réttum tíma, í tæka tíð. **mal-a** rangur, skakkur, ónákvæmur. **mal-aĵo** villa. **mal-eco** ónákvæmni. **mal-igi** falsa, rangfæra, rangsnúa. **re-igi** = **ĝustigi**. **re-iĝi** komast aftur í eðlilegt ástand, endurskipuleggja sig.

¹**H, h** *mfr* 10. stafur esperanto-stafrófsins.
²**h** *mfr* 1 (í skammstöfunum) H = a) **Hidrogeno**.
 b) **Hispana lingvo**. c) **henro**. d) H-lag. h = a) **horo**.
 b) **hekto**. 2 *tón* H. (*Ath.* **h** má nota í stað $\hat{c}$, t.d. ch = $\hat{c}$.
h/o *mfr* há (heiti bókstafsins h).
ha! *mfr* (undrunarhljóð) ha! -, -! 1 hæ, hó, ó. 2 ha - ha - ha (hláturshljóð).
Habel/o *bib* Abel.
Habsburg/oj *sag* Habsborgaraætt.
haĉ/i *áhr tæk læk* skyggja, strika. **-o** skuggastrik. **-ado** skakkstrikun. **-ilo** skakkstrikunartæki.
Hades/o *god* 1 Hades, guð undirheima. 2 Hel.
Hadrian/o *per* Hadríanus. **-a** Hadríanusar-.
Hafiz/o *bók* Hafiz (persneskt skáld).
hafni/o *efn* hafnium, hafnín (*Hf*).
Hag/o *ldf* Haag (höfuðborg Hollands).
hagad/o *inn* hagada (hluti Talmúds).
hagiograf/o *bib kri* helgisöguhöfundur. **-io** helgimannasögufræði.
haĝ/o pílgrímsferð til Mekku. **-ulo** pílgrímur sem hefur komið til Mekku.
Haití/o *ldf* Haítí, Haítí. **-a** haítískur. **-ano** Haítímaður.
Hajfong/o *ldf* Haiphong.
hajk/o *bók* hæka.
hajl/o *veð* 1 hagl; haglé. 2 demba. **-a** hagl-. **-i** *áhl* 1 vera haglé. 2 rigna. **-ero** haglkorn. **-eto** smáhaglkorn.
Hajnan/o *ldf* Hainan.
hak/i *áhr* 1 höggva. 2 slá, hamra á. 3 kasta fram. **-ata stilo** rykkjöttur stíll. **-o** högg. **-ado** höggning. **-aĵo** saxað kjöt; höggvið efni. **-eti** *áhr* brytja smátt, saxa. **-etaĵo** *mat* saxaður matur. **-etilo** kjötsax, söxunarvél. **-ilo** öxi; sax. **-ilego** stór öxi. **-ileto** lítill öxi. **-isto** = **arbohakisto**. **ĉirkaŭ-i** *áhr* höggva (lauslega) til; höggva kant á. **de-i** *áhr* höggva af. **dis-i** *áhr* höggva sundur. **el-i** *áhr* grafa úr. **for-i** *áhr* höggva upp. **tra-i** *áhr* hola út. **batal-ilo** vígöxi. **man-ilo** smáöxi. **pajl-ilo** söxunarvél, hálmsturðarvél. **ŝton-isto** steinhöggvari; steinsmiður. **arbo-isto** skógarhöggsmáður.
hal/o 1 skáli; salur. 2 sýningarskáli.
haladz/o 1 fúl gufun, fúl uppgufun. 2 ódaunn, daunn. **-i** *áhl* dauna. **-a** daunillur. **-igi** valda ódaun. **-iĝi, en-iĝi** kafna.
halebard/o atgeir, bryntröll, brynþvari. **-isto** hermaður vopnaður bryntröll, kesjuliði.
haleluja! *mfr* halelúja. hallelúja.
half/o *ípr* framvörður (= **ŝirmisto**).
haliaet/o *dýr* haförn (*Haliaeetus*) (= **maraglo**).
haliher/o *dýr* útselur, gráselur (*Halichærus*).

halo/o *stj ljó* hringur, baugur, rosabaugur (um sól eða tungl), geislabaugur, ljósbaugur (á ljósmynd). **kontraŭ-ilo** baughlíf.
halofit/o *gra* saltplanta.
halogen/o *efn* halógen. **-ido** halógeníð.
haloid/o *efn* halógenefni. **-acidoj** halógensýrur.
foto-o silfurbrómíð.
halokromi/o *efn* saltlitun (= **salkoloreco**).
hals/o *sig* (segl)háls. **-i** *áhr* stagvenda.
halt/i *áhl* nema staðar, stansa. **-!** stans! **-o** stöðvun, stopp. **-adi** *áhl* drolla, hangsa. **-ejo** viðkomustaður, biðstöð. **-igi** stöðva. **-igilo** hemill. **-ilo** *vél tæk* stöðvunarnál. **antaŭ-igi** *áhr* hindra, koma í veg fyrir. **ne-igebla** óhemjandi, óstillandi. **sen-a** samfelldur, sífelldur, óslitinn, stöðugur. **batal-o** vopnahlé. **nokt-ejo** gistingarstaður. **spir-o** andartak. **ŝip-o** viðkomuhöfn.
halter/o *ípr dýr* 1 handvog, lyftingalóð. 2 kólfur. **-i** *áhl* æfa sig í lyftingum.
halucin/o *læk* skynvilla, ofsjónir, ofskynjun, ofheyrn. **-a** ofsjónar-. **-i** *áhr* villa sjónir fyrir. **-ato** sá sem sér ofsjónir. **-igilo** skynvilluefni. **-iĝi** sjá ofsjónir. **-ozo** = **halucina deliro**.
halucinaci/o = **halucino**.
haluks/o *lfa* stóratá.
halva/o *mat* halva (sælgæti).
hamadriad/o *god* 1 trjádís. 2 arabískt apatrýni (*Papio hamadryas*).
hamak/o hengirúm.
hamamelid/o *gra* hamamelistré (*Hamamelis*). **-acoj** hamamelisætt. **-aĵo** hamamelis(efni).
Haman/o *bib* Haman (sjá Esterarbók).
Hamburg/o *ldf* Hamborg. **-ano** Hamborgarbúi, Hamborgari.
Hamilkar/o *per* Hamilkar.
hamiltonian/o *eðl* 1 Hamilton-fall. 2 Hamilton-virki.
Hamlet/o *bók* per Hamlet.
hamstr/o *dýr* hamstur (*Cricetus cricetus*). **-i** *áhl* hamstra. **-ado** hömstrun.
Hamurab/o *sag* Hammúrabí.
Han/o *per* Han-þjóðin (í Kína). **-a** Han-, hanverskur.
hanap/o *inn* bikar (frá miðöldum).
handikap/o *ípr* 1 jafnaðarkappreið, forskots-hlaup. 2 = **handikapaĵo**. **-i** *áhr* gera (e-m) erfiðara fyrir, gefa forskot. **-aĵo** forskot.
handspik/o = **bovungo** = **manstango**.
hangar/o *flu* flugskýli.
Hanibal/o *sag* Hannibal.
Hanoj/o *ldf* Hanoi (höfuðborg Víetnams).
Hanovr/o *ldf* Hannóver (stór borg í Saxlandi).

-io Hannóver (fyrirverandi ríki). **-ano** Hannóverbúi.

hans/o Hansabandalag. **-a** Hansa-. **-ano** meðlimur í Hansabandalagi.

hant/i *áhr nýy* **1** ganga aftur í. **-ata** sem reimt er í. **2** sækja að.

Hanumant/o *goð* Hanúman (apakonungur).

haom/o *trú* haoma.

hapal/o *dýr* silkiapi (*Hapale*). **-edoj** silkiapaett (*Hapalidae*).

har/o *lfæ* hár (einstakt). **-oj** hár. **-a** hár-, hæru-.

-a flanko de felo hárhamur. **-aĵo** **1** hærður líkamshluti. **2** reyfi, feldur. **-aĵa** hærður, loðinn. **-aro** **1** feldur. **2** = **haroj**. **3** = **peruko**. **-ego** bursti, stinnt hár. **-eto** **1** dúnn; fíngert hár. **2** *pendi de -eto, esti sur -eto*: hanga í hári. **-iĝi** verða loðinn. **sen-a** **1** hárlaus. **2** sköllóttur, snoðinn. **sen-iĝi** verða hárlaus, missa hár. **sen-igo** háreyðing. **sen-iga ungento** háreyðingarmeðal. **sen-igi** eyða hári á, svipta (e-n) hárum. **sen-ulo** sköllóttur maður, skalli. **aksel-oj** holhandarhár. **blank-a** hvíthærður. **ĉeval-o** hrosshár (= **krino**). **gland-o** *gra* kirtilhár. **griz-ulo** gráhærður maður, gráskeggur, gráhærður öldungur. **kamel-oj** úlfaldahár. **kap-oj** = **haroj**. **kol-oj** fax, mön. **lip-oj** **1** yfirvararskegg; varaskegg. **2** veiðihár. **makul-a** flekkóttur, dílóttur. **mol-a** dúnmjúkur, mjúkhærður. **multe-a** hárugur, hármikill. **naz-o** nefhár. **okul-oj** augnahár. **pub-oj** skaphár, hreðjaskegg. **ruĝ-a** rauðhærður. **vang-oj** vanga-skegg.

harakir/i *áhl* rista sig á kviðinn. **-o** kviðrista.

Harc/o *ldf* Erzfjöll.

hard/i *áhr* herða, stæla. **-ado** stæling, herðing.

-ebla sem hægt er að herða. **-ebleco** herðanleiki.

-iĝi herðast, stælast, harðna. **-iteco** harðnað ástand.

mal-i *áhr* mýkja; veikja. **rapid-a** hraðharðnandi.

harem/o **1** kvennabúr. **2** konur í kvennabúri.

haring/o *dýr* síld (*Clupea harengus*). **virg-o** matjessíld.

Har-Magedon *bib* Harmagedón, Harmageddon.

harmon/o *eðl* yfirtónn.

harmoni/o **1** samhljómur. **2** samræmi. **3** samlyndi. **-a** **1** samhljóma, hljómfagur. **2** samræmdur, í samræmi. **-i** *áhl* vera í samræmi, koma heim við; vera samhljóða. **-igi** samræma. **mis-a**, **ne-a** ósamhljóma; ósamræmdur, í ósamræmi. **-scienco** *tón* hljómfraði.

harmonik/o **1** = **bušharmoniko**. **2** = **harmoniscienco** *ath*. **ekki** harmoníka. **anĉ-o**, **blov-o**, **buš-o** munnharpa. Best væri að nota **harmoniko** í þessari merkingu. **frap-o** hljómborð, ásláttarhljóðfæri með nótnaborði. **frot-o**, **glas-o** glerharmoníka. **tir-**

o harmoníka, dragspil (= **akordiono**).

harmonium/o (stofu)orgel, harmóníum.

harmoniz/i *áhr* raddsetja.

Harold/o *per* Haraldur.

harp/o *tón* harpa. **-a** hörpu-. **-i** *áhl* leika á hörpu.

-isto hörpuleikari. **eol-o** vindharpa.

harpi/o *dýr* **1** harpörn (*Thracætus harpyia*). **2** kerlingarskass, gribba.

Harpi/o *goð* refsinnorn (hjá Forngríkkjum, kvenlegt skrímsli með vængjum og klóm), sbr. **Furio**.

harpun/o skutull. **-i** *áhr* skutla. **-ado** skutl. **-isto** skutlari. **-ĵetilo**, **-kanono** skutulbyssa.

Harun-al-Rašid/o *sag* Harún-el-Rasjíd.

haruspeks/o *trú* innýflaspámaður.

Hasdrubal/o *sag* Hasdrúbal.

haspel/o **1** *klæ* rúlla, hesputré, vinduás, spil-möndull. **2** *rtæ* = **bobenilo**. **-i** *áhr* vinda upp, hespa.

hast/i *áhl* nýy flýta sér. **-o** flýtir, hraði. **-a** bráður, bráðlátur, fljótlyndur. **-ema** fljótlegur. **sen-e** hægt, seint.

hašis/o hass, kannabis. **-ano** hassneytandi.

-ismo *læk* kannabiseitrun.

haŭbiz/o *her* stutt víð fallbyss, fallbyss með hári skotlínu.

haŭl/i *áhr* **1** draga, toga. **2** hafa í eftirdragi, hafa í togi. **-a vojo** dráttarbraut. **-a ŝipo** dráttarbátur.

haŭs/o gróska (í atvinnulífi).

haŭser/o *íþr* kaðall, reipi.

haŭsier/o *ver* spákaupmaður. **-a pozicio** spákaupmennska.

haŭt/o **1** skinn, húð. **2** hýði; börkur. **-a eðl** skinn-, húð-. **-ego** þykkt skinn. **-ero** skóf, flasa, hreistur. **-eto** himna; þunnt skinn. **en-a** = **enderma**. **sen-igi** flá. *sen-igi la kranion de*: flá höfuðleður af. **sub-a** innan húðar, undir húð. **dik-a** þykkskinnmaður. **dik-ulo** þykkskinnungur (= **pañidermo**). **ruĝ-ulo** rauðskinni, indíáni. **ungo-eto** naglaband. **vaks-o** vaxhimna.

hav/i *áhr* **1** hafa. **2** eiga. **3** vera með (e-ð). *jen vi havas*: þetta hefurðu. *Kian daton ni havas hodiaŭ?* Hver er mánaðardagurinn í dag? (*Ath*. *havi* er ekki notað sem hjálparsögn). **-o** = **havaĵo**. **-ado** eign, það að eiga, það að hafa. **-aĵo** eign, hafurtask. **-ebla** fáanlegur. **-igi** fá, útvega. **-inda** æskilegur, eftirsóknarverður. **ek-i** *áhr* fá; hafa skyndilega. **en-i** *áhr* innihalda; innibinda; rúma, taka, hýsa. **en-o hei** **1** innihald. **2** inntak, efni. **en-eco** rúmtak; afkastageta. **mal-i** *áhr* vanta, skorta. **ne-i** *áhr* hafa ekkert, eiga ekkert. **ne-o**, **ne-ado** örbirgð, skortur. **ne-ebla** ófáanlegur. **nemal-ebla** ómissandi. **sen-a** bláfátakur, allslaus. **senen-a** tómur, auður. **sen-igi**

svipta auði, gera fátækan. **sur-i** *áhr* vera í (fötum), hafa á sér. **bon-a** efnaður. **bon-o** *hag* **1** inneign. **2** = **bonhave**. **bon-eco** velmegun.

Havaj/o *ldf* Havaí-ey. **-a** Havaí-, frá Havaí. **-ano** Havaíbúi. **-io**, **-lando** Havaí (fylki í Bandaríkjunum).

Havan/o *ldf* Havana (höfuðborg Kúbu). **-a** Havana- (t.d. *-a cigaro*: havanavindill).

haven/o **1** höfn. **2** hæli, skjól. **-a** hafnar-. **-isto** hafnarverkamaður. **-digo** = **moleo**. **-imposto** hafnarargjöld. **antaŭ-o** ytri höfn. **komerc-o** verslunarhöfn. **milit-o** flotahöfn.

Havr/o *ldf* Le Havre (hafnarborg í Frakklandi).

hazard/o **1** tilviljun. **2** = **hazardludo**. **-a** hættulegur, glæfralegur. **-e** af tilviljun. **-i** *áhr* hætta (e-u). **-ludo** hættuspil.

he! *mfr* hó, hæ, halló.

Heb/o *god* Heba (dóttir Seifs og Heru, gyðja eilífs æskublóma).

hebefreni/o *læk* æskuvitglöp, æskugeðveiki, ungæðisgeðrof.

hebet/a *læk* fábjanalegur, sljór. **-eco** *læk* sljóleiki.

hebre/o **1** hebrei. **2** gyðingur. **-a** hebreskur; gyðinga-. **-eco** gyðingleiki. **-ino** hebresk kona; gyðingakona. **-ismo** **1** hebreatrú, gyðingatrú. **2** hebresk orðatiltæki; hebreskur siður. **-isto** hebraskumaður. **ne-o** = **gojo**. **nov-a lingvo** nýhebreska.

Hebrid/oj *ldf* Suðureyjar. **Nov-** **-oj** Nýju-Hebrideseyjar (s. **Vanuatu**).

heder/o *gra* bergflétta (*Hedera*). **venen-o** *gra* = **sumako venena**.

hedisar/o *gra* auðnublóm, lykkjubaunir (garðblóm) (*Hedysarum*).

hedonism/o *hei* sældarhyggja, nautnafíkn.

hedonist/o nautnaseggur, nautnamaður, sældarhyggjumaður.

Hedvig/o *per* Heiðveig.

Hefest/o *god* Hefaistos, guð eldsins.

Hegel/o *hei* *per* Hegel (þýskur heimspekingur). **-ano** Hegelisti. **-ismo** Hegelismi.

hegemoni/o yfirráð, forusta, drottinvald. **-a** forustu-.

heĝ/o *gar* limgerði, limgirðing.

Heĝaz/o *ldf* Hedjas.

heĝir/o *trú* **1** flótti Múhameðs til Medína (15. júlí, 622 e.Kr.). **2** tímatal múhameðstrúarmanna. (Til þess að reikna út kristna árið y sem samsvavar múhameðstrúarárinu x , nota formúluna $y = x + 621, 54 - \frac{3x}{100}$).

hej! *mfr* áfram!.

hejm/o **1** heimili, heimkynni, heimahús. **2** =

hejmlando. **-a** heimilis-, ali-, heima-. **-e** heima. **-en** heim. **-eca** heimilislegur, notalegur. **-igi** temja. **-ama**, **-osida** heimakær, heimelskur. **ali-ulo** ókunnugur maður. **ekster-e** að heiman. **el-igi** bera út úr húsi. **sam-ano** sambýlismaður. **sen-a** heimilislaus. **sen-ulo** flakkari. **-lando** fósturjörð. **-veo** heimþrá.

hejt/i *áhr* hita, hita upp. **-a** hitunar-. **-ado** hitun. **-aĵo** eldsneyti. **-ilo** hitunartæki. **-isto** hitunarfræðingur. **antaŭ-i** *áhr* hita fyrirfram. **antaŭ-ilo** forhitari. **super-i** *áhr* yfirhita, ofhita. **akvo-ado** miðstöðvarhitun (með heitu vatni). **ban-ilo** vatns-hitari (í bað). **vapor-ado** gufuhitun.

Hekat/o *god* Hekate (gyðja undirheima).

Hekate/o *per* Hekateus.

hekatomb/o **1** hundraðsblót; stórförn. **2** fjöldamorð.

hekl/i *áhr* rakka niður.

Hekl/o *ldf* Hekla (íslenskt eldfjall).

heksaedr/o = **sesedro**.

heksagon/o = **sesangulo**. **-a** *ste* sexstrendur.

heksametr/o *ská* sexfættur bragliður, sexliða, hexameter.

heksan/o *efn* hexan.

heksod/o *eðl* *rtæ* sexskauti.

heksoz/o *efn* hexósi.

hekt/ *tæk* hekt-. **-aro** hektari.

hektik/a *læk* tæringar-.

hekto/ *vís* hektó- (forskeyti eininga 10^2).

hektograf/o *pre* fjölríti. **-i** *áhr* fjölríta.

Hektor/o *bók* Hektor (Príamsson).

Hekub/o *bók* Hekúba (kona Príamúsar Tróju-konungs).

hel/a **1** bjartur. **2** ljós. **3** skær. **-eco** **1** birta. **2** hreinleiki. **-igi** *efn* **1** gera bjartan. **2** hreinsa, skýra. **3** framkalla (film). **-igo** *ljó* framköllun. **-igilo** framkallari. **-iĝi** verða bjartur, birta; lifna upp. **dis-igi** skara í (eldinn). **mal-a** **1** dökkur, dimmur. **2** skýjaður; þykkur. **mal-igi** gera dimman, gera dökkan; dekkja; myrkva.

Helas/o *ldf* **1** = **Helenujo**. **2** = **Grekujo**.

helebor/o *gra* hnerrijurt (*Helleborus*). **blanka -o** = **veratro**. **nigra -o** *gra* jólarós (*Helleborus niger*).

helen/o *per* Helleni, Forngríski. **-a** hellenskur, forngrískur. **-eco** einkenni Hellena. **-igi** semja að háttum Hellena. **-ismo** **1** hellenismi, síðgrísk fornmenning. **-isto** hellenisti. **antaŭ-a** forhelleniskur.

Helen/o *bók* Helena.

heler/o heller (gömul þýsk smámynt).

Helespont/o *ldf* Hellusund.

Helgoland/o *ldf* Helgoland.

heliant/o *gra* sólblóm, sólfífill (*Helianthus annuus*) (= **sunfloro**). **tubera -o** jarðpera (*Helianthus tuberosus*).

heliantem/o *gra* sólrós (*Helianthemum*).

helic/o *stæ tæk* **1** skrúfa; spaðar (á skipi). **2** skrúfulína. **ĝustigebla -o** stillanleg skrúfa. **variigebla -o** skiptiskrúfa. **dekstruma -o** hægri skrúfa, rétt skrúfa. **livuma -o** vinstri skrúfa, öfug skrúfa. **-a 1** skrúfulaga. **2** skrúfuknúinn, skrúfu-. **-a postfluo** loftvörr. **-ero eðl tæk** skrúfusnúningur.

helicoid/o *rúm* gormlína. **-a** gormlínu-.

helic/o *dýr* **1** snigill (með kuðung) (*Helix*). **2** = **helikso**. **-a** snigils-, snigla-. **-forma** gormlaga, gormlagaður, hring-, vind-. **-forma ŝtuparo** hringstigi.

Helikon/o *ldf* Helíkonfjall (í Böötíu, annað heimkynni menntagyðjanna).

helikopter/o *flu* þyrta, þyrilvængja.

helikriz/o *gra* eilífðarblóm (= **imortelo, etern-floro**), sólargull (*Helichrysum*).

heliks/o *lfæ* ytri rönd eyrans.

helio/ *vís* (orðshluti úr grísku = **sun**), sól-.

heliocentr/a *stj* sólmiðju-.

Heliodor/o *sag* Helíódoros.

heliograf/o *her veð* **1** sólskinsmælir. **2** sólríti. **-io** sólrítun.

heliografur/o = **fotografuro**.

heliokemi/o *eðl stj* sólarefnafræði.

Heliopol/o *ldf* Helíópólís (heiti nokkurra borga).

helioskop/o *stj* sólsjá, sólarsjónauki.

heliostat/o *ljó* sólarhald.

helioterapi/o *læk* lækning með sólargeislun (= **sunterapi**), sólskinslækning.

heliotrop/o *gra ste* sunnublóm, vaniljublóm (*Heliotropium*).

heliotropism/o *gra* sólsækni.

helium/o *efn* helíum, helín (*He*).

helm/o *sag* hjálmur (frá miðöldum).

helmint/o *læk* innyflaormur. **-ozo** ormaveiki. **-ologio** ormafræði.

helode/o *gra* (vatnaplanta) (*Helodea*).

Heloiz/o *bók* Heloísa.

helot/o *sag* þræll (í Spörtu).

help/i *áhr* hjálpa; aðstoða, vera til aðstoðar. **-i sin, -i al** sj bjarga sér, bjargast. **-o** hjálp, aðstoð. **-a** hjálpar-, hjálpanði. **-anto** hjálparmaður, aðstoðarmaður; hjálpari. **-e de** með hjálp (e-s). **-ebla** sem hægt er að hjálpa. **-ema** hjálpsamur, greiðvikinn. **-ilo** hjálparmeðal. **-isto** (atvinnu-)aðstoðarmaður. **ek-i** *áhr* veita skyndihjálp. **inter-i** *áhr* miðla, sætta. **kun-i** *áhr* vinna saman. **kun-anto** samverkamaður.

mal-i *áhr* hindra, tálma, afstýra. **mal-o** *efn* hindrun, tálmun; afturkippur. **mal-a** hindrandi. **sen-a 1** hjálparlaus, umkomulaus; ósjálfbjarga. **2** ekki við hjálpanði, óbætanlegur. **sen-eco** hjálparleysi, úr-ræðaleysi.

Helsinki/o *jar* Helsinki (höfuðborg Finnlands).

helvel/o *gra* skuplur (*Helvella*). **-acoj** skupluætt (*Helvellaceæ*).

helvet/o *per* Helvetíumaður. **-a** helveskur. **H-io, H-ujo** *ldf* **1** Helvetía. **2** Sviss. **-ia** svissneskur.

hem/o *efn* = **hemakromogeno**.

hemakromogen/o *efn* blóðlitunarefni.

hemant/o *gra* blóðlilja (*Hæmanthus*) (= **sangoflora, sanglilio**).

hemat/ *læk* (orðshluti úr grísku) = blóð-.

hematemez/o *læk* blóðuppsala, blóðspýja.

hemati/o *læk* rautt blóðkorn. **-olizo** blóðtalnaleysing. **-opoezo** blóðkornamyndun.

hematin/o *efn* hematín.

hematit/o *ste* blóðsteinn, járnglans, hematít.

hematodiagnoz/o *læk* blóðsjúkdómsgreining.

hematodinamik/o blóðafllfræði.

hematogene/a **dissemado de mikroboj** dreifing gerla í blóðrásinni.

hematologi/o blóðfræði.

hematom/o blóðkúla, margúll.

hematop/o *dýr* tjaldur (*Hæmatopus ostralegus*) (= **marpigo**). **-edoj** tjaldaætt.

hematoterapi/o *læk* blóðsjúkdómalækning.

hematozo/o *læk* **malaria -o** = **plasmodio 1**.

hematuri/o blóðmiga, blóð í þvagi.

hemerokal/o *gra* hádegislilja (*Hemerocallis fulva*); daglilja (garðblóm) (*H. flava*) (= **taglilio**).

hemi/ *vís* (forskeyti úr grísku) = hálf-, helftar-.

hemianestez/o tilfinningaleysi í öðrum helm-ingi líkamans, helftardofi.

hemianopsi/o *læk* helftarblindu.

hemikrani/o = **migreno**.

hemion/o *dýr* hálfasni (*Equus hemionus*).

hemiplegi/o *læk* helftarlömum, hálfvisnun. **dekstra -o** lömun í hægri síðu. **-ulo** maður lamaður í annarri síðu.

hemipter/oj *dýr* skortítur (*Hemiptera*).

hemisfer/o 1 *ldf* *stæ* hálfhnöttur, hálfkúla, hvel. **2** *stj* hnatthelmingur; hnatthvel. **3** *lfæ* heilahvel. **-a** hálfhnöttóttur, hálfkúlumyndaður.

hemistik/o *ská* hálf ljóðlína.

hemofili/o *læk* dreyrasýki.

hemoglobin/o *læk* blóðrauði. **-emio** blóðrauði í blóðvökva, blóðvökvarauði. **-urio** blóðrauðapvag.

hemoliz/o = **hematiolizo**.

hemolizin/o *læk* blóðleysandi efni.

hemoptiz/o *læk* blóðhósti, blóðspýtingur.
hemoragi/o *læk* blæðing.
hemoroid/oj *læk* raufaræðahnútar, gyllinæð. **-a** gyllinæða-.

hemostaz/o *læk* blóðrásarstöðvun; blæðingarstöðvun. **-a** sem stemmir blóðrás. **-a pinçilo** æðarklampi. **-a drogo** lyf til að stöðva blóðrás.

hen/i *áhl* hneggja. **-o** hnegg.
hena/o hennalitur.
Henegovi/o *ldf* Henegouwen (hérað í Belgíu).
henr/o *eðl rtæ* henrý (spaneining).
Henriet/a *per* Hinrika.
Henrik/o *per* Hinrik.
heparin/o *læk* heparín.
hepat/o *lfa* *læk* lifur. **-a** lifrar-. **-a oleo** lýsi. **-a kolbaso** lifrarpýlsa. **-a arterio** lifrarslagæð. **-a koliko** gallkveisa. **-aĵo mat** lifrarkæfa. **gras-aĵo** gæsaliufrarkæfa. **-ito** *læk* gulusótt, lifrarbólga. **-ulo** lifrarveikur maður. **-herbo**, **-musko** lifrarmosi, skógarblámi (garðblóm) (*Hepatica*).
hepatik/o *gra* = **hepatmusko**.
hept/ *vís* (orðshluti úr grísku = **sep**) sjö-.
heptagon/o = **sepangulo**.
heptan/o *efn* heptan.
heptod/o *rtæ útv* sjöskauti.
Hera *god* Hera (dóttir Krónosar og Rheu, eigin kona Seifs, sbr. **Junono**).
Herakl/o *god* Herakles. **la laboroj de -o** þrautir Heraklesar.
herakle/o *gra* bjarnarkló (*Heracleum giganteum*).
Heraklit/o *hei* Heraklító (grískur heimspekingur).
heraldik/o *vís* skjaldarmerkjafræði. **-a** skjaldarmerkja-. **-isto** skjaldarmerkjafræðingur.
herb/o *gra* **1** jurt. **2** grængresi; gras. **-a** **1** jurta-; jurtarkenndur. **2** gras-; grösugur. **-aĉo** illgresi (= **trudherbo**). **-aĵo** grös og jurtir, jurtagróður. **-aro**, **-okovro** engi, graslendi. **-ejo** **1** engi. **2** grasvöllur. **-ejreĝino** = **ulmario**. **-ero**, **-eto** grasstrá. **-icido** *gra* jurtaeitur, gróðureyðingarlyf. **-isto** grasfræðingur. **-obedo** grasblettur. **-okampo** engi. **-oriĉa** grasmikill. **-ovora** plöntuetandi. **arom-oj** ilmgresi. **bird-o** = **stelario**. **drog-oj** *læk* lækningajurt. **hepat-o** = **hepatmusko**, **hepatiko**. **hund-o** = **agropiro**. **kat-o** = **katario**. **lup-o** = **akonito**. **mar-oj** sjávargróður. **mon-o** = **tlaspó**. **pan-o** = **greno**. **pot-oj** = **aromherboj**. **pul-o** = **pulikario**. **sango-o** = **akteo**. **spic-oj** = **aromherboj**. **trud-o** illgresi. **tern-o** = **ptarmiko**. **veruk-o** = **kelidonio**. **vipur-o** = **ekio**.
herbari/o *gra* plöntusafn, grasasafn, jurtasafn.
Herbert/o *per* Herbert.

herc/o *eðl* herts. **kilo-o** kílóherts. **mega-o** megaherts.
Hercegovin/o *ldf* Hersegóvína.
hercini/a hersynskur. **H-a Arbaro** = **Nigra Arbaro**.
herd/o hjörð (hjarta o.þ.u.l.).
hered/i *áhr* *læk* erfa. **-a** arfgengur, erfða-. **-e** að erfðum. **-o** **1** erfð. **2** = **heredaĵo**. **-aĵo** arfur, arfleifð. **-anto** *lög* erfingi. **universala -anto** einkaerfingi. **-eblo** arfgengur. **-eco** *lög* *læk* **1** arfgengni. **2** ættgengni. **-igi** arfleiða (e-n), arfleiða að (e-u). **-igo** arfleiðsla, arfleiðing. **kun-i** *áhr* samerfa. **kun-anto** samerfingi. **sen-igi** gera arflausan.
herez/o **1** trúvilla, villutrú. **2** villukenning. **-a** trúvillu-, villutrúar-. **-eco** trúvilla. **-i** *áhl* halda fram trúvillu. **-ulo** trúvillingur, villutrúarmaður. **ĉef-ulo** villutrúarstofnari.
Herkul/o **1** *per* Herkúles, Herakles (= **Heraklo**). **2** *stj* Herkúles (stjörnumerki). **la Kolonoj de -o** Herkúlesarstólpar, Njörvasund, Gíbraltarsund. **-a** trölls-, tröllslegur.
Herkulan/o *sag* Herkúlaneum (borg sem varð undir eðjustraumi við Vesúvúsargosið árið 79 e.Kr.).
Herkules/o = **Herkulo**.
Herm/o *per* *ff* **1** = **Hermeso**. **2** Hermesarsúla.
hermafrodit/o *dýr* *gra* viðrini. **-a** tvíkynja, tvítóla, viðrinislegur. **-eco** *lff* viðrinissköpuglag.
Hermafrodit/o *god* Hermafródító.
Herman/o *per* Hermann.
hermeneütik/o *trú* ritskýringarlist (einkum um Biblíu).
Hermes/o *god* Hermes (sonur Seifs og Maju, guð vegfarenda, kaupmanna og þjófa, sbr. **Merkuro**). **-busto** = **Hermo** **2**.
hermet/a = **hermetika**.
hermetik/a *vís* **1** loftþéttur. **2** torskilinn. **-e** **fermita** loftþéttur, í loftþéttum umbúðum. **-eco** loftþéttleiki; torskiljanleiki.
hermit/a *stæ* hermískur.
Hermon/o *sag* Hermonfjall.
herni/o *læk* kviðslit, haul. **-a** kviðslits-. **-ulo** maður sem hefur kviðslit.
herniari/o *gra* brúðurt (mjög lágvaxin) (*Herniaria*).
Hero/a *bók* Herós.
hero/o *god* **1** hetja, kappi. **2** hálfguð. **3** aðalpersóna, söguhetja. **-a** hetju-, hetjulegur. **-a poemo** hetjukvæði. **-aĵo** hetjudáð, afreksverk. **-eco** hetjuskapur, hetjuhugur. **-ino** **1** kvenhetja. **2** aðalkvenpersóna. **-a-komika** grátbroslegur.
Herod/o *sag* Heródes. **-o la granda** Heródes

mikli. **-o la kvaronprince** Heródes (Antípas) fjórðungsstjóri. **-ano** Heródesarsinni.

Herodias *per* Heródías (mággona og eiginkona Heródesar fjórðungsstjóra).

Herodot/o *per* Heródótos.

heroid/o *bók* hetjuljóð.

heroin/o *efn* heróín. **-omanio** heróínfíkn.

herold/o 1 kallari. **2** boðberi. **-i áhr** boða, lýsa (e-u) yfir.

Herostrat/o *per* Heróstratos. **-e** eins og Heróstratos.

herpet/o *læk* áblástur; áblásturssótt. **-o zona = zoster** **2**.

hers/o felligrind, fellihurð.

hes/o *per* Hessenbúi. **H-io, H-ujo, H-lando** Hessen.

hesperid/o *gra* kvöldstjarna, næurfjóla (*Hesperis*).

Hesperidin/oj *goð* Vesturdísir (en Herakles rænda gulleplum þeirra).

hetajr/o *sag* hetera; gleðikona.

hetero/ *vís* (orðshluti úr grísku), ósam-, ólíkur, öðruvísi.

heterodoks/a rangtrúaður; frábrugðinn.

heterogen/a *vís* ósamkynja; misþátta; misleitur.

heteronomi/o *fél* ósjálfstæði.

heteropolar/a *efn* víxlþóla.

heteropoliacid/o *efn* blönduð sýra.

heterotrof/a *gra* sem lýtur að ófrumbjarga lífverum.

heterozigot/o *líf* arfblendingur, arfblendinn maður.

hetman/o 1 kósakkaforingi. **2** herforingi.

heñristik/o *hei* aðleiðsluráðning.

Heziod/o *per* Hesíódos (forngrískt skáld).

hezit/i *áhl* hika. **-o** hik, hikun. **-a** hikandi. **-ema** óráðinn, hikandi. **-igi** láta hika, gera hikandi. **sen-e** án hikunar, hiklaust, tafarlaust.

hiacint/o *gra* hýasinta, goðalilja (*Hyacinthus orientalis*). **akvo-o** vatnagoði, vatnahýasinta (*Eichhornia crassipes*).

Hiad/oj *stj* Regnstirnir (stjörnuþyrping í Nautinu).

hiat/o *ská* hljóðgap.

Hiberni/o Írland.

hibisk/o *gra* stokkrós (*Hibiscus*).

hibrid/o *líf* kynblendingur. **-a** kynblandaður, tvíætta.

hid/a *ská* voðaljótur; viðbjóðslegur.

hidalg/o *per* spænskur aðalsmaður.

hidatid/o *læk* blöðrudóttir, sullungi. **-ozo** sulla-veiki.

hidr/ *vís* = **hidrogeno** vetnis-. **-i áhr** vetna. **-acidoj** vetnissýrur. **-ido** hýdríð. **-oksido** hýdroxíð.

hidr/o 1 *goð* Lernuormur (skrímli sem Herakles hjó hausana níu af); óvættur, forynja. **2** afturkomandi hætta. **3** *dýr* hýdra, armslanga, holsepi sem lifir í ósöltu vatni (*Hydra*). **-oidoj** holsepar (*Hydroida*). **-uloj** hveljur, hveldýr (*Hydrozoa*).

Hidr/o stj **Vira -o** Lagarormurinn (stjörnumerkið Hýdrus). **Ina -o** Vatnaskrímlið (stjörnumerkið Hýdra).

hidracin/o *efn* díamíð.

hidrant/o *umf* vatnspóstur; brunahani.

hidrarg/o *efn* kvikasílfur (*Hg*). **-a** kvikasílfurs-.

hidrat/o *efn* hýdrat. **-a** hýdrats-. **-(ig)i áhr** vatna. **-igi** vatnast. **de-igi, des-i áhr** þurrka, svipta vatni.

hidraülik/o *vís* vatnsaflsfræði. **-a** vökva-.

hidrazin/o *efn* hýdrasín.

hidrid/o *efn* hýdríð.

hidro/ *vís* (orðhluti úr grísku) = vatn.

hidrocefal/o *læk* vatnshöfuð, vatnshaus, vatnsheili.

hidrodinamik/o *eðl* vökvaafllfræði.

hidroelektr/o *vís* rafmagn framleitt með vatnsafl. **-a** vatnsraf-.

hidrofil/a *líf* *efn* vatnssækinn.

hidrofobi/o *læk* vatnsfælni.

hidrofon/o *sig fja* neðansjávarhlustunartæki.

hidrogen/o *efn* vetni, vatnsefni (*H*). **-a** vetnis-. **-i áhr** = **hidri**. **-a klorido** vetnisklóríð. (s. einnig **klorida acido**).

hidrografi/o *sjó ldf* haffræði.

hidroher/o *dýr* flóðsvín (*Hydrochærus*).

hidrokarbid/o *efn* vetniskolefni.

hidrokorak/o = **kormorano**.

hidrokotil/o *gra* vatnsnafl (íslensk vatnajurt) (*Hydrocotyle*) (= **akvoteler**).

hidroksil/ *efn* hýdroxý.

hidroksid/o *efn* hýdroxíð.

hidroksil/o *efn* hýdroxýl.

hidroliz/i *áhr* *efn* kljúfa með vatnsrofi; framkvæma vatnshvörf. **-o** vatnsrof, vatnsgreining. **-ebla** sem kljúfa má með vatnsrofi.

hidromeðhanik/o vatnsaflsfræði.

hidrometr/o *eðl 1* vatnspungamælir, lagarvog. **2** vatnsrennismælir. **-io** vatnsfræði.

hidroni/o *efn* hýdróníum.

hidroplan/o *flu* sjóflugvél.

hidrops/o *læk* vatnssýki. **-iga nefrito** vatnsnýra. **-ulo** vatnssjúkur maður.

hidrore/o *læk* vatnsrennsli. **naza -o** nefrennsli, rennsli úr nefi.

hidrostatik/o *vís* vatnsstöðufræði, vatnsþrýstingsfræði. **-a** vatnsstöðu-.

hidrosulfít/o *efn* hýdrósúlfít.

hidroterapi/o *læk* vatnslækning(ar). **-a** vatnslækninga(r)-.

hien/o *dýr* híena, hýena (*Hyæna*).

hieraci/o *gra* undafífill (*Hieracium*).

hierarki/o **1** klerkavald, tignarröð klerka, helgi-vald. **2** virðingarröð, valdaröð.

hieratik/a *fff* **1** klerklegur, prestlegur. **2** helgi-(einkum um skrift Fornegypta).

hieraŭ *mfr* **1** í gær. **2** um daginn, nýlega, rétt áður. **3** = **hieraŭo**. **-a** gærdags-, sem gerðist í gær; liðinn. **-a tago** = **hieraŭo**. **-o** gærtdagur; aðfangadagur. **- matene** í gærmorgun. **- vespere** í gærkvöldi. **antaŭ-** í fyrradag.

hierodul/o *inn* helgivændismaður. **-eco** helgivændisstofnun. **-ino** helgivændiskona.

hierofant/o *trú* æðstiprestur (í launhelgum í Elevis).

hierogami/o vígslugerð, helgihjónavígsla.

hieroglif/o *vís* helgirún; myndletur, hieróglýfur. **-a** myndleturs-.

Hieronim/o *per* Híerónýmus.

hif/o *gra* sveppþráður.

Higiea *god* Hygieia (heilbrigðisgyðja hjá Forngríkkjum).

higien/o *vís* heilsufræði; hollusta. **-a 1** heilsufræðilegur. **2** hollustu-, heilbrigðis-. **-isto** heilsufræðingur.

higrograf/o *veð* loftrakarit.

higrometr/o *veð* (loft)rakamælir. **-io** loftrakafræði. **-ia** rakafræðilegur.

higroskop/o *veð* rakamælir. **-a 1** rakamælis-. **2** vökvadrægur, gleypur, gljúpur.

hikori/o *gra* hikkorítré (*Carya*).

Hiksos/o *sag* Hyksos.

hil/o 1 *dýr* lauffroskur (*Hyla*). **2** *lfæ* port, hlið.

pulma -o lungnafort, lungnahlið. **ovaria -o** eggjakerfishlið. **-edo** *dýr* lauffroskaætt (*Hylidae*).

Hilari/o *per* Hílaríus.

Hilda *per* Hildur.

Híle/o *trú* Híllel. **h-ismo** frummynd af bræðralagsstefnu, híllelismi.

hilum/o *gra* nafla (á baunum og því um líkt).

Himalaj/o *ldf* Himalajafjöll.

himati/o *sag* (forngrísk eða rómversk) kápa.

himen/o 1 *lfæ* meýjarhaft, meýdómsmerki. **2** *ská* hjúskapur, brúðkaup. **-a** brúðkaups-.

Himen/o *god* Hymenaios (brúðkaupsguð hjá Forngríkkjum).

himene/o *gra* fuglatré (*Hymnæea*).

himenomicet/oj *gra* beðsveppir, himnusveppir (*Hymenomyces*).

himenopter/oj *dýr* æðvængjur (*Hymenoptera*).

himn/o *bók* lofsöngur, sálmur, hymni. **-a** sálma-. **-adi** *áhl* syngja sálma, lofsyngja. **-aro** sálmabók. **nacia -o** þjóðsöngur. **-ologo** sálmaskáld, sálmafræðingur. **-ologio** sálmafræði.

hin/o 1 *dýr* múlasni. **2** *bib* hin (= um 6,1 lítri).

hinajan/o *trú* Hinajana-búddismi.

hind/o *per* Indverji. **-a** indverskur. **H-io, H-ujo** *ldf* Indland. **Cisganga H-ujo** Indland vestanmegin Ganges. **Transganga H-ujo** Indland austanmegin Ganges. **-ia** Indverja-, Indlands-. **-ia lingvo** hindverska. **-eŭropa** indóevrópskur.

Hindi/a oceano *ldf* Indlandshaf.

hindu/o *trú* hindúí. **-ismo** hindúasiður, hindúatrú, hindúismi. **-a** hindúá-, hindúískur.

Hindukuŝ/o *ldf* Hindukush.

Hindustan/o *ldf* **1** = **Cisganga Hindujo**. **2** Hindústan.

hioglos/o *lfæ* tunguvöðvi.

hioid/o *lfæ* málbein, tungubein.

hiosciamin/o *efn* hýoskíamín (= **hiskiamino**).

hip/o *gar* trjáhnífur.

hiper/ *vís* (forskeyti úr grísku), of-, ofur-.

hiperbat/o *mfr* óvenjulegt orðalag.

hiperbol/o 1 *stæ* breiðbogi, gleiðbogi. **2** *mfr* ýkjur, öfgar. **-a 1** breiðbjúgur, gleiðbjúgur, breiðboga-, gleiðboga-. **2** öfgafullur, ýktur. **-oido** *stæ* breiðbogaflötur, gleiðbogaflötur.

Hiperbore/oj *god* norðurheimskautsbúar, norðurbyggjar.

hiperemi/o *læk* blóðríki um of, blóðsókn.

hiperestezi/o *læk* tilfinningarofnæmi.

hiperik/o *gra* gullrunni (*Hypericum*). **-acoj** gullrunnaætt (*Hypericaceae*).

hiperkriz/a *eðl* yfirmarks- (um hita).

hipermetrop/a *læk* fjarsýnn. **-eco** fjarsýni.

mal-eco = **miopeco**.

hiperon/o *eðl* ofureind.

hipertensi/o *læk* ofþensla, ofþrýstingur. **-igilo** ofþrýstingslyf; ofþenslulyf.

hipertrofi/o *læk* ofvöxtur. **-a** ofvaxinn. **-i** *áhr* orsaka ofvöxt í.

hipn/o *gra* (*Hypnum*). **-acoj** faxmosaætt (*Hypnaceae*).

hipnot/o *læk* dá, dásvefn. **-a** svæfandi; dáleiðslu-. **-i** *áhl* vera í dá. **-ismo** dáleiðsla; dáleiðslufræði. **-igi** *áhr*, **-izi** *áhr* dáleiða. **sin -izi** starblína. **-isto** dávaldur, dáleiðandi. **-izato** dáþoli.

hipnoz/o *læk* dá.

hipo/ *vís* (forskeyti úr grísku), undir-, -skortur.

Hipodamia *per* Hippodamía (dóttir Öномаosar, konungs í Elis).

hipoderm/o *lfæ* leðurhúð, undirhúð.

hipodrom/o *ff* **1** þaðreimur, skeiðvöllur. **2** kappreiðabraut, kappreiðasvið.

hipofagi/o = **êvalmanĝado**.

hipofiz/o *lfæ* dingull, heiladingull.

hipogastr/o *lfæ* neðri hluti kviðarins.

hipoge/o *ff* **1** neðanjarðargröf. **2** neðanjarðarhaf.

hipogin/a *gra* undirsætinn.

hipoglos/o **1** *dýr* lúða, flyðra, spraka (*Hypoglossus*). **2** *lfæ* tungutaugar.

hipogrif/o *god* hestgammur, vængfákur (vængjaður hestur með ránfuglshaus).

hipohondri/o = **hipokondrio**.

hipokamp/o *god* *dýr* **1** sæhestur (*Hippocampus*). **2** hestfiskur (ófreskja).

hipokaŝtan/o *gra* hrossakastanía (= **êvalkaŝtano**) (*Aesculus hippocastanum*). **-acoj** hrossakastaníuætt (*Hippocastanaceæ*).

hipokaŝt/o *ff* **1** (há) Kínverjum hitunarmiðstöð. **2** staður með neðanjarðarhitun.

hipokondr/o *lfæ* efri hluti kviðarins undir rifjabogunum.

hipokondri/o *læk* ímyndunarveiki, þunglyndi. ókæti, dapurleiki. **-a** ímyndunarveikur. **-ulo** ímyndunarveikur maður.

hipokotiledon/o *gra* undirkiðblað.

Hipokrat/o *per* Hippókrates (faðir læknislistarinnar).

Hipokren/o *ská* Hippókrène, Hestslind (á Helíkonfjalli).

hipokrit/i *áhr* hræsna. **-a** hræsnisfullur, óeinlægur. **-e** hræsnislega. **-o**, **-ado** hræsni, hræsnismál. **-eco** hræsni. **-ulo** hræsniari.

hipola/o *dýr* söngvari (fugl) (*Hippolais*).

Hipolit/o *bók* Hippólýtós. **-a** Hippólýte (skjaldmeyjadrottning).

Hipomen/o *god* Hippómenes.

Hipon/o *sag* Hippó (hafnarborg í Númidíu sem nú heitir Annaba).

hipopotam/o *dýr* flóðhestur, nílhestur, vatnahestur, nykur (*Hippopotamus*).

hipospadi/o *lfæ* neðanrás (reðurs).

hipostaz/o **1** *læk* blóðsig í lungum. **2** *hei kri* guðleg vera.

hipostil/o *ff* súlnasalur.

hipotalam/o *lfæ* undirstúka.

hipotek/o *lög* veð, fasteignaveð. **-a** veð-. **-i** *áhr* veðsetja. **sen-a** skuldlaus, sem ekkert hvílir á (um fasteign). **ŝip-o** skipaveð.

hipotentar/o *lfæ* litlafingursbunga.

hipotensi/o *læk* vanþensla, blóðþrýstingslækkun, lágþrýstingur. **-igilo** þrýstingslækkunarlyf. **-ulo** maður með lágþrýsting.

hipotenuz/o *stæ* langhlið (réttthyrms þríhyrnings).

hipotez/o *hei* tilgáta, getgáta, ágiskun. **-a** ímyndaður, hugsaður, tilgátu-. **-i** *áhr* búa til tilgátu, ímynda sér, gera ráð fyrir.

hipsogram/o *ffa* hæðarrit (= **niveldiagramo**).

hipsometr/o *vís* hæðarmælir.

hipurid/o *gra* lófótur (*Hippuris vulgaris*). **-acoj** lófótsætt.

hirak/o *bib* stökkhéri (Ok. 30:26) (= **prokavio**).

Hirkan/o *sag* Hyrkanus.

Hiroŝim/o *ldf* Hírósíma (borg í Japan).

hirt/a **1** (um hár) stríður. **2** úfinn, loðinn, ógreiddur. **3** (um stíl) ófágaður. **-eco** loðna. **-igi** reisa (hár), ýfa. **-igî** ýfa sig, ýfast. **-ismo** *læk* óeðlileg loðna, skeggvöxtur (á konum). **-ulo** hárugur maður.

hirud/o *dýr* blóðsuga (*Hirudo*). **-uloj** blóðsugur (undirflokkur) (*Hirudinea*).

hirund/o *dýr* svala (*Hirundo*). **-a** svölu-. **-edoj** svöluætt (*Hirundinidæ*). **-vostulo** = **makaono**. **bord-o** bakkasvala (*Riparia riparia*). **dom-o** landsvala (*Hirundo rustica*). **mar-o** = **glareolo**. **mur-o** = **apuso**. **urb-o** bæjarsvala (*Chelidon urbana*). **-vosto** töpp (í geirneglingu). **-vostigi** geirnegla.

his/i *áhr* sig vinda, draga upp. **-ilo** dragreipi. **duon-i** *áhr* draga upp í hálfu stöng.

hiskiam/o *gra* hænsnabani (*Hyoscyamus*).

hiskiamin/o = **hiosciamino**.

hisop/o *bib* *gra* ísópur (*Hyssopus vulgaris*).

hispan/o *per* Spánverji. **-a** spænskur. **H-io**, **H-ujo** **1** *ldf* *fél* Spánn. **2** *ldf* Pýreneaskagi. **-ismo** spænskuletta. **-amerikana** spænskamerískur. **-omaŭra** márískur.

hist/o *lfæ* vefur. **-ogenez** vefjamyndun. **-okemio** vefjaefnafræði. **-olog** vefjafræðingur. **-ologio** vefjafræði.

histamin/o *lfe* histamín.

histerez/o *eðl* seinkun, töf. **magneta -o** *eðl* segulheldni. **-a ciklokurbo** *eðl* segulheldnislykkja.

histeri/o *læk* *sál* sefasýki, móðursýki, heilakvik. **-a** móðursjúkur, sefasjúkur, heilakviksveikur. **-ulo** sefasjúklingur.

histori/o **1** saga, sagnfræði. **2** frásaga, ævintýri. **3** skröksaga, lygasaga. **-a** **1** sagnfræðilegur, sögulegur. **2** sannsögulegur. **-eco** sögugildi, sögulegur

sannleikur. **-eto** smásaga, skríttla. **-isto** sagnfræðingur. **antaŭ-o** forsaga. **antaŭ-a** forsögulegur. **pra-o** fornaldarsaga. **art-o** listasaga. **religi-o** trúarsaga. **mond-o** mannkynssaga. **natur-o** náttúrufræði.

historiograf/o *per* sagnaritari. **-io** sagnaritun.

histrík/o *dýr* holubroddgöltur (*Hystrix*).

histrion/o *sag* *per* farandleikari, lélegur leikari; trúður, fífl. **-ado** öfgafengin leiklist.

Hitit/o *sag* Hetíti. **-a** Hetíta-, hetískur.

Hitler/o *per* Hitler. **-a** Hitlers-. **-ano** stuðningsmaður Hitlers. **-ismo** stjórnmalakerfi Hitlers.

hm! *mfr* hm!.

ho! *mfr* hó, ó, æ. **-ve** ó, æ, því miður.

hobal/o = **mirho**.

hoboj/o óbó.

hodiaŭ **1** í dag. **2** nú á dögum. **3** dagurinn í dag. **-a** sem gerist í dag. **-a tago** = **hodiaŭ**. **-o** dagurinn í dag. **-matene** í morgun. **-vespere** í kvöld.

hodometr/o *ldm* skrefmælir, vegmælir.

Hohencolern/oj *sag* Hohenzollernætt.

Hohenstaŭf/oj, **Hohenstaŭfen/oj** *sag* Hohenstaufenætt.

hoj! *mfr* hæ!. **-i áhr** kalla (til skips, frá fjarlægð), húa. **-ilo** gjallarhorn.

hoj/o *bún* hlújárn.

hojl/i *áhl* nýy ýlfra, góla.

hok/o *íþr* **1** krókur. **2** snagi. **3** kengur (hurðar), hjara. **4** öngull. **5** krókslag. **-a** **1** boginn, krókóttur. **2** útbúinn með krók(a). **-i áhr** krækja; fá á öngul. **-aro** (fiski)lóð. **-ego** gripur. **-eto** **1** (lítill) krókur. **2** skál, merkið $\sim$ í $\ddot{u}$. **-ingo** *tæk* lykkja. **boat-o** bátshaki. **buton-o** (stígvéla)hnepari. **ĉen-o** keðjukrókur. **fajro-o** = **noĉostango**. **fiŝ-o** = **hoko** **4**. **fiŝ-i áhr** veiða á öngul. **kurten-o** gluggatjaldskrókur, gardínukrókur. **pend-o** = **hoko** **2**. **pord-o** hjara. **serur-o** allsherjarlykill. **ŝaf-o** smalastafur. **ŝlos-o** þjófalykill. **-fadeno** færi.

Hokajd/o *ldf* Hokkaido (japönsk eyja).

hoke/o *íþr* hokkí (knattleikur). **-ilo** hokkíknattre, hokkíkylfa.

hola! *mfr* hæ!, bíddu!.

Holand/o Holland. (Ath. best er að nota **Holando** um landshlutann en **Nederlando** um sjálft landið). **-ano** Hollendingur. **Nova -o** Nýja Holland, Ástralía.

hold/o *sig* lest, farmrými (skips) (= **ŝipkelo**).

holding/o *ver* eignarhaldsfélag, móðurfyrirtæki, yfirráðafélag.

Holivud/o *ldf* Hollywood, Hollívúdd.

holk/o *gra* hestagras, loðgresi (slæðingur) (*Holcus*).

holmi/o *efn* holmíum, holmín (*Ho*).

holocefal/oj *dýr* hákettir (*Holocephali*).

holocen/o *jar* nútími (= **aluvio**).

Holofern/o *bib* Hólófernes.

holograf/o *lög* eiginhandarerfðaskrá.

holografi/o *tæk* heilmýndun, almyndun.

holoste/o *gra* (*Holosteum (umbellatum)*). **-oj** *dýr* beingljáfiskar (*Holostei*).

holoturi/o *dýr* sæbjúga (*Holothuria*) (= **markolbaso**).

Holstini/o *inn* Holstein, Holtsetaland. **-ano** Holtseti.

hom/o *dýr* maður. **-a** mannlegur; manns-, manna-. **-aro** mannkyn. **-arano** **1** heimsborgari. **2** bræðralagsmaður. **-aranismo** bræðralagsstefna. **-eco** manneðli. **-ego** = **giganto**. **-eto** dvergur, smávaxinn maður. **-ido** mannsins barn (sbr. *la Filo de homo (Jesuso): mannssonurinn*). **-ino** kvenmaður. **-amo** mannkærleiki, mannúð. **-ama** mannúðlegur. **-plena** fjölmennur. **ĉiu-a** almennur, allsherjar-. **inter-a** manna á milli. **komune-a** alþýðu-, allra manna. **kvazaŭ-o** **1** mannlíki. **2** fuglahræða. **mal-o** skrælingi, skrímli. **ne-a** ómannlegur. **pra-o** frummaður. **sen-a** óbyggður, auður. **sen-igi** eyða að íbúum. **super-o** ofurmenni. **super-a** tröllaukinn. **grand-eco** göfuglyndi. **multe-a** = **homplena**. **neĝ-o** snjómaður. **pajlo-o** leppur, heybuxi. **ran-o** froskmaður.

homeopat/o *læk* smáskammtalæknir. **-io** smáskammtalækningar. **-ia** smáskammta-.

Homer/o *bók* Hómer. **-a** Hómers-, hómerskur, Hómerslegur.

homili/o *prédikun*, húslestur.

homo/ *vís* (orðshluti úr grísku) sam-.

homofon/o *hlj* samhljóða orð.

homogen/a *vís* *stæ* eingerður, samkynja, samþátta; einsleitur. **-eco** eingerð, samþætti. **-igi** gera einsleitun, jafna; fitusprengr (mjólk).

homolog/a *stæ* *efn* *lfæ* samsvarandi. **-eco** samsvörun.

homonim/o *mfr* einsheiti. **-eco** einsnefning.

homoseksual/a = **samseksama**.

homoteti/a *stæ* einslaga.

homozigot/o *líf* arfhreinn einstaklingur; samerfðafruma.

homunkul/o *vís* gervidvergur.

Hondur/o, **Honduras/o** *ldf* Hondúras. **-a** hondúrskur. **-ano** Hondúri, Hondúrasbúi.

honest/a **1** heiðarlegur, ráðvandur. **2** siðsamur. **-o**, **-eco** ráðvendni, heiðarleiki; siðsemi. **-ulo** ráðvandur maður. **mal-a** óráðvandur, óheiðarlegur. **mal-o**, **mal-eco** óráðvendni, óheiðarleiki, ósiðsemi. **mal-aĵo** óheiðarlegt verk, óheiðarlegt orð.

mal-ulo óráðvandur maður. **ne-a** óáreiðanlegur.

Hongkong/o *ldf* Hong Kong.

honor/i *áhr* **1** virða (mikils), hafa í heiðri. **2** heiðra, sæma. **-a** **1** heiðarlegur, sómasamlegur, sæmdar-. **2** virðingarverður. **3** heiðurs-. **-o** heiður, sómi, virðing. **-ado** virðing. **-aĵo** heiðursmerki; heiðursgjöf, heiðurstákn. **-iga** til sæmdar. **-inda** háttvirtur, heiðvirðilegur. **mal-i** *áhr* vanvirða; ærumeiða; óvirða, smána. **mal-o** óþokki, svívirðing, smán. **mal-a** vansæmandi, óheiðarlegur. **sen-a** virðingarlaus, ósæmilegur. **sen-o** skömm. **sen-igi** svívirða.

honorari/o ómakslaun, borgun, gjald, kaup, ritlaun. **-i** *áhr* borga ómakslaun.

Honŝu/o *ldf* Honsjú (japönsk eyja).

hont/i *áhl* blygðast sín, skammast sín. **-o** *bib* skömm; blygðunarsemi; smán. **-a** feiminn, skamm-arlegur. **-a parto** hreðjar; sköp. **-ema** feiminn. **-igi** láta skammast sín, láta verða til skammar. **-iga** sem er til skammar. **-igi** verða til skammar. **-inda** svívirðilegur, auðvirðilegur. **-indaĵo** **1** svívirðing, smán, niðingsverk. **2 = honta parto**. **-indulino = senhontulino**. **sen-a** blygðunarlaus. **sen-eco** ósvífni, óskammfeilni, blygðunarleysi. **sen-igi** gera blygðunarlausan. **sen-ulino** dækja. **seks-o = pudoro**.

hop! *mfr* hopp!, hoppsasa!. **-i** *áhl* hoppa, stökkva (öðrum fæti).

hoplit/o *inn* þungvopnaður fótgönguliðsmaður (há Forngríkkjum).

hor/o **1** klukkustund, klukkutími. **2** *Kioma -o estas?* Hvað er klukkan? **3** tími. **4** *trú* tíð. **-a** klukkutíma-. **-a angulo** *stj* tímahorn. **-a zono** tímabelti. **-aro** ferðaáætlun, tímaáætlun. **labor-oj** vinnutími. **last-a** á síðustu stundu. **lerno-o** kennslutími. **-montra ombro** stigskuggi (Jes. 38:8).

Horaci/o *per* Horatíus.

hord/o **1** flokkur, sveit (hirðingja). **2** ránsflokkur. **la Ora H-o** Tartaraflokkurinn.

horde/o *gra* **1** bygg (*Hordeum*). **2** bygggrjón. **-a kaĉo** bygggrautur. **-aĵo** byggmatur. **perla -o** perlugrjón.

hordeol/o *læk* vogrís (á auga).

horizont/o **1** sjóndeildarhringur, sjónbaugur. **2** sjónarrönd; skilningur. **videbla -o** *sjó* sýnilegur sjóndeildarhringur. **ĉiela -o** *sjó* sjónbaugur. **sen-a** **1** án sjónarrandar. **2** ótakmarkaður. **malvast-a** þröngsýnn.

horizontal/a láréttur. **-o** lárétt lína, láréttur flötur. **-eco** lárétt ástand. **-iĝo** *flu* afréttun, útjöfnun (flugvélar).

horloĝ/o klukka, stundaklukka; úr. **-a** klukku-. **-eto** lítil klukka, úr. **-isto** úrsmiður. **-ujo** úrkassi. **akvo-o = klepsidro**. **brak-o** armbandsúr. **kesto-o** gólfklukka, standklukka. **klik-o**, **kontrol-o** skeiðklukka. **kukol-o** gaukklukka. **pendol-o** pendúllukka. **poŝ-o** vasaúr. **sablo-o** stundaglas. **sun-o** sólúr. **vek-o** vekjaraklukka.

hormin/o *gra* drekagin (garðjurt) (*Horminium*).

hormon/o *lfæ* *gra* hormón, vaki.

Horn/a Kabo *ldf* Hornhöfði (syðst í Suður-Ameríku).

hororo/o *bók* kuldahrollur, hryllingur, viðbjóður. **-a** hryllilegur, viðbjóðslegur. **-i** *áhl* hrylla (við). **-igi** hræða.

horoskop/o *trú* stjörnuþá, ævisjá, hóróskóp.

hort/o *ská* aldingarður.

hortensi/o *gra* hindarblóm, vatnsrunni, hortensía (*Hydrangea hortensis*).

hortikultur/o garðrækt, garðyrkja. **-ejo** gróðr-arstöð. **-isto** garðyrkjumaður, garðyrkjufraeðingur.

hortulan/o *dýr* kjarrtittlingur (*Emberiza hortulana*).

Horus/o *goð* Hórus (sólarguð hjá Fornegyptum).

hosana! hósanna! (hebreskt orð sem merkir „Frelsa oss“).

hospic/o *inn* húsaskjól, gistiheimili (í klaustri).

hospital/o *læk* sjúkrahús, sjúkrahæli. **-a** sjúkrahús(s)-.

hosti/o *kaþ* obláta, altarisbrauð, brauðið (í altarisakramentinu). **-ujo** bakstursskrín, oblátuaskja. **-levado** *kaþ* upplyfting oblátu. **-montrilo** oblátuáhalð (til sýnis).

Hoŝea *per* Hósea.

hot!, hoto! *mfr* hopp!.

hotel/o *sag* **1** gistiús, hótél. **2** (í Frakklandi) herragarður. **-a** hótél-. **-isto**, **-mastro** hótélstjóri.

Hotentot/o *per* Hottintotti.

hu! *mfr* svei!. **-i** *áhl* **1** væla. **2** hæða, spotta. **3** hvína. **-ha!** svei mér. -, - uhú (ugluvæl).

hub/o jörð (*fornt*). **-ulo** smábóndi.

Hubert/o *per* Húbertus.

Hudson/o *ldf* Hudson-á, Hudson river. **-a Golfo** Hudsonflói. **-a Markolo** Hudsonsund.

huf/o *dýr* hófur. **-uloj** hófdýr (*Ungulata*). **-umo**, **-fero** skeifa. **-umi**, **-feri** *áhr* járna. **nepar-uloj** *dýr* stakhæfingar, staktæð dýr (*Perissodactyla*). **par-uloj** *dýr* jafnhæfingar, klaufdýr (*Artiodactyla*). **pra-uloj** frumhófdýr (*Protungulata*). **unu-ulo** einhæfingur (= **ekvo**).

Hug/o *per* Húgó, Hugí.

hugenot/o *kri* franskur kalvínstrúarmaður,

húgenotti.

huj! *mfr* æ, ó.

Huĵi = Fuĵi.

hul/o **1** *sig* lognalda, undiralda, ylgja. **2** *flu* skrokkur (skips eða flugvélar) (= **ŝelo**). **hula-o** húla-húladans.

huligan/o óspektagemlingur.

hum/o *bún* jarðvegur, mold.

human/a mannúðlegur, mildur. **-eco** mannúð, manngæska. **-igi** gera mannúðlegri, milda. **-ismo** mannúðarstefna; fornmenntastefna, húmanismi. **-isma** húmanískur. **-isto** húmanisti, fornmenntamaður. **mal-a** ómannúðlegur; miskunnarlaus.

humer/o *lfæ* upphandleggsbein, upparmsleggur.

humid/a *eðl* rakur. **-o**, **-eco** raki. **grado de -eco** rakastig. **absoluta -o** *veð* rakamagn. **mal-a** *veð* rakalítill.

humil/a auðmjúkur, lítillátur. **-eco** auðmýkt, lítillæti. **-ega** sleikjulegur. **-igi** auðmýkja; lítillækka. **-igo** auðmýking; lítillækkun. **-iĝi** auðmýkja sig. **-iĝo** sjálfsauðmýking. **-ulo** auðmjúkur maður. **mal-a** drambsamur, hrokafullur. **mal-o**, **mal-eco** hroki, dramb, ofmetnaður.

humor/o *læk* **1** skap, skaplyndi. **2** = **humuro**. **3** vökvi, vessi. **-a** *læk* **1** skap-. **2** = **humura**. **3** líkamsvessa-. **-ismo** vessakenning. **-isto** = **humuristo**. **bon-igi** uppörva, herða upp. **malbon-igi** skaprauna.

humoresk/o *tón* húmoreska, gletta.

humur/o kímni, fyndni. **-a** kíminn, kímilegur, gamansamur. **-aĵo** **1** kæti, gamansemi; gamanyrði. **2** kímnirit; gaman, glens, spaug. **-isto** kímnskáld; fyndinn maður og gamansamur, spaugari.

Hun/o *sag* **1** Húni. **2** villimaður, skrælingi. **-a** Húna-.

hund/o *dýr* hundur (*Canis*), *rakki*. **-a** **1** hunda-

2 vesæll, aumur. **-aĉo** hundkvikindi. **-aro** hunda-hópur. **-ejo** hundagirðing, hundaeldisstöð. **-eto** smáhundur, lítill hundur. **-ido** hvölpur. **-ino** tík. **-ujo** hundahús, hundakofi, hundaklefi. **vir-o** hundur. **ĉas-o** veiðihundur. **ĉen-o** tjóðraður hundur, varðhundur. **dan-o** danskur hundur (gríðarstór). **fajro-o** hlóðagrind. **halt-o** fuglaveiðihundur (sem vísar til fugls). **hispan-o** = **spanielo**. **kort-o** varðhundur. **lepor-o** = **levrelo**. **lup-o** úlfhundur, dýrhundur. **mar-o** **1** selur. **2** sægarpur. **mel-o** = **vertago**. **sang-o** blóðhundur. **ŝaf-o** fjárhundur. **spur-o** **1** sporhundur. **2** spæjari. **ter-o** völskuhundur. **vulpo-o** refahundur.

Hund/o *stj* Stórhundur (stjörnumerki). **Malgranda -o** Litlihundur (stjörnumerki). **-aj tagoj** hundadagar. **-a Stelo** Hundastjarnan, Sírius (stjarnan α í Stórahundi).

hungar/o Ungverji. **-a** ungerskur. **H-io**, **H-ujo** Ungverjaland.

hup/o *dýr* *tæk* **1** skúfur. **2** flauta (á bíl o.þ.u.l.). **-i** *áhl* flauta.

hura *mfr* húrra. **-i** *áhl* hrópa húrra, húrra.

hurdo/o grind; rimlagirðing. **-okurado** grindahlaup.

huri/o *trú* *per* **1** yndismær (í Paradís múham-eðstrúarmanna). **2** yndisfögur kona.

hurl/i *áhl* ýlfra, spangóla.

Huron/o *per* Huronindíáni. **-a Lago** *ldf* Huronvatn.

Hus *sag* Jóhann Húss (tékkneskur siðbótarmaður). **-ano** fylgismaður Jóhanns Húss.

husar/o húsari.

huŝ! *mfr* burt, farðu, snautaðu, svei.

hu-u-u! *mfr* þytur vinds.

huz/o *dýr* styrja (í Svartahafi og Kaspíahafi) (*Acipenser huso*).

Hĥ, ĥ *mfr* 11. stafur esperanto-stafrófsins. *Ath.* Það má breyta **ĥ** í **k** (samkvæmt reglu frá 1921) ef það stendur rétt eftir **r**. Síðan hefur þessi venja orðið algengari (nema misskilningur geti orðið).

ĥ/o *mfr* há með hatti (heiti bókstafsins ĥ).

Hĥabakuk/o *per* Habakkuk.

Hĥagaj/o *per* Haggaí.

ĥalazi/o = **kalazio**.

ĥalde/o *per* Kaldei. **Hĥ-ujo** *ldf* Kaldea.

Hĥam/o *bib* Kam (sonur Nóa). **-ido** Hamíti. **-a** hamítískur. **-idaj lingvoj** hamítísk tungumál.

ĥameleon/o *dýr* kameljón (*Chamaeleo*). **-a** 1 kameljóns-. **2** hverflyndur.

ĥamsin/o heit sunnan- eða suðvestanátt (í Egyptalandi).

ĥan/o *sag* *per* khan, austrænn prins.

Hĥanoĥ *per* Henok.

ĥaos/o **1** óskapnaður, ginnungagap. **2** ringulreið. **-a** **1** óskipulegur, á ringulreið. **2** sem lýtur að ginnungagapi.

ĥaradri/o *dýr* sandlóa (*Charadrius*). **-edoj** lóuætt (*Charadriidæ*). **-oformaj** = **vadbirdoj** (*Charadriiformes*).

Hĥaribd/o = **Karibda**. Á sama hátt finnast önnur grísk nöfn sem byrja á **Hĥ**, á **K**.

Hĥarkov/o *ldf* Kharkov.

Hĥaron/o *stj* Karon (eitt tungla Plútós).

ĥat/o *ská* strápakinn kofi.

ĥeder/o piltaskóli gyðinga, heder.

ĥeloni/o *dýr* sæskjaldbaka (*Chelonia*). **-edoj** sæskjaldbökuætt (*Cheloniidæ*).

ĥemi/o *vís* = **kemio**.

Hĥetid/oj *bib* = **Hititoj**.

ĥetognat/oj *dýr* pílormar (*Chaetognatha*).

ĥi *mfr* kí, 22. bókstafur gríska stafrófsins (Χ, χ).

ĥil/o = **ĉilo**.

ĥimer/o **1** *god* Kímera (óvættur, ljón að ofan-

verðu, dreki að neðanverðu, en hauðna í miðju). **2** hugarburður, draumórar. **3** *dýr* hámúsaættkvísl (*Chimæra*). **-a** furðulegur, ótrúlegur, ímyndaður. **-ulo** draumóramaður.

ĥin/o = **ĉino**. **Hĥ-ujo** = **Ĉinujo**.

Hĥiram/o *bib* Híram (konungur í Týrus).

ĥironekt/o *dýr* vatnpungrotta (*Chironectes*).

ĥiropter/o *dýr* leðurblaka (= **vespertuloj**) (*Chiroptera*).

ĥirurg/o = **kirurgo**.

ĥitin/o = **kitino**.

ĥiton/o **1** *dýr* nökkvi (*Chiton*). **2** = **kitono**.

Hĥizkija *bib* Hiskía (Júðakonungur).

ĥmer/o *sag* Kmeri.

ĥoan/o *lfæ* koknasir.

ĥoler/o *læk* kólera (= **kolerao**). **somera**, **sporada** **-o** iðrakvefsótt. **-a** kóleru-. **-eto** niðurgangur. **-ulo** kólerusjúklingur. **-oforma** eins og í kóleru.

ĥomer/o *bib* kómer (= 364 l).

ĥondroste/oj *dýr* brjósgljáfishar (*Chondrostei*).

ĥondrostom/o *dýr* nösungur (*Chondrostoma*).

ĥor/o *lei tón* **1** dans- og söngflokkur. **2** dans, söngur, kór (í grísku leikriti). **3** söngflokkur, kór. **infana** **-o** barnakór. **4** kórsöngur. **5** einræmishópur, flokkur. **-a** kór-. **-e** í einum kór. **-aĵo** = **ĥoro** **2**, **4**. **-ano** meðlimur dans- og söngflokks. **-ejo** kór, kórpallur (í kirkju). **-estro** **1** = **korifeo**. **2** = **kap-elestro**. **-isto** kórsöngvari.

ĥoral/o *tón* sálmalag, messusöngur.

Hĥorasan/o *ldf* Khorasan.

ĥord/o *lfæ* hryggstrengur. **-uloj** seildýr (*Chordata*).

ĥore/o fettu-brettu-sýki, rykkjadans.

Hĥoreb/o *bib* Hóreb.

Hĥorsabad/o *inn* Khorsabad (þorp í Írak).

ĥot/o *inn* kota (dans frá Aragóníu).

Hĥuram/o *per* Húram.

I, i 1 *mfr* 12. stafur esperanto-stafrófsins. **2** (í rómverskum tölum) I = einn, II = tveir, III = þrír. **3** *efn* I = **jodo**. **3** merki lögunar, t.d. **I-relo** I-braut. **4** I = itala lingvo. **5 i = I** (tölustafur). **6 i = $\sqrt{-1}$** . -greka ypsilon (= **ipsilono**).

-**i** *mfr* ending nafnháttar sagna, t.d. **iri** (að) fara; **paroli** (að) tala. - **modo** = **infinitivo**.

-**i**/ *mfr* (viðskeyti) **1 = -uj-** (í heitum landa), t.d. **Norvegio** = **Norvegujo**. **2** til að mynda fræðinafn úr nafni fræðingsins (einkum við **-graf**, **-krat**, **-log**, **-mat**, **-nom**, **-pat**, **-tom**, **-urg**, **-zof**), t.d. **agronomo** búfræðingur; **agronom-o** búfræði. **3** til að mynda orð sem merkir tækni úr heiti tækisins, t.d. **stetoskopo** hlustpípa, **stetoskop-o** hlustun, brjóstskoðun.

i/o *mfr* eitthvað, nokkuð. **-a** einhver, einhvers konar.

ia/i *áhl* rymja, hrína (um asna).

ial *mfr* einhvers vegna, af einhverju.

iam *mfr* einhvern tíma, einhverju sinni; nokkurn tíma, nokkru sinni. **-a** sem einu sinni var.

ibeks/o *dýr* steingeit (*Capra ibex*).

Iber/o *per* Íberi. **-a** íberískur. **-ujo** *ldf* Íbería, Spánn. **Kelt-o** þjóð blönduð af Keltum og Íberum og oftast nefnd Íberar.

iberid/o snækragi (*Iberis amara*); sveipkragi (*I. umbellata*).

ibis/o *dýr* íbis (*Ibis*).

-**icid**/ *líf bún* (óopinbert viðskeyti) eitur gegn, -eyðingarlyf, t.d. **herb-o** eitur gegn gróðri; **insekt-o** skordýraeitur.

-**id**/ *mfr* viðskeyti sem táknar **1** afkvæmi, niðja, t.d. **reĝ-o** prins, kóngssonur; **bov-o** kálfur. **Sturl-oj** Sturlungar. **2** *efn* -íð, t.d. **cian-o** sýaníð. **-o 1** barn, sonur. **2** niðji. **3** lærisveinn. **-aro** niðjar. **-arano** niðji.

Id/a -a Monto *ldf* Idafjall (en þar var París, sonur Príamosar, kvaddur til úrskurðar um fegurðarverðlaun meðal gyðjanna).

Id/o 1 leyninafn Louis de Beaufront. **2** Ído, heiti tungumáls sem de Beaufront og Couturat gaf út, sem átti að vera endurbætt esperanto. **-isto** ídisti, fylgismaður Ídos.

Idah/o *ldf* Idaho (fylki í Bandaríkjunum).

ide/o *hei* **1** hugmynd. **2** hugsun. **3** hugtak. **-a 1** hugsunar-, hugmyndar-. **2 = ideala**. **-aro** hugmyndakerfi; hugtök. **-ismo** hughyggja. **-isto** hughyggjumaður. **sam-ano** skoðanabróðir, samherji. **sam-anaro** esperantistar sem heild.

ideal/o 1 hugsjón. **2** fyrirmynd, afbragð. **-a** fyrirmyndar-, fullkominn. **-igi** klæða hugsjónarhjúpi, setja dýrðarblæ á. **-ismo 1** hugsjónastefna,

ídealismi. **2 = ideismo**. **-isto 1** hugsjónamaður, ídealisti. **2 = ideisto**. **sen-a** hversdagslegur, venjulegur.

ident/a samur, eins. **-aĵo** *stæ* **1** samstæða. **2** aljafna. **-eco** samsemd. *pruvi ies -econ*: sanna hver e-r er, sanna að e-r sé sá sem hann er sagður. **-igi 1** samsemja, samræta, taka sem eitt og sama. **2** þekkja, sanna (að e-r sé sá eða sá). **-iga plato** nafnnúmersplata. **-iga karto** persónuskilríki, nafnskírteini. **-igi kun** telja sig (vera), telja sig hluta (e-s).

ideografi/o *vís* myndletur. **-aĵo** myndleturstafur.

ideogram/o *vís* = **ideografiaĵo**.

ideolog/o hugmyndafræðingur. **-io 1** hugmyndafræði, hugtakfræði. **2** hugmyndakerfi. **-ia** hugmyndaalegur.

idili/o 1 sveitasæla. **2** einföld ást. **3** hirðingjaljóð. **-a** hirðingjafriðsæll, unaðslegur.

idioblast/o *gra* sérstæðingur.

idiom/o mál, tungumál; mállýska. **-a** mállýsku. **-aĵo** = **idiotismo**.

idiopati/o *læk* frumkvilli.

idiosinkrazi/o *læk* ofnæmi (gegn e-u sem öðrum verður gott af).

idiot/o *læk* **1** fábjáni, örviti. **2** bjáni, auli, fifl. **-a 1** fábjánalegur, hálfvitalegur. **2** asnalegur, heimskulegur. **-aĵo** vitleysa, asnaskapur, bjánalegt mál; fábjánaverk. **-eco** *læk* **1** fábjánaskapur, örvit. **2** vitleysa, flónska, asnaskapur. **-igi** gera heimskulegan, gera að fábjána.

idiotism/o máleinkenni, orðatiltæki.

idli/i *áhl* *tæk vél* ganga í lausangangi. **-ado** lausangangur. **-ilo** fríhjóll, millitannahjóll.

idol/o 1 hjáguð, skurðgoð, goð. **2** átrúnaðargoð. **-a** skurðgoða-, goða-. **-ano** heiðingi, skurðgoðadýrkari, skurðgoðadýrkandi. **-ejo** hof. **-igi** gera að átrúnaðargoði, tigna. **-isteco** heiðni. **-kulto**, **-servo** skurðgoðadýrkun.

Idomene/o *goð* Ídómeneifur.

Idu/oj *sag* íðusdagur: (í mars, maí, júlí og október) fimmtándi dagur. (í janúar, febrúar, apríl, júní, ágúst, september, nóvember og desember) þrettándi dagur (samkvæmt rómverska almanakinu).

Idume/o *per* = **Edomo 2**.

idus/o *dýr* gullgægir (*Leuciscus idus*).

ie *mfr* einhvers staðar; nokkurs staðar.

I.E.A. *inn* (skammstöfun) = **Islanda Esperanto-Asocio** Íslenska esperantosambandið.

iel *mfr* einhvern veginn, á einhvern hátt. **-e** með hvaða móti sem er. **vivi -e-trapele** hafa til hnífs og skeiðar.

ies *mfr* einhvers (manns).
Ifigeni/a *god* Ifigeneia (dóttir Agamemnonns).
ifrit/o = efrito.
-ig/ *mfr* viðskeyti sem táknar að gera e-ð að e-u, koma e-u í e-t ástand, láta verða, t.d. **akr-i** hvessa; **al-i** bæta við, auka við; **en-i** láta inn í; **for-i** koma burt. **sur-i** láta upp á. **vic-i** raða, setja í röð. **tru-i** gata, gera göt á. **trink-i** brynna. **-i** *áhr* *mfr* láta, gera; hvetja. **-e de** af völdum (e-s).
igl/o *byg* eskimóasnjóhús.
Ignac/o *per* Ignatíus. **-a fabo** kransauga.
ignam/o *gra* kínversk kartafla.
ignor/i *áhr* hafa að engu, látast ekki sjá, látast ekki vita, gefa engan gaum að, hunsa, hundska. **-ado** ógaumgæfni. **ne-ebla** sem ekki er hægt að hafa að engu, sem er þörf að gaumgæfa.
igvan/o *dýr* legúan (e.k. eðla í Suður-Ameríku (*Iguana*)). **-eoj** legúanaætt (*Iguanidae*).
igvanodont/o *stg* grænskegla (e.k. risaeðla (*Iguanodon*)).
-iĝ/ *mfr* viðskeyti sem táknar að verða, komast í e-t ástand, t.d. **edz-i** giftast; **mut-i** verða mállaus; **surbord-i** fara á land. **-i** verða.
iĝ/i *áhl* *mfr* verða.
iĥtiofagi/o það að lifa á fiski, fiskát.
iĥtiokol/o sundmagalím, fiskilím.
iĥtiolog/o fiskifræðingur. **-io** fiskifræði.
iĥtiosaŭr/o *stg* fiskeðla, hvaleðla (*Ichthyosaurus*). **-uloj** fiskeðlur (= **fiŝsaŭroj**) (*Ichthyosauria*).
Ijob/o *per* Job.
-ik/ *mfr* allsherjarviðskeyti sem táknar **1** list, tækni, t.d. **poet-o** skáldskaparfræði; **stílist-o** stílfraði; **gimnast-o** leikfimi. **elektron-o** rafeindafraði, rafeindatækni. **2** aldir í jarðsögu, t.d. **neolit-o** nýja steinöld. **3** (í **saltaheitum**) **fer-a oksido** járnildi, *sbr.* **-oz-**.
Ikar/o *god* stj Íkaros (smástirni).
Ikari/o *ldf* Íkaría (grísk eyja í Eyjahafinu).
ikneŭmon/o *inn* **1** faraósrotta (*Hepestes ichneumon*). **2 = ikneŭmanoido**. **-oido** *dýr* sníkjuæðvængja (*Ichneumon*).
ikon/o *kri* íkon. **-ologio** íkonafraði. **-rompisto = ikonoklasto**. **-vando = ikonostazo**.
ikonografi/o *bók* myndasafn; myndfraði. **-a** mynda-.
ikonoklast/o *kri* myndabryjótur.
ikonoskop/o *fja* myndlampi (í sambandi við sjónvarpsmyndavél).
ikonostaz/o *inn* myndveggur.
ikor/o *læk* ýlduvilsa, þunn graftarvilsa úr fúa-sári.
ikosaedr/o = dudekedro.

iks/o *mfr* ex (heiti latneska bókstafsins x). [(í rómverskum tölum) X = 10] **-radioj eðl = X-radioj, rentgenradioj**.
iksi/o *gra* kornlilja (*Ixia*).
Iksion/o *god* Íxíon (faðir kentára).
iksod/o *dýr* blóðmaur (*Ixodes*).
ikt/o *ská* **læk 1** áhersluatkvæði (í bundnu máli). **2** slag; áfall. **apopleksia -o** skyndilegt heilaslag. **sen-o** *ská* áherslulaust atkvæði (í bundnu máli).
ikter/o *læk* gula. **katara -o** gulusótt. **infekta -o** Weils veiki.
iktio- = iĥtio-.
iktioz/o *god* hreisturveiki, hreisturhúð, roðhúð.
-il/ *mfr* *töl* viðskeyti sem táknar áhald, tæki, t.d. **akrig-o** brýni; **kudr-o** nál; **tranĉ-o** hnifur. **-o** verkfæri, áhald, tæki, tól. **-aro** verkfæri sem saman eiga. **-ujo** verkfærakassi.
ile/o *lfæ* dausgörn, bjúgþarmur. **-ito** *læk* dausgarnarbólga. **-ocekuma valvo** dausgarnar- og kviðarholsloka.
ileks/o *gra* kristþyrnir (*Ilex*), járneik.
ili *mfr* þeir. þær, þau. **-a** þeirra.
ili/o *lfæ* mjaðmarspaði.
Iliad/o *bók* Ílíonskviða.
iliak/o *lfæ* mjaðmarbein (= **koksosto**). **-a** mjaðmarbeins-.
-iliard/ *stæ* viðskeyti til að mynda tölur, en það táknar þúsund -illjónir, t.d. **du-o** = 10^{15} ; **tri-o** = 10^{21} ; **kvar-o** = 10^{27} . *sbr.* **-ilion**.
ilici/o *gra* stjörnuanis (= **stelanizo**) (*Illicium*).
ilini/o *efn* **prómeþíum, prómeþín (= prometio)** (*Il* eða *Pm*).
Ilinojs/o *ldf* Illinois (fylki í Bandaríkjunum).
-ilion/ *stæ* viðskeyti til að mynda tölur, en það táknar milljónaveldi, t.d. **du-o** = billjón; **tri-o** = 10^{18} ; **kvar-o** = 10^{24} ; **tri dekdú-oj** = 3×10^{72} ; **tridek du-oj** = 30×10^{12} .
Ilion/o *inn* Ílíon.
Iliri/o *ldf* Illyríum. **-a** Illyríums-.
ilium/o = ilio.
ilj/o = ilio.
ilumin/i *áhr* *fag trú* **1** skreyta ljósum, skrautlýsa, uppljóma. **2** lýsa. **-ado** **1** skrautlýsing, uppljómun. **2** lýsing, litsetning. **-aĵo** ljós, ljósaskraut.
-iĝi trú **1** vera skreyttur ljósum. **2** vera upplýstur.
-ismo vitrunardul. **-isto** lýsingarmaður; handrits-lýsingarmaður.
iluminaci/o **1** skrautlýsing. **2** ljós.
ilustr/i *áhr* **1** myndskreyta, prýða með myndum. **2** útskýra, lýsa. **-ado** **1** myndskreyting. **2** útskýring. **-aĵo** **1** myndskreyting, mynd. **2** skýringardæmi, dæmi til útskýringar. **-isto** teiknari,

myndskreytari.

iluzi/o **1** glapsýn, sjálfsblekking, skynvilla. **2** tál, tálvon, gyllivon. **-a** blekkjandi, tylli-, óraunhæfur. **-i** *áhr* blekkja. **-iĝi** blekkjast, gera sér tálvonir. **-isto** sjónhverfingamaður, töframaður. **sen-igi** svipta tálvon(um), svipta blekkingu. **sen-iĝo** vonbrigði.

imag/i *áhr* ímynda sér, gera sér í hugarlund. **-o** **1** ímyndun, ímyndunarafli, hugarlund. **2** ímynd. **-a** ímyndaður, hugsaður. **-ado** ímyndun. **-aĵo** ímynd. **-ebla** hugsanlegur. **ne-eble** ótrúlega. **-ipovo** ímyndunarafli.

imagin/o *dýr* kynþroskað skordýr.

imagnar/a *stæ* **-a nombro** lóðtala. **-o** lóðtala.

imam/o **1** klerkur múhameðstrúarmanna. **2** fursti múhameðstrúarmanna. **-ujo** furstadæmi.

imant/a *hei* íverandi, meðskapaður, sem býr í e-u, óaðskiljanlegur.

imbecil/o *læk* fáviti. **-a** fávita-, fávitalegur. **-eco** fávítaskapur.

imbrik/i *áhr* leggja (e-ð) yfir annað, skara. **-ita** skaraður.

imersi/o *stj* (um himinhnött) hvarf, það að hverfa inn í skugga annars.

imid/o *efn* imíð.

imidazol/o *efn* imídasól.

imin/o *efn* imín.

imit/i *áhr* **1** stæla, herma eftir, breyta eftir. **2** líkja eftir. **-a** eftirlíkingar-, gervi-. **-aĉi** *áhr* apa eftir. **-o**, **-ado** eftirlíking, stæling, eftiröpun. **-aĵo** eftirlíking, stæling, eftirhermur. **-anto** stæli, eftirherma, eftirbreytandi. **-isto** eftirlíkjandi. **ne-ebla** óeftirlíkjanlegur, óviðjafnanlegur. **son-o** hljóðlíking. **son-a** hljóðlíkingar-, hljóðlíkjandi.

imortel/o *gra* eilífðarblóm (= **helikrizo**).

impedanc/o *eðl* samviðnám, tvinnviðnám. **karakteriza -o fja** bylgjuviðnám. **-a bobeno** deyfispóla.

imperativ/o *mfr* **1** boðháttur. **2** valdboð, skylduboð. **-a** **1** boðháttar-. **2** sem jafngildir skipun. **-a mandato** fulltrúasæti þar sem fulltrúi er bundinn vilja kjósenda.

imperator/o *sag* imperator, yfirhershöfðingi (í her Rómverja). **-eco** yfirhershöfðingjavalld (utan Rómaborgar).

imperpekt/a *mfr* sem táknar dvöl verknaðar. **-a prezenco** ólokin nútíð. **-a preterito** ólokin þátíð. **-a futuro** ólokin framtíð. **-a volitivo** ólokinn boðháttur, ólokinn viðtengingarháttur, ólokinn óskháttur þátíðar. **-a infinitivo** ólokinn nafnháttur. **-o mfr** ólokin þátíð; þátíð sem leggur áherslu á dvöl verknaðarins.

imperi/o *sag* **1** keisaradæmi. **2** heimsveldi, stórveldi. **-a** keisara-; heimsveldis-. **-i** *áhl* stjórna/ríkja sem keisari. **-estro** keisari. **-estrino** keisaraynja, keisaradrottning. **-ismo** *efn* **1** heimsvaldastefna, heimsveldisstefna; stórveldisstefna. **2** keisaravaldsstefna. **3** landvinningastefna. **-isto** heimsvaldasinni, heimsveldissinni. **-estredzino** keisarafrú.

imperial/o þak með sæti (á vagni).

imperialism/o = **imperismo**.

imperialist/o = **imperisto**.

impertinent/a óskammfeilinn, ósvífinn. **-eco** ósvífní. **-ulo** dóni.

impet/i *áhl* ryðjast, brjótast. **-o** hreyfiafli; hraði. **-a** bráður, ákafur.

impetigin/o *læk* hrúðurgeit; kossageit. **-a** kossageitar-. **-izado** bólusetning með kossageit.

implic/i *áhr* fela í sér. **-ita** þegjandi. **mal-i** *áhr* skýra nákvæmlega.

implik/i *áhr* flækja (e-n í e-ð), bendla. **-a** flókin. **-o** tvistur, flækja, benda. **-aĵo** hnútur, flækja. **-iĝi** **1** ver(ð)a fastur (**per** = á). **2** vera flæktur (í e-ð). **inter-ita** flæktur. **-ilo** möskvi. **mal-i** *áhr* greiða flækju í, losa, leysa. **nemal-ebla** ófær. **am-o** ástarævintýri.

implod/i *áhl* *eðl* hrynja saman, springa inn á við.

impon/i *áhl* ægja, vekja lotningu. **-a** mikilfenglegur, tilkomumikill. **-eco** álit, lotning.

import/i *áhr* *ver* flytja inn (í land). **-a** innflutnings-. **-ado** innflutningur. **-isto** innflytjandi.

impost/o *hag* skattur. **laùenspeza -o** tekjuskattur. **nerektaj -oj** *hag* óbeinir skattar. **rektaj -oj** *hag* beinir skattar. **-i** *áhr* leggja skatt á. **-ebla** skattskyldur; tollskyldur. **-isto** skattheimtumaður; tollheimtumaður. **-eviti** *áhl* svíkja undan skatti. **-evitulo** skattsvikari. **sen-a** óskattlagður; tollfrjáls. **super-i** *áhr* leggja viðbótarskatt á. **super-o** viðbótarskattur, álagsskattur. **haven-o** hafnargjöld. **hund-o** hundaskattur. **kap-o** höfuðskattur. **lim-o** tollur. **diferenciga lim-o** *hag* verndartollur. **pont-o** brúartollur. **sal-o** saltskattur. **sang-o** herskylda. **ter-o** gjald af landi. **-kvoto** skattálagning. **-paganto** skattborgari, skattgreiðandi. **-ejo** tollhús; skattstofa.

impošt/o *byg* bogasylla (á súlu). **-aro** bogasyllaröð.

impotent/a ónýtur, ekki getnaðarfær, getulaus. **-o**, **-eco** getuleysi til samfara.

impoz/i *áhr* *pre* raða síðum saman í örki (í prentverki).

impregn/i *áhr* *læk* *tæk* *klæ* **1** frjóvga. **2** vætu-

verja, vatnspétta; fúaverja. **3** gegnsýra; gegnvæta. **4** metta. **-ado 1** frjógvun. **2** fúavörn.

impres/o *ljó 1* áhrif, íhrif. **2** lýsing (filmur o.þ.u.l.). **3** eftirprentun. **-i** *áhr* innræta, festa; fá á, hrífa. **-a 1** áhrifamikill. **2 = aktina.** **-aĵo** *ljó* mót, merki. **-ebla** móttækilegur. **-iĝema** *ljó 1* næmur, viðkvæmur. **2** ljósnæmur. **-avida** áhrifagjarn.

impresari/o *per* umboðsmaður (leikara eða listamanna).

impresionism/o *bók tón fag* impressjónismi, innsæisstefna.

impresionist/o *bók fag* impressjónisti, innsæismaður.

imprimatur/o *pre kap* prentleyfi.

improviz/i *áhr 1* mæla af munni fram; leika af fingrum fram, spinna. **2** gera undirbúningslaust. **-e** af fingrum fram, undirbúningslaust, án fyrirvara. **-aĵo 1** það sem samið er á stundinni; það sem mælt er af munni fram, spuni. **2** impromptú, tónvörp, skyndilag. **-isto** sá sem semur um leið og hann flytur.

impuls/o *rtæ fja 1* hrinding, ýting. **2** högg. **3** snögg áhrif, hvöt, skyndihvöt. **-i** *áhr 1* ýta; knýja. **2** hvetja. **-a** knýjandi. **-iĝema** hvatvís, hrifnæmur, fljóthuga. **-ometro** *fja rtæ* rafstraumsmælir. **erar-o** *fja* skakkt rafhögg.

input/i *áhr 1* skrifa hjá. **2** eigna. **3** kenna (um e-ð). **-ado, -aĵo** ásökun.

imun/a 1 *læk* ónæmur (fyrir veiki), ómót-tækilegur. **2** *lög* undanþeginn. **3** *tæk* sem stenst, -heldur, -traustur. **-eco 1** *læk* ónæmi. **2** *lög* undanþága frá lögsögu ríkis; friðhelgi. **3** *tæk* traust. **-igi** gera ónæman. **-iĝo** *læk* sjálfnæming. **-ologio** *læk* ónæmisfræði. **akv-a** vatnspéttur. **brul-a** öldnæmur, eldtraustur. **eskal-a** lykkjufastur. **lik-a** *sig* vatnspéttur. **pluv-a** regnheldur. **rust-a** ryðfastur, ryðtraustur, ryðfrír. **ŝtel-a** þjófheldur.

-in/ *mfr gra lfe efn* **-o** kvenvera. **-a** *alm ská* kven-.

Inah/o *god* Inakkos (goð hins stærsta argverska fljóts, faðir Íó).

inanici/o *læk* ófeiti, hor, magnþrot. **morti pro -o** deyja úr hor.

inaŭgur/i *áhr 1* vígja, opna, setja. **2** byrja, hefja. **-o** vígsla, vígsluhátíð; viðhafnarleg byrjun. **-a** vígslu-; byrjunar-.

inaŭguraci/o = inaŭgurado.

incendi/o bruni; stórbruni, eldsvoði. **-i** *áhr* kveikja í. **-a** íkveikju-; æsinga-; bruna-. **-into, -isto** brennuvargur, íkveikjari.

incens/o 1 reykelsi. **2** oflof; smjaður. **-i** *áhr*, **-adi** *áhr 1* brenna reykelsi til heiðurs (e-m), brenna

reykelsi fyrir, færa reykelsisfórn. **2** lofa, hrósa, smjaðra. **-aĵo** reykelsiskorn. **-ilo, -ujo** reykelsisker. **-oportisto** sá sem ber reykelsisker.

incest/o *trú lög* sífjaspell (= **sangadulto**). **-a** sífjaspella-.

incid/i *áhl eðl* falla að. **-o** aðfall. **-a** aðfalls-. **-a angulo** aðfallshorn, aðkastshorn.

incident/o aukamál, hending, tilviljun. **-a** tilviljunar-, tilviljunarkenndur, auka-.

incit/i *áhr 1* æsa. **2 = eksciti.** **3** egna, espa, erta (= **iriti**). **-o 1** móðgun. **2** egning. **-ado 1** egning. **2** þrýstingur. **-egi** *áhr* gera bálreiðan, stríða, plága. **-iĝi** reiðast, gremjast. **-iĝema** framhlepypinn. **-ilo** hvöt, hvatning, uppörvun. **frot-i** *áhr* nudda, núa; erta. **log-i** *áhr* beina athygli (e-s) (**al** = að).

inciz/i *áhr sku* skera í, rista í. **-o, -ado** skurður, skurðaðgerð. **-aĵo** skurður.

inciziv/o *lfæ* framtönn (= **tranĉodento**).

incizur/o *lfæ* skarð.

-ind/ *mfr* viðskeyti sem tákna verðleika, (sbr. **-ot, -end**), t.d. **laŭd-a** lofsverður; **mir-a** furðulegur. **-a 1** verður, maklegur; verðugur. **2** virðulegur. **-i** *áhr* eiga (e-ð) skilið; verðskulda. **-o 1** verðleiki, tilverknaður. **2** virðuleiki, virðing. **3** virði. **-eco** virðuleiki, virðing. **-igi 1** gera verðugan, gera maklegan. **2** telja verðugan. **mal-a 1** óverður, óverðugur. **2** óvirðulegur. **sen-ulo** fyrirlitlegur maður.

indantren/o *efn* indíablár litur.

indeks/o 1 efnisskrá, efnisyfirlit, registur. **2** *kap* (kirkjuleg) bannskrá (bóka). ath. ekki **indico**. **-i** *áhr* skrá (efni).

inden/o *efn* inden.

indi/o *efn* indíum, indín (*In*).

Indi/oj *ldf* Indíur. **Okcidentaj -oj** Vesturindíur. **-ano** indíáni. **-ana** indíána-. **-anio** *ldf* Indíána (fylki í Bandaríkjunum). **-anisto** indíánafræðingur.

indic/o *vís stæ eðl efn 1* bending, vottur (um e-ð), líkur, merki (= **indikaĵo**). **2** merkitala, kennitala. **3** vísir. **antropologia -o** mannfræðileg vísitala. **atenua -o** *rtæ fja* bælitala. **bibliografia -o** bókarmerki. **faza -o** *rtæ fja* fasavísir. **propaga -o** *rtæ fja* drifvísir. **radika -o** *stæ* rótafráttir. **refrakta -o** *eðl* brotstuðull. **vent-o** vindstig. **vivkosta -o** fjölskylduvísitala. **-nombro** *töl* vísitala. **-a** vísitölu-. **-i** *áhr* binda við vísitölu. **-ita** vísitölubundinn.

indien/o sirs.

indiferent/a 1 afskiptalaus, kærulaus, hirðulaus. **2** afstöðulaus, óákveðinn, sem engu skiptir, sem stendur á sama. **-e** alveg sama; afstöðulaust, afskiptalaust. *estas -e al mi:* mér er alveg sama, mér stendur á sama. **-eco** afstöðuleysi, afskiptaleysi, kæruleysi, áhugaleysi. **-ismo** afskiptaleysi (í

stjórn- og trúarmálum).

indig/o *vís* blásteinn, indígóblámi. **-a** indígóblár. **-oplanto** *gra* indígójurt, blásteinsjurt.

indign/i *áhl* verða gramur, gremjast, reiðast. **-o** gremja, þykkja, vandlæting. **-a** gramur, sár, reiður, vondur. **-e** í gremi, reiðilega. **-igi** gremja, gera gramt í geði, gera sig illa þokkaðan hjá. **-iga**, **-inda** hryllilegur, ógeðslegur. **-indaĵo** smánarleg meðferð, andstyggileg meðferð. **ek-i** *áhl* fara að gremjast.

indiĝen/o frumbyggji, innfæddur maður. **-a** innlenskur; innfæddur.

indik/i *áhr* greina, segja, skýra frá. **-a** ábendandi. **-a fosto** merkjastólpi, vegamerki. **-o** vísbending, merki; ráð, rökstuðningur. **-aĵoj** lög merki, vísbendingar. **-ilo** *jár 1* *vísir videbla -ilo:* ljósmerki. *-ilo de direktoŝanĝo ĉe aŭtomobilo:* stefnuljós. **2 = indikato.** **-atoro** *eðl tæk rtæ 1* mælir (á vélum), *vísir. -atoro de premo:* þrýstingsmælir. *-atoro de frekvenco:* tíðnimótari. **2 efn** efnavísir. **kontraŭ-o** *læk* gegnmæling. **akvonivela -ilo** vatnshæðarmerki. **brulaĵ-ilo** bensín-mælir; olíu-mælir. **dekliv-ilo** *jár* hallamerki. **direkt-ilo** miðunartæki. **driv-ilo** rekmælir. **incid-atoro** *flu* aðfallsvísir. **izol-atoro** einangrunarmælir. **horizontal-atoro** *flu* gervisjóndeildarhringur. **nivel-o** vatnshæð. **prem-atoro** þrýstingsmælir. **prez-o** verðmiði. **rapid-atoro** hraðamælir. **turn-ilo** stefnuljós. **voj-atoro** *flu* miðunartæki.

indikativ/o *mfr* framsöguháttur (= **as-modo**).

indium/o = **indio**.

individu/o einstaklingur. **-a** einstaklegur; einstaklings-, einstaklinga-, einstaklingsbundinn; einstakur, sérstakur. **-e** einstaklega, sérstaklega, hver fyrir sig. **-eco** einstaklingseðli, persónuleiki. **-ismo** einstaklingshyggja. **-isto** einstaklingshyggjumaður.

individualism/o = **individuismo**.

indoksil/o *efn* indoxýl.

indol/o *efn* indól.

Indonezi/o *ldf* Indónesía. **-a** indónesískur. **-ano** Indónesi.

Indr/o *trú* Indra (indversk gyðja).

induk/o *eðl* span. **elektrostatika -o** rafspan (= **influenço**). **magneta -o** segulspan. **-i** *áhr eðl* spana upp. **-a** span-. **-elektro** spanrafmagn.

indukci/o = **indukto**.

indukt/i *áhr hei eðl 1* aðleiða, tilálykta, álykta. **2** spana upp. **-a** *hei eðl 1* aðleiðsla-. **2** span-. **-a bobeno** spanspóla. **-o** *hei eðl 1* aðleiðsla. **2** span. **elektromova -o** íspenna. **magnetomova -o** rafsegulspenna. **-aĵo eðl 1** spanstraumur. **2 =**

memindukto. -anco *eðl rtæ* sjálfspan. **koeficiento de mem-o** = **meminduktanco. -anto** spanspóla. **-ato** snúður; járnending. **-eco** *eðl* spanstuðull; span. **-ilo** *rtæ* spanspóla, spanald. **agorda -ilo** *útv* stillispanald. **variigebla -ilo** *útv* breytilegt spanald, breytispanald (= **variometro**). **mem-o** sjálfspan. **mem-anco** sjálfspanstuðull. **mem-eco** sjálfspanstuðull. **ne-a, sen-a** aðleiðslulaus.

induktor/o *eðl fja* (span)spóla.

indulg/i *áhr bib* hlífa, þyrma, vægja. **-o** eftirlæti, vægð; mildi, vorkunnsemi. **-a** mildur, vægur (**al, por:** við). **-ema** göfugur, vorkunnlátur, miskunnssamur, eftirlátur. **-inda** fyrirgefanlegur, afsakanlegur. **mal-a, sen-a** miskunnarlaus, harðbrjósta, ósveigjanlegur, óbilgjarn.

indulgenc/o *kaþ* aflát, syndafyrirgefning.

indult/o *kaþ* páfaleg undanþága.

Indus/o *ldf* Indusfljót.

industri/o iðn, iðnaður, iðja. **la peza -o** = **pez-o. vilaĝa -o** smáiðnaður. **-a** iðnaðar-, iðn-, atvinnu-. **-igi** iðnvæða. **-igo** iðnvæðing. **-isto, -ulo** iðnrekandi. **et-o** léttaiðnaður. **grand-o** stóriðnaður. **pez-o** þungaiðnaður.

-ine/ *gra mfr* óopinbert viðskeyti til þess að tákna undirflokkja jurta.

inerci/o *eðl* tregða, aldehyfa. **-a** tregðu-. **-ulo** afturhaldsmaður. **-rado** *tæk* kashjól.

inert/a *efn* **læk 1** hreyfingarlaus. **2** dauður. **3** aðgerðarlaus. **-a gaso** eðlalgas. **-a utero** upphaflegt sóttleysi. **-eco** aðgerðarleysi; aldehyfa; deyfð, doði. **-forto** = **inercio**.

infami/o *ská* svívirðing, vansæmd.

infan/o barn. **-a 1** barna-. **2** barnalegur. **-aĉo** krakkaormur. **-aĵo** barnaskapur. **-aro** barnaheimur. **-eco** bernska. **dua -eco** elliglöp, elliórar. **-ejo 1** barnaherbergi. **2** barnaheimili. **-eto** smábarn. **-ismo** *læk* þroskaleysi, vanþroski. **-istino** barnfóstra. **re-igi** vera genginn í barndóm. **sen-a** barnlaus. **sen-igi** gera barnlausan. **lakt-o** mjólkurbarn. **lul-o** vöggubarn. **mir-o** undrabarn. **sol-o** einkabarn. **suĉ-o** brjóstabarn, barn á brjósti, brjóstmylkingur. **suĉ-a** frum-. **teror-o** lausmált barn. **vind-o** reifastrangi.

infant/o *per* (á Spáni eða í Portúgal) prins annar en ríkisarfi. **-ino** prinsessa önnur en ríkisarfi.

infanteri/o fótgöngulið. **-a** (fót)gönguliðs-. **-ano** fótgönguliði, fótgönguliðsmaður (= **pied-soldato**).

infarkt/o *læk* stíflufleygur, stífludrep. **pulma -o** blóðsveppur í lunga. **-o de la miokardio** blóðsveppur í hjartavöðva, kransæðastífla. **-igo** æðastíflun. **-ogena** sem veldur æðastíflun.

infekt/i *áhr* sýkja, smita. **-a** smitandi, sóttnæm-

ur. **-o** *læk*, **-ado** *læk* smit; sýking. **-aĵo** skella. **-iĝi** smitast. **-ito** sá sem hefur smitast. **-itaĵo** = **infektaĵo**. **mal-i**, **sen-iĝi** *áhr* sóttthreinsa. **unue-iĝo** *læk* frumsmitun.

infer/o *kri* **1** helvíti. **2** undirheimar, hel. **-a** **1** helvítlegur. **2** helvítis. **-ulo** **1** heljargoð. **2** djöfull, ári; heljarbúi.

inferenc/o *hei* ályktun; afleiðsla. **-i** *áhl* draga ályktun, álykta.

infest/i *áhr* *læk* þjaka; ráðast á; herja á. **-ado** þjökun, árás. **-iĝo** óværa.

infiks/o *mfr* innskeyti.

infiltr/i *áhr* *læk* síast inn í. **-ado** ísíun, íflétting. **-iĝi** síast inn.

infinít/o *stæ* *hei* óendanleg stærð; óendanlegur fjöldi; ótal, óendanleiki. **-a** óendanlegur.

infinitezim/o *stæ* *hei* óendanlega lítill fjöldi; óendanleg smæð; óendanlega lítið magn. **-a** *stæ* óendanlega lítill, óendanlega smár.

infinitiv/o *mfr* nafnháttur (= **i-modó**).

inflaci/o *hag* verðbólga. **-a** verðbólgu-. **-ismo** verðbólguþing.

inflam/o *læk* bólga, þroti. **-i** *áhl* bólgna. **-iĝi** valda bólgu í (e-u). **kontraŭ-a** bólgueyðandi.

infleksi/o *mfr* hljóðvarp.

infloresk/o *gra* blómskipun. **centrifuga -o** miðfælin blómskipun. **centripeta -o** miðleitinn blómskipun.

influi/i *áhr* hafa áhrif á. **-o** áhrif. **-a** áhrifamikill. **-ebli** viðkvæmur. **sen-a** áhrifalaus. **sen-eco** áhrifaleysi. **ne-ebli** óstýrilátur; þrjóskur.

influcenc/o **1** = **gripo**. **2** rafspan.

influk/i *áhr* *eðl* skauthverfa.

inform/i *áhr* tilkynna, láta vita, upplýsa. **-o** *rtæ* tilkynning, upplýsing. **-a** upplýsinga-, fræðandi. **-ado** kynning, auglýsing, opinberun. **-adiko** upplýsingafræði. **-anto** heimildarmaður. **-ejo** upplýsingaskrifstofa. **-iĝi** fá upplýsingar, fá að vita. **-ilo** tilkynningarblað. **-isto** upplýstrunarmaður. **pri-i** *áhr* færa (e-m) fréttir. **mis-i** *áhr* segja skakkt til; segja (e-m) rangt frá.

infr/e nýy niðri. **-a** neðri.

infraruĝ/a = **transruĝa**.

infundibl/o *lfæ* sígill.

infuz/i *áhr* hella á (sjóðandi vatni). **-aĵo** (jurta)seyði, jurtavatn.

infuzori/oj *dýr* skólþýr (*Infusoria*). **-a** **tero** skólþýrajörð.

-ing/ *mfr* viðskeyti sem tákna hlut sem öðrum er stungið inn í, t.d. **plum-o** pennastöng; **fingr-o** fingurbjörg; **glav-o** slíður. **-o** haldari, stæði. **-i** *áhr* **1** stinga inn. **2** slíðra. **el-iĝi** = **mal-iĝi**. **en-iĝi** =

ingi. mal-i *áhr* **1** draga út. **2** bregða (sverði), draga úr slíðrum.

ingest/i *áhr* *læk* taka í maga, gleypa, taka inn (t.d. eitur, lyf).

ingot/o *tæk* stöng (einkum gullstöng).

ingredienc/o efni, partur.

ingven/o *lfæ* nári. **-a** **hernio** nárahauull.

ingeni/a hugvitsamur; hugvitsamlegur. **-o** hugvit, skarpskyggni, ráðkænska.

ingenier/o verkfræðingur; tæknifræðingur.

civila -o verkfræðingur. **elektro-o** rafmagnsverkfræðingur. **mašin-o** vélaverkfræðingur; véltækni-fræðingur. **son-o** hljómfraðingur. **šip-o** vélstjóri, vélamaður. **-a** verkfræði-, verkfræðinga-. **-aro** byggingasveit. **ĉef-o** yfirvélstjóri.

inhal/i *áhr* *læk* anda (e-u) að sér. **-o** innöndun.

-ilo innöndunartæki.

inhib/i = **inhibicii**.

inhibici/i *áhr* hamlá, hafa hemil á. **-o** *eðl* *efn* *læk* *sál* latning, tálmun, hömlun, töf.

inhibitor/o *efn* lati (= **inhibicianto**).

inic/i *áhr* fræða, setja inn í (mál), leiða í (sannleika). **-ado** inntaka; vígsla. **-ilo** inngangur, byrjunarkennslubók. **-ito** (ný)vígður maður, fræðimaður.

inicial/o *mfr* upphafsstafur.

iniciat/i *áhr* eiga frumkvæði(ð) að, eiga upptök að. **-o** frumkvæði, framtak, upptök. **-emo** kapp. **-ema** framtakssamur. **-into** = **iniciatoro**.

iniciativ/o frumkvæði, framtak, upptök; kapp.

iniciator/o upphafsmaður, frumkvöðull.

injekt/i *áhr* *læk* *tæk* sprauta, innspýta. **-o** sprautun, innspýting, inndæling, ídæling. **-aĵo** stungulyf, stunguefni. **-ilo** *læk* *tæk* sprauta, belgsprauta.

ink/o blek. **ĉina -o** túss, teikniblek. **sekreta -o** ósýnilegt blek. **-i** *áhr* sverta, bera blek á. **-ado** það að bera á prentsvertu. **-ilo** prentsvertuvalti. **-ujo** blekbytta. **-sorbilo** þerripappír. **pres-o** prentsverta.

Inka/o *per* inka. **-a** inka-.

inkandesk/a *eðl* *tæk* **1** hvítglóandi. **2 -a lampo** glóðarlampi. **-i** *áhl* glóhitna, vera/verða hvítglóandi. **-o**, **-eco** hvítglóandi ástand. **-iĝi** gera hvítglóandi.

inklin/a hneigður. **-i** *áhl* vera hneigður til, vera gefinn fyrir. **-o** hneigð; ástarhugur. **-iĝi** hneigja. **-iĝi** hætta við. **mal-a** mótfallinn, fráhverfur. **mal-o** óbeit, andúð, ófýsi. **kor-o** ástúð, tilhneiging, mætur. **kor-iĝi** fá mætur á.

inklinaci/o *eðl* halli.

inklud/i *áhr* innifela, innibinda. **-o** meðtaling. **-aĵo** innifalið mál.

inkluziv/a innifalinn, meðtalinn. **-aj hotel-prezój** fast verð í hóteli að öllu meðtöldu. **-e** að

meðtöldu. **-i áhr** = **inkludi**.

inkognit/o maður sem ferðast undir dulnefni. **-e** án þess að láta uppi nafn sitt, undir breyttu nafni, óþekktur. **-eco** nafnleynd.

inkrust/i áhr setja skorpu á. **-aĵo** skorpa; skorpumyndun.

inkub/o kap 1 mara. **2** martröð (= **inkubsonĝo**).

inkubaci/o læk meðgöngutími (sóttar).

inkubator/o læk 1 hitakassi. **2** útungunarvél.

inkud/o lfæ steðji (í eyra).

inkunabl/o pre bók prentuð fyrir 1500, vögguprent.

inkvart/o = **kvarto**.

Inkvizici/o kap rannsóknarréttur. **-a** rannsakandi, nærgöngull.

Inkvizitor/o per rannsóknardómari.

Ino/a goð Ínó (dóttir Kadmosar konungs í Þebu).

Inocent/o per Innósentíus.

inokul/i áhr læk 1 (fornlegt) gróðursetja, græða (teinung á tré) (= **grefti**). **2** bólusetja. **3** innræta. **-o**, **-ado** bólusetning. **-aĵo** blóðvatn, sermi. **-iĝi** verða bólusettur.

insekt/o dýr skordýr, skorkvikindi. **-oj** skordýr (*Insecta*). **fi-o** háskakvikindi. **-icido** skordýraeitur. **-omanĝuloj dýr** skordýraætur (*Insectivora*).

insert/i áhr gra lfæ 1 færa inn, stinga inn. **2** festa (líkamshluta við). **-o** viðfesting, hald. **muskola -o** vöðvahald. **-aĵo** það sem stungið er inn. **-iĝi** festast við.

insid/i áhl sitja um; sitja á svikráðum. **-a** slægur; sviksamur. **-e** með launung, leynilega. **-o** launsátur; samsæri. **-anto**, **-ano** launsátursfyrirliði; samsærismaður. **-ejo** launsátur. **-ema** kænn, slægur, leynilegur, laumulegur. **mort-i áhl** gera samsæri um launmorð.

insign/o 1 merki. **2** = **insignoj**. **-oj** tignarmerki; skjaldarmerki.

insil/i áhr bún verka sem vothey. **-ado** votheysverkun. **acida -ado** súrheysverkun. **-aĵo** vothey. **-ujo** votheysgeymsla.

insinu/i áhr gefa í skyn (= **subsugesti**).

insist/i áhl 1 halda fast fram. **2** leggja að, leggja áherslu á, þráast, krefjast. **-adi áhl** reka eftir e-m. **-o**, **-ado** þráfylgni. **-a**, **-ema** þráfylginn, áleitinn.

insolaci/o læk sólstunga.

insolent/a ská ósvifinn, hrokafullur, óskamfeilinn.

insolvent/a greiðsluþrota.

inspekt/i áhr líta eftir, hafa umsjón með, skoða. **-ado** eftirlit, umsjón, skoðun. **-isto** eftirlitsmaður; umsjónarmaður.

inspektor/o 1 eftirlitsmaður. **2** umsjónarmaður (í leikhúsi o.þ.u.l.).

inspir/i áhr innblása, fylla andagift. **-o** innblástur, andagift. **-a** vekjandi, innblásinn. **-ado** innblástur, andagift. **-iĝi** fá innblástur. **-iteco** innblástur.

instal/i áhr 1 setja inn (í embætti). **2** setja upp, koma fyrir (vél, rafleiðslu o.s.frv.). **-o 1** innsetning. **2** uppsetning. **-aĵo** lögn. **elektroproviza -aĵo rtae** raflögn. **-isto** setjari; rafvirki; pípulagningarmaður.

instanc/o 1 dómstig, dómur. **2** (oftast í ft.) yfirvöld, stjórnvöld. **tribunalo de unua -o** undirdómur, héraðsdómur. **tribunalo de apelacia -o** æðri dómur. **en la lasta -o** þegar allt annað hefur brugðist.

instant/o = **momento**.

instep/o lfæ rist (mannsfótar).

instig/i áhr hvetja, ýta undir. **-o** áeggjan. **-anto** upphafsmaður, hvatamaður, forspraki. **-ilo** hvöt, eggjan. **sub-i** hvetja óbeint, róa undir. **sub-o** óbein hvatning.

instinkt/o eðlishvöt, eðlisávísun. **-a** eðlislægur; ósjálfráður. **-e 1** af eðlishvöt. **2** ósjálfrátt.

institutci/o stofnun.

institut/o stofnun, vísindastofnun; menntastofnun.

instru/i áhr kenna, veita fræðslu, fræða. **-a 1** fróðlegur, fræðandi. **2** kennslu-, fræðslu-. **-o**, **-ado** kennsla, fræðsla. **-anto** kennari. **-antino** kennslukona. **-ato** nemandi, nemi. **-ebla** sem unnt er að kenna. **-ejo** skóli. **-iĝi** læra. **-isto** kennari, fræðari. **-istino** kennari, kennslukona. **-istaro** kennaralið; kennarastétt. **-ita** menntaður; lærður. **-iteca** vitsmunalegur. **-iteco** menntun, lærdómur. **-itulo** (fornlegt) vísindamaður. **ĉef-isto** skólalastjóri, skólameistari; yfirkennari. **mem-ita** sjálfmenntaður. **mem-ito** sjálfmenntaður maður. **ne-ita**, **sen-a** ómenntaður. **pri-a** uppfræðslu-, uppeldislegur. **pseŭdo-ita** gervivísindalegur. **moral-o** siðalærdómur. **rekrut-isto** nýliðaþjálfari.

instrukci/o fyrirmæli, fyrirskipun. **-i áhr** fyrirskipa.

instruktor/o nýy þjálfari (hermanna).

instrument/o 1 verkfæri, áhald, tæki. **2** = **muzik-o**. **-a** hljóðfæra-. **-a kazo** = **instrumentalo**. **-i áhr** raddsetja fyrir hljóðfæri. **-aro** öll verkfæri saman. **blov-o tón** blásturshljóðfæri. **frap-o** ásláttarhljóðfæri. **kord-o** strengjahljóðfæri. **mezur-o eðl tæk** mælir. **perkut-o tón** = **frapinstrumento**.

instrumental/o mfr tækisfall, verkfærisfall.

insuficienc/o læk starfsbilun (líffæris), ófullnægjandi starf líffæris, líffærisbilun.

insul/o ldf ey, eyja. **la Insuloj bib** Krít og aðr.

ar eyjar heiðingja á Miðjarðarhafinu. **-a** eylegur; eyja-. **-ano** eyjarskeggi. **-anismo** þröngsýni. **-aro** eyjaklasi. **-eto** 1 smáeyja. 2 *lfæ* frumnaeyja. **duon-o** skagi. **glaci-o** borgarísjaki. **trafik-o** umferðareyja. **Insuloj Herdo kaj Makdonaldo** *ldf* Heard og McDonalds-eyjar.

insulin/o *efn* insúlín. **-a** insúlín-. **-oterapio** insúlínlækningar.

insult/i *áhr* 1 móðga, smána, skamma. 2 bölvá, ragna. **-o** smánaryrði; móðgun, smán. **-a** smánar-, smánandi. **-ataĵo** athlægi. **-ema** skömmóttur, klúryrtur, móðgandi. **mok-i** *áhr* spotta.

insurekci/o *nýy* uppreisn. **-a** uppreisnar-.

insurgent/o *nýy* uppreisnarmaður.

-intl *mfr* ending lýsingarháttar í þátíð germyndar, t.d. *mi estas irinta*: ég er farinn. *kreinto*: skapari. *manĝinta li foriris*: að snæðingi loknum fór hann. *pasintaĵo*: fortíðarmál.

intajl/o *tæk* steinrista, mynd rist í hart efni.

integri/a heill, óskiptur. **-eco** heilleiki, heild. **-i** *áhr* fullkomna, bæta upp, sameina í heild. **-iĝi** verða fullkominn, sameinast í heild.

integri/i *áhr* *stæ* reikna út tegur (e-s). **-aĵo** heildi, tegur. **laŭlinia -aĵo** *eðl* línulegt heildi.

integral/o *stæ* 1 heildi, tegur. 2 = **malderivaĵo**. **-a kalkulo** heildun, tegrun, integralreikningur.

intelekt/o vitsmunir, skynsemi. **-a** andlegur, vitsmunalegur, greindar-. **-ismo** vitsmunahygga. **-ulo** menntamaður. **-ularo** andans menn, mennta- og listamenn.

inteligenci/o andans menn, mennta- og listamannastétt.

intelligent/a greindur, skynugur, gáfaður, vel viti borinn. **-eco** skerpa, greind, gáfur. **-eca kvociento** greindarvísitala. **-eca testo** greindarpróf. **mal-a, ne-a** treggáfaður, gáfnatregur.

intenc/i *áhr* ætla, áforma. **-o** fyrirætlun, áform. **-a** tilætlaður. **-e** af ásettu ráði. **ek-i** *áhr* athuga, ásetja sér. **bon-a** velviljaður. **bon-e** í góðu skyni. **malbon-a** illgjarn. **malbon-o** illgirni, illvilji. **sen-a** óætlaður, óviljandi.

intendant/o *per* 1 ráðsmaður. 2 umsjónarmaður. **-ejo** ráðsmannsstofa. **super-o** 1 (í Frakklandi fyrir byltinguna) fjármálaráðherra. 2 (í Þýskalandi) biskup. 3 (í Bretlandi) aðstoðarmaður yfirlögregluþjóns.

intens/a öflugur, kraftmikill; ákafur. **-o** *eðl* styrkur, kraftur, magn. **-eco** ákafi, ákefð; ofsi, kraftleiki. **-igi** efla, auka. **-iĝo** aukning. **ne-a, mal-a** kraftlítil, léttur. **kamp-o** *eðl* sviðsstyrkur. **elektra kamp-o** *eðl rtae* rafsviðsstyrkur. **magneta kamp-o** *eðl rtae* segulsviðsstyrkur. **kurent-o**

eðl rtae straumstyrkur. **lum-o** *eðl* ljósstyrkur. **-a terkulturado** hánytjalandbúnaður.

intensiv/a kraftmikill.

inter *mfr* 1 á milli. 2 á meðal. **-a** mið-, milliliggjandi. **-e de = inter**. **-aĵo** miðpartur, miðhluti. (*forskeyti*) milli-, t.d. **-akto** hlé milli þátta. **-baro** bás, stía. **-brako** faðmur, fang. **-mont(aĵo)** fjallskarð. **-ŝanĝi** *áhr* skiptast á. **-linie** milli línanna. **-reĝado** millibilsstjórn.

interdikt/o *kap* forboð, kirkjubann, bannfær-ing.

interes/i *áhr* vekja áhuga, skemmta, vera til gamans. **-o** 1 áhugi. 2 áhugaefni, hugðarefni, skemmtun. 3 hagsmunir, hagur. **-a** skemmtilegur, merkilegur. **-ega** ákaflega merkilegur. **-iĝi** hafa áhuga (**pri = á**). **-iĝo** áhugi. **ne-a, sen-a** ófróðlegur, leiðinlegur.

interez/o *hag* *efh* vextir. **simplaj -oj** vextir. **kunmetitaj -oj** vextir og vaxtavextir.

interfer/i *áhl* *eðl tón* (um öldur) víxlást. **-o** víxl, víxlun, ölduvíxl. **-a** víxla-, víxlunar-, ölduvíxla-. **-igaj speguloj** víxlunarspeglar. **-ometro** víxlunarmælir. **-ometrio** víxlunarfraeði. **-obato** taktur.

interior/o *fac* innanhússmynd.

interjekci/o *mfr* upphrópun.

intermez/o *vís* 1 millispil. 2 aukabáttur.

intermit/i *áhl* rofna, hætta, slitna. **-o** hlé, aflát, rof, slit. **-a** slitróttur, ósamfelldur. **-e** öðru hvoru, með millibili, í köstum.

intern/a 1 innanverður, innri; innvortis. 2 innanlands-, borgara-. **-e** inni, að innan, hið innra. **-e de** inni í. **-en** inn. **-o** 1 innri hlið. 2 innhverfa. **-aĵo** 1 það sem er inni. 2 innfyli. 3 húsbúnaður. **-igi** 1 setja inn, innræta. 2 hafa í varðhaldi. **-igejo** fangabúðir. **-iĝi** vera niðursokkinn. **-ulo** 1 nemi við heimavistarskóla, heimavistarnemandi. 2 (í Frakklandi) heimavistaraðstoðarlæknir (í sjúkrahúsi). **-ulejo** heimavist (skóla). **land-o** uppland, uppsveitir, innsveitir.

interpelaci/o fyrirspurn (á þingi). **-i** *áhr* beina fyrirspurn til (e-s), spyrja (á þingi). **-anto, -into** (fyrir)spyrjandi (á þingi).

interpol/i *áhr* *stæ* bók 1 s. **poli**. 2 bæta í, skjóta inn. **-aĵo** bók innskot (í texta).

interpozitiv/o *mfr* atviksliður (sama orðið endurtekið með forsetningu á milli), t.d. *mano en mano*.

interpret/i *áhr* túlka, þýða, skýra. **-o, -ado** skýring, útskýring; þýðing; túlkun. **-isto** þýðandi, túlkur, skýrandi. **mis-i** *áhr* rangtúlka.

interpunkci/o 1 greinarmerki. 2 greinarmerkja-setning.

interstic/o *lfæ* bil, millibil. **-a** milli-, millilægur.
intertrig/o *læk* aftökur, afrifur.

interruptor/o *raf* straumrofi.

interval/o *tón stæ* bil, tónbil; millibil. **fermita**
-o lokað bil. **malfermita** **-o** opið bil. **klas-o** *töl*
flokknarbil.

intervju/o viðtal (blaðamanns). **-i** *áhr* hafa við-
tal við.

intest/o *lfæ* görn, þarmur, iður, innyfli. **la dika**
-o digurgirni, ristill. **la maldika** **-o** garnir, blágirni.
-a meltingar-, í meltingarfærum; iðra-, innyfla-
-aro meltingarkerfi, innyfli. **-obruo** garnagaul.
-inflamo garnabólga.

intim/a **1** innilegur, hjartanlegur. **2** náinn. **-e**
innilega. **-aĵo** trúnaðarmál. **-aĵoj** *lög* **1** kjass. **2**
kynmök. **-eco** náinn kunningsskapur, trúnaður. **-iĝi**
verða alúðarvinur. **-ulo** alúðarvinur.

intonaci/o *hlj* hreimur.

intra/ *vís* forskeyti í vísindalegum orðum í
merkingu í, innan, t.d. **intravejna** innan æðar.
intramuskola injekcio dæling í vöðva. **intrakr-**
ania tumor æxli innan hausnúpu.

intrigi/i *áhl* beita brögðum, brugga vélræði. **-o**
1 leynimakk, samblástur. **2** vélbrögð. **3** söguflétta,
söguþráður. **4** ástarævintýri, ólögleg kynmök.
-anto ráðabruggeri. **-ema** slægur, undirföruhl.
-ulo bragðarefur.

introspekt/o *hei* sjálfsskoðun. **-a** sjálfsskyggn.

introvert/a innhverfur. **-o** innhverfa. **-ito** inn-
hverfur maður.

intu/o *hei* = **intuicio**.

intuici/o innsæi, hugsýn, getspeki. **-a** innsær,
hugsýnn. **-e** af innsæi, með hugsýn.

inund/i *áhr* **1** flæða yfir. **2** yfirfylla. **-o**
(vatns)flóð. **-a justeco** flóð réttlætis (Jes. 10:22).
-ego refsíðomsflóð (Dan. 9:26).

invad/i *áhr* **1** ráðast inn í, gera innrás í. **2** flæða
yfir, streyma að; ganga á. **-o** **1** innrás. **2** aðstreymi.
-anto, **-ulo** yfirgangsseggur.

invalid/o örkuðlamaður, öryrki. **-a** örkuðlað-
ur. **-a pensio** örorkulífeyrir. **-eco** örkuð, örorka.
asekuro kontraŭ **-eco** örorkutrygging. **-ejo** ör-
krkjahæli.

invariant/o *stæ* fasti, konstant.

invenci/o *bók* hugvit, hugmyndaflug.

invent/i *áhr* finna upp, uppgötva. **-o** uppgötvun.
-aĵo uppfinning, uppfundning, uppfynding. **-isto**
uppfinningamaður, uppfyndingamaður, uppgötv-
ari. **-opatento** einkaleyfi.

inventar/o húsmunaskrá; birgðaskrá. **-i** *áhr*
skrá húsmuni; búa til vörulista.

invers/a *stæ* öfugur, umsnúinn. **-e** öfugt. **-o** **1**

öfugur hlutur. **2** *stæ* öfug tala. **3** = **reverso**. **-eco** öf-
ugleiki, umsnúningur. **-igi** öfugsnúa, snúa við. **-igo**
viðsnúningur. **-igebla** sem má snúa við. **-igebla**
vorto orð sem er eins áfram og aftur á bak, t.d.
oro. **-igilo** *rtæ* rofi. **ne-igebla** óviðsnúanlegur, óaft-
urkallanlegur.

inversi/o *mfr* *ved* **1** öfug orðaröð, óbein
orðaröð. **2** hitahvarf. **tersurfac** **-o** *ved* hitahvarf á
jörðu. **-a** gagnstæður. **-i** *áhr* breyta orðaröð.

invert/i *áhr* **1** *tón* umsnúa (nótum). **2** *efn* kljúfa
(sykur). **-iĝi** kloffna. **-ito** *læk* kynhvarfi. **-iteco** kyn-
hvörf. **-sukero** *efn* súkrósa breytt í glúkósa og
frúktósa, invertsykur.

invertaz/o *efn* (ensím sem klýfur súkrósa í
glúkósa og frúktósa).

invest/i *áhr* *hag* **1** setja í embætti; vígja. **2** fjár-
festa. **-ado** **1** embættistaka; vígsla. **2** fjárfesting.
-aĵoj eignir. **re-i** *áhr* fjárfesta aftur. **re-o** endur-
fjárfesting.

investitur/o *sag* tignarskrýðing.

invit/i *áhr* **1** bjóða. **2** bjóða heim; laða. **-a** **1**
boðs-. **2** aðlaðandi. **-o** boð, heimboð. **-ito** gestur.
-ilo boðskort. **mal-i** *áhr* aflýsa boði til.

invok/i *áhr* *lög* vitna til (e-s) sér til málsbóta.

involukr/o *gra* reifar. **-eto** körfureifar.

io = **i/o** eitthvað, nokkuð.

Io/o *stj* Jó, Íó (eitt tungla Júpíters).

Ioa *god* Jó, Íó.

iom *mfr* eitthvað, dálítið. **- post** - smátt og
smátt. **-ete** ofurlítið. **- post -a** seinfara, sem ger-
ist smám saman.

ion/o = **jono**.

Ion/o *per* **1** Jón. **2** = **Ioniano**. **-io** *ldf* Jónía. **-ia**
1 jónískur, frá Jóníu, Jóna-. **-ia Maro** Jónahaf. **2** =
ionika. **-iano** Jóni.

ioni/o *efn* jóníum.

ionik/a *hús* jónískur.

Iova/o *ldf* Iowa.

ipek/o, **ipekakuan/o** *lyf* ípekakúana.

iperit/o *efn* her sinnepsgas.

ipsilon/o *mfr* ypsílon (heiti latneska bókstafsins
y).

ir/i *áhl* **1** fara. **2** ganga. **-o** **1** leikur. **2** slag. **3**
gangur, far. **bileto de -o kaj reveno** farmiði fram
og til baka. **-adi** *áhl* fara, hreyfast, skrífða, ganga
(lengi). **-ado** **1** gangur, framganga, framsókn. **2**
göngulag. **-antaro** framganga, skrúðganga. **-ebla**
fær, gangfær. **-ebleco** gangfæri. **-ejo** stígur. **-igi** **1**
láta ganga, reka. **2** starfrækja. **3** leiða. **-ilo** stikla,
gangstöng. **-o re-o** (gangur) fram og til baka. **al-**
i *áhl* færast nær, nálgast; ganga að. **al-o** nálgun;
aðgangur. **al-ebla** aðgengilegur, næmur. **neal-ebla**

ókleifur. **al-ejo** inngangur, aðgangur, hlið. **al-igi** færa til. **antaŭ-i** *áhl* ganga fyrir; vera á undan. **antaŭen-i** *áhl* ganga áfram. **ĉirkaŭ-i** *áhl* her fara í kringum, ganga í kringum. **ĉirkaŭ-e** eftir krókaleiðum, í bug. **de-i** *áhl* 1 hlaupa af. 2 rísa (úr). 3 leggja af stað. **de-punkto** upphafsstaður. **dis-i** *áhl* skiljast. **ek-i** *áhl* fara að fara, leggja af stað. **ek-o vél** 1 byrjun, upphaf. 2 gangsetning, ræsing. **ek-igilo** *tæk* ræsir. **el-i** *áhl* **bib** 1 fara út. 2 fara úr. 3 komast undan, sleppa. 4 koma út. 5 koma fram, spretta fram. 6 snúa út að (= **sur**). **el-o** 1 brottför. 2 = **elirejo**. **El-o** Önnur Mósebók. **el-ejo** útganga. **neel-ebla** óumflýjanlegur; sem ekki er hægt að komast undan. **en-i** *áhl* 1 fara inn, koma inn. 2 fara í; komast í. **en-o** 1 innför, inngangur. 2 = **enirejo**. **en-ejo** innganga. **for-i** *áhl* fara brott, ganga burt. 2 fara, farast. **for-igi** hrekja burtu. **laŭ-i** *áhr* fara eftir. **malsupren-i** *áhl* ganga niður, fara niður. **ne-ebla** ófær. **post-i** *áhl* 1 fara á eftir, fylgja. 2 koma af; koma á eftir. **post-anto** afkomandi. **preter-i** *áhl* ganga fram hjá. **preter-ejo** *umf* hringbraut, umferðaræð fram hjá miðborg. **re-i** *áhl* 1 fara aftur, koma aftur. 2 koma á ný, fara í annað sinn. **reen-i** *áhl* fara aftur inn. **ren-i** *áhl* = **reiri** 1. **retro-i** *áhl* fara aftur á bak. **retro-igi** bakka (e-u). **senel-a** = **neelirebla**. **senel-ejo** blindgata; ógöngur. **sub-i** *áhl* setjast. **sunsub-o** sólsetur, sólarlag. **supren-i** *áhl* fara upp, ganga upp, stíga upp. **sur-i** *áhr* ganga upp á/í. **tra-i** *áhr* fara yfir, fara í gegnum; nísta. **tra-ebla** *efn* gegnumfær. **netra-ebla** ógegnumfær. **tra-ejo** sund (milli húsa), göng; umferðarvegur. **trans-i** *áhr* 1 fara yfir. 2 ganga undir merki (e-s). 3 breytast. 4 = **transiti**. **trans-a** 1 skammvinnur, hverf-ull. 2 *mfr* = **transitiva**. **trans-o** yfirferð; breyting. **trans-ebla** fær yfirferðar; væður. **trans-ejo** vað, mót járnbrautar og þjóðvegur. **trans-igi** færa yfir. **anas-i** *áhl* vaga, kjaga. **ĉiel-o** *trú* uppstigning. **flanken-i** *áhl* víkja af leið. **hejmen-o** heimleið. **invers-i** *áhl* fara öfugt. **invers-i** **laŭ rivero** fara upp ána. **kontrol-o** eftirlitsferð. **krucmilit-o** krossferð. **milit-o** herferð. **pie-d-i** *áhl* ganga, labba. **pie-d-anta** fótgangandi. **pie-d-anto** fótgangandi maður. **rond-i** *áhl* snúast, fara hringinn í kring. **savel-ejo** öryggisdyr. **ŝip-i** *áhl* fara með skipi. **ŝtel-i** *áhl* læðast. **vic-ado** langfylking, framhjáganganga. **voj-i** *áhl* vera á leið(inni), ferðast á fæti. **voj-o** ferð á fæti. **ekvoj-i** *áhl* fara. **zigzag-o** stagvending.

Irak/o *ldf* Írak. -a íraskur. -ano Íraki.

Iran/o *ldf* Íran. -a íranskur, persneskur. -ano, -ulo Írani.

Iravad/o *ldf* Irrawaddy (fljót í Asíu).

iredent/a sem sækir eftir sameiningu að nýju.

-ismo sú stefna sem sækir eftir sameiningu að nýju. **-isto** sá sem sækir eftir sameiningu að nýju.

Iren/o *per* Írena.

Irene/o *per* Íreneus.

Irian/o Nýja-Gínea (Irian á indónesísku).

irid/o *gra* sverðlilja (*Iris*). **-acoj** sverðliljuætt (*Iridaciæ*).

iridi/o *efn* iridíum, iridín (*Ir*).

irigaci/o áveita. **-i** *áhr* veita vatni á.

irigator/o = **klistero**.

iris/o *lfæ* regnbogahimna, lithimna. **-ito** *læk* lithimnubólga, litubólga. **-ektomio** lithimnuúrtaka, lituúrnám. **-otomio** lithimnuskurður.

Iris/a *god* Íris (einkum persónugerving regnbogans en síðar í þjónustu Heru).

irit/i *áhr* ská **læk** 1 æsa upp. 2 erta. **-o** *sál* ýfing, erting; áreitni.

irizi/i *áhr* lita með öllum litum regnbogans. **-a** í öllum litum regnbogans.

Irland/o *ldf* Írland. -a írskur. -ano Íri. Nord- -o Norður-Írland.

Irm/a Irma.

Irokez/o Irokes-indíáni.

ironi/o *mfr* háð, háðhvörf, hæðni, launhæðni, skop. **sokrata -o** sókratískt háð. *-o de la sorto*: kaldhæðni örlaganna. **-a** hæðinn, háðskur, sposkur, háðslegur. **-i** *áhl* hæðast. **-aĵo** háðrit.

-is/ *mfr* 1 ending þátíðar sagna, t.d. *mi iris*: ég fór. 2 = **estis**.

Isaak/o *bib* Ísak.

isat/o = **izatido**.

Iskariot/o *per* Ískaríot.

iskemi/o *læk* blóðskortur á takmörkuðu svæði.

iski/o *lfæ* setbein, þjóbein, rassbein. **-a** setbeins-.

iskiat/o *lfæ* settaug (= **iskia nervo**). **-algio** *læk* settaugarbólga.

iskiatik/o *vís* 1 = **iskiato**. 2 = **iskiatalgio**.

Islam/o 1 íslam, múhameðstrú. 2 múslimar, múhameðstrúarmenn. **-a** íslamskur, múhameðstrúar-. **-ano** múslimi, múhameðstrúarmaður. **-anigi** snúa til íslams, snúa á múhameðstrú. **-ismo** = **Islamo** 1.

Island/o *ldf* Ísland. -a íslenskur. -ano Íslendingur.

-ism/ *mfr* viðskeyti sem tákna stefnu, kenningu, málvenju, t.d. **kristan-o** kristin trú, kristni. **spirit-o** andatrú, spíritismi. **angl-o** ensk málvenja. *Ath*. Í mörgum orðum er **ism** hluti stofnsins, t.d. **turismo**, **katehismo**. **-o** kenning, kerfi, stefna.

Ismail/o *per* Ísmael. **-ano** ísmaelskur múhameðstrúarmaður.

isolep/o = skirpo.

Israel/o = Izraelio.

Israfil/o trú Israfil (í múhameðstrú, erkiengill sem tengdur er upprisunni).

Iss/o sag Issus.

-ist/ mfr viðskeyti sem táknar **1** mann er hefur atvinnu af eða starfar að því sem stofn orðsins greinir. **2** einnig fylgismann stefnu eða kenningar. *Dæmi:* **1 dentr-o** tannlæknir; **art-o** listamaður. **instru-o** kennari. **pošt-o** bréfberi, póstmáður, póstur. **2 esperant-o** esperantisti; **oportun-o** henti-stefnumaður. sbr. **ant, ul.** Ath. **turisto** er ekki þess konar orð, **tur** ≠ **túr**.

Istanbul/o ldf Istanbúl (hafnarborg í Tyrklandi).

istm/o ldf lfa eiði, mjódd; grandí. **-a alm bók 1** eiðis-, granda-. **2** istmískur.

Istri/o ldf Istria (skagi í Króatíu).

Išmael bib Ísmael.

-ít/ 1 mfr ending lýsingarháttar í þátíð þolmyndar, t.d. **fin-a** endaður; **kapt-a** fangaður. **2 læk** viðskeyti sem táknar *-bólgu*, t.d. **apendic-o** botnlanga-bólga; **encefal-o** heilabólga. **3 efn** = *-ít*, t.d. **klor-o** klórít. (2 og 3 eru ekki samþykkt af akademíunni). Ath. **-o** táknar oftast persónu en **aĵo** hlut.

Itak/o ldf Íþaka.

ital/o per Ítali. **-a** ítalskur. **-a lingvo** ítalska. **I-io, I-ujo** ldf Ítalía. **-igi** gera ítalskan; neyða til að tala ítölsku. **-ismo** ítölskusletta.

iteraci/o stæ endurtekning.

iterbi/o efn ytterbium, ytterbín (*Yb*).

itiner/o ldm jár 1 leið. **2** ferðasaga. **3** ferðaáætlun.

itri/o efn yttrium, yttrín (*Y*).

iu mfr **1** einhver. **2** nokkur. **3** sumur.

-iv/ mfr óopinbert viðskeyti sem táknar möguleika að gera e-ð, t.d. **produkt-a** frjósamur.

Ivan/o per Ívan.

-iz/ vís læk mfr óopinbert viðskeyti sem táknar: 1) tæknilega hagnýtingu efnis. 2) hagnýtingu aðferðar sem e-r hefur uppgötvað. 3) lækningar- aðferð. *Dæmi:* 1) **kupr-i** koparhúða. 2) **pasteŭr-i** pastörhita, gerilsneyða. 3) **kaüter-i** brenna (sár); **hipnot-i** dáleiða.

Izabela per Ísabella, Elísabet.

izatid/o gra indígójurt, litunarjurt, litunarklukka (tvíært garðblóm) (*Isatis*, einkum *I. tinctoria*).

izatis/o dýr blárefur (*Canis lagopus*).

Izer/o ldf Isère (á).

Izidor/o per Ísidór.

Izis/o goð Ísis (fornegyptsk gyðja).

Izmir/o = Smirn/o.

izo-/ vís efn tækniforskeyti úr grísku **1** = jafn. **2** = ísómer.

izobar/o veð efn jafnþyngdarlína; jafnþrýstí-lína.

izocel/a stæ (um þríhyrninga og trapisur) jafnarma (= **simetria**).

izodinam/o eðl raf jafnstyrkslína.

izoelektr/a efn jafnhleðslu-. **-a punkto** jafnhleðslupunktur.

izogeoterm/o veð jafnjarðhitalína.

Izokrat/o per Ísókrates.

izokrom/a samlitur.

izokron/a vís jafn að tímalengd, sem gerist á jöfnum tímabilum. **-eco** lotufesta.

izoli/i áhr raf efn tæk einangra. **-a** einangurs-. **-ado** einangrun. **-aĵo** einangrandi sefni, einangrun. **-eco, -iteco** einangrun. **-ejo** sóttkví; einangrunarklefi; einangrunarstöð. **-iĝo** einangur. **-ilo** eðl einangrari. **-ismo** einangrunarstefna. **-isto** einangrunarsinni. **-ometro** rtæ einangrunarmælir. **aer-ita** lofteinangraður. **son-i áhr** kvi hljóðeinangra. **varm-i áhr** hitaeinangra. **varm-a** hitaeinangrandi.

Izold/o per Ísól.

izomer/o efn myndbrigði, ísómer. **-a** ísómer-.

izopren/o efn ísópren.

izoterm/o vís jafnhitalína.

izoton/a eðl efn jafnþrýstinn. **-eco** efn jafnþrýstni.

izotop/o efn samsæta, ísótópur.

izotrop/a eðl stefnusnaður, einsátta. **-eco** stefnusneyða, einsáttun. **-ismo** stefnusneyða, einsáttun.

Izrael/o bib per sag Ísrael. **-a** gyðinglegur, júðskur. **-io** Ísrael (núttímaríkið). **-ia** ísraelskur. **-iano** Ísraeli. **-ido 1** = hebreo. **2** Ísraelsmaður.

¹**J, j** *mfr* 13. stafur esperanto-stafrófsins.
²**j** (í skammstöfunum) J = a) **jodo**. b) **julo**. j = **jaro**.
-j *mfr* fleirtöluending nafnorða, lýsingarorða og fornafna (þó ekki persónufornafna), t.d. *liaj bonaj ecoj, iuj homoj*.
j/o *mfr* joð (heiti bókstafsins j).
ja *mfr* að vísu, óneitanlega (á venjulega ekkert tilsvareandi orð í íslensku).
jaborand/o *gra* jaborandi.
jacint/o *ste* hýasint.
jad/o *ste* jaðe. **-a** úr jaðe.
Jaf/o *ldf* Jaffa.
Jafet/o *bib* Jafet. **-ida** jafetískur.
jaguar/o *dýr* jagúar (*Felis onza*).
jahurt/o *mat* jógúrt.
jaht/o = **jakto**.
jak/o jakki, Treyja. **-eto 1** stuttur jakki. **2** kápa (á bók). **frenez-o** spennitreyja. **pelt-o** loðtreyja. **sav-o** björgunarvesti.
jakarand/o *bib* palisander, palisanderviður (*Jacarandax*).
Jakelin/o *per* Jakobína.
Jakob/o *bib* Jakob. **-ano** trú Jakobskirkjumaður. **-ino** Jakobína. **-isto** sag stuðningsmaður Stúart-fjölskyldunnar eftir afsögn Jakobs I. konungs í Bretlandi. **-ulo** Jakobsmunkur, Dóminíkusmunkur.
jakoben/o *sag per 1* Jakobíni (róttækur lýðveldismaður í Frakklandi á 18. öld). **2** byltingarsinni. **-ismo** skoðanir Jakobína.
jakt/o *sig 1* skemmtisnekkja, lystiskúta. **2** úthafssnekkja, skemmtiskip. **-ado** (kapp)sigling.
jakut/o *per* Jakúti.
jakv/o *gra* brauðaldin. **-ujo**, **-arbo** brauðaldin-tré (*Artocarpus integrifolia*).
jalap/o *gra* jalap (öflugt hægðalyf). **-ujo**, **-planto** jalapjurt (*Exogonium Lopomea purga*).
Jalt/o *ldf* Jalta.
jam *mfr* nú þegar; þegar, þá. **- ne** ekki lengur; þaðan ekki, frá þeim tíma ... ekki. Í neikvæðum setningum á **jam** alltaf að standa fyrir framan neitunarorðið. Í stað **ne jam** á að nota **ankoraŭ ne**.
Jamaik/o *ldf* Jamaíka. **-a** jamaískur **-ano** Jamaíki, Jamaíkumaður.
jamb/o *ská* öfugur tvíliður. **-a** með öfugum tvíliðum. **-ino** öfugir tvíliðir með aukaliði í enda vers.
Jan/o *god* Janus (god sem byrjun ársins var helguð).
Jangzi *ldf* Jangtse (fljót í Kína).
janičar/o lífvarðarmaður Tyrkjasoldáns.
Janki/o *per* Kani.
Jan-Majen-insulo *ldf* Jan Mayen.

Jansen/o *per* Jansen. **-ismo** trú jansenismi (kenningar hollenska guðfræðingsins Jansen, biskups í Yperen). **-isto** jansenisti.
januar/o janúar, janúarmánuður.
japan/o *per* Japani. **-a** japanskur. **-a lingvo** japanska. **J-io**, **J-ujo** *ldf* Japan. **-igi** gera japaskan. **-ino** japönsk kona.
jar/o ár. **-a 1** árlegur. **2** eins árs gamall. **-aro** áralengd. **cent-o** = **jarcento**. **cent-a** hundrað ára (gamall), tíræður. **centa-a** á hundraðasta ári. Á sama hátt **dek-a** tíu ára (gamall). **deka-a** á tíunda ári. **cent-ulo** tíræður maður. **ĉi-a** þess árs. **ĉi-e** í ár. **ĉiu-a** árlegur. **duon-o** árhelmingur, misseri. **kvaron-o** ársfjórðungur. **laŭ-a**, **laŭ-e** eitt ár í senn. **mil-o** = **jarmilo**. **mil-a** þúsund ára (gamall). **mult(e)-a** margra ára; margs árs. **plur-a** *gra* fjölær. **super-o** hlaupár. **favor-o** náðarár. **lern-oj** skólaár (ft.). **lum-o** ljósár. **nov-a** nýárs-. **pasint-a**, **pasint-e** í fyrri, frá því í fyrri. **prov-oj** lærlingstími. **servo-oj** embættisár. **-cento** öld. **mezaj -centoj** miðaldir. **-centa** hundrað ára gamall, aldagamall. **-deko** áratugur. **-kolekto** árgangur. **-milo** þúsöld, þúsund ár. **-mila** þúsunda ára. **unu-a** eins árs (gamall). **unua-a** á fyrsta ári. **kvindek-ulo** fimmtugur maður.
yard/o 1 *sig* rá, seglrá. **2** ensk alin, yard (= 0,917 m). **al-igi** rábinda. **bram-o** bramseglrá. **reĝ-o** efri framseglrá. **top-o** háseglrá, toppseglrá.
jaroviz/i = **vernalizi**.
jasmen/o *gra* jasmína (*Jasminum*).
jasp/o *ste* jaspis. **-i** áhr ráka (eins og jaspis). **-eca** jaspiskenndur.
jaspis/o *bib* = **jaspo**.
jaŝir/o *trú* musteri sintóista.
jatagan/o *inn* jatagan (tyrkneskur rýtingur).
Jav/o *ldf* Java. **-ano** Javabúi.
Javan *bib* Javan (hebreskt nafn á Hellas).
Jave/o *per* Jave. **-a** Jave-.
jazon/o *gra* blámunkur (*Jasione*).
Jazon/o *god* Jason.
je *mfr* forsetning með óákveðinni merkingu, notuð þegar aðrar eiga ekki við. Nú á dögum er hún aðallega notuð: **1** með lýsingarorðum sem tákna gnægð eða skort, t.d. *riĉa - brutoj* : auðugur að kvikfé; *lama - unu membro* : haltur á öðrum fæti; *libera - tiuj mankoj* : laus við þennan skort; *bonŝanca - io* : heppinn í e-u. **2** með sagnarnafnorðum í staðinn fyrir *de* þar sem misskilningur gæti orðið til, t.d. *havi rajton - io* : hafa rétt til e-s; *aspiro de io - io* : þrá e-s eftir e-u; *kredo - Dio* : trú á Guð. **3** til að merkja hvað klukkan er, t.d. *- la tria matene* : klukkan þrjú á nóttunni. **4** með líkamshluta til þess að merkja að honum er haldið,

t.d. *mi prenos vin - la mano* : ég mun taka í hönd þína; *kaptu ĝin - ĝia vosto* : grípum hala hans. **5** til þess að merkja mismun, einkum með lýsingarorði í miðstigi, t.d. *li estas - du jaroj pli maljuna ol mi* : hann er tveim árum eldri en ég. Þessa forsetningu skal nota aðeins þegar nauðsyn krefst.

Jehoas/o *bib* Jóas (Ahasíason, Júdakonungur).

Jehojada *bib* Jehojad (æðsti prestur í Jerúsalem).

Jehoŝafat *bib* Jósafat (Asason, Júdakonungur).

Valo de -o Jósafatsdalur.

Jehov/o *per* Drottinn, = **Javeo**.

Jehuda *bib* = **Jeudo**.

Jehud/o *bib* Júda (4. sonur Jakobs og ættkvísl hans) (Í Biblíu skrifað **Jehuda**).

Jehézkel *bib* Esekíel.

jejun/o *lfæ* ásgirni, ásgörn.

jelp/i *áhl* gjamma.

Jemen/o *ldf* Jemen, einkum Arabalýðveldið Jemen. **-a** jemenskur. **-ano** Jemeni. **Sud-** **-o** *ldf* Alþýðulýðveldið Jemen, Suður-Jemen.

jen *mfr* hérna; þarna. - ... - ýmist ... eða, stundum ... stundum. **-a** þessi hérna, eftirfarandi. **-e** hérna, svona, þannig. **-o** þetta hérna, eftirfarandi; sem hér segir.

jen/o = **eno**.

Jenisej/o *ldf* Jenisej (fljót í Síberíu).

Jeremia, Jeremi/o *bib* Jeremía. **-ado** harna-grátur, raunarolla, kveinstafir.

Jerih/o, Jerik/o *ldf* Jeríkó. **-oro** = **anastatiko**. **-a** við Jeríkó.

Jerobeam *bib* Jerobeam (konungur í Ísrael).

Jerusalem/o *ldf* Jerúsalem, Jóršalir, Jóršalaborg. **-ano** Jerúsalembúi.

Jeruzalem/o = **Jerusalemo**.

jes *mfr* já, jú. **-ja** jú, að vísu. **-a** jákvæður. **-i** *áhl* játa. **-igi 1** = **jesi**. **2** staðfesta. **kap-i** *áhl* kinka kolli til samþykkis.

Jesaja *bib* Jesaja (höfundur fyrstu 39 kaflanna í Jesajaritinu). **-la dua** *bib* Ónefndur höfundur kafla 40–66 í Jesajaritinu).

jesaŭl/o kósakkaforingi.

Jesu/o *sag kri* Jesús. **-o** **Kristo** Jesús Kristur.

Kompanio de -o Jesúitareglan, Kristmunkareglan.

jet/o *flu* þota.

Jez/o *ldf* gamalt heiti á Hokkaido.

jezuit/o *per 1* jesúíta, kristmunkur. **2** hræsnari, undirföruill maður. **-a 1** jesúíta-, kristmunka-. **-ejo hús** kristmunkahús, jesúítaskóli. **-ismo** kenningar kristmunkareglunnar.

jid/o jiddíska.

Jiftah *bib* Jiftak (herstjóri Gyðnga).

jing/o *dýr* (*Jynx*), gauktíta (*J. torquilla*), fauskítíta (*J. ruficollis*).

Joab *bib* Jóab.

Joakim/o *per* Jóakim.

Job/o = **Ijob(o)**.

jod/o *efn* joð (*J*). **-a** joð-. **-a tinkturo** joðáburður. **-a nombro** joðtala. **-i** *áhr* bæta joði við, gefa joð. **-ato** joðat, joðsýrusalt. **-ido** joðið. **-ito** joðít. **per-ato** perjoðat.

jodl/i *áhl* jóðla. **-o** jóðl.

jodoform/o *efn* joðóform (sótthreinsunarefni).

Joel *bib* Jóel.

jog/o *inn* jóga. **-ano** jógi.

jogurt/o = **jahurto**.

Johan/o *per* Jón, Jóhann, Jóhannes. **-ino** Jóhanna, Jónína.

johimb/o *gra* jóhimbatré (*Corynanthe yohimba*). **-ino** *efn* jóhimbía.

Jokast/a *goð* Jókaste (móðir Ödipusar og síðar eiginkona hans).

Jokoham/o *ldf* Jókóhama.

jokto/ *vís* joktó- (forskeyti eininga 10⁻²⁴).

jol/o 1 jul, julla. **2** tvísíglid lystisnekkja.

jon/o *eðl* *efn* jón, fareind. **-igi** jóna. **-igo** jónun. **-igi** jónast. **-iga kamero** jónunarhylki. **mal-igi** afjóna.

Jona *bib* Jónas (spámaður).

Jonatan/o *bib* Jónatan.

joni/o *trú* *efn 1* joni (kvennasköp sem frjósemi-tákn). **2** = **ionio**.

jonkvil/o *gra* jónsmessulilja (*Narcissus jonquilla*).

jonosfer/o *veð* jónhvolfið.

gor/o *sig* *bif flu* skyndileg beygja, stefnubreyting. **-i** *áhl* geiga frá réttri stefnu; slaga.

Jordan/o *ldf* Jórdan. **-io** Jórdanía. **-ia** jórdanskur. **-iano** Jórdani. **trans-a** hinum megin Jórdanar, austan Jórdanar. **Trans-io** Transjórdanía.

Jork/o *ldf* York, Jórvík. **Nov-** **-o** New York. **Nov-** **-io** New York ríki.

Josu/o *bib* Jósúa.

jot/o ögn.

jota *mfr* jota, 9. bókstafur gríska stafrófsins (I, i).

jota/ *vís* jotta- (forskeyti eininga 10²⁴).

Jov/o *goð* Júpíter (æðsti guð Rómverja).

jovial/a *ská* kátur í lund.

Jozef/o *per* Jósep, Jósef. **-ino** Jósefína.

ju ... des *mfr* því ... því.

jube/o *hús* pallur (milli skips og kórs í kirkju).

jubil/i *áhl* fagna, ráða sér ekki fyrir gleði. **-ado** fögnuður.

jubile/o *bib* 1 fagnaðarár (há gyðingum hvert fimmtugasta ár) (einnig **-a jaro**). 2 minningarhátið, fagnaðarhátið; afmælishátið, afmæli (brúðkaup o.þ.u.l., einkum hvert tuttugasta og fimmta ár). **-ano** sá sem heldur minningarhátið.

jud/o gyðingur. **-a** gyðinga-, gyðinglegur. **-aro** gyðingabjód. **-eco** gyðingleikur. **-ejo** gyðingahverfi. **-ino** gyðingakona. **-ismo** gyðingatrú, gyðingdómur. **-ujo** 1 Júda. 2 = **Judeo**.

judaism/o = **judismo**.

judaiz/i áhl fylgja síðum gyðinga.

Judas/o per Júdas.

Jude/o sag Júdea.

Judit per Júdí.

juft/o rússkinn.

jug/o *rtæ* ok. **-i** áhr 1 oka. 2 undiroka, kúga. **-ajo** sameyki. **sub-i** = **jugi**.

jugland/o *gra* valhnot. **-ujo**, **-arbo** (val)hnotutré (*Juglans*). **nigra** **-ujo** svart hnotutré (*Juglans nigra*). **ordinara** **-ujo** hnotutré (*Juglans regia*).

jugoslav/o per Júgóslavi. **-a** júgóslavneskur. **J-a Federacio** *ldf* Sambandslýðveldið Júgóslavía. **J-io**, **J-ujo** Júgóslavía.

jugular/o *lfe* hálsæð.

juĝ/i áhr dæma, kveða upp dóm. **-o** sál dómur. **-a** réttar-. **-a ĉambro** réttur. **-a decido** úrskurður. **-a dokumento** dómgerð, dómsskjal. **-a seĝo** dómarsæti. **-ado** dómur; dómgreind. **-adi** áhr *bib* dæma; dæma oft, vera að dæma, stjórna. **-anto** 1 dómari. 2 kviðdómari. **-antaro** 1 dóm-aranefnd. 2 kviðdómur. **-ejo** réttur, dómstóll. **-isto** *bib* dómari. **-ista** dómara-. **-istaro** 1 dómastétt. 2 dómstóll. **al-i** áhr *ver* úrskurða, dæma (e-m e-ð). **antaŭ-i** áhr dæma fyrirfram. **antaŭ-o** for-dómur, hleypidómur. **pri-i** áhr dæma um, gagnrýna. **pri-o** athugun. **mis-i** áhr dæma ranglega, leggja rangan dóm á. **propra-a**, **propra-e** eftir eigin vild. **-agado** réttarfar, dómsköp. **-decido** úrskurður, dómur. **-odistrikto** = **jurisdikcio**. **-faro** dómur. **-opovo** = **jurisdikcio**.

jujub/o *gra* brjóstber. **-arbo** brjóstberjatré (*Zizyphus vulgaris*, *Z. jujuba*).

juk/i áhl klæja. **-o**, **-ado** kláði. **-iga** klæjandi, sem veldur kláða.

juka/o *gra* pálmalilja (*Yucca*), kerti drottins.

Jukatan/o *ldf* Yucatanaskagi. **-io** Yucatanríki (í Mexíkó).

Jukon/o *ldf* Yukon (fljót í Norður-Ameríku). **-io** Yukon (fylki í Kanada).

jul/o sig stýriár. **-adi** áhl róa með stýriár.

Jul/o jól.

julep/o *lyf* svaladrykkur.

juli/o júlí, júlímánuður.

Juli/o per Júlíus. **-a** Júlíus-. **-ino** Júlía.

Julian/o per Júlíanus.

Julieta per Júlíetta.

jun/a ungur. **-e** eins og unglíngur. **-eco** *lfe* æska, unglingsár. **-eca** æsku-. **-igi** yngja upp, gera ungan. **-ulo** unglíngur. **-ularo** æskulið, æskufólk. **-ulino** stúlka, ungfrú, ungdama. **ge-uloj** drengir og stúlkur, piltar og stúlkur, strákar og stelpur. **mal-a** gamall. **mal-eco** *lfe* elli. **mal-eta** nokkuð gamall, fremur gamall, nokkuð við aldur. **mal-igi** gera gamlan. **mal-iĝi** eldast. **mal-ulo** gamall maður, karl. **mal-ulejo** elliheimili. **mal-ulino** gömul kona, kerling. **re-igi** gera ungan aftur, yngja upp. **re-iĝi** yngjast upp. **-aĝo** æska. **mal-aĝo** elli.

jung/i áhr beita fyrir (vagn); nota. **-ado** álagning. **-aĝo** 1 aktygi. 2 sameyki. **-ilaro** aktygi. **-itaro** sameyki. **al-i** áhr beita fyrir. **dis-i** áhr spenna frá. **en-i** áhr beita fyrir vagn. **el-i** áhr spenna frá. **kun-i** áhr ganga undir ok með. **kun-(it)aĝo** sameyki. **mal-i** áhr spenna frá; skilja í sundur.

juni/o júní, júnímánuður.

juniper/o *gra* einir, einiviður (*Juniperus*). **-brando** gin, einiberjabrennivín.

junk/o *gra* sef (*Juncus*). **-acoj** sefætt.

junkr/o jungherra, junkari, jungkæri. **signo-o** merkisberi.

Junon/a *goð* Júnó (rómværsk gyðja, drottning Júpíters).

junt/o *tæk hlj* samskeyti; samtenging; samband, sambandsliður. **-o de kablo** *rtæ* tenging. **-o per foldo kaj lango** *tæk* plægning. **-o per tenono kaj mortezo** *tæk* tappaskeyti. **hirundvosta** **-o** *tæk* geirnegling. **-opeco** = **fitingo**. **lut-o** *rtæ* suða (samskeyti). **-i** áhr *tæk rtæ* skeyta saman; tengja saman. **-ejo** skiptiborð.

jup/o pils. **-eto** pínupils, mínípils; ballettpils. **-istino** pilssaumakona. **sub-o** nærpils.

Jupiter/o 1 *goð* Júpíter (æðsti guð Rómverja). 2 *stj* Júpíter (reikistjarna). **-a** Júpíters-.

jur/o lögfræði, lögvísi. **-a** lögfræðilegur. **-isto** lögfræðingur. **kutim-o** venjulög. **-oscienco** lögfræði.

jurisdikci/o lög dómsvald; þinghá, lögsagnarumdæmi.

jurisprudenc/o lög lögspeki; lögfræði.

jurt/o kofi (síberskra hirðingja).

just/a réttur; réttlátur. **-e** réttilega. **-o** réttlæti. **-aĝo** rétt, það sem rétt er. **-eco** réttlæti; réttvísi. **-ulo** *kri* réttlátur maður. **mal-a** óréttlátur. **mal-aĝo** það sem órétt er, glæpaverk. **mal-eco** óréttlæti. **mal-ulo** glæpamaður.

Justen/o *per* Jústínus.

justic/o *lög* dómsmál, réttlæti. **klas-o** stéttar-dómsmál.

Justinian/o *per* Jústíníanus.

jut/o *gra* **1** sekkjabast, júta. **2** jútavefur.

Jutland/o *ldf* Jótland. **-a** jóskur. **-ano** Jóti.

juvel/o *trú* gimsteinn, skartgripur; dýrmæti.

-aro gimsteinar. **-ejo** skartgripasala. **-isto** skartgripasali, gimsteinasali. **-ista** gimsteinasala-. **-ujo** skartgripaskrín. **-arto** skartgripalist. **-ŝtono** = **gemo**.

Juvenal/o *per* Júvenal.

Ĵ, ĵ *mfr* 14. stafur esperanto-stafrófsins.
ĵ/o *mfr* joð með hatti (heiti bókstafsins ĵ).
ĵabot/o *klæ* blúnda, knipplingar, fellingalín (á skyrtu).

ĵak/o 1 (diplomat)frakki. **2** *rtæ* símatengill.

ĵakard/o *klæ* Jaquardtæki.

ĵaket/o síðjakki (sjakket).

Ĵakv/o *per* Jaques, Jakob. **-ino** Jaqueline, Jakobína.

ĵaluz/a afbrýðisamur, öfundsjúkur. **-i** *áhl* vera afbrýðisamur. **-i kontraŭ iu** öfunda e-n. **-o** öfund, öfundsyki, afbrýðisemi. **-ulo** afbrýðisamur maður.

ĵaluzi/o *hús* rimlatjald.

ĵam/i *áhr* útv trufla (útvarpssendingar). **-ado** truflun útvarpssendinga.

ĵambore/o alþjóðamót skáta.

Ĵan/o *per* Nonni.

Ĵana *per* Hanna.

ĵar/o stórt ker.

ĵargon/o hrognamál, málleysa. **-i** *áhl* tala hrognamál.

ĵartel/o sokkaband (á sokkabandabelti). **-a zono** sokkabandabelti.

ĵaŭd/o fimmtudagur. **la sankta -o** skírdagur.

ĵaz/o (d)jass. **-trupo** djasshljómsveit. **-a muziko** djasstónlist.

ĵele/o *mat* hlaup.

Ĵerom/o *per* Híerónýmus.

ĵerz/o jersey.

Ĵerzej/o *ldf* Jersey. **Nov- -o** New Jersey (fylki í Bandaríkjunum).

ĵet/i *áhr* **1** kasta. **-i la kulpon sur iun** kenna e-m (um e-ð). **-i miskrediton sur iun** vera e-m til vansa. **2** leggja (t.d. arma um háls: la brakojn). **3** fleygja, henda. **4 -i la okulojn sur iun** fá augastað á e-m. **-i flugan rigardon sur iun/al io** líta snöggvast á e-n/e-ð. **5** strá. **6** slá út. **sin -i 1** kasta sér, varpa sér. **2** kippa. **-o** kast. **-adi** *áhr* vera að kasta, vera að varpa, kasta oft. **-ado** kast, varp (endurtekið hvað eftir annað). **-aĵo** skot, skeyti. **-egi** *áhr* slengja, þeyta. **-iĝi 1** vera kastað, vera varpað. **2** kippa; engjast. **-iĝadi** bylta sér (í rúminu). **-ilo** slöngva. **de-i** *áhr* fella; hleypta; fara úr. **dis-i** *áhr* dreifa, strá. **dis-iĝi** tvístrast. **dis-ita** dreifður. **ek-i** *áhr* hleypta af; slöngva; gefa frá sér. **el-i** *áhr* **1** kasta frá sér, kasta úr sér. **2 líf** spýta; varpa út (t.d. sæði). **3** kasta út; bera út. **el-aĵo** úrkast, rekald. **el-ulo** afhvak. **en-i** *áhr* kasta inn. **en-iĝi** streyma inn, flæða yfir. **for-i** *áhr* **1** henda, fleygja burt, losna við. **2**

neita, hafna. **3** leggja niður. **for-o, for-ado** neitun, synjun, höfnun. **for-aĵo** rusl, ónýti. **pri-i per ŝtonoj** *áhr* grýta. **re-i** *áhr* endurkasta. **re-o** endurkast. **sub-i** *áhr* **1** leggja undir sig, gera undirorpinn. **2** smygla. **super-i** *áhr* ausa (e-u = per io) yfir. **sur-i** *áhr* kasta á. **trans-i** *áhr* kasta yfir, varpa yfir, fleygja yfir. **fajrel-a** sem spýr eldi, logandi, brennandi. **flam-ilo** eldvarpa. **haŭtde-ado** hamskipti. **lum-ilo** ljóskastari, kastljós. **rul-i** *áhr* varpa. **ŝton-ilo** = **ĵetilo**. **ter-iĝi** beygja sig í duftinu, lúta til jarðar, kasta sér kylliflötum.

ĵeton/o spilapeningur.

ĵib/o *sig* fokka. **for-o** klýfir, brandaukasegl.

ĵig/o 1 *tón* hoppdans. **2** = **puzl/o**.

ĵinkirŝ/o tvímenningsvagn (= **rikiŝo**).

ĵip/o *her* jeppi.

ĵoke/o veðreiðasveinn, knapi.

ĵoker/o jóker.

ĵongl/i *áhl* **1** leika trúðleik, leika loddaralistir. **2** gera sjónhverfingar, fara með sjónhverfingar. **3** leika sér (að = per) (t.d. orðum, hugtökum o.s.frv.). **-ado** loddaralist. **-aĵo** töfrrabragð. **-isto** loddari; sjónhverfingamaður, töfrramaður. **for-i** *áhr* láta hverfa.

ĵonk/o *sig* kínverskt seglskip.

ĵos/i *áhr* *gar* bera mold að (jurtum).

ĵud/o júdó.

ĵul/o *eðl* *rtæ* júl, joule (orkueining). **mega-o** megajúl. **kilo-o** kílójúl.

ĵur/i *áhr* sverja. **-o** eiður, heit, loforð. **-a** svarinn, eiðsvarinn. **-ado** eiðfesting. **-adi** *áhr* sverja hvað eftir annað. **-igi** láta vinna eið, eiðfesta, taka eið af. **-into 1** eiðbundinn maður **2** kviðdómsmaður. **for-i** *áhr* afneita með eiði, hafna. **je-i** *áhr* **1** gera samsæri. **2** særa, grátbiðja. **kun-i** *áhr* gera samsæri. **pri-i** *áhr* helga. **-peti** *áhr* særa, grátbiðja. **-rompo** eiðrof.

Ĵuras/o *ldf* Júrafjöll. **-a** frá Júrafjöllum, lútandi að Júrafjöllum.

ĵurasi/o *jar* **1** júra, júratímabil. **2** júrajarðlög. **-a** júra-.

ĵuri/o *lög* kviðdómur. **-ano** kviðdómari, kviðdómsmaður.

ĵurnal/o 1 dagblað. **2** dagbók. **-ismo** blaðamennska. **-isto** fréttaritari, blaðamaður. **-istiko** ritstjórnarfræði. **-istumo** lélegt blaðamannamál. **en-igi** skrá í dagbók.

ĵus *mfr* rétt áðan, einmitt núna. **-a** nýorðinn.

K, k *mfr* 15. stafur esperanto-stafrófsins.
k (í skammstöfunum) = a) **kilo-**; b) **kaj**.
k/o *mfr* *ká* (heiti bókstafsins k).
Kaab/o *inn* Kaaba.
kab/o *ldf* **1** höfði. **2** = **fiakro**.
Kab/o *ldf* Góðrarvonarhöfði (= **La Bonespera Kabo**). **-lando** Höfðaland. **-urbo** Höfðaborg.
kab'o *bib* kab (rúmmál í Gamla testamentinu = um 2,0 l).
kabal/o **1** dulvísi, leynispeki, dularfull skýring gyðinga á ritningunum. **2** svikræði, leynisamtök, leynimakk. **-a** dularfullur, leyndardómsfullur. **-ema** undirföru. **-isto** leynispekingur.
kaban/o kofi. **-eto** kot. **branĉ-o** greinakofi. **ĉas-o** veiðikofi, veiðihús. **ŝtip-o** bjálkakofi. **ter-o** moldarhýsi, moldarkofi.
kabaret/o *lei* kabarett, veitingahús.
kabe/i *áhl* breyta eins og Kabe (en hann var kunnur esperantisti sem skyndilega yfirgaf hreyfinguna).
kabil/o *per* kabýli. **K-io**, **K-ujo** *ldf* Kabýlía, Kabýlaland.
kabinet/o *fél* **1** (lítið) herbergi, skrifstofa. **2** einkasafn, (t.d. í þjóðminjasafni. **3** ríkisstjórn, ráðherrar. **-a** **1** herbergis-, skrifstofu-. **2** einka-. **3** ráðherra-, ríkisstjórnar-.
kabl/o *rtæ* *sjó* **1** kaðall, strengur. **2** (rafmagns)kapall. **3** kaðalslengd (182–200 m). **-ingo** leiðslupípa. **-isto** maður sem leggur kapla. **ankro-o** akkeriskaðall. **tele-o** símakapall. **tir-o** dráttarvír, dráttarlína. **tren-o** *flu* dráttartaug.
kablogram/o (sæ)símskeyti.
kabriolet/o léttivagn.
Kabul/o *ldf* Kabúl (höfuðborg Afganistans). **-rivero** Kabúlá.
kac/o *nýy* böllur, reður. **-ujo** buxnaklauf.
kacik/o *sag* *per* **1** indíánahöfðingi. **2** stórlax.
kacur/o *gra* hjartatré (*Cercidiphyllum japonicum*).
kaĉ/o *mat* **1** grautur; hrærigrautur, of þunnur vellitur. **2** kassa; mauk. **-igi** stappa; sjóða í mauk. **-igilo** sleif.
kaĉalot/o *dýr* búrhvalur, búrhveli (*Physeter macrocephalus*) (= **makrocefalo**).
kaĉu/o brjóstsýkur.
kadaif/o *mat* = **kataifo**.
kadastr/o *hag* = **katastro**.
kadavr/o nár, lík, hræ. **-a** ná-; náfölu. **-aĵo** hræ. **-ejo** líkhús. **-igi** drepa. **-iĝi** deyja. **-ino** *efn* díamínópentan. **-esploro** = **nekropsio**. **-oplenu** líkþakinn. **-ofloro** = **stapelio**. **-ogrifo** = **neofrono**.
kadenc/o *tón* **1** fallandi, hljóðfall. **2** kadensa. **3**

hraði; taktur. **-a** fallandi; í takt. **-i** *áhr* koma á takti; gera hljóðföll.

kadenz/o = **kadenco** **2**.

kadet/o liðsforingjaefni, herskólasveinn.

kadi/o *lög* dómari (hjá múhameðstrúarmönnum).

kadis/o *klæ* vaðmál.

Kadizo *ldf* Cadiz (hafnarborg á Spáni við Atlantshafið).

Kadm/o *per* Kadmos (bróðir Evrópu, sem stofnaði Þebu).

kadmi/o *efn* kadmíum, kadmín (*Cd*).

kadole/o *efn* kadolía.

kadr/o *fél* **1** rammi; umgerð, greyping. **2** grind. **3** umhverfi. **4** yfirmaður, (í ft.) yfirmannasveit.

-ado *ljó* römmun. **-aĵo** rammi, umgerð. **-eto** lítill rammi; umgerð. **-i** *áhr* setja í ramma, setja í umgerð, ramma; þilja. **-umo** *hús* karmur. **en-igi** = **kadri**. **sen-a** án umgerðar, umgerðarlaus. **brod-o** útsaumshringur.

kadrat/o *pre* kvaðrat (í prentun).

kaduce/o **1** slöngustafur, gullinn stafur Hermesar, sem tvær slöngur hlykkjast um. **2** stafur Asklepiósar (á latínu *caduceus*).

kaduk/a **1** hrörlegur. **2** ellihrumur, örvasa. **3** aumur; hnignandi. **4** farinn að fyrnast; ógildur. **-aĵo** e-ð hrörlegt; elliglöp. **-eco** hrörleiki; hrumleiki; hrörnun, niðurníðsla, afturför. **-i** *áhl* vera hrörlegur/ellihrumur/aumur o.s.frv., hrörna. **-igi** ógilda, ónýta. **-iĝi** vera kraminn, hrörna. **-ulo** hrörlegur maður, hrumur maður. **-ulejo** elliheimili, öldrunardeild, sjúkradeild fyrir öldrunarsjúklinga. **aĝo-a** ellihrumur. **mens-eco** *læk* ellihrórnun.

kaf/o kaffi. **-ejo** kaffihús; kaffistofa. **-ujo** **1** kaffidós. **2** kaffikanna. **3** *gra* kaffitré. **-aparato** kaffitæki. **-arbo** *gra* kaffitré (*Coffea*). **-bero** kaffiber. **-grajno** kaffibaun. **-kolora** kaffibrúnn. **-kruĉo**, **-poto** kaffikanna. **-maŝino** kaffivéi. **-muelilo** kaffikvörn. **-skatolo** kaffidós. **lakto-o** kaffi með mjólk. **malt-o** maltkaffi.

kafein/o *efn* *læk* koffín. **sen-a** koffínlaus.

kafeteri/o matstofa með sjálfsafgreiðslu, kaffitería, veitingastofa.

kafr/o Kaffi. **K-io**, **K-ujo** *ldf* Kaffaland.

kaftan/o (austurlensk) skikkja, sloppur.

kaĝ/o búr (fugla-, dýra-), rimlabúr. **en-igi** setja í búr; setja í fangelsi. **el-igi** leysa úr búi; leysa úr fangelsi.

kahel/o *byg* hella, flís, steinflís. **-a** flísuþakinn. **-aro** hellur. **-i** *áhr* steinleggja, fóðra með flísu.

kaĥeksi/o *læk* vanþrif, kröm, uppdráttarveiki.

-a 1 uppdráttarveiki. 2 uppdráttarveikur.
kaĥekt/a *vís* = **kaĥeksia**.
kaid/o *lög* (í Alsír og Túnis) tollheimtumaður, skattstjóri.
kaik/o *sig* kaík, tyrkneskur róðrabátur (eða léttur seglbátur).
Kain/o *bib* Kain. **-idoj** afkomendur Kains.
kainit/o *ste* kainít.
Kair/o *ldf* Kairó (höfuðborg Egyptalands).
-ano Kairóbúi.
kairn/o *hús* steindys.
Kaistr/o *ldf* Kaysterá.
kaj *mfr* og. - ... - ... bæði ... og ... .
kaj/o 1 hafnarbakki, hlaðinn árbakki. 2 járnbrautarstétt, stöðvarstétt. **sur-e** á hafnarbakka. **ĝet-o** bryggja. **-pago** bryggjugjald.
Kaj/o *per* Caíus.
Kajafas *bib* Kaifas.
kajak/o *ípr* húðkeipur, kajak.
Kajbar/o *ldf* Khyberskarð.
Kajen/o *ldf* Cayenne (höfuðborg Franska Gíana). **-rivero** Cayenne-fljót.
kajeput/o *gra* kajuputolía. **-arbo** kajuputtre (*Melaleuca*).
kajer/o 1 hefti, bók (þunn og óbundin). 2 stílabók. **-eto** 1 smáhefti. 2 minnisblaðhefti. **-ujo** mappa.
kajman/o *dýr* kajman, amerískur krókódíll.
kajt/o *flu* flugdrekki.
kajut/o káeta, klefi. **-a** káetu-.
kajol/i *áhr* nýy smjaðra fyrir, lokka. **-ado** fagurgali, smjaður.
kak/i *áhl* skíta, kúka, hægja sér. **-ejo** kamar.
kaka/o *gra* 1 kakóbaun. 2 kakó. **-ujo** 1 kakódós. 2 kakótré (*Theobroma cacao*). **-oarbo** kakótré. **-obutero** kakósmjör, kakófeiti.
kakatu/o *dýr* kakadúí (*Cacatua*).
kaĥeksi/o = **kaĥeksio**.
kaki/a kakí-, kakíbrunn, mógulur.
kakofoni/o miskliður; mishljóðan. **-a** illa hljómandi.
kakografi/o 1 lélegur ritháttur. 2 röng stafsetning.
kakosmi/o *læk* ólykt í nösum.
kakt/o *gra* kaktus. **-acoj** kaktusætt. **figo-o** fikjukaktus (*Opuntia ficus-indica*).
kal/o sigg, líkþorn. **-a** sigggróinn, harður (um hörund). **-aĵo** sigg. **pied-o** líkþorn.
kala/o *gra* fenjadís (*Calla*).
Kalabar/o *ldf* Calabar (borg í Nígeríu).
kalabas/o *gra* grasker. **-ujo** = **kalabasarbo**. **-arbo** graskeratré (*Crescentia cujete*). **-kukurbo** =

kalabaso.
Kalabri/o *ldf* Kalabría (hérað á Ítalíu).
Kalahar/o *ldf* Kalaharí (eyðimörk í sunnanverðri Afríku).
kalam/o *gra* **sag** 1 (indverskur) reyr. 2 = **akoro**. 3 stíll, griffill.
kalamin/o *ste* **bif** 1 kalamín, sinkkarbónat. 2 sót.
kalamint/o *gra* (garðblóm) (*Calamintha*).
kalandr/i *áhr* **tæk** kefla, valta. **-ado** kefling. **-ilo** keflivél, rulla.
kalandr/o *dýr* sunnulævirki (*Melanocorypha calandra*).
kalandra/o *dýr* kornbjalla (*Calandra*).
kalazi/o *læk* augnaloksþrymill.
kalcedon/o glerhallur, kalsedón.
Kalcedon/o *ste* Kalsedón.
kalceolari/o *gra* frúarskór (*Calceolaria*).
kalci/o *efn* kalsíum, kalsín (*Ca*). **-a** kalsíum-, kalsín-.
Kalcid/o *ldf* Kalsis, Chalcis.
Kalcidik/o *ldf* Chalkidikí.
kalciferol/o *vís* kalsíferól.
kalcin/i *áhr* glóhita, brenna (málm) til ösku.
kalcitr/i *áhl* 1 (um hest, o.þ.u.l.) ausa, setja upp rassinn. 2 spyrna. **-o** spyrna, spark. **-ema** mótþróa-fullur, þrjóskur.
Kalde/o = **Ĥaldeujo**. **-a** kaldverskur. **-a lingvo** = **akada lingvo**. **-ano** Kaldei.
kaldron/o *ldf* 1 ketill. 2 askja (eldfjalls). **-a** á katli, ketil-. **-a krusto** ketilsteinn. **-ego** stór ketill, gufuketill. **-ejo** 1 ketilhús. 2 ketilsmiðja. **-isto** ketilsmiður. **hejt-o** (hitunar)miðstöð. **vapor-o** = **kaldronego**.
Kaledoni/o *ldf* Kaledónía. **-a** kaledónískur. **Nov-** **-o** Nýja-Kaledónía. **Nov-** **-ano** nýkaledónískur maður.
kalefakci/o *eðl* upphitun.
kalejdoskop/o kviksjá. **-a** kviksjár-, kviksjálegur, sem lýtur að kviksjá. **-i** *áhl* úa og grúa, síbreytast.
kalembur/o orðaleikur.
kalend/oj *inn* Kalendae, fyrsti dagur mánaðar (há Rómverjum). *formeti ĝis la grekaj -oj* draga á langinn, svo að ekkert verði úr því (sbr. *la tago de sankta neniamo*).
kalendar/o 1 tímatal. 2 almanak, rím. **-a** almanaks-. **flor-o** blómaalmanak.
kalendul/o *gra* gullfífill, morgunfrú (*Calendula officinalis*).
kalentur/o *læk* hitabeltissótt.
kaleŝ/o 1 vagn, skyggisvagn. 2 skrautvagn.

balja -o = landaŭo. **-aĵo** vagngrind. **-aĵisto** skrautvagnasmiður. **-eto** lítill vagn. **-isto** vagnstjóri, öku-
maður. **duon-o** lítill (hálf)yfirbyggður fjórhjóla-
vagn. **en-iĝi** stíga í skrautvagn. **lu-o** = **fiakro**.
-servanto vagnþjónn.

Kalez/o *ldf* Calais. **-a Markolo** Pas de Calais,
Doversund. (= **Dovra Markolo**).

kalfatr/i *áhr* þetta, hempa, kjalfatta. **-ado** þétting.
-ilo þéttingartæki. **-isto** hampþéttimaður.

Kalhas/o *per* Kalkas (Testorsson, fuglaspámaður
í Ílíonskviðu).

Kali/o *god* Kali.

kali/o *efn* kalíum, kalín (*K*). **kaŭstika -o** = **kalia**
hidroksido. **-a** kalíum-, kalín-. **-a hidroksido**
kalíumhýdroxíð (*KOH*).

Kaliban/o *inn* Kalíban.

kalibr/o *tæk* **1** hlaupvídd (byssu), innanmál.
2 þvermál. **-i** *áhr* **1** mæla hlaupvídd (e-s), mæla
innanmál (e-s). **2** mæla þvermál (e-s). **-igi** gera
(e-ð) að e-u þvermáli. **-ilo** *tæk* rennimál. **intera**
-ilo víddarmælir. **mikrometra -ilo** smæðarmælir,
míkrómælir, míkrókvarði.

kalidr/o *dýr* snípa (*Calidris*). **alpa -o** lóuþræll
(*Calidris alpina*). **granda -o** rauðbrystingur (= **kanuto**).
sabla -o sandlóa.

kalif/o *per* kalífi. **-eco** kalífaveldi. **-ejo** kalífland,
kalífaveldi.

kalifor/o *dýr* maðkafluga.

kaliforni/o *efn* kaliforníum, kalifornín (*Cf*).

Kaliforni/o *ldf* Kalifornía (fylki í Bandaríkjunum).

kaligraf/o *per* skrautritari. **-i** *áhr* skrautrita.
-aĵo skrautritað efni. **-io** skrautritun.

Kaligul/o *per* Kalígúla.

kalik/o **1** *bib* kaleikur, staup, bikar. **2** *gra*
blómbikar, bikar. **3** *lfæ* bikar. **renaj -oj** nýrnabikar-
ar. **-eto** lítill kaleikur, lítill bikar. **flor-o** = **kaliko** **2**.

Kalikat/o = **Kalkato**.

kalikl/o *gra* útbikar. **-(ohav)a** með útbikar.

kalikot/o *klæ* baðmullardúkur.

Kalimah/o *per* Kalimakos.

Kaliop/a *god* Kallíope (gyðja sem ræður fyrir
söguljóðakveðskap).

kalips/o kalypsó.

Kalipso/a *god* Kalypsó (gyðja sem bjó á eyggi
Ógýgju).

Kalist/o *stj* Kallistó (eitt tungla Júpíters).

kalistef/o *gra* sumarstjarna (*Callistephus*
(*chinensis*)).

kalistegi/o *gra* vafningsklukka.

Kalisto/a *god* Kallistó (dís sem Artemis breytti
í birnu).

kalitrik/o *gra* vatnsbrúða (*Callitriche*).

kalk/o *efn* kalk. **kalcinita -o** brennt kalk. **estingita -o**
slökkt kalk. **-a** kalk-. **-i** *áhr* **efn** **1** kalka,
hvítta með kalki. **2** bera kalk á (tún eða garð). **3**
gera óvirkan með kalki. **-aĵo** veggglím. **-umi** = **kalki**
2. **-argilo** mergill (= **marno**). **-oforno** kalkofn.
-ospato *ste* kalkspat. **-oŝtono** *ste* kalksteinn. **re-iĝi**
læk kalkast aftur. **sen-iĝi** *læk* áhl úrkalkast. missa
kalk.

kalkan/o *tæk* hæll (á fæti). **-umo** hæll (á skó).
pik-uma oddhælaður.

Kalkat/o *ldf* Kolkata (hét áður Kalkúttá) (hafn-
arborg við ósa Ganges, höfuðborg Vestur-Bengals).

kalkane/o *lfæ* hælbein.

kalkedoni/o = **kalcedono**.

kalkul/i *áhl* **áhr** **1** reikna, telja. **2** (með **je**, **pri**)
treysta, reiða sig á. **3** (með **kun**) reikna með. **-a**
reikni-, reiknings-. **-o** reikningur. **-ado** **1** talning.
2 reikningsaðferð. **-atoro** reiknir, reiknivél,
reiknitölva. **-ebla** teljanlegur, reiknanlegur. **-ema**
slunginn, kænn. **-iĝi** **1** (með **kun**) = **kalkuli** **3**. **2**
verða reiknaður. **-ilo** reiknivél. **-isto** reikningsmaður,
bókari. **-metro** reiknikvarði. **al-i** *áhr* **1** bæta við.
2 reikna til, telja til. **antaŭ-i** *áhr* áætla, meta; giska
á. **de-i** *áhr* draga frá, reikna frá. **el-i** *áhr* reikna út,
reikna til fulls. **en-i** *áhr* fela í sér, innihalda. **kun-i**
áhr leggja saman, finna summu (e-s). **mis-i** *áhl*
misreikna, reikna skakkt. **ne-ebla** óuttreknanlegur;
óteljanlegur. **pri-i** *áhr* **bib** **1** reikna út, hugsa. **2**
telja. **re-i** *áhr* reikna aftur, telja upp aftur. **retro-i**
áhl telja aftur á bak, telja niður (í núll). **glit-ilo**
reiknistokkur. **glob-ilo** talnagrind. **tempo-o** tíma-
bil.

kalkulus/o *læk* steinn (í líffæri).

Kalkut/o = **Kalkato**.

kalm/o *veð* logn. **-a** stilltur. **en-iĝi** lenda í logni.
kalmar/o *dýr* tíuarma kolkrabbi (*Loligo vulgaris*).

kalmuk/o *per* Kalmúkki.

kalomel/o *efn* kalómel, merkúróklóríð.

kalori/o *eðl* *raf* kaloría, varmaeining, hitaeining.
granda -o kílókaloría. **malgranda -o** venjuleg
kaloría, kaloría. **-a varma-**. **-a ekvivalento** varma-
jafngildi. **-metro** *eðl* varmamælir. **-metrio** varma-
mælingar; varmamælifræði.

kalorifer/o = **stovo**.

kalot/o *rúm* hetta (efri hluti hnattar).

kalpak/o *inn* loðhúfa Tatara.

kalson/o nærbuxur. **-eto** skálmalausar nærbuxur.
ban-o sundskýla, sundbuxur, sundbrók.

kalt/o *gra* hófsóley (*Caltha*); lækjasóley
(*Caltha palustris*).

kalumet/o *inn* friðarpípa (indíána).
kalumni/i *áhr* rægja, rögbera. **-a** rög-. **-o** rógur.
-anto, -ulo rögberi.
kalun/o *gra* lyng (*Calluna*).
kalus/o *lfæ gra* **1** hersli; beinörshnútur, beinflóki, brotökkur. **2** sáravefnaður (á plöntu).
kalv/a **1** sköllóttur. **2** (um jörð o.þ.u.l.) auður, gróðurlaus. **-o** sköllóttur blettur, skalli. **-aĵo** skalli. **-eco** skalli, hárleysi. **-iĝi** verða sköllóttur. **-ulo** skalli, sköllóttur maður.
kalvari/o *lfæ* **1** krossfestingarskrín. **2** = **Kalvaria vojo**. **3** kúpuhvolf, kúpuhvelfing. **-a** sem lýtur að krossfestingarskríni. **K-a vojo kap** **1** Krossvegurinn. **2** píslarganga, þyrnibraut.
Kalvari/o Golgata (= **Golgoto**).
Kalvin/o *per* Kalvín. **-ano, -isto** kalvínstrúarmaður. **-ismo** kalvínstrú.
kam/o *tæk* kambur. **-a kontakto** *rtæ* kamsamband.
Kamadev/o *trú* Kama (ástarguð hindúa).
kamarad/o félagi, förunautur, lagsmaður. **-a** félagslegur, kompánlegur, lagsmennsku-. **-i áhl** leggja lag sitt við, vera félagi (e-s). **-eco** félagskapur, lagsmennska. **-ino** (kven)félagi, förunautur.
kamaril/o hirðfólk, klíka.
kambi/o víxill.
kambium/o *gra* vaxtarvefur.
Kambiz/o *sag* Kambýses (Persakonungur).
Kamboĝ/o *ldf* Kambódía.
kambri/o *jar* kambrium. **antaŭ-o** forkambrium.
Kamĉatk/o *ldf* Kamtsjatka.
kame/o *vís* (upphleyp) eðalsteinsmynd.
kamel/o *dýr* úlfaldi (*Camelus*). **-edoj** úlfaldaætt (*Camelidae*). **-ido** úlfaldafolald. **-ino** úlfaldahryssa. **-isto** úlfaldareki. **-pelisto** = **kamelisto**. **vir-o** úlfaldi.
kameleon/o = **hameleono**.
kameli/o *gra* kamelía (*Camellia*).
kamembert/o *mat* Camembert-ostur.
kamen/o arinn, eldstó, ofn. **-a** arin-. **-eto** lítill arinn. **-breto** arinhilla. **-kapuĉo** arinhiminn. **-tubo** reykháfur, strompur. **-tubisto** sótari.
kamer/o *tæk* **1** gluggalaust herbergi, kompa, klefi. **2** hólf; deild. **3** = **kamerao**. **-isto** *sag* **1** kammerherra. **2** = **kameraisto**. **gas-o** gasklefi. **nubo-o** *eðl* þokuhyllki (= **kamero de Wilson**). **sparko-o** *rtæ* neistahyllki. **ses-a** (um skammbyssu) sexhleypur.
kamera/o kvikmyndavél. **-isto** kvikmyndari.
kamerling/o *kap* hirðherra páfans.

Kamerun/o *ldf* Kamerúnfjall. **-io** Kamerún. **-ia** kamerúnskur.
kamfor/o *efn* kamfóra. **-a** kamfóru-. **-arbo** *gra* kamfórutré (*Cinnamomum camphora*). **-oleo** kamfóruolía. **-ujo** = **kamforarbo**.
kamion/o flutningabíll, vörubíll (= **ŝarĝaŭto**). **-i áhr** flytja í vörubíl. **-ado** flutningur með vörubíl. **-eto** lítill vörubíll, sendiferðabíll. **-isto** flutningsmaður, vörubílstjóri. **baskul-o** bíll með sturtu(m), sturtubíll. **cisterno-o** tankbíll. **ŝpruc-o** úðabíll.
kamizard/o *sag* kamisard (e.k. franskur kalvínisti).
kamizol/o *sag* **1** nærskyrt, nærpeysa, bolur, kot. **2** upplutur; jakki.
kamlot/o kamlot (e.k. fataefni).
kamomil/o *gra* **1** kamilla (*Matricaria (chamomilla)*). **2** kamillute.
kamp/o **1** akur, engi, graslendi, víðavangur. **2** völlum, svið. **3** svæði, svið. **4** grunnur. **-a** **1** merkur-, merkurinnar. **2** akur-. **3** sviðs-. **-i áhl** liggja við, liggja í tjöldum, tjalda. **-ado** tjaldvist. **-adejo** tjaldstæði, tjaldstaður. **-adismo** útilegulíf. **-aro** sveit, landsbyggð. **-arano** sveitamaður, bóndi. **-arana** sveitamanna-. **-ejo** = **kampo** **2**. **-isto** *bib* **1** landbúnaðarverkamaður; vinnumaður. **2** hirðingi. **-ulo** = **kamparano**. **-intenso elektra** *eðl* rafsviðsstyrkur. **-intenso magna** *eðl* segulsviðsstyrkur. **Marso-o** *sag* Marsvöllur. **paf-o** skotmál. **vid-o** sjónsvið. **-a muso** hagamús.
kampanet/o *tón* klukknauspil (hljóðfæri).
Kampani/o *ldf* Kampanía (hérað á Ítalíu).
kampanil/o *hús* (sérstæður) klukkuturn, klukkunatur, klukkunastöpull.
kampanj/o *her* herferð.
kampanul/o *gra* bláklukka (*Campanula*).
rondfolia -o bláklukka (*Campanula rotundifolia*).
-acoj bláklukkuætt (*Campanulaceae*). (**kampanulo** ≠ klukkublóm).
kampeĉ/o *gra* blátré, kampetsetré (*Hæmatoxylon campecheanum*).
kamufli/i *áhr* **her** **1** felubúa, dulbúa. **2** hylja. **-ado** hulning; dulbúningur. **-aĵo, -ilo** felubúningur, felugervi; yfirskin, leynilitur.
Kana *bib* Kana.
kan/o *gra* **1** reyr; spanskreyr. **2** reyrprik, reyrstafur. **3** sef. **-a** reyr-. **-a seĝo** tágastóll; reyrstóll. **-aĵo** reyrvefur. **-aro, -ejo** reyrkjarr. **-birdo** = **akrocefalo**. **fiŝ-o** veiðistöng. **suker-o** *gra* sykurreyr (*Saccharum officinarum*).
kana/o *gra* **1** kanna (planta) (*Canna*). **2** kana-skrift. **3** kana-bókstafur. **-acoj** keldublómaætt (*Cannaceae*).

Kanaan/o *bib* **1** Kanaan. **2** Kanaanland. **-a** kanaanískur, kanverskur. **-ido** Kanaaníti, Kanverji.

kanab/o *gra* hampur (*Cannabis*). **-a** hamp-, úr hampi. **-a apocino** s. **apocino**. **-ejo** hampekra. **-tolo** dúkur úr hampi.

kanaben/o *dýr* hörfinka (*Carduelis cannabina*).

Kanad/o *ldf* Kanada. **-a** kanadískur. **-ano** Kanadamaður.

kanajl/o þorpári, ópokki, ræfill, fantur. **-a** þorp-aralegur, fantalegur. **-aj homoj** hrakmenni (Dóm. 20:13). **-ajo** ópokkabragð, dónaskapur, svik. **-aro** skríll, ruslalarýður.

kanak/o *per* Kanaki.

kanal/o *ldf lfa fja rte* **1** skurður. **2** síki, ræsi. **3** sund. **4** (í líffærum) göng. **5** pípa. **6** rás. **7** leið, samband, braut, milliganga. **-aro** skurðakerfi. **-eto lfa** **1** ræsi, göturenna. **2** síki, lítill skurður. **3** pípa, rás; smuga. **-etaro** síkisgerð; skurðakerfi (= **kanalizacio**). **-igi** (um á) gera skipgengan, gera að skurði. **-izi** grafa skurð í gegnum. **buŝ-o** *hei* munnhol. **flank-o** hliðarskurður. **nutro-o** *lfa* meltingarvegur. **spir-o** *lfa* öndunarkerfi.

kanalizaci/o skurðakerfi.

kanap/o **1** legubekkur. **2** *mat* ristað brauð með áleggi. **-eto** tveggja manna legubekkur.

kanari/o *dýr* kanarífugl (*Serinus canaria*).

Kanari/oj *ldf* Kanaríeyjar. **-a** kanarískur, kanareyskur.

Kanber/o *ldf* Canberra (höfuðborg Ástralíu).

kancelari/o **1** stjórnarstofa. **2** skrifstofa. **3** stjórn. **4** skrifstofustarfslið. **-ano**, **-ulo** skrifstofumaður.

kancelier/o *lög* kanslari, innsiglismeistari. **lordo-** **-o** (í Bretlandi) dómsmálaráðherra.

kancer/o **1** *læk gra* krabbi, krabbamein. **2** *dýr* krabbadýr, krabbi (*Cancer*). **-a** krabbameins-. **-ulo** krabbameinssjúklingur. **-ogena gra** sem veldur krabbameini. **-ologio** krabbameinsrannsóknir, krabbameinsfræði. **sango-o** hvítblæði. **-ofobio** sjúklegur ótti við krabbamein.

kand/o kandís, kandíssykur. **-igí** verða að kandísi. **-izi** *áhr mat* sykra.

kandel/o **1** kerti. **2** *eðl* kerti, kandela (ljósstyrkseining). **-ingo** kertisstjaki. **-isto** kertasmíður, kertasteypari, kertasali. **K-festo** kyndilmessa. **altar-o**, **hór-o** altariskerti, altarisljós. **Hefner-** **-o** nýkerti. **seba -o** tólgakerti. **vaks-o** vaxkerti.

kandelabr/o *bib* ljósastika, ljósa hjálmur.

Kandi/o Krít.

Kandid/o *per* Candide.

kandidat/o **1** umsækjandi, frambjóðandi. **2** kandídat; prestsefni. **-i** *áhl* bjóða sig fram. **-eco**

umsókn, framboð.

kanefor/o *fag* körfuberi.

kanel/o *hús her tón* **1** rák, skora. **2** skrúfugangur. **3** gróp. **-i** *áhr* **1** grópa. **2** rífla. **ŝraŭb-o** *tæk* skrúfugangur. **ina ŝraŭb-o** skrúfugangur í ró.

kaneloni/oj *mat* pastarör.

kanguru/o *dýr* kengúra.

kanibal/o *per* **1** mannæta. **2** grimmdarseggur. **-ismo** mannát.

kanin/o *lfa* augntönn (= **kojnodento**).

kanis/o *dýr* hundakyn (*Canis*). **-edoj** hundætt (*Canidae*).

kanistr/o **1** dós. **2** *kaþ* oblátuskrín. **3** *bif* bensíngeymir (= **benzinujo**).

kanjon/o gljúfur, hamragil, hamradalur.

kankan/o *inn* kankan (dans).

kankr/o *dýr* vatnakrabbí (*Potnamobius astacus*) (= **astako**). **-e** aftur á bak. **mar-eto** rækja.

Kankr/o *stj* Krabbinn (stjörnumerki). **tropiko de la -o** hvarfbaugur nyrðri.

Kann/o *ldf* **1** Cannae. **2** Cannes.

Kann/oj = **Kanno**.

kanon/o *kaþ* **1** *her* fallbyssu. **2** (kirkju)regla. **3** skrá (yfir helga menn eða bækur Biblíunnar). **4** helgunarbæn. **5** *tón* keðjusöngur, kanón. **-a** **1** fallbyssu-. **2** kanónískur, kirkju-, kirkjulegur; helgifestur. **-a baterio** fallbyssusamstæða. **-a jaro** kirkjuár. **-a juro** kirkjuréttur. **-aj horoj** helgítíðir. **-i** *áhl* skjóta með fallbyssu. **-adi** *áhl* skjóta með fallbyssum. **-ado** stórskotahríð. **-aro** fallbyssur. **-eco** það að vera helgifestur, gildi. **-igi** taka í heilagra manna tölu. **-isto** **1** fallbyssuliði. **2** kirkjuréttarfræðingur. **bombo-o** sprengjuvarpa. **gulaŝ-o** *her* matsala hermanna.

kanonier/o fallbyssuliði.

kanonik/o *kaþ* kanúki, kórsbróðir. **-a** kanúka-. **-aj horoj** tíðir, bænahald. **-aro** kórsbræður (biskupsdæmis). **-eco** kanúkatign. **-ejo** kórsbræðraráðhús. **-ino** nunna með prestsmötu. **ĉef-o** yfirkórsbróðir.

kanoniz/i *áhr* *kaþ* taka í heilagra manna tölu, helgifesta. **-ado** helgifesta; helgun dýrlinga.

kanop/o *flf* innyflakrukka (hjá Fornegyptum).

Kanos/o *sag* Canossa-kastali (á Ítalíu).

kanot/o **1** bátur, skemmtibátur. **2** = **kanuo**.

Kansas/o *ldf* Kansas (fylki í Bandaríkjunum). **-urbo** Kansas City (borg í Missouri).

kant/i *áhl* **1** syngja. **2** kvaka. **3** kveða um, syngja um. **-o tón** **1** söngur. **2** ljóð, kvæði. **3** þáttur (í kviðu). **La Alta K-o** Ljóðaljóðin. **-aĉo** gróft ljóð. **-adi** *áhl* ljóða, syngja stöðugt. **-ado** söngur, það að syngja. **-aro** söngbók, kvæðabók, ljóðasafn. **-eti**

áhl áhr raula. **-eto** stuttur söngur. **-isto 1** söngvari. **2** skáld. **-arto** söngfræði. **ek-i áhl áhr, ek-eti áhl áhr** fara að syngja, taka að kvaka. **for-i áhr** reka í burt með söng. **kun-i áhl áhr** syngja saman; syngja með. **pri-i áhr** syngja um, lofsyngja. **re-aĵo 1** viðlag. **2** endurtekið ljóð. **ĉen-o tón** keðjusöngur. **danko-o** þakkarljóð. **glor-o** lofsöngur. **majstroj -istoj** meistarasöngvarar. **not-i áhl** syngja nótenskil. **plor-o** harmljóð. **popol-o** þjóðlag. **sol-o** ein-söngur. **sorĉ-o** töfraþula. **trem-o** sveifla.

Kantal/o *ldf* Cantal (fjall og hérað í Frakklandi).

kantalup/o *gra* kantalópa (melónutegund) (*Cucumis melo* var. *cantalupensis*).

kantar/o *dýr* mjúkvængja (*Cantharis*).

kantarel/o *gra* kantarella (sveppur) (*Cantharellus cibarius*) (= **ovofungo**).

kantarid/o *dýr* spanskfluga (*Lytta vesicatoria*).

kantat/o *tón* hátíðaljóð.

Kanti/o *per* Kant (þýskur heimspekingur. **-a** sem lýtur að kenningum Kants. **-ano** fylgismaður Kants. **-anismo** kenningar Kants.

kantik/o lofsöngur, sálmur.

kantilen/o *tón* hægt söngljóð.

kantilevr/o *hús* svifbiti. **-a ponto** svifbitabrú.

kantin/o veitingastaður, matsölubúð (fyrir ákveðinn hóp manna).

kanton/o 1 kantóna, fylki (í Sviss). **2** (í Frakklandi) hérað, lægsta lögsagnarumdæmi. **3** *jár* járnbrautar svið milli aðvörunarmerkja. **-igo** *jár* innilokun járnbrautar sviðs, þannig að aðeins ein lest er á sviðinu á sérstökum tíma.

Kanton/o *ldf* Kanton (hafnarborg í Kína).

kantonment/o *her* vistaflokkun (hermanna), dvalarstaður (herfylkis). **-i áhl** setjast að. **-igi** vista (herlið).

kantor/o forsöngvari, söngstjóri.

kanu/o indíánabátur, kanó.

kanul/o *læk* holnál, sprautunál.

kanut/o *dýr* rauðbrystingur.

kanvas/o 1 strammi, strigi. **2** frumdráttur.

kanzon/o lítill söngur; gamansöngur, gamanvísa. **-isto** gamansöngvari, vísnasmiður. **pri-i áhr** hæða í vísu.

kaolin/o *ste* postulínsleir.

kaos/o = **háoso**.

kap/o 1 höfuð; haus, kollur. **2** gáfur, skilningur. **3** maður sem heild. **4** maður. **po -o** fyrir mann, á nef. **5** yfirmaður, forstöðumaður. **6** höfuð, toppur, haus; efsti hluti(nn). **7** framhluti. **-a 1** höfuð-, haus-. **2** hugar-. **-aĵo** *mat* haus (dýrs sem matur).

-eto lítið höfuð. **-ujo** hjálmur (kafarabúnings). **en-igi** taka í sig, læra. **mult(e)-a 1** marghöfðaður. **2** fjölmennur. **sen-a 1** höfuðlaus, hauslaus. **2** bjána-legur, hugsunarlaus. **sen-igi 1** afhöfða, hálshöggva. **2** höggva toppinn af. **trans-igi** steypa stömpum, steypa sér kollhnís. **trans-igo** kollhnís. **salti trans-ige** = **transkapiĝi**. **-antaŭe** á höfuðið, á hausinn. **-loko** höfðalag. **-turn(ig)o** *læk* svimi. **-turna** svimandi. **brul-ulo** friðrofi. **dik-a** heimskur. **korn-uloj** djöflar. **kruc-o** *vél* þverstykki. **lini-o** endastöð. **malplen-ulo** aulabárður, auli, asni. **nud-a** berhöfðaður. **pafil-o** byssuskefti, byssuhaus. **pont-o** *her* fóttesta, stökkpallur. **ter-o** höfði. **vent-ulo** moðhaus. **-opiede** andfætis.

kapa *mfr* kappi, 10. bókstafur gríska stafrófsins (Κ, κ).

kapabl/a fær, hæfur. **-i áhr** vera fær; vera hæfur, geta. **-o, -eco** hæfileiki, dugnaður. **mal-a** ófær. **ne-a** óhæfur. **sen-a** treggáfaður. **sen-eco** gáfnatregða. **pens-a** greindur, gáfaður. **servo-a** vinnufær. **ŝargĉ-o** burðarþol.

kapacit/o *eðl* *vís* *raf* **1** rúmtak, rýmd. **2** afköst, afkastageta. **varmo-o** *eðl* varmarýmd. **-anco** *rtæ* rýmd, rafrýmd.

Kapadoci/o *sag* Kappadókiá.

kape/i *áhl* sig fella segl, láta slá undan, láta reka (skip).

kapel/o *kap* **1** kapella, bænahús. **2** kór (í kirkju). **3** kirkjukór, söngflokkur; hljómsveit. **-ano** kapellán, kapelluprestur, hirðprestur. **-estro** kórstjóri; hljómsveitarstjóri.

Kapel/o *stj* Kapella, Kaupmannastjarnan (stjarnan α í Ökumanni).

kaper/i *áhl* taka, hertaka kaupskip. **-aĵo** hertekið kaupskip. **-isto** sjóræningi, löggiltur víkingur. **-letero** víkingaleyfi. **-ŝipo** sjóræningjaskip (sem á ófriðartíma aðstoðar flota heimalandsins með því að hertaka kaupskip), kapari. **for-i áhr** taka, hertaka (kaupskip).

Kapernaŭm/o *ldf* Kapernaum.

kapibar/o *dýr* vatnsnaggrís, flóðsvín.

kapilar/a *vís* **1** hárfínn. **2** hárxæða-. **3** hárpípu-. **-a altiro** hárpípukraftur. **-o** hárxæð-. **-eco** *eðl* hárpípuhrif. **elektro-eco** *eðl* rafmagnshárpípuhrif.

kapital/o *efh* **1** höfuðstóll, stofnfé, fjármagn. **2** fjármunir. **3** auðvald. **4** innstæða, eignir. **5** framleiðslufé. **circula -o** veltufé. **fiksa -o** fastafjármunir. **-eto** lítið fjármagn. **-igi 1** breyta í innstæðufé. **2** safna fé. **-ismo** auðvaldskerfi, kapítalismí. **-isto** *efh* kapítalisti, auðjöfur. **grand-isto** auðkýfingur. **spez-o** veltufjármunir, veltufé. **ŝtat-ismo** ríkiskapítalismí.

kapitan/o 1 skipstjóri. 2 kaftinn, höfuðsmaður. 3 sjóliðsforingi. 4 flugstjóri. 5 fyrirlíði. 6 (iðn)rekandi. **-eco** kaftinsembætti.

kapitel/o *hús* súluhöfuð.

Kapitol/o *sag* 1 Kapítólhæð (í Rómaborg), Kapitolium. 2 Kapitol.

kapitul/o 1 *gra* blómkollur (*Capitulum*). 2 *kap* samkunda klausturfólks; kórsbræðrasamkunda. 3 riddarafélag; frímúrararafélag.

kapitulac/i *áhl* gefast upp. **-o** uppgjöf.

kapok/o *gra* kapok. **-ujo**, **-arbo** kapoktré (*Ceipa*).

kapon/o 1 geldhani. 2 geldingur. **-voêo** falsetta.

kapor/o *gra* 1 kaparrunni (*Capparis*). 2 kapar (e.k. súrs).

kaporal/o *her* riðilsstjóri, liðþjálfur.

kapot/o *bif* 1 regnkápa (með hettu); hettukúfl. 2 vélarlok.

kapr/o *dýr* geit (*Capra*). **-a** geitar-, geita-, geitarlegur. **-aĵo** geitakjöt. **-eto** ung geit. **-ido** kiðlingur. **-idaĵo** kiðlingakjöt. **-ino** geit. **-ina lakto** geitarmjólk. **K-ino** *stj* Geitin, Kapella, Kaupmannastjarnan (stjarnan α í Ökumanni). **-obleki** *áhl* (um geitfé) jarma. **-opieda** *god* geitfættur. **-oviro** 1 skógarpúki, Fánn. 2 (*forml.*) hafur, geithafur. **vir-o** hafur. **-oledo** geitaleður, kiðskinn. **alpa -o** steingeit.

kaprat/o *efn* kaprat.

Kapre/o *ldf* Kaprí (eyja við Napólí).

kapreol/o *dýr* rádyr (*Capreolus*). **-ino** rádyrs-hind.

kapric/o duttlungar, tiktúrur. **-a** duttlungafullur, mislyndur; duttlungasamur. **-e** duttlungafullt; duttlungasamlega. **-i** *áhl* fyllast duttlungum.

kaprifoli/o *gra* geitalauf, geitblöðungur (runnar) (*Lonicera caprifolium*). **-acoj** geitblaðsætt.

Kaprikorn/o *stj* Steingeytin (stjörnumerki). **tropiko de la -o** hvarfbaugur syðri.

kaprilat/o *efn* kaprýlat. **-a acido** kaprýlsýra.

kaprimulg/o *dýr* nátthrafn, náttfari (*Caprimulgus*).

kapriol/o 1 hopp, stökk; skrípalæti. 2 hafrahopp. 3 heljarstökk.

kapronat/o *efn* kaprónat. **-a acido** kaprónsýra.

kapsel/o *gra* hjartarfi (*Capsella*). **paštista -o** *gra* hjartarfi (*Capsella bursa pastoris*).

kapsik/o *gra* spænskur pipar (*Capsicum annuum*).

Kapstad/o = **Kab-urbo**.

kapstan/o *tæk sig* spil, gangspil, akkerisvinda.

kapsul/o *efn lyf* 1 *tæk* flöskutappi. 2 hylki; dós, nisti. 3 *gra* hýði, fræbelgur. 4 *lfæ* poki, belgur.

artika -o liðpoki. **en-igi** setja í hylki. **sen-igi sku** 1 opna (flösku). 2 skera burt nýrnepoka úr. **eksploða -o** hvellhetta.

kapt/i *áhr* 1 grípa, þrífa, taka (fastan), ná í. 2 fanga, veiða; ná á sitt vald. 3 sjá fyrir, skilja. 4 töfra, hrífa. 5 fá; snara. **-u** tak hann fastan. **-o** 1 grip, hrífs. 2 veiði; fengur. 3 handtaka. **-adi** *áhr* ná oft, hrífa. **-ado** 1 tak, taka, grip. 2 veiði, það að veiða. **fiš-ado** fiskveiði. **-(it)aĵo** 1 fang, veiði; herfang. 2 bráð, ránsfengur. **-ema** fíkin, ágjarn. **-iĝi** 1 festast, vera fanginn. 2 töfrast. **-ilo** 1 gildra; snara. 2 bragð. **-ilisto** loðdýraveiðimaður. **-isto** fangari, sá sem tekur til fanga. **-ito** fangi. **-iteco** varðhald, fangelsisvist. **-itejo** fangabúðir. **ek-i** *áhr* 1 þrífa í, þrífa til. 2 heyrast. **el-i** *áhr* hafa (e-ð) (**el iu** = út úr e-m). **en-i** *áhr* 1 snara; veiða í talsnöru. 2 taka í sig. **en-iĝi** festast. **for-i** *áhr* 1 ræna. 2 herleiða. **for-itaro** hinir herleiddu. (**for**)-**iteco** útleğð; herleiðing. **kun-ito** sambandingi. **ne-ebla** óvinnandi; óheyranlegur; sem ekki er hægt að ná. **re-i** *áhr* taka aftur; ná aftur. **sin-ado** eltingarleikur. **maš-ilo** snara. **muš-ulo** 1 *dýr* flugnabani (*Muscicapa*). 2 *gra* sóldög (=*dioneo*).

Kapu/o *ldf* Kapúa.

kapucen/o hettumunkur. **-a** 1 hettumunks-. 2 hettu-. **-a kolombo** hettudúfa. **-a simio** hettuapi. **-aĵo** ófáguð prédikun.

kapuĉ/o *sig tæk* 1 hetta, kuffhetta. 2 andskjól, hjáskjól. 3 blæja (á bíl), hlíf. 4 lok. **-i** *áhr* setja hettu á; setja lok á.

kapus/o *sig* stefna (skips). **kompassa -angulo**, **kompassa -o** ferð eftir áttavita. **vera -angulo** rétt stefna. **-linio** stefnulína.

kaput/a *nýy* búinn að vera.

kar/a 1 kær. 2 dýr. 3 dýrmætur. **-e** dýru verði, háu verði. **-eco** dýrleiki. **-ega** 1 mjög kær. 2 mjög dýr. **-iĝo** verðhækkun. **-ulo** elskan. **mal-a** ódýr. **mal-eco** lágt verð. **mal-iĝo** verðlækkun.

kara/o *gra* (vatnajurt, höfð í fiskabúrum) (*Chara*).

karab/o *dýr* járnsmiður (*Carabus*). **-edoj** járnsmiðætt (*Carabidae*).

karaben/o riddarabyssa. **-isto** ríffilskytta.

Karaĉi/o *ldf* Karachi (hafnarborg í Pakistan).

karadri/o = **ĥaradrio**.

karaf/o vatnsflaska, borðflaska, karafla. **-eto** (lítill) borðflaska, lítill karafla.

karagan/o *gra* baunatré, kergi (*Caragana*).

karaib/a = **kariba**.

karak/o *inn* karkari (e.k. kaupskip frá miðöldum).

karakal/o *dýr* eyðimerkurgaupa (*Lynx cara-*

cal).

Karakal/o *per* Caracalla (rómverskur keisari).

Karakas/o *ldf* Caracas (höfuðborg Venesúela).

karakol/i *áhl* sveifla hesti, gera sveiflur með hesti. **-o** (um hest) snúningur, sveifla.

Karakorum/o *ldf* Karakorum (fjallgarður í Mið-Asú).

karakter/o *líf sál fag* 1 skapferli, skapgerð, lunderni. 2 einkenni. 3 sérkenni. 4 eiginleiki. *en mia karaktero de:* sem. 5 fastur vilji, staðfesta. **-a** 1 skapgerðar-. 2 einkennandi. **-hava** reglusamur, traustur. **-ologio** *sál* skapgerðafræði. **divers-aj** misþátta. **sen-a** 1 hversdagslegur. 2 marklaus. **skrib-o** rithönd.

karakteristik/o *stæ* kennitala (lógariþma).

karakteriz/i *áhr* 1 einkenna, auðkenna. 2 sérkenna. **-a** einkennandi; einkennilegur. **-ado** lýsing. **-aĵo** *eðl* einkenni. **-ilo** = **karakteristiko**.

karakul/o 1 karakúlfé. 2 karakúlskinn.

karambol/i *áhl* 1 rekast á (einkum í biljarð). 2 = **kolizii**. **-o** *ská* 1 árekstur (í biljarð). 2 = **kolizio**.

karamel/o *mat* sykra, karamella. **-iĝi** brenna í karamellu. **-bombono** karamella (sælgæti).

karapac/o *dýr* bakskel (á dýrum).

Karar/o *ldf* Carrara (borg á Ítalíu).

karas/o *dýr* grænkarpi (*Cyprinus carassius*). **or-o** gullfiskur.

karat/o karat.

karate/o *íþr* karate.

karavan/o 1 ferðamannalest, kaupmannalest; samferðarmenn. 2 hjólhýsi. **-ejo** 1 lestartmannagististaður. 2 hjólhýsastaði.

karavel/o *sig* karavella.

karb/o 1 kol. 2 **fajraj -oj** glóðir elds. 3 kolamoli. **-a** kola-. **-aĵo** kolaefni. **-ejo** *sig* kolageymsla, kolarúm (á skipi), kolastía. **-ero** kolamoli. **-eto** kolasalli; viðarkol. **-ido** = **karbonido**. **-igi** 1 gera að (viðar)kolum. 2 svíða. **-igejo** *efn* kolabrennsluofn. **-igisto** kolagerðarmaður. **-iĝi** brenna; verða að kolum. **-isto** 1 = **karbigisto**. 2 kolakaupmaður. **-ujo** *bib* 1 kolafata, kolakassi. 2 glóðarker. **-umi** *áhl sig* kola. **-obaseno** kolasvæði. **-odona** *jar* sem í eru kol. **-ofiŝo**, **-ogado** ufsi. **-ogruzo** kolasalli. **-ominejo** kolanáma. **-opintoj** kolaskaut. **-opolvo** kolaryk. **-ostako** viðarhlaði (til kolagerðar). **fulgo-o** jarðbiksrík kol. **ligno-o** viðarkol. **min-o** steinkol. **osto-o** beinkol. **ŝton-o**, **ter-o** steinkol.

karbaminat/o *efn* karbaminat. **-a** **acido** karbaminsýra.

karbazol/o *efn* karbasól.

karbil/o *efn* karbýl. **-amino** karbýlamínó.

karbinol/o *efn* karbínól.

karbo/ *vís* kol-, kolefnis-, karbó-.

karboksil/o *efn* karból. **-a** **acido** karbólsýra (= **ferolo**).

karbol/o = **karboksilo**.

karboline/o *efn* karból.

karbon/ *efn* kolefnis-. **-acidoj** kolefnissýrur.

karbon/o *efn* kolefni (C). **-a** kol-. **-ato** karbónat.

-a dioksido koltvísýringur. **-a disulfido** koltvísúlfíð. **-a monoksido** kolsýringur. **-a tetraklorido** tetraklórcolefni. **-hidrato** kolvetni. **-ido** karbíður. **hidro-ido** hýdrókarbíður. **-ilo** karbónýl. **-igi**, **-izi** = **karbigi**. **di-ato** bítarbónat, tvítarbónat. **natria di-ato** natríumbítarbónat, matarsóði, bökunarsóði.

karbonad/o 1 *mat* kjöt steikt yfir kolum, steik á rist. 2 *ste* svartur demantur í borvél.

Karbonar/o *sag* Karbonari. **-ismo** Karbonarismi (leynifélag á Ítalíu á 19. öld).

karboni/o *jar* 1 kolatímabil, karbón. 2 karbónsjarðmyndun.

karborund/o *efn* kísilkarbíður.

karbunkl/o *læk gra* 1 drepkýli, kveisukýli. 2 kýlasótt; miltisbrandsdrep.

karbunkol/o *ste* karbúnkúlus.

karbur/i *áhr efn* 1 blanda (e-ð) kolefni. 2 blanda hýdrókarbíði við lofttegund. **-aĵo** kolefnisblanda. **-ilo** *bif* blöndungur, karbúlator.

karburator/o = **karburilo**.

karcer/o 1 klefi. 2 dýflissa. 3 fangaklefi. **en-igi** setja í fangelsi. **kel-o** klefi í dýflissu, neðanjarðarklefi. **-puno** refsingarhald.

karcin/o *dýr* strandkrabbi (*Carcinus*).

karcinom/o *læk* krabbamein, þekjukrabbi. **-ozo** krabbameinager.

kard/o *gra* þistill. **-i** *áhr* kemba (ull). **-ilo** ullarkambur. **-lanoj** kembd ull. **-omaŝino** kembivél. **Mari-o** maríuþistill (*Silybum Marianum*).

kardamin/o *gra* hrafnaklukka (*Cardamine*).

kardamom/o *gra* kardemomma (*Eletteria cardamomum*).

kardan/o *tæk* hjaraliður (einnig **kardanartiko**).

kardel/o *dýr* þistilfinka (*Carduelis*). **flam-o** auðnutittlingur (C. *flammea*).

kardi/ *vís* grískt forskeyti sem merkir hjarta-. **-ografo** hjarta(línu)ritari. **-ogramo** hjarta(línu)rit. **elektro-ografo** hjartarafriti. **elektro-ografo** hjartarafritun. **-ologio** hjartalæknir. **-ologio** hjartalæknisfræði. **-opatio** hjartasjúkdómar. **-otomio** hjartaskurður. *Ath.* það á að forðast notkun **kar-dio** í merkingu **kardjo**.

kardin/o gluggahespa; hurðarlok.

kardinal/o *kap* kardínáli. **-a** 1 kardínála-. 2

aðal-, höfuð-, grundvallar-. **3** frum-. **-a nombro** frumtala. **-a punkto** höfuðátt. **-aro** kardínálafélag. **-eco** kardínálaembætti, kardínálatign. **-igi** útnefna kardínála. **-birdo** *dýr* kardínálafugl (*Cardinalis*).

kardj/o *lfæ* magamunni. **-algio** *gra* bringspala-verkur, brjóstsviði. **-ospaso** magamunnakrampi. **-otomio** magamunnaskurður.

kardon/o *gra* ætíþistill (*Cynara cardunculus*).

kare/o *mat* **1** karrí. **2** karrírétur.

kareks/o *gra* stór, stargresi (*Carex*).

Kareli/o *ldf* Karelía (lýðveldi í Rússneska ríkja-sambandinu).

karen/o **1** *sig flu* skrokkur (skips eða flugbáts). **2** *lfæ* spori (á líffæri). **3** *gra* kjölur (á blómi). **-i** *áhr* leggja (skip) á hliðina (til hreinsunar eða viðgerðar). **-forma** kjöllaga.

karenc/o *líf* næringarskortur. **-a** vegna næringarskorts.

kares/i *áhr* **1** strjúka, kjassa, klappa, gæla við. **2** hressa; stilla, hugga. **3** ívilna. **-a** **1** lágur; mildur. **2** gælu-. **-e** ástúðlega. **-o** klapp, kjass. **-ado** kjass, strok. **-ema** ástúðlegur, ástríkur; káfandi, síkjassandi. **-inda** elskulegur, sætur. **mal-i** *áhr* snoppunga, berja; kúga. **flat-i** *áhr* smjaðra fyrir. **pri-i** *áhr* gera mikið úr, sýna (e-m) mikla virðingu.

Karesm/o *kri* langafasta, sjóviknafasta. **-omezo** miðfasta.

karet/o *dýr* sæskjaldbaka (*Caretta*).

karg/o *sig* *jár* farmur, frakt, fluttar vörur. **-i** *áhr* hlaða, lesta. **-omasto** bóma. **-okapablo** farmrými. **-olisto** farmskrá. **-opezo** brúttóþyngd (skips). **-oŝipo** vöruflutningaskip.

kari/o *læk* beináta; tannáta. **-igi** koma í beinátu. **-iĝi** (um bein) skemmast.

Kari/o *ldf* Karía. **-ano** Karíubúi.

kariatid/o *hús* myndastytta undir múrbrúm, súla í konumynd, meyjarsúla.

karib/a *ldf* Karíba-. **K-a Maro** Karíbahaf.

Karibd/a *goð* Karybdís (ófreskja sem olli hringiðu í Messínusundi).

karibu/o hreindýr (í Kanada).

karier/o **1** líffskeið, braut; starfsferill. **2** köllun, starf. **-adi** *áhl* hafa sig áfram. **-emo**, **-ismo** framagirni. **-isto** framagosi, potari. **-tabelo** náms- og starfsferilsskrá, ferilsskrá.

karik/o *gra* **1** melónutré (*Carica*). **2** = **karekso**.

karikatur/o skrípamynd, skopmynd, háðmynd; afskræmi. **-a** skrípa-, skop-. **-i** *áhr* gera skopmynd af. **-isto** skrípamyndateiknari, skopmyndateiknari, skopteiknari.

kariljon/o klukknahljómur, klukknaþpil. **-i** *áhl* samhringja.

karin/o *dýr lfæ* spori. **trakea -o** barkaspori. **sen-uloj** strútfuglar (*Ratitæ*).

Karinti/o *ldf* Kernt (hérað í Austurríki).

kariofil/o *gra* negull. **-acoj** hjartagrasaætt (*Caryophyllaceæ*). **-ujo** = **kariofilarbo**. **-arbo** negultré (*Eugenia caryophyllata*). **-dianto** negulblóm. (*Dianthus caryophyllus*). **-mirto** = **kariofilarbo**. **-oleo** negulolía.

kariokinez/o *líf* litningadeiling.

kariol/o *sag* **1** kerra, léttikerra. **2** hraður póst-vagn (fyrir ferðamenn).

kariops/o *gra* korn, grasaldin.

Karis/oj *goð* þokkagyðjur.

karitat/o *kaþ* kærleikur.

karj/o *gra* hikkoritré (*Carja*).

Karkonoŝ/o *ldf* Riesengebirge, Risafjöll.

Karl/o *per* Karl.

karlin/o *gra* þistill (*Carlina*).

karm/o *trú* karma, forlög.

karmanjol/o söngur og dans Jakobína (í Frakklandi).

Karmel/o *ldf* *kaþ* **1** Karmelfjall. **2** Karmelregla. **-ano** Karmelmunkur. **-anino** Karmelnunna.

karmezina dökkrauður, lífrauður. **-o** dökkrautt, dökkrauður litur.

karmin/o rósrauður litur. **-a** rósrauður, hárauður, fagurrauður. **-i** *áhr* gera rósrauðan.

karminativ/a *lyf* sem minnkar vindverki, vind-eyðandi.

karn/o **1** kjöt. **2** hold. **3** aldinkjöt. **-a** **1** kjöt-; holda-. **2** holdlegur. **3** mannlegur. **-aĵoj** *fag* (í málverki) naktir líkamshlutar. **-ejo** líkhús. **-ulo** dauðlegur maður. **-odika**, **-ohava** holdugur, holdmikill. **-omanĝa** kjötetandi. **-omanĝuloj** *dýr* kjötæt-ur (*Carnivora*). **-oŝira** sundurrífandi, rángjarn. **-ovora** *nýy* kjötetandi. **dis-i** *áhr*, **dis-igi** *áhr* *trú* **1** sundurrífa. **2** taka hold af. **en-iĝi** *læk* *trú* holdgast. **en-iĝ(ad)o** holdgun. **reen-iĝi** endurholdgast. **reen-iĝo** endurholdgun. **sen-a** holdlaus. **dento-o** tannhold (= **gingivo**). **tibi-o** kálfi (= **suro**).

Karnak/o *ldf* Karnak: **1** þorp í Egyptalandi. **2** þorp á Bretaníuskaga.

karnalit/o *ste* karnalít.

karnaval/o *ste* kjötkveðjuhátíð.

karneol/o *ste* karneól.

karo/o tígull (í spilum). **-a** tígla-. **-vice** eins og tíglar í spilum.

karob/o *gra* Jóhannesarbrauð. **-ujo** = **karobarbo**. **-arbo** Jóhannesarbrauðtré (*Ceratonia siliqua*).

karol/o gleðisöngur. **kristnaska -o** jólasöngur, jólakvæði. **paska -o** páskasöngur.

Karol/o *per* Karl. **-o la Granda** Karlamagnús.

-a 1 Karolína. **2** frá tímum Karlamagnúsar. **-ido** Karlungur. **-ino** Karolína.

Karolin/o *ldf* 1 Karolína (tvö fylki í Bandaríkjunum): **Norda -o** Norður-Karolína. **Suda -o** Suður-Karolína. **2** Karólínueyjar (í Kyrrahafi).

Karon/o *god* Karon (ferjumaður sem flytur sálir framliðinna yfir um í undirheima).

karoseri/o *bif* vagngrind. **-isto** vagnasmiður.

karot/o *gra* gulrót (*Daucus carota*).

karoten/o *efn* karótín (litarefni).

karotid/o *lfæ* hálsæð.

karp/o 1 *dýr* vatnkarfi, vatnkarpi (*Cyprinus carpio*). **2** *lfæ* úlnliður, hreifi, úlnliðsbein. **-a** úlnliðs-. **-ido** smákarfi.

Karpat/oj *ldf* Karpatafjöll. **-a** Karpata-, frá Karpatafjöllum, sem liggur í Karpatafjöllum.

karpe/o = **karpo 2**.

karpel/o *gra* fræblað.

karpén/o *gra* agnbeyki (*Carpinus betulus*).

Karpentari/a Golfo *ldf* Carpentariaflói.

karpologi/o *gra* aldinfræði.

karst/o *jar* karst.

kart/o 1 kort, spjald, bréf. **2** matseðill. **3** seðill, miði. **4** spil. **5** landabréf (= **mapo**). **-a** spila-, á spilum. **-aro 1** spilastokkur. **2** spjaldskrá. **3** kortabók, landabréfabók (= **maparo**, **atlaso**). **-eto 1** nafnspjald, nafnseðill. **2** einkennismiði. **-aŭguri áhl**, **-odiveni áhl** spá í spil. **-odomo** spilaborg. **-oteko** spjaldskrá(rkassi). **invit-o** boðskort. **lud-o** spil (= **karto**, **4**). **manĝ-o** matseðill (= **karto**, **2**). **membro-o** félagsskírteini; flokksskírteini. **poŝt-o** póstspjald, póstkort. **tru-o** gataspjald. **vizit-o** nafnspjald.

Kartag/o *ldf* Karþagó. **-ano** Karþverji. **-a** karþverskur.

Kartagen/o *ldf* Cartagena: **1** á Spáni. **2** í Kólumbíu.

kartam/o *gra* litunarþistill (*Carthamus tinctorius*).

kartav/i áhl vera kverkmæltur, vera gormæltur.

kartel/o 1 *sag* hólmgöngubod. **2** *hag* verslunarsamsteypa. **3** *fél* samband stéttarfélaga. **-igi** gera verslunarsamsteypu. **mal-igo** bann á verslunarsamsteypum.

Kartezi/o *per* Descartes (franskur heimspekingur). **-a** *stæ* sem lýtur að Descartes, Kartesíusar-. **ortaj -aj koordinatoj** þverstað Kartesíusarhnit. **-a koordinatsistemo** Kartesíusarhnitakerfi. **-ano** fylgismaður Descartes. **-anismo** heimspekikenningar Descartes.

kartilag/o brjósk. **-a** brjósk-, brjóskkenndur.

kartoĉ/o 1 skothylki, patróna. **2** fylling (t.d. í

kúlupenna). **3** hylki; kassetta, snælda. **blanka -o** *ljó* púðurskot. **-ego** sprengikúla. **-ujo** skothylkijataska. **-rubando** skothylkjaband, patrónuband. **-ŝargilo** skothleðslutæki. **-zono** skotfærabelti.

kartograf/o *ldf* kortagerðarmaður. **-io** kortagerð. **desegnisto-o** landakortateiknari.

karton/o 1 pappi. **2** pappaaskja. **3** uppkast, frumdráttur. **-a** pappa-, úr pappa. **-i áhr** binda í pappa, spjalda. **-aĵo** pappavara. **pajlo-o** hálpappi. **muldo-o** pappirsdeig.

kartotek/o spjaldskrá.

Kartum/o *ldf* Khartoum (höfuðborg Súdans).

kartuŝ/o *hús* *ff* skrautumgerð, umgerð.

kartuzi/o klaustur Chartreux-munka. **-ano** *kaĵ* Chartreux-munkur. **-ana likvoro** Chartreux-vín.

kartvel/o *per* Georgíumaður, Grúsíubúi. **-a** georgískur. **K-io**, **K-ujo** = **Gruzujo**.

karunkl/o *lfæ* sepi, doppa. **larma -o** tarádoppa.

karusel/o 1 riddaraleikur. **2** hringekja. **-i áhl** fara í hringekju.

karvi/o *gra* kúmen (*Carum carvi*). **-brando** kúmenbrennivín.

kas/o 1 peningakassi. **2** sjóður. **-a** peningakassa(ns); sjóð-. **-ejo** sjóður. **-eto** sparibaukur. **-isto** gjaldkeri, féhirðir. **-libro** kassabók. **-mono** *ver* peningar í kassanum, fé í kassa. **-registrilo** *ver* búðarkassi. **en-igi** leysa inn. **prunto-o** lánasjóður. **ŝpar-o** sparisjóður.

kasaci/o *lög* ógilding. **-i áhr** ónýta, ógilda.

Kasandr/o *per* Cassandra (Príamusardóttir).

kasav/o 1 manjoksmjöl. **2** manjoksbrauð.

kaserol/o skaftpottur, kersleif.

kaset/o *ljó* 1 snælda, kassetta. **2** hylki (í ljósmyndavél).

kasi/o *gra* 1 kassíuættkvísl (*Cassia*). **2** kassíutré. **fistul-o** (*Cassia fistula*). **sena-o** kassíurunni, en laufblöð hans eru senna.

Kasi/o *per* Cassíus.

Kasiope/o *stj* Kassíópeja, Maríurokkur (stjörnumerki).

kasis/o sólberjavín.

kasiterit/o *vis* tinoxíð, kassiterít.

kask/o 1 hjálmur. **2** stálhúfa. **3** sólarhjálmur. **-offloro** = **akonito**. **-oporta** hjálmkrýndur. **fer-o** stálhúfa. **kresto-o** skúfaður hjálmur. **lan-o** ullarhetta. **pint-o** broddhjálmur. **sun-o** = **kasko 3**.

kaskad/o *tæk* 1 foss, flúðir. **2** flaumur, flóð. **-a sistemo** steypikerfi. **-ego** fossgljúfur (= **katarakto 2**). **-eto** lítill foss. **-i áhl** fossa.

kasked/o derhúfa.

kason/o *tæk* *hús* sökkviker. **-malsano** *læk* kafaraveiki.

Kaspi/o *ldf* Kaspíahaf. **-a** Kaspía-, sem lýtur að Kaspíahafi. **la -a Maro = Kaspio.**

kast/o þjóðfélagsstétt. **-a** stéttar-, stétta-. **-ismo** stéttakerfi. **sen-a 1** utan stétta. **2** stéttlaus.

kastanjet/o handskella, kastanetta.

kastel/o *sig* **1** kastali. **2** höll. **3** (á skipi) vígi. **-estro, -mastro** kastalastjóri, hallarherra. **-urbo** vígð borg. **himer-o, nub-o** skýjaborg, loftkastali.

Kastili/o *ldf* Kastilía. **-a** frá Kastilíu, kastilískur. **-ano** Kastilíubúi. **Nov- -o** Nýja-Kastilía. **Malnov- -o** Fornkastilía.

kastor/o *dýr* **1** bjór, bifur (*Castor*). **2** bjórskinn, bifurskinn.

Kastor/o 1 goð Kastor. **2 stj** Kastor (stjarnan α í Tvíburunum).

kastore/o *lyf* bifurvökvi.

kastr/i *áhr* gelda. **-ado, -iĝo** gelding, vönun. **-ito** geldingur; sauður.

kasuar/o = kazuaro.

kaŝ/i *áhr* fela, leyna. **sin -i, -iĝi** fela sig, felast, leynast. **-a** laumulegur; leynilegur. **-e** laumulega; á laun. **-o 1** uppgerð. **2** leyndarmál. **-ado** uppgerð; leynd. **-aĵo** leynd, leyndardómur. **-ebla** leynandi. **-eco** óskýrleiki. **-ejo** felustaður, fylgsni. **-ema** dulur, dularfullur. **-iĝo** feluleikur. **-iĝejo = kaŝejo. -ilo** hula. **-isto** þjófsnautur. **-ita** leyndur, hulinn, dulinn, falinn. **-ite** laumulega. **-itaĵo** leyndarmál. **-iteco** óskýrleiki. **mal-i** *áhr útv* **1** leiða í ljós, koma (e-u) upp. **2** opinbera, birta. **mal-o** opinberun. **mal-a 1** hreinskilinn, einlægur. **2** bersýnilegur; augljós. **mal-eco 1** hreinskilni. **2** bersýnileiki. **mal-ema** ódulur. **mal-iĝi** vera opinberaður. **ne-ebla** óleynandi. *Tuso kaj amo ne estas -eblaj*, sbr. ást og ofsakláði er óleynandi. **re-i** *áhr* fela á ný. *Ath. kaŝ* er einnig notað sem eins konar forskeyti í merkingu: dul-, laumu-: **-nomo** dulnefni; **-pasaĝero** laumufarþegi.

kaŝmir/o 1 kasmír. **2** kasmírskal.

Kaŝmir/o *ldf* Kasmír, Kashmir. **-ano** Kasmír-búi. **-a kapro** kasmírgeit.

kaŝtan/o *gra* **1** kastaníuhnot, kastaníuhneta (= marono). **2** hrossakastanía (= **ĉevalkaŝtano, hipokaŝtano**). **-ujo, -arbo** kastanía (*Castanea*). **-bruna, -kolora** kastaníubrúnn. **-hara** hnotbrúnhærður, jarpur. **mar-o** ígulker (= **eĥino**).

kat/o *dýr* köttur (*Felis ocreata*). **la K-o kun botoj** stígvélaði kötturinn. **-a** kattarlegur; kattar-. **-aĵo** kattarverk. **-eto 1** kisa. **2** lítil stelpa, telpa. **-ido** kettlingur. **-ino** læða, bleyða. **vir-o** fressköttur. **-birdo** *dýr* kattfugl (*Galeoscoptes carolinensis*). **-herbo 1** kattablóm (= **katario**). **2** garðabrúða (= **valeriano**). **mustel-o** húsmörður (= **foino**).

katabat/a *veð* fall-, niður-, ofan-.

katabol/o *læk* sundrun, niðurrif.

katadioptrik/o *eðl* fræði um endurkast ljóssins.

katafalk/o líkpallur.

kataforez/o *efn* *læk* rafdráttur.

kataklim/o *ldf* umbylting, náttúruhamfarir.

katakomb/o grafhelli, grafhvelving, katakomba.

katakrez/o *mfr* notkun orðs í frábrugðinni merkingu (t.d. *la piedoj de seĝo*).

katalaŭn/o *sag* Catalauni (þjóðflokkur í Gallíu).

katalekt/a *ská* stýfður (með síðasta braglið stytta um atkvæði).

katalepsi/o *læk* stirðnun, dástjarfi. **-a** stjarfur, stjarfa-. **-ulo** stjarfur maður.

kataliz/i *áhr* *efn* hvata. **-o** hvötun. **-a** hvötunar-. **-ilo** hvati, hvati. **mem-o** sjálfhvötun.

katalog/o skrá, listi; verðskrá. **-i** *áhr* skrá, skrásetja.

katalp/o *gra* trompettré (*Catalpa*).

katalun/o *per* Katalóníumaður. **-a** frá Katalóníu, í Katalóníu, Katalóníu-. **K-io, K-ujo** *ldf* Katalónía.

katamaran/o *sig* tvíbolungur (seglbátur með tveimur skrokkum).

kataplasm/o *læk* bakstur, lyfjabakstur.

katapult/o 1 valslöngva. **2** slöngvívél; kastvél. **-i** *áhr* slöngva.

katar/o *læk* kvef, rennsli, útferð, slímhúðarþroti, slímhimnubólga. **naza -o = korizo. intesta -o = disenterio. vezika -o = blenoreo. -a** kvef-. **-ema** sem á vanda til kvefs, kvefsækinn. **fojno-o** sumarkvef, ofnæmi fyrir frjódufti o.þ.h.

Katar/o *ldf* Katar, Qatar.

katarakt/o *læk* **1** drer, star, vagl, ský (á auga). **2 = kaskadego.**

katari/o *gra* kattamynta (*Nepeta cataria*).

katart/o *dýr* kalkúngammur (*Cathartes*). **-edoj** hrævarætt (*Cathartidae*).

katastr/o *hag* jarðabók, fasteignaskrá. **-a** jarðabóka(r)-. **-i** *áhr* skrásetja í jarðabók. **-ejo** fasteignaskrifstofa.

katastrof/o *bók* **1** stórslys, ófarir. **2** endalok (leikrits). **-a** örlagaríkur, hroðalegur.

katatoni/o *læk* geðstjarfi, hugstol. **-a** hugstols-.

kateĉu/o *gra* katekú. **-areko** betelpálmi (*Areca cathecu*) (= **betelpalmo**). **-palmo = kateĉuareko.**

katedr/o *kri* **1** kennarastóll; kennarastúka. **2** prédikunarstóll; ræðupúlt. **3** biskupsstóll. **-a** dómkirkju-; opinber. **el-e** opinberlega; áreiðanlega, af hálfu sérfróðra.

katedral/o *kri* dómkirkja.
Kategat/o *ldf* Kattegat (sund milli Danmerkur og Svíþjóðar).
kategori/o *hei* frumflokkur, flokkur, tegund, frumsögn. **-a** 1 flokks-, frumflokks-. **2** skilyrðislaus; algjör, ákveðinn. **-e** skilyrðislaust; algjörlega.
katehism/o, katekism/o fræði, spurningakver.
katehíst/o, katekíst/o barnafræðari (í kristinfræði).
katehíz/i, katekíz/i *áhr* fræða, kenna (kristinfræði). **-ado** það að spyrja um kristinfræði, spurningafræði. **-ato** nýliði, viðvaningur. **-anto, -isto** = **katehísto**.
katehúmen/o, katekúmen/o *kri* fermingar-barn, trúnemi.
katekol/o *efn* katekól.
katen/o 1 fjötur. **2** aðhald, haft. **-i** *áhr* 1 setja í fjötra, fjötra. **2** hindra, hafa hemil á. **-ado** 1 fjötrun. **2** hindrun, takmörkun. **-iĝo** fjötrun. **al-i** *áhr* hlekkja; binda saman. **en-igi** fjötra. **mal-i** *áhr*, **sen-igi** *áhr* leysa (úr fjötrum). **man-o** lög handjárn.
katénari/o *jár* boglínukerfi.
Katerín/o *per* **Katrín**.
katet/o *rúm* skammhlið (í réttmyndum þríhyrningi).
kateter/o *læk* þvagslanga, þvagpípa, pípa til að færa inn í hol eða op.
katetometr/o *ldm* hæðarmunamælir.
katgut/o *læk* katgut.
Katilín/o *sag* *per* Catilina. **-aj Paroladoj** Ræður gegn Catilina.
katiz/o *klæ* gljái, slika. **-i** *áhr* slika. **-ado** það að slika. **mal-i** *áhr* taka gljáa af.
katjon/o *eðl* bakjón.
katlej/o *gra* brönugras (*Cattleya*).
Katmandu/o *ldf* Katmandú (höfuðborg Nepals).
katod/o *rtæ* bakskaut, katóða. **-oradioj** bakskautsgeislar. **-a radiado** bakskautsgeislun.
katodofon/o *útv* bakskautshljóðnemi, katóðuhljóðnemi, katóðumíkrófónn.
katolik/o *per* kaþólskur (maður), kaþólikki. **-a** 1 kaþólskur. **2** almennur. **-aro** kaþólikkar, allir kaþólskir menn. **-eco** það að vera kaþólskur. **-ismo** 1 kaþólska, kaþólsk trú. **2** almenn trú. **anglo-o** hákirkjumaður (í ensku biskupakirkjunni). **grek-o** grísk-kaþólskur maður. **malnov-o** fornkaþólskur maður. **rom-o** rómversk-kaþólskur maður.
Katon/o *per* Kató hinn eldri. **-o el Utiko** Kató hinn yngri.
katoptrik/o *eðl* endurskinsfræði.
Katul/o *per* Catullus.

katun/o *tæk* sírs, rósaréft.
kaŭci/o ábyrgð, trygging, ábyrgðarskuldbinding. **-i** *áhr* ábyrgjast. **-e** gegn ábyrgð. **-aĵo** ábyrgðarlán.
kaŭĉuk/o togleður, kátsjúk. **-a** togleður-, gúmmí-, úr togleðri. **re-i** *áhr* sóla. **spongo-o** svampgúmmí.
Kaŭkaz/o *ldf* Kákasusfjöll. **-a** kákasiskur. **-io** Kákasus.
kaŭpoks/o = **bova pokso**.
kaŭr/i *áhl* 1 sitja á hækjum sér. **2** kúra, húka. **-e** húkandi, í hnipri. **-iĝi** setjast á hækjur sér; hnipra sig saman.
kaŭri/o 1 *gra* kárifura (*Agathis australis*). **2** *dýr* = **monciproo**.
kaŭsalgi/o *læk* brunaverkur (= **termalgio**).
kaŭstik/a *vís* 1 bruna-; (um súrur o.þ.h.) étandi, brennandi. **2** napur, sár, særandi. **-aĵo** brenniefni, ætiefni. **-eco** nepurð, beiskja. **-izi** *áhr* brenna með efnun.
kaŭter/o *læk* brennslujárn, ætingartæki. **-i** *áhr* brenna (við lækningar). **-ado** bruni, brennsla (við lækningar). **-punktoj** brennslupunktur.
kaŭteriz/i *áhr* *vís* 1 brenna með efnun. **2** brenna með brennslujárni. **-iĝo** bruni.
kaŭz/o *hei* 1 orsök. **2** ástæða. **-a** orsakar-. **-e de** vegna. **-i** *áhr* orsaka, valda. **-eco** *hei* orsakasamband. **mia-a** mín vegna. **pra-o** *hei* frumorsök. **sen-a** orsakarlaus; ástæðulaus.
kav/o 1 hola, laut, lægð. **2** hol. **-a** *her lfæ* 1 holur; sokkinn. **2** hol-. **-a vejno** holæð. **-i** *áhl* vera holur; vera sokkinn. **-aĵo** kvos. **-eto** spékoppur, skarð (í höku); smádæld. **-igi** hola. **-iĝi** hrynja, verða holur; sökkva, verða sokkinn. **-iĝo** *eðl* dæld; læging.
el-igi hola út; grafa upp. **el-atoro** *tæk* grafa. **en-iĝi** = **kaviĝi**. **aer-o** *flu* loftgat, loftpyttur. **aksel-o** holhönd. **genu-o** hnésbót. **bituma -o** jarðbiksgröf (1. M. 14:10). **fos-o** gröf; vígisgröf. **lup-o** *her* gildra (gröf). **man-o** lófi; gaupn. **okul-o** augntóft. **ost-o** liðskál. **rad-o** hjólfar. **urso-o** bjarnagryfja. **mal-a** = **konveksa**.
kava/o *gra* 1 kava-pipar (*Piper methysticum* eða *Piper excelsum*). **2** kavavín. **-ujo, -piprujo** = **kavao** 1.
kavaleri/o 1 *her* riddaralið. **2** *hag* öflun fjár í kerfissmugum, víxlabrall.
kavalier/o *her* pallur innan virkisgarðs.
kavalir/o 1 riddari. **2** herramaður. **-a** riddara-. **-aĵo** riddaraleg framkoma. **-eco** 1 riddaratign. **2** = **kavalirismo**. **-eca** riddaralegur, kurteis, stimamjúkur. **-ismo** riddaraskapur. **kruc-o** krossfari. **templo-o** musterisriddari.

kavalkad/o riddarafylking, skróðfylking, viðhafnarreið; reiðflokkur.

kavern/o 1 hellir. 2 hol. 3 hola í líffæri; hverna. **-a** holóttur, hellóttur; holur. **-aĉo** hjallur, hreysi, sóðalegt herbergi. **-eca** dimmur, draugalegur. **-eto** hola. **-ulo** hellisbúi, hellismaður. **-homo** steinaldarmaður.

kavi/o dýr naggrís (*Cavia*). *sbr.* **kobajo**.

kaviar/o mat styrjuhrogn, kavíar.

kaz/o 1 *mfr* fall. 2 lög mál, málsókn. 3 *læk* veikindi, sjúkdómur (einstaklings). **milit-o** lög stríðsástand, stríðsástæða.

kazah/o *per* Kasakstansbúi. **K-io**, **K-ujo**, **K-stano**, **K-lando** *ldf* Kasakstan (fyrrum Sovétlýðveldi).

kazak/o *inn* 1 skikkja. 2 knapaskyrta. 3 kufl.

Kazan/o *ldf* Kasan.

kaze/o mjólkurhlaup, ystingur. **-igaĵo**, **-igilo** hleypir, kæsir. **-igi** hleypa (mjólk). **-iĝi** ysta, hlaupa.

kazein/o *efn* ostefni, kasein.

kazemat/o *her* skothelt byrgi (í vígi), neðanjarðarhvelving.

kazern/o *her* hermannaskáli, herskáli. **en-igi** vista (e-n) í hermannaskála.

kazin/o spilavíti; klúbbur, samkomuhús.

kazu/o *trú* samviskumál. **-ismo** tilfellakenning. **-isto** hártogari. **-istiko** = **kazuismo**.

kazuar/o dýr kasúi (*Casuarus*).

kazubl/o *kri* hökull.

k.c. = **kaj ceteraj**.

k-do = **kamarado**.

ke *mfr* 1 að. 2 svo að. 3 vegna þess að. 4 til þess að. *Ath.* 1 Í merkingu 2 er **tial**, **tiamaniere**, **tia** eða **tiom** oftast bætt við. Í merkingu 3 er **tial**, **pro tio** eða **pretekste** oftast bætt við. Í merkingu 4 er **por** oftast bætt við. *Ath.* 2 *Mi diras, ke ne:* Ég segi nei. *Mi diras, ke jes:* Ég segi já.

ke/o dýr keapáfagaukur (grænn nýsjálenskur páfagaukur) (*Nestor notabilis*).

Kebek/o *ldf* Kvíbekkur, Québec. **-io** Québecfylki.

keĉu/o *per* Ketjúa-indíáni.

kediv/o *sag* undirkonungur (í Egyptalandi).

kefir/o mat kefir, kákasísk jógúrt.

kegl/o keila. **-oj** keiluleikur. **-aro** keilurnar (nú).

keir/o *gra* gulltoppur (*Erysimum cheiri*, *Cheiranthus cheiri*).

kejl/o 1 vél nagli, trénagli; fleygur. 2 ská braglínuauki. **-i** áhr fleyga, festa með fleyg. **-aĵo**, **-itaĵo** fleygfesting. **agorda -o** hljómkvísl. **fer-o** járnagli. **pinĉ-o** (þvotta)klemma. **ŝtop-o** deviki. **tend-o**

tjaldhæll.

Kejman/oj *ldf* Cayman-eyjar.

keks/o mat mjólkurkex, kexkaka.

kel/o 1 kjallari. 2 geymsla; vínkjallari. 3 vínbirgðir. **-aro** kjallararúm. **-isto** kjallarameistari. **en-igi** geyma í kjallara, setja í kjallara. **ŝip-o** farmrými. **tombo-o** grafhvelving. **vin-o** vínkjallari.

kelidoni/o *gra* svölujurt (*Chelidonium majus*).

kelk/a *mfr* einhver, nokkur. **-aj** nokkrir, sumir.

-e eitthvað, nokkuð. **-foje** nokkrum sinnum. **-iu** = **iu**. **-iom** = **iom**.

kelner/o þjónn, frammistöðumaður. **-ino** þjónustustúlka, framreiðslustúlka; (í ávarpi) fröken. **ĉef-o** yfirþjónn.

keloni/o = **ĥelonio**.

kelt/o *per* Kelti, keltneskur maður. **-a** keltneskur. **K-io**, **K-ujo** *ldf* Keltaland (í Gallíu). **antaŭ-a** forkeltneskur.

Kembriĝ/o *ldf* Cambridge (háskólaborg í Englandi og í Bandaríkjunum).

kemi/o *vis* efnafræði. **-aĵo** efni, efnagerðarvara. **-isto** efnafræðingur. **elektro-o** rafefnafræði. **elektro-a** rafefnafræðilegur. **foto-o** ljósefnafræði. **kosmo-o** geimefnafræði.

ken/o viðarkvoðutré.

Kenigsberg/o *ldf* Königsberg, Kaliningrad.

Kenj/o *ldf* 1 Kenýafjall, Keníafjall. 2 Kenýa, Kenía.

kenopodi/o *gra* hélunjóli (*Chenopodium*).

kenotron/o *eðl* rafeindalampi.

kenozoik/o *jar* nýlífsöld.

Kentuki/o *ldf* Kentucky (fylki í Bandaríkjunum).

Keops/o *per* Keops (faraó).

kep/o 1 dátahúfa. 2 stúdentshúfa.

kepr/o *klæ* vaðmál. **-a** með vaðmálsvígindum.

ker/o hjarta (í spilum). **-a damo** hjartadrottning.

kerat/o *lfæ* (í samsettum orðum) = **korneo**. **-ino** *efn* hyrni, hornefni. **-ito** glærubólga, hornhimnubólga. **-ozo** *læk* hornofvöxtur. **-okonuso** hornhimnutappi.

Kergelen/oj *ldf* Kergueleneyjar.

kerkedul/o dýr taumönd (*Anas querquedula*) (= **marĉanaso**).

kermes/o 1 kirkjuvígluhátíð (í Belgíu og Hollandi). 2 = **kirmeso**.

kern/o *gra rtæ lfæ líf eðl* 1 kjarni. 2 steinn, korn. **-a eðl** 1 kjarna-. 2 aðal-, undirstöðu-, grundvallar-. **-eca** skorinorður, kröftugur. **-eto** smáhorn, ávaxtarkjarni. **sen-igi** taka út kjarna (e-s). **aer-a** með

loftkjarna. **atom-a energio** kjarnorka. **ŝraŭb-o** skrúfnagli. **-mordulo = kokotraŭsto.**

Kerone/o *ldf* Keronea.

kerosen/o *efn* ljósolía, steinolía.

kerub/o *bib kap* 1 kerúb. 2 barnengill.

kest/o *bib* 1 kassi. 2 ör. **-eto** kistill; dós. **el-igi** taka upp úr kassa. **en-igi** láta niður í kassa, pakka. **en-igisto** pökkunarmaður. **fiŝ-o** fiskakassi, kassi til að halda fiskum lifandi í. **flor-o** blómakarfa. **fojno-o** moðsuðukassi. **horloĝ-o** klukkuhylki. **junto-o** *rtæ* tengidós. **kiras-o** öryggishólf. **lat-o** búr; (tré)grind, rimlakassi. **leter-o** póstkassi. **mon-o** peningakassi. **montro-o** sýningarkassi. **poŝt-o** *ver* pósthólf. **sid-o** ökusæti, kassi undir sæti. **skelet-o** grind, rimlakassi. **ŝranko-o** fatakista. **tip-o** leturkassi. **tir-o** skúffa.

kestrel/o = tinunkulo.

ket/o *dýr efn* 1 = harego. 2 ketón. **-igi** breyta í ketón.

keten/o *efn* keten.

keto/ *efn* ketó-.

keton/o *efn* ketón; ketónefni. **-a fendigo** ketónaklofning.

ketoz/o *efn* ketósýkur.

ki/o *mfr* 1 hvað. 2 sem. 3 það sem. 4 en það. **-o ajn** hvað sem. **-a 1** hvers konar, hvílikur, hvernig. 2 hvaða. **-a ajn** hvaða sem er, hversu sem er. *-a estas la vetero:* hvernig er veðrið.

kial *mfr* hvers vegna, af hverju, hví. **-o** orsök, ástæða.

kiam *mfr* 1 hvenær, nær. 2 (þá) er, þegar. **post** - eftir að.

kiang/o *dýr* tíbeskur villiasni (*Equus kiang*).

kiasm/o *mfr lfæ* víxl. **optika -o** sjóntaugavíxl.

kibl/o *trú* bænarátt (hjá múhamedstrúarmönnum).

kibuc/o samvinnubær (í Ísrael), kibbúts.

kiĉ/o *nýy* glys, glingur.

Kidron/o Kedron (lækur).

kie *mfr* 1 hvar. 2 þar sem. **- ajn** hvar sem (er).

kiel *mfr* 1 hvernig, á hvern hátt. 2 hversu, hve. 3 sem; eins og. **- se 1** eins og þegar. 2 (úrelt) = **kvazaŭ**. **- longe** hve lengi, hversu lengi. **- eble plej** sem + hástig lo. eða ao. **-a** hvers konar. **-e** hvernig; hversu, hve. **-o** háttur.

kies *mfr* 1 hvers (ef.). 2 sem á (ef. af tilvísunarforanafninu **kiu**).

Kiev/o *ldf* Kænugarður, Kíev (höfuðborg Úkraínu).

kikar/o *bib* talenta (= talanto).

kil/o *sig* *dýr* kjölur. **antaŭ-o** stafn, framstafn. **post-o** stýrisleggur. **bilĝa -o** húfbakki (til að hindra

veltur á skipi).

Kilimanĝar/o Kilimanjaro (fjall í Tansaníu).

kilo/ *vis* kíló- (forskeyti eininga 10³).

kilson/o *sig flu* kjölsvín, kjölbakki.

kilt/o *inn* skotapils.

kim/o *gra = cumo.*

kimon/o kímónó, japanskur sloppur.

kimr/o *per* Walesbúi. **-a** velskur. **K-io, K-ujo** *ldf* Wales. **Nova Sud- -ujo** *ldf* Nýja-Suður-Wales.

kin/o 1 kvikmyndalist. 2 = **kinkono**. **-ejo** bíó, bíóhús, kvikmyndahús. **-arboj** *gra* kínatré. **-oklubo** bíóklúbbur. **-ostelo** kvikmyndastjarna.

kinematik/o *eðl* hreyfifræði.

kinematograf/o (kvikmynda)sýningarvél. **-a** sýningarvélar-. **-i** *áhr* kvikmynda. **-ejo = kinejo**. **-io** kvikmyndafræði. **-ia** kvikmyndafræði-.

kinestezo *hei* sál hreyfiskyn.

kinet/a *eðl* hreyfingar-, hreyfi-. **-a energio** hreyfiorka, hreyfingarorka. **-iko** *eðl* hreyfingarfræði.

kinez/o *læk* hreyfing.

kinin/o *vis* kínín. **-a** kínín-; af völdum kíníns. **-ismo** *læk* kíníneitrun. **-likvoro** kínín-líkjör.

kinkon/o 1 *gra* kínkónatré (*Cinchona*). 2 *efn* kínabörkur.

kinol/o *efn* kínól (= **hidrokinono**).

kinolin/o *efn* kínólín.

kinon/o *efn* kínón.

kiom *mfr* 1 hve mikið; hve margt. 2 svo miklu sem; eftir því sem. 3 eins og; að því er. **- ajn** hversu mikið sem. **ne tiom ...** - ekki aðeins ... heldur einnig. **-a** hvaða, hversu mikið. **-a horo** *estas* hvað er klukkan. **-e** hve mikið, hve margt. **-o** magn; upphæð. **-ope** hve margir í öllu. **-foje 1** hve oft. 2 hversu oft.

kiosk/o 1 söluturn, blaðaklefi. 2 tyrkneskt sumarhús.

Kiot/o *ldf* Kyoto (borg í Japan).

kipr/o *mat* reykt síld.

Kipr/o *ldf* Kýpur (= **Cipro**). **-a** kýpverskur. **-ano** Kýpurbúi, Kýpverji.

kiras/o 1 brynja. 2 = **karapaco**. **-a** bryn-, brynjaður, brynvarinn, brynjubúinn. **-i** *áhr* *rtæ* brynja, klæða brynju. **-ulo** brynjuriddari, brynliði. **brusto-o** brjóstverja. **maŝ-o** hringabrynja. **skvam-o** brynja.

kirgiz/o *per* Kirgisi. **K-io, K-ujo, K-lando, K-istano** *ldf* Kirgisistan, Kirgistan, Kirgisía.

Kiribat/o *ldf* Kíribatí.

kirk/o *nýy* 1 kirkja. 2 = **circuo**.

kirl/i *áhr* hræra, hræra í, hringsnúa, þyrta. **-o** *eðl* tíður og hraður snúningur, hræring. **-ado** hræring.

-iĝi hvirflast, þyrlast, snúast ótt og títt. **-iĝo** tíður snúningur; hræringur. **-ilo** þeytari. **-fluo** hringiða. **-vento** hvirfilvindur.

kirmes/o kermeslitur, rautt litarefni unnið úr skorkvikindinu kermes.

kiromanci/o lófalestur. **-ano**, **-isto** lófalesari.

Kiron/o *goð* Kíron (kentár).

kiropraktik/o *læk* hnykkklækningar. **-isto** hnykkklæknir, teygjulæknir.

kiropter/o = **hiroptero**.

kirš/o kirsuberjavín.

kirurg/o *læk* handlæknir, skurðlæknir. **-io** handlækningafræði. **-ia** skurðlæknis-; skurðlækninga-.

-iaj instrumentoj skurðlækningaverkfæri. **-ia kolo de humero** brotháls.

kis/i *áhr* 1 kyssa. 2 gjálfra við. **-o** koss. **-a** kossa-. **-adi** *áhr* kyssa hvað eftir annað. **-ema** kossakær, gefinn fyrir kossa. **-eto** léttur koss. **-inda** kyssilegur. **al-i** *áhr* gjálfra við. **for-i** *áhr* kyssa burt. **inter-i** *áhl* kyssast.

kisलगur/o *efn* kísilgúr, kísilhrúður.

kist/o *læk* blaðra, belgur. **-iĝo** blöðrumyndun. **-a** blöðru-. **-ito** blöðrubólga.

Kit/o *ldf* Quito (höfuðborg Ekvadors).

kitel/o kufli, léreftskufli. **mort-o** líkklæði.

kiti/o *dýr* rita, ryta, skegla (*Rissa tridactyla*).

Kitid/oj *bib* Kittar.

kitin/o *efn* (= **hítino**).

kiton/o *sag* kyrtill.

kiu *mfr* 1 hver? 2 sá sem. 3 hvaða? 4 sem, er. **-ajn** hver sem (vera skal).

kivi/o snodstrútur.

klab/o 1 kylfa, klumba. 2 *ípr* golfkylfa. 3 *mat* læri (á svíni eða sauðfé). **-i** *áhr* slá í rot, rota, slá (með kylfu). **svingo-o** leikfimikylfa.

klac/i *áhl* masa, hjala, bera sögur, þvaðra. **-o** þvaður, þvættingur, slaður, munnflapur, söguburður, kjaftháttur. **-istino**, **-ulino** kjaftakerling.

klad/o *dýr* flokkur (í náttúrufræði). **sub-o** ættbálkur.

kladoni/o *gra* hreindýramosi (*Cladonia*). **-acoj** hreindýramosaætt.

klaft/o *sag* faðmur.

klak/i *áhl* skella, smella. **-o** *hlj* 1 skellur, smellur. 2 smellur í góm. **-adi** *áhl* glamra. **-ilo** 1 hringla. 2 skella. **-ileto** handskella, kastanetta. **-capelo** fellihattur.

klam/i *áhl* ská æpa, hljóða.

klamid/o *inn* kápa (há forngrískum mönnum).

klan/o ætt, ættbálkur, ættflokkur (einkum á Skotlandi og Írlandi).

klangul/o *dýr* hávella (*Clangula hyemalis*) (=

glaci-anaso).

klap/o 1 speldi, loki. 2 *gra* vængur. 3 *tón* flipi; snepill. 4 speldislöki. **mankas -o en lia kapo**: hann er ekki með öllum mjalla. **-ego** hurð, vængur (á hurð). **-forma** *lfa* vænglaga; spjaldlaga. **du-a** 1 tvískeljaður. 2 tveggja vængja, tveggja loka. **krom-o**, **post-o** blaka. **unu-a** einskeljaður. **fal-o** *fja* spjald (á skiptiborði). **fenestro-o** gluggahleri. **glit-o** drag. **kor-oj** hjartalokur (= **korvalvoj**). **orel-o** eyrnaskjól, eyrnaspeldi, spél. **poš-o** lok á vasa. **savo-o** öryggislöki, öryggisventill. **stringo-o** bensínstillir, bensínjafi. **tablo-o** borðvængur. **-seĝo** fellistóll; kjaftastóll.

klar/a *hlj* *fja* 1 tær, gagnsær, skýr. 2 auðskilinn, auðsær, skær, greinilegur, ljós. 3 ótvíræður, efalaus. 4 heiðrikur, heiðskír. **-e** 1 ljóst. 2 skýrt. 3 tvímælalaust. **-eco** 1 skærleiki, birta, ljósleiki, skýrleiki, hreinleiki. 2 glöggskyggni. **-igi** 1 hreinsa, skíra. 2 skýra, gera skiljanlegan. 3 gera grein fyrir; segja þýðingu (e-s). **-iga** skýrandi, skýringar-; birtandi. **-igo** skýring, útlistun. **-igisto** skýrandi, útlistari. **-iĝi** 1 birta upp. 2 verða ljós. 3 koma í ljós. **mal-a** *hlj* 1 óljós; torskilinn. 2 dimmur. 3 óskýr; gruggugur. **mal-e** óljóst. **mal-aĵo** 1 eitthvað óskiljanlegt. 2 dimma. 3 ský. **mal-eco** 1 myrkur, dimma. 2 ókunnleiki; óskiljanleiki, óskýrleiki. **mal-igi** 1 grugga, óhreinika. 2 gera óljóst, gera óskiljanlegan. **ne-a** óljós; efasamur. **ne-aĵo** efasemi, tvísýni. **ne-eco** tvísýni. **ne-igebla** óskýranlegur, óskiljanlegur. **lun-o** tunglsljós. **signo-igisto** fyrirboði. **signif-igi** þýða, túlka. **stel-a** stjörnuhjartur.

Klar/o *per* Klara. **-anino** Klörununna.

klaret/o 1 rauðvín. 2 rautt Bordeaux-vín.

klarion/o *tón* herlúður. **-a** 1 lúðurs-. 2 glymjandi, skær og hávær. **-i** *áhl* *her* þeyta lúður.

klarnet/o *tón* klarínetta.

klaroskur/o *bók* ljósdimma.

klas/o *gra* *dýr* 1 stétt. 2 bekkur (í skóla). 3 deild, flokkur. 4 kennslustofa. 5 farrými. **-a** 1 stétta-. 2 bekkjar-, skóla-. **-i** *áhr* flokka, skipa í flokka. **-ado** flokkun, niðurskipun. **-igilo** *mfr* ábendingartákn. **-batalo** *efh* stéttabarátta. **-ĉambro** kennslustofa. **-instruisto** umsjónarkennari. **-konscia** stéttvís. **en-igi** flokka, skipa í flokk. **alt-a** æðri stéttar. **dua-a** 1 annars flokks. 2 annars farrýmis. **sam-ano** bekkjarbróðir. **sub-o** *gra* *dýr* 1 undirskipting. 2 undirdeild. **unua-a** 1 fyrsta flokks. 2 fyrsta farrýmis.

klasifik/i *áhr* *gra* *dýr* *jár* flokka. **-o** flokkun. **-ado** flokkun, það að flokka. **-ejo** *jár* uppröðunarstöð (járnbrautarvagna).

klasik/a *bók* 1 gullaldar-, fyrirmyndar-, forn. 2 sígildur, klassískur. **-aĵo** gullaldarrit, sígilt verk.

-eco 1 fornmenntabragur. 2 sígildi. **-ismo** klassisismi. **-ulo** gullaldarhöfundur, gullaldarlistamaður. **post-a** silfuraldar-. **pseŭdo-a** nýklassískur.

Klaŭdi/o *sag* Kládíus.

Klaŭdian/o *per* Kládíanus.

klaŭn/o trúður. **-i** *áhl* vera með skrípalæti, vera með loddaraskap. **-ado** trúðsháttur.

klaŭstr/o = **klostro**.

klaŭz/o *lög ver* klásúla, ákvæði (í fornlegu skjali).

klav/o 1 nóta, lykkill (á hljóðfæri). 2 lykkill; takki, hnappur. **-aro** 1 nótnaborð. 2 hnappaborð, lykklaborð.

klavari/o *gra* kóralsveppur (*Clavaria*).

klavicen/o *tón* harpsíkkord, semball.

klavikl/o *lfæ* viðbein. (ath. í samsettum orðum er notuð styttingin **klavio**, t.d. **subklavia arterio**).

klavikord/o *inn* klavíkord (frumleg tegund sembals).

kle/o *tón* lykkill.

Kleant/o *per* Kleanþos.

klef/o = **kleo**.

klejstogam/a *gra* með lokaða askhirslu.

klem/o *rtæ* skorðuskrúfa. **junto-o** klemmu-skrúfa. **inter-a tensio** *rtæ* klemmuspenna.

klematid/o *gra* ilmsóley (*Clematis (recta)*).

Klement/o *per* Klemens. **-a**, **-ino** Klementína.

Kleon/o *per* Kleón.

Kleopatr/o *per* Kleópatra.

klepsidr/o *inn* vatnsúr.

kleptomani/o *sál* stelsýki. **-ulo** stelsjúklingur, stelsjúkur maður.

kler/a menntaður. **-eco** menntun, þekking, menning. **-igi** mennta. **-igado** kennsla, uppeldi, fræðsla. **-ismo** upplýsingarstefna. **-ulo** menntaður maður, lærdómsmaður. **mal-a** óheflaður, ómenntaður, ósiðaður. **sen-a** ómenntaður, ólærður. **sen-eco** menntunarleysi.

klerik/o klerkur, kennimaður. **-a** klerklegur, geistlegur. **-aro** klerkastétt, klerkalýður. **-eco** klerkdómur.

klerikal/a *fél* klerksinnaður. **-ismo** klerkaveldi, klerkaveldisfylgi. **kontraŭ-a** andstæður klerkastéttinni.

Kleveland/o *ldf* Cleveland (borg í Ohio).

Kli/o *god* Klío (gyðja hetjuljóðakveðskapar og sögu).

klient/o 1 skjólstæðingur. 2 viðskiptavinur. **-aro** viðskiptamenn.

klif/o bjarg, sjávarhamrar.

klik/o *tæk* 1 hömluhak, hemill, stoppari (á tannhjól). 2 klíka. **-i** *áhl* skrölta, skella (um hömluhak).

-aĵo hemill (t.d. í úri). **el-igi** leysast úr hömluhaki. **en-igi** (um tannhjól) verða hemað.

klimaks/o *bók* hæsta stig, hámark. **mal-o** lágmark, lægsta stig.

klimakter/o *læk* tíðabrigði, tíðahvörf.

klimat/o loftslag, veðurfar, veðráttufar. **-a** loftslags-. **-izi** *áhr* bæta loft í. **-ologio** loftslagsfræðingur. **-ologio** loftslagsfræði. **-oterapio** lækningar með hjálp loftslags. **al-igi** aðhæfa, laga (að sérstöku loftslagi). **al-igi** venjast loftslagi.

klin/i *áhr* 1 beygja, hneigja. 2 halla. **sin -i** 1 hneigja sig. 2 láta undan. **-o eðl** 1 halli. 2 tilhneiging, hneiging. **-eco** hneiging, halli. **-igi** 1 beygjast. 2 hallast. 3 láta undan, halla. 4 hneigja sig. 5 lækka á lofti, hníga, (e-u) hallar. *la tago jam forte -igis*: mjög var liðið á dag. **-igo** 1 hneiging. 2 undanlát. 3 sig slagsíða. **-ilo** hallavísir. **-ilaro** hallatæki. **-ometro** hallamælir. **al-i** *áhr* hneigja til. **al-igi** hneigjast til. **de-i** *áhr* snúa (e-u) frá, snúa í aðra átt. **de-igi** 1 snúast frá. 2 víkja frá. **de-igo eðl** 1 frávik, fráhrarf; skekkja. 2 afhvarf. 3 = **deklincio**. **dis-i** *áhr* ýta í sundur. **el-i** *áhr* halla út. **el-igi** halla sér út. **for-i** *áhr* 1 snúa undan, snúa frá; afstýra. 2 halla (e-u). **for-igi** forðast; snúast frá, víkja frá. **retro-i** *áhr* halla aftur. **retro-a** afturhallandi; inndreginn. **sende-ige** án fráviks. **sin-o** hneiging. **sub-igo** halli. **ador-igi** falla fram og tilbiðja. **turn-i** *áhr* halla (flugvél).

klinc/o blað (á sverði o.þ.h.).

klincik/o *læk* 1 lækisfræðikennsla við sóttarsæng. 2 lækningastofa (með lækisfræðikennslu). **-a** sóttarsængur-, lækninga-. **-isto** sjúkrahælislækningar.

klincik/o klinka (á hurð).

klinciker/o *byg* smáhella (úr brenndum múrsteini).

klip/o sylgja, spenna.

kliper/o 1 hraðsnekkja. 2 hraðflugvél.

klister/o *læk* vökvadæling í endaparm. **-i** *áhl* dæla í endaparm, setja (e-m) stólpípu. **-ilo** stólpípa. **-pliko** stólpípukúla.

klis/i *áhr* búa til myndamót af, gera klisju eftir. **-o pre ljó** 1 myndamót. 2 negatíf. 3 ofnotað orðatækni, klisja. **-isto** myndamótari.

Klitemnestr/o *per* Klýtemnestra (kona Agamemnonns).

klitor/o *lfæ* snípur (konu). **-a** sníps-. **-ismo** sístaða sníps, snípspenna. **-ektomio** brotnám sníps.

kliv/i *áhr* *ste tæk* kljúfa (gimstein). **-o**, **-ado** það að kljúfa, klofning. **-ebeno** klofnunarflötur.

Klo/a *per* Klóe.

kloak/o 1 sorpræsi, ræsi, göturæsi, skolpræsi,

for. **2** óþverrabæli. **3** *dýr* sameiginlegt endaparms-, þvagrásar- og kynfæraop. **-a** skolpræsa-; sorp-. **-isto** skolpræsamaður. **-uloj** *dýr* skólþdýr (*Mono-tremata*).

Klodove/o *per* Kloðvík.

Klodvig/o *per* Kloðvík.

klon/o *læk gra* **1** vöðvakrampi. **2** klofningur (við kynlausa æxlun). **-a** krampakenndur.

klopod/i *áhl* reyna, kappkosta, leitast við. **-o** **1** viðleitni, kappsmunir. **2** ómak. **-a** kröfuharður. **-ema** iðinn, kostgæfinn, kappsamur. **-igi** þrábiðja, knýja áfram.

klor/o *efn* klór (*Cl*). **-aj** *kombinaĵoj* klór-sambönd. **-ato** klórat. **-ido** klóríð. **-idra** *acido* saltsýra. **-ito** klórít. **-ita** *acido* klórsýrlingur. **-kalko** klórkalk. **hiper-idemio** of mikil saltsýra í blóði. **hiper-hidreco** *læk* of mikil saltsýra í maga, saltsýruofbrugg. **hipo-hidreco** *læk* of lítill saltsýra í maga, saltsýruskortur. **hipo-ito** hýpóklórít. **hipo-ita** *acido* undirklórsýra. **per-ato** perklórat.

kloral/o *efn* *læk* klóral. **-a** *hidrato* klóralhýdrat.

kloramfenikol/o *læk* klóramfeníkol.

klorit/o *ste* klórít.

klorofil/o *gra* blaðgræna.

kloroform/o *efn* *læk* klóróform. **-i** *áhr* svæfa með klóróformi.

kloroplast/o *efn* *læk* grænuhorn.

kloroz/o **1** *læk* meyjafölvi, jómfrúgula, bleikju-sótt. **2** *gra* blaðafölvi. **-a** jómfrúgulu-.

klostr/o *hús trú* **1** súlnagöng. **2** klaustur. **-a** klaustur-. **en-igi** láta ganga í klaustur. **en-iĝi** ganga í klaustur. **-ofobio** *læk* innilokunarfælni.

klostridi/o *læk* klostríður.

kloŝ/o glerhjálmur, hjálmur (á borði), klukkuhatur. **-o** *por* *fromaĝo* ostakúpa. **-eto** lítið bjöllulaga blóm. **-floro** = *kampanulo*. **merĝa -o** köfunarhjálmur. **-forma** bjöllulaga.

klozet/o klósett, salerni.

klozone/o *fag* hálfemaléring.

klub/o *sag* klúbður, félag, flokkur. **-ano** félagi, meðlimur klúbbs. **-ejo** félagsheimili, fundarstaður klúbbs. **-isto** flokksbróðir. **nokto-o** næturklúbður.

kluč/i *áhr* kúpla saman. **-ado** kúpling, það að kúpla. **-ilo** kúpling, tengsl. **mal-i** *áhr* kúpla sundur. **tra-i** *áhr* skipta um öll (göng). **-opedalo** kúplingspedali. **-risorto** kúplingsfjöður. **-ostango** kúplingsstöng.

kluk/i *áhl* **1** (um hænur) klaka, kvaka. **2** gutla (= *glugli*).

Kluniz/o *inn* Cluny. **-a** Cluny-.

klupe/o *dýr* síld (*Clupea*). **-edoj** síldaætt (*Clupeidae*).

klus/o *sig jar* **1** klofi. **2** festarsmuga.

kluz/o flóðgátt, gáttarstífla. **-i** *áhr* láta sigla gegnum flóðgátt. **-isto** stífluvörður. **-oĉambro** stífluhólf. **-ofundo** stífluhólfsbotn. **-pordo** skipastigaloka, flóðgátt. **-pordeto** stífluloka. **inter-ejo** spöln milli gáttarstíflna, þrep í skipastiga.

knab/o **1** drengur, piltur, sveinn, sveinbarn. **2** strákur. **-a** stráka-, pilta-; strákalegur. **-aĉo** götustrákur, vondur strákur, strákhnokki. **-aĵo** strákapör. **-eco** bernska, unglingsár; drengjaháttur. **-ego** stór og vel vaxinn drengur. **-eto** lítill drengur, sveinbarn. **-ino** stúlka, stelpa. **-ina** stúlku-. **-inejo** vinnukvennaherbergi. **-ineto** **1** telpa, meybarn, stúlkubarn. **-ulino** stelpugopi.

knal/i *áhl* nýy bresta, springa með hvelli, skjóta. **kontraŭ-o** umskipti bókstafa (t.d. *fiŝe kaj muse* í stað *fuŝe kaj mise*).

knap/o = *varleto* **2**.

knar/i *áhl* marra, skráfa, bresta. **-ado** marr, urg. **plum-isto** ritsnápur.

kned/i *áhr* hnoða; elta; nudda. **-ujo** hnoðskúffa. **-maŝino** hnoðunarvél.

knel/o *mat* kjötbolla; fiskibolla.

knid/o *dýr* (*Cnidus*). **-uloj** holdýr (*Cnidaria*).

Knid/o *sag* Knídos.

knifofi/o *gra* flugeldalilja (*Kniphofolia uvata*).

knik/o *gra* Heilagur Þistill (*Cnicus (benedictus)*).

knokaŭt/o *íþr* rothögg. **-i** *áhr* slá í rot.

Knos/o *sag* Knósus, Knossos (höfuðborg Krít-ejyar fyrir 4.000 árum).

knot/o hnútur (mælieining fyrir siglingarhraða).

knut/o hnútasvipa.

Knut/o *per* Knútur.

koadjutor/o *kaþ* aðstoðarbiskup.

koagul/i *áhr* hleypa, láta storkna. **-aĵo** kökkur; blóðlifur. **-iĝi** storkna, hlaupa saman; lifrast. **anti-anto** *læk* segavarnarlyf. **tro-iĝemo** *læk* ofsegi, of mikil blóðstorknun.

koaks/o sindurkol, kox.

koal/o *dýr* pokabjörn (*Phascolarctos cinereus*).

koalici/i *áhl* mynda bandalag. **-o** bandalag, samband, samsteypa; samsteypustjórn.

koan/o *lfæ* = *hoano*.

kobaj/o *dýr* marsvín (*Cavia porcellus cobaya*), naggrís.

kobalt/o *efn* kóbalt, kóbolt (*Co*).

kobe/o *gra* jakobsklukka (*Cobaea (scandens)*).

Kobe/o *ldf* Kóbe (stór iðnaðarborg í Japan).

kobitid/o *dýr* spáfiskur (*Cobitis*). **-edoj** spáfiskaætt (*Cobitidae*).

kobold/o *goð* dvergur, bergálfur, púki. **min-o, ter-o** jarðálfur.

kobr/o *dýr* gleraugnaslanga (*Naja tripudians*).

Kocit/o *goð* Kókýtus (undirheimafljót).

koĉ/o *dýr* **1** hnetla, kokki, knattgerill. **2** skarlatslús (*Coccus cacti*).

koĉer/o skarlatsefni úr skarlatslúsum. **-insekto** skarlatslús.

koĉinĉin/o *per* íbúi Kochinkína. **K-io, K-ujo** *ldf* Kochinkína.

kod/o *lög* **1** lagasafn, lögbók, lög. **2** merkjakerfi, dulmál. **-i** *áhr* skrifa á dulmáli, skrifa með merkjakerfi. **-igi** *lög* skipa (lögum) í lögbók, steypa saman (lögum) í einn bálk. **mal-i** *áhr* ráða (dulmál, merkjakerfi), þýða úr dulmáli. **-vorto** skrásett dulmálsorð.

kodak/o myndavél. **-i** *áhr* taka mynd af.

kodein/o *efn* lyf kódeín.

kodeks/o **1** handrit (fornt). **2** lyfjaskrá.

kodicil/o *lög* viðbót (við erfðaskrá).

koeficient/o *stæ* eðl stuðull. **-o de amortizo** *rtæ* útv ísogsstuðull. **-o de atenu(iĝ)o** *rtæ fja* svafstuðull. **-o de fazo** *rtæ fja* fasastuðull. **-o de propago** *rtæ raf* endurvarpsstuðull. **temperatura -o** eðl hitastuðull.

koendu/o *dýr* skógarholubroddgöltur (*Coëndu*).

kofer/o *bib* kypurtré, kypurbíóm.

koferdam/o *sjó* byg sökkviker.

kofr/o **1** ferðakista, koffort. **2** farangursgeymsla, skott.

kognat/o *lög* frændi skyldur í móðurætt.

kohen/o *gyðing*aprestur.

koher/i *áhl* eðl bók hei **1** vera samfastur. **2** hanga saman. **-a** samhangandi. **-o** eðl, **-eco** eðl samhengi; samfesta. **-emo** samloðun. **ne-a, sen-a** ósamhangandi; samhengislaus. **ne-eco, sen-eco** ósamhengi, ósamræmi.

kohort/o **1** (hjá Rómverjum) herdeild. **2** hópur, fjöldi.

Koh/a *læk* Koch-.

koicid/i *áhl* *stæ* **1** falla saman (**kun:** við). **2** rekast á. **-o, -eco** tilviljun; samrás. **-igi** láta falla saman.

koit/i *áhl* hafa samræði. **-o** samræði, samfarir, kynmök. **interrompita -o** samræðisrof, samfaraslit.

kojl/o *lfæ* ristill. **-ito** *læk* ristilkvef, ristilbólga. **-ektomio** ristilsúrnám. **-obacilo** ristilgerill. **-ostomio** ristilraufun. **ascenda -o** risristill. **transversa -o** þverristill. **descenda -o** fallristill. **sigmoida -o** bugristill.

kojn/o **1** fleygur. **2** skorða. **-i** *áhr* **1** festa með fleyg. **2** festa með skorðu(m). **-eto** lítill skorða. **-umi** *áhr* festa (með (fleyg(um))). **-oforma** **1** fleygmyndaður. **2** fleygrúna-. **-oskribo** fleygrúnir.

kojon/o *nýy* eista.

kojot/o *dýr* sléttuúlfur (*Canis latrans*) (= **prerilupo**).

kojp/o *dýr* vatnarotta (*Myocastor coypus*).

kok/o *dýr* *gra* **1** hæns, hænsni (*Gallus gallus*). **2** hani (= **virkoko**). **3** = **mikrokoko**. **hinda -o** = **meleagro**. **-a** hana-. **-aĵo** *mat* hænsnakjöt. **-ejo** hænsnakofi, hænsnastía. **-eto** lítill hani. **-ido** kjúklingur. **-idaĵo** *mat* kjúklingakjöt. **-idaro** kjúklingahópur. **-ideto** nýklakinn kjúklingur. **-ino** hæna. **-inaĵo** *mat* hænukjöt. **-inejo** = **kokejo**. **-birdoj** hænsfuglar, hænsfuglar (*Galeniformes*) (= **galinoformaj birdoj**). **-okrii** *áhl* gala (eins og hani). **vir-o** hani. **akvo-o** sefhæna (= **galinolo**). **batal-o** víghani. **vent-o** vindhani (= **ventoflago**).

koka/o *gra* kókajurt, kókarunni (*Erythroxylon coca*). **-folioj** kókablöð.

kokac/oj *gra* hnettlur.

kokain/o *efn* kókaín. **-ismo** *læk* kókaíneitrun. **-izo** kókaín sem staðdeyfilyf. **-omanio** kókaínfíkn.

kokard/o *sag* merki (á húfu); borðalykkja.

kokcidi/o *dýr* hnýsidýr (*Coccidia*).

kokcig/o *lfæ* rófubein, rófuliður.

kokcinel/o *dýr* maríuhæna (*Coccinella*).

kokerik/o hanagal, gaggalagó. **-i** *áhl* gala.

koket/a ástleitinn, daðurgjarn, laðandi. **-i** *áhl* leita ásta, gera gælur, tifa. **-ado** daður, augnagælur, ástleitni. **-eco** ástleitni. **-ulino** daðurdrós, kona sem duflar.

kokle/o *lfæ* snigill. **-a** **1** snigils-. **2** heyrnar-.

kokleari/o *gra* skarfakál (*Cochlearia*). **skorbut-o** *gra* skarfakál, arfakál (*Cochlearia officinalis*).

kokluŝ/o *læk* soghósti, kíghósti. **-oida** kíghóstakennur.

kokon/o *dýr* silkiormshýði, púpa. **-ejo** ræktarstaði silkiormshýða.

kokos/o *gra* kókoshnót. **-ujo, -arbo** kókostré, kókospálmi (*Cocos (nucifera)*). **-butero** kókosmjör. **-palmo** = **kokosujo**. **K-insuloj** *ldf* Kókoseyjar, Keeling-eyjar.

kokotraúst/o *dýr* kjarnbítur (*Coccothraustes*) (= **kernmordulo**).

kokr/i *áhr* kokkála, halda fram hjá. **-ito** kokkáll.

koks/o mjöðm. **-a** mjaðmar-, mjaðma-. **-ito** *læk* mjaðmarliðsbólga. **-algio** **1** mjaðmarverkur. **2** mjaðmarliðsberklar. **-osto** mjaðmarbein, hlaun. **-opatio** mjaðmaveikindi.

koktel/o *mat* kokkteill, hanastél.

kol/o *lfa* **1** háls; hnakki. **2** stútur. **-o de dento** tannháls. **-o de la veziko** blöðruháls. **-o de la femurosto** lærleggjarháls. **-a** háls-. **-eto** mjór háls. **-umo** hálslíning, kragi, flibbi. **-doloro** hálsrígur. **ĉirkaŭ-o** **1** hálsmen, hálsfesti. **2** hálsband. **ĝis-e** að hálsinum. **ĝis-e armita** grár fyrir járnum. **larĝ-a** með víðan háls. **mar-o** sund. **post-o** herðarkambur. **ter-o** eiði.

Kol/a *ldf* Kólaskagi.

kola/o *gra* kólátré, kólarunni (*Cola acuminata*). **-onukso** kóláhneta.

kolagen/o *gra* kollagen.

kolaps/o *læk* **1** niðurfall, örmögnun, ómegin, dá. **2** sig, samansig, hrún. **-i** *áhl* örmagnast, hrynja, uppgefast, hníga niður, falla í dá. **-oterapio** siglækningar.

kolargol/o *efn* kollargol.

kolatitud/o *stj* pólfirð.

kolazion/i *áhl* borða léttá máltíð. **-o** létt máltíð.

kolb/o *her* byssuskefti, byssuhaus (= **pafilka-po**).

kolbas/o *mat* *tæk* pylsa, iður, bjúga. **-isto** pylsu-sali; pylsugerðarmaður. **cerbo-o** hangibjúga (= **cervelaso**). **mar-o** = **holoturio**. **sandviĉ-o** heit pylsa (í brauðstykki). **sango-o** blóðmör (= **bu-deno**). **trip-o** svínabjúga.

Kolĉid/o *sag* Kolkis.

kolĉik/o *gra* eiturlilja (*Colchicum*). **aŭtuna -o** *gra* haustlilja (*Colchicum autumnale*).

kolĉikin/o *efn* kolkisín.

koldkrem/o *læk* koldkrem.

kole/o *gra* álfamöttull (*Coleus*).

koleagog/a *læk* gallhvetjandi.

koleat/o *efn* kólat. **-a acido** kólsýra. **kolecist/o** *lfa* gallblaðra. **-a** gallblöðru-. **-ito** *læk* gallblöðrubólga, gallblöðrukvef.

koledok/o *lfa* gallrás.

koleemi/o *læk* gallblæði, galleitrun.

koleg/o **1** stéttarbróðir; starfsbróðir. **2** félagi. **-a** vinsamlegur. **-aro** starfsbræðrahópur; vinahópur, kunningjahópur. **-ara** starfsbræðra-; kunningja-, féлага-. **-eco** starfsbræðralag, félagsskapur. **-ino** vinkona.

kolegi/o **1** deild, félag, samband. **2** háskóla-deild; háskóli, æðri skóli. **3** gagnfræðaskóli.

kolekt/i *áhr* **1** safna, safna saman. **2** innheimta (t.d. skatt). **3** tína (t.d. ávexti). **4** sækja í sig. **-o** **1** hópur. **2** safn. **K-o** **Aprobita** Bækurnar sem Hachette gaf út með samþykki Zamenhofs (1901–05). **-a** **1** safn-. **2** samansafnaður; sameiginlegur. **-ado** **1** söfnun. **2** innheimta. **3** samtíningur. **-anto**

safnari. **-iĝi** safnast (saman). **-iĝo** **1** samkoma. **2** safn. **-ilo** *efn* *eðl* *rtæ* **1** safnker. **2** safnlinsa. **3** rafgeymir. **4** = **troleo**. **-isto** innheimtumaður. **-ujo** **1** vatnsgeymir. **2** = **ŝparmonujo**. **al-iĝi** *bib* safnast (**al:** til). **en-i** *áhr* safna (ávöxtum, kornstöngum, vínberjum o.þ.u.l.). **re-i** *áhr* **1** safna saman aftur. **2** sækja í sig. **mon-o** samskot. **nubo-anto** svartskýjaguð (Seifur). **ŝir-i** *áhr* = **kolekti** **4**.

kolektiv/a sameiginlegur, heildstæður, safn-, hóp-. **-o** samyrkjubú, kommúna. **-ismo** sameignarstefna. **-isto** sameignarmaður.

kolelitiaz/o *læk* gallsteinaveiki.

kolemi/o = **koleemio**.

koleopter/oj *dýr* bjöllur (= **skarabo**, **1**).

koleoptil/o *gra* kímstöngulslíður, slíðurblað (= **ĝermingo**).

koler/i *áhl* reiðast. **-a** reiður, vondur. **-o** reiði. **-egi** *áhl* vera fokreiður. **-ema** bráðlyndur, fyrtingur. **-eta** óánægður. **-igi** gera reiðan. **post-o** gremja. **sen-e** kuldalega.

kolera/o *læk* = **ĥolero**.

kolerik/a -ulo fauti, ofsi.

kolesterin/o = **kolesterolo**.

kolesterol/o *efn* *læk* kólesterín, kólesteról. **-emio** kólesterólmagn í blóðinu.

Kolĥid/o = **Kolĉido**.

kolĥoz/o samyrkjubú. **-ano** þátttakandi í samyrkjubúi.

kolibacil/o = **kojlobacilo**.

kolibr/o *dýr* kólibrírfugl.

kolier/o hálsmen.

kolik/o *læk* **1** iðraverkur. **2** kveisa.

kolikl/o *lfa* hól.

kolimat/i *áhr* *ljó* gera (ljósgeisla gegnum linsu) samhliða. **-ilo** linsustillir, geislabeinir.

kolimb/o *dýr* brúsi (*Colymbus* eða *Gavia*).

koliri/o *læk* augnaskolvatn.

kolit/o = **kojlito**.

kolizi/i *áhl* rekast á. **-o** árekstur. **-fuĝinto** flóttabílstjóri. **-mato** sig fríholt.

kolobom/o *læk* lithimnuglufa.

kolocint/o *gra* biturepli, kólósynt (*Citrullus colocynthis*), villi-agúrka (2. Kon. 4:39).

kolodi/o *efn* kollodíum, límkennt efni.

kolofon/o **1** *efn* harpíx. **2** *pre* forlagsmerki.

koloid/o *efn* **-a** límkenndur.

kolokasi/o *gra* filseyra (*Colocasia antiquorum*).

kolokint/o = **kolocinto**.

kolokv/o *nýy* viðræða.

kolomb/o *dýr* dúfa (*Columba*). **-a** dúfu-, dúfukennur. **-edoj** *dýr* dúfnaett (*Columbidae*). **-ejo**

dúfnahús, dúfnabúr. **-eto** 1 lítil dúfa. 2 dúfan mín. **-ido** ung dúfa, dúfuungi. **-ino** dúfa. **-umi áhl** 1 kurra. 2 kjá. **-oformaj** dýr dúfnafuglar (*Columbiformes*). **-okolora** dúfugrár. **vir-o** dúfusteggur. **arbo-o** holudúfa, hringdúfa (*Columba palumbus*) (= **palumbo**). **kurier-o**, **leter-o** bréfdúfa. **ringo-o** hringdúfa. **rok-o** bjargdúfa (= **livio**).

Kolomb/o *ldf* Kólombó (höfuðborg Srí Lanka).

kolombi/o *efn* = **niobo**.

Kolombi/o *ldf* Kólumbía. **-a** kólumbískur. **-ano** Kólumbíumaður.

Kolombin/o *per* Kólumbína.

kolon/o 1 hús súla; stólpi, stöpull. 2 máttarstólpi. 3 *her* langfylking, brjóstfylking. **-aro** hús súlnaröð. **-ego** mikil súla. **-ejo** súlnasalur. **-eto** stólpi. **inter-o** súlnabil. **mult-a** með margar súlur, sem í eru margar súlur. **sur-aĵo** toppsteinn (= **entablemento**). **afiŝ-o** auglýsingastandur. **distil-o** eimingarpípa. **stir-o** *flu* *tæk* bif stýrisstöng. **voj-eto** mílumerki, kílómetramerki, mílusteinn.

kolonel/o *her* ofursti. **sub-o** liðsforingi næstur ofursta, undirofursti.

koloni/o 1 *sag* nýlenda. 2 *líf* gróðrarhópur smávera (í lífverum eða gróðrarreit). **-a** nýlendu-. **-i** *áhr* nema land í/á, gera að nýlendu. **-ado** landnám; nýlendustofnun. **-ano** landnámsmaður, landnemi. **-iĝi** verða nýlenda. **-ismo** nýlendustefna. **-isto** nýlendustefnumaður. **kontraŭ-ismo** stefna gegn nýlendustofnun.

Kolonj/o *inn* Köln. **-a** akvo Kölnarvatn, ilmvatn.

kolor/o 1 litur. 2 blær. **-oj** 1 *ípr* litir félagsbúnings. 2 litirnir á skjaldarmerki. 3 fáni. **-a** litur, á lit, lit-. **-i** *áhr* lita, gefa lit; gefa blæ. **-aĵo** litur, litarefni. **-aro** *fag* litasafn. **-igi** lita, mála. **-igisto** málarari. **-iĝi** fá lit; roðna. **-ilo** (lífrænt) litarefni. **-isto** *fag* litsnillingur. **-efekto** *fag* litaáhrif. **-konserva** litekta. **-ometro** litamælir. **-ometri** litamælingarfræði. **-riĉa** litrikur. **du-a** tvílitur. **ek-iĝi** fá litblæ. **ek-iĝo** litsmitun. **mult(e)-a** marglitur. **plur-a** = **multkolora**. **sen-a** litlaus. **trans-i** *áhr* láta lit á. **tri-a** þrílitur. **tri-eto** þrenningargras, brekkusóley, stjúpblóm (*Viola tricolor*). **unu-a** einlitur. **ali-iĝi** skipta um lit. **bel-a** litfagur, litfallegur. **divers-a**, **miks-a** mislitur. **ŝanĝ-a** lithverfur.

Kolorad/o *ldf* Coloradofljót. **-io**, **-olando** Kólórado (fylki í Bandaríkjunum).

koloratur/o *tón* kóloratúr.

kolos/o hús 1 risastytta. 2 risi, tröll, beljaki, bákn. **-a** risa-, tröllaukinn, gríðarlegur, feikilegur.

Kolos/o *sag* Kólossa. **-ano** Kólossumaður.

Kolose/o *inn* Colosseum (geysistört hringleik-

hús í Róm).

kolostr/o broddur, broddmjólk.

kolport/i *áhr* ganga um með smávörur til sölu. **-isto** umferðasali.

koltr/o *tæk* plóghnífur.

kolubr/o dýr meinlaus snákur (*Coluber*).

Kolumb/o *per* Kólumbus. **-io** *ldf* alríkisumdæmið Kólumbía (þar sem höfuðborg Bandaríkjaanna er). **Brita -io** Breska Kólumbía (fylki í Kanada).

kolumbari/o *sag* grafhvelfing fyrir duftker, grafklefi.

kolumn/o 1 dálkur. 2 hlaði, staffi. 3 þverröð, langröð (fylkingar).

kolur/o *stj* baugur. **ekvinoksa -o** jafndægra-baugur. **solstica -o** sólstöðubaugur.

kolutori/o *lyf* munnskol.

koluzi/o leynimakk.

kolz/o *gra* smjörkál (*Brassica napus oleifera*).

kom/o *mfr* vís komma. **-oforma** kommulagaður. **punkto-o** semíkomma.

koma/o *tón* örstutt tímabil.

komand/i *áhr* *tæk* 1 ráða yfir, stjórna. 2 skipa (fyrir). **-o** *tæk* 1 stjórn, forusta. 2 fyrirskipun, boð, skipun. **-anto** herforingi; herbúðastjóri; kastalastjóri; skipherra. **-ejo** 1 skrifstofa kastalastjóra; heimili kastalastjóra. 2 hernaðarbækistöð. 3 stjórn-pallur. **al-i** *áhr* bjóða (e-m) að fara (til þess að gera þjónustu). **ĉef-anto** yfirmaður (hers). **for-i** *áhr* taka út úr heild (til að gera þjónustu). **tele-i** *áhr* fjarstýra.

komandit/o 1 hlutafélag með óvirkum hluthöfum. 2 hlutafé óvirkis hluthafa. **-i** *áhr* fjárfesta sem óvirkur hluthafi.

komandor/o stórriddari (í orðu).

komasaci/o *hag* endurskipting jarðarhluta.

komat/o *læk* dá, svefndá, dauðadá. **diabeta -o** sykursýkisdá. **-a** dá-, svefndá-. **-ogena** sem veldur svefndái.

komb/i *áhr* *tæk* 1 greiða. 2 kember. **-ado** 1 greiðsla, hárgreiðsla. 2 kember. **-ilo** 1 greiða. 2 (ullar)kambur. **-itaĵo**, **-lano** kember. **ek-o** einföld greiðsla (hárs). **el-i** *áhr* greiða úr. **el-itaĵo** úrgreitt hár. **mal-i** *áhr* ýfa. **re-i** *áhr* greiða aftur, kember aftur. **retro-i** *áhr* greiða aftur hárið. **Venus-ilo** = **skandiko**.

kombajn/o uppskeru- og þreskivél.

kombin/i *áhr* *ver* *efn* 1 sameina, tengja. 2 setja saman, raða saman. 3 reikna út, íhuga. **-ado** 1 sameining, tenging. 2 samsetning. 3 íhugun. **-aĵo** *efn* 1 samband, efnasamband. 2 samsetning. 3 = **kombinacio**. **-iĝi** sameinast; ganga í efnasamband.

-iĝemo = **afineco**. **-umo** = **kombinato**. **mal-i** *áhr efn* leysa í sundur (í frumparta). **mal-iĝi** leysast í sundur. **vetermal-iĝo** veðrun.

kombinaci/o *stæ* samröðun.

kombinat/o (í Sovétríkjum) fyrirtækjasamtök.

kombinatorik/o *stæ* samröðunarfræði.

kombine/o samfestingur.

komedio **1** gamanleikur. **2** leikur, uppgerð. **-a** **1** gaman-, gamanleiks-. **2** uppgerðar-; óhreinskilinn. **-i** *áhl* **1** leika gamanleik. **2** hræsna. **-isto** gamanleikari. **-verkisto** gamanleikjahöfundur.

komedon/o *lfæ* filapensill.

komelin/o *gra* (*Commelina*). **-acoj** skeiðarblómaætt (*Commelinaceæ*).

komenci/i *áhr* byrja, byrja á, hefja; fara að (með nafnhætti). **-a** byrjandi, byrjunar-, upphafs-. **-e** í byrjun, í upphafi. **-o** byrjun, upphaf. **-oj** undirstöðuatriði. **-aĵo** *bib* frumgróði. **-iĝi** hefjast. **re-i** *áhr* byrja aftur, byrja á ný. **monat-o** tunglkomudagur (hátið). **vort-a litero** = **inicialo**.

koment/i *áhr* útskýra, gera athugasemdir við. **-isto** höfundur útskýringa, útskýrandi.

komentari/i *áhr* **1** útskýra, gera athugasemdir við. **2** fjalla um. **-o** **1** útskýringar, athugasemdir. **2** skýringarit. **3** fréttabáttur um íþróttir. **-isto** útskýrandi; höfundur skýringarits.

komerci/i *áhl* versla, reka verslun. **-o** verslun, viðskipti. **-a** verslunarlegur, verslunar-, viðskipta-. **-a** **ĉambro** verslunarráð. **-aĉi** *áhl* hagnýta sér; versla óheidarlega. **-aĵo** verslunarvara, varningur. **-ejo** kaupborg. **-isto** kaupmaður, mangari, verslunarmaður. **-istaro** kaupmannasamband. **-odomo** verslun, verslunarahús. **for-i** *áhr* selja við lækkun verði, selja upp. **brut-isto** nautgripasali. **kaŝ-o** svartamarkaðsverslun. **liber-ismo** fríverslun.

komet/o *stj* halastjarna.

komfort/o þægindi. **-a** þægilegur. **-e** þægilega, notalega. **mal-a**, **sen-a** óþægilegur. **mal-o** óþægindi, óþægileiki.

komik/a hlægilegur, skoplegur. **-o**, **-eco** hlægileiki. **-isto** gamanleikari. **-ulo** fyndinn maður.

komisar/o **1** fulltrúi. **2** umboðsmaður. **3** umsjónarmaður. **-o de festo** veislustjóri. **polica -o** lögreglufulltrúi. **-ejo** skrifstofa umsjónarmanns; skrifstofa umboðsmanns. **kontrol-o** ríkisendurskoðandi.

komisariat/o umsjónarmenn, umsjónarmaður og starfslið hans; umboð.

komisi/i *áhr* **1** setja undir forustu (**al:** e-s), setja (**al:** e-n) yfir. **2** skipa, fela (**al:** e-m; **-n:** e-ð), veita umboð. **-o** **1** erindi. **2** umboð. **3** = **komisiono**. **-anto** *ver* umboðsstjórnandi. **-isto** *ver* umboðsmaður, er-

indreki. **-ito** **1** fulltrúi. **2** fjárhaldsmaður. **-itaro** nefnd, fulltrúaráð. **-ulo** umboðsmaður. **ir-o** erindi. **plenumi ir-on** reka erindi.

komision/o nefnd, fulltrúaráð; stjórnskipað ráð. **sub-o** undirnefnd.

komisur/o *lfæ gra* tengsl, mót, vik. **lipa -o** varatengsl, varamót.

komitat/o nefnd. **cerbum-o** sérfræðingalið, sérfræðinganevnd. **plenum-o** framkvæmdanevnd, framkvæmdaráð. **strik-o** verkfallsnefnd.

komiz/o verslunarþjónn, afgreiðslumaður; skrifstofumaður. **-ino** afgreiðslustúlka, búðarstúlka. **migra -o**, **vojaĝa -o** farandsali.

komoci/o *læk* hristingur, rót, skjálfti. **cerba -o** heilahristingur, heilarót. **-i** *áhr* orsaka hristing (e-s).

komod/o dragkista, kómóða.

komodor/o = **subadmiralo**.

Komor/oj *ldf* Kómoreyjar.

kompakt/a *lfæ* **1** þéttur, samanþjappaður. **2** riðvaxinn. **-o** e-ð þétt eða samanþjappað, t.d. **1** þéttprentuð bók. **2** steypusteinn. **mal-a** laus.

kompan/o *nýy* kompani, félagi.

kompani/o *her* **1** (verslunar)félag. **2** félagskapur. **3** liðssveit. **-ano** félagi, fylgdarmaður.

kompar/i *áhr* bera saman, líkja (**kun:** við). **-o** **1** samanburður. **2** samlíking. **-a** samanburðar-, samanburðarlegur. **-e** í samanburði (**kun:** við). **-ado** **1** samanburður. **2** stigbreyting. **-ilo** *eðl* *tæk* samanburðartæki. **ne-ebla**, **sen-a** óviðjafnanlegur, ósamþærligur. **ne-eble**, **sen-e** óviðjafnanlega.

komparaci/o *mfr* stigbreyting.

komparativ/o *mfr* miðstig.

Komparti/o kommúnistaflokkur.

kompas/o *eðl* áttaviti, kompás. **magneta -o** seguláttaviti. **giroskopa -o** snúðuáttaviti. **-ujo** kompáshylki, áttavítaskýli. **-karto** áttavítarós, kompásrós. **-montrilo** kompásnál.

kompat/i *áhr* kenna í brjósti um, aumkast yfir, vorkenna, miskunna. **-o** meðaumkun, vorkunn, miskunn. **-a** meðaumkunar-; vorkunnlátur. **-ema** miskunnsamur, meðaumkunarsamur. **-igi** láta aumka, vekja aumkun í. **-inda** aumkunarverður, aumlegur. **sen-a** aumkunarlaus, miskunnarlaus.

kompendi/o handbók, ágríp.

kompens/i *áhr* bæta, jafna upp, borga. **-o** umbun, uppbót, bætur. **-a** uppbótar-, sem bætur upp. **-e** í bótum. **-e pro** fyrir (e-ð). **-ilo** *eðl* jöfnunartæki. **-ometodo** *eðl* jöfnunarkerfi.

kompetent/a hæfur, fær, bær, skynbær. **-eco** hæfileiki, hæfni, geta. **-ulo** hæfur maður, hygginn maður, sérfræðingur. **ne-a** óbær, óhæfur.

kompil/i *áhr* safna, setja saman (rit). **-o**, **-ado** söfnun, samning (rits). **-aĉi** *áhr* setja illa saman (rit). **-aĵo** samtíningur, safnrit, samansafn, sam-suða. **-into**, **-isto** safnari, samtínir.

kompiler/o *upp* vistþýðandi (forrit).

kompleks/a **1** samsettur, flókinn, margbrotinn. **2** *stæ* tvinn-, tvinntalna-. **-o** **1** heild (samstæðra hluta). **2** *sál* geðhnútur, duldr. **la -o de Edipo** Ödipusarduld. **morba -o** *læk* einkennaflækja. **-eco** margbreytileiki, margbreytni; flækja. **loĝ-o** húsaþyrping.

kompleksi/o *læk* lundarfar, skaplyndi.

komplement/o *mfr* **1** fylling. **2** sagnfylling. **3** andlag. **akcesora -o** aukaandlag. **cirkonstanca -o** atvikssetning. **nerekta -o** óbeint andlag. **objekta -o** andlag. **rekta -o** beint andlag. **-a** **1** viðbótar-. **2** *mfr* andlags-, sagnfyllingar-. **3** *stæ* **-aj anguloj** frændhorn.

komplet/a heill, fullkominn, algjör, sem ekkert vantar í. **-o** *tæk* **1** útbúningur; útgerð. **2** dragt; jakkaföt. **3** samstæða. **-eco** fullkomnun, heild. **-igi** fylla inn í; fullkomna. **ne-a** *hlj* ófullkominn, sem vantar á, sem vantar í, ábótavant.

kompletiv/a *mfr* **-a propozicio**, **-o** aukasetning sem líkist nafnorði.

kompletori/o *kri* náttöngur, náttíðir.

komplezo greiði. **-a**, **ema** alúðlegur, stíma-mjúkur, greiðvikinn. **-i** *áhl* gera greiða (**al**: e-m).

komplíc/o *lög* glæpanautur, samsektarmaður. **-eco** samsekt.

komplik/i *áhr* flækja, þvæla. **-a** flókinn. **-aĵo** **1** flækja. **2** *læk* eftirköst (eftir sjúkdóm), samkvilli. **-eco** margbreytni, flókið eðli. **-ita** = **komplika**.

kompliment/o gullhamrar, lofsyrði, hrós; kurt-eisi. **-i** *áhr* hrósa, slá (e-m) gullhamra. **-a** sem er til heiðurs, gerður í heiðursskyni. **-ema** smjaðrandi, hrósandi, lofsamlegur.

komplot/o samsæri, samblástur. **-i** *áhl* gera samsæri.

kompon/i *áhr* *efn* **1** semja; setja saman. **2** gera efnasamband (e-s), mynda. **-ado** tónsmíð; samsetning. **-aĵo** tónverk. **-anto** *vél* þáttur, liður, hluti. **-isto** tónskáld, tónsmiður. **trans-i** = **transponi**.

kompost/i *áhr* setja (letur). **-aĵo** letrað efni. **-ilo** hornmót (í prentsmiðju). **-isto** setjari.

kompoŝt/o *gra* garðmold úr safnhaug. **-i** *áhr* bera á garðmold. **-amaso** safnhaugur.

kompot/o *mat* ávaxtastappa.

kompozici/o tónverk, lag.

kompozit/a **1** *hús* samsettur. **2** *gra* af körfu-blómaætt. **-oj** = **kompozitacoj**.

kompozitac/oj *gra* körfublómaætt (*Compositae*

= *Asteraceae*).

kompren/i *áhr* skilja. **-o**, **-ado** skilningur, næmleiki. **-aĵo** hugmynd. **-ebla** skiljanlegur. **-eble** **1** skiljanlega. **2** auðvitað, að sjálfsgöðu. **-ebleco** skiljanleiki. **-ema** **1** skynsamlegur, greindur. **2** skynsamur. **-emo** skilningur, innsýn. **-eti** *áhr* giska á. **-igi** skýra, ráða, leysa, gera grein fyrir. **-iĝi** skiljast, verða skýr, verða skiljanlegur. **-iĝadi** skilja hver/hvor annan. **-ilo**, **-iĝilo** eitthvað sem lætur fólk skilja hvert annað. **-povo** hæfileiki til að skilja. **duon-igi** skýra e-ð sem áður var illa skilið. **inter-(iĝ)o** gagnkvæmur skilningur. **mal-i**, **mis-i** *áhr* misskilja. **ne-(ad)o** skilningsleysi. **ne-ebla** óskiljanlegur. **ne-ebleco** óskiljanleiki. **sub-i** *áhr* *mfr* undirskilja. **sub-igi** gefa í skyn.

kompres/o *læk* grisjubófi, línþófi.

kompresor/o *tæk* loftþjappa.

kompromis/o samkomulag, sátt. **-i** *áhl* ná samkomulagi.

kompromit/i *áhr* hætta (mannorði), vekja grun, gera hneisu. **-a** sem stofnar í hættu. **-(ad)o** hneisugerð. **-iĝo** hneisa, mannorðsmisur.

kompond/a *tæk* samsettur.

komput/i *áhr* *tæk* reikna út, telja. **-ilo** *upp* tölva. **-oscienco** tölvunarfræði. **-iko** tölvunarfræði. **-ikisto**, **-ilisto**, **-isto** tölvunarfræðingur. **-ile leg-ebla**, **-opreta** tölvutækur. **-ila reto** tölvunet. **-ila klero** tölvulæsi, tölvukynni.

komputer/o *tæk* tölva. **-i** *áhr* setja í tölva.

komun/a **1** sameiginlegur. **2** almennur. **-e** **1** saman. **2** almennt; sameiginlega. **-aĵo** sameign. **la Eŭropa -aĵo** Evrópubandalagið. **-eco** sameiginleiki. **-igi** stofna til samyrkju; gera sameiginlegan. **-ismo** *sag efh* kommúnismi; sameignarstefna. **-isto** kommúnisti, kommi; sameignarsinni. **-ista** kommúnista-; sameignar-. **-onaj** *stæ* samþáttar-. **-umo** **1** sveit, sveitarfélag, hreppur. **2** samfélag. **-uma** sveitar-, hrepps-. **-umisto** kommúnisti (í París 1871). **ne-a** einka-.

komuni/i *áhr* *kri* veita altarisakramenti, þjónusta, husla. **-o** *kri* altarisganga, altarisakramenti. **tablo de -o** altari. **balustrado de -o** gráður. **-iĝi** ganga til altaris, meðtaka altarisakramenti. **eks-igi** setja í bann, bannfæra.

komunik/i *áhr* **1** skýra frá, segja. **2** leiða, bera, færa, flytja. **-a** samliggjandi; sambands-, samgöngu-. **-o** **1** samband, samganga, yfirfærsla. **2** tilkynning. **-ado** samband, samganga, yfirfærsla. **-aĵo** tilkynning. **-ebla** miðlanlegur; smitandi. **-ejo** samgönguleið. **-ema** ræðinn. **-iĝi** **1** hafa mök við. **2** samliggja. **3** standa í sambandi, vera í sambandi. **4** færast. **-iĝo** samgöngur. **-ilo** miðill. **ek-iĝi** hafa

samband; ná sambandi (**kun** = við). **inter-i áhl** vera í sambandi (**kun** = við). **inter-iĝi** hafa samband hvor við annan, standa í sambandi. **sen-iĝa** einangraður, samgöngulaus. **tele-iĝoj** langlínusamtal.

komutator/o = **komutilo**.

komut/i áhr **1** *rtæ* breyta um straum. **2** *jár* breyta um spor. **-o**, **-ado** **1** straumbreyting. **2** sporbreyting. **-ilo** **1** *rtæ* vendir, vendill. **2** *jár* sporskriptir. **hoka -ilo**, **forka -ilo** *fja* símagaffall. **ĵaka -ilo** *fja* símatengill. **koridora -ilo** *rtæ* samsnerill. **-ilaro** *rtæ* mælaborð. **-isto** **1** *jár* sporskriptari. **2** *rtæ* síma-vörður, símastúlka. **-nadlo** *jár* skiptispor. **-vojo** *jár* fastur hluti sporskriptis.

kon/i áhr **1** þekkja. **2** kunna. **3** umgangast. **ne -i** *áhr* hafa ekki, eiga ekki. **-o** þekking. **-ado** þekking. **-ato** kunningi. **-ateco** kunningsskapur, frægð. **-atiĝi** kynnast (**kun** = e-m, við). **-igi** kynna. **-iĝi** þekkjast; kynnast. **dis-igi** útbreiða. **ek-i áhr** **1** þekkja. **2** kenna (holdlega). **inter-atiĝi** kynnast hver öðrum. **inter-atiĝa vespero** kynningar-samkoma, kynningarkvöld. **mem-o**, **sin-o** sjálfsþekking. **ne-ado** þekkingarleysi. **ne-a** óþekktur, ókunnugur, ókenndur. **ne-ata** óþekktur, ókunnugur. **ne-ato** **1** ókunnugur maður. **2** *stæ* óþekkt stærð. **ne-ateco** ókunnugleiki. **nere-ebla** óþekktanlegur. **re-i áhr** **1** þekkja aftur, kannast við. **2** viðurkenna, játa. **3** = **konfesi**. **re-o** **1** endurþekking. **2** viðurkenning, játurn. **3** = **konfeso**. **re-ebla** þekktanlegur. **re-igi** segja hver e-r sé.

konced/i áhr játa sem sannan, viðurkenna. **-o** *mfr* eftirgjöf, tilslökun.

koncentr/i áhr *efn* **1** þétta (efni). **2** safna saman á einn stað, draga saman á einn stað. **3** einbeita. **-i** **sin** einbeita sér. **-iĝi** **1** safnast saman, dragast saman á einn stað. **2** einbeita sér. **-ita** megn, óþynntur. **-iteco** styrkleiki. **-ejo** fangabúðir. **mal-i áhr** *efn* **1** þynna. **2** dreifa. **sin-ado** einbeiting.

koncentr/a = **samcentra**.

koncept/o *hei* hugmynd, hugtak. **-i áhr** ímynda sér, hugsa sér. **-ado** ímyndunarafl.

koncern/i áhr taka til, snerta; koma við. **-anta** viðvíkjandi. **-a** viðeigandi, vel fallinn; hlutaðeigandi. **-e** að því er snertir, um; að því er tekur til; þegar litið er til. **-ata** sem um er að ræða. **-ato** maður sem um er að ræða, maður sem málið snertir.

koncert/o **1** tónleikar, hljómleikar; samsöngur. **2** samkomulag. **-i áhl** halda tónleika. **-aĵo** tónleikaverk. **-ejo** hljómleikahús, hljómleikasalur.

koncertin/o *tón* lítil sexhyrnd harmóníka.

koncesi/o *lög hag* **1** rekstrarleyfi, söluleyfi, sérleyfi (til erlends fyrirtækis). **2** tilslökun, ívilnun. **-i**

áhr veita rekstrarleyfi, veita söluleyfi.

koncili/o *kri* (allsherjar)kirkjuþing. **-a** kirkjuþings-.

koncip/i áhr verða þunguð. **-ado** þungun, það að verða þunguð. **-iĝo**, **-iteco** getnaður, getning, frjóvgun. **la Senpeka K-iteco** hinn óflekkaði getnaður (Maríu meyjar). **anti-a**, **kontraŭ-a** getnaðarvarnar-. **-prevento** getnaðarvörn.

konciz/a fáorður, gagnorður. **-e** gagnort, í stuttu máli, í fáum orðum. **-eco** stuttleiki. **mal-a** yfirgripsmikill, margorður.

konĉert/o *tón* konsert.

kondamn/i áhr **1** dæma, dæma sekan, sakfella. **2** fordæma. **-o** **1** sakfelling. **2** fordæming. **-inda** ámælisverður, lastverður, aðfinnsluverður. **-ito** fangi, dæmdur maður. **mal-i áhr** sýkna, bera sakir af.

kondens/i áhr *efn* *eðl* **1** þétta; samþétta, þjappa saman. **2** stytta. **3** safna (ljósi). **-o** *sál* þjöppun. **-ado** samþjöppun, þétting. **-ilo** *eðl* *efn* *rtæ* **1** þéttir. **2** eimsvali. **3** = **kondensoro**.

kondensator/o **1** = **kondensilo**. **2** = **kondensoro**.

kondensor/o *eðl* safngler, ljóspéttir.

kondicional/o *mfr* skildagatíð; skildagaháttur (= **us-modo**).

kondiĉ/o **1** skilyrði. **2** skilmáli (oftast í ft.). **3** ástand. **-a** **1** skilyrðis-. **2** skilyrtur, skilyrðisbundinn. **-a modo** = **kondicionalo**. **-e ke** með því skilyrði að, ef. **-i áhr** **1** áskilja, setja sem skilyrði. **2** krefja, fela í sér. **-aro** (= **kondiĉoj**) skilmálar. **sen-a** skilyrðislaus, skilmálalaus, hreinn og beinn.

kondilo/o *lfæ* hnúi.

kondilom/o *lfæ* kynsjúkdómavarta.

kondiment/o *mat* krydd. **-i áhr** krydda. **-ujo** kryddbaukasamstæða.

kondolenc/i áhr samhryggjast, votta samhryggð. **-o** samhryggð. **-a** samhryggðar-.

kondom/o *læk* (getnaðarverja) smokkur.

kondor/o *dýr* kondór (*Sarcorhamphus gryphus*).

kondotier/o *inn* leiguliðsforingi (á Miðöldum).

kondr/o *læk* brjósk. **-ito** brjóskbólga. **-omo** brjóskæxli. **-ektomio** brjósknám.

kondroste/o = **hondrosteo**.

konduk/i áhr **1** leiða, fylgja. **2** leiðbeina. **3** láta ganga. **4** teyma. **5** liggja. **6** = **stiri**. **7** = **kondukti**. **-a** leiðslu-. **-o** (í samsettum orðum) **1** = **kondukado**. **2** = **kondukilo**. **-ado** forysta, stjórn; leiðsögn, fylgd. **-adi áhr** leiða oft; leiða lengi; stjórna (lengi). **-anto** **1** ökumaður. **2** forstjóri; leiðtogi. **-ilo** **1** stýri; taumur. **2** leiðsla, pípa. **3** leiðari. **-iloj** beislistaum-

ur, taumar. **-isto** bílstjóri, ökumaður. **-sido** öku-sæti. **-ŝnuro** beislistaumur. **al-i** áhr færa; koma á (ástandi), koma til. **de-i** áhr leiða frá, beina frá; leiða burt. **el-i** áhr leiða út. **en-i** áhr efn sta 1 fylgja inn. 2 innleiða; leiða inn. **en-a artikolo** inngangsgrein. **en-o** tilkynning; inngangur, inngangsorð. **for-i** áhr leiða burt; flytja burt, vísa burt. **kun-i** áhr taka með sér; hafa í för með sér. **re-i** áhr koma með aftur, fara með aftur, færa aftur. **reen-i** áhr innleiða að nýju, endurvekja. **tele-i** áhr fjarstýra. **tra-i** áhr leiða í gegnum, fylgja í gegnum. **trans-i** áhr færa yfir.

kondukt/i áhr eðl rtæ leiða (hita, rafmagn o.s.frv.). **-o** eðl leiðsla. **-aĵo** leiðsla, lína, taug. **-anco** eðl rtæ leiðni. **-anto** eðl rtæ leiðari, leiðir. **duon-anto** hálfleiðari. **-eco** eðl rtæ leiðni, snertileiðni. **-ilo** leiðsla, leiðsluþráður. **nutra-ilo** rafveitutaug. **ŝnur-ilo** rtæ (rafmagns)snúra. **plilongiga ŝnur-ilo** framlengingarsnúra. **ŝnurigita-ilo** flétuð leiðsla. **-iva** leiðandi, sem getur leitt (hita, rafmagn o.s.frv. **-iveco** eðl leiðni. **super-iveco** eðl ofurleiðni. **foto-iva** ljósleiðandi, ljósleiðni.

konduktor/o 1 umsjónarmaður, lestarþjónn, vagnstjóri. 2 líf leiðari (sjúkdóms).

kondut/i áhl haga sér, hegða sér. **-o** hegðun, háttalag. **bon-a** siðþrúður. **malbon-a** illa vaninn.

koneks/a samtvinnaður, náinn.

konekt/i áhr rtæ setja í samband, tengja. **-o** samband, tenging. **paralela -o** samhliða tenging. **seria -o** raðtenging. **deira -ejo** greinitengi. **-ilo** tengill. **-oskemo** tengimynd, teikning af leiðslum og tengingum. **mal-i** áhr slökkva á, loka, loka fyrir. **mal-ilo** slökkvari. **mis-o** ónægileg tenging. **tra-i** áhr fja setja í samband við, láta tala við (al iu = e-n). **ter-o** útvarð samband; jarðtenging.

konektiv/o lfæ gra bandvefur, stoðvefur (= **konektiva histo**).

konestabl/o sag landstjóri; æðsti yfirmaður í kastala (á miðöldum).

konfeder/i áhr sameina í bandalag.

konfederaci/o lög ríkjasamband; samband, bandalag. **-i** áhr sameina í bandalag. **-a** sambands-; sameinaður í bandalag.

konfekci/o 1 búðarföt, tilbúin föt, tilbúinn fatnaður. 2 fatagerð. **-a** tilbúinn, saumaður. **-i** áhr gera, búa til, sauma (fatnað).

konferenc/o lög ráðstefna; þing.

konferv/o gra kaldavermslismosi (*Conferva*).

-acoj kaldavermslismosaett (*Confervaceae*).

konfes/i áhr 1 játa, viðurkenna. 2 skrifa. **-o** 1 játning, viðurkenning. 2 skriftir, skriftamál,

syndajátning. **-ejo** kri skriftastóll. **-preni** áhr kri hlýða skriftum (e-s), skrifa (e-m). **-prenanto** skriftafaðir, skriftaprestur. **for-i** áhr hafna, kasta frá sér. **mal-i** áhr 1 neita. 2 afneita. **est-i** áhr viðurkenna. **nemal-ebila** óneitanlegur. **kred-o** trúarjåtning.

konfesi/o kri trúarflokkur. **-a** játningar-; samkvæmur trúarjåtningu, trúarbragða-. **inter-a edzeco** hjónaband milli trúarflokka.

konfet/oj skrautpappírsflygsur.

konfid/i áhr 1 treysta. 2 trúa (al iu = e-m) fyrir (ion = e-u). **-a** fullviss, öruggur, áreiðanlegur. **-e** áreiðanlega; örugglega. **-o** traust, tiltrú; öryggi. **-ema** treystandi. **-iga** sem vekur traust. **-ato** trúnaðarmaður, trúnaðarvinur. **-inda** trúr, áreiðanlegur. **-itaĵo** það sem hefur verið trúað fyrir. **mal-i** áhr vantreysta, tortryggja. **mal-o** vantraust, tortryggni.

konfidenc/o trúnaður, trúnaðarmál. **-a** heimullegur, trúnaðar-. **-e** sem leyndarmál, sem trúnaðarmál. **-ema** ódulur. **-ulo** trúnaðarmaður. **mal-ema** fámáll.

konfidenci/o = **konfidenco** (sjá *Oficiala Vortaro*).

konfirm/i áhr 1 staðfesta. 2 ferma. **-o** 1 staðfesting. 2 ferming. **-e** til staðfestingar. **mal-i** áhr hrekja, afsanna, neita.

konfirmaci/o kri ferming. **-i** áhr ferma. **-oto**, **-ito** fermingarbarn. **-a surtuto** fermingarkeyrtill. **-a ceremonio** fermingarathöfn.

konfisk/i áhr gera upptækan. **-o** upptekt, (eigna)upptaka. **-inda** upptækur.

konfit/i áhr mat sulta, leggja í kryddlög. **-aĵo** aldinmalk, sætmeti, sultutau. **-ejo** sælgætisbúð.

konflagraci/o hei stórbruni, bál.

konflikt/o deila, árekstur. **-i** áhl rekast á, koma í bága (kun = við). **ek-i** áhl fara að rekast á. **-a** andstæður.

konform/a samsvarandi, samkvæmur. **-e** al samkvæmt; í samræmi við. **-i** áhl vera í samræmi (kun = við), falla að. **-eco** samræmi. **-igi**, **al-igi** samræma við, laga eftir. (al)-igi sin, (al)-iĝi laga sig (al = eftir). **-ismo** 1 samsnið. 2 tengsl við þjóðkirkjuna (í Englandi). **-isto** 1 samsniðinn maður. 2 þjóðkirkjumaður. **inter-igi** gera (hluti) sambærilega. **ne-a** 1 ósamsniða. 2 utan þjóðkirkju (í Englandi). **ne-ismo** 1 sérlægni, missnið. 2 (í Englandi) utanþjóðkirkjutrú. **ne-isto** 1 (í Englandi) utanþjóðkirkjumaður. 2 ósamsniða maður. **ne-eco** ósamræmi.

konfront/i áhr lög leiða saman, leiða (ákærðan) fram fyrir (vitnin), leiða (ákærðan) móti (vitnunum).

Konfuce/o *per* Konfúsíus. **-ismo, -anismo** konfúsismi, konfúsíusismi, konfúsíusarhyggja.

konfuz/i *áhr* rugla, rugla saman; gera ringlaðan. **-o** ruglingur, ringulreið, óskapnaður. **-a 1** ruglingslegur, ruglaður. **2** ringlaður. **-e** ruglingslega, óljóst, á ruglingslegan hátt. **-aĵo** ringulreið; flækja; óreiða. **-egi** gera felmtsfullan. **-iĝi** verða órött í skapi, verða ringlaður. **-ita** ringlaður; feiminn. **-iva** ruglandi. **-iĝemo** feimni. **inter-i** *áhr* flækja, véla; rugla saman. **mal-i** *áhr* skýra, losa, greiða úr. **mal-a, sen-a** ljós, skýr, greinilegur. **ne-eblo** rólegur, óraskanlegur.

kong/o *efn* efnavísir, litvísir.

Kong/o *ldf* **1** Kongófljót. **2 = Kongolo. -olando = Kongolo. -a** kongóskur. **-ano** Kongóbúi.

kongest/i *áhr* læk valda blóðsókni til/í. **-o** læk blóðfylli, blóðsókni, blóðríki. **cerba -o** blóðsókni til heilans. **pulma -o** of mikil blóðsókni til lungna, blóðríki í lungum.

konglomer/i *áhr* *eðl ste* mynda völuþing úr. **-aĵo ste eðl 1** völuþing; sambræðingur steintegunda. **-iĝi** myndast í völuþing.

konglomerat/o 1 völuþing, sambræðingur (steintegunda). **2** samsull.

Kongol/o *ldf* Kongó. **la Okcidenta -o** Vestur-Kongó. **Popola Respubliko -o = la Okcidenta -o. -o Brazavila = la Okcidenta -o. la Orienta -o** Austur-Kongó (hét **Zairio** á árunum 1971–1997). **Demokratia Respubliko Kongo = la Orienta -o. -o Kinšasa = la Orienta -o. -a** kongóskur. **-ano** Kongóbúi.

kongr/o *dýr* hafáll (*Conger vulgaris*) (= **mar-angilo**).

kongregaci/o *kaþ* **1** (kaþólskt) reglufélag, bræðrafélag. **2** kardínálfélag. **-ano** meðlimur í reglufélagi; meðlimur í bræðrafélagi.

kongres/o *sag* **1** þing, fundur. **2** (í Bandaríkjunum) samveldisþing. **3** ráðstefna. **-a** þing-. **-i** *áhl* halda þing, halda fund, vera gestur á þingi. **-ano 1** þingfulltrúi, gestur á þingi. **2** þingmaður. **antaŭ-o** forþing, fundur haldinn á undan þingi. **post-o** eftirþing, fundur haldinn eftir þing. **-ejo** þinghús, þingsalur.

kongru/i *áhl* *stæ* vera í samræmi við, falla við, falla saman, vera eins. **-a** *stæ* eins, aljafn. **ne-a** ósamkvæmur, ekki eins.

koni/o *gra* óðjurttaettkvísl ((*Conium*). **makula -o** *gra* óðjurt (*Conium maculatum*).

konidi/o *gra* gró, sveppgró.

konifer/o *gra* barrtré (*Conifera*), barrviður.

konifer/oj *gra* barrviðir.

koniin/o *efn* (lýtingur unninn úr óðjurt).

konik/o *stæ* keiluskurður.

konikoid/o *stæ* snúðkeilufötur, hringkeilufötur.

konioz/o *læk* rykveikindi. **pulma -o** lungnaryk, ryklungu.

koniv/i *áhl* loka augum fyrir (**je**). **-o** þegjandi samþykki.

koniz/o *gra* jakobsfífill (*Conyza*).

konjak/o *mat* koníak.

konjekt/i *áhr* giska á, geta á. **-o** getgáta, ágiskun. **-a** getgátu-, tilgátu-. **-aĵo** hugsanlegur lesháttur, tilgáta. **-eblo** sennilegur, líklegur.

konjug/i *áhr 1 mfr* beygja (sögn). **2** *stæ* samoka. **komplekse -ita** samoka. **-itaj duoblaj ligoj** *efn* blönduð tvítengi. **-ito** *stæ 1* samoka stærð, samoka tala, samoka fall. **2** samoka fylki. **Hermite- -ito** bylt samoka fylki.

konjugaci/i *áhr* beygja (sögn). **-o mfr 1** sagnbeyging. **2** beyging(arflokkur) sagna.

konjunkci/o 1 mfr samtenging, aðaltenging. **subordiga -o = subjunkcio. 2** *stj* samstaða. **-i** *áhr* *stj* vera í samstöðu við.

konjunktiv/o *lfæ* augnhvíta. **-ito** *læk* augnhvítubólga.

konjunktur/o *hag* efnahagsástand.

konk/o *dýr* *hús* *lfæ* goð skel, kuðungur, bobbi. **orela -o** ytra eyrað. **nazaj -oj** nefskeljar, neföður. **-aĵo** (tóm) skel. **-ego** mikil skel. **-ulo** skeldýr, skeljungur. **-ohava** *ste* skelja-. **-ologio** skeldýrafræði. **-ologo** skeldýrafræðingur. **aŭd-o** *fja* heyrnartól. **blov-o** kúfungshorn. **fando-o** stálmót. **mon-o** peningakuðungur (= **kaŭrio**). **perlo-o** perluskel (= **meleagreno**).

konkav/a *stæ* íhvolfur, íholur. **-a angulo = obtuza angulo. -aĵo** hola. **-eco** íhvolfa.

konker/i *áhr* leggja undir sig, yfirvinna. **-o** hernám, landvinning. **ne-eblo** ósigrandi, óvinnandi.

konkir/i = konkeri.

konklav/o *kaþ* **1** samkoma kardínála (til að velja páfa). **2** leynisamkoma, leynifundur. **-ejo** samkomustaður kardínála til að velja páfa.

konklud/i *áhr* álykta. **-o** niðurstaða, ályktun. **-e** að lokum, af þessari orsök, upp frá þessu. **-iga** sannfærandi; fullnaðar-.

konkoid/o *rúm* skel.

konkord/o samræmi. **-i** *áhl* vera í samræmi. **-igi** samræma. **mal-o** ósamræmi.

konkordanc/o orðaskrá (um orð í e-u ritverki, einkum Biblíunni), orðalykill.

konkordat/o *ver 1* samningur gerður milli páfa og e-s ríkis. **2** samningur gerður milli gjaldþrota manns og lánardrottna.

konkrement/o *ste lfæ* steinkvörn; steinn.

konkret/a *stæ* hlutkenndur, áþreifanlegur. **-aĵo** hlutur. **-igi** gera hlutstæðan. **-iĝi** verða raunverulegur. **-e** raunverulega; áþreifanlega.

konkub/o sambýlismaður. **-i** *áhl* búa saman (utan hjónabands). **-ado** frilluhald. **-ino** hjákona, frilla.

konkur/i *áhl* keppa (**kun**, **kontraŭ** = við e-n). **-a** samkeppnislegur, samkeppnis-. **-e** samkeppnislega. **-o**, **-ado** **1** öfund. **2** keppni, samkeppni. **-adi** *áhl* keppa stöðuglega. **-anto** keppinautur. **-emo** samkeppnisandi. **ne-ebla** óviðjafnanlegur, ósamþærilegur. **prez-i** *áhl* leggja fram verðtilboð. **prez-ado** *ver lög* verðtilboð.

konkurenc/o samkeppni (í verslun). **-i** *áhl* keppa (í verslun) (**kun** = við). **-ulo** keppinautur (í verslun). **-a** samkeppnishæfur, samkeppnisfær.

konkurs/o keppni, kappleikur. **-a** keppni-. **-i** *áhl* keppa, taka þátt í kappleik. **art-o** listamanna-keppni. **ĉeval-o** kappreið, veðreið. **kur-o** kapphlaup. **ekster-a** sem ekki tekur þátt í kappleik. **marŝ-o** kappganga. **rem-o** kappróður. **ŝak-o** skák-mót. **-anto** keppinautur.

konoid/o *rúm* keila.

konosament/o *sig* farmskírteini (= **ŝarĝatesto**).

Konrad/o *per* Konráð.

konsci/i *áhr* **1** hafa meðvitund. **2** vera var við. **-o** meðvitund. **-a** meðvitandi; skynjandi, vitandi. **-e** með skynsemd. **-igi** gera ljóst. **ek-i** *áhr* gera sér grein fyrir. **mem-o** sjálfsvitund. **mem-a** sér meðvitandi. **ne-o** dulvitund. **ne-a** ómeðvitaður, dulvitaður. **re-iĝi** komast til meðvitundar, jafna sig, fá meðvitundina aftur. **sen-a** meðvitundarlaus. **sen-eco** meðvitundarleysi. **sen-iĝi** missa meðvitund, verða meðvitundarlaus. **sub-o** undirmeðvitund, dulvitund.

konscienc/o samviska. **-a** samviskusamur; samvisku-. **-dubo** samviskumál. **-riproĉo** samviskubit. **sen-a** samviskulaus. **sen-eco** samviskuleysi.

konsekr/i *áhr* **kap** vígja, helga. **-o**, **-ado** vígsla, helgun. **-e** í vígslu, helgandi. **-ito** sá sem helgaður var. **-itaĵo** helgigiöf. **-iteco** helgun.

konsekvenc/o **1** afleiðing, niðurstaða. **2** samhengi. **-a** **1** samkvæmur, rökréttur. **2** sjálfum sér samkvæmur. **-e** samkvæmt, þar af leiðandi; rökrétt. **ne-a** ósamanhangandi; ósamkvæmur sjálfum sér, órökréttur. **ne-o**, **sen-o** ósamkvæmni; samhengisleysi, mótsögn.

konsent/i *áhl* *áhr* **1** vera sammála. **2** samþykkja, fallast á. **3** koma sér saman um. **4** veita; játa. **-o** **1** samþykki; eftirlátsemi, hlýðni. **2** samkomulag. **en -o kun** samkvæmt. **-ado** það að veita,

veiting. **-a** samþykkjandi. **-e** játandi, með samþykki. **-ebla** ásættanlegur. **-ema** eftirlátur. **-igi** telja á, fá til að samþykkja. **-iĝi** vera sammála. **-ite** auðvitað, að vísu. **inter-i** *áhl* **1** komast að samkomulagi, sættast við, koma sér saman. **2** verða sammála (um). **inter-o** samkomulag, samningur, sáttmáli. **inter-igi** sætta. **mal-i** *áhl* *áhr* **1** neita, vera ósamþykkur, vera ósammála. **2** neita, hafna.

konserv/i *áhr* **1** geyma. **2** varðveita. **-o**, **-ado** varðveisla; viðhald. **-aĵo** niðursoðinn matur. **-ejo** geymsla, kjötbúr, matargeymsla. **-ema** íhaldssamur. **-iĝi** *eðl* vera varðveittur. **-iĝo** varðveisla. **-isto** gæslumaður, vörður. **-ujo** hirsla, byrða, kassi, ílát. **mem-o** sjálfsvörn. **instinkto de mem-o** sjálfsvarnarhvöt.

konservativ/a íhaldssamur; íhalds-, afturhaldssamur. **-ismo** íhaldssemi. **-ulo** íhaldsmaður.

konservatori/o tónlistarháskóli.

konsider/i *áhr* **1** íhuga, hugsa (um), hugleiða, athuga; telja. **2** líta á. **-o** íhugun, umhugsun; álit, tillit. **-e** með tilliti til. **-ado** hugleiðing, athugun. **-ema** hugsandi, íhugunarsamur. **-inda** talsverður, mikilvægur, mikilsverður. **kun-i** *áhr* taka til greina. **ne-inda** lítillfjörlegur, lítillvægur. **re-i** *áhr* íhuga aftur, hugsa betur um. **sen-a** **1** hirðulaus, hugsunarlaus. **2** ónærgætinn, athugalaus.

konsign/i *áhr* **1** senda (vörur). **2** *her* halda (liðsmanni) í hermannaskálum. **-aĵo** vörusending. **-anto** vörusendandi. **-atulo** vörumóttakandi.

konsil/i *áhr* ráða, ráðleggja. **-o** ráð, ráðlegging, tillaga. **-ano** ráðsmeðlimur. **-anto** ráðgjafi. **-antaro** ráð, bæjarráð. **-ebla** ráðlegur. **ne-ebla** óráðlegur. **-iĝi** ráðgast, bera saman ráð sín. **-iĝo** **1** ráðaleitun. **2** ráðstefna. **-inda** hentugur, hygglegur. **-isto** ráðgjafi, ráðunautur. **inter-iĝi** = **konsiliĝi**. **mal-i** *áhr* ráða frá, vara við. **mal-inda** illa ráðinn. **sen-a** ruglaður, sem veit ekki sitt rjúkandi ráð.

konsili/o *lög* ráð; bæjarráð; ríkisráð. **la K-o de Sekureco** Öryggisráðið. **-ano** ráðsmeðlimur. **entrepren-o** ráð starfsfólks og vinnuveitenda í fyrirtæki.

konsist/i *áhl* **1** vera myndaður (**el** = úr, af). **2** vera fólgin (**en** = í). **-o** samsetning. **-a** einstakur, sem (e-ð) er samsett af. **-aĵo** efnispartur. **-igi** setja saman, búa til; gera. **divers-a**, **miks-a** ósamkynja, frábrugðinn, blandaður.

konsistenc/o *eðl efn* samfesta.

konsistori/o *kap* **1** kirkjuráð. **2** kirkjuráðstefna.

konskripci/o almenn herþjónusta.

konskript/o hermaður sem þvingaður er til herþjónustu.

konsol/i *áhr* hugga, hughreysta. **-i** **sin** hugga

sig (**per** = við). **-o** huggun, huggunarorð. **-iĝi** vera huggaður, huggast. **ne-ebla** óhuggandi. **sen-a** dapur, hryggur. **sen-eco** hryggð.

kosome/o *mat* kjötseyði, kjötkraftur.

konsonanc/o *ton hlj* **1** samhljómur, samkliður. **2** samhljóðan, samræmi; með samhljóða endingum. **-a** samhljóða, samkvæmur. **-i** *áhl* hljóma vel saman.

konsonant/o *mfr hlj* samhljóð; samhljóði. **duobla -o** *mfr* tvöfalt samhljóð, tvöfaldur samhljóði. **-ŝoviĝo** *mfr* samhljóðaskipti.

konsorci/o *hag lög* verkefnasamtök (sjálfstæðra stórfyrirtækja).

konspir/i *áhl* gera samsæri. **-o** samsæri.

konstabl/o lögregluþjónn (óbreyttur).

Konstanc/o *ldf* **1** Konstanz (borg í Þýskalandi). **2** Constanta (hafnarborg í Rúmeníu). **la -a** Lago Bódenvatn.

Konstanci/o *per* Konstantínus.

konstant/a **1** stöðugur; látlaus. **2** sífelldur. **3** staðfastur; óbreytilegur. **-e** stöðuglega, látlaust. **-o** *eðl* fasti, konstant, stuðull. **sun-a -o** *eðl* sólstuðull. **tempa -o** *eðl* tímastuðull. **-eco** stöðugleiki; staðfesta. **-igilo** *rtæ* straumjöfnunartæki. **ne-a** **1** óstöðugur. **2** hverflyndur. **ne-eco** hverflyndi; óstöðugleiki. **mal-a** = **nekonstanta**. **mal-eco** = **nekonstanteco**.

konstantan/o *efn* konstantan.

Konstanten/o *per* Konstantínus.

Konstantin/o *ldf* Constantine (borg í Alsír).

Konstantinopol/o *ldf* Mikligarður, Konstantínópel (nú = **Istanbulo**).

konstat/i *áhr* segja (sem staðreynd), staðfesta, viðurkenna, sanna. **-o** staðfesting, sönnun. **-ebla** sem unnt er að fá vissu um.

konstelaci/o *stj* samstirni, stjörnumerki.

konstern/i *áhr* slá felmtri á, rugla. **-o**, **-iĝo** agndofi, ofboð, skelfing. **-a** ruglandi, hræðilegur. **-iĝi** verða agndofa. **ne-ebla** óskelfdur, óhræddur; óraskanlegur.

konstip/i *áhr læk* valda (e-m) harðlífi. **-a** sem veldur harðlífi. **-o** harðlífi. **-iĝi** ver(ð)a harðlíft.

konstitu/i *áhr nýy* vera fólgin í. *Kio -as la dif-erencon?* Í hverju er munurinn fólgin?

konstituci/o *lög læk efn* **1** stjórnarskrá. **2** eðlisfar, ásköpuð gerð; líkamsbygging. **-a** **1** samkvæmt stjórnarskrá(nni). **2** þingbundinn. **-i** *áhl* semja stjórnarskrá. **-ano** meðlimur í stjórnarskrárnefnd. **kontraŭ-a** gagnstæður stjórnarskránni. **laŭ-a** = **konstitucia**. **-rompo** stjórnarskrárbrot.

konstrikt/i *áhr* draga saman, þrengja. **-o** samdráttur, kyrking. **angio-a** æðaprengjandi.

konstriktor/o *dýr* kyrkislanga.

konstru/i *áhr mfr* byggja, hlaða, smíða, mynda, gera, reisa. **-o** bygging, smíði, myndun, gerð. **-ado** smíði. **-aĵo** bygging, hús. **-ejo** byggingarlóð. **-igi** láta byggja, láta smíða. **-iĝi** verða reistur, vera smíðaður. **-isto** húsasmiður, byggingarverkamaður. **-briko** kubbur. **-entreprenisto** byggingarverktaki. **-plano** byggingarteikning, húsateikning. **mal-i** *áhr* rífa niður, brjóta niður. **pri-i** *áhr* reisa byggingar á. **re-i** *áhr* endurbyggja. **re-o** endurbygging. **sub-aĵo** undirstaða, grundvöllur. **super-aĵo** yfirbygging. **masiv-i** byggja úr traustu efni, byggja með miklu efni. **pret-ita** tilbúinn.

konsubstanci/a *kap* sama eðlis, samur (= **samsubstanca**).

konsul/o ræðismaður, konsúll. **-eco** ræðismennska; ræðismannsembætti. **-ejo** ræðismannsskrifstofa.

konsult/i *áhr* **1** ráðfæra sig við; leita (til) (sérfræðings); spyrja ráða. **2** fletta (e-u) upp. **-ado** viðtal. **-ejo** lækningastofa; lögmansskrifstofa. **-iĝa** ráðgefandi.

konsum/i *áhr* **1** eyða, tæra. **2** neyta. **-o**, **-ado** **1** eyðing, eyðsla. **2** neysla. **-anto** neytandi. **-iĝi** **1** eyðast, tærast upp, vera þrotinn, veslast upp, þverra. **2** andast; renna í sundur og hverfa. **3** daprast; líða. **4** kveljast. **for-i** *áhr* þreyta, tæma. **for-iĝi** = **konsumiĝi**. **ne-ebla** **1** óþrjótandi, ótæmandi, óþrotlegur. **2** óætur.

kont/o reikningur. **kuranta -o** hlaupareikningur, ávísanareikningur. **-ado** bókhald. **-adi** *áhl* færa bókhald. **-isto** bókari. **-ulo** innstæðueigandi. **-eltiro** reikningsútskrift. **-resumo** reikningsyfirlit. **-revizoro** löggiltur endurskoðandi.

kontaĝ/i *áhr læk* smita (við viðkomu). **-o** sótt-næmi, smitun. **-a** sótt-næmur, smitandi. **-aĵo** sótt-kveikja.

kontakt/o **1** snerting. **2** samband. **-i** *áhr* hafa samband við, snerta. **-aĵo** tengill. **-igi** setja í samband. **-iĝi** ná sambandi, komast í samband. **-ilo** *rtæ* slökkvari; rofi. **-olenso** snertilinsa, augnlinsa. **mal-igi** rjúfa straumrás. **mis-o** lélegt samband. **tele-i** *áhr* hafa fjarskipti við. **fuŝ-o** skammhlaup. **kam-o** *fja* *rtæ* kamsamband. **ŝtop-ilo** tengikló. **ter-o** *rtæ* jarðsamband.

kontaktor/o *rtæ* öryggisrofi.

kontant/a **1** staðgreiðslu-. **2** reiðufjár-. **-e** út í hönd, í reiðufé. **-aĵo** reiðufé.

kontempl/i *áhr* íhuga; horfa á með athygli, athuga. **-ado** íhugun.

kontener/o gámur. **-izi** setja í gám.

kontent/a ánægður. **-eco** ánægja. **-igi** **1** gera

ánægðan, fullnægja. **2** bæla niður; bæta upp. **-igo** fullnægjuserð; uppreisn; skaðabætur. **-igi sin, -igi** láta sér nægja, verða ánægður. **-igema** eftirlátur, stimamjúkur. **-ulo** ánægður maður. **mal-a, ne-a** óánægður, kurrandi. **ne-eco, mal-eco** óánægja. **mal-ulo** óánægður maður. **ne-igebla** óseðjandi. **mem-a** sjálfsánægður, sjálfumgláður. **mem-eco** sjálfsánægja.

kontest/i áhr rengja, mæla móti. **-ado** renging. **ne-ebla** ómótmælanlegur, óneitanlegur, órengjanlegur.

kontinent/o **1** heimsálfa. **2** meginland. **-a** meginlands-, sem er á meginlandinu. **-breto** ldf landgrunn.

kontingenc/a hei óviss, undir tilviljun kominn. **-ismo** tilviljunarstefna.

kontingent/o ver **1** tillag, tillagseyrir; liðsstyrkur. **2** kvóti, hluti, ítala. **-i** áhr afhenda kvóta. **-igi** ákveða kvóta (e-s).

kontinu/a stæ rtae **1** samfelldur. **2** áframhaldandi. **3 -a kurento** rakstraumur, jafnstraumur. **-aĵo** stæ **1** framhald, áframhald, e-ð áfast. **2** samhengi. **-eco** sífella. **-i** áhl halda áfram, vera samfelldur. **-igi** **1** gera upp. **2** breyta í jafnstraum. **-istino** aðstöðarmaður upptökustjóra. **-rompo** samhengisbrot. **mal-a, ne-a** samhengislaus, sundurlaus. **ne-anto** stæ ósamfellugildi.

kontoid/o hlj óradadað hljóð.

kontor/o skrifstofa, kontór. **-ano, -isto** skrifstofumaður, kontóristi. **-meblaro** skrifstofuhúsgögn. **-maŝinoj** skrifstofutæki.

kontraband/o smygl. **-a** ólöglegur, bann-, smygláður. **-i** áhr smygla. **-aĵo** smygl, smyglvarningur, bannvara. **-isto** smyggill, smyglari.

kontrabas/o kontrabassi, bassafiðla.

kontradanc/o sveitadans.

kontradmiral/o undirsjóliðsforingi.

kontrafagot/o tón kontrafagott.

kontrah/i áhr læk draga saman (vöðva). **-iĝo** samdráttur.

kontrakt/i áhl lög gera samning, semja. **-o** samningur, samkomulag, kaupmáli. **dungo-o** ráðningarsamningur, vinnusamningur.

kontraktur/o læk kreppa, stytting.

kontralt/o tón altródd. **-a** alt-.

kontramark/o ver **1** aukamerki (á vöru). **2** stofn (aðgöngumiða o.þ.u.l.).

kontrapost/o fag jafnvægi.

kontrapunkt/o tón tónsetningarlist, samræmisfræði, kontrapunktur. **-a** kontrapunkts-.

kontrast/o mótsetning, andstæða. **-i** áhl vera andstæður, stinga í stúf (**kun:** við). **-igi** bera saman

(andstæður).

kontraŭ mfr I. **1** andspænis, gagnvart, gegn. **2** á móti. **3** fyrir (t.d. *ŝanĝi varojn - varoj*). **4** á (t.d. *sin ĵeti - la pordon*). **5** undan (t.d. *Li savis Danielon - la leonoj*). **6** við (t.d. *esti bona - io*). **-a** stæ andstæður, mótfallinn, mótdrægur, óhagstæður. **-e** þvert á móti; á hinn bóginn. **-e al = kontraŭ**. **-i** áhl vera á móti. **-i al** standa á móti, mæla á móti, vera á móti. **-aĵo** hindrun, tálmi. **-eco** mótsetning, mótstaða, andstaða. **-iĝi** veita mótspyrnu. **-iĝi al** hindra. **-igi** gera óvinveittan. **-ulo** mótstöðumaður, andstæðingur.

II. (sem forskeyti) mót-, gagn-, and- o.s.frv. **-agi** áhr vinna á móti. **-batali** áhr berjast gegn. **-diri** áhr mótmæla. **-glaciilo** ísbroti, ísvari. **-leĝa** ólöglegur. **-militismo** hervaldsandstaða. **-natura** óeðlilegur, ónáttúrulegur. **-parola** mótagnakenndur. **-parto** mótpartur. **-pezo** mótvægi. **-propono** móttillaga. **-stari** áhr standa á móti, sporna við. **-starigi** láta standa augliti til auglitis. **-veneno** eiturdrep, móteitur. **-verma** sem drepur orma (í iðrum). **-vizito** heimsókn til endurgjalds. **-vole** gegn vilja sínum.

kontribu/i áhl **1** leggja fram skerf, greiða tillag, greiða styrk. **2** hjálpa. **-aĵo** framlag, tillag; grein. **-anto** gefandi framlags, veitandi framlags.

kontribuci/o skattgjald, herkostnaður, hernaðarbætur.

kontrici/o kap iðrun.

kontrol/i áhr **1** líta eftir, sjá um. **2** athuga, rannsaka, skoða. **3** hafa gætur á. **-o** **1** eftirlit, umsjón. **2** athugun, rannsókn, skoðun. **-ebla** sannanlegur, sem sanna má. **-ilo** tæk **1** mælikvarði, fyrirmynd. **2** mælir; stillir. **-isto, -anto** yfirboðari, umsjónarmaður. **bilet-isto** miðavörður, hliðvörður (á jarnbrautarstöð), vörður, umsjónarmaður (í lest, almenningsvagni o.þ.h.). **kont-isto** endurskoðandi reikninga. **sen-a** umsjónarlaus. **tra-i** áhr rannsaka gaumgæfilega. **-komitato** lög umsjónarnefnd, eftirlitsnefnd. **norm-i** áhr tæk sjá um stöðlun (e-s), staðla. **norm-a** oficejo skrifstofa stöðlunarnefndar. **opini-o** skoðanakönnun.

kontumac/a lög óhlýðinn, ógegninn; þrjóscur, stírfinn, þvermóðskufullur. **-o** þvermóðska, stírfni, þrjóska; óhlýðni.

kontur/o fyrirmörk, útlína, útjaðar. **-i** áhr draga upp, teikna í útlínum. **-a linio** jafnhæðalína. **-iĝi** birtast í útlínum.

kontuz/i áhr merja, blóðmerja, lemstra. **-o** mar. **-aĵo** marblettur. **-anta** merjandi. **-iĝi** merjast. **-makulo** marblettur. **vip-o** rák.

konukl/o sag hörbrúða (= **ŝpinbastono**).

konus/o *stæ gra* **1** keila. **2** köngull (= **strobilo**). **abio-o** greniköngull. **pino-o** furuköngull. **hakita -o** *stæ* keilustúfur (= **trunko**). **rotacia -o** *stæ* snúðkeila, hringkeila. **-a** **1** keilu-. **2** keilumyndaður, keilulaga, keilulagaður. **-a sekcaĵo**, **-a tranĉaĵo** = **koniko**. **-a surfaco** *stæ* keiluflötur. **-eto** *lfæ* keila sjónhimnu.

konval/o *gra* dalalilja, maíklukka (*Convallaria (majalis)*) (= **majfloro**), maílilja.

konvalesk/o *læk* afturbati. **-i** *áhl* vera á batavegi, batna, hressast.

konveks/a *stæ* ávalur, kúptur. **-aĵo** bunga. **-eco** ávali; kúpa. **voj-o** vegarhalli (til hliðar).

konvekt/i *eðl stæ* láta streyma upp. **-o** **1** burður. **2** uppstreymi, hitauppstreymi, neðanvindur.

konven/i *áhl* falla, hæfa, fara, fara við; vera viðeigandi, sæma. **-a** hæfilegur, viðeigandi, sæmilegur. **-e** sæmilega, hæfilega. **-eco** velsæmi, sómi, siðsemð; hæfileiki. **mal-a**, **ne-a** ósæmilegur, óhentugur; óviðeigandi. **mal-aĵo** ósómi, óhæfa.

konvenci/o *sag* **1** samningur, sáttmáli, samkomulag. **2** hefð, fastur vani. **3** samkunda (einkum í Bandaríkjunum til að velja forsetaefni). **-a** hefðbundinn, vanabundinn.

konvent/o **1** klaustur. **2** almennur frímúrarafundur.

konverĝ/i *áhl eðl stæ* **1** vera samleitinn, falla saman, hneigjast saman. **2** stefna saman. **-aj** samleitnir, sem stefna saman. **-eco** samleitni, aðhneiging, samruni. **-igi** láta stefna saman, safna. **-iga** safn-. **mal-i** ganga í sundur.

konvers/i *áhl nýy* = **konversacii**.

konversaci/o samtal, viðræður, samræður, spjall. **-i** *áhl* tala saman, ræða saman, spjalla.

konvert/i *áhr bib eðl efn hag ver* **1** snúa. **2** snúa (e-m) á aðra trú. **3** breyta. **4** umbreyta. **-o**, **-ado** snúningur (á aðra trú); breyting. **-ebla** framseljanlegur, auðseljanlegur. **-igi** snúast (á aðra trú); breytast; snúa sér. **-ilo** = **konvertoro**.

konvertor/o *rtæ vél* **1** spennubreytir. **2** snúningshraðabreytir. **metalurgia -o** *tæk* málmbræðsluofn á oxli, veltiofn. **nuklea -o** *eðl* kjarnabreytir. **-a kompleto** *rtæ* spennubreytasamstæða.

konvikt/i *áhr lög* dæma sekan, sanna sekan. **-o** sönnun glæps (á e-n). **-aj** **montroj** sönnunargögn.

konvink/i *áhr* sannfæra. **-o** sannfæring, sannfærsla, vissa. **-a** sannfærandi. **-ebla** sannfæranlegur, sem unnt er að sannfæra. **-igi** vera sannfærður. **-iĝo**, **-iteco** vissa, sannfæring.

konvoj/o *sig* skipalest. **-i** *áhr* veita (kaupskipum) verndarfylgd.

konvolvul/o *gra* vafningsklukka (*Convolvulus*).

konvulsi/o *læk* rykkjakrampi, umbrotakrampi, krampadrættir, enging. **naskaj -oj** fæðingarhríðir. **-a** krampakenndur; krampa-. **-e** með rykkjum. **-i** *áhl* verða fyrir krampa. **-oterapio** raflostmeðferð.

konzern/o *hag* fyrirtækjasamsteypa, fyrirtækjahringur, verslunarhringur.

konzol/o *fag* **1** veggilla, veggborð. **2** múrnsös.

kooper/i *áhl* taka þátt í samvinnufélagi. **-a** *hag* samvinnu-. **-a vendejo** kaupfélagsverslun. **-a societo** samvinnufélag, kaupfélag. **-ado** samvinna.

kooperativ/o samvinnufélag. **-ismo** samvinnuhreyfing.

koopit/i *áhr lög* kjósa í viðbót (= **alelekti**). **-ado** kosning nýrra nefndarmanna af þeim sem fyrir eru.

koordinat/o *stæ ldf* hnit. **-aro** staðarhnit. **-sistemo** hnitakerfi. **orta -sistemo** réttthyrnt hnitakerfi.

kopal/o *efn* kópall.

kopek/o kópek.

Kopenhag/o *ldf* Kaupmannahöfn (höfuðborg Danmerkur).

Kopernik/o *per* Kóperníkus. **-a** Kóperníkusar-.

kopi/i *áhr ljó* **1** afrita, endurrita. **2** endurteikna. **3** taka afrit af, taka kópú af. **4** spegla; líkja eftir, stæla. **-o ljó hús** **1** eftirrit; afrit. **2** eftirmynd. **3** kópía. **4** eftirlíking, stæling. **5** eftirprentun. **blua -o** ljósprent. **-a** afritunar-. **-a papero** **1** ljósnæmur pappír, ljósmyndapappír. **2** kalkipappír. **-e** með því að afrita, í fjölríti; eins og í spegli. **-ado** **1** afritun, eftirritun. **2** endurteiknun. **3** ljósrítun. **4** stæling. **-ilo** fjölritari, ljósrítunartæki. **-isto** afritari, afskrifari. **mis-i** *áhr* búa til langt eftirrit af. **re-i** *áhr* endurtaka afrit af. **tra-i** *áhr* blá, stæla með bláipappír. **foto-i** *áhr* ljósríta. **stel-i** *áhr* gera eftirlíkingu án leyfis, afrita án leyfis.

kopl/o *bók* **1** vísa, erindi (með tveim rímuðum ljóðlínunum). **2** spænskt sögukvæði. **3** = **kuplo** **2**.

kopr/o *gra* kópra, þurrkaður kókosknetukjarni.

kopris/o *dýr* tordýfill (*Copris*).

koprofagi/o *læk* savrát. **-a** savretandi.

koprolit/o *jar* saursteinn, steinharður saur.

kops/o *bún* smáviði, kjarrviði.

kopt/o *per* kopti. **-a** koptískur.

kopul/o *mfr* tengisögn, sögn sem tengir sagnfyllingu við frumlagið (í esperanto *esti*, *iĝi*, *ŝajni*, o.s.frv.).

kopulaci/o *lif dýr gra* **1** kynmök, eðlun, samfarir; æxlun. **2** samruni kynfrumna. **-i** *áhl* **1** eðla sig, tímgastr, æxlast. **2** (um kynfrumur) renna saman.

kor/o **1** *lfæ* hjarta. **2** *gra* kjarni. **mia -o** hjartað mitt. **-a** *læk lfæ* **1** hjarta-. **2** hjartanlegur, kær. **-eco** alúð, einlægni. **-premi** *áhr* draga kjark úr;

hryggja. **-tuŝi** áhr láta komast við. **-tuŝiĝi** komast við. **antaŭ-a** *lfæ* hjartasvæðis-. **sen-a** *lfæ* **1** hjartalaus. **2** harðbrjósta, miskunnarlaus. **tut-e** einhuga, af heilum hug. **bon-a** góðhjartaður, hjartagóður. **bon-eco** góðgirmi. **favor-a** elskuríkur, gæskuríkur, líknsamur, meðaumkunarsamur, miskunnsamur, náðugur. **favor-eco** miskunn. **favor-i** áhr líkna, miskunna, vera náðugur (e-m). **favor-e** náðarsamlega, með yndisþokka. **mol-a** viðkvæmur. **plen-a** einlægur. **plen-e** einhuga, af heilum hug, heilshugar. **pur-a** hjartahreinn. **tut-a** = **plenkora**.

kor'o *bib* kór (um 364 l) (hebreskt rúmmál).

koraci/o *dýr* álfakráka (*Coracius*). **-edoj** álfa-krákuætt, hranaætt (*Coraciidae*). **-oformaj** meitilfuglar (*Coraciiformes*).

Korah'o *per* Kóra.

korak/o *dýr* hrafn, krummi (*Corvus corax*) (= **korvo**, **2**). **-oida** *lfæ* krumma- (*coracoideus*).

korakl/o *sig* skinnbátur (= **korboato**).

koral/o *dýr* kóral. **-a** **1** kóral-, úr kóral. **2** kórallitur. **-a rifo** kóralsker. **-a insuleto** kóraley. **-uloj** kóraldýr (*Anthozoa*). **ok-uloj** mjúkir kóralar (*Octocorallia*). **ses-uloj** harðir kóralar (*Hexacorallia*). **stel-o** = **madreporo**.

Koral/a *ldf* Kóral-. **K-a Maro** *ldf* Kóralhaf.

koralin/o *gra* kalkþörungur (*Corallina*). **-acoj** kalkþörungætt (*Corallinaceæ*).

korallioriz/o *gra* kræklurót (*Coralliorhiza*).

Koran/o *inn* Kóran. **-a** kóran-.

korb/o karfa. **-aĵo** tágavinna, brugðningur. **-ego** stór karfa. **-eto** spónakarfa; lítil karfa. **abel-o** býflugnabú. **bazar-o** innkaupakarfa. **dorso-o** laupur, meis. **manĝaĵ-o** nestiskarfa. **paper-o** bréfakarfa. **ter-o** vígislaupur. **ventum-o** varpskófla. **-oboato** = **koraklo**. **-(ofar)isto** körfusmiður.

korbel/o *hús* sylla. **-a** útbyggður; framskagandi. **-a fenestro** útbyggður gluggi, útskotsgluggi.

Korcir/o *per* Kerkyra, Korfú (= **Korfuo**).

kord/o **1** *tón* strengur. **2** *lfæ* strengur, band. **voĉaj -oj** = **voĉkordoj**. **3** *stæ* strengur. **-a** strengja-. **-ito** *læk* raddbandabólga. **unu-a** eins strengs. **tri-a** þriggja strengja. **voĉ-oj** *lfæ* raddbönd.

kordelier/o *sag* **1** grámunkur. **2** meðlimur í byltingarklúbb í Frakklandi frá 1790.

kordial/o *læk* hressandi og styrkjandi drykkur, hjartastyrkjandi drykkur.

Kordiler/oj *ldf* Andesfjöll (í Suður-Ameríku).

kordit/o *her* (reyklaust púður gert úr nítrogluss-eríni og sprengibómull).

kordon/o *hús* *lfæ* **1** brydding, legging. **2** borði, heiðursborði, riddaraband. **3** röð. **4** mannhringur, herkví, varðröð. **5** múrbrún. **6** = **funiklo** **1**.

kordov/o kordóva (gjaldeyrir í Níkaragúa).

Kordov/o *ldf* Kordóva. **-a** Kordóvu-.

korduroj/o *klæ* flauel.

kore/o *læk* **1** dans, sinadráttur. **2** rykkjadans, Víтусardans.

kore/o *per* Kórei. **K-io**, **K-ujo** *ldf* Kórea. **Nord-K-io** Norður-Kórea. **Sud-K-io** Suður-Kórea. **-a** kóreskur. **-ano** Kórei.

koregidor/o *sag* borgarstjóri (á Spáni).

koregon/o *dýr* násíld (*Coregonus*).

koregraf/o danshöfundur, leikdanshöfundur, balletthöfundur. **-io** leikdanslist, samning leikdansa.

korekt/i áhr leiðrétt. **-o** leiðréttning, lagfæring. **-ado** (stöðug) leiðréttning. **-ado de presprovaĵoj** prófarkalestur. **-a** **1** leiðréttandi. **2** = **ĝusta**. **-endaĵo** leiðréttning (sem á að leiðrétt). **-iĝi** vera leiðréttur. **-isto** prófarkalesari. **-ofara** leiðréttandi. **mal-aĵo** villa, illverk, misgerð. **mis-i** áhr leiðrétt (orð sem á ekki að leiðrétt). **ne-ita** óleiðréttur. **sur-i** áhr skrifa yfir öðrum orðum á. **pun-ejo** betrunarhús.

korelaci/o = **korelativeco**.

korelativ/a *mfr* samsvarandi. **-eco** gagnkvæm afstaða, samsvörun.

koreops/o *gra* garðagull (*Coreopsis*).

korespond/i *áhl* *jár* **1** skrifast á. **2** **-i kun** fylgja tímum (e-s). **-o** *jár*, **-ado** *jár* **1** bréfaskipti. **2** = **korespondaĵo**. **3** samræmd áætlunarferð. **-aĵo** bréf. **-anto** **1** bréfitari. **2** fréttaritari. **-isto** ritari.

Korfu/o *ldf* Korfú (ein jónísku eyjanna).

kori/o *lfæ* **1** ytri belghimna, æðabelgur. **vila -o** kögurbelgur. **glata -o** sléttbelgur. **2** leðurhúð. **-oida** æðahýðis-, æðu-.

koriandr/o *gra* kóríander (kryddjurt) (*Coriandrum*). **-a semo** kóríanderfræ.

koribant/o *trú* korybantur, prestur Kybele.

koridor/o *byg fél* **1** göng, gangur. **2** *bif* akrein.

korife/o *lei* **1** söngstjóri. **2** dansstjóri. **3** meistari.

korifen/o *dýr* höfrungur (*Coryphæna*).

koriks/o *dýr* vatnatíta, ræðari, svamlari (*Corixa*).

korimb/o *gra* sveipur.

Korint/o *ldf* Kórínþa (hafnarborg í Grikklandi). **-a** Kórínþu-, frá Kórínþu. **la -a kanalo** Kórínþuskurður. **la -a istmo** Kórínþueiði. **-aj vinberoj** (*sekaj*) kúrennur. **-a Golfo** Kórínþuflói. **-ano** Kórínþumaður. **Epistolo al la -anoj** Kórínþubréfið.

korintik/a *hús* kórínþískur.

Koriolan/o *sag* *per* Coriolanus.

koriz/o *læk* nefkvef. **perioda spasma -o** (vísindamál, = **fojnofebro**).

kork/o 1 korkur, kork. 2 korktappi. **-a** kork-, úr korki. **-i áhr** setja tappa í. **mal-i áhr** taka tappa úr. **-ogusta** með korkbragði. **-okverko** korkeik (*Quercus suber*). **-tirilo** tappatogari.

korm/o gra laukepli (t.d. á dverglilju).

kormofit/oj gra þelngar.

kormoran/o dýr skarfur (*Phalacrocorax*). **tufa -o** toppskarfur (*P. aristotelis*).

korn/o dýr 1 horn (á dýri eða á snigli); fálmari. 2 horn, sómi, vald. 3 drykkjarhorn; horn, ílát. 4 horn, lúður. 5 horn (efnið). **aũdiga -o** hlustunarpípa. **-a** horn-, úr horni; hornkenndur. **-i áhl áhr** 1 flauta; þeyta lúður. 2 setja horn á. **-ita** með horn, hyrndur. **-aro** (hjartar)horn. **-eca** hornóttur, hornkenndur. **-eto** 1 hnýfill. 2 kramarhús. **-iĝi** harðna, verða hornóttur. **-obati áhr** stanga. **-ofrapi = kornobati**. **-ohava** hyrndur. **-opiki áhr = kornobati**. **-opinto** grein, tindur (á hjartarhorni). **-oporta = kornohava**. **-opuŝi áhr** stanga hornum. **dek-ulo** tíhyrndur hjörtur. **du-a** tvíhyrndur. **tri-a** þríhyrndur. **unu-ulo** goð 1 einhyrningur. 2 nashyrningur. **abundo-o** nægtahorn. **aũto-o** bílflauta, flauta (á bíl). **baset-o** sjá **basetkorn/o**. **ĉas-o** veiðilúður, veiðihorn. **flugel-o** flygilhorn. **lamen-uloj dýr** (*Lamellicornia*). **nebul-o** þokulúður. **paper-eto** kramarhús. **saks-o** flygilkorn. **signal-o** merkishorn. **ŝu-o** skóhorn.

korne/o *lfæ* glæra, hornhimna (í auga). **-ito** *læk* = **keratito**.

korned/o inn 1 merkisberi (í riddaraliði). 2 nunnuhúfa.

Korneli/o *per* Kornelús. **-a** Kornelía.

kornemuz/o *tón* frönsk belgþípa.

kornet/o *tón* 1 kornett (e.k. lítill lúður). 2 hlustunarpípa.

kornic/o *hús jar* 1 múrbrún. 2 einstigi. 3 rák, þræðingur (í fjalli). **-a** múrbrúnar-. **-a stango** gluggatjaldastöng. **-a vojo** hamravegur.

kornik/o *dýr* grákráka (*Corvus cornix*).

kornus/o gra skollaber (*Cornus*). **-acoj** skollabersætt. **-frukto** skollaber.

Kornval/o *ldf* Kornbretaland, Cornwall.

korod/i áhr *efn* éta sundur, tæra sundur, æta. **-o** æting, tæring, grotnun. **-aĵo** ætiefni, tæringarefni. **-imuna** ryðfrír.

koroid/o *lfæ* fellingabaugur. **-ito** fellingabaugsbólga. **iriso-ito** lithimnu- og fellingabaugsbólga.

korol/o gra (blóm)króna. **-folio = petalo**.

korolari/o *rúm* niðurstaða, rökrétt afleiðing, ályktun.

koron/o *stj* sólkóróna.

koronari/a *lfæ* krans-, krónu-. **-aj arterioj**

kransæðar. **-ito** *læk* kransæðabólga.

korp/o *kap* *lfæ* 1 líkami, kroppur. 2 skrokkur; lík. 3 bolur. 4 meginhluti. 5 hlutur. 6 kraftur. **fremda -o** aðskotahlutur. **flava -o, lutea -o** gylis-hnökri. **-a** 1 líkamlegur. 2 holdlegur. **-eto** hnökri. **-igi** íklæða líkama. **-iĝi** koma í framkvæmd; íklæðast líkama. **el-igi** leysa úr líkamanum. **en-igi** holdgera. **en-iĝi** líkamnast. **en-iĝo** holdgun. **sen-a** ólíkamlegur. **anti-o = antikseno**.

korporaci/o félag, stéttarfélag. **-emo** samstaða félagsmanna.

korporal/o *kri* Kristslíkamadúkur, korpórall.

korpulent/a gildur, holdugur, digur, feitur. **-eco** gildleiki, fita.

korpus/o *her* herflokkur. **-a** herflokks-.

korpuskl/o *eðl* ódeili, ögn, öreind, kjarnaögn. **alfa-o** alfa-ögn. **elementa -o** öreind. **anti-o** andör-eind.

kors/o stræti til skemmtigöngu, breiðgata með gras- og trjáreinum.

korsaj/o kventreyja, upphlutur, kjólbolur.

korsak/o *dýr* tatararefur.

korsar/o 1 sjóræningjaskip. 2 sjóræningjaskipstjóri. 3 víkingur, sjóræningi.

korset/o lífstykki. **-isto** lífstykkjasaumakona.

Korsik/o *ldf* Korsíka (frönsk eyja norðan við Sardiníu). **k-ano** *per* Korsíkubúi.

kort/o 1 húsagarður. 2 hlað, port. **-ego** konungshöll; hirð. **-ega** hirð-. **-egano** hirðmaður. **-egestro** kammerherra (við hirðina). **-isto** dyravörður. **-umo** dómur, yfirréttur. **kasacia -umo** yfirdómur. **alta -umo** hæstiréttur. **apelacia -umo** áfrýjunardómstóll. **antaũ-o** forgarður. **birdo-o** bæjarhlað.

korteks/o *lfæ* heilabörkur.

Kortes/oj *sag* 1 spænska ríkisþingið. 2 portúgalska ríkisþingið.

kortez/a *inn* hæverskur.

kortik/o *lfæ* börkur. **la rena -o** nýmabörkur. **-oterapio** kortisónlækningar.

kortikotrop/a *læk* berkisleitinn.

kortizon/o *læk* kortisón, berki. **-terapio** kortisónmeðferð, berkislækningar.

Kortrejko *ldf* Kortrijk (borg í Belgíu).

korund/o *ste* kórúnd.

korupt/i áhr 1 múta. 2 spilla. **-o, -ado** 1 spill-ing. 2 mútun, mútugjöf. **-ebla** mútugjarn.

korus/o = ĥoro.

korv/o *dýr* 1 hröfnungur (*Corvus*). 2 hrafn, krummi (*Corvus corax*) = **korako**. **-edoj** hröfnungaætt, hrafnætt (*Corvidæ*). **mar-o = kormorano**. **mont-o = pirokorako**.

korvet/o *sag* korvetta.

kos/o = *guŝo*.
kosekant/o *stæ* kósekant.
kosinus/o *stæ* kósínus.
kosm/o *stj* **1** geimur, alheimur. **2** heimsskipan. **-a** geim-, alheims-. **-ologio** heimsfræði, heims-magnafræði. **-oŝipo** geimfar.
kosmetik/o **1** snyrting. **2** = **kosmetikaĵo**. **-aĵo** fegrunarlyf, fegrunarvara.
kosmogoni/o *hei* upprunafræði, heimsmyndun, heimsmyndunarfræði.
kosmograf/o *stj* geimfræðingur. **-io** geimfræði.
kosmologi/o heimsfræði.
kosmonaŭt/o *stj* geimfari.
kosmopolit/o heimsborgari; heimsmaður. **-a** heimsborgara-, heimsborgaralegur. **-eco** heimsborgaraleiki. **-ismo** heimsborgaraháttur.
kost/i *áhl* *áhr* kosta. **-o** **1** verð. **2** kostnaður. **-e de** á kostnað e-s. **-a, multe-a** dýr, verðmikill, kostnaðarsamur. **sen-a** kostnaðarlaus, ókeypis.
Kostarík/o *ldf* Kostaríka. **-a** kostarískur. **-ano** Kostaríkubúi.
kostum/o búningur. **-i** *áhr* klæða, búa. **-isto** búningasali. **bal-o** ballgríma, dansbúningur. **tajlor-o** jakkaföt. **-balo** grímudansleikur.
koŝ/o *tæk* *ípr* *rtæ* festarauga, kósi.
koŝer/a *trú* tilbúinn samkvæmt helgisiðum gyðinga.
koŝmar/o *ská* martröð (= **inkubsonĝo**).
kot/o **1** aur, for, forarbleyta, leðja, svað, bleyta. **2** sorp, skítur. **-a** forugur; skítugur. **-i** *áhl* skíta. **-ejo** forarpollur. **-isto** götusópari. **en-iĝi** festast í for. **sen-igi** skafa aur af.
kotangent/o *stæ* kótangens.
koteri/o klíka.
kotiledon/o **1** *gra* kímblað. **2** *lfæ* fylgjuskúfur. **-uloj** *gra* dulfrævingar. **du-a** tvífrævings-. **unu-a** einfrævings-.
kotiz/i *áhl* greiða gjald (félags); skjóta saman. **-o** **1** félagsgjald. **2** samskot. **3** váttryggingariðgjald. **-ado** stuðningur með peningum, tillag, framlag.
kotlet/o *mat* rifjasteik, kóteletta.
koton/o *gra* baðmull. **-a** baðmullar-; úr baðmull. **-aĵo** baðmullarefni. **-eca** baðmullarkenndur. **-ujo** *gra* baðmullarplanta (*Gossypium*). **fulmo-o** skotbaðmull. **puriga -o** tvistur. **-sema oleo** baðmullía.
kotorn/o *ská* háskór, háklossi.
koturn/o *dýr* kornhæna (*Coturnix coturnix*).
kov/i *áhr* **1** (um fugla) liggja á. **2** dekra við. **3** búa yfir; hyggja á; grúfa yfir. **-ado** álega (á eggjum). **-ejo** **1** varpland. **2** uppruni, upptök. **-ilo** **1** útungunarvél. **2** hitakassi. **-itaro** unghópur úr einu

hreiðri. **duon-ita** fúll. **el-i** *áhr* **1** klekja, unga út. **2** koma fram með (e-ð).

kovalent/o *eðl efn* samgild tengsl.

kovard/a *nýy* ragur, ragmennskulegur. **-eco** ragmennska.

kovert/o umslag.

Kovn/o *ldf* Kaunas (borg í Litháen).

kovr/i *áhr* **1** þekja, hylja, breiða yfir. **2** fóðra. **3** leggja (lok) yfir. **4** borga, bæta upp. **-o** þakning, lag; skjól; yfirskin. **-ado** **1** fóðrun. **2** yfirlagning. **3** borgun. **-aĵo** lag, þak; dúkur. **-iĝi** verða þakinn, verða hulinn. **-ilo** **1** lok, hlemmur. **2** gluggahleri. **3** rúmteppi, rúmábreiða. **lanuga -ilo** dúnsæng. **4** spjald, kápa (á bók). **5** skjól; blæja, hula. **6** ábreiða, teppi, dúkur. **-ita** **1** hulinn, þakinn; með ábreiðu. **2** leyndur, leynilegur. **-umo** blæja (á bíl). **-opovo** þekjugeta, svæði sem 1 kg málning nær yfir. **ĉirkaŭ-i** *áhr* vefja um; sveipa. **ĉirkaŭ-o** umbúðir. **mal-i** *áhr* **1** taka ofan af, opna. **2** opinbera, afhjúpa. **3** uppgötva, finna upp, leiða í ljós, koma (e-u) upp. **mal-o** **1** afhjúpun. **2** uppgötvun. **mal-aĵo** ópakinn blettur; ómálað svæði. **mal-iĝi** opinberast; lúkast upp; verða ber. **mal-ita** **1** ber; opin. **2** einarður. **sen-a** **1** óvarinn; skjóllaus. **2** úti-, utanhúss-; þaklaus. **buŝ-ilo** lok á fallbyssukjafi. **dom-isto** þaklagningarmaður. **ĵet-i** *áhr* strá. **klin-i** *áhr* *byg* sig skara, súða. **lit-ilo** rúmábreiða. **nub-aĵo** *veð* skýjahula. **sel-aĵo** undirdekk. **ŝut-i** *áhr* steypa. **tabul-i** *áhr* sig þilja, klæða með borðum. **tir-ilo** rennilok. **volbo-aĵo** *byg* hvolfþak. **volve-i** *áhr* vefjast um.

kozak/o *sag* **1** kósakki. **2** grimmdarseggur.

krab/o *dýr* krabbi, krabbadýr. **ermita -o** = **eŭpaguro**.

krabl/i *áhl* *nýy* skreiðast.

krabr/o *dýr* geitungur (*Vespa crabro*).

kraĉ/i *áhl* *áhr* **1** hrækja. **2** hvæsa, skyrpa. **3** spýja (t.d. eldi). **-o, -aĵo** hráki, uppgangur. **-ado** það að hrækja, hrákar. **-eti** *áhl* frussa. **-ujo** spýtu-bakki, hrákadallur. **el-i** *áhr* spýta út úr sér.

krad/o *mat* *tæk* *rtæ* **1** grind. **2** rimlagirðing. **3** rist (til að steikja á. **4** rist (í ofni). **ekrana -o** *rtæ* hlífigrind. **rega -o, reguliga -o** stilligrind. **ŝirma -o** = **ekrana krado**. **-a** rimla-; grindar-. **-i** *áhr* **1** loka með grindum; setja rimla fyrir. **2** ráka, setja rákir á. **-aĵo** grind, grindverk, rimlagirðing. **ĉirkaŭ-i** *áhr* setja rimlagirðingu um. **de-i** *áhr* skilja með grind. **fajro-o** ofnrist. **paŝ-o** göngupallur. **rosto-o** steikarrist, rist (til að steikja á). **-rostilo** steikarrist.

krajon/o blýantur. **-i** *áhr* skrifa með blýanti, teikna með blýanti, skissa. **glob-o** kúlupenni.

krak/i *áhl* braka, bresta, gnesta. **-o** brak, brestur. **-adi** *áhl* **1** snarka, bresta. **2** glamra. **3** marra. **-eti**

áhl snarka, bresta. **-etigi** mola, láta marra. **-igi** *tæk* láta braka, láta bresta.

kraken/o kringla, hagldabrauð.

Krakov/o *ldf* Kraká, Kraków (borg í Póllandi).

kramb/o *gra* strandkál (*Crambe*); fjörúkál (*C. maritima*).

kramf/o *tæk* vöðvakrampi, sinadráttur.

kramp/o *efn eðl* 1 klampi, sinkill. 2 kengur, spennsli. 3 *mfr* svigi, hornklofi. **rondaj -oj** svigar. **rektaj -oj** hornklofar. **angulaj -oj** oddklofar. **kuniga -o** oddsvigi, slaufusvigi. 4 *gra* (á plöntu) vafteinungur, gripfæri. **-i áhr** 1 sinkla, spengja. 2 setja innan sviga. **inter-e** innan sviga.

kran/o krani (á pípu). **-aro** allirsaman kranarnir. **el-i áhr** tappa af. **for-i áhr** skrúfa af (vatn). **akvo-o** vatnskraní. **gas-o** gashani. **pinĉ-o** *efn* pípuklemma. **trivoja-o** þriggja opa krani.

krani/o 1 hauskúpa. 2 haus. **-a** hauskúpu-. **-a haŭto** höfuðleður. **-a osto** hausbein. **-aj nervoj = cerbaj nervoj**. **-ologio** svipfræði, hauskúpufræði, kúpufræði. **-ometrio** hauskúpumæling. **sen-uloj** *dýr* hauskúpuleysingjar (*Acrania*).

krank/o *tæk* sveif, smali, hlaupastelpa. **-i áhr** snúa (vél) í gang. **man-o** sveif.

krasul/o *gra* eilífðarlauf, fitulauf (*Crassula*). **-acoj** helluhnoðrætt (*Crassulaceæ*).

kraŝi/i áhl 1 *flu* brotlenda. 2 *hag* fara á hausinn. **-o** *hag* 1 brotlending. 2 *efnahagshrun*. **-kasko** fallhjálmur, hlífihjálmur.

kratag/o *gra* hvítþyrnir, hagþorn (*Crataegus*).

krater/o *inn jar* 1 drykkjarskál (í fornöld). 2 gígur, eldgígur. **-eto** *umf* hola (á götu).

kraŭl/o skriðsund. **-i áhl** synda skriðsund.

kraŭn/o krónugler.

kravat/o bindi, hálsbindi, slifsi.

kraz/o *mfr* samruni (sérhljóða).

kre/i áhr 1 skapa, búa til. 2 stofna. **-o**, **-ado** sköpun, tilbúningur; stofnun. **-a** skapandi; sköpunar-. **-aĵo** skepna, kvikindi; verk. **-iĝi** verða til, vera skapaður. **-into** *trú* skapari. **-itaĵo = kreaĵo**. **-itaro** öll sköpunin. (einnig *la tuta -itaro*).

kred/i áhr áhl 1 trúa. 2 trúa (**je = á**). 3 halda, ætla, álíta. **-o** *kap* 1 átrúnaður. 2 álit, skoðun. 3 trúarjátning. **la -o de la Apostoloj** postullega trúarjátningin. **la -o de Niceo** Níkeujátningin. 4 trú. **-ado** trúnaður, trú. **-anto** trúnaður maður, trúmaður. **-antaro** trúflokkur. **-ebla** trúlegur. **-eble** sennilega. **-ebleco** trúanleiki. **-ema** trúgjarn. **-emo** trúgirnir. **-igi** 1 sannfæra, gera trúandi. 2 fullyrða. **-inda** trúanlegur. **mal-i áhr** trúa ekki, vantreysta, vantrúa. **ne-ado** vantrú. **ne-anto** vantrúarmaður. **ne-a** ótrúlegur. **sen-e** vantrúandi, í ótrú. **liber-a** trúfrjáls.

kredenc/o *kri* 1 bakkaborð. 2 hliðarborð við altari.

kredit/o 1 lánstraust, fjárhagsstaða. 2 innieign. 3 lánamörk. 4 kredithlið (reiknings). **-i áhr** færa til tekna, skrifa (upphæð) sem innlegg (e-s). **-e** að láni, upp á krít. **-igi** 1 veita lánstraust. 2 veita umboð, staðfesta. **dis-igi** verða til vansa. **mal-igi** spilla mannorði (e-s). **mis-o** *ver* vantraust, rýrð. **mis-igi** verða (e-m) til vansa, veita vantraust. **sen-igi** spilla mannorði (e-s). **-letero** úttektarbréf, úttektarábyrgð, bankaábyrgð.

kreditor/o lánardrottinn, skuldheimtumaður, skuldareigandi.

krejcer/o *inn* kreutser (forn ungversk mynt).

krek/o *nýy ldf* 1 = **kreks-o**. 2 vík.

kreks/o *dýr* engirella (*Crex crex*).

krem/o *lyf* 1 rjómi. 2 hið besta, hinir bestu, besti hlutinn. 3 smyrslí; krem. **acida -o** sýrður rjómi. **kirlita -o** þeyttur rjómi. **-a** rjóma-. **-aĵo** *mat* frauðbúðingur; eggjamjólk. **-ujo** rjómakanna. **-kolora** rjómalitaður, hvítgulur. **-ometro** rjóma-mælir. **sen-igi** fleyta rjóma ofan af. **sen-igita lakto** undanrenna. **sen-igilo** fleytir. **dent-o** tannkrem. **mebla -o** húsgagnakrem. **vizaĝ-o** andlitskrem.

kremaci/o líkbrennsla, bálför. **-a fornego** líkbrennsluofn. **-ejo** bálstofa, líkbrennslustöð, líkbrennslustofa. **-i áhr** brenna (lík).

krematori/o = kremaciejo.

Kreml/o *inn* Kreml.

kren/o *gra* piparrót (*Armoracia rusticana*).

krenel/o *hús* 1 skotauga. 2 múrskarð. **-i áhr** búa skotaugum í; búa múrskarðum á. **-a** 1 með tinda-brún. 2 *gra* bugtenntur. **-aro** múrtindur. **-eta** *gra* fínbugtenntur.

kreol/o kreóli (afkomandi Evrópumanna í Mið-og Suður-Ameríku, Vestur-Indíum og í hitabelt-ísnýlendum). **-a** kreólskur. **-ino** kreólsk kona.

Kreon/o *per* Kreon (einkum konungur í Þebu og mágur Ödipusar).

kreozot/o *vís* kreósót. **-i áhr** verja með kreósóti.

krep/o krep (dúkur). **ĉina-o** kínasilki. **-a** krep-, hrukkaður, smáfellður. **-a papero** kreppappír.

krepid/o *gra* hjartaffill (*Crepis*).

krepit/i áhl marra, braka. **-ado** marr, brak; fín hrygluhljóð (einkum í lungum).

krepusk/o rökkur. **la K-o de la Dioj** ragnarök. **-a** 1 rökkur-. 2 rökkurslegur. **-i áhl** vera rökkur. **-iĝi** rökkva. **el-iĝi** daga; skýrast. **maten-o** dögur.

kres/o *gra* bleikjurt. **-ejo** bleikjurtareitur. **akvo-o** hrafnaklukka (*Nasturtium officinale*) (= **nasturcio**).

krescent/o *tæk* mánasigð, hálfmáni, hálfmána-

lögum.

kresĉend/o *tón* vaxandi styrkleiki. **mal-o** = **diminuendo**.

kresk/i *áhl gra lfæ dýr* vaxa, stækka, þróa, aukast, spretta, gróa. **-o** 1 stærð, hæð. **2** = **kreskado**. **-ado** vöxtur, hækkun. **-aĵo** planta, jurt. **-aĵoj** gróður. **-ejo** vaxtarstaður, heimkynni (jurta). **-igi** láta spretta, láta vaxa, auka, stækka, hækka. **ĉirkaŭ-i** *áhr* umkringja, vaxa í kring. **dis-i** *áhl* aukast (hver um sig). **el-i** *áhl* 1 vaxa (**el** = af). **2** þroskast. **el-adi** *áhl* spretta sí og æ; spretta alls staðar. **el-aĵo** *læk* útvöxtur, æxli. **el-igi** framreiða, láta upp spretta. **kun-(iĝ)i** *áhl* vaxa með (= **kun**), vaxa saman. **kun-aĵo** samvöxtur. **mal-i** *áhl* minnka. **mis-i** *áhl* vaxa illa. **super-i** *áhl*, **tro-i** *áhl* vaxa um of. **super-inta**, **tro-inta** of stór (eftir aldri); ofvaxinn. **sur-anta** = **adventiva**. **alt-a** hár, stór vexti. **plekto-aĵo** kjarr, hrís. **plen-a** fullorðinn, fullþroskaður. **plen-ulo** fullorðinn maður. **olve-aĵo** vafþráður.

kresp/o *mat* pönnukaka.

krest/o *dýr* 1 kambur (á hana). **2** fjaðraskúfur. **3** (hjálmskúfur. **4** fjallskambur, fjallshryggur. **5** (öldu)hryggur. **sen-igi** skera toppinn af, taka toppinn af.

krestomati/o *vis* lesbók, sýnisbók, úrval.

kret/o *efn ste* krít, kalk. **-a** 1 kalkkenndur. **2** hvítur sem kalk. **-aĵo** kalk, kalsíumkarbónat (sem lyf). **-i** *áhr* kríta.

Kret/o *ldf* Krít (stór grísk eyja í Eyjahafinu).

kretace/o *jar* 1 krítartímabil. **2** krítarjarðlög. **-a** krítar-.

kreten/o *læk* 1 kretíni, kretíndvergur. **2** fáviti; fábjáni. **-ismo** *læk* fábjánaháttur ásamt dvergvesti.

kreton/o mynstrað baðmullarefni, kreton.

Kreuz/o *per* Kreúsa (konungsdóttir í Kórínþu og brúður Jasons).

krev/i *áhl* 1 springa, rifna sundur. **2** deyja. **-o** rifa, sprunga, brot; sprenging. **-igi** sprengja, brjóta í sundur, rjúfa. **ne-igebla** sem getur ekki sprungið.

Krez/o *sag* Krösus.

krezol/o *efn* kresól.

kri/i *áhl* æpa, kalla, hrópa. **-adi** *áhl* æpa oft, hrópa lengi, vera síhrópandi; kveina. **-o** óp, kall. **-ado** kall, óp, kvein. **-egi** *áhl* öskra, grenja. **-ego** öskur. **-ema** öskrandi; önglyndur. **-eti** *áhl* hvína, hrína, veina. **-isto** 1 hljóðabelgur. **2** kallari; götusali. **ek-i** *áhl* kalla upp, hrópa upp. **ek-o** kall, upphröpun. **ek-a signo** = **krisigno**. **el-i** *áhr* fara hátt með. **post-i** *áhl* kalla eftir. **pri-i** *áhr* tilkynna. **batal-o**, **milit-o** heróp. **ĝoj-i** *áhl* hrópa út af fagnaði. **ĝoj-o** fagnaðaróp, fagnaðarhljóð. **plor-i** *áhl*

kveina, harma. **plor-oj** harmatölur.

krib/o = **kripo**.

kriba/ĝo púkk (spil).

kribr/i *áhr* sía, sálda (fast efni). **-ado** síun. **-aĵo** sáldað efni. **-ilo** sía, sáld. **-ileto** lítið sáld (notað t.d. í eldhúsi).

kriĉ/i *áhl* ská skrækja.

kriř/o ská kló.

krik/o *tæk lfæ* 1 vinda, spil. **2** (í samsettum orðum í læknisfræði) = **krikoido**.

kriket/o *íþr* kriket (knattleikur).

krikoid/o *lfæ* hringbrjósk.

krim/o glæpur, afbrot. **-a** 1 saknæmur, glæpsamlegur. **2** sakamála-. **-i** *áhl* fremja glæp. **-eco** glæpamennska, ranglæti. **-ego** grimmdarverk, hryðjuverk. **-eto** misgerð, yfirsjón. **-igi** láta fremja glæp. **-ulo** glæpamaður, sakamaður. **kun-ulo** glæpanautur, samsekingur. **sen-a** saklaus.

Krime/o *ldf* Krím, Krímiskaginn.

Krimhild/a *per* Grímhildur.

kriminal/a *lög* glæpa-, saka-, sakamála-. **-igi** lýsa saknæman. **-isto** 1 glæpafræðingur. **2** = **kašpolicisto**.

kriminalistik/o glæpafræði.

krin/o ská 1 hrosshár. **2** = **krinummo**.

kring/o kringla.

krinoid/oj *dýr* liljustjörmur, sæliljur (*Crinoidea*).

krinolin/o inn krínólína.

kriol/ *tæk* forskeyti sem tákna við lágt hitastig, kæli-, t.d. krioanestezo.

kriofor/o *eðl* frostberi.

kriogenik/o *eðl* kælitækni.

kriolit/o *ste* krýólít.

kriometri/o *eðl* frystimælir.

krioskopi/o *efn eðl* frystimæling.

krioterapi/o *læk* lághitameðferð.

krip/o *nýy* jata.

kripl/a 1 kreptur, bæklaður, örkumla; örkuml-aður. **2** afbakaður. **-aĵo** lýti, galli; bæklun. **-igi** kreppa, bækla; örkumla. **2** afbaka. **-igo** örkumlun; afbökun. **-igi** 1 verða bæklaður, örkumlast. **2** verða afbakaður. **-ulo** örkumla maður.

kript/a torráðinn, leyni-. **-aĵo** dulmálsrit. **el-igi** *áhr* dulráða, ráða.

kript/o 1 grafhvelfing. **2** *lfæ* poki. **tonsilaj -oj** eitlupokar.

kripto/ *læk* (forskeyti, einkum notað í læknisfræðiorðum) leyni-, dul-. **-orkideco** launeista, leyneista. **-komunisto** leynikommúnisti, laumukommi.

kriptogram/oj *gra* blómleysingjar, gróplöntur.

kripton/o *efn* krypton (*Kr*).
kriptonim/o dulnefni.
kris/o *inn* malajískur rýtingur.
krism/o *kri* vígð olía, krisma.
krisol/o *tæk* digull, deigla (= **fandvazo**). **-tenilo** digulshaldari.
krisp/o *lfæ* **1** fellingalín. **2** garnhimnufelling. **-a** *gra* liðaður, hrokkinn. **-igi** liða, gára; fella, hrukka. **-iĝi** *ljó* vera í fellungum; verða hrukkóttur; verða gáraður, gárast; kryppplast. (**har**)-**igilo** hárljárn, hártengur. **-a mento** krossmynta.
Krist/o Kristur. **-ano** kristinn maður. **-anaro** kristnir menn, kristni. **-anigi** kristna. **-anismo** kristin trú, kristni, kristindómur. **-arbo** jólatré. **-nasko** jól. **-naska rozo** jólarós (= **nigra heleboro**). **-naskinsulo** *ldf* Jólaey. **kontraŭ-ana** andstæður kristindóminum. **pra-anismo** frumkristni. **sen-anigi** afkristna.
kristal/o *ste* **1** kristallur. **2** tært vatn. **-a** **1** kristalls-. **2** tær eins og kristallur, kristaltær; skír. **-aĵo** kristallaefni. **-igi** kristalla. **-iĝi** kristallast. **-iĝo** kristalsmyndun, kristöllun. **-oido** kristallingur. **-ujo** ílát til að mynda kristalla í. **el-iĝi** kristallast, mynda kristalla. **re-igi** endurkristalla. **pseŭdo-o** *ste* *efn* óeðlilegur kristallur.
kristalin/o *lfæ* ljósbrjótur (í auga). **-a sklerozo** *læk* ljósbrjótshersli.
kristalograf/o *vís* kristallafræðingur. **-io** kristallafræði. **-ia** kristallafræði-.
kristaloz/o *efn* sakkarín.
Kristian/o *per* Kristinn, Kristján.
Kristiana *per* Kristjana.
kristiani/o *íþr* Kristjánúsveifla.
Kristiani/o Kristjánía (fyrirverandi heiti Oslóar).
Kristin/o *per* Kristín.
Kristofor/o *per* Kristófer. **-herbo** munkaber.
Krišn/o *trú* Krisna.
kriteri/o auðkenni, einkenni.
kriticismo/o = **kritikismo**.
kritik/i *áhr* **1** dæma (rit), gagnrýna. **2** finna að, fetta fingur út í. **-o** **1** listdómur; ritdómur; gagnrýni. **2** aðfinnsla. **-e** **1** glögglega. **2** af gagnrýni. **-ado** gagnrýni. **-anto** ádeilumaður. **-ebla** ámælisverður, aðfinnsluverður. **-ema** aðfinnslusamur. **-ismo** *hei* gagnrýnisstefna. **-isto** **1** gagnrýnandi; ádeilumaður. **2** (rit)dómari. **art-isto** list(gagn)rýnandi. **mem-o** sjálfsgagnrýni. **sen-a** trúgjarn; ógagnrýninn, gagnrýnislaus.
kriz/o *læk* **1** sótthvörf, sóttbrigði, sóttthitafall. **2** kreppa, vandráði. **3** tímamót, hvörf. **-a** *læk* eðl tvísýnn; viðsjárverður. **-a aĝo** tíðabrigði, tíðahvörf

(= **klimaktero**). **-a temperaturo**, **-a punkto** markhiti, markhitastig. **-eco** tvísýni. **-iĝi** verða tvísýnn. **-okaza** neyðar-.
krizalid/o *dýr* **1** púpa. **2** púpuskeið.
krizantem/o *gra* prestafífill (*Chrysanthemum*).
Krizip/o *per* Krýsippus (stóískur heimspekingur).
krizoberil/o *ste* krýsóberýl.
krizokal/o *efn* selsengull.
krizolit/o *ste* krýsólít.
krizomel/o = **orskarabo**.
krizop/o *dýr* gullauga (*Chrysope*).
krizopraz/o *ste* ljósgrænn glerhallur.
Krizostom/o *per* Krýsostomos.
kroat/o *per* Króatíumaður. **K-io**, **K-ujo** *ldf* Króatía. **serbo-** **-a** serbó-króatískur. **serbo-** **-a lingvo** serbó-króatíska.
kroĉ/i *áhr* **1** hengja (á krók eða snaga). **2** krækja, krækja saman. **3** grípa. **-ado** það að krækja. **-iĝi** hengja sig (á krók eða snaga), festast. **-ilo** snagi; krókur. **al-i** *áhr* láta loða (**al** = við). **al-iĝi** loða (**al** = við), loða saman. **de-i** *áhr*, **mal-i** *áhr* krækja frá; taka af krók. **invit-i** *áhr* abbast upp á (einkum um portkonu). **okul-a** áberandi. **butonilo** hanskahneppari; skóhneppari, stígvélahneppari. **-triki** = **kroĉeti**.
kroĉet/i *áhr* hekla. **-(ad)o** hekl. **-aĵo** heklað efni. **-ilo** *klæ* heklunál.
kroket/o *íþr* krocket.
krokiz/i *áhr* rissa upp. **-o** rissmynd.
krokodil/o *dýr* krókódíll (*Crocodilus*). **-a** krókódíls-, krókódíla-. **-aj larmoj** krókódílatár, hræsnítar. **-i** *áhl* tala á móðurmáli í hópi esperantista.
krokus/o *gra* krókus, dverglilja (*Crocus*).
krom *mfr* **1** (í neikvæðum setningum) auk, fyrir utan. **2** (í jákvæðum setningum) nema. **-a** auka-, viðbótar-. **-e** í viðbót. **-diri** *áhr* bæta við. **-edzino** = **kromvirino**. **-folio** aukablað. **-informo** aukaupplýsingar. **-linio** aukalína. **-pago** viðbótarumbun, viðbótararður, bónus. **-persono** aukamaður. **-seĝo** aukasæti. **-signo** formerki, tónflutningsmerki. **-virino** hjákona.
krom/o *efn* króm (*Cr*). **-a** = **kromaĵa**, **kromoza**. **-aĵa**, **-oza** króm-. **-i** *áhr* **1** krómhúða, króma. **-ita** *ŝtalo* krómstál. **2** krómsúta. **-ita ledo** krómleður. **-ato** krómat. **-atacido** krómsýra. **-oflavo** krómgula, krómgulur litur. **-oklorido** krómklóríð. **-okombinaĵoj** krómsambönd. **bi-ato**, **di-ato** díkrómat. **bi-ata acido** díkrómatsýra.
kromat/a *eðl* *tón* krómátískur. **-aj koloroj** rofalitir.

kromatin/o *efn líf* krómatín, litni.
kromatografi/o *efn* litskiljunar. -a litskiljunar-.
kromleih/o *vís* (hringur uppréttra steina frá forsögulegum tíma).
kromo/ *vís* (forskeyti) lit-.
kromofotografi/o litmyndun.
kromolitografi/o litprentun.
kromosfer/o *stj* lithvolff.
kromosom/o *líf* litningur, krómósóm, litþráður.
Kromvel/o *per* Cromwell.
kron/o **1** kóróna. **2** krans, sveigur. **3** krúna. **4** króna. **meti la -on al klára.** -i *áhr tæk* **1** krýna, kóróna. **2** skreyta. **3** fullgera. -ado krýning. -aĵo tannkróna. -eto **1** lítill kóróna. **2** meydómur. **sen-igi** **1** afkrýna. **2** skera toppinn af. **glor-o** geislabaugur, geislaljómi, dýrðarljómi.
Kron/o **1** *god* Krónos. **2** *stj* Kórónan (heiti tveggja stjörnumerka): -o **Boreala** Norðurkórónan. -o **Australa** Suðurkórónan.
kronaksi/o *líf* viðbragðstími.
kronik/a *læk* langvinnur, hægfara.
kronik/o **1** annáll; kroníkubók, árbók. **2** dagbók (blaðs). -i *áhr* skrá. -isto **1** annálaritari, annálsritari. **2** dagbókarritari, dægurmálaritari (blaðs).
kronograf/o skeiðklukka.
kronologi/o tímatal; tímatalsfraedi. -a tímatal-.-a **ordo** tímaröð.
kronometr/o sæúr, skipsklukka; tímamælir (nákvæmur). -i *áhr* mæla tímann (hárnákvæmt). -io tímamælingafræði. -ia tímamælinga-. -isto tíma-vörður; eftirlitsmaður með vinnutíma.
krop/o *dýr* **1** sarpur. **2** skjaldkirtill. -ŝtopi *áhr* troða upp í sarp (gæsar). **post-o** fóarn.
krosopterig/oj *dýr* skúfuggar, holduggar (*Crossopterygii*).
krotal/o *dýr* skellinaðra, skröltormur (*Crotalus*) (= **sonserpento**).
kroton/o *gra* króton (*Croton tiglium*). -oleo krótonolía.
krotonat/o *efn* krótonat. -a **acido** krótonsýra.
kroz/i *áhl sig* slaga, sigla fram og aftur. -ado beitisingling. -isto *sig* beitiskip. **batal-isto** slag-beitiskip. **helpa -isto** vopnað kaupskip. -oŝipo = **krozisto**.
kruc/o *trú sag kri* kross. -a **1** krossmyndaður, krosslaga, kross-. -a **militiro** krossferð. **2** úrslita-. -e **1** kross, þversum. -e **nuligi** krossa yfir, strika út. -i *áhr líf* **1** krossleggja. **2** skera; fara yfir. **3** kynblanda. -ado **1** það að skera; það að fara yfir. **2** krosslegging. **3** kynblöndun. -aĵo **1** skurður; staður þar sem tvær götur skerast. **2** kynblend-ingur. -igi = **kruci**. -iĝi **1** skerast. **2** kynbland-

ast. -iĝo **1** skurður. **2** kynblöndun. **3** = **kruciĝejo**. -iĝejo krossgata, vegamót. -isto krossfari. -umi *áhr* krossfesta. -umado krossfesting. **de-igo** það að taka ofan af krossi. **dis-i** *áhr* breiða út í kross-mynd. **inter-iĝo** *lfæ* víxl. **faden-o** *ljó* þráðkross. **fenestro-o** *byg* gluggakross. **hok-o** *fél* þórshamar, hakakross. **ŝpat-o** *sig* akkerisfleinn. **tref-iĝo** *umf* slaufugatnamót, mislæg gatnamót. **turn-o** *umf* hverfigrind (í hliði), hliðkross.
kruciferac/oj *gra* krossblómaætt (*Cruciferae*).
krucifiks/o róða, róðukross.
kruĉ/o krukka, kanna; skjóla; krús. **akvo-o** vatnskanna. **kaf-o** kaffikanna. **ole-o** olúkrús. **te-o** tekanna. **varmo-o** heitavatnsdunkur. **vin-eto** vinkanna.
krud/a **1** óunninn, óverkaður, óræktaður. **2** hrár. **3** hrjúfur, óþýður, stirður, grófur. **4** hráslagalegur. **5** ruddalegur, klúr, svakafenginn, óheflaður. -aĵo *mat* **1** hráefni. **2** ósoðinn ávöxtur; hrátt grænmeti. **3** klúryrði. -eco grófleiki, hrjúfleiki; þroskaleysi. -ulo dóni, rusti, labbakútur. **mal-a** fágaður, unninn, verkaður.
kruel/a grimmur, grimmilegur, grimmdar-. -aĵo grimmdarverk. -eco grimmd. -ulo grimmdarseggur.
krumpet/o skonsa.
kruor/o *lfæ* blóðhlaup; blóðstorka.
krup/o *læk* barkahósti.
krupier/o féhirðir við spilaborð.
krur/o *lfæ* fótur, fótleggur. -a fótleggs-. -ingo **1** legghlíf. **2** leðurlegghlíf (hestamanns). -umo **1** buxnaskálm. **2** bolur, leggur. -kruce með krosslagða fætur. **inter-igi** sitja klofvega á, setjast klofvega á. **unu-a** einfættur. **kurba-a** hjólbeinóttur, hjólfættur.
krust/o *mat tæk læk* **1** skorpa, skel. **2** hrúður. **3** skurn. -aĵo *mat* pæskorpa. -eca skorpu-, skorpu-kennur. -eto *mat* steikt flaga. -iĝi storkna. -iĝo *efn rtae* storknun. -uloj *dýr* skeldýr (*Crustacea*). **en-i** *áhr* setja skorpu á. **en-aĵo** umgjörð, greyping. **kaldron-o** *efn* gjall. **pan-o** brauðskorpa. **ter-o** *jar* jarðskorpa.
krustac/oj = **krustuloj**.
krut/a brattur. -aĵo brött hlíð. -eco bratti, bratt-leiki. **inter-ejo** klif, gil, gjá, skarð. **mal-a** aflíðandi.
kruzejr/o cruzeiro (brasilísk mynt).
Ksant/o *sag* Ksantusfljót (í Lykíu). **2** = **Skamandro**.
ksanti/o *gra* krókajurt (*Xanthium*).
ksantin/o *efn* xanþín (niturbasi sem er að finna í dýravef).
Ksantip/o *per* Xanþippos. -ino **1** Xanþippa

(eiginkona Sókratesar). **2 k-ino** kvenvargur.
ksantofil/o *efn* lútín, lúteín.
ksantom/o *læk -ozo* spikildi.
ksantosom/o *gra* lindablóm (*Xanthosoma*).
Ksaver/o *per* Xaveríus.
ksen/o *læk* aðkomuefni, aðskotaefni. **anti-o** mótefni (= **antikorpo**).
ksenartr/oj *dýr* tannleysingjar (*Xenarthra*).
ksenofob/o útlendingahatari. **-io** útlendingahatur.
Ksenofon/o *per* Xenofón.
ksenon/o *efn* xenon (*X*).
Kserks/o *per* Xerxes.
kseroderm/o *læk* húðþurrkur.
kserofit/o *gra* þurrlendisgróður.
kseroftalmi/o *læk* augnkríma, augnþurrkur.
kserografi/o *pre* ljósritun.
ksi *mfr* ksí, 14. bókstafur gríska stafrófsins (Ξ, ξ).
ksifi/o *dýr* sverðfiskur (*Xiphias*) (= **spadfišo**).
ksifoid/o *lfæ* flagbrjósk.
ksilem/o *gra* viðarefni.
ksilen/o *efn* xýlen (eitradur eldfimur vökvi notaður til framleiðslu litarefna). **orto-o** ortó-xýlen, o-xýlen. **meta-o** meta-xýlen, m-xýlen. **para-o** para-xýlen, p-xýlen.
ksilofon/o *tón* xýlófónn (hljóðfæri).
ksilograf/o tréskeri, tréskurðarmaður, tré-stungulistamaður. **-i** *áhr* skera í tré (til prentunar). **-io** tréstunga, tréskurðarlist (= **lignogravuro**).
ksiloz/o *efn* trésykur.
k.t.p., ktp *mfr* = **kaj tiel plu** og svo framvegis.
ku/o *mfr* kú (heiti latneska bókstafsins q).
Kuala-Lumpur/o *ldf* Kúala Lúmpúr (höfuðborg Malasíu).
kub/o **1** *mat* teningur. **2** *stæ* þriðja veldi, þríveldi; þríveldistala. **-a** **1** *stæ* tenings-. **2** rúm-. **3** þríveldis-. **-a metro** rúmmetri. **-a radiko** þríveldisrót. **-i** *áhl* hafa (einhverja eininga) rúmtak. **-igi** **1** hefja í þriðja veldi. **2** reikna rúmtak (e-s). **-ismo** *fag* kúbismi. **-isto** kúbisti. **-oido** teningsbein. **jet-o** teningur.
Kub/o *ldf* Kúba. **-a** kúbanskur, kúbverskur. **-ano** Kúbani, Kúbamaður, Kúbverji.
kubeb/o *gra* sætpipar (*Piper cubeba*).
kubut/o **1** *lfæ* olnbogi. **2** *her* tæk bugða. **-a** olnboga-. **-i, -umi** *áhl* olnboga sig.
kudr/i *áhr* sauma. **-o** **1** saumur, saumfar. **2** = **kudrado**. **-adi** *áhr* *áhl* vera að sauma. **-ado** saumar, það að sauma. **-aĵo** saumar, saumaskapur. **-ejo** saumastofa. **-ero** nálspor. **-ilo** saumnál. **-ilego** dragnál. **-istino** saumakona. **-arto** klæðskeraíðn.

-olinio saumur. **-omaŝino** saumavél. **al-i** *áhr* festa (**al** = í). **duon-i** *áhr* þræða saman. **en-iligi** þræða gegnum nál. **kun-i** *áhr* sauma saman. **kun-o** saumur (einkum á sári). **mal-i** *áhr* spretta upp (saum). **re-i** *áhr* sauma aftur. **sen-a** saumlaus. **drat-ilo** *tæk* heftari. **pret-ita** tilbúinn (um klæðnað).
kuf/o *gra* **1** húfa, kvenhúfa. **2** *lfæ* líknarbelgur, sigurkúfl, fósturhimna. **ruĝ-ulineto** Rauðhetta (= **la Ruĝa Ĉapeto**).
kugl/o kúla, byssukúla. **-ego** fallbyssulóð, fallbyssukúla. **-etaĵo** hagl (í byssu), blýhagl. **-ingo** skothylki. **-sen-a pafo** púðurskot. **spur-o** glóðarkúla. **fajrostreka -o** = **spurkuglo**. **rul-** kúlulega.
kuir/i *áhr* sjóða (mat), elda. **-a** **1** elda- **2** matreiðslu-, sem lýtur að matreiðslu. **-o** matreiðsla, eldun. **-adi** *áhr* matreiða, stunda matargerð. **-ado** matreiðsla, matartilbúningur. **-aĵo** réttur, (soðinn) matur. **-ejo** eldhús. **-eja** eldhús-. **-iĝi** verða soðinn. **-ilo** eldunartæki. **-isto** matsveinn, matreiðslumaður, kokkur. **-istino** eldastúlka. **-arto** matreiðslulist. **ĉef-isto** yfirmatsveinn, yfirmatreiðslumaður. **fuŝ-isto** lélegur kokkur. **bol-i** *áhr* sjóða. **vapor-i** *áhr* gufusjóða.
kuk/o kaka. **-aĵo** terta. **-ejo** kökugerð. **-isto** kökubakari. **frit-o** = **benjeto**. **pan-o** eggjabrauð. **miel-o** hunangskaka. **spic-o** piparkaka. **pat-o** = **krespo**. **plat-o** flatbrauð. **pot-o** = **babao**. **puf-o** rjómbolla. **spongo-o** savoja-kexkaka (= **sa-vojbiskvito**). **ŝaŭm-o** = **meringo**. **tavol-o** lagkaka.
Kukinsul/oj *ldf* = **Kuk-Insularo**.
Kuk-Insular/o *ldf* Cookseyjar.
Ku-Kluks-Klan/o Ku Klux Klan.
kukol/o *dýr* gaukur (*Cuculus*).
kuku/i *áhl* gauka, kvaka (eins og gaukur).
kukum/o *gra* **1** agúrka, gúrka. **2** gúrkuplanta (*Cucumis (sativus)*). **-eto** lítil gúrka, sýrð gúrka.
Kuku-Nor/o *ldf* Koko-nor (haf).
kukurb/o *gra* grasker (*Cucurbita*). **-acoj** graskeraett (*Cucurbitae*).
kul/o *dýr* mýfluga, mý (*Culex*). **-edoj** moskítóflugur (*Culicidae*). **-vualo** flugnanet.
kulak/o rússneskur sjálfstæður bóndi.
kulas/o *her* tæk **1** afturhluti (byssu). **2** strokklok. **-bloko** botnstykki, lás (á byssu). **-riglilo** lásbolti (á byssu). **-ŝarĝa pafilo** afturhlaðin byssa, afturhlaðningur.
kuler/o skeið. **-ego** skeið, ausa, sleif. **-eto** teskeið. **kaf-o** kaffiskeið. **sup-o** matskeið, súpuskeið. **te-o** teskeið.
kuli/o (á Indlandi og í Kína) burðarkarl, daglaunamaður, verkamaður.
kulinar/a matreiðslu-, matargerðar-. **-a scienco**

matreiðslufræði.

kulis/o **1** tjald, baktjald (á leiksviði). **2** (í kauphöll) frímárkaður. **en la -o** bak við tjöldin.

kulm/o *gra* **1** hálmstrá. **2** = **kulmino**. **sen-igi** hreinsa (skorinn akur).

kulmin/o *stj* **1** hámark, hæsta stig. **2** toppur, tindur, hábrún. **3** háganga. **-a** hámarks-, efsti. **-i** *áhl* ná hámarki, ná hátindi.

kulminaci/o = **kulmino**.

kulomb/o *eðl* kúlomb (mælieining, er svarar til þeirrar rafhleðslu sem eins ampers straumur gefur í eina sekúndu). **-ometro** *eðl* rafhleðslumælir.

kulot/o *inn* **1** pokabuxur; hnébrók. **2** stuttbuxur. **jup-o** buxnapils. **led-o** leðurhosa. **sport-o** stuttbuxur.

kulp/a sekur. **-o** last, afbrot, misgerð. **la -o estas via** það er þér að kenna. **-i** *áhl* vera sekur, vera um að kenna. **-eco** lastvirði; sekt. **-igi** ásaka, lasta; ávíta, saka, kenna um. **-iği** láta sér á verða. **-ulo** sökudólgur; sakborningur. **-atesto** sönnun, vitni, vitnisburður. **kun-ulo** samsekingur. **re-iğo** ítrekun afbrots. **re-iğinto** síbrotamaður. **sen-a** saklaus, lastvar. **sen-igi** afsaka, sanna sakleysi (e-s). **sinnem-igo** sjálfsásökun. **mia-e** mín vegna.

kult/o **1** helgisiðir, guðsdýrkun, kirkjusíðir. **2** dýrkun. **-a** helgisiða-, dýrkunar-. **-i** *áhr* dýrka, tilbiðja, tigna.

kultiv/i *áhr* rækta, yrkja. **-o**, **-ado** ræktun, rækt. **-año** ræktaðar jurtir. **-ebla** ræktanlegur. **-ejo** ræktunarjörð. **-isto** ræktunarmaður, jarðyrkjumaður. **-atoro** ræktunarvél. **sen-ejo** akur sem liggur í tröð. **motor-ado** vélrækt. **ter-o** = **kultivado**. **vinber-isto** vínyrkjumaður.

kultivar/o *bún* afbrigði.

kultur/i *áhr* *lfe* **1** rækta. **2** kynbæta. **3** mennta. **-o** *lfe* *læk* **1** rækt, ræktun. **2** kynbætur. **3** menning, mennt. **4** gerlarækt. **korpa -o** líkamsrækt. **-a** menningar-. **-año** ræktaðir gerlar. **sen-a** ómenntaður, ósiðaður. **agro-o** akuryrkja, jarðrækt, landrækt. **arbar-o** skógrækt. **ğarden-o** garðrækt, garðyrkja. **sango-o** *læk* blóðræktun.

kulvert/o *byg* vegarræsi, lokaður stokkur undir vegi. **tub-o** *byg* pípa undir vegi til að veita burt vatni.

kumarin/o *efn* kúmarín.

kumin/o *gra* kúmen (*Cuminum (cuminum)*), kúmenjurt (sbr. **karvio**).

kumis/o hryssumjólkl.

kumul/i *áhr* *lög* hrúga saman. **-ado** samhrúgun.

kumulus/o *veð* bólstraský, bólstrar, klakkar, skýjabakki.

kun *mfr* **1** ásamt með, með. **2** við. (*Ath*. Ekki má nota **kun** í merkingunni **per**. **Kun** táknar aldrei tæki.) **-e** saman, ásamt. **-e -** ásamt með. **-a** sameiginlegur. **-año** sameining; safn. **-eco** sameiginleiki. **-igi** sameina. **-igi la brovojn** hleypa brúnum. **-igo** sameining. **sur-igi** *tæk* skara. **-iği** sameinast, vera saman, renna saman. **-iğo** samvöxtur, samruni. **-ulo** félagi, lagsmaður. **çi-** **-e** hér með, með þessu, hjálágt. **mal-e** út af fyrir sig; afsíðis. **ne-igebla** ósamrýmanlegur, ósamkvæmur. **seks-iği** hafa samræði við, samræðast. **seks-iğo** samræði, samfarir. **-agado** sameiginlegur verknaður. **-batali** *áhl* berjast saman. **-disciplo** samlærisveinn, annar lærisveinn, hinn lærisveinninn. **-ekzisti** *áhl* búa saman, vera saman, vera á sama stað og tíma. **-labori** *áhl* vinna saman, vinna með öðrum. **-ligi** tengja saman. **-meti** setja saman. **-militi** *áhl* vera saman í ófriði. **-okazi** *áhl* vera samtímis, gerast á sama tíma. **-porti** *áhr* taka með sér, vera með (e-ð). **-preni** *áhr* taka með sér. **-puși** *áhr* troða saman. **-regado** sameiginleg yfirráð. **-sidi** *áhl* sitja saman, setjast með. **-sido** fundur. **-tara** með umbúðum. **-veni** *áhl* koma saman. **-veno** samkoma, fundur. **-verki** *áhr* semja sameiginlega. **-vojağanto** förunautur.

Kunegund/a *per* Kúnigúnd.

kuniki/o *dýr* kanína (*Lepus cuniculus*). **-año** kanínukjöt. **-ejo** kanínubú; kanínugarður.

Kunlun/o *ldf* Kunlunfjöllin, Kunlun-Shan.

Kuomintang/o Kuomintang (kínverskur stjórnmálaflokkur sem Sun Yat Sen stofnaði).

kup/o blóðhorn, koppur.

kupe/o vagnklefi.

kupel/i *áhr* *efn* (um gull eða silfur) hreinsa, skíra. **-ado** hreinsun, skíring. **-ujo** hreinsunarker.

kuperozo/o *læk* húðroði í andliti, rósroði, brennivínsnef (= **rozacea akneo**).

Kupid/o, Kupidon/o *goð* Kúpídó (ástarguð).

kupli *áhr* *tæk* *útv* *eðl* **1** tengja, tengsla. **2** para saman (til æxlunar), láta maka sig. **3** = **kluçi**. **-o**, **-ado** *tæk* *eðl* **1** festing, tengsl. **2** tenging. **3** það að para (saman). **4** = **kluço**. **reaga -o** = **reakcio**. **-ilo** tengsl, kúpling. **çen-ado** keðjutengsl. **mal-i** **1** *áhr* losa sundur. **2** leysa.

kupoks/o = **kaupokso**.

kupol/o *her* **1** hvolfþak, hvolf. **2** hjálmhvolf.

kupon/o **1** vaxtamiði, arðmiði. **2** klippimiði, afklippingur; matarmiði. **respond-o** alþjóðasvarmerki.

kupr/o *bib* *efn* **1** kopar, eir (*Cu*). **2** (í biblíunni) brons. **-a** **1** kopar-, eir-. **2** eins og kopar á lit, koparlitur. **-i** *áhr* klæða kopar. **-ado** koparhúðun. **-año**

koparhlutur. **-ero** koparpeningur. **-isto** koparsmiður. **-ito** eiroxíð.

kur/i áhl 1 hlaupa; þjóta. 2 renna. 3 líða. **-o** 1 hlaup. **en -o** á hlaupum. 2 rennsli. **-ado** hlaup, rennsli. **-adi áhl** vera að hlaupa. **-anta** nútíma-, iðulegur; líðandi. **-egi áhl** geysast áfram, flýta sér. **-ejo ípr** 1 hlaupabraut. 2 skeiðbraut. 3 flu flugbraut. **-igi** 1 hleypa. 2 elta. 3 breiða út. **-isto** sag hlaupari. **al-i áhl** hlaupa til, hlaupa að. **antaŭ-a** undanfara-, boðandi. **dis-i áhl** hlaupa í allar áttir. **dis-igi** tvístra. **ek-i áhl** fara að hlaupa. **el-i áhl** hlaupa út; renna niður. **en-i áhl** hlaupa inn. **for-i áhl** flýja, strjúka; koma ekki á; líða hjá. **for-o** flótti. **kun-i áhl** hlaupa saman. **laŭ-i áhr** hlaupa eftir (e-u). **post-i áhr** elta. **post-o** elting, eftirför. **preter-i áhr** renna fram úr, hlaupa fram úr. **preter-a** sem líður fljótt framhjá. **preter-e** lauslega. **re-anta lfae læk** 1 afturkomandi; ítrekaður. 2 **re-anta febro** rykkjasótt. **tra-i áhr** 1 hlaupa í gegnum; renna í gegnum. 2 fara yfir. **trans-i áhl** 1 renna yfir, skreppa yfir. 2 **her** (um hermenn) strjúka. **glit-i áhl** fara á skautum, renna sér á skautum. **vet-o** kapphlaup; kappreið; kappróður.

kuraci áhr lækna, græða, veita læknishjálp. **-ado** lækni meðferð. **-ato** sjúklingur (í meðferð). **-ejo** heilsuhæli. **-ilo** lækning, lyf, meðal. **-isto** lækni. **-istaro** læknalið, lækna (á einum stað, bæ, o.s.frv.). **-arto** lækningafræði. **-oservo** heilsugæsla. **ne-ebla** ólæknaði. **best-isto** dýralækni.

kuraca/o appelsínulíkjör.

kuraĝ/a hugrakkur, hugprúður, djarfur, áræðinn. **-e** djarflega. **-o** dirfska, hugrekki, hugprýði, kjarkur. **-i áhr** þora, dirfast, hafa kjark. **-igi** telja hug í, uppörva, hvetja, eggja; gera djarfan, veita hugrekki. **-iĝi** styrkjast, verða hugrakkur. **-ulo** hraustur maður. **mal-a** ragur, huglaus. **mal-ulo** raggeit. **ne-a** hræðslugjarn. **re-igi** telja kjark í. **sen-a** hugsjúkur, kjarklaus, huglaus. **sen-igi** draga kjark úr. **nesen-igebla** óbugandi, óviðráðanlegur. **sen-ulo** raggeit, óþokki.

kurar/o vís kúrare. **-izo** 1 kúrareitrun. 2 kúrarenotkun.

kuratelo = **kuratoreco**.

kurator/o lög per 1 fjárhaldsmaður. 2 forráðamaður. 3 safnvörður. **-eco** 1 vernd, fjárhaldsmennska. 2 forráð, umsjón. 3 safnvarðarembætti.

kurb/a boginn. **-o stæ vís eðl** 1 bogalína. 2 ferill, kúrfa. **kloŝforma -o** bjölluferill. **karakteriza -o** kenniferill. **-aĝo** beygja. **-eco** bugða, beyging. **-igi** beygja, sveigja. **-iĝi** beygjast. **-iĝo** bugða, beygja. **-iĝema** bugðottur, krókóttur. **sen-igi** rétta við, jafna, slétta. **nivel-o** hæðarlína.

kurdo/o per Kúrði. **-a** kúrdískur. **K-io, K-ujo** ldf Kúrdistan.

kurent/o eðl (raf)straumur. **alterna -o** riðstraumur. **altfrekvenca -o** hátíðnistraumur. **kontinua -o** jafnstraumur. **magnetiga -o** segulmagnandi straumur. **portanta -o** fja burðarstraumur. **-oelemento fja** straumgjöf. **-intenso** straumstyrkur. **-okulmino rtae** straumhámark. **kirlo-o** hvirfilstraumur. **vok-o** fja kallstraumur.

kuret/o læk skafa, skröpunartól (líffæra). **-i áhr** skrapa, skafa út (t.d. leggöng). **-ado** skröpun.

Kuri/o per Curie. **-terapijo** læk Curie-lækningar.

kuri/o per kap 1 kúría, páfastjórn, páfahirð, páfaráð. 2 (í Róm) hús öldungadeildarinnar. 3 undirdeild ættkvíslar (hjá Rómverjum).

kurier/o 1 hraðboði. 2 (í tafli) biskup. **-a** sag hraðboða-. **-ŝipo** póstskip.

Kuril/oj ldf Kúrileyjar.

kurioza skringilegur, skrýtinn, kynlegur. **-aĝo** undarlegur hlutur, merkilegur hlutur. **-aĝisto** safnari sjaldgæfra hluta.

kurium/o efn kúrím, kúrín (Cm).

kurkuli/o dýr ranabjalla (*Curculio*).

kurkum/o gra gullinrót, túrmerík, kúrkúma (*Curcuma*).

kurl/o = **numenio**.

Kurland/o ldf Kúrland.

Kuroŝi/o ldf Kuroshio-straumur.

kurs/o 1 námskeið. 2 leið, stefna. 3 = **kurzo**. **-adi áhl** 1 fara, ganga. 2 (um peninga) vera í umferð. **-ano** námsmaður, þátttakandi í námskeiði. **el-igi** 1 víkja frá stefnunni. 2 taka úr umferð. **en-igi** 1 senda á leið. 2 setja í umferð.

kursiv/o skáletur. **-e** með skálettri. **-igi** skáletra.

kurt/a nýy stuttur, skammur. **-aj ondoj** stuttbylgjur. **-egaj ondoj** mjög stuttar bylgjur. **ultra-aj ondoj** örbylgjur.

kurtaĝ/o ver miðilsþóknun, umboðslaun.

kurten/o 1 gluggatjald; rúmtjald; forhengi. 2 fortjald; tjald. **-i áhr** útbúa með tjöldum. **fer-o** sag járnstjald. **flank-o** hliðartjald. **lat-o** rimlatjald. **pordo-o** dyratjald. **rul-o** rúllugardína.

kurtin/o her hula.

kuruk/o dýr gerðissöngvari (*Sylvia curruca*).

kurvimetr/o beygjumælir.

kurzo/o ver gengi, gangverð; verðlag, verð. **eksterborsa -o** gengi utan kauphallar. **oficiala -o** opinbert gengi, opinbert verð. **-altiĝo** gengishækkun. **-ofalo** gengislækkun, verðlækkun. **-okvoto** gengisskráning. **sen-a** óskráður (í kauphöll).

kusen/o 1 koggi, svæfill, sessa. 2 kantur, brún

(á knattborði). **-ego** dúnsæng. **-eto 1** lítill koddí 2 prjónakoddí, nálakoddí. **3** púði. **-tego** koddaver. **kap-o** höfuðkoddí, koddí (einkum í rúmi).

kusinet/o *tæk* lega (í vél).

kuskus/o *mat* kúskús.

kuskut/o *gra* hörhálmur (*Cuscuta*).

kusp/i *áhr* hrukka, brjóta (óeðlilega), verpa; ýfa. **-o** *stæ hús 1* hrukkun. **2** broddur, oddur; horn. **-a** yddur, oddmyndaður, oddlaga.

kuspid/o *lfæ* hnúður (á jaxli).

kustard/o = **kremaĵo**.

Kuŝ *inn* Eþíópía (heiti notað í biblíunni).

kuŝ/i *áhl* liggja. **-a** liggjandi. **-ado** það að leggjast, það að hvílast. **-ejo 1** hvíla, ból; bæli, greni. **2** grundvöllur. **3** (ár)farvegur. **4** lag. **-ema** slappur, latur, iðjulaus. **-emulo** letingi, svefnpurka. **-igi** leggja. **-iĝi 1** leggja sig; leggjast. **2** falla. **-ujo 1** botn. **2** (jarðar)lag. **kun-anto** rekkjunautur. **sub-i** *áhr* liggja undir. **tombo-i** *áhl* liggja, hvíla (í gröf).

kut/o *sag* brynþjörg. **maŝ-o** hringabrynja.

kutikl/o *gra* *lfæ* húð, skinn, himna (á dýrum og jurtum).

kutim/i *áhl* vera vanur. **-o** venja, siður, vani. **-a** venjulegur. **-e** venjulega. **-igi** venja. **-iĝi, al-iĝi** venjast. **al-iĝo** *læk 1* þol, nautnarþol. **2** það að venjast. **de-igi** venja (**je** = af). **de-iĝi, mal-i** *áhl* verða afvanur, verða óvanur. **eks-a** úreltur, genginn úr gildi. **ekster-a** óvenjulegur, óvanalegur. **kontraŭ-a** óvenjulegur. **ne-a** óvenjulegur.

kutireakci/o *læk* húðarviðbragð.

kuŭtr/o *sig* skúta, kúttur.

kuv/o ker, bali. **-ego** stórt ker, geymir. **-eto** skál. **ban-o** baðker. **bapt-o** skírnarfontur. **lav-o** þvottabali.

Kuvajt/o *ldf* Kúveit.

kuz/o bræðrungr, systrungr, frændi. **-ino** bræðrunga, systrunga, frænka.

kvadrant/o *stæ* hringsfjórðungur.

kvadrat/o *her 1* rúm ferhyrningur, ferningur. **2** *stæ* annað veldi. **3** *pre* áletrað stykki. **latina -o** rómverskt kvaðrat. **-a 1** fernings-. **2** fer-, t.d. **-a metro** fermetri. **3** í öðru veldi. **-a** ekvacio annars stigs jafna. **-a radiko** kvaðratrót, ferrót. **-i** *áhr* skipta í ferninga, ferskeyta. **-igi 1** höggva kant á, höggva ferstrendan. **2** hefja upp í annað veldi.

kvadratur/o 1 *stæ* ferskeyting. **2** *stj* þverstaða. **-a** *eðl* *veð* ferskeyttur.

kvadriceps/o *lfæ* ferhöfði.

kvadril/o *inn* (franskur) ferdans.

kvadriliard/o 1 kvaðrilljarður (10²⁷). **-ono** kvaðrilljarðasti hluti.

kvadrilion/o *stæ 1* kvaðrilljón (10²⁴) (=

kvariliono). **2** (í Bretlandi og Bandaríkjunum) = **duiliardo** (10¹⁵). **-ono** kvaðrilljónasti hluti.

kvadrirem/o *inn* forngrískt herskip með fjórum áraröðum.

kvadrupleks/a (um ritsímakerfi) kvaðrúplex-.

kvak/i *áhl* (um froska og endur) kvaka, kvakka. **-ado** kvak, kvakk.

kvaker/o kvevari. **-ismo** kvekaratrú.

kvalifik/i *áhr mfr 1* hæfa, gera hæfan. **2** skýra, skilgreina. **-ita** menntaður, hæfur. **-o** hæfileiki; menntun. **-a** (um lýsingarorð) sem kveður nánar á um (nafnorð).

kvalit/o 1 eiginleiki. **2** gæði. **3** eðli. **4** tegund. **-a 1** eðlis-. **2** = **kvalifika**. **alt-a** frábær, ágætur; fíngerður. **son-o** *eðl fja* hljóðeðli.

kvankam *mfr* þótt, þó að; en þó.

kvant/o *stæ* megin, magn, mæld, mergð, þyngd, tala, fjöldi. **-a** *mfr* stærðar-, fjölda-. **-eca** mikilleiks-, stærðar-, fjölda-. **-eco** mikilleikur. **elektro-o** *eðl* rafeindamagn. **materi-o** *eðl* efnismagn. **morbo-o** *læk töl* sjúkratala. **morto-o** *læk töl* dánartala. **nasko-o** *læk töl* fæðingartala.

kvantum/o *eðl 1* skammtur, mæld. **2** = **bosono**. **lum-o** = **fotono**. **-meĥaniko** skammtaafþræði. **-nombro** skammtatala. **-teorio** skammtafræði, skammtakenning. **energi-o** orkuskammtur. **gama-o** gammaskammtur, gammaútgeislunarskammtur, gammaögn.

kvar fjórir. **-a** fjórði. **-e** í fjórða lagi. **-o** fernd, ferna. **-iliardo** kvaðrilljarður (10²⁷). **-iliardono** kvaðrilljarðasti hluti. **-iliono** kvaðrilljón (10²⁴). **-ilionono** kvaðrilljónasti hluti. **-obla** fjórfaldur, fersfaldur. **-oble 1** fjórum sinnum. **2** í fernt. **-obligi** fjórfalda, fersfalda. **-ono 1** *tón* fjórðungur. **2** fjórðungsnóta. **-onigi** skipta í fernt. **-onhoro** stundarfjórðungur, kortér. **-onjaro** ársfjórðungur (= **trimestro**). **-opo** fjögurra manna hópur. **-opa** fern. **-ope** fjórir saman. **-cent** fjögur hundruð. **-dek** fjörutíu. **-centa** fjögurhundraðasti. **-deka** fertugasti. **-deklarulo** fertugur maður. **dek** - fjórtán. **dek-a** fjórtándi.

kvaranten/o sóttkví. **-i** *áhl* liggja í sóttkví. **-igi** leggja í sóttkví; halda í sóttkví.

kvarc/o *ste* kvars. **vitroida -o** kristallað kvars. **fum-o** reyk-kvars.

kvarcit/o *ste* kvarsít.

kvark/o *eðl* kvarki, kvarkur.

kvart/o *tón pre 1* ferund. **2** fjórðungsbrot, kvartó. **3** fjórðungur (lagarmál).

kvartal/o borgarhluti, hverfi.

kvartan/a *læk* (um hitasótt) sem kemur fjórða hvern dag.

kvarteron/o afkvæmi múlatta og hvítrar manneskju, ferblendigur.

kvartet/o *tón* kvartett.

kvartir/o *her* = **kantonmento**.

kvartirmastr/o hýsivaldur; varðbátsstjóri (á herskipi).

kvast/o rúgöl.

kvasi/o *efn* kvassía.

kvast/o skúfur, vöndur. **bul-o** skúfur.

kvaternar/o *jar* **1** kvarter, kvartertímabil. **2** kvarterjarðmyndun. **-a 1** *jar* kvarter-. **2** *efn* fjörgildur.

kvazar/o *stj* dulstirni.

kvazaŭ *mfr* eins og (sem þó ekki er), t.d. *li batalis - leono; li venis - reĝo*. **-diri** *áhr* segja óbeint. **-edzino** = **konkubino**. **-homo** gervikar, brúða. **-rimoj** ófullkomin rím. **-vira** karlmannlegur (um kvenmann). **-a** sem virðist; gervi-.

kver/ *vís* tækniforskeyti sem táknar 'þver'. **-profilo** þverskurðarmynd. **-sekca areo** þverskurðarflötur.

kver/i *áhl* **1** kurra (um dúfur). **2** talast saman með gæluorðum.

kverel/i *áhl* deila, rífast, eiga í erjum. **-o** deila, rifrildi. **-ema** deilugjarn.

kverk/o *gra* eik (*Quercus*). **verda -o** = **ileks-o**. **-aro** eikarskógur, eikarlundur. **-ido** eikargræðlingur. **ileks-o** steineik (*Quercus ilex*). **korko-o** korkeik (*Quercus suber*).

kvest/i *áhl* *nýy* safna peningum til góðgerðar, biðja ölmusu. **-o** ölmususöfnun. **-isto** ölmususafnari.

kvestor/o *per* **1** (hjá Rómverjum) gjaldkeri ríkisins. **2** gjaldkeri (á löggjafarþingi), fjármálafulltrúi, féhirðir. **3** (á Ítalíu) yfirlögreglustjóri. **-eco** gjaldkeraembætti. **-ejo** gjaldkerastofa.

kvetur/o (við öldungadeild eða fulltrúadeild) **1** gjaldkeraembætti. **2** gjaldkerastofa.

kviet/a **1** friðsamlegur, kyrr; straumhægur. **2** rólegur, spakur. **3** taminn. **-e 1** friðsamlega. **2** rólega. **-o, -eco** kyrrð, friður; ró. **-igi 1** róa, friða, spekja. **2** temja. **-igilo** róandi lyf. **-iĝi** minnka; lægja; róast, kyrrast. **-iga** róandi. **-ismo** *kri* sálarró, dulræn kenning. **mal-a 1** hávær, ofsafenginn. **2** stormasamur; æstur. **mal-eco** óró, æsingar; kvika. **ne-**

igebla óstillandi.

kvik/o *gra* **1** húsapuntur (*Agropyrum repens*). **2** (= **agropiro**).

kvik/i *ská* = **kviviti**.

kvín fimm. **dek** - fimmtán. **-a** fimmti. **-e** í fimmta lagi. **-o** fimma. **-iliardo** kvintilljarður (10^{33}). **-iliardono** kvintilljarðasti hluti. **-iliono** kvintilljón (10^{30}). **-ilionono** kvintilljónasti hluti. **-obla** fimmfaldur. **-oble** fimm sinnum. **-ono** fimmti hluti, fimmtungur. **-ope** fimm saman. **-cent** fimm hundruð. **-dek** fimmtíu. **-deka** fimmtugasti. **dek-a** fimmtándi.

Kvinsland/o *ldf* Queensland (ríki í Ástralíu).

kvint/o *tón* kvint, kvintur, fimmund.

kvintal/o **1** (í Bretlandi) 100 pund, hundrað libs. (u.þ.b. 50 kg). **2** hundrað kílógrömm.

kvintesenc/o kjarni, mergur.

kvintet/o kvintett.

Kvintilian/o *per* Kvintilianus (rómverskur rithöfundur).

kvintiliard/o **1** kvintilljarður (10^{33}). **-ono** kvintilljarðasti hluti.

kvintilion/o *stæ* **1** kvintilljón (10^{30}) (= **kvini-iono**). **2** (í Bretlandi og Bandaríkjunum) = **triiliono** (10^{18}). **-ono** kvintilljónasti hluti.

Kvinto-Kurci/o *per* Quintus-Curtius (rómverskur sagnfræðingur).

Kvirinal/o *sag* **1** Kvirinalhæð. **2** Kvirinalborg (forsetabústaður á Ítalíu).

kvit/a laus (við skuld), kvittur. **-e** kvitt, við erum jafnir; alveg búið, alls ekki. **-igi** leysa undan. **-iĝi** verða laus, verða kvittur.

kvitanc/i *áhr* kvitta, gefa kvittun. **-o** kvittun. **-marko** kvittunarmarki.

kvivit! *mfr* kvak!, tíst!. **-i** *áhl* tísta.

kvocient/o *stæ* deild, útkoma (í deilingu).

kvodlibet/o *vís* samtíningur, syrpa.

kvorum/o *lög* lögmaður fjöldi, tilskilinn fjöldi (fundarmanna svo að fundur sé ályktunarfær).

kvot/o **1** hluti, hlutur, hlutdeild, kvóti. **2** söluverð. **-o de interezoj** *ver* *efh* vaxtaþrösentu. **-o de plusvaloro** *efh* virðisaukaskattur. **-i** *áhr* skrá (verð). **-igo** skráning, skráð verð. **profit-o** *ver* *efh* arður, ágóðahlutur.

¹**L, l** *mfr* 16. stafur esperanto-stafrófsins.
²**L** 1 **L-**, t.d. **L-fero** vinkill, vinkiljárn. **2** (í rómverskum tölum) **L** = 50, *la LXX* Septuaginta (grísk þýðing Gamla testamentisins). **3** latína, á latínu.
³**l** (í skammstöfunum) a) = **lando**, t.d. **Rusl.** = **Ruslando**; b) = **linio**; c) = **liro**; d) = **litro**.
l/o *mfr* ell (heiti bókstafsins l).
¹**la** *mfr* hinn, hin, hið, -inn, -in, -ið.
²**la** *tón* la, A.
lab/o *tæk* = **laboratorio**.
labar/o *sag* labarum (fáni Konstantínusar keisara).
laberdan/o saltaður þorskur.
labferment/o = **ĉimozino**.
labi/o *lfæ* **1** vör, barmur, fellng. **2** *gra* blómvör. **-ata** varalaga. **-acoj** varablómaætt (*Labiatae*).
labial/o *hlj* varahljóð. **-a** varamæltur.
labil/a *eðl* óstöðugur, hvikull, ótraustur. **-o** *veð* óstöðugleiki.
labiodental/o *hlj* tannvaramælt hljóð. **-a** tannvaramæltur.
labirint/o *hús* **1** völungarhús. **2** *lfæ* flækja, vefur. **-a** margflæktur, vandrataður.
labor/i *áhl* **1** vinna, starfa. **2** erfiða, strita. **3** ólga, gerjast. **-o** *hag fél eðl* **1** vinna, starf, atvinna. **2** þrek. **3** verkamannastéttir. **utila -o** *eðl* þarft verk. **preterdeva -o** yfirvinna. **-a** vinnu-. **-ado** vinna. **-aĵo** vinnustykki, gerð. **-anto** starfsmaður. **-ejo** **1** vinnustaður, verkstæði. **2** *kvi* vinnustofa. **3** = **laboratorio**. **-ema** iðinn, kostgæfinn, duglegur. **-estro** verkstjóri, umsjónarmaður. **-igi** veita (e-m) atvinnu. **-ilo** verkfæri. **-isto** **1** verkamaður, daglaunamaður. **2** *dýr* vinnumaður; vinnubýfluga. **-ista partio** verkamannaflokkur. **-istaro** verkamannastétt. **min-isto** námumaður. **fer-isto** járnvinnumaður. **ter-isto** landbúnaðarverkamaður, vinnumaður. **-ulo** = **laboranto**. **-daŭro** vinnutími. **-donanto** vinnuveitandi, atvinnurekandi. **-loko** starfsstöð, atvinnustöð. **-nekapablo** óhæfni til vinnu. **-perejo** vinnumiðlunarskrifstofa. **el-i** *áhr* mynda, framleiða, þróa. **el-ado** útskýring; þróun. **el-aĵo** endanleg vara. **el-iĝi** þróast. **kun-i** *áhl* vinna saman. **kun-ado** **1** samvinna. **2** samstarf (með óvinum). **mal-ema** latur, iðjulaus. **mal-emeco** iðjuleysi, leti. **mal-emulo**, **mal-ulo** letingi, iðjuleysingi. **per-i** *áhr* vinna fyrir. **plus-o** yfirvinna. **por-a** fyrir vinnu. **pri-i** *áhr* vinna að, vinna úr, verka, rækta, laga, smíða. **pri-ado** vinnsla, meðferð, vinna. **pri-iteco** vinnubrögð. **repri-i** *áhr* endurvinnna, endurnýta. **sen-a** vinnulaus; atvinnulaus. **sen-eco** vinnuleysi; atvinnuleysi. **sen-ulo** **1** atvinnuleysingi. **2** letingi. **tro-i** *áhl* vinna of mikið.

tro-ado of mikil vinna, of mikil áreynsla. **ĉen-i** *áhl* vinna við færiband. **hejm-o** heimavinna. **man-o** handavinna. **pun-o** hegningarvinna. **ŝvit-o** vinna fyrir ónógt kaup. **tag-i** *áhl* vinna fyrir launum frá degi til dags, vinna daglaunastarf. **tag-isto** daglaunamaður. **temp-i** *áhl* vinna fyrir tímakaup.
laboratori/o tilraunastofa; rannsóknastofa. **-a helpant(in)o** aðstoðarmaður á efnarannsóknastofu (eða tilraunastofu).
labr/o *dýr* varafiskur (*Labrus*). **-edoj** varafiskaætt (*Labridae*).
Labrador/o *ldf* Labrador; Markland.
labrak/o *dýr* (hafs)aborri (*Labrax*).
laburn/o *gra* gullregn (*Laburnum*) (= **orpluvo**).
lac/a **1** þreyttur, lúinn, uppgefinn. **2** leiður. **-eco** þreyta. **-igi** þreyta. **-iga** þreytandi. **-iĝi** **1** þreytast. **2** verða leiður. **mal-iĝi** hressast. **mal-a** hress. **mal-iĝo** hressing, huggun, linun. **ne-igebla** óþreytandi. **sen-a** þrotlaus.
Lacedemon/o *sag* Lakedemon, Sparta. **-ano** Lakedemoni.
lacert/o *dýr* eðla (*Lacerta*). **-edoj** eðluætt (*Lacertidae*). **-uloj** eðlur (*Lacertilia*).
laĉ/o **1** reim, þvengur, lindi. **2** band. **-i** *áhr* **1** reima. **2** hindra, hefta. **-tirilo** = **tredilo**. **-truo** reimargat. **-oŝuo** reimaskór. **mal-i** *áhr* leysa, reima frá. **inter-i** *áhr* flétta saman.
lad/o blikkplata, blikk. **-aĵoj** blikkvörur. **-aĵisto** blikksmiður, þjátrari. **-isto** pottabætari. **plumb-o** blýþynna. **fer-o** járnþynna. **gut-o** byg dropabrák. **ondo-o** bárujárn. **en-igi** láta í dós, sjóða niður. **-bendo** bandajárn. **-bovaĵo** niðursoðið nautakjöt. **-lakto** dósamjólk.
Ladislao *per* Ladislás, Ladislav.
Ladog/a lago *ldf* Ladogavatn.
Laert/o *per* Laertes (Arkisússon, faðir Ódyss-eifs).
laf/o *ste* hraun, hraunlag.
Lafonten/o *per* La Fontaine (franskur dæmisagnahöfundur, 1621–1695).
lag/o vatn, stöðuvatn. **Ĝeneva -o** Genfarvatn.
La Grandaj L-oj vötnin miklu. **-a** vatna-. **-eto** tjörn, stöðupollur.
lagenari/o *gra* = **kalabasujo**.
lagop/o *dýr* rjúpa, dalrjúpa (*Lagopus (lagopus)*). **alpa -o**, **monta -o**, **muta -o** rjúpa (*Lagopus mutus*). **skota -o** skosk rjúpa (*Lagopus skoticus*).
lagotrik/o *dýr* loðapi (*Lagothrix*).
lagr/o *tæk* lega (í vél). **glob-o** kúlulega. **rul-o** keflalega.
Lagranĝ/o *per* Lagrange (franskur stærðfræðingur). **-a** Lagrange-, sem Lagrange uppgötvaði.

lagun/o lón.

Lahor/o *ldf* Lahore.

laik/o **1** leikmaður. **2** ósérfróður maður. **-a** leikur, ósérfróður; andstæður prestastéttinni (= **kontraŭklerika**). **-eco** það að vera falinn leikmönnum í hendur.

Laj/o *per* Lajos (konungur í Þebu og faðir Ödipusar).

lak/o lakk, gljálakk. **-i** *áhr* gljákvoða, bera lakk á, fernisera, lakka. **-aĵo** listmunur úr lakki. **ŝprucado** sprautun, lakksprautun. **ungo-o** naglalakk.

lake/o **1** þjónn (höfðingja), hirðþjónn. **2** þý, skósveinn. **-aro** þjónustufólk, allir þjónar höfðingja. **-ejo** biðstofa hirðþjóna. **-eto** vikapiltur.

lakmus/o *efn* **1** lakkmús. **2** = **-a papero**. **-a papero** lakkmúspappír.

Lakn/o *ldf* Lucknow.

Lakon/o *per* Lakonífumaður, Lakonífubúi. **-a** lakoníu-, lakonískur. **-ujo** *ldf* Lakonía.

lakon/a gagnorður. **-eco** stuttleiki. **-ismo** meitluð orð, kjarnyrði.

lakrimal/o *lfæ* tárabein.

laks/o *læk* niðurgangur. **-etigi** hreinsa niður. **-etiga** *lyf* niðurhreinsandi. **-igo** hreinsun. **-igi** hreinsa niður. **-iga** hreinsandi. **-a medikamento**, **-igilo** hægdalyf.

Lakŝmi/a *trú* Laksmí.

lakt/o mjólk. **kokosa -o** kókosmjólk. **-a** **1** mjólkur-. **2** mjólkurlitaður. **la L-a Vojo** *stj* Vetrarbrautin. **-a vitro** mjólkurgler. **-i áhl** mjólka, gefa mjólk. **-anta bovina** mjólkurkýr. **-aĵo** mjólkurvara. **-ato** *efn* mjólkursýrusalt. **-a acido** mjólkursýra. **-eca** mjólkurlitaður. **-ejo** mjólkurbúð. **-isto** mjólkursali. **-umo** svil, mjólk (fiska). **-acido** mjólkursýra. **-albumino** *efn* mjólkurhvíta. **-odukto** *lfæ* mjólkurrás. **-odensometro** mjólkurþykktarmælir. **butero-o** áfir. **kalko-o** kalkvatn, kalkblanda. **lad-o** dósamjólk.

laktari/o *gra* mjólkursveppur, glætusveppur (*Lactarius*).

laktaz/o *efn* laktasi, mjólkursykurkljúfur.

laktoflavin/o *vís* laktóflavín.

lakton/o *efn* laktón.

laktoz/o *efn* laktósa, mjólkursykur.

laktuk/o *gra* (höfuð)salat (garðjurt) (*Lactuca*, einkum *L. sativa*).

laktukari/o *lyf* salatópíum.

lakun/o *lfæ* glufa, gátt, hvæll.

lam/a **1** haltur. **2** óstöðugur, valtur. **3** ófullkominn, ófullnægjandi, gallaður. **-e** haltur; óstöðugt. **-i áhl** **1** vera haltur; ganga haltur. **2** ganga illa. **-igi** helta, lama. **-ulo** haltur maður. **-bastono** hækja.

lam/o *dýr* lamadýr (*Lama (glama)*).

lama/o lama, búddamunkur. **-ejo** lamaklaustur.

-ismo lamatrú. **ĉef-o** höfuðlama (= **Dalai-lamao**).

lambd/o *lfæ* lambda.

lambda *mfr* lambda, 11. bókstafur gríska stafrófsins (Λ, λ).

Lambert/o *per* Lambert.

lambrekin/o *hús* kappi, skraut (úr tré eða dúki) yfir tjaldhimni, gluggatjaldi o.fl.

lamel/o *gra* þynna, flaga, blað. **-fungo** = **agari-ko**, **agarikaco**.

lamen/o *tæk lfæ* þynna, plata, skíð. **kibrila -o** súþynna. **-a** myndaður af þynnum; þunnur og flatur. **-igi** þynna, fletja í þynnur. **-igebla** *tæk* sem hægt er að þynna. **-igi** klofna í þynnur. **ligno-o** spónn, tréþynna. **-brankulo** samloka (*Lamelli-branchia*).

lament/i *áhl* kveina, kvarta, barma sér. **-o**, **-ado** harmatölur, sorgarkvein. **La Lamentadoj** = **Plorkanto de Jeremia**. **-inda** sorglegur, hörmulegur, aumkunarverður.

lami/o *gra* **1** tvítönn (*Lamium*). **2** goð ófreskja (í forngrískri goðafræði).

laminari/o *gra* þari (*Laminaria*).

laminat/i *áhr* *tæk* þynna (málma). **-ejo** málmþynnustæði. **-ilo** vél til að þynna með málma.

lamn/o *dýr* hámeri (*Lamna*).

lamp/o **1** lampi. **2** ljós, ljósapera. **-eto** lítill lampi. **-ingo** *rtæ* perustæði. **-isto** lampakveikjari. **-lume** við lampaljós. **-ŝirmilo** lampaskermur. **ark-o** bogaljós. **blov-o** lóðlampi. **dormo-o** náttlampi. **fulmo-o** flasspera, leifturpera. **gas-o** gasljós. **kontrol-o** viðvörunarljós. **leg-o** leslampi. **lut-o** *tæk* lóðlampi. **min-o** námulampi. **neon-o** *rtæ* neonljós. **pend-o** = **lustro**. **poŝ-o** vasaljós. **mur-o** veggljós. **signal-o** *rtæ fja* viðvörunarljós, merkjaljós. **star-o** standlampi. **tablo-** borðlampi.

lampion/o skrautlampi, pappírslampi.

lampir/o *dýr* ljósormur (*Lampyrus*) (= **lum-vermo**), glætuormur.

lan/o **1** ull. **2** ullargarn. **-a** ullar-, úr ull. **-aĵo** ullarefni. **-eca** ullarkenndur. **-ero** ullarlagður. **sen-igi** rýja, klippa. **-felo** gæra, gæruskinn, ullarreyfi. **-graso** ullarfeiti. **-kasko** ullarhetta. **-tondo** rúning, ullarklipping. **barb-o** = **lanugo**. **2. kard-o** kamba, kembulopi. **komb-o** kambgarn. **plumb-o** blýull. **ŝaf-o** reyfi. **vitro-o** glerull. **tut-a** alullar-.

lanc/o lensa, burtstöng, spjót. **-eto** *læk* smáhnífur, skurðhnífur. **-isto** kesjuriddari. **-oforma** lensulaga, spjótлага. **ĵet-o** *íþr* kastspjót.

Lancelot/o *per* Lancelot.

lancin/i *áhl* *læk* hafa sáran sting. **-ado** stingur.

-a stingandi.

lanĉi *áhr* **1** setja á flot, setja fram. **2** koma (e-u) á framfæri. **-o**, **-ado** framsetning.

land/o **1** land. **2** fósturjörð. **3** þjóð. **-a** þjóð-, þjóðar-, lands-. **-ano** íbúi (lands). **-ido** innfæddur maður. **-interno** *ldf* uppland, uppsveitir, innsveitir. **ali-a** erlendur, útlendur, útlenskur. **ali-ano**, **ali-ulo** útlendingur. **ekster-o** útlend. **ekster-aj aferoj** utanríkismál. **ministro pri la ekster-aj aferoj** utanríkisráðherra. **ekster-e** erlendis. **en-a** innanríkis-. **kun-ano** samlandi. **nenies-o** *her* einskismannsland; eigandalaust land. **sam-ano** samlandi. **tut-a** þjóðar-, lands-. **duk-o** hertogadæmi. **fremd-o** erlent ríki. **hejm-o** fósturjörð, föðurland. **kuk-o** kökulant. **mir-o** undraland. **patro-o** = **patrujo**. **princ-o** furstadæmi. **reĝ-o** konungsríki. **Finn-o** Finnland. **Skot-o** Skotland. **Sved-o** Svíþjóð. **Svis-o** Sviss. **Dan-o** Danmörk.

landaŭ/o landá, fjórhljólavagn með skerm yfir hvorum enda.

lang/o *lfæ læk mat* **1** tunga. **2** kólfur (í klukku). *teni sian -on, kateni sian -on en la buŝo* þegja, halda kjafti. *elŝovi la -on* reka út úr sér tunguna. *ŝvebi sur la -o* hafa orðið á vörunum. **-a** tungu-. **-i áhl** spila með tunguhöggum. **-eto** **1** lítil tunga. **2** *tæk* mondag? (á vog); tunga (í hljóðfæri). **akra-a** tunguhvass. **fals-a** fláráður. **hund-o** seppatunga. **ter-o** *ldf* tangi, oddi. **-opinto** tungubroddur. **-trinki áhr** lepja. **vermo-uloj** *dýr* eðluættkvísl (*Rhiptoglosse, Vermilingvæ*).

langust/o *dýr* sjávarkrabbi (= **palinuro**).

Langvedok/o *ldf* Langvedoc (hérað í Suður-Frakklandi).

langvor/o *ská* magnleysi, slen, deyfð. **-a** slappur, magnalaus, daufur. **-i áhl** vanmegnast, veslast upp; dofna.

lani/o *dýr* þyrnisvarri (*Lanius*) (= **greka pigo**), spögrípur.

laniari/o *dýr* varðhundur (*Canis familiaris lanarius*) (= **korthundo**).

Lanka/o Srí Lanka (= **Cejlono**). **-ano** Srí Lanka-maður. **-a** srílankskur.

Lankastr/o *per* Lancaster.

lanolin/o *efn* lanolín, ullarfiti.

lant/a *nýy* seinn, hægur. **-i áhl** slæpast. **-e** hægt, seint, hæg-. **-mova** hægfara, seinlegur; leiðinlegur.

lantano/o *gra* **1** eldkróna (suðrænn runni, ræktaður í gróðurhúsum) (*Lantana*). **2** *efn* lantan, lanþan (*La*). **-ido** lantaníð, lanþaníð **-ida kuntirígo** lantaníðsamdráttur, lanþaníðsamdráttur.

lantern/o **1** ljósker, skriðljós. **2** (í vita) ljósklefi. **magia -o** skuggamyndavél. **-ego** siglingarljós, viti.

-isto ljóskerakveikir.

lanug/o *gra* **1** dúnn. **2** hýjungur. **-a** **1** dúnmjúkur. **2** hýjungslægur. **-aĵo** dúnsæng. **-ero** dúnfjóður.

Lao-Ce = **Laŭzi**.

Laodami/a *per* Laódamía (dóttir Bellerófontess).

Laodike/o *sag* Laódíkea.

Laokoon/o *bók* *fag* Laókóon (hofgoði Apollons).

Laos/o *ldf* Laos. **-a** laoskur. **-ano** Laosi, Laosbúi.

lap/o lappa, loðgras (*Lappa*).

lap/o = **lapono** *per*. **L-lando** *ldf* Lappland (= **Laponujo**).

lapar/o *lfæ* kvið-, kviðar-, kviðarhols-. **-skopio** kviðarholsspeglun. **-tomio** holskurður.

La-Paz/o *ldf* La Paz (höfuðborg Bólívíu).

lapidar/a **1** meitlaður. **2** orðspar.

lapis/o *efn* vítissteinn (= **infera ŝtono**).

lapit/o *god* Lapítí (frá Þessalíu).

La-Plat/o *ldf* La Plata (borg í Argentínu).

lapon/o *per* Lappi, Sami. **-a** lappneskur. **la -a lingvo** lappneska. **L-io**, **L-ujo** *ldf* Lappland.

lapsan/o *gra* héraffill (tvíær garðjurt með gulum fíflum, fjölgast við sjálfsáningu) (*Lapsana*).

lar/o *dýr* máfur (*Larus*). **-edo** *oj* máfaætt (*Lari-dæ*) (= **mevoj**).

Lar/oj inn (há Rómverjum) húsgoð, heimagoð.

lard/o flesk, spik. **-a** flesk-; spikaður. **-i áhr** fleskja, mörva. **-ero** *mat* flesksneið. **-ilo** flesknál. **-umi áhr** þekja flesksneiðum. **-haŭto** para (á fleski).

larg/e *sig* **1** fyrir skávindi. **2** *tón* mjög hægt.

larg/a **1** breiður. **2** víður; víðáttumikill. **3** örlátur, frjálsslyndur. **-e** örlátlega, frjállega. **-o** breidd; vídd. **-aĵo** breidd, dúkur. **-eco** **1** breidd, vídd. **2** veglyndi, frjálsslyndi. **-igi** **1** glenna sundur. **2** víkka, breikka. **dis-igi** breiða út, færa út. **dis-igi** breiðast út. **laŭ-e** á breiddina. **mal-a** þröngur, mjór. **pli-igi** breikka, víkka. **figro-o** fingursbreidd. **man-o** *bib* þverhönd, þverhandarbreidd. **trak-o** sporvídd. **vetur-o** akrein.

larik/o *gra* lævirkjatré, lerki, lerkir (*Larix*).

laring/o *dýr* *lfæ* barkakýli. **-a** *hlj* barkakýlis-. **-a frikativo** raddbandaönghljóð. **-ismo** *læk* raddbandakrampur. **-ito** barkakýliskef, barkakýlisbólga, hálsbólga, raddbandakvef. **-ologo** barkakýlislæknir. **-ologio** barkakýlisfræði. **-oskopio** barkakýlisspeglun. **-otomio** barkakýlisskurður.

larm/o **1** tár. **2** dropi. **-a** tára-. **-i áhl** tárast; gráta. **-iga** tára-, sem veldur miklum tárur. **-iga gaso** táragas. **pri-i** gráta (e-ð).

larv/o *dýr* 1 lirfa. 2 seiði.

las/i *áhr* 1 láta, fá, láta eftir. 2 sleppa, skilja eftir, afhenda. 3 leyfa. 4 fara frá, yfirgefa. *Ath. að lasi þýðir ekki sama sem igi. Ber einnig að forðast að nota nafnhátt í germynd eftir lasi þegar merkingin krefst nafnháttar í þolmynd.* -o, -ado 1 leyfi. 2 yfirgefning. -itaĵo afgangur, leifar. al-i *áhr* hleypa, sleppa (inn eða að), leyfa. de-i *áhr sig* leggja niður, setja niður; setja af; láta falla. el-i *áhr mfr* láta út, sleppa út. el-o útsending. el-a klapo öryggisloki (á gufuvél o.s.frv.). el-ilo hemill (í úri). el-tubo púströr. en-i *áhr* hleypa inn. for-i *áhr* 1 yfirgefa. 2 hætta við, falla frá. for-o yfirgefning. for-ita yfirgefinn. for-ito 1 yfirgefinn maður. 2 sig yfirgefið skip. for-iteco einmanaleiki. netra-a loftþéttur. nefor-ebla ómissandi. post-i *áhr* 1 skilja eftir. 2 arfleiða að. testamenta post-aĵo dánargjöf, erfðagjöf preter-i *áhr* sleppa fram hjá; ganga fram hjá; sjást yfir. preter-o yfirsjón, skyssa. re-i *áhr* setja aftur í fyrri stöðu; hressa við aftur. sin re-i slappa af. re-ado afslöppun. tra-i *áhr* sleppa í gegn, hleypa í gegn. tra-ebla, tra-iva *efn* gagnfærligur, gljúpur. lumtra-iva glær. flank-i *áhr* sleppa, vanrækja. fumel-ilo reykháfur, strompur. liber-i *áhr* láta lausan; láta eiga sig. sangel-o blóðtaka. sangel-i *áhr* taka blóð.

Lasa/o = Lasso.

lasciv/a *ská* lostafullur, lostasamur, saurlífur, munaðarlífur.

laser/o *eðl* leysir. -radio leysigeisli.

Lass/o *ldf* Lhasa (höfuðborg Tíbets).

last/a 1 síðastur, seinastur. 2 síðastliðinn. -e síðast. -aĵo síðasti hlutur. -atempe á síðari tímum, á seinni árum. antaŭ-a næstsíðastur. praantaŭ-a þriðji síðasti.

lasteks/o lastex.

lat/o spíra, langband. -aĵo grind. fer-o, ŝtel-o *tæk* járnband. -kurteno, -a ŝutro = persieno.

lateks/o = laktosuko.

latent/a *læk* dulinn, hulinn, leyndur, sem ekki ber á.

later/o *stæ* (í rúmfræði) hlið, hliðarlína. ĉeorta -o hlið réttis horns. -a hliðar-. -e til hliðar, frá hliðinni. du-a tvíhliða. plur-o marghyrningur. tri-o þríhyrningur. kvar-o ferhyrningur, fjórhlíða flötur. kvin-o fimmhliða flötur, fimmhyrningur, o.s.frv. egal-a jafnhliða.

lateral/o *hlj* hliðarhljóð. -a hliðmæltur.

Lateran/o *inn* Lateranhöll. -a Lateran-.

laterit/o *ste* laterít.

Lati/o *inn* Latíum. -ano Latverji.

latifundi/o *sag* stórjörð.

latimeri/o *dýr* bláfiskur (*Latimeria*).

latin/o *mfr* latína. -a 1 latneskur, latínskur. 2 rómverskur. -e á latínu. -aĵo latína, latneskt rit. kelnera -o hrognalatína. -eco 1 það hvernig maður skrifar latínu. 2 rómversk menning. -ida rómanskur. -idaj lingvoj rómönsk mál. -igi 1 gera latneskan, stæla eftir latínu. 2 gera rómverskan; gera rómversk-kaþólskan. -ismo latínusletta. -isto latínumaður. nov-a nýlatneskur.

latin/o *sag per* 1 Latverji. 2 rómversk-kaþólskur maður (í Austurlöndum). -a latneskur. -ujo *ldf* = Latio. -ida rómanskur.

latir/o *gra* villiarta, ertugras (*Lathyrus*). aroma -o ilmerta, ilmaun (*L. odoratus*) = bonodorpizo. -ismo *læk* villiertueitrun.

latis/o rimlar, spelir. -trabo burðargrindarbjálki. -masto grindastólpi. lat-o rimlagrind. -pordo rimlahlið.

latitud/o *ldf* breidd, hnattbreidd. cirklo de -o breiddarbaugur. mez-o miðbaugsfirð.

Laton/a *god* Letó (móðir Apollons og Artemisar).

latre/o *gra* (sníkjujurt af brönugrasaætt) (*Lathraea*).

latrin/o kamargryfja, salerni, vanhús.

latron/o *ská* ræningi.

latun/o látún, messing. -a instrumento málmblásturshljóðfæri. -a messings-, látúns-. -aĵo látúnslát.

latv/o = letono. L-io, L-ujo *ldf* Lettland.

laŭ *mfr* 1 samkvæmt, eftir. 2 (óæskileg notkun) yfir, eftir, t.d. *nuboj kuris laŭ la ĉielo* er óæskilegt mál. Ber að nota **sur** í stað **laŭ**. 3 áfram, við. -mia opinio að mínu áliti. - ordo alfabeto í stafrófsröð. -a samkvæmur. -igi samræma. -dire eins og sagt er. -eble eins og hægt er. -iri *áhr* fara (t.d. veg), fara eftir. -mezure eftir máli. -vice eftir röð, í réttri röð. -bezone eftir þörfum. -longe langs eftir, á langveginn.

laŭb/o *gar* laufbogi, laufhvelving; tjaldbúð, laufskáli.

laŭd/i *áhr* lofa, hrósa, hæla. -o lof, hrós. -a lof-, lofsamlegur. -inda lofsverður. mal-i *áhr* niðra, lasta, skamma, gagnrýna. mal-a rýrandi, niðrandi. mal-o last, rýrð, niðrun. mal-ema lastgjarn, aðfinnslusamur. mal-inda lastverður. mal-indaĵo lýti. mem-o, sin-o sjálfslof, sjálfshól, gort.

laŭdan/o *lyf* ópíumdropar (*laudanum*), ópíumseyði.

laŭntenis/o = gazonteniso.

Laŭr/o *per* Lára.

laŭr/o *gra* 1 lárviður (*Laurus*). 2 lárviðarsveig-

ur. **3 -oj** orð, afrek. *riposi sur siaj -oj* hvíla sig eftir unnin afrek.

laŭreat/o sigurvegari, verðlaunahafi.

Laŭrenc/o *per* Lárentsús, Lárentús.

laŭrenci/o *efn* lárensíum, lárensín (*Lw*).

laŭs/o *dýr* lús. **foli-o** = **afido**. **hom-o** = **pediko**.

lit-o = **litcimo**. **plant-o** = **afido**. **pub-o** = **ftiro**. **vin-o** = **filoksero**.

laŭt/a hár, hávær. **-e** hátt, upphátt. **-ega** mjög hár, ærandi. **-igi** hækka, gera hærri. **-iĝi** hækka, verða hærri. **mal-a** mjúkur, mildur, lágur. **mal-e** lágt. **mal-igi** lækka, gera lægri. **mal-iĝi** lækka, lægjast. **-legi** lesa upphátt. **-parolilo** gjallarhorn.

Laŭzan/o *ldf* Lausanne (borg í Sviss).

lav/i *áhr* **1** þvo. **2** falla yfir, skolast yfir. **sin -i**, **-iĝi** þvo sér, þvo af sér. **-o**, **-ado** **1** það að þvo, þvottur. **2** *læk* skolun, dæling. **-ejo** þvottahús; þvottastöð; þvottastæði. **-isto** þvottamaður. **-istino** þvottakona. **-ujo** þvottaskál; þvottabali, þvottastampur. **-umi** = **tuĉi**. **-butiko** þvottahús (fyrirtæki). **-maŝino** þvottavél. **-oŝtono** þvottasteinn. **-tabulo** þvottabretti. **el-i** *áhr*, **for-i** *áhr* þvo af. **tra-i** *áhr* skola, hreinsa, fossa. **frot-i** *áhr* skrubba. **or-isto** gulleitarmaður. **sku-i** *áhr* skola (með því að hrista). **ŝton-ujo** = **lavoŝtono**. **vaz-ejo** uppþvottaklefi.

lavab/o nýy þvottaborð.

lavang/o snjóflóð, snjóskriða.

lavend/o *gra* lofnarblóm, lavendill (ilmjurt) (*Lavandula*). **-a akvo** lavendilvatn. **-a oleo** lavendilolía, ilmolía.

laz/o (kast)snara. **-i** *áhr* veiða með kastsnöru.

lazanj/o *mat* lasagna (ofnbakaður ítalskur réttur úr kjöthakki, osti og tómatsósu með pastaböndum milli laga).

Lazar/o *per* Lasarus. **-ano**, **-isto** Lasarusmunkur.

lazaret/o *læk* **1** sóttvarnarhús (á skipi). **2** hermannasjúkrahús. **-trajno** spítalalest.

lazaron/o *inn* betlari frá Napólí.

lazur/o **1** heiðblámi, himinblámi, lasúr. **2** heiður himinn. **-ŝtono** lasúr. **-a** himinblár, lasúrblár.

lazurit/o *ste* lasúrsteinn.

le/o *sig* **1** hléborði, skjólborði. **2** = **levo**. **-e** = **mallofe**.

Lea *per* Lea.

Leandr/o *per* Leandros.

Lebanon/o *ldf* Líbanon(fjöll).

lecion/o **1** lexía. **2** kennslustund. **3** kenning. **4** lesháttur. **-aro** námskeið.

lecidid/o *gra* (*Lecythis*). **-acoj** parahnetuætt (*Lacythidaceæ*).

lecitin/o *efn* lesitín.

led/o leður. **-a** leður-, úr leðri. **-aĵoj** **1** leðurvörur. **2** taumar; leðurhlutir. **-aĵisto** leðursali. **-pretigisto** leðurverkari. **art-o** leðurlíki. **bov-o** nautgripaleður, nautaleður, kúaleður. **bril-o** lakkskinn, lakkleður. **sved-a** geitarskinns-, rúskinns-.

Leda *goð* Leda (kona Tyndareifs Spartverjakonungs, ástkona Seifs og móðir Kastors og Pólýdevkesar, Helenu og Klýtemnestru).

leg/i *áhr* **1** lesa. **2** *eðl* lesa, túlka. **-o** **1** lestur. **2** aflestur. **3** lesháttur. **-ado** *eðl* lestur. **-adi** *áhr* vera vanur að lesa, lesa oft. **-aĵo** lestraræfni. **-ebla** læsilegur. **ne-ebla** ólæsilegur, ólesandi. **-isto** lesandi. **-oĉambro** lesstofa, lestrarherbergi. **-osigno** bókmerki. **antaŭ-i** *áhr* lesa fyrir. **mis-i** *áhr* mislesa, lesa skakkt. **ne-oscia** ólæs. **re-i** *áhr* lesa aftur. **tra-i** *áhr* lesa í gegn, lesa (að fullu). **flug-i** *áhr* lesa lauslega. **laŭt-i** *áhr* lesa upphátt. **voĉ-i** *áhr* lesa upphátt.

legac/o erfðagjöf. **-i** *áhr* gera erfðagjöf.

legaci/o *lög* **1** sendisveit. **2** sendiráð. **3** erfðagjöf.

legaliz/i *áhr* löggilda, löghelga.

legat/o legáti, sendiherra páfans.

legat/e legató.

legend/o þjóðsaga, helgisaga. **-a** helgisögu-, þjóðsagna-, þjóðsögu-.

legi/o **1** rómversk hersveit. **2** hersveit, fylking.

La Fremdula L-o (franska) útlendingahersveitin. **La Honora L-o** (franska) heiðursfylkingin. **3** legió. **-ano** **1** rómverskur hermaður. **2** málaliði; meðlimur heiðursfylkingarinnar.

legitim/i *áhr* lögheimila, helga, gera lögmætan. **sin -i** gera grein fyrir sér, sanna hver maður er. **-ado** löggilding. **-aĵoj**, **-ilo** skilríki. **-isto** *sag* lögerfðasinni.

legitimaci/o skilríki.

legom/o *gar* grænmeti, kálmeti. **-ejo**, **-ĝardeno** matjurtagarður. **-ujo** grænmetisskál. **-vendejo** grænmetissala. **-vendisto** grænmetissali.

legumen/o = **guŝo**. **-acoj**, **-ozoj** *gra* ertublómaætt.

legumin/o *gra* *efn* glóbúlín.

leĝ/o *lög* lög, lagaboð, lögmál, sáttmáli. **-a** **1** löglegur, lögum samkvæmur, lögleyfður. **2** lögmætur, réttmætur. **3** eftir gjörðum sáttmála. **-aro** lögbók. **-eco** lögmæti. **-igi** *bib* **1** gera löglegan. **2** gefa sem lögmál. **-isto** **1** lögfræðingur, lögmaður. **2** *bib* lagaskýrandi, fræðimaður (gyðinga, sem útskýrði hin helgu lög). **-doni** *áhl*, **-fari** *áhl* semja lög, setja lög. **-dona** löggefandi, löggjafar-. **-oforta** löggildur. **-oscienco** lögfræði. **ekster-ulo**

útlagi. **kontraŭ-a** ólöglegur, óleyfilegur. **kontraŭ-eco** ólögleiki; ólögsmæti. **laŭ-a** lögum samkvæmur. **laŭ-e** lögum samkvæmt. **ne-a** ólöglegur; ólögsmætur. **sen-a** stjórnlaus, löglaus. **kadro-o** lagauppkast. **milit-o** herlög.

leĝer/a nýy léttur.

leišmani/o *dýr* (*Leishmania*). **-ozo** *læk* Leishmaníuveiði.

Lejbnic/o *per* Leibnitz (þýskur heimspekingur).

Lejden/o *ldf* Leiden (borg í Hollandi).

lejk/o lakkmalning (efnið).

Lejpcig/o = **Lepsiko**.

lek/i *áhr* **1** sleikja. **2** fága. **-ado** **1** sleikja. **2** fágun. **for-i** *áhr* sleikja burt, þurrka upp. **pot-isto** pottasleikir. **teler-isto** sníkjugestur, smjaðrari. **-trinki** *áhr* lepja, sleikja.

lekant/o *gra* freyjubrá (*Chrysanthemum leucanthemum*). **-eto** fagurfrífill (*Bellis perennis*).

leki/o fyrirlestur (í háskóla). **-i** *áhl* halda fyrirlestur, hafa fyrirlestra.

leksikograf/o *per* orðabókarhöfundur, orðabókahöfundur. **-io** *mfr* orðabókasamning; orðabókafræði.

leksikolog/o *per* orðfræðingur. **-io** *mfr* orðfræði.

leksikon/o orðabók; orðasafn. **-a** orðabókar-.

lekt/o *inn* legubekkur (Rómverja).

lektor/o **1** menntaskólakennari. **2** lektor, háskólakennari.

lem/o **1** *stæ* hjálparsetning. **2** *dýr* læmingi (*Lemmus*).

Leman/o *ldf* Genfarvatn (= **Ĝeneva Lago**).

leming/o = **lemo** **2**.

lemn/o *gra* andafæða (*Lemne*). **-acoj** andafæðuætt.

lemnisk/o *lfæ* lindi. **latera -o** hliðlægur lindi.

meza -o miðlægur lindi.

lemniskat/o *stæ* hnappelda.

lemur/o **1** *trú* (hjá Rómverjum) andi (dáinsmanns). **2** *dýr* hálfapi (*Lemur*).

Len/o *ldf* Lenafljót (í Síberíu).

Lenin/o *per* Lenín. **-ismo** lenínismi. **-isto** lenínisti. **-isma** lenínskur.

Leningrad/o *ldf* Leníngrad, St. Pétursborg.

lens/o bjúggler, sjóngler, ljósbrjótur, linsa. **konkava -o** fhvolf linsa, dreifgler. **konvekxa -o** kúpt linsa, safngler. **-aro** linsusafn. **-ometro** linsumælir. **kontakt-o** kontaktlinsa. **-a** linsu-; linsulaga.

lent/o **1** *gra* flatbaunaplanta (*Lens*, einkum *Ervum lens*). **2** *mat* flatbaun. **-oforma** linsulaga, tví-

kúptur.

lenticel/o *gra* barkahola.

lentisk/o *gra* mastixtré (*Pistacia Lentiscus*) (= **mastikarbo**).

lentug/o frekna. **-a** freknóttur.

leon/o *dýr* ljón (*Felis leo*). **-ino** ljónynja, kvenljón. **-ido** ljónsungi. **-kora** hugrakkur. **Rikardo -kora** Ríkarður ljónshjarta. **-a** ljónslegur; ljóns-. **formik-o** sandverpulirfa (= **mirmeleono**). **mar-o** *dýr* sæljón (*Eumetopias otaria*).

Leon/o *stj* Ljónið (stjörnumerki). **Malgranda -o** Litlaljón (stjörnumerki). **-a** **Golfo** *ldf* Lionflói.

Leonard/o *per* Lénharður.

Leonid/o *per* Leónidas.

leontod/o *gra* fífill (*Taraxacum*).

leontodon/o *gra* skarífífill (íslensk jurt) (*Leontodon*).

leontopod/o *gra* eilífðarjurt (*Leontopodium*).

leopard/o *dýr* hlébarði (*Felis pardus*) (= **pantero**). **mar-o** *dýr* (*Ogmodon*). **neĝ-o** snæhlébarði, snjóhlébarði (= **unico**).

Leopold/o *per* Leópold.

lepidi/o *gra* karsi, krassi (*Lepidium sativum*).

lepidopter/oj *dýr* fiðrildætt (*Lepidoptera*).

lepism/o *dýr* silfurskotta (*Lepisma*). **-idoj** silfurskottuætt (*Lepismidae*).

lepor/o *dýr* héri (*Lepus*). **nordlanda -o** snæhéri (*Lepus timidus*). **-aĵo** hérakjöt. **-hundo** mjóhundur, hérahundur (= **levrelo**). **-hundo angla** = **grejhundo**. **-hundo rusa** = **barzojo**. **araba -hundo** arabískur mjóhundur (= **slugio**). **-koro** raggeit. **tegment-o** flækingsköttur.

lepr/o *læk* holdsveiki. **-ulo** holdsveikur maður, líkþrár maður. **-ulejo** holdsveikraspítali, holdsveikrahæli.

Lepsik/o *ldf* Leipzig (borg í Þýskalandi).

lept/o *bib* smápeningur.

leptinotars/o *dýr* kartöflubjalla (*Leptinotarsa*) (= **Kolorado-skarabo**).

leptocefal/o álalirfa (*Leptocephalus*).

lepton/o *eðl* léttteind.

lern/i *áhr* læra, stunda nám (í), nema. **-adi** *áhr* stunda lengi. **-ado** það að læra, nám. **-aĵo** lærdómur. **-anto** nemandi. **-ejo** skóli. **-eja** skóla-. **-ejano** skólanemi. **-ejestro** skólameistari, skólastjóri. **-ema** námfús, ástundunarsamur, iðinn. **-igi** kenna. **-atingi** *áhr* skilja til hlítar. **-ofako** námsgrein. **-oknabo** iðnnemi, lærlingur. **-ojaroj**, **-otempo** námstími. **-oservo** námstími (iðnnema), námsvinna. **ĉef-anto** dúx. **el-i** *áhr* læra til hlítar. **kun-anto** bekkjarbróðir. **mal-i** *áhr* gleyma því sem lært hefur verið, týna niður því sem rangt

hefur verið lært. **mem-into** sjálfmenntaður maður. **mem-a** sjálfmenntaður. **post-eja** (um nám o.þ.u.l.) utanskóla. **tra-i** áhr læra allt í (bók). **varto-ejo** forskóli, leikskóli.

lert/a leikinn, fimur, lipur, snjall, fær. **-aĵo** kænskubragð. **-eco** fimleiki, leikni. **-igi** þjálfa. **-igi** verða fimur, verða snjall, verða fær. **-ulo** snillingur. **mal-a** klaufalegur, klunnalegur, álappalegur. **mal-ulo** klaufi.

Lesb/o ldf Lesbey. **-ano** Lesbeyingur. **-anino 1** kona frá Lesbey. **2** lesbía.

lesiv/o sag efn **1** lút. **2** lútur. **-i** áhr hreinsa í lút. **-ejo** þvottahús. **-maŝino** þvottavél.

Lesot/o ldf Lesótó.

lestr/o = **rabmevo**.

Let/o 1 = **letono**. **2** = **Leteo**. **3** = **Letoa**.

letal/a læk dauðlegur, banvænn. **-eco** banvæni.

letargi/o læk **1** svefnisýki, dvali, mók, meðvitundarleysi, dá, dauðadá. **2** deyfð, drungi, doði. **-a** dauður, drungalegur.

Lete/o goð Lepefljót (óminnisfljót).

leter/o bréf, sendibréf. **nefermita -o** opið bréf. **rekomendita -o** ábyrgðarbréf. **kaptordona -o** handtökuheimild. **-a** bréfa-, skrif-. **-e** bréflaga, með pósti, með bréfum. **-eto** miði, seðill, fáein- ar línur. **-isto** bréfberi. **-fronto** bréfhaus. **-kesto** póstkassi. **-kolombo** bréfdúfa. **-meblo** skatthol. **-skatolo** bréfabassi. **anonc-o** tilkynningarbréf. **aviz-o** tilkynningarseðill, afgreiðslutilkynning. **ĉen-o** keðjubréf. **dediĉ-o** tileinkunarbréf. **frajto-o 1** farmtilkynning. = **konosamento**. **kredit-o** úttektarbréf, úttektarábyrgð, bankaábyrgð, banka- trygging. **sekur-o** leiðarbréf, griðabréf. **valor-o** verðbréf.

Leto/a goð Letó (s. **Latona**).

leton/o per Letti, Lettlandingur. **-a** lettneskur.

L-io, L-ujo ldf Lettland.

leŭcin/o efn leusín (lífsnauðsynleg amínósýra).

leŭcisk/o dýr skálgi (fiskur) (*Leuciscus*).

leŭko efn (í orðasamböndum, **leŭko/**) hvít-, litlaus, hvítur.

Leŭkad/o sag Levkas.

leŭkemi/o læk hvítblæði.

leŭkocit/o lfa hvítt blóðkorn, hvít blóðfruma.

-ozo læk hvítfrumnaof.

leŭkoj/o gra snæklukka (*Leucojum*).

leŭkom/o læk glæruvagli.

leŭkoplast/o læk hvítkorn.

leŭkopoez/o læk hvítfrumnamyndun.

leŭkore/o læk hvít klæðaföll.

leŭs/o jar fogleir, fokjarðvegur, löss.

leŭtenant/o lautinant, flokksforingi, flokks-

stjóri, flokkstjóri. **sub-o, vic-o** liðsforingi, undirlautinant.

lev/i áhr **1** lyfta, lyfta upp, hefja, reisa. **2** hækka. **sin -i 1** standa upp, fara á fætur. **2** = **leviĝi**. **-o, -ado** lyfting, hafning, upphafning; hækkun. **-atoro 1** = **elevatoro**. **2** lfa lyftivöðvi. **-ebla** berandi. **-eti** áhr yppta; taka ofan. **-igi 1** lyftast, hefjast. **2** rísa upp, standa upp, fara á fætur. **3** renna upp. **4** hækka. **-iĝo tæk 1** uppkoma, uppris. **2** hækkun. **3** upprisa. **4** hæð. **-ilo eðl tæk fja 1** lyftistöng. **2** = **levaparato, levmaŝino**. **-aparato** vinda, spil, lyftitækni. **-maŝino** lyfta, lyftivél, krani. **de-i** áhr hefja burt. **de-igi** hefjast af. **ek-i** áhr hressast skyndilega. **for-i** áhr nema burt, taka burt. **for-igi** hverfa burt. **mal-i** áhr **1** láta falla. **2** lækka. **3** hleypa niður. **mal-igi 1** falla. **2** lækka. **3** setjast, lægja (óp.). **mal-o 1** sig. **2** fall. **3** lækkun. **mal-iĝo** setur, lag. **pri-i** áhr taka af, laga. **re-i** áhr **1** reisa aftur; endurreisa. **2** bib endurlífga. **re-o** endurlífgun. **re-igi 1** verða endurreistur, rísa upp. **2** bib endurlífna. **re-iĝo** upprisa. **kurten-o** upphaf leiksins. **rok-ilo** bjarglyftistöng. **salt-igi** stökkva upp. **sun-iĝo** sólrís, sólarupprás, sólaruppkoma. **sun-iĝejo** austur, sólarupprás. **ŝarĝo-ilo** vörylyfta. **ŝraŭb-ilo** skruftjakkur.

lev/o lef (búlgörsk mynt).

Levanten/o sag Austurlandamaður.

Levi bib -ido Leví, Levíti.

levid/o per levíti. **L-oj** Þriðja Mósebók.

levier/o = **levilo 1**.

levistik/o gra skessujurt (*Levisticum officinale*).

levitaci/o trú hafning, magnan.

Levjatan/o goð bib Levjatan.

levkoj/o gra ilmskúfur (*Matthiola incana*).

levrel/o nýy mjóhundur, hérhundur.

levuloz/o efn levúlósa, aldinsykur.

lez/o læk löskun. **-i** áhr laska, skemma, spilla (líffæri). **-a** löskunar-.

Lhas/o = **Lasso**.

li mfr hann. **-a** hans.

li/o inn lí (kínversk mælieining = 536,33 metrar).

lian/o gra vafningsjurt, klifurjurt (vex í frumskógum).

lias/o jar neðra júratímabil.

Liban/o ldf Líbanon. **-a** líbanskur. **-ano** Líbani.

libel/o dýr gullsmiður (skordýr).

liber/a hei tæk eðl gra jár **1** frjál, óbundinn, laus. **2** óháður, frí-. **-a volo** frjál vilji. **-a rado** fríhjóll. **-a tago** frídagur. **sub -a ĉielo** undir beru lofti. **-e** hreinskilnislega; frítt. **-a komerco** fríverslun. **-o, -eco** frelsi, lausn. **-igi** frelsa, losa, veita (e-m)

frelsi, láta lausan. **-iĝi** *eðl* losna, verða frjál. **-iĝo** lausn, frelsun. **-ulo** **1** frjál maður. **2** óháður maður. **antaŭ-igi** fría. **de-iĝi** losna (**de** = frá). **dis-igi** leysa upp. **el-igi** bjarga, frelsa. **el-iĝi** leysast. **for-igi** láta frá sér fara. **mal-a** fanginn, háður. **mal-eco** innilokun; varðhald, ófrelsi. **mal-ejo** fangelsi, varðhald, tugthús, þrúsur. **mal-igi** hafa í varðhaldi; setja í varðhald, fangelsa. **mal-ulo** fangi, bandingi. **tro-eco** hófleysi. **tro-a** hóflaus. **dev-a** laus frá skyldum. **labor-eco** vinnufrelsi. **pek-igi** friðþægja, veita (e-m) syndalausn. **pens-eco** fríhyggja. **pres-eco** prentfrelsi. **-tempo** tómsundur, leyfi, frí.

liberal/a **1** frjálslýndur. **2** víðsýnn. **-a eduko** æðri menntun. **-aj artoj** **1** hugvísindi. **2** hinar frjálslu listir. **-ismo** frjálslýndi. **-ulo** frjálslýndur maður.

Liberi/o *ldf* Líbería. **-a** líberískur. **-ano** Líberíumaður.

libertin/o *sag* **1** frelsaður þræll. **2** fríhyggjumaður. **-eco** lausn úr þrældómi. **-ismo** frjálshyggja.

Libi/o *sag* *ldf* Líbía. **-a** líbískur. **-ano** Líbíumaður.

libid/o *hei* **1** lífshvöt. **2** frygð.

libr/o **1** bók. **la sanktaj -oj** heilög ritning. **2** skrá; áttarskrá. **-a** bóka-. **-aĉo** bókarræksni. **-aro** bókasafn. **-ejo** bókabúð, bóka-verslun; bóksala. **-eto** **1** bæklingur. **2** óperutexti, bæklingur með texta óperu. **-isto** bóksali. **-ujo** skólataska. **-apogilo** bókastoð. **-okovro** bókarkápa. **-opruntejo** útlánsbókasafn. **-otenado** bókhald, bókfærsla. **-otenanto**, **-otenisto** bókari, bókhaldari. **-ovendado** bóksala. **ĉef-o** höfuðbók, kladdi. **fi-o** klámbók. **gvid-o** leiðsögubók, leiðarvísir. **jar-o** árbók. **kas-o** ver sjóðbók. **lego-o** lesbók, lestrarbók. **lerno-o** kennslubók, námsbók. **man-o** handbók. **memor-o** minnisbók. **mes-o** messubók, handbók kirkjunnar. **not-o** minnisbók, glósbók. **poŝ-o** vasabók. **preĝo-o** bænabók. **ringo-o** gormbók. **ŝuldo-o** skuldabók. **sorĉ-o** töfrabók. **tag-o** **1** dagbók. **2** *sig* leiðarbók (í skipi). **vet-o** veðmálábók. **vort-o** orðabók.

lic/i *áhl* nýy mega, hafa leyfi til. **-a** leyfilegur. **ne-a** óleyfilegur, bannaður.

lice/o menntaskóli, latínuskóli. **-estro** rektor (menntaskóla). **-ano** menntaskólánemi.

Lice/o *inn* heimspekikenningar Aristótelesar; Lýkeum (garður þar sem Aristóteles kenndi lærisveinum sínum).

licenc/o **1** bók skáldaleyfi. **2** lög leyfi, undantekning. **-i** *áhr* veita leyfi. **ne-ita**, **sen-a** óheimilaður, óleyfður. **-ito** leyfishafi.

licenci/o licenciat-gráða. **-ulo** maður sem hefur

tekið licenciat-próf.

lici/o *gra* laufskálafléttu (lítið ræktuð) (*Lycium*).

Lici/o *sag* Lýkía.

liĉi/o *gra* aldin litkatrés. **-ujo** litkatré (*Litchi chinensis*).

lid/o *tón* bók ljóð.

Lidi/o *sag* Lúdía. **-a** **1** frá Lúdíu. **2** Lýdía.

Lieĝ/o *ldf* Lüttich, Liège (borg í Belgíu).

lien/o *lfæ* milti. **-a** miltis-. **-ito** miltisbólga.

lienteri/o *læk* lífsýki.

lift/o *sig* lyfta. **-isto** lyftudrengur. **plad-o** veitingalyfta. **ŝtupar-o** rúllustigi, rennistigi.

lig/i *áhr* **1** binda, hnýta, tengja. **2** *mat* þetta. **3** binda utan um. **-o** **1** *efn* binding, samband, band. **2** bandalag. **L-o de Nacioj** Þjóðabandalagið. **-a** bindingar-, tengi-. **-ado** binding, tengi, tengsl. **-aĵo** balli, pakki, sekkur. **-ano** bandamaður; sambandsríki. **-iĝi** *efn* sameinast; tengjast saman, samlagast.

-iĝemo skyldleiki. **-ilo** *efn* band, reipi, strengur, tengsl. **-iteco** tengsl. **al-i** *áhr* **1** tengja, festa (**al** = við). **2** tjóðra (**al** = við). **al-igeco** tengdir. **ĉirkaŭ-i** *áhr* festa saman (**per** = með) á (?), binda um. **dis-i** *áhr* leysa. **dis-o** leysing. **inter-i** *áhr* tengja saman. **inter-o** **1** samningur, sáttmáli, samband. **2** gagnkvæmt samhengi. **inter-iteco** gagnkvæmt samhengi, það að vera hvort undir öðru komið. **kun-i** *áhr* tengja saman, binda saman. **mal-i** *áhr* frelsa, leysa, losa. **mal-iĝi** losna. **re-i** *áhr* binda aftur, tengja aftur. **sen-a** ósamtengdur. **brid-ilo** byg band. **har-o** hárlökkur; hárléttu. **ĵur-i** *áhr* særa, sárþæna, þrábiðja. **prem-ilo** *læk* æðaklemma, stasi. **ŝtrump-ilo** sokkaband.

ligament/o *lfæ* band, strengur; liðband.

ligatur/o *læk* saumur. **-i** *áhr* *sku* sauma fastan, binda með saumi.

lign/o *gra* viður, tré, timbur. **-a** úr tré, tré-. **-aĵo** trévara, hlutur úr tré. **-aĵisto** húsgagnasmiður, snikkari, trésmiður. **-eca** viðarkenndur. **-ejo** viðarstæði. **-ero** tréspónn. **-eto** spýta. **-izi** *áhr* veita námustoðir. **-otegi** *áhr* viðarklæða. **brul-o** eldiviður. **ĉarpent-o**, **konstru-o**, **seg-o** timbur, bjálkar, viðir. **flos-o** flotviður. **suk-o** = **alburno**. **tavol-o** krossviður.

lignin/o *efn* tréni.

lignit/o *ste* brúnkol, viðbrandur, surtarbrandur.

ligul/o *gra* slíðurhimna.

ligur/o *per* Lígúrúbúi. **L-io**, **L-ujo** *ldf* Lígúría.

liguri/o e.k. gimsteinn (í Biblíuútgáfu frá 1981 = hýasint, s. 2. M. 28:19, 39:12).

ligustr/o *gra* þefrunni (*Ligustrum*).

Lihtenŝtejn/o *ldf* Liechtenstein. **-ano** Liechtensteini, Liechtensteinbúi. **-a** liechtensteinskur.

lik/i *áhl nýy sig raf leka. -a lekur. -o sig leki. -ado* það að leka. **-imuna** vatnsþéttur. **tra-iĝi** síast út; kvisast. **fulm-ejo** rafeldingavari.

liken/o **1** *gra skóf (jurt), flétta (Lichenes).* **2** *bib læk = dantro.* **3** *læk (heiti nokkurra húðsjúkdóma).*

liknid/o *gra ljósnellika (Lychnis), rauðhetta, munkahetta.*

likoperd/o *gra físisveppur (Lycoperdon) = pol-vofungo.* **-acoj** físisveppaætt (*Lychoverdaceæ*).

likopersik/o *gra tómatjurt (Solanum lycopersicum).*

likopodi/o *gra jafni (Lycopodium).* **-acoj** jafnaætt (*Lycopodiaceæ*). **-a pulvoro** nornamjöl.

liktor/o *sag per vandsveinn (hjá Rómverjum).*

Likurg/o *sag Líkurgos (löggjafi Spartverja).*

likv/a rennandi, fljótandi. **-o, -aĵo** vökvi, fljótandi efni. **subfridigita -o** *eðl undirkældur vökvi.* **supervarmigita -o** *eðl yfirhitaður vökvi.* **Bordoza -aĵo, Bordeauĵo** *gar bún*, s. **Bordoza. cerbospina -aĵo** *lfe heila- og mænurvökvi, miðkerfisvökvi. -igi* gera fljótandi. **-iĝi** verða fljótandi. **kultur-aĵo** gerlakkak.

likvesk/i *áhl eðl verða fljótandi, þéttast.*

likvid/i *áhr ver* **1** greiða upp, lúka, gjalda til fulls. **2** leggja niður (fyrirtæki). **3** ljúka við, ganga frá; eyða. **-ado** **1** skuldalúkning. **2** slit (á fyrirtæki); eignauppgjör (við félagsslit). **-anto, -isto** skiptastjóri.

likvid/o *hlj samhljóðin l og r (hliðar- og sveifluhljóð).*

likvor/o *mat kryddvín, líkjör.*

lil/a *nýy fjólublár, rauðblár.*

lilak/o *gra dísarunni (Syringa persica).*

lili/o *gra lilja (Lilium).* **-acoj** liljuætt (*Liliaceæ*). **-a** liljuhvítur. **akvo-o** *gra vatnalilja. tag-o* hádegislilja.

Liliput/o Putaland. **-a** smáfaxinn, dvergfaxinn, smár. **-ano** íbúi í Putalandi.

lim/o **1** *hag mæri, mörk; landamerki.* **2** takmark. **-i** *áhr* **1** ráða mörkum (e-s). **2** takmarka. **-a** takmörkunar-. **-igi** **1** merkja takmörk (e-s). **2** takmarka, einskorða. **3** láta (e-n) aðeins ná til. **-iga** takmarkandi. **-igado, -igo** takmörkun. **-iĝi** vera takmarkaður. **apud-a** landamæra-. **ĉirkaŭ-i** *áhr* umkringja, lykja um. **dis-i** *áhr* skipta. **dis-o** afmörkun. **sam-a** áfastur, samfastur, aðliggjandi. **sen-a** takmarkalaus, ótakmarkaður, óendanlegur. **trans-iĝi** fara yfir; rjúfa. **aĝo-o** aldurstakmark. **akvodis-o** vatnaskil, vörp. **altec-o** *flu* hámarks-hæð (= **plafono**). **ced-o** *tæk* brotþol. **elastec-o** *tæk* þanþol. **kurento-igilo** *rtæ* straumrofstæki. **land-o** landamæri, landamerki. **temp-o** tímamörk. **-tempo**

eindagi. **temp-a** tímabundinn.

Lim/o *ldf* Líma (höfuðborg Perú).

lima/o *dýr* drekkuætt (*Lima*).

limak/o *dýr* **1** snigill. **2** brekkusnigill (*Limax*). **-a** **1** brekkusnigils-. **2** seinlátur, hægur.

limand/o *dýr* sandkoli (*Pleuronectes limanda*).

limb/o **1** *ldm stj* gráðuskiptur hringjaðar. **2** *gra* krónuflípar.

Limb/o *kri* limbus (forgarður vítis þar sem sálir óskírðra barna eru eftir dauðann).

Limburg/o *ldf* Limburg (hérað í Hollandi og Belgíu).

limerik/o limra.

limes/o **1** *stæ* markgildi. **2** *sag* (hjá Rómverjum) víggirt landamerki (milli Rómaveldis og barbara).

limet/o *gra* súraldin. **-uĵo** súraldintré (*Citrus aurantifolia*). **-a suko** súraldinssafi, súraldinsafi.

limf/o **1** *lfæ* sogæðavökvi, úr, vessi. **2** *gra* jurta-safi. **-a** sogæða-. **-oida** eitel-, sogæða-, eitelfrumna-.

limfang(i)it/o *læk* úræðabólga.

limfat/a *læk* sogæða-, vessa-. **-ismo** *læk* vessa-útbrotahneigð. **-ulo** vessaútbrotahneigður maður.

limfocit/o *lfæ* eitlafruma.

limfopoez/o *læk* eitlafrumnamyndun.

limin/o *sál* mark. **sub-a** neðanmarka.

limne/o *dýr* vatnabobbi, vatnasnigill (*Lymnaea*).

Limog/o *ldf* Limoges (borg í Frakklandi). **-io** Limoges-hérað.

limon/o *gra* sítróna, gulaldin. **-uĵo, -arbo** sítrónutré, gulaldintré (*Citrus medica*, var. *limonium*).

limonad/o sítrón, límonaði. **-isto** gosdrykkjasali.

limonit/o *ste* mýrarauði, mýrajárn, rauði.

limoz/o *dýr* jaðrakan (*Limosa limosa*).

limul/o *dýr* konungskrabbi (*Limulus*).

limuzin/o lúxusbíll, lúxusbifreið, glæsibifreið, glæsivagn, glæsibíll.

lin/o *gra* hör, hörjurt (*Linum*). **-aĵo** línætt (*Linaceæ*). **-aĵo** lín, léreft. **-oleo** línolía. **-oleumo** línóleum. **-semo** hörfræ.

linari/o *gra* gullsporablóm (*Linaria vulgaris*).

linĉ/i *áhr* taka af lífi án dóms og laga. **-ado** aftaka án dóms og laga, lögleysuافتaka, múgæðisافتaka.

lind/a *ská* snotur, laglegur, myndarlegur.

line/o **1** 1/12 þumlungur (= 2,256 mm). **2** *sig* færi. **3** *rtæ* lína (t.d. símalína). **grandadistanca -o** landssímalína. **kondukto-aro** línunet.

Line/o *per* Linnæus (frægur sænskur grasafræðingur).

linear/a *stæ* **1** línulegur. **2** **-a diferenciala** **ekvacio** línuleg deildajafna, línuleg diffurjafna.

lingam/o *trú* (hjá hindúum) reðurtákn.

lingv/o tungumál, tunga, mál. **-a** tungumála-**-aĉo** skrílmál, málleysa, hrognamál. **-aĵo** málein-kenni. **-isto** málamaður, málvísindamaður. **-istiko** tungumálafraeði, málvísindi. **du-a 1** tvítýngdur, jafnvígur á tvö tungumál. **2** á tveimur tungumálum. **3** (um land, hérað o.þ.u.l.) þar sem eru töluð tvö tungumál. **plur-a** sem talar mörg tungumál. **franc-ano** frönskumælandi maður. **kanada franc-ano** frönskumælandi Kanadamaður. **fremd-a** á erlendri tungu. **kaŝ-o** leyningtungumál. **mond-o** alþjóðamál, alþjóðlegt tungumál. **ton-o** tóntungumál, tungumál með tónáherslu. **unu-a** eins tóns, einhljóða.

lini/o 1 *stæ* vís lína, strik, línustrik. **-o de demarkacio** markalína. **la L-o** miðjarðarlínan, miðbaugurinn. **2** röð. **3** flutningakerfi; (um strætisvagna) leið. **4** *sag* ættleggur. **5** járnbrautarteinn. **6** *sjó* = **lineo**. **-a** línu-. **-a desegno** strikteikning. **-e** í röð. **-i** *áhr* strika línur á. **-aro** *tón* nótnastrengur. **-igi** raða. **-ilo** reglustika, reglustrika. **inter-o** línubil, bil milli lína. **aer-o** flugleið, flugfélag. **akvo-o** sjólína. **cel-o** miðunarlína. **ĉen-o** boglína. **dat-o** daglína. **flu-a** straumlínulaga, straumlínulagaður, rennilegur. **fort-o** kraftlína. **lim-o** takmarkalína, markalína; landamæralína. **nivel-o** *eðl stæ ldm* hæðarlína. **ond-o** hlykkjótt strik. **ond-a** öldóttur, öldmynd-**aður**. **ornam-o** skrautlína. **punkto-o** punktalína. **super-e** fyrir ofan línuna. **ŝarĝ-o** hleðslumark. **tuŝ-o** *íþr* hliðarlína. **vic-o** biðröð. **voj-o 1** vegstæði, vegarstæði. **2** vegarstrik.

liniment/o *lyf* smyrsl, seigfljóttandi áburður.

link/o 1 *dýr* gaupa (*Lynx lynx*). **2 L-o** *stj* Gaupan (stjörnumerki). **-okula** sjónskarpur.

linolat/o *efn* línólat. **-a acido** línólsýra.

linolenat/o *vís* línólínat. **-a acido** línólínsýra.

linotip/o *pre* setjaravél. **-isto** setjari.

lintel/o *hús* drótt.

Lion/o *ldf* Lyon (borg í Frakklandi).

lip/o 1 vör. **2** *gra* rönd, barmur. **-a** vara-. **-a kulto** uppgerðartrúmennska. **-i** *áhr* snerta með vör-unum. **-ego** kjálki. **-angulo** munnvik. **lepor-o** *lfæ* héravör, klofavör, skarð í vör. **-legado** varalestur. **-servo** varajátning.

Lipar/oj *ldf* Líparíeyjar (norðan Sikileyjar).

lipaz/o *efn* læk fitukljúfur, lípasi.

lipid/o *efn* fituefni, lípíð.

lipom/o *læk* spikæxli, spikhnútur.

lipotimi/o *læk* öngvit, yfirlið.

lir/o 1 lýra, harpa. **2** líra (ítölsk mynt). **-ismo** ljóðagerð; fjör.

Lir/o *stj* Harpan (stjörnumerki).

lirik/o *sag* 1 ljóð. **2** kenndarljóð, tilfinningaljóð.

-a ljóðrænn. **-ismo 1** ljóðræna, ljóðrænn skáldskapur. **2** tilfinningasemi. **-isto** ljóðskáld. **-ulo** tilfinningasamur maður.

lirl/i *áhl ská* (um rennandi vatn) niða, gjálfra.

Lis/o *ldf* Lysá.

Lisbon/o *ldf* Lissabon (höfuðborg Portúgals).

lisin/o *efn* lýsín.

lisol/o lýsól.

lisp/i *áhr* vera smámæltur. **-o** smámæli.

list/o listi, skrá. **prez-o** verðlisti. **valor-o** gengisskrá. **vin-o** vínlisti. **vizit-o** mætingaskrá, mætingarskrá. **en-igi** skrá.

listel/o skrautlisti, listi; myntrönd.

lit/o rúm, rekkja, sæng. **-aĵo** rúmfatnaður. **el-igi** fara á fætur. **en-igi** leggja í rúmið. **en-iĝi** fara í rúmið, leggja sig, háttu. **du-a** tveggja rúma, tveggja manna. **klap-o** beddi. **pajlo-o** hálmkýna. **pend-o** hengirúm. **port-o** burðarstóll. **rul-o** rúm á hjólum. **ŝip-o** koja. **tabul-o** fjalaflet. **tend-o** beddi. **-kovrilo**, **-kovraĵo** rúmteppi.

litani/o *kap 1* litanía, bænasöngur. **2** raunaþula.

litargi/o *efn* blýoxíð.

liter/o *mfr* stafur, bókstafur. **-e** bókstaflega, eftir orðanna hljóðan. **-umi** *áhr* stafa. **-um(ad)o** stöfun. **-fandisto** letursteypari. **-figuro** *bók* stöfunarbreyting. **ĉef-o 1** skrautstafur. **2** stór stafur, upphafsstafur. **klin-o** hallandi skrift. **komenc-o** upphafsstafur. **laŭ-a** orðréttur, bókstaflegur. **laŭ-e** orðrétt, bókstaflega. **mis-umi** *áhr* stafa skakkt. **pres-oj** letur. **relief-o** upphleyptur bókstafur. **ruĝ-a** rauðletraður, merktur með rauðum bókstaf; merkilegur, hátíðlegur. **trans-i** *áhr* umrita, skrifa með öðrum rit-táknum.

literator/o bókmenntamaður.

literatur/o bókmenntir; bókvísi. **-a** bókmennta-. **-isto** bókmenntamaður. **-historio** bókmenntasaga. **bel-a** skáld-, bókmennta-, fagurbókmennta-.

liti/o *efn* litíum, litín, líþíum, líþín (*Li*). **-a karboneto** líþíumkarbónat, litíumkarbónat.

litiaz/o *læk* steinsótt. **rena -o** steinsótt, nýrna-steinakveisa. **gala -o** gallsteinaveiki, gallkveisa.

litín/o *efn* líþíumhýdroxíð, litíumhýdroxíð.

litograf/i *áhr* steinprenta. **-o** steinprent. **-io** steinprentun. **-isto** steinprentari.

litopon/o *efn* (blanda úr sink-súlfíði, baríum-súlfati og sinkoxíði notuð í málningu).

litorin/o *dýr* meyjardoppa (*Littorina*).

litorn/o *dýr* gráþröstur (*Turdus pilaris*).

litosfer/o *jar* jarðskorpa.

litoskop/o *læk* steinaspegill (?).

litot/o *bók* úrdráttur.

litotomi/o *læk* steinskurður.
litotrici/o *læk* steinmolun.
litov/o *per* Lithái. **-a** litháískur. **L-io, L-ujo** *ldf* Litháen.
lítro lítri. **deci-o** desílítri. **deka-o** dekalítri. **mili-o** millílítri. **duon-o** hálfpottur, hálflíttri. **kvaron-o** lítrafjórðungur.
liturgi/o **1** *sag* (hjá Forngríkkjum, einkum í Aþenu) opinbert verk, opinber þjónusta. **2** *trú* litúrgía, lítúrgía, helgisiðir. **-a** helgisiða-, litúrgískur, lítúrgískur.
Lítv/o *sag* Stórfurstadæmið Litháen. **-ano** Lithái.
liut/o lúta (hljóðfæri).
liv/a *nýy* vinstri. **-uma** *gra* *vís* *stæ* *tæk* rangsæll. **-oĝira** *efn* rangsælissnúandi, andsælissnúandi.
lived/o *læk* hörundsblámi.
liver/i *áhr* láta af hendi, láta fá, afhenda, selja í hendur, veita. **-ado** afhending. **-aĵo** afhent vara, afhent vörusending. **-anto** seljandi, birgir. **-tempo** afhendingarfrestur.
Liverpol/o *ldf* Liverpool (hafnarborg í Englandi).
livi/o *dýr* bjargdúfa (*Columba livia*).
Livi/o *per* Livíus (rómverskur sagnfræðingur).
livid/a *læk* blágrár, svartblár. **-aĵo** blýlitur, fölvi.
livon/o *per* Lífíendingur. **-a** frá Lífílandi. **L-io, L-ujo** *ldf* Lífíland, Lívónía.
Livorn/o **1** *ldf* Lívornó (hafnarborg á Ítalíu). **2** Leghorn-hænsni.
livre/o einkennisbúningur (þjóna). **-ulo** þjónn í einkennisbúningi.
liz/o *líf* *lfe* *læk* *eðl* *efn* **1** upplausn, leysing. **cito-o** frumuleysing. **fibrino-o** trafaleysing. **2** greining. **elektro-o** rafgreining. **hidro-o** vatnsgreining. **-i** *áhr* leysa, greina.
lizergat/a *efn* *læk* *sál* lýserg-. **-a acido** lýsergsýra. **-acida dietilamido** lýsergsýrudíetýlamíð (= L.S.D.).
Lizip/o *per* Lýsippus (forngrískur höggmyndasmiður).
Lizistrat/a *per* Lýsistrata.
ljam/o *dýr* = **lamo**.
Ljubljan/o *ldf* Ljúbljana (höfuðborg Slóveníu).
lo!, ha lo! *mfr* halló.
Loar/o *ldf* Leira (á í Frakklandi).
lob/o *lfæ* *gra* **1** snepill, blaka. **-o de la orelo** eyrnasnepill. **2** blað. **hepata -o** lifrablað. **-o de pulmo** lungnablað. **-eto** snepill, bleðill; smádeild. **tri-uloj** *stg* þríbrotar (*Trilobita*).
lobeli/o *gra* lóbelía, brúðarauga (sumarblóm) (*Lobelia*). **-acoj** lóbelíuætt (*Lobeliaceae*).

lod/o *tæk* **1** hálfúnsa, lóð. **2** lóðlína.
lodikl/o *gra* (= **glumelo**).
loes/o = **leŭso**.
lofi/i *áhr* *sig* beita upp í vindinn, venda upp í vindinn. **-o** kulborði. **mal-i** *áhr* beita undan vindi. **mal-e** undan vindi.
lofi/o *dýr* skötuselur (*Lophius*).
log/i *áhr* lokka, ginna, tæla, laða. **-o** aðdráttur. **-aĵo** agn, beita, tálbeita. **-iĝi** ginnast. **-ilo** = **logaĵo**. **-birdo** tálflugl. **al-i** *áhr* draga að sér, laða að sér, tæla, véla. **al-o** ginning, aðdráttarafl. **al-a** aðlaðandi, lokkandi, aðdráttar-. **de-i** *áhr* tæla, flaga, afvegaleiða; fífla. **nede-ebla** ómútþægur. **de-ado** ginning, tæling; afvegaleiðing; fífling. **el-i** *áhr* laða fram, lokka. **for-i** *áhr* leiða í villu, afvegaleiða, freista. **mal-i** *áhr* hræða frá, fæla frá, hrinda (frá sér). **mal-a** óaðlaðandi, fráhrindandi, fráfélendi. **flat-i** *áhr* kjassa, smjæðra fyrir. **seks-o** kynhrif. **tromp-i** *áhr* tæla, gabba, blekkja.
log/o *sig* skriðmælir (skips). **-libro** dagbók, leiðarbók. **-ŝnuro** skriðlína.
log'o *bib* log (= um 0,5 l).
loganber/o *gra* loganber (kynblöndun hindbers og brómbers). **-ujo** loganberjarunnur (*Rubus loganobaccus*).
logaritm/o *stæ* logri, lógaritmi, lógaríþmi.
ordinara -o venjulegur logri. **natura -o** náttúrulegur logri. **-a** logra-. **kontraŭ-o** andlogri.
logatom/oj *fja* *hlj* logatom.
logik/o *hei* **1** rökfræði, rökvísi. **2** röksemd. **3** sönnunargildi; samhengi. **-a** **1** röklegur, rökréttur; rökfastur. **2** rökfræðilegur. **-eco** röksemd. **-isto** rökfræðingur. **ne-a** órökrettur.
logistik/o *vís* stærðfræðileg rökfræði.
logogrif/o **1** stafagáta, orðagáta. **2** óskiljanleg setning.
loĝ/i *áhl* *áhr* búa, eiga heima. **-ata** byggður. **dense -ata** þéttbyggður. **-o, -ado** húsnæði, aðsetur. **-adejo** aðsetur, bústaður. **-anto** búandi. **-ateco** íbúafjöldi. **-ebla** byggilegur. **-ejo** bústaður; íbúð. **-igi** hýsa, veita húsnæði. **-loko** dvalarstaður, bústaður. **ek-i** *áhl* setjast að. **en-iĝi** setjast að. **en-anto** íbúi. **sub-ateco** of lítil byggð. **kun-i** *áhl* búa saman. **pas-anto** aðkomandi. **trans-iĝi** flytjast (búferlum). **tro-ata** of fjölbýll. **amas-ejo** svefnpokapláss. **pas-i** *áhl* dveljast, búa um stund. **somer-ejo** sumararbústaður.
loĝi/o *hús* stúka.
loĝistik/o *her* þjónusta (vistaflutningar, viðhald og hjúkrun hermanna).
loĥi/o = **lokio**.
lojal/a hollur, trúr, trúlyndur, tryggur. **-eco** holl-

usta, tryggð, trúmennska. **-ulo** hollur maður, trúr maður. **mal-a** ótrúur, óheiðarlegur.

lojt/o *dýr* vatnaflekkur (*Lota lota*).

lok/o **1** staður. **2** staða. **3** svæði, hérað. **4** kafli. **-a** staðarlegur; staðar-; staðbundinn. **-a anestezo** *læk* staðdeyfing. **-a koloro** byggðarbragur, staðarbragur. **-i** *áhr* setja, láta, koma fyrir (á e-n stað). **-ado** staðsetning. **-aĵo** staðbundið orð. **-aro** = **lokuso**. **-eto** kimi, skot, krókur. **-iĝi** liggja, standa (á e-m stað). **-iĝo** *læk* staðsetning (sjúkdóms). **de-i** *áhr* **1** setja úr liði. **2** flytja í annan stað. **de-ita persono** flóttamaður. **dis-i** *áhr* dreifa, tvístra. **dis-iĝo** dreifing; tvístrun. **mis-i** *áhr* setja á rangan stað. **trans-i** *áhr* flytja úr stað, flytja til. **unu-a** eins manns. **ban-o** baðstaður. **dorm-o** svefnstaður, rúm, svefnvagn. **fajro-o** eldstæði. **kruc-o** **1** járnbrautarbrú. **2** *rte* línunót. **kurac-o** heilsulaug. **kuŝ-o** áningarstaður. **loĝ-o** dvalarstaður. **mank-o** eyða; bil. **naskiĝ-o** fæðingarstaður. **servo-o** þjónusta. **sid-o** sæti. **star-o** stæði. **ŝut-o** ruslahrúga. **ŝpar-i** *áhr* leggja inn á sparisjóðsreikning. **ŝpar-iĝo** innborgun í sparisjóð.

lokal/o athafnasvæði, lóð.

lokaliz/i *áhr* staðsetja, einangra, stöðva, staðbinda; finna stað, átta sig (á stað). **cerebra -o** *læk* staðsetning í heila.

lokativ/o *mfr* staðarfall.

lokaŭt/o *hag fél* verkban.

loki/oj *læk* hreinsun sængurkvenna.

lokomobil/o færivél.

lokomotiv/o eimreið, dráttarvagn (járnbrautarlestar). **-estro** lestarstjóri.

loksi/o *dýr* krossnefur (*Loxia*) (= **krucbekulo**).

loksodromi/o *sig* áttastrík.

lokus/o *stæ* bók heimkynni.

lokust/o *dýr* engispretta (*Locusta*).

lokustel/o *dýr* engisprettsöngfugl (*Locustella*) (= **grilbirdo**).

lol/o *gra* rýgresi (*Lolium*); vallarrýgresi (*L. perenne*).

lolig/o *dýr* tíuarma kolkrabbi (*Loligo*).

lombard/i *áhr* veðsetja. **-ejo** skrifstofa veðlánara. **-isto** veðlánari.

lombard/o *sag per* Langbarði. **-a** frá Langbarðalandi. **L-io**, **L-ujo** *ldf* Langbarðaland.

London/o *ldf* Lundúnir, Lundúnaborg, London (höfuðborg Bretlands). **-ano** Lundúnabúi.

long/a *mfr* langur. **-e** lengi. **tiel -e dum**, **tiel -e kiel** svo lengi sem. **tiel -e ĝis** allt til, þangað til. **-o**, **-eco** lengd. **laŭ sia tuta -eco** endilangur. **grado de -o** = **longitudo**. **-ega** mjög langur. **-igi**, **pli-igi** lengja. **-iĝi** lengjast. **laŭ-a** *eðl* eftir lengdinni, lengdar-. **laŭ-e de** fram með, langs með, eftir.

mal-a stuttur, skammur. **mal-e** í stuttu máli, í fáum orðum, í fám orðum; stuttlega. **mal-eco** stuttleiki. **mal-igi** stytta. **ne-a** fremur stuttur. **ne-e** stuttlega. **tro-a** of langur. **antaŭ -e** fyrir löngu. **jam de -e** það er langt síðan. **antaŭ ne-e** ekki alls fyrir löngu. **ondo-o** *eðl* bylgjulengd.

longisim/o *lfæ* lengsti vöðvinn.

longitud/o **1** *ldf* lengd, hnattlengd. **2** *stj* lengd. **cirklo de -o** lengdarbaugur.

longobard/o *per* Langbarði. **L-ujo** Langbarðaland.

longŝ/o múltaumur.

lonicer/o *gra* geitatoppur (garðrunni) (*Lonicera*).

lontan/a *ská* fjarlægur. **-o** fjarlægð.

look/o *læk* saft.

lop/o *flu* bakfallslykkja, baksveifla. **-i** *áhl* gera bakfallslykkju.

lord/o lávarður. **-ino** lafði. **la Ĉambro de la Lordoj** efri deild, lávarðadeild (breska þingsins). *ebria kiel -o* blindfullur.

lordoz/o *læk* hryggfetta.

Loren/o *ldf* Lóthringur, Lothringen, Lorraine (hérað í Frakklandi). **-ano** íbúi í Lóthring.

lori/o *dýr* hunangspáfi, lóri (*Lorius*).

loris/o *dýr* slórapi (*Loris*).

lorn/o augnagler; sjónpípa. **du-eto** kikir.

Los-Anĝeles/o *ldf* Los Angeles (hafnarborg í Kaliforníu).

lot/i *áhl* hluta, kasta hlut, varpa hlutum, varpa hlutkesti. **-o** **1** hlutskipti, hlutur, erfðahlutur. **2** hlutkesti. **-e** með hlutkesti. **-ado** hlutkesti, hlutun. **-aĵo** hlutskipti. **-umi** *áhr* úthluta.

Lot/o **1** *bib* Lot (ættfaðir). **2** *ldf* Lotá (í Frakklandi).

Lotari/o *per* Lothar.

Lotaringi/o *sag* Lotharingía.

loteri/o happdrætti, hlutavelta. **-a** happdrættis-, í happdrætti. **-e** í happdrætti.

Lotofag/o *bók* lótofagi, lótusæta.

lotus/o *gra* **1** lótus, vatnalilja (vex í Kína) (*Lotus*). **2** lótusblóm. **3** lótusviður (*Zizyphus lotus*).

Loven/o *ldf* Leuven (borg í Belgíu).

loz/a *nýy* laus.

lozanĝ/o **1** *stæ* reitur. **2** brjóstsykur, hálstafla. **3** tígull. **4** fægiflötur. **5** = **rombo**.

LSD s. **lizergata**.

lu/i *áhr* leigja, taka á leigu. **-ado** leiga, ábúð. **-ebla** leigufær, sem leigja má, til leigu. **-anto** leigutaki, leiguliði. **-igi** leigja (e-m e-ð), leigja út, selja á leigu. **-igado** leiga. **-iganto** leigusali. **-pago**, **-prezo** leiga, leigugjald. **-preni** = **lui**. **-doni** = **luigi**.

vic-igi framleigja.

Luar/o *ldf* Loire, Leira (á í Mið-Frakklandi).

-valo Leirudalur.

Lub/o = **Libiano**.

Lubek/o *ldf* Lübeck, Lýbíka (hafnarborg í Þýskalandi).

lubrik/i *áhr tæk* smyrja, bera á (vél). **-o** smurning. **-aĵo** áburður, smurning. **-ilo** smurningskoppur.

lucern/o hengilampi, lampi. **-eto** lítill lampi.

Lucern/o *ldf* Lúsern (borg í Sviss).

Luci/o *per* Lúcius. **-a** Lúcía.

Lucian/o *per* Lúkinos.

lucid/a *sál tæk* ljós, skýr. **-eco** ljósleiki; skýrleiki.

Lucifer/o *kri* Lúsífer, kölski.

luciol/o *dýr* ljósormur (*Luciola*).

lud/i **1** *áhl* leika sér. **2** *áhr* leika. **3** *áhr* leika á, spila. **4** *tæk áhl* hafa svigrúm. **-o** **1** leikur. **2** sýning. **3** svigrúm. **4** spil (í hendinni). **-ado** leikur. **-anto** leikari, leikmaður. **-ema** gáskafullur, gamansamur. **-ilo** leikfang, barnagull, leiksoppur. **-batalo** keppni, leikur. **ek-i** *áhr* fara að spila, byrja að leika. **for-i** *áhr* spila burt. **inter-o** millispil, millileikur. **kun-anto** leikbróðir; spilafélagi. **baskul-o** *íþr* salt, rambelta. **blind-o** skollaleikur. **ermit-o** eins manns leikur; kapall. **hazard-o** áhættuspil. **kaš-o** feluleikur. **prov-o** æfing. **kostuma prov-o** lokaæfing. **tromp-i** *áhl* svindla. **tuš-o** eltingarleikur. **vort-o** orðaleikur.

Ludovik/o *per* Lúðvík.

luf/o *gra* (einær jurt, skyld graskeri) (*Luffa*).

lugr/o *sig* luggari, loggorta.

luĝ/o *íþr* eins manns meiðalaus sleði. **-i** *áhl* renna á sleða.

luidor/o *inn* (gamall franskur gullpeningur).

Luis/o *per* = **Luizo** Lúðvík, Hlöðvir.

Luisa *per* Lúðvíka, Lovísa.

Luizian/o *ldf* Louisiana (fylki í Bandaríkjunum).

luk/o **1** ljóri, kýrauga. **2** þakgluggi. **mansarda -o** kvistgluggi. **3** eftirlitsop (á götunni). **-eto** gægjugat (í hurð).

Luk/o *per* Lúkas.

lukan/o *dýr* eikihjörtur (skordýr) (*Lucanus*) (= **cervoskarabo**).

Lukan/o *per* Lúkanus.

Lukas/o *per* Lúkas.

lukr/i *áhr nýy* ávinna sér. **-anto** fyrirvinna. **-o** kaup, laun. **-a** arðsamur, ábatasamur.

Lukreci/o *per* Lúkretíus.

luks/o munaður, óhóf, viðhöfn. **-a** **1** ríkulegur, óhóflegur. **2** ákaflega frjósamur. **3** skrautlegur,

íburðarmikill. **-aĵo** munaðarvara. **-aĵeto** skemmtilegt smáatriði. **ne-a** hversdagslegur, einfaldur, íburðarlaus. **mal-a** hófsamur.

luks/o *eðl* lúx (lýsingareining).

luksaci/o *tæk* liðhlaup. **koksa -o** mjaðmarliðhlaup, skúfslit. **-i** *áhr* setja úr liði.

Luksemburg/o Lúxemborg (höfuðborg landsins). **-io** *ldf* Lúxemborg (landið).

Luksor/o *ldf* Lúxor.

lukt/i *áhl* glíma, takast á, berjast. **-o** glíma. **-ejo** glímuvöllur. **-isto** glímumaður.

lu/i *áhr* vagma, rugga. **-a** ruggandi, ruggu-. **-ilo** *tæk* vagma, rugga.

lu lu *mfr* sussubía.

lum/i *áhl* **1** lýsa. **2** skína, ljóma. **-a** **1** bjartur, ljómandi. **2** ljós. **3** skýr. **-o** **1** ljós, ljómi, birta. **2** sjónarmið. **3** **-oj** *tæk* ljós (í málverki). **la norda -o** norðurljós. **la aŭstrala -o** suðurljós. **ruĝa -o de navigado** bakborðsljós. **verda -o de navigado** stjórnborðsljós. **navigaj -oj** **1** *sig* siglingaljós. **2** *flu* flugljós. **parkaj -oj** stöðuljós. **-aĵo** ljós, lýsandi hnöttur. **-eco** ljósmagn; glans, ljómi. **-eti** *áhl* skína dauft, týra. **-eto** blik, týra, skíma; lítið ljós. **-igi** **1** láta skína. **2** lýsa. **3** gera bjartan. **4** fjörga. **-iĝi** verða bjartur, skína. **-ilo** ljósgjafi, ljós, skriðljós, lampi. **-igado** lýsing, uppljómun. **duon-o** hálfdimma. **ek-i** *áhl* daga, birta, renna upp. **ek-igi** lýsa; kveikja. **kontraŭ-e** á móti ljósinu. **mal-a bib** **1** dimmur, myrkur. **2** dapurlegur. **3** óljós, torskilinn. **la mal-aj jarcentoj** hinar myrku miðaldir, fyrri hluti miðaldanna. **mal-o** dimma, myrkur. **mal-eco** dimma. **mal-igi** gera dimman, gera dökkan, myrkva. **mal-igado** myrkvun. **mal-iĝi** verða dimmur, verða dökku; myrkva, myrkvast, dimma (óþ.). **post-oj** afturljós. **pri-i** *áhr* lýsa, upplýsa, uppljóma. **pri-iteco** uppljómun. **sen-a** dimmur, óupplýstur. **erar-o** = **vaglummo**. **flagro-o** leiftrandi ljós. **fulm-o** *ljó* leifturljós, flass. **halt-o** stöðvunarljós. **lum-o** tungsljós. **nord-o** norðurljós. **plafon-o** loftljós. **plank-oj** sviðsljós. **serĉ-ilo** leitarljós. **signal-o** hafnarmerki. **sun-o** sólarljós. **tag-o** dagsbirta. **trafik-oj** *flu* umferðarljós. **vag-o** mýraljós. **verš-ilo** kastljós. **-turo** viti, vitarn.

lumb/o *lfæ* lend. **zoni la lumbon** gyrða lendarnar. **-aĵo** læri. **-algio** *tæk* lendagigt, þursabit, hryggtak, lendaverkur.

lumbag/o = **lumbalgio**.

lumbrik/o *dýr* ánamaðkur (*Lumbricus* (= **tervermo**)).

lumen/o *eðl* lúmen (ljósflæðiseining).

luminal/o = **gardenalo** luminal, fenóbarbítal.

luminesk/i *áhl* *eðl* gefa frá sér ljós. **-a** ljósdreif-

andi, ljósberandi. **-o** glans.

lump/o hrognkelsi (*Cyclopterus lumpus*).

lun/o 1 tungl, máni. 2 **L-o** stj Tunglið. **-a** tungl-
-eto 1 *hús* háltunglmyndað op. 2 háltungl (Jes. 3:18). **-arko** 1 mánasigð. 2 hálfmáni. **La Kruco kaj la L-arko** Krossinn og Hálfmáninn. **la Ruĝa L-arko** Rauði hálfmáninn. **-daŭro** tunglmánuður. **-fazo** kvartil tunglsins. **-jaro** tunglár. **-monato** tunglmánuður. **-semo** = **menispermo**. **-ŝtono** ste mánasteinn. **duon-o** 1 *her* virki utan við dyr. 2 *lfæ* hálfmáni, naglmáni. **duon-a** sigðlaga. **kvaron-o** tunglskvartil. **nov-o** nýtt tungl. **plen-o** fullt tungl.

lunari/o *gra* júdasarpeningar (*Lunaria*).

lunatik/o 1 svefngengill. 2 tunglsjúkur maður. **-a** tunglsjúkur.

lunĉ/o hádegisverður. **-i** *áhl* borða hádegisverð. **-ejo** matsalur.

lund/o mánudagur.

lup/o 1 *dýr* úlfur (*Canis lupus*). 2 **L-o** stj Úlfurinn (stjörnumerki). **-a** 1 úlf-, úlfs-. 2 ránfíkinn; grimmur. **-ino** ylgur. **preri-o** = **kojoto**.

lupe/o *ljó* stækkunargler (= **grandiga vitro**).

lupin/o, lupen/o *gra* úlfabaunir, lúpína (*Lupinus*).

lupol/o *gra* humall (*Humulus lupulus*).

lupus/o *læk* átuberklar, illkynjaðir húðberklar.

eritema -o helluroði.

Lurd/o *ldf* Lourdes (bær í Suður-Frakklandi).

lustr/o ljóshjálmur, ljósakróna.

lut/i *áhr* lóða, kveikja (málm). **-aĵo** lóðmálmur.

-ilo lóðbolti. **al-i** *áhr* tengja saman með lóðmálmi. **hard-i** = **brazi**.

lute/a *læk* **l-a** **korpo** gylishnökri. **-ino** prógest-erón.

luteci/o *efn* lútetíum, lútetín (*Lu*).

luteol/ *efn* forskeyti sem táknar fjóluleitur, t.d. **-salo**.

Luter/o *per* Marteinn Lúter. **-a** lúterskur. **-ano, -isto** lúterstrúarmaður. **-anismo** lúterstrú.

lutr/o *dýr* otur (*Lutra*).

lutreol/o *dýr* vatnamörður (*Mustela lutreola*).

luv/i = **boardi**.

Luvr/o Louvre-höll, Louvre (listasafn í París).

luzern/o *gra* refasmári (fóðurjurt) (*Medicago sativa*).

Luziad/o *bók* Lúsíadkviða.

Luzitani/o *inn* Lúsítaníja.

Luzon/o *ldf* Luzon (stærsta eyjan á Filippseyjum).

luzul/o *gra* hæra, vallhæra (*Luzula*).

Lvov/o *ldf* Lvov (borg í Úkraínu).

¹**M, m** *mfr* 17. stafur esperanto-stafrófsins.

²**M 1** *mfr* (í rómverskum tölum) M = 1000. **2** (í skammstöfunum) a) = **marko**. b) = **modelo**. c) = **mega-**.

³**m** (í skammstöfunum) a) = **metro**. b) = **minuto** (^m). c) = **mili**.

m/o *mfr* emm (heiti bókstafsins m).

maat/o *per* stýrimaður, varayfirmaður.

mac/o 1 ósýrt brauð, páskabrauð gyðinga. **2** = **oblato**.

macedon/o *per* Makedóníumaður. **-a** frá Makedóníu, makedónskur. **M-io, M-ujo** *ldf* Makedónía.

macer/i *áhr efn* bleyta. **-ado** bleyting.

maĉ/i *áhr* tyggja. **-ado** tygging. **re-i** *áhr 1* jórtra. **2** velta fyrir sér. **re-uloj** *dýr* jórturdýr. **re-ado** jórtur, það að jórtra. **krak-i** *áhr* mola. **paper-aĵo** pappírskvoða. **tabak-i** *áhl* tyggja tóbak. **-tabako** munntóbak.

maĉ/o = **matĉo**.

maĉet/o sveðja (notuð í skógum Suður-Ameríku).

Madagaskar/o *ldf* Madagaskar. **-ano** Madagaski.

madejr/o madeiravín, madeira.

Madejr/o *ldf* Madeira.

madjar/o *per* Magyar, Ungverji. **-a** ungerskur.

Madon/o guðsmóðir, madonna; madonnumynd, Maríulíkneski, Maríumynd.

madras/o litskrúðugt klútaefni.

Madras/o *ldf* Madras (borg á Indlandi). **-io** Madras-fylki.

madrepor/o *dýr* stjörnukórall (*Madrepora*) (= **stelkoralo**).

Madrid/o *ldf* Madrid (höfuðborg Spánar).

madrigal/o *bók tón 1* ástarljóð, mansöngur. **2** madrígal, parsöngur.

madz/o *sag 1* gaddakylfa. **2** veldissproti. **-ulo** veldissprotaberi.

mag/o 1 (há Fornpersum) prestur (í soroasters-trú). **2** (há Forngríkkjum og Rómverjum) stjörnu-spámaður. **la Tri M-oj** *bib* vitringarnir þrír frá Austurlöndum (*Matt. 2.*).

magazen/o 1 sölubúð, vöruhús. **2** geymsluhús, forðabúr. **3** geymir (í byssu o.þ.u.l.). **en-igi** leggja í geymsluhús, geyma, safna forða. **ĉen-o** keðjubúð.

magazin/o tímarit (oftast með myndum).

Magdalen/a *bib* *per* Magdalena.

Magdeburg/o *ldf* Magdeborg (borg í Þýskalandi).

Magelan/o *per* Magellan (frægur portúgalskur siglingamaður, d. 1521). **-a Markolo** Magell-

anssund.

magi/o 1 galdur, töfrar, gerningar. **2** töfrandi áhrif. **nigra -o** svartagaldur. **-a 1** galdra-, töfra-. **2** seiðandi. **-aĵo** fjölkynngi, seiður; töfrar. **-isto** galdramaður, töframaður.

magistr/o meistari, magister (lærdómstitill).

magistrat/o borgarstjórn. **-ano** fulltrúi í borgarstjórn. **-ejo** ráðhús.

magn/o *ste* magma, bergkvika. **-a** bergkviku-, úr bergkviku.

magnali/o *efn* magnalíum.

magnat/o 1 höfðingi, stórmenni (einkum í Póllandi og Ungverjalandi). **2** stóriðjuhöldur, peningakóngur, burgeis.

magnet/o 1 segull, segulsteinn. **2** = **magnet-omaŝino**. **-a 1** segulmagnaður. **2** heillandi. **-i** *áhr* segla, segulmagna. **-ado** *eðl* deglun, segulmögnun. **-ebleco** *eðl* seglanleiki. **-ismo 1** *eðl* segulmagn, segulafl, segulkraftur. **2** *læk* segulsvæving. **-izi** *læk* segulsvæfa, dásvæfa, dáleiða. **-omaŝino** segull (í bíl o.þ.u.l.), kveikja. **mal-i, sen-igi** *áhr* *eðl* afsegla, afsegulmagna. **elektro-o** rafsegull. **elektro-a** rafsegul-. **elektro-a kampo** rafsegulsvið. **elektro-ismo** rafsegulmagn. **fero-a** járnsegul-, járnsegulmagns-. **fero-ismo** járnsegulmagn, ferrósegulmagn. **kampo-o** sviðsegull; spanspóla. **tero-ismo** jarðsegulmagn. **-nadlo** segulnál.

magnetit/o *ste* magnetít, seguljárnsteinn.

magnetofon/o segulbandstæki.

magneton/o *eðl* seguleind.

magnetosfer/o *stj* segulhvolff.

magnetostring/o *eðl* segulrák.

magnetron/o *rtæ* magnetróna, örbylgjuvaki (útvarpslampi).

magnez/o *efn* lyf magnesía, magnesíumoxíð.

magnezi/o *efn* magnesíum, magnesín, magníum, magnín (*Mg*). **-fulmo** magnesíumfláss. **-a sulfato** Epsom salt, magnesíumsúlfat.

magnezit/o *ste* magnesíumkarbónat.

magnitud/o *stj* birtustig, birta, skærð. **absoluta -o** reyndarbirtustig. **ŝajna -o** sýndarbirtustig.

magnoli/o *gra* magnolía (*Magnolia*). **-acoj** magnolíuætt (*Magnoliaceae*).

magot/o *dýr* berbaapi (*Macaca sylvana*).

magr/a *nýy 1* magur. **2** fátæklegur.

Magreb/o *ldf* (há Aröbum) Norður-Afríka (frá Túnis til Marokkó).

maĝang/o *inn* mahjong (kínverskt áhættuspil).

Mahabarat/o *bók* Mahabharata-kviður.

mahagon/o *gra* rauðviður, mahóni (*Swietenia mahagoni*).

mahajan/o *trú* (grein búddatrúar iðkuð einkum

í Japan, Kína og Kóreu).

maharaĝ/o maharadja.

Mahatm/o *per* Mahatma.

Mahomet/o *per* Múhameð. **-ano** múhameðs-trúarmaður.

mahoni/o *gra* mahónía, Oregonber (*Mahonia*).

mahut/o flahirðir.

maĥ/o *eðl* hljóðhraði. *flugi je 2 -oj*: fljúga á tvöföldum hljóðhraða.

mahinaci/o ráðabrug.

maiz/o *gra* maís (*Zea mays*). **-faruno** maísmjöl.

maj/o maí, maímánuður. **-a** maí-. **la -a stango** = **majarbo**. **-arbo** miðsumarsstöng. **-floro** = **konvalo**. **-skarabo** = **melolonto**.

Maja/o *per* Maya-indíáni.

Majenc/o *ldf* Mainz (borg í Þýskalandi).

majest/a hátignarlegur, konunglegur, tígulegur, tígulegur. **-o** tign, hátign. **-atenco** lög hátignarbrot.

Majmonid/o *per* Maímonídes.

Majn/o *ldf* **1** Maineá (í Frakklandi). **2** Mainá (í Þýskalandi). **3** Maine (fylki í Bandaríkjunum).

majolik/o gleraður leirvarningur, malorkuleirker; smelltur leir.

majonez/o *mat* majónes.

major/o *her* majór, riddarahersir.

Major/a Lago *ldf* Maggioro (á landamærum Ítalíu og Sviss).

majoran/o *gra* meiram (kryddjurt) (*Origanum majorana*).

majorat/o lög frumburðarréttur, óðalsréttur. **-bieno** (frumburðaróðal, ættaróðal).

majordom/o *per* heimilisbústjóri.

majoritat/o lög **1** fullveðjaaldur. **2** meirihluti.

Majork/o *ldf* Mallorca.

Majot/o *ldf* Mayotte, Mahoré (eyja í Kómor-eyjaklasanum).

majstr/o meistari, snillingur. **la M-o** Meistarinn: **1** = **Budho**. **2** = **Aristotelo**. **3** = **Jesuo**. **4** = **Zamenhof**. **la -o de la ceremonioj** siðameistari. **granda -o** stórmeistari. **-a** meistara-, meistaralegur; snilldarlegur. **-e** meistaralega. **-i 1 áhr** ná valdi á. **2 áhl** vera meistaralegur. **-aĵo** meistaraverk, snilldarbragð, snilldarleikur, snilldarverk. **-eco** snilld, meistaradómur. **-iĝi** verða meistari. **-ino** meistari (kona). **-overko 1** meistarasmíði, meistarastykki. **2** aðalverk. **sub-o 1** verkstjóri; lærður iðnaðarmaður. **2** aðstoðarmeistari, vara-meistari. **pri-i áhr** ráða, hafa vald á. **-o-bakisto** bakarmeistari. **-o-kantisto** söngsnillingur; skáldmæringur. **-omasonisto** húsameistari.

Majtrej/o trú verðandi Búdda.

majusk/o *mfr* stór stafur, upphafsstafur, há-

stafur. **-igi** skrifa með stórum staf.

major/a 1 tón dúr-. **2 tæk** meiri, meiri háttar. **la -aj profetoj** *bib* Meiri spámenn, Dómsspámennirnir. **-a termo** aðalliður (í rökfræði).

Maka/o *ldf* Makaó, Maká. **-ano** Makábúi. **-a** makáskur.

Makabe/o *sag* Makkabei. **-oj** Makkabeabók.

makabr/a ská hryllilegur, helþrunginn.

makadam/o púkk, grjótmulningur. **-i áhr** malbika, mólsteypa, malsteypa (veg).

makak/o dýr berbaapi (*Macaca*).

makaon/o dýr svölustélsfiðrildi (*Papilio Machaon*) (= **hirundvostulo**).

makaron/o *mat* makróna, möndlukaka.

makaroni/o *mat* hveitipípur, makkarónur.

Makbet/o *per* Macbeth.

makedon/o *per* Makedóníumaður. **M-io, M-ujo** *ldf* Makedónía.

Makiavel/o *per* Machiavelli. **-a** lævislegur. **-ismo** stjórnarlævisi.

makintoŝ/o regnkápa.

makis/o *gra 1* kjarrskógur. **2** franska neðanjarðarhreyfingin. **-ano** (í 2. heimstyrjöldinni) skemmdarverkamaður (í frönsku neðanjarðarhreyfingunni).

makler/i áhl miðla, vörumiðla, annast miðlara-störf, annast milliliðarstörf. **-aĵo** miðlaraþóknun, umboðslaun. **-isto** miðlari. **bilo-isto** verðbréfasali.

makro/ efn eðl stj stór-, rísa-, t.d. **makrokosmo** = **universo**.

makrocefal/o dýr búrhvalur (*Physeter macrocephalus*) (= **kaĉaloto**).

makrop/o dýr risakengúra (*Macropus*). **-edoj** kengúruætt (*Macropodidae*).

Maks/o *per* Max.

maksil/o *lfæ* kinnkjálki, efri kjálki. **-a** kinnkjálka-.

maksim/o meginregla, frumregla, grundvallarregla, lífsregla.

Maksimilian/o *per* Maximilian.

maksimum/o hámark. **-a** hámarks-. **-e** í mesta lagi. **-iganto** *stæ* hágildispunktur.

maksvel/o *eðl* maxvell (segulflæðiseining = 10^{-8} veber).

makul/o 1 blettur, flekkur, klessa. **2** galli. **-a** flekkóttur; gallaður. **la flava -o** *lfæ* guli bletturinn. **sunu -o** *stj* sólblettur. **-i áhr** óhreinka, ata, flekka, setja blett á. **-eto** klessa, lítill blettur, díll, drafna. **sen-a** hreinn, flekklaus, ósurgaður. **sen-igi** hreinka. **foli-ozo** *gra* blaðaflekkun. **brul-o** brenni-merki. **ŝpruc-i áhr** óhreinka, sletta á.

makulatur/o *pre* umbúðappapír, pappírusrsl.

makzel/o *lfæ* tæk kjálki, skoltur, gin. **-oj** kjaft-

ur. **supra -o** efri kjálki. **mal supra -o** neðri kjálki. **sen-uloj** *dýr* kjálkaleysingjar (*Agnathi*).

mal/ mfr forskeyti sem táknar andstæðu, mótsetning, t.d. **-amo** hatur. **-longa** stuttur. **-ofte** sjaldan. **-o** andstæða. **-a** andstæður. **-e** þvert á móti, þveröfugt.

Malabar/o *ldf* Malabarströnd.

Malag/o *ldf* Malaga (hafnarborg í Andalusíu). **-a** frá Malaga, Malaga-.

malagas/o *ldf* Malagasi, Madagaski. **M-io, M-ujo** Malagasílyðveldi, Madagaskar.

Malañi *bib* Malakí.

malaj/o *per* malaji. **-a** malajískur.

Malajzi/o *ldf* Malasía. **-a** malasískur.

Malak/o *ldf* Malakka. **-a Duoninsulo** Malakka-skagi.

malakit/o *ste* malakít, berggræna. **-a verdaĵo** malakít-græna.

malakostrak/oj *dýr* stórkraubar (*Malacostraca*).

malaria/o *læk* mýrasótt, mýrakalda, köldusótt, malaría. **-ologio** mýraköldufræði, malaríufræði. **-oterapio** mýraköldulækningar.

malat/a acido eplasýra (C₄H₆O₅).

Malavi/o Malaví. **-ano** Malavíbúi. **-a** malavískur. **-a Lago** Malavívatn.

male/o *tæk lfa* *dýr læk* **1** (tré)hamar. **2** svífa (= **morvo**). **3** hamar (í eyranu). **4** hamarbjalla (*Mal-leus*). **-i** *áhr* fletja með hamri. **-ebla** fletjanlegur. **-opilko** póló.

maleol/o *lfa* **1** ökkli. **2** ökklobein.

malgaŝ/o = **malagaso**.

malgraŭ *mfr* þrátt fyrir. **-ke** þrátt fyrir það að.

Mali/o *ldf* Malí. **-a** malískur. **-ano** Malíbúi.

malic/a illgjarn, illkvittinn. **-o** **1** illgirn, illvilji. **2** = **malicaĵo**. **-aĵo** ásetningsverk. **-eta** illviljaður, illgjarn. **-ulo** varmenni.

malign/a *læk* illkynja, illkynjaður, skæður, skaðvænlegur. **-eco** illkynjun, skaðvæni.

Malstrom/o *ldf* Röst.

malt/o malt. **-ejo** maltgerð. **-igi** melta, gera malt úr. **-igado** maltgerð.

Malt/o *ldf* Malta. **-a** maltverskur, maltneskur. **-ano** Maltverji, Möltubúi. **-a ordeno** Möltuorðan. **-a dialekto** maltneska. **-a febro** = **brucelozo**.

maltaz/o *efn* maltasi (ensím).

maltoz/o *efn* maltsykur.

Maltus/o *per* Malthus. **-ana** sem viðkemur kenningum Tómasar Malthusar. **-anismo** kenningar Tómasar Malthusar.

malv/o *gra* moskusrós (*Malva*). **-acoj** stokkrósætt (*Malvaceæ*). **-a** bleikfjólublár.

malvazi/o malvasíuvín.

malversaci/o *lög* óráðvendni í embættisrekstri, fjárdráttur.

mam/o *lfa* **1** brjóst; konubrjóst, brystill. **2** júgur. **-a** brjóst-, júgur-. **-uloj** *dýr* spendýr (*Mammalia*). **-algio** brjóstverkur, þrautir í konubrjósti. **-ektomio** brjóstnám. **-frato** fósturbróðir. **-globoj** konubrjóst. **-mezuro** brjóstvídd. **-nutri, -suĉigi** *áhr* hafa á brjósti, gefa að sjúga. **-nutranta** mjólkur-, mylkur. **-nutrinto** fóstra. **-pinto** geirvarta, brjóstvarta (= **cico**). **-suĉi** *áhr* mylkja, sjúga. **-zono** brjóstahaldari, brjóstahöld. **de-igi** venja af brjósti; venja undan **-besto** spendýr.

mamluk/o *sag per* (í Egyptalandi á 13. öld) léttliði.

Mamon/o *bib* mammon.

mamut/o *stg* loðfíll, mammútur. **-a** risa-.

man/o *lfa* *ípr* **1** hönd (neðan úlnliðs). **2** rithönd. **3** spil á hendinni. **-a** **1** handlegur. **2** gerður með höndunum, myndaður með höndunum. **-ego** framlöpp, hrammur. **-eto** lítill hönd, barnshönd. **-ilo** *byg* handfang. **-umo** *sag* **1** líning (á skyrtu), ermálín. **2** fellingalín (um ermar). **-umbutono** ermahnappur. **-artiko** úlnliður. **-dorso** handarbak. **-flegi** *áhr* snyrta neglur (e-s). **-kavo** lófi. **-plato** lófi. **-premo** handtak, handaband. **-radiko** = **manartiko**. **-tenilo** handfang, skaft. **-uzi** *áhr* handfjatla, handleika, beita. **ambaŭ-a** jafnvígur á báðar hendur. **ambaŭ-e** báðum höndum. **ĉe-e** við höndina. **ĉirkaŭ-o** armband. **en-igi** **1** afhenda. **2** fela (e-m e-ð). **kvar-a** *dýr* ferhentur. **kvar-uloj** = **primatoj**. **bul-o** *læk* klumpuhönd. **dekstra-a** *læk* rétthentur. **maldekstra-a** *læk* örvhentur. **plen-o** handfylli, lófi. **propra-a** skrifaður með eigin hendi, eiginhandar-. **propra-e** með eigin hendi.

mana/o *bib* *lyf trú* **1** manna, himnabrauð. **2** mannasaft. **3** mana, frumatriði lífsins.

Manase *per* Manasse.

manat/o *dýr* sækýr (*Trichecus manatus*).

Manĉ/o *ldf* Mancha (hérað á Spáni), Mancha-hérað.

Manĉestr/o *ldf* Manchester (iðnaðarborg í Englandi).

manĉur/o *per* Mansjúrúbúi. **M-io, M-ujo** *ldf* Mansjúría.

mandaren/o *sag* mandaríni (í Kína). **la -a lingvo** mandarínska.

mandarin/o *gra* mandarína.

mandat/o **1** umboð. **2** kjörbréf. **3** ávísun. **poŝt-o** póstaávísun.

mandibl/o *lfa* kjálki, kjálkabarð, neðri kjálki.

mandol/o *tón* mandóla (frumstætt mandólín).

mandolin/o *tón* mandólín.

mandragor/o *gra* ástarepli (*Mandragora officinarum*).

mandren/o *tæk læk* **1** öxull. **2** mót. **3** gatjárn.

mandril/o *dýr* mandrill (apategund).

maneĝ/o **1** tamning hests. **2** reiðsvið. **3** reiðskóli.

maneken/o **1** liðabruða. **2** gína. **3** sýningarstúlka (= **modelino**).

manes/oj *trú* (há Rómverjum) sálir framliðinna (álitnar sem goð).

mang/o *gra* mangó, mangóávöxtur. **-ujo**, **-arbo** mangótré (*Mangifera indica*).

mangan/o *efn* mangan (*Mn*). **-atacido** mangansýra. **-ikacido** permangan-sýra. **-štalo** manganstál. **per-ato** *efn* permanganat. **kalia per-ato** kalíumpermanganat.

mangifer/o *gra* mangóætt (*Mangifera*).

mangl/o *gra* fen. **-ujo**, **-arbo** fenjaviður (*Rhizophora mangle*).

mangostan/o *gra* gullaldirtré, mangostantré (*Garcinia mangostana*).

manĝ/i *áhr* borða, eta, snæða, matast, éta. **-o** *kri* **1** máltíð. **2** réttur. **la sankta M-o** heilaga kvöldmáltíðin. **-ado** át. **-aĵo** matur, matvæli. **-ebla** ætur, ætilegur, etandi. **-egi** *áhr* éta, rífa í sig, gleypa, háma. **-ejo** matsalur, borðsalur. **-eti** *áhr* narta í. **-eto** matarbiti; létt máltíð. **-igi** fóðra, gefa að borða. **-ilaro** borðbúnaður. **-ujo** jata; matardiskur. **-meto** mataréttur. **al-aĵoj** aukamatur, aukaréttur. **ĉef-aĵo** aðalréttur. **ĉio-anta** *dýr* sem nærast á alls konar fæðu. **ĉirkaŭ-i** *áhr* naga. **for-i** *áhr* eta upp. **kun-anto** borðnautur. **post-a** sem gerist eftir máltíð. **tra-i** *áhr* éta upp, éta allt. **hom-ulo** mannæta. **krak-ejo** kaffibar, brauðbar. **lad-o** niðursoðinn matur. **maten-i** *áhl* borða morgunverð. **maten-o** morgunverður. **tag-i** *áhl* borða hádegismat. **tag-o** hádegismatur. **vesper-i** *áhl* borða kvöldmat. **vesper-o** kvöldmatur, kvöldmáltíð. **sat-i** *áhr* seðja hungur sitt. **ungo-ema** sem nagar neglurnar.

mani/o brjálæði, geðhæð, ástríða, ásókn, æðisótt, kækur. **-ulo** vitfiringur, óður maður. Orðið **manio** er oft notað sem síðari liður samsettra orða og táknar sjúklega hneigð, t.d. **klepto-o** stelsýki. **meglo-o** mikilmennskuæði, stærísýki.

manier/o *fag* **1** háttur, aðferð, atferli. **2 -oj** háttalag, siðir, viðmót. **-a** háttar-. **-a adverb**o háttaratviksorð. **-e** á einhvern hátt. **ali-e** öðruvísi. **sam-e** á sama hátt. **sia-e** á sinn hátt. **tia-e** á þann hátt, þannig. **kia-e** á hvern hátt, hvernig. **-ismo** *fag* uppgerð, tilgerð. **-isto** uppgerðarmaður. **bon-a** siðprúður. **dir-o** orðfæri; málvenja. **malbel-a** dónalegur, ósiðaður. **pens-o** hugarfar, hugsunarháttur.

uz-o notkunaraðferð. **viv-o** lífsstíll.

manifest/o ávarp, opið bréf, tilkynning, stefnuyfirlýsing. **-i** *áhr* auglýsa, birta, láta í ljós. **-ado** sýning, birting, auglýsing. **-iĝi** birtast, verða augljós, verða opinber. **ŝip-o** farmskrá skips.

manifestaci/o kröfuganga, hópganga. **-i** *áhl* halda kröfugöngu.

manihot/o *gra* manjoksrunnur (*Manihot*).

Maniĥe/o *per* Manike. **-ano** manitrúarmaður. **-ismo** manitrú.

manik/o *flu* **1** ermi. **2** vindpoki. **duon-o** stutt ermi. **sen-a** ermalaus.

Manik/o *ldf* **1** Ermarsund. **2** Manche-hérað (í Frakklandi). **la -aj** **Insuloj** Ermarsundseyjar.

manikur/i *áhr* snyrta neglur (e-s). **-istino** handsnyrtir.

Manil/o *ldf* Manilla (höfuðborg Filippseyja). **-a** frá Manilla, Manilla-. **-a cigaro** Manillavindill. **-a papero** Manillapappír.

maniok/o *gra* manjok (*Manihot utilissima*) (= **kasavo**).

manipul/i *áhr* *tæk læk* handfjatla, fara með, beita, nota. **-o** framkvæmd. **-ado** meðferð, handfjötun; tækni; notkun. **-ilo** *fja* útvið lykkill (á rítsíma-tæki).

manis/o *dýr* hreisturdýr (*Manis*).

Manitob/o *ldf* Manitoba (fylki í Kanada).

Manitu/o *trú* guðdómur indíána.

Manj/o *per* Maja.

mank/i *áhl* vanta, skorta. **ne -i** *áhl* nægja, vera nógur. **-o** skortur, vöntun (**de** = á). *mi -on ne havos*: mig mun ekkert breyta (Sl. 23¹). **-a** ófullkominn, ábótavant, sem vantar í. **-anto** *her* **1** fjarvistarmaður. **2** (her)maður sem er saknað. **-igi** láta ógjört, sleppa fram hjá. **-ohava** = **manka**. **-olisto** fjarvistarskrá. **-oloko** eyða; skarð. **-malsano** *gra* vöntunarsjúkdómur. **sen-a** fullkominn. **seninter-a** samhangandi, óslitinn.

manks/o *per* Manverji. **-a** manskur, manverskur. **-a lingvo** manverska. **M-insulo** *ldf* Mön.

manometr/o *vís* þrýstímælir, þrýstingsmælir.

manovr/i *áhl* *her* **1** haga sér, koma sér fyrir, fara að, bera sig til. **2** stjórna, beita. **3** beita brögðum; breyta fimlega um stöðu. **-o** **1** heræfing. **2** stöðubreyting (t.d. skips). **3** bragð, kænsubragð. **mis-o** **1** skökk stöðubreyting. **2** skakkt bragð. **-ebla** sem lætur að stjórn.

Mans/o *ldf* Le Mans (borg í Vestur-Frakklandi).

-io Le Mans (hérað í Frakklandi).

mansard/o *hús* **1** tvíbrotið þak. **2** kvistur (á húsi). **3** þakherbergi, kvistherbergi.

mant/o *dýr* beiða (skordýr) (*Mantis*).

manta/o *dýr* sædjöfull (*Manta*) (= **diablofišo**).
mantel/o **1** möttull, skikkja. **2** kápa, úlpa. **3** *dýr* (á lindýrum) möttull. **4** *hús* arinhilla. **5** yfirskin.
dam-o *gra* = **alkemilo**. **kablo-o** kapalsklæðning.
pot-o pottkápa. **pudro-o** greiðslusloppur.
mantil/o *inn* (spænskur) höfuðdúkur úr knipp-lingum, herðaslá, sjal.
mantis/o *stæ* tölukjarni, tölustofn, mantissa.
mantr/o *trú* mantra (vedísk bæn sem þulin er við bænagjörð og hugleiðslu).
Mantu/o *ldf* Mantúa (borg í Langbarðalandi á Ítalíu). **-ano** Mantúabúi.
Manu/o *trú* Manu.
Manuel/o *per* Manúel.
manufaktur/o verksmiðja. **-i** *áhr* framleiða.
manuskript/o handrit. **-e** óprentað.
Maori/o *per* Maóri.
map/o landabréf, kort, uppdráttur. **-i** *áhr stæ* gera kort af; gera uppdrátt að. **-aro** landabréfabók.
-isto kortagerðarmaður. **-oteko** kortaklefi. **inter-o** *stæ* gantæk vörpun. **mar-o** sjókort. **mond-o** heimsuppdráttur. **veter-o** veðurkort.
mar/o **1** sjór, haf. **alta -o** flóð. **la alta -o** rúm-sjór, úthaf (utan landhelgi). **la Meza M-o** = **Med-iteraneo**. **la Suda M-o** Suðursjór (Zuiderzee í Hollandi). **la Sudaj M-oj** Suðurhaf, Suðurrhöf. **la Ruĝa M-o** Rauðahaf. **la Norda M-o** Norðursjór. **la M-o Morta** Dauðahaf. **la Kaspia M-o** Kaspíahaf. **la Balta M-o** Eystrasalt. **la sep -oj** heims-höfin. **2** haf, flóð, straumur. **-a** sjó-, sjávar-. **-isto** sjómaður. **-ista** sjómanna-. **-istaro** áhöfn. **-bordo** strönd; sjávarströnd. **-elena** sem þolir vel öldu. **-kolo** sund. **-meze** úti á sjó. **-taŭga** sjófær, haf-fær. **-veturi** = **navigi**. **apud-a**, **ĉe-a** við strönd-ina, strand-. **en-iĝo** ós, mynni. **sub-a** neðansjávar-. **sub-a ŝipo** kaþbátur. **trans-a** handan hafs.
marabu/o *dýr* marabústorkur (*Leptopilus crumeniferus*).
marabut/o *trú* **1** múhameðstrúareinsetumaður. **2** kapella þar sem múhameðstrúareinsetumaður er jarðsettur.
Maranj/o *ldf* = **Amazono** (Marañon).
marant/o *gra* örvarrót (*Maranta*). **-acoj** örvar-rótarætt, marantaætt (*Marantaceæ*).
maraskin/o kirsuberjalíkjör.
marasm/o **1** hor. **2** magnleysi, deyfð.
maraton/o *íþr* maraþonhlaup.
Maraton/o *sag* Maraþon (þorp í Attíku).
maraved/o *inn* maravedí (forn spænsk mynt).
marcipan/o *mat* möndludeig, marsípan.
marĉo/o mýri, flói, fen, foræði, leðja. **-a** mýra-, mýrlendur. **-a febro** = **malarío**. **-ejo** mýrlendi. **-eto**

lítið fen, pollur. **-ogaso** = **metano**. **-okoko** = **galin-olo**. **en-iĝi** sökkva í mýri. **flos-o** kviksyndi, foræði.
marĉand/i *áhl* þinga, þjarka (um verð), prúttá.
-o, **-ado** prútt, umræða (um verð). **-aĵo** kjarakaup.
mard/o þriðjudagur. **Karnavala M-o** *kaþ* sprengidagur, sprengikvöld.
Margaret/o *per* Margrét.
margarin/o smjörlíki.
margraf/o *per* markgreifi.
marĝen/o **1** spássía, blaðrönd. **2** álagning, hagnaður. **3** frávik. **-a** **1** marka-, jaðar-. **2** settur á spássíu. **erar-o** villufrávik.
Mari/o *per* **1** Maríus. **2** María.
Maria *per* María.
Marian/o *per* Maríanna. **-aj Insuloj** *ldf* Marí-önnueyjar.
marihuan/o *læk* maríjúana.
Mariland/o *ldf* Maryland (fylki í Bandaríkjun-um).
marimb/o *tón* marimba (hljóðfæri).
marin/i *áhr* súrsa, leggja í kryddlög, marínera, marínera. **-ado** súrsun, marínering, marínering.
-aĵo sig mat **1** maríneraður matur, maríneraður matur. **2** kryddlögur.
marionet/o **1** leikbrúða, strengbrúða, maríón-etta. **2** leikbrúða, handbendi, ósjálfstæður maður.
mark/o *íþr* **1** merki, stimpilmerki, mark. **2** mark, ríkismark (mynt). **3** tegund, gerð. **4** við-bragðslína. **-i** *áhr* stimpla, merkja. **-ilo** merkjari, markari. **-hava** stimplaður. **akvo-o** vatnsmerki (á pappír). **brul-i** *áhr* brennimerkja. **fabrik-o** vörumerki. **glu-o** límmerki. **gvid-o** merkjastólpi. **kalkul-o** reikningstafla. **kontrol-i** *áhr tæk* merkja með eftirlitsmerki. **lud-o** spilapeningur. **normo-i** *áhr* stimpla með gæðamerki. **poŝt-o** frímerki.
Mark/o *per* Markús. **Sankta -o** Heilagur Markús. **-Aŭrelío** Markús-Árelíus.
marketr/i *áhr* spónleggja. **-o** innfelling. **-aĵo** innfellt skraut, greypt smíði.
markez/o *hús* sóltjald; sólskyggni.
markgraf/o = **margrafo**.
Marki/o *sag* landamæraland.
markiz/o markgreifi. **-eco** margreifatign. **-ino** markgreifynja; markgreifafrú.
Markiz/oj *ldf* Markesaseyjar (í Frönsku Pólý-nesíu).
markot/o *gra* **1** frjóangi, frjókvistur, (óafskor-inn) græðlingur. **2** kvistur (= **stolono**). **3** (óæskileg notkun) grein, spíra. **-i** *áhr* auka með græðlingum.
-ado fjölgun með græðlingum.
Marks/o *per* Marx. **-ismo** *efh* marxismi. **-isto** marxisti. **-a** marxískur.

marmelad/o *mat* marmelaði, glómauk, aldinmauk.

marmít/o pottur. **prem-o** hraðsuðupottur.

marmor/o *ste* marmari. **-a** marmara-, úr marmara. **-ejo** marmarasmiðja. **-umi áhr** gefa (e-u) marmaraáferð, hrísla eins og marmara.

Marmor/a *ldf* **-a Maro** Marmarahaf.

marmot/o *dýr* múrmeldýr (*Marmota*).

marmoz/o *dýr* pokamús (*Marmosa*).

marn/o mergill. **-i áhr** bera mergil á. **-ado** mergilburður.

Marn/o *ldf* Marneá (í Frakklandi).

marod/i *áhr* hnupla, rupla, ræna. **-anto, -isto** ræningi; nautgripaþjófur.

Marok/o *ldf* Marokkó. **-a** marokkóskur. **-ano** Marokkóbúi, Marokkómaður.

maroken/o litskinn, saffían. **-i áhr** búa til eins og litskinn.

maron/o ætikastanía.

marot/o *nýy* áhugaverk, tómsundaiðja (= *amata čevaleto*).

Mars/o **1** *god* Mars (herguð Rómverja). **2** *stj* Mars (reikistjarna). **-a** Mars-. **-ano** Marsbúi.

Marsejl/o *ldf* Marseilles (hafnarborg í Frakklandi). **-ano** Marseillesbúi.

Marseljez/o þjóðsöngur Frakka.

marsk/o *jar* saltengi, saltmýri.

marsupi/o *dýr* poki (pokadýrs). **-uloj** pokadýr (*Marsupialia*).

marsupial/o = **marsupiulo**.

marŝ/i *áhl* **1** ganga. **2** marséra. **-o** **1** ganga. **2** herganga. **3** hergöngulag, mars. **-adi** *áhl* vera á langri göngu. **-ado** löng ganga; æfingarherganga. **el-i** *áhl* ganga út. **en-i** *áhl* ráðast inn. **preter-i** *áhl* ganga framhjá. **marŝ'!** áfram gakk!

marŝal/o marskálkur.

Marŝal/aj *ldf* **-aj Insuloj** Marshalleyjar.

mart/o mars, marsmánuður.

Marta *per* Marta.

martagon/o túrbanlilja (*Lilium martagon*).

martel/o *lfe* **1** hamar. **2** = **maleo** **3**. **-i áhr** *her* **1** hamra, berja, lemja. **2** leggja áherslu á. **-ado** það að hamra. **-ego** sleggja. **-bato** hamarshögg, hamarslag. **-beko** hamarsmunni. **-faco** hamarsflötur. **-kapo** hamarshaus, hamarskalli. **-maŝino** fallhamar. **akvo-a** *eðl* (um vatn í vatnslögn) skellandi. **fal-ego** = **martelmaŝino**. **frid-i** *áhr* hamra (e-ð) út kalt.

Marten/o *per* Marteinn. **-festo** Marteinsmessa.

martes/o *dýr* mörður (*Martes*).

martingal/o **1** band sem liggur frá beislinu í gjörðina. **2** *sig* (í skipi) brandaukastoð. **3** *íþr* (í

áhættuspilum) sífelld tvöföldun þess sem lagt er að veði.

Martinik/o *ldf* Martiník.

martir/o **1** píslarvottur. **2** þjáður maður. **-eco** píslarvætti. **-iĝo** píslarvættisdauði. **-igi** láta deyja píslarvættisdauða, gera píslarvott úr; pína, kvelja. **-libro** píslarvottaskrá, píslarvottabók.

mas/o *fag* *eðl* **1** efnismagn, massi. **2** efni, mergð, kyngi. *la malluma -o de la maro*: dökk hafbreiðan. **kriza -o** markmassi. **specifa -o** *rtæ* *hag* lög eðlismassi. **3** upphæð, sjóður. **-a** efnismikill; massa-. **-ocentro** massamiðja. **kontraŭ-o** lóð. **unu-a** samræmdur. **aer-o** *veð* loftmassi.

Masaĉusec/o *ldf* Massachusetts (fylki í Bandaríkjunum).

masaĝ/o *læk* nudd, nuddlækning. **-i áhr** nudda. **-isto** nuddlæknir, nuddari.

masakr/i *áhr* myrða, brytja niður. **-o** blóðbað, manndráp.

maser/o *eðl* meysir, örbylgjuleysir.

maseter/o *lfe* tyggjandi (vöðvi).

Masili/o *sag* Massilía (fornt heiti á Marseilles).

masiv/a gagnþéttur, óhulur. **-o** þéttleiki, þykkni.

mask/o *tæk* *fag* *her* gríma; hula. **-i áhr** *her* **1** grímubúa. **2** dulbúa. **3** felumála, fela. **4** hylja. **duon-o** silkigríma. **sen-e** opinskátt; hreinskilnislega. **sen-igi** afhjúpa. **vest-i** *áhr* grímubúa. **gas-o** gasgríma. **-balo** grímuball, grímudansleikur.

maskaret/o *ldf* stórstraumsflóð í árósi.

Maskat/o *ldf* Maskat, Masqat (höfuðborg Ómans).

maskerad/o **1** grímusamkvæmi. **2** látalæti.

maskl/o *dýr* *gra* karlkyn. **-a** karlkyns; karlmanns-.

masohism/o *læk* sjálfspíslahvöt, meinlætamunadur. **-ano** sjálfspyntari.

masohist/o *per* sjálfspyntari.

mason/i *áhr* múra. **-aĵo** múr, múrsmíði. **-isto** múrari. **-fermi áhr, plen-i áhr** múra upp, hlaða upp.

masor/o *vís* masora, masoretatexti (Gamla testamentisins á hebresku). **-isto** masoreti.

mast/o **1** siglutré, sigla, mastur. **2** stöng; staur. **-aro** öll siglutré á einu skipi. **-isto** seglbúandi. **-izi áhr** búa siglum. **du-ulo** tvímastrað skip. **tri-ulo** þrímastrað skip. **kvar-ulo** fermastrað skip. **sen-igi** afmastra. **anten-o** loftskýtastöng. **antaŭ-o** framsigla. **bram-o** masturstoppur (efsti þriðjungur masturs). **ĉef-o** stórsigla, stórmastur. **flag-o** flaggstöng. **front-o** framsigla. **kruc-o** afturmastur. **latis-o** *rtæ* rafmagnsstaur. **mez-o** stórsigla. **post-o** afturmastur. **signal-o** sporskiptistöð, dreifistöð.

top-o siglutoppur.

mastik/o 1 kítta. 2 *gra* viðarkvoða, harpis. **-i** áhr kítta.

mastodont/o *stg* mastódon (*Mastodon*).

mastoid/o *lfx* stikilhólf. **-ito** *læk* stikilbólga, klettbólga.

mastr/o 1 húsbóndi, húsráðandi. 2 veitingastjóri. 3 herra, yfirmaður. 4 gestgjafi. 5 *gra* hýsill (= **nutroplanto**). **-a** húsbónða-, ráðríkur. **-e** ráðríkislega. **-i** áhr ná valdi á, sigrast á, stjórna. **-aĵo** heimilisvinna. **-eco** yfirráð, umráð, drottinvald. **-ema** drottunargjarn. **-ino** 1 húsmóðir, húsfreyja. 2 veitingakona. 3 yfirmaður. **-umi** áhl 1 búverka, sjá um (innanhússtörf). 2 = **mastri**. **-uma** húsmæðra-. **-umado** búskapur. **-umaĵo** heimilisvinna, innanhússtörf. **-umistino** ráðskona; daglaunakona. **ge-oj** gestgjafar. **sen-a** stjórnlaus, eiganдалaus; húsbónðalaus. **sub-o** verkstjóri. **feŭd-o** lénsherra. **kvartir-o** *sig* stýrimaður.

masturb/i áhr runka. **sin -i** runka sér, stunda sjálfsfróun. **-ado** sjálfsfróun, fýsnarfróun, einfarir.

masuri/o *efn s.* **teknecio**.

maŝ/o *rtæ fja* 1 möskvi, lykkja. 2 snara, rennilykkja. 3 hringur. **-aro** möskvar, net, kerfi. **-tenilo** lykkjuhaldari. **dis-igi** rekja upp. **nedis-iĝa** lykkjufastur.

maŝin/o *rtæ* 1 vél (ekki hreyfill). 2 skipulagn-ing. **-a** vél-, vélar-, véla-. **-e** 1 vélrænt. 2 ósjálfrátt. **-aro** vélar, vélasamstæða. **-ejo** vélarrúm, vélarúm; vélasalur, vélaralur. **-estro** yfirvélstjóri. **-ismo** vélbúnaður. **-isto** 1 vélfræðingur. 2 leiksviðsmaður. **blov-o** blásari. **draŝ-o** þreskivél. **ekscit-o** *rtæ* matari. **flug-o** flugvél. **il-o** smíðavél, verkstæðisvél. **kalkul-o** reiknivél. **lev-o** lyftitæki. **milit-o** *sag* hernaðartæki, hertæki, herbúnaður. **seg-o** vélsög. **skrib-o** ritvél. **ŝpin-o** spunavél. **te-o** tevé. (*sbr.* **samovaro**). **teks-o** vefstóll. **tond-o** sláturvél. **vapor-o** *tæk* gufuvél.

¹**mat/o** motta. **ŝtop-ego** hlífðarkefli.

²**mat/o** *íþr* mát (í skák). **-i** áhl verða mát. **-igi** máta (í skák).

matador/o 1 nautabani. 2 háspil. 3 höfuðpaur.

matĉ/o kappleikur, leikar, keppni.

mate/o *gra* 1 maté, te (unnið úr þurrkuðu laufi indíánaþyrnis). 2 = **matearbo**. **-arbo** indíánaþyrnir (*Ilex paraguayensis*).

Mate/o *per* Matteus.

matematik/o *vís* stærðfræði. **-a** stærðfræði-, stærðfræðilegur. **-isto** stærðfræðingur.

maten/o morgunn, árdegi. **bonan -on** góðan daginn. **-a** morgun-, árdegis-. **-e** árdegis. **hodiaŭ -e** í morgun. **hierau** **-e** í gærmorgun. **morgau** **-e**

í fyrramálið. **-as** morgunn er kominn. **-iĝo** dögun. **-ruĝo** morgunroði. **fru-e** árla dags.

materi/o *hei* eðl efni, efnisheimur. **-a** vél efnis-, efnislegur, líkamlegur. **-eco** efnisleiki. **-igi** *trú* klæða líkama, gefa efnislegt form. **-iĝo** líkamning, holdtekja. **-iĝi** taka á sig efnislegt form, líkamnast, holdgast. **-ismo** *hei* efnishyggja, efniskenning. **-isto** efnishyggjumaður. **ne-a** ólíkamlegur, líkamalaus, andlegur. **ne-iĝo** eðl breyting efnis í orku.

material/o *her jar* 1 efni, efnisvara. 2 hráefni. **-a** 1 efnislegur. 2 hagnýtur, fjárhagslegur, verulegur. **-e** fjárhagslega. **-ismo** 1 efnishyggja, veraldarhyggja. 2 = **materiismo**. **-isto** 1 veraldarhyggjumaður. 2 efnishyggjumaður. **brul-o** eldiviður, eldsneyti.

Matilda *per* Matthildur.

matine/o síðdegissýning.

matiol/o = **levkojo**.

Matogros/o *ldf* Mato Grosso (háslétta í Brasilíu).

matrac/o dýna, rúmdýna. **-isto** dýnugerðarmaður.

matras/o *efn* eimiflaska, tilraunaflaska.

matriark/a *fél* mæðraveldis-. **-eco** mæðraveldi.

matric/o 1 steypumót. 2 leturmót. 3 mót. 4 *stæ* fylki. 5 *jar* = **gangujo**.

matrikari/o = **kamomilo**.

matrikul/o 1 meðlimaskrá, innritunarbók. 2 innritunarskírteini. **-i**, **en-igi** áhr innrita, skrásetja.

matron/o 1 (hjá Rómverjum) hefðarkona. 2 virðuleg öldruð kona, maddama.

matros/o *sig* óbreyttur háseti.

matur/a 1 *gra* þroskaður. 2 fullorðinn. 3 þaulhugsaður. 4 *ver* fallinn í gjalddaga. **-eco** 1 þroski. 2 fullþroski. 3 *ver* gjalddagi. **-igi** þroska, þróa. **-iĝi** þroskast. **-iĝo** þroski. **-ulo** fullþroskaður maður, fullorðinn maður. **ne-a** óþroskaður. **tro-a** ofþroskaður. **fru-a** bráðþroska.

matutin/o *kaþ* morgunsöngur.

maŭr/o *per* Mári. **-a** máriskur. **M-io**, **M-ujo**, **M-lando** *ldf* 1 Málalund. 2 Mátítanía.

Maŭric/o *per* Maris.

Maŭrici/o *ldf* Mátítús. **-a** mátítískur. **-ano** Mátítúsmaður, Mátítúsúbúi.

Maŭ Ze-dong *per* Maó Zedong, Maó Tse-tung.

maŭzole/o leghöll, grafhýsi.

mav/a *ská* slæmur, illur, vondur.

Mazda/o *trú* Mazda. **-ismo** Mazdatrú, Mazdaismi. **-isto** Mazdatrúarmaður.

mazurk/o masúrki.

mazut/o *efn* svartolía (= **peza oleo**).

Me *efn* = **metalo**.

meandr/o bugða. **-i áhl** bugðast.

meat/o *lfæ* hlust. **interna akustika -o** taugahlust.

mebl/o húsgagn. **-a** húsgagna-. **-i áhr** búa (að) húsgögnum; útbúa. **-aro** húsgögn. **-isto** húsgagnasmiður. **-otenejo** húsgagnageymsla. **-ovendisto** húsgagnasali. **sen-igi** tæma, flytja húsgögn úr. **sen-igita** húsgagnalaus. **angul-o** hornskápur. **leter-o** skrifborð. **teler-o** eldhússkápur, diskaskápur, matgagnaborð.

Mecenas/o *sag* Maecenas.

mecenat/o verndari fræði- og listamanna, listfrömuður. **-eco** listamannavernd; örlæti.

meê/o *læk* **1** kveikur. **2** kveikiþráður. **3** tappaþráður. **-ajo** **1** tundurþípa. **2** mjótt vaxkerti. **-ujo** kveikilampi.

med/o *ská* mjöður (= **mielakvo**, **mielvino**).

med/o *per* Medfumaður, Medi. **M-io**, **M-ujo** *ldf* Medía. **-a** meðískur.

medal/o minnispeningur, heiðurspeningur, heiðursmerki. **-i áhr** heiðra með heiðurspeningi, veita heiðursmerki.

medalion/o *fac* **1** myndarnisti, hárnisti, nisti. **2** stór minnispeningur.

Mede/a *god* Medea (galdranorn, kona Jasons).

medi/o umhverfi, andrúmsloft. **-a** umlykjandi.

-ologio umhverfisfræði.

mediaci/o *lög* meðalganga, miðlun, málamiðlun, sáttaumleitun.

medial/o *mfr* miðmynd.

median/o **1** *stæ* miðlína. **2** *töl* miðtala. **3** miðtaug.

mediant/o *tón* miðtónn, þriðja nóta tónstigans.

sub-o sjöunda nóta tónstigans.

mediastin/o *lfæ* mæti, miðmæti. **-ito** *læk* mætisbólga.

medicin/o *vís* læknisfræði. **-a** læknisfræði-, læknisfræðilegur. **-isto** læknisfræðingur. **-ajo** lyf, meðal. **jur-o** réttarlæknisfræði. **sociala -o** samfélagslæknisfræði.

Medic/oj *per* Medici-ættin.

medikag/o *gra* refasmári (*Medicago*). **lupol-o** úlfasmári (*Medicago lupulina*).

medikament/o *læk* læknislyf, lyf, meðal.

Medin/o Medína (heilög borg í Sáði-Arabíu).

medit/i *áhl* hugsu, íhuga, brjóta heilann um. **-o** umhugsun, hugleiðing. **-ado** íhugun, hugleiðsla. **-ema** hugsandi, íhugunarsamur. **pri-i áhr** hugsu um, íhuga, skoða.

Mediterrane/o *ldf* Miðjarðarhaf. **-a** Miðjarðarhafs-.

medium/o *trú* *læk* miðill. **-a** miðils-. **-eco** mið-

ilsgáfa.

medol/o **1** *lfæ* mergur (í dýrum). **2** *gra* mergur (í jurtum). **3** mæna. **-a** **1** merg-. **2** mænu-. **-ito** *læk* mergbólga. **-ektomio** mænuskurður, mænunám. **-opatio** mænusýki, mænusjúkdómar. **-radio** *gra* merggeisli. **osto-ito** *læk* bein- og mergbólga.

meduz/o *dýr* marglytta (*Medusa*). **brul-o** = **cianeo**. **grand-oj** skálhveljur, marglyttur (*Scyphozoa*). **vitro-o** = **aürelío**.

Meduz/o *god* Medúsa (skrímsli).

Mefistofel/o, **Mefist/o** *bók* Mefistófeles, Mefistó. **-a** mefistófelskur, djöfullegur.

mefit/o *dýr* þefdýr, skunkur (*Mephitis*). **-felo** þefdýrsfeldur. **-a** þefillur, daunillur.

mega/ *vís* mega- (forskeyti eininga 10⁶). **-omo** megaohm. **-tuno** megatonn. **-ciklo** megarið. **-volto** megavolt.

megafon/o gjallarhorn, hátalari, kalllúður.

megalit/o *inn* minnisvarði, bautasteinn. **-a** bautasteins-.

megalol *læk* forskeyti sem tákna stór, stærðar-, risa-, stækkaður, *t.d.* **-ezofago** stækkað vélindi. **-kojlo** risaristill. **-hepato** stækkuð lifur, lifrarstækkun. **-timuso** stækkaður hóstill.

megalomani/o *læk* mikilmennskuæði, mikilmennskubrjálun, stærisýki, mikilmennskuórar. **-ulo** mikilmennskubrjálæðingur, stórmennskubrjálæðingur.

megalosaür/o *stg* risaæðla (*Megalosaurus*).

megateri/o *stg* risaetidýr (*Megatherium*).

meger/o norn, kvenskass, kvenskratti.

Meger/o *god* Megera (ein þriggja refsinnora (Erinýja)).

megom/o *raf* megaohm, megaóm. **-metro** megohmmælir.

mehar/o fljótur drómedari. **-isto** hermaður sem ríður fljótum drómedara.

meĥanik/o **1** affræði. **2** vélfræði (= **aplikata -o**). **-a** **1** affræðilegur; vélfræðilegur. **2** vélrænn, vélunninn, véla-; ósjálfráður. **-isto** affræðingur; vélfræðingur. **ĥiel-o** *stj* stjarnhreyfingafræði. **kvantum-o** *eðl* skammtaaffræði, skammtafræði (= **ondomeĥaniko**). **tele-o** fjaraffræði.

meĥanizm/o **1** vél, vélbúnaður. **2** tilfærur. **3** vélgengi. **4** *tón* háttur; tækni. **5** *hei* vélgengiskenning.

meĥanist/o **1** affræðingur; vélfræðingur. **2** fylgismaður vélgengiskenningar.

meĥaniz/i *áhr* gera vélgengan, vélbúa.

meĥanograf/o *per* tölvutæknir. **-io** tölvusetning, götun.

meĥanoterapi/o *læk* lækisgerðir með beitingu

handa og/eða áhalda og véla.

Mehlin/o *ldf* Mechelen (borg í Belgíu).

Mejbom/o *per* Meibom (þýskur læknisfræðingur frá 17. öld). **-aj glandoj** *lfæ* háristarkirtlar. **-ito** *læk* háristarkirtlabólga.

mejl/o míla. **-oŝtono** mílusteinn, mílumerki.

mar-o sjómíla. **sep-aj botoj** sjömilnaskór.

mejoz/o *lfe* frumurofsminnkun í brúðfrumum.

mek/i *áhl* (um geit) jarma.

mekan . . . Annar leyfilegur ritháttur á orðstofninum **meĥan** . . ., t.d. **mekaniko** í staðinn fyrir **meĥaniko**.

Mekk/o *inn* Mekka (heilög borg í Sádi-Arabíu).

Mekong/o *ldf* Mekongfljót.

mekoni/o *lfe* barnaat, barnabik, barnasorta.

Meksik/o *ldf* Mexíkóborg. **-ano** Mexíkóborgari. **-io** Mexíkó. **-ia** mexíkóskur, mexíkanskur. **-iano** Mexíkani, Mexíkóbúi. **Nov-** **-io** Nýja Mexíkó (fylki í Bandaríkjunum).

mel/o *dýr* greifingi (*Meles*).

melampir/o *gra* krossjurt (*Melampyrum*).

melanemi/o *læk* blóðsorta.

Melanezi/o *ldf* Melanesía.

melanin/o *lfæ* melanín, sortuefni.

melanism/o *læk* sorta (ástand, sem einkennist af dökku litarefni í húð, hári og sjónu mannsins).

melanit/o *dýr* korpönd (*Melanitta fusca*) (= **nigranaso**).

melankoli/o þunglyndi, ógleði, fálæti; hug-sýki, amalyndi. **-a** þunglyndur, hugsjúkur. **-ulo** *læk* þunglyndismaður, þunglyndur maður.

melas/o sykurleðja, brúnt síróp, melassi.

Melburn/o *ldf* Melbourne (hafnarborg í Ástralíu).

meldu/o *gra* mygla.

meleagr/o *dýr* kalkúnn, kalkúnhani (*Meleagris*). **-ino** kalkúnhæna.

Meleagr/o *per* Meleager (forngrískt skáld).

meleagren/o *dýr* perluskel (*Meleagrina*) (= **perlokonko**).

melen/o *læk* sortusaur.

meli/o *gra* (*Melia*). **-acoj** mahóníviðarætt (*Meliaceae*).

melilot/o *gra* steinsmári (*Melilotus*).

melinit/o *efn* melínít (sprengiefni), tundur.

melis/o *gra* hjartans yndi (jurt) (*Melissa*).

melitokokoz/o *læk* Möltusótt.

melk/i *áhr* **1** mjólka; tappa. **2** taka, hafa (e-ð) (el: út úr). **-ado** mjaltir. **-ebla** hagnýtur. **-ejo** mjólkurbú. **-istino** mjaltakona, mjaltastúlka. **-isto** mjaltamaður. **-omaŝino** mjaltavél.

Melkicedek *bib* Melkísedek.

Melkior/o *per* Melkíor.

melo/o *dýr* olíubjalla, smyrbljalla (*Meloë*).

melodi/o **1** lag, sönglag. **2** laglína. **3** hljómfegurð. **-a** **1** lagrænn, sönggrænn. **2** hljómfagur. **-eco** laghæfð, sönghæfð.

melodram/o *sag* melodrama, söngleikur, (hjartnæmt) leikrit.

melolont/o *dýr* aldinbori (*Melolontha*) (= **maj-skarabo**).

meloman/o *inn* ástríðufullur sönglistavinur. **-eco**, **-io** tónlistaræði, sönglistaræði.

melon/o *gra* melóna, tröllepli (*Cucumis melo*).

akvo-o vatnsmelóna (*Citrullus vulgaris*). **-arbo** = **papajo**.

melongen/o *gra* eggplanta (*Solanum melongena*).

melope/o *tón* sönglestur.

melopep/o *gra* grasker, kúrbítur (*Melopepo*).

melopsitak/o *dýr* úndúlati, ástralskur páfagaukur (*Melopsittacus*).

Melos/o Mílos (ein Hringeyja í Eyjahafi).

Melpomen/o *goð* Melpomene (gyðja harmleikaskáldskapar).

mem *mfr* **1** sjálfur. **2** (forskeyti) sjálfs-, t.d.

-amo sjálfselska, eigingirni. **-defendo** sjálfsvörn, neyðarvörn. **-disciplino** sjálfsagi. **-elektita** sjálfkjörinn, sjálfskipaður. **-estimo** sjálfsálit. **-evidenta** auðséður, auðsær, sjálfsagður. **-farita** sem hafist hefur af sjálfum sér. **-ferma** sjálflokandi. **-fido** sjálfstraust; þótti. **-fidema** þóttafullur. **-flamiĝema** sjálfsíkveikjandi, eldfimur. **-instruito** sjálfmenntaður maður. **-komprenebla** sjálfsagður. **-kompreneble** auðvitað, að sjálfsögðu. **-kono** sjálfsþekking. **-konservo** sjálfsvörn. **-kontento** sjálfsánægja. **-kontenta** sjálfsánægður, sjálfumgladur. **-lerninto** sjálfmenntaður maður. **-lumanta** sjálflysandi. **-mortigo** sjálfsmorð. **-portreto** sjálfsmynd. **-regeco** sjálfsstjórn. **-registra** sjálfritandi. **-riproĉo** sjálfsásökun. **-sekva** samfleyttur. **-semiĝinta** sjálfsáinn. **-stara** sjálfstæður. **-veneniĝo** sjálfseitrun. **-vole** af sjálfsdáðum; af fúsum vilja. **-o** sjálf; sérstæði.

membr/o **1** *lfæ* limur, útlimur. **2** meðlimur, félagsmaður. **3** *dýr* liður. **la petola** **-o** = **lango**. **la seksa** **-o** = **peniso**. **-aro** **1** allir limir. **2** allir meðlimir, allir félagsmenn, félagatal. **-eco** það að vera meðlimur, staða sem félagsmaður. **dis-igi** slíta sundur; limlesta.

membran/o *lfæ* **1** himna, skæni. **2** þynna. **muk-o** slímhimna. **pseŭdo-o** gervihimna. **sero-o** úrhimna.

Memfis/o *ldf* **1** Memphis (borg í Bandaríkjun-

um). **2 = Menefro.**

memor/i áhr muna, minnst. **-o 1** minni. **2** minning. **-e** utanbókar. **-e al** í minningu (e-s), til minningar um. **-ado** það að muna. **-aĵo 1** minning, endurminning. **2 -aĵoj** æviminningar. **-ebla** eftirminnilegur. **-igi** minna. **-igo** minning. **-iga** minningar-. **-igaĵo** minjagripur; minnismerki. **-inda** minnisverður, minnisstæður. **-arto** minnislist. **-signo** minnismerki. **-teni áhr** hafa hugfast, minnst (e-s). **ne-ebla** óminnilegur. *de post tempo ne-ebla*: frá ómunatíð. **re-i áhr** rifja upp, minnst, muna eftir. **re-o** endurminning. **re-igi 1** minna. **2** minna á. **komputil-ilo** tæk tölvuminni.

memorand/o fél 1 greinargerð. **2** skýrsla; minnisgrein, athugasemd.

memuar/o 1 (háskóla)ritgerð. **2** minningarrit.

menad/o trú Bakkynja.

menaĝeri/o 1 dýrabúr. **2** dýrasafn, umferðadýrasafn.

Menandr/o per Menandros.

menci/i áhr minnst á, nefna, víkja að. **-o** umgetning, umtal. **honora -o** viðurkenning (í samkeppni). **-inda** umtalsverður. **ne-inda** minnstu ekki á það, það er ekkert.

mend/i áhr panta, biðja um. **-o** pöntun. **-adi áhr** senda fasta pöntun. **-ado** hag eftirspurn. **-ilo** pöntunarseðill, pöntunareyðublað. **-olibro** pöntunarbók, pantanabók. **antaŭ-i áhr** panta fyrirfram. **mal-i áhr** afpanta.

Mendel/o per Mendel (grasafræðingur). **-ismo** líf mendelismi.

mendelevi/o efn mendelevíum, mendelevín (Md).

Menefr/o sag Memfis (í Egyptalandi).

Menela/o bók Menelás (Atreifsson, konungur í Spörtu).

menestrel/o per inn (miðalda)söngvari, farand-söngvari, farandskáld.

menhir/o fru drúddasteinn, bautasteinn.

meniant/o gra horblaðka (*Menyanthes*); reiðingsgras (*M. trifoliata*).

mening/o lfæ mengi, heilahimna. **-ito** læk heilahimnubólga, mengisbólga.

menisk/o 1 ljó skálarlinsa, linsa íhvolft öðrum megin og kúpt hinum megin. **2 eðl** bogið vatnsyfirborð í þröngu röri. **3 lfæ** liðþófi, liðmáni.

menisperm/o gra sigðarfræ (*Menispermum*) (= lunsemo). **-acoj** sigðarfræsætt (*Menispermaceæ*).

menopaŭz/o lfe tíðalok, tíðahvörf.

mens/o sál, hugur. -a sálar-, sálarlegur, andlegur, hugar-. **-a kalkulado** hugarreikningur. **-ostato** hugarástand.

mensog/i áhl ljúga, skrökva, segja ósatt. **-o** lygi, ósannindi, skrök. **-a** ljúgandi, skrökvandi, lygi-. **-ema** lyginn, ósannsögull, skrökvís. **-ulo** lygari, lygalaupur, skrökvari. **-isto** lygari, ósannindamaður.

menstru/o tíðir (kvenna), klæðaföll. **-a** tíða-. **la -a ciklo** tíðaumferð, tíðatímabil.

ment/o gra mynta (*Mentha*).

mentol/o efn mentól.

menton/o lfæ haka.

mentor/o ráðgjafi, leiðbeinandi.

menu/o 1 matseðill; matskrá. **2 upp** valmynd.

menuet/o inn menúett.

menur/o dýr lýrufugl (*Menura*) (= lirvostulo).

menuver/o hvítt hreysikattarskinn.

merbromin/o lyf merbrómín.

mercer/o smávörur, hannyrðavörur, saumavörur. **-aĵo = mercero. -ejo** saumavöruverslun, hannyrðabúð, hannyrðaverslun. **-isto** hannyrðavörusali.

merd/o nýj kúkur, saur, skítur. (*upphr.*) sjít.

meretric/o ská (hjá Rómverjum) gleðikona, mella. **-i áhl** bjóða sig fram sem mella.

mergi/i áhr tæk sökkva (e-u), láta í kaf, dýfa (**en: í**). **-iĝi** sökkva, fara í kaf. **mal-i áhr** taka upp (úr vatni). **mal-iĝi** koma upp til yfirborðsins. **-okloŝo** köfunarbátur.

mergul/o dýr haftyrdill (*Mergulus alle*) = **urio**.

merĝ/o dýr gulönd, stóra toppönd (*Mergus merganser*).

meridian/o 1 stj hábaugur, hádegisbaugur **2 ldf** lengdarbaugur.

merin/o dýr merínósauður. **-lano** merínóull.

mering/o mat marengs, snjókaka.

meristem/o gra vaxtarvefur (= **kreskopinto, kreskopunkto**).

merit/i áhr eiga skilið, verðskulda. **-o trú** verðleiki, tilverknaður. **-a** lofsverður, góðs maklegur, góðra gjalda verður, verðugur. **-e, laŭ-e** að maklegleikum. **-aĵo** makleg málagjöld. **mal-o** galli, skortur, ávirðing. **sen-a** óverðugur.

meriz/o gra villikirsuber. **-ujo, -arbo** villikirsuberjatré (*Cerasus avium*).

merkantilism/o hag kaupauðgisstefna, merkantílismi.

merkaptan/o efn merkaptan (efni sem inniheldur merkaptóhóp).

merkat/o 1 markaður, markaðssvæði. **la Eŭropa -o** Evrópumarkaður. **nigra -o** svartur markaður.

merkred/o miðvikudagur. **Cindro-o** öskudagur.

Merkur/o 1 goð Merkúr. **2 stj** Merkúrís (reiki-

stjarna).

Merkuri/o = **Merkuro**.

merl/o *dýr* svartþröstur (*Turdus merula*).

merlang/o *dýr* lýsa (*Gadus merlangus*).

merlen/o *sig* landlínulykkja.

merluĉ/o *dýr* lýsingur (*Merluccius*).

merop/o *dýr* býflugnagleypir, býsvelgur (*Merops*).

Merov/o *per* Mervík. **-idoj** Mervíkingar.

mes/o *kaþ* messa, altarissakramenti. **kanti -on** syngja messu. **alta -o** hámessa. **mallaŭta -o** lesin messa, lesmessa. **nigra -o** svört messa. **-vazoj** messubúnaður. **-vesto** messuklæði, messuskrúði.

mes/o *lfæ* = **mesoo**.

mesaĝ/o skilaboð, orðsending. **-isto** sendiboði, boðberi.

Mesalin/o *per* Messalína.

mesembriant/o *gra* hádegisblóm (sumarblóm) (*Mesembryanthemum*).

Mesi/o Messías, Kristur, hinn smurði. **-a** Messíasar-. **la -aj profetaĵoj** spádómar um Krist. **-ado** Messíasarkviða. **-anismo** Messíasartrú.

Mesidor/o *inn* uppskerumánuður (10. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 20. júní – 18. júlí).

Mesin/o *ldf* Messína (hafnarborg á Sikiley). **-a** **Markolo** Messínasund.

meskalin/o *efn* sál meskalín.

mesol *lfæ* (forskeyti í vísindaorðum) -hengi, *t.d.* **-entero** hengi, garnahengi. **-apendico** botnlangahengi. **-kojlo** ristilshengi. **-gastro** magahengi. **-nefro** frumnýra, miðnýra. **-o** hengi.

mespil/o *gra* mispilber. **-ujo**, **-arbo** mispilberjatré (*Mespilus germanica*).

Mess/o *ldf* Metz (borg í Lóthring).

mestiz/o mestísi, kynblendingur (af Evrópu- og indíánakyni).

met/i *áhr* leggja, setja, láta. **-i demandon al** beina spurningu til. **-i fidon sur** treysta. **-i plendon ĉe** bera fram kærú til. **-i kulpon sur** kenna (e-m) (**pro** = um). **-i sian esperon en** binda vonir sínar við. **-i sian atenton sur** gefa gaum að. **-o** lagning, setning. **-ado 1** lagning. **2** föst setning. **al-i** *áhr* **1** bæta við. **2** setja á, setja í (með **al**). **antaŭ-i** *áhr* leggja fram, færa fram. **apud-o** hliðsetning, hjásetning. **de-i** *áhr* **1** taka af, setja af, taka frá, setja frá. **2** leggja niður. **dis-i** *áhr* **1** dreifa. **2** rýma frá sér. **dis-o** *sig* særými. **el-i** *áhr* **1** sýna; reka fram. **2** leggja í. **3** leggja sig í (hættu), hætta. **4** leggja fram. **el-iĝi** standa fram. **el-ado 1** sýning. **2** það að hætta. **el-aĵo 1** sýnisgripur. **2** úttak. **en-i** *áhr* færa inn, setja inn, stinga (inn). **en-o** innfærsla, innskot,

innlag. **for-i** *áhr* **1** leggja burt. **2** yfirgefa; afklæðast. **inter-i** *áhr* setja á milli. *inter-i blankajn foliojn en libron:* setja óprentuð milliblöð í bók. **sin inter-i** fara í bága (**inter:** við); skipta sér af, skerast í leikinn. **kontraŭ-i** *áhr* setja á móti. **kun-i** *áhr* **eðl 1** setja saman, skella saman. **2** draga saman, þrengja; fella (tjald). **kun-o 1** samsetning. **2** samdráttur. **kun-ado** samsetning. **kun-aĵo** samband; samsett orð. **kun-ita** *gra* samsettur. **pri-i** *áhr* leggja á, búa til. **re-i** *áhr* setja aftur. **sub-i** *áhr* **1** beygja fyrir, leggja undir sig, brjóta undir sig, yfirbuga, kúga. **2** leggja fram. **3** setja undir, setja skör lægra. **sub-i sin**, **sub-iĝi** gefast upp, láta undan, viðurkenna. **sub-iĝo** undirgefni, hlýðni. **sub-igi** neyða til að gefast upp. **super-i** *áhr* setja yfir. **sur-i** *áhr* **1** setja ofan á, leggja á. **2** fara í, klæðast (e-u), færa sig í, setja upp. **tra-i** *áhr* þræða. **trans-i** *áhr* **1** yfirfæra. **2** = **transmisii**. **trans-iĝo** yfirfærsla, ummyndun.

meta/ *vís* forskeyti í efnaheitum sem táknar skipti, meta-. **-pozicio** meinvarp, meinrek. **-dihidroksibenzeno** metadíhýdroxýbensen.

metabol/o *líf* efnaskipti.

metacentr/o *eðl* málmíðja.

metafizik/o *vís* háspeki. **-isto** háspekingur. **-a** háspekilegur.

metafoni/o *mfr* hljóðvarp.

metafor/o myndlíking. **-a** myndhverfur, myndrænn.

metakarp/o *efn* miðhönd.

metakrilat/o *efn* metakrýlat. **-a acido** metakrýlsýra.

metal/o *efn* málmur. **-a 1** málm-, úr málm. **2** málmhljómandi; málmkenndur; málmgljáandi. **-igi**, **-izi** málmhúða, húða. **-dona** málmríkur. **du-ismo** tvöfaldur myntfótur. **mono-ismo** einfaldur myntfótur.

metaldehid/o *efn* metaldehýð.

metalografi/o *vís* málmfræði.

metaloid/o *efn* málmleysingi.

metalurgi/o málmnámufræði, málmvinnslufræði. **-a** málmvinnslufræði-. **-isto** málmvinnslufræðingur, málmfræðingur.

metamer/o *lfæ* frumdeild (í fósturfræði), frumliður.

metamorff/a *jar* (um berg) myndbreyttur.

metamorfoz/o 1 ummyndun, hamskipti. **2** *dýr ste* (í líffræði og jarðfræði) myndbreyting. **3** gerbreyting. **-i** *áhr* **1** láta skipta um ham, breyta (í aðra veru). **2** gerbreyta.

metan/o *efn* mýragas, metan.

metanal/o *efn* metanal, formaldehýð.

metanol/o *efn* tréspíritus, metanól.

metapsiki/o dulsálarfræði (= **parapsikologio**).
metastabil/a *eðl* hálfstöðugur.
metatars/o *lfæ* framrist.
metatez/o *mfr* hljóðavíxl, stafavíxl.
metazo/o *dýr* fjölfrumungur. **-oj** fjölfrumungar (Metazoa) (= **plurĉeluloj**).
mete/o *veð* loftskýn, loftatburður. **-ologio** veðurfræðingur. **-ologio** veðurfræði. **-bulteno** veðurfréttir. **-stacio** veðurstofa.
metempsikoz/o *trú* sálnaflakk.
meten/o *efn* metýlen.
metencefal/o *lfæ* afturheili.
meteor/o loftsteinn.
meteorism/o *læk* uppþemba, belgingur.
meteorolog/o veðurfræðingur.
meteorologi/o veðurfræði.
meti/o iðn, handiðn, atvinna. **-a** iðn-, atvinnu-
-ejo vinnustofa. **-isto** handiðnarmaður. **-lernanto** 1 iðnnemi. 2 frímúrari af lægstu gráðu. **ne-isto** ólærður maður.
metil/o *efn* metýl. **-alkoholo** metýlalkóhól, tréspíritus, metanól. **-klorido** metýlklóríð. **-viol** metýlfjólublátt.
metilen/o *efn* metýlen. **-bluo** metýlenblátt.
metod/o *vís eðl raf rtae* 1 aðferð, vinnubrögð, háttur. 2 mælingaaðferð. **diferenciala -o** mismunaraðferð. **kompensa -o** jafnaaðferð. **nul-o** núllaðferð. **substítua -o** skiptiaðferð. **-a** reglulegur, vísindalegur, skipulegur. **-aro** aðferðir. **-iko** vísindaleg vinnubrögð. **-ismo** meþódismi. **-isto** meþódisti. **-ologio** vísindaleg vinnubrögð. **-igi** koma reglu á.
metoksi/ *efn* sem inniheldur metoxíhóp.
metoksil/o *efn* metoxýl.
metonimi/o *mfr* nafnskipti, óeiginlegt nafn, nafnhvörf (*t.d.* **krono** fyrir **reĝeco**, **tablo** fyrir **tablanaro**).
metop/o *hús* ferningur (í bitaskreytingu bygginga í dórískum stíl).
metr/o *eðl tek* 1 metri, stíka. 2 háttur, bragarháttur. **-a** metra-. **-a sistemo** metrakerfi. **-ologio** mælingafræði. **centi-o** sentímetri. **deci-o** desímetri. **deka-o** dekametri. **kilo-o** kílómetri. **mili-o** millímetri.
-metr/o *vís* (viðskeyti) -mælir.
metret/o *bib* mælir, hebresk mælieining (á grísku *metretes*, = c. 39,39 lítrar, sbr. Jóh. 2⁶).
metrik/o 1 bragfræði. 2 *stæ* firð.
metrit/o *læk* legbólga.
metro/o *umf* borgarjárnbraut; neðanjarðarbraut.
metronom/o *tón* taktmælir.
metropol/o 1 móðurland. 2 höfuðborg, heimsborg; móðurborg. **-a** heimsborgar-, höfuðborgar-

metropolit/o *kri* erkibiskup (einkum hjá grísk-kaþólskum mönnum).

Metuŝelaĥ *bib* Metúsala.

mev/o *dýr* mávur. **-oj** mávaætt (= **laredoj**).

rab-o kjói (*Stercorarius*). **arĝenta -o** silfurmávvur (*Larus argentatus*). **rid-o** hettumávvur (*Larus ridibundus*).

mez/o *hlj* 1 miðja. 2 meðalvegur. *la ora -o*: hinn gullni meðalvegur. 3 miðtunga. **-a** 1 mið-. 2 meðal-, meðaltals-. **-e** að meðaltali. **-e de** 1 meðal. 2 í miðju. 3 í miðjum (miðri, miðju). **-ulo** miðframherji. **M- -Afriko** Mið-Afríka. **M- -Afrika Respubliko** Mið-Afríkulýðveldið (= **Centr-Afrika Respubliko**). **M- -Ameriko** Mið-Ameríka. **M- -Eŭropo** Mið-Evrópa. **-aĝa** miðaldra. **-arterio** miðslagæð. **-odermo** miðlag. **-diastola** meðalslagabils-, meðalaðfalls-. **-encefalo** miðheili. **-epoko** miðaldir. **-epoka** miðalda-. **-etaĝo** miðhæð. **-maste** á stórsiglu. **-muro** miðveggur. **-nokto** miðnætti. **-onombro**, **-nombro** meðaltal. **-nombre** að meðaltali. **-opalata** miðgóm-. **-onefro** frumnýra, miðnýra. **-partio** miðflokkur. **-osoprano** messósópran. **nokto-o** miðnætti. **tag-o** hádegi, miðdegi. **posttag-o** síðdegi, aftann, eftirmiðdagur. **posttag-e** eftir hádegi, síðdegis.

mezalianc/o (um hjúskap) misræði. **eniri en-on** taka niður fyrir sig.

mezant/o *stæ* miðlína (lína frá horni þríhyrnings á mótstæða hlið miðja).

mezenter/o = **mesoentero**.

mezere/o *gra* töfratré (*Daphne mezereum*).

mezoderm/o *lfæ* miðlag.

mezolotik/o *fru* miðsteinöld.

mezomeri/o *eðl efn* herma, með sveiflun. **-a** hermi-.

mezon/o *eðl* miðeind, mesóna. **-teorio** miðeindarkenning, mesónukenning.

Mezopotami/o *sag* Mesópótamía.

meztint/o svartlitamynd.

mezozoik/o *jar* miðlífsöld.

mezur/i *áhr* mæla. **-o ská tón pre** 1 mæling. 2 mál. 3 mæld stærð. 4 hóf, hófsemi. 5 bragarháttur. 6 taktur, hljóðfall. 7 línulengd. **-ado** mæling. **-aĵo** mælingarupplýsingar. **-ateco** hóf, hófsemi. **-eblo** mælanlegur. **-iĝi** mælast, vera mældur. **-ilo** mælir, málband, mæliband, mælisnúra, reglustika o.þ.u.l. **-isto** mælingamaður. **-bendo**, **-rubando** mæliband. **-flakono** mæliflaska. **-glaso** mæliglas. **al-i** *áhr* máta (föt). **ĉirkaŭ-o** vídd, ummál. **du-ila** mældur eftir tveimur mælikvörðum. **laŭ-a** sem fer vel. **laŭ-e** eftir máli. **laŭ-e kiel** hlutfallslega sem.

nekun-ebila ósambærilegur, óviðmiðanlegur, ekki sambærilegur. **ne-ebila** ómælanlegur; óendanlegur. **sen-a** takmarkalaus. **super-a** hóflaus. **angul-i áhr ldm** mæla horn (e-s). **angul-ilo stæ** hornamælir. **egal-a** jafn, stöðugur, reglulegur. **egal-e** jafnt. **gren-o** skeppa. **mam-o** brjóstvídd. **paŝ-i áhr** mæla í skrefum. **plen-e** fyllilega, algjörlega. **pug-o** mjaðmavídd. **tali-o** mittismál, mittisvídd. **ter-i áhr** mæla (land). **ter-a stango** landmælingastafur. **ter-isto** landmælingamaður.

¹**mi mfr** ég. **-a** minn. **-aĵo** það sem ég á.

²**mi** mí, E (í söngfræði).

mi/ lfa forskeyti sem táknar vöðva, *t.d.* **-algio** vöðvaþrautir, vöðvagigt, vöðvahvot. **-astenio** vöðvaslen, vöðvaþreyta. **-ofibretoj** bandavefur. **-kardio** hjartavöðvi. **-ito** vöðvabólga. **-omo** vöðvaæxli. **-ono** vöðvaeining.

miasm/o vís sótnæmi (í lofti, vatni eða jarðvegi).

miaŭ/i áhl mjálma. **-o** mjálm.

miceli/o gra sveppflækja.

Micen/o sag Mýkena. **-a** Mýkenu-. **-ano** Mýkenubúi.

micet/o gra sveppur, mygla. **-ologio** sveppafræði. **-ozo** læk myglusýki, sveppsýki. **dermatoozo** hörundsmygla.

micel/o eðl efn mísella.

Miĉigan/o ldf Michigan (fylki í Bandaríkjunum). **-lago** Michiganvatn.

Midas/o goð Mídas (konungur í Frygíu).

midriazo læk ljósopsvíkkun. **-iga drogo** ljósopsvíkkunarlyf.

midŝipman/o sig (í breska flotanum) sjóliðsforingjaefni.

miel/o hunang. **-a 1** hunangs-. **2** hunanglegur, hunangsætur. **3** mjúkmáll, mjúkur, tungumjúkur, undurbliður. **-akvo** mjöður. **flor-o** hunang (blóma).

mien/o læk svipur, yfirbragð, útlit. **-i áhl** líta út. **-leganto** svipfræðingur. **-ludo** svipbrigði, svipbrigðalist. **grav-a** alvarlegur á svip. **grav-eco** alvara, alvörugefni, alvörusvipur. **rigid-a** stírður.

migal/o dýr fuglakónguló (*Mygale*) (= **birdaraneo**).

migdal/o gra mandla. **-a efn** möndlu-. **-a sukerajo** = **nugato**. **-a oleo** möndluolía. **-ata acido** möndlusýra. **amara -o** beisk mandla (*Prunus amygdalus*, var. *amara*). **-ujo, -arbo** möndlutré (*Prunus amygdalus*). **ter-o** jarðmandla (*Cyperus esculentus*).

migr/i áhl dýr ferðast um, fara, flytjast (úr e-m stað í annan). **-anta birdo** farfugl. **-a farand-**, **farandi**, flakkandi, flökku-. **-ado** búferlaflutningar;

þjóðflutningar, brottflutningur; ferðir (fugla). **-emo** flökkuþrá. **ek-i áhl** fara af stað. **el-i áhl** flytja (af landi) burt, flytjast úr landi. **el-ado** flutningur af landi burt. **en-i áhl** flytjast inn (í land). **en-ado** innflutningur (fólks). **for-i áhl** flytjast brott. **trans-i áhl trú** flytjast í annað land. **trans-ado 1** útflutningur; ferð, flakk. **2 la trans-ado de la animoj** sálnaflakk.

migren/o læk mígreina, mígreni.

mihrab/o = **ĥorniĉo**.

Miĥa bib Míka (spámaður).

Miĥael/o per **1** Mikael. **2** = **Mikelo**.

mijoz/o læk sjúkdómar af valdi flugna.

mikad/o inn míkadó, keisari (í Japan).

Mikel/o per Mikjáll. - **-Anĝelo** Michelangelo. **-festo** Mikjálsmessa.

Miken/o = **Miceno**.

mikologi/o = **micetologio**.

mikorizo/o gra svepprót, sveppþræðir.

mikoz/o = **micetozo**.

mikro/ vís míkro- (forskeyti eininga 10^{-6}).

mikro/ læk líf míkro-; smá-, ör-, *t.d.* **-cefalo** smáhöfði. **-kosmo** smáheimur. **-filmo** míkrofilma. **-kanelita** grópaður. **-organismo** örvera. **-kokoj** hnettur.

mikroamper/o míkroamper.

mikrob/o líf smávera, örvera, gerill. **-a** gerla-, örveru-. **-ologio** örverufræði. **-odetrua** örverudrepandi. **-icido** læk örverueitur. **kontraŭ-a** sem notað er til að drepa örverur.

mikrobiolog/o örverufræðingur. **-io** örverufræði.

mikrofilm/o ljó míkrofilma. **-i áhr** taka míkrofilmur af.

mikrofon/o eðl hljóðnemi.

mikrokanel/o tón örfínn skurður (á hljómplötu).

mikrokok/o líf hnettla.

mikrokosm/o 1 smáheimur. **2** maðurinn (sem heimur út af fyrir sig).

mikrometr/o smæðarmælir, míkromælir, míkrokværði, smámælir.

mikron/o eðl míkron, míkrometri.

Mikronezi/o ldf Míkronesía.

mikropil/o gra eggmuni (í frævu fræplantna).

mikroskop/o smásjá. **-a 1** smásjár-, smásær. **2** örsmár. **-io** smásjárannsókn. **ultra-o** örsjá.

mikrospor/o læk raformur; snoðgeit.

mikrot/o dýr akurmús (*Microtus*).

mikrotom/o eðl smáskeri.

miks/i áhr 1 blanda, blanda saman. **2** blanda í. **3** rugla, rugla saman. **4** stokka (spil). **sin -i** skipta sér

(**en**: af), sletta sér fram (**en**: í), skerast í leikinn. **-a** blandaður. **-ado** blöndun. **-aĵo** blanda, sambland. **-ebla** blöndunarhæfur. **-iĝi** blandast saman. **-ilo** blandari. **-ita** blandaður; blandinn, blendinn. **al-i** áhr blanda (e-u) í. **al-aĵo** sori. **dis-i** áhr leysa upp. **en-i sin**, **en-iĝi** skipta sér (**en**: af), blanda sér (**en**: í). **en-iĝo** bági, afskipti. **en-iĝema** áleitinn, nærgöngull. **fuŝ-i** áhr spilla, þynna, falsa. **fuŝ-o** eyðilagletur. **inter-i** áhr **1** blanda saman. **2** rugla saman. **inter-iĝi** **1** blandast saman. **2** ruglast saman. **kun-itaĵo** efnispartur. **mal-i** áhr greina í sundur, skilja, aðskilja. **sen-a** óblandaður. **bat-i** áhr hræra. **beton-ilo** steypuhrærvél. **-amaso** sambland, sam-sull; blanda. **-banejo** sameiginlegur sundstaður. **-devena** af blönduðum uppruna kominn; kynblandaður. **-kolora** mislitur. **-konsista** sundurleitur. **-poto** syrpa; lagasyrpa. **-rasa** kynblandaður. **-ospeca** frábrugðinn; ólíkur. **-edziĝo** blandað hjónaband, hjónaband milli kynþátta; hjónaband milli trúflokka.

miksedem/o læk slímbyjúgur, spiklopi, hvapi.

miksin/o dýr slímáll (*Myxine*).

miksom/o læk slímvefjaræxli.

miksomatoz/o læk kanínusótt.

miksomicet/oj gra slímsveppir (*Myxomycetes*) (= **mukfungoj**).

mikstur/o læk mixtúra, blanda.

mil þúsund. **-a** þúsundasti. **-o** þúsund. **-obla** **1** þúsund sinnum. **2** þúsundfaldur. **-ono** (einn) þúsundasti, þúsundasti hluti. **-ope** þúsundum saman. **-jaro**, **jar-o** þúsund ára skeið, þúsund ára bil.

Milan/o ldf Mílanó (borg á Norður-Ítalíu). **-io** Mílanó-hérað.

mild/a blíður, mildur, mjúkur. **-e** blíðlega, hægt. **-eco** mildi, vægð. **-igi** milda, draga úr, lina, sefa. **-igaj** cirkonstancoj málsbætur. **mal-a** harður, grimmur.

mili/ vís millí- (forskeyti eininga 10^{-3}).

mili/o gra hirsí (*Panicum milliaceum*).

miliar/a læk **-a erupcio** svitabólur. **-a febro** svitabólusótt. **-a akuta tuberkulozo** dreifberklar, berklafár (= **granulozo**).

miliard/o milljarður, þúsund milljónir (10^9). **-ono** milljarðasti hluti. **-ulo** milljarðamæringur.

milici/o landvarnarlið. **-ano** landvarnarliði, landvarnarmaður.

milion/o milljón, miljón (10^6). **-a** milljónasti. **-ono** milljónasti hluti. **-ulo** milljónamæringur.

milit/i áhl heyja stríð (**kontraŭ**: gegn), eiga ófrið (**kontraŭ**: við), herja. **-o** stríð, ófriður, styrjöld. **enlanda -o** borgarastyrjöld. **-a** her-, hernaðar-. **-e** **1** með hernaði. **2** hermannlega. **-ado** hernað-

ur. **-aĵoj** stríðsverk. **-anto** hermaður, stríðsmaður. **-ema** herskár. **-estro** yfirhershöfðingi. **-ismo** hervaldsstefna. **-isto** hermaður; herveldissinni. **-istaro** her. **-difektoj** lög styrjaldartjón. **al-i** áhr taka herfangi, vinna með hernaði, leggja undir sig. **kruc-o** krossferð. **kruc-isto** krossfari. **mov-o** hreyfanlegt stríð, hreyfanlegur hernaður. **sido-o** skotgrafastríð. **-akiri** taka herfangi. **-iro** herferð.

militarism/o hervaldsstefna, vígbúnaðarstefna. **kontraŭ-o** stríðsandstaða; vígbúnaðarandstaða.

militarist/o herveldissinni; vígbúnaðarsinni. **kontraŭ-o** stríðsandstæðingur; vígbúnaðarandstæðingur.

Miltiad/o per Miltiades (hershöfðingi og stjórnmalamaður í Aþenu að fornu).

Milton/o per Milton (enskt skáld).

milv/o dýr gleða (*Milvus milvus*).

Milvoki/o ldf Milwaukee (iðnaðarborg í Bandaríkjunum).

mim/o **1** látbragðsleikari. **2** = **mimbirdo**. **-i** áhr leika látbragðsleik, stæla. **-iko** látbragðslist, bend-ingamál, svipbrigðalist, eftirhermuleikur. **-birdo** háðfugl, apafugl.

mimeograf/o tæk fjölritari. **-i** áhr fjölríta.

mimetism/o dýr verndarlíking (dýra).

mimoz/o gra mímósa, skilningsjurt (*Mimosa*). **-acoj** mímósuætt (*Mimosaceæ*). **sentema -o** gra (= **sensitivo**).

mimul/o gra apablóm (*Mimulus*).

¹min/o **1** náma, námugöng. **2** her sig tundurdufl. **3** her sprengihola. **-a** námu-. **-i** áhr leggja sprengjur í. **-aĵo** námugrjót, málmgrýti. **-ejo** náma, námustaður. **-isto** **1** sprengjugrafarmaður, sprengjuleggjari. **2** námumaður. **kontraŭ-i** áhr leggja sprengju undir sprengju óvinarins. **sen-igi** hreinsa af tundurduflum. **sub-i** áhr grafa undan. **tra-i** áhr leggja tundurdufl í (haf). **flos-o** laust tundurdufl, flotdufl. **fer-o** járnnáma **or-o** gullnáma. **sal-o** saltnáma. **ŝton-o** grjótnáma. **sal-ejo** saltnáma. **karbo-ejo** kolanáma. **marmor-ejo** marmaranáma. **-bari** áhr loka með tundurduflum. **-balai** áhr hreinsa af tundurduflum. **-semi** leggja tundurdufl.

²min/o hag (forn mynt) mína, pund.

minaci/i áhr **1** ógna, hóta, heitast við. **2** vofa yfir. **-o** **1** hótun, ógnun. **2** ógn, fyrirboði. **-a** skaðvænn; yfirvofandi, illsvitandi.

minaret/o bænhústurn, mínaretta.

minca/a ská þunnur, mjór, grannur, magur.

Mindana/o ldf Mindanao (ein af Filippseyjum).

mineral/o steinefni, steintegund, steind. **-a** steina-, steinefna-. **la -a regno** steinaríkið. **-a**

akvo ölkelduvatn. **-igi** *efn* 1 bæta sóða við. 2 gera steinefnaríkan. **sen-igado** *læk* steinefnatap.

mineralog/o *vís* bergfræðingur, steindafræðingur. **-io** bergfræði, steindafræði. **-ia** bergfræði-, steindafræði-.

Minerv/a *god* Minerva.

Minesot/o *ldf* Minnesota (fylki í Bandaríkjunum).

mini/o *efn* menja.

miniatur/o smámynd. **-a** lítill, smár, smækkaður. **-i** *áhr* mála smámynd. **-isto** smámyndamálari. **-igi** *tæk* smækka.

minimum/o lágmark. **-a** lágmarks-, minnstur. **-e** 1 í minnsta lagi. 2 að minnsta kosti. **-iganto** *stæ* lágildispunktur.

ministeri/o ráðuneyti; starfsfólk ráðuneytis.

ministr/o ráðherra; ráðgjafi. **la -o de la Eksterlandaj Aferoj** utanríkisráðherra. **-o de la Financoj** fjármálaráðherra. **senpostena -o** ráðherra án ráðuneytis. **-aro** ríkisstjórn, ráðherrar. **-ejo** ráðuneyti; starfsfólk ráðuneytis. **ĉef-o** forsætisráðherra. **sub-o** aðstoðarráðherra; ráðuneytisstjóri.

Mino/o *god* Mínos (konungur á Krít). **-a** mínóískur, fornkritverskur. **-taŭro** *god* Mínótáros.

minor/a *læk* 1 *tón* moll; smá-. 2 minni, minniháttar, lægri. **la -aj profetoj** *bib* minni spámenn. **-a termo** *hei* undirliður (í rökfræði).

minoritat/o 1 *lög* ófullveðja aldur. 2 minnihluti.

Minork/o *ldf* Menorka.

minstrel/o = **menestrello**.

minus mínus, að frádregnu.

minuskl/o lágstafur.

minut/o 1 mínúta. 2 augnablik, andartak. 3 *stæ* bogamínúta. **-a** 1 mínútu-. 2 augnabliks-, andartaks-, skammvinnur. **-e** um smástund.

miocen/o *jar* míósen.

miogal/o *dýr* moskus-snjáldursmús (*Myogale*).

miokardi/o *lfæ* hjartavöðvi. **-ito** hjartavöðvaþólga, neggþólga.

miop/a 1 *læk* nærsýnn. 2 skammsýnn. **-eco** 1 *læk* nærsýni. 2 skammsýni. **mal-a** fjarsýnn.

mioz/o *læk* litusamdráttur; litukrampi, ljósopþrengsli. **-a drogo** lyf sem þrengir ljósop.

miozot/o *gra* munablóm, gleymmérei (*Myosotis*) (= **neforgesumino**).

mir/i *áhl* undrast, vera hissa. **-o** undrun, furða. **-a** undrandi, hissa. **-e** með furðusvip. **-aĵo** undur, furðuverk. **-egi** *áhl* vera steinhissa. **-ego** mikil undrun. **-igi** gera hissa, gera undrandi, vekja undrun (e-s). **-inda** furðulegur, merkilegur, dásamlegur. **-indaĵo** undur, furðuverk.

Mira/o *stj* Míra (stjarnan o í Hvalnum).

mirabel/o *gra* lítill gul plóma. **-ujo**, **-arbo** gulplómutré (*Prunus instititia* var. *syriaca*).

miraĝ/o 1 hillingar, tíbrá (= **fatamorgano**). 2 hugarburður, draumsýn.

mirakl/o 1 kraftaverk. 2 furðuverk, undur. **-a** furðulegur; undursamlegur. **-e** á undursamlegan hátt. **-isto** kraftaverkamaður, sá sem gerir kraftaverk; sá sem gerir undraverk. **-oludo** kraftaverksleikrit.

mirh/o *gra* myrra.

mirial *stæ* forliður samsettra orða í metrakerfinu sem tákna 10.000, myríá-. *t.d.* **-metro** myríámetri, tíu kílómetrar.

miriad/o ógrynni, ótal.

miriapod/o *dýr* þúsundfætla. **-oj** þúsundfætlur (*Myriapoda*).

mirid/o *gra* spánarkerfill (*Myrrhis (odorata)*).

mirik/o *gra* mjaðarlyng, pors (*Myrica gale*). **-acoj** mjaðarlyngsætt (*Myricaceae*).

miring/o *lfæ* hljóðhimna. **-ito** *læk* hljóðhimnuþólga. **-otomio** hljóðhimnustunga.

miriofil/o vatnamari (*Myriophyllum spiratum*).

miristat/o *efn* **-a acido** múskaþýra.

miristik/o *gra* múskatré (*Myristica*). **-acoj** múskaþýrtætt (*Myristicaceae*).

Mirjam *per* Mirjam.

mirliton/o reyrblistra.

mirmekofag/o *dýr* maurbjörn, mauræta (*Myrmecophaga*) (= **formikurso**).

mirmeleon/o *dýr* sandverpulirfa (*Myrmeleon*) (= **formikleono**).

Mirmidon/o *per* Myrmídóni.

mirobalan/o *gra* kirsuberjaplóma.

mirt/o *gra* brúðarlauf, myrta (*Myrtus (communis)*). **-acoj** brúðarlaufsætt, myrtuætt (*Myrtaceae*).

-oforma *lfæ* myrtulaga.

mirtel/o *gra* aðalbláberjalyng (*Vaccinium myrtillus*). **-bero** aðalbláber.

mis/ mfr forskeyti sem tákna að gera rangt óviljandi, t.d. **-aŭdi** *áhr* misheyra, heyra skakkt. **-citi** *áhr* koma með ranga tilvitnun. **-kalkuli** *áhr* reikna skakkt, misreikna. **-kompreni** *áhr* mis-skilja. **-legi** *áhr* lesa skakkt, mislesa. **-paŝi** *áhl* missa fótanna. **-traduki** *áhr* þýða rangt. **-edziĝo** misræði (um hjúskap). **-formo** röng myndun, galli. **-proporcio** skakkt hlutfall. **-anĝelo** illur engill. **-a** 1 skakkur. 2 illur. **-e** illa; á mis; skakkt. **-ulo** illgjörðamaður; illræðismaður. **la M-uloj** hinir bölvuðu.

misal/o *kaþ* (kaþólsk) messubók.

misi/o 1 erindi, köllun. 2 sendiför. 3 trúboð;

kristniboð. **-a** trúboðs-; kristniboðs-. **-ejo** trúboðs-stöð. **-isto** trúboði. **-ulo** erindreki.

misil/o *her* flugskeyti, eldflaug. **anti-o** gagn-flugskeyti, gagnflaug.

Misisip/o *ldf* Mississippifljót. **-io** Mississippi (fylki í Bandaríkjunum).

mister/o **1** leyndardómur. **2 -oj** launhelgar; leyndarhelgisiðir. **-a** dularfullur, leyndardómsfullur. **-e** dularfullt. **-aĵo** dularfullt mál, leyndardómur.

mistifik/i *áhr* blekkja, gabba, leika á. **-o** gabb, blekking.

mistik/a **1** dulspeki-, dulspekinga-. **2** dularfullur, dulrænn. **-o** **1** dulspeki. **2** dulrænn aðdráttur. **-emo** dulhyggja, trúgirn. **-ismo** dulspeki, dultrú. **-ulo** dulspekingur.

mistral/o *veð* (í Suður-Frakklandi) norðvestanvindur.

Misur/o *ldf* Missouriifljót. **-io** Missouri (fylki í Bandaríkjunum).

mit/o *fél* **1** goðsögn, hetjusaga. **2** skröksaga. **3** (trúar)kenning. **-a** **1** goðsagnar-, goðsögulegur. **2** skáldaður. **-igi** **1** gera goðsögn úr. **2** gera að trúarkenningu. **sen-igi** draga goðsögn úr. **-ologo** goðsagnafraeðingur. **-ologio** goðafraeði. **-ologia** goðfræðilegur, goðsagnalegur. **-omanio** *sál* skrökáratta. **-omaniulo** sílygari, lygalaupur.

Mitilen/o *ldf* Mytilini (grísk eyja og borg í Eyjahafinu).

miting/o fjöldafundur.

mitoz/o *vís* litningadeiling.

mitr/o *kaþ* mítur. **-i** *áhr* láta mítur á; gera að biskupi. **-ita** sem ber mítur.

Mitra/o *goð* Míþra, Mítra. **-ejo** Míþrahof. **-ismo** Míþradýrkun, Míþratrú.

mitrajl/o *sag* járnarusl, ruslaskot. **-i** *áhr* skjóta með ruslaskoti.

mitral/o *her* vélbyssa. **-a** **1** vélbyssu-. **2** *lfæ* tvíloku-. **-a** **valvo** (hjarta)tvíloka. **-a** **stenozo** tvílokuprengli. **-a** **insuficienco** tvílokubílu. **-eto** *her* lítil vélbyssa. **-ito** *læk* tvílokubólga.

Mitridat/o *per* Mítrídates. **-izi** gefa smám saman stærrí skammta af eitri (til að gera ónæman gegn eitrinu). **-ismo** Mítrídatismi (ónæmi gegn eitrahrifum með þessari aðferð).

mitul/o *dýr* kræklingur (*Mytilus*). **-ejo** kræklingabakki.

mizantrop/o mannhatari. **-eco** mannhatur.

mizer/o *eymd*, örbirgð, basl, skortur, volæði. **-a** **1** vesæll, aumur. **2** lélegur, lítillfjörlegur. **3** níðingslegur. **-i** *áhl* vera vesæll, vera aumur, vera þurftugur. **-ulo** aumingi.

mizerikord/o *ská* **1** miskunn, miskunnsemi,

líkn. **2** náð, vægð.

mizogin/o kvenhatari. **-eco** kvenhatur.

mizomij/o *læk* mýraköldumý.

Mjanma/o *ldf* Mjanmar.

mjel/o *lfæ* mæna. **-a** mænu-. **-ito** mænubólga, mergbólga. **-opatio** mænusjúkdómar. **-encefalo** mænuheili.

mjelin/o *lfæ* taugaslíður.

M.K.S.-sistemo *eðl* M.K.S.-kerfi (metrakílógramma-sekúndu-kerfi).

M.K.S.A.-sistemo *vís* M.K.S.A.-kerfi (metrakílógramma-sekúndu-ampera-kerfi).

mnemonik/o minnislist.

Mnemozin/a *goð* Mnemosyne (minnisgyðja).

Moab *bib* Móab. **-ido** Móabíti. **-idino** móabítísk kona, móabítísk stúlka.

mobil/o *fag* órói (skraut).

mobiliz/i *áhr* *lfe* **1** bjóða út (liði), skera upp herör, vígbúa, hervæða (lið). **2** beita (e-u). **3** gera hreyfanlegan. **-(ad)o** **1** (her)útboð. **2** beiting. **3** liðkun, losun. **mal-i** *áhr* afvopna, senda heim (her), færa í friðartímahorf.

mod/o **1** tíska. **2** *mfr* háttur. **3** *töl* tindatala, fjöltala. **4** *tón* = **modalo** **4**. **-a** tísku-; tískulegur. **-aĵoj** tískuföt, tískuvörur. **-isto** tískuklæðskeri. **-istino** tískusölukona. **2** kvenhattasölukona. **eks-a** farinn úr tísku. **el-iĝi** úreldast, fara úr tísku. **laŭ-a** tískulegur, nýttískulegur.

modal/o **1** *mfr* háttur. Ath. **modo** táknar t.d. framsöguhátt, viðtengingarhátt, boðhátt, en **modalo** nafnhátt, lýsingarhátt o.s.frv. **2** (rökfr.) háttur. **3** *hei* tegund (skynjana). **4** *tón* tóntegund. **-a** háttar-. **-eco** *hei* skilningarvit.

model/o **1** líkan. **2** fyrirmynd. **3** fyrirsæta. **-a** fyrirmyndar-. **-i** *áhr* **1** móta (úr leir *e.þ.u.l.*). **2** steypa (í móti). **-igi** móta, mynda; laga (e-ð) (**laŭ**: eftir (e-u)). **-ilo** mót, steypumót. **-ino** sýningarstúlka. **-isto** tískuteiknari. **et-o** líkan. **ark-ilo** *hús* bogamót. **-folio**, **paper-o** mynsturþynna.

moder/a **1** hóflegur, hófsamur. **2** sanngjarn; hæfilegur, skaplegur. **-e** hóflega; hæfilega. **-o**, **-eco** hóf, hófsemi, gætni. **-igi** stilla, temprá, minnka. **mal-a** óhóflegur, hóflaus. **mal-eco** óhóf, eyðslu-semi, öfgar.

modern/a nýttísku-, nútíðar-, nútíma-, móðins. **-eco** nýttíska. **-igi** færa í nútímahorf, færa í nýttískulegra horf, gera nýttískulegri. **-ismo** *kaþ* móðernismi. **-isto** móðernisti.

modest/a lítillátur, hógvær. **-eco** lítillæti; hógvæð. **mal-a** stærilátur, hrokafullur, drembinn, hégómlegur.

modif/i *áhr* *eðl* *efn* *líf* laga, laga til, breyta. **-o**,

-ado lögun. **-o**, **-aĵo** tilbreyting.

modilon/o *hús* lítill veggilla, múrnsös.

modl/i *áhr* móta (úr leir o.þ.u.l.). **-ado** mótun.

-ilo mótunarmeitill.

modlur/o *hús* múrlisti.

¹**modul/i** *áhr* **1** breyta um tóntegund, skipta um tóntegund. **2** breyta um raddblæ, gera raddbrigði. **3** *fja* útv móta (burðarbylgju). **-ado** **1** tóntegundarskipti. **2** *tón* tónbrigði; raddbrigði. **3** *fja* útv mótun (burðarbylgju o.þ.u.l.). **-ilo** *fja* útv (burðarbylgju)mótari. **mal-i** *áhr* *fja* útv afmóta. **mal-ado** *eðl* útv afmótari.

²**modul/o** **1** *upp* stöðluð eining. **2** *hús* byggingareining. **3** *tæk* peningsþvermál.

mogol/o *sag* mógúll. **-a** mógúls-, mógúlskur.

mohajr/o dúkur úr angóraull.

Mohamed/o *per* Múhamed (= **Mahometo**).

-ano múhamedstrúarmaður.

mok/i *áhr* spotta, hæða, gera gys að. **-a** háðskur, gáskafullur, stríðinn, ertinn; gremjulegur. **-o** háðyrði. **-ado** háð, spott, gabb, spé. **-adi** *áhr* vera alltaf að gera gys að. **-ataĵo** athlægi. **-ema** hæðinn, hæðnisgjarn. **-eti** *áhr* stríða í gamni, erta í góðu. **-inda** hlægilegur. **-anto**, **-ulo** spottari.

moka/o mokkacaffi.

mokasen/o skinnskór, mokkaína.

¹**mol/a** *lfæ* *tæk* *hlj* **1** mjúkur, linur. **2** óskír, mjúkur. **la** **-a** **palato** holdgómur. **-a** **akvo** mjúkt vatn (*p.e.* laust við steinsölt). **-a** **fero** smíðajárn. **-aĉa** linur, magnlaus. **-aĵo** mjúkur hluti; mauk. **-eco** linleiki, mýkt. **-igi** mýkja, lina, gera mjúkan. **-iĝi** mýkjast, verða mýkri, linast. **-iĝo** linun, liðkun. **mal-a** harður, þungbær, örðugur, torveldur. **mal-eco** harka. **mal-iĝo** hörðun, það að harðna. **mal-iĝi** harðna. **mal-igi** herða, stæla. **-anaso** æðarflug (*Anas mollissima*).

²**mol/o** *efn* mól.

¹**molar/o** *lfæ* jaxl. **antaŭ-o** forjaxl.

²**molar/a** *efn* mól-.

moldav/o *per* Moldavíubúi. **M-io**, **M-ujo** *sag* *ldf* **1** Moldavía (í Rúmeníu). **2** Sovéttýðveldið Moldavía. **3** Moldavía, Moldóva. **-a** moldavískur.

moldavik/o *gra* sumardrekakollur (*Dracocephalum moldavica*).

mole/o *sjó* *læk* **1** hafnargarður. **2** óburður.

Moleĥ/o *bib* Mólok (kanverskur guð).

molekul/o *vís* mólikúl, mólekúl, sameind. **-a** mólikúl-, mólekúl-, sameindar-. **-a** **maso** mólikúlmassi, mólekúlmassi, sameindarmassi. **-a** **pezo** mólikúlþyngd, mólekúlþyngd, sameindarþyngd. **gram-o** mól.

molest/i *áhr* nýy áreita, angra.

molibden/o *efn* mólýbden (*Mo*). **-ato** mólýbdenat.

Molier/o *per* Molière (franskt gamanleikskáld).

molini/o *gra* blátoppa (íslensk grastegund) (*Molinia (coerulea)*).

molok/o *dýr* þyrnadjöfull (áströlsk eðla) (*Moloch*).

Moluk/oj *ldf* Mólúkkaeyjar.

molusk/o *dýr* lindýr. **-oj** lindýr (*Mollusca*).

-oidoj = **tentakluloj** (*Molluscoidea*).

molv/o *dýr* langa (*Molva vulgaris*).

momant/o *eðl* vægi. **impuls-o** *eðl* skriðþungi. **inerci-o**, **inert-o** *eðl* hverfitregða, tregðuvægi. **torda -o** *eðl* hverfiþungi.

moment/o augnablik, andartak. **-a** *hlj* *mfr* skammvinnur, augnabliks-, andartaks-. **-e** á augabragði. **ĉiu-e** á hverju augnabliki, hvenær sem er. **sam-a** samtímis-, samstundis-; sem gerist samtímis. **last-e** á elleftu stundu.

momordik/o *gra* balsamgúrka (frá Austur-Indíum) (*Momordica*).

mon/o peningar, fé. **fidata -o** fé byggt á trausti. **-a** peninga-, sem kemur við peningum og mynt. **-ero** mynt, peningur, skildingur. **-igi** innleysa, breyta í reiðufé. **-ujo** (peninga)budda, pyngja. **-bilet** peningaseðill. **-dona** sem hagnast má á. **-falsisto** peningafalsari. **-farejo** peningasmiðja. **-krizo** peningakreppa. **-papero** peningaseðill. **-paperujo** (peninga)veski. **-pareco** jafngildi tveggja gjaldmiðla. **-sistemo** peningakerfi. **-unu** mynteining. **sen-a** peningalaus. **lud-o** það sem lagt er að veði. **metal-o** málmpeningar. **paper-o** seðlar. **poŝ-o** vasapeningar. **pun-o** sekt, fésekt, fjársekt. **ŝmir-o** mútur. **ŝpar-ujo** sparibaukur, spari-grís. **trink-o** þjórfé.

monad/o *hei* frumeining.

monaĥ/o munkur. **-a** munkar-. **-ejo** klaustur, munkaklaustur. **-ino** nunna. **-inejo** nunnuklaustur. **-ismo** klausturlíf. **eks-iĝi** afneita klausturlífi. **almoz-o** betlimunkur.

Monak/o *ldf* Mónakó. **-a** mónakóskur. **-ano** Mónakóbúi, Mónakómaður.

monard/o *gra* indíánakrans (fjölært garðblóm) (*Monarda*).

monarĥ/o, **monark/o** einvaldur, einvaldsdrottinn, konungur, keisari, fursti. **-a** einveldislegur, einvalds-. **-ismo** einveldisstefna. **-isto** einveldissinni.

monarĥi/o, **monarki/o** einveldisstjórn, konungsríki, konungsstjórn.

monat/o *stj* mánuður. **-a** mánaðarlegur. **-aĵo**

tíðir. **-fino** mánaðarlok, mánaðamót. **-komenco** tunglkoma. **ĉiu-a** mánaðarlegur, **ĉiu-e** í hverjum mánuði, á hverjum mánuði. **du-a 1** tveggja mánaða. **2** sem gefinn er út annan hvern mánuð. **duon-a** hálfsmánaðarlegur, hálfsmánaðar-. **ses-a** hálfis árs. **tri-a** ársfjórðungslegur. **miel-o** hveitibrauðsdagar.

Moncerat/o *ldf* Montserrat (ein Litlu-Antillaeyja).

mond/o *trú* **1** heimur, veröld. **2** alheimur. **3** jörð. **tuta -o** allir. **-a** heims-. **-aĵoj** þeir hlutir sem í heiminum eru. **-umo** heldra fólk, fyrimenn, heimsfólk, betri borgarar. **pra-o** frumheimur. **trans-a** frá lífinu eftir dauðann. **tut-a** almennur, allsherjar-. **tut-eco** algildi. **alt-a, grand-a** veraldar-.

moned/o *dýr* dvergkráka, krákubröðir (*Corvus monedula*).

monelmetal/o *tæk* ryðfrí málmblanda.

mongol/o *per* Mongólí. **-a** *lfae* mongólskur. **M-io, M-ujo** *ldf* Mongólía. **-ismo** *læk* mongólíðagervi, mongólagervi í sambandi við fávitahátt.

Monik/o *per* Monika.

monili/o *gra* þruskusveppur, hvítsveppur (*Monilia*).

monism/o *hei* einhyggja.

monist/o *per* einhyggjumaður.

monitor/o *tæk* **1** umsjónarmaður (í bekk). **2** varaneðla. **3** turndrekki (herskip). **4** gætir (í sjónvarpssal, sjúkrahúsi o.s.frv. til þess að fylgjast með. **-i** *áhr* vakta.

monol/ *vís* *gra efn hag* grískt forskeyti, ein-, *t.d.* **-kotiledono** einfrævingsjurt, einkímblöðungur. **-klorbenzeno** mónóklórbensen. **-metalismo** einfaldur myntfótur.

monoftong/o *hlj* einhljóð. **-iĝi** verða einhljóð.

monogami/o einkvæni; einveri. **-a** einkvænis-, einveris-.

monografi/o *vís* (vísindaleg) ritgerð (um eitt ákveðið efni).

monogram/o fangamark (einkum samfléttað).

monoik/a 1 einhalla, einhallur. **2** *gra* einbýlinn, sambýlinn.

monokl/o einglyrni.

monoklin/a *gra* tvíkynjaður (= hermafrodita).

monokromat/a *eðl* einlitur.

monokromator/o *eðl* einlitari.

monolit/o *hús* einsteinungur; bautasteinn. **-a 1** einsteinungs-. **2** klunnalegur, þungur.

monolog/o 1 eintal. **2** einræða. **-i** *áhl* tala ein-samall.

monom/o *stæ* liður.

monomani/o *sál* einhliða þráhyggja, einstrengingsháttur, einstrengingur. **-ulo** einstrengingur, þrá-

hyggjumaður.

monomer/o *efn* einliða, einefnungur.

monopetal/a *gra 1* einblaða (= unupetala). **2** = gamopetala.

monoplan/o einþekja.

monopol/o einokun, einkasala, einkaleyfi. **-igi** koma (e-u) undir einkasölu, einoka.

monosakarid/o einsykra.

monoteism/o eingyðistrú.

monoteist/o eingyðismaður, eingyðingur.

monotip/o lausaleturssetningarvél (setningarvél sem steypir hvern staf út af fyrir sig og raðar stöfunum síðar í línu).

monoton/a 1 tilbreytingarlaus. **2** einhljóða. **-eco** tilbreytingarleysi.

monotrem/oj *dýr* = kloakuloj.

monsinjor/o *per* herra (ávarp og nafnbót biskupa og hefðarklerka).

monstr/o ferlíki, ófreskja, skrímli; óþokki.

-a 1 vanskapaður, afskræmislegur, skepnulegur. **2** gríðarlegur, feikilegur.

mont/o *kri 1* fjall. **la Prediko sur la -o** Fjallræðan. **-a** fjalls-; fjöllóttur. **2** hrúgur. **-ano** hálandingur, fjallbúi. **-aro 1** fjallgarður. **2** fjöll. **-ara** fjallgarðs-, fjalla-. **-eto** hæð. **sablaj -etoj** = dunoj.

-iĝi gnæfa (eins og fjall). **al-e** upp ána. **inter-o** skarð. **trans-ano** sá sem býr hinum megin fjallanna. **mam-eto** brjóstlaga hæð. **pint-o** tindótt fjall. **tombo-o** grafhaugur. **Venus-o** *lfae* (Venusarfjall). **1** (í Þýskalandi) Venusberg. **2** (í enskumælandi og frönskumælandi löndum og víðar) munaðarhóll. **-bastono** fjallgöngustafur, broddstafur. **-pasejo** fjallaskarð. **glaci-o** borgarísjaki. **M-o Blanka, Blank-o** Mont Blanc. **M-aro de la Gigantoj** Riesengebirge (fjöll). **Fuji- -o** Fujiyama. **Kunlun- -o** Kunlun-Shan.

Montan/o *ldf* Montana (fylki í Bandaríkjunum).

Montanj/o *per* Montaigne (franskur höfundur).

Montekarl/o *ldf* Monte Carlo.

Montekrist/o *ldf* Monte Cristo (smáeyja í Miðjarðarhafi).

Montenegr/o *ldf* Montenegro, Svartfjallaland.

Montevide/o *ldf* Montevideo (höfuðborg Úrúgvæs).

Montmart/o *fag* Montmartre (í París).

Montparnas/o *fag* Mont Parnasse (í París).

Montpelier/o *ldf* Montpellier (borg í Frakklandi).

montri/i *áhr 1* sýna. **2** benda. **3** benda á, vísa á. **4** láta í ljós. **5** merkja. **sin -i 1** sýna sig. **2** koma í ljós. **3** = montriĝi. **-a mfr 1** ábendandi,

tilvísandi. **2** ábendingar-, vísi-. **-a fingro** vísifingur. **-a pronomo** ábendingarforbafn. **-o** bending, merki. **-adi áhr** sýna oft. **-adi al si reciproke la dentojn** fitja upp á trýnið, reiðast. **-ado** sýning, merki, ábending. **-iĝi 1** koma í ljós. **2** sjást. **3** reynast. **-ilo 1** vísir. **2** stíll. **3** varða, leiðarmerki. **al-i áhl** benda á, benda til, vísa til. **el-i áhr** sýna, birta, leiða í ljós. **el-ado** sýning, birting. **el-iĝema** montinn. **hor-ilo** vísir. **nivel-ilo** vatnsmælir. **vent-ilo** vindhani, vindáttarvísir. **voj-ilo** leiðarmerki.

Montreal/o *ldf* Montreal (hafnarborg í Kanada).

monument/o 1 minnisvarði, minnismarki. **2** grafarmerki. **3** mikilfenglegt verk, stórbrotið verk. **-a** minningar-, stórbrotinn, mikilfenglegur.

moped/o reiðhjól með hjálparvél; skellinaðra.

mops/o dýr snati (smáhundur), seppi.

mor/o siður, siðvenja. **-isto** siðspekingur, siðameistari. **pri-a** siðrænn. **bon-a** staðfastur, drengilegur. **fi-a** ósiðsamur, lauslátur. **rigid-a** siðavandur, smásmugulegur.

mora/o *hlj* (í bragfræði) stutt atkvæði sem byggjast á lengd atkvæða en ekki áherslum.

moral/o 1 siðfræði. **2** siðgæði, siðferði. **-a 1** siðfræði-. **2** siðgæðis-, siðferðilegur. **3** sálarstyrks-. **-e 1** siðferðilega. **2** frá siðferðilegu sjónarmiði. **-aĵo** boðskapur. **-eco sag 1** siðgæði. **2** (miðalda) siðaleikrit. **-ismo** siðavandni. **-isto** umvandari, siðapostuli, siðferðispostuli. **-instruo** boðorð, siðaregla, siðakennsla. **mal-a** ósiðlegur; ósiðvandur. **sen-igi** siðspilla. **sen-ismo** siðaspilling.

moratori/o lög lögheimiluð greiðslustöðvun, gjaldfrestur.

Morav/o *ldf* **1** Móravaá. **2** Mærisbúi. **-io** Mæri, Móravía (hluti Tékklands). **-iano** Móravíubúi, íbúi Mæris.

morb/o læk sjúkdómur. **-o de Bright** eggjahvíta í þvagini. **Parkinsona -o** Parkinsonsveiki, lamariða, riðalömun. **-a** sjúklegur. **-okvanto** sjúkdómatal.

morbida/a fag mjúkur. **-eco** mýkt.

morbil/o læk mislingar.

mord/i áhr *tæk sig vél* **1** bíta, naga. **2** tæra, éta. **-o** bit; íbit. **-a, -anta** napur, særandi, bítandi. **-aĵo 1** biti. **2** beislisstangir, biti. **-anto 1** *efn* litfestuefni. **2** tón Pratttrilla. **-eti** áhr narta í, bíta í. **-ovundo** bit. **ĉirkaŭ-i** áhr naga. **de-i** áhr bíta af, naga af. **el-i** áhr naga (t.d. gat á e-ð). **for-i** áhr bíta af. **kern-ulo** kjarnbítur = kokotraŭsto.

Mordeĥaj *bib* Mordekai (fósturfaðir Esterar).

mordent/o = **mordanto 2**.

morel/oj nýy hlóðagrindur.

moren/o *jar* jökulruðningur, jökulurð, jökulalda. **flanka -o** jaðarurð. **funda -o** botnurð. **fronta -o** jökulgarður, jökulalda.

Morfe/o *goð* Morfeus (draumgoð), Draumur.

morfem/o *mfr* myndan, morfem.

morfin/o *vís* morfín. **-ismo** morfínneysla, morfínismi, morfínfíkn. **-omanio** morfínávani, morfínfíkn. **-maniulo** morfínsneytari, morfínisti.

morfogenez/o *lfe* formþroskun, formun.

morfologi/o 1 *lif* formfræði, byggingafræði (dýra og jurta). **2** *mfr* orðmyndunarfræði, beygingafræði.

morganat/a lög vinstrihandar-. **-a** edziĝo hjónaband til vinstri handar.

morgaŭ *mfr* **1** á morgun. **2** morgundagur. **-a** sem gerist á morgun, komandi. **la -a tago** morgundagurinn. **-o** morgundagur. **post-** hinn daginn, ekki á morgun heldur hinn.

morĥel/o = **morkelo**.

morkel/o *gra* matarsveppur (*Morchella*).

mormon/o trú mormóni. **-ismo** mormónatrú.

morn/a ská sorglegur, sorgbitinn, hryggur; drungalegur.

morurut/o *gra* múrburkni (*Asplenium ruta-muraria*).

moroz/a ská önglyndur.

mors/a *fja* **-a** alfabeto morsstafróf. **-i** áhr morsa.

mort/i 1 áhl deyja, andast. **2** *gra* visna, fölna. **3** læk dofna. **4** glatast, líða frá. **-o 1** dauði. **2** fráfall; glötun. **-a** *kap tæk* **1** dauða-, dánar-. **2** dáinn; dauður. **3** banvænn, bana-. **4** dauðlegur. **5** óvirkur. **-a pezo** þung byrði. **-a sezono** dauður tími. **-e** dauða-; bana-. **-ado** dánartala, dauðra tala, manndauði. **-eco** dauðlegleiki. **-ema** dauðlegur. **-igi** drepa, deyða. **-igo** víg, dráp, aflifun. **-iĝi** drepast. **-inda** dauðasekur; dauða-. **-inda peko** dauðasynd. **-into** dauður maður, lík. **-intaĵo** lík. **-intejo** kirkjugarður, grafreit. **-ideva** dauðlegur. **-okvanto** dánartala. **ek-i** áhl deyja skyndilega. **for-i** áhl gufa upp; andast; líða; deyja. **ĝis-a** ævilangur. **ĝis-e** til dauðadags. **mem-igo**, **sin-igo** sjálfsmorð. **post-a** eftir dauða, eftir lát (t.d. föður eða höfundar). **sen-a** ódauðlegur. **sen-eco** ódauðleiki. **sen-igi** gera ódauðlegan, gera frægan. **trans-a** eftir dauðann. **-okapo** hausкупа.

mortadel/o *mat* mortadella (ítalskt bjúga).

morter/o vegglim (kalk og sandur).

mortez/o *tæk* gróp (fyrir geirnaĝla). **vostof-orma -o** geirnót. **-i** áhr grópa. **-ilo** sporjárn. **-omaŝino** grópvél.

moru/o dýr þorskur (*Gadus morrhua*). **-frajo**

þorskrogn.

morul/o *lfa* hrúga, hrúgustig fósturs.

morus/o *gra* **1** mórberjatré (*Morus*). **2** mórber.
-ujo, **-arbo** mórberjatré. **-bero** mórber. **-acoj** mórberjaætt.

morv/o = **maleo 2**.

Mose/o *bib* Móse, Móses. **-a** Móse-, Móses-.
libro de -o Mósebók.

mosk/o moskus. **-a** moskus-. **-a odoro** moskusbefur. **-a traŭbo** moskusvínber. **-ulo** *dýr* moskudýr (*Moschus*).

moskatel/o múskatvín.

moske/o *inn* moska, bænahús múhameðstrúarmanna.

moskit/o *dýr* moskítófluga.

Moskv/o *ldf* Moskva (höfuðborg Rússlands).
-ano Moskóvíti, Moskvubúi. **-isto** bolsévíki. **-ulo** Rússlandsvinur.

most/o vínberjasafi, aldinlögur.

Mosul/o *ldf* Mósúl (borg í Írak).

moŝt/o (ávarpstíttill). **via -o** yðar náð, yðar tign, yðar hátign. **lia reĝa -o** hans konunglega hátign. **lia Ambadora M-o** Sendiherra. **via Lorda M-o** Lávarður, herra lávarður. **-a** tignar-, tignarlegur. **-ulo** tignarmaður. **-ulino** tignarkona.

mot/o einkunnarorð.

motacil/o *dýr* erla, maríuerla (*Motacilla (alba)*) (= **vostskuanto**). **-edoj** erluætt (*Motacillidae*).

mote/o *dýr* kornmölur (= **tineedo**). **dom-o** = **tineo**.

motel/o mótel.

motet/o *tón* mótetta.

motif/o = **motivo 2**.

motiv/o 1 orsök, ástæða, tilefni. **2** *tón* ífella, stef (í söngfr.). **-i** *áhr* rökstyðja; gera grein fyrir. **-aĵo** *lög* ástæða. **sen-a** ástæðulaus.

motor/o 1 hreyfill, gangvél, vél. **2** *lfa* hreyfi-færi. **eksterranda -o** utanborðsvél. **-a** *lfa 1* véla(r)-. **2** hreyfi-, hreyfingar-. **-a paneo** vélarbilun. **angio-aj nervoj** *lfa* æðavöðvataugar. **-aj neŭronoj** *lfa* hreyfitaugangar. **-isto 1** bifreiðaeigandi, ökumaður. **2** vélgæslumaður. **-izi** *áhr* vélbúa. **-izita kultivado** jarðyrkja með vélum. **dizel-o** dísilvél. **eksplo-d-o** brennsluhreyfill. **relajs-o** stýri-hreyfill, stýrimótor, stýrivél. **vent-o** vindknúinn hreyfill. **vapor-o** gufuvél. **-ciklo** bifhjól, mótorhjól. **-kultivado** jarðyrkja með vélum.

mov/i *áhr 1* hreyfa. **2** hreyfa til, færa til, flytja. **3** hvetja; hræra, fá (e-n að gera e-ð). **sin -i 1** hreyfa sig. **2** hreyfast, flytjast. **-o** hreyfing, flutningur; leikur (í skák). **-a** hreyfi-, hreyfingar-; framknýjandi. **-ado** *eðl vél her* hreyfing. **-ebla** hreyfan-

legur. **-eblaĵo** hreyfanlegt góss, lausafé. **-ebleco** hreyfanleiki. **-eco** hreyfingargeta. **-eto** kippur, viðbragð. **-iĝi** hreyfast, hreyfa sig. **-iĝo** hreyfing, það að hreyfast. **-iĝadi** hreyfast sífellt. **-iĝema** óróglegur, eirðarlaus. **-ilo** gangur, vél. **-ilaro** vélabúnaður, vélarsamsetning. **-okomenca** upphafs-, byrjunar-. **-oplena** fjörugur, fullur af fjöri. **ek-i** *áhr* koma (e-u) af stað. **ek-iĝi** koma af stað, byrja. **el-iĝi** flytjast út. **for-i** *áhr* færa burt. **mem-a** sjálfvirkur. **ne-ebla** óhreyfanlegur, fastur. **ne-eblaĵoj** fasteignir. **sen-a** hreyfingarlaus. **sen-igi** festa, gera óhreyfanlegan. **facil-a** lipur, liðugur. **kap-o** hneiging, dott. **lant-a** seinclátur, hægur. **liber-a** frjáls, laus. **pas-o** (t.d. í knattspyrnu) sending. **propra-a** af eigin hvötum. **ŝtel-e** varkárlega. **tri-a** (um skákþraut) þriggja leikja. **turno-i** *áhr mat* hræra.

moviment/o *tón* þáttur (í tónverki).

Moz/o *ldf* Maasá.

mozaik/o 1 tiglamynd, steintiglar, mósaík. **2** *gra* mósaíksjúkdómur (jurta).

Mozambik/o *ldf* Mósambík. **-a** mósambískur. **-ano** Mósambíki. **la -a Kanalo** Mósambíksund.

Mozarab/o Mósarabi. **-a** mósarabískur.

Mozart/o *per* Mozart (austurrískt tónskáld).

Mozel/o *ldf* Mósela. **-vino** Móselvín.

mu *mfr* muj, 12. bókstafur gríska stafrófsins (Μ, μ). **-o** *vís* míkron.

muar/i *áhr tæk* gára, gera bylgjurósr á. **-a** gárður. **-a silko** eikarsilki, eikarvoð.

mucid/a myglu-, fúkka-, fýlu-.

mucilag/o *gra lyf 1* slím. **2** jurtaslím, slepja, límkvoða. **-a** slímkenndur; límkennur.

muel/i *áhr 1* mala. **2** (*vont mál*) masa. **-ado** mölun. **-ejo** mylla. **-ilo** veð mylla, kvörn. **viand-ilo** kjötkvörn, kjötsöxunarvél. **-isto** malari. **-dento** jaxl. **-rado** mylluhjól. **-ŝtono** myllusteinn, mylnusteinn. **tret-ilo** stigmatilla.

muezin/o *trú* múhameðskur bænakallari (sem kallar fólk til bæna).

muf/o *tæk 1* handskjól, loðstúka; belgvettingur (*einnig -ganto*). **2** glóðarnet. **3** hólkur (á röri). **-i** *áhr* setja í hólk, setja hólk upp á. **kablo-o** *rtæ* strengendahólkur. **man-o** belgvettingur.

mufon/o *vís* villisauður (einkum í Korsíku, Kanada og Litlu-Asíu).

mufti/o *trú* mufti.

muget/o *læk* þruska; munnangur, munnskóf.

mugil/o *dýr* röndungur (*Mugil*). **-oformaj** röndungur (*Mugiliformes*).

muĝ/i *áhl* belja, öskra, grenja, drynja, hvína. **-ado** grenj, drunur, þytur.

muk/o *lfe* slím. **ĉel-o** = **protoplasmo**. **-aĵo** slím,

hráki.

mukoz/o *lfæ* slímhimna. **-aĵo** hráki.

mul/o *dýr* múlasni, múldýr.

mula/o *trú* múhameðskur kennimaður.

mulat/o múlatti, kynblendingur (annað foreldrið hvítt en hitt svart).

mulĉ/o *gra* hálmáburður. **-i** *áhr* bera hálm á.

muld/i *áhr* steypa (í móti). **-ado** steyping. **-aĵo** múrlisti; skrúð, skraut. **-ilo** mót, steypumót. **el-igi** hvolfra (e-u) úr móti, steypa (e-u) úr móti.

Mulhaŭz/o *ldf* Mulhause (borg í Elsass).

mult/a *mfr* margur, mikill. **-e** **1** mikið; mjög. **2** miklu. **-e da 1** mikið af. **2** margir. **-o** magn, fjöldi. **-ega** margvíslegur, ófár, fjölmargur. **-ego** fjöldi, mergð. **-igi** auka, fjölga. **-iĝi** auka kyn sitt, fjölga sér. **-iĝado** fjölgun. **-obla** margfaldur. **-obligi 1** fjölga. **2 = multipliĉi**. **-ope** hópum saman. **-opo** *eðl* band (í litrófinu). **mal-a** fár, lítill. **mal-e** lítið. **mal-e da 1** lítið af. **2** fáir. **mal-o** lítið. **mal-igi** minnka, fækka. **mal-iĝi** verða færri, fækka. **malpli-o** minni hluti. **plej-o** flestir (menn), flest fólk. **plejmal-o** fæstir (menn), fæst fólk. **pli-o** meiri hluti. **pli-igi** auka. **tro-iĝo** offjölgun. **homo-o** mannfjöldi. **-foje** margsinnis. (**multe** er einnig notað sem forskeyti en **e** fellur niður ef síðari stofninn byrjar á sérhljóði). *T.d.* **-angula** marghyrndur. **-ekosta** dýr, kostnaðarsamur. **-ehara** hármikill. **-ehoma** fjölmennur, fullur af mönnum. **-pacienca** langlyndur. **-epinta** tindóttur. **-esilaba** fleirkvæður, margkvæður. **-etaĝa** margra hæða. **-evalora** dýrmætur, dýrindis. **-evizitata** fjölsóttur. **-insula** margra eyja. **-ombra** forsæluríkur.

multetuberul/oj *stg* jöxlungar (*Multituberculata*).

multiplik/i *áhr* *stæ* margfalda. **-o** margföldun. **-a** margföldunar-. **-a signo** margföldunarmerki. **-a tabelo** margföldunartafli. **-anto** margfaldari. **-ato** margföldunarstofn. **-opovo** *eðl* margföldunarstuðull.

mumi/o *vís* smyrðlingur, smurlingur, múmía. **-igi** smyrja og þurrka (lík).

mumps/o *læk* hettusótt (= **epidemia parotid-ito**). **-a** hettusóttar-.

mung/o = **mungoto**.

mung/i *áhr* *nýy* snýta sér.

mungot/o *dýr* desköttur (*Mungo*).

Munĥen/o = **Munkeno**.

munici/o *her* skotfæri, skotföng. **-ejo** *sig* skotfærabirgðir. **-kesto** skotfærakassi. **-vagono** skotfæravagn.

municip/o *sag* lög bæjarfélag. **-a** bæjar-.

Munken/o *ldf* München (höfuðborg Bæjara-

lands). **-ismo** München-stefna.

munt/i *áhr* *kvi 1* setja saman (vél), setja upp. **2** setja inn. **-ado** uppsetning, samsetning, innsetning. **-aĵo** uppsetning. **-isto** vélvirki; rafvirki. **-umo** greyping, umgjörð. **al-i** *áhr* tengja við, bæta við, festa við. **mal-i** *áhr* taka niður (vél). **re-i** *áhr* setja saman aftur, setja upp aftur, setja inn aftur. **re-ado** það að setja upp aftur, það að setja saman aftur, það að setja inn aftur. **sub-aĵo** undirstaða, grundvöllur.

muon/o *eðl* mýeind.

mur/o *tæk 1* veggur. **2** múrveggur, garður. **3** múr, borgarmúr. **-a** vegg-, múr-. **-ego** borgarmúr, stór múr. **-eto** lágur veggur, lágur múr. **ĉirkaŭ-igi** girða; múra kringum. **inter-o** milliveggur. **apog-o** styrktarveggur. **fak-o** *sig* skilrúm. **kver-o** þverveggur; þverskilrúm. **ring-o** hringmúr, hringveggur. **son-o** hljóðmæri. **ŝip-o** skipsskrokkur.

murd/i *áhr* myrða. **-o** morð, dráp. **-into**, **-isto** morðingi. **-ema** morðgjarn.

mureks/o *dýr* purpuraskel (*Murex*).

muren/o *dýr* múrena (*Muræna*).

murmur/i *áhl 1* niða, kliða, suða. **2** nöldra, mögla, kurra. **-o 1** suða, niður. **2** mögl, nöldur. **-ado** möglun, nöldrun. **-eti** *áhl 1* skráfa; niða. **2** hvísla, hvískra. **ek-i** *áhl* fara að mögla. **en-i** *áhr* tóna undir.

mus/o *dýr* mús (*Mus*). **-edoj** músætt (*Muridae*).

kampo-o akurmús (*Mus agrestis*; *M. arvalis*).

muscikap/o = **muŝkaptulo 1**.

musk/o *gra* mosi (*Musci*). **-a** mosavaxinn. **hepat-o** lifrarmosi (*Hepaticæ*).

muskarden/o *dýr* svefnmús (*Myoxus*).

muskat/o *gra* múskat, múskathnot. **-ujo**, **-arbo** múskattré (*Myristica fragrans*). **-vino** múskatvín.

musket/o *inn* músketta. **-isto** hermaður vopnaður múskettu.

musketer/o *per* skotliði.

muskol/o *lfæ* vöðvi. **-a 1** vöðva-. **2** vöðvamikill, vöðvastæltur. **-aro** vöðvar. **intra-a** inni í vöðva, innan vöðva. **sen-a** linur, kvapkenndur. **dik-a**, **fort-a** vöðvamikill, vöðvastæltur.

muskoloz/o *lfæ* vöðvaveggur.

muskovit/o *ste* múskóvít (ljóst afbrigði af gljásteini).

muslin/o netludúkur, mússulín.

muson/o *veð* monsúnvindur.

mustard/o sinnep, mustarður. **-a gaso** *efn* sinnepsgas (= **iperito**).

mustel/o *dýr* mörður (*Mustela martes*). **-edoj** marðarætt (*Mustelidae*). **-enoj** merðir (*Mustelinae*).

-kato = **foino**. **-vulpo** búskhundur (*Icticyon*).

musteri/o *fru* Moustier-menning, miðsteinald-

armenning.

muŝ/o 1 *dýr* fluga (*Musca*). 2 neðrivarartoppur, hárbúskur undir neðri vör. 3 *sag* prýðiblettur. **banan-o**, **vinagro-o** bananafluga (= **drozofilo**).

mut/a 1 mállaus, dumbur. 2 orðlaus. **-a rolo** bendingaleikur. **-eco** málleysi. **-igi** gera mállausan, gera orðlausan; þagga niður í (e-m), þagga. **-igilo** dempari (á hljóðfæri). **-iĝi** verða orðlaus. **-ulo** mállaus maður, málleysingi. **surda-ulo** daufdumbur maður.

mutaci/o *líf* stökkbreyting. **-i áhl** verða fyrir stökkbreytingu. **-ismo** stökkbreytingarkenning. **trans-o** *efn* frumefnabreyting, myndbreyting.

mutil/i *áhr læk* limlesta, örkuþla.

mutual/a *lög* gagnkvæmur. **-ismo** gagnkvæmi. **-asekura kompanio** gagnkvæmt tryggingarfélag.

Muz/o *goð* fræðagyðja, listagyðja, sönggyðja,

menntagyðja. **-ido** skáld.

muze/o safn, listasafn, gripasafn.

muzel/o *nýy trýni*, granir, múli. **-ingo** munnkarfa, bitmúli.

muzik/o 1 sönglist, hljómlist, tónlist, músík. 2 söngur, hljóðfærasláttur. **-a** 1 sönglegur. 2 tónlistar-, hljómlistar-. 3 hljómfagur. **-i áhl** iðka tónlist. **-aĵo** tónverk. **-ema** tónelskur, áhugasamur um tónlist. **-igi** semja lag við. **-ilo** hljóðfæri. **-isto** tónlistarmaður; hljóðfæraleikari; tónskáld. **ĉambro-o** kammertónlist, kammermúsík. **danc-o** danstónlist, danslög, dansmúsík. **preĝej-o** kirkjutónlist. **scenej-o** leikhústónlist, leikhúsmúsík. **svingo-o** sving.

Muzulman/o *per* múslími, múhameðstrúarmaður.

¹**N, n** *mfr* 18. stafur esperanto-stafrófsins.

²**N 1** tákn = **nitrogeno**. **2** (í skammstöfunum) = **Nordo**.

³**n** (í skammstöfunum) **1** = **nomo**. **2** = **nano-**. **3** = **naskita**.

-n *mfr* ending nafnorða og lýsingarorða í þolfalli (andlagsfalli), t.d. *mi vidas la katon*: ég sé köttinn. Einnig eftir forsetningar sem tákna hreyfingu í áttina til.

n/o *mfr* enn (heiti bókstafsins n).

nab/o **1** *tæk* nöf, hjólnöf. **2** *flu* flugvélarnef, stefni, trjóna. **-a** **ĉapo** hjólkoppur.

nabab/o *sag* **1** múhameðskur landstjóri á Indlandi. **2** ríkisbubbi.

Nabot/o *bib* Nabót.

nacel/o *flu* gondóll, hengibátur.

naci/o **1** þjóð; ríki. **la Unuiĝintaj N-oj** Sameinuðu þjóðirnar. **2 -oj** *bib* lýðirnir. **-a** þjóð-, þjóðlegur. **-aĵo** þjóðareinkenni, þjóðernismerki. **-ano** **1** ríkisborgari. **2** *bib* heiðingi (ekki gyðingur). **-anigi** veita þegnrett/ríkisborgararétt. **-eco** þjóðerni. **-igi** þjóðnýta. **-igado** þjóðnýting. **-ismo** **1** þjóðernisstefna. **2** = **idiotismo**. **-isto** þjóðernissinni. **-lingva** á þjóðarmáli. **-socialismo** þjóðernissósíalismi. **inter-a** alþjóða-, alþjóðlegur, millilanda-. **inter-a trusto** alþjóðlegur auðhringur. **inter-a banko** alþjóðabanki. **inter-a komerco** milliríkjavíðskipti. **inter-a juro** þjóðaréttur. **inter-a ekspozicio** alþjóðasýning. **inter-a konferenco** alþjóðaráðstefna. **la Inter-a Laboroficejo** Alþjóðavinnuárástofnunin. **La Inter-a Arbitracia Kortumo** Alþjóðagerðardómsréttur. **La Inter-a Internasjónalinn**. **inter-o** alþjóðleg verkaleyðssamtök. **inter-igi** gera alþjóðlegan, leggja undir alþjóðæftirlit. **inter-ismo** alþjóðahyggja. **inter-isto** alþjóðahyggjumaður. **inter-ulo** leikmaður í landsliði. **mal-igi** *hag* taka úr þjóðnýtingu. **sam-ano** (sam)landi. **sen-a** þjóðernislaus, þjóðlaus. **sen-igi** svipta (e-n) þjóðerni sínu. **sen-ismo** þjóðleysi. **sen-isto** þjóðleysissinni. **sen-ulo** þjóðleysingi. **super-a** sem er yfir veldi þjóðþinga. **Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT)** Þjóðlausa alheimsfélagið.

nacionalism/o þjóðernisstefna.

nadir/o *stj* ilpunktur.

nadl/o *tæk* **1** nál. **2** vísir. **3** grammófonnál; (í læknisfræði) saumnál. **4** tindur.

naft/o hráolía, óunnin steinolía.

naftalen/o *efn* naftalín.

Naftali *bib* Naftalí.

naftalin/o naftalín.

naftil/o *efn* naftýl.

naftol *efn* naftó.

naftoat/o *efn* naftóat.

naftol/o *efn* naftól.

Nagasak/o *ldf* Nagasaki (hafnarborg í Japan).

Nagoj/o *ldf* Nagoya (hafnarborg í Japan).

naĝ/i *áhl* **1** synda. **2** fljóta. **-o** sund. **-a** sund-

-adi *áhl* synda oft; synda lengi; synda langt. **-ado** **1** langt sund. **2** sund, sundlist. **-arto** sundlist. **-ejo** sundlaug, sundhöll. **-ilo** *lfa* íþr **1** uggi. **2** stélkambur, bakuggi (á flugvél). **3** bakuggi (á fiski). **-isto** sundmaður. **al-i** *áhr* synda að. **el-i** *áhl* synda út. **for-i** *áhl* synda burt, fljóta burt. **sub-i** *áhl* kafa. **supren-i** *áhl* láta fljóta. **sur-i** *áhl* fljóta. **tra-i** *áhr*, **trans-i** *áhr* synda yfir.

Naĥum/ *bib* Nahúm (spámaður).

naiv/a *bók* **1** eðlilegerðarlaus. **2** barnalegur, einfeldnislegur. **-eco** barnaskapur, einfeldni. **-ega** vitlaus. **-ulo** græningi, viðvaningur, einfeldningur. **mal-a** velvakandi, slyngur.

naj/o *dýr* gleraugnanaðra (*Naja*).

najad/o *goð* vatnadís, lindadís.

najbar/o **1** nábúi, nágrenni, granni. **2** sessu-nautur. **-a** **1** nærliggjandi, nálægur. **2** nágrennalegur, vingjarnlegur. **3** hjálægur, aðliggjandi. **-e** sem nábúi, nágrennalega. **-e** **de** í nágrenni (e-s), nálægt. **-aĵo** nágrenni. **-eco** nágrennaeiki. **-ino** grannkona, nágrennakona, granna.

najl/o **1** nagli. **2** trénagli, hæll. **-i** *áhr* **1** negla. **2** leppa (í skák). **-eto** **1** smánagli, tittur. **2** teiknibóla. **-izi** *áhr* búa nöglum, setja málmbólum. **-otirilo** naglbítur. **al-i** *áhr* **1** negla á, negla upp. **2** festa. **al-ita** **al la lito** rúmfastur. **mal-i** *áhr* taka nagla úr. **desegno-o** = **prempinglo**. **ligno-o** trénagli, hæll.

najtingal/o *gra* næturgali (*Luscinia*).

Naks/o *ldf* Naxos (stærst Hringeyja).

Namibi/o *ldf* Namibía.

Namur/o *ldf* Namur (borg í Belgíu).

nan/o dvergur. **-a** *líf* dvergvaxinn. **-eco**, **-ismo** *læk* dvergvöxtur.

nandu/o = **reao**.

nanken/o *inn* nankin.

Nankin/o *ldf* Nanking, Nanjing (borg í Kína).

Nanling/o *ldf* Nan-ling (fjall í Kína).

nano/ *vís* nanó- (forskeyti eininga 10⁻⁹).

naos/o *hús* miðskip (forngrískt hofs).

nap/o *gra* gulrófa (*Brassica napus*).

napalm/o *her* napalm.

Napol/o *ldf* Napólí (hafnarborg á Ítalíu).

Napoleon/o *per* Napóleon. **-a** Napóleons-.

narak/o *trú* Narak, helvíti (í brahmatrú).

narcis/o *gra* páskalilja, narsissa (*Narcissus*).

Narcis/o **1** *goð* Narkissos (sveinn sem dæmdur var að elska mynd sjálfs sín). **2** *per* Narkissus

(karlmannsnafn). **-ismo** sjálfsást.

nard/o *sag* nardussmyrsl.

nargile/o *inn* vatnspípa.

narkoanaliz/o *sál* sálgreining undir áhrifum barbítúrata.

narkolepsi/o *læk* höfgi, skyndimók, skyndisvefn.

narkot/i *áhr* svæfa. **-a** svæfingar-; eiturlyfja-

-aĵo **1** svæfingarlyf. **2** eiturlyf. **-eco** svæfing. **-iĝo** sofnun af valdi svæfingarlyfja. **-ismo** *læk* eiturlyfjaneysla. **-isto** eiturlyfjaneytandi.

narkotik/o **1** svæfingarlyf. **2** eiturlyf.

narkotin/o *efn* narkótin, noskapín.

narkoz/o *læk* svæfing (= **ĝeneral**a anestezo).

narteks/o *hús* anddyri kirkju.

narval/o *dýr* náhveli, náhvalur (*Monodon monoceros*).

nas/o háfur, fiskiháfur.

nask/i *áhr* **1** fæða, ala, eignast (barn), bera, gjóta, kasta. **2** kveikja, vekja. **-a** fæðingar-; barnsfara-. **-o** fæðing. **-ado** sífelld kveiking. **-antino** jóðsjúk kona. **-ema** frjósamur. **-igi** geta (barn). **-iĝi** **1** fæðast. **2** hefjast. **-iĝo** **1** fæðing, burður. **2** upphaf. **-iĝa** *efn* fæðingar-; upphafs-. **-ita** fæddur. **-ito** barn. **-itaro** afkvæmi. **-okvanto** fæðingartala. **-olando** fæðingarland, fósturjörð. **-oloko** fæðingarstaður. **-otago** afmælisdagur; fæðingardagur. **-iĝlando** fæðingarland, fósturjörð. **-iĝotago** afmælisdagur; fæðingardagur. **-iĝurbo**, **-urbo** fæðingarborg. **-olimigo**, **-oregulado** takmörkun barneigna. **de-a**, **de-iĝa** meðfæddur, líflangur; frá upphafi. **du-ito** tvíburi. **tri-ito** þrúburi. **kun-ita** meðfæddur. **mis-i** *áhl* láta fóstur. **post-aĵo** *læk* fylgja, hildir. **re-iĝi** **1** endurholdga. **2** byrja á ný. **re-iĝo** **1** endurholdgun. **2** endurfæðing. **unue-a** *læk* sem er að ala fyrsta barn, sem eignast barn í fyrsta sinn. **unue-ita** frumgetinn. **fru-ito** fyriburi. **mort-ito** andvana fætt barn. **nov-ito** nýfætt barn. **ovo-a** *dýr* varp-, sem verpir. **vivo-a** *dýr* sem fæðir lifandi unga. **Krist-o** jól.

nastursci/o *gra* hrafnaklukka (= **akvokreso**).

Natal/o *ldf* Natal.

Natalia *per* Natalia.

natalitat/o = **naskokvanto**.

Natan/o *per* Natan.

natr/o *efn* lút. **-a** **sapo** lútarsápa. **-a** **kalko** lútarkalk.

natri/o *efn* natríum, natrín (*Na*). **-a** natríum-. **-a bikarbonato** matarsóði. **-aj kombinaĵoj** natríum-sambönd.

natur/o *kri* **1** náttúra. **2** eðli. **3** náttúrufar, eðlisfar. **-a tón** **1** náttúrulegur. **2** eðlilegur. **3** náttúru-

4 án formerkja. **-e** eðlilega; náttúrulega, að eðli (sínu). **-aĵo** náttúruafurðir. **pagi per -aĵoj** borga í fríðu. **-eco** náttúruleiki. **-igi** **1** gera náttúrulegan. **2** venja (jurt eða dýr) (við nýtt ástand), aðhæfa, aðlaga. **3** gera formerki ógilt. **-ismo** nektarstefna. **-isto** nektarsinni. **-esplori** *áhl* stunda náttúru. **-kolora** ólitaður; (um ull) í sauðalitum. **de-igi** *efn* menga. **de-igita alkoholo** brennsluspíritus, brennsluspritt. **kontraŭ-a** óeðlilegur, ónáttúrulegur; herfilegur. **laŭ-a** eðlilegur. **super-a** yfírnáttúrulegur; dulrænn. **super-eco** yfírnáttúruleiki.

naturalism/o *hei* *fag* *bók* náttúrustefna, náttúruhyggja.

naturalist/o *per* náttúrustefnumaður, sá sem fylgir náttúrustefnu; náttúruhyggjumaður.

naturaliz/i *áhr* **lög** **1** veita (e-m) þegnrett, veita (e-m) ríkisborgararétt. **2** taka inn (orð, venju o.s.frv.).

Naur/o *ldf* Nárú.

naŭ níu. **-a** níundi. **-e** í níunda lagi. **-o** nía; níu. **-oble** níu sinnum. **-ono** níundi hluti. **-cent** níu hundruð. **-dek** níutú. **-deka** níutugasti. **dek** - níttján. **dek-** **-a** níttjándi.

naŭkrat/o *dýr* = **pilotfišo**.

naŭn/o *tón* níund.

Naŭsika/a *bók* Násíka.

naŭtik/o siglingalist, siglingafræði. **-a** siglinga-, sjómanna-, siglingafræðilegur.

naŭtil/o *dýr* kuggur (*Nautilus*).

naŭzi *áhr* **1** valda klíggju hjá. **2** vekja viðbjóð hjá. **-o** **1** klíggja, ógleði, velgja. **2** viðbjóður. **-a** orsakandi velgju, orsakandi klíggju; viðbjóðslegur.

nav/o *hús* skip (í kirkju).

Navar/o *sag* Navarra. **-ano** Navarrabúi.

navet/o *klæ* skytta (í vefstól). **-a** **1** skyttu-. **2** sem ferðast sífelld fram og til baka.

navig/i *áhl* sigla, vera í förum; stjórna, stýra. **-a** siglinga-, sjómanna-. **-ado** **1** sigling, sjóferðir, það að stýra. **2** siglingafræði, sjómennska, farmennska. **-ebla** skipgengur. **-ebleco** **1** skipgengi. **2** sjófærni. **-ejo** stjórnvallur; stjórnklefi, stjórnrum. **-isto** leiðsögumaður; siglingafræðingur, siglingamaður. **-halto** siglingahlé.

navigaci/o siglingar, sjóferðir; sjómennska, farmennska.

navikular/o *lfæ* bátsbein.

naz/o *lfæ* nef, trýni. **teni la -on supren** fitja upp á nefið. **konduki iun je la -o** hafa e-n í vasa sínum. **sub la -o de** beint fyrir framan nefið á (e-m). *ne ŝovu la -on en fremdan vazon*: hugsaðu um sjálfan þig. **-a** **1** nef-. **2** nefkveðinn, nefjaður. **-umo** nefklemmugleraugu, nefgleraugu. **-lobo**

nasavængur. **-osto** nefbein. **-otruo** nös. **aglo-a** með arnarnef, sem hefur arnarnef. **dik-ulo** beinasni. **plat-ulo** maður með þúfunef.

nazal/o 1 *lfæ* nefbein. 2 *hlj* nefhljóð. **-igi** kveða í nef, gera nefjaðan.

Nazaret/o *ldf* Nasaret (bær í Ísrael). **-ano** 1 Nasarei. 2 Nasarei, kristinn maður.

nazi/o *fél* nasisti. **-ismo** nasismi.

Nazore/o *per* 1 (maðurinn) frá Nasaret. 2 Nasareaflokkur.

nazu/o *dýr* nefbjörn (*Nasua*).

ne 1 ekki, eigi. *Ath.* **ne** stendur beint á undan því orði sem það neitar. 2 nei. *mi ne povis ne ridi:* ég gat ekki annað en hlegið. - **jam** ekki ennþá. **jam** - ekki framar. **-a** 1 neikvæður. 2 neitunar-. **-i** 1 *áhl* segja nei! 2 *áhr* neita. **-ado** neitun. **-adebla** sem neita má, neitanlegur. **-igebla** sem neita má, neitanlegur. **for-i** hafna. **kap-i** hrista höfuðið. **ne** er oft notað sem forskeyti, einkum með lýsingarorðum. Merkingin er *ekki* en oftast er í íslensku þýtt með ó-. Ber að aðgreina **mal-** (andstaðuforskeyti) og **ne-** neitunarforskeyti). **-bona** ekki góður, ógóður (*sbr.* **malbona** slæmur, vondur, illur). **-videbla** ósýnilegur.

Neandertal/o Neandertal.

Neapol/o = **Napolo**.

Nebrask/o *ldf* Nebraska (fylki í Bandaríkjunum).

Nebukadnecar/o *bib* Nebúkadnesar.

nebul/o 1 þoka. 2 móða. 3 mökkur. **-a** 1 þokufullur, þoku-. 2 óljós, óskýr; þokukenndur. **-i** *áhl* vera þoka; vera þokufullur. **-aĵo** *efn* móða. **-eco** 1 þokumagn. 2 óvissa. **-ego** þokubræla. **-eto** þokuslæða, þokuslæðingur, þokumóða. **-igi** *eðl* 1 hylja þoku. 2 gera óljósan. **glaci-o** *veð* frostþoka. **pluv-o** *veð* suddaþoka.

nebuloz/o *stj* 1 geimþoka. 2 stjörnuþoka.

neces/a *hei* 1 nauðsynlegur. 2 óhjákvæmilegur. **-o** 1 nauðsyn, þörf. 2 óhjákvæmileiki. **-aĵo** nauðsyn, það sem nauðsynlegt er. **-eco** *hei* bráðnauðsyn; óhjákvæmileiki. **-ejo** náðhús, vanhús, salerni, kamar. **-igi** gera nauðsynlegan, gera óhjákvæmilegan. **-ujo** verkfærakassi; veski; læknistaska. **ne-a**, **sen-a** ónauðsynlegur, óþarfur.

Nederland/o *ldf* Holland. **-a** hollenskur. **-ano** Hollendingur.

nefometr/o *veð* skýjamælir.

nefoskop/o *veð* skýjahreyfingamælir.

nefr/o *læk* nýra. **-a** nýrna-. **-ito** nýrabólga. **-ono** nýraeiningur. **-ozo** nýrapípnaskemmd. **-ektomio** nýranám. **-ologio** nýrafræði. **-opatio** nýrnasjúkdómar.

neg/i *nýy* hafna, neita. **ne-ebla** óneitanlegur.

negaci/o *mfr* 1 neitun. 2 neitunarorð.

negativ/a *stæ rtæ eðl stj ljó* 1 neikvæður. 2 frádrægur. 3 fráhverfur. **-a** **poluso** afturskaut, afturkast. **-a** **filmo** framkölluð filma. **-o** framkölluð filma. **-ismo** neikvæð afstaða. **-isto** maður sem hefur neikvæða afstöðu.

negaton/o *eðl* neikvæð rafeind.

negatron/o 1 *rtæ* negatrónn. 2 *eðl* neikvæð rafeind.

Negeb/o *ldf* Suðurlandið (í Ísrael), Negev.

neglekt/i *áhr* vanrækja, hunsa, hundsá. **-ado** vanræksla, trassaskapur. **-ema** trassafenginn, hirðulaus, skeytingarlaus.

negliĝ/o *inniföt, morgunföt, morgunsloppur, náttföt.*

negoc/o 1 kaup, kaupsýsla, atvinna, atvinnurekstur, sýslan, verslun, viðskipti. 2 fyrirtæki, verslun. **-a** 1 viðskipta-, kaupsýslu-. 2 hagnýtur, raunhæfur, skipulegur. **-i** *áhl* versla, eiga viðskipti. **-isto** kaupsýslumaður. **grand-isto** stórkaupsýslumaður.

negr/o *negri*, svertingi, blökkumaður. **-eco** blökkumennska; negramenning; það að vera negri. **-isto** *sag* svertingjasali. **-oida** sem líkist svertingja, svertingjakenndur.

Negus/o *inn* titill keisara Eþíópíumanna.

neĝ/o *snjó*, snær. **-a** *snjó*-. **N-a** **Montaro** Sierra Nevada. **-i** *áhl* *snjó*a, vera *snjó*koma. **-ero** *snjó*flygsa, *snjó*korn. **N-ulino** *Mjallhvít*. **-blovado** *kafaldsbylur, snjóhríð*. **-duno** *fönn, snjóskafi, skafi*. **-plugilo** *snjóplógur*. **pluv-o** *kraparigning, slydda*.

Neĥemj/a *bib* Nehemía.

nek *mfr* *né*. - ... - hvorki ... *né*.

nekrofor/o *dýr* hrægrafari (bjalla) (*Necrophorus*).

nekrolog/o *eftirmæli, dánarminning, minningargrein*.

nekromanci/o *trú* særingar, galdur, svartagaldur.

nekropol/o *gráfhvelving, grafreitir*.

nekropsi/o *læk* líkskoðun, krufning. **-i** *áhr* kryfja lík (e-s).

nekroz/o 1 *læk* drep, holdfúi. 2 *gra* drep (í jurtum). **-i** *áhr* valda drepi (í).

nektar/o 1 *god* guðaveigar, ódáinsveigar. 2 *gra* hunang (í blómi) (= **flormielo**). **-ujo**, **-glando** = **nektario**.

nektari/o *gra* hunangsbúr (í blómi).

nektarin/o *gra* nektarína.

Neman/o *ldf* Nemaná.

nematod/o *dýr* þráðormur (*Nematoda*).

nematod/oj *dýr* þráðormar.

Neme/o *bók* Nemeudalur. **-a leono** Nemeuljón (óargadýr sem Herakles drap).

Nemez/a *goð* Nemesis (hefnda- og refsingagyðja).

neni/o *mfr* ekkert, ekki neitt. **-a** einskis konar, enginn. **-aĵo** ekki neitt. **-eco** auðn; tólmleiki. **-igi** gera að engu, eyðileggja, uppræta, ónýta. **-iĝi** verða að engu, eyðileggjast. **-iĝa** skammær. **-iĝo** eyðing, glötun.

nenial *mfr* af engum ástæðum, einskis vegna.

neniam *mfr* aldrei, engu sinni. *en la tago de la sankta N-o* aldrei.

nenie *mfr* hvergi. **-n** ekkert, á engan stað.

neniel *mfr* engan veginn, á engan hátt.

nenies *mfr* einskis, ekki neins.

neniom *mfr* **1** ekkert (af e-u). **2** alls ekki.

neniu *mfr* enginn, ekki neinn.

neol *mfr* (í sérfræðilegum samböndum) = **nov-**.

neodim/o *efn* neódým, neódýmíum (*Nd*).

neofit/o *inn* **1** nýgræðingur, hvítvoðungur (t.d. í trúarfélagi).

neofron/o *gra* skarngammur (*Neophron percnopterus*) (= **kadavrogrifo**).

neolitik/o *fru* yngri steinöld, steinöld hin nýja. **-a** frá yngri steinöld.

neolog/o *per* nýyrðasmiður.

neologism/o *mfr* nýyrði, nýgervingur. **-emo** nýyrðagirni. **-ema** nýyrðagjarn. **-emulo** nýyrðagjarnmaður.

neon/o *efn* neon (*Ne*). **-lampo** neonljós.

neoplasm/o *læk* vefjarnýmyndun, æxli.

neoplazi/o *læk* sjúkleg nýmyndun vefjar annarrar tegundar en upprunalegi vefurinn.

neopren/o *efn* klóróprengúmmí.

nep/o sonarsonur, dóttursonur. **-ino** sonardóttir, dótturdóttir. **pra-o** sonarsonarsonur, dóttursonarsonur, sonardóttursonur, dótturdóttursonur. **ge-oj** barnabörn.

Nepal/o *ldf* Nepal. **-ano** nepalskur. **-ano** Nepali, Nepalbúi.

nepent/o *goð* óminnisdrykkur, gleymiskudrykkur, nepente.

nepet/o *gra* kattablóm (*Nepeta*).

nepotism/o frændfylgni (til embætta), frændsemisfylgi.

nepr/e *mfr* endilega, nauðsynlega, áreiðanlega, óhjákvæmilega. **-a** nauðsynlegur, óhjákvæmilegur. **-eco** nauðsyn, óhjákvæmileiki.

Neptun/o **1** *goð* Neptúnus (sjávarguð hjá Rómverjum). **2** Neptúnus (reikistjarna). **-a** **1** Neptúnusar-. **2** *jar* sæborinn, vatna-, lagar-.

neptuni/o *efn* neptúníum, neptúnín (*Np*).

nere/o *dýr* blöðruskeri, maðkamóðir (*Nereis*).

Nere/o *goð* Nereifur. **-idinoj** Nereifsdætur.

neri/o *gra* lárberjarunni (*Nerium*).

Neron/o *sag* Neró (keisari). **-a** harðstjórnarlegur (eins og Neró).

nerv/o *lfæ* **1** taug. **cerbaj -oj**, **kraniaj -oj** heilataugar, höfuðtaugar. **mjelaj -oj**, **spinaj -oj** mænutaugar. **trigemina -o**, **trigemela -o** vangataug. **2** sin. **3** strengur (í blaði). **4** æð (í vængjum skordýra). **-a** **1** tauga-. **2** taugaveiklaður, taugaveill, taugaóstyrkur, viðbrigðinn, fátkenndur. **-aro** taugakerfi. **-izi** lífbúa taugum. **-izado** ítaugun. **-ologio** *læk* taugafraeði.

nervoz/a *læk* **1** tauga-. **2** taugaveiklaður, taugaveill, taugaóstyrkur, viðbrigðinn, fátkenndur. **-eco** taugaóstyrkur, taugaveiklun. **-igi** gera taugaveiklaðan, æsa.

nervur/o **1** *hús* listar (á hvelvingum o.fl.). **2** *gra* blaðstrengur, rif. **3** (í vængjum skordýra) æð.

Ness/o *goð* Nessor (kentár sem Herakles særði til ólífis, en kyrtill vættur í blóði hans drap Herakles af valdi eiturs blóðsins).

nest/o hreiður. **-i** *áhl* hreiðra sig. **-ado** hreiðurbygging. **-iĝi**, **ek-i** *áhl* byggja hreiður, fara að hreiðra sig. **-aĉo** fátæktarbæli. **gvat-o** varðtunna. **vent-o** *gra* nornavöndur.

Nestor/o *per* Nestor (Neleifsson, konungur Pýlusmanna).

Nestori/o *per* Nestoríus. **-ano** nestoríanskur maður. **-anismo** nestoríanismi.

net/a *tæk* *hag* **1** fullgerður, sem búið er að ganga frá. **2** hreinn, nettó. **-a gajno**, **-a profito** hreinn hagnaður. **-o** hreinritun, hreinskrift. **-igi** hreinrita, gera hreinritun (e-s). **mal-a** *tæk* *hag* **1** óhreinn, ófullgerður, sem ekki er búið að ganga frá. **3** brúttó. **mal-o** uppkast.

netbal/o körfubolti.

nett/e hreint (um þunga).

neür/o *læk* *sál* taug. **-ito** taugabólga, taugarbólga, taugarþroti. **-omo** taugavefjaræxli. **-ono** taugafruma, taugungur. **-ozo** hugræn taugabilun, hugsýki, taugaveiklun. **-algio** taugapína, taugapjáníng, taugahvot, taugaverkur. **-astenio** geðdeyfð, taugabilun, taugaveiklun, taugaslekja, taugaslen, hugþreyta. **-astenia** geðdaufur, geðdeyfðar-, hugþreytu-. **-ologo** taugafraeðingur, taugasjúkdómafraeðingur. **-ologio** **1** taugasjúkdómafraeði. **2** = **nervologio**. **-opato** taugaveiklaður maður, taugasjúklingur. **-opatio** taugabilun, taugaveiklun. **-otoksino** taugaeitur.

neüropter/oj *dýr* netvængja (*Neuroptera*).

neŭton/o = **nutono**.
Neŭton/o *per* Isaac Newton (enskur eðlisfræðingur). **-a** newtonskur.
neŭtr/a **1** kynlaus. **2** *mfr* hvorugkyns. **3** *efn* hlutlaus. **4** óvirkur, með hvorugum. **-eco** **1** kynleysi. **2** hlutleysi. **-igi** draga úr, gera hlutlausan, gera óvirkan.
neŭtral/a hlutlaus. **-eco** hlutleysi. **-igi** gera hlutlausan. **-igo** *hlj* **1** það að gera hlutlausan. **2** hljóða-hlutleysi. **-ismo** hlutleysisstefna. **-isto** hlutleysissinni. **-ulo** hlutleysingi.
neŭtrin/o *eðl* fiseind. **anti-o** andfiseind.
neŭtron/o *eðl* nifteind, neind, nevtróna.
nev/o bróðursonur, systursonur. **-ino** bróðurdóttir, systurdóttir.
Nev/o *ldf* Nevaá (í Rússlandi).
Nevad/o *ldf* Nevada (fylki í Bandaríkjunum).
nevaj/o hjarn.
nevus/o *læk* fæðingarblettur, valbrá. **pigmenta** **-o** litbrá.
ni *mfr* við, vér. **-a** okkar, vor.
Niagar/o *ldf* Niagará (í Norður-Ameríku).
Nibelung/oj *goð* Niflungar, Niebelungen.
Nic/o *ldf* Nice, Nissa (hafnarborg í Suður-Frakklandi).
Nice/o *sag* Níkea (borg í Litlu-Asíu). **la N-a** **Kredo** Níkeujátningin.
niĉ/o múrskot, veggskot, veggvilft.
Niĉe/o *per* Nietzsche (þýskur heimspekingur).
-ismo heimspekistefna Nietzsche.
nigel/o *gra* frúarblóm (*Nigella*).
nigr/a svartur, blakkur, dökkur. **-a** **magio** svartigaldur. **-a** **merkato** svartur markaður. **-o** svart, svartur litur. **-e** í svörtum fötum. **-aĵo** svartur hlutur, dökkur blettur. **-eco** sverta, sorti, dimma. **-eta** svartleitur. **-igi** sverta. **-iĝi** sortna. **-ulo** svertingi, blámaður. **-umi** *áhr* myrkva. **-umo** myrkvun. **-umilo** myrkvunardúkur. **fulgo-o** *efn*, **fumo-o** *efn* kinrok. **karbo-a** kolsvartur. **N-a** **Maro** Svartahaf.
Niĝer/o *ldf* Nígerfljót. **-a** **Respubliko**, **-lando** Níger. **-ano** Nígeri. **-io** Nígería. **-iano** Nígeríumaður.
nihilism/o *inn* tómhyggja, gjöreyðingarstefna, nihilismi, alneitunarstefna.
nihilist/o *per* *sag* tómhyggjumaður, gjöreyðingarmaður, nihilisti.
Nijni-Novgorod/o *ldf* Nijni-Novgorod (borg í Rússlandi, hét Gorki á tímabilinu 1932–1990).
Nikaragv/o *ldf* Níkaragúa. **-a** níkaragverskur. **-ano** Níkaragúbúi.
nikel/o *efn* nikull, nikkel (*Ni*). **-a** **štalo** nikk-elstál. **-i** *áhr* nikkelhúða. **-ado** nikkelhúðun.

nikelin/o *tæk* nýsilfur.
Nikodem/o *per* Nikódemus.
Nikola/o *per* Nikulás.
Nikolait/oj *per* Nikólaítar (*Opb. 2*).
nikotian/o *gra* tóbaksjurt (*Nicotiana*).
nikotin/o *efn* tóbakseitur, nikótín.
Nikozi/o *ldf* Nikósía (höfuðborg Kýpur).
niks/o *goð* marbendill, marmennill, sæbúi. **-ino** vatnadís.
niktag/o *gra* viðundursblóm (*Mirabilis Jalapa*). **-acoj** viðundursblómaætt (*Niatagaceae*).
niktalop/a *dýr* dagblindur. **-eco** dagblinda; rökkurskyggni.
nikte/o *dýr* snæugla (*Nyctaea*).
niktit/a *lfæ* **-a** **palpebro** blikhimna (á fugli).
Nil/o *ldf* Nílarfljót. **-o** **Blanka** Hvíta Níl. **-o** **Blua** Bláa Níl.
nilon/o *efn* nælon. **-a** nælon-.
nimb/o *veð* *fag* **1** geislakróna. **2** geislabaugur, dýrðarljómi.
nimbus/o *veð* regnþykkni, regnský, skúraflóki.
kumulo-o útsynningar.
Nimeg/o *ldf* Nijmegen (borg í Hollandi).
Nimes/o *ldf* Nimes (borg í Frakklandi).
nimf/o **1** dís, skógardís, vættur. **2** fegurðardís. **3** *dýr* púpa. **4** *lfæ* blygðunarbarmur. **-ejo** *flf* dísarhellir. **-omanio** *læk* vergirmi.
nimfe/o *gra* vatnalilja (*Nymphæa*) (= **akvoli-lio**).
Nimrod/o *bib* Nimrod.
Nina *per* Nína.
Ninev/o *bib* Níníve.
niob/o *efn* níóbíum, níóbín (*Nb*). **-ato** níóbíat.
-ata **acido** níóbínsýra.
Niob/o *goð* Níóbe (kona Amfíons en dóttir Tantalosar).
nipl/o *tæk* skrúfbútur.
Nipon/o *inn* Japan. **-ano** Japani.
nirvan/o *trú* algleymi, nirvana.
Nis/o *ldf* Neisseá.
nistagm/o *læk* augatitringur, tinun, augnriða.
nit/o *tæk* hnoðnagli, rónagli. **-i** *áhr* hnoða saman, hnykkja nagla. **-mašino** hnoðvél.
niton/o = **radono**.
nitro/ *efn* (í samsettum orðum) = **nitrogeno**. **-a** **grupo** köfnunarefnisflokkur. **-i** *áhr* nítrera. **-ato** nítrat. **-ata** **acido** saltpéturssýra. **-ido** nítríð. **-ito** nítrít. **-ita** **acido** saltpéturskennd sýra. **-oza** **acido** saltpéturssýrlingur, nítrósýra. **hipo-ito** undirnítríð.
nitro/ *efn* nítró-. **-benzeno** nítróbensen.
-glicerino nítróglusserín.
nitrogen/o *efn* köfnunarefni, nitur (*N*).

nitroz/o *efn* nítrósó, tvígildi efnahópurinn -N=O.

nitrozil/o *efn* nítrósýl.

Niu/o *ldf* Niue (sjálfstjórnarsvæði í Suður-Kyrrahafi, tengt Nýja-Sjálandi).

nivel/o *vís* **1** hæð. **2** jafnhæð. **3** flötur, slétta. **4** hlutatala. **-i** *áhr* **1** mæla halla (e-s). **2** jafna, slétta. **-ado** hallamæling. **-ilo** jöfnunartæki. **al-igi** *áhr* jafna við jörðu. **sam-e kun** í sama fleti og. **akvo-ilo** vatnsmælir. **bobel-ilo** hallamál. **trak-a pasejo** mót vegar og járnbrautarteina.

nivo/o *eðl* jafnspennuflötur.

Nivoz/o *sag* snjómánúður (4. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 21. desember – 19. janúar).

niz/o *dýr* spörhaukur, sparrhaukur (*Accipiter nisus*).

-nj/o *mfr* viðskeyti sem táknar gælunöfn kvenna, *t.d.* **Manjo** Maja. **Sinjo** Sigga. **panjo** mamma. **-o-knabo** hommastrákur.

Njas/a *ldf* **Njasa Lago = Malavia Lago.**

Njemen/o = Nemano.

no/o *inn* no-leikrit.

Noa *bib* Nói. **-ido** Nóaafkvæmi.

nobel/o *per* aðalsmaður. **-a** aðalslegur, tíginn, tiginborinn. **-aro** aðall, aðalstétt. **-eco** ættgöfgi. **-igi** aðla, veita (e-m) aðalstign. **-ino** tignarkona, hefðarkona. **mal-o, ne-o** alþýðumaður, ótíginn maður.

Nobel/o *per* Nobel (sænskur iðnrekandi). **-premio** Nóbelsverðlaun. **-premiito** Nóbelsverðlaunahafi. **-premiito pri la paco** maður sem hefur fengið friðarverðlaun Nóbels.

nobeli/o *efn* nóbélíum, nóbélín (*No*).

nobl/a *efn* göfugur, göfuglyndur. **-aj metaloj** göðmálmur. **la noblaj partoj** aðallíffæri (þ.e. heilinn, hjartað). **-e** göfuglega. **-eco** göfuglyndi, göfugleiki. **-igi** göfga. **mal-a** auðvirðilegur; fyrirlitlegur. **mal-aĵo** svívirðing, vansæmd. **mal-igi** vansæma, vanvirða, óvirða. **mal-ulo** óþokki, þorpari.

noc/i *áhr* nýy skaða. **-a** skaðlegur. **-ivo** mein, skaði, tjón. **ne-ismo** meinleysi. **ne-ivo** skaðleysi.

noci/o *hei* hugmynd, hugboð.

noĉ/o *tæk* skora. **-i** *áhr* skora, gera skoru í. **-bastono** minniskefli. **-ostango** grind.

nod/o *lfæ stj gra eðl ljó sig* hnútur. **-a** hnúttóttur. **-i** *áhr* hnýta. **-aĵo** læk hnökri, arða. **-eto** læk smáhnútur. **-hava, -oplana** hnúttóttur, hnúðóttur. **inter-aĵo** *gra* stöngulliður. **el-iĝo** *lei* úrslit, endalok. **limfo-o** *lfæ* eitill. **maŝ-o** rennilykkja.

nokaŭt/i = knokaŭti.

nokt/o nótt. **-a** nætur-. **-e** á nóttunni, að næturlagi. **-i** *áhl* náttá, gista. **-iĝas** það náttar. **-ulo** **1**

náttfugl. **2** vökuskarfur. **-omezo** miðnætti (einnig **meznokto**). **ĉiu-a** næturlegur. **ĉiu-e** á hverri nóttu, á hverju kvöldi. **tra-i** *áhl* náttá, gista. **tra-ejo** gisti-hús. **tag-o** sólarhringur.

noktu/o *dýr* bókgugla, kattugla (*Athene noctua*).

nokturn/o *tón* næturljóð.

nom/o **1** nafn, heiti. **2** orðstír. **propra -o** eiginnafn. **familia -o** ættarnafn. **-a** nafna-, nafn-. **-e** **1** nefnilega. **2** að nafni. **3** í nafni **4** eiginlega. **-e de** í nafni (e-s), fyrir hönd (e-s). **-i** *áhr* nefna, kalla. **-aĉi** *áhr* uppnefna. **-aro** nafnaskrá. **-umi** *áhr* setja í embætti. **-esprimo** *mfr* skýringar(nafn)orð. **al-o** auknefni, viðurnefni. **al-i** *áhr* gefa auknefni. **antaŭ-o, bapto-o** skírnamafn, fornafn. **for-i** *áhr* hætta að nefna, hætta að kalla. **krom-o** *sag* viðurnefni. **laŭ-e** að nafninu til. **ne-ebla** ónefnanlegur. **sam-a** sem heitir sama nafni. **sam-ulo** nafni. **sen-a** nafnlaus. **ali-e** öðru nafni. **famili-o** ættarnafn. **gento-o** *sag* (hjá Rómverjum) ættarnafn. **kaŝ-o, pseŭdo-o** dulnefni. **lok-o** staðarnafn. **mok-o** háðs-nafn. **patro-o** föðurnafn.

nomad/o *per* hirðingi. **-a** hirðingja-, umfarandi. **-i** *áhl* vera hirðingi; lifa hirðingjalífi. **-ismo** hirðingjalíf, hirðingjahættir, flökkulíf.

nomark/o *per* héraðsstjóri (í Egyptalandi hinu forna).

nombr/o *stæ mfr* tala. **abstrakta -o** hrein tala. **kardinala -o** frumtala. **vicmontra -o** raðtala. **ora -o** gyllinitala. **para -o** jöfn tala. **nepara -o** ójöfn tala, oddatala. **-a** tölu-, tölulegur. **-i** *áhr* **1** telja. **2** vera (svo eða svo margir). **-ado** talning. **-ebla** teljanlegur. **-ono** brot (í reikningi). **-onomo, -ovorto** töluorð. **multe-a** **1** margvíslegur. **2** í fleirtölu, fleirtölu-. **multe-o** fleirtala. **ne-ebla** óteljanlegur. **sen-a** óteljandi. **super-a** sem er umfram töluna, óþarfur. **unu-o** eintala. **grand-a** margvíslegur. **indeks-o** *töl* vísitala. **kvantum-o** *eðl* magnatala. **mez-o, mezo-o** *stæ* meðaltal. **mult-e** margir saman, í stórum stíl. **aritmetika mez-o** meðaltal. **geometria mez-o** logrameðaltal, lógariþmameðaltal. **harmonia mez-o** umhverfumeðaltal.

Nombr/oj *bib* Fjórða Mósebók.

nomenklatur/o *vís* fræðiheiti, fræðiheitaferfi, nafnaskrá, orðalisti.

nomes/o = nomarkio.

-nomial/ *stæ* *töl* (stofn notaður í samsettum orðum), *t.d.* **plur-a** margliðu-. **du-a** tvíliðu-. **plur-o** margliða. **plur-a distribuo** *töl* margliðudreifing.

nominaci/o *mfr* nafn, heiti.

nominal/a að nafni, að nafni(nu) til. **-a kosto, -a valoro** nafnverð. **-ismo** *hei* nafnhyggja. **-isto** nafnhyggjumaður.

nominativ/o *mfr* nefnifall.

Non/oj *sag kri* **1** (há Rómverjum) sjöundi dagur í nokkrum mánuðum, hinn fimmti í hinum. **2** nóna, nóntíðir.

nonan/o *efn* nónan.

nonen/o *efn* nónen.

nopal/o *inn* fíkjukaktus (= **opuntio**).

nord/o norður. **-a** **1** norður-. **2** norðan-. **-e** norðan frá, fyrir norðan, norðan af. **-e de** fyrir norðan. **-en** norður. **-ano** norðlendingur. **-isto** (í Bandaríkjunum) maður sem var gegn þrælahaldi. **-Ameriko** Norður-Ameríka. **-Atlantiko** Norðuratlantshaf. **-Afriko** Norður-Afríka. **N-a Maro** Norðursjór. **N-a Kabo** Nordkapp **-a cervo** *dýr* hreindýr. **N-a Stelo** *stj* Norðurstjarnan, Pólstjarnan (stjarnan α í Litlabirni).

noren/a *inn* norrænn.

Norfolkinsul/o *ldf* Norfolkkeyja.

nori/o *tæk* fatakeðja.

norit/o *efn* norít.

norm/o *lög tæk stæ* **1** regla. **2** fyrirmynd, staðall, viðmið. **-a** **1** reglulegur. **2** venjulegur. **3** meðal-, staðal-. **-aro** reglur, venjur, staðlar. **-igi** *tæk stæ* staðla. **-igado** *tæk* stöðlun. **laŭ-igi** gera (e-ð) samkvæmt fyrirmynd(um). **sam-igi** samræma.

normal/a **1** eðlilegur. **2** venjulegur, meðal-. **3** *stæ* réttur, réttþyrndur, lóðréttur. **4** **-a lernejo** *fél* kennaraskóli. **-o** *stæ* **1** viðmið. **2** *töl* bjölluferill, bjöllukúrfa, bjölluhnit. **3** *stæ* þverill, þverlína, lóðlína, lóðrétt lína. **-eco** eðlilegt ástand. **ne-a** afbrigðilegur.

Norman/o *per* forníbúi Norðurlanda, Norðurlandamaður.

normand/o *per* Normanni. **-a**, **-ia** normanna-, normannskur, normannískur. **N-io**, **N-ujo** *ldf* Normandí.

Norn/o *per* örlaganorn, skapanorn, norn.

norveg/o *per* Norðmaður. **-a**, **-ia** norskur. **N-io**, **N-ujo** *ldf* Noregur.

nostalg/o heimþrá; söknuður (= **hejmveo**). **-a** sjúkur af heimþrá; saknaðar-.

nostok/o *gra* slorpungur (ferskvatnsþörungur) (*Nostoc*).

not/i *áhr* **1** gera athugasemd. **2** taka eftir, gefa gaum. **3** skrifa til minnis. **-o** **1** minnisgrein, athugasemd. **2** *tón* nóta. **3** stig, einkunn. **4** hljómur. **-aro** **1** plagg, skjöl. **2** árseinkunn. **-eto** stutt athugasemd. **-inda** athyglisverður. **duon-o** hálfnota. **kvaron-o** fjórðungsnóta. **okon-o** áttundarpartsnóta. **pri-i** *áhr* gera athugasemdir við. **pri-ado** skýring. **memoroj** minnisgrein, athugagrein til minnis, skýrsla. **muzik-o** nóta. **pied-o** neðanmálsgrein, neðanmáls-

athugasemd. **plan-ado** *ldm* uppdráttur.

notaci/o *vís* táknakerfi.

notakant/o *dýr* broddabakur (*Notacanthus*). **-oformaj** broddabakar (*Notacanthiformes*). **-edoj** broddabaksætt (*Notacanthidae*).

notari/o skjalaritari, lögbókari, dómararfulltrúi, nótaríus. **-a** lögbókara-, nótaríal. **-ejo** lögbókara-skrifstofa.

notic/o stutt grein. **nekrologa -o** minningar-grein, dánarfregn.

Notos/o *sag* Nótos, sunnanvindur (há Forngríkkjum).

nov/a **1** nýr. **2** annar, gerbreyttur. **3** ferskur, nýr. **-e** nýlega; ný-. **-aĵo** **1** nýjung, nýlunda. **2** frétt. **-eco** nýleiki. **-ega** splunkunýr, glænýr. **-igi** gera nýjan; koma með nýbreytni. **-ismo** breytingagirni. **-ulo** nýgræðingur, byrjandi, viðvaningur. **de-e** aftur, að nýju. **en-aĵo** nýlunda; nýbreytni. **mal-a** gamall. **mal-aĵo** e-ð brúkað, e-ð notað. **mal-eco** hve gamalt e-ð er. **mal-ega** forn; eldgamall. **re-igi** endurnýja, gera sem nýjan, gera við. **re-iĝi** endurnýjast; yngjast upp. - ný-. **N-** **-Jorko** New York. **N-** **-Meksikio** Nýja-Mexíkó. **N-** **-Zelando** Nýja-Sjáland. **-platonismo** nýplatónismi. **-testamenta** Nýjatestamentis-. **-edzo** nýgiftur maður, brúðgumi. **-edzino** nýgift kona, brúður.

nova/o *stj* nýstirni, nýja. **super-o** sprengistjarna.

noval/o *bún* akur sem liggur í tröð. **-i** *áhl* liggja í tröð.

Nova-Zeml/o *ldf* Novaja Semlja (stór eyja norðan Rússlands).

novel/o smásaga.

novembr/o nóvember, nóvembermánuður.

Nov-Hampšir/o *ldf* New Hampshire (fylki í Bandaríkjunum).

novic/o **1** munksefni. **2** viðvaningur, byrjandi. **-ejo** (í klaustri) hús munksefnis, hús nunnuefnis. **-ino** nunnuefni.

Novland/o *ldf* Nýfundnaland (= **Tero-Nova**).

novokain/o *læk* prókaín.

¹**nu** **1** nú. **2** jæja.

²**nu** *mfr* nuj, 13. bókstafur gríska stafrófsins (N, v).

nuanc/o **1** blæbrigði. **2** litbrigði. **3** smámunir. **4** smátílbreyting. **-i** *áhr* gera blæbrigði í. **-iĝi** hafa blæbrigði, hafa litbrigði.

nub/o **1** ský. **2** mökkur. **3** sveimur, sægur. **4** skuggi, svipur. **-a** **1** skýja-. **2** skýjaður, þykkur. **3** óskýr, óviss. **4** gruggugur. **-ego** þrumuský. **-eto** lítið ský. **-iĝi** myrkvast; þykkna upp, dimma yfir. **-okovrita** skýjaður. **plen-a** alskýjaður. **sen-a** heið-

skír, heiðríkur; áhyggjulaus.

Nubi/o *ldf* Núbía. **-a** Núbíu-, frá Núbíu, í Núbíu. **-ano** Núbíumaður.

nubil/a gjafvaxta, mannbær.

nucifrag/o *dýr* hnotbrjótur (*Nucifraga*) (= **nuksorompulo**).

nud/a nakinn, ber, strípaður. **-a vero** heilagur sannleiki. **-aĵo** *bók* **1** nakinn hluti, nekt. **2** nektarmynd. **-eco** *bib* nekt (kynfæra). **-igi** **1** gera nakinn, gera beran, bera. **2** bregða, draga úr slíðrum. **-iĝi** afklæðast, berháttu. **-ismo** nektarstefna. **-isto** nektarsinni. **-ulo** nakinn maður. **-rivela** strípi-. **-rivela dancistino** nektardansmæ. **duon-a** hálfnakinn.

nudel/o *mat* núðla.

nufar/o *gra* gul vatnalilja (*Nuphar*) (= **flava akvolilio**, **flava nimfeo**).

nugat/o *mat* möndlusælgæti, núggat.

nuk/o *lfæ* hnakki. **-a** hnakka-. **-artrozo** hnakkaliðkölkun. **-doloro** hálsrígur. **malmol-a** *bib* þrjóskur. **esti malmol-a** þverskallast. **rigid-a** þrjár, þrjóskur, harður í horn að taka, harðsvíraður.

nukle/o *lif eðl* kjarni. **-a** *lif eðl* kjarn-, kjarna-, kjarnorku-. **-a reakcio** kjarnahvarf. **-a reaktoro** kjarnakljúfur. **sub-a fiziko** undirkjarneðlisfræði. **-oproteido** *efn* kjarnprótín, kjarnhvíta.

nukleol/o *lif* kjarnadepill.

nukleon/o *eðl* kjarnaend, kjarneind.

nukleotid/o *efn* núklótíð, kirni.

nukleozid/o *efn* kinnisleif, núkleósíð.

nuks/o **1** *gra* hnot, hneta. **2** *mat* bógeitill (úr læri). **brazila -o** *gra* Brasilúhnetu (*Bertholletia excelsa*). **ter-o** *gra* jarðhneta, jarðhnot (*Arachis hypogaea*). **-rompilo** hnetubrjótur. **-rompulo** = **nucifrago**.

nul/o **1** núll. **2** ekkert. **-a** ógildur, marklaus. **-eco** ónýting, markleysa. **-igi** ónýta, ógilda; aflýsa. **-igo** *lög* ógilding hjúskapar. **-iganto** *stæ* núllstöð. **ne-igebla** óafturkallanlegur.

Num/o *per* Núma (annar konungur Rómverj-

anna).

Nume/o *ldf* Nouméa (hafnarborg í Nýju-Kaledóníu).

numen/o *trú* yfirnáttúruleg áhrif.

numeni/o *dýr* spói (*Numenius*). **-o malgranda** litli spói (*N. phaeopus*).

numer/o **1** tala, númer. **2** tölublað. **-a** tölu-. **-i áhr** setja tal á, tölusetja. **-ebla** *stæ* tölulegur. **-ilo** tölusetjari. **telefon-o** símanúmer.

numeral/o *mfr* töluorð.

numerator/o *stæ* teljari.

numid/o *dýr* perluhæna (*Numida*).

numid/o *per* Númidíumaður. **N-io**, **N-ujo** *sag* Númidía.

numismat/o *vís* myntfræðingur. **-iko** myntfræði. **-a** mynt-.

nun *mfr* nú, núna. **- kiam**, **- ke** vegna þess að, þá er. **-a** núverandi, yfirstandandi. **-o**, **-eco** nútími. **ĝis-a** (sem gerðist) hingað til. **-tempe** nú, nú á döggum.

nunatak/o *jar* jökulsker, núnatakkur.

nunci/o legáti, erindreki (páfa).

nupt/o *ská* hjónavígsla, brúðkaup. **-a** brúðkaups-.

nur *mfr* **1** aðeins, einungis. **2** fyrst, ekki fyrr en.

ne - ... sed ankaŭ ekki aðeins ... heldur einnig. **-a** eintómur, ekkert annað en. **unu-a** einstakur, óviðjafnanlegur.

Nurenberg/o *ldf* Nürnberg (borg í Þýskalandi).

nutaci/o **1** *stj* pólríða. **2** *lif* ljósleitni.

nuton/o *eðl* njúton (krafteining).

nutr/i *áhr* næra, fæða, ala, gefa mat. **-a** **1** nærandi, fóðrandi. **2** næringar-. **-o** næring. **-ado** næring. **-adisto** næringarfræðingur. **-aĵo** fæða, næring, matur. **-antino** barnfóstra. **-istino** fóstra, brjóstmóðir. **-omanko** næringarskortur. **-omedio** baktériuræktunarvökvi. **sub-i** *áhr* vannæra. **super-i** *áhr* fóðra of vel. **mam-i** *áhr* hafa á brjósti, hafa á spena, gefa að sjúga. **ŝtop-i** *áhr* neyða mat ofan í.

¹**O, o** *mfr* 19. stafur esperanto-stafrófsins.
²**O 1** *efn* (tákn) = **okzigeno**. **2** *stæ* (tákn) = **nulo**.
3 *tæk* (tákn) = O-laga.
³**o** (í skammstöfunum) = **omo**.
-o ending nafnorða, *t.d.* **amo**, **kialo**. **-vorto** nafnorð.
oaz/o 1 vin, óasi. **2** hæli, úrræði.
Ob/o *ldf* Ob, Obfljót (í Síberíu).
Obadj/a *bib* Óbadía.
obe/i *áhr* hlýða, gegna, láta að (stjórn). **-o**, **-ado** hlýðni. **-ema** hlýðinn. **-emeco** hlýðni. **-igi** yfirbuga, láta hlýða, þrýsta til hlýðni. **mal-i** *áhr* óhlýðnast. **mal-o** óhlýðni. **ne-ebla** (um reglu, skipun o.þ.u.l.) ómögulegur, sem ekki er hægt að hlýða. **ne-ema** óhlýðinn; uppreisnargjarn. **ne-igebla** óbugandi, óviðráðanlegur.
obelisk/o *hús* broddsúla, einsteinungur.
obelus/o *pre inn* kross (til að vísa til athugasemdar).
obez/a *læk* feitlaginn, feitur. **-eco** offita, feitlagni.
objekt/o *hei 1* hlutur. **2** efni, rannsóknarefni, viðfangsefni. **3** *mfr* andlag. **rekta -o** beint andlag. **nerekta -o** óbeint andlag. **-a 1** hlutlægur. **2** *mfr* andlags-. **art-o** listaverk, listmunur. **cel-o** skotskífa. **dom-oj** húsgögn. **šerc-o** athlægi.
objektiv/a 1 óhlutdrægur, hlutlaus. **2** *læk* hlutlægur, verulegur. **-eco** óhlutdrægni, hlutleysi.
objektiv/o 1 *ljó* viðfangsgler, framgler. **2** *her* markmið, takmark.
objet/i *áhr* nýy mótmæla. **-o** mótmæli.
-obl/ viðskeyti sem táknar margföldun: *tri-e kvar estas dek du*. **du-a** tvöfaldur. **tri-a** þrefaldur. **-o** nefnari. **la plej malgranda komuna -o** lægsti samnefnari. **-igi** margfalda. **mult-igilo** fjölritari.
oblat/o altarisbrauð, obláta. **kuk-o** *mat* þunn stökk kaka.
obligaci/o 1 *hag* skuldbinding. **2** *lög* skuldabréf. **-a** skuldabréfs-. **-i** *áhr* lög skuldbinda.
oblikv/a hallur, skáhallur, skakkur. **-i** *áhl* færast til hliðar. **-e** á ská, til hliðar. **-eco** skekkja.
oblong/a *fag* aflangur, flangur (= **longforma**).
obol/o *inn* óbol (forngrísk mynt).
obscen/a *bók* klæmskur, klúr, klámfenginn.
obsed/i *áhr* *læk* sækja að, ónáða. **-anta** þráhyggju-. **-o** þráhyggja, hugfjötur. **-ato** þráhyggjumaður.
observ/i *áhr 1* athuga, aðgæta, horfa á, gefa gætur að, hafa auga á. **2** hlýðnast, fara eftir, fylgja (reglu eða fyrirskipun). **-o**, **-ado 1** athugun. **2** hlýðni. **-anto 1** athugari. **2** *lög* áheyrnarfulltrúi. **-ejo** athugunarstöð, útsýnisstöð. **-isto** útsýnisvörð-

ur. **-igi** láta hlýðnast. **-ulo** áheyrnarfulltrúi. **mal-i** *áhr* fyrirliða, hafa að engu, gefa ekki gaum að. **kaš-i** *áhr* njósna um.

observatori/o stjörnustöð, stjörnuathugunarstöð, stjörnuturn.

obsidian/o *ste* hrafntinna.

obskur/a *nýy 1* dimmur, óljós. **2** óþekktur, ómerkilegur; hulinn. **-o** myrkur, dimma. **-eco** ókunnleiki. **klar-o** ljósdimma.

obskurantism/o menntaóbeiti.

obstakl/o hindrun, tálmi.

obstetrik/o *læk* fæðingarfræði, fæðingarhjálp. **-a** fæðingarfræði-, fæðingar-, yfirsetu-.

obstin/a þrár, þrjóskur, þrálátur. **-i** *áhl* standa fast. **-o**, **-eco** þrái, þrjóska.

obstrukc/o 1 stífla, þvergirðing. **2** þóf, málþóf (á þingi). **3** lokun, stíflun. **-i** *áhr 1* hindra, þvergirða. **2** stífla, loka. **3** beita málþófi (á þingi). **mal-i** *áhr* opna, hreinsa.

obtur/i *áhr* þétta. **-o** þétting. **-ilo 1** stillihani, lokunarhani; vatnslás. **2** (í myndavél) lokari. **3** tappi (á byssu), þéttir.

obturator/o lokari (í myndavél).

obtuz/a 1 *stæ* (um horn) sljór, gleiður. **2** hreimlaus, daufur. **3** óljós. **-ilo** *eðl* dempari; ljóssía. **trans-a** aftursveigður.

obus/o *her* sprengja, sprengikúla. **-ingo** skot-hylki. **kugl-o** sprengikúla.

ocean/o haf, úthaf. **la Atlantika O-o** Atlants-haf. **la Hindia O-o** Indlandshaf. **la Pacifika O-o** Kyrrahaf. **la Arkta O-o** Norður-Íshaf. **la Antarkta O-o** Suður-Íshaf. **-a** úthafs-. **trans-a** (sem er) handan hafsins.

Ocean/o *goð* Ókeanos (hjá Forngríkkjum, goð hins mikla jarðarstraums sem umflýtur löndin). **-idinoj** dætur Ókeanosar, lindadísir.

Oceani/o *ldf* Eyjaálfan.

oceanografi/o hafrannsóknir, hafræði.

ocel/o 1 einfalt auga (skordýra). **2** auga, lítill blettur (á vængjum skordýra eða fjöðrum fugla). **-a** með litlum blettum ofan á.

ocelot/o *dýr* tígrisköttur, tígurköttur (*Felis pardalis*).

ocim/o *gra* basilíka, basil, basilíkum (*Ocimum*).

oĉj/o gælunafn við **onklo**.

od/o óður, hörpuljóð.

odalisk/o *inn* soldánsambátt, ambátt í kvenna-búri.

Oder/o = **Odoro**.

Odes/o *ldf* Ódessa (borg í Úkraínu).

Odin/o *goð* Óðinn (= **Votano**).

Odise/o *bók* Ódysseifur. **-ado** Ódysseifskviða.
odometr/o = **paðkomputilo**.

odonat/oj *dýr* vogvængjur (*Odonata*).

odor/i áhl **1** ilma, anga, gefa lykt frá sér. **2** jaðra við. **-o** lykt, ilmur, angan, þefur. **-a** ilmandi. **sen-a** lyktarlaus. **sen-igi** eyða ólykt. **bon-i áhl** ilma, anga. **bon-o** angan, þægilegur ilmur. **bon-a** ilm- andi. **malbon-i áhl** gefa frá sér ólykt, þefja illa, dauna. **malbon-a** daunillur. **malbon-o** ólykt, óþefur, slæm lykt, fýla, stækja, fnykur.

Odr/o *ldf* Oderá.

oer/o *inn* eyrir.

oestr/o *lfe* gredda. **-a ciklo** brundtíð, greddu- tímabil.

oestradiol/o *efn* = **estradiolo**.

oestrogen/a *læk* östrógens-.

oestron/o *lfe* östrógen (= **folikulino**).

Ofeli/o *bók* Ófelía.

ofend/i áhr **1** móðga, smána. **2** hneyksla. **-o** **1** smán, móðgun. **2** hneyksli. **-a** hneykslanlegur, móðgandi. **-igí** hneykslast. **-igema** fyrting.

ofensiv/o *god* sókn, sóknarhernaður. **-a** árásar-.

ofer/i áhr **1** trú fórna, fórnfæra, leggja í sö- lurnar. **2** bjóða, leggja fram, láta af hendi rakna. **-o** fórn. **-e** í fórnarskyni. **-ado** fórn, það að fórna, fórnarathöfn. **-año** fórnargjöf, fórnarlamb. **-ema** fórnfús, ósérplæginn, örlátur. **-dono** fórnargjöf. **-faro** fórn, það að fórna. **for-i áhr** yfirgefa. **sin-o** sjálfsfórn. **sin-ema** sjálfsfórnfús. **mes-o** *kri* fórnar- söngur. **mon-o** peningagjafir, samskot, samskotafé. **taur-o** bolafórn. **buê-o** sláturfórn. **brul-o** brenni- fórn. **dank-o** þakkarfórn. **farun-o** matfórn. **pek-o** syndafórn. **pent-o** afplánun, friðþæging. **trink-o**, **verê-o** dreyipifórn.

ofert/i áhr leggja fram tilboð. **-o** tilboð. **-ado** *hag* framboð.

ofertori/o **1** *kap* fórnarsöngur. **2** *tón* fórnarsálm- ur.

ofic/o embætti, staða. **la Sankta Ofico** rann- sóknarrétturinn (= **Inkvizicio**). **-a** embættislegur, embættis-. **-i áhl** gegna embætti, starfa, vinna (sem embættismaður). **-eco** embættisleiki. **-ejo** skrif- stofa, starfsstofa. **-isto** embættismaður, skrifstofu- maður, starfsmaður. **-istaro** starfsfólk. **en-igi** setja inn í embætti. **sen-a** atvinnulaus, embættislaus. **pošt-ejo** pósthstofa. **vojaĝ-ejo** ferðaskrifstofa.

oficial/a embættislegur, opinber. **-e** opinber- lega. **-eco** það að vera opinber eða viðurkenndur. **-igi** gera opinberan, gera viðurkenndan. **duon-a** hálfopinber.

oficin/o afgreiðslumaður apóteks. **-a** notaður í apótekum (um jurtir og lyf).

oficial/a = **oficina**.

oficir/o herforingi, yfirmaður. **sub-o** undirfor- ingi.

ofiur/o *dýr* krossfiskur (*Ophiura*). **-oidoj** slöngustjörnur, sæstirni (*Ophiuroidea*).

ofset/o *tæk* offsetprentun.

oft/e *mfr* oft. **-a** tíður. **-igí** tíðkast; verða tíður, gerast oft. **mal-e** sjaldan. **mal-a** *efn* sjaldgæfur, fá- gætur. **mal-año** fágæti, fágætur hlutur. **plej-e** oftast. **-eco** tíðleiki, tíðni.

oftalm/o *lfæ* (stofn úr grísku, notað í lækn- isfræði) auga. **-a** augn-, sjón-. **-ito** augnbólga. **simpatia -ito** samferðaraugnbólga. **-ologo** augn- læknir. **-ologio** augnlækningafræði. **-ometro** augn- mælir. **-oskopo** augnsjá, augnspegill. **-oskopio** augnspeglun.

ogiv/o *hús* oddbogi. **-a** oddboga-, gotneskur. **-krucigó** oddhvolf.

ogr/o *ská* óvættur, ófreskja, tröll.

Ohi/o *ldf* Ohio (fylki í Bandaríkjunum). **-orivero** Ohio river, Ohiofljót.

oho! *mfr* (upphrópun sem táknar undrun), ha!

Ohock/a Maro *ldf* Okhotskahaf.

-oid/ *stæ gra* *dýr* fræðilegt viðskeyti sem táknar **1** undirættir jurta og dýra, *t.d.* **salmoidoj** laxaættin. **2** lögun svipaða og stofninn, *t.d.* **elipsoido** spor- vala, sporbaugsflötur.

Ois/o = **Uazo**.

oj! *mfr* (upphrópun sem táknar harm), ó, æ.

ojdemi/o = **merganaso**.

ojdi/o *gra* = **meldua**.

ojstr/o *dýr* broddfluga, kleggi (*Æstrus*). **-edoj** brimsur (*Æstridae*).

Ojt/o *ldf* Ötufjall (en þar lét Herakles reisa sér bálkóst og kastaði sér í eldslogana).

ok átta. **-a** áttundi. **-o** átta. **-e** í áttunda lagi. **-obla** áttfaldur. **-oble** átta sinnum. **-ono** **1** (einn) áttundi, áttundi hluti, áttungur. **2** *tón* áttundapartsnóta. **-opo** áttund, oktett; átta hlutir saman. **-cent** átta hundruð. **dek** - átján. **dek-a** átjándi. **-dek** áttatíu. **-deka** átt- tugasti. **-dekjara** áttræður. **-edro** áttflötungur.

okapi/o *dýr* ókapi (*Okapia Johnstoni*).

okarin/o *tón* leirflauta.

okaz/i áhl bera við, vilja til, fara fram. **-o** *læk* **lög** **1** atburður, atvik, tilfelli. **2** tækifæri. **3** fall, veikindi. **-a** undir tilviljun kominn, tilfallandi. **-e** af tilviljun, af tilefni. **-año** atburður. **-ejo** staður (sem e-ð gerist á). **-igi** halda, gera, koma í framkvæmd. **cia-e** við alls konar tækifæri. **ciu-e** við öll tæki- færi, hvenær sem er. **inter-año** aukamál. **laŭ-e** við tækifæri. **sam-e** samtímis. **bon-e** sem betur fer, til allrar hamingju. **kun-i** falla saman; vera samtímis.

lim-o vafaatriði.

okcident/o vestur. **-a** vestrænn, vestur-. **-e** fyrir vestan. **-en** vestur.

Okcident/o sag **1** Evrópa. **2** Vesturveldin, Vesturlönd.

okcipit/o *lfe* hnakki. **-osto** = **okcipitalo**.

okcipital/o *lfe* hnakkabein.

okcitan/a *bók* frá Suður-Fraklandi, próvenskur (einkum um bókmenntir og mállýskur þessa héraðs).

Okinav/o *ldf* Okinava (japönsk eyja).

Oklahom/o *ldf* Oklahoma (fylki í Bandaríkjunum).

okluzi/o **1** *læk* lokun, stíflun. **2** *veð* lokuð skil.

okr/o *ste* ryðleir. **-a** mógulur.

oks/ *efn* ox (orðhluti í efnaheitum, stytting fyrir **oksigeno**). **-acidoj** súrefnissýrur.

oks/o *bún* uxi, naut.

oksalat/o = **okzalato**.

oksalid/o *gra* súrsmæra (íslensk jurt) (*Oxalis*).

-acoj súrsmæruætt (*Oxalidaceæ*).

oksalil/o *efn* oxalyl.

oksazol/o *efn* oxasól.

Oksford/o *ldf* Oxford, Öxnafurða (háskólaborg í Englandi).

okshoft/o stór vintunna (um 230 lítrar).

oksi/ *efn* súr-, súrefnis-.

oksid/o *efn* oxíð; -sýringur. **-i** *áhr* oxidera, sýra, ilda. **-ado** oxidering, sýring, ilding. **kontraŭ-ilo** andoxunarefni. **ne-ebla** óryðgandi. **per-o** peroxíð. **sen-igi** fægja, nugga (málm).

oksidaz/o *efn* oxidasi.

oksigen/o *efn* súrefni, ildi (*O*). **-i** *áhr* sýra. **-a** sýrður, blandaður súrefni.

oksikok/o *gra* mýraberjalyng (*Oxycoccus microcarpum*). **-a bero** mýraber.

oksim/o *efn* oxím.

oksimor/o refhvörf.

oksitocin/o *lfe* oxýtósín.

oksiton/a *hlj* með áherslu á síðasta atkvæði.

oksiur/o *dýr* njálgur (*Oxyuris vermicularis*).

-ozo *læk* njálgasýki, njálgaveikindi. **-icido** njálgaeitur.

oktaedr/o = **okedro**.

oktan/o *efn* oktan. **-a nombro** oktanta, þrýstipolstala.

oktant/o **1** áttungur. **2** áttungsmælir.

oktav/o **1** tón áttund. **2** *pre* áttablaðabrot, oktavó. **3** bók í áttablaðabroti. **4** *kri* átti, áttadagur. **5** *ská* oktava (ítalskur bragarháttur með 8 braglinum, hver um sig með 11 atkvæðum). **duon-o** **1** sextánblaðabrot. **2** bók í sextánblaðabroti.

Oktav/o *per* Oktavíus.

Oktavi/o *per* Oktavíus.

Oktavia *per* Oktavía.

oktil/o *efn* oktýl.

oktoabr/o október, októbermánuður.

okul/o **1** auga. **2** *gra* hnappur, auga (á kartöflu). **teni -on sur** hafa gát á, gæta. **kovri/fermi la -ojn kontraŭ** látast ekki sjá, sjá í gegnum fingur með. **-a** augn-, augna-, sjón-. **-i** *áhr* brumgræða (= **burgongrefti**). **-eto** **1** lítið auga. **2** auga (fyrir reim o.þ.h.), rifa. **-isto** augnlæknir. **-umi** *áhl* depla augum, drepa tittlinga, gjóta ástaraugum til. **-bulbo** augnhnöttur. **-fundo** augnbotn. **-globo** augasteinn, sjáaldur. **-lenso** ljósbrjótur (í auga). **du-eca** (sem er) fyrir bæði augun. **sen-a** augnalaus. **unu-a** eineygður, eineygur. **unu-eca** (sem er) fyrir eitt auga. **agl-a** arneygður, hvasseygður, ormránn. **bov-o** kýrauga, skipsgluggi. **kat-o** kattarauga. **malic-a** illeygður. **migdal-a** möndluueygur. **nud-e** með berum augum. **talp-a** mjög nærsýnn, steinblindur. **-vitroj** gleraugu.

okulari/o **1** augngler. **2** *ljó* leitari (t.d. á myndavél).

okulit/a dularfullur, leyndur, dulspeki-. **-ismo** dulspeki.

okup/i *áhr* **1** taka hernámi. **2** taka upp (tíma eða rúm), fylla. **3** halda. **sin -i, -igŭi** vera upptekinn, fást (**pri, kun** við), starfa (**pri, kun** að). **-o** starf, iðn, atvinna. **-ado** eignarnám, eignarhald; hernám. **-anto** eignarnemi, eignarráðandi. **-ateco** eignarráð. **-igŭo** starf; erindi. **-ita** upptekinn. **-iteco** atvinna. **ne-iteco** atvinnuleysi; tómsundur, næði. **ek-i** *áhr* taka hernámi, leggja undir sig. **sen-a** atvinnulaus, iðjulaus. **ŝtat-o** frístundaiðja, tómsundaiðja.

okupaci/o *lög* her hernám.

okzal/o *gra* túnsúra (*Rumex acetosa*). **-ato** *efn* oxalat. **-(at)a acido** oxalsýra. **kalcia -ato** kalsíumoxalat.

ol *mfr* en, heldur en.

-oll *efn* -ól, t.d. **metan-o** metanól.

old/a *ská* gamall.

ole/o **1** olía, lýsi, viðsmjör. **2** steinolía. **verŝi o-on sur la ondojn** stilla, friða, sefa. **-a** **1** olíu-. **2** mjúkmáll; fleðulegur. **-i** *áhr* bera lýsi á, bera olíu á, smyrja. **-aĵoj** olíuvörur. **-eco** olíueiginleiki. **-ilo** olíukanna, olíusprauta. **-ujo** **1** olíuflaska. **2** olíupanna. **-odona** olíu-, olíuhafandi. **balen-o** hvallýsi. **fiŝ-o** lýsi. **moru-o** lýsi, þorskalýsi. **gas-o** gasolía (= **gasojlo**). **kreozot-o** *efn* kreósótolía, terpentínuolía. **migdal-o** möndluolía. **ŝton-o** steinolía. **sankt-i** *áhr* smyrja; ólea.

ole/o *gra* smjörviður, ólífutré, olíuviður (*Olea*).

-acoj smjörviðarætt, olíuviðarætt (*Oleaceæ*).
oleandr/o *gra* rósálárviður (*Nerium oleander*).
oleastr/o *gra* villt olíutré (*Eleagnus angustifolia*), villi-olíuviður.
oleat/o *efn* óleat, olíusýrusalt.
olefin/o *efn* ólefín.
olein/o *efn* olín.
olekran/o *lfa* ölnarhöfði, olnbogakrummi.
oleum/o *efn* brennisteinssýra.
olfakt/o *lfe* lykt. **-a** lyktar-.
Olga *per* Olga.
oliban/o *gra* reykelsi. **-arbo** reykelsisrunnur (*Boswellia carteri*).
oligarh/o, oligark/o meðlimur fámennisstjórnar. **-io** fámennisstjórn.
oligocen/o *jar* ólígósen.
oligoelement/o *lfe* sporefni.
oligoĥet/oj *dýr* ánar, fáburstar (*Oligochæta*).
oligoklaz/o *ste* ólígóklas.
Oлимп/o 1 *ldf* Ólympsfjall. **2** *god* Ólympus (bústaður goðanna hjá Forngríkkjum. **-aj dioj** ólympskir guðir, ólympsgoð.
Olimpi/o *ldf* Ólympía. **-a** *per* ólympíu-. **-aj ludoj** Ólympíuleikar.
olimpiad/o ólympíuskeið.
olimpik/oj Ólympíuleikar, ólympskir leikar (= **olimpiaj ludoj**).
oliv/o *gra* ólífa, olíuber. **-eca** ólífugrænn. **-arbo** olíuviður, olíutré. **Monto O-arba** Ólífufjallið. **-oleo** ólífuolífa.
oliven/o *ste* ólívín.
Oliver/o *per* Ólíver.
-olog/o *mfr* -fræðingur. **-io** -fræði.
om/o *eðl rtae* ohm, óm. **mega-o** megaohm, megaóm. **-metro** viðnámsmælir, ohmmælir, óm-mælir.
-om/o *læk* (viðskeyti í læknisfræðiheimum) -æxli, *t.d.* **ost-o** beinæxli.
omaĝ/o *sag 1* hollustueiður, þegnskyldueiður. **2** lotning, virðing. **-i ahl 1** heita hollustu. **2** sýna lotningu, hylla. **-ulo** lénsmaður.
Oman/o *ldf* Óman. **-a** ómanskur. **O-a Golfo** Ómanflói. **-bordo** Sáttastrandarríkin, nú nefnd **Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj** (Sameinuðu arabísku furstadæmin).
omar/o *dýr* humar (*Homarus*).
Omar/o *per* Ómar.
omas/o *lfae* laki.
ombr/o 1 skuggi, forsæla. **2** skuggi, vofa. **-a 1** forsæluríkur. **2** skuggalegur. **-i ahr** skýla, hlífa, skyggja. **-ejo** skuggahlið, skuggastaður. **-umi ahr** *fag* skyggja (teikningu), draga skugga í. **duon-o 1**

hálfmyrkur, rökkur. **2** *fag* skygging. **duon-umi ahr** skyggja. **sen-a** hlífðarlaus, skjóllauss.

ombrel/o regnhlíf. **pluv-o** regnhlíf. **sun-o** sólhlíf. **-ujo** regnhlífastandur.

omega *mfr* ómega, 24. og síðasti bókstafur gríska stafrófsins (Ω, ω).

omen/o = **aŭguro**.

oment/o = **epiploo**.

omer/o *bib* gómer (rúmmál).

Omfal/o *god* Omfale (Lyfudrottning, en henni var Herakles seldur mansali).

omikra, omikron *mfr* ómíkron, 15. bókstafur gríska stafrófsins (O, o).

omlet/o eggjakaka.

omnibus/o *inn* almenningsvagn.

on/ *mfr* viðskeyti sem táknar part úr, brot. **du-a** hálfur. **du-o** helmingur. **tri-o** þriðjungur. **-o sta 1** brot. **2** = **divizoro**. **-eco 1** það að vera brot. **2** = **titro**. **-igi** deila í brot.

onagracoj *gra* eyrarrósarætt (*Onagraceæ*).

onanism/o *læk* fýsnafróun, sjálfsfróun, einfarir.

ond/o *her* eðl bára, alda, bylgja. **-o de entuziasmo** alda af guðmóði. **-oj longaj** langbylgjur. **-oj mallongaj, -oj kurtaĵ** stuttbylgjur. **-a eðl** öldóttur, sem gengur í bylgjum; bylgju-. **-i, -adi ahl** ganga í bylgjum. **-ego** brotsjór. **-eroj** sjódrif. **-igi eðl** valda bylgjum. **-igilo** *rtae* ölduvél. **-iĝi, -iĝadi** brima, ólga, vera öldóttur. **-iĝo** bylgjugangur. **-umi ahr** setja liði í, bylgja, gera báróttan, gera hrukóttan. **-umado** liðun, það að liða (hárið). **-formo eðl** bylgjulögun, öldulögun. **-oforma** bylgjulagaður, bylgjulaga, öldulagaður, öldulaga, öldóttur, bylgjóttur. **-ometro** tíðnimælir. **dis-o, dis-aĵo** kjölfar, var. **sur-igo** *útv* (útarpar) sending. **klak-o eðl** þrumubylgja. **ŝvel-o** lognalda, undiralda, ylgja.

ondatr/o *dýr* bísamrotta (*Ondatra zibethica*).

Oneg/o *ldf* Onega. **-a Lago** Onegavatn.

Onezim/o *per* Onesímus.

onglet/o fals (í bókarörk).

oni *mfr* maður, menn (óákveðið fornafn). **-a** manns. **-diro** orðrómur, almannarómur.

oniks/o *ste* ónyx, naglarsteinn. **jasp-o** ónyx.

onisk/o *dýr* bekkbítur (*Oniscus*).

onkl/o föðurbróðir, móðurbróðir, frændi. **-ino** föðursystir, móðursystir, frænka. **pra-o** afabróðir, ömmubróðir. **pra-ino** afasystir, ömmusystir.

onomastik/o *vís* nafnafræði.

onomatope/o hljóðgervingur, hljóðhermiorð. **-a** hljóðlíkjandi.

onopord/o *gra* þistlar (*Onopordon*).

-ont/ *mfr* ending lýsingarháttar í framtíð ger-

myndar, *t.d. mi estas ven-a* ég er á leið að koma. *manĝ-e ni iris al la tablo* í tilferð með að matast göngum við að borðinu. **vojaĝ-o** ferðamaður (sem er á leið að ferðast).

Ontario/o *ldf* **1** Ontariovatn. **2** Ontario (fylki í Kanada).

ontogenez/o lífeinstaklingsþróun, einkaþróun.

ontologi/o vís verufræði.

oolit/o *jar* baunaberg, hrognaberg. **-a** baunabergs-, hrognabergs-.

oomicet/oj *gra* sveppur (sjúkdómur).

-op/ *mfr* viðskeyti sem táknað samsafn í töluorðum, *t.d. du-e* tveir og tveir saman. **-a** sameiginlegur, heildstæður. **-e** í hópi, sameiginlega. **-o** hópur.

opak/a *tæk* ógagnsær.

opal/o *ste* ópall, draugasteinn. **-eski** *áhl eðl* glitra. **-eska** glitrandi, tilbreytilegur.

opci/o *lög* forgangur, forgangsréttur.

oper/o söngleikur, ópera. **granda -o** stór ópera. **farsa -o**, **komika -o** óperetta. **-a** óperu-. **-ejo** ópera, söngleikahús, óperuhús (= **operdomo**). **-eto** óperetta, stutt ópera.

operac/o *her* hernaðaraðgerð.

operaci/o **1** skurðlækning, uppskurður, skurður, skurðaðgerð. **2** verk, aðgerð. **3** útreikningur. **4** = **operaco**. **-a** **1** skurð-. **2** verkandi. **-i** *áhr* **1** skera (e-n) upp. **2** reikna út. **-ejo** skurðstofa. **post-a** (sem gerist) eftir skurðaðgerð.

operator/o *stæ tæk* **1** virki. **2** tölvustarfsmaður.

operkul/o *dýr* **1** tálknok. **2** lok á fullu hólfi í vaxköku býflugna.

opi/o *læk* ópíum. **-omanio** *læk* ópíumfíkn, áfergja í ópíum. **-opapavo** *gra* draumsóley (*Pa-paver somniferum*).

opini/i *áhr* hyggja, ætla, halda, álíta. **-o** skoðun, álit, ætlun. **laŭ mia -o** að mínu mati, að minni skoðun. **konsulta -o** *lög* ráðgefandi skoðun. **-amo** skoðanafesta. **-osondo** skoðanakönnun. **jes-a** samþykkjandi. **popol-o**, **publik-o** almenningsálit. **sam-i** *áhl* vera sammála.

opon/i *áhl* andmæla, veita viðnám. **-ado** andmæli, viðnám. **-anto** andmælandi; andstæðingur. **sen-e** einróma, með öllum greiddum atkvæðum.

Oport/o = **Porto**.

oportun/a **1** hentugur, nýtur, tímabær. **2** hagnanlegur, þægilegur. **-e** þægilega, hagnanlega. **-o** tækifæri. **-aĵo** þægindi, tæki, hugvitsamlegur útbúnaður. **-eco** hentugleiki, hentisemi, aðgengileiki. **-ismo** hentistefna. **-isto** hentistefnumaður, tækifærissinni. **mal-a** ótímabær, óhentugur, óþægilegur. **mal-i** *áhr* ónáða, trufla. **mal-aĵo** galli; óhagur,

óhagræði, óþægindi. **mal-eco** óþægindi, óhentugleiki.

oposum/o pokarottuskinn.

opoterapi/o *læk* lífefnalækning (notkun vaka, líffæra eða efna unninna úr líffærum eða kirtlum til lækninga).

opozici/o **1** stjórnarandstaða. **2** andstaða, andóf, mótspyrna. **3** *stj eðl* gagnstaða. **-a** stjórnarandstöðu-; móttþróagjarn. **-i** *áhl* vera í andstöðu; mótmæla. **-ulo** andstæðingur, andófsmaður.

opres/i *áhr* nýy bæla niður, kúga.

opt/o *lfæ* sjón. **-a** sjón-. **-a nervo** sjónaug. **-a tavolo** = **talamo**. **-ometro** sjónmælir. **-ometrio** *læk* sjónmál.

optativ/o *mfr* óskháttur.

optik/o vís ljósfræði. **-a** **1** ljósfræði-. **2** = **opta**. **-isto** **1** ljósfræðingur. **2** sjóntækjasmíður, gleraugnasérfræðingur, sjónglerjafræðingur.

optimism/o vís bjartsýni. **-a** bjartsýnn, bjartsýnis-.

optimist/o bjartsýnismaður.

optimum/o vís besta gildi, besti árangur, besta. **-a** bestur, heppilegastur, hagstæðastur.

opul/o *gra* úlfaber (*Viburnum opulus*).

opunti/o *gra* fikjukaktus (*Opuntia*) (= **nopalo**).

or/o *efn lyf* hag gull (*Au*). **-a** **1** *efn* gull-, úr gulli. **2** gullinn, gylltur. **3** gullvægur. **-a tempo** blómaskeið. **-a nombro** gyllital. **-a geedziĝo** gullbrúðkaup. **la -a tempaĝo** gullöldin. **-i**, **-igi**, **-izi**, **-umi** *áhr* gylla. **-aĵo** gullvara, smíðisgripur úr gulli. **-aĵisto** gullsmíður. **-ato** gullskýrsalt. **-ata acido** gullsyra. **-eca** gullkenndur. **-ejo** árfarvegur sem gull er í. **-ero** gullkorn. **-iĝi** verða gylltur. **-bati** *áhl* berja fram gull. **-bataĵo** = **orfolio**. **-briko** gullstöng. **-bulo** gullstykki. **-dona**, **-hava jar** gullríkur. **-folio** gullblað. **-kolora** gullgulur. **-pigmento** brennisteinsarsen. **re-i** *áhr* gylla aftur. **sen-igi** taka gyllingu af. **bril-aĵo** glitir, glitþráður. **rand-ita** gylltur í sniðum. **la Orfelo** gullna reifið. **la Orlando** gullland, sæluland. **la Ora Marbordo** Gullströndin. **la Ora Korno** Gullna hornið.

oraci/o hátíðarávarp.

orakol/o goðsvar, véfrétt. **la -o en Delfoj** véfréttin í Delfí. **-a** **1** véfréttarlegur. **2** óljós, tví-ræður, torráðinn. **-i** *áhl* gefa goðsvar.

Oran/o *ldf* Oran (hafnarborg í Alsír).

orangutan/o *dýr* órangútan (*Simia satyrus*).

orangŝo *gra* appelsína, glóaldin. **-ujo**, **-arbo** appelsínutré (*Citrus sinensis*). **maldolĉa -o** beiskjuappelsína, appelsínubrúðir, pómerans. **-a** **1** appelsínu-. **2** appelsínugulur. **-ejo** appelsínugarður. **-oflora akvo** appelsínublómavatn.

Oranĝ/o *ldf* **1** Óranía (borg í Frakklandi). **2** Orangefljót (í Suður-Afríku). **-io** Oranje-fríríkið (í Suður-Afríku).

oranĝeri/o *gar* gróðurhús.

orator/o **1** ræðumaður. **2** framsögumaður. **-a** **1** mælskur, mælskufræðilegur. **2** mælskulegur, mælsku-. **-i** *áhl* flytja ræðu, flytja hátíðarávarp. **-ado** mælska, ræðumennska. **-aĵo** almenn ræða, hátíðarávarp.

oratori/o *tón* óratórium.

orb/o *vís* kúla; hnöttur.

orbikul/o *lfæ* hringvöðvi. **buŝa -o** hringvöðvi munns. **okula -o** hringvöðvi auga.

orbit/o **1** *lfæ* augntóft. **2** *stj eðl* braut (himinhnatta o.þ.u.l.). **3** svið, verkahringur. **-a** **1** augntóftar-. **2** brautar-, umferðar-. **sur-igi** senda upp á braut.

orcino/o *dýr* háhyrningur, háhyrna (*Orcinus*).

ord/o *her fél stæ* **1** röð. **2** regla. **3** niðurröðun. **4** háttur; flokkur, félag. **5** *dýr gra* ættbálkur. **6** lag. **en -o** í lagi. **7** *hús* (byggingar)stíll. **-a** reglusamur. **-e** reglusamt. **-i** *áhr* koma í lag, raða, skipa (í flokk). **-ema** vísindalegur, reglusamur; snyrtilegur. **-emo**, **-emeco** reglusemi, snyrtileiki, hreinlæti. **-igi** koma í lag, raða, skipa. **-igo** röðun, skipan, skipulag. **-amo** snyrtileiki, hreinlæti. **-aranĝi** *áhl* taka til. **-ofari** *áhr* búa um. **-ometi** *áhr* skipa niður. **ekster-a** í ólagi. **kun-igi** **1** samræma. **2** *mfr* setja jafnhliða. **laŭ-e** með reglu, í röð. **mal-o** **1** óregla. **2** ringulreið, upppot. **mal-ema** óreglusamur, óþrifalegur. **mal-igi** aflaga, koma í ólag, koma á ringulreið. **mal-igi** verða í ólagi. **re-igi** koma aftur í lag, setja aftur í röð. **sen-a** óþrifalegur, sóðalegur. **sub-o** *dýr gra* undirflokkur. **sub-igi** **1** setja undir, setja skör lægra. **2** *mfr* gera að aukasetningu. **sub-igilo** *mfr* aukatenging. **super-o** *dýr gra* flokkur. **bon-a** **1** í góðu lagi, snotur. **2** reglusamur. **bon-e** **1** í góðu lagi, reglulega. **2** sæmilega, reglusamt. **rang-o** metorðaröð. **tag-o** **1** dagskrá; verkefni dagsins. **2** dagskipun. **vort-o** orðaröð.

orden/o **1** regla (t.d. munka), klausturregla. **2** orða. **-i** *áhr* sæma heiðursmerki, veita orðu. **-rubando** orðumerki. **almoz-oj** *kaþ* förumunkareglur.

ordin/o *kri* klerkastétt, andleg stétt. **-i** *áhr* vígja (til prests, biskups o.s.frv.). **-ita** *pastro* vígður prestur. **-ado** vígsla, prestsvígsla, biskupsvígsla, vígslusakramenti.

ordinaci/o = **ordinado**.

ordinar/a **1** venjulegur, almennur. **2** hversdagslegur. **-e** venjulega. **-eco** hversdagsleiki. **-aĵo** venjulegt mál; hversdagslegur hlutur. **virina -aĵo**

= **menstruo**. **-ulo** alþýðumaður, venjulegur maður. **ekster-a** óvenjulegur, frábær, undarlegur.

ordinat/o *stæ* lóðhnit.

ordon/i *áhr* skipa, skipa fyrir, bjóða. **-o** *ver trú* fyrirskipun, boð; boðorð. **pagu al -o de** greiðist til handa (e-m). **la Dek O-oj**, boðorðin tíu. **-a** bjóðandi, skipandi; boð-. **la -a modo** boðhátur (= **volitivo**). **-ema** herralegur, ráðríkur. **-itaĵo** fyrirskipun, regla. **kontraŭ-o** gagnskipun, gagnstæð fyrirskipun. **kontraŭ-i** *áhr* afturkalla.

ordovici/o **1** ordóvisíum. **2** jarðlög frá ordóvisíum (= **suba silurio**).

oread/o *god* fjalladís.

Oregon/o *ldf* Oregonfljót. **-io** Oregon (fylki í Bandaríkjunum).

orel/o *lfæ* eyra. **-a** eyrna-. **umo** **1** eyrnahlíf. **2** heymartól. **-hava** eyrður. **-tamburo** hljóðhimna. **sen-a** *dýr* eyrnalaus. **long-a** eyrnalangu. **urs-o** *gra* mörtulykill.

Orest/o *god* Órestes (sonur Agamemnonns og Klýtemnestru, en hana vó hann).

orf/o munaðarleysingi, foreldralaus drengur.

-ino foreldralaus stúlka. **-a** munaðarlaus, föðurlaus, móðurlaus, foreldralaus. **-eco** munaðarleysi. **-ejo** munaðarleysingjaheimili. **-igi** gera munaðarlausan.

Orfe/o *god* Orfeus (sonur Apollons og maður Evrydíku). **-a** Orfeusar-. **-ismo** *trú* orfeustrú.

organ/o **1** líf (líf)færi. **2** málagn. **3** tæki, verkfæri. **4** *tón* rödd. **-a** **1** líffæralegur. **2** sem hefur líffæri. **ne-a** ólífrænn; sem tilheyrir ekki líffærum.

organdi/o fínt músín.

organik/a *efn* lífrænn. **-a** *kemio* lífræn efnafræði. **ne-a** ólífrænn. **ne-a** *kemio* ólífræn efnafræði.

organism/o líf líffæri, líffærakerfi, lífvera. **-a** lífveru-, lífandi, líffæra-.

organiz/i *áhr* skipuleggja. **-(aĵ)o** skipulag, fyrirkomulag. **-ado** skipulagning. **-iĝi** verða skipulagður. **-isto** skipuleggjandi, skipuleggjari, skipulagningarmaður. **mal-i** *áhr* koma ringulreið á. **re-i** *áhr* endurskipa, endurskipuleggja.

organizaci/o skipulag, fyrirkomulag.

orgasm/o *lfe* samfarablossi, (kynferðisleg) fullnæging.

orgen/o orgel, organ. **-ejo** orgelpallur, orgelloft. **-isto** organisti, orgelleikari. **-i** *áhl* leika á orgel, óma eins og orgel.

orgi/o svall, drykkjusvall.

orgojl/o nýy drambsemi. **-a** drambsamur.

oriel/o útskotsgluggi (= **korbelfenestro**).

orient/o austur. **-a** austur-, austan-, austlægur.

-e austur þar, fyrir austan. **-en** austur. **-i** áhr átta. **sin -i** upplýsa sig; þekkja sig, átta sig. **-ado** það að átta sig, það að snúa í austur. **-iĝi** upplýsa sig, fá að skilja. **-iĝo** afstaða. **-isto** áttunarmaður.

Orient/o Austurlönd, *la Proksima -o* Austurlöndin nær, nálægari Austurlönd, *la Ekstrema -o* Austurlöndin fjær, fjarlægari Austurlönd. **-a** austurlanda-. **-ano** Austurlandabúi, Austurlandamaður.

orientalism/o vís austurlandafræði.

orientalist/o austurlandamálamaður, austurlandafræðingur.

orific/o lfae op, munnur.

oriflam/o 1 sag fyrrverandi ríkisfáni Frakka. 2 herfáni.

origan/o gra kjarrmynta, bergmynta, oreganó (*Origanum*).

Origen/o per Origen.

origin/o sta uppruni, upphaf. **-a** kri upprunalegur, upphaflegur, frumlegur. **la -a peko** erfðasyndin. **-e** upprunalega, upphaflega. **-i** áhl hafa upptök sín (**el** = í).

original/a 1 frum-, frumlegur. 2 frumritaður. 3 einkennilegur. 4 = **origina**. **-o** 1 frumgerð, frumrót; frummynd, frumsmíð. 2 fyrirmynd. 3 sérvitringur, sérstæða. **-aĵo** sérstæður hlutur. **-eco** frumleiki. **-ulo** sérvitringur, furðufugl.

orikterop/o dýr jarðsvín (*Orycteropus*).

Orinok/o ldf Orinocofljót (í Venesúela).

oriol/o dýr gullpröstur (*Oriolus*).

Orion/o 1 goð Óríon. 2 stj Óríon, Veiðimaðurinn, Risinn (stjörnumerki).

ork/o = **orcino**.

Ork/o goð 1 Orcus (guð undirheimanna). 2 undirheimar, helvíti.

Orkad/oj ldf Orkneyjar.

orkestr/o tón 1 kórþallur (í forngrísku leikhúsi), orkestra. 2 hljómsveitarsvið, hljómsveitargryfja. 3 hljómsveit. 4 fremri sæti niðri (í leikhúsi). **-a** hljómsveitar-. **-i** áhr setja út fyrir hljómsveit.

orkid/o 1 gra brönugras (*Orchis*). 2 lfae eista. **-acoj** = **orkideoj**. **-ito** lak eistnabólga. **-ektomio** eistanám.

orkide/o gra jurt af brönugrasaætt. **-oj** brönugrasaætt (*Orchidaceae*).

orl/o (klæða)faldur. **-i** áhr falda.

Orlean/o ldf Orleans (borg í Frakklandi). **-io** Orleanshérað, Orleansais. **Nov-** **-o** New Orleans (hafnarborg í Bandaríkjunum).

orlon/o orlon.

Ormuzd/o per Ahúra Mazda.

orn/o gra mannaaskur (*Fraxinus ornus*).

ornam/i áhr skreyta, prýða, útflúra. **-o** skreyting. **-a** skraut-, til skrauts. **-ado** skreytilist. **-aĵo** skraut, skrautgripur, útflúr. **-iĝi** skreyta sig, vera skreyttur. **-isto** skrautlistamaður, skrautgripasmiður. **sen-a**, **ne-ita** óskreyttur. **mal-i** áhr óprýða.

dent-o hús skrautdropi. **kap-o** höfuðbúnaður.

ornat/o kap messuklæði, messuskrúði.

ornitogal/o gra fuglamjólk (*Ornithogalum*).

ornitolog/o fuglafræðingur. **-io** fuglafræði.

ornitop/o gra melsmári (*Ornithopus (setivus)*).

ornitorink/o dýr breiðnefur (*Ornithorhynchus*), nefdýr.

orobank/o gra (sníkjujurt) (*Orobanche*).

orografi/o fjallalýsing, fjallafræði. **-a** fjallafræði-. **-a vento** fjallavindur.

oronti/o gra (vatnajurt) (*Orontium*).

orsted/o eðl örsted (mælieining fyrir segulsviðsstyrk).

ort/a sta 1 lóðréttur. 2 réttþyrndur, réttur. **-aĵo** vinkill, vinkiljárn. **-anto** þverill, þverlína, lóðrétt lína, normall. **ĉe-a latero** skammhlið (í réttþyrndum þríhyrningi) (= **kateto**). **T-** **-ilo** T-stika.

ortit/o ste ortít.

ortol/efn eðl mfr forskeyti sem táknar rétt-, ortó.

ortodoks/a 1 rétttrúaður, játningafastur. 2 ortodox, rétttrúaður, grísk-kaþólskur. **-eco** rétttrúaður. **-ismo** grísk-kaþólsk trú. **-ulo** 1 rétttrúaður maður. 2 grísk-kaþólskur maður. **mal-a** frábrugðinn, rangtrúaður.

ortografi/o 1 réttitun. 2 stafsetning. **-a** stafsetningar-, réttitunar-.

ortoklaz/o ste ortóklas, kalífeldspat.

ortokromat/a ljó ortókrómátískur. **-ismo** ortókrómatismi.

ortopedi/o bæklunarlækningar, bæklunarskurðlækningar, bæklunarlæknisfræði, vaxtarlagfæring, bæklunarsérfræði. **-a** bæklunar-. **-isto** bæklunarlæknir, bæklunarskurðlæknir, bæklunarsérfræðingur, réttilæknir.

ortopter/o dýr beinvængja. **-oj** beinvængjur (*Orthoptera*).

-os mfr ending sagna í framtíð, *t.d.* **mi venos**. -mun vera, verð. - **-tempo** framtíð.

Osak/o ldf Osaka (japönsk hafnar- og iðnaðarborg).

osced/i áhl 1 geispa. 2 gapa. **-o** geisp.

oscil/i áhl eðl rugga, riða, iða, titra, sveiflast. **-o** sveifla. **-ado** útv titringur, rugg, sveiflun. **-ilo** sveifflugjafi, sveiflufaki.

oscilograf/o eðl sveifluriti. **spiegula -o** sveiflusjá.

Osian/o bók Ossían (keltneskt skáld og hetja).

Oskar/o 1 *per* Óskar. 2 Óskarsverðlaunin.
Osl/o *ldf* Osló (höfuðborg Noregs).
osmer/o = **eperlano**.
osmi/o *efn* osmíum, osmín (*Os*). **-ato** osmíat.
-ata acido osmínsýra.
osmoz/o *eðl* himnuflæði. **-a premo** himnuflæðisþrýstingur. **-ometro** himnuflæðismælir.
osmund/o *gra* kóngburkni (*Osmunda*). **-acoj** kóngburknaætt.
Oss/o *ldf* Ossafjall (í Grikklandi).
ost/o *lfæ* bein. **-a 1** bein-, beina-. **2** beins-, úr beini. **3** beinóttur. **-aro** beinagrind. **-eca** beinóttur.
-ejo *hús* beinahús, beinahvelfing. **-ero** beinflís. **-eto 1** smábein. **2 -etoj** leggir, barnaleikur með leggjum. **-iĝi** breytast í bein, mynda bein. **-ito** *læk* beinbólga. **-algio** beinverkur. **-ogena** beinmyndunar-. **-ogenezo** beinmyndun. **-ologio** beinafræði. **-omo** *læk* beinæxli. **-opatio** beinveikindi. **-otomio** bein-skurður, beinsögun. **ĝis-ulo** ofstækisesperantisti.
balen-o hvalskíði. **lud-oj 1** teningar. **2** völu, leggir (til að leika með). **ĝlosil-o** viðbein. **vang-o** kinnbein.
ostaĝ/o *lög* gísl. **-i** *áhl* vera gísl.
ostein/o *lfæ* beinefni.
osteomjelit/o = **ostomedolito**.
osteopat/o (ber að forðast) teygjulækni.
ostr/o *dýr* ostra (*Ostrea*). **-ejo** ostrumið.
ostracism/o *lög* skeljadómur, útleğðardómur (til 10 ára).
Ostrogot/oj *sag* Austurgotar. **-a** austurgotneskur.
Osvald/o *per* Ósvald, Ósvaldur.
-ot/ *mfr* ending lýsingarháttar í framtíð þolmyndar, *t.d.* **pag-a sumo**, upphæð sem verður borguð.
ot/o *læk* eyra. **-a** eyrna-. **-ito** *læk* eyrnabólga.
ekstera -ito hlustarbólga. **interna -ito** völundsbólga. **meza -ito** hljóðholsbólga, miðeyrabólga.
-algio hlustarverkur. **-ologio** eyrnafræði. **-oskopo** eyrnaspegill. **-oskopio** eyrnaspeglun.

otari/o *dýr* sæljón (*Otaria*). **-edoj** eyrnaselir (*Otariidae*) (= **orelfokoj**).
Otav/o *ldf* Ottawa (höfuðborg Kanada).
Otel/o *bók* Ótelló.
otid/o *dýr* trappgæs, trölldoðra (*Otis tarda*).
otoman/o = **divano 1**.
Otoman/o *per* Ottómani, Tyrki.
otus/o = **orelstrigo**.
ov/o *lífmat* egg. **-aĵo** eggmeti. **-ingo** eggjabikar.
-ida eggлага. **-oido** *lyf* stikkpilla (í leggöng). **-ujo** (fornlegt) eggjastokkur. **-ulo** ungi úr egg. **-umi** *áhl* verpa egg/eggjum. **-umado** varp(tími). **-blanko**, **-oblanko** eggjahvíta. **-oĉelo** eggfruma. **-odukto** legþípa. **-oflavo** eggjarauða. **-oforma** eggлага. **el-igi** klekjast út.
ovaci/o fagnaðarviðtaka. **-i** *áhr* veita fagnaðarviðtöku, taka við með miklum fagnaðarlátum.
oval/a eggлага. **-o** *rúm* eggbunga, sporaskja.
-igi gera eggлага.
ovari/o 1 *dýr* eggjakerfi, eggjastokkur. **2** *gra* eggleg. **-ito** *læk* eggjakerfisbólga. **-ektomio** eggjakerfisnám.
ovi/o *dýr* sauðfé (*Ovis*).
ovibov/o *dýr* moskusuxi, sauðnaut (*Ovibos moschatus*).
Ovidi/o *per* Ovidíus.
ovol/o 1 *dýr* (þroskuð) eggfruma. **2** *gra* eggfruma (jurtar). **-a** eggfrumu-. **-ado**, **-ofalo** egglosun, egglos.
ovr/i *áhr* *nýy* opna.
-oz/ *mfr* fræðilegt viðskeyti sem táknar **1** -veiki. **2** -sykur. **3** oxíð eða salt. **4** að hafa, vera, *t.d.* **sabl-a** sendinn. **or-a** sem hefur í sér gull.
ozen/o *læk* fýlukvef, langvinn nasabólga með slímhúðarvisnun og andremmu.
Oziris/o *god* Osírís.
ozokerit/o *ste* jarðvax.
ozon/o *efn* óson. **-igi** breyta í óson. **-izi** bæta við ósoni. **-izilo** ósontæki. **-ometro** ósonmælir. **-oterapio** lækningar með ósoni.

¹**P, p** *mfr* 20. bókstafur esperanto-stafrófsins.

²**P 1** *efn* (tákn) = **fosforo**. **2** (skammstöfun) = **Patro** (séra). **3** (skammstöfun) = **pola lingvo**.

³**p/** *mfr* **1** (skammstöfun) = **paĝo**. **2** (skammstöfun) = **proprasence**.

p/o *mfr* pé (heiti bókstafsins p).

pa! *mfr* svei, uss.

pac/o **1** friður. **2** kyrrð, ró. **-a** **1** í friði (**kun** = við), friðsamur. **2** friðar-, frið-. **3** kyrr, rólegur. **-ema** friðsamur, friðelskur. **-igi** friða. **-iga** friðsamlegur, sem lýtur að friði. **-iĝi** sættast (**kun** = við). **-iĝo** sátt. **-ismo** friðarhreyfing, friðarstefna. **-isto** friðarsinni. **inter-o** vopnahlé. **inter-igi** semja frið milli. **mal-o** rifrildi; ófriður. **mal-i** áhl þræta, rífast, deila (**kun** = við). **mal-ema** þrætugjarn, deilugjarn, þrasgjarn. **mal-igi** gera ófrið milli. **mal-iĝi** rífast, lenda í rifrildi. **re-igi** sætta. **nere-igebla** ósættanlegur. **sen-a** eirðarlaus.

pacienc/o þolinmæði, langlundargeð, þreyja. **-a** þolinmóður. **-i** áhl vera þolinmóður, þreyja. **mal-a** óþolinmóður, óþreyjufullur. **mal-iĝi** missa þolinmæði. **sen-a** stygglyndur, fljótlyndur, bráður í lund. **sen-o** óþolinmæði.

pacient/o sjúklingur.

Pacifik/o *ldf* Kyrrahaf (= **-a Oceano**).

pacifism/o friðarstefna; vígbúnaðarandstaða.

pacifist/o friðarsinni; vígbúnaðarandstæðingur.

paĉj/o pabbi.

paĉul/o *gra* **1** patsjúljurt (*Pogostemon patchouli*). **2** patsjúlílmvatn.

pad/o stígur, leið, *esti sur la -o de la militiro* vera á ófriðarstjái.

Pad/o *ldf* Pófljót (á Norður-Ítalíu).

padel/o **1** árablað. **2** skófla, spaði (á vatns-hjóli). **3** hverfispaði. **4** skrúfublað, skrúfuspaði. **-i** áhl **1** gjálfra, gutla. **2** sulla. **3** = **pagaji**.

Padov/o *ldf* Padova, Padúa (borg á Ítalíu).

padus/o *gra* heggur (*Primus padus*) (= **grapolĉerizo**).

paf/i áhr skjóta. **-o** skot. **-ado** skothríð. **-aĵo** kúla, skot. **-ejo** skotbakki; skotæfingasvæði. **-iĝi** skjótast. **-ilo** **1** byssa. **2** skotvopn. **kapo de -ilo** = **kolbo**. **-ilego** fallbyssa. **-arko** bogi. **-distanco** skotfæri, skotmál. **-kampo** skotsvið. **-linio** skotlína. **-tabelo** skotskífa. **-truo** skotauga, fallbyssuop. **for-i** áhr **1** hræða með skotum. **2** eyða með skotum. **mis-o** klikk. **mis-i** áhl klikka. **preter-i** áhr skjóta fram hjá (e-u). **tra-i** áhr skjóta í gegn, stinga í gegn. **tra-adi la aeron** = **fiaski**. **ark-i** áhr skjóta með boga. **la Ark-anto** = **Apolono**. **ark-isto** bogmaður, bogaskytta. **Sag-isto** *stj* Bogmaðurinn (stjörnumerki). **aer-ilo** loftbyssa. **blow-ilo** blásturs-

pípa. **krak-ilo** hvellbyssa. **meĉ-ilo** vöndulbyssa. **maŝin-ilo** vélbyssa (= **mitralo**). **piz-ilo** bauna-byssa. **ripet-ilo** magasínriffill. **mort-i** áhr skjóta til bana. **-!** bang! bomm!

Pafos/o *ldf* Pafos (borg á Kýpur).

pag/i áhr **1** barga, greiða, gjalda. **2** endurgjalda, refsfa. **-o** greiðsla, gjald, borgun. **-ado** endurtekin greiðsla, sífelld greiðsla. **-anto** greiðandi. **-ato** viðtakandi greiðslu. **-enda** greiðanlegur, sem greiðast verður. **-igi** leggja (gjald) á, setja upp. **-ilo** greiðslumáti. **-atesto** kvittun. **-dato** greiðsludagur, gjalddagi. **-oŝarĝo** póstkrafa, greiðsla við afhendingu. **al-o** aukaborgun, ofanálag. **antaŭ-i** áhr greiða fyrirfram, forgreiða. **de-o** **1** skattur, afgjald (*fornl.*). **2** frádráttur, afdráttur. **ek-o** fyrsta greiðsla, útborgun. **ne-itaĵo** ógreitt, ógreiddar skuldir. **post-ante** greitt eftir afhendingu. **re-i** áhr endurgjalda; endurgreiða. **re-o** endurgreiðsla, endurborgun. **retro-i** áhr endurgreiða. **sen-a** kostnaðarlaus. **sen-e** að kostnaðarlausu, ókeypis. **abon-o** áskriftargjald. **hor-e** í tímavinnu. **kosto-o** kostnaður, gjald. **labor-o** kaup, laun. **limde-o** tollur. **monat-o** mánaðargreiðsla. **parto-e** sem innáborgun. **ŝtat-e** á kostnað ríkisins.

pagaj/o (stutt) ár (með breiðu blaði). **-i** áhl róa með þess konar ár (í kajak o.s.frv.).

pagan/o *sag* heiðingi. **-a** heiðinn. **-ismo** heiðni, heiðindómur.

pagel/o *dýr* kólguflökkur (*Pagellus centrodonatus*).

pagod/o trú pagóða.

pagofil/o ísmáfur (*Pagophila aburnea*) (= **ebura mevo**).

pagur/o *dýr* kóngakrabbi (*Pagurus*). **-edoĵ** kóngakrabbaætt (*Paguridae*).

paĝ/o síða, blaðsíða. **-igi**, **en-igi** setja blaðsíðutal á.

paĝi/o *sag* **1** riddarasveinn. **2** = **fanto**.

pahiderm/o *dýr* þykkskinnungur (= **dikhaütulo**).

pajac/o loddari, trúður. **-aĵo** loddaraskapur.

pajl/o hálmur. **-a** hálm-, úr háلمي, strá-. **-aĵo** strá (undir skepnur). **-ero** strá, hálmstrá. **-obudo** strá-kofi. **-ohomo** leppur. **-okolora** hálmgulur. **-oŝtopi** áhr fylla með háلمي. **-a matraco** hálmðýna, hálm-sæng. **-a ĉapelo** stráhatur.

Pajn/o *god* Pan (hjarðguð). **-oŝalmo** panflauta, hjarðflauta.

pajnt/o = **pindo**.

paki/ *lfæ* forskeyti sem táknar þykk-, t.d. **-dermio** sigg í húð. **-meningo** = **duramatro**.

pak/i áhr setja í umbúðir, búa um, láta utan

um, láta niður, binda, pakka niður. **-o** balli, pakki, böggull. **-ado** pökkun. **-aĵo** farangur, dót. **-eto** smápakki. **-iĝi** troðast. **-isto** pökkunarmaður. **-umo** umbúðir. **-uma** umbúða-. **el-i** áhr taka upp, taka úr umbúðum. **en-i** áhr setja í umbúðir, pakka. **ne-ite**, **sen-e** laus.

pakiderm/o = **paĥidermo**.

Pakistan/o *ldf* Pakistan. **-a** pakistanskur. **-ano** Pakistani.

pakt/o *lög* samningur, sáttmáli.

Paktol/o *ldf* Paktolosfljót (í því baðaði Mídas sig til þess að losa sig undan því böli að allt sem hann snerti yrði að gulli).

pal/a 1 föstur. 2 dauður. **-eco** fölleiki, fölvi. **-igi** *efn* gera fölván. **-iĝi** blikna, fölna.

palac/o höll.

paladi/o 1 *goð* líkneski gyðjunnar Pallas (Aþenu). 2 *efn* palladím, palladín (*Pd*).

paladin/o *inn* riddari (Karlamagnúsar).

palafit/o 1 staurahús, frumstætt hús, sem stendur á staurum (í vatni eða mýrlendi). 2 staurarnir, sem slíkt hús stendur á.

palanken/o *inn* (austurlenskur) lokaður burðarstóll.

Palas *goð* Pallas (Aþena). **-o** *stj* Pallas (smástirni).

palat/o *lfæ* gómur. **osta** **-o** beingómur. **tiklado de la** **-o** matarlyst. **-a** góm-. **-a velo** gómtjald. **-a konsonanto** gómhljóð. **-ito** *læk* gómbólga.

palatal/o 1 *hlj* gómhljóð. 2 *lfæ* gómbein.

Palatin/o *ldf* 1 Palatínhæð (í Róm). 2 *sag* falsgreifi, hallargreifi.

Palatinat/o *ldf* Fals (hérað í Þýskalandi).

Palaŭ/o *ldf* Palá, Paláeyjar.

palavr/o samræða, samtal. **-i** *áhl* masa, skjalla.

palemon/o *dýr* strandrækja (*Palemon*).

paleocen/o *jar* paleósen.

paleograf/o handritafræðingur. **-io** handritafræði.

paleolitik/o *fru* steinöld hin forna, eldri steinöld. **-a** frá eldri steinöld.

paleontolog/o steingervingafræðingur. **-io** steingervingafræði.

paleozoik/o *jar* fornlífsöld.

Palerm/o *ldf* Palermó (hafnarborg á Sikiley).

Palestin/o *ldf* Palestína.

palestr/o *inn* íþróttasvæði, glímupallur.

paletr/o *fag* 1 litaspjald (málara). 2 litasvið (eins málara).

pali/a lingvo, *mál* palí (indverskt tungumál).

paliativ/o *læk* 1 fróunarlyf. 2 stundarbót, úrbót. **-a** fróunar-, linandi; stundarbótar-.

palimpsest/o *inn* uppskafningur.

palindrom/o *inn* orð/setning sem lesa má eða hafa yfir jafnt aftur á bak og áfram.

palinodi/o bragarbót.

palinur/o *dýr* sjávarkrabbi (*Palinurus*) (= langusto).

palis/o staur. **-aro** stauragirðing. **-eto** prik. **-umi** *áhr* staursetja. **allig-o** staur (til að styðja plöntu, festa bát o.s.frv.).

palisandr/o *inn* rósaviður.

palium/o *lfæ* pallíum.

palm/o *gra* pálmi. **-acoj** *gra* pálmaætt (*Palmus*). **-aĵo** pálmi, pálmagrein. **-obranĉo** = **palmaĵo**. **-odimanĉo** *kaþ*, **-ofesto** *kaþ* pálmasunnudagur. **-opieda** fitjaður. **daktil-o** döðlupálmi. **suker-o** *gra* sykurpálmi.

palmiped/oj *dýr* sundfuglar.

palmitat/o *efn* palmítat. **-a acido** palmitínsýra.

palp/i *áhr* þukla, þreifa, þreifa fyrir sér. **-e** með því að þreifa. **-ado** þukl, þreifing. **-ebla** 1 áþreifanlegur, þreifandi. 2 augljós, bersýnilegur. **-ilo** fálmarí, gripla (skordýra). **fuŝ-i** *áhr* káka við, fást við. **pri-i** *áhr* kanna.

palpebr/o 1 *lfæ* augnalok. 2 *bib* auga. **-ito** *læk* hvarmabólga (= blefarito). **-umi** *áhl* 1 drepa tittlinga. 2 gjóta ástaraugum. **-uma** leiftrandi.

palpitaci/o *læk* hjartsláttur. **-i** *áhl* (um hjartað) slá, bærast ótt og títt.

palt/o yfirfrakki, kufl, úlpa.

paludism/o = **malarío**.

palumb/o *dýr* hringdúfa (*Columba palumbus*).

pamflet/o níðrit, áróðursrit, háðrit. **-isto** níðritahöfundur.

Pamir/o *ldf* Pamir (fjalllendi í Mið-Asíu).

pamp/o *ldf* grasslétta (í Suður-Ameríku).

Pampas/o *ldf* Pampas (í Argentínu).

pampelmus/o *gra* greipaldin, greipávöxtur. **-ujo**, **-arbo** greipaldintré (*Citrus maximus*).

Pamplun/o *ldf* Pamplona (borg á Spáni).

pan/o brauð. **-ero** brauðmoli, brauðbiti. **-isto** brauðgerðarmaður. **-ujo** brauðkassi. **-umi** *áhr* setja rasp á, strá með raspi. **-arbo** *gra* brauðaldintré (*Artocarpus*). **-bulo** kringlótt brauð. **-dona** tekjudrjúgur. **-kaĉo** brauðsúpa. **-molo** mjúki hluti brauðs. **-peco** brauðbiti. **-rostaĵo** = **toasto**. **-tranĉo** brauðsneið. **buter-o** smurt brauð. **soldat-o** hart brauð. **ŝmir-o** samloka.

Pan/o = **Pajno**.

panace/o *inn* kynjalyf, allra meina bót.

panak/o *gra* ginseng (*Panax*).

Panam/o *ldf* Panama. **la kanalo de -o** Panamaskurðurinn. **la -a istmo** Panamaeiði. **-urbo**

Panamaborg.

panarici/o = **paroniĥio**.

pand/o *dýr* panda (*Ailurus*).

pandal/o *dýr* kampalampi (*Pandalus*). **-edoj** rækjuætt (*Pandalidae*).

Pandav/oj *goð* Pandavar (frændur Krisna).

pandemoni/o *bók* **1** helvíti, bústaður allra illra anda. **2** staður þar sem ærandi hávaði og ringulreið ríkjá.

pandion/o *dýr* fiskiörn, gjóður (*Pandion*) (= **fíðaglo**). **-edoj** gjóðætt (*Pandionidae*).

Pandora *goð* Pandóra.

pane/o *sig tæk* bilun. **-i** *áhl sig tæk* bila, vera bilaður. **sen-igi** gera við (e-ð bilað).

panegir/o lofræða, lofrit, lof, lofrolla, dýrð-aráróður. **-a** mærdar-, mærdarfullur. **-i** *áhl* flytja lofræðu, skrifa lofrit, lofa (í ræðu eða riti).

panel/o **1** *hús* þilspjald. **2** þil, þilja. **3** mælaborð. **4** skiptiborð. **5** auglýsingaborð. **-i** *áhr* þilja, viðar-klæða.

Panĝab/o *ldf* Punjab (hérað á Indlandsskaga).

panik/o **1** ofboð, óðagot, skelfing. **2** *gra* hirs (*Panicum (miliaceum)*). **-i** *áhr* gera ofsahræddan.

panikl/o **1** *lfæ* spikfell. **2** *gra* puntur (blómskip-un). **-ito** *læk* spikfellsbólga.

panj/o mamma.

pankrac/o *íþr* glímu- og hnefahöggskeppni.

pankraci/o *gra* sjávarlilja (*Pancreatium maritimum*).

pankreat/o *lfæ* bris. **-a** bris-. **-ito** *læk* brisbólga. **-ektomio** brisnám.

pankreatin/o *efn* pankreatín.

pankromat/a *ljó* næmur á allan lit, pankrómat-ískur.

Panoni/o *sag* Pannonía.

panopli/o alvæpni.

panoptik/o **1** vaxmyndasafn. **2** *hús* bygging sem sjá má í heild frá einum stað; fangelsi.

panoram/o **1** hringmynd. **2** hringsýni, hringsjá, vítt útsýni, víðsýni. **-a** hringsýnis-, víðsýnis-. **-ado** hringmyndun, panoramering.

pans/i *áhr* *læk* binda um sár. **-aĵo** sáraumbúðir.

panslavism/o *sag* alslafastefna.

Pantagrue/o *per* Pantagrue, maður sem hefur óhemjumikla matarlyst.

Pantaleon/o *per* Pantalone.

pantalon/o buxur, brækur. (Ath. að forðast ber að nota fleirtölu **-oj** um einar buxur). **-eto** stuttbuxur. **-fendo** buxnaklauf. **golf-o** pokabuxur. **plag-o** strandbuxur. **ski-o** skíðabuxur.

panteism/o *vís* algyðistrú.

panteist/o algyðistrúarmaður.

panteon/o **1** algyðishof. **2** grafhýsi afreksmanna. **3** goðaheimar, guðir.

panter/o *dýr* pardusdýr (*Felis panthera*).

pantofi/o morgunskór, inniskór.

pantograf/o **1** *tæk* *jár* teiknistækkari. **2** *rtæ* strauaftakari.

pantomín/o bendingaleikur, bendingar. **-isto** = **mimo**.

pantoten/a acido *efn* pantótensýra.

Panurg/o *per* Panurge.

panus/o *læk* æðavagl á glæru.

pap/o páfi. **-a** páfa-, páfalegur. **-eco** páfadómur. **-isto** páfatrúarmaður. **-ismo** páfatrú. **kontraŭ-o** andpáfi.

papag/o *dýr* páfagaukur. **-oj** páfagaukar (*Psittaci*). **-uloj** = **psitakoformaj birdoj**. **-umi** *áhl* endurtaka eins og páfagaukur. **mar-o** lundi.

papain/o papaín, papóíð.

papaj/o *gra* papaja-tré (*Carica papaya*) (= **melonarbo**). **-bero**, **-frukto** papaja-ávöxtur.

papaŭ/o *gra* papava (*Asimina triloba*).

papav/o *gra* draumsóley (*Papaver*). **-acoj** draumsóleyjaætt (*Papaveraceae*). **-eto** deplasól (*Papaver rhæas*).

papaverin/o *efn* papaverín.

paper/o **1** pappír, bréf. **2** pappírslað. **3** skjal, plagg. **-a** **1** bréf-, pappír-, úr pappír. **2** skrifaður. **-aĉoj** plögg. **-eto** pappírsmæma, pappírsmiði. **-isto** pappírssali, ritfangasali. **-ujo** skjalataska, mappa. **-premilo** bréfastessa. **-ŝmiri** *áhl* klóra, hripa. **-tranĉilo** pappírshnífur. **barit-o** listaprentspappír. **bril-o** gljápappír. **desegno-o** teiknipappír. **filtro-o** síupappír. **friz-etoj** krullupinnar. **impres-o** ljós-næmur pappír. **karbo-o** kalkipappír. **klozet-o** salernispappír. **muŝ-o** flugnaveiðari. **paŭs-o** gagnsær kalkipappír. **sablo-o** sandpappír. **silko-o** silkipappír. **stampo-o** stimplaður pappír. **tapet-o** veggfóður, veggpappír. **tualet-o** silkipappír. **valor-o** verðbréf.

papil/o *lfæ* varta, doppa. **-omo** *læk* bandvefs- og þekjuæxli.

papili/o *alm* fiðrildi. **-oj** = **lepidopteroj**. **-a** óstöðuglyndur, hverflyndur. **-acoj** = **legumenacoj**. **-umi** *áhl* vera óstöðuglyndur; flöggra eins og fiðrildi. **brasik-o** = **pieriso**. **hirundvosta -o** = **makaono**.

papilion/o *dýr* sítrónufiðrildi (*Papilio*).

papin/o *efn* papín.

papir/o *vís* (stytting á **papiruso** notuð í samsetningum) **1** papírur, papírusséf. **2** sefpappír. **3** sefpappíririt. **-ologo** sefpappíriritafraeðingur. **-ologio** sefpappíriritafraeði.

papirus/o **1** *gra* papírur, papírusséf (*Cyperus*

papyrus). 2 sefpappír. 3 sefpappírsrit.

paprik/o 1 paprika, spænskur pipar. 2 *gra* spænsk piparjurt (*Capsicum annuum*).

Papu/o *per* Papúa. **-lando** Papúa Nýja-Gínea. **Papuo-Nov-Gvineo = Papulando.**

papul/o *læk* nabbi, arða, smáþrymill.

par/o 1 *eðl stæ* tvennd, par, samstæða. 2 hjón.

-a stæ jafn. **-e** tveir og tveir. **-igi** para saman. **-igisto** 1 maður sem parar dýr. 2 hjúskaparmiðlari. **-iĝi** para sig, makast. **-iĝa tempo** æxlunartími. **-ulo** félagi, jafningi. **-ulino** dama (í dansi). **mal-a** ósamstæður. **ne-a** odda-, ójafn.

para/ *vís* forskeyti sem táknar 1 *læk* bróðir, t.d. **-tifo** taugaveikisbróðir. 2 *efn* para-, t.d. **-formaldehido** paraformaldehýð.

parabol/o 1 *stæ* fleygbogi, parabóla. 2 *bók* dæmisaga. **-oido** *stæ* fleygbogafliotur.

paracentez/o *læk* ástunga.

parad/i *áhl* 1 ganga fylktu liði. 2 státa. **-o** 1 liðskönnun, hersýning, skruðganga, skruðfylking. 2 sýning, viðhafnarsýning. 3 gort, raup. **-a** viðhafnar-.

paradigm/o *mfr* beygingardæmi.

paradiz/o 1 paradís. 2 himnaríki. 3 sælustaður. **-a** paradísar-, himneskur. **-birdo** paradísarfugl. **-a fiŝo** paradísarfiskur (*Makropodus viridiauratus*). **-ludo** París, Parísarleikur.

paradize/o *dýr* paradísarfugl (*Paradisea*) (= **paradizbirdo**).

paradoks/o *hei* þversögn, fjarstæða. **-a** þversagnakenndur; sem er í þversögn við sjálfan sig, þverstæður.

paraf/o 1 pírumpár eftir undirskrift. 2 fanga-mark, skammstöfuð undirskrift. **-i** *áhr* skrifa undir með fangamarki.

parafin/o *vís* 1 paraffínvax, fast paraffín. 2 paraffín. **-a oleo** paraffínolía.

parafis/o *gra* geldfrumuþráður, geldþráður.

parafraz/o *vís* umritun, lausleg þýðing. **-i** *áhr* þýða lauslega, umrita.

paragogo/o *mfr* atkvæðisviðbót.

paragraf/o 1 grein. 2 greinarmerki.

Paragvaj/o *ldf* Paragvæ. **-a** paragvæskur. **-ano** Paragvæi. **-rivero** Paragvæ-fljót.

Paraklet/o *per* huggari (heiti gefið heilögum anda).

paralaks/o *stj* hliðrun, stefnuvik.

paraldehid/o *efn* paraldehyð.

paralel/a 1 *rúm* samsíða, samhliða, samfara. 2 hliðstæður, sambærilegur. 3 *rtæ* tengdur samhliða. **-e** samhliða; sambærilega (**al** = við). **-o** 1 *rúm* samhliða lína. **-o de latitudo** breiddarbaugur. 2 *her*

samhliða skotgröf, skotgröf sem liggur samhliða við aðra. **-aĵo** 1 *eðl* mótstöðuspóla tengd samhliða. 2 mótpartur; hliðstæður texti. **-eco** samsvörun, það að vera samhliða. **-igi** jafna, líkja (**kun** = við). **-ismo** *mfr* (um orðalag) samsvörun, hliðstæða.

paralelepiped/o *stæ* samhliðungur.

paralelogram/o *stæ* samsíðungur.

Paralipomen/oj *bib* (há kaþólskum mönnum) króníkubækur (í Gamla testamentinu).

paraliz/i *áhr* lama, gera aflvana. **-o** lömun, afleysi, máttleysi. **infana -o = poliomjelito.** **tremiga -o = Parkinsona morbo.** **-iga** lamandi.

-iĝi lamast, verða lamaður. **-ulo** lamaður maður.

paralogism/o *hei* röng ályktun, rökvilla.

paramagnet/a *eðl* meðseglnar-, meðseglandi. **-ismo** meðseglun.

parametr/o *stæ* stiki.

paramiokloni/o *læk* vöðvarykkjakrampi.

paranoj/o *læk* dómgjöf, vænisýki. **-ulo** vænisjúklingur.

parapet/o 1 *her* brjóstvörn. 2 *hús* = **brustokiraso.**

paraplegi/o *læk* þverlömun, alvista, lömun neðan mittis.

parapsikologi/o = metapsikio.

parasimpat/o *lfæ* utansemjuhluti, sefkerfi.

paraŝut/o fallhlíf. **-i** *áhl* stökkva með fallhlíf.

-igi láta falla með fallhlíf, kasta niður með fallhlíf. **-isto** fallhlífar(her)maður. **-a** fallhlífar-.

parataks/o *mfr* hliðskipun.

paratif/o *læk* taugaveikisbróðir.

paratiroid/o *lfæ* kalkkirtill, aukaskjaldkirtill.

parazit/o 1 *líf* sníkill; sníkjudýr, sníkjujurt. 2 sníkjugestur, boðflenna. **-a** sníkju-. **-i** *áhl* lifa sníkjuhlíf. **-ismo** sníkjuhlíf. **-ozo** *læk* sjúkdómar af völdum sníkla. **-icido** sníklaeitur. **-ologio** sníklafræði.

Parc/o, -ino *goð* skapanorn, orlagadís.

parcel/o 1 jarðarhluti, jarðarpartur. 2 teigur, plógland. **eksperimenta -o** tilraunareitur. **-igi** úthluta (jörð), skipta. **-isto** 1 jarðarhlutaeigandi. 2 smábóndi. **re-igado = komasacio.**

pardon/i *áhr* 1 fyrirgefa, afsaka. 2 gefa upp sakir. **-o** 1 fyrirgefning, afsökun. 2 sakaruppgjöf, náðun. **peti -on** biðja afsökunar. **-ebla** fyrirgefningur, afsakandi, afsakanlegur. **ne-ebla** ófyrirgefningur, óafsakanlegur. **-ema** mildur, sáttfús. **-emeco** sáttfýsi, mildi. **-emigi** blíðka, sætta. **-igi** afsaka. **-iĝi** vera fyrirgefning. **-peti** biðja afsökunar. **-peto** afsökun.

paregorik/a *læk* verkjastillandi. **-a eliksiro** óþímudropar með kamfóru.

parenc/o frændi, ættingi. **-a** skyldur, venslaður; viðeigandi. **-aro** frændfólk, ættfólk. **-eco** skyldleiki, frændsemi. **-iĝi** verða tengdur. **bo-oj** tengdafólk.

parenkim/o *lfæ gra* starfsvefur, sérvefur.

parentez/o **1** *mfr* innskot. **2** = **krampoj**. **-a** (sem er) innan sviga. **-e** innan sviga; meðal annarra orða.

parez/o *læk* lömunarsnertur, afleysi.

parfe/o *mat* rjómaís með ávöxtum.

parfum/o **1** ilmvatn, ilmefni. **2** ilmur. **-i** *áhr* gera ilmandi, koma ilmvatni í, setja ilmvatn á.

parget/o tíglagólf, parketgólf. **-i** *áhr* leggja parketgólf. **-ero** parketstafur.

pari/o **1** (á Indlandi) stéttleysingi. **2** úrhrak, utangarðsmaður. **3** = **parieto**.

pariet/o **1** innanverða, innri hlið. **2** *lfæ* (líkamsfræði) veggur. **-osto** = **parietalo**.

parietal/o *lfæ* hvirfilbein. **inter-o** hnakkaskelj-arbein, millibein.

parietari/o *gra* veggnetla (*Parietaria*).

Paris/o *goð* París (Píamsson).

Pariz/o *ldf* París (höfuðborg Frakklands). **-a** Parísar-. **-ano** Parísarbúi. **-io** Parísarhérað.

park/o *tæk* **1** skemmtigarður. **2** lystigarður, skrúðgarður, almenningsgarður. **3** bílastæði. **4** geymsla hergagna. **5** ostruræktarsvæði. **natur-o** þjóðgarður, friðlýst svæði.

Park/oj skapanornir.

parker/e utanbókar, utan að. **-igi** læra utanbókar.

Parkinson/a morbo *læk* riða, lamariða, riðu-lömmum.

parlament/o þing, fólksþing, Alþingi. **-a** þingræðis-, þingbundinn. **-ano** þingmaður, Alþingismaður. **-ejo** þinghús, Alþingishús. **-ismo** þingræði.

parlamentari/o *her* samningamaður (sendur milli víglína), friðarboði.

Parm/o *ldf* Parma (borg á Ítalíu). **-a** frá Parma, Parma-.

Parmenid/o *per* Parmenídes.

Parnas/o **1** *ldf goð* Parnassusfjall. **2** *bók* skáldhjúkur. **3** Parnasse-skáldskaparstefna. **-ano** Parnasse-skáld.

parodi/o *bók* stæling, skopstæling. **-i** *áhr* skopstæla.

paroh/o, parok/o *kri* sókn, kirkjusókn. **-a** sóknar-. **-ano** sóknarborn. **-estro** sóknarprestur. **-estrepo** prestsetur. **-ismo** þröngsýni.

paroksism/o *læk* hviða, kast, flog. **-a** hviðu-, köstóttur.

paroksiton/a *hlj* með áherslu á næstíðasta at-

kvæði.

parol/i *áhl* tala, mæla (**kun** = við). **-i por si mem** **1** vera augljós. **2** segja sjálfs sín skoðun. **-o** **1** orð. **doni la -on al iu** gefa e-m orðið. **2** mál, hæfileiki til að tala. **3** loford, heit. **4** ræða. **la rekta -o** bein ræða. **la nerekta -o** óbein ræða. **-a** munnlegur, munn-. **-adi** *áhl* tala (lengi). **-ado** **1** tal. **2** ræða, mælska. **3** viðtal, samtal. **-anto** ræðumaður, talari. **-ema** ræðinn, málugur. **-arto** mælskulist. **-elemento** orðflokkur. **-figuro** myndlíking. **-turno** talsháttur. **al-i** *áhr* tala til (e-s), yrða á (e-n). **antaŭ-o** formáli. **ĉirkaŭ-o** vífilengjur, málalengingar. **ek-i** *áhl* byrja að tala, fara að tala. **el-i** *áhr* bera fram. **el-ado** framburður. **fuŝ-i** *áhr* tala illa. **inter-i** *áhl* tala saman. **inter-o, inter-ado** samtal, viðtal. **kontraŭ-i** *áhl* mótmæla. **kontraŭ-o** mótmæli, mótsögn. **kontraŭ-a** gagnstæður, mótsagnakenndur. **mis-o** mismæli. **post-o** eftirmáli. **pri-i** *áhr* ræða. **pro-anto** talsmaður, formælandi, málsvari. **re-i** *áhl* tala aftur. **sen-a** mállaus, orðlaus. **sen-e** orðlaust. **kurac-o** særing. **kurac-anto** særingamaður. **laŭt-ilo** hátalari. **naz-i** *áhl* vera nefmæltur. **pik-o** spott, háð, skens. **sub-i** *áhr* hvísla, skjóta að (e-m). **ŝvel-o** mærd, grobb. **ŝvel-a** mærdarfullur. **ventro-isto** búktalari.

paroniĥi/o *læk* nagláta, naglrótarbólga.

paronim/o *mfr* samfall (í stafsetningu en ekki í merkingu), svipað orð.

paronomazi/o *mfr* orðaleikur.

Paros/o *ldf* Parosey (ein Hringeyja). **-a** frá Parosey.

parotid/o *lfæ* vangakirtill. **-ito** *læk* vangakirtilsbólga. **epidemia -ito** = **mumpso**.

parsek/o *stj* parsek (fjarlægðareining).

parsi/o *per* parsi. **-a** parsa-. **-ismo** parsatrú.

part/o **1** hluti, partur, hlutdeild. **2** *tón* rödd. **-a** deildar-, að hluta til. **-e** að hluta til, að nokkru leyti, sumt. **-aĵo** staður, kafli. **-eto** smápartur, smástykki, snefill. **-igi** deila í hluta, skipta. **-iĝi** skipta sér, klopna. **-iĝo** skipting. **-umo** *stæ* brot. **-opreni** *áhl* taka þátt (**en** = í). **-opreno, -oprenado** hluttaka, þátttaka. **-oprenigi** láta taka þátt (**en** = í). **dis-igi** greina í sundur. **dis-igo** aðgreining. **kontraŭ-o** mótpartur. **plej-e** að mestu leyti. **kapo-o** höfðagaffl. **pied-o** sá hluti rúms sem fæturnir liggja. **ter-o** álfa. **tranĉ-o** snið.

part/o *per* Parti.

partenogenez/o *lfe* meyjarfæðing, eingetnaður.

Partenon/o *inn* Parþenon.

parter/o **1** bakgólf, aftari sæti niðri (í leikhúsi). **2** neðsta hæð, fyrsta hæð. **3** blómareitur.

parti/o **1** flokkur. **2** aðili. **3** ráðhagur, kost-

ur. **4** kappleikur. **-a 1** flokks-, flokkslegur. **2** vilhallur, hlutdrægur. **-ano** flokksaðili, flokksmaður, fylgismaður. **-aneco** flokksfylgi. **-aniĝi** verða fylgismaður, verða flokksmaður, ganga í flokk. **-eco** hlutdrægni. **-estro** flokksforingi. **du-a** tveggja flokka. **ekster-a** óháður flokki, utanflokks-. **samano** flokksbróðir. **sen-a 1** óhlutdrægur, óvilhallur. **2** hlutlægur. **sen-eco 1** óhlutdrægni. **2** hlutleysi. **senulo** utanflokksmaður. **sol-a** eins flokks, einræðis-. **tri-a** þriggja flokka. **labor-o** verkamannaflokkur.

particip/o mfr lýsingarháttur. **prezenca -o** lýsingarháttur nútíðar. **preterita -o** lýsingarháttur þátíðar. **futura -o** lýsingarháttur framtíðar.

partikl/o *edl* öreind, frumögn, kjarnaögn.

partikul/o mfr smáorð.

partikular/a sérhyggju-, einrænings-, einrænn.

-ismo *fél* sérhyggja, einræningshyggja. **-isto** sérhyggjumaður, einræningur.

partitiv/a mfr skipti-, deili-. **-a artikolo** deiligreinar. **-a genitivo** deilieignarfall.

partitur/o raddskrá.

partizan/o 1 fylgismaður. **2** skæruliði.

partner/o 1 félagi; meðeigandi. **2** (dans)herra. **3** félagi; spilafélagi.

paru/o *dýr* igða, meisa (*Parus*). **-edoj** meisuætt (*Paridae*).

Parvati/a *god* Parvati.

parvenu/o uppskafningur, nýgerningur, nýríkur maður, nývoldugur maður.

pas/i *áhl* **1** ganga, fara hjá. **2** líða, líða frá. **3** hverfa. **4** stíga yfir. **-o 1** gangur, far. **2** það að líða (hjá). **3** hvarf. **-a 1** líðandi. **2** skammvinnur. **-e** um stundar sakir. **-ado 1** gangur, ferð. **2** *stj* ferð himintungls (yfir sólkringluna). **-aĵo 1** atburður. **2** tilbrigði. **-anta** líðandi, skammvinnur. **-anto** vegfarandi, umfarandi, sá sem framhjá fer. **-ejo 1** *umf* vegur, fær leið; klif. **2** *jár* göng. **3** *zebrostria -ejo* merkt gangbraut (yfir götu). **traknivela -ejo** mót járnbrautar og þjóðvegur. **-ema** hverfandi, skammvinnur. **-igi 1** leiða fram, láta ganga. **2** senda, rétta. **3** eyða (tíma). **-inta** liðinn. **-intaĵo** fortíðaratburður. **-inteco** þátíð, fortíð. **-intjara** frá í fyrra, sem var árið sem leið. **-umi** *áhl* reika, ráfa. **for-i** *áhl* **1** líða undir lok. **2** líða burt; andast, deyja. **for-o** andlát. **preter-i** *áhr* **1** fara fram hjá, ganga fram hjá. **2** *umf* aka fram úr (= **devanci**). **3** fyrirlíta. **preter-o 1** það að fara fram hjá. **2** framúrakstur. **sub-ejo** jarðgöng, undirgöng. **super-ejo** vegbrú. **tra-i** *áhr* **1** fara í gegnum. **2** reyna, þola. **tra-ejo 1** vað. **2** leið. **3** gátt. **trans-i** *áhr* **1** fara yfir. **2** fara út yfir; fara fram úr, skara fram úr. **3** flytja. **4** færast. **trans-igisto** ferjumaður. **flank-i** *áhr* *her* krækja fyrir liðsarm

(e-s), krækja fyrir (e-n). **kruc-i** *áhr* *umf* svína fyrir. **mont-ejo** skarð. **nivel-ejo** mót járnbrautar og þjóðvegur. **tempo-igo** dægradvöl, dægrastytting. **-permeso** vegabréf, fararleyfi.

pasaĝer/o farþegi. **kaŝ-o** laumufarþegi.

pasament/o snúra, band, borði (til að brydda eða skreyta föt eða húsgögn). **-isto** borðasali.

pasat/o = alizeo.

pase/o *nýy* liðin tíð. **-ismo** fortíðarþrá.

paser/o *dýr* spörfugl (*Passer*). **-oformaj** spörfuglar (*Passeriformes*). **dom-o** gráspör (*Passer domesticus*). **mont-o** trjáspör (*Passer montanus*). **rok-o** steinspör.

pasi/o *hei 1* heit tilfinning, geðshræring. **2** ástríða. **-a 1** hverflyndur. **2** ástríðufullur. **-igi** hvetja, æsa. **-iga** æsandi, spennandi. **-iĝi** verða hrifinn. **-iĝa sezono** brundtíð, fengitími. **sen-a** ósnortinn, geðstilltur, gætinn, tilfinningarlaus.

pasiflor/o *gra* passíublóm (*Passiflora*). **-acoj** píslarblómaætt (*Passifloraceæ*).

Pasion/o *kri* *tón* passía, píning (Krists).

pasiv/a 1 *mfr* þolmyndar-. **2** *alm* aðgerðarlaus, hlutlaus. **2** *fél* óvirkur. **-o 1** *mfr* þolmynd. **2** *hag* skuldir, úttekt. **-eco** aðgerðarleysi, hlutleysi. **-igi 1** breyta í þolmynd. **2** gera óvirkan.

pask/o *kap* páskar, páskahátíð. **-a ovo** páskaegg. **P-insulo** *ldf* Páskaey.

Paskal/o 1 *per* Pascale (franskur rithöfundur). **2** *per* Pascal (franskur stærðfræðingur og eðlisfræðingur). **3** **p-o** paskal (mælieining fyrir þrýsting).

paskvil/o = pamfletu.

paspartu/o 1 kartonrammi. **2** aðallykill, þjófa-lykill.

pasport/o vegabréf.

past/o 1 deig. **2** krem. **-aĵoj** *mat* pasta. **-eca** sem líkist deigi, mjúkur eins og deig. **-ujo** *bib* hnoðskúffa, hnoðtrog, deigtrog.

pasteĉ/o *mat* brauðkolla, posteik.

pastel/o tala, tafla (sætindi).

pastern/o *vís* hófhvarf. **-artiko** hófhvarfslíður.

Pasteür/o *per* Pasteur (franskur efna- og líffræðingur). **-a** Pasteurs-. **-izi** gerilsneyða. **-institutu** Pasteurstofnun.

pastiĉ/o *bók* eftirmynd. **-i** *áhr* líkja eftir (listamanni).

pastinak/o *gra* pastinak (matjurt) (*Pastinaca*).

pastor/o 1 prestur (mótmælenda). **2** séra. **3** *dýr* rósastari (*Sturnus roseus*).

pastoral/o hirðingjaljóð, hjarðljóð.

pastr/o *trú* prestur. **-a** prests-, presta-, prestlegur, hirðis-. **-i** *áhl* þjóna sem prestur, vera í prestsembætti. **-aro** prestastétt, klerkastétt. **-eco**

kennidómur, prestsembætti. **-iĝi** láta vígjast, gerast prestur. **-ino** meyprestur, kvenprestur. **ĉef-o 1** erkiprestur, höfuðprestur. **2 = ĉefpontifiko.** **eks-iĝi** segja af sér prestsembætti. **eks-igi** svipta hennunni. **kapel-o** kapelluprestur, hirðprestur.

paŝ/i *áhl* ganga, skrefa. **-o** *tæk* **1** skref. **2** stig. **3** beiting (skrófu). **-adi** *áhl* ganga oft, ganga lengi. **-ado** gangur, göngulag. **-ego** stórt skref, langt skref, risaskref. **-eti** *áhl* labba. **-osigno** spor. **-oŝanĝi** *áhl* skipta fótum. **-oteni** *áhl* halda í (**kun** = við), fylgjast (**kun** = með). **al-i** *áhl* færast nær, nálgaŝt, ganga að. **antaŭ-i** *áhl* ganga fram. **antaŭ-o** framför, framfarir. **ek-i** *áhl* byrja að ganga. **el-i** *áhl* **1** ganga fram (úr röð). **2** blanda sér í samræðurnar. **3 el-i kun** leggja fram. **en-i** *áhl* ganga í, skrefa í. **mis-o** víxlspor. **preter-i** *áhr* yfirstíga, fara út fyrir; fara fram hjá. **retro-i** *áhl* draga sig til baka. **sur-i** *áhr* troða, troða á. **trans-i** *áhr* **1** fara fram úr. **2** brjóta. **anser-i** *áhl* ganga gæsagang. **anser-o** gæsagangur (hermanni).

paŝa/o *per* pasja (tyrkneskur landstjóri).

paŝt/i *áhr* **1** beita (fé). **2** *bib* vera hirðir (e-s). **-ataro** **1** hjörð. **2** sóknarbörn. **-ejo** beitoland, hagi. **-iĝi** bíta gras, vera á beit. **-isto** **1** hirðir. **2** *bib* konungur. **-ista** hjarðmannslegur.

paŝtel/o **1** litkrít. **2** litkrítarmynd. **-a** litkríta; teiknaður með litkrít.

pat/o **1** steikarpanna, panna. **2** patt, pattstaða. **-i** *áhl* vera patt. **-kuko** pönnukaka.

patagon/o *ldf* Patagóníubúi. **P-io, P-ujo** Patagónía.

Patan/o *ldf* **1** Patna (borg í Nepal). **2 p-o** *per* Patani.

patat/o = **batato**.

patel/o *lfæ* **1** hnéskel. **2** *dýr* olnbogaskel (*Patella*).

paten/o **1** *kri* patína. **2 = glitilo, sketilo**.

patent/o einkaleyfi. **-i** *áhr* veita einkaleyfi. **-aĵo** hlutur sem hefur fengið einkaleyfi. **-igi** sækja um einkaleyfi. **-nomo** vörumerki.

paternalism/o landsföðurhyggja.

patenc/o *gra* enskt spínat (*Rumex patientia*).

patin/o spanskgræna.

Patm/o *ldf* Patmos (eyja í Miðjarðarhafi).

patogen/a *líf* sýkingar-, sýki-. **-a mikrobo** sýkill.

patogenez/o *læk* uppruni sjúkdóms og þróunarferill.

patolog/o *vís* meinafræðingur, sjúkdómafræðingur. **-io** meinafræði, sjúkdómafræði. **-ia** meinafræði-, sjúklegur. **kosmo-io** geimmeinafræði.

patos/o ákafi, viðkvæmni, viðhöfn (í orðum eða áherslu).

patr/o faðir; frumkvöðull. **la sankta P-o** páfinn. **la P-oj de la Eklezio** *kri* kirkjuféðurnir. **P-onia** faðirvor. **-a** föður-, föðurlegur. **-i** *áhl* vera faðir, vera sem faðir. **-eco** faðerni. **-io, -ujo** föðurland, ættjörð, fósturjörð. **-ino** móðir. **P-ino supera** abbadís. **la -ino Naturo** náttúran. **-ina** **1** móður-, móðurlegur. **2** *efn* frum-, uppruna-. **-ini** *áhr* vera móðir, vera sem móðir; taka að sér sem móðir. **-ineco** móðerni. **-ologio** kirkjuféðrafræði. **bo-o** tengdafaðir. **bo-ino** tengdamóðir. **duon-o** stjúpi, stjúpfaðir. **duon-ino** stjúpa, stjúpmóðir. **el-ujigi** útlægja, senda í útleið; herleiða (Esk. 1:1, Am. 5:27). **ge-oj** foreldrar. **pra-o** forfaðir; ættfaðir. **bapto-o** **1** guðfaðir, skírnavottur. **2** sá sem skírir skip. **sam-a** samfeðra, hálf-. **sam-ina** sammæðra, hálf-. **sam-iano, sam-ujano** samlandi. **Di-ino** *kri* Guðsmóðir. **-in-o** móðurafi. **-omortigo** föðurmorð. **sen-a** föðurlaus.

patriark/o *bib* **1** forfaðir, ættfaðir. **2** öldungur. **3** patriarki; yfirbiskup. **-a** ættföðurlegur. **-ejo** patríarkaskrifstofa. **-eco** **1** patríarkatign, patríarkadæmi. **2** ættföðurveldi.

patric/o stimpill (á málm). **-i** *áhr* stimpla (á málm).

patrici/o aðalsmaður, göfugmenni. **-a** aðalborinn; aðalsmanns-.

Patrik/o *per* Patrekur.

patriot/o föðurlandsvinur, ættjarðarvinur. **-a** þjóðrækin; sprottinn af ættjarðarást. **-ismo** þjóðrækni; föðurlandsást, ættjarðarást.

patristik/o *vís* kirkjuféðrafræði.

Patrokl/o *per* Patróklos (vinur Akkillesar).

patrol/o **1** eftirlitssveit, varðflokkur. **2** könnunarsveit. **3** skátaflokkur. **-i** *áhl* vera á eftirlitsferð.

patron/o **1** verndari. **2** verndarýrtingur, verndargoð. **-a** **1** verndara-. **2** verndarýrtings-. **3** sýnandi lítillæti. **-i** *áhr* vernda. **-ado** vernd. **-eco** verndarahlutverk.

Paŭ/o *ldf* Pau (borg í Suður-Frakklandi).

Paŭl/o *per* Páll. **-a** **1** (no.) Pála. **2** (lo.) Páls-. **-ano** lærisveinn Páls postula. **-anismo** kenning Páls postula. **-ino** Pálína.

paŭperism/o örbirgð (í landshluta), sveitarþyngsli.

paŭŝi *áhr* *vís* **1** taka kalkipappírsafrit af (e-u). **2** líkja eftir (e-u). **-papero** kalkipappír. **-aĵo** kalkipappírsafrit.

paŭt/i *áhl* skjóta fram vörum, setja á sig stút.

paŭz/o þögn, hvíld, hlé, málhvöld. **-i** *áhl* þagna, hika; hætta (í bili). **sen-e** án afláts. **labor-o** vinnu-

hlé. **milit-o** vopnahlé, nokkurrar stundar friður.

Paŭzani/o *per* Pásanías.

pav/o **1** *dýr* páfugl, páhani (*Pavo*). **2** montari, montrass. **-i áhl** **1** (um páfugl) þenja út stélið. **2** reigsa, spranga.

pavan/o *inn* pavana (spænskur dans).

pavez/o *sig* lunning á skipi.

Pavi/o *ldf* Pavía (borg á Ítalíu).

pavian/o *dýr* bavíani, bavían (*Papio*).

pavilon/o **1** skrauttjald. **2** *hús* garðskáli, laufskáli. **3** *hús* þakskáli.

pavim/o steinlagning, flór (á stræti). **-i áhr** **1** steinleggja, gera slitlag á. **2** ryðja. **-ero** hella. **-isto** steinlagningarmaður, steinleggjari.

Pazifa/o Pasífae (drottning Mínosar, en hana gerði Póseidon brjálaða af girnd til nauts).

pazigrafi/o *vís* allsherjarskrift (sem er lesin eins á öllum málum, t.d. tölur og nótur).

pean/o *inn* **1** lofsöngur til Apollons. **2** sigurljóð.

pec/o **1** stykki, biti, moli. **2** *klæ* hluti, partur. **3** sneið. **4** (í tafli) tafmaður. **-eto** spýta; smástykki, ögn. **-etigi** mylja. **dis-igi** brjóta sundur, slíta sundur, rífa sundur. **po-a** ákvæðis-. **unu-a** óskiptur. **du-a** tvískiptur. **vic-o** varahlutur. **angul-o** kverkjárn, vinkiljárn. **ark-o** miðsóli. **brusto-o** brjóststykki. **buŝ-o** **1** talpípa. **2** = **buŝajo**. **divers-a** samsettur, margbrotinn. **glit-o** skriðill; renniloki. **pint-o** táhetta. **rond-o** hringlaga sneið. **ŝir-o** rífið stykki. **ten-o** skrufstykki. **ter-o** lóð, jarðarskiki.

peĉ/o **1** bik. **2** óheppni. **-a** bik-; bikaður. **-i áhr** bika, tjarga. **ter-o** jarðbik, asfalt.

peĉblend/o *efn* bikblendí.

pedagog/o **1** uppeldisfræðingur. **2** kennari. **-io** uppeldisfræði.

pedal/o **1** (fót)stig. **2** skemill. **3** pedali. **-i áhl** stíga. **gas-o** bensínjölf. **kluĉ-o** kúplingspedali.

pedant/o smásmygill, smámunamaður. **-a** smásmugulegur, hótfyndinn (einkum til að sýna lærdóm sinn). **-eco** smámunasemi, smásmygli.

pedel/o **1** háskólaþjónn. **2** kirkjuvörður. **3** réttarþjónn.

pederasti/o *sál* kynvilla (einkum með unglingspiltum), sveinspjöllun. **-ulo** kynvillingur (einkum sá sem eltir unglingspíla).

pediatr/o *læk* barnalæknir. **-io** barnalækningar, barnalæknisfræði.

pedicel/o *gra* stilkur.

pedik/o *lfæ* *dýr* lús (*Pediculus*) (= **homlaŭso**). **-a** lúsugur. **sen-igi** aflúsa.

pedikl/o *lfæ* stilkur.

pedikular/o *gra* tröllastakkur (*Pedicularis*).

pedikur/i *áhr* snyrta fætur (e-s).

pedunkl/o **1** *gra* stilkur. **2** *lfæ* stoð.

peg/o *dýr* spæta (*Picus*). **-edoj** spætuætt (*Picidae*). **-oformaj** spætufluglar (*Piciformes*).

Pegaz/o **1** *goð* Pegasus (vængjaður hestur). **2** *stj* Pegasus, Vængfákurinn (stjörnumerki).

Pejpus/o *ldf* Peipus.

pejzaĝ/o **1** landslag. **2** landslagsmynd. **-isto** landslagsmálari.

pek/i *áhl* **1** syndga, drýgja synd. **2** brjóta (**kontraŭ** = gegn). **-o** **1** synd. **la sep mortomer-itaj -oj** dauðasýndirnar sjö. **fari -ojn** fremja sýndir. **2** brot, afbrot. **-a** syndugur, syndsamlegur. **-ado** það að syndga. **-anto, -into, -ulo** syndugur maður. **-eto** smásýnd, yfirsjón. **-igi** spilla, afvegaleiða. **ne-iva** ósyndugur, fullkominn. **pra-o** *kri* erfðasýndin. **sen-a** **1** syndlaus. **2** fullkominn. **sen-igi** veita (e-m) syndalausn, skrifta (e-m).

pekan/o *gra* hikkoríhneti (*Carya pecan*).

pekari/o *dýr* naflasvín (*Pecari, Tayassu pecari*).

Pekin/o *ldf* Peking, Beijing (höfuðborg Kína). **-a** peking-. **-a hundo** pekinghundur.

pekl/i *áhr* salta, þækilsalta. **-aĵo** sultað efni. **-akvo** þækill.

-peks/i *vís* (ending í orðasamböndum sem táknar -festing, t.d. **nefro-o** nýrnafesting).

pekten/o *dýr* hörpudiskur (*Pecten*). **Jakoba -o** Jakobsskel (*P. jacobæus*).

pektin/o *efn* pektín.

pektoral/o *lfæ* brjóstvöðvi.

pel/i *áhr* **1** reka. **2** hrekja, elta. **3** neyða. **-adi** *áhr* reka oft, elta oft o.s.frv. **-ado** **1** rekstur. **2** elt-ing. **3** nauðung. **al-i** *áhr* reka til. **antaŭen-i** *áhr* reka áfram; knýja áfram. **dis-i** *áhr* dreifa, tvístra. **dis-iĝi** dreifast, tvístrast. **dis-itaro** hinir dreifðu gyðingar. **el-i** *áhr* reka burt, láta burt fara, reka út. **el-o** útrekstur, brottrekstur. **el-ito** útlagi; brottrekinn maður, útskúfaður maður. **for-i** *áhr* hrinda; hrekja, hafna. **for-o, for-ado** neitun, höfnun; brottrekstur. **re-i** *áhr* hrinda aftur, hrinda frá sér. **sin-ado** hvöt, tillaðan. **tra-i** *áhr* reka í gegnum. **lace-i** *áhr* brjóta niður (veitt *dýr*), veiða til þreytu. **muŝ-ilo** flugna-veifa. **trud-i** *áhr* neyða, þvinga.

pelag/a *líf* úthafs-; uppsjávar-.

pelarg/o *læk* húðangur, hörundskröm. **kontraŭ-a vitamino**, níkótínamíð.

pelargoni/o *gra* mánabruður, pelargónía (*Pelargonium*).

pelasg/o *per* Pelasgi. **-a** pelasgiskur.

Pele/o *goð* Peleifur (faðir Akkillesar og maður Petisar). **-ido** Peleifsson, Akkilles.

pelerin/o skikkja, (ermalaus) kápa, slá.

peletierin/o *lyf* pelletierín.

pelikan/o *dýr* pelíkani (*Pelecanus*). **-oformaj** pelíkanfuglar (*Pelecaniformes*). **-edoj** pelíkanaætt (*Pelecanidae*).

Pelion/o *ldf* Pelíon (fjall). *amasigi -on sur Osson* hlaða Ossu og Pelíon hvoru á annað, þ.e. neyta allra bragða.

pelmel/o *nýy* uppþot, uppnám, ringulreið. **-a** ringlaður, á ringulreið. **-e** á ringulreið, á rúi og stúi.

Peloponez/o *ldf* Pelopsskagi (á sunnanverðu Grikklandi).

Pelops/o *god* Pelops (sonur Tantalosar).

pelt/o **1** skinn, feldur, loðfeldur. **2 = peltaĵo**. **-oj** grunnar á skjaldarmerki. **-a** loðskinn-, loð-. **-e subĥofita** skinnfóðraður. **-aĵo** loðkápa, pels. **-isto** loðskinnasali, feldskerri.

pelv/o **1** mundlaug, þvottaskál. **2 lŕe** mjaðma-grind. **-a** (mjaðma)grindar-. **-a kavo** grindarhol. **-eto** **1** lítill skál. **2 lŕe** hol. **rena -eto** nýrnaol. **3** byssupanna. **farba -eto** litaspjald. **-ometrio** *læk* grindarmæling. **lav-o** mundlaug. **lit-o** hægðaskál.

pemfig/o *læk* blöðruútþot, blöðrusótt, blöðrubóla.

pemikan/o *mat* þurrkæfa, þurrkað og barið kjöt.

pen/i *áhl* reyna, reyna á sig, leggja sig í líma, taka nærri sér. **-o** áreynsla, tilraun. **-e** með erfiðis-munum. **-adi** *áhl* hafa mikið fyrir, vanda sig. **-ado** vandvirkni, sífelld áreynsla. **-egi** *áhl* kappkosta, strita, þræla. **-egado** strit, beiting, mikil áreynsla. **-ema** iðinn, kostgæfinn. **-iga** erfiður. **-inda** tilvinnandi. **sen-e** léttilega, auðveldlega.

Penat/oj *god* Penatar (há Rómverjum, verndarvættir forðabúrsins). *reveni al siaj p-oj* koma heim aftur.

penc/o pence, penny-peningur (fyrir 1971 1/240 úr sterlingspundi, frá 1971 1/100 úr sterlingspundi). **nov-o** nýtt pence (frá 1971).

pend/i *áhl* **1** hanga. *-i sur unu fadeno* hanga á hári. **2** svífa. **-ado** henging. **-aĵo** eitthvað sem hangir niður, gimsteinaskraut, eyrnalokkur, skúfur o.s.frv. **-igi** **1** *tæk* hengja. **2 bib** krossfesta. **-igilo** *tæk* **1** fjöðrun. **2 = pendingo**. **-iĝi** festast. **-ingo** gálgi. **-umi** *áhr* hengja, lífláta með því að hengja. **-uminda** hengingarverður. **-umindulo** gálgamat-ur. **-umilo** gálgi. **al-igi** hengja á. **de-i** *áhl mfr* **1** reiða sig (**de** = á), vera háður (**de** = þgf.), hanga (**de** = úr), vera kominn undir (**de** = þgf.). **2** fylgja (**de** = þgf.). **de-a** háður, studdur af öðrum. **de-a propozicio** aukasetning. **de-e de** eftir, samkvæmt. **de-aĵo** allt sem fylgir e-u. **de-eco** ófrelsi, það að vera háður. **el-i** *áhl* hanga úti. **el-aĵo** skilti (t.d. á veitingahúsi). **mal-igi** taka niður. **sende-a** óháður,

sjálfstæður. **sende-eco** sjálfstæði. **super-i** *áhl* vofa yfir; hanga fram yfir. **flug-i** *áhl* svífa.

pendentiv/o *hús* milligerð (hluti hvelvingar).

pendol/o *tæk* **1** hengill, órói, pendúll, dingull. **2** *íþr* róla. **-a** pendúls-. **-i** *áhl* dingla. **sekundo-o** *eðl* sekúndupendúll.

Penelop/o *god* Penelópa (kona Ódyseifs).

peneplan/o *jar* rofslétta.

penetr/i *áhl* **1** læsa sig um, brjótast gegnum. **2** *áhr* þrýsta sér inn (**en** = í). **3** nísta. **4** skilja til hlítar; giska á. **-o, -ado** **1** gegnumþrenging, það að brjótast í gegn. **2** skarpskyggni. **-ebla** **1** gagnfæri-legur. **2** gljúpur. **-ema** **1** sem þrengir sér í gegn. **2** (um hljóð) hvellur. **3** skarpskyggni. **-igi** þrýsta inn (**en** = í), þrengja í gegn. **-iĝi** vera grómtekinn; vera sólginn (**de** = í). **ne-ebla** ófær, ógagnfærilegur, sem ekki verður farið í gegnum. **tra-i** *áhr* brjótast gegnum; nísta; síast í gegnum. **-iveco** *eðl* gagnfæri-leiki. **inter-i** *áhl* troðast inn, komast inn. **kor-a** hjartsár, nístandi.

penicili/o *gra* myglusveppur (*Penicilium notatum*) (= **penikšimo**).

penicilin/o *lyf* penisillín. **-oterapio** penisillíns-meðferð.

penik/o **1** pensill; málarabursti. **2** pensilbeit-ing. **3 = kvesto**. **4 bib** klasi (= **grapolo**). **-i** *áhl* pensla. **-eto** fínn pensill. **-forma** pensillaga. **raz-o** rakbursti, skeggbursti. **-šimo** = **penicilio**.

penis/o *lŕe* getnaðarlimur, reður. **-ingo** **1** skapa-hylki. **2 = kondomo**. **-ito** *læk* reðursbólga.

pens/i *áhl* **1** hugsa, hyggja. **2** ætla, hafa í huga. **-o** ætlun, hyggja, hugmynd. **-ado** hugsun, um-hugsun, íhugun. **-ema** hugsandi. **-iga** sem vekur umhugsun. **-isto** djúphyggjumaður, hugsuður, vit-maður. **antaŭ-i** *áhr* íhuga fyrir fram, ráðgera fyrir fram. **ek-i** *áhl* detta í hug. **el-i** *áhr* hugsa sér, finna upp, uppgötva. **el-o** **1** uppfinning, uppgötvun. **2** skrök, uppspuni. **el-into** uppfinningamaður. **en-a** niðursokkinn. **ne-ebla** óhugsanlegur, óhugsandi. **pri-i** *áhr* athuga, hugleiða, íhuga. **pri-ado** íhugun, umhugsun. **pri-ema** aðgætinn, hugsunarsamur. **senpri-a** hugsunarlaus. **senpri-eco** hugsunarleysi. **kaŝ-o** leyniástæða. **liber-a** fríhyggju-. **liber-ulo** fríhyggjumaður. **profund-a** hyggjudjúpur. **trud-o** þráhyggja. **vag-a** utan við sig, í leiðslu.

pense/o *gra* = **trikoloreto**.

pensi/o eftirlaun. *ministro pri la -oj* eftirlaunaráðherra. **-a kotizo** eftirlaunaframlag. **-i** *áhr* veita eftirlaun. **-iĝi** vera á eftirlaunum. **-ulo** eftirlauna-maður.

Pensilvani/o *ldf* Pennsylvanía (fylki í Bandaríkjunum).

pension/o gistihús, sumarhótel, matsala (með húsnæði).

pensionat/o heimavistarskóli stúlkna.

pent/i áhl iðrast. **-o** iðrun. **-ema** iðrandi. **-igi** láta iðrast. **-ofari áhl** gera yfirbót. **-ofaro** yfirbót.

penta/ *vís* grískt forskeyti sem táknar: fimm.

pentagon/o *vís* fimmhyrningur.

Pentagon/o Pentagon (varnarmálaráðuneyti Bandaríkjanna).

pentagram/o fimmodda stjarna.

pentametr/o *ská* fimmlíða (bragarháttur). **-a** fimmmælt.

pentan/o *efn* pentan.

Pentateük/o *bib* Fimmbókarit, Mósebækurnar fimm.

Pentekost/o hvítasunna, hvítasunnudagur. **-a** hvítasunnu-. **-ulo** hvítasunnumaður.

Pentezile/o *goð* Pentésílea (drottning skjaldmeyja).

pentod/o *útv* fimmskauta lampi.

pentotal/o *lyf* pentótál.

pentoz/o *efn* pentósi.

pentr/i áhr mála. **-a** málunar-, málara-. **-ado 1** málun. **2** málalalist. **-aĵo** málverk. **-ejo** mál-aravinnustofa. **-inda** málandi, myndrænn. **-isto** málari, listmálari. **-arto** málalalist. **pri-i áhr** myndskreyta. **re-i áhr** mála aftur. **mar-aĵo** sjómmynd, sjómálverk. **mor-aĵo** málverk úr hversdagslífinu. **oleo-o, oleo-aĵo** olímálverk.

peon/o *íþr* peð (í skák).

peoni/o *gra* bóndarós (*Paeonia*).

pep/i áhl kvaka, tísta. **-o, -ado** kvak, tíst. **plor-i áhl** tísta; væla, skæla.

pepl/o *sag* hringskorið mjaðmastykki (á kjól o.fl.).

peplom/o *nýy* dúnsæng.

pepsin/o *lfæ* pepsín, suflkljúfur.

peptid/o *efn* peptíð, suflungur.

peptidaz/o *efn* peptíðasi, peptíðkljúfur.

peptiz/i áhr *vís* breyta í salt.

pepton/o *lfe* peptón. **-izi** peptónísera.

per 1 *mfr* með. **2** *efn* með hjálp, fyrir milli-göngu. **3** í; út af, vegna. (sem forskeyti) **1** með, með hjálp + merking sagnarinnar, t.d. **-labori áhr** (= akiri - laboro) vinna fyrir, vinna inn. **-ludi áhr** (= gajni - ludo) vinna. **-flati áhr** (= atingi - flato) ná (e-u) með smjaðri. **2** á, í, t.d. **-sekunda rapideco** hraði á sekúndu; **-hora salajro** tímakaup. **3** *efn* per-, súper, t.d. **-oksidaj** peroxíð. **-a** milligöngu-. **-e de** með hjálp (e-s), fyrir milligöngu (e-s). **-i 1 áhl** miðla, vera milligöngumaður. **2 áhr** dreifa. **3 áhr** veita. **-ado** miðlun. **-anto** umboðsmaður, milli-

göngumaður; sáttasemjari. **-ilo** tæki, hjálpertæki. **-isto 1** miðlari. **2** hjúskaparmiðlari. **sen-a** beinn, milliliðalaus. **sen-e** beint, rétt. **-forto** ofbeldi.

percept/o *hei* skynjun. **-i áhr** skynja. **-aĵo** skyntúlkun. **-ebla** skiljanlegur. **mond-o** heimsmynd.

Perceval/o *bók* Parsífal.

perĉ/o *dýr* lurfugleypir (*Acerina cernua*).

perĉe/o *inn* mælistöng (lengdarmál, u.þ.b. 5 metrar).

perd/i áhr týna, missa, tapa. **-o eðl** missir, tap. **-igi** láta tapa, láta missa, villa. **-iĝi** hverfa, týnast, glatast. **-iĝo** glötun. **-ita** týndur, glataður. **dis-i áhr** eyða, sóa, sólunda.

perdrik/o *dýr* akurhæna (*Perdix*).

pere/i áhl kri 1 tortímast, farast, eyðileggjast. **2** glatast. **-o kri 1** dauði. **2** glötun, eyðsla. **-ema, -iva, -onta** rotgjarn. **-igi 1** eyðileggja. **2** deyða, drepa. **3** láta glatast. **-iga** skaðvænn, banvænn. **for-i áhl** verða afmáður. **ŝip-o** skipbrot.

peren/o *gra* fjölært blóm. **-i áhl** vera fjölær.

perfekt/a 1 fullkominn, alger. **2** *mfr* liðinn.

-a prezenco núliðin tíð. **-a preterito** þáliðin tíð. **-a futuro** þáframtíð. **-e 1** fullkomlega. **2** algerlega. **-o** *mfr* liðin tíð, lokin tíð. **-aĵo** fullnusta. **-eco** fullkomnun. **-igi 1** fullkomna, fullgera. **2** gera fullkominn. **-iĝi** fullkomna sig, verða fullkominn. **ne-a** ófullkominn. **ne-eco** ófullkomnun.

perfid/i áhr svíkja, bregðast, ljóstra upp. **-o, -aĵo** svik, svikræði; uppljóstur. **-a** ótrúr, sviksamur, svikull. **-ulo** svikari. **ŝtat-o** landráð, drottinsvik.

perfor/i áhr raufa, gata, holsæra. **-ado** *læk* raufun, götun, holsár.

perfuz/i áhr *læk* sprauta inn í bláæð.

Pergam/o 1 *bók* Pergamusvígi, Pergamsborg (vígið í Trójuborg). **2** *sag* Pergamos (fræg borg í Persíu, heitir nú Bergama).

pergamen/o *vís* pergament, bókfell, skinn. **-i áhr** láta líta út sem bókfell.

pergol/o *hús* vafningsviðargöng, laufgöng.

perhidrol/o *efn* vetnisperoxíð-upplausn.

periant/o *gra* blómhlíf.

peridot/o *ste* olívín.

periferi/o *stæ* ferill, ummál, umfar. **-a rúm** ferils-, ummáls-.

perifraz/o umritun.

perige/o *stj* jarðnánd (himintungla).

Perigord/o *ldf* Périgord (hérað í Suður-Frakklandi).

Perigoz/o *ldf* Périgueux (borg í Suður-Frakklandi).

periheli/o *stj* sólnánd.

perikardi/o *lfæ* gollurshús, hjartapoki. **-ito** *læk* gollursbólga, gollurshússbólga.

perikarp/o *gra* fræskjól.

Perikl/o *per* Períkles.

perikop/o *inn* lesþáttur í Nýja testamentinu.

perimetr/o *stæ* ummál, hringferill.

perine/o *lfæ* spöng, holdbrú.

period/o **1** tímabil, skeið, millibil, lota, sveiflutími. **2** *stj* umferðartími. **3** flókin málsgrein. **-a** **1** með jöfnu millibili, sem endurtekst með vissu millibili. **2** með flóknar málsgrein. **-aĵo** tímarit. **-eco** tímasveifla. **mal-a** með ójöfnu millibili.

periostr/o *lfæ* beinhimna, bast. **-ito** beinhimnubólga, bastbólga.

peripeti/o *bók* snögg umskipti (í skáldsögu); úrslitaatriði (í sjónleik); hamingjuskripti.

peripl/o hringsgling, umsigling; hafkönnunarferðarlýsing.

periskop/o *vís* hringsjá.

perispirit/o *trú* hálfefni í spíritisma.

peristalt/a *læk* samdrægur.

peristil/o *hús* súlnagöng.

periteci/o *gra* axhirska, kimbi.

peritone/o *lfæ* lífhimna, skina, kviðarholshimna. **-ito** *læk* holhimnubólga, skinubólga, lífhimnubólga.

perk/o *dýr* aborri (*Perca (fluviatilis)*). **-edoĵ** aborraett (*Percidae*). **-oformaj** borrar (*Perciformes*).

perkal/o perkel.

perknopter/o hrægammur (*Nerphron percnop-terus*), skargammur.

perkol/i *áhr* sía. **-ado** síun. **-ilo**, **-atoro** síunar-tæki; sjálfvirk kaffikanna, kaffivél.

perkut/i *áhr* **1** slá á. **2** *læk* berja hægt (á hola hluta líkamans). **-ilo** **1** hani (á byssu). **2** gúmmíhanskar, læknishanskar. **-instrumento** *tón* ásláttarhljóðfæri.

perl/o *dýr* **1** perla. **2** gersemi. **3** = **bido**. **-a** perlukenndur, perlu-, perluhvítur. **-i** *áhl* perla. **-igi** mynda dropa; gera að perlu. **-igita** perlu-. **-oĉasi**, **-ofiĥi** *áhl* veiða perlu. **-ofiĥisto** perlukafari. **kultur-o** ræktuð perla.

perlamot/o *dýr* perlumóðir. **-a** perlumóðurlegur.

perlit/o *tæk* perlusteinn, perlít.

perlon/o perlon.

permaloĵ/o *tæk* nikkeljárn.

permanent/a *nýy* stöðugur, óumbreytanlegur.

permeabl/a *tæk* gegnumfaranlegur, gljúpur. **-o** *eðl* lekt, segulstuðull, segulsvörunarstuðull. **ab-soluta** **-o** altækur segulstuðull. **relativa** **-o** afstæður

segulstuðull.

permeanc/o *eðl* segulleiðni.

permes/i *áhr* leyfa, lofa. **-o** leyfi. **-ebla** leyfilegur. **for-i** *áhr* láta frá sér fara. **for-o** **1** orlof, leyfi. **2** fararleyfi, brottfararleyfi. **mal-i** *áhr* banna, fyrirbjóða. **mal-o** bann, forboð. **pas-o** fararleyfi, griðabréf.

permi/o *jar* perm(tímabil).

permitiv/o *rtæ* rafstuðull, rafsvörunarstuðull.

permut/i *áhr* skipta um; umraða (tölum eða bókstöfum). **-o** skipti, umröðun. **-a** umröðunar-. **-aĵo** *stæ* talnaskipti, bókstafaskipti, breyting á röð. **-ebla** umraðanlegur.

Pernambuk/o *inn* Pernambuco (ríki í Brasilíu).

perni/o *læk* frostbólga; kuldabólga, kuldapollur.

pernicioz/a *læk* illkynjaður, hættulegur. **-a** **anemio** illkynjaður blóðtalnaskortur, blóðhvarf.

pernis/o = **vespobuteo**.

peroksi/ *efn* peroxí-.

peron/o **1** stöðvarstétt, brautarstétt, stétt, hlað. **2** útidyratrappa, dyrapallur.

perone/o = **fibulo**.

perpendik/a = **perpendikulara**.

perpendikular/a *vís* þverstæður, lóðréttur, þverbeinn, hornréttur (við e-ð). **-o** þverlína.

Perpetu/o *per* Perpetúa.

Perpinjan/o *ldf* Perpignan (borg í Frakklandi).

perpleks/a ruglaður, ringlaður. **-eco** vandi, vandræði. **-igi** rugla.

pers/o Persi. **-a** persneskur. **P-a Golfo** Persaflói. **P-io**, **P-ujo** Persía.

Pers/o *per* Persíus (latneskt skáld).

Perse/o **1** *god* Perseifur (sonur Seifs og Danáu). **2** *stj* Perseus, Perseifur (stjörnumerki).

Persefon/o *god* Persefóna (undirheimadrottning).

persekut/i *áhr* **1** elta uppi, hundelta. **2** ofsækja, ásækja. **3** lögsækja. **-ado** **1** ofsókn. **2** málsókn, lögsókn. **-anto** **1** ofsóknarmaður, ofsækjandi. **2** elt-ingarmaður. **3** sakaráberi. **-iĝo** *læk* ofsókn. manio pri -iĝo ofsóknaræði. **-isto** sóknaraðili, saksóknari.

Persepol/o *sag* Persepólís (forn höfuðborg Persíu).

persien/o *hús* rimlatjald, rimlagardína.

persik/o *gra* ferskja. **-ujo** = **persikarbo**. **-arbo** ferskjutré (*Prunus persica*).

persimon/o *gra* **1** döðluplóma. **2** döðluplómurté (*Diospyros kaki*).

persist/i *áhl* **1** standa fast (**pri**, **en** = á, við), sitja við sinn keip, þrauka, sýna þolgæði. **2** halda áfram. **-a** *tón* harðfylginn, þrálátur, þrjóskur. **-eco**

stöðugleiki, þrái, þrálæti. **-ejo** mótstöðustaður.

person/o 1 maður, einstaklingur, manneskja, persóna. 2 lög félag. **-a** 1 persónulegur, líkamlegur, einka-. 2 *mfr* persónu-. **-e** 1 sjálfur, persónulega. 2 að mínu (þínu, hans o.s.frv.) mati. **-aĵoj** persónulegar upplýsingar. **-aro** 1 starfsmenn, starfsfólk. 2 hlutverkaskrá. **-eco** sál persónuleiki; persónugerð. **-ecigi** lög einkenna; miða við einstaklinginn. **-ecigo** miðun við einstaklinga. **-eto** lítil manneskja. **-igi** gera að persónu; klæða holdi og blóði. **-ismo** persónukenning. **-ulo** þekkt persóna. **en-igi** 1 (í leik) leika (e-n). 2 koma fram sem (önnur persóna í sviksamlegum tilgangi). **krom-o** aukaaðili, þriðji aðili. **sen-a** ópersónulegur.

personal/o 1 persónuformafn. 2 starfsfólk.

perspektiv/o 1 fjar-sýni, fjarvídd. 2 útlit. **-e** fjar-sýnilega. **sen-a** framavonalaus.

perspir/i áhl lfe svitna. **-ado** sviti, útgufun, húðöndun.

persvad/i áhr sannfæra, telja á, telja hughvarf. **-o** sannfæring, fortölur. **-a** sannfærandi.

perturb/i áhr trufla, sturla, ónáða, rugla. **-o** læk tæk eðl útv óregla, ólag, truflun. **atmosferaj -oj** truflanir (í útvarpssendingum). **-igi** vera truflaður. **sen-igi** eðl rtæ losa við truflanir. **glut-o** læk gleypingartruflun. **stomak-o** læk magatruflun.

Peru/o ldf Perú. **-a** perúskur. **-ano** Perúbúi.

Peruĝ/o ldf Perugia (borg á Ítalíu). **-ano** Perugiamaður.

peruk/o hárkolla, gervihár. **-isto** hárkollumeistari.

pervers/a rangsnúinn, spilltur, þrár. **-eco** illska, þverúð, þrjóska. **-igi** gera rangsnúinn, spilla. **-ulo** rangsnúinn maður.

perversi/o læk sál 1 öfuguggaskapur, öfugheigð, lastahneigð, óeðli. 2 kynvilla. **-ulo** kynvillingur.

¹**pes/i** áhr trú vega, meta. **-o** vigtun. **-ado** vigtun; innvigtun. **-adejo** vigtunarstæði. **-ilo** vog. **P-ilo** stj Vogin (stjörnumerki). **-ileto** lítil vog. **-iltaso** vogarskál, metaskál. **-maŝino** stór vog. **ne-eblo** óveganlegur. **ne-ebloĵoj** óskilgreinanleg atriði. **pri-i** áhr vega, skammta. **anim-ado** trú sálavigtun. **bebo-ilo** barnavog. **leter-ilo** bréfavog.

²**pes/o** pesó. **-eto** peseti.

pesari/o læk leghálshetta, leghetta, leghald, leghringur.

pesimism/o hei bölsýni, svartýni.

pesimist/o bölsýnismaður, svartýnismaður.

pest/o 1 læk svarti dauði, drepsótt, pest. 2 plága, kvöl. **-a** 1 sóttæmur. 2 (siðferðilega) skaðlegur. **-ulo** maður sem er með pestina. **-odona** pestsmit-

andi, sóttæmur. **akvo-o** gra vatnapest (*Elodea canadensis*). **stan-o** tinpest.

pestiĉi/o læk depilblæðingar í húð.

Peŝavar/o ldf Peshavar (borg í Pakistan).

pet/i áhr 1 biðja. **-i pardonon** biðja afsökunar. 2 biðja um. 3 biðja að koma, bjóða. **-o** bón, bæn, beiðni. **-adi** áhr biðja (oft), þrábiðja. **-adi almozon** beiðast beininga. **-egi** áhr biðja mikillega, grátbæna. **-ego** grátbeiðni. **el-i** áhr fá með því að biðja, biðja um. **for-i sin** biðja um leyfi, sækja um leyfi. **pro-i** áhr biðja fyrir (= **pro**). **pro-o** fyrirbæn, forbón. **tro-ema** þreytandi, kröfuharður, harðdrægur. **-skribo** bænarskrá, áskorunarskjal. **-veturi** áhl ferðast á puttanum. **almoz-i** áhl beiðast ölmusu. **plor-i** áhr sárþæna, grátþæna, ákalla. **trud-i** áhr ónáða, þrábiðja.

peta/ vís peta- (forskeyti eininga 10¹⁵).

petal/o gra krónublað.

petard/o vís púðurkerling.

Peterburg/o inn Pétursborg (hét Petrógrad 1914–1924 og Leníngrad 1924–1991).

petici/o bænarskjal, áskorunarskjal. **-i** áhr krefjast, biðja um.

petiol/o gra blaðleggur.

petit/a -litera pre smálettraður.

petoli áhl vera fjörugur, stökkva, hoppa, bregða á leik, gera grikk, gera að gamni sínu. **-o** gáski. **-a** 1 gáskafullur. 2 kerskinn, hrekkjóttur. **-ado** leikur, stökk, hopp. **-aĵo** gaman, glettni, hrekkjabragð, hrekkur, gletta, ærsl, læti. **-ema** óþekkur, hrekkjóttur. **-ulo** hrekkjóttur maður.

petr/o vís 1 klettur, steinn. 2 kletthluti. **-ologio** bergfræðingur. **-ologio** bergfræði.

Petr/o per Pétur.

Petrark/o per Petrarca (ítalskt skáld). **-ismo** Petrarca-stíll. **-izi** áhl yrkja eftir Petrarca.

petrel/o dýr stormsvala (og fleiri fuglar af sæsvöluætt).

petrografi/o = **petrologio**, sjá **petro**.

petrol/o 1 steinolía. 2 olía. **-industrio** olíu-iðnaður. **-tekniko** olíutækni. **kruda -o** hráolía (= **nafto**). **lampa -o** = **keroseno**. **-a ĝelo** vaselín (= **vazelino**). **-a fornelo** olíuvél. **-riĉa** olíumikill. **-dona** olíuhafandi. **-fonto**, **-puto** olíulind.

petromiz/o dýr steinsuga (*Petromyzon*).

Petroni/o per Petróníus.

petrosel/o gra steinselja (*Petroselinum*). **krispa -o** hrokkinblaða steinselja (*P. crispum*). sléttblaða steinselja (*P. neapolitanum*) **-i** áhr mat búa steinselju.

petuni/o gra tóbakshorn (*Petunia*).

pez/i áhl 1 vega, vera á þyngd. 2 vera mikil-

vægur, hafa áhrif. **atoma -o** atómpungi. **specifa -o** eðlisþyngd. **-o 1** þyngd. **2** mikilvægi, áhrif. **-a efn 1** þungur. **2** áhrifamikill. **-a akvo** þungt vatn. **-a oleo = mazuto. -e** þunglega; þunglamalega. **-aĵo** vog, lóð, þungur hlutur. **-eco** þungi, drungi. **-igi** þyngja. **-ilo** lóð. **-ocentro** eðl þyngdarpunktur; þungamiðja. **-oforto** aðdráttarafl. **kontraŭ-o** lóð, andvægi, mótvægi. **laŭ-e** eftir þyngd. **mal-a** léttur. **mal-e** léttilega. **mal-igi** léttá; auðvelda. **multe-a** mjög þungur. **pli-o** umframbungi. **super-i** áhr vega meira, vera þyngri á metunum. **atom-o** eðl atómpungi. **gram-o** eðl grammabýngd. **egal-o** jafnvægi. **egal-i** áhr jafnvætta, vega upp á móti. **kargo-o** sig farmþyngd. **muŝ-a** í fluguvigt. **nazo-eco** flu framþyngd. **plum-a** í fjaðurvigt.

pfenig/o pfenning.

pH efn pH. **pH-valoro** pH-gildi, sýrustig.

pi 1 mfr pí 16. bókstafur gríska stafrófsins (Π, π, ϖ). **2** stað pí (π), hlutfallið milli ummáls og þvermáls hrings.

pi/a guðhræddur, guðrækinn, trúrækinn; ræktarsamur. **-e** grandvarlega. **-o, -eco** rækt, ræktarsemi; guðhræðsla, guðrækni. **-aĵo** guðrækið verk. **-iĝi** verða guðhræddur. **-ulo** guðhræddur maður. **mal-a** ræktarlaus, óguðlegur, guðlaus, ótrúrækinn. **mal-o** ræktarleysi. **mal-aĵo** illvirki (hk). **mal-ulo** illur maður, illvirki (kk). **mal-eco** guðleysi.

Pi/o per Píus.

piamatr/o lfæ reifar, kult.

pian/o píanó, slagharpa. **-isto** píanóleikari.

pianol/o vís sjálfspilandi píanó.

piastr/o pjastri.

pice/o gra greni, grenitré (*Picea*). **blanka -o** hvítgreni (*Picea glauca*). **ordinara -o** rauðgreni (*Picea abies*).

piĉ/o nýy **1** kynfæri kvenna, sköp konu. **2 = pitĉo.**

ped/o stað **1** fótur (neðan við ökla). **2** fótur, neðsti hluti. **3** rætur fjalls. **4** ská bragliður. **-a 1** fót-, fóta-. **2** neðsti. **-e** fótgangandi. **-ego** löpp, loppa, hrammur. **-eto** lítill fótur, lítil löpp. **-ingo** lfæ tek ístað. **-artiko** ökkli. **-fingro** tá. **-iri** áhl ganga. **-pinte** á tánum. **-teno** fót festa. **dek-uloj** dýr tífatlingar, tífatlur (*Decapoda*). **du-a** tvífatlur. **kvar-e** á fjórum fótum. **kvar-uloj** ferfatlingar, ferfatlur. **pseŭdo-o** dýr sýndarfótur, skinfótur. **sen-a** fótalaus. **tri-o** þrífótur. **tri-a** þrífóta-. **brak-uloj** dýr armfatlur, armfatlingar (*Brachiopoda*). **bul-o** læk klumbufótur, bægifótur. **ĉeval-o** gra hóffifill (= **tusilago**). **kapo-uloj** dýr smokkar (= **cefalopodoj**). **nud-a** berfatlur. **palmo-a** með sundfit. **plat-a** flatfatlur. **rapid-a** frá á fæti, fótliður. **rem-a** með

sundfit. **sek-e** þurrum fótum. **velur-eto** mjúk löpp (á ketti).

pedestal/o hús fótstallur, súlufótur.

piel/o lfæ nýraskjóða. **-ito** læk nýraskjóðubólga.

Piemont/o ldf Piemonte (norðvestursvæði Ítalíu).

pieris/o dýr kálfiðrildi (*Pieris*) (= **brasikpapilio**).

pierot/o inn fífl, loddari, heimskupétur.

pietat/o ástúð.

pietism/o vís **1** heittrúarstefna, píetismi. **2 = pietato.**

pietist/o heittrúarmaður, píetisti.

piez/o eðl þrýstieining. **-oelektro** þrýstirafmagn. **-ometro** þrýstimælir.

pigo/o dýr skjór (*Pica*). **-a 1** skjórs-, skjórkenndur. **2** skjóttur. **greka -o** þyrnisvarri (= **lanio**). **mar-o** tjaldur (= **hematopo**).

Pigmalion/o per Pygmalion (bróðir Dídóar drottningar Karþagóborgar).

pigme/o goð dvergur; dvergbjóð, kyrpingur.

pigment/o 1 efn litarefni. **2** lf litur (húðar), litdeplun. **-i** áhr lita, litdepla.

pigr/a ská latur. **-o, -eco** leti.

piĝin/o inn **1** kínversk enska. **2** hrognamál.

piĝam/o náttföt.

pik/i áhr **1** stinga, pikka. **2** erta, æsa. **3** (um frost) deyða, láta kala. **-o 1** stunga. **2** spaði (í spilum). **-a** ertandi; brennandi. **-e** með stungu. **-ado 1** það að stinga. **2** erting. **-anta** skarpur; kryddaður. **-anteco** beiskja, sneiðir, skens. **-ema** ertandi. **-etado** læk náladofi. **-iĝi** vera stunginn. **-ilo** broddur, gaddur, þyrnir. **dento-ilo** tannstöngull. **-mortigi** stinga til bana. **-i** áhl **1** kroppa, þjakka. **2** smástinga, pikka. **al-i** áhr reka gegnum (e-n) og inn í (= **al**). **ek-i** áhr reka harkalega. **el-i** áhr stinga (e-ð) úr (= **el**). **en-i** áhr stinga inn. **tra-i** áhr stinga gat á; reka í gegnum. **tra-iĝi** koma gat á. **tra-ilo** steikarteinn. **bek-i** áhr kroppa. **korno-i** áhr stinga með horni.

Pikard/o per Píkardíumaður. **-io, -ujo** ldf Píkardía, Píkardí (hérað í Norður-Frakklandi).

pikaresk/a bók skelmis-.

piked/o 1 lítið lið, lítil varðsveit, vörður, út-vörður. **2** pikkett (spil).

pikl/oj mat pikkles, súrsað grænmeti.

piknik/o lautarferð, skógarferð með nesti; mál-tíð undir berum himni. **-i** áhl borða undir berum himni.

piknometr/o eðl pýknómeter, eðlisþyngdarmælir fyrir vökva.

piko/ vís píkó- (forskeyti eininga 10^{-12}).

pikrat/o *efn* píkrín. **-a acido** píkrínsýra.
pikril/o *efn* píkrýl.
piksidi/o *gra* baukur.
piktogram/o myndskrift.
piktur/o málalalist.
pikul/o = **sonprenilo**.
pil/o *vís* rafmagnsvirki, straumvaki. **-o de Clark Clark** rafhlað. **-o de Weston Weston** staðalhlað. **galvana -o** rafhlað. **seka -o** þurrhlaða.
termoelektra -o tvinnhlaði. **-aro** rafgeymir. **atom-o** kjarnaofn, kjarnakljúfur (= **reaktoro**).
Pilad/o *per* Pílaðes.
pilaf/o hrísgrjónaréttur með kjöti.
pilastr/o *hús* hálf súla, vegg súla, ferstrend súla.
apog-o skástoð (við múrvegg).
Pilat/o *per* Pílatús.
pilçard/o *dýr* sardína (*Clupes pilchardus*).
pile/o *lfæ* portæð. **peri-o** portæð. **-flebito** portæðarbólga, portæðarkvíslarbólga.
pilgrim/i áhl **1** fara pílagrímsferð. **2** fara suður. **-o, -ado** pílagrímsferð. **-anto, -ulo** pílagrímur.
pilhårdo = **pilçardo**.
pilier/o *hús* súla (úr steini eða steinsteypu eða stáli) sem á hvílir brú eða bogi, brúarstólpi.
subten-o burðarsúla.
pilk/o knöttur, leiksoppur, bolti. **akvo-o** sundknattleikur. **korbo-o** körfuknattleikur, körfubolti.
man-o handknattleikur, handbolti. **pieo-o** knattspyrna, fótbolti. **ret-o** blak.
pilokarpin/o *lyf* pílókarþín.
pilol/o pílla. **suker-o** sykurlífa.
pilon/o **1** dyraskyggni. **2** rafleiðsluturn.
pilor/o *lfæ* portvörður, þarmahlið. **-a** magaports-.
pilori/o níðstaur, skammarstaur (= **kolono de malhonoro**).
pilot/o **1** hafnsögumaður, leiðsögumaður. **2** flugumaður. **-i áhr** **1** hafna (skip), leiðbeina á höfn. **2** stýra (flugvél). **-ado** það að vísa (skipi, flugvél) leið. **-ejo** stýrishús. **-šipo** hafnsöguskip.
piment/o *gra* paprika. **-arbo** allrahandatré (*Pimenta officinalis*). **-i áhr** krydda með papriku.
pimp/a nýy snotur, sætur.
pimpinelo *gra* akurlilja (*Pimpinella*).
pin/o *gra* fura (*Pinus*), þöll. **blanka -o** = **Weymouth-pino**. **cembra -o** = **cembro**. **monta -o** fjallafura (*Pinus mugo*, *P. montana*). **neça -o** himalajasedrustré. **nigra -o** svartfura (*Pinus nigra*). **ordinara -o** skógarfura (*Pinus silvestris*). **pin-astra -o** = **pinastro**. **Weymouth- -o** hvítfura, Weymouth-fura (*Pinus strobo*). **-acoj** þallarætt (*Pinaceæ*). **-aro, -ejo** furuskógur.

pinakl/o *hús* tindur, þakstallur.
pinakotek/o *vís* málverkasafn.
pinas/o *sig* slúffa, hleypiskúta.
pinastr/o *gra* strandfura (*Pinus pinaster*).
pinat/a *gra* fjaðraður með gagnstæðum smáblöðum.
pinç/i áhr **1** klípa. **2** reyta, plokka. **3** tón leika með fingrunum. **4** *gra* klippa. **5** *sig* (um skip). **-o** klip, kreisting. **-ado** tón strengjagrip. **-aço** ögn, klípa (það sem tekið er milli tveggja fingra). **-ilo** *læk tæk* **1** töng, klemma, naglbítur. **suker-ilo** sykurtöng. **tuk-ilo** klemma, þvottaklemma. **-ileto** smátöng. **2** *gra* garðskæri. **3** *dýr* kló (á krabba). **-pren-o** = **pinçajo**.
pind/o *inn* hálfpottur, mörk.
Pind/o *ldf* Pindos (fjall í Grikklandi).
Pindar/o *per* Pindaros (forngrískt skáld).
pineal/a *lfæ* **-a korpo, -a glando** heiladingull.
pinen/o *efn* pínén.
pingl/o **1** títuþrjónn. **2** hárnál. **3** brjóstnál. **4** *gra* barrnál. **-ego** *sig* kúffunál. **-ujo** nálahús. **-okuseneto** þrjónakoddi, nálakoddi. **al-i áhr** setja upp. **çapel-o** hattþrjónn. **dent-o** tannstöngull. **friz-o** hárrúlla. **har-o** hárnál. **har-a vojturno** kröpp sneyðingsbeygja. **perkut-o** bógur, hani (á byssu). **prem-o** teiknibóla (= **piknajlo**).
pingven/o *dýr* mörgæs. **-oj** = **sfeniskoformaj birdoj**.
pini/o *gra* völsk fura (*Pinus pinea*).
pinikol/o *dýr* krókfinka (*Pinicola*).
pinjon/o **1** *hús* gafl. **2** *tæk* drifhjól.
pint/o **1** oddur, broddur; oddi, rani. **2** nibba; angi; tota. **3** toppur, tindur. **-a** oddhvass. **-i áhl** standa fram. **-igi** ydda, hvessa. **-igi** mjókka til annars enda. **-ingo** járnhólkur, oddbjörg. **-horoj** háumferðartími, annatími. **du-a** klofinn, tveggja odda. **tri-a** þriggja odda. **kvin-a** fimm odda, o.s.frv. **multe-a** tindóttur, settur mörgum tindum; settur mörgum oddum. **sen-a** sljór. **sen-igi** sljóvga. **akra-a** oddhvass. **akso-o** svinglappi, sigurnagli. **mam-o** speni, geirvarta. **sek-o** griffill. **štop-o** *tæk* tappi. **ter-o** höfði. **tur-o** *hús* turnspíra.
pio/ *vís* graftar-. **-baciloj** graftarhnettur. **-nefrito** graftarbólga í nýra. **-nefrozo** graftarnýra. **-salpingito** graftarbólga í legupípu.
pioç/o jarðhögg, haki. **-i áhr** höggva með haka. **-eto** fjallgöngustafur með haka, broddstafur. **pik-o** jarðhögg. **plug-o** hlújárn.
pioemi/o *læk* graftarsótt, blóðigerð.
piogen/a *læk* graftarvaldandi, graftar-.
pion/o *eðl* píeind. **nul-o** óhlaðin píeind. **plus-o** jákvæð píeind. **minus-o** neikvæð píeind.

pionir/o **1** framvörður, vinnuliðsmaður sem leggur slóðir og byggir víggirðingar á vígvelli. **2** landnemi. **3** brautryðjandi, frumherji, forgöngumaður. **-a** brautryðjanda-. **-eco** brautryðjandastarf. **-aro** *her* framvarðasveit, hermanna-sveit sem gerir eins og í **1**. **jun-o** æskuliði kommúnista.

piore/o *læk* graftarkvef, graftarrensli.

pip/o pípa, reykjarpípa. **akvo-o** vatnspípa. **pac-o** friðarpípa. **stumpo-o** krítarpípa.

pipelin/o = oleodukto.

pipet/o *efn* mælipípa, pípetta.

pipi/o *dýr* tittlingur (*Anthus*). **arpa -o** trjátittlingur (*Anthus trivialis*). **herbeja -o** þúfutittlingur (*Anthus pretensis*). **kampa -o** sandtittlingur (*Anthus campestris*).

Pipin/o *per* Pepin (faðir Karls mikla).

pipistrel/o *dýr* dvergleðurblaka (*Pipistrellus*).

pipr/o **1** *gra* pipar. **kojena -o** rauðpipar. **ruĝa -o** = **papriko**. **2** ísmeygileg frásögn. **-a** pipraður; ísmeygilegur. **-i** *áhr* pipra. **-ujo** **1** piparstaukur. **2** = **piprarbedo**. **-arbedo** piparrunni (*Piper*). **-acoj** piparætt (*Piperaceae*).

pips/o *vís* hæsnakvef, hæsnaveiki.

pir/o *gra* pera. **-ujo**, **-arbo** perutré (*Pyrus communis*). **-forma** perulaga, perulagaður. **ter-o** jarðpera.

Piram/o *goð* Pýramos.

piramid/o *hús* *stæ* pýramídi, toppstrendingur. **-a** pýramídalagaður, strýtumyndaður.

piramidalo = **triketrio**.

piramidono *efn* pýramídon, amínófenasón.

pirano/o *efn* pýran.

piranj/o *dýr* píranafiskur (ránfiskur) (*Serrasalmo piraya*).

pirargirit/o silfurglans.

pirat/o **1** sjóræningi, víkingur. **2** þjófur. **-a** **1** sjóræningja-, víkinga-. **2** óleyfilegur. **-i** *áhl* **1** ræna (skip), fara í víking. **2** stela (t.d. ritverki, gefa út án leyfis. **-ado** **1** víkingskapur, sjóræningjastarf, víking, sjórán. **2** ritstuldur, rithnuþl, o.þ.l. **-ino** kvenvíkingur.

Pire/o *ldf* Píreus (höfn Aþenu).

Pirene/oj *ldf* Pýreneafjöll. **-a** Pýrenea-.

piretr/o *bún* pýretrín (skordýraeitur).

pirgeometr/o *veð* jarðgeislunarmælir.

pirheliometr/o *veð* sólargeislunarmælir.

piridil/o *efn* pýridýl.

piridin/o *efn* pýridín.

piridoksin/o *efn* pýridoxín, B6-vítamín.

pirit/o *ste* **1** brennisteinskís, pýrít, járnbrenni-steinn. **2** = **gruzo**.

Pirito/o *goð* *per* Peiriþóos (Lapíþakonungur).

piro/ *vís* (í efna- og eðlisfræðilegum orðasamböndum) eld-, elda-, brenni-.

pirofor/a *efn* eldfimur. **-o** *tæk* eldfimt efni.

pirofosfat/o *efn* pýrófosfat. **-a** **acido** pýrófosfatsýra.

pirog/o *inn* eintrjáníngur (bátur).

pirogajl/o *efn* pýrógallussýra, pýrógallól.

pirokorak/o *dýr* alpakraka, fjallakraka (*Pyrhocorax*) (= **montkorvo**).

piroksen/o *ste* pýroxen.

pirol/o **1** *dýr* dómpápi (*Pyrrhula*). **2** *gra* bjöllu-lilja, klukkublóm, vetrarlilja (íslensk jurt) (*Pyrola*). **3** *efn* pyrrol. **-acoj** vetrarliljuætt (*Pyrolaceae*).

piroluzit/o *ste* brúnsteinn.

piromagnet/a *eðl* hitasegulmagnaður. **-ismo** hitasegulmagn.

pirometr/o *eðl* háhitamælir, eldmælir, eirhitamælir.

Piron/o *per* Pyrrhon (forngrískur heimspekingur). **-ismo** efahyggja.

pirosulfat/o *efn* pýrósulfat. **-a** **acido** pýróbrennisteinssýra.

pirotartrat/o *efn* pýrótartrat.

piroteknik/o *vís* **1** flugeldatækni, flugeldalist. **2** sprengiefnafræði.

piroz/o *læk* brjóstsviði, nábitur.

Pirr/o *per* Pyrrhos (Akkillesarson).

piruet/o *íþr* tásveifla, hringsnúningur á einum fæti. **-i** *áhl* tásveiflast.

pis/i *áhl* míga, pissa. **-ejo** mígildi. **-poto** koppur, næturgagn. **lit-ado** þvaglát.

pist/i *áhr* mylja, steyta. **-ado** staut. **-aĵo** mylsna. **-ilo** stautur. **-ujo** mortél. **-omaŝino** stappmylla. **-omiksi** *áhr* mylja (tvö efni) í duft. **dis-i** *áhr* eyðileggja, yfirbuga, bæla niður.

pistak/o *gra* **1** græn mandla, pistasía, pistasúhneti. **2** grænmöndlutré, pistasútré (*Pistacia*). **vera -o** pistasía.

pistil/o *gra* fræva.

pistol/o **1** skambyssa. **2** sprauta.

piŝt/o *tæk* bulla. **-oringo** stimpilhiringur.

piŝtol/o *inn* pístóla (mynt).

Pitagor/o *per* Pýþagóras. **-ismo** heimspeki Pýþagórasar.

pitang/o *gra* brasilíukirsuber. **-arbo** brasilíukirsuberjatré (*Eugenia uniflora*).

pitĉ/o *tón* tónhæð. **-normo** stillitónn, kammer-tónn.

piteci/o *dýr* saki-ápi (*Pithecia*).

pitek/o *dýr* ápi (*Pithecus*).

pitekantrop/o *stg* apamaður (*Pithecanthropus*).

Piti/o *inn* Pýþó. **-a** Pýþóískur. **la -a** Pýþía.

pitiriaz/o *læk* hreisturkvilli í hörundi, hreisturmygla.

Pitkarna Insul/o *ldf* Pitcairn-eyja.

piton/o *dýr* risaslanga (*Python*).

Piton/o *goð* Pýþon (dreki).

pitoresk/a glæsilegur, fallegur.

Pitsburg/o *ldf* Pittsburg (iðnaðarborg í Bandaríkjunum).

pituit/o *o* kvef.

pituitari/o *lfæ* heiladingull. **hiper-ismo**, **hipo-ismo** *læk* dingulvakaóhóf.

pivot/o *tæk* sigurnagli; svingtappi, þolinmóður. **-a** snúanlegur. **-i** *áhl* snúast um tappa. **-ego** sveifartappi. **-ingo** þéttidós. **-radiko** stólparót.

piz/o *gra* baun, erta (*Pisum*). **ĝardena -o** gulerta (*Pisum sativum*). **bonodor-o** ilmbaunir, ilmertur (*Lathyrus odoratus*). **kampa -o** akurertur (*Pisum arvense*). **-oforma osto** *lfæ* baunarbein. **krak-o** hvellbein.

Piz/o *ldf* Písa (borg á Ítalíu).

pizang/o *gra* banani.

Pizistrat/o *per* Písistratus.

Pjongjang/o *ldf* Pjongjang (höfuðborg Norður-Kóreu).

plac/o **1** torg. **2** skógarrjóður; teigur. **-eto** pallur.

parad-o hersýningartorg.

placeb/o *læk* óvirkt lyf, lyfleysa.

placent/o **1** *lfæ* legkaka, fylgja. **2** *gra* blómbeður. **-a** legköku-, fylgju-. **-uloj** *dýr* fylgjudýr (*Placentalia*).

plaĉ/i *áhl* þóknast, geðjast, falla vel. *ŝi -as al mi* mér líst vel á hana. **-a** þægilegur, þóknanlegur, skemmtilegur, ánægjulegur, viðkunnanlegur. **-o** ánægja, mætur. **-ema**, **-ivola** ástleitinn, smjaðrandi. **laŭ-e** að vild, eftir geðþótta. **mal-i** *áhl* misþóknast, vanþóknast, styggja. **mal-a** ógeðslegur. **mal-o** óánægja, misþóknun, misþótti. **dio-a** guðlegur. **foto-a** sem ljósmyndavél.

Plaĉenz/o *ldf* Piacenza (borg á Ítalíu).

plad/o **1** fat, matarfat. **2** réttur (matar). **-eto** undirskál.

plafon/o **1** loft (í herbergi). **2** *flu* hámarkshæð. **3** *veð* hámark. **-i** *áhr* **1** koma lofti í (herbergi). **2** *flu* ná hámarkshæð.

plag/o *bib* plága. **-i** *áhr* valda mannhruni; refsfa, eyðileggja, plága, kvelja. **-on al ĝi** skrattinn hafi það.

plagiat/o **1** rithvinnska, ritstuldur. **2** stolið rit. **-i** *áhr* stela úr ritum annarra. **-isto** ritþjófur.

plagioklaz/o *ste* plagíóklas.

plagiostom/oj *dýr* þvermunnar (*Plagiostomi*).

plag/o baðströnd (einkum í sólarlöndum).

-okostumo sundbolur, baðföt.

plak/i *áhr* *vís* spónleggja, þekja, húða. **-o**, **-aĵo** þynna, plata (úr málmí eða tré). **fotografa -o** ljósmyndaplata. **kruco-i** *áhr* leggja saman. **kruc(o)-aĵo** krossviður.

plan/o **1** uppdráttur, grunnmynd. **2** ráðagerð, fyrirætlun, áætlun. **3** flötur, svið. **4** *kvi* upptaka (kvikmyndaratriði). **-i** *áhr* gera uppdrátt að (e-u); áforma, ætla. **-ismo** skipulagningarkenning. **-izi** *áhr* skipuleggja. **-izado** skipulag, skipulagning. **antaŭ-o** frumdráttur, uppkast. **laŭ-e** eftir áætlun. **hor-o** stundatafla. **urbo-ismo** borgarskipulag. **voj-o** leið, ferðaáætlun.

pland/o **1** il. **2** sóli. **-a** iljar-, illægur. **-umo** *tæk* **1** sóli. **2** = **planko**. **al-aĵo** innleður (í skóm). **re-umi** *áhr* hálf sóla.

plane/o *flu* vængur (á flugvél). **ĉef-o** vængur.

akvo-o skíði (á flugbát).

planed/o *stj* reikistjarna, pláneta. **-a** reikistjörnu-, plánetu-, sem lýtur að plánetu. **inter-a** (sem er) milli reikistjarna. **-arejo** = **planetario**.

planetari/o *stj* **1** himinvarpi. **2** stjörnuver. **3** sólkerfishermir.

planimetr/o *tæk* uppdráttarmælir, flatarmælir.

planimetri/o *stæ* flatarmálsfræði.

plank/o **1** gólf. **2** gólfefni. **3** botn. **-i** *áhr* leggja gólf í. **argil-o** moldargólf. **krad-o** grindagólf.

plankton/o *líf* svif, svifdýr, svifjurt (*Plankton*), frumáta.

plant/i *áhr* **1** gróðursetja, planta. **2** setja. **-o** *gra* planta, jurt. **-a** jurta-. **la -a** **regno** jurtaríkið. **-ado** gróðursetning, plöntun. **-aĵo**, **-itaĵo** ungt tré, nýgróðursett jurt. **-aro** plöntur gróðursett saman. **-ejo** **1** gróðurreitur, gróðrarstöð, græðireitur. **2** plantekra. **-ido** **1** ung planta. **2** sproti, angi. **-ilo** gróðursetningarteinn. **-isto** plantari; plantekrubóndi. **-ologo** grasafraeðingur. **-anatomio** jurtagerðarfræði. **-fiziologio** plöntulífisfræði, jurtalífisfræði. **-geografio** jurtalandafræði, plöntulandafræði. **-patalogio** plöntumeinafræði. **en-i** *áhr* **1** gróðursetja; innræta. **2** *tæk* flytja. **mal-i** *áhr* grafa upp. **pri-i** *áhr* gera (t.d. garð). gróðursetja í (**per io** = e-ð). **trans-i** *áhr* **1** umplanta. **2** flytja á nýjan stað. **3** flytja inn.

plantag/o *gra* græðisúra (*Plantago*). **-acoj** græðisúruætt (*Plantaginaceae*). **akvo-o** græðisúra (*Alisma plantago-aquatica*) (= **plantagalismo**).

plas/i *áhr* fjárfesta.

plasm/o **1** *lfæ* hvítuvökvi, blóðvökvi. **2** *eðl* plasma. **nukleo-o** *lfe* frymi.

plasmodi/o *dýr* mýrakölduvaldur, samfrum-

ungur (*Plasmodium*).

plast/o *tæk* plast. **-a** plast-. **-eco** plasteðli. **-igi** plasthúða. **-igilo** *efn* plasthúðunarefni.

plasti/o *læk* lýtalækningar. **-a** lýta-. **-a kirurgio** 1 = **plastio**. 2 lýtaskurðaðgerð. **-eco** mótanleiki.

plastik/o mótunarlist, höggmyndalist.

plastr/o *læk* plástur.

plat/a 1 flatur. 2 sléttur. **-o** 1 plata. 2 *lfæ* hella, flaga. 3 skífa. 4 *læk* þynna. 5 *rtæ* forskaut. **-aĵo** 1 *ldf* háslétta. 2 slétt leið. 3 *tæk* spjald. **-eco** flatleiki, sléttleiki. **-eto** smáplata; nafnspjald. **-igi** jafna, slétta. **-umo** *flu* snertiflug. **agordo-o** *útv* bylgyuskali. **cifer-o** klukkuskífa, úrskífa. **fajro-o** arinhella. **fermo-o** *tæk* lok. **hejto-o** suðuhella. **kiras-o** brynplata. **nom-o** nafnskilti, nafnplata. **staci-o** bylgyuskali. **turno-o** *jár* 1 snúningspallur. 2 plötudiskur. **man-o** lófi. **pied-o** il. **-boato** flatbotnaður bátur. **-fiŝo** flatfiskur. **-germana** plattþýskur, lágbýskur. **-germana lingvo** plattþýska, lágbýska. **-pano** flatbrauð, flatkaka. **-ŝtono** = **slabo**. **-vergo** strik. **-vermoj** flatormar.

platale/o *dýr* skeiðstorkur (*Platalea*).

platan/o *gra* platanviður (*Platanus*), hlynur. **-acero** hlynur (*Acer pseudoplatanus*) (= **pseŭdo-platana acero**). **-acoj** platanætt (*Platanaceæ*).

Plata-river/o *ldf* Rio de la Plata (í Suður-Ameríku).

Plata-urbo = **La-Plato**.

platband/o *bún* blómrand, blómabeð, mjór borði meðfram blómabeði.

Plate/o *sag* Platea (borg í Böötíu).

platen/o *efn* hvítagull, platína (*Pt*). **-ato** platínat. **klor-ato** klórplatínat. **klor-ata acido** hexaklórplatínusýra. **-i** *áhr* platínuhúða.

plates/o *dýr* skarkoli (*Pleuronectes platessa*).

platform/o 1 pallur, stétt. 2 vagnpallur. 3 fallbyssupallur. 4 *jár* (brautar)pallur. 5 stefnuskrá (frambjóðanda). 6 *upp* verkvangur.

platin/o *pre* digull, deigla.

platism/o *lfæ* flesjuvöðvi.

Platon/o *per* Platon, Platón (forngrískur heimspekingur). **-a** 1 platónskur. 2 andlegur. 3 teoretískur. **-eca** andlegur. **-ismo** heimspækikenning Platóns. **-isma** platónskur.

plaŭd/i *áhl* gutla, skvampa, busla, skella, níða. **-i** *per la manoj* klappa saman lófunum. **-a** gutlandi, skellandi. **-o**, **-ado** gutl, skvamp, skvetta. **-ego** brim. **-eto** *læk* skvamp. **-igi** sletta. **-iĝi** slettast.

Plaŭt/o *per* Plautus (latneskt leikskáld).

plazi/o *lfe* þroski vefja. **hipo-o** vanþroski vefja. **hiper-o** ofþroski vefja, offjölgun frumna.

pleb/o *sag* alþýða, almúgi, múgur, skríll. **-ano**

almúgamaður.

plebiscit/o *lög* þjóðaratkvæði.

pled/i *áhl* verja (mál). **-o**, **-ado** málsvörn.

-pleg/i *læk* -lömum. **hemi-o** helftarlömum, hálfvista. **para-o** þverlömum, alvista. **oftalmo-o** augnvöðvalömum.

plej *mfr* mest (myndar hástig), *t.d.* **la - granda** sá stærsti. **mal-** minnst. **la mal- granda** sá minnsti. **-e** að mestu, oftast. (einnig notað sem forskeyti með svipaðri merkingu), *t.d.* **urba -aĝulo** elsti maðurinn í bænum. **-amato** kærasti. **la P-potenca** Hinn almáttugi. **la P-potenculo** almáttugur guð. **la P-altulo** Hinn hæsti. **la -sanktejo** hið allraheilagasta.

plejad/o *per* hópur af u.þ.b. sjö listamönnum. **P-oj** *stj* Sjóstirmið, Sjöstjarman (lausþyrping stjarna í Nautínu).

plejd/o *inn* 1 (skoskur) röndóttur dúkur. 2 ullarteppi, ferðateppi.

plejnkant/o Gregorssöngur.

plejstocen/o *jar* ísöld (= **diluvio**).

pleks/o *lfæ* flækja (tauga).

plekt/i *áhr* flétta, bregða, ríða. **-o** flétta, fléttlingur. **-ado** fléttun, það að flétta, það að ríða. **-aĵo** körfugerð, tágasmíði, fastofinn borði; vefur. **ĉirkaŭ-i** *áhr* vefja saman, vinda saman, flétta saman, tvinna. **en-i** *áhr* snúa saman. **inter-i** *áhr* tvinna saman. **inter-o** flækja, vefur. **kun-i** *áhr* flétta saman. **dis-i**, **mal-i** *áhr* rekja upp, rekja sundur. **tra-i** *áhr* blanda saman.

plektr/o *tón* ásláttarnögl. **-i** *áhl* slá með ásláttarnögl.

plen/a 1 fullur. 2 *lög* fullkominn. **-a noto** heilnóta. **-i** *áhl* vera fullur. **-e** fyllilega, algjörlega. **-eco** fylli. **-ega** troðfullur. **-igi** 1 fylla. 2 fullkomna. **-igo**, **-igado** það að fylla, fylling. **-iĝi** fyllast, verða fullur. **-umi** *áhr* framkvæma, uppfylla, efna, halda (heit). **-umo**, **-umado** efnd, uppfylling. **-umiĝi** rætast. **antaŭ-umi** *áhr* framkvæma fyrirfram. **mal-a** tómur, auður. **mal-aĵo** eyða. **mal-igi** tæma. **mal-igo** tæming. **mal-iĝi** tæmast, verða auður. **mal-umi** *áhr* ganga á bak (e-s/e-u), bregðast (e-u). **re-igi** fylla aftur. **-buŝo** munnfylli. **-kreska** fullvaxinn. **-luno** fullt tungl. **-mano** handfylli. **dolor-a**, **doloro-a** kvalafullur. **esprim-a**, **esprimo-a** svipmikill; skýr. **fido-a** fullviss. **forto-a** öflugur, styrkur. **hom-a** fullur. **mov-a** fjörugur. **-a** troðfullur. **ŝton-a** grýttur.

plend/i *áhl* 1 kvarta, kveina. 2 *lög* kæra. **-o** 1 kvörtun, kveinstafir. 2 kæra, kæruefni. **-a** kvartandi. **-anto** ákærandi. **-inda** sorglegur, hörmulegur.

pleonasm/o upptugga, offylling (í orðalagi), of-

mælgj, málalenging.

plesiosaur/o *stg* svaneðla, plesíósárus (*Plesiosaurus*).

plet/o bakki, bollabakki.

pletor/o **1** *læk* blóðríki, blóðgnótt. **2** gnægð.

pleür/o *lfæ* brjósthimna. **-ito** *læk* brjósthimnubólga. **seka -ito** þurr brjósthimnubólga.

pleüronekt/o *dýr* koli (*Pleuronectes*). **-edo** *flyðruætt* (*Pleuronectidae*).

plezur/o ánægja, gaman, skemmtun. **-a** **1** ánægjulegur. **2** skemmti-. **-i** *áhl* hafa gaman, skemmta sér. **-igi** fullnægja, þóknast. **-iĝa** skemmtilegur, unaðslegur. **-iĝi** hafa ánægju (**per, ĉe** = af). **mal-o** óánægja, gremja.

pli/mfr meira (myndar miðstig), *t.d.* **-bone** betur. **ju - ... des -** því meir ... því meir. **mal-** minna. **mal-** **bone** verr, lakar. **-kaj -** meira og meira. **-aŭ mal-, -mal-** meira eða minna. **-ol-unu** nokkrir. **-a** auka-, til viðbótar. **-e** þar að auki, auk þess, ennfremur. (einnig notað sem forskeyti með svipaðri merkingu), *t.d.* **-aĝa** eldri. **-bonigo** bót. **-fortiĝi** styrkjast. **-grandigi** *áhr* stækka. **-multo** meirihluti. **-riĉiĝi** verða ríkari. **-voli** vilja heldur. **-igi** auka.

plik/o *læk* hárfækja (sjúkdómur).

Plini/o *per* Plínus.

plint/o *hús* **1** súlufótur. **2** fótstallur, sökkull.

planko-o gólflisti.

pliocen/o *jar* plíósen.

plis/i *áhr* fella, setja fellingu á. **-o, -aĵo** felling.

plistocen/o *jar* = **plejstoceno**.

plomb/o *vís* tannfylling. **-i** *áhr* fylla (tönn). **-ado** það að fylla (tönn), tannfylling. **-aĵo** tannfylling, tannfyllingarefni.

plonĝi/i *áhl* **1** kafa, stinga sér. **2** *flu* (um flugvél) dýfa, steypast. **-obombardi** kasta sprengjum úr steypiflugvél.

plor/i *áhl* gráta. **-o, -ado** grátur. **-egi** *áhl* hágráta, gráta hart og ofsalega. **-ema** grátgjarn, grátinn. **-eti** *áhl* væla, vola. **ek-i** *áhl* fara að gráta. **pri-i** *áhr* harma. **pri-inda** aumkunarverður, hörmulegur.

plot/o *dýr* skálgi (vatnakarfategund) (*Leuciscus rutilus*).

ploton/o *her* 60 manna (fótgönguliðs)sveit.

ploziv/o *hlj* lokhljóð.

plu/mfr **1** lengur. **2** framar. **-a** frekari. **-e** lengur; fremur, enn fremur, þar að auki. **-en** lengra. **-aĵo** framhald. **-igi** lengja, framlengja.

plug/i *áhr* plægja. **-o, -ado** plægning. **-ebla** plægjandi, yrkjandi. **-ejo** akurlendi. **-ilo** plógur. **-ileto** skófla. **el-i** *áhr* grafa upp. **tra-i** *áhr* fara í gegnum. **neĝ-ilo** snjóplógur.

pluk/i *áhr* **1** nýy reyta, kippa, plokka, tína. **2** *tón*

= **pinĉi, plektri. -ado** tiningur. **pri-i** *áhr* svíkja, hafa af manni fé.

plum/o **1** *dýr* fjöður. **2** fjaðraskúfur. **3** fjaðrapenni. **4** penni. **-a** fiðraður. **-aĵo** fiður. **-aro** fjaðrir. **-eto** **1** dúnfjöður. **2** *gra* hýjungur. **-iĝi** fiðrast. **-ingo** pennaskaft. **-ujo** pennastokkur. **sen-igi** plokka. **fonto-o** lindarpennti, sjálfblekungur.

plumb/o **1** *efn* blý (*Pb*). **2** blýsakka. **-a** úr blýi, blý-, blýgrár. **-i** *áhr* kanna með lóðlínu; búa blýi. **-aĵo** blýinnsigli. **-ato** *efn* plúmbat. **-ero** haglaskot. **-ismo** *læk* blýeitrun. **-isto** pípulagningamaður. **-ito** *efn* plúmbít. **-erco, -okarbonido** *ste* blýgrýti. **-ogriza** *læk* blýgrár. **sondo-o** blýlód, sakka.

plumbago/o **1** *tæk* blý (í blýanti). **2** *gra* blárunni (*Plumbago*). **-acoj** gullintoppuætt (*Plumbaginaceae*).

plumon/o *nýy* dúnteppe, dúnsæng.

plump/a *nýy* þunglamalegur, klaufalegur.

plumul/o *gra* kímbrum (í plöntufóstri).

plur/aj *vís* nokkrir, margir. **-eco** fjöldi. **-ismo** **1** *lög* skoðanafrelsi. **2** *hei* fjölhyggja. **-obla** margfaldur. (einkum notað sem forskeyti með svipaðri merkingu), *t.d.* **-atoma** fjöleinda. **-silaba** fleirkvæður.

plural/o *mfr* fleirtala. **-a** fleirtölu-. **-igi** breyta í fleirtölu.

plus *vís* **1** plús. **2** fyrir ofan frostmark. **-o** afgangur. **-valoro** verðauki.

pluskvamperfekt/o *mfr* þáliðin tíð, þáfortíð.

pluŝ/o flosdúkur, flos, pluss. **-a** flos-, pluss-, með flosáklæði. **-eca** floslíkur, floskenndur.

Plut/o *goð* Plútos (grískur guð auðs).

Plutark/o *per* Plútarkos.

plutokrat/o auðvaldsmaður, auðjöfur. **-io** **1** auðmannaveldi. **2** auðvaldsmenn, auðjöftrar.

Pluton/o **1** *goð* Plútó, Plúton (draugheimadrottinn hjá Grikkjum og Rómverjum). **2** *stj* Plútó (dvergreikistjarna, til 2006 flokkaður sem 9. reikistjarna sólkerfisins). **-a** *jar* glóandi. **-a roko** djúpbjerg.

plutoni/o *efn* plúton, plútóníum, plútoníum (*Pu*). **trans-aj elementoj** frumefni handan plútóns.

pluv/o regn, rigning. **-a** regn-, rigningar-. **-i** *áhl* rigna. **-ego** úrhelli, steypiregn. **-ero** regndropi. **-eto** skúr, úði. **-igi** **1** láta rigna. **2** láta dynja. **-ujo** vatnsgeymir. **-okvanto** regnmagn, úrkoma. **-ometro** regnmælir, úrkomumælir. **pri-i** *áhr* vökva af regni. **nebul-o** úði. **neĝo-o** slydda. **or-o** *gra* gullregn.

pluvi/o *dýr* lóa. **or-o** heiðló, heiðlóa (*Pluvialis apricarius*).

Pluvioz/o *sag* regnmánuður (5. mánuður í alm-

anaki frönsku byltingarinnar, 20. janúar – 18. febrúar).

pneŭ/o *vís* = **pneŭmatiko**.

pneŭm/o *læk* lunga; (óeðlilegt) loft (í líffærum), t.d. **-torako** brjóstholstloft, loftbrjóst. **-peritoneo** loft í kviðarholi.

pneŭmat/a *vís* *eðl* loft-, loftþrýsti-, loftknúinn.

pneŭmatik/o *vís* **1** loftfræði. **2** slanga (á hjóli), hjólbarði, dekk. **-a** **1** loftfræði-; slöngu-. **2** = **pneŭmata**. **vic-o** varadekk.

pneŭmogastr/a *lfæ* = **vaga**.

pneŭmokok/o *læk* taksóttarkokkur. **-ozo** taksótt.

pneŭmon/o *lfæ* (fræðiorð) lunga. **-ito** *læk* lungnabólga. **-ektomio** lunguárnám. **-okoniozo** *læk* lungnaryk, ryklungu. **-ologio** lungnafræði. **-opatio** lungnasjúkdómar.

pneŭmoni/o = **pneŭmonito**.

Pnompén/o *ldf* Phnom Penh (höfuðborg Kambódíu).

po *mfr* (forsetning) hver, í hvern stað, t.d. *ili ricevis - tri pomoj(n)* þeir fengu þrjú epli hver. (einnig notað með töluorðum sem forskeyti), t.d. *oni pagas - kvindek centimojn por dek vortoj de telegramo* eða *oni pagas kvindek centimojn por - dek vortoj*. **-grande** í stórsölu, í heildsölu, í stórum stíl. **-malgrande** í smásölu. **-pece** stykkið, í stykkjum. **-metre** í metratali. **-gute** í dropatali. **-iom** = **iom post iom**. **-granda** heildsölu-. **-malgranda** smásölu-. **-grupa** hóp-.

Po/o = **Pado**.

pob/o skutpallur (á skipi).

poci/o *læk* inntökulyf, inntökueitur.

poĉ/i *áhr* mat sjóða (egg) án skurnar. **-ita ovo** blæjuegg.

Pod/o *ldf* Le Puy (borg í Mið-Frakklandi).

podagr/o *læk* þvagsýrugigt, þvagsýruliðbólga (einkum í tábergslíð stóru táar). **-ulo** maður sem er veikur vegna þvagsýrugigtar.

pod/i **1** pallur, ræðupallur. **2** *hús* pallstúka.

podicip/o *dýr* sefönd, flórgoði (*Podiceps*) (= **grebo**). **-edoj** goðætt (*Podicipedæ*).

podokarp/o *gra* gagnviður (suðrænt sígrænt barrtré) (*Podocarpus*).

poefag/o = **gruntbovo**.

poem/o kvæði, ljóð.

poent/o **1** (í spilum) slagur, vinningur. **2** (í keppni) stig. **-aro** stigatala, stigafjöldi, stigaupphæð. **el-i** *áhr* sigra á stigum.

poet/o skáld, ljóðskáld. **-iko** óðfræði, skáldskaparfræði. **-ino** skáldkona.

poez/o *læk* myndun. **urino-o** þvagmyndun.

ureato-o þvagefnismyndun.

poezi/o **1** kveðskapur, bundið mál. **2** = **poeziaĵo**. **-a** skáldlegur, skálda-; skáldskapar-. **-aĵo** ljóð, kveðskapur. **-eco** skáldleikur. **sen-a** óskáldlegur, hversdagslegur.

pogrom/o fjöldamorð (einkum gyðinga).

pojn/o **1** *lfæ* úlnliður. **2** líning.

pok/a *ská* = **malmulta**.

pokal/o bikar.

poker/o póker (spil). **-vizaĝo** svipbrigðalaust andlit, pókerfés.

poks/o *læk* bóla. **bova -o** kúabóla.

pol/i *áhr* *stæ* meta. **inter-i** *áhr* milligilda, finna milligildi á (e-u). **ekster-i** *áhr* útgilda. **ekster-ado** útgildun.

pol/o *per* Pólverji. **-a** pólskur. **P-io**, **P-ujo**, **P-lando** *ldf* Pólland. **-igi** gera pólskan.

polajr/o *stæ* skauthnit, pólhnit.

polar/a *eðl* skauta-, póla-. **-eco** póllun, skautsókn. **-igi** **1** skauta. **2** = **polarizi**.

polarimetr/o *eðl* pólamælir.

polariz/i *áhr* *eðl* skauta, póla. **-o** skautun.

magneta -o segulskautun. **-ilo** skautunarsía. **magneta rotaci-o** snúningssegulskautun (einnig **rotacia polarizo magneta**).

polaroid/o *ljó* (myndavél sem framkallar strax eftir að mynd hefur verið tekin).

polder/o *bún* sæland (í Hollandi).

poleks/o *lfæ* þumall, þumalfingur.

polemik/o ritdeila. **-a** sem lýtur að ritdeilum, ádeilu-, ritdeilu-. **-i** *áhl* standa í ritdeilum. **-isto** sá sem er óspar á að standa í ritdeilum, ritdeilumaður.

polemoni/o *gra* jakobsstigi (*Polemonium* (*coeruleum*)). **-acoj** jakobsstigaætt (*Polemoniacæ*).

polen/o *gra* frjó. **-i** *áhr* frjóvga. **-ado** frjóvgun. **-ero** frjó, frjókorn. **-ujo**, **-sako** frjópoki.

polent/o *mat* maísgrautur.

poli/ *vís* fjöl-; (í lækisfræði einnig) of mikill, t.d. **-urio** þvagvöxtur, sjúkleg þvagaukning.

poliandri/o *dýr* fjölveri.

poliant/o *gra* skálprós (*Polianthes*).

Polibi/o *per* Pólýbíos.

polic/o lögregla. **-a** lögreglu-. **-ano**, **-isto** lögregluþjónn, lögreglumaður. **-ejo** lögreglustöð. **-estro** lögreglustjóri. **-oficisto** skrifstofumaður á lögreglustöð. **kaŝ-isto** leynilögreglumaður.

poliedr/o = **pluredro**.

polien/o *efn* pólýen.

Polifem/o *god* Pólýfemus.

polifoni/o *tón* fjölröddun, margröddun, pólýfón. **-a** margraddaður.

poligal/o *gra* blávængja (*Polygala*). **-acoj** blávængjuætt (*Polygalaceae*).

poligami/o *dýr* fjölkvæni. **-ulo** fjölkvænismaður.

poliglot/o maður sem er jafnvígur á mörg tungumál, maður sem talar mörg tungumál.

poligon/o 1 *gra* blöðkujurt (*Polygonum*), kornsúra. **2** *gra* bókhveiti (*Fagopyrum sagittatum*). **3** *stæ* marghyrningur. **-a** *hús* marghyrndur. **-acoj** súruætt (*Polygonaceae*).

poligonat/o *gra* salómónsinnsigli (*Polygonum*) (= **Salomonsigelo**).

polihet/oj *dýr* burstaoormar (*Polychæta*).

poliklinik/o *læk* lækningastofa (þar sem sjúklingar eru stundaðir ókeypis).

Polikrat/o *per* Pólýkratos (harðstjóri í Samos).

polikromi/o *vís* marglitun. **-a** marglitaður.

Poliksen/o *god* Polyxena (Príamsdóttir).

polimer/o *efn* fjölliða, fjölefnungur. **-a** fjölliðaður. **-io** fjölliðun.

Polimni/o *god* Pólýhymnía (gyðja hinna helgu lofsöngva hjá Forngríkkjum).

polimorf/a *efn* *stæ* fjölmótaður.

Polinezi/o *ldf* Pólýnesía. **-a** pólýnesískur. **-ano** Pólýnesíumaður, Pólýnesíubúi.

Polinik/o *god* *per* Pólýneikes.

polinom/o *stæ* liðastærð (í algebru). **-a** margliðu-.

polinukle/a *lfæ* **-a** *çelo* fjölkjarnafruma.

polio/ (í læknisfræðilegum orðasamböndum) heilagrána-, mænu-, *t.d.* **-encefalito** heilagránabólga. **-mjelito** mænusótt, mænuveiki, lömunarveiki (= **infana paralizo**).

polip/o 1 *dýr* fjölfætla, polýp. **2** *læk* beræxli, stilkæxli. **-ozo** *læk* stilkæxlasýki, stilkæxlamergð.

polipodi/o *gra* sæturót (*Polypodium*); köldugras (*Polypodium vulgare*). **-acoj** tófugrasaætt (*Polypodiaceae*).

polipor/o *gra* **-acoj** = **porofungoj**.

polipter/o *dýr* bíkir (*Polypterus senegalensis*).

poliptik/o 1 *fag* fjölþætt mynd. **2** *sag* landeignaskrá.

polis/o ábyrgðarskírteini, tryggingarskírteini. **-ulo** (tryggingar)skírteinishafi. **krom-o** tryggingarskírteinisviðbót.

polisindet/o fjöltengdar samhliða setningar.

polistik/o *gra* skjaldburkni (*Polystichum*).

politeism/o *trú* fjölgyði, fjölgyðistrú.

politeist/o *vís* fjölgyðistrúarmaður, fjölgyðismaður.

politeknik/o fjöllistaskóli, verkfræðiskóli.

politik/o *vís* **1** stjórnsmál, pólitík. **2** stjórnar-

stefna, stjórnaraðferð. **-a 1** stjórnsmála-, stjórnsmála-
legur, stjórnfræðilegur. **2** pólitískur. **-a ekonomio**
hagfræði. **-a geografio** pólitísk landafræði. **-i áhl**
tala um stjórnsmál; blanda sér í pólitík. **-isto** stjórn-
smálamaður, pólitíkus.

politur/i *áhr* *tæk* bera gljákvöðu á.

polk/o polki.

polm/o *lfæ* **1** lófi, lúka, gaupn. **2** þverhandar-
breidd. **-a** handar-, lófa-. **-oludo** handknattleikur.

polo/o póló (= **maleopilko**).

polonez/o pólónesa, pólskur dans.

poloni/o *efn* pólóníum, pólon, pólóníum (*Po*).

Poloni/o *per* Pólóníus.

polp/o *dýr* (áttfættur) smokkfiskur (*Polypus*).

Poltav/o *ldf* Poltava (borg í Úkraínu).

poltron/o *nýy* raggeit. **-a** ragur.

poluci/o 1 *læk* sáðfall. **2** *tæk* mengun.

Poluks/o 1 *god* Pólýdevkes, Pollux. **2** *stj* Pollux
(stjarnan β í Tvíburunum).

polur/o gljái; fægilögur. **-i áhr 1** fága, fægja,
pússa. **2** síða, mennta. **ne-ita** ósíðaður. **-ilo** gljá-
áburður, gljái. **mal-i áhr** taka gljáa af.

polus/o *stj* *stæ* *ldf* *eðl* heimskaut, skaut, pól. **-a**
stj heimskauts-, heimskauta-. **-a koordinatsistemo**
pólhnitakerfi. **P-a Stelo** Pólstjarnan (stjarnan α
í Litlabirni). **-eco** *eðl* pólun. **-igi** póla. **çirkaŭ-a**
heimskauta-, sem er um (mest allt) heimskauta-
svæðið. **du-a** tvípólaður, tvískauta. **du-o** *eðl* *raf*
tvískaut, tvípól (= **dipolo**). **kvar-o** tvígáttungur,
fjórþól. **trans-a** yfir heimskautið.

polv/o ryk, duft. **kosma -o** geimryk. **2** mold,
leir. **-a** rykugur, rykfallinn. **-ero** rykkorn, duftkorn.
-eto smáduft. **-igi** mylja. (**dis**)-**igi** verða að dufti.
-ujo sorpspaði. **-ometro** *veð* duftmælir. **sen-igi**
þurrka (ryk) af (e-u). **karbo-o** kolaryk. **seg-o** sag.
or-o gullduft.

pom/o *gra* *god* epli. **la -o de la okulo** auga-
steinninn. **-o de malakordo** þrætuepli (gulleplið
sem Eris varpaði inn í veislusal Peleifs). **gorĝa**
-o *lfæ* barkakýli. **-a** epla-. **-a vino** eplavín. **-ujo**
1 eplakarfa. **2** eplatré. **-acoj** *gra* apaldursætt
(*Pomaceae*). **-arbo** eplatré, apaldur (*Malus*). **-ologo**
ávaxtafræðingur. **-ologio** ávaxtafræði, ávaxtarækt.
adam-o barkakýli. **desert-o** ætiepli. **ter-o** *gra* jarð-
epli, kartafla (*Solanum tuberosum*).

pomad/o pómaði, hörundssmyrsl, hársmyrsl. **-i**
áhr smyrja með pómaði.

pomel/o *tæk* **1** sverðklót. **2** hnakknef. **3** = **grap-
frukto**.

pomer/o íbúi í Pommern. **P-io, P-ujo** *ldf*
Pommern (hérað í Póllandi, fyrrum hluti Prúss-
lands). **-hundo** = **špico**.

pomp/o viðhöfn, dýrðir, íburður. **-a** stórkostlegur, mikilfenglegur, ljómandi, íburðarmikill. **-i áhl** skína, vera ljómandi.

Pompe/o *per* Pompeius.

Pompej/o *vís* Pompei (forn borg á Ítalíu). **-a frá** Pompei.

ponard/o rýtingur. **-i áhr** stinga. **-ego** (riddara)spjót.

Ponci/o *per* Pontíus.

ponĉ/o inn slá, axlaskjól, herðaskjól.

pone/o dýr smáhestur (með langt hár).

pont/o *rtæ efn* **1** brú. **2** bryggja. **3** sig brú, stjórnvallur (= **komandejo**). **4** *lfæ* heilabru. **5** *klæ* buxnaloka. **-eto** *tæk* **1** lítill brú, göngubrú. **2** landgöngubrú. **3** gikkhlíf. **3** stóll (á strengjahljóðfæri). **-isto** brúargerðarmaður. **super-i áhr**, **trans-i áhr** brúa. **aer-o** loftbrú. **baskul-o** vængjabrú. **flos-o** flotbrú. **fosto-o** súlnabru. **lev-o** vindubrú. **mezur-o** *rtæ* mælibru. **pendo-o** hengibrú. **ĝnur-o** kaðalbrú. **val-o** dalbrú.

Pont/o Pontus (fornt konungsríki sunnan Svartahafs). **-Eükseño** Svartahaf (í fornöld).

pontifik/o **1** *sag* (há Rómverjum) prestur. **2** *kaþ* biskup, yfirprestur. **-a** biskups-. **ĉef-o** **1** æðsti prestur. **2** *kaþ* páfi.

Pontin/aj marĉoj *ldf* Pontínusmýrar, Pontínusfen.

ponton/o flothylki.

pop/o grísk-kaþólskur prestur (einkum í slavneskum löndum).

popl/o *gra* ösp (*Populus*).

poplin/o poplín.

poplit/o *lfæ* hnésbót. **-a** hnésbótar-.

popol/o **1** þjóð, lýður. **2** alþýða, almenningur. **3** *bib* heiðingi. **-a** alþjóðar-, almennur, alþýðu-, þjóðar-. **-i áhr** byggja að fólki. **-aĉo** skríll, ruslararlýður, ríll. **-eto** lítill þjóð. **-ismo** *bók* sveitalífsskaldskapur. **sen-igi** eyða að íbúum.

populaci/o *töl* íbúatala, þýði.

popular/a **1** alþýðlegur. **2** vinsæll. **-eco** **1** alþýðleiki. **2** vinsældir. **-igi** **1** gera alþýðlegan; breiða út meðal alþýðu. **2** gera vinsælan. **ne-a** óvinsæll; ókunnur.

por *mfr* **1** (um tilgang, stefnu á o.þ.u.l.) til. **2** fyrir, handa. **3** (með nafnhætti) til þess að; að. **4** (= **rilate al**) vegna. **5** (um komandi tíma) á. **-ĉiam** fyrir fullt og allt. **-poste** seinna. **-antaŭe** aftur fyrir sig. **-eterne** að eilífu. **-tiel diri** svo að segja. **kesto** **-karbo** kassi fyrir kol, kassi undir kol. **-ke** til þess að (með aukasetningu). **por** er einnig notað sem forskeyti í merkingu **1** og **5**, *t.d.* **-vivaĵo** viðurværi. **-ĉiama** eilífur. **-tempa** stundar-, skammvinnur.

por/o **1** *lfæ* svitahola. **2** smáhola. **-a** gljúpur, holóttur. **-eco** gljúpleiki, groppa. **-oplenigilo** spartl.

porcelan/o postulín. **-aĵo** postulínsvörur.

porci/o **1** hluti. **2** skammtur. **-umi áhr** skammta.

porĉ/o = **antaŭpordo**.

pord/o **1** hlið; veggop. **2** hurð; dyr. **3** *lfæ* (líkamsfræði) port. **hepata -o** lifrarport. **-a** **1** dyra-; hlið-. **2** *lfæ* port-. **-ego** **1** hlið; borgarhlið. **2** máttur. **la Plejalta P-ego** (*fornl.*) Tyrkjastjórn. **-eto** hálfhurð. **-isto** dyravörður, húsvörður. **-istejo** dyra- varðarbústaður. **-istino** dyra- varðarfrú, húsvardarfrú. **-oferme** fyrir luktum dyrum. **antaŭ-o** anddyri, fordyri. **ĉef-o** framdyr, aðaldyr. **fenestro-o** glerhurð. **ferdek-o** sig lúkugat. **klap-o** hlemmur, hleri (á lofti eða gólfi). **latis-o** grindahurð. **strat-o** framdyr, götudyd. **sving-o** hverfidyr. **šov-o** rennihurð.

pore/o *gra* púrta, blaðlaukur (*Allium porrum*).

porfir/o *ste sag* dílagrjót. **-izi áhr** *lyf* mylja mjög smátt, steyta.

poriĝ/o *mat* hafragrautur, grjónagrautur.

pork/o dýr *mat* svín (*Sus domesticus*). **sovaĝa -o** = **apro**. **-a** **1** svína-. **2** sóðalegur, óhreinn. **-aĵo** svínakjöt. **-aĵisto** svínakjötssali. **-ejo** svínastía; svínabú. **-ido** grís. **-ino** gylta, sýr. **-isto** svínahirðir. **vir-o** göltur. **mar-o** hnisa. **suĉ-ido** spengrís.

pornograf/o klámritahöfundur. **-io** sorprít, klámrit.

port/i áhr *fja útv* **1** bera. **2** fara með (e-ð). **3** vera í (fötum). **sin -i** svífa. **-ado** það að bera; það að vera í; flutningur. **-aĵo** burður. **-anto efn** undirstaða, undirlag (= **substrato**). **-ebla** flytjanlegur; ferða-; berandi. **-ebla tajpilo** ferðarítvél. **-ebla televid-aparato** ferðasjónvarpstæki. **-iĝi** berast, vera borinn. **-ilo** flutningstæki; börur, sjúkrabörur; fatahengi; geymir. **-isto** burðarmaður. **-opago** flutningsgjald. **al-i áhr** færa, koma með. **dis-i áhr** úthluta, dreifa. **el-i áhr** **1** bera út, færa út, flytja út. **2** þola, bera af. **en-i áhr** skila; flytja inn. **for-i áhr** flytja burt, taka burtu, nema burtu. **kun-i áhr** **1** taka með sér. **2** safna saman. **neel-ebla** óbærilegur, óþolandi. **preter-iĝi** vera borinn framhá. **sub-i áhr** *hús* styðja, bera uppi. **trael-i áhr** þola allt til enda. **trans-i áhr** flytja, flytja til. **trans-o** upphæð flutt áfram.

Port/o (í staðanöfnum) höfn. **-o** Porto (hafnarborg í Portúgal). **-Arturo** Port Arthur (nú Liushun, í Kína). **-Saido** Port Said (hafnarborg í Egyptalandi). **-Venero** Port-Vendres (hafnarbær í Frakklandi).

portal/o **1** *hús* skrauthlið, aðalhlíð. **2** *upp* vefgátt. **-ejo** *upp* vefgáttasetur.

portepe/o sverðfetill.

porter/o dökkbjór.
portik/o *hús hei* súlnagöng (með þaki yfir).
Portland/o *ldf* **1** Portland (borg í Oregon). **2** Portland (borg í Maine). **3** Portland (skagi í Englandi). **-a cemento** portlandsement. **-a etaĝo** portlandlag.
Porto-Rik/o *ldf* Púertó Ríkó. **-a** púertóríkóskur. **-ano** Púertóríkani.
portret/o **1** mynd, andlitsmynd. **2** *bók* mannlýsing. **-i áhr** **1** mála mynd af (e-m). **2** lýsa. **-isto** andlitsmyndamálari. **mem-o** sjálfsmynd. **-ado** andlitsmyndagerðarlist.
portugal/o Portúgali. **-a** portúgalskur. **P-io, P-ujo** *ldf* Portúgal.
portulak/o *gra* fingrablaðka, portulakka (*Portulaca*). **-acoj** grýtuætt (*Portulacaceæ*).
posed/i áhr **1** eiga **2** = **havi**. **-o** eign, það að eiga. **-a mfr** eignar-, eignarlegur. **-a pronomo** eignarfor-nafn (= **posesivo**). **-aĵo** eign, það sem átt er. **-anto** eigandi. **-ema** fengsamur. **-rajto** eignarréttur. **ek-i áhr** taka við. **kun-anto** sameiginlegur eigandi, sameigandi. **sen-igi** svipta (e-n) eign.
posesiv/o *mfr* eignarfor-nafn.
post *mfr* **1** eftir, á eftir. **2** fyrir aftan, bak við.
iom - **iom** smátt og smátt, við og við. **de** -, **de**-síðan. **-kiam** eftir að. **-a** seinni. **-e** seinna, á eftir, svo. **-en** aftur á bak. **-o** **1** afturhluti; bakflötur. **2** afturhlið. **-aĵo** **1** afturhluti. **2** bakhluti, botn, rass, bossi, sitjandi. **-eniĝi** = **retropaŝi**. **-eulo** eftirkomandi. **-iĝi** dragast aftur úr. **-iĝanto** drollari. **-umo** afturhluti (byssu). **Post** er einnig notað sem forskeyti, *t.d.* **-kolero** illgirn, hefnigirn. **-kuri** *áhr* elta. **-remilo** afturár. **-signo** spor; verksummerki. **-sopiro** söknuður, eftirsjá. **-restaĵo** leifar.
postament/o = **pedestalo**.
posten/o **1** varðstaða, varðstöð. **2** staða. **-i áhl** vera á verði. **-igi** setja (vörð), skipa (vörð).
postiĉ/o tilbúinn hlutur, falsaður hlutur. **-a** falsaður, tilbúinn.
postiljon/o **1** póstsveinn. **2** ekill, póstekill.
postpozici/o *mfr* eftirsetning.
postul/i áhr **1** krefjast. **2** heimta. **-o** **1** krafa. **2** þörf, heimting. **3** *hag* eftirspurn, krafa. **-adi áhr** spyrja eftir, krefjast. **-ado** eftirspurn, krafa. **-ateco** eftirspurn. **-ema** kröfuharður; heimtufrekur. **de-i áhr** krefja. **kontraŭ-o** lög gagnkrafa. **ne-ema** eftirlátur, mildur, vægur, vorkunnlátur. **re-i áhr** heimta aftur.
postulat/o *hei* frumhæfing, staðhæfing. **-i áhr** frumhæfa, staðhæfa.
poŝ/o **1** vasi. **2** *íþr* (á knattborði) vasi, poki. **3** *jar* pyttur, gat. **4** *her* hópur. **5** budda. **rezista**

-o einangraður viðnámsþópur. **-a** örlítil; vasa-, vasabrots-. **-a tranĉilo** vasahnífur. **-besto** pokadýr. **el-igi** barga út, greiða. **en-igi** stinga í vasa sinn.

poŝt/o *sag* póstur, póstvagn. **-a** póst-. **-e** með miklum hraða, á fleygiferð. **-i áhr** setja í póstinn, láta í póst, póstleggja. **-aĵo** póstur (e-ð sent með póstpjónustu). **-estro** *sag* póstmeistari. **-isto** póstur, póstpjónn, bréfberi. **-kesto** póstkassi. **-marko** frímerki. **-oficejo** póstur, pósthús, póststofa. **-repage** með póstkröfu. **-restante** með biðpósti, verður sótt. **Universala -unuiĝo** Alþjóðapóstambandið. **aer-e** flugleiðis. **rapid-e** með hraðpósti.

pot/o pottur, ker, krukka, brúsi. **-aĵo** leirker. **-aro** pottar og pönnur. **-isto** leirkerasmiður. **-krevintaĵo**, **-peco** leirkerabrot. **en-igi** setja í pott. **akvo-o** vatnskanna. **flor-o** blómappottur. **kuir-o** suðupottur. **miks-o** **1** hrærigrautur. **2** syrpa. **pis-o** koppur, næturgagn. **plen-o** pottur (af e-u). **ter-o** leirker. **viando-o** suðupottur.

potas/o *efn* pottaska. **kaŭstika -o** brennikalí.

potenc/o **1** *stæ* veldi, vald. **2** magn, afl. **3** máttur; áhrif. **-a** **1** máttugur. **2** voldugur. **3** öflugur; sterkur. **-i áhr** **1** ráða yfir, drottna yfir. **2** *stæ* setja veldisvísi við. **-ado** yfirdrottun, yfirráð. **-ato** *stæ* veldistala. **-iĝi** verða máttugur, verða voldugur. **-ulo** valdhafi, drottari, pótintáti. **Plej-a** almáttugur. **sen-a** óstyrkur, vanmáttugur, máttlaus, afllaus.

potencial/o **1** *eðl* = **tensio**, **tensifalo**. **2** megin, megn. **magneta -o** segulmætti. **norma -o** elektrokemia staðalrafefnamætti. **-a** *hei* hugsanlegur.

potenciometr/o *eðl* *rtæ* kraftmælir.

potentil/o *gra* mura (*Potentilla*).

potern/o *hús* bakdyr; bakhlið (á kastala).

Pott/o *per* Pott.

poŭp/o = **pobo**.

pov/i áhr **1** geta, megn. **2** mega. **-o** **1** geta, hæfileiki. **2** *tæk eðl vél ljó* afl, orka. **3** vald. **-ado** geta. **ne-ado** vanmáttur; getuleysi, hæfileikaskortur. **-umo** afl; orka. **ĉio-a** almáttugur. **sen-a** getulaus, máttlaus, afllaus, vanfær. **aĉet-o** kaupmáttur. **ĉeval-o** *eðl* hestafl. **sci-i, -osci** *áhr* kunna. **ne -i ne** geta ekki látið vera.

povr/a *ská* aumkunarverður, aumlegur, aumingjalegur. **-ulo** aumingi.

poz/i áhl **1** setja sig í stellingar, stilla sér upp. **2** þykjast vera. **-o** stelling. **-ejo** upptökusvæði, sviðsmynd. **-ema** tilgerðarlegur. **-isto** fyrirmynd.

pozici/o **1** *her* lega staðar. **2** *ská* staða. **3** *hlj* stelling. **-a** *læk* stöðu-. **ŝlosil-o** *her* áhrifamikil staða, lykilstaða.

Pozidon/o *goð* Póseidon.

pozitiv/a *stæ rtæ eðl stj 1* jákvæður. **2** raunverulegur. **3** pósitoífur. **4** frumstigs-. **5** *ljó* litréttur. **-o 1** *mfr* frumstig. **2** *ljó* litrétt mynd. **-ismo** *hei* pósitoífsismi, raunspeki, raunhyggja. **-isto** raunspekingur, raunhyggjumaður.

poziton/o *eðl* jáeind, jákvæð rafeind, pósitoína.

pra/ *mfr* forn-, frum-. **-avo** langafi. **-avino** langamma. **-nevo** sonur bróðursonar, sonur systursonar. **-nepo** sonarbarnabarn, niðji. **-patro** forfaðir. **-filo** afkomandi, niðji. **-arbaro** frumskógur. **P-eksplodo** *stj* Miklihvellur. **-historio** fornaldarsaga. **-homo** fornmaður. **-tempo** fyrri dagar. **-tipo** frummynd. **-a** forsögulegur, frumlegur. **-ulo** frummaður; ættfaðir.

Prag/o *ldf* Prag (höfuðborg Tékklands). **-a** frá Prag, í Prag. **-ano** Pragbúi.

pragmat/a *hei* röklegur. **-ismo** notahyggja.

Prah/a = **Prago**.

prajm/o *her* hvellhetta. **-i** *áhr* leggja hvellhettu á.

prakrit/o *vís* prakrít.

Praksitel/o *per* Praxíteles.

praktik/o *umf 1* framkvæmd, iðkun, verk, starf. **2** raunveruleiki, reynd. **3** siglingaleyfi, brottfararleyfi (skips). **-a 1** framkvæmdar-. **2** raunverulegur. **3** hentugur, haganlegur. **4** hagsýnn, hagsvirkur, praktískur. **-i** *áhr 1* framkvæma, gera. **2** starfa, starfa að. **-anta kuracisto** lækni með lækningastofu. **-i kiel kuracisto** hafa lækningastofu. **-ado** starfsemi; starfsreynsla. **-eco** framkvæmileiki. **-emo** gagnsemi, hagsýni. **-isto** starfandi lækni; starfandi lögmaður. **ne-a** óframkvæmlegur, óviðráðanlegur.

pralin/o *mat* mandla brennd í sykri, konfektmoli.

pram/o prammi, ferja. **-i** *áhr* ferja. **-isto** ferjumaður. **-sipo** ferja (stór).

pranc/i *áhl nýy 1* prjóna (um hest). **2** ganga reigingslega; láta reigingslega.

prav/a 1 sem hefur rétt fyrir sér, sem fer með rétt mál. **2** réttur. **-e** réttlætlanlega. **-o** réttleiki, ráðvendni. **-i** *áhl* hafa rétt fyrir sér, fara með rétt mál. **-eco** réttleiki. **-igi** réttlæta, gera sannan, sanna. **-igi** reynast sannur; verða réttlættur. **-iĝo** réttlætling. **mal-a 1** rangur. **2** óréttlátur; óverjandi. **mal-i** *áhl* hafa rangt fyrir sér, skjátlást. **sen-e** óréttlætlanlega.

Pravaz/o *vís* **-a** injektílo sprauta.

praze/o *vís* (í samsettum orðum) fjóluþlár.

praeodim/o *efn* praeodýmíum, praeodým (Pr).

pre/ *efn* bók (forskeyti notað í vísindaorðum) for-, áður, fyrir, á undan, t.d. *jar* **-glacia** fyrir ís-

öld. *sag* **-ekzila** fyrir herleiðinguna (til Babýlóníu). *hei* **-sciencia** forvísindalegur. *læk* **-diabeta** á undan sykursýki. **-kancera** á undan krabbameini.

prebend/o *kap* prestsmata.

precedenc/o = **precedento**.

precedent/o fordæmi.

precept/o *nýy* boðorð.

precesi/o 1 *eðl stj* pólvelta, möndulvelta. **2** *stj* framsókn (vorpunktsins).

precioz/a *bók* tilgerðarlegur. **la Mokindaj P-ulinnoj** (leikrit eftir Molière), Broddlóurnar.

precip/e einkum, aðallega. **-a** höfuð-, aðal-.

precipit/i *áhr efn* falla út. **-ajo 1** *efn* útfall. **2** *veð* úrkoma. **-iĝi** setjast á botninn, botnfalla, falla út.

preciz/a nákvæmur, nákvæmlegur. **-e** nákvæmlega. **-eco** nákvæmni. **-ema** smásmugulegur. **-igi** takmarka, skýrgreina, skilgreina, nefna sérstaklega. **mal-a** óákveðinn, óljós.

pred/o *ská* bráð; herfang. **-i** *áhr* ræna; taka sem bráð.

predik/i *áhr áhl* prédika. **-o** prédikun, stólræða.

la P-o sur la monto Fjallræðan. **P-anto** Prédikarinn. **-isto** prédikari, kennimaður.

predikat/o *mfr* umsögn.

predikativ/o *mfr* sagnfylling.

predikt/a *mfr* samsett (tíð) með lýsingarhætti framtíðar.

predispozici/i *áhr læk* hneigja til. **-o** tilhneiging, eðlishneigð; móttækileiki.

prefac/o *nýy* formáli.

prefekt/o amtmaður, fylkisstjóri. **-ejo** amtmanntsetur. **-ujo** amt. **sub-o** varaamtmaður, varafylkisstjóri.

prefer/i *áhr* vilja heldur, taka fram yfir. **-o** framfyrirtekning, val. **-a** forgangs-. **-e** heldur. **-inda** ákjósanlegri, æskilegri. *Ath.* með nafnorðum er **al** notað eftir **preferi**, en með nafnháttum **ol**, t.d. *mi preferas loĝi en urbo ol esti en la kamparo; mi preferas la urbon al la kamparo* ég vil heldur vera í borg en sveit.

prefiks/o *mfr* forskeyti. **-a** forskeytis-, forskeyta-. **-i** *áhr* skeyta framan við, setja framan við. **-oido** forskeyti sem nota má sem stofn.

preg/i *áhr tæk* pressa, fergja (málm). **-ado** málmpressun, ferging.

preg/i *áhl* biðja (til guðs). **-o** bæn. **-a** bænar-. **-adi** *áhl* biðja oft. **-ado** bænir, trúariðkanir. **-aro** bænasafn, bænabók. **-ejo** kirkja, bænhus. **-ocambro** bænhus, kapella, bænasalur. **-rado** bæn-hjól. **hor-oj** (bæna)tíðir. **Sinjor-o** drottinlega bæn-in. **tablo-o** borðbæn.

prelat/o *kap* hefðarklerkur, preláti.
preleg/o fyrirlestur, erindi. **-i** *áhl* flytja fyrirlestur, flytja erindi, flytja ræðu.

prelud/o *vís* forleikur, forspil, prelúdía.

prem/i *áhr* **1** þrýsta, þrýsta að. **2** kreista, pressa, fergja, þjappa. **3** *her bib* kúga, neyða, bæla niður. **4** beygja niður. **-i la dentojn** bíta á jaxlinn. **-i la lipojn** klemma saman varirnar. **-i al iu la manon** heilsa e-m með handabandi. **-o 1** *eðl* þrýstingur. **2** þvingun. **3** kúgun; ánaud. **-a, -anta** þjáandi, þjakandi. **-e** harðstjórnarlega. **-ado 1** þvingun; kúgun. **2** þrýstingur. **-aĵo** tafla. **-anto** kúgari. **-ateco** hryggð; þrýsting; ofþjöppun. **-egi** *áhr* þjappa saman, troða, kremja, yfirbuga. **-iĝi** yfirbugast. **-ilo 1** fatapressa. **2** ávaxtapressa. **-maŝino** þrýstítæki, pressa. **al-i** *áhr* spenna. **al-i al la koro** faðma. **al-iĝi** halda sér fast (**al** = við). **ĉirkaŭ-i** *áhr* læk faðma að sér, þrýsta að sér, taka utan um. **ĉirkaŭ-ita hernio** kviðslit í sjálfheldu. **dis-i** *áhr* merja, kreista. **ek-o** ýting, hrinding. **el-i** *áhr* **1** kúga (**el** = af). **2** pressa (vökva) (**el** = úr). **el-o** úþrýsting; útkreisting. **el-o de la fetu** útkreisting fylgju. **en-i** *áhr* ýta inn, þrýsta inn. **for-i** *áhr* neita, hafna. **kontraŭ-i** *áhr* standast; veita viðnám. **kontraŭ-o** mótstöðuafli. **kun-i** *áhr* **1** kreppa. **2** *eðl* þjappa saman. **kun-ilo** þjappa. **sub-i** *áhr* bæla niður. **super-o** þrýstingur meiri en loftþrýstingur, yfirþrýstingur. **tra-i** *áhr* sía. **tra-ilo** sía. **buton-a** þrýstihnavps-. **kor-a** hryggjandi. **kor-o** þunglyndi, geðlægð. **man-o** handaband. **paper-ilo** bréfastressa. **piet-i** *áhr* troða undir fótum, troða, troða niður. **rul-i** *áhr* fletja; slétta með valtara. **rul-ilo 1** kökukefli. **2** valtari. **vin-ejo** vínpressa.

premi/o **1** verðlaun. **2** vinningur. **-i** *áhr* verðlauna. **-ita** verðlauna-. **-ito** verðlaunahafi.

premier/o *nýy fag fél* **1** frumsýning. **2** forsætisráðherra.

premis/o forsenda. **-i** *áhr* setja fram sem forsendu.

premium/o *ver* iðgjald. **-a** iðgjalds-.

premolar/o *lfæ* forjaxl.

pren/i *áhr* **1** taka, fara með (e-ð). **2** þiggja. **3** vinna, leggja undir sig, hernema, hertaka. **4** fá. **5** taka á leigu. **6** bregðast við (e-u). **7** telja (**por** = að). **-o 1** taka. **2** fang; veiði. **3** slagur (í spilum). **-ilo** töng, naglbítur. **-ipova** grip-, sem getur gripið. **al-i** *áhr* taka að sér, fá. **ĉirkaŭ-i** *áhr* faðma. **de-i** *áhr* **1** taka af, taka burt. **2** draga frá. **ek-i** *áhr* þrifa (í). **el-i** *áhr* taka úr, draga úr. **en-i** *áhr* *efn* hleypta inn; rúma; taka inn. **for-i** *áhr* taka, taka burt, bera burtu. **kun-i** *áhr* taka með sér. **re-i** *áhr* taka aftur; afturkalla. **trans-i** *áhr* taka við. **akvo-ejo** vatnsstæða. **fajro-ilo** eldtöng. **krisol-ilo** *efn* digulstöng. **parto-i** *áhr*

áhl taka þátt (í) (**-n** eða **en -o**). **pinĉ-ilo** naglbítur. **posed-i** *áhr* eignast; taka eignarnámi. **son-ilo** *rtæ* tónhöfuð. **ŝraŭb-ilo** = **sraŭbtenilo**. **venko-i** *áhr* vinna (með bardaga).

prepar/i *áhr* undirbúa, búa, tilreiða, reiða. **esti -ita** búast við. **sin -i** undirbúa sig. **-o** undirbúningur, viðbúnaður. **-a** undirbúnings-. **-aĵo** meðal. **-iĝi** búa sig (**al/por** = undir). **sen-a** óundirbúinn, óviðbúinn. **sen-a tradukado de teksto** þýðing ólesins texta.

prepost/o 1 *kap* yfirprestur. **2** prófastur, dómprófastur. **-ejo** prófastssetur.

prepozici/o *mfr* forsetning.

prepozitiv/o *mfr* forsetningarfall.

prepuci/o *lfæ bib* yfirhúð (getnaðarlims), forhúð. **-ulo** óumskorinn maður.

preri/o *ldf* (gras)slétta (í Norður-Ameríku). **-lupo** sléttuúlfur.

Prerial/o *sag* engjamánuður (9. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 20. maí – 19. júní).

prerogativ/o forréttindi, forgangsréttur.

pres/i *áhr* prenta. **-o** prent. **-a** prentunar-; prent-. **-a litero** prentbókstafur. **-ado** prentun. **-aĵo** prentað mál. **-ejo** prentsmiðja. **-igi** prenta, láta prenta. **-ilo fja** rittæki, prentari, ritsímataeki. **-isto** prentari. **-arto** prentlist. **-maŝino** prentvél. **rotacia -maŝino** hverfipressa. **-eraro** prentvilla. **-provaĵo** próförk. **de-o** sérprent. **en-i** *áhr* setja (e-ð í blað). **mis-i** *áhr* prenta skakkt. **re-i** *áhr* endurprenta. **re-o** endurprentun. **tele-ilo** fjarriti. **plat-o** offsetprentun (= **ofsetpreso**).

presbiop/a *læk* ellifjarsýnn. **-eco** ellifjarsýni.

presbit/o *dýr* api (*Presbytis*).

presbiter/o 1 *kap* prestur. **2** öldungur, safnaðaröldungur.

presbiterian/o öldungur, meðlimur öldungakirkju. **-ismo** öldungakirkjan.

preskaŭ *mfr* næstum; nærri því. **-a** nokkurn veginn nákvæmur.

preskrib/i *áhr* **1** fyrirskrifa, fyrirskipa. **2** *læk* tiltaka (lyf handa sjúklingi). **-o 1** fyrirskipun. **2** lyfseðill.

preskript/o *lög* fyrning (skulda o.þ.u.l.). **-iĝi** fyrnast. **akir-o** = **uzukapo**.

prestidigit/i *áhl* galdra. **-ado** sjónhverfingar. **-isto** sjónhverfingamaður.

prestíĝ/o álit, gildi, virðing (vegna máttar eða glæsileika).

presuriz/i *áhr* *vís* loftþrýsta (farþegaklefa).

pret/a reiðubúinn, tilbúinn, búinn. **-e** fyrir fram, fyrir, tilbúinn. **-eco 1** skjótleiki, fúsleiki. **2** það að vera viðbúinn. **-igi** búa til. **-igado** tilbúningur, und-

irbúningur. **servo-a** vinveittur, greiðvikinn; eftirlátur.

pretekst/o yfirskin, átylla. **-i** áhr tilgreina, bera fyrir sig. **-e ke, kun la -o ke** vegna þess að.

pretend/i áhr **1** krefjast, kalla eftir. **2** þykjast vera með. **-o** krafa, tilkall, heimting.

preter *mfr* fram hjá. **-e** fram hjá. **-atenti** áhr sjást yfir, taka ekki eftir. **-iri** áhl fara fram hjá, ganga fram hjá. **-kuri** áhl hlaupa fram hjá. **-lasi** áhr fyrirgefa; gefa engan gaum að. **-pasi** áhr ganga fram hjá; fyrirliða. **-šoviĝi** renna fram hjá, líða hjá. **-vidi** áhr yfirsjást; vanrækja. **-vole** gegn vilja sín-um.

preterici/o *mfr* það að vekja athygli á e-u sem menn segjast vilja leiða hjá sér.

preterit/o *mfr* þátíð (sagna).

pretor/o *inn* (í Róm í fornöld) dómstjóri. **-eco** dómstjórn. **-ejo** aðsetur dómstjóra.

pretori/o = pretorejo.

Pretori/o *ldf* Pretoría (höfuðborg Suður-Afríku).

prevent/i áhr *læk* hindra, fyrirbyggja. **-a** fyrirbyggjandi. **-ilo** fyrirbygging; getnaðarvörn.

preventori/o *læk* heilsuverndarstöð, heilsuhæli (einkum gegn berklaveiki).

prez/o verð. **-aro** verðskrá, verðlisti. **-oinda, -inda** (sem er) á sannvirði. **-indico** verðlagsvísitala. **ĉia-e** hvað sem það kostar, fyrir alla muni. **sen-a** ómetanlegur, ómetandi. **fiks-e** við föstu verði. **vetur-o** fargjald.

prezenc/o *mfr* nútíð (sagna).

prezent/i áhr **1** bjóða. **2** kynna, tilkynna. **3** sýna. **4** vera (e-u) bundinn. **-o** sýning, lýsing. **-ado** **1** réttning. **2** sýning. **3** kynning. **-iĝi** *læk* **1** koma, koma fram. **2** berast að. **-iĝo** **1** aðburður (barns í fæðingu). **2** sýning. **mis-i** áhr segja rangt frá, rangfæra. **re-i** sjá **reprezenti**. Í *merkingunni* sýna aftur *er æskilegt að nota prezenti ree eða prezenti denove*.

prezervi/i = konservi 1.

prezid/i áhl vera forseti, stýra (fundi o.þ.u.l.). *Ath.* að þessi sögn er áhrifslaus og er notuð með forsetningunum **en** eða **super**. **-ado** forsæti, stjórn. **-anto** **1** fundarstjóri; forseti. **2** formaður. **3** forseti (lýðveldis). **-anteco** forseti, forsetaembætti. **vic-anto** varaforseti.

prezident/o *lög* forseti (lýðveldis) (= **prezidanto** **3**). **-ejo** forsetabústaður. **-edzino** forsetafrú.

prezidi/o *lög* formennska.

pri *mfr* um, viðvíkjandi. **-fajfi** áhr flauta (e-n) niður, pípa niður. **-falĉi** áhr slá (t.d. tún). **-frapi** áhr úthúða. **-friponi** áhr narra, svíkja, gabba. **-juĝi** áhr

gagnrýna, dæma um. **-ĵeti per ŝtonoj** áhr grýta. **-ĵuri** áhr helga. **-kalkuli** áhr **1** telja, taka manntal (e-s). **2** sjá fyrir. **fari -kalkulon de** reikna frá. **-kanti** áhr syngja um. **-konstrui** áhr reisa; reisa byggingar á. **-krii** áhr bjóða til sölu (á götum úti). **-labori** áhr fága. **-lumi** áhr lýsa. **-manĝi** áhr rótnaga. **pri-i** áhr vera að hugsa um. **-paroli** áhr ræða um. **-pensi** áhr athuga, íhuga. **-planti** áhr gróðursetja jurtir í. **-plori** áhr harma. **-rabi** áhr ræna. **-respondi** áhr bera ábyrgð á (e-u). **-rigardi** áhr líta eftir, sjá um. **-semi** áhr sá (í akur). **-serĉi** áhr leita á (e-m). **-silenti** áhr þegja um. **-skribi** áhr lýsa. **-ŝteli** áhr stela frá. **-tondi** áhr sníða greinar af (e-u). **-trakti** áhr fjalla um. **-tranĉi** áhr sníða. **-verŝi** áhr vökva, stökkva vatni á.

Priam/o *bók* Príamus (konungur í Tróju).

Priapo/o *goð* Príapos (goð frjósemðar og garða). **-a** Príaposar. **-ismo** *læk* sístaða reðurs, reður-spenna.

prikli/i áhr umplanta, gróðursetja.

prim/o **1** *stæ* frumtala. **2** *kaþ* prími.

primadon/o aðalsöngkona (í óperu), príma-donna.

primar/a **1** *vís efn rtæ* fyrsta flokks. **2** frum-, upphaflegur. **3** *jar* fornlífs-. **4** aðal-, megin-.

primas/o *kaþ* yfirbiskup, aðal(erki)biskup (e-s lands).

primat/o *dýr* fremdardýr, prímati (apar og menn) (*Primates*).

primaver/o *ská* vor.

primic/oj *trú* frumgróði.

primitiv/a **1** *dýr gra* upprunalegur, frumstæður, frumrænn. **2** ófullkominn. **-uloj** *fağ* frumstæðingar.

primol/o *gra* maríulykill (*Primula*). **-acoj** maríulyklaett (*Primulaceæ*).

primus/o prímus.

princ/o *kri* **bók** **1** prins. **2** fursti. **3** höfðingi; kóngur. **-a** höfðinglegur. **-eco** *kri* furstatign, fursta-dæmi. **-edzino** prinsessa, furstynja. **-ino** prinsessa. **-ujo, -olando** furstadæmi. **-oedzo** prins (eiginmaður drottningar), drottningarmaður). **kron-o** ríkiserfingi, ríkisarfi, krónprins. **sango-o** meðlimur hinnar ríkjandi konungsættar, konungssonur.

princip/o **1** undirstaða, frumatriði. **2** meginregla, regla. **3** lífsregla. **-a** **1** undirstöðu-. **2** sem snertir meginreglu. **-a interkonsento** ákvörðun um stefnu. **-e** yfirleitt, í aðalatriðum; í orði (sbr. **efekti-ve** í verki).

printemp/o vor. **-a** vor-. **-e** um vorið.

prior/o príor. **-eco** príorsembætti. **-ino** príorinna. **-ejo** príorsklaustur.

prioritat/o *nýy* forgangsréttur.

prisek/o einkageiri (í alþýðulýðveldum).

prism/o 1 *stæ* strendingur, jafnstrendingur, prisma. 2 *ljó* kristallsdropi.

prist/o *dýr* sagskata (*Pristis*) (= **segilfišo**).

privat/a 1 einka-, einkalegur, einstakra manna. 2 embættislaus, óbreyttur. **-e** einslega, í kyrrþey. **-eco** 1 einvera, einrúm. 2 leynd, launung. **-ulo** óbreyttur maður, óbreyttur borgari.

privilegi/o forréttindi, séraréttindi. **-a** forgangs-, forréttinda-, séraréttinda-. **-i** *áhr* veita (e-m) forréttindi, veita (e-m) einkaréttindi, veita (e-m) séraréttindi. **-ulo** maður sem nýtur forréttinda.

prizon/o *lög* fangelsi, þrúsur. **-a** fangelsis-. **en-igi** setja í varðhald, fangelsa.

pro *mfr* 1 vegna. 2 fyrir, í staðinn fyrir. **-tio ke** vegna þess að. **Pro** er einkum notað sem forskeyti, *t.d.* **-batalanto** forvígismaður. **-kulpa ofero**, **-peka ofero** syndaförn, sektarlamb. **-peka kapro** syndaförnarahafur. **-malĉastaj donacoj** saurlífisgjafir. **-parolanto** formælandi, málsvari. **-peti** *áhr* biðja (e-n) fyrir.

probabl/a líklegur, sennilegur. **-e** líklega, sennilega. **-o** *töl* líkindi. **-eco** líkindi, líkur. **-odenso töl** líkindaþéttleiki. **-okalkulo** *stæ* líkindareikningur.

problem/o úrlausnarefni, viðfangsefni, þraut, gáta; vandamál. **-a** vafasamur, efasamur, vafa-.

proced/i *áhl* fara að (svo eða svo). **-o** 1 aðferð. 2 = **proceso** 2.

procedur/o verklagsregla, gangur (máls), réttargangur, málarekstur. **-i** *áhl* fara í mál (**kontraŭ** = við). **-isto** málarekstrarmaður.

procelari/o *dýr* stormfugl, fýlungur (*Procellaria*). **-edoj** fýlungaætt (*Procellariidae*). **-oformaj** stormfuglar (*Procellariiformes*) (= **ventbirdoj**).

procent/o 1 prósent, hundradshluti. 2 vextir; prósentutala. 3 prósent. **-ego** 1 há prósent. 2 okur.

proces/o 1 málaferli. 2 *lfæ* ferli. 3 hyrna, tindur, garður, nöf. **-i** *áhl* deila (**kontraŭ** = við), fara í mál (**kontraŭ** = við). **-ema** þrætugjarn.

procesi/o *kaþ* skrudganga, prósessía. **-a** skrudgöngu-. **iri** **-e** fara í skrudgöngu.

procez/o = **proceso** 2.

procion/o *dýr* þvottabjörn (*Procyon*). (= **lavurso**). **-edoj** hálfbjarnaætt (*Procyonidae*).

Procion/o *stj* Prókýon (stjarnan α í Litlahundi).

prod/o *nýy sag* stórriddari. **-aĵo** glæsibragur, riddaraverk.

prodig/i *áhr ská* gefa örlátlega.

prodrom/o *læk* undanfaraeinkenni.

produkt/i *áhr* framleiða, gera, búa til. **-o** afurð, verk. **-ado** framleiðsla. **-ejo** framleiðslustaður. **-ema** framleiðandi, frjósamur, afkastamikill. **-isto**

framleiðandi. **-iva** framleiðslumikill, frjósamur, nytsamur. **-iveco** framleiðni. **krom-o** aukaafurð. **kun-ado** sameiginleg framleiðsla. **re-i** *áhr* 1 framleiða á ný. 2 *dýr gar* æxla, ala. 3 endurprenta, fjölfalda, fjölríta, ljósrita. **re-ado** 1 ræktun; æxlun. 2 endurprentun, eftirprentun, fjölrítun, ljósritun. **re-anto** *dýr* kynbótaskepna. **re-igi** *dýr gra* æxlast, auka kyn sitt. **sub-ado** vanframleiðsla. **super-ado** offramleiðsla. **ter-aĵoj** ávextir jarðarinnar.

produktor/o kvikmyndaframleiðandi.

produkt/o *stæ* margfeldi.

profan/o leikmaður. **-a** óheilagur, vanheilagur. **-i** *áhr* vanhelga, saurga, flekka. **-ado** vanhelgun, saurgun, flekkun. **-anto** sá sem vanhelgar, vanhelgari.

profesi/o atvinna, iðn, starf. **-a** atvinnu-; iðn-. **-i** *áhl* vera (e-ð) að ævistarfi. **-isto**, **-ulo** atvinnumaður.

profesor/o háskólakennari, prófessor. **-a** kennara-, prófessors-. **-eco** prófessorsembætti.

profet/o spámaður. **-a** spámanns-, spámannlegur, spádómslegur, spádóms-. **-i** *áhl* spá. **-ino** spákona. **-aĵo** spádómur, spásögn. **-ismo** spádómsgáfa.

profil/o 1 hliðarsvipur, vangaþvippur. 2 *tæk* þverskurðarmynd, þverskurður, snið. **-a**, **-e** í hliðarmynd; í þverskurði. **-i** *áhr* sýna í hliðarmynd, teikna í hliðarmynd; sýna í þverskurði, teikna í þverskurði, teikna snið af (e-u). **-igi** skaga fram. **-aĵo** hliðarmynd.

profilakt/i *áhr* = **preventi**. **-iko** *læk* sjúkdómavarnir, varnarlyfjafræði.

profit/i *áhl* hafa gagn af, græða á, hagnast. **-o** gagn, gróði, ábati, ágóði, hagnaður. **-a** hagnaðar-, gagnlegur, hagkvæmur. **-e** með hagnaði. **-ema** gróðafálfkinn. **-igi** stoða, veita hagnað. **-ilo** hagnaðarvara, gagnlegur hlutur. **-ama** ágjarn, gróðafálfkinn. **-odona** arðsamur, ábatasamur. **-okvoto** *efn* hagnaðarhlutfall. **-manko** hagnaðarleysi. **mal-o** tap. **mal-a** ábatalaus. **ne-ema** örlátur. **sen-e** án hagnaðar. **super-o** ofhagnaður.

profund/a djúpur. **-o** djúp, dýpt, dýpi. **kampa** **-o** *ljó* skerpuþýpt (myndar). **-aĵo** dýpi. **en-aĵo de arbaro** langt inni í skóginum. **-eco** dýpt. **-egaĵo** hylldýpi; botnleysa. **-igi** gera djúpan, dýpka. **-igi** dýpka (óp.), verða dýpri; verða niðursökkinn. **-apensa** 1 djúpt hugsaður, spaklegur. 2 djúpsær, vitur, spakur; stórlærður. **en-igi** verða niðursökkinn. **mal-a** 1 grunnur. 2 grunnhygginn, grunnhyggislegur. **mal-aĵo** grunn, grynningar. **mal-eco** grunnleiki; grunnhyggni. **plej-o** hið mesta djúp.

progesteron/o *efn* prógesterón.

prognat/a *lfæ* frammyntur. **-eco** framskögungkjálka og tanna, trjónumunnur.

prognoz/o 1 spá. **2** *læk* (sjúkdóms)horfur. **-i áhr** spá, segja fyrir, boða. **-istiko** sjúkdómahorfafafræði, forsagnaraðferð.

program/o 1 leikskrá, sýningarskrá, efnisskrá. **2** dagskrá. **3** stefnuskrá. **4** *upp* tölvuforrit, forrit. **5** þáttur, dagskrárliður. **6** námsefni, námsskrá. **-a** dagskrár-. **-a muziko** tónlist sem lýsir ákveðnu atviki, lýsandi tónlist. **-a filmo** auka(kvik)mynd. **-i áhr 1** búa til dagskrá (e-s). **2** skrifa forskrift fyrir (e-ð), forrita. **-ero** dagskráratriði, sýningarþáttur. **-isto 1** dagskrárstjóri. **2** forritari (fyrir tölvu).

progres/i áhl 1 fara fram, taka framförum. **2** *her* sækja fram. **-o** framvinda, framgangur, framför, framfarir. **-adi áhl** fara sífellt fram. **-ado** framganga, framsókn. **-ema** framsækinn, framstígull. **-ema partio** framsóknarflokkur. **-igi** færa fram, flytja fram. **mal-i áhl** hörfa undan, hopa.

progresi/o *stæ* runa. **arimetika -o** jafnmunruna. **geometria -o** jafnhlutfallaruna, kvótaruna.

progresiv/a *lög eðl* stighækkandi. **-eco** stighækkun.

prohib/i áhr nýy = malpermesi.

prohibici/o *lög* bann (einkum á alkóhól).

projekci/o 1 *stæ ldf tæk* ofanvarp. **2** ofanvarps-teikning. **3** flatarmynd, flöt mynd. **4** *kvi* skuggamynd. **5** *sag* breyting (í gullgerðarlist). **-i áhr 1** gera ofanvarps-teikningu. **2** kasta (mynd) á tjald, myndvarpa. **-ado** sýning. **-aĵo** skyggna. **-ilo, -atoro** sýningarvél, myndvarpi. **universala -atoro = epidiaskopo.**

projekt/o tæk 1 hugmynd. **2** verkefni, áætlun, uppástunga. **3** uppkast; frumdrög, frumvarp. **4** til-laga. **-i áhr 1** gera áætlun um, hanna. **2** gera uppkast að, semja frumvarp um. **kontraŭ-o** gantillaga.

projektiv/a *stæ* varp-. **-a transformo** varpmótun. **-a geometrio** varprúmfræði.

prokavi/o *dýr* stökkhéri (*Procavia*).

proklam/i áhr auglýsa, birta, tilkynna, lýsa yfir. **-o, -ado** auglýsing, yfirlýsing, tilkynning.

proklitik/o mfr áherslulaust orð. **-a** forskeyttur, áherslulaus.

Prokn/o *god* Prokne.

prokonsul/o inn (há Rómverjum) landstjóri, skattlandsstjóri.

prokrast/i áhr fresta. **-o, -ado** dráttur, frestun, frestur, seinlæti. **-ebla** sem fresta má. **-ema** seinlátur. **sen-e** tafarlaust.

Prokrust/o *god* Prókrústes (= **Prokusto**).

proksim/a nálægur. **-e** nálægt. **-eco** nálægð. **-igi** nálægja. **-iĝi** nálægjast, nálgast. **-ulo** nábúi, náungi.

-uma nálega réttur, nokkurn veginn nákvæmur.

-ume hér um bil. **-umado** *eðl stæ* nálgunargildi.

al-iĝi nálgast. **inter-iĝi** nálgast hver/hvor annan.

mal-a 1 fjarlægur. **2** fjarskyldur. **mal-e 1** í fjarlægð. **2** langt í burtu. **mal-eco** fjarski, fjarlægð.

mal-iĝi fjarlægjast, þokast undan, hörfa.

Proksim-Orient/o *vís* Austurlönd nær.

prokur/o *lög ver* umboð, prókúra. **-isto** umboðsmaður, prókúruhafi.

prokurator/o sag 1 (í Róm að fornu) fjármála-stjóri. **2** (há Rómverjum) landstjóri. **3** (í ítölskum fylkjum) fulltrúi (í borgarstjórn).

prokuror/o *lög* ríkissaksóknari.

Prokust/o *god* Prókrústes (Hann hafði rúm sem hann bauð gestum að sofa í. Ef rúmið var of langt fyrir þá, teygði hann úr þeim, en ef það var of stutt, hjó hann af þeim).

prolaktin/o *læk* prólaktín.

prolamin/o *efn* prólamín.

prolan/o *lfe* prólan.

prolaps/o = ptozo.

proleps/o inn fyrirframhrinding.

prolet/o öreigi. **-a** öreiga-. **-aro** öreigalýður, öreigar. **-arigi** gera að öreigum.

proletari/o = proleto.

prolifer/i áhl líf gra 1 dreifa. **2** æxla. **3** auka með knappæxlun. **-ado** knappæxlun. **-ema** knappæxlandi.

prolin/o *efn* prólín.

prolog/o inn forleikur, inngangur.

promeni/i áhl ganga (til skemmtunar). **-o, -ado** skemmtiganga, skemmtiför. **-ejo** skemmtigöngu-staður.

promesi/i áhr lofa, heita. **la P-íta lando** fyrirheitna landið. **-o** loforð, heit, fyrirheit. **-plena, multe-a** efnilegur, vænlegur. **feliĉ-oj** sæluboðanir (í fjallræðunni). **ĵur-o** (hátfðlegt) heit.

Promete/o *god* Prómeþeus (Íapetosarson sem stal eldinum á Ólympos og færði mönnum hann).

prometi/o *efn* prómeþíum, prómeþín (= **il-inio**) (*Pm* eða *Il*).

prominenc/o *lfæ* bunga. **laringa -o** barkakýlisbunga.

promoci/i 1 áhr hækka í tign, hækka í stöðu. **2 = damigi.** **-o** hækkan í tign, hækkan í stöðu. **-vica tabelo** hækkanaskrá.

promontor/o 1 *ldf* höfði. **2** *lfæ* spjaldhöfði, spjaldbrún.

prompt/a *ská* skjótur.

promulg/i áhr *lög* kunngera, birta (lög). **-o** birting, lögbirting.

pron/i áhr ranghverfa (hönd). **-ado** ranghverf-

ing (handar). **-atoro** *lfæ* ranghverfingarvöðvi.

pronel/o *dýr* blákolla (*Prunella vulgaris*).

pronom/o *mfr* fornafn.

prononc/i *áhr* bera fram. **-o** framburður. **-aĉi** *áhr* bera illa fram. **-ebla** framberandi, framberanlegur. **mis-i** *áhr* bera rangt fram.

propag/i *áhr eðl fja læk* útbreiða. **-ado** útbreiðsla. **indico de -ado** *fja* útbreiðsluvísir, drifvísir. **koeficiente de -ado** útbreiðslustuðull. **-iĝi** breiðast út.

propagand/o áróður. **-i** *áhr* reka áróður, útbreiða, mæla fyrir (e-u). **-ilo** áróðursvél. **-isto** áróðursmaður. **-a** áróðurs-.

propan/o *efn* própan.

proparoksiton/a *hlj* sem hefur áherslu á þriðja atkvæði að aftan.

propedeŭtik/o *vís* undirbúningskennslufræði.

propen/o *efn* própen, própýlen.

propil/o *efn* própýl.

propile/o *hús* anddyri (musteris eða hallar).

propionat/o *efn* própíónat. **-a acido** própíónsýra.

propolis/o troðvax (í býflugnabúi).

propon/i *áhr* **1** stinga upp á, leggja til. **2** bjóða, bjóða fram. **-o** **1** uppástunga, tillaga. **2** tilboð. **-ado** framboð. **kontraŭ-o** gantillaga. **pli-i** *áhr* bjóða hærra verð (í e-ð).

proporci/o *stæ* **1** hlutfall, stærðarhlutfall. **2** próporsjón. **-a** *stæ* **1** hlutfalls-, hlutfallslegur. **2** próporsjónal. **-e** hlutfallslega; að réttu hlutfalli. **mis-a** í röngu hlutfalli, ósamsvarandi. **mez-a** *stæ* miðhlutfallslegur.

propozici/o **1** *mfr* setning. **2** *stæ* dæmi, regla. **-osintakso** setningafræði. **ĉef-o** aðalsetning. **sub-o** aukasetning.

propr/a eiginn, eiginlegur. **-e** eiginlega. **-aĵo** eign. **-eco** eiginleiki. **-igi** taka undir sig; taka í sínar hendur. **-ulo** eigandi. **mal-a** annarra manna, annarlegur. **mal-igi**, **sen-igi** svipta (e-n) eiginrétti.

proprieto/o *lög* eignarréttur. **eks-igo** eignarnám. **-aĵo** eign. **-ulo** eigandi. **-i** *áhr* nota. **eks-igi** taka (e-ð) eignarnámi.

propriocept/i *áhr lfe* skynja eigin stöðu og hreyfingu. **la -a senso** stöðu- og hreyfiskyn.

propuls/i *áhr eðl* knýja áfram. **ĵet-o** þrýstiloftsknúning.

prosceni/o *hús* framsvið (í leikhúsi).

prosektor/o *læk* líffærafræðideildarstjóri.

proskrib/i *áhr* gera útlægan, reka úr landi. **-o** útleigðardómur.

proskripici/o = **proskribo**.

prospekt/o auglýsing, boðsbréf (rita eða þess

háttar), kynningarbæklingur.

prospektor/o málmleitarmaður; olífuleitarmaður. **-i** *áhr* **1** leita (málms, olíu o.s.frv.). **2** rannsaka, kannna.

prosper/i *áhl* **1** heppnast, lánast. **2** ganga vel. **-o** lán, velmegun. **-a** happasæll, lánsamur, velmegandi. **mal-i** *áhl* **1** ganga illa, takast illa. **2** bregðast. **mal-a** óheppinn, sem tekst illa.

prostat/o *lfæ* blöðruhálskirtill, blöðrubotnskirtill, hvekkur. **-ito** blöðruhálskirtilbólga, blöðrubotnskirtilbólga, hvekkbólga. **-ektomio** blöðruhálskirtilsnám, blöðrubotnskirtilsnám, hvekknám.

prostet/a *efn* gervi-.

prostez/o *inn* það að bæta bókstaf við byrjun orðs.

prostitu/i *áhr* svívirða, smána, ofurselja til saurlifnaðar, selja sig. **-o**, **-ado** vændi, smán, saurlifnaður. **-ejo** pútnahús, hórúhús. **-isto** hór-mangari, melludólgur, skækjuhaldari. **-itino** portkona, skækja, mella, vændiskona.

prostraci/o *læk* örmögnun.

prot/o prentsmiðjustjóri, prentstjóri.

protagonist/o forvígismaður; aðalmaður.

Protagor/o *per* Prótagóras.

protaktini/o *efn* prótaktínium, prótaktín (*Pa*).

protamin/o *efn* prótamin.

protaz/o *bók* efni (leikrits), inngangur, prólógus.

prote/o *gra* (*Protea*). **-acoj** lokatrésætt (*Proteaceae*).

Prote/o **1** *god* Próteus (sjávaröldungur í þjónustu Póseidons). **2** *stj* Próteus (eitt tungla Neptúnusar). **-a** brigðull, hverfull, síbreytilegur.

proteid/o *efn* próteíð. **nukleo-o** kjarnprótín, kjarnhvíta.

protein/o *efn* prótín, próteín. **-azo** prótínasi, hvítukljúfur.

protekt/i *áhr* vernda, hlífa. **-o**, **-ado** vernd. **-a** verndar-, varnar-. **-anto** verndari, vörður, verndarmaður, verndarherra. **-ato** skjólstæðingur. **-ema** verndargjarn. **-ismo** verndartollastefna. **-isma tarifo** verndartollur.

protektorat/o verndarsvæði.

proteoliz/a *efn* sem brýtur niður. **-a enzimo** próteasi, prótínkljúfur (ensím sem brýtur niður prótín).

protest/i *áhl* **1** mótmæla, andmæla. **2** afsegja (víxil). **-o** mótmæli. **2** *hag* afsögn (víxils).

protestant/o mótmælandi. **-a** mótmælenda-**-ismo** mótmælendatrú.

protezo/o *vís* gervilímur, gervilíffæri. **denta -o** gervitönn. **krura -o** gervifótur.

proto/ *vís* (forskeyti úr grísku) **1** *efn dýr læk* frum-. **2** fyrsta flokks.

protokol/o fundargerð, bókun. **-i** *áhl* bóka fundargerð, rita í gerðabók. **-isto** fundarritari. **-libro** gerðabók.

proton/o *eðl* róteind, prótóna. **anti-o** andrót-eind, andprótóna.

protoplasm/o *gra dýr* frymi, lífsfrymi.

prototip/o *tæk* frummynd, frumgerð.

protozo/o *dýr* frumdýr. **-oj** *líf* einfrumungar. **-ozo** veikindi af völdum frumdýra.

protrud/a *lfæ læk* framstandandi. **-eco** framhrundning.

protuberanc/o **1** hóll, bunga. **2** *lfæ* bólga, þroti. **3** *stj* sólstrókur.

prov/i *áhr* **1** prófa. **2** reyna; freista. **3** máta. **-o** **1** tilraun. **2** æfing; heyrn. **3** prófun, raun. **-a** *efn* (sem gert er) til reynslu, reynslu-. **-a tubo** tilraunaglas. **-ado** máttun; prófun. **-aĵo** **1** prófmynd; próförk. **2** sýnishorn. **-ilo** prófsteinn, raun; mælikvarði. **ek-o** fyrsta tilraun. **el-i** *áhr* prófa algjörlega, reyna. **el-o**, **el-ado** raun; reynsla. **el-ita** reyndur. **kontraŭ-o** gagnprófun. **sur-i** *áhr* máta (flík).

Provenc/o *ldf* Provence, Próvens (hérað í Frakklandi). **-a** frá Provence, próvenskur.

proverb/o orðskviður, málsháttur. **-a** máls-háttar-. **-aro** málsháttasafn, orðskviðasafn, orðskviðabók.

proviant/o nesti, vistir, mata. **-i** *áhr* vista, útbúa með vistum, taka vistir handa (e-m), búa að vistum. **-ado** vistaforði. **-administracio** vistadeild.

providenc/o **1** forsjón (guðs). **2** Guð. **-a** forsjónarlegur; sendur af himnum.

provinc/o **1** fylki, hérað. **2** landsbyggðin (utan höfuðborgar), sveitir. **3** skattland. **-a** **1** héraðslegur, sveitalegur. **2** ótískulegur. **-ano** sveitamaður, sveitabúi. **-estro** **1** erkibiskup, yfirbiskup. **2** héraðsstjóri.

provincial/o yfirmaður allra klaustra einhverrar reglu á ákveðnu svæði.

provincialism/o *vís* sveitarmállýska.

proviz/i *áhr* **1** birgja upp, gera úr garði, birgja (**per** = að), útbúa (**per** = með). **2** sjá fyrir. **sin -i**, **-iĝi** vera útbúinn. **-o** nesti, birgðir. **-a** vara-, auka-. **-ado** útbúningur. **-ejo** búr, birgðabúr, birgðastöð, forðabúr. **benzin-o** bensíngeymir. **manĝ-ejo** matarbúr. **sen-a** óviðbúinn.

provizi/o *ver* umboðslaun.

provizor/a bráðabirgða-. **-e** til bráðabirgða, um tíma.

provok/i *áhr* **1** egna, skora á, bjóða út. **2** telja á, kveikja. **-o** erting, gremja, egning, skapraun. **ag-**

ento -a flugumaður, undirróðursmaður sem teymir í gildru. **-e** ertnislega.

provos/o fangavörður.

provost/o *sag* herlögreglumaður, herlögreglustjóri.

proz/o óbundið mál. **-a** **1** í óbundnu máli. **2** óskáldlegur, hversdagslegur. **-isto** rithöfundur í óbundnu máli. **-aĵo** verk í óbundnu máli.

prozelit/o trúskiptingur. **-ismo** trúboð, það að reyna að snúa mönnum til trúar sinnar.

Prozerpin/o *goð* Proserpína (hjá Grikkjum Persefóna).

prozodi/o *hlj* bragliðafræði, bragfræði.

prozopope/o *bók* persónugerving.

pru/o *sig* framstefni, stefni.

prud/a siðsamur, siðavandur, siðlátur, teprulegur. **mal-a** klúr, dónalegur. **-ulo** tepra.

prudent/a skynsamur, hygginn, gætinn. **-o** hyggni, forsjálni, varúð. **-igi** gera hygginn. **-iĝi** verða hygginn. **mal-o** vanhyggja, óforsjálni. **ne-a** óhygginn, óhyggilegur. **sen-a** heimskulegur, óskynsamlegur. **sen-eco** heimiska, vitleysa.

prujn/o hrím.

prun/o *gra* plóma. **seka -o**, **sek-o** sveskja. **-ujo**, **-arbo** plómutré (*Prunus domestica*).

prunel/o *gra* sláþyrniber. **-ujo**, **-arbo** sláþyrnir (*Prunus spinosa*).

prunt/e að láni. **-i** *áhr* **1** lána, ljá. **2** fá lánaðan, fá léðan. **-o** lán. **-edoni** *áhr* lána, ljá. **-epreni** *áhr* fá lánaðan, fá léðan. **al-i** *áhr* lána. **de-i** *áhr* fá lánaðan. **de-o** *hag* lán. **-isto** peningalánari.

prurig/o *læk* nabbakláði.

prus/o Prússi. **-a** prússneskur. **P-ujo** *sag* Prússland. **-igi** gera prússneskan, gefa prússneskan svip.

pruv/i *áhr* sanna, færa sönnur á. **-o** sönnun, sönnur. **-objekto** *lög* sönnunargagn. **-e** sem sönnun, til þess að sanna. **sen-e** án sönnunar.

psalm/o sálmur (Davíðssálmur). **-i** *áhr* **1** tóna sálm. **2** tóna. **-aro** **1** Sálmarnir. **2** sálmar, sálmasafn. **3** saltari. **-isto** sálmaskáld, Davíð.

psalteri/o *inn* (hebresk) harpa.

pseŭdol/ *efn lfæ læk mál* fals-, gervi-, svika-, tál-, óekta, sýndar-, falskur, *t.d.* **-bazo** gervilútur.

pseŭdonim/o dulnefni, dulnafn, gervinafn. **-a** ritaður undir fölsku nafni.

pseŭdopod/o *líf* skinfótur.

psi *mfr* psí, 23. bókstafur gríska stafrófsins (Ψ, ψ).

psidi/o *gra* (suðrænt ávaxtatré) (*Psidium*).

Psiĥ/o *goð* Psykke, Síke (hjá Forngrökkjum sálin í líki ungrar stúlku með fiðrildisvængi).

psik/o *vís* sál. **-a** sálar-, sálarlegur. **-ozo** *læk*

geðveiki, sturlun. **mania depremiĝa -ozo** geðhvarfasýki. **-analizo** *hei* sálgreining, sálkönnun. **-astenio** sálar dofí, sálarveiklun. **-odramo** geðleikur. **-ofiziologio** sálarlífeðlisfræði. **-oneŭrozo** hug-sýki. **-otekniko** sáltækni. **-oterapio** sállækning, geðræn meðferð.

psikedel/a *læk sál* skynvillu-. **-ismo** skynvilla.

psikiatr/o *læk* geðlæknir, sálarlæknir. **-io** geðlæknisfræði. **-ia** geðlækninga-.

psikolog/o sálfræðingur. **-io** sálfræði. **-ia** sálfræði-, sálarfræði-. **-ia milito** sálfræðihernaður.

psikopat/o siðblindingi, geðvillingur. **-io** siðblinda, geðvilla. **-ologio** sálsýkisfræði, sálmeinafræði, geðsýkisfræði.

psikrometr/o *veð* rakamælir, þurrmælir.

psil/o slöngutemjari.

psitak/o *dýr* grápáfagaukur (*Psittacus*). **-edoĵ** páfagaukaætt (*Psittacidae*). **-ozo** *læk* fýlasótt, páfagaukasótt. **-oformaj** páfagaukar (*Psittaciformes*) (= **papaguloj**).

psor/o *læk* = **skabio**.

psoriaz/o *læk* psóriasis, sóriasis, hundaspor, spæringur, blettaskan.

psent/o *sag* faraókróna.

ptarmik/o *gra* hnerragras (*Achilka ptarmica*).

pterid/o *gra* arnarburkni (*Pteris*).

pterodaktíl/o *stg* flugeðla.

pterokarp/o *gra* sandelstré (*Pterocarpus (santalinus)*).

pterop/o *dýr* flughundur (*Pteropus*).

ptialaz/o *efn* = **ptialino**.

ptialin/o *ptyalín* (gerhvati í munnvatni).

Ptoleme/o *per* Ptólemeus. **la -a sistemo** Ptólemeusarkerfi. **-a** Ptólemeusar-.

ptomain/o *efn* eiturlút.

ptoz/o *læk* sig.

pu! *uss!*

Puatier/o *ldf* Poitiers (borg í Frakklandi).

Puatu/o *ldf* Poitou (hérað í Frakklandi).

puaz/o *eðl* poise (mælieining fyrir aflfræðilega seigju).

pub/o *lfæ* kletti (neðsti hluti kviðarins). **-a** blygðunar-. **-a monto** sköp. **-a pediko** = **ftiro**. **-osto** lífbein. **-haroj** skapahár, hreðjaskegg.

puber/a *lfæ* kynþroska, getnaðarfær, gjafvaxta. **-eco** kynþroski. **ne-a** ókynþroska.

pubi/o *lfæ* lífbein.

publicist/o höfundur útskýringa, fréttamaður. **aŭtonoma -o** sjálfstæður fréttamaður.

publik/o **1** almennigur. **2** áheyrendur, áhorfendur; lesendur; söfnuður. **-a** **1** almennings-. **2** opinber. **3** almennur. **-e** opinberlega, í heyranda

hljóði. **-eco** alkunnleiki, það að vera alkunnur. **-igi** **1** opinbera, birta. **2** gefa út. **-igo** útgáfa. **-ulino** skækja, mella. **-utila entrepreno** opinbert þjónustufyrirtæki. **mal-e** óopinberlega, fyrir luktum dýrum.

puĉ/o valdarán, stjórnlagarof.

pud/o *inn* púd (rússnesk þyngdareining, 16,38 kg).

pudel/o *dýr* loðhundur.

pudend/o *lfæ* sköp. **-a** skapa-.

puding/o búðingur.

pudl/i *áhr* *vís* skíra (málm). **-ado** málmskíring.

pudor/o blygðun, feimni. **-a** blygðunarsamur, feiminn. **sen-a** blygðunarlaus. **sen-eco** blygðunarleysi.

pudr/o andlitsduft; duft, púður. **-i** *áhr* púðra.

-ilo púðurkvasti. **-ujo** púðurdós.

puerper/a *læk* barnsfara-, barnsfæðingar-. **-a febro** barnsfarasótt. **-eco** barnsfarir, sængurkonulega.

Puerto-Riko *ldf* = **Porto-Riko**.

puf! *vís* skell! hlunk!

puf/o e-ð úttroðið eða uppblásið, t.d. sessa, púði, sessubekkur. **-a** úttroðinn, uppblásinn; púff-. **-i, -igi** *áhr* þenja út, blása upp. **-iĝi** þenjast út, bólgna upp, bunga út. **-seĝo** setkista, púff.

pug/o *vís* bakhluti, rass, afturhluti.

pugn/o *vís* hnefi. **-i** *áhr* slá (með hnefa), berja, greiða (e-m) hnefahögg. **-a** hnefa-. **-igi** kreppa (hnefann). **-oganto** hnefaleikahanski.

pul/o *dýr* fló (*Pulex*). **-kolora** rauðbrúnn.

pulard/o ung alihæna.

pulĉinel/o *inn* gamanleikari (krypplingur).

puli/o *tæk* trissa, hjól (í blökk). **-aro** talía, hjóald.

pulk/o *inn* mexíkanskt brennivín.

pull/o *ver* *fél* sjóðssamningur milli fyrirtækja.

pulm/o *lfæ* lunga. **-a** lungna-, sem lýtur að lungunum. **-aĵo** *mat* nautalungu. **-ito** = **pneŭmonito**. **-ofiŝo** lungnafiskur (*Dipnoi*). **-oherbo** = **pulmonario**. **plen-e** af öllum lífs og sálar kröftum. **ŝtal-o** stállunga.

pulman/o *jár* pullmanvagn.

pulmonari/o *gra* lækningablóm (fjölært garðblóm) (*Pulmonaria*) (= **pulmoherbo**).

pulover/o peysa.

pulp/o **1** massi, mauk. **2** *gra* aldinkjöt. **3** *lfæ* kvika; gómur. **-igi** kremja; sjóða í mauk. **-ito** *læk* kvikubólga (tannar).

puls/o **1** æðasláttur, hjartsláttur, púls. **2** *tón* taktur. **3** *vís* *rtæ* dynkur. **-i** *áhl* **1** slá. **2** ólga. **-obato** æðaslag. **ĉef-o** *tón* aðaltaktur.

pulsar/o *stj* tífstjarna.
pulsatil/o *gra* geitabjalla (*Anemone pulsatilla*).
pultace/a *læk* grautarlegur, deigkenndur.
pulul/i *áhl* tímgastr; mora.
pulv/o (byssu)púður. **-ejo** púðurturn. **-ujo** púðurhorn; púðurturnna. **-opafilo** byssa. **-oturo** púðurturn.
pulvor/o **1** duft, dust. **2** úði. **-a** mulinn í duft, gerður að dufti. **-igi** **1** mala í duft, mylja í duft, gera að dufti. **2** úða. **-igilo** **1** mylla. **2** úðari. **lav-o** þvottaduft.
pum! *vís* hlunk!
pum/o *dýr* púma (*Felis concolor*).
pumik/o *ste* vikur. **-i** *áhr* fægja með vikri.
pump/i *áhr* dæla, pumpa. **-ado** dæling. **-ilo** dæla, pumpa; dælúvél. **-isto** bensínafgreiðslumaður. **el-i** *áhr* pumpa upp úr. **aer-ilo** loftdæla.
pun/i *áhr* refsar, hegna. **-o** refsing, hegning. **-a** hegningar-, refsingar-, refsar-. **-igí** vera refsað. **-inda** refsiverður, hegningarverður. **sen-a** órefsaður, án refsingar. **mon-o** fésekt. **mon-i** *áhr* sekta. **mort-o** dauðarefsing.
punc/a ljósrauður, fagurrauður.
punĉ/o púns.
pund/o *hag* (sterlings)pund.
punik/a *inn* púnverskur.
punik/o *gra* granateplatré (*Punica*).
punkci/i *áhr* læk stinga á (e-u). **-o** ástunga.
tumba -o mænustunga.
punkt/o *pre stæ ldf efn* **1** punktur. **2** depill, blettur, díll. **3** staður. **4** atriði. **-i** *áhr* setja punkta á (yfir, við). **du-o** *mfr* *vís* tvípunktur, kólón. **ĉef-o** **1** höfuðátt. **2** aðalatriði. **tri-o** *mfr* þrípunktur, úrfellingarpunktur, úrfellingarmerki. **ago-o** átakspunktur. **apog-o** þyngdarpunktur. **bol-o** suðumark. **deir-o** upphafsstaður. **fajro-oj** *læk* brennipunktur. **fando-o** bræðslumark. **kresto-o** hámark. **malbon-o** lýti; galli. **morto-o** *vél* kyrrstöðupunktur. **nul-o** núll, núllpunktur. **star-o** = **vidpunkto**. **tempo-o** augnablik. **turno-o** tímamót, umskipti. **vid-o** sjónarmið. **-okomo** semíkomma, depilhögg.
punktur/o *læk* stunga. **akvo-o** vatnstunga. **elektro-o** rafmagnsstunga. **nadlo-o** nálastunga. **radio-o** geislavirk nálastunga.
punt/o kniplingar. **aranea -o, araneaĵa -o** kóngulóarvefur. **-a** kniplinga-. **-istino** kona sem kniplar.
puntili/o *nýy* drengskaparmál. **-ema** fyrting.
pup/o **1** brúða, dúkka. **2** *dýr* púpa. **gant-o** handbrúða.
pupil/o *vís* sjáaldur, augasteinn.
pupitr/o **1** skáborð, púlt. **2** *rtæ* stýriborð. **leg-o**

lesborð. **ĥor-o** kórbekkur.

pur/a *trú* hreinn, óskemmdur, óblandaður. **-eco** hreinleiki. **-ema** hreinlátur, þrifinn. **-igi** hreinsa. **-igo** hreinsun. **-igí** hreinsast. **-iĝo** *kri* hreinsun, það að hreinsast. **la festo de la P-iĝo de la Virgulino** hreinsunarhátíð (Maríu), kyndilmessa. **-ismo** bók málhreinsun, málvöndun. **-isto** málhreinisari, málvöndunarmaður. **-ulo** hreinlífur maður. **el-igi** hreinsa burt; hreinsa til. **el-igo** hreinsun, það að hreinsa burt. **mal-a** **1** óhrein, skítugur, saurugur. **2** blandaður, óekta. **mal-aĵo** óhreinindi, saur, for. **mal-eco** óhreinleiki, óhreinindi. **mal-igi** káma, óhreinka, ata, saurga. **mal-igí** óhreinast, verða óhrein, saurgast. **mal-ulo** óhrein maður. **mal-ulino** óhrein kona, subba. **bol-igi** *efn* hreinsa með því að sjóða. **bot-igisto** skóburstari. **bril-a** skínandi hreinn. **frot-igi** skrúbba. **sek-igado** efnahreinsun. **strat-igisto** götusópari.

Puran/oj *trú* Puranarit.

purgatori/o *kri* hreinsunareldur.

Purim *bib* hátíð gyðinga.

puritan/o **1** púritani. **2** hreintrúarmaður; siðavandur maður. **-ismo** **1** púritanatrú. **2** hreintrúar-kening.

Purkinjo *per* Purkinje.

purpur/o **1** purpuri, purpuralitur. **2** *inn* purpura-klaði. **levi al la -o** gera að kardínála. **3** *læk* purpurásýki. **-a** blárauður, purpura-. **-igi** lita með purpuralit. **-ulo** *kaþ* kardínáli.

purpura/o *læk* purpurásýki.

purpure/o **1** *efn* purpuri. **2** *dýr* purpuraskel (*Purpurea*).

pus/o *vís* gröftur, vilsa, vogur, var. **-a** fullur af greftri; vogkenndur. **-i** *áhl* grafa (um sár). **-ado** gröftur, ígerð.

pustul/o *læk* *gra* vogbóla, graftarbóla; bóla. **-a** með bólum. **-ozo** bóluútbrot.

puŝ/i *áhr* ýta, hrinda. **sin -i, -iĝadi** troðast áfram, ryðjast áfram. **-o** **1** högg, olnbogaskot. **2** högg, lag (rýtings). **-a** framknýjandi. **-ado** hrinding. **-egi** *áhr* reka. **-igí** rekast á. **-iĝado** áflog, ryskingar. **-peco** **1** smella. **2** slökkvari. **al-igí** olnboga sig áfram. **antaŭen-i** *áhr* styðja að (e-u), hefja til vegs. **de-i** *áhr* reka aftur, hrinda frá (sér). **dis-i** *áhr* reka á flóttu, tvístra. **ek-i** *áhr* rykkja, hrinda, hnippa í, hrista. **ek-o** hristing, hristingur, rykkur, kippur. **el-i** *áhr* reka brott. **en-i** *áhr* reka inn, þjappa inn. **for-i** *áhr* **1** hrinda (frá sér). **2** reka frá sér; hafna. **inter-igí** flykkjast, þyrpast. **kun-igí** rekast á. **re-i** *áhr* vísa aftur, hrekja aftur. **re-ado** *læk* hei bæling. **sur-igí** láta reka sig á (e-ð). **tra-i** *áhr* ýta í gegnum. **fal-igí** skriðna. **ŝtono de fal-igó** hneyksli.

put/o **1** brunnur, uppspretta. **2** borhola. **-a** brunn-. **-isto** bormaður. **ŝlim-o** safnþró.
putin/o nýy götudrós, gleðikona.
putor/o dýr fretta (*Mustela putorius furo*).
putr/i **áhl** **1** rotna, úldna, fúlna. **2** vera spilltur.

-o, -ado **1** rotnun, úldnun. **2** spilling. **-a** rotnandi, úldinn, fúinn. **-aĵo** hræ. **-ema** rotgjarn. **-igi** spilla, skemma. **for-i** *áhl* deyja út, fúna niður, grotna niður. **kontraŭ-a** rotnunarvarnar-. **ne-ema** órotgjarn.
puzl/o raðspil, púsluspil.

¹**R, r** *mfr* 21. bókstafur esperanto-stafrófsins.

²**R** (= skammstöfun) = **rusa lingvo** (rússneska).

r/o *mfr* err (heiti bókstafsins r). **-o-monatoj** þeir mánuðir sem hafa bókstafinn r í heiti sínu, þ.e.a.s. frá september til apríl.

rab/i *áhr* ræna. **-i ion al iu** stela e-u frá e-m. **-o, -ado** rán. **-aĵo** rán, ránsfengur. **-ejo** ræningjabæli. **-ema** rángjarn. **-isto** ræningi. **-akiro** ránsfengur. **-irado** ránsferð. **-obesto** rándýr. **-obirdo** ránfugl. **dis-i** *áhr* ræna. **for-i** *áhr* nema burt með ofbeldi, ræna. **for-o** rán. **pri-i** *áhr* **1** taka herfang frá (e-m), ræna. **2** svíkja af (e-m), svíkja út úr (e-m).

rabarb/o *gra* rabarbari, tröllasúra (*Rheum*). **-a radiko** rabarbararót.

rabat/o afsláttur. **-i** *áhr* samþykkja afslátt. **-e** á lækkuðu verði, á niðursettu verði, með afslætti. **-aĵo** útsöluvara. **sen-e** nettó.

rabd/o *inn* spáteinn, spákvistur. **-isto** maður sem leitar að e-u með spáteini, kvistspámaður. **-ismo** kvistspá, kvistspámennska.

rabdomanci/o *inn* kvistspá, kvistspámennska.

Rabelez/o *per* Rabelais (franskur læknir og rithöfundur frá 16. öld). **-a** í anda Rabelais, orðfrekur, klúr.

raben/o *inn* **1** rabbí, meistari. **2** gyðingaprestur, rabbíni. **-a** rabbína-, rabbínskur. **-ismo** rabbína-kenning. **ĉef-o** aðalrabbíni.

rabet/o *tæk* gróp, mát. **-i** *áhr* grópa.

rabi/o *vís* **1** hundæði. **2** æði. **-a** **1** æðisgenginn, óður. **2** hundæðis-. **-ulo** hundæðissjúklingur. **kontraŭ-a** gegn hundæði.

rabl/o *byg* grjótmulningur.

rabot/i *áhr* hefja. **-ado** heflun. **-aĵo** hefilspónn. **-ilo** hefill. **-maŝino** rafmagnshefill.

racem/a *efn* sem sýnir ekki ljósvirkni. **-igo** (umbreyting ljósvirks efnasambands í jöfn hlutföll D- og L-ísómera).

raci/a skynsamur, skynsemigæddur; skynsamlegur. **-o** skynsemi. **ŝtata -o fél** heilbrigð skynsemi. **-eco** skynsemd, röksemd. **-igi** laga eftir skynseminni, skýra eftir skynseminni. **-ismo** skynsemistrú; rökhyggja. **mal-a, ne-a** gagnstæður skynsemi, óræður.

Racin/o *per* Racine (franskt sorgarleikskáld).

racional/a **1** hei vísindalegur, skynsamlegur. **2** *stæ* (um tölu) ræður. **-ismo** skynsemistrú, skynsemisstefna; rökhyggja. **-isto** skynsemistrúarmaður; rökhyggjumaður. **ne-a** *stæ* (um tölu) óræður.

rad/o *tæk* hjól. **-a** **1** hjól-. **2** á hjólum. **-aro, -oaro** sigurvek, verk, vélabúnaður, gangverk. **-eto** lítið hjól. **-etaro** úrverk, gangverk. **-umi** *áhr* stegla. **-faristo** hjólasmíður. **-iri** *áhl* fara á hjóli, fara á

hjólum. **du-a** tvíhjóra. **kvar-a** fjórhjóra. **tri-a** þríhjóra. **vic-o** varahjól. **akvo-o** skófluhjól, vatns-hjól. **balanc-o** kashjól. **ĉen-o** keðjuhjól. **dent-o** tannhjól. **planeda dent-oaro** plánetuhjól. **disk-o** diskhjól, spalalaust hjól. **front-o** framhjól. **front-a** **tirado** framhjóladrif. **inerci-o** tregðuhjól. **klik-o** hömluhjól. **muel-o** mylluhjól. **padel-o** skófluhjól, spaðahjól. **pel-o** drifhjól. **reg-o** stillihjól; kashjól. **smirg-o** smergilhjól. **stir-o** *sig* stýri, stýrishjól. **típopresa -o fja** leturhjól. **tret-o** stigmylla. **trog-o** skófluhjól. **-ŝpinilo** rokkur.

Radamantis/o *goð* Radamantis.

radar/o *tæk* ratsjá, radar.

radi/o *vís* **1** geisli. **2** *rúm* radíus, geisli (í hring).

3 *tæk* hjólsþæll, pílári. **4** útvarp. **-a** *eðl* **tæk** **1** ljóm-andi, geislandi. **2** geisla-, geislamyndaður. **3** sem gengur/liggur/beinist út frá miðju. **-i** *áhl* **1** geisla, ljóma, blika. **2** útvarpa. **-adi** *áhl* *eðl* geisla. **-ado** *eðl* geislun. **fluoreska -ado** flúrskin. **kontraŭnorma -ado** *útv* óvenjuleg geislun. **korpuskla -ado** blaðkornageislun. **kosma -ado** geimgeislun, geimgeislar. **transruĝa -ado** innrauð geislun. **transviola -ado** útfjólublá geislun. **-eto** lítill geisli, daufur geisli. **-uloj** *dýr* geisladýr. **-atoro** **1** (miðstöðvar)ofn. **2** (á bíl) vatnskassi. **-floroj** *gra* geislablóm. **dis-i** *áhr* skína, ljóma, geisla. **el-i** *áhr* geisla frá sér. **el-ometro** *útv* geislamælir. **pri-i** *áhr* skína á, geisla (e-ð). **sur-i** *áhr* geisla (e-ð). **sur-ado** *læk efn* geislun. **alfa-oj** *eðl* alfageislar. **beta-oj** *eðl* betageislar. **gama-oj** *eðl* gammageislar. **iks-oj, X-oj** röntgengeislar (= **rentgenaj radioj**). **X-radiado** röntgengeislun. **katod-oj** bakskautsgeislar. **rentgen-oj** = **iks-radioj**. **sun-o** sólargeisli.

radiaci/o *lfæ* geislun, útgeislun.

radial/a *eðl* sem beinist út frá miðju.

radian/o *stæ* radían.

radiator/o s. **radio**.

radik/o *gra lfæ mfr* *stæ* rót. **-a** **1** ratar-. **2** (*fornl.*) róttækur. **-i** **1** *áhl* festa rætur, róttfestast. **2** *áhr* *stæ* reikna rót (tölu). **-aĵo** mold í kringum ræturnar. **-aro** **1** *gra* rætur (einstakrar plöntu). **2** *mfr* allar rætur (tungumáls). **-ato** *stæ* veldistala, ratarútdráttur. **-eto** *gra* rætlingur. **-ilo** *stæ* ratarmerki. **-fruktoj** *gra* ratarávextir. **-indico** *stæ* veldisvísir. **ek-i** *áhl* festa rætur. **el-igi** rífa upp með rótum; uppræta. **el-iĝi** verða rifinn upp með rótum. **en-igi** róttfesta, innræta. **en-iĝi** róttfestast. **en-iĝinta, en-igita** rötgróinn. **sen-a** rótaus. **klab-ozo** klumburót. **pivot-o** *gra* stólparót.

radikal/a *fél* róttækur. **-ismo** róttæk stefna, gerbótastefna. **-ulo** róttækur maður, róttæklingur.

radikal/o **1** *mfr* stofn (orðs). **2** *efn* sameinda-

stofn. **3** *stæ* = **radikilo**.

radikl/o *lfæ* taugarót. **-a** taugarótar-. **-ito** taugarótarbólga.

radio/ geisla-, útvarps-. **-astronomio** *stj* rafaldsstjörnufræði, útvarpsstjörnufræði. **-birado** miðun (með ratsjá), útvarpsmiðun. **-dissendo** útsending, útvarpssending. **meteologia** **-dissendo** veðurskeyti. **-elektro** tíðnimótunarfræði. **-fotografio** útvarpsmyndun. **-gazeto** útvarpsblað. **-gvidado** útvarpsmiðun. **-gvidilo** miðunarstöð, radíóviti. **-kanalo** útvarpsrás. **-komunikado** þráðlaus fjarskipti. **-sendilo** útvarpssenditæki. **-sondilo** radíósonda. **-stacio** útvarpsstöð. **-telegrafio** loftskkeyti. **-telegramo** = **radiogramo**. **-teleskopo** *stj* rafaldssjónauki, úvarpssjónauki. **-terapijo** geisla(lækninga)meðferð.

radioaktiv/a *eðl* geislavirkur. **-eco** geislavirkni.

radioamator/o útvarpsáhugamaður.

radiofon/o útvarpstæki.

radiofoni/o *fja* **1** útvarpssending. **2** þráðlaus fjarskipti.

radiograf/i *áhr eðl* *læk* taka röntgenmynd af (e-u). **-aĵo** röntgenmynd. **-isto** röntgenmyndari, sérfræðingur í geislagreiningu.

radiografi/o *læk* röntgenmyndun, geislagreining.

radiogram/o *vís* loftskkeyti.

radiolari/oj *dýr* grinddýr (*Radiolaria*).

radiolog/o *vís* geisla-læknir. **-io** geisla-lækningafræði.

radiometr/o *vís* geisla-mælir.

radioskopio/o *læk* geislagreining.

radium/o *efn* radíum, radín (*Ra*). **-terapijo** radíummeðferð. **alfa-aktiveco** alfageislavirkni. **beta-aktiveco** betageislavirkni. **gama-aktiveco** gammageislavirkni.

radius/o **1** *rúm* geisli (í hring), radíus. **2** *lfæ* geislabein. **-a** geisla-, radíusar-. **flug-o** fluggeisli.

radon/o *efn* radon (*Rn*).

Rafael/o *per* Rafael. **-eca** rafaelskur.

rafano/o *gra* svört hreðka, ætihreðka, vetrarhreðka, ræfla (*Raphanus*). **-eto** (sumar)hreðka, radísa.

rafanistr/o *gra* villihreðka (*Raphanus raphanistrum*).

rafe/o *lfæ* saumur. **palata -o** gómsaumur.

rafi/o *gra* raffíupálmi (*Raphia*). **2** raffíubast.

rafin/i *áhr efn* **1** hreinsa, skíra (vörur). **2** fága. **-ado** **1** hreinsun, skíring. **2** fágun. **-aĵo** fágun, hugvitssemi, bætur. **-ejo** hreinsunarstöð.

rafinoz/o *efn* raffínósi.

raflezi/o *gra* rafflesía (sníkjuplanta) (*Rafflesia*).

-acoj huldurótarætt (*Rafflesiaceæ*).

raglan/o frakki með raglanermum. **-aj manikoj** raglanermar.

Ragnarok *inn* ragnarök.

ragu/o *mat* ragú, kryddspað.

rag/o *inn* indverskur fursti, konungur eða þjóðhöfðingi. **-ino** indversk furstafrú.

Rahel *per* Rakel.

raj/o *dýr* skata (*Raja*).

rajd/i *áhl* ríða. **-o**, **-ado** reið, útreið; akstur. **-anto** **1** ríðandi maður, reiðmaður. **2** rennilóð.

-antaro reiðmannahópur. **-ejo** reiðskáli, reiðskýli.

-igi láta ríða. **-isto** *her* riddari, reiðmaður. **-arto** reiðmennska, reiðlist. **antaŭ-anto** **1** maður sem ríður fyrir skrúðfylkingu o.s.frv. **2** = **postiljono**.

ek-i *áhl* stíga á bak (dýri). **post-i** *áhr* ríða eftir.

art-isto reiðlistamaður. **pik-isto** spjótmaður (við nautaat).

rajon/o *efn* reion, ræon.

rajp/i *áhl* bræða úr sér.

rajt/o réttur, réttindi, heimild. **-a** réttur, löglegur. **-e** réttilega, með réttu. **-i** *áhr* hafa rétt til. **-eco** réttleiki. **-igi** heimila. **-igo** heimild, heimilun. **-igilo** heimild, skilríki; trúnaðarbréf. **ne-a** heimildarlaus, óheimilaður, óleyfilegur. **sam-a** jafnréttthár. **sam-e** með sama rétti. **sen-a** **1** óheimilaður. **2** heimildarlaus. **sen-igi** ógilda. **aŭtor-o** *lög* höfundarréttur.

balot-o atkvæðisréttur. **egal-a** jafnréttthár. **egal-eco** jafnrétti. **kopi-o** höfundarréttur. **plen-a** með fullu umboði. **plen-igito** maður sem hefur fullt umboð.

respond-o andsvarsréttur.

raĵa/o = **raĝo**.

rak/o grind. **sekig-o** þurrkgrind.

raked/o **1** tennisspaði, badmintonspaði. **2** þruga. **-streĉilo** spaðaþvinga.

raket/o **1** eldflaug, raketta. **2** flugeldur. **-i** *áhl* **1** fljúga eins og eldflaug. **2** skjóta flugeldum. **3** gjósa eins og flugeldur. **alarm-o** blys. **lum-o** ljóssprengja.

raki/o *lfæ* hryggur, hryggsúla. **-a** hrygg-, mænu-. **-algio** hryggverkur.

rakit/o *læk* beinkröm. **-a** beinkramar-, með beinkröm. **-ismo** beinkröm. **-odona**, **-ogena** sem veldur beinkröm.

rakont/i *áhr* segja frá. **-o** saga, frásögn. **-a** frásagnar-. **-isto** *lei* sögumaður. **bild-o** myndasaga.

fein-o álfasaga. **popol-o** þjóðsaga.

ral/o *dýr* (*Rallus*). **-edoj** relluætt (*Rallidae*).

akvo-o keldusvín (*Rallus aquaticus*).

rali/o *íþr* rall, rallkeppni.

ralik/o *sig* lík (á segli).

ram/o *inn* **1** múrbrjótur. **2** *tæk* fallhamar. **-i** *áhr*

tæk þjappa niður. **man-o** hnyðja.

Ram/o *god* Rama.

Ramadan/o *trú* ramadan (föstumánuður múhameðstrúarmanna).

Ramajan/o *bók* Ramajana (indverskt hetju-ljóð).

ramfast/o = **tukano**.

rami/o *gra* kínagras (*Boehmeria nivea*).

ramn/o *gra* (runni eða smátré, ræktað í Skandinavíu).

ramp/i *áhl* **1** skriða, skreiðast. **2** læðast. **3** smjaðra. **-a** *gra* **1** skriðandi, skrið-, jarð-. **2** smjaðrandi. **-ado** **1** skrið. **2** smjaður. **-aĵo** **1** = **rampulo**. **2** skriðjurt. **-uloj** *dýr* skriðdýr (*Reptilia*). **el-i** *áhl* **1** skreiðast út. **2** læðast út. **en-i** *áhl* **1** skreiðast inn. **2** læðast inn. **sur-i**, **supren-i** *áhr* klifra. **volv-i** *áhl* *gra* vefjast utan.

ramp/l/o *hús* virkisbrekka, skái.

Ramses/o *per* Ramses.

ran/o *dýr* froskur (*Rana*). **verda -o** = **hilo**. **verda -eto** = **hilo**. **-a** *læk* froska-. **-a kisto** tungurót-arbelgur. **-edoj** froskaett (*Ranidae*). **-ido** froskseidi.

ranc/a þrár, þránaður. **-iĝi** verða þránaður, þrána.

ranĉ/o stórgripabú, nautabú.

rand/o **1** rönd, brún, jaðar, barð (á hatti). **2** rand (suðurafrísk mynteining). **-a** rand-, randar-, jaðar-. **-aĵo** **1** borði, kantlisti. **2** = **flanĝo**. **-umo** röð, rönd, kantur. **-egaligi** klippra, skera, slétta (rönd); taka skar af. **-iri** *áhr* ganga í útjaðri (e-s). **ĝis-e** barma-. **ĝis-e plena** barmafullur. **akra-a** hvasseggjaður. **boat-o** öldustokkur, borðstokkur. **klin-o** skái, sniðskeyti. **ŝip-o** lunning. **tranĉ-o** egg. **trotuar-aĵo** kantsteinn (í götu). **vundo-o** sárabarmur.

rang/o metorð, mannvirðing, tign, tignarstig. **-a** tignar-. **-i** *áhl* vera í flokki, vera að tign. **-ulo** tignarmaður. **-altiĝo** hækkan í tign. **dua-a** annars flokks. **sam-ulo** jafningi. **sen-ulo** óbreyttur hermaður. **super-eco** forgangsréttur. **unua-a** fyrsta flokks. **alt-a** tigginn. **last-a** sístur. **lastvice sed ne last-e** síðast en ekki síst.

rangifer/o *dýr* hreindýr (= **boaco**).

Rangun/o *ldf* Rangún (höfuðborg Mjanmar).

rangĝ/i *áhr* flokka (= **klasifiki**).

rankor/o *ská* gremja, kali.

ranunkul/o *gra* sóley (*Ranunculus*). **-acoj** sól-eyjaætt (*Ranunculaceæ*).

rap/o *gra* rófa, næpa. **kampa -o** arfanæpa, akurkál (*Brassica campestris*).

rapid/a fljótur, skjótur, hraður. **-e** fljótt, fljótlega, hratt. **-i** *áhl* flýta sér. **-o** *edl vél* **tæk** **1** flýtir, hraði. **2** hraðlest; sterkur straumur. **3** gír. **-eco**

skjótleiki, flýtir. **-ega** mjög fljótur, snöggur. **-ema** fljótlyndur, bráðlátur, hvatvís. **-igi** flýta, flýta fyrir. **-umo** gír. **-ometro** *tæk* hraðamælir. **mal-a** seinn, hægur, hægfara. **mal-e** hægt. **mal-i** *áhl* fara hægt, drolla. **mal-eco** seinklæti, seinleiki. **mal-ema** latur, drungalegur. **mal-igi** seinka, skjóta á frest, tefja. **tri-a** þriggja gíra. **ne-e** hægt, seint, í hægðum sínum. **altiĝ-o** *flu* klifurhraði. **flug-o** flughraði. **fulmo-a** leiftursnöggur. **plen-e** með fullum hraða. **rapir/o** skylmingasverð.

raport/i *áhr* *áhl* segja, skýra frá, gefa skýrslu (um), tilkynna. **-o** *stæ fja klæ* **1** skýrsla. **2** yfirlýsing. **3** hlutfall. **-ado** sögn, frásögn, skýrslugjöf. **-aĵo** söguburður, grein. **-anto** framsögumaður. **-isto** fréttamaður. **mis-i** *áhr* rangfæra. **kalkul-o** reikningsyfirlit.

rapnod/o *bók* (hjá Forngríkkjum) kvæðamaður.

rapnodi/o **1** *bók* söguljóðabrot. **2** *tón* rapsódía.

rapunkol/o *gra* skriðklukka (*Campanula rapunculus*).

rar/a sjaldgæfur, fyrirtaks-. **-aĵo** torgætur hlutur; fágæti. **-igi** gera sjaldgæfan.

ras/o *gra* *líf* *vís* **1** kyn, kynflokkur, kynþáttur. **2** afbrigði. **3** deilitegund, undirtegund. **-a** kynþátta(r)-, kyn-. **-ismo** kynþáttaofstæki. **-isto** kynþáttaofstækismaður. **-miksi** *áhr* blanda kyn. **inter-a** milli kynþátta. **pur-a** af óblönduðu kyni, hreinræktaður.

rasl/o *læk* korr. **-i** *áhl* korra (óp.).

rasp/i *áhr* raspa, sverfa niður (t.d. sykur). **-a** óþýður, hastur; hrjúfur, grófur. **-aĵo** úrkast; svarf. **-ilo** rifjárn. **-ejo** svarfhús.

rast/i *áhr* **1** raka, raka saman. **2** athuga nákvæmlega, leita nákvæmlega. **-ado** rakstur. **-ilo** hrífa. **for-i** *áhr* moka.

rastr/o gref.

raŝ/o *læk* útbrot (á hörundi).

rat/o **1** *dýr* rotta (*Mus rattus*), valska. **2** ómenni.

ratafi/o ratafía, ávaxtabrennivín.

rati/o = **raporto** **3**.

ratifik/i *áhr* *lög* staðfesta. **-o** staðfesting.

Ratisbon/o *ldf* = **Regensburgo**.

Raul/o *per* Rúðólfur.

raulf/o grind (= **rako**).

raulk/a rámur, hás. **-iĝi** hæsast.

raund/o *íþr* lota (einkum í boxkeppni).

raup/o **1** *dýr* lirfa. **2** *tæk* skriðbelti. **-ero** skriðbeltisliður. **-aũto** skriðbíll, beltabíll, beltabífreið. **-traktoro** beltadráttarvél. **sen-igi** hreinsa af lirfum.

raut/o **1** = **itinerio**. **2** = **kurso** **2**.

rav/i *áhr* hrífa, heilla, gagntaka. **-a** hrífandi,

töfrandi, indæll. **-iĝo**, **-iteco** hrifning.

ravin/o þrengsli, gljúfraskarð, gil. **-igi** mynda gil í.

raviol/o mat raviólí.

razi/i áhr raka (skegg). **-ado** rakstur. **-ilo** rakhnífur, rakvél. **tranĉil-ilo** rakhnífur. **sendanĝera-ilo** rakvél (með rakblaði). **elektra-ilo** (rafmagns)rakvél **-isto** rakari.

razen/o = **gazono**.

razi/o inn árás araba (í óvinaland). **-i** áhr ræna í árás (araba).

re/ forskeyti sem táknar aftur, á ný, endur-, *t.d.* **-brilo** endurskin. **-veni** áhl koma aftur. **-koni** áhr þekkja aftur. **-e** aftur. **-en** aftur á bak, til baka. **tien kaj -en** fram og aftur. **-eniri** áhl **1** fara aftur inn (= **eniri denove**). **2** ganga aftur á bak (= **iri reen**) (í þessari merkingu væri betra að nota **retroiri** til þess að forðast misskilning).

re tón (tónstigi) D.

Rea goð Rhea (dóttir Úranusar og Gaiu, kona Krónosar og móðir Seifs).

Re/o goð Ra (sólarguð hjá Fornegyptum).

rea/o dýr nandú (= **nanduo**) (Rhea).

reakci/o fél efn eðl vél **1** afturhald, afturkast, afturkippur. **2** andóf, gagnverkan, hvarf, viðbragð. **3** lfe prófun, prófunarviðbragð, svörun. **4** þrýsting. **-a** **1** afturhaldssamur, afturhalds-. **2** andverkandi, afturverkandi, andvirkur. **3** þrýsti-. **-i** áhl hvarfast. **-ilo** efn prófefni, prófmeðal, svörunarefni, tilraunavökvi. **-ulo** afturhaldsmaður. **ĉen-o** efn keðjuverkun. **kolor-o** efn litasvörun.

reaktanc/o rtae launviðnám, þverviðnám, andóf. **indukta -o** spanviðnám. **kapacita -o** rýmdarviðnám.

reaktor/o **1** flu þrýstiloftshreyfill. **2** eðl kjarna-kljúfur.

real/a kri lög stæ verulegur, raunverulegur, sannur. **-e** raunverulega. **-o**, **-aĵo** raunverulegur hlutur. **-eco** raunveruleiki. **-igi** koma í framkvæmd, gera að veruleika. **-iĝi** rætast. **-iĝo** framkvæmd. **-ismo** hei bók **1** raunhyggja. **2** raunsæisstefna, realismi. **-isto** **1** raunhyggjumaður. **2** raunsæismaður, realisti. **ne-a** óraunverulegur; óverulegur, ósannur. **sen-eco** óraunveruleiki. **sur-ismo**, **super-ismo** fag bók súrrealismi. **sur-isto** súrrealisti. **-lernejo** gagnfræðaskóli.

real/o inn real (spænsk mynt = 1/4 peseta).

realgar/o ste arsensúlfið.

Reaumur/a eðl Reaumur-.

reb/o gra vínviðarstofn. **-brancô** vínviðargrein.

-ligno vínviðarefni.

Rebeka per Rebekka.

rebus/o inn **1** myndagáta. **2** gáta.

recenzi/i áhr dæma, gagnrýna (list eða rit), ritdæma. **-o** ritdómur, gagnrýni. **-isto** ritdómari, gagnrýnandi.

recep/i áhr gra stuttklippa (runna).

recept/o vís **1** mataruppskrift. **2** lyfseðill. **-i** áhl gefa út lyfseðil. **-aro** matreiðslubók, uppskriftsafn.

receptakl/o gra blómbotn.

reces/o lfae skot, laut.

recesiv/a líf víkjandi.

recidiv/o **1** læk afturkast. **2** lög ítrekun, síbrot. **-ulo** síbrotamaður.

Recif/o ldf Recife (hafnarborg í Brasilíu).

recipient/o eðl glerlát.

reciprok/a gagnkvæmur, innbyrðis. **-e** gagnkvæmt, á báða bóga. *Ili helpas sin -e*: Þeir hjálpa hvor öðrum. **-i** áhr skiptast á, gefa hvor öðrum. **-o** stæ andhverft gildi. **-eco** gagnkvæmi.

recit/i áhr lesa upp. **-o** uppleið efni. **-ado** upplestur.

recital/o tón flutningur einleikara, flutningur einsöngvara.

recitativ/o tón sönglestur.

redakci/o **1** ritstjórn. **2** ritstjórnarskrifstofa. **3** útgáfa.

redakt/i áhr vís **1** hafa ritstjórn á, ritstýra. **2** semja, taka saman, búa til prentunar. **-ado** ritstýring; samning. **-ejo** ritstjórnarskrifstofa. **-isto** ritstjóri. **ĉef-isto** aðalritstjóri. **-istaro** ritstjórn.

redaktor/o ritstjóri.

Redemptor/o kri Frelsarinn, Endurlausnarinn.

redingot/o inn (svartur) síðfrakki, lafafrakki.

redoks/a efn oxunar-afoxunar-. **-a** **potencialo** oxunargeta.

redukt/i áhr **1** minnka, fækka, smækka, draga úr, færa niður. **2** efn afsýra. **3** læk kippa í (lið). **-o** **1** minnkun, fækkun, niðurfærsla. **2** afsýring. **3** liðhlaupsaðgerð, liðrétting. **-a** fækkunar-, minnkunar-, smækkunar-. **-ejo** her innra virki. **-iĝi** vera afsýrður. **2** breytast. **3** vera ekkert annað en. **-ilo** ljó framkallari.

reduť/o **1** skotgarður, smávirki. **2** grímuball.

ref/o rif (í segli). **-i** áhr rifa (segl). **-ilo**, **ligilo** rifband. **mal-i** áhr leysa rif.

refektori/o hús matsalur, borðsalur (í klaustri o.þ.h.).

refer/i áhl leggja fram skýrslu/útdrátt. **-aĵo** frásögn, skýrsla; útdráttur.

referat/o frásögn, skýrsla; útdráttur.

referenc/o **1** tilvísun, tilvitnun, skírskotun. **2** meðmæli. **-i** áhr vísa til. **-a** tilvísunar-. **-a** **libro**

handbók. **-a biblioteko** handbókasafn. **-ilo** tilvísunarkerki, lestrarmerki. **kruc-o** víxltilvísun.

referendum/o lög þjóðaratkvæði, allsherjaratkvæðagreiðsla.

refleks/o líf ósjálfrátt viðbragð. **kondiĉita -o** skilyrt ósjálfrátt viðbragð. **-a** viðbragðs-.

refleksiv/o *mfr* afturbeygt orð, afturbeygt fornafn. **-a** afturbeygður.

reflekt/i áhr *eðl* **1** endurvarpa, endurkasta (geislun), endurspegla. **2** spegla. **-o** *eðl* rúm speglun, endurspeglun, endurkast. **-a** speglunar-, endurskins-. **-a angulo** endurskinshorn. **-a koeficiento** endurvarpsstuðull, endurkastsstuðull. **-ilo** *tæk* endurskinsmerki.

reflektor/o holspegill.

Reformaci/o *kri* siðbót, siðaskipti.

reformator/o *per* umbótamaður. **-a** umbóta-, breytinga-.

refrakt/i áhr *eðl* brjóta (geisla). **-o** geislabrot, ljósbrot. **duobla -o** tvíbrott, tvöfalt ljósbrot. **-a** brott-, ljósbrotts-. **-a angulo** brothorn. **-eco** brott-hæfni, ljósbrotshæfni. **-ilo** ljósbrotur. **-ometro** ljósbrotsmælir. **-indico** ljósbrotsvísir.

refraktar/a *efn* torbræddur.

refraktor/o *vís* ljósbrotur; linsusjónauki.

refren/o *bók* viðkvæði, stef.

refut/i áhr hrekja. **-o** afsönnun. **ne-ebla** óhrekjandi, óhrekjanlegur.

reg/i áhr *áhl* *tæk* stjórna, ríkja, drottna. **-a** *líf* *tæk* stýri-. **-ado** **1** stjórn, ríkisstjórn, ríkisstjórnar-ár. **2** drottun. **-adejo** stjórnarklefi. **-anto** stjórnari. **-ato** þegn, undirmaður. **-ebla** viðráðanlegur. **-ema** drottunargjarn. **-isto** stjórnarmaður. **-istaro** stjórn, ríkisstjórn. **ek-i** **1** *áhl* koma til ríkis. **2** áhr grípa, taka. **mem-ado** **1** sjálfstjórn. **2** sjálfsstjórn, stjórn á sjálfum sér. **mem-anta** sjálfstjórnandi. **ne-ebla** óviðráðanlegur, óstjórnlegur. **sin-ado** stjórn á sjálfum sér, sjálfsstjórn. **super-i** **1** áhr yfirgnæfa. **2** áhl ráða mestu. **man-i** áhr hafa undir höndum, vera handhafi. **tele-i** áhr *tæk* fjarstýra.

regal/i áhr **1** veita (beina), gera vel við. **2** skemmta (e-m). **-o** skemmtun, veisla. **for-i** áhr losa sig við (e-n), hrista af sér.

regatt/o = boatfesto.

regeneraci/o *vís* endursköpun; endurfæðing.

Regensburg/o *ldf* Regensburg (borg í Bæjaralandi).

regent/o ríkisstjóri, stjórnandi (í forföllum konungs).

regi/o lög ríkisfyrirtæki.

regiment/o herdeild. **-a** herdeildar-. **-estro** = kolonelo.

region/o **1** hérað, svæði, landshluti. **2** svið. **3** *lfa* svæði, líkamssvæði. **-a** héraðs-. **-estro** héraðsstjóri. **-ismo** landshlutastefna. **-isto** landshlutastefnumaður. **post-o** uppland, innsveitir.

registri/i áhr **1** skrá, skrásetja. **2** *tæk* taka upp (t.d. á hljómplötu). **3** kaupa ábyrgð á. **-o** *tæk* **1** skrá. **2** raddsvið; tónsvið. **3** orgelrödd. **-ado** skráning, skrásetning. **-ejo** skráningarskrifstofa. **-igi** láta skrá. **-ilo** *tæk* skrásetningartæki. **-isto** skrárhaldari; skjalavörður. **-olibro** skrá, málabók. **en-i** áhr skrá, skrásetja. **mem-a** sjálfskráandi, sjálfritandi.

reglament/i áhr koma skipulagi á, stilla, tempra. **-o** reglugerð, reglugjörð. **-a** lagalegur, lög-ákveðinn.

regn/o líf ríki. **la animala -o** dýraríkið. **la vegetala -o** jurtaríkið. **la minerala -o** steinaríkið. **-a** ríkis-. **-ano** ríkisborgari. **-estro** ríkishöfðingi. **inter-a** milliríkja-. **super-a** yfirþjóðlegur. **sub-o** líf fylking.

regol/o *dýr* fuglakóngur, glókollur, gullkollur (*Regulus*).

regres/i *áhl* fara aftur, hörfa. **-o** afturför.

regul/o regla. **-a** *mfr* reglulegur, reglubundinn. **-e** reglulega. **-i** áhr *eðl* stilla. **-ado** stilling. **-aro** reglugerð, reglugjörð. **-eco** reglufesta. **-igi** gera reglulegan, koma fastri reglu á. **-ilo** stillir. **ekster-a** afbrigðilegur, frábrugðinn. **laŭ-a** reglubundinn. **mal-a, ne-a** óreglulegur. **mal-eco, ne-eco** óregla. **mal-igi** gera óreglulegan.

regulator/o **1** stilliúr. **2** = **regulilo**.

Regulus/o *stj* Regulus (stjarnan α í Ljóninu).

regurgit/i *áhl* æla, gubba. **-o** *tæk* ælur, gubb.

reĝ/o konungur. **-a** konunglegur; konungs-. **-a akvo** *efn* kóngavatn. **-e** konunglega. **-i** *áhl* ríkja, vera konungur. **-ado** ríkisstjórn. **-eco** konungstign; konungsembætti. **-ido** konungssonur, prins. **-idino** konungsdóttir, prinsessa. **-ino** **1** drottning. **2** *dýr* býflugnadrottning. **3** = **damo** **3, 4**. **-inedzo** drottningarmaður, eiginmaður drottningar. **-ejo, -lando** konungsríki. **eks-iĝi** leggja niður konungsvöld. **inter-ado** tími milli stjórnenda. **vic-o** undirkonungur. **bird-o** músarrindill. **herbej-ino** álmkvistur. **sun-o** sólkonungur, sólarakonungur.

Reĝ/oj *per* Konungabók (í Biblíu).

reĝim/o *tæk* stjórnarfar, stjórnarfarskerfi.

Reĝina *per* Regína.

reĝisor/o *lei* *kvi* leikstjóri. **-i** áhr leikstýra, stjórna (leiksýningu). **help-o** aðstoðarleikstjóri.

Rejkjavik/o *ldf* Reykjavík (höfuðborg Íslands).

Rejn/o *ldf* Rín. **-a** Rínar-. **-lando** Rínarlönd.

Rejnald/o *per* Rögnvaldur, Reginbaldur.

rejs/o *inn* reis (mynt í Brasilíu og Portúgal).

rek/o *ípr* svifrá, svifslá.

reklam/o (skrum)auglýsing, auglýsing (með meðmælum). **-i** *áhr* auglýsa, meðmæla. **-a** auglýsinga-. **-aĵo**, **-ilo** auglýsingamiðill. **-lumoj** ljósauglýsing. **-panelo** auglýsingatafla. **puf-o** skrum.

reklamaci/i *áhl* heimta, krefjast. **-o** krafa.

rekognosk/i *áhl her* = skolti.

rekomend/i *áhr* **1** mæla með. **2** = registri. **-o** meðmæli. **-a** meðmæla-. **-inda** meðmælaverður. **mal-i** *áhr* niðra, óvirða; mæla gegn.

rekompenc/i *áhr* **1** launa, endurgjalda. **2** bæta upp. **-o** umbun, laun, endurgjald. **-a** launandi. **-e** í staðinn, aftur á móti.

rekord/o met. **-ulo** methafi.

rekrement/o hrat, dreggjá, draf, korgur, sori.

rekrut/o nýliði. **-i** *áhr* skrá í herinn, útvega sem nýliða. **-ado** liðssöfnun, söfnun nýliða. **-isto** liðsöflunarmaður. **-ekzameno** læknisskoðun nýliða.

rekt/a *lfæ rúm mfr* beinn, uppréttur. **la -a parolo** bein ræða. **-e** beint, blátt áfram, beinlínis. **-o** bein lína. **-eco** beinleiki, réttleiki. **-igi** gera beinan, rétta við. **-iĝi** verða beinn, rétta úr sér. **-ilo** reglustika. **T-kapa -ilo** T-stika. **kunmeteblo mezur-ilo** = **mezurvergo**. **el-igi** rétta úr. **el-iĝi** rétta úr sér. **mal-a** óbeinn, krókóttur, króka-; afskekktur; boginn. **mal-eco** bugða; beyging. **ne-a mfr** óbeinn. **la ne-aj kazoj** aukaföllin. **ne-a parolo** óbein ræða.

rektif/i = **rektifiki**.

rektifik/i *áhr* **1** *efn* hreinsa (vínanda). **2** *rúm* rétta úr, gera beinan. **3** *rtæ* afriða. **-o** **1** hreinsun. **2** afriðun. **-ilo** *rtæ* afriðill.

rektor/o **1** háskólarektor. **2** rektor, skólastjóri (menntaskóla eða þ.u.l.), skólameistari.

rektum/o *lfæ* endaþarmur, sperðill. **-a** endaþarms-. **-ito** *læk* endaþarmsbólga. **-oskopo** endaþarmsspegil. **-oskopio** endaþarmsspeglun.

rekviem/o *kap* **1** sálubæn. **2** sálumessa. **3** sálumessulög.

rekvizici/i *áhr* lög taka undir sig, leggja undir sig. **-o** það að leggja undir sig, beiðni.

rekvizit/o *lei* leikmunir.

rekvizitor/o *lei* leikmunavörður.

rel/o **1** *jár* járnbrautarteinn, spor. **2** *tæk* = kanelo (á skrúfu). **el-iĝi** fara af sporinu. **sur-aĵoj** vagnakostur, spurvagnar, járnbrautarvagnar. **apog-o** handrið. **gard-o** handrið (t.d. á brú). **kontakt-o** spennuteinn. **tram-o** spurvagnaspor. **unu-a** einteinungs-. **-vojo** járnbraut.

relaj/o = **relajso**.

relajs/o *eðl* magnari. **-ostacio** endurvarpsstöð. **-omotoro** = **servomotoro**.

relativ/a **1** afstæður, hlutfallslegur. **2** = **rilativa**. **-eco** afstæði. **teorio de la -eco** afstæðiskenning. **-ismo** *hei* afstæðishyggja. **-isto** afstæðishyggjumaður.

relegaci/o *lög* brottrekstur, brottvísun.

relief/o **1** rismynd, upphleyp mynd. **alta -o** rismynd. **basa -o** lágmynd. **2** andstæða. **-a** **1** upphleypur. **2** andstæður, andstæðu-. **-igi** **1** skreyta með upphleypum myndum. **2** setja sliktu á, leggja áherslu á, taka fram. **sen-a** **1** flatur. **2** dauflegur, bragðlaus.

religi/o trú, trúarbrögð, átrúnaður. **-a** **1** trúar-, trúarbragða-. **2** trúður, trúrækinn. **3** samviskusamur, samviskusamlegur. **-ano** trúmaður. **-eco** trúrækni, trú, guðhræðsla. **-ulo** **1** munkur. **2** trúarmaður; trúður maður. **ali-ano**, **ali-ulo** fylgismaður annarra trúarbragða. **inter-a** milli trúarbragða. **mult-a** margra trúarbragða. **ne-a** veraldlegur. **sam-ano** trúbróðir. **sen-a** ótrúrækinn, ótrúður. **sen-eco** ótrúrækni, guðleysi, trúleysi.

relikv/o *trú* helgur dómur; leif. **-ujo**, **-okesto** leifaskrín (dýrlings).

reluktanc/o *eðl* *rtæ* segulviðnám.

rem/i *áhl* róa. **-ado** róður. **-estro** skutræðari, forræðari (í kappróðrabáti). **-ilo** ár. **-ilingo** áraþollur, keipur, ræði. **-isto** ræðari. **post-ilo** stýriár. **vet-ado** kappróður.

Rem/o *per* Remus (bróðir Rómúlusar).

remanenc/o **1** *eðl* segulleif. **2** *sál* myndleif.

Rembrant/o *per* Rembrandt (hollenskur málari, 1606–1669).

rembur/i *áhr* troða út, stoppa, fódra, bólstra. **-ado** fódrun (húsgagna), bólstrun. **-aĵo** fódur, tróð, bólstrunarefni.

remburs/o *fja* greiðsla við afhendingu, póstkrafa.

Remig/o *per* Remigús.

remit/o *læk* hlé (á sjúkdómi). **-a** sem hlé verður á öðru hverju.

remiz/o bílskúr.

remolad/o *mat* remúlaðisósa.

remont/o *her* stríðshestsefni.

remork/o *umf* **1** dráttarbátur. **2** dráttarvagn. **-i** *áhr* draga.

rempar/o varnargarður, víggirðing. **-i** *áhr* byggja víggirðingu í kringum.

Reims/o *ldf* Reims (borg í Frakklandi).

remter/o = **refektorio**.

ren/o *lfæ* *mat* nýra. **-a** nýrna-. **sur-a** **glando** nýrnahetta.

Renard/o *per* Refur.

Renat/o *per* Renatus.

rendevu/o *her* stefnumót. **-i** *áhr* hitta á tilteknum stað, koma saman á stefnumótsstað. **-ejo** stefnumótsstaður, fundarstaður.

rendiment/o *vél hag* **1** úttak, arðsemi, arður. **2** hlutfall arðs og verðs.

rened/o *gar* pippinepli.

renegat/o *sag* **1** trúníðingur. **2** flokkshlaupi. **-eco** fráhrvarf (frá trú).

Re nesanc/o *vís* endurreisn, viðreisn, endurreisnarstefna, viðreisnartímabil. **-a** viðreisnar-, endurreisnar-.

reni/o *efn* reníum, renín (*Re*).

renklod/o *gra* grænplóma.

renkont/i *áhr* mæta, hitta. **-e** í áttina, til fundar, til móts (**al** = við). **-o** mót, fundur. **-iĝi** mætast, hittast. **-iĝo** **1** samkvæmni. **2** einvígi. **-ebla** sem hittast má. **inter-i** *áhl* mætast, hittast.

renom/o frægð, orðstír. **-iĝi** verða frægur, fá orðstír.

renonc/i *áhl* vera litþrota (í spilum).

rent/o vextir, leiga, afgangur. **-ulo** velefnaður maður. **-umo** renta, vextir.

rentabilitat/o arðsemi.

rentgen/o *eðl* röntgen (mælieining).

Rentgen/o *per* Röntgen. **r-radioj** röntgengeisl- ar. **r-terapio** röntgenlækning.

renvers/i *áhr* velta um koll, fella, kollvarpa, hvolf. **-ema** byltingargjarn. **-iĝi** **1** hvolf (óp.). **2** falla. **ŝtat-o** stjórnlagaröf.

reologi/o *eðl* hnigfræði.

reostat/o *raf* stilliviðnám.

reparaci/o *lög* skaðabætur, bætur, tjónabætur.

repertuar/o leikritaskrá; söngvaskrá.

repetitor/o utanskólakennari, einkakennari.

replik/o **1** andsvar. **2** *lei* stikkorð. **3** *fag* eftirmynd. **-i** *áhr* andsvara, mótmæla.

reporter/o fréttamaður (= **reportisto**). **-aĵo** fréttamannagrein.

reprezali/o *lög* refsiaðgerð(ir).

reprezent/i *áhr* **1** vera í staðinn fyrir, koma í stað (e-s), koma fram fyrir hönd (e-s). **2** vera fulltrúi (e-s). **-a** sýnandi, tákandi; umboðs-, fulltrúa-. **-ado** sýning; umboð. **proporcia** **-ado** hlutfallskosningar. **-ato** *mfr* **1** umbjóðandi. **2** orð (eða setning) sem tilvísunarforbafn vísar til. **-anto** fulltrúi, málsvari, umboðsmaður. **-igi** veita umboð til, gera að fulltrúa.

reps/o rifs (dúktegund).

reptili/oj *dýr* skriðdýr.

repudi/i *áhr* *lög* reka frá sér, skilja við. **-o** skilnaður (við konu).

reputaci/o orðspor, mannorð.

reskript/o *sag* **1** tilskipun. **2** úrskurður (páfans); konungsbréf.

resoluci/o *læk* **1** uppleysing. **2** slöknun (vöðva í svæfingu).

resonanc/o *eðl* endurómur, endurhljómur, endurómun.

resonator/o *eðl* **1** hermir. **2** hljómhvati.

respekt/o lotning, virðing. **-i** *áhr* virða, meta, hafa beyg af, bera virðingu fyrir (e-m). **-a** lotningar-, virðingar-. **-e** með virðingu. **-ego** mikil lotning, mikil virðing. **-inda** virðingarverður. **-indeco** virðuleiki. **mal-i** *áhr* fyrirliða, hafa fyrirliðningu á. **mal-a** ókurteis. **mem-o** sjálfsvirðing. **ne-o** virðingarleysi. **tro-a** auðvirðilegur, sleikjulegur, óhóflega auðmjúkur.

respektiv/a hver um sig; hlutaðeigandi. **-e** að tiltölu, hver eftir því sem við á. *Ath.* Forðast ber að nota **-e** í merkingu **aŭ**.

respond/i *áhr* *áhl* **1** svara, ansa. **2** svara til. **3** ábyrgjast, bera ábyrgð á. **-o** svar. **-a** **1** svarandi. **2** hentugur, samsvarandi; vel við sig eigandi. **3** ábyrgur. **-ado** það að svara. **-eco** **1** samsvörun, samkvæmni. **2** ábyrgð. **-eca** ábyrgur. **-umo** ábyrgð. **inter-i** *áhl* svara til. **pri-i** *áhl* ábyrgjast, bera ábyrgð á.

respons/i *áhl* ábyrgjast.

responsori/o *tón* víxlsöngur.

respublik/o *sag* *lög* lýðveldi. **-a** lýðveldislegur, lýðveldis-. **la** **-a** **partio** repúblikanaflokkurinn. **-ano** **1** lýðveldismaður. **2** repúblikani. **-estro** forseti (lýðveldis). **-isto** lýðveldissinni.

rest/i *áhl* **1** halda áfram að vera. **2** vera, dvelja, vera kyrr. **3** vera eftir. **-a** *efn* sem eftir er(u). **-o** *sta* það sem eftir er; afgangur. **-adi** *áhl* dvelja(st) lengi. **-ado** dvöl; viðstaða. **-adejo** *kaþ* bústaður, heimili. **-aĵo** afgangur, leifar, eftirstöðvar. **-aĵoj** leifar; jarðneskar leifar. **-igi** **1** halda eftir, láta verða eftir. **2** láta eftir sig. **3** skilja eftir. **post-i** *áhl* vera eftir.

restaŭr/i *áhr* **1** *fag* reisa við aftur, gera við. **2** *fél* setja aftur inn, koma (e-m) aftur til valda. **-ado** **1** viðgerð, viðreisn, endurnýjun. **2** endurreisn, valdataka á ný.

restitu/i *áhr* *lög* *bók* *fag* **1** skila aftur. **2** endurgera.

restoraci/o veitingahús, matsöluhús.

restrikt/i *áhr* takmarka. **-a** takmarkandi, heftandi. **-o** takmörkun, hamla.

resum/i *áhr* gefa yfirlit yfir, gera ágríp. **-o** yfirlit, ágríp. **-e** í stuttu máli. **-ado** það að gera ágríp.

resurekt/i *áhl* *trú* rísa upp (frá dauðum).

resus/o *dýr* rhesusapi (*Macaca mulatta*). **-faktoro** *lfe* apablóðflokkur, Rh-þáttur, rhesusþáttur.

ur.

ret/o *tæk* **1** net, möskvar. **2** kerfi. **3** flækja. **-aĵo** **1** net, vefur. **2** víravirki. **en-igi** vera veiddur í net. **bazar-o** innkaupanet. **drat-o** vírnet. **ĵet-o** kastnet. **har-o** hárneta. **sak-o** háfur. **skrap-o** botnvarpa. **tren-o** dragnót.

retabl/o *fag* altariстаfla.

Reti/o *sag* Raetia.

retikul/o *lfae* **1** (lítill) handtaska kvenna. **2** umfrymisnet. **-a** netlaga.

retin/o *lfae* nethimna (augans), sjónhimna, sjóna. **-a** nethimnu-, sjónhimnu-, sjónu-. **-ito** *læk* nethimnubólga, sjónhimnubólga, sjónubólga. **-opatio** sjónukvilli.

retor/o *vis* **1** mælskukennari. **2** froðusnakkur. **-aĵo** mælska, ræða. **-iko** ræðufræði, mælskufraði, ræðulist. **-ika** mælskufraðilegur. **-ika** **demando** upphrópunarspurning.

retort/o *tæk* tilraunaflaska. **-a** tilraunaflösku-, í tilraunaflösku.

retrat/i *áhr* *hag* kaupa til baka, leysa inn. **-o** endurkaup.

retret/o *her* afturför, undanhald. **-i** *áhl* halda undan, hlaupast brott.

retro/ forskeyti sem táknar aftur-, til baka, *t.d.* **-aktiva** afturvirkur, afturverkandi. **-efiki** *áhl* verka aftur. **-fleksa** *áhr* sveigja aftur á bak. **-fleksa** fattur. **-iri** *áhl* fara aftur, ganga aftur á bak. **-ira** afturfarandi. **-paŝi** *áhl* stíga aftur á bak. **-pedali** *áhl* (á reiðhjól) bremsa. **-spektiva** lútandi aftur til liðna tímans, sem gefur yfirsýn yfir hið liðna, afturhverfur. **-e** aftur á bak.

retuŝ/i *áhr* *vis* **1** snyrta, laga (ljósmynd). **2** breyta (lítilllega), laga. **-o** yfirferð, lagfæring.

Reuni/o *ldf* Reunión (eyja í Indlandshafi).

reŭmat/o *læk* gigtarverkur. **-ismo** gigt. **-ismulo** gigtarsjúklingur. **-oida** gigtar-. **-ologo** gigtarlæknir. **-ologio** gigtsjúkdómafræði.

rev/i *áhl* dreyma (dagdrauma), byggja loftkastala. **-o** dagdraumur, draumórar. **-a** dreymandi, draumóra-, drauma-. **-ado** það að dreyma dagdrauma. **-ema** dreyminn, sem byggir loftkastala. **-ulo** draumóramaður. **dis-igo** vonbrigði. **el-igi** opna augun á (e-m). **for-i** *áhr* eyða (e-u) í draumóra. **sen-igi** sýna (e-m) blákaldan sannleikann.

revelaci/o *trú* opinberun. **-a** opinberunar-. **-i** *áhr* birta, opinbera.

revers/o *nýy* fráhverfa, bakflötur, úthverfa, ranga. **-i** *áhr* snúa við. **-ebla** sem snúa má við; eins báðum megin.

reviz/i *áhr* = **revizori**.

revizi/i *áhr* *pre* *lög* *tæk* **1** endurskoða (og breyta). **2** kanna. **3** prófa, skoða vandlega (og gera við). **4** breyta. **-o** **1** endurskoðun. **2** könnun. **3** vandleg skoðun og leiðrétting. **4** breyting. **-ismo** endurskoðunarstefna. **-isto** endurskoðunarsinni.

revizor/o *sag* *ver* endurskoðandi. **-i** *áhr* prófa, endurskoða.

revoluci/o **1** stjórnarbylting; bylting. **2** gerbreyting. **-a** byltingar-. **-i** *áhr* **1** umblyta. **2** gerbreyta. **-ismo** *fél* byltingarstefna, byltingarkenningar. **-isto**, **-ulo** byltingarmaður.

revolver/o marghleypa.

revu/o **1** liðskönnun. **2** herskoðun. **3** tímarit. **4** revía, skopleikur. **5** ritdómur. **-i** *áhr* **1** kanna (lið), skoða (her). **2** gagnrýna (bók).

rezed/o *gra* ilmkillur (*Reseda odorata*). **-acoj** ilmkillsett (*Resedaceae*). **farbo-o** litailmkillur (*Reseda luteola*).

rezerv/i *áhr* **1** leggja til hliðar, hafa til vara. **2** geyma. **3** áskilja (sér). **-o** *lfe* *her* *tæk* *gra* **1** fyrirvari, skilyrði. **2** varasjóður. **3** varalið. **4** friðaður landskiki. **-a** **1** geymdur. **2** áskilinn. **3** vara-, auka-. **-a** **alirejo** neyðarútgangur. **-e** með fyrirvara, með skilyrðum. **-ado** geymsla, varðveisla. **-aĵoj** varaforði; birgðir; varahlutir. **-ejo** friðlýst svæði, friðland. **-igemo** gætni, fálæti. **-isto** varaliðsmaður. **-istaro** varalið. **-ujo** forðabúr; geymir. **sen-a** ófrátekinn; skilyrðislaus.

rezid/i *áhl* búa, eiga lögheimili. **-ejo** aðsetur, bústaður, (lög)heimili.

rezident/o *fél* sendiherra. **-ejo** aðsetur sendiherra.

rezidu/o *efn* *lög* *hag* **1** afgangur. **2** botnfall, undanlás, dreggjjar.

rezigni/i *áhr* falla frá (kröfu), draga sig í hlé; gefast upp fyrir (e-u). **-o** úrsögn.

rezignaci/o undirgefni, uppgjöf. **-e** með þögn og þolinmæði. **-i** *áhl* taka (e-u) með þögn og þolinmæði.

rezin/o *efn* harpeis, trjákvöða, viðarkvöða. **-aĵo** resín. **-a**, **-eca** harpeiskennur. **gum-o** gúmmítrjákvöða.

rezist/i *áhl* *eðl* *tæk* standast, halda velli (**al** = fyrir (e-m)), veita viðnám, standa gegn (e-m). **-(ad)o** mótstaða, viðnám, mótspyrna. **-anco** *eðl* *rae* mótstaða, viðnám. **-eco** mótstöðuafli. **-ilo** viðnám. **paralela** **-ilo** viðnám tengt samhliða. **variigebla** **-ilo** = **reostato**. **-iveco** mótstöðuafli, mótstöðumagn. **-oprovo** viðnámspróf. **ne-ebla** ómótstæðilegur. **sen-a** mótstöðulaus. **akvo-a** vatnsþéttur. **fajro-a** eldtraustur. **infekto-a** sem hefur mótstöðuafli gegn smitun. **lum-a** ljóstraustur. **penicilino-a** ónæmur

fyrir penisillíni. **sulfamido-a** ónæmur fyrir súlfalyfjum.

rezoluci/o *fél* ályktun, úrskurður.

rezolut/a nýy einbeittur, óhikandi; hugaður.

rezoni/i *áhl* álykta, hugsu. **-ado** ályktun, hugsun, röksemd. **-ema** þrætugjarn. **mis-i** *áhl* skjáttlast í hugsunum.

rezorcinol/o *efn* resorsínól.

rezult/i *áhl* hafa í för með sér, leiða af. **-o** afleiðing, útkoma, það að koma fram, framkoma. **-anto** *eðl* lokakraftur. **-igi** orsaka, valda. **sen-a** gagnslaus, árangurslaus.

rezultat/o afleiðing, útkoma, árangur, niðurstaða, úrslit.

rib/o *gra* **1** rifsberjarunnur (*Ribes*), garðaberjarunnur. **2** rifsber, garðaber. **nigra -o** sólber (*Ribes nigrum*). **ruĝa -o** rifsber (*Ribes rubrum*).

ribek/o *inn* þriggja strengja fiðla.

ribel/i *áhl* gera uppreisn, gera upphlaup. **-o** uppreisn, upphlaup. **-a** uppreisnar-. **-anto** uppreisnarmaður. **-ema** uppreisnargjarn. **-igi** hvetja til að gera uppreisn. **-ulo** uppreisnarmaður.

ribo/ *efn* ribó-. **-flavino** ribóflavín, laktóflavín. **-nukleata acido** ríbósakjarnsýra.

riboz/o *efn* ríbósi.

ricel/i *áhr* lög hylma yfir með þjófi. **-ado** þjófs-hylming. **-isto** hylmari, þjófsnautur.

ricev/i *áhr* *tæk fja útv* **1** fá. **2** taka (tönn). **3** taka á móti. **-o**, **-ado** móttaka, viðtaka. **-anto** viðtakandi. **-ebla** fáanlegur; móttækilegur. **-ema** *læk* móttækilegur, viðtækilegur. **-ilo** *fja útv efn* móttökutæki; útværsviðtæki. **-atesto** móttökuskírteini.

ricin/o *gra* (*Ricinus*), kristpálmi, laxerólútré (*Ricinus communis*). **-a oleo** rísínolía, laxerolía.

ricinolat/o *efn* rísínolía. **-a acido** laxerólúsýra.

riĉ/a **1** ríkur, auðugur, efnadur. **2** mikill, ríkulegur. **3** kjarngóður; þungur. **4** frjósamur. **5** (um lit) dökkur, djúpur. **-e** **1** ríkulega. **2** í ríkum mæli. **-o** **1** auðlegð. **2** frjósemi. **3** kraftur. **4** auður, auðæfi. **-aĵo** auður, auðæfi. **-eco** **1** auðlegð. **2** frjósemi. **3** kraftur. **-ega** **1** efnadur, mjög auðugur. **2** mjög mikill. **-igi** **1** auðga. **2** *efn* frjónga. **-igita uranio** auðgað úran. **-iĝi** auðgast, verða ríkur. **-ulo** ríkur maður, auðugur maður, auðmaður. **mal-a** **1** fátækur, snauður, fátæklegur. **2** lélegur. **mal-e** fátæklega; illa. **mal-eco** fátækt, skortur; ófrjósemi. **mal-igi** gera fátækan, svipta auði. **mal-iĝi** verða fátækur. **mal-ulo** fátæklingur. **ne-a** efnalítill. **nov-ulo** nýríkur maður.

rid/i *áhl* hlæja. **-o** hlátur. **-ado** hlátur. **-eti** *áhl* brosa. **-eto** bros. **-igi** láta hlæja. **-iga** skemmtandi, skoplegur, skringilegur. **-inda** hlægilegur. **-indigi** gera að athlægi. **ek-i** *áhl* skella upp úr, fara að

hlæja (= *eksploði per -o*). **sub-i** *áhl*, **kaŝ-i** hlæja lágt. **mok-i** *áhr*, **pri-i** hæða, spotta, hæðast að.

rif/o sker, blindsker, rif. **-a** skerja-. **sablo-o** sandgrynningar.

rifuĝ/i *áhl* flýja, leita hælis. **-o** grið, vernd, öryggi, skjól. **-ejo** *íþr* **1** hæli, griðastaður, skýli. **2** *umf* umferðareyja. **-into** flóttamaður, landflóttamaður.

rifuz/i *áhr* hafna, neita, synja, færast undan; vilja ekki. **-o** neitun, synjun, höfnun; afsvar. **-a** neitunar-. **-e** neitandi. **-iĝi** hætta við, falla frá, draga sig í hlé, gefast upp. **for-i** *áhr* afneita; afsala sér.

rig/i *áhr* sig reiðabúa (skip), setja reiða á (e-ð). **-o** það að reiðabúa. **-ilaro** reiði (á skipi). **mal-i** *áhr* fella reiða á (skipi).

Rig/o *ldf* Riga (höfuðborg Lettlands).

rigard/i *áhl* *áhr* **1** horfa. **2** horfa á. **3** skoða. **4** virða fyrir sér. **5** líta á. **6 -i al** snúa í. **-o** **1** augnaráð. **2** tillit. **3** auga. **-aĉi** *áhr* glápa á. **-adi** *áhr* skoða (lengi), virða fyrir sér, athuga. **-ema** glápanði. **-ilo** *byg tæk ldm* **1** leitari (á myndavél). **2** skoðunartæki. **3** mið (á byssu). **ĉirkaŭ-i** *áhr* skoða, rannsaka. **ek-i** *áhl* *áhr* líta snöggvast á, renna augum yfir. **ek-o** augnaráð. **el-i** *áhl* **1** horfa út. **2** (*fornl.*) líta út. **en-i** *áhl* horfa inn. **inter-i** *áhl* horfast á. **pri-i** *áhr* rannsaka vandlega, skoða, sjá um. **re-i** **1** *áhr* endurskoða, horfa á á ný. **2** *áhl* horfa aftur á bak. **retro-i** *áhl* horfa aftur á bak. **sub-i** *áhl* gægjast. **tra-i** *áhr* hlaupa yfir (t.d. bók); sjá í gegnum. **esplor-i** *áhr* rannsaka, kanna. **flank-o** hornauga. **flug-e** undir eins, óðara. **kaŝ-i** *áhr* gjóta augum til. **mond-o** heimsskoðun. **supren-i** *áhl* horfa upp.

rigid/a stinnur, stírðnaður, stírður, stífur, ósveigjanlegur. **-e** ósveigjanlega. **-eco** *eðl* stinnleiki, stírðleiki, strangleiki. **-iĝi** stírðna. **al-iĝi** vera krepptur um. **mal-a** linur, kvapkenndur.

rigl/i *áhr* loka (með loku eða slá), setja slagbrand fyrir, skjóta loku fyrir (e-ð). **-ado** *jár* lokun. **-ilo** slagbrandur, loka, slá. **mal-i** *áhr* hleypa loku frá (e-u).

rigor/a strangur, einstrengingslegur, vægðarlaus. **-eco** stírðleiki, strangleiki. **-ismo** *trú* siðvendni, siðavandfýsni.

Rigved/o *inn* Rigveda, Ljóðaviskan (helgirit hindúa, elst Vedabókanna).

Riĝel/o *stj* Rígel (stjarnan β í Óríon).

rijet/o *mat* saxað svínakjöt (soðið í feiti).

rikan/i *áhl* glotta. **-o** glott, hæðnishlátur.

Rikard/o *per* Ríkharður.

rikeci/o *gra* rikkettsía. **-ozo** *læk* rikkettsúsúkdómur (í plöntum).

rikiŝ/o *inn* tvíhjóla léttivagn.

rikolt/i *áhr* **1** skera upp, uppskera. **2** tína, safna.

-o *efn* **1** uppskera. **2** arður. **-ado** uppskera. **-aĵo** arður. **-ilo** ljár. **-ileto** sigð. **-isto** uppskerumaður, kornskurðarmaður. **-maŝino** kornskurðarvél. **post-i** *áhr* safna eftir kornskurðarmönnum (= **spikumi**). **vin-o** vínuppskera.

ril/o ríll (skoskur dans).

rilaks/o slökun, linun. **-a tubo** *eðl* = **tíratrono**.

rilat/i *áhl* snerta, áhræra, vera í hlutfalli við, koma við. **ne -as** þetta kemur ekki við. **-o hag sta** **1** tillit, viðskipti, kunningsskapur, samband. **2** vensl. **refleksiva -o** sjálfhverf vensl. **malrefleksiva -o** ósjálfhverf vensl. **simetria -o** samhverf vensl. **malsimetria -o** ósamhverf vensl. **transitiva -o** gegnvirk vensl. **maltransitiva -o** ógegnvirk vensl. **-o de ekvivalento sta** jafngildisvensl. **lineara -o** línuleg vensl. **-a 1** viðeigandi, viðvirkjandi. **2** tilvísunar-. **-e 1** (*forml.*) hlutfallslega. **2** viðvirkjandi, með tilliti til. **-igi** tileinka. **-umo** = **raporto** **3**. **ek-i** *áhl* taka upp viðskipti (við e-n). **inter-oj** viðskiptasamband.

rilativ/o *mfr* tilvísunarorð; tilvísunarforanafn. **-a** tilvísunar-.

rileg/i *áhr* gera brottrækan (= **relegacii**).

rim/o rím, endarím. **-i** *áhr* ríma (vísu). **-anto** hagyrðingur, rímari; leirskáld. **-iĝi** ríma (um vísu). **-oido** ófullkomið rím. **sen-a** órímaður.

rimark/i *áhr* **1** taka eftir, verða var við. **2** taka fram, segja, geta, gera athugasemd. **-o** athugasemd; eftirtekt. **-ebla** eftirtakanlegur. **-igi 1** benda á. **2** vekja athygli (e-s) (**pri** = á). **-ilo** merki, bókmerki. **-inda** eftirtektarverður, athyglisverður, merkilegur. **ne-ate** án þess að vera eftir tekið. **ne-eble** lítils háttar, ómerkjanlega. **ne-ite** án þess að hafa verið eftir tekið.

rimed/o 1 ráð, úrræði, meðal. **2 -oj** fjármagn, efni. **antaŭ-o** varúðarráðstöfun. **ĉia-e** með öllum ráðum. **kontraŭ-o** gagnráðstöfun. **sen-e** án úrræða. **viv-oj** lífsviðurværi.

rimen/o reim, ól, þvengur. **brak-o** armól. **gvid-oj** aktaumur. **kap-oj** taumur, beislistaumur. **raz-o** slípiól. **vost-o** reiði (á hnakk).

rimes/o *ver* greiðslusending. **-i** *áhl* senda greiðslu.

rimors/o *ská* samviskubit. **-i** *áhl* finna til samviskubits.

rin/o *læk* (fræðiorð) nef, nasir. **-ito** *læk* nefkvef, nasabólga. **-ologio** neflækisfræði. **-oplastio** nefskapnaðarlækningar. **-oskopio** nasaglenning; nasaspeglun.

rinant/o *gra* lokasjóðsbróðir (*Rhinanthus*).

ring/o hringur, baugur. **-a 1** hring-. **2** hringlaga, hringmyndaður. **-ego 1** bandajárn; tunnugjörð;

hjólgjörð. **2** krínólínugjörð. **-iĝi** hringast. **-izi** setja gjörð á. **-ujo** hringaskrín. **arb-o** = **jarringo**. **blu-a** með glóðarauga, marið (um auga). **brak-o** armband. **fum-o** reyklarhringur. **jar-o** *gra* áhringur. **kol-o** hálsmen. **kolekto-o** *rtæ* rennihringur. **laĉ-o** lykkja (á reim). **lagro-o** lega. **orel-o** eyrnahringur. **pendo-o** hringur (á vasaúri). **piŝto-o** *bif* stimpilhringur. **rul-o** *íþr* gjörð (leikfang). **sigel-o** innsiglishringur. **suk-o** = **jarringo**. **ŝnur-o** kaðallykkja. **ŝtop-o** *vél* þétting, pakkning.

rinĥocefal/oj *dýr* ranakollar (*Rhynchocephalia*).

rinocer/o *dýr* nashyrningur (*Rhinoceros*). **-eoj** nashyrningaætt (*Rhinocerotidae*).

Rio-de-Ĵanejr/o *ldf* Rio de Janeiro (hafnarborg í Brasilíu).

Riogrand/o *ldf* Rio Grande.

Rionegr/o *ldf* Rio Negro.

rip/o 1 *lfæ* rif, rifbein. **2** *gra* rif, blaðstrengur. **3** *tæk* stroff, fit. **4** *sig* röng (í skipi). **5** teinn (í regnhlíf). **-a 1** rifbeins-. **2** brugðinn. **-aĵo** *mat* hryggur (til matar). **inter-a** milli rifbeina.

ripar/i *áhr* gera við, bæta. **-o**, **-ado** viðgerð, bæting(ur). **-isto** viðgerðarmaður. **-ebla** bæt看legur. **ne-ebla** óbæt看legur.

ripet/i *áhr* **1** endurtaka, ítreka; segja aftur. **2** **sin -i** endurtaka sig. **-o** endurtekning; afrit. **-a** endurtakandi. **-a horloĝo** slagúr, slagklukka. **-a pafilo** hríðskotabyssa. **-adi** *áhr* klifa á (e-u); vera alltaf að endurtaka. **-ado** sífelld endurtekning. **-iĝi** gerast aftur, endurtakast. **-ilo** endurvarpstæki. **kun-ado** endurtekning að kennara viðstöddum. **prov-o** æfing.

riport/i *áhl* skýra frá. **-isto** fréttamaður.

ripoz/i *áhl* hvílast, hvíla sig. **-o** hvíld, ró. **-ejo** hvíldarstaður, áningarstaður. **-igi** hvíla, láta hvílast. **-domo** hressingarheimili. **sen-e** látlaut.

riproĉ/i *áhr* álasa, ávíta, sneypa, skamma. **-o** ámæli, aðfinnsla, álas, skömm. **-a** skammarlegur, lastandi. **mem-o** sjálfsásökun. **ne-ebla** vítalaus, óaðfinnanlegur. **sen-a** saklaus, óflekkaður.

risk/i *áhr* hætta á, leggja í hættu; þora. **-o hag 1** hætta, áhætta, háski. **2** ábyrgð; tjón. **-a** áhættusamur, hættulegur. **-ema** áræðinn, djarfur; áhættusamur. **ĉiu-a** alskaða-, gegn altjóni. **sen-a** áhættulaus. **sen-eco** áhættuleysi. **tro-ema** fifldjarfur, ákafur, þrályndur.

rism/o *inn* rís (pappír).

risol/o *mat* kjötsnúður.

risort/o (málm)fjöldur. **-a** fjaðra-. **-aro** upphenging. **-eco** fjaðurafi; teygja. **kluĉ-o** kúplingsfjöldur.

ristorn/o *ver* endurgreiðsla. **-i** *áhr* endurgreiða.

rit/o *trú* helgisiður; athöfn; lög. **-a** helgisiða-
-aro (helgi)siðir; lög; ritúal; helgisiðabók. **-ismo**
helgisiðahald, hákirkjuleiki.

ritm/o *ská tón* hljóðfall, hrynjandi, taktur. **-a**
hljóðfallslegur; taktbundinn, taktfastur. **-i** *áhr* gera
taktfastan, gera taktbundinn. **-ofiguro** hljóðfalls-
bragð.

ritornel/o forspil, eftirspil (við söng).

rival/o keppinautur. **sen -oj** óviðjafnanlegur. **-i**
áhl keppa (**kun** = við). **-eco** samkeppni.

rivalt/o *lei* framsvið (í leikhúsi).

rivel/i *áhr* **1** leiða í ljós, opinbera. **2** *ljó* fram-
kalla (mynd). **-ado** **1** opinberun. **2** framköllun. **-ilo**
efn framkallari.

river/o **1** á, fljót. **2** straumur, flóð. **-o da larmoj**
táraflóð. **-a** ár-, fljóts-. **-eto** lækur, smálækur, lækj-
arsytra, lækjarspræna. **-ujo** árfarvegur.

riverenc/o hneiging; hnébeyging. **-i** *áhl* hneigja
sig; beygja hné.

Rivier/o *ldf* Rívíera (strandlengja í Frakklandi
og á Ítalíu).

rivolu/o *stæ tæk stj* **1** snúningur. **2** hringrás. **-i**
áhl snúast; snúa í hring. **-a surfaco** *stæ* snúðflöt-
ur. **-a solido** *stæ* snúður, snúðþykkvi. **-metro** *tæk*
snúningamælir.

rizo/o **1** *gra* hrísgrjónaplanta (*Oryza sativa*). **2**
mat hrísgrjón, rís. **-ejo** hrísgrjónaakur. **-ero** hrís-
grjónakorn.

rizom/o *gra* jarðstöngull.

rizopod/o *dýr* slímdýr, teygjudýr.

rizot/o *mat* hrísgrjónapottreittur.

rob/o **1** skrautklæði; embættisklæði, tignar-
klæði. **2** kjóll. **bal-o** ballkjóll. **ĉambra -o, neglîga**
-o sloppur. **sub-o** nærkjóll, nærkyrtill. **tualet-o**
sloppur (við snyrtingu).

robb/o *lyf* þykkur aldinlögur, must.

Robert/o *per* Róbert, Hróbjartur.

robini/o *gra* jóhannesarbrauðtré (*Robinia*).

Robinson/o *per* Róbinson.

robot/o **1** þjarki, vélmenni. **2** ómenntaður
verkamaður.

robr/o *íþr* rúberta.

rocel/o *gra* litunarmosi (flétta, vex á Kanaríeyj-
um) (*Rocella tinctoria*).

Roĉel/o *ldf* La Rochelle (hafnarborg í Frakk-
landi).

rod/o skipalægi. **el-iĝi** rekast út á sjó.

rod/i = **rongi**.

Rod/o = **Rodiso**.

Rod-Insul/o *ldf* Rhode Island (fylki í Banda-
ríkjunum).

Rodan/o *ldf* Róná. Rónfljót (í Sviss og Frakk-

landi).

Rodezi/o *ldf* Ródesía (= **Zimbabveo**).

rodi/o *efn* ródíum, ródín (*Rh*).

Rodis/o *ldf* Ródos, Róðey (grísk eyja og hafn-
arborg í austanverðu Miðjarðarhafinu).

rododendr/o *gra* alparós (*Rhododendron*).

Rodop/o *ldf* Rodopifjöll.

Rodrig/o *per* Hróðrekur.

Rogaci/o *kap* bænadarar (í sjöttu viku eftir
páska).

Rogêr/o *per* Hróðgeir.

roj/o *ská* lækur. **-adi** *áhl* jar renna á yfirborði
jarðar.

rojalism/o konungshollusta.

rojalist/o konungssinni.

rok/o **1** jar klettur, hamar, bjarg, berg. **2** *lfa* =
petro **2**. **-a** **1** kletta-. **2** klettóttur. **-aĵo** **1** *ldf* klettur,
klettótt svæði. **2** *fag* steinhæð (í garði). **-eca** hrjúfur,
ósléttur, ójafn. **-speco** *jar* steintegund, bergtegund.
sen-igi fjarlægja kletta úr, ryðja (grund). **sur-a** sem
er á klettum.

Rokfort/o *inn* gráðastur, gráðostur.

Rokmontar/o *ldf* Klettafjöll (fjallgarður í vest-
anverðri Norður-Ameríku).

rokok/o *fag* rókókkó, rókókkóstíll.

roku/o *efn* smjörlitur.

rol/o hlutverk. **-ulo** skapgerðarleikari, persóna.
ĉef-ulo aðalpersóna, aðalmaður, hetja.

Roland/o *per* Rollant.

Rom/o *ldf* Rómaborg, Róm (höfuðborg Ítalíu).
-a *sag* *kri* rómverskur. **-ano** *sag* Rómverji. **-ana**
rómverskur, Rómverja-. **-anaj ciferoj** rómverskir
tölustafir. **la -ana Imperio** = **Romanio**. **-anio** róm-
verska stórveldið. **-aniano** rómverskur borgari.
-anigi gera rómverskan, láta taka upp rómversk-
ar siðvenjur. **-anismo** rómversk menning. **-anisto**
sérfræðingur í rómverskum fræðum. **-io** rómverska
ríkið. - **-Germana** *sag* sem lýtur að hinu heilaga
rómverska ríki.

roman/o *sag* **1** skáldsaga. **2** rómansa, riddara-
saga. **-a** **1** skáldsögu-, skáldsagna-. **2** rómantískur.
-eco rómantík. **-eca** rómantískur. **-eska** skáldsögu-
kenndur, draumlyndur, rómantískur. **-isto** skáld-
sagnahöfundur.

romanc/o rómansa (lag eða kvæði), mansöng-
ur, riddarakvæði.

romancer/o söguljóðasafn.

romanĉ/o *inn* retíska, retórómanska (einnig
reti-romanĉo).

romand/a (í Sviss) frönskumælandi (= **franc-**
lingva).

romanik/a *mfr* *fag* rómanskur.

romantik/a rómantískur. **-ismo** rómantíska, rómantíska stefnan. **-isto**, **-ulo** rómantískumaður, rómantískur maður.

romantism/o = **romantikismo**.

romb/o 1 *sta* tigull. 2 *dýr* hverfa (*Rhombus*) (= **rombofišo**), körtuflóki (*Rhombus maximus*). **-oida** *lfa* tigullaga. **-oido** samsíðungur.

romboedr/o *rúm* tigulflötungur.

Rome/o *per* Rómeó. **-o kaj Julieta** Rómeó og Júlía.

romp/i *áhr* 1 brjóta, mölva. 2 slíta, rjúfa. 3 sprengrja. **-i la bankon** sprengrja bankann. **-i la kruron** fótbrotna. **-i la kolon** hálsbrotna. **-i la brakon** handleggsbrotna. **-i kun** slíta sambandi við (e-n). **-o** brot, rof. **-aĵo** brot, moli, slitur. **-ebla** brothættur, stökkur. **-iĝi** brotna, slítna, rofna. **-iĝema** brothættur. **-ita** brotinn, rofinn, slitinn; brotmaður. **-itaĵo** brot, moli. **de-i** *áhr* brjóta (e-ð) af. **dis-i** mölva, mölbrjóta. **dis-o** eyðing. **dis-iĝi** brotna, mölbrotna. **el-iĝi** brjótast út. **en-i** *áhr* brjóta upp. **en-o** innbrot. **fari en-on** brjótast inn. **inter-i** *áhr* rjúfa, slíta, grípa fram í. **inter-o** stöðvun, hindrun; hlé. **ne-ebla** óbrothættur. **ne-iĝema** þanþolinn. **sen-a** samfelldur, sífelldur, óslitinn. **seninter-a** sífelldur. **tra-i** *áhr her* brjótast í gegnum. **cirkvitilo** *rtæ* slökkvari, rofi. **facil-a** brothættur. **glaci-ilo** ísbrjóta. **ĵur-i** *áhl* rjúfa swardaga. **ĵur-o** eiðrof. **kap-a** mjög erfiður, óleysanlegur. **kol-a** hálsbrjótandi; erfiður. **konstituci-o** stjórnarskrárrof. **kor-a** skerandi, nístandi. **mar-iĝi** (um skip) brotna. **murilo** múrbrjóta. **nuks-ilo** hnotubrjóta. **ond-ilo** *sjó* brimbrjóta. **rand-i** *áhr* flísa. **tordo-i** *áhr* rykkja, klípa en slíta ekki frá.

Romul/o *per* Rómúlus (m.a. bróðir Remusar).

rond/o 1 hringur. 2 hópur. 3 heilnóta. **-a** 1 kringlóttur, hring-. **konferenco de -a tablo** hringborðsráðstefna. 2 hnöttóttur; sívalur. **-aj ŝultroj** bogið bak. **kun -aj vangoj** fullur að vöngum. 3 heill, fullur. **-a nombro** heil tala. **-a jaro** heilt ár. 4 *hlj* kringdur. **-a vokalo** kringt hljóð. **-e** hringinn í kring. **-aĵo** kringlóttur hlutur, hnöttóttur hlutur, hnöttur. **-eco** kringlött lögun, ávali, hnattlögun. **-eto** smáhópur. **-igi** gera ávalan; gera kringlöttan. **-igi ciferon** jafna tölustaf. **-igi sumon** hækka upphæð; lækka upphæð. **-iri** *áhl* 1 fara í kringum. 2 breiðast út, berast út. **-fluo** hringiða. **-peco** (kringlött) sneið. **duon-o** hálfhringur. **lum-o** sviðsljós.

rad-o hjólspön.

rondaŭ/o *inn* smákvæði.

rondel/o *inn tón* smákvæði; rondó.

ronĝi/i *áhr* nýy naga. **-uloj** nagdýr (*Rodentia*).

ronk/i *áhl* 1 hrjóta. 2 fnæsa. 3 rýta. **-o** hrotur.

-ado 1 hrotur. 2 fnæs. 3 rýt, það að rýta.

ronron/i *áhl* nýy (um kött) mala. **-o** mal (í ketti).

rorkval/o = **balenoptero**.

ros/o dögg. **-as** *áhl* það daggar. **-ero** daggar-dropi. **-umo** móða, dögg. **-ometro** *veð* daggarmælir. **-opunkto** *eðl* daggarmark.

rosin/o rúsína.

rosmar/o *dýr* rostungur (*Trichecus rosmarus*).

rosmaren/o *gra* rósmaín, sædögg (kryddjurt) (*Rosmarinus officinalis*).

rost/i *áhr* steikja. **-ado** það að steikja, steiking. **-aĵo** 1 steik, steikarstykki, steikt kjöt. 2 ristað brauð. **-ejo** steikjarabúð. **-igi** steikja, láta steikja. **-iĝi** vera steiktur. **-ilo** steikarrist. **-maŝino** rist, baunarist. **sub-i** *áhr* linsteikja. **krad-ilo** rist, steikarrist. **pan-ilo** brauðrist. **pik-ilo** steikarteinn.

rostbef/o nautasteik.

rostr/o *dýr* 1 rani. 2 sogmunnur. 3 tota, trjóna, trýni. 4 *gra* fræni (= **beko**, 8). 5 *sag* skipstrjóna. **-uloj** fílar (*Proboscidea*).

rot/o 1 hersveit, herfylki. 2 hópur. 3 = **skipo**. 4 *kap* dómstóll páfans.

rota *mfr* hró, 17. bókstafur gríska stafrófsins (P, ρ). **-ismo** það að bera fram **r** í stað annars samhljóða (einkum **l**).

rotaci/i *áhl* snúast (um möndul sinn). **-o** 1 snúningur. 2 umskipti. **en -o** til skiptis, á víxl. **-a** snúnings-. **-a presilo** hverfipressa. **-uloj** *dýr* hjól-dýr (*Rotatoria*).

rotang/o *gra* spanskreyr (*Calamus rotang*).

Rotari/o Rótary-hreyfing.

rotator/o 1 *eðl* snúningsvél. 2 *lfa* hverfivöðvi.

Roterdam/o *ldf* Rotterdam (hafnarborg í Hollandi).

rotond/o *hús* hringbygging.

rotor/o 1 *tæk* snúður. 2 *flu* þyrill.

rover/o skáti (eldri en 17 ára).

rovers/o *nýy* 1 kragahorn. 2 niðurbrot (á stígvélum).

roz/o 1 *gra* rós (*Rosa*). 2 *akva -o* vatnalilja. **alpa -o** alparós. **Kristnaska -o** jólarós. **-o de Jeriĥo** Jeríkórós. 3 *hús* rósettugluggi. 4 *fag* rósa-steinn (e.k. demantur með sérstakri slípun). 5 *ldf* áttavitarós, áttarós, kompársrós. 6 *tæk* úðari (á garðkönnu, sturtu o.þ.h.). **-a** 1 rósa-. **-a akvo** rósavatr. **-a ligno** rósaviður. 2 rósaliðaður, rósafagur, rósrauður; rjóður, rósbleikur. **vidi la vivon kun -aj koloroj** sjá lífið í rósrauðum lit. **-acoj** rósætt (*Rosaceæ*). **-ejo** rósagarður. **-eto** slaufa. **-iĝi** roðna. **-ujo** rósarunnur, rósarunni. **akvo-o** vatnalilja. **Dorno-eto** *bók*, **Dorno-injo** *bók* Pymirós. **gren-o** deplasól. **hundo-o** rósaber (ekki hundarós). **mar-o** sæffill.

musko-o mosarós (*Rosa centifolia*, var. *muscosa*).
ŝpruc-o úðari. **vent-o** áttavitarós.

Roza per Rós, Rósa.

rozaniĵo efn rósaniĵin.

rozari/o 1 talnaband. 2 keðja, röð. **-ero** talnabandsperla.

rozeol/o læk dílaroði.

ru/i áhr tæk feyra (lín o.þ.h.). **-ado** það að feyra.

ruan/a (um hest) apalrauður, litföróttur.

Ruand/o ldf Rúanda.

rub/o 1 rústir, lausagrjót. 2 skarn, rusl. 3 kalkmylsna. **-a** rusla-. **-ejo** ruslahrúga, ruslhaugur. **fer-o** járnarusl, brotajárn. **-ujo** öskutunna, sorptunna.

ruband/o 1 borði, band. 2 röð. **-eto** bendill, mjótt band, mjór borði. **ĉapel-o** hattband. **eĝ-o** legging, leggingaborði. **flag-o** oddveifa, fáni, flagg. **ing-o** litband, leturborði. **izol-o** raf einangrunarband. **mezur-o** mæliband.

rubekol/o dýr glóbrýstingur (*Erithacus rubecula*) (= **ruĝgorĝulo**).

ruben/o ste rúbín (gimsteinn), rúbínsteinn, roðasteinn.

rubeol/o læk rauðir hundar.

rubi/o gra krappjurt (*Rubia*). **-acoj** möðruætt (*Rubiaceae*).

rubidi/o efn rúbídúm, rúbídín (*Rb*).

Rubikon/o sag Rúbíkon. **transiri la -on** taka örlagaríka ákvörðun; brenna allar brýr að baki sér.

rubl/o rúblá.

rubrik/o alm fyrirsögn, yfirskrift.

rubus/o gra brómberjaviður (*Rubus fruticosus*); múltuber, moltuber (*R. chamaemorus*). **-bero** brómber.

rudiment/o 1 vísir, byrjun; undirstöðuatriði. 2 líffærisleif. **-a** 1 byrjunar-, á byrjunarstigi. 2 leifa-.

Rudolf/o per Rudolf, Rúdólf.

rudr/o sig stýri. **-i** áhr stýra. **-isto** stýrimaður, rórmaður. **-orado** stýrishjól. **-ostango** stýrissveif.

Ruen/o ldf Rúðuborg (borg í Frakklandi).

ruf/o lúkarreism (= **ferdekdomo**).

ruf/a nýy rauðgulur.

rug/i áhl gra hrukkast, verða hrukkóttur, verða báróttur. **-a** hrukkóttur, báróttur (einnig **-inta**).

rugbe/o íþr ruðningur, rúgbý.

rugino/o tæk beinþjöl. **-i** áhr skrapa með beinþjöl.

ruĝ/a 1 rauður. **la R-a Kruco** Rauði krossinn. **la -a raso** rauðir menn, rauðskinnar. **-a arĝenterco** silfurglans (= **pirargirito**). **-a fererco** hematít, járn-glans (= **hematito**). **-a kuprerco** eiroxíð (= **kuprito**). **-a plumberco** (= **krokoito**). **-a vino** rauðvín. **-a flanko** bakborði (= **babordo**). 2 rauð-

ur, vinstrisinnaður. **la R-a armeo** Rauði herinn. **la R-a Maro** Rauða hafið. **-o** rautt, roði, rauður litur. **-aĵo** rauður hlutur, rauður blettur, rauður andlitsfarði. **-eta** ljósrauður, bleikur. **-igi** rjóða, gera rauðan. **-igilo** kinnalitur, varalitur. **-iĝi** roðna, verða rauður. **-iĝema** roðnandi. **-ulo** 1 indíáni, rauðskinni. 2 vinstrisinni; byltingarmaður. **-umi** áhr bera á sig kinnalit (varalit). **infra-a**, **trans-a** innrauður, útrauður. **brik-a** ryðrauður, rauðbrúnn. **ĉeriz-a** kirsuberjarauður. **ĉiel-o** himinroði. **flav-a** rauðgulur. **maten-o** morgunroði. **vin-a** vínrauður.

ruin/o rúst. **-a** hruninn, í rústum. **-igi** 1 leggja í rústir. 2 eyðileggja. 3 setja á höfuðið, fara með (e-n) á höfuðið. **-igo**, **-igado** eyðing, spjöll. **-igema** eyðslugjarn. **-iĝi** hrynja; fara á hausinn. **-iĝo** auðn; hrun; gjaldþrot.

ruĵ/o nýy rauður andlitsfarði.

rukt/i áhl ropa. **-o** ropi. **-aĵo** loft eða efni sem ropað er.

rukul/i = **kveri**.

ru/i 1 áhr velta (e-u). 2 hljóma; drynja; láta hljóma. 3 áhr kefla. **-adi la okulojn** ranghvolfá augunum. **-o** 1 valtari, kefli; kökukefli. 2 undiralda. 3 (*fornl.*) sívalningur. **-ado** 1 velta, það að velta. 2 duna, dynur. **-ado de tondro** þruma. **-igi** aka, sveifla, velta. **-iĝi sig flu** 1 velta, velta sér, snúast. 2 renna. 3 velta sér um. 4 ganga í bylgjum. 5 vagma. **-iĝado** velta, hliðarsveifla. **-ilo** hjól (undir hús-gögnum). **-ujo** lega. **-umi** áhr vefja, vefja saman. **al-iĝi** velta til, komast að. **de-i** áhr velta (e-u) frá (= **de**). **ek-iĝi** renna af stað. **el-iĝi** renna út, velta sér út. **for-i** áhr velta (e-u) burt, ýta burt. **kun-i** áhr vefja saman. **kun-iĝi** vefjast saman, vefja upp á sig. **preter-iĝi** renna fram hjá. **trans-iĝi** renna yfir (= **super**). **draŝ-o** þreskisleði. **fal-iĝi** detta um koll; velta. **ink-o** litunarvalti. **plen-iĝo flu** heilvelta. **skrib-aĵo** rolla, fornt handrit. **ŝose-ilo** valtari, gufuvaltari. **teks-o** vefjarifur. **-premi** áhr valta; kefla. **-premilo** kökukefli. **-bloko** trissa, trissuhjól. **-seĝo** hjólastóll.

rulad/o 1 tón (í sönglist) hlaup. 2 mat (matréttur) rúlla.

rulet/o tæk rúletta.

rum/o romm. **-ejo** rommgerð.

ruman/o per Rúmení. **-a** rúmenskur. **R-io**, **R-ujo** Rúmenía.

rumb/o 1 ldf áttastrík (á áttavitarós). 2 íþr rúmba.

rumeks/o gra súra (*Rumex*). **krispa -o** hrukku-njóli (*R. crispus*). **acidfolia -o** túnsúra, akursúra (*R. acetosa*); hundasúra (*R. acetosella*).

rumen/o lfæ vömb, magasekkur.

rumor/o *ská* muldur.
rumstek/o *mat* mjaðmasteik.
run/o **1** rún, rúnastafur. **2** finnsk fornkviða.
runcinat/a *gra* klósagflípóttur, fjaðurskertur.
rund/o *nýy* eftirlitsferð.
rung/o *tæk* **1** rim. **2** þverslá.
rupi/o *hag* rúpía (indverskur peningur).
rur/o *ská* sveitahérað.
Rur/o *ldf* Ruhrfljót (í Þýskalandi). **-valo** Ruhr-dalur, Ruhrhérað.
rus/o *per* Rússi. **-a** rússneskur. **-e** **1** eins og hjá Rússum. **2** á rússnesku. **-igi** gera rússneskan. **-ismo** rússneskusletta. **R-io, R-ujo, R-lando** **1** *ldf* Rússland. **2** *fél* Rússneska heimsveldið. **3** *sag* Sovétlýðveldið Rússland. *ath.* æskilegt er að nota **-io** í 3. merkingu og **-ujo** í 2. merkingu. **-landa** Rússlands-, í Rússlandi. **-landano** útlendingur sem á heima í Rússlandi. **Belo-ujo** s. **Belorus**.
Rusiljon/o *inn* Rousillon (hérað í Suður-Frakklandi).
rusk/o *gra* músapýrnir (notaður í jólaskreytingar) (*Ruscus*).
rust/o *gra* ryð (á málmum og plöntum). **-a**

ryðgaður. **-i** *áhl* ryðga. **-aĵo** mygla. **-igĵi** verða ryðgaður, fara að ryðga; verða ónýtur. **-imuna** *efn*, **-orezista** *efn* óryðgandi, ryðfrír. **sen-igi** ryðberja, ryðhreinsa.

rustik/a *fag* hús sveitalegur, búralegur. **-eco** búraháttur.

ruŝ/o felling, pífa.

rut/o *gra* rúta (*Ruta* (*graveolens*)). **-acoj** rútuætt (*Rutaceæ*).

Rut/o *bib* **1** Rut. **2** Rutarbók.

ruten/o *per* rúþenskur maður, Rauðrússi. **R-io, R-ujo** Rauða Rússland, Litla Rússland, Rúþenía. **-a** rúþenskur.

ruteni/o *efn* rúþeníum, rúþen (*Ru*). **-ato** rúþenat. **-ata acido** rúþensýra.

rutil/o *ste* rútil.

rutin/o **1** æfing, leikni. **2** vani. **-a** fastur, vanabundinn. **-ismo** vanabundið kerfi. **-ulo** vanafastur maður.

ruz/a slægur, brögðóttur, viðsjáll. **-i** *áhl* pretta, vera slægur. **-o** prettur. **-aĵo** bragð. **-eco** slægð, prettvísi. **-ulo** bragðakarl, bragðarefur. **sen-a** tállaus, falslaus. **super-i** *áhr* leika á, blekkja.

S, s *mfr* 22. bókstafur esperanto-stafrófsins.
S 1 (skammstöfun) = **Sudo**. **2** (tákn) = **sulfuro**.
s (skammstöfun) **1** = **speso**. **2** = **stero**.
s/o *mfr* ess (heiti bókstafsins s).
sabat/o **1** laugardagur. **2** sabbatsdagur, hvíldardagur gyðinga; (einkum hjá mótmælendum) sunnudagur. **-a** **1** laugardags-. **2** sabbats-, hvíldardags-. **-a jaro** *bib* sabbatsár. **-orgio** nornadans.
sabek/o *inn* forn harpa (s. Dan. 3:5).
sabelik/o *gra* blöðrukál (= **savojbrasiko**).
saben/o *sag* Sabíni, sabínskur maður. **-a** sabínskur. **-ino** sabínsk kona. **S-ujo** Sabínaland.
sabl/o **1** sandur. **2** *læk* nýrnasandur. **-a** sendinn; sand-. **-i** *áhr* dreifa sandi á, strá sandi. **-aĵo** sandgrynningar, sandeyri, sandrif. **-ejo** sandgryfja, sandnám. **-ero** sandkorn. **-ujo** *jár* **1** sandkassi. **2** sanddós. **-fiŝo** = **ekvilo**. **-obano** *efn* sandbað. **-okolora** rauðgulur. **-oŝtono** = **grejso**. **-oŝtormo** sandbylur, sandrok, sandstormur. **-oviva** *dýr* sem lifir í sandi. **bar-aĵo** sandeyri (við ármynni). **flu-o** kviksandur. **sur-iĝi** stranda á sandeyri.
sabot/i *áhr* eyðileggja, vinna spellvirki á, gera óstarfhæfan (t.d. vél) (af ásettu ráði). **-ado** skemmdarverk, spellvirki. **-aĵo** skemmdur hlutur (af ásettu ráði). **-ulo** skemmdarverkamaður.
sabr/o eineggjað sverð, sax, bjúgsverð. **-i** *áhr* slá með bjúgsverði. **-ingo** bjúgsverðsslíður. **-oregado** leikni í að beita bjúgsverði.
sabur/o *læk* slím (á tungunni).
sacerdot/o *kri* prestur (einkum rómverskkaþólskur). **-a** prestlegur, prest-.
sadism/o *læk* böðulslosti, kvalalosti, pyntingarlosti, sadismi. **-a** böðulslosta-, kvalalosta-, pyntingarlost-. **-ulo** = **sadisto**.
sadist/o lostakvalari, sadisti. **-a** = **sadisma**.
sadu/o *inn* meinlætamaður (í hindúisma).
saduke/o *trú* Sadúkei.
safir/o *ste* safír (steinn).
safism/o *læk* lesbíanismi, kvenkynhvörf. **-ulino** lesbía.
safran/o *gra* **1** dverglilja, krókus (*Crocus sativus*), safran. **2** safran, saffran. **-a** **1** safran-. **2** safrangulur. **-i** *áhr* krydda með safran.
sag/o ör (í boga), píla. **-i** *áhl* kastast með örskotshraða. **-eto** píla. **S-isto** = **Sagitario**. **-ujo** örvamælir. **-oforma** *gra* fleygmyndaður; örlaga. **al-i** *áhr* skjóta örvum. **fulmo-oj** *goð* þrumufleinar.
saga/o *inn* **1** (íslensk) fornsaga, fornrit. **2** rómantísk saga, ættarsaga.
sagac/a skarpskyggn, skarpvitur. **-eco** skarpskyggni; ráðdeild.
sagin/o krækill (*Sagina*).

sagital/a *lfæ* þykk-, þykktar-.
sagitari/o *gra* örvalað (vatnajurt) (*Sagittaria*).
Sagitari/o *stj* Bogmaðurinn (stjörnumerki).
sagu/o *mat* sagógrjón. **-arbo**, **-palmo** *gra* sagópálmi (*Metroxylon*).
saĝ/a **1** vitur, vitlegur, spakur. **2** (*forml.*) gáf-aður. **-e** viturega. **-o** vit. **la S-o de Salomono** Speki Salómons. **la S-o de Jesuo filo de Sirah** Síraksbók. **-eco** viska, speki, hyggindi, vísdómur. **-igi** gera vitran. **-iĝi** verða vitur. **-ulo** vitringur, spekingur. **-umi** *áhl* hártoga. **-umado** hártogun. **mal-a** **1** óvitur, óviturlegur, óhyggilegur, asnalegur, heimskulegur. **2** (*forml.*) fábjánalegur. **mal-e** óviturega, heimskulega. **mal-o**, **mal-eco** heimska, vitleysa. **mal-aĵo** vitleysa. **mal-igi** gera heimskan, gera að flóni. **mal-ulo** heimskingi, bjáni, flón, fífl.
Sahar/o *ldf* Sahara (eyðimörk í Afríku). **-a** Sahara-. **Okcidenta -o** Vestur-Sahara.
sahib/o *inn* sahib, herra (kurteisistitill á Indlandi um Evrópumenn).
Saĥalen/o *ldf* Sakhalin (eyja í Asíu undir yfirráðum Rússlands).
Sajgon/o *ldf* Saigon (hafnarborg í Víetnam, heitir síðan 1975 Ho Chi Minh-borg).
sajmiri/o *dýr* íkornaapi (*Saimiri*).
sak/o **1** poki, sekkur. **2** peningabudda, peningapoki. **-aĵo** hærusekkur. **-eto** (lítill) poki; malur. **-forma** poka-, eins og poki, sekklega. **en-igi** láta í poka. **krom-o** aukapoki. **ĉas-o** veiðitaska. **dormo-o** = **litsako**. **dorso-o** baktaska, bakpoki. **fel-o** belgur. **lit-o** svefnpoki. **man-eto** handtaska, dömuveski. **pak-o** baggi, klyf. **poŝt-o** póstpoki, bréfpoki. **sel-o** hnakkpoki. **vojaĝ-o** ferðataska.
sakar/o (fræðiorð) sykur. **-ato** sykursúrt salt. **-ido** sykrungur. **-ino** sakkaráin, sykurlíki. **-ozo** sykur, sakkarósa. **-ometro** sykurmagnsmælir. **-ometrio** sykurskömmtun. **-omicetoj** ölgerðarsveppir, ölgerlar.
sake/o *inn* hrísgrjónabrennivín (frá Japan).
sakr/o *lfæ* spjaldbein, krossliðsbein. **-a** spjaldbeins-.
sakr/i *áhl* blóta, bölv. **-aĵo** blótsyrði, bölvun.
sakrament/o *trú* sakramenti. **-a** sakramentis-.
sakrilegi/o helgispjöll. **-a** vanhelgandi. **-i** *áhl* sýna óvirðingu helgum dómum.
sakristi/o skrudhús. **-ano** kirkjuvörður (sem hefur umsjón með skrudhúsinu og munum kirkjunnar).
saks/o *sag* Saxi. **-a** *sag* saxneskur. **S-io**, **S-ujo** *ldf* Saxland.
saksifrag/o *gra* steinbrjótur (*Saxifraga*). **-acoj** steinbrjótsætt (*Saxifragaceae*).

saksikol/o *dýr* steindepill (*Saxicola*).

saksofon/o *tón* saxófónn.

sakur/o *gra* kirsuberjatré (*Prunus yedoensis*, *P. donarium*, *P. subhirtella*).

sal/o *efn* salt. **-o de Epsomo** Epsom-salt, magnesíumsúlfat. **Glaübera -o** Glábbersalt. **-a** salt-, saltur. **-i** *áhr* salta; selta. **-aĵo** saltaður matur. **-eco** selta. **-ejo** saltnámur; saltvinnslustöð. **-eta** saltkenndur, ísaltur. **-igi** *efn* breyta í salt. **-ujo** saltkar, saltker, saltbaukur, saltstaukur. **-akvo** saltvatn. **-fari** *áhl* vinna salt. **-gusta** saltur, sem er saltur á bragðið. **-gusto** saltbragð. **el-igi** *efn* afsalta. **sen-a** ósaltaður. **kuir-o** matarsalt. **mar-o** sjávarselta. **min-o** steinsalt. **odor-oj** ilmsalt. **rok-o** steinsalt.

salajr/o kaup, laun. **-i** *áhr* launa. **-ulo** launþegi. **krom-o** aukavinnulaun, eftirvinnulaun. **super-o** launaviðauki.

salam/o *mat* salamípylsa.

salamandr/o **1** *dýr* salamandra (*Salamandra; Urodela*). **2** *god* eldálfur, eldandi. **-edoj** salamöndruætt (*Salamandridæ*).

Salamis/o *sag* Salamis, Salamsey.

salamoniak/o *efn* salmiak, ammóníumklóríð.

salat/o **1** salat (matur), grænmetissalat. **2** blanda, grautur. **-ujo** salatsskál. **frukto-o** ávaxta-salat, ávaxtagrautur, ávaxtablanda.

sald/o mismunur (á reikningi), saldó. **-i** *áhr* gera upp (reikning), jafna.

salicilat/o *efn* salisýlat. **-a acido** salisýlsýra.

acetil-a acido = aspirino.

salicin/o *efn* salisín.

salik/o *gra* víðir (*Salix*). **-a** **1** víði-. **2** tága-. **-aĵo** tágavinna. **-ejo** víðitoppar, víðiskógur. **plor-o** grátpíll (*Salix babylonica*). **-o kampa** selja (*Salix caprea*). **-acoj** víðisætt (*Salicaceæ*).

salikari/o *gra* mararljós (*Lythrum salicaria*).

salikok/o *dýr* rækja.

saliv/o *lfe* munnvatn. **-a** munnvatns-. **-i** *áhl* mynda munnvatn. **-iga** sem veldur munnvatni. **-umi** *áhl* slefa. **-tuko** slefuspeldi, smekkur.

Sallag/o *ldf* Saltvatnið mikla (í Utah). **-a Urbo** Salt Lake City, Saltlækjarsytra (höfuborg Utah).

salm/o *dýr* **1** lax (*Salmo*). **2** Atlantshafslax (*Salmo salar*). **-edoj** laxaætt (*Salmonidæ*). **-okolora** laxbleikur.

salmonel/o *læk* bifstafur. **-ozo** *læk* bifstafasýking.

Salome/o *per* Salóme.

Salomon/o *per* Salómon. **-a** Salómons-.

Salomon/oj *ldf* = **Salomon-Insuloj.**

Salomon-Insul/oj *ldf* Salómonseyjar.

salon/o **1** salur, gestastofa, viðhafnarsalur. **2** *fag*

S-o (í Frakklandi) sýning, listasýning. **-a** salar-. **-a muziko** létt tónlist. **friz-o** hárgreiðslustofa. **fum-o** reykingasalur. **lego-o** lesstofa, lestrarsalur. **manĝ-o** borðsalur. **montro-o** sýningarsalur. **te-o** tesalur.

Salonik/o *ldf* Salóníki (hafnarborg í Norður-Grikklandi).

salpetr/o saltpétur. **ĉilia -o** kalísaltpétur.

salping/o *lfa* leggþípa (= **utera tubo**). **-ito** *læk* leggþípúbólga. **oto-o** kokhlust. **oto-ito** *læk* kokhlust-arbólga.

salsol/o *gra* hrímblaðka (*Salsola*) (= **sodoher-bo**).

salt/i *áhl* **1** stökkva, hoppa. **2** hækka skyndilega. **-o** *her* stökk. **-e** hoppandi. **-adi** *áhl* stökkva, hoppa. **-ado** *íþr* stökk, það að stökkva. **-ado en alto** hástökk. **-ado en longo** langstökk. **-ado kun stango** stangarstökk. **-egi** *áhl* stökkva löngu stökki. **-eti** *áhl* hoppa. **-igi** láta hoppa. **-otabulo** stökkpallur. **al-i** *áhl* *áhr* stökkva á, ráðast á. **de-i** *áhl* stíga af baki; hrjóta. **dis-i** *áhl* springaa. **dis-igi** sprengja. **ek-i** *áhl* hrökkva við (óp.); léttá sér. **el-i** *áhl* stökkva úr, stökkva út. **el-ulo** uppskafningur. **en-i** *áhl* stökkva inn (í). **for-i** *áhl* stökkva burt, hlaupa burt. **re-i** *áhl* kastast aftur; hrökkva aftur; flytja kerlingar. **re-o** afturkast, endurkast. **trans-i** *áhr* stökkva yfir; hlaupa yfir. **flanken-i** *áhl* stökkva til hliðar, hoppa til hliðar. **morto-o** heljarstökk. **ondre-o** brim. **ŝaf-ado** höfrungahlaup, höfrungshlaup. **ŝnur-i** *áhl* *íþr* sippa, svippa. **-ŝnuro** sippuband.

saltier/o Andrésarkross. **-e** eins og Andrésarkross, þversum.

salubr/a *læk* heilnæmur, hollur. **-eco** heilnæmi; hollusta. **-igi** gera heilnæman. **ne-a** óheilnæmur, óhollur.

Saluen/o *ldf* Salueenfljót (í Asíu).

salut/i *áhr* **1** heilsa, kveðja. **2** *her* sig kveðja með skotum. **-o** *kaþ* kveðja, heilsan. **la Anĝela S-o** kveðja engilsins, Maríuvers. **kap-i** *áhr* kinka kolli fyrir (e-m). **kap-o** hneiging. **klin-i** *áhr* hneigja sig fyrir (e-m). **man-i** *áhr* veifa hendinni til (e-s).

salv/o kveðjuskothríð, skotgusa.

Salvador/o *ldf* El Salvador. **-a** salvadorskur. **-ano** Salvadori, Salvadorbúi.

salvarsan/o *læk* salvarsan.

salvel/o bleikja, bláseiði, fjallableikja (*Salmo alpinus*).

salvi/o *gra* lyfjablóm (*Salvia (splendens)*).

sam/a **1** sami, samur. **2** jafn (= **egala**), eins. **-e** sömuleiðis. **-o** það sama. **-eco** samsemi, einleiki. **mal-a** ólíkur, margvíslegur. **mal-eco** margbreytni, margvísleiki.

samar/o *gra* vængaldin.

samari/o *efn* samaríum, samarín (*Sm*).
Samari/o *sag* Samaría. **-a** samverskur. **-ano** Samverji. **bona -ano** miskunnsamur Samverji.
Samarkand/o *ldf* Samarkand (borg í Úsbekistan).
sambuk/o *gra* yllir (*Sambucus*). **nigra -o** yllir, ylliviður (*Sambucus niger*).
Samg/o *trú* Samfélag búddista.
samo/a *inn* samóskur. **S-a Insularo** Samóa, Samóaeýjar. **Okcidenta S-o** Vestur-Samóaeýjar.
Usona S-o Bandaríska Samóa.
samojed/o *per* Samójadi.
Samos/o *ldf* Sámsey, Samos (grísk eyja í Eyjahafi).
Samotrac/o *ldf* Samoþrakí (grísk eyja í Eyjahafi).
samovar/o *inn* samóvar, (rússnesk) tevéll (= **temašino**).
sampan/o *inn* sampan, flutningaprammi (kínverskur smábátur).
sampl/o *töl* úrtak.
Samson/o *per* = **Šimšono**.
Samuel/o *1 per* Samúel. **2** Samúelsbók.
samum/o *inn* eyðimerkurvindur.
samuraj/o *inn* samúraji.
san/a **1** heilsugóður, heilbrigður. **2** heilnæmur, heilsusamlegur. **-o** **1** heilbrigði. **2** skál. *trinki pro ies -o*: skála við e-n. **-i áhl** líða vel. **-iga** lækandi, hollur, heilnæmur. **-igi** lækna. **-igejo** hæli, heilsuhæli. **-igilo** lækning, læknislyf. **-iĝi** vera gróinn; vera læknaður. **-ulo** heilbrigður maður. **-stato** heilsufar. **mal-a** sjúkur, veikur. **mal-o** sjúkdómur, veikindi. **mal-i áhl** vera veikur. **mal-eca** óhraustlegur. **mal-eta** lasinn. **mal-eto** lasleiki. **mal-igi** gera sjúkan, gera óhraustan. **mal-iga** óhollur, óheilnæmur. **mal-iĝi** veikjast, taka sótt, verða sjúkur. **mal-ulo** sjúklingur. **mal-ulejo** sjúkrahús, spítali. **nere-igebla** ólækandi. **re-igi** **1** lækna. **2** gera heilnæman. **re-iĝi** ná sér. **re-igilo** meðal, lyf. **remal-iĝo** afturför. **aermal-o** loftveiki. **aermal-a** loftveikur. **akvomal-o** vatnssýki (= **hidropso**). **dormomal-o** svefnsýki. **flavmal-o** gula (= **iktero**). **mankomal-o** næringarskortur (= **karenc**). **marmal-o** sjóveiki. **marmal-a** sjóveikur. **mortmal-a** dauðsjúkur, fárveikur. **renmal-o** nýrnaveiki. **štonmal-o** steinsótt (= **litiaz**). **turnomal-o** sullaveiki. **veturmal-o** bílveiki, flugveiki. **veturmal-a** bílveikur, flugveikur.
San- *ldf* (í spænskum og ítölskum nöfnum) = **sankta**: heilagur, sankti.
sanatori/o *læk* hæli, heilsuhæli, hressingarhæli.
San-Bernard/o *ldf* Bernharðsskarð (í Ölpunum). **hundo de -o** (Sankti-)Bernharðshundur.

Sanĉ/o *per* Sancho.
sandal/o ilskór, sandali.
sandarak/o sandarak.
San-Doming/o *ldf* **1** (*fornl.*) Dominica (= **Dominik-insulo**). **2** Dóminíska Lýðveldið. **3** Santo Domingo.
sandr/o *dýr* vatnaviðnir (*Lucioperca sandra*).
sandviĉ/o samloka. **-eto** smurð brauðsneið með áleggi. **-ulo** auglýsingaberi (með spjald í bak og fyrir).
Sandviĉ/aj Insuloj *inn* Sandvíkureyjar (gamalt heiti Havaí-eyja).
San-Francisk/o *ldf* San Francisco (hafnarborg í Kaliforníu).
sang/o blóð. **-a** **1** blóð-. **2** blóðugur. **-i áhl** blæða. **-ado** blæði, blæðing. **-ado de la nazo** blóðnasir. **-oglobeto** blóðplata, blóðkorn, blóðögn. **-ogrup** *lfe* blóðflokkur. **-okolora** blóðrauður. **-ovazo** æð. **malvarm-e** með köldu blóði, tilfinningarlaust. **pur-a** hreinræktaður, af óblönduðu kyni. **sam-a** skyldur. **sam-uloj** skyldmenni, ættingjar. **varmeg-a** blóðheitur, bráðlyndur. **-venĝanto** blóðhefnandi.
San-Gotard/o *ldf* Sankti Gotthard (í Ölpunum).
sangvin/a léttlyndur, fjörlyndur.
sangvin/o *fag* rauðkrítarmynd.
sangvisorb/o *gra* blóðkollur (gömul íslensk lækningajurt) (*Sanguisorba officinalis*).
Sanherib/o *per* Sanheríb.
sanikl/o *gra* heilsublóm (*Sanicula*).
sanitar/a heilbrigðis-.
sankci/o **1** staðfesting. **2** refsiaðgerð, viðurlög. **-i áhr** staðfesta, löghelga.
sankt/a *kri* *kaþ* heilagur, helgur; sankti, helgi.
la S-a Spirito heilagur andi. **la S-a Lando** Landið helga. **la S-a Patro** páfinn, Hans heilagleiki. **la S-a Virgulino** María mey. **la S-a Tombo** gröfin helga. **la S-aj Skriboj** heilög ritning. **la S-a Gralo** gral. **la -a Semajno** dymbilvika. **la -a Ĵaŭdo** skírdagur. **la -a Vendredo** föstudagurinn langi. **-a Petro** heilagur Pétur, sankti Pétur. **-a Olavo** Ólafur helgi. **la tago de la -a Johano** Jónsmessa. **en la tago de la -a Neniamo** aldrei. **la katedralo de -a Paŭlo** Pálskirkja, Pálsdómkirkja. **la katedralo de -a Petro** Péturskirkja. **-aĵo** helgur hlutur. **-eco** heilagleiki, helgi. **-ejo** helgur staður, helgistaður, helgidómur. **-igi** halda heilagan; helga, vígja. **-igo** helgun, vígsla. **-ulo** **1** heilagur maður. **2** dýrlingur. **la festo de Ĉiuj S-uloj** Allraheilagramessa, Allra heilagra messa. **-figuro** helgimynd. **-oleo** vígð olía. **-olei** *áhr* smyrja með olíu. **-oleado** *kaþ* **1** smurning

(til helgunar). **2** heilög smurning, krisma, síðasta smurning. **-oleito** *kaþ* hinn smurði, smurður maður. **-promeso** heit, áheit. **-restaĵo** helgur dómur, leif. **mal-igi** spilla, vanhelga, óhelga, svívirða. **plej-a** allra heilagastur, háheilagur. **plej-aĵo** háhelgur hlutur. **plej-ejo** Hið allra heilagasta. **Plej-ulo** Hinn háheilagi. **re-igi** endurvígja.

Sankta-Deniz/o *ldf* Saint-Denis (borg í Frakklandi).

Sankta-Helen/o *ldf* Elínarey (eyja í Atlantshafi).

Sankta-Laŭrenc/o *ldf* Saint Lawrencefljót (í Norður-Ameríku).

Sankta-Luiz/o *ldf* **1** Saint-Louis (borg í Senegal). **2** Saint Louis (borg í Bandaríkjunum).

San-Marin/o *ldf* San Marínó.

San-Paŭl/o *ldf* Sao Paulo (borg í Brasilíu).

San-Rem/o *ldf* San Remo (borg á Ítalíu).

Sansimon/o *per* Saint-Simon (franskur greifi sem stofnaði sósíalismastefnu). **-ismo** Saint-Simonsstefna. **-isto** Saint-Simonsstefnumaður.

sanskrit/o *inn* sanskrít (forntunga hindúa).

santal/o *gra* sandelviður (*Santalum*), hvítt sandelstré (*Santalum album*). **-acoj** sandelviðarætt (*Santalaceæ*). **-a oleo** sandelviðarolía.

Santiago/o *ldf* Santiago.

santolin/o *gra* (smárinni frá Suður-Evrópu) (*Santolina*).

santonin/o santónín (ormalyf).

Saon/o *ldf* Sóná, Saône (á í Frakklandi).

Sao-Tomeo kaj Principe/o *ldf* Saó Tóme og Prinsípe.

sap/o sápa. **-a** sápu-. **-i** *áhr* sápa, löðra. **-eca** sápuhur. **-igi** *efn* breyta í sápu. **-ujo** sápuskál, sápu-bolli. **-umi** *áhr* sápa, bera sápu á. **-umi la okulojn**: ávíta. **-umo** sápulöður. **-arbo** sápuþerjatré (= **sapindo**). **-flokaj** sápuspænic, sápuflögur. **-herbo** þvottajurt (= **saponario**). **-ŝtono** kljágurjót (= **steatito**). **ŝaŭm-o** raksápa. **ŝmir-o** grænsápa. **tualet-o** handsápa. **-farado** sápuþerjót. **-ŝaŭmo** sápulöður.

sape/o *her* **1** leynigöng. **2** undirgöng (til að grafa undan e-u). **-i** *áhr* grafa undan (e-u), grafa leynigöng í (e-ð). **-isto** grafari.

sapek/o smámynt (notuð í Kína og víðar).

saper/o grafari (sem grefur víggrafir).

Sapf/o *ská* Sapfó. **-a** sem lýtur að Sapfó.

sapind/o *gra* sápuþerjatré (*Sapindus*) (= **saparbo**). **-acoj** sápuþerjaætt (*Sapindaceæ*).

saponari/o *gra* þvottajurt (*Saponaria (officinalis)*) (= **sapherbo**).

saponin/o *efn* saponínar, sápuæfni.

sapor/o *læk* smekkur; bragð. **-i** *áhl* hafa bragð.

sapot/o *gra* tyggigúmmítré.

saprofit/o **1** *gra* rotplanta. **2** **-oj** sníklar, snaparar, snapperlar.

sapropeli/o botnleðja.

Sar/o *ldf* Saarfljót. **-lando** Saarland (hérað í Þýskalandi).

Saracen/o *per* Serki.

Saraj *bib* *per* Sara.

sarcin/o *gra* kimbill, hnettluteningur.

sard/o *per* Sardiníubúi. **-a** frá Sardiníu. **S-io, S-ujo, S-lando** *ldf* Sardinía (ítölsk eyja sunnan Korsíku). **-onikso** sardónyx.

Sardanapal/o *per* Sardanapal (Assýríukonungur).

sardel/o sardína, síld (í dósum), söltuð sardína.

sardi/o *ste* sardís. **-onikso** sardónyx.

sardin/o **1** sardína, síld (í olíu). **2** *dýr* = **pilĉardo**.

Sardini/o = **Sardlando**.

sardon/a háðskur. **-a rido** **1** kuldaflatur. **2** *læk* krampabros.

sargas/o *gra* saragassóþang. **S-maró** *ldf* Þanghafið.

sari/o *inn* (indversk) kvenskikkja, sarí.

sark/i *áhr* lúá, reyta (illgresi). **-ilo** hlújárn.

-indaĵo illgresi (ft.). **el-i** *áhr* fjarlægja. **puŝ-ilo** arfajárn, arfaskafa.

sarkasm/o kaldhæðni, meinhæðni, hnýfilyrði. **-a** meinyrtur; kaldhæðinn, napuryrtur, napur.

sarkofag/o líkkista (úr steini), steinkista.

sarkokarp/o *gra* kjötaldin.

sarkom/o *læk* illkynjað bandvefsæxli, sarkmein. **-ozo** krabbamein.

sarkopsil/o *dýr* sandfló (*Sarcopsylla penetrans*).

sarkopt/o *dýr* kláðamaur (*Sarcoptes*). **-edoj** kláðamauraætt (*Sarcoptidae*).

sarmat/o *sag* Sarmatí. **S-io, S-ujo** Sarmatía, Sarmataland.

sarment/o *gra* vafteinungur; árssproti (á vínberjatré).

sarong/o malajapils.

Sart/o *ldf* Sardes (borg í Litlu-Asíu).

Sartr/o *bók* Sartre (Jean-Paul, franskur rithöfundur og heimspekingur).

sasafra/o *gra* amerískur lárviður (*Sassafras officinalis*).

Sasan/o *per* Sassan (Persakonungur). **-idoj** Sassansætt.

sat/a saddur, mettur. **-e** til saðningar. **-e da** meira en nóg af. **havi -e da** mettast af. **-i** *áhl* vera saddur. **-igi** seðja, metta. **-igi** mettast, verða sadd-

ur. **ĝis-e** þangað til að maður er saddur, til leiða. **manĝi ĝis-e** éta sig saddan. **mal-a** ósaddur, svangur, hungraður. **mal-i** áhl hungra, vera svangur; þrá. **mal-o** hungur, sultur. **mal-ego** sultur, hallæri. **mal-igi** svelta, láta svelta. **mal-iĝi** verða svangur. **mal-morti** áhl svelta í hel, svelta til bana, deyja úr sulti. **mal-striko** hungurverfall. **ne-igebla** óseðjandi. **super-igi** fódra of vel, troðfylla, ofseðja.

S.A.T. inn (skammstöfun) = **Sennacieca Asocio Tutmonda** Þjóðlausa alheimsfélagið. **-ano** S.A.T.-félagi.

satano/o djöfull, fjandi. **-a** djöfullegur.

Satan/o *bib kri* Satan. **-ismo** 1 djöfladýrkun. 2 óguðleiki; djöfulskapur.

satelit/o 1 *stj* tungl, fylgihnöttur. 2 leppríki. 3 fylgdarmaður; fylgifiskur, attanfóss. **-a** 1 lepp-. 2 fylgi-. **art-o** gervitugl.

sateno/o atlask, satín. **ĉina -o** kínasilki. **-a** 1 satín-, úr satíni. 2 gljá-, gljáfergður. **-eto** baðmullarsatín.

sati/o inn (um indverska ekkju) það að fórna sér á líkbáli manns síns.

Sati trú Sati (eiginkona Shíva).

satir/o 1 háðrit, skopkvæði. 2 háðleikur. 3 háð, spott, flimt. **-a** háðskur, hæðinn. **-isto** háðskáld, flimtari.

satiriaz/o *læk* sjúkleg kvensemi.

satirus/o 1 *goð* skógargoð, skógarpúki. 2 kvennabósi. **-a** skógargoða-, sem lýtur að skógargöðum.

satisfakci/o 1 nýy móðgunarbót. 2 *kri* friðþæg-ing.

satrap/o 1 *sag* jarl (í Persalandi). 2 harðstjóri. **-io** jarlsdæmi.

satur/i *áhr* 1 (í efnafræði) metta. 2 fylla. 3 gegnvæta. **-ado** mettun. **-eco** mettun; fylli. **-iĝi** 1 mettast. 2 verða fullur. **la -iĝa punkto** mettunarstig, það stig er eitt efni getur ekki drukkið meira í sig af öðru efni. **-ilo** lofrakataeki. **-ita** *eðl* mettaður. **-punkto** mettunarstig. **super-i** *áhr* 1 yfirmetta. 2 offylla.

sature/o *gra* sar (kryddjurt) (*Satureia*); sumarsar (*S. hortensis*); vetrarsar, fjallasar (*S. montana*).

Saturn/o 1 *goð* Satúrnus. 2 *stj* Satúrnus (reikistjarna). **-a** 1 Satúrnusar-. 2 önglyndur. **-ismo** *læk* blýeitrún.

saturnali/oj inn Satúrnusarhátíð.

saturni/o *dýr* keisarafiðrildi (*Saturnia*).

Saudi-Arabi/o *ldf* = **Saúda Arabio**.

Saul *per* Sál (konungur).

saŭc/o ídýfa, sósa. **-ujo** sósukanna.

Saúda Arabi/o *ldf* Saudi-Arabía, Sádi-Arabía.

saŭdad/o *ská* *saudade* (portúgalskt orð sem merkir löngun til liðins tíma).

Saŭl/o *per* Sál (í Nýja testamentinu).

saŭn/o sána, gufubað (af finnsku tagi).

saŭr/o *stg* *dýr* eðla. **-ovostuloj** flugeðlur (*Saururæ*). **fiŝ-oj** = **iĥtiosaŭroj**.

saŭkraŭt/o *mat* súrkál.

sav/i *áhr* *trú* frelsa, bjarga. **sin -i** losa sig, bjarga sér. **-o** 1 frelsun, sáluhjálp. 2 björgun. **-a** 1 björgunar-. 2 sáluhjálpar-, hjálpræðis-. **la S-a Armeo** Hjálpræðisherinn. **-ado** frelsun, björgun. **-anto** 1 frelsari, bjargvættur. 2 **la S-anto** Frelsarinn, Lausnarinn. **-ebla** frelsanlegur, bjarganlegur, frelsandi, bjargandi. **-iĝi** 1 komast undan. 2 vera hólpinn. **-iĝo** 1 björgun. 2 frelsun, lausn. **-ito** sá sem bjargað er, eftirlifandi. **S-onto** Messías. **antaŭ-i** *áhr* verja, varðveita. **for-i** *sin* *áhr* flýja burt. **for-iĝinto** flóttamaður. **for-iĝo** flótti. **ne-eble** óforbetranlega. **sen-a** úrræðalaus.

savan/o *ldf* gresja, steppa (í hitabeltislöndum).

savarin/o *mat* kringlótt kaka, hol í miðju.

savart/o *eðl* savart (mælieining fyrir tónbil).

Savojo/o *ldf* Savojo (hérað í Suðaustur-Frakklandi). **-a** frá Savoju, í Savoju. **-a brasiko** blöðrukál.

scen/o 1 leiksvið, sjónarsvið (= **scenejo**). 2 atriði (í leik), atburður. 3 vettvangur. 4 svið. **-a** leiksviðs-. **-aro** sviðsetningarhandrit. **-aristo** sviðsetningarrithöfundur. **-ejo** 1 leiksvið. 2 sjónarsvið, vettvangur. **antaŭ-ejo** framsvið (= **proscenio**). **en-igi** búa til leiks. **en-igisto**, **sur-igisto** leikstjóri. **tabul-ejo** ferðaleiksvið.

sceptr/o 1 veldissproti. 2 konungsvald.

sci/i *áhr* 1 vita. 2 kunna. **-o** kunnátta; vitneskja, vitund. **laŭ mia -o** að því er ég best veit. **sen mia -o** án minnar vitundar. **-ado** kunnátta, skilningur. **-aĵo** upplýsingar. **-ema** forvitinn. **-eti** (*fornl.*) *áhr* gruna. **-igi** láta vita, fræða um, tilkynna. **-igo** vísbending, vitneskja, upplýsingar. **-iĝi** fá að vita, fréttu. **-inda** verður þess að vera vitaður. **-povi** *áhr* kunna. **-voli** langa að vita. **-vola** forvitinn, spurull. **-voleco** forvitni. **antaŭ-i** *áhr* vita fyrir. **antaŭ-igi** vara við; tilkynna fyrir fram. **ĉio-a**, **ĉio-anta** alvitur. **ek-i** *áhr* fá að vita. **mal-o** kunnáttuleysi. **multe-a** leikinn, fullfær, vel að sér. **ne-ado** fáfræði, það að vita ekki. **sen-o** fáfræði, kunnáttuleysi. **sen-a** fáfróður, kunnáttulaus. **sen-ulo** fáfróður maður. **povo-i** *áhr* kunna. **povo-o**, **povo-ado** kunnátta.

scienc/o vísindi, fræði. **-a** vísindalegur; vísinda-. **-ismo** vísindastefna. **-isto** 1 vísindamaður. 2 vísindastefnumaður. **-ulo** vísindamaður. **pseŭdo-o** gervivísindi. **pseŭd-a** gervivísindalegur,

gervivísinda-

scil/o *gra* stjörnulilja (*Scilla*).

Scil/o *god* Skylla.

scintil/i *áhl eðl* blika, leiftra, sindra. **-ometro** stj sindurteljari.

Scipion/o *per* Skipiód.

scirp/o = **skirpo**.

scit/o *per* Skýþi, Skýti. **-a** Skýþa-, Skýta-, skýþverskur. **S-io, S-ujo** *ldf* Skýþía.

sciur/o *dýr* íkorni (*Sciurus*). **-edoj** íkornaætt (*Sciuridae*). **flug-o** flugíkorni (*Petaurista, Sciuropterus*).

se *mfr* ef. - **eĉ, eĉ** - jafnvel þótt. - ... **nur** ... ef ... bara ... - **ne** ef svo er ekki. **ho** - Ó að.

seanc/o **1** *trú* miðilsfundur. **2** *fél* þingseta, samkoma. **3** *fag* fyrirseta. **4** *læk* lækningatími.

seb/o **1** tólg, mör, feiti. **2** *efn læk* = **sebumo** (einkum í samsettum orðum, t.d. **-oreo** flasa, væring (= **sebuma elfluo**)). **-a** tólgar-, tólgarkenndur. **-a kandelo** tólgarkerti. **-i** *áhr* smyrja með feiti. **-umo** *lfæ* fita, mör. **-uma** fitu-. **-a glando** fitukirtill. **-a kisto** fituæxli.

sebacat/o sebakat. **-a acido** sebaksýra, fitusýra.

sebast/o *dýr* karfi (*Sebastes*).

Sebastian/o *per* Sebastiánus.

Sebastopol/o *ldf* Sevastopol (hafnarborg á Krímskaga).

secesi/o *lög* fráskilnaður. **fari -on** ganga úr sambandi. **la Milito de S-o** borgarastyrjöldin í Bandaríkjunum (1861–65, sem leiddi af fráskilnaði 11 suðurrikkjanna).

sed *mfr* en; heldur. **-i** *áhl* mæla á móti.

sed/o *gra* hnoðri (*Sedum*).

sedativ/a *læk* stillandi, róandi. **-o** róandi lyf (einnig **-a drogo**).

sediment/o *jar* **1** framburður (ár *o.p.u.l.*). **2** set, setlög. **3** *efn* undanlás, dreggjar. **-a** setlaga-. **-i** *áhl* mynda setlög. **-iĝo** *efn* sökk; blóðsökk.

sefard/o *per* gyðingur frá Pýreneaskaga.

seg/i *áhr* saga. **-ado** sögun. **-aĵo** sag. **-ejo** sögunarstöð, sögunarverksmiðja. **-ilo** sög. **arĉ-ilo** bogasög. **laŭlonga -ilo** flettisög. **muzika -ilo** hljóðsög. **ronda -ilo** hjólsög. **senfina -ilo** bandsög. **trapeza -ilo** stingsög. **-ildenta** sagtenntur. **-isto** sagari, sögunarmaður. **-boko** sögunarbokki, sögunarbúkki. **-maŝino** vélsög. **bend-ilo** bandsög. **ĉen-ilo** keðju-sög. **klin-ilo** stillisög. **man-ilo** stingsög.

segment/o **1** *stæ* sneið, hringsneið, geiri. **2** *dýr* liður (t.d. í ormi). **-i** *áhr* skera í sneiðar.

segregaci/o *fél* aðskilnaður.

seg/o stóll, sæti. **rezervi -on** panta sæti. **okupi -on de prezidanto** vera fundarstjóri, stýra fundi.

la Sankta S-o páfastóllinn. **-eto** lítill stóll. **krom-o** aukastóll. **apog-o, brak-o** hægindastóll. **elĵet-o** *flu* slöngvistóll. **fald-o** samanbrjótanlegur stóll, kjaftastóll. **fek-o** hægðastóll. **ferdek-o** þilfarsstóll. **hor-o** kórbekkur. **kan-o** körfustóll. **klap-o** fellistóll. **kuŝ-o** legustóll. **lul-o** ruggustóll. **port-o** burðarstóll. **predik-o** prédikunarstóll, ræðustóll. **puf-o** setkista, púff. **rad-o** hjólastóll, ökustóll. **rul-o** hjólastóll, ökustóll. **tol-o** kjaftastóll.

seism/o = **sismo**.

sejn/o ádráttarnet, nót. **-i** *áhr* draga fyrir.

Sejn/o *ldf* Signa (fljót sem rennur gegnum París).

Sejšel/oj *ldf* Seychelles-eyjar.

sek/a **1** þurr. **-a vetero** þurrviðri. *transiri (rivereton) kun -aj piedoj*: komast þurrum fótum yfir (læk). *rigardi per -aj okuloj*: horfa á tárlausum augum, gráta þurrum tárur. **-a ŝampuo** *tæk* hárfvottaduft. **-a baterio** þurrafhlaða. **2** þyrkingslegur, leiðinlegur. **3** miskunnarlaus, blákaldur; kuldalegur. **4** smellur. **-a tuso** *læk* hóstakjöltur. **-e** þurrlega. **-aĵo** **1** þurrlendi. **2** þurr hlutur; þurr hluti; þurrt efni. **-eco** **1** þurrleiki. **2** þurrkur. **-ega** (um eyðimörk) þurr, regnlaus. **-igi** þurrka. **-iga** þurrkunar-. **-igejo** þurrkloft, þurrkherbergi. **-igilo** þurrkefni. **-igujo** *efn* þurrkofn. **-igrako** þurrkgrind. **-iĝi** þurrkast, þorna. **el-igi** þurrka upp. **el-iĝi** þorna upp. **mal-a** votur, blautur. **mal-aĵo** bleyta. **mal-eco** væta, raki. **mal-igi** væta. **tramal-iĝi** gegnblotna, verða gegnblautur. **velk-igi** sviða. **velk-iĝi** skrælna, sviðna.

sekal/o *gra* rúgur (*Secale (cereale)*). **-pano** rúgbrauð. **-faruno** rúgmjöl.

sekant/o *stæ* **1** sniðill, skurðlína (= **sekcanto**). **2** (í hornafræði) sekant.

sekc/i *áhr* **1** *lfæ* skera (líkamshluta). **2** *rúm* (um línu) skera. **-o hús** skurður, þverskurður. **-ado** uppskurður. **-aĵo** *læk* sneið (til rannsóknar í smásjá). **-anto** *stæ* sniðill, skurðlína. **-ilo** skurðarhnífur, líkskurðarhnífur. **de-i** *áhr* skafa, skera burt, nema út. **dis-i** *áhr* kryfja. **dis-ado** krufning. **dis-ejo** líkskurðarstofa, krufningarstofa. **du-i** *áhr* helminga, skipta í tvennt. **inter-i** *áhl* skerast. **inter-o** skurður (tveggja lína, gatna o.s.frv.). **vivo-i** *áhr* kvikskera. **viv-ado** = **vivisekcio**.

sekcio/o **1** deild. **2** bálkur. **3** flokkur. **-estro** deildarstjóri. **blok-o** járnbrautarsvið.

sekestr/i = **sekvestri**.

sekoj/o = **sekvojo**.

sekreci/o *lfæ* brugg, útferð, fráskilnaður (efna í líkamanum), kirtlavessi. **interna -o** vakabrug. **-i** *áhr* gefa frá sér, skilja frá. **-ado** bruggun.

sekret/o leyndarmál, leyndardómur. **-a fél** leynilegur, hulinn, leyni-. **-a polico** leynilöggregla. **en -a kunsido** (um þing) innan lokaðra dyra. **-a societo** leynifélagsskapur. **-e** leynilega, á laun. **-i áhl** fela leyndarmál, fela einkamál. **-aĵo** leyndarmál. **-eco** leyndardómur. **-ema** pukurslegur, pukursgjarn. **-igi** halda e-u leyndu. **en-igi** kynna (e-n) leyndardóm. **mal-igi** fleipra út úr sér. **pri-i áhr** halda (e-u) leyndu.

sekretari/o *sag* 1 ritari, skrifari. 2 ráðherra. **-a** skrifara-, ritara-. **-eco** ritaraembætti; ráðherraembætti. **-ejo** 1 ritarastofa. 2 ritaradeild. **-ino** kvenritari. **Ĝenerala S-o** framkvæmdastjóri, aðalritari.

sekretariat/o aðalskrifstofa, framkvæmdastjórn, framkvæmdanefnd.

sekretin/o líf sekretín.

seks/o 1 kyn; kynferði. 2 (ytri) kynfæri. **-a** kynferðis-, kynferðislegur, kyn-; æxlunar-. **-aj bezonoj** kynþörf. **-aj interrilatoj** kynmök. **-a vivo** kynlíf. **-aj perversoj** kynvillur. **-a malsano** kynsjúkdómur. **-eco** kynhvöt, kynferði. **-ilo = sekso** 2. **-umi áhl** hafa samræði. **-ologo** kynsálfræðingur. **-ologio** kynsálfræði. **-allogo** kynhrif, kynþokki. **-ardo** eðlunarfýsn. **-atenco** lög nauðgun. **-kuniĝo** samræði, samfarir, kynmök. **-matura** kynþroskaður. **-matureco** kynþroski. **-urĝo** kynhvöt, æxlunarhvöt. **ambaŭ-a** tvíkynjaður, tvítóla. **in-a** kvenkyns-, kven-. **sam-ema** samkynhneigður, kynhverfur. **sen-a** kynlaus. **vir-a** karlkyns-, karl-.

seksagesim/o annar sunnudagur í níu vikna föstu.

sekst/o 1 *kap* hádegisbæn. 2 *tón* sexund.

sekstant/o *stj* sextant, sextungur.

sekt/o 1 sértrúarflokkur; sértrúarsöfnuður. 2 heimspekiflokkur. **-a** 1 sértrúarflokks-, trúflokkslegur. 2 sértrúarlegur, ófrjálslyndur. **-ano** sértrúarmaður. **-ismo** sértrúarstefna.

sektor/o *stæ her* 1 geiri. 2 hringgeiri. 3 *hag* svæði. **industria -o** iðnaðargeiri. **agrikultura -o** landbúnaðargeiri. **privata -o** einkageiri. **ŝtatigita -o** þjóðnýttur geiri.

sekular/a *sag* veraldlegur. **-igi** gera veraldlegan, gera upptækar (eignir klaustra eða kirkna) og leggja þær undir ríkið, taka undan kirkjunni, afkristna.

sekulariz/i gera upptækar (eignir klaustra og kirkna) og leggja þær undir ríkið, taka undan kirkjunni.

sekund/o 1 sekúnda. 2 *stæ* bogasekúnda.

sekundant/o einvígisvottur, fylgdarmaður til einvígis.

sekundar/a *vis efn rtæ* 1 annars flokks, auka-

2 minni háttar. 3 *jar* miðlífs (= **mezozoika**).

sekur/a öruggur, óhultur. **-eco** 1 öruggleiki. 2 öryggi. **la Konsilio de S-eco** Öryggisráð. **-igi** gera öruggan, vernda. **-iga** öryggis-. **-iga klapo** öryggisloki. **-igilo** vartappi, öryggi.

sekv/i áhr 1 fylgja, fylgja eftir. 2 fylgjast með. 3 koma á eftir. 4 leiða af (= **el, de**). 5 hlýða. **-a** eftirfarandi; þar af leiðandi. **-e** þess vegna, þar af leiðandi; fyrir því. **-o** afleiðing. **-ado** 1 fylgd, eftirfylgd. 2 það að fylgjast með. 3 það að hlýða. **-aĵo** *læk* 1 framhald. 2 eftirköst. **-anta** 1 seinni, eftirfarandi. 2 næstur. **-anto** fylgjari; eftirmaður; fylgdarmaður. **-antaro** fylgdarlið. **-igi** 1 láta fylgja, láta elta. 2 enda á, orsaka, valda. **-osigno** spor. **inter-i sin** koma hver á eftir öðrum. **inter-ado de reĝoj** konungaerfð. **sen-a** þýðingarlaus, lítilvægur. **sin-o** röð. **sin-a** í röð, sem kemur hver eftir annan.

Sekvan/o = Sejno.

sekvenc/o 1 *tón* sekvensía, tónaröð. 2 *kvi* röð, samstæða.

sekvestr/i áhr kyrrsetja (fjármuni), leggja löghald á. **-o** 1 kyrrsett eign. 2 *læk* lausabein, dautt bein laust í lifandi. **-ado** kyrrsetning, löghald.

sekvoj/o *gra* kalifornísk rauðfura (*Sequoia sempervirens*).

sekvojadendr/o *gra* risafura (*Sequoia gigantea*).

sel/o 1 söðull. 2 hnakkur. 3 *ldf* fjallskarð. 4 *mat* hryggur. 5 *tón* (á fiðlu) stóll. **turka -o** *lfæ* dingulgróf (= **hipofiza foso**). **-i áhr** leggja söðul á, söðla, leggja hnakk á. **-isto** söðlari, söðlasmiður. **-oforma** *læk* söðullaga. **el-igi** kasta af hestbaki. **sen-igi** taka söðulinn af, taka hnakkinn af (e-m). **ŝarĝo-o** klyf-söðull.

selaginel/o *gra* mosajafni (*Selaginella*). **-acoj** mosajafnaett (*Selaginellaceæ*).

selakt/o mysa (= **laktosero**).

selekt/i áhr líf *gra rtæ* velja, velja úr. **-ado** val, úrval. **natura -ado** líf náttúrulegt úrval. **-iva** *rtæ* bylgjunæmur. **-iveco** bylgjunæmi.

selen/o efn selen (*Se*). **-ato** selenat. **-ata acido** selensýra. **-ido** seleníð. **-ito** selenít. **-ĉelo** selenella.

Selen/o her Selene (í grískri goðafræði mána-gyðjan, systir Helíasar).

Selters-akv/o ölkelduvatn, seltersvatn.

sem/i áhr 1 sá (sæði). 2 dreifa, sá, strá. **-o** 1 fræ, frækorn, sáð, sæði. 2 sáð, sæði (manna). 3 niðjar, afkomendur. **-a** sem lýtur að fræi, sæðis-, fræ-. **-ado** sáning. **-ero** frækorn. **-ilo** sáningarpoki. **-itaĵo** það sem sáð er. **-bedo** vermireitur, gróðrarreit, sáðbeður, sáðreit. **-dona** með sæði í. **-riĉa**

fræríkur. **-selo** fræbelgur. **-taŭga** sáningarbúinn. **-otempo** sádtími. **dis-i** áhr útbreiða, dreifa. **pri-i** áhr 1 sá (t.d. akur). 2 dreifa víða. **nepri-ita** ósáinn. **pri-ado** sáning. **lun-o** mánafræ. **min-anto** skip til þess að leggja tundurdufl.

semafor/o *jár sig umf* 1 merkisstöng. 2 götuvatni, umferðarljós. 3 ljósviti. **-i** áhr *sig flu* gefa merki.

semajn/o 1 vika. 2 virkir dagar. **la sankta S-o** dymbilvikan. **-a** viku-, vikulegur. **-ofino** vikulok, helgi. **duon-a** sem er tvisvar í viku, hálfvikulegur. **buter-o** sprengivika.

semantik/o merkingarfræði.

Semelo/o *goð* Semele (ástkona Seifs).

semestr/o misseri. **-a** sexmánaðalegur, misseris-.

semi/ (alþjóðaforskeyti í merkingu hálf-), t.d. **-nomado** hálfhirðingi. **-vokalo** *mfr* hálfhljóð, hálf-sérhljóð. **-cirkla kanalo** *lfæ* bogagöng, bogapípur.

semid/o *per* 1 semíti. 2 gyðingur. **-a** semískur, semítískur.

seminari/o 1 prestaskóli. 2 kennaraskóli. 3 málstofa.

semiologi/o *læk* sjúkdómseinkennafræði. **-a** sjúkdómseinkenna-.

Semiramis/o *per* Semiramis.

semol/o *mat* simyljugtrjón.

semperviv/o *gra* 1 þekjulaukur (*Sempervivum tectorum*). 2 kóngulóarlaukur (*Sempervivum arachnoideum*).

sen *mfr* 1 án. 2 (með nafnhætti) án þess að. 3 (sem forskeyti, oftast með nafnorðsstofni) -laus, t.d. **-cesa** látlaus. **-igi** svipta. **-iĝi** sviptast. **-eco** vöntun. Fleiri dæmi um **sen** sem forskeyti: **-homa** mannlaus. **-voja dezerto** veglaus eyðimörk. **-karnaj fingroj** holdlausir fingur. **-ambicia** ómetorðagjarn. **-barta** skegglaus, óskeggjaður. **-ekzempla** dæmalaus, ódæmilegur. **-frukta** ávaxtalaus. **-funda** botnlaus; ástæðulaus. **-gusta** smekklaus. **-korpa** ólíkamlegur, líkamalaus. **-lima** takmarkalaus, ótakmarkaður. **-makula** flekklaus, óflekkaður. **-materia** andlegur. **-partia** óhlutdrægur. **-pasia** ástríðulaus. **-senca** vitlaus, heimskulegur. Leyfilegt er að mynda nafnorð, sagnir o.s.frv. af þessum orðum, t.d. **-sencaĵo** vitleysa. **-hautigi** flá.

sen/o *inn* sen (1/100 jen).

sena/o senna.

senat/o 1 öldungadeild, efri deild (þings). 2 *sag* (há Rómverjum) öldungaráð. **-a** öldungadeildar-. **-ano** 1 öldungadeildarþingmaður. 2 öldungaráðsmaður. **-ejo** 1 málstofa öldungadeildar. 2 málstofa öldungaráðs.

senc/o 1 meaning, merking. 2 *stæ* stefna. 3 *tæk*

átt. **-oriĉa** tjáningarríkur, blæbrigðaríkur. **-oturno** orðaleikur. **du-a** tvíræður. **duba-a** tvíræður, vafasamur. **kontraŭ-o** skökk merking, röng þýðing. **kontraŭ-e** á móti stefnu. **sen-a** marklaus, vitlaus. **sen-aĵo** endileysa, bull, markleysa. **unu-a** 1 ótvíræður. 2 í eina átt; einstefnu-.

send/i áhr *bib tæk* senda; láta fara. **-i por** senda eftir, láta sækja. **-o** sending. **-adi** áhr senda oft, vera ævinlega að senda. **-ado** það að senda stöðugt, sending. **-aĵo** vörusending; orðsending; bréf, pakki. **-ilo** *fja* útvarp sendir. **-into** sendandi. **-ito** *lög* 1 sendiboði, sendimaður. 2 erindreki. **-elspezoj**, **-okosto** flutningsgjöld, burðargjald. **-oricevilo** sambyggt sendi- og viðtæki. **-ostacio** *fja* sendistöð. **al-i** áhr hjáleggja. **al-ita** hjálagður, sem hér með fylgir. **dis-i** áhr 1 dreifa. 2 *fja* útvarpa, senda út. **dis-o** 1 dreifing. 2 sending. **dis-ilo** útvarpssendir. **el-i** áhr *eðl* 1 senda út. 2 senda frá sér, gefa frá sér. **for-i** áhr senda brott. **for-o** brottsending. **re-i** áhr 1 endursenda. 2 endurspegla. **re-a pronomo** = **refleksivo**. **trans-i** áhr *eðl* 1 senda áfram, framsenda. 2 senda út dagskrá. **tele-i** áhr sjónvarpa (e-u).

seneci/o *gra* krossgras (*Senecio*).

Senegal/o *ldf* 1 Senegalfljót. 2 Senegal (ríkið). **-io** Senegal. **-ia** senegalskur. **-iano** Senegali.

Senek/o *per* Seneca (rómverskur heimspekingur).

seneskal/o *inn* (á miðöldum) 1 heimilisbústjóri (höfðingja). 2 yfirdómari.

senil/a *lfe* elliaer. **-a demencio** elligliöp. **-eco** ellihrumleiki. **-iĝo** ellihörnun.

senjor/o *sag* 1 lénsdrottinn. 2 valdsmaður. **-eco** herradómur.

sennor/a frú.

sens/o skilningarvit. **-a** 1 tilfinninganæmur. 2 skynjunar-. **-i** áhr finna, skynja. **-aĵo** tilfinning, skynjun. **-ebla** greinilegur, skynjanlegur. **-ismo** *hei* munaðarhyggja. **-iva** viðkvæmur. **-iveco** viðkvæmni. **-ama** nautnafullur. **-ometrio** skynjunarmælingar. **-organo** skynfæri. **ne-iva** óviðkvæmur. **ne-ivigi** deyfa. **super-eca** hjáskynjunar-.

sensac/o *hei* skynhrif.

sensaci/o hugaræsing, sensasjón. **-a** æsandi, sem vekur mikla athygli.

sensitiv/o *gra* viðkvæmnisjurt.

sensor/a *lfæ* skynjunar-.

sensori/o *lfe* meðvitund; skynjunarsvið heilans.

sensualism/o munaðarhyggja.

sent/i áhr 1 finna; finna til, kenna. 2 skynja. **sin** **-i** finnast, þykjast vera; vera; líða (óp.). **-u vin tute kiel** *hejme*: *vertu eins og heima hjá þér*. **-o** 1 til-

finning. **2** skilningarvit. **-a** skynjandi; tilfinningar-
-ebla tilfinnanlegur; skynjanlegur. **-ema** tilfinninganæmur (*ath.* í stað **-ema** má nota **-iva** vegna þess að **sentema** getur verið **sen-tema**). **-emo**, **-emeco** tilfinninganæmi. **-igi** láta kenna. **-iva** *vís tæk* næmur, tilfinninganæmur; viðkvæmur. **-iveco** *líf eðl* tilfinninganæmi, næmi; viðkvæmni. **-ivigi** gera viðkvæman. **-umo** skilningarvit. **antaŭ-i** *áhr* skynja fyrirfram. **antaŭ-o** hugboð. **ek-i** *áhr* verða var við; skynja; finna skyndilega. **kun-o** samhygð. **ne-ebla** óskynjanlegur. **ne-ema** óhugðnæmur. **sen-a** tilfinningarlaus. **tro-ema** of viðkvæmur. **-ofenda** óþægilegur, hneykslanlegur. **flar-i** *áhr* þefja, finna lykt af (e-u). **flar-o** þefur. **prem-a** þjakandi. **tiklo-ema** sem kitlar. **esti tiklo-ema** kitla (óp.). **veter-ema** næmur fyrir veðri.

sentenc/o spakmæli. **La S-oj de Salomono** Orðskviðir Salómóns.

Sent-Helen/o *ldf* = **Sankta-Helena**.

sentimental/a tilfinninganæmur, teprulega viðkvæmur, volgurslegur, væminn. **-eco** klökkvi, væmni.

sentinel/o *ská* varðmaður.

Sent-Kit-Nevis/o *ldf* = **Sent-Kristofo kaj Neviso**.

Sent-Kristofo kaj Nevis/o *ldf* Sankti Kristófer og Nevis.

Sent-Luci/o *ldf* Sankti Lúsía.

Sent-Piero kaj Mikelon/o *ldf* Sankti Pierre og Miquelon.

Sent-Vincenzo kaj la Grenadin/oj *ldf* Sankti Vinsent og Grenadíneyjar.

sep sjö. **-a** sjöundi. **-e** í sjöunda lagi. **-o** sjö (**-o da**). **-obla** sjöfaldur. **-oble** sjö sinnum. **-ono** sjöundi hluti. **-opo** septett. **-ope** sjö saman. **-cent** sjö hundruð. **-centa** sjöhundraðasti. **-dek** sjötíu. **-deka** sjötugasti. **-dekjarulo** sjötugur maður. **-dekoble** sjötíu sinnum. **-foje** sjö sinnum. **dek** - sautján, seytján. **dek-** **-a** sautjándi, seytjándi. **-jara** sjö ára (gamall); sem stendur í sjö ár. **-dekjara** sjötugur. **ĉiu-jara** sem gerist sjöunda hvert ár.

sepal/o *gra* bikarblað.

separ/i *áhr* skilja (að borði og sæng). **-o** *lög* hjónaskilnaður (að borði og sæng).

separatism/o *fél* aðskilnaðarstefna.

separe/o *nýy* klefi (í krá, veitingahúsi o.s.frv.).

sepi/o **1** *dýr* smokkfiskur, blekfiskur (*Sepia*). **2** gulbrúnn litur, sepja. **-aĵo** sepjuteikning.

sepiolit/o merskúm, sæfrauð (= **maršaumo**).

seps/a **1** rotnunar-. **2** blóðeitrunar-. **-eco** rotnun, blóðeitrun. **-emio** blóðigerð. **anti-o**, **kontraŭ-o** sóttbreinsun, dauðbreinsun, rotvernd. **anti-i** *áhr*

sóttbreinsa. **anti-a** sóttbreinsunar-, rotverjandi. **sen-a** dauðbreinsaður.

sept/o **1** skipt. **2** *tæk* þil, skilrúm. **la naza -o** nasaskipt. **-i** *áhr* skipta.

septembr/o september, septembermánuður.

septet/o tónsmíð fyrir sjö hljóðfæri eða raddir, septett.

septim/o **1** *tón* sjöund. **2** *íþr* bragð í skylmingum.

Septuagint/o *inn* sjötíumannaþýðing gamla testamentisins á grísku, septúaginta.

seput/i *áhr* greftra. **-o**, **-ado** greftrun. **-ejo** greftrunarstaður. **-entreprenisto** útfararstjóri.

ser/o *líf* blóðvatn, sermi, vari. **-a** blóðvatns-.

-aĵo úr, vessi. **-umo** *læk* sermi. **-ologio** blóðvatnsfræði. **-umologio** sermifræði. **-odiagnozo** sjúkdómsgreining vegna blóðvatns. **-oterapio** blóðvatnslækning.

seraf/o seraf. **-a** himneskur.

serajl/o **1** höll (Tyrkjasoldáns). **2** kvennabúr.

serak/o ísborg, jökulhella sem sprungið hefur fram.

Serap/o *bib* *god* *kri* Serapis. **-ejo** Serapishof (á Egyptalandi).

seratul/o *gra* (garðblóm) (*Serratula*); engjaskúfur (*S. tinctoria*).

serb/o *per* Serbi. **-a** serbneskur. **S-io**, **S-ujo** *ldf* Serbía.

serĉ/i *áhr* **1** leita, leita að. **2** stefna, halda, stýra. **3** sækja. **-o**, **-ado** leit. **-anto** leitandi, leitarmaður.

-ateco vinsældir. **-ilo** *tæk* kíkir (á stjörnuvíki eða ljósmyndavél). **ek-i** *áhr* fara að leita. **el-i** *áhr* komast fyrir, grafa upp. **el-ado** eftirgrennslan. **pri-i** *áhr* leita, leita á, rannsaka. **re-i** *áhr* gera rannsókn á. **tra-i** *áhr* **lög** **1** leita, leita á. **2** leita vandlega, rannsaka. **tra-o** húsleit.

seren/a **1** heiður, heiðbjartur. **2** rólegur, kyrrlátur. **-eco** **1** rósemi, ró. **2** **Via S-eco** yðar hátígn. **-igi** hugga, sefa, spekja. **-iĝi** **1** skýrast. **2** létta til. **mal-a** **1** truflaður, órólegur. **2** þungur. **mal-igi** trufla, æsa.

serenad/o *tón* aftanóður, mansöngur (undir glugga).

serĝ/o sléttur og sterkur ullardúkur.

serĝent/o liðþjálfari, undirforingi. **ĉef-o** yfirlíðþjálfari.

seri/o *stæ* *rtæ* *efn* **1** röð, flokkur, deild. **2** mengi. **3** *íþr* umferð (í leik). **-a** rað-.

serioz/a alvarlegur. **-e** alvarlega, í alvöru. **-aĵo** alvarlegt mál. **-eco** alvara. **mal-a** hégómlegur, hverflyndur, léttúðugur. **mal-eco** hégómi, léttúð.

seroz/o *lfæ* úrhimna, vessaæð. **-aĵo** vessaútfærð, vessi.

serp/o trjáklippur, garðskæri. **-eto** sniðill.

serpent/o **1** *dýr* höggormur, snákur. **2** illgjarn maður. **3** Satan. **4** *tón* serpent (blásturshljóðfæri). **-oj** snákar (*Ophidia serpentes*). **-a** **1** höggormslegur. **2** bugðóttur. **-i** *áhl*, **-umi** hlykkjast, bugðast. **-ologo** höggormafraeðingur. **-ologio** höggormafraeði. **-forma** krókóttur, bugðóttur. **koral-o** kóralslanga (*Elaps corallinus*). **mar-o** marsnákur, sæskrímsli. **paper-o** pappírsormur. **son-o** skelli-naðra.

serpentari/o **1** snákarót. **2** *dýr* trönugammur (*Serpentarius serpentarius*).

serpente/o *ste* slöngusteinn.

serpigin/a *læk* skriðandi, skriðull. **-a** *ulcer* skriðsár.

serpil/o *gra* villiblóðberg (*Thymus serpyllum*).

serum/o *læk* s. *sero*.

serur/o **1** skrá, lás. **2** byssulás. **-isto** lásasmiður, skráasmiður. **-lango** loka. **-truo** skráargat. **pend-o** hengilás. **risorta -o** smellilás, hrökkulás.

serv/i *áhl* **1** þjóna, vinna (e-m). **2** gera greiða. **3** vera notaður, vera nothæfur (til = **por**). **4** ganga um beina. **-o** *hag* **1** þjónusta. **2** greiði. **je via -o** (ég stend) þér til reiðu. **-ado** þjónusta. **-anto** þjónn. **-ema** eftirtektarsamur, vinveittur, greiðvikinn, þjónustusamur. **-isto** þjónn, vinnumaður. **-istaro** þjónustufólk. **-istino** þjónustustúlka, þjónustumær, þerna. **-obesto** húsdýr. **-obubo** káetuþjónn, þjónustusveinn. **-odaŭro** þjónustuár, embættisaldur. **-odeva** skuldbundinn. **-oloko** þjónustustaða. **-osoldato** liðsforingjaþjónn. **en-igi** láta þjóna. **sin en-igi** fá starf sem þjónn, fara í þjónustu. **kontraŭ-o**, **re-o** þakkarskuld. **mem-ejo** kjörbúð. **pri-i** *áhr* helga sig (e-m). **aŭto-o**, **aŭto-ejo** bensínstöð (með smurstöð og þvottastöð). **Di-o** guðþjónusta. **lerno-i** *áhl* vera lærlingur (**ĉe** = hjá). **lerno-ado** lærlingstími, iðnnám. **libro-o** bókaþjónusta. **milit-i** *áhl* vera í herþjónustu. **milit-o** herþjónusta. **signal-o** merkjasendingalið. **tag-o** daglaunavinna; dagsverk.

serval/o *dýr* tigrisköttur (villiköttur frá Afríku) (*Felis serval*).

servic/o borðbúnaður. **-oŝranko** borðbúnaðarskápur.

servil/a *ská* þrællyndur.

servitud/o *lög* ítak, kvöð.

servut/o *sag* **1** ánauð, ófrelsi. **2** vinnukvöð, nauðungarvinna. **-a** ánauðugur, ánauðar-. **-i** *áhl* inna af hendi vinnukvöð. **-eco** *sag* þrældómur, ánauð. **-ulo** þræll.

ses sex. **-a** sjötti. **-e** í sjötta lagi. **-o** **1** sexa. **2** hálf tylft, sex manna flokkur. **-obla** sexfaldur.

-oble sex sinnum. **-ono** sjötti hluti, sjötti partur. **-opo** sex manna flokkur, sex manna hópur. **-cent** sex hundruð. **-dek** sextíu. **-deka** sextugasti. **dek -** sextán. **dek-** **-a** sextándi. **-foje** sex sinnum. **-jara** sex ára (gamall). **-dekjara** sextugur.

sesi/o *lög* (þing)fundur, seta.

sesil/a *gra* stilklaus; (um fræni) stíslaus.

seskvi/-efn eins og hálf.

sesterc/o *sag* sestertíus (rómværsk mynt).

sesterci/o *sag* sestertíum (= 1000 sestercjo).

setet/o *tón* sextett.

Set/o *bib* Set (þriðji sonur Adams og Evu).

seter/o fugla(veiði)hundur.

setlement/o nýlenda.

seton/o *læk* hanki.

Seul/o *ldf* Seoul (höfuðborg Suður-Kóreu).

sever/a **1** strangur. **2** harður. **3** krappur. **-e** stranglega, harðlega, með hörku. **-o**, **-eco** harka. **mal-a** **1** vægur, þolinmóður. **2** mildur.

Sevil/o *ldf* Sevilla (borg á Spáni).

sevrug/o *dýr* stjörnumstyrja (*Acipenser stellatus*).

sezam/o *gra* sesam (*Sesamum*). **-oido** *lfæ* grjón-bein.

sezon/o **1** árstíð. **2** tími. **-a** árstíða-, reglubundinn eftir árstíðum. **ĉef-o** aðaltími, aðalannatími. **ekster-a** ótímabær.

sfacel/o *læk* ofhyldgun.

sfagn/o *gra* barnamosi, hvítmosi (*Sphagnum*).

sfeg/o *dýr* holugeitungur (*Sphex*) (= **rabvespo**).

sfenisk/o *dýr* mörgæs (*Spheniscus*). **-oformaj** mörgæsaaett (*Sphenisciformes*).

sfenodont/o *dýr* ranakolla (*Sphenodon*).

sfenoid/o *lfæ* fleygbein.

sfer/o **1** *stæ* hnöttur, kúla. **2** verksvið, svið. **3** *stj* himinholf. **-a** hnattlaga, hnöttóttur. **-eco** hnattlögur, hnattmyndun. **-oido** *stæ* kúlulíki. **-ometro** míkromælir. **duon-o** hálfhnöttur, hálfkúla.

sfigm/o *læk* æðarslag (= **pulso**). **-ografo** æðarslagsritunartæki. **-ografio** æðarslagsritun.

-omanometro blóðþrýstingsmælir.

sfing/o *dýr* kóngafiðrildi, kvöldfiðrildi (*Sphinx*).

-edoj kóngafiðrildaett (*Sphingidae*).

sfinks/o **1** sfinx, meyljón, finngákn. **2** óræður maður. **-a** meyljóns-, eins og sfinx.

sfinkter/o *lfæ* lokvöðvi.

si *mfr* **1** (afturbeygða fornafið) sig, sér. **2** hvor annan, hver annan. **3** (í andlagsfalli sem forskeyti) sjálf(s)- (= **mem-**), t.d. *singarda*, *sindona*, *sinregado*. **-a** **1** sinn. **2** eigin. **-aĵo** það sem hann (hún) á, það sem þeir eiga. **-atempe** á sínum tíma.

si *tón* sí, H.

sial/o *læk* **1** munnvatn. **2** (sem forskeyti) munn-

vatns-. **-ogena** sem veldur munnvatni. **-oreo** munnvatnsrennsli um of, vatnsspytingur.

Siam/o *ldf* Síam (nú = **Tajlando**). **-a 1** síamskur. **2 -aj ĝemeloj** samvaxnir tvíburar.

sibarit/o sælkeri, munaðarseggur, nautnaseggur. **-a** munaðargjarn, sællífur, sællífis-. **-ismo** munaðargirni, sællífi.

Siberi/o *ldf* Síbería. **-a** Síberíu-. **-ano** Síberíubúi.

sibil/o vólva, síbylla. **-a** síbyllu-, spákonulegur, spádóms-, spákonu-.

sibl/i *áhl* hvæsa, hvása; snarka. **-a** blístrandí, blísturs-. **-o, -ado** hvæs, blástur, blístur. **-aĵo** blásturshljóð (= **sibla litero**).

Sicili/o *ldf* Sikiley (stór eyja sunnan Ítalíuskaga). **-a** sikileyskur. **-ano** Sikileyingur.

sid/i *áhl* **1** sitja. **2** hvíla. **3** vera (staddur). **4** (um fót) **bone -i:** fara vel. **malbone -i** fara illa. **-o** seta, það að sitja. *havi bonan -on sur la selo:* fara vel á hesti. **-a** setu-; sitjandi. **-aĉi** *áhl* sitja letilega, sitja klunnalega. **-ado 1** það að sitja lengi. **2** það að sitja fyrir. **-anta gra 1** sitjandi, sem situr. **2** stilklaus. **-ejo** sæti; bækestöð. **-ema** kyrrsetu-. **-igi** setja. **-iĝi** setjast. **-iĝo** það að setjast. **-loko** sæti. **-vango** rasskinn. **al-i** *áhl* sitja við. **al-iĝi** setjast við hliðina á. **du-a** tveggja manna, sem tveir geta setið í. **ek-i** *áhl* setjast. **kontraŭe-a gra** (um blöð o.þ.u.l.) gagnstæður. **kun-i** *áhl* sitja á fundi, koma saman, halda fund. **kun-o** fundur. **re-iĝi** setjast aftur. **unu-a** eins manns, sem aðeins einn getur setið í. **forno-isto, hejmo-ulo** innisetumaður. **kalkan-i** *áhl* sitja á hækjum sér. **konduk-o** ökussess. **laborkun-o** ráðstefna.

sider/a *stj* stjörnu-, stjarn-, stjarnbundinn. **-a jaro** stjörnuár. **-a tago** stjörnudagur.

siderit/o *ste* járnspat.

Sidnej/o *ldf* Sydney (borg í Ástralíu).

Sidon/o = **Cidono**.

sieĝ/i *áhr* **1** sitja um, setjast um (vígi). **2** þyrpast utan um. **-o** umsát. *meti sieĝon antaŭ:* setjast um. **levi -on** léttá umsát. **-a** umsátar-, umsáturs-. **-ostato** *lög* umsátursástand. **ĉirkaŭ-i** *áhr* sitja um. **ek-i** *áhr* fara að hersetja.

sien/o *efn* síenujörð.

Sien/o *ldf* Síena (borg á Ítalíu).

sienit/o *ste* sýenit.

Sieraleon/o *ldf* Síerra Leóne. **-a** síerraleónskur. **-ano** Síerra-Leónebúi.

siest/o miðdegishvöld. **-i** *áhl* fá sér hádegislúr.

sifilis/o sýfilis, sárasótt. **-a** sárasóttar-. **anti-a, kontraŭ-a** gegn sárasótt.

sifon/o 1 sogpípa, sogari. **2** sogflaska. **-i** *áhr*

sjúga upp með sogara, soga, flytja til með sogara. **-forma** *tæk* eins og sogari.

sigel/o 1 innsigli. **2** innsiglishringur. **-a** innsiglis-. **-i** *áhr* innsigla. **-ado** innsiglung. **-ilo** innsiglishringur, signet. **dis-i** *áhr*, **mal-i** *áhr* brjóta innsigli á, brjóta upp. *mal-i ies lipojn:* opna munninn á e-m. **-fermi** *áhr* loka með innsigli. **-ringo** innsiglishringur. **-vakso** lakk. **Salamon-o** *gra* salómonsinnsigli.

Sigfrid/o *per* Sigfríður.

Sigismund/o *per* Sigmundur.

sigl/o *mfr* upphafsboókstafur; hraðskriftartákn.

sigma *mfr* sigma, 18. bókstafur gríska stafrófsins (Σ, σ, ζ).

sigmoid/o *lfæ* bugaristill.

Sigmund/o *per* Sigmundur.

sign/o 1 merki, tákn. **2** einkenni, mark. **3** bending. **-i** *áhr* **1** benda á; láta í ljós. **2** merkja, gefa merki. **-ado** bending. **-aro 1** merkjakerfi. **2** einkenni (ft.). **-eto** merki (yfir staf). **-ilo 1** spilapeningur. **2** stefnummerki, leiðarmerki. **antaŭ-o** fyrirboði. **krom-o 1** merki (yfir staf). **2** formerki. **post-o, poste-o** merki, verksummerki. **super-o** yfirsett stafmerki (punktur, broddur *o.s.frv.*). **ĉuo, demando-o** spurningarmerki. **figro-o** fingramerki, fingrahreyfing. **kap-o** höfuðhneiging. **kap-i** *áhl* kinka kolli. **kri-o** upphrópunarmerki. **kruco-o** krossmark. **kruco-i** *áhr* krossa. **kruco-i sin** krossa sig, signa sig. **lim-o** landamerki. **man-i** *áhl* veifa hendinni; benda. **memor-o** minni, minnimerki. **ondo-o** bylga, tilda (~). **paĝo-o** bókmerki. **pied-o** spor, fótspor. **prem-o** eftirmynd, mót (í mýkra efni). **pruvo-o** sönnunarmerki. **radik-o** *stæ* rótarmerki (√). **ŝultro-oj** axla(r)skúfur (á einkennisbúningi). **venko-o** sigurmerki.

signal/o *sjó ldm* merki, bending; fyrirskipun (með merki). **-a** merkja-, bendingar-. **-i** *áhr* gefa merki um. **-ado** merkjasending. **-aro** merkjakerfi. **-ejo 1** merkjastöð (við járnbraut). **2** merkjaturn (við hafíð). **-isto** merkjamaður. **-izi** setja upp merkjakerfi, veita merki. **avert-o** viðvörunarmerki. **lum-oj** umferðarljós, ljósmerki. **vek-o** merki til fótaferðar, morgunlúður. **vok-o** *fja útv* **1** hringingarmerki. **2** kallmerki.

signatur/o undirskrift. **-i** *áhl* undirrita.

signif/i *áhr* þýða, merkja, tákna. **-o** þýðing, merking. **-a** merkur, merkingarmikill. **-oplena** marktækur, þýðingarmikill, mikilvægur. **du-a** tvíraður. **multe-a** merkingarmikill. **sen-a 1** ótækur, innantómur. **2** þýðingarlaus, ómerkilegur, smávægilegur. **unu-a** sem hefur ekki nema eina merkingu.

signifik/a *stæ* töl marktækur, markverður. **-a cifero** marktækur tölustafur. **-a diferenco** töl marktækur munur.

Sihem/o = **Ŝehemo**.

sik/o trú síkhi.

sikari/o leigumorðingi, flugumaður.

Sikim/o *ldf* Sikkim (furstadæmi á Norður-Indlandi).

sikl/o inn sikill.

sikomoro/o *gra* síkamóra, mórberjatré (*Ficus sycomorus*).

Sikst/o *per* Sixtus.

silo/o bún gryfja (til að geyma í garðávexti, korn, súrhey o.fl.), turnhlaða, geymsluturn. **en-igi** setja í gryfju, setja í geymsluturn.

silab/o *mfr* *hlj* atkvæði, samstafa. **-a** atkvæðis-, samstöfu-; atkvæður, samstöfulegur. **-i** áhr skipta í samstöfu, bera fram samstöfu fyrir samstöfu. **-aro** samstöfukerfi. **-iga** atkvæður. **-olimo** samstöfuskipting.

silan/o *efn* sílan.

sileno/o *gra* hjartagras (*Silene*).

Silen/o *god* Sílenos (guð sem ól upp Díónýsos).

silent/i áhl þegja, vera kyrr. **-o** þögn, kyrrð. **-a** þögull, þegjandi, hljóður. **-e** hljóðlega, þegjandi. **-ado** þögn. **-ema** þagmælskur, fámáll. **-igi** þagga niður í. **-igilo** 1 hljóðdeyfir. 2 hljóðkútur, hljóðdunkur. **-iĝi** þagna. **pri-i** áhr leiða (e-ð) hjá sér. **duon-o** tón hálfnotuþögn. **kvaron-o** tón fjórðungsnotuþögn. **plen-o** tón heilnotuþögn.

sileps/o áhl ósamræmi í tölu.

Silezi/o *ldf* Slesía (hérað í Mið-Evrópu). **-a** frá Slesíu, í Slesíu, Slesíu-.

silf/o 1 *god* loftandi. 2 *dýr* hræbjalla (*Silpha*). **-idoj** hræbjölluætt (*Silphidae*). **-ino** *god* loftdís.

silic/o = **siliko** 3.

silici/o *efn* silisíum, kísill (*Si*). **-ido** kísilmálmur.

silik/o 1 *ste* tinna, tinnusteinn. 2 steinn. 3 *efn* kvarssteinar, kísilsteinar. **-ato** silíkat. **-ata acido** kísilsýra. **-ozo** kísillunga.

silikon/o kísiljörð, barnamold.

silikv/o *gra* 1 skálpur. 2 (*forml.*) belgur, ertna-belgur.

silk/o silki. **-a** 1 silki-, úr silki. 2 gljáandi, mjúkur, silkimjúkur. **-aĵoj** silkivörur. **-eca** sem líkist silki. **-raŭpo** silkiormur. **art-o** gervisilki. **flok-o** úrgangssilki, efni ofið úr úrgangssilki.

silogism/o afályktun, ályktun. **-i** áhl álykta, draga rökrétta ályktun.

siluet/o 1 útlínur. 2 skuggamynd; klippimynd, útlínemynd, hliðarmynd. **-iĝi** bera við.

silur/o *dýr* fengrani, leirgedda (*Silurus*). **-edoj** leirgedduætt (*Siluridae*).

siluri/o *jar* 1 sílúr. 2 sílúrjarðlög.

Silvestr/o *per* Sylvester. **-a vespero** gamlaárs-kvöld.

silvi/o *dýr* söngvari (fugl) (*Sylvia*). **-edoj** söngvaraætt (*Sylvidae*). **ĝarden-o** *dýr* garðasöngvari (*Sylvia borin*).

silvikultur/o *lfæ* skógrækt.

simbiot/o *dýr* samlífi.

simbioz/o *gra* *dýr* samlífi, sambýli. **-a** samlífis-, sambýlis-.

simbol/o 1 *tæk* tákn, ímynd. 2 *trú* trúarjátning, játningarrit. **-a** táknrænn, táknlegur, táknbúinn. **-i** áhr tákna, þýða. **-aro** táknmál, táknasafn. **-igi** (ion *per* io) tákna (e-ð með e-u). **-iko** játningafræði, líkingamál, táknfræði. **-ismo** *fag* bók táknmynda-stefna. **-isto** táknmynda(stefnu)maður.

simens/o *eðl* *rtæ* símens (rafleiðnieining).

Simeon/o *per* Símeon.

simetri/o 1 *fag* samsvörun. 2 = **simetrieco**. **-a** *stæ* samsvarandi, samhverfur, tvíhverfur. **-eco** tvíhorf, samhverfa. **ne-a** ósamhverfur.

simfit/o *gra* valurt (garðblóm, notað til lækninga) (*Symphytum*).

simfiz/o *lfæ* samvöxtur, samgróning, sambryskja.

simfoni/o *sinfónía*. **-a** *sinfóníu*-.

simi/o *dýr* api. **-oj** apaættkvísl (*Simiae*). **-a** apa-, apakenndur. **-i** áhr apa. **-eska** líkur öpum. **pra-oj**, **duon-oj** frumapar (*Prosimiae*). **blek-o** öskurapi.

simil/a 1 líkur, svipaður, eins og. 2 slíkur. 3 *stæ* aljafn, eins. **-e** 1 á líkan hátt. 2 eins, á sama hátt. **-i** áhr vera líkur, líkjast. **-aĵo bib** 1 líking. 2 dæmisaga. **-eco** líking; jöfnuður, svipur. **-igi** líkja. **-iĝi** verða líkur, líkjast. **-ulo** tvívari. **mal-a** ólíkur. **mal-eco** mismunur, andstaða. **sen-a** einstakur í sinni röð; óviðjafnanlegur. **ver-eco** líkindi.

Simon/o *per* Símon. - **Petro** Símon Pétur.

simoni/o *kri* símonska.

Simonid/o *per* Símonídes (forngrískt skáld).

simpat/o *lfæ* hnoðataugakerfi. **-a** hnoðatauga-kerfis- . **-ektomio** hnoðataugaurnám.

simpati/o samúð, samhugur, samhyggð. **-a** *læk* geðþekkur, geðfelldur; samúðar-. **-e** með samúð. **-i** áhl vera hliðhollur; fella sig vel (**kun** = við), finna til (**kun** = með). **mal-o** andúð.

simpl/a *hag* 1 einfaldur, óbrotinn. 2 ekki nema, blátt áfram. 3 **-aj interezoj** vextir. 4 auðtrúa, barnalegur, talhlýðinn, einfaldur. 5 *gra* ósamsettur. **-e** 1 blátt áfram. 2 viðhafnarlaust; yfirlætislaust. 3 bara; hreint og beint. 4 einfaldlega. **-eco** 1 einfaldni; ein-

faldleiki. **2** hispursleysi. **-ulo** einfeldningur. **-igi** einfalda. **mal-a 1** snúinn, flókinn. **2** samsettur.

Simplon/o *ldf* Simplonskarð (í Ölpunum).

simpodí/o *gra* frjóangakeðja.

simpozi/o 1 samdrykkja. **2** (fámennt) fræðimannafing. **3** faggreinasafn.

simptom/o 1 *læk* sjúkdómseinkenni. **2** einkenni. **-a** einkennandi, einkennis-. **-aro** öll einkenni (sjúkdóms). **-ologio** sjúkdómseinkennafræði.

simul/i *áhr* *læk* gera sér upp (veikindi *o.p.u.l.*). **-ado** uppperð. **-ant(in)o** sá (sú) sem gerir sér upp veiki.

simuli/o *dýr* mývargur (*Simulium*).

simultan/a samtímis-, samstundis-.

simun/o = **samumo**.

sin/o kelta, kjalta, skaut, fang, barmur.

sinagog/o 1 samkunda. **2** samkunduhús (gyðinga).

Sinaj/o 1 *ldf* Sínaískagi. **2** *bib* Sínaíffjall.

sinap/o *gra* mustarðstré, mustarður (*Sinapis*); hvítur mustarður (*Sinapis alba*).

sinaps/o *lfæ* taugamót.

sinartr/o *lfæ* liðatengsl.

sincer/a einlægur, hreinskilinn. **-e** einlæglega, hreinskilnislega. **-eco** einlægni, hreinskilni.

sinciti/o *líf* æðabelgsæxli.

Sind/o = **Induso**.

sindik/o *lög 1* skiptaráðandi. **2** umboðsmaður.

sindikato/o 1 samtök; hringur, samband. **2** stéttarfélag. **-a** verkalýðssambands-, stéttarfélags-, stéttarfélag-. **-ano** verkalýðsfélagsmaður. **-ismo** verkalýðshreyfing; verkalýðsstefna. **-isto** verkalýðsmaður. **labor-o** stéttarfélag, verkalýðsfélag. **labor-ano** verkalýðsfélagsmaður.

sindrom/o *læk* samferð sjúkdómseinkenna, einkennaflækja.

sinedri/o *sag* ráð (gyðinga).

sinekdok/o hluti fyrir heild.

sinekur/o hóglífisembætti.

sinerez/o sérhljóðasamdráttur.

sinergi/o *hei lfæ læk* samstarf, samvinna. **-a** samstarfandi, samvinnu-.

sineti/o orðanotkunarfæði.

Singapur/o *ldf* Singapur. **-a** singapúrskur, frá Singapur. **-ano** Singapúri.

singnat/o *dýr* sæprjónn (*Syngnathus*). **-edoj** sæprjónaætt (*Syngnathidae*).

singular/o eintala. **-a** í eintölu, eintölu-.

singulet/o *eðl* einstig.

singult/i *áhl* hiksta. **-o** hiksti.

sinhal/o *mál* sínhala.

sinistr/a *nýy* óheillavænlegur, geigvænlegur. **-o**

lög áfall, slys.

sinjor/o 1 drottinn, lávarður. **2** húsbóndi. **3** herra. **-a** drottinlegur. **-eto** junkari, junkæri. **-ino 1** hefðarfrú, lafði, dama. **2** húsmóðir, húsfurú. **3** frú. **ge-oj 1** herra og frú. **2** dómur og herrar.

sink/i *áhl* sökkva, síga. **-o, -ado** sig.

sinklinal/o *jar* samhverfa.

sinkop/o 1 *læk* yfirlíð, aðsvif. **2** *tón* synkópa. **3** *mfr* samdráttur orðs. **-a** *tón* synkóperaður.

sinkretism/o *hei* trúarbragðablanda. **-a** eins og trúarbragðablanda.

sinkrociklotron/o *eðl* endurbættur hringhraðall.

sinkron/a 1 samtíða, samstunda. **2** *rtæ* samfasa. **3** samhraðastilltur. **-eco** samtíð, samleiki; samfösun. **-igi** *rtæ 1* samstillta. **2** samhraðastilla. **3** samfasa. **-igilo** samhraðastillingartæki. **mal-igi** missa samfösun; missa samhraðastillingu. **post-igi** bæta hljóðum við. **-oskopo** *rtæ* samfösunartæki, samfasari.

sinkrotron/o *eðl* samhraðall.

sinod/o *trú* synodus, prestastefna, kirkjuþing. **-a** synodus-, prestastefnu-.

sinonim/o samheiti; sammerkingarorð. **-a** sömu merkingar, samræður. **-eco** samræðni. **-iko** samheitafræði.

sinopl/o grænt, græna (í skjaldarmerkjafræði).

sinoptik/a samstofna; yfirlits-, ágríps-. **la -aj** **evangelioj** samstofna guðspjöllin. **-o** yfirlit, ágríp.

sinost/o *lfæ* beintengsl.

sinovi/o *lfæ* háli, liðavökvi, liðaslím. **-a** liðavökva-. **-a membrano** liðhimna, liðapæl, liðpoka-fóður. **-ito** *læk* liðapelsbólga.

sintagm/o *mfr* orðasamband.

sintaks/o 1 setningafræði, orðskipunarfæði. **2** setningafræðibók, kennslubók í setningafræði. **-a** setninga-, setningafræði-.

sintez/o 1 *alm* samruni. **2** *hei* orsakarökleiðsla. **3** *efn* efnaframleiðsla, efnamyndun. **4** *tæk* sam tenging, samsetning. **-a 1** gervi-. **2** samtengjandi. **3** með orsakarökleiðslu. **-i** *áhr* framleiða efnafræðilega (með samruna).

sintri/i *áhr* *efn* hrúðra, láta storkna.

sinu/o *nýy* bugða, bugur. **-a** bugðóttur. **-i** *áhl* beygja, bugðast, bugða sig.

sinus/o 1 *stæ* sínus. **2** *lfæ* hol, hola, stokkur, hvílt, gúlpur. **fruntala -o** ennishola. **-ito** *læk* afholsbólga, skútabólga. **-oido** sínusferill.

sionism/o *efh* sionismi.

sipaj/o *sag* indverskur hermaður í enska hernun á Indlandi.

Sir/o *ská* yðar hátign (í ávarpi til konungs).

Sirakuz/o *ldf* Sýrakúsa (hafnarborg á Sikiley).
sirapt/o *dýr* steppuhæna, steppuspjátra (*Syrnhaptas paradoxus*).

siren/o **1** *tæk* sírena; þokulúður, hjólblístra. **2** *dýr* sækýr (*Sirenia*).

Siren/o *god* Sírena (raddfögur söngmær í fuglslíki, er seiðir menn til bana með söng sínum). **-s-o** tældrós.

Siri/o *sag* *ldf* Sýrland. **-a** sýrlenskur. **-a lingvo** arameíska. **-ano** Sýrlendingur.

sirik/o *dýr* trjáverpa (*Sirex*).

siring/o *gra* sýringur, dísarunni (*Syringa*).

-okolora rauðblár, fjólblár.

siringo/ mfr holu-. **-mjelio** holumæna.

sirinks/o **1** *tón* hjarðpípa. **2** *dýr* neðra barkakýli (fugla).

Sirius/o *stj* Sírius, Hundastjarnan (stjarnan α í Stórahundi).

sirok/o *veð* landsynningur, heitur sunnanvindur á Miðjarðarhafinu.

sirop/o síróp.

Sirt/oj *sag* Syrtuflóar.

sisal/o sísalhampur.

sisimbri/o *gra* desurt (*Sysimbrium*).

sism/o jarðskjálfti. **-a** jarðskjálfta-. **-ografo** jarðskjálftamælir. **-ogramo** jarðskjálfta(línu)rit. **-ologo** jarðskjálftafræðingur. **-ologio** jarðskjálftafræði.

sistem/o *vél* *ldf* *eðl* *jar* *rtæ* *lfæ* *fja* **1** kerfi. **2** fræðikerfi. **3** aðferð. **sunna -o** *stj* sólkerfi. **-a** kerfaður, kerfisbundinn, reglubundinn. **-eco** regluleiki. **-e** í vísindalegu kerfi, kerfisbundið. **-igi** skipa í (vísindalegt) kerfi.

sistematik/o *líf* flokkun, greining; kerfisfræði.

sistol/o *lfe* samdráttur hjartans, hjartaslag.

sistr/o *tón* sistrum (egypskt hljóðfæri).

sit/o *dýr* igða, hnotbrjótur (*Sitta*). **-edoj** igðuætt (*Sittidae*).

Sita *bók* Sita.

sitel/o fata, skjóla.

situ/o lega (staðar); afstaða. **-i** *áhl* liggja, standa.

situaci/o **1** ástand, hagur, aðstæða. **2** aðstaða. **3** lega, afstaða. **4** (*fornl.*) staða; stelling.

siu/o *per* Sioux-indíáni. **S-urbo** *ldf* Sioux City (borg í Bandaríkjunum).

sium/o *gra* sykurrót (jurt sem vex í fjöru) (*Sium* (*sisarum*)).

Siva/o = **Ŝivao**.

sivert/o *eðl* sívert (geislaálagseining).

Sizif/o *god* Sísfýfos (ræningi sem refsað var með því að verða að velta upp hæð ægilegum kletti, og að lokum hrapar bjargið ávallt niður aftur).

sizigi/o *stj* raðstaða, okstaða.

skab/o *gra* kláði (í plöntu). **terpoma -o** kartöflukláði (*Streptomyces*).

skabel/o skemill, fótiskör.

skaben/o *inn* aukadómari, kviðdómsmaður, lögréttumaður.

skabi/o *læk* maurakláði, kláði (sjúkdómur). **-a** með kláða; kláða-; kláðakenndur.

skabioz/o *gra* systrablóm (*Scabiosa caucasica*).

skadr/o riddarasveit (= **eskadrono**). **-estro** yfirmaður riddarasveitar.

skafald/o *tæk* smíðapallur. **-i** *áhl* setja upp smíðapall. **ŝakto-o** borturn.

skafandr/o *sjó* kafarabúningur. **-isto** kafari.

skafoid/o *lfæ* nökkvabein.

skafopod/oj *dýr* pípuskel, skipstönn (*Scaphopoda*).

skal/o *hei* *eðl* *veð* **1** kvarði; mælistigi. **2** mælikvarði. **3** *tón* tónstigi. **laŭ-a** eftir mælikvarða.

skalar/o *eðl* stigstærð, kverða.

skald/o skáld (há fornnorrænum þjóðum).

skalen/o *lfæ* léttivöðvi. **-a** **1** *stæ* mishliða. **2** *lfæ* léttivöðva-.

skalpo/o *læk* höfuðleður, hausfilla. **-i** *áhr* flá höfuðleðrið af (e-m).

skalpel/o *læk* læknishnífur, uppskurðarhnífur (lækna).

Skamandr/o *ldf* Skamander, Skamandersfljót (fljót í Trójulandi).

skand/i *áhr* **1** kveða fast að bragliðum. **2** skandera. **-o** skandering, braglestur.

skandal/o hneyksli, skömm. **-a** hneykslanlegur; svívirðilegur. **-i** *áhr* hneyksla. **-igi** vera hneykslaður.

skandi/o *efn* skandíum, skandín (*Sc*).

skandinav/o *per* Skandinavi, Norðurlandabúi, Norðurlandamaður. **-a** skandinavískur. **S-io, S-ujo** **1** *ldf* Skandinavíuskagi (Noregur og Svíþjóð). **2** *alm* Skandinavía, Norðurlönd.

skap/o *gra* blómstöngull.

skapol/o *lfæ* herðablað. **-a** herðablaðs-. **-algio** herðablaðapína.

skapulari/o *kaþ* axlakápa (klosturfólks).

skarab/o *dýr* **1** = **koleoptero**. **2** molduxi, tordýfill (*Scarabæus*). **-edoj** tordýflaætt (*Scarabæidae*). **cervo-o** = **lukano**. **maj-o** = **melolonto**. **solstica -o** (*Amphimallus solstitialis*). **sterko-o** = **geotrupo**.

skarifik/i *áhr* **1** *læk* rispa. **2** *bún* brjóta upp (jarðveg). **-o** (hörunds)rispun; herfing. **-a** rispunar-. **-ilo** **1** rispunarhnífur. **2** herfi. **-atoro** gaddakerfi.

skarlat/o skarlat. **-a** skarlatsrauður.
skarlatin/o *læk* skarlatssótt. **-oforma** eins og í skarlatssótt, svipaður skarlatssótt.
skarp/o **1** borði, herðaklútur. **2** embættisband. **3** fetill, fatli.
skat/o skauti.
skatol/o *tæk* **1** dós, askja. **2** stokkur; (smá)kassi.
en-igi troða í kassa. **alumet-o** eldspýtustokkur.
farbo-o litastokkur. **kaf-o** kaffidós. **kontakt-o** *rtæ* innstunga. **lad-o** niðursuðudós, dós. **leter-o** póstkassi. **manĝo-o** nestisbox. **mon-o** sparibaukur; peningakassi. **muzik-o** spiladós.
skatol/o *efn* skatól.
skeĉ/o *lei* gamanþáttur.
Skeld/o *ldf* Scheldeá (í Frakklandi og Belgíu).
skelet/o **1** beinagrind. **2** grind, burðargrind. **3** uppkast. **-a** **1** beinagrindar-. **2** eins og beinagrind; grindhóraður. **3** ófullkominn, slitróttur; ágrips-.
skem/o yfirlitsteikning, skissa. **-a** yfirlits-.
skeptik/a **1** efasjúkur, efaqjarn, tortrygginn. **2** *hei* efahyggju-. **-eco** vantrú, tortryggni. **-ismo** *hei* efahyggja. **-ulo** **1** tortrygginn maður, efaqjarn maður. **2** efahyggjumaður.
skerc/o *tón* skersó.
skerm/i *áhl* skylmast. **-o** skylmingar. **-ado** skylming, það að skylmast. **-ejo** skylmingasvið. **-instruisto**, **-omajstro** skylmingameistari.
sket/i *áhl* *ípr* fara á skautum, renna sér á skautum. **-ado** skautahlaup, skautaferð. **-ejo** skautabraut. **-ilo** skauti. **rul-ilo** hjólskauti.
ski/o skíði. **-i** *áhl* fara á skíðum, ganga á skíðum, renna sér á skíðum. **-ado** skíðaferð, skíðaganga. **-ebla** skíðafer. **-bastono** skíðastafur. **-vakso** skíðaáburður. **akvo-o** sjóskíði. **akvo-ado** sjóskíðaferð.
skien/o *dýr* baulfiskur (*Sciæna*) (= **aglofišo**). **-edoj** baulungaætt (*Sciænidæ*).
skil/o *gra* stjörnulilja (*Scilla*).
skili/o *dýr* slétháfur (*Scyllia*). **-edoj** slétháfaætt (*Scylliidæ*).
skink/o *dýr* skinka (*Scincus*). **-edoj** skinkuætt (*Scincidæ*).
skip/o *nýy* *tæk* vakt. **-estro** vaktformaður. **tag-o** dagvakt. **nokto-o** næturvakt. **tri-a** þriggja vakta.
skir/o *læk* harðkrabbi, krabbahersli.
skirp/o *gra* sef, burstasef (*Scirpus setaceus*).
skism/o *trú* sundrung, klofningur. **-a** sundrungar-. **-i** *áhl* valda sundrungu. **-ulo** sundrungarmaður.
skist/o *ste* skífur, flögusteinn, flettigrjót, flöguberg. **-a** kleyfinn. **alun-o** álunflöguberg.
skistosom/o *læk* sogormur. **-ozo** sogormaveiki.
skit/o = **scito**.

skiz/i *áhr* rissa upp, gera uppkast að. **-o** **1** frumdrættir, frumriss, frumdrög, drög (að e-u). **2** ágrip, yfirlit. **-eco** ágripsmynd. **-bloko** rissblokk.
skizofreni/o *læk* geðrof, geðklofi. **-ulo** geðklofinn maður.
skizoid/a *hei* hugkleyfur. **-ulo** hugkleyfur maður.
skizomicet/oj *gra* = bakterioj.
sklare/o *gra* salvía (*Salvia sclarea*).
sklav/o þræll. **-a** þrælslegur, þrællundaður. **-e** **1** af þrælum. **2** þrælslega, eins og þræll. **-i** *áhl* þræla. **-eco** þrældómur. **-igi** þrælka, gera að þræli. **-igo** þrælkun. **-ino** ambátt. **-isto** þrælakaupmaður. **-oŝipo** þrælaskip. **eks-o** frelsingi, frelsaður þræll.
skler/a *læk* hertur, kalkaður, farinn að kalkast. **-ozo** hersli, kölkun. **arterio-ozo** (slag)æðahersli, (slag)æðasigg, (slag)æðakölkun. **atero-ozo** fituhrönnun (slag)æða. **plat-ozo**, **multobla -ozo** dreifð miðkerfishersli, heila- og mænusigg.
skleroprotein/o *efn* stoðprótín.
sklerot/o *lfæ* hvíta (augans) (= **okulblanko**).
-ito *læk* hvítubólga, hvítuhýðisbólga.
skol/o listastefna, stefna, skóli.
skolastik/o skólaspeki. **-a** skóla-, skólaspekis-, sem lýtur að skólaspeki; smámunalegur.
skold/i *áhr* *nýy* ávíta, skamma. **-o** skammaryrði; ávítunarorð.
skoleks/o *lfæ* barndómshaus.
skoli/o athugasemd. **-ulo** höfundur athugasemda.
skolios/o *læk* hryggskekkja, skakkbak, snúinbak.
skolop/o *dýr* snípufugl, skógarsnípa (*Scolopax rusticola*). **-edoj** snípuætt (*Scolopacidæ*).
skolopendr/o *dýr* margfætla (*Scolopendra*).
skolopendri/o *gra* hjartartunguburkni (*Phyllitis scolopendrium crispum*).
skolt/o **1** *her* njósnari, njósnarmaður. **2** *sag* útsýnisvörður. **3** njósnaflugvél; njósnaskip. **4** *ípr* skáti. **-i** *áhl* **1** vera á njósn. **2** vera skáti. **-ado** njósn. **-ino** kvenskáti. **-ismo** skátahreyfing.
skombr/o *dýr* makrill, makríli (*Scomber*).
skon/o skonrok.
-skop/o *mfr* -spellig, -sjá, *t.d.* **elektro-o** rafsjá. **galvano-o** straumsjá. **mikro-o** smásjá. **oftalmo-o** augnsjá, augnspegill. **peritoneo-o** lífhimnuspegill. **spektro-o** litrófssjá. **-io** -speglun, *t.d.* **bronko-io** berkna speglun. **rektumo-io** endaparmsspeglun.
skop/o *sig* = **ŝkopo**.
skopofili/o *sál* gægjuflkn.
skopolamin/o = **hiosciamino**.
skorbut/o *læk* skyrbjúgur. **-a** skyrbjúgs-; veikur

af skyrbjúg. **anti-a** skyrbjúgsvarnar-.

skori/o gjall, sori (úr málm) (= **metalsaúmo**).
-ejo sorahrúga, gjallhrúga.

skorpen/o *dýr* (*Scorpaena*), svínfiskur (*S. porcus*), sýrfiskur (*S. scrofa*). **-edoj** karfaætt (*Scorpaenidae*). **-oformaj** brynvangar (*Scorpaeniformes*).

skorpi/o **1** *dýr* sporðdreki (*Scorpio*). **2** *stj* Sporðdrekin (stjörnumerki). **-uloj** sporðdrekaætt (*Scorpionidae*).

skorzoner/o *gra* svartrót (*Scorzonera* (*hispanica*)).

skot/o *per* Skoti. **-a** skoskur. **S-lando**, **S-ujo** *ldf* Skotland.

skoter/o vespa (bifhjól) (= **motorskutilo**).

skovel/o *tæk* reykháfsbursti, pípubursti. **-i** *áhr* hreinsa með reykháfsbursta.

skrap/i *áhr* **1** skafa, krafsa, klóra. **2** marra; láta illa á. **-i la orelojn** skafa innan eyrun (á e-m). **3** skrapa. **-ado** *læk* **1** skaf. **2** gnístran. **3** skröpun. **-aĵo** spónn, spænir. **-eti** *áhr* hruflla. **-ilo** skafa. **de-i** *áhr*, **for-i** *áhr* skafa af. **pri-i** *áhr* láta skafa. **-gumo** strokleður. **-maŝino** jarðýta. **-reto** botnvarpa, dragnót. **ĉiel-anto** skýskafi, skýjakljúfur. **groŝo-a** nískur, sínkur. **kamen-isto** sótari. **kot-ilo**, **ŝu-ilo** skafa. **ter-ilo** jarðýta. **nub-ulo** = **ĉielskrapanto**.

skrib/i *áhr* *lög trú* skrifa, rita. **-o** **1** skrift; rit. **2** rithönd. **la Sankta(j) S-o(j)** heilög ritning. **-a** skrifadur; rit-. **-ado** **1** rithönd. **2** ritháttur. **3** ritstörf. **-aĵo** rit, ritning. **-ejo** skrifsalur, skrifherbergi. **-ilo** *sag* **1** stíll. **2** skriffæri. **-ilaro** skriffæri (ft.). **-isto** **1** skrifari. **2** *bib* (í biblíu) fræðimaður (= **legisto** **2**). **-arto** ritlist. **-oĉambro** skrifherbergi, lesstofa. **-maŝino** ritvél (= **tajpilo**). **-subaĵo** ritundirlag. **-tabulo** = **tabelo** **1**. **-varoj** ritföng. **-varejo** ritfangasali. **al-i** *áhr* **1** skrá, skrásetja. **2** tileinka, eigna. **3** bæta við, skrifa til viðbótar. **ĉirkaŭ-i** *áhr* **1** takmarka, minnka, temprá. **2** *stæ* draga línu umhverfis, umrita. **ekster-i** *áhr* *stæ* umrita. **en-i** *áhr* *hag stæ* **1** skrá (í). **2** færa inn, bókfæra, bóka. **3** rita á, letra. **4** innrita. **en-o** **1** innritun. **2** áletrun, rista. **en-iĝi** innrita sig, skrá sig. **mem-aĵo** **1** eiginhandarrit. **2** eiginhandarerfðaskrá. **mis-o** ritvilla, pennaglöp. **nepre-ebla** ólýsanlegur. **ne-uzita** auður. **post-o** eftirskrift, viðbót (í sendibréfi). **pri-i** *áhr* lýsa. **pri-o** lýsing. **re-i** *áhr* **1** endurrita. **2** skrifa til baka. **sub-i** *áhr* skrifa undir, undirrita. **sub-o** undirskrift. **super-i** *áhr* skrifa yfir. **sur-i** *áhr* rita á. **sur-o** áletrun. **sur-eto** einkennismiði. **tele-ilo** = **teletajpilo**. **trans-i** *áhr* umrita, endurrita, skrifa upp. **trans-o** endurritun, uppskrift. **trans-ado** umritun. **bel-ado** skrautritun. **kojno-o** fleygrúnir. **man-i** *áhr* skrifa. **maŝin-i** *áhr* vélrita. **pet-o** bænarskrá, áskoronar-

skjal. **plen-i** *áhr* skrifa (heila blaðsíðu). **pun-o** refsialagning (í skóla). **tombo-o** grafletur, grafskrift.

skrofol/o *sag* *læk* kirtlaveiki, kirtlabólga.

skrofulari/o *gra* grímublóm (*Scrophularia*).

-acoj grímublómaætt (*Scrophulariaceae*).

skrot/o *lfæ* pungur. **-a hernio** punghauull.

skrupul/o **1** vafi, hik; samviskusemi. **2** grandvari, nákvæmd. **-a** **1** samviskusamur. **2** grandvar. **sen-a** samviskulaus, óvandaður.

skrutini/o atkvæðaeftirlit. **-i** *áhl* athuga að atkvæði séu rétt. **-anto** atkvæðaeftirlitsmaður.

sku/i *áhr* **1** hrista, skaka. **2** láta skjálfa. **3** fá á (e-n); hrista upp; trufla; haggja; veikja. **sin -i** herða sig upp; hrista af sér deyfðina; hrista sig. **-o** hristingur. **cerba -o** heilahristingur (= **komocio**). **-ado** hristingur, skjálfti. **-iĝi** skjálfa; vera hrakinn. **de-i** *áhr* hrista (e-ð) af. **de-iĝi** verða hristur af. **dis-i** *áhr* hrista sundur. **ek-o** kippur, viðbragð. **ek-i** *áhl* hrökkva við. **el-i** *áhr* hrista (e-ð) úr (**el**). **for-i** *áhr* hrista (e-ð) af. **for-iĝi** verða hristur af. **ne-ebla** óhagganlegur. **sen-e** hægt, stöðuglega. **frukto-o** það að skaka ávaxtatré, ávaxtaskak. **ter-o** jarðskjálftakippur.

skual/o *veð* vindhviða; kastvindur.

skulpt/i *áhr* **1** höggva, skera (mynd). **2** höggva, skera (efni), smíða úr (e-u). **-ado** höggmyndasmíði. **-aĵo** höggmynd. **-ilo** meitill. **-inda** verður þess að e-r smíði höggmynd af honum. **-isto** höggmyndasmíður, myndhöggvari. **pri-i** *áhr* höggva, skera (efni), smíða úr (e-u). **-arto** höggmyndalist.

skulptur/o höggmyndalist. **-a** höggmynda-, myndlistar-, myndasmíða-.

skun/o *sig* skonnorta.

skunk/o skunkfeldur.

skurgŝ/o hnútasvipa. **-i** *áhr* **1** flengja, hýða, hirta. **2** gagnrýna harðlega.

skut/i *áhl* fara á hlaupahjól. **-ilo** hlaupahjól.

skval/o *dýr* háfur (*Squalus acanthias*).

skvam/o *dýr gra* *læk lfæ* **1** hreistur. **2** hreisturflaga. **-a** hreistrugur. **-uloj** *dýr* hreisturdýr (*Squamata*). **-aranĝa** hreisturlaga. **de-iĝi** flagna. **sen-iĝi** hreistra.

skvar/o reitur á miðju torgi.

skvaten/o *dýr* hafengill (*Squatina*).

skvir/o = **eskviro** **2**.

slab/o *nýy ver* hella.

slalom/o *íþr* svig.

slang/o **1** slangur, götumál, stéttarmál. **2** hrognamál. **-a** óvandaður, slangur-.

slav/o Slafi, Slavi, slafneskur maður, slavneskur maður. **-a** slafneskur, slavneskur. **-ismo** slafnesku-

sletta, slavneskusletta. **-isto** sérfræðingur í slafneskum tungumálum, sérfræðingur í slavneskum tungumálum. **tut-ismo** alslafastefna, alslavastefna.

slavon/o *mál* fornslafneska, fornslavneska.

Slavoni/o *sag* Slavónía (gamalt heiti Króatíu).

sled/o sleði. **-i** *áhl* fara á sleða.

slip/o spjald, miði. **-aro** spjaldskrá. **-ujo** seðlakúffa, seðlakassi. **sur-igi** skrá á miða, skrá á spjöld.

slogan/o slagorð.

slojd/o *ípr* handavinna, skólasmíði.

slovak/o *per* Slóvakíubúi. **-a** frá Slóvakíu, Slóvakíu-. **S-io, S-ujo** *ldf* Slóvakía.

sloven/o *per* Slóveni. **-a** slóvenskur. **S-io, S-ujo** *ldf* Slóvenía.

slup/o slúppa.

smalt/o bláleitt glerduft, dimmblátt gler.

smerald/o *ste* smaragður. **-a** fagurgrænn.

smilak/o *gra* smíflax (jurt) (*Smilax*).

smirg/o *ste* smergill. **-i** *áhr* fága með smergli, raspa með smergilpappír. **-a** smergil-. **-a rado** smergilhjól. **-a papero** smergilpappír.

Smirn/o *ldf* Smyrna (hafnarborg í Tyrklandi).

smoking/o kjóltreyja, fláajakki, smóking.

smut/o *gra* ryð, ryðsveppur.

snob/o snobb (kk.), snobbari, uppskafningur. **-a** uppskafningslegur, snobbaður. **-eco** oflátungsháttur, snobb (hk.).

snuf/i *áhl* **1** þefa, nasa, viðra, nusa, snuðra, snudda. **2** taka í nefið. **-tabako** nefitóbak.

sob *mfr* ofan, niður, burt með (e-ð). **-igi** lækkast. **-iri** *áhl* fara niður.

sobr/a **1** ódrukkinn; algáður. **2** *bók* óáberandi, ekki fburðarmikill. **3** öfgalaus. **-eco** gætni, geðstilling; alvara, hófsemi. **-igi** gera algáðan, gera ódrukkinn. **mal-a** **1** óhóflegur, óreglusamur, óstilttur. **2** (*fornl.*) drukkinn (= **ebria**).

soci/o félag, samfélag; þjóðfélag. **-a** **1** þjóðfélags-; borgaralegur. **2** samfélagslegur. **3** = **sociala**. **-ano** borgari, samfélagsmaður. **-ologo** félagsfræðingur. **-ologio** félagsfræði. **-ologia** félagsfræði-.

social/a þjóðfélags-, þjóðlífs-, þjóðfélagslegur. **-ema** sósíalískur, félagslega sinnaður. **-igi** þjóðnýta. **-ismo** *efh* jafnaðarmennska; jafnaðarkennning, sósíalismi. **-isto** jafnaðarmaður, sósíalisti. **-demokratío** jafnaðarstefna.

societ/o félag, félagsskapur. **-a** félags-. **-ano** félagsmaður, félagsmeðlimur. **-ema** félagslyndur, mannblendinn. **mal-ema** ófélagslegur, ómannblendinn, durtslegur. **Insularo de la S-o** Félagseyjar.

Socin/o *per* Socíníus. **s-ianismo** sociníustrú

(trúarvilla sem er í því fólgin að neita heilagri þrenningu).

sod/o *efn* sódi. **kaústika -o** natríumlútur. **kristala -o** sódakristallar. **-akvo** sóðavatn.

sodoku/o *læk* rottubittsótt.

Sodom/o *bib* Sódóma (forn borg við Dauðahafið). **-ano** Sódómubúi. **-ismo** sódómska.

sodomi/o *læk* sódómska. **-ano, -anto** sódómskur maður, kynvillingur.

sof/o sófi, legubekkur. **-olito** svefnsófi.

Sofi/o *ldf* Sofía (höfuðborg Búlgaríu). **-a** Soffía. **Sankta -a** Heilögu Viskunnar kirkja.

sofism/o sófismi, villuspeki, orðflækja, sýndarrök.

sofist/o *sag* sófisti. **-iko** sófistakenning.

sofit/o *fag* salarloft.

Sofokl/o *per* Sófókles (forngrískt leikskáld).

soft/a *ská* lágur.

soif/i *áhl* þyrsta. **-o** þorsti; fýsn. **-a** þyrstur. **-igi** gera þyrstan, láta þyrsta. **sen-igaĵo** þorstadrykkur. **mal-igi, sen-igi** slökkva þorsta (e-s).

soj/o *mat* sojasósa. **-fabo** *gra* sojabaun (*Glycine hispida, Soya hispida*).

sojl/o **1** hús þröskuldur. **2** byg sylla. **supra -o** dyratré, þvertré (yfir dyrum).

sok/o plóghnífur.

sokl/o **1** fótstallur, sökkull. **2** *rtæ* perustæði. **3** *sjó* landgrunn.

Sokrat/o *per* Sókrates (m.a. forngrískur heimspekingur). **-a** sókratískur.

sol *tón* sol, G (nóta).

sol/a einn, einsamall; einka- (í þessari merkingu einnig sem forskeyti), t.d. **-infano** einkabarn. **-filo** einkasonur. **-filino** einkadóttir. **-e, -e nur** aðeins, ekki nema. **-o tón** **1** eina málið. **2** einsöngur; einleikur. **-eco** einangrun, einvera, aðgreining. **-eca** **1** einmana. **2** einangraður; fáfarinn. **-ece** í einmana-leika, í einangrun. **-ecigi** gera einmana, einangra. **-ejo** öræfi. **-ulo** einmana maður. **-isto** einsöngvari; einleikari; eindansari. **-a** ekki nema einn, einn einasti.

sol/o *efn* sól, fljótandi kvoðulausn.

solan/o *gra* náttskuggi (*Solanum*). **-acoj** náttskuggaætt, kartöfluætt (*Solanaceæ*).

sold/o *sag* **1** smápeningur (5 sentímur í Frakklandi). **2** hermannaáli. **-ulo** málaliðsmaður.

soldanel/o *gra* (jurt fyrir steinbeð) (*Soldanella (pulsilla)*).

soldat/o **1** hermaður; dáti. **la Nekonata S-o** óþekkti hermaðurinn. **2** hermaur. **3** peð. **-a** **1** hermanna-. **2** hermannlegur. **-i** *áhl* vera hermaður, gegna herþjónustu. **-aĉo** grimur hermaður.

-aro herlið. **-ejo** hermanskáli, hermannaþúðir. **-iĝi** ganga í herinn. **eks-o** gamall hermaður, fyrrverandi hermaður. **dungo-o** málaliðsmaður. **fajro-o** slökkviliðsmaður. **mar-o** sjóliði. **piet-o** fótgönguliði. **servo-o** liðsforingjaþjónn.

sole/o 1 *dýr* sólfúra (*Solea solea*). 2 *lfæ* sólavöðvi (*Musculus soleus*).

solecism/o *mfr* málvilla.

solen/a 1 hátíðlegur, viðhafnarmikill. 2 alvarlegur, hátíðlega alvarlegur. **-o** hátíð. **-i** *áhr* halda hátíðlegan. **-ado** hátíðahöld. **-aĵo** hátíðahald, viðhöfn. **-eco** hátíðleiki; hátíðleg alvara; hátíðabragur. **-ejo** hátíðasalur.

solenoid/o *eðl* segulvefja.

solfatar/o *ldf* brennisteinshver.

solfeĝ/o *tón* 1 tónæfing. 2 nótnaskil. **-i** *áhr* syngja nótnaskil.

solicitor/o *lög* (í Bretlandi) málafærslumaður sem ekki má flytja mál nema fyrir lægri réttunum.

solid/a 1 *eðl* fastur, harður. 2 áreiðanlegur, traustur. 3 staðgóður, veigamikill, ósvikinn. **-o** 1 *eðl* fastefni. 2 *stæ* rúmmynd. **-aĵo** *eðl* fastefni. **-eco** 1 *hag* greiðslugeta, gjaldþol. 2 áreiðanleiki, það að vera traustur. **-iĝi** þetta, festa. **-iĝi** þéttast, festast, storkna. **-iĝo** storknun. **punkto de -iĝo** storknunarmark. **mal-a** ótraustur, þunnur.

solidag/o *gra* gullhrís (*Solidago virgoaurea*) (= *ora vergo*).

solidar/a *hag* samábyrgur. **-eco** samstaða, samábyrgð.

Soliman/o *per* (í arabalöndum) Súliman, Salómon.

solipsism/o *hei* sjálfshyggja.

soliter/o 1 eingreypungur. 2 kapall. 3 bandormur.

soliv/o *byg sig* þvertré, þverbjálki, þverbíti.

solo/o *tón* = **solo** 2.

Solon/o *per* Sólon.

solstic/o *stj* sólhvörf, sólstöður. **-a** sólhvarfa-, sólstöðu-. **somera** **-o** sumarsólhvörf, sumarsólstöður. **vintra** **-o** vetrarsólhvörf, vetrarsólstöður.

solv/i *áhr* 1 *efn* leysa upp. 2 leysa úr, ráða. **-o** *efn* 1 upplausn, leysing. 2 úrlausn, lausn, ráðning. **-a** uppleysandi. **-ado** 1 uppleysing. 2 ráðning, lausn. **-aĵo** 1 upplausn. 2 úrlausn. **-ebla** 1 uppleysanlegur. 2 leysanlegur, skýranlegur. **ne-ebla** óleysanlegur. **-iĝi** 1 leysast upp. 2 leysast. **-ilo** *efn* upplausnar efni. **de-i** *áhr* leysa upp. **de-iĝi** leysast upp. **dis-i** *áhr* leysa upp. **dis-iĝi** hverfa. **dis-o** uppleysing. **sen-e** gagnslaut, án ráðningar, ráðningarlaust.

solvent/a gjaldhæfur. **-eco** gjaldþol, gjaldhæfi.

somal/o *hag* sómal (mynt í Sómaliú).

Somali/o *ldf* Sómaliá. **-a** sómalskur. **-ano** Sómali.

somat/o *lfe* líkami. **-a** líkamlegur, líkams-. **-ologio** líkamsfræði. **psiko-a** geðvefrænn.

somateri/o *dýr* = **molanaso**.

sombr/a dimmur, skuggalegur, ömurlegur, dökkur.

somer/o sumar. **-a** sumar-. **-e** á sumrin. **-eca** sumarlegur. **-umi** *áhl*, **tra-umi** *áhl* 1 hafa sumarsetu. 2 dveljast á sumarreit.

somier/o fjaðradýna.

Somm/o *ldf* Sommeá (í Norður-Frakklandi).

somnambul/o *læk* svefngengill, svefngöngumaður. **-ismo** svefnganga, svefnreik.

somnol/o *lfe* svefnmók. **-i** *áhl* móka, dotta. **-emo** svefnþrungu, drungasvefn.

son/i *áhl* 1 hljóma. 2 glymjá. 3 hringja, slá. 4 blása til. **-o** hljóð, hljómur. **-ado** það að hljóma; hringing; sláttur. **-anta** hljómandi. **-anto** *hlj* hljóðstafur, sérhljóði. **-iĝi** láta hljóma, láta heyrast, hringja (e-u). **-iĝi** **alarmon** hringja (blása) til aðvörunar. **-ilo** *fja* suðari. **-kesto** *tón* hljómkassi. **dis-ado** = **disonanco**. **ek-i** *áhl* fara að hljóma; heyrast. **re-i** *áhl* 1 hljóma sterkt, óma. 2 endurhljóma, bergmála. **re-o** bergmál; ómur. **re-ilo** hljómmagnari. **re-tabulo** hljómbotn. **sen-a** hljóðlaus, hljómlaus. **sub-a** undir hljóðhraða, sem hreyfist undir hljóðhraða. **super-a** *eðl* yfir hljóðhraða, sem hreyfist yfir hljóðhraða. **super-i** *áhr* vera hærrí en. **ultra-o** *eðl* úthljóð. **bel-a** hljómfagur. **bel-eco** hljómfegurð. **nazo-a** nef-, nefjaður. **parol-o** *hlj* máhljóð. **ŝtop-oj** *tón* dempaðir tónar. **trem-oj** dillandi hljóð.

sonat/o *tón* sónata.

sond/i *áhr* 1 kanna dýpi (e-s). 2 rannsaka. 3 *læk* kanna (sár, líffæri o.s.frv.), rannsaka með sondu. **-ado** könnun, rannsókn. **-ilo** *tæk sig* *læk* 1 grunnsakka, dýptarmælir. 2 sonda. **ne-ebla** ómælanlegur, botnlaus. **eĥo-ilo** bergmálsdýptarmælir. **opinio-o** skoðanakönnun.

sonet/o *bók* sonnetta. **-isto** sonnettuskáld.

sonĝ/o 1 draumur. 2 (*fornl.*) dagdraumur. **-i** *áhr* 1 dreyma. 2 (*fornl.*) dreyma dagdrauma. **-interpretado** draumaráðning. **-osimila** draumkenndur. **tra-i** *áhr* eyða (e-u) í draumóra.

sonk/o *gra* svínafífill (garðblóm) (*Sonchus*).

sonor/i *áhl* hringja, hljóma, klingja. **-o** hljómur. **-a** hljómmikill, klingjandi; hljómfagur. **-ado** hringing. **-iĝi** láta hljóma, hringja (e-u). **-igisto** klukkuhringjari. **-ilo** 1 (kirkju)klukka. 2 bjalla. **-ileto** bjalla. **-ilisto** klukkuhringjari. **ek-i** *áhl* fara að hringja. **el-i** *áhr* tilkynna. **alarm-ilo** aðvörunarklukka. **mort-ado** líkhringing. **mort-ilo** dánar-

klukka. **nokt-ilo** náttbjalla. **pord-ilo** dyrabjalla. **tumult-ado** herklukkuhljómur. **tumult-ilo** herklukka.

sopir/i áhl þrá (al, je = e-n), langa (al, je = í). **-o, -ado** þrá, löngun. **-a** löngunarfullur. **-e** á löngunarfullan hátt, **hejm-o** heimþrá, heimfýsi.

sopor/o læk rænuleysi, svefndá.

sopran/o sópran, efsta söngrodd. **-ul(in)o** sópransöngvari.

sor mfr upp, neðan frá. **-i** áhl svífa í loft upp. **-ado** svifflug. **-iri** áhl stúga upp.

sor/o gra þyrping af æxlunarfærum (plantna).

sorb/i áhr sjúga í sig, drekka í sig. **-a** sog-, sogandi, sem getur sogað í sig. **-ado** uppsog, upptaka. **-igi** 1 láta drekka í sig. 2 drepa í gegn. **-iği** gegnblotna, rennblotna. **-ilo** sogtól. **en-i** áhr taka í sig. **en-iği** hverfa (en = í). **ne-ema** ógagnfær. **tra-iği** síast í gegnum. **sku-ilo** bifhöggdeyfir.

Sorbon/o inn Sorbonne-háskóli, Sorbonne, Parísarháskóli, Svartiskóli.

sorĉi áhr galdra, töfra, seiða. **-o** galdur, seiður. **-a** töfrandi; indæll, yndislegur. **-e** yndislega. **-ado** galdur, töfrar, seiður. **-aĵo** töfragripur, töfraþula. **-isto** galdramaður. **-istino** gra galdrakona, galdranorn, norn. **balailo de -istinoj** 1 nornasópskaft. 2 = **ventnesto**. **-arto** galdralist, töfraafl, töfrar. **de-i** áhr særa burt töfra úr (e-m), rjúfa seiðmáttinn. **en-i** áhr 1 búa til með töfrum. 2 töfra, hrífa. **en-iteco** álög. **trans-i** áhr breyta með töfrum. **rigard-i** áhr koma illu auga á, gefa (e-m) illt auga.

sordid/a ská saurugur.

sordin/o tón hljómdreyfir (á fiðlu).

sorg/o gra dúrra (*Ardropogon sorghum*).

soriko dýr snjaldurmús (*Sorex*). **-edoj** snjaldurmúsaætt (*Soricidae*).

sorit/o hei keðjuályktun.

sorp/o gra reyniber. **-ujo** reynir (*Sorbus*). **-arbo** reynir.

sort/o forlög, örlög, hlutskipti. **-obato** örlagabungi. **-odiveni** áhl spá fyrir, lesa lófa. **-oŝangŭ** umskipti, hverfleiki.

sortiment/o ffa úrval (til sýningar). **-i** áhr búa að (vörutegundum), flokka.

sovaĝ/a 1 villtur, ótaminn. 2 ósiðaður. 3 villi-. **-i** áhl geisa, æða. **-eco** ódæli, tryllingur, grimmd. 2 villimennska. 3 óregla. **-ejo** auðn; eyðimörk. **-ulo** 1 villimaður, skrælingi. 2 grimmur maður. 3 ósiðaður maður. **mal-a** taminn, siðaður. **mal-igi** temja.

sovet/o sovét: 1 sag verkamannaráð. 2 fél ráðstjórn. **S-io, S-ujo, S- unio** Ráðstjórnarríkin, Sovétríkin, Sovétsambandið. **-ia** sovét-, sovéskur.

sovĥoz/o inn samyrkjubú ríkisins.

Sozi/o per 1 Sosíus. 2 s-o tvífari.

spac/o hei stæ 1 rúm, svæði. 2 geimur. **-a efn** rúm-; rúmlegur, sem lýtur að rúminu. **-a geometrio** rúmfræði. **-eto** ver bil. **-ohava, -oplena** rúmgóður. **en-i** áhr ná yfir, innibinda. **inter-o** bil, milli-bil. **inter-igi** gera bil milli (e-ja), glenna. **ago-o** tæk drægi, flugdrægi, siglingardrægi. **ter-o** flötur, svæði. **vivo-o** lífsrými.

spacial/a geim-, geimfara-.

spad/o sverð, korði. **-istaĉo** áflogahundur. **-fiŝo** = **ksifio**.

spadik/o gra (á jurtt) kólfur.

spaget/oj mat spagettí.

spajr/o hús turnspíra.

spalir/o 1 limgerði. 2 mannkví, mannröð. **-i** áhr láta (jurt) klifra á grind.

span/o 1 sag spönn, spannvídd. 2 hús bogvídd, brúarbogi, brú milli stólpa.

spaniel/o dýr fuglahundur, spaníelhundur.

spar/o 1 flu vængbiti, vængbjálki. 2 tæk stöng.

sparadrap/o læk heftiplástur.

spark/o eðl (rafmagns)neisti. **-ado** neistakveiking; neistun. **-ilo** (í bíl) kerti. **krako-o** útv það að braka og bresta (í útvarpinu). **-aperturo** neistabil.

Spart/o sag Sparta (borg í Forn-Grikklandi). **-a** spartverskur. **-ano** Spartverji.

Spartak/o per Spartakus (rómverskur þræll sem tók þátt í uppreisn gegn Rómverjunum árið 71 f.Kr.). **-isto** spartakisti.

spasm/o krampi, krampadrættir. **glota -o** raddbandakrampi. **-a** krampakenndur, krampa-. **-iga** sem veldur krampa. **anti-a** krampaleysandi.

spat/o 1 ste spat. 2 dýr = **spavino**. **-a ferenco** járnspat.

spatel/o spaði, litspaði, lyfspaði (= **truleto**).

spatul/o dýr skeiðönd (*Spatula clypeata*).

spavin/o dýr brjóskbólga (í fótum hesta).

spec/o tegund. **-a** konar. **ali-a** annars konar. **apart-a** sérkennilegur. **bon-a** fyrsta flokks, sem hefur góða kosti. **ĉiu-a** alls konar. **divers-a** margvíslegur, margbreytilegur, ýmiss konar. **du-a** tvenns konar. **malbon-a** lakari, annars flokks. **miks-a** ýmissa tegunda, af blönduðu tagi. **plur-a** margs konar. **sam-a** sams konar. **sia-a** aðgreinandi. **tia-a** þess konar. **dis-igi** aðskilja, sortera.

speci/o dýr gra ste tegund (dýra, jurta, steina). **sub-o** undirtegund. **-a** tegundar-.

special/a sérstakur, einka-. **-e** sérstaklega, einkum. **-o** sérgrein, sérfræðigrein. **-aĵo** sérstakt verkefni, sérvara. **-eco** 1 sérstakleiki. 2 sérgrein, sérfræði. **-isto** sérfræðingur. **-igi** sérhæfa.

specif/i *áhr* sundurliða, skilgreina. **-a** *læk hag* eðl sérstæður, séreðlis, sérhæfður. **-a pezo** eðlisþyngd. **-a varmo** eðlisvarmi. **-o** *ver* verklýsing. **-aĵo** sérlyf.

specimen/o *töl* **1** eintak; afbrigði. **2** sýnishorn; próf. **-i** *áhr* *töl* taka sýnishorn úr (e-u).

spegul/o *læk* spegill, skuggsjá. **-a** spegil-. **-a skribo** spegilrit. **-i** *áhr* spegla, endurspegla. **-iĝi** speglast. **-umo** *læk* spegill (læknis til að skoða op að innan). **retro-o** baksýnispegill. **tualet-o** snyrtispegill.

spekt/i *áhr* nýy horfa á. **-ado** áhorf. **-aĵo** sjónleikur. **-anto** áhorfandi. **-ema** forvitinn. **-inda** markverður, sem er þess virði að horfa á.

spektakl/o **1** sjónleikur. **2** sjón. **-ejo** skemmtunarstaði. **-oriĉa** áberandi.

spektator/o áhorfandi.

spektr/o *eðl* **1** litróf, litband. **2** litaskali; úrval. **-a** litrófs-. **-a analizo** litrófsgreining. **-a linio** litrófslína. **-oskopo** *eðl* lit(rófs)sjá. **-oskopio** litrófsskönnun, litrófsskoðun.

spekul/i *áhl* reka spákaupmennsku (**pri** = með (e-ð)). **-a** í gróðabrallsskyni. **-ado** spákaupmennska. **-aĵo** brask. **-anto** gróðabrallsmaður, braskari.

spekulaci/o gróðabrall, brask, spákaupmennska.

spekulari/o *gra* spegilblóm (*Specularia*) (= **Venerspegulo**).

spekulativ/a íhugandi, hugsaður. **-i** *áhl* íhuga, velta fyrir sér.

speleolog/o hellafræðingur. **-io** hellafræði.

spelt/o *gra* speldi (*Triticum spelta*).

spergul/o *gra* skurfa (*Spergula (arvensis)*).

spergulari/o *gra* flæðarbúi (*Spergularia*).

sperm/o *lfæ* *gra* sæði, sáð. **-a** sæðis-. **-elĵeti** *áhl* varpa út sæði.

spermacet/o *lfæ* ambur, hvalambur.

spermati/o *gra* sáðgeymsla.

spermatol *lfe* sæðis-, sáð-, frjó-. **-cito** frjómóðir. **-ido** frjóvísir. **-dukto** sáðrás. **-genezo** sæðismyndun. **-reo** sáðfall. **-tuboj** sæðispíplur. **-zoo** frjófruma, sæðisfruma.

spermatofit/oj *gra* = **fanerogamoj**.

spermogoni/o *gra* frjóamma.

spert/a reyndur, leikinn, fimur. **-e** fimlega, af reynslu. **-i** *áhr* komast að raun um, reyna, verða var við, finna. **-o** raun, reynsla. **-eco** leikni, reynsla; fimleiki. **-iĝi** búa, kenna; þjálf. **-iĝi** fá reynslu, verða reyndur. **-ulo** sérfræðingur, reyndur maður. **laŭ-e** af reynslu. **ne-a**, **sen-a** óreyndur, reynslulaus.

spes/o *hag* hugsuð mynteining meðal esperant-

ista fyrir fyrri heimsstyrjöld. **-milo (Sm)** = **1000 spesoj**.

spez/o *hag* (peninga)velta. **-i** *áhr* velta (fjárhæð), yfirfæra. **-imposto** veltuskattur. **-kapitalo** veltufé. **antaŭ-o** fyrirframgreiðsla. **el-i** *áhr* greiða, borga út. **el-o** gjald, útgjöld. **el-ema** óhófsamur, eyðslusamur. **el-iga** kostnaðarsamur, dýrmætur. **en-i** *áhr* fá (peninga). **en-o** afurðir; tekjur. **en-aro** heildartekjur. **en-iga** arðsamur, ábatasamur, gagnlegur. **laboren-o** vinnukaup, kaupgjald, laun.

spic/o **1** krydd(jurt). **2** keimur. **-a** **1** krydd, kryddaður. **2** ertandi, ísmeygilegur. **-i** *áhr* krydda. **-aĵo** krydd. **-isto** kryddsali. **-ujo** kryddkassi.

Spicberg/o *ldf* Svalbarði (eyjaklasi í Norður-Íshafi).

spik/o *gra alm* **1** ax. **2** kornax. **-eto** smáax. **-iĝi** mynda ax. **-iĝo** axmyndun. **-(hav)a** sem ber ax; með axlaga blóm. **-umi** *áhr* tína öx (á eftir kornskurðarmönnum).

Spik/o *stj* Spíka (stjarnan α í Meynni).

spil/i *áhr* stinga á (tunnu). **-ilo** nafar.

spin/o **1** hryggur (beinin). **2** *lfæ* nibba, kambur. **la skapola** **-o** herðablaðskambur. **3** (á fjalli) hryggur. **4** bókarhryggur, bókkarkjölur. **-a** hrygg-. **cerbo-a**, **cefalo-a** mænu-. **-a cerbo** mæna. **sen-a** **1** hrygglaus. **2** þreklaus.

spin/o *eðl* **1** spuni. **2** = **spinmomanto**. **-momanto** spunavægi.

spinac/o *gra* **1** spínat (*Spinacia oleracea*. **2** þangslí (*Spinacia spinacia*)). **novzelanda** **-o** ný-sjálenskt spínat (= **tetragonio**).

spinak/o *sig* belgsegl.

spindel/o **1** (snældu)teinn. **2** *tæk* möndull, hjólás. **3** spinnill.

spinel/o *ste* bleikrauður roðasteinn.

spinet/o *tón* spínnett.

spinor/o *stæ* spinur, spunapínur.

Spinoz/o *per* Spinoza. **-ismo** heimspekikenningar Spinoza.

spion/o njósnari. **-i** *áhr* **1** njósna um. **2** gægjast á. **-ado** njósn. **-ito** njósnaraæði.

spir/i *áhl* **1** anda. **2** kasta mæðinni, hvíla sig. **3** gufa út, anda út, blása (e-u), gefa frá sér, anda frá sér. **-o** andi, andardráttur. **-a** öndunar-. **-ado** öndun. **-aĵo** andi, gufa. **-egi** *áhl* mása; andvarpa, stynja. **-blovo** *hlj* fráblástur. **-halto** hik, það að hætta að tala. **-manka** lafmóður. **-ometro** *læk* öndunarmælir. **-ometrio** öndunarmæling. **-(o)truo** *tæk* loftsmuga; loftgat; blásturhol, öndunarop. **ek-i** *áhl* kasta mæðinni. **el-i** *áhr* anda frá sér, blása út, anda út. **el-o** útöndun. **en-i** *áhr* *læk* anda að sér; gleypa. **en-o** innöndun. **en-atoro** *læk* **1** innöndunartæki. **2**

lofthreinsunartæki. **ne-ebila** sem varla er hægt að anda. **sen-e** lafmóður, sprengmóður. **kraĉo-i** áhl hvæsa. **ve-i** áhl stynja, andvarpa.

spiral/o sívafningur, gormur. **-a** gormlaga, skrífulaga; vindu-. **-e** í sneiðingum. **-i** áhl fara upp í sneiðingum. **-aĵo 1** vafningur. **2 = voluto.** **-plongĵi** áhl flu spinna. **-risorto** gormur.

spirant/o hlj = frikativo.

spire/o gra kvistur (*Spiraea*).

spiril/o líf gormsýkill. **-ozo** læk gormsýklasýki.

spirit/o trú kri bib tæk **1** andi, andleg vera. **2** sál, svipur. **3** hugur, fjör. **4** kjarkur. **la Sankta S-o** heil-agur andi. **5 mfr** (í grísku) fráblástursmerki. **vina -o** vínandi. **-a** andlegur. **-eco** andlegleiki, andlegt eðli. **-ismo** trú andatrú, spíritismi. **-isto** andatrúarmaður, spíritisti. **-ĉeesto**, **-preteco** snarræði. *havi/ricevi sufiĉe da -ĉeesto por:* vera nógu snarráður til þess að. **-foresto** læk, **-manko** læk leiðsla. **liber-a** frjáls-huga. **unu-eco** eindrægni. **vasta-a** víðsýnn.

spiritualism/o hei andahyggi, hughyggi, sálnahyggi, hugsæisstefna.

spiritualist/o inn hughyggjumaður, hugsæismaður.

spiroket/o dýr **1** gormgerill, gyrmí. **2 = borelio.** **-ozo 1** sótt sem gormgerlar valda. **2 = borelio.**

spit/e mfr -e de þrátt fyrir. **-e, ke** þrátt fyrir það að, þótt. **-i** áhr bjóða byrginn; þrjóska. **-ado** þrjóska. **-ema** þrjóska, ofstopafullur. **for-i** áhr kúga. **-!** bull, þvættingur!

splanknologi/o læk iðrafræði.

splen/o 1 sinnuleysi, deyfð, slen. **2** víð milti (= **lieno**). **-a** geðillur, önglyndur. **-ito** læk miltisbólga. **-ektomio** miltistaka, miltisnám.

splint/o spelka, spjálk. **-i** áhr spelka, leggja spelkur við.

splis/i áhr flétta saman, þætta saman (kaðal eða vír), splæsa. **-aĵo** þætting, splæs. **-ilo** sig melspíra.

split/o flís. **-i** áhr brjóta í flísar. **-iĝi** brotna í flísar. **dis-iĝi** mölbrotna. **har-ado** hártogun.

spok/o tæk hjólsþell, hjólsþölur.

sponde/o tvílangur bragliður. **-a** tvílangur.

spondilit/o læk hryggjarliðabólga.

spong/o dýr svampur. **-i** áhr **1** hreinsa með svampi, strjúka með svampi. **2** sofa upp með svampi, þurrka upp með svampi. **-eca** svampkynjaður. **-uloj** svampar (*Spongiaria, Porifera*). **for-i** áhr þurrka út.

spontan/a ný sjálfkrafa, ósjálfráður.

spontane/a sjálfkrafa, ósjálfráður, sjálfkvæmur. **-eco** sjálfkvæmi, ósjálfræði.

spor/o gra dýr gró. **-ujo** gróhirsla. **-iĝo** grómyndun. **-klabo** grókylfa. **-sako** grósekkur.

somero-o sumargró. **sporangio-o** gra gróhirslugró. **vintro-o** vetrargró. **zoo-o** bifgró.

sporad/a dreifður, hér og þar, endrum og eins. **-e** endrum og eins.

sporangio/o gra gróhirsla.

sporidi/o gra kylfugró.

sporofit/o gra gróliður (tvílitna mynd frumstæðra plantna).

sporogoni/o gra mosagróliður.

sporotrik/o gra sporamygla. **-ozo** læk hnúta-mygla.

sporozo/oj dýr gródyr (*Sporozoa*).

sport/o íþróttir. **-a** íþróttar. **-ejo** íþróttavöllur. **-isto** íþróttamaður.

spot/o kvi kastljós.

sprint/o íþr spretthlaup. **-i** áhl taka endaspriett; hlaupa spretthlaup. **-anto** spretthlaupari.

sprit/a 1 myndinn. **2** hugkvæmur. **-aĵo** myndni, gamanyrði. **-i** áhl vera myndinn, vera hugkvæmur.

-ulo æringi, galgopi. **kortega -ulo** hirðfífl. **mal-a** tómur, aulalegur. **mal-eco** hégómi, aulaháttur. **mal-ulo** auli, asni. **sen-a** einfaldur, smekkláus. **sen-aĵo** bull, þvættingur.

spron/o gra dýr **1** spori. **2** hvöt, eggjun. **3** broddur; mannbroddar. **4** fjallsrani. **-i** áhr **1** keyra sporum. **2** knýja áfram, hvetja. **-radeto** sporakringla. **alaŭdo-o** spori (= **delfino**).

spros/o ská brum, brumhnappur. **-i** áhl skjóta brumhnöppum.

sprot/o dýr brislingur, tannsíld (*Clupea sprattus*).

spur/o 1 spor, slóð. **2** vísbending. **3 = ŝpuro.** **-i** áhr fylgja slóð (e-s), elta. **-aro** slóð. **malaperi** **sen-e** hverfa gersamlega, gufa upp. **odor-o** þefur, spor. **-hundo** sporhundur.

sput/i áhr spýta, spúa. **-ado** spýting. **-aĵo** hráki, uppgangur. **-ujo** hrákadallur.

sputnik/o gervihnöttur.

Srilank/o ldf Srí Lanka. **-a srilankskur.** **-ano** Srí Lanka-maður.

stab/o 1 herstjórnarráð. **2** starfsfólk (stofnana), aðstoðarmenn stjórnenda. **-estro** yfirmaður herstjórnarráðs. **ĉef-o** æðsta herforingjaráð.

stabil/a eðl efn 1 fastur, staðgóður. **2** stöðugur. **3** traustur. **-o fag** órói (skraut). **-eco** stöðugleiki, jafnvægi. **-igi** koma (e-u) í jafnvægi. **-igilo** veltiuggi; stélfötur. **mal-a** óstöðugur. **ne-a** mislyndur.

stabl/o 1 vinnuborð. **2** undirstöðugrind; pallur. **3** myndatrönur, myndagrind. **sekiga -o** þurrkgrind, trönur. **ĉen-o** færiband. **desegno-o** teikniborð, teiknibretti. **pentro-o** myndatrönur. **rabot-o** hefilbekkur. **torno-o** rennibekkur.

staci/o *fja rtae útv* **1** stöð. **2** áfangastaður. **3** sím-stöð. **4** viðkomustaður (vagna). **5** *kap* krossferils-stöð. **-estro** stöðvarstjóri. **-domo** stöð, járnbrautar-stöð, stöðvarhús. **fin-o** *jár fja* endastöð. **kap-o** *jár fja* brottfararstaður; aðalstöð. **sendo-o** *útv* útvarps-stöð. **servo-o** þjónustustöð. **taksi-o** leigubílastöð. **vintro-o** vetraríþróttastöð.

stadi/o **1** skeið, hlaupabraut. **2** íþróttavöllur (= **stadiono**). **3** áfangi.

stadion/o íþróttavöllur.

stafet/o **1** *her* hraðboði (ríðandi). **2** boðhlaupari. **-kurado** boðhlaup.

stafilokok/o *laek* stafýlökkur, klasasýkill, klasakokkur. **-ozo** klasakokkasýking.

stafilom/o *laek* sjáaldursgúlpur, glægugúlpur.

stagn/i *áhl* staðna, stirðna. **-o**, **-ado** staða, kyrrstaða. **-a**, **-anta** staðnaður.

stag/o reynslutímabil. **-i** *áhl* vera í reynslu.

stahanovism/o stakhanovismi, einstaklings-samkeppni verkamanna.

staj/o *sig rtae* stag. **-velo** stageagl, brandsegl.

stak/o stakkur, hlaði, bólstur. **-igi** hrúga upp, stakka, hlaða.

stakat/e *tón* stakkatón, með stuttum þögnum milli tónanna.

stakis/o *gra* álfablóm, svínarót (*Stachys*).

stakt/o *bib* marnögl.

stal/o **1** útihús, fjárhús, fjós. **2** hestar (e-s). **-i** *áhl* vera í útihúsi, vera í fjósi (einkum um veturinn). **-fako** stallur, bás. **en-igi** setja í fjós; setja í hesthús.

stalagmit/o *jar* dropasteinn úr gólfi.

stalaktit/o *jar* dropasteinn úr lofti.

Stalin/o *per* Stalín. **-ismo** stalínismi.

stalon/o *ská* graðhestur, stóðhestur.

stam/o **1** *laek* stofn. **2** *mfr* orðstofn (= **radikalo**).

stamen/o *gra* frævill.

stamf/i *áhl* troða, stappa (með fótunum), sparka, krafsa (um hesta).

stamin/o grisja.

stamp/i *áhr* **1** stimpla. **2** greypa (t.d. í minnið). **3** einkenna. **-o** merki, stimpill; einkenni. **-ado** það að stimpla. **-ilo** stimpill. **-mašino** burðargjaldsstimpill. **brul-i** *áhr* brennimerkja. **dat-ilo** dagstimpill.

stamped/o æðisgenginn flótti (hesta eða nautgripa). **-i** *áhl* flýja skipulagslaust. **-igi** reka á flóttu.

stan/o *efn tin (Sn)*. **-a** tin-, blikk-. **-a soldato** tindáti. **-i** *áhr* tinhúða, tina. **-ado** tinun, tinhúðun. **-ato** stannat. **-ata acido** tinsýra. **-isto** tinsmiður, blikksmiður. **-ito** stannít, tinkís. **-ita acido** stannít-sýra. **-folio** silfurpappír.

stanc/o stansa (erindi með 8 hendingum).

stand/o sýniborð, sýniskápur, sýnihorn.

standard/o fáni, gunnfáni, merki. **-isto** merkis-beri.

stang/o stöng, rá, staur, hæll, trénagli. **-eto** staur, spýta, skaft, leggur, stöng. **-eto el vakso** lakkstöng. **apog-o** stoð, stólpi. **barĝ-o** stjaki. **bird-o** = **sidstango**. **boben-o** hörbrúða. **cel-o** *ldm* mælistöng. **dento-o** tannstöngull. **fajro-o** skörungur. **flag-o** flaggstöng, fánastöng. **glit-o** rennistöng. **hok-o** *sig* bátshaki, krókur. **ĵib-o** klýfisbóma. **klučo-o** gírstöng. **kuplo-o** *vél* stimpilstöng. **lev-o** klaufjárn, lyftistöng, vogarstöng. **lupol-o** humlastöng, humlastoð. **man-o** lyftistöng. **pik-o** fleinn, spjót. **piŝto-o** *vél* bulluás. **puŝ-o** undirlyftustöng. **reg-o** *tæk* **1** stýrissveif, stýrisstöng. **2** stjörn. **rosto-o** steikarteinn. **salt-o** stöng (í stangarstökki). **sid-o** setstöng. **spaco-o** bilanappur, bilalykill, bilatakki. **start-o** ræsistöng. **stir-o** *flu* stýrisstöng. **trans-o** þverstöng. **turno-o** *vél* bullustöng (= **bielo**). **vel-o** = **jardo**.

staniol/o = **stanfolio**.

Stanisla/o *per* Stanislás.

staped/o *lfæ* ístað.

stapeli/o *gra* sæstjörnuþlóm, ýldublóm (*Stapelia*) (= **kadavro-floro**).

stapl/o hlaði, hraukur, staffi. **-i** *áhr* setja í hlaða, setja í stafla, stafla. **-ejo**, **-ourbo** birgðahöfn.

star/i *áhl* **1** standa; standa kyrr. **2** guggna ekki. **3** liggja. **-e** standandi, á fótum. **-o** staða. **-ado** það að standa, staða. **-ejo** **1** stæði. **2** fótfesta. **-ema** stöðugur, fastur, staðgóður. **-igi** **1** reisa, koma á fót. **2** láta standa. **3** stofna. **4** setja í (vanda). **-iĝi** **1** standa upp, rísa á fætur. **2** rísa. **3** standast. **4** koma sér fyrir. **-ilo** *eðl* grind. **dis-iĝi** yfast; standa gleitt. **ek-i** *áhl* koma fram, stökkva fram. **el-i** *áhl* gnæfa yfir. **el-a** **1** framskagandi; framstandandi. **2** áberandi, kunnur. **el-iĝi** standa út, skaga fram. **el-aĵo** framstandandi hlutur, framskot. **el-eco** yfirburðir. **kontraŭ-i** *áhl* standa á móti, veita viðnám; standast. **mem-a** sjálfstæður. **mem-eco** sjálfstæði. **re-igi** endurreisa, reisa við aftur, koma (e-u) á aftur. **super-i** *áhr* gnæfa yfir; vera miklu hærra en. **superel-i** *áhl* slúta fram yfir. **gardo-i** *áhl* standa á verði. **gard-anto** varðmaður. **gardo-ado** varðgæsla. **piedo-a** *fag* (um líkamsmýnd) standandi.

starost/o starosta, pólskur lénsdrottinn.

start/i *áhl* **1** leggja af stað, hefja rás. **2** *tæk* ræstast. **-o** rásmerki. **-igi** ræsa. **-iganto** ræsir (maður). **-igilo** ræsir (tæki).

stat/o *efn* **1** ástand, kringumstæður. **2** *sag* stétt. **-i** *áhl* vera í ástandi. **-a** ástands-. **antaŭ-o** ástandið sem áður var. **anim-o** hugarástand. **bon-a** í

góðu ástandi. **bon-o**, **bon-eco** gott ástand, það að vera í góðu ástandi. **kor-o** hugarástand. **malalt-a**, **malgrav-a** af lágum stigum. **spirit-o** skap.

statik/o eðl stöðufræði, jafnvægisfræði. **-a raf** 1 stöðu-. **-a elektro** stöðurafmagn. 2 í jafnvægi, jafnvægis-

statist/o leikleysingi, statisti, aukaleikari.

statistik/o 1 tölfræði; hagfræði. 2 hagtölur, hagskýrsla. **-i áhr** vinna úr hagtölum, setja fram í hagskýrslum. **-a** tölfræðilegur, hagfræðilegur. **-isto** tölfræðingur.

stativ/o undirstaða, grind, stóll, súla, fótur.

stator/o rtæ sátur.

statu/o fag standmynd, líkneski, myndastytta. **-a** eins og stytta. **-eto** lítil stytta. **-aro** höggmyndir yfirleitt. **-arto** höggmyndasmíði.

statur/o vöxtur, vaxtarlag. **alta-a lfæ** hár vexti. **malalta-a** lágur vexti. **meza-a** meðalhár. **bel-a** fagurvaxinn. **-mezurilo** vaxtarmælir.

status/o lög staða, löglegur réttur.

statut/o lög reglugerð, lög (félags). **-a** lagalegur, lögákveðinn, laga-

staüd/o gra fjölært blóm.

staül/i áhl flu ofríska. **-a angulo** ofrishaorn.

staz/o læk kyrrstaða; flæðistregða, blóðrásar-tregða.

stearat/o efn sterat, sterínat. **-a acido** sterínsýra.

stearin/o sterín.

steat/ víis fitu-. **-olizo** fituleysing. **-oreo** fitusaur, fitusaurslífsýki.

steatit/o ste kljággrjót (= **sapŝtono**).

steb/i áhr stanga saman. **-o** saumur. **-maŝino** saumavél. **-ilo** nál í saumavél. **-istino** saumakona.

Stefan/o per Stefán. **-ino** per Stefanía.

steg/o tæk bindibjálki, tengibjálki. **-i** áhr tengja með bjálka, styrkja með bjálka.

stegocefal/o stg hreistursalamandra (*Stegocephalus*).

stegomij/o dýr gulusóttarfluga (*Aedes Aegypti*).

stek/o steik, steikarstykki. **bova -o** nautasteik.

stekiometri/a efn massahlutfalla-. **-o** hlutfallaefnafræði.

stel/o stj trú stæ fag alm hús 1 stjarna, fasta-stjarna. 2 aðalleikari; aðalleikkona; stjarna (einnig í íþróttum). **-a lfæ** 1 sem lýtur að stjörnum, stjörnu-. 2 stjörnumyndaður, eins og stjarna. **inter-a** miðgeims-. **-aro** 1 stjörnurnar sem heild. 2 samstirni, stjörnumerki. **-eto** pre (prenttákn) stjarna. **-ita** stirndur; bjartur, ljómandi. **-ulino** aðalleikkona. **-luma** stjörnubjartur. **-plena** alstirndur. **fal-o** stjörnuhrap. **mar-o** sæstjarna (= **asterio**). **maten-**

o morgunstjarna. **ter-o** jarðstjarna (= **geastro**). **vesper-o** kvöldstjarna.

stelari/o gra arfi (íslenskar arfategundir) (*Stellaria*), stjörnuarfi (*Stellaria crassifolia*), haugarfi (*Stellaria media*), akurarfi (*Stellaria graminea*).

stele/o minnismarki.

sten/o mfr (skammstöfun) = **stenografio** (einkum í samsettum orðum). **-(o)maŝino** = **stenotipo**. **-otajpistino** hrað- og vélritari.

stencil/o stensill.

stenograf/i áhr hraðrita. **-isto** hraðritari. **-ajo** hraðritaður texti.

stenografi/o hraðritun. **-a** hraðritunar-.

stenotip/o hraðritunarvél. **-i** áhr skrifa með hraðritunarvél. **-io** hraðvélritun. **-istino** hraðvélritari.

stenez/o læk þrengsli, þröng.

Stentor/o goð Stentor (grískur kallari í Tróju-stríði).

step/o ldf gresja, grassléttu, heiði, steppa.

ster/o inn rúmmetri.

steradian/o stæ rúmhornseining, steradíani.

stereo/ mfr stereó-, rúm-. **-kemio** rúmeffnafræði.

stereofoni/o víðóma hljómflutningur, stereó. **-a** víðóma, stereó-.

stereografi/o rúm rúmmyndateikning.

stereometri/o rúmfræði, rúmmálsfræði, rúmmyndafræði.

stereoskop/o víðsjá, rúmsjá, þrívíddarsjá. **-io** rúmsjártækni.

stereotip/o fastaletur, prentmót, stermót. **-i** áhr búa til prentmót (e-s), prenta með fastaletri. **-a** 1 með fastaletri, stermótaður. 2 útpvældur, upptugginn.

steril/a 1 ófrjór. 2 læk dauðhreinsaður, smit-sæfður. **-eco** ófrjósemi. **-igi** læk lög gera ófrjóan. **-igo** ófrjósemisaðgerð, vönun. **-izi** dauðhreinsa; gerilsneyða. **-izado** dauðhreinsun; gerilsneyðing, sæðing. **-izatoro** dauðhreinsunartæki; gerilsneyðingartæki.

sterk/o áburður, mykja, tað. **-i** áhr bera á; teðja.

-ado áburðardreifing. **-ajo** tilbúinn áburður. **-ejo**, **-amaso** mykjuhaugur. **-akvo** mykjuvatn.

sterkorari/o = **rabmevo**.

sterkuli/o gra kólátré (*Sterculia*). **-acoj** kólátrésætt (*Sterculiaceae*).

sterled/o dvergstyrja, styrlingur (*Acipenser ruthenus*).

sterling/a ver sterlings-. **-o** = **pundo**.

stern/i áhr breiða út, teygja úr, dreifa; leggja. **sin -i, -igi** 1 leggja sig, leggjast. 2 teygja sig, vera breiddur. **-ado** útbreiðsla. **-ajo** 1 lag. 2 rúm; sæng-

urfatnaður. **dis-i** áhr dreifa. **trak-i** áhl jár leggja járnbrautarteina.

sternum/o *lfæ* bringubein. **-a** bringubeins-.

steroid/oj *efn* sterar.

sterol/oj *efn* sterólar.

stertor/o korr. **-i** áhl korra (óp.).

stetoskop/o *læk* hlust(unar)pípa. **-i** áhr hlusta með hlustpípu. **-io** hlustun (sjúklings), brjóstskoðun, brjóstrannsókn.

stevard/o *sig flu* bryti. **-ino** þerna.

steven/o *sig* stafn, framstafn. **posta -o** afturstefni.

stift/o smánagli, tittur, stifti. **fiksa -o** stillibolti.

akso-o spindill, spindilbolti. **fendo-o** fleygnagli. **-i** áhr festa, negla (með smánagla). **mal-i** áhr taka stiftið úr.

stigm/o **1** *gra* fræni. **2** *dýr* öndunarop (skor-dýrs). **3** *lfæ* eggbúsmark.

stigmat/o **1** ör. **2** *kaþ* krossfestingarsár. **3** brennimark. **4** merki, mark, einkenni, skammarblettur, blettur. **-a** **1** með krossfestingarsár. **2** *eðl* skekkjulaus. **-izi** áhr brennimerkja.

stik/i áhr *gra* gróðursetja græðling(a).

Stiks/o *god* Styx, Styxfjótíð (undirheimafjótíð í grískri goðafræði).

stil/o **1** stíll (í riti, list). **2** tímatal. **-a** stíl-. **-igi** stílfæra. **-isto** stílsnillingur. **-istiko** stílfraði. **sen-a** hversdagslegur, ómerkilegur. **-figuro** stílbragð. **flam-o** *hús* logalaga stíll.

stilb/o *eðl* stilb (mælieining flatarbirtu).

stilet/o rýtingur.

stilobat/o *hús* undirhleðsla (undir súlnaröð).

stilus/o *gra* stíll (á frævu) (í blómi).

stilz/oj **1** stikla, gangstöng. **2** vaðfótur. **-obirdo** *dýr* vaðfugl. **-iri** áhl ganga á stiklum.

Stimfal/o *god* Stymfalsvatn (en þar fældi Herakles Stymfalsfugla upp með eirskellu sem hann hafði fengið hjá Aþenu).

stimul/i áhr *lfe* örva, æsa, hressa, hvetja, ýfa, erta. **-o** *læk* hvatning, uppörvun. **-ado** hvatning, örvun, erting. **-anto** *læk*, **-ilo** *læk* örvandi efni, örvandi lyf.

stink/a *ská* illa þefjaður, daunillur, þefillur. **-i** áhl þefja illa, dauna.

stip/o *gra* **1** espartógras (*Stipa*). **2** stöngull.

stipendi/o (náms)styrkur. **-i** áhr styrkja. **-ulo** styrkþegi.

stipul/o *gra* axlablað.

stir/i áhr *tæk* stýra. **-ejo** *sig* stýrishús (á skipi).

-ilo **1** stýrissveif, stýrishjól. **2** stýrisslá, stýrisstig. **3** stýri (á reiðhjóli o.þ.u.l.). **-isto** **1** stýrimaður. **2** flugmaður, flugstjóri. **-lernejo** **1** stýrimannaskóli.

2 ökuskóli. **mem-anta** sjálfstýrandi. **ne-ebla** sem lætur ekki að stjórn, stjórnlaus. **tele-ata** fjarstýrður.

stirak/o *gra* stýrax (suðrænt tré eða runni) (*Styrax*). **-acoj** droparunnaætt, dropaviðarætt, stýraxviðarætt (*Styracaceæ*).

stiren/o *efn* stýren.

Stiri/o *ldf* Stiermarken (í Austurríki), Styrjumörk.

stiv/i áhr búlka, hlaða, stafla (vörum). **-isto** hleðslumaður, uppskipunarmaður.

stof/o *inn* kvart.

stoik/a *inn* **1** stóískur. **2** fastúðugur, rólyndur. **-eco** fastúð, rólyndi. **-ismo** stóuspeki. **-isto** stóumaður. **-ulo** fastúðugur maður, stóískur maður.

stok/o (vöru)birgðir. **-i** áhr hafa birgðir af.

stokast/a *töl* slembi-, tilviljunar-. **-a variablo** slembibreyta. **-e sendependaj** óháðir (atburðir).

stokastik/o *töl* slembifraði.

Stokholm/o *ldf* Stokkhólmur (höfuðborg Svíþjóðar).

stol/o *sag kri* stóla.

stolnik/o þjónn rússakeisarans.

stolon/o *gra* ofanjarðarregla.

stom/o *gra* loftauga (hjá dýrum og jurtum).

stomak/o *lfæ* magi. **-a** maga-. **en-igi** láta ofan í sig. **maĉ-o** *lfæ* keppur.

stomat/o munnur; mynni, op. **-ito** *læk* munnbólga, munnþroti. **-ologo** munnfræðingur. **-ologio** munnjúkdómafræði. **-oskopo** munnspjall.

-stomi/o *mfr* -raufun. **gastroentero-o** raufun og samtenging maga og garnar. **gastro-o** magaoþnun.

stomp/o teiknistúfur. **-i** áhr skyggja (mynd).

stop **1** stans. **2** punktur (í símskeyti). **-i** áhr stansa, stöðva.

stopl/o stubbur, stofn, bútur. **-ejo** skorinn akur; há.

storak/o *inn* ilmkvöða.

stotink/o *inn* stotinka (búlgörsk mynt).

stov/o *nýy* (hitunar)ofn. **-ejo** dagstofa, hituð með ofni.

strab/i áhl **1** vera rangeygður. **2 -i al** gjóta hornauga til. **-a** rangeygður. **-e rigardi** gjóta augunum að. **-ismo** *læk* rangeygð, skjálgi. **diverĝa -ismo** fráeygð, skjálgi út á við. **konverĝa -ismo** tileygð, skjálgi inn á við. **paraliza -ismo** lómunar-skjálgi. **-ulo** rangeygður maður. **-ometro** skjálga-mælir. **-otomio** skjálgskurður.

Strabon/o *per* Strabó.

stramoni/o *gra* broddepli (*Datura stramonium*).

strand/o = **plago**.

strang/a kynlegur, undarlegur, skrýttinn. **-e** und-

arlega; þótt undarlegt sé. **-aĵo** undarlegleiki, ein-kenni, sérkenni. **-eco** undarlegleiki, ókunnugleiki. **-ulo** sérvitur maður.

strangol/i *áhr* kyrkja. **-ado** kyrking.

stranguri/o *læk* dropamiga.

stras/o óekta gimsteinn.

Strasbourg/o *ldf* Strasbourg, Strassborg (borg í Frakklandi).

strat/o stræti, gata. **-a** götu-. **-eto** þröng gata; öngstræti. **-ulaĉo** slæpingi. **-ulino** vændiskona. **ĉef-o** aðalgata, aðalstræti. **sak-o** blindgata.

strateg/o *sag* (í Forn-Aþenu) herstjóri (kosinn til eins árs í senn).

strategi/o **1** herstjórnarlist, herkænska. **2** skipu-lagning áróðursherferða. **-a** hernaðar-, hernaðar-legur.

stratigrafi/o *jar* jarðlagafraði.

stratosfer/o *eðl* heiðhvolf, heiðloft, háloft.

stratum/o *jar* jarðlag.

stratus/o *veð* blika, þykkni, þokuský.

streb/i *áhl* strita, keppast við, reyna, keppa að, þræla. **-o**, **-ado** strit.

streĉ/i *áhr* **1** teygja, þenja, toga. **2** reyna, leggja sig allan fram. **3** benda (boga). **4** **-i** **horloĝon** draga upp klukku. **5** **-i** **la cerbon** brjóta heilann. **6** þrengja, þétta. **-o** **1** þensla; áreynsla. **2** þensluafll. **3** tognun. **-a** hertur; ákafur. **-a** **muskolo** réttivöðvi. **-e** **laĉita** þröngur. **-ado** teyging, togun, þensla. **-eco** þrengd. **-iĝi** teygja sig, toгна, teygjast. **-iĝo** tognun. **-ilo** **1** víkkari; þenslugrind. **2** stag; tjaldstag. **3** klukkulykill. **-ita** *hlj* **1** hertur, þaninn. **2** spenntur. **3** viðsjárverður. **-iteco** þrengd; viðsjár. **-olimo** brotmark. **ĉirkaŭ-i** *áhr* kreista. **dis-i** *áhr* þenja út. **kontraŭ-i** *áhr* berjast gegn. **mal-i** *áhr* slaka á, lina. **mal-iĝi** slaka á, slakna. **mal-iĝo** slökun. **mal-a** slakur, linur. **sub-i** *áhr* *rúm* standa á milli. **tro-i** *áhr* reyna of mikið á. **ŝu-ilo** skóþvinga.

strek/i *áhr* strika. **-o** **1** strik. **2** komma, merki. **-aĵo** strikteikning. **-eto** **1** broddur, högg (t.d. ', "). **2** skástrik. **3** bandstrik. **4** stig. **-eti** *áhr* *tæk* draga þankastrik, draga óreglulega línu. **-ilo** strikalur. **-umi** *áhr* skyggja, strika. **ĉirkaŭ-i** *áhr* hringa inn. **el-i** *áhr*, **for-i** *áhr* **1** strika út. **2** afmá, eyða, skafa út. **sub-i** *áhr* undirstrika, strika undir; leggja áherslu á. **tra-i** *áhr* gegnumstrika, strika (í gegnum). **tra-ita** *ĉeko* strikuð ávísun, strikaður tékki. **divid-o** *pre* bandstrik. **halto-o** *pre* þankastrik. **marko-o** skora. **rand-i** *áhr* tenna (mynt). **son-o** *kvi* hljóðband. **takto-o** *tón* taktstrik. **voj-o** þröng gata, stígur.

strepsipter/oj *dýr* þyrlvængjur (*Strepsiptera*).

streptokok/o *gra* keðjusýkill, keðjukokkur.

-ozo keðjukokkasýking.

streptomycin/o *gra læk* streptomýsín (fúkkalyf).

stres/o *læk* stress, streita. **-anta aganto** streituorsök.

stret/a *ská* þröngur, mjór.

stri/o *tæk hús lfæ gra jar* **1** rák, rönd. **2** band; spilda. **glacia -o** jökulrák. **-a** rákaður, með rákum; rákóttur, röndóttur. **-i** *áhr* ráka; strika. **-ita papero** strikað blað. **blu-a** bláröndóttur. **film-o** myndaband, myndarúlla. **post-o**, **tren-o** kjölfar. **zebro-a** sebraröndóttur, röndóttur eins og sebradýr.

striat/o *lfæ* rákamyndun.

strid/a *ská* (um hljóð) hár, skrækur, ískrandi. **-i áhl** ískra.

strig/o *dýr* uglu (*Strix*). **-edoj** ugluætt (*Strigidae*). **-oformaj** uglur (*Strigiformes*). **orel-o** eyrugla (*Asio otus*). **flama -o** brandugla (*Asio flammeus*). **neĝo-o** = **nikteo**. **tur-o** turnugla (*Tyto alba*).

strig/i *áhr* kemma (hesti). **-ilo** hrossakambur, hrossaklóra.

striko verkfall. **-i áhl** gera verkfall, vera í verkfalli, leggja niður vinnu. **-estraro** verkfallsnefnd, verkfallsstjórn. **-posteno** verkfallsverðir. **-rajto** verkfallsréttur. **-rompanto** verkfallsbrjótur. **malsat-o** hungurverkfall. **mastro-o** verkband. **sid-o** setuverkfall.

striknin/o striknín.

strikt/a **1** nærskorinn. **2** strangur, strangnákvæmur. **-aĵo** nærskorin þrjónaföt (á dansmey o.s.). **-eco** strangleiki. **mal-a** laus.

string/i *áhr* kyrkja, kreista. **-o**, **-ado** kyrking. **-ilo** saumur (*lækn.*).

striptiz/o nektaratriði, nektardans.

strobil/o *gra* = **konuso** **2**.

stroboskop/o *eðl* snúningssjá, snúðsjá. **-io** snúningssjárrannsókn, snúðsjárrannsókn.

strof/o vísa, erindi. **-a** í erindum, sem skipt er í erindi/vísur.

strofant/o *gra* strófantus (suðrænn gróður) (*Strophanthus*). **-ino** *efn* strófantín.

strom/o *lfæ* uppistaða, uppistöðuvefur, uppi-stöðunet.

Strombol/o *ldf* Stromboli (ein Líparíeyja norðan Sikileyjar).

stronci/o *efn* strontíum, strontín (*Sr*).

stroncianit/o *ste* strontíumkarbónat.

struktur/o *vís* **1** samsetning, gerð. **2** bygging, smíði. **3** formgerð. **-a** samsetningar-; formgerðar-; byggingarlegur. **-i** *áhr* byggja; setja saman. **-ismo** *vís* formgerðarstefna.

strum/o *læk* skjaldkirtilsauki, skjöldungsauki,

keppur; skjaldkirtill (= **kropo 2**). **-ito** keppbólga. **-ektomio** keppnám, skjöldungsaukanám.

strut/o *dýr* strútur (*Struthio*). **-a 1** strút(s)-. **2** sem þorir ekki að viðurkenna staðreyndir. **-oformaj** strútar (*Struthioniformes*).

Stuart/oj *sag* Stúartætt.

stuc/i *áhr gar* klippa af, höggva af, skera af.

stud/i *áhr 1* rannsaka, kynna sér. **2** nema, læra. **3** stunda nám. **-o, -ado 1** rannsókn. **2** nám. **-o, -aĵo 1** áhugaefni; ástundunarefni. **2** rannsókn. **-ejo** lesstofa, kontór.

student/o stúdent. **-a** stúdentá-

studi/o myndastofa; vinnustofa; upptökusalur.

stuf/i *áhr* sjóða (í luktum potti), sjóða í jafningi.

-aĵo kjötjafningur. **-ujo** steikarpottur.

stuk/i *áhr* gipskalka. **-o** byg gips; gipskalk. **-ado** gipskölkun. **-aĵo** gipsskreyting, gipspússning.

stult/a heimskur, bjánalegur, asnalegur, vitlaus. **-aĵo** vitleysa. **-eco** heimská, vitleysa. **-igi** gera heimskan. **-ulo** heimskingi, bjáni, flón, asni.

stumbl/i *áhl* hrasa, hnjóta, skrika. **-o ská 1** hrösun; glappaskot. **2** skáldaleyfi.

stump/o 1 stúfur, bútur, stubbur. **2** miði; tékkheftismiði (= **talono 1**). **-a** kubbslegur. **-eto** stubbur. **-igi** *ste* stýfa.

stup/o þéttihampur; strý. **-i** *áhr* troða þéttihamp í (e-ð). **-aĵo** strigi. **-hara** strýhærður.

stupa/o *trú* helgiskrín (búddatrúarmanna).

stupor/o *læk 1* sinnuleysi, hugstol. **2** undrun. **-i** *áhl* vera sinnulaus; undrast. **-a** sinnulaus; forviða, þrumulostinn. **-iga** sljógvandi.

stupr/o *lög* afmeyjun.

sturg/o *dýr* styrja (*Acipenser sturio*).

sturmi/i *áhr* gera áhlaup á, taka með áhlaupi. **-o** áhlaup. **-antoj 1** áhlaupssveit. **2** framherjar (= **avanuloj**). **-opaše** með áhlaupi, flughratt.

sturn/o *dýr* stari (*Sturnus vulgaris*).

Stuttgart/o *ldf* Stuttgart (borg í Þýskalandi).

sub undir, fyrir neðan. **- la formo de** í líki (e-s). **- la nomo de X** undir nafninu X. **- seruro** undir lás. **- via dispono** þér til reiðu. **meti ion -ies disponon** hafa e-ð handa e-m. **- (ordonoj de)** undir stjórn (e-s). **- tiu kondiĉo** með því skilyrði. **- diktado de** af munnni (e-s). **-a** neðri. **-e** undir, fyrir neðan, niðri. **-en** niður, ofan. **-aĵo 1** undirlag. **2** fóður. **3** grundvöllur; baksýn. **4** undirrit. **-igi 1** leggja undir. **2** undiroka, kúga. **-iĝi** setjast, sökkva niður. **-iĝo** *sig* köfun; lag. **-ulo** undirlægja; undirmaður. **-aĉeti** múta. **-akvigi** sökkva, kaffæra. **-akvigi** fara í kaf. **-aŭskulti** *áhr* hlera, liggja á hleri. **-brako** handarkriki, holhönd. **-bruli** brenna hægt. **-diri** *áhr* hvísla, segja í hálfum hljóðum.

-dungiteco starfsmannaskortur. **-forĝi** *áhr* járna (hest). **-jupo** nærkjóll, undirkjóll. **-kompreni** gefa í skyn. **-krii** *áhr* stynja upp. **-kuŝi** *áhr* liggja undir. **-leŭtenanto** undirliðsforingi, undirlautinant. **-loĝata** of lítt byggður. **-mara** kaf-, neðansjávar-. **-meti** *áhr 1* leggja undir, setja undir. **2** setja skör lægra. **-nutrita** vannærður. **-oficiro** undirforingi. **-ordigi** setja undir, setja skör lægra. **-porti** *áhr* styðja; halda uppi. **-ridi** *áhl* hlæja lágt. **-rigardi** *áhl* kíkja, líta. **-skribi** *áhr* undirrita. **-tegmento** þakherbergi. **-teni** *áhr* styðja, styrkja. **-tera** neðanjarðar-. **-vestoj** nærföt. **-voĉe** í hálfum hljóðum, í lágum róm, lágt.

subaltern/a minni háttar, undirgefinn, lægri. **-ulo** undirlægja; undirforingi.

suber/o *gra* korkefni. **-ozo** *læk* ryklunga af völdum korkefnis.

suberat/o *efn* korkur. **-a acido** korksýra.

suberit/o súberít.

subit/a skyndilegur, óvæntur. **-e** skyndilega, allt í einu. **-eco** skyndileiki, snöggleiki.

subjekt/o 1 *mfr* frumlag, gerandi. **2** efni; viðfangsefni. **3** tilraunamaður. **4** *hei* huglag. **5** *læk* frumlagi. **-a** frumlags-.

subjektiv/a *hei 1* huglægur, hugrænn. **2** hlutdrægur. **-eco** hlutdrægni. **-ismo** sjálfshyggja; afstæðiskenning. **-isto** sjálfshyggjumaður.

subjunkci/o *mfr* aukatenging.

subjunktiv/o *mfr* viðtengingarháttur.

sublim/a *nýy* háleitur, háfleygur, fagur. **-igi** *hei 1* gera háleitun. **2** göfga. **-igo** göfgun.

sublim/i *áhr* *efn* eima. **-ado** eiming. **-iĝi** eimast.

-iĝa varmo gufunarvarmi.

sublimat/o 1 kvikasilfurstíklóríð. **2** eimað efni sem hefur þést aftur.

subliminal/a *hei* neðanmarka.

subret/o *lei* þerna (í gamanleik).

subskripci/i *áhr* *hlj* skrifa sig fyrir.

substanc/o 1 efni. **2** kjarni. **3** *hei* hlutur; veruleiki. **-a 1** efnis-; efnislegur. **2** raunhæfur. **3** verulegur; kjarngóður. **sam-a** sömu veru. **trans-igado** *kab* eðlisbreyting.

substantiv/o *mfr* nafnorð. **-a** nafnorðs-. **-igi** breyta í nafnorð.

substitu/i *áhr* setja í staðinn fyrir, bæta upp. **-o** setning (e-s) í stað (annars), uppþót, úrbót. **-aĵo** varaefni, e-ð sem kemur í staðinn fyrir annað. **-ito** varamaður, staðgengill.

substrat/o *hei* *eðl* *efn* mál undirstaða, grunnur.

subtil/a *læk 1* fínn, smáger, fíngerður. **2** glöggur, nákvæmur, hárfínn. **-i** *áhl* rökleiða með hártögun. **-aĵo** smáatriði. **-eco** fínleiki, þynna.

subtrah/i *áhr stæ* draga frá. **-o** frádráttur. **-ato** frádragari.

subute/o *dýr* = alaúdfalko.

subvenci/o (opinber) styrkur, fjárstyrkur. **-i** *áhr* styrkja opinberlega, veita (opinberan) styrk til (e-s).

suĉ/i *áhr* sjúga, soga. **-o**, **-ado** sog. **-igi** gefa að sjúga. **-ilo** *dýr tæk* sogpípa; sogskál; sogari. **ek-i** *áhr* fara að sjúga. **el-i** *áhr* sjúga út; tæma. **en-i** *áhr* sjúga í sig. **fulmo-ilo** *rtæ* eldingavari. **polvo-ilo** ryksuga. **sango-anto** 1 blóðsuga. 2 grimmdarseggur.

sud/o 1 suður, suðurátt. 2 suðurhéruð. **-a** 1 suður-, suðrænn. **la S-a Maro** Zuider Zee. **la S-aj Maroj** Suðrhöf. 2 sunnan-. **-e** fyrir sunnan. **-en** suður. **-ano** Sunnlendingur. **-isto** *sag* sunnanmaður (í Bandaríkjunum). **-ulo**, **-landano** Sunnlendingur. - **-Afriko** Suður-Afríka. - **-Ameriko** Suður-Ameríka. - **-Atlantiko** Suður-Atlantshaf. - **-Azio** Suður-Asía.

Sud-Afriko *ldf* Suður-Afríka, Suður-Afríku-lýðveldið. **-a** suðurafrískur.

Sudan/o *ldf* Súdan. **-a** súdanskur.

Sudgeorgio *ldf* Suður-Georgía. **Sudgeorgio kaj la Sudsandviĉaj Insuloj** Suður-Georgía og Suður-Sandvíkureyjar.

Suetoni/o *per* Svetóníus.

Suez/o *ldf* Súes, Súez (hafnarborg í Egyptalandi). **-a** Súes-, Súez-. **la -a Golfo** Súesflói, Súezflói. **la -a Kanalo** Súesskurður, Súezskurður.

sufer/i *áhl áhr* þjást, þola; verða fyrir; bera. **-o** þjáningar, þrautir, kvalir. **-ado** þolni. **-ego** kvöl, pína, angist. **-eti** *áhl* vera illt. **-igi** 1 þjá, særa, hryggja. 2 láta kenna til. **-iga** leiðinlegur, fyrirhafnarmikill. **-into** sá sem þjádust hefur. **sen-a** án þjáningar, þjáningarlaus. **tra-i** *áhr* þola, bera.

sufiĉ/a nægur, nægilegur. **-e** 1 nóg. 2 nógu. 3 heldur, frekar. **-i** *áhl* nægja. **-eco** gnægð, gnógleiki. **-ege** meira en nóg; kappnóg. **mem-a** 1 sjálfum sér nógur. 2 sjálfstæður. **ne-a** ónógur, ófullkominn. **ne-e** ónóg. **ne-eco** ónógleiki.

sufiks/o *mfr* viðskeyti. **-a** viðskeyta-. **-oido** viðskeyti er nota má sem sjálfstætt orð. **pseŭdo-o** gerviviðskeyti.

sufle/o *mat* eggjabúðingur.

suflor/o hvíslari (við sjónleik). **-i** *áhr* hvísla (í leiksýningu).

sufok/i *áhr* kyrkja, kæfa, kefja, bæla niður. **-a** kæfandi. **-ado** kæfing. **-iĝi** kafna. **-iĝo** köfnun. **prem-i** *áhr* kyrkja.

sufragan/o *kri* aðstoðarbiskup, vígslubiskup.

sufraĝet/o kvenréttindakona.

sufuz/i *áhl lfe* (um blóð) hlaupa. **-o** marblettur, blæðingarblettur undir húð.

sugest/i *áhr* 1 vekja athygli á, beina huga (e-s) að. 2 blása (e-m) í brjóst. 3 stinga upp á. **-o** bending, tillaga, uppástunga. **-a** hugmyndaríkur. **-a demando** leiðandi spurning.

sugesti/o 1 sefjun. 2 bending, tillaga, uppástunga. **-i** *áhr læk* 1 sefja. 2 vekja athygli á. 3 blása (e-m) í brjóst. 4 stinga upp á. **-ebla læk** sefnæmur.

suicid/o *lög* sjálfsmorð.

suit/o *tón* svíta.

suk/o 1 safi. 2 kjarni. 3 (slang) bensín; rafstraumur. **-a** safaríkur. **-eco** safaríki. **-plena** safamikill, safaprunginn. **sen-a** þurr, visnaður, safalaus. **sen-igi** *mat* þurrka. **sen-iĝi** visna, skrælna, fölna. **-ligno** safaviður, rysja. **-streĉo** *gra* safapensla. **frukto-o** ávaxtasafi. **kan-o** sykurreyrsafi. **lakto-o** *gra* gúmmísafi (= latekso).

sukcen/o raf. **-a** 1 úr rafi. 2 rafgullur, raffleitur. **-ato** súksínat. **-ata acido** súksínsýra.

sukces/i *áhl* heppnast, lánast, ganga vel, takast. **-o** gengi, heppni. **-a** heppinn, lánsamur, happasæll. **mal-i** *áhl* bregðast, mistakast, falla. **mal-o** misheppnun. **sen-a** sem illa tekst/tókst.

suker/o *efn* sykur. **-a** sykur-, sykursætur; sætur. **-a diabeto læk** sykursýki. **-i** *áhr* sykra, gera sætan. **-aĵoj** sætindi. **-aĵejo** sætabrauðsbakarí, sætinda-búð. **-ujo** sykurkar, sykurskál, sykurker. **-umi** *áhr* láta sykur á, sykra. **-peco** sykurmoli. **acer-o** hlyn-sykur. **bet-o** rófusykur. **kan-o** reyrsykur. **palmo-o** pálmasykur.

Sukr/o *ldf* Sucre (borg í Bólvívú).

sukroz/o *efn* súkrósa.

sukub/o *kap* mara.

sukulent/a *gra* safamikill, kjötmikill.

sukur/i *áhr læk* veita skyndihjálp. **-ado** skyndihjálp. **-ejo** slysavarðstofa. **-ismo** skyndihjálparstofnun. **-isto** sjúkraliði.

sul/o *dýr* súla (*Sula bessana*).

sulf/o *efn* (stytting, = **sulfuro** í samsettum orðum). **-ato** súlfat. **-a acido** brennisteinssýra. **-ito** súlfít. **-ita acido** brennisteinssýrlingur. **-ido** súlfíð. **-ida acido** brennisteinssvætni. **-inato** súlfín. **-in(at)a acido** súlfínsýra. **-amido læk** súlfalyf, súlfónamíð.

sulfo/ *efn* brennisteins-. **-cianido** (= **rodanido**, **rodanida acido**). **-ksilata acido** = **hiposulfita acido**.

sulfon/o *efn* súlfón.

sulfur/o *efn* brennisteinn (S). **-a** 1 brennisteins-. 2 *bib* brennisteinskennur, sem logar af brennisteini. **-i** *áhr* blanda brennisteini; verka með

brennisteini, hreinsa með brennisteini. **-ado** hreinsun með brennisteini. **-ejo** brennisteinsnáma.

sulk/o 1 plóggfar. 2 skora, rák, hrukka. 3 renna, skor, gróp. **-i** áhr ýfa, hrukka. **-igi** verða hrukkóttur. **mal-igi** hætta að vera hrukkóttur. **tra-i** áhr (um skip) plægja. **rad-o**, **voj-o** hjólfar, vanavegur.

Sull/o per Súlla.

Sulpici/o per Sulpicius.

sultan/o inn soldán; keisari. **-ejo** soldánsríki. **-ino** soldánsfrú.

sum/o *stæ* 1 niðurstöðutala. 2 upphæð, summa; fjárupphæð. 3 summa summarum. 4 framkvæmi. **-e** alls, samtals, að samtölu. **-igi** leggja saman. **re-i** s. **resumi**.

sumak/o gra brennimjólk (*Rhus*). **-o** **venena** eitureik (*Rhus radicans*).

Sumatr/o ldf Súmatra.

Sumer/o sag Súmer, Súmeraland. **-a** súmerskur. **-ano** Súmeri.

sun/o 1 stj sól, sunna. 2 sól, hjól (flugeldur). **-a** 1 sól-, sólar-. 2 sólbjartur, sólskins-. **-as** áhl sólin skín. **-umi** áhr sóla, láta sólina skína á. **sen-a** sólarlaus. **-frapo** sólstunga.

Sun Jatsen per Sun Yat Sen.

sunao trú súnnítatrú. **-ismo** súnnítadeild. **-isto** súnníti.

Sund/o ldf 1 Eyrarsund (milli Danmerkur og Svíþjóðar). 2 Sundasund (sund milli Súmötru og Jövu). **-aj** **Insuloj** Súndaeyjar (sunnan Malakka-skaga).

Suomi/o inn Finnland.

sup/o súpa. **-ujo** (stór) súpuskál, tarína.

supe/o kvöldverður, náttverður.

super mfr yfir, fyrir ofan. **-a** *bif* 1 yfir-, æðri, efri, hærri, fremri. 2 fyrsta flokks. 3 ónæmur. **-i** áhr skara fram úr; vera fremri, taka fram. **-ajo** yfirburðir. **-eco** ágæti, yfirburðir. **-ega** æðstur, frábær. **-emo** kappgirn; keppni. **-ulo** 1 yfirmaður; yfirboðari. 2 klausturstjóri. **mal-a** lægri, óæðri, lakari. **mal-eco** lægri staða; minnimáttur. **ne-ebla** óyfirstíganlegur, ósigrandi. **-abunda** yfrið nógur, meira en nógur, kappnógur. **-akvi** áhr flæða yfir. **-belo** frábær fegurð. **-brili** áhr skína með meiri ljóma en. **-elstari** áhl gnæfa yfir. **-flua** 1 yfirflæðandi. 2 ofgnógur, óþarfur. **-forti** áhr sigrast á; bera ofurliði. **-homo** ofurmenni. **-intendanto** umsjónarmaður, forstöðumaður. **-jaro** hlaupár. **-krii** áhr kalla herra en. **-logateco** fólksfjöldavandamál. **-natura** yfirnáttúrulegur, dulrænn. **-nutrado** offóðrun. **-pasi** áhr skara fram úr. **-pendi** áhr hanga fram yfir; vofa yfir. **-produktado** offramleiðsla. **-regi** áhr ráða yfir, ríkja yfir, drottna yfir. **-resto** það sem eftir er.

-ruzi áhr leika á, snúa á. **-saĝi** áhr taka fram vísdoms vegna; leika á. **-saturi** áhr yfirmetta. **-signo** lesmerki yfir staf. **-stari** áhr mæna yfir, yfirgnæfa. **-ŝarĝo** ofhleðsla. **-tago** hlaupársdagur, innskotsdagur. **-takso** ofmat.

Super/a ldf **Supera Lago** ldf Efravatn, Superiorvatn (í Bandaríkjunum).

superb/a ská ágætur, frábær; glæsilegur.

superlativ/o mfr efsta stig, hástígg.

supermarkt/o = **superbazaro**.

superstiĉ/o trú hjátrú. **-a** hjátrúar-; hjátrúarfullur.

supin/i áhr snúa lófunum upp. **-ado** það að snúa lófunum upp. **-atoro** lfa réttverfingarvöðvi, réttverfandi vöðvi.

supin/o mfr sagnbót.

supl/a nýy sveigjanlegur, mjúkur, liðugur. **-eco** liðugleiki.

suplement/o mfr *stæ* 1 viðauki. 2 viðbættir. 3 frændhorn, fyllingarhorn. **-a** viðauka-.

supoz/i áhr 1 ætla, hyggja, halda, búast við. 2 gera ráð fyrir. 3 setja svo (að ...). **-o** ráðagerð. **-a** sem gert er ráð fyrir. **-e**, **ke** setjum svo að. **-ebla** sem má gera ráð fyrir, sem búast má við. **-eble** líklega, sennilega. **-igi** benda til.

supozitori/o lyf stíll, stikkpilla. **vagina -o** skeiðarstíll (= **ovoido**).

supr/e mfr 1 uppi. 2 að ofan, hér að framman. **-en** upp, að neðan, neðan frá. **-a** efri. **-o** efsti hluti, tindur, toppur. **-ajo** yfirborð. **-aja** yfirborðs-, yfirborðslegur, grunnfær. **-aje** á yfirborðinu, yfirborðslega. **-igi** koma upp að yfirborðinu. **ĉi-e** að ofan. **ĝis-e** til efsta stigs. **mal-e** niðri. **mal-e de** fyrir neðan. **mal-en** niður. **mal-a** neðri. **plej-a** hæstur, efstur, æðstur. *Ath.* nota má **-en** og **mal-en** sem forskeyti, t.d. **-engrimpi** áhl klifra upp. **-eniri** áhl fara upp, ganga upp. **-enĵeti** áhr henda upp (í loftið). **-enrigardi** áhl hotfa upp. **-ensalti** áhl hoppa upp, stökkva upp. **mal-engrimpi** áhl klifra niður. **mal-eniri** áhl fara niður. **mal-enflugi** áhl fljúga niður. **mal-enpendi** áhl hanga niður.

suprem/o *stæ* efra mark.

sur mfr 1 á. 2 (um stað, með nefnifalli) (uppi) á. 3 (um stað með þolfalli) (upp) á. 4 við. 5 yfir. *meti atenton - ion:* gefa gaum að e-u. **-iri monton** fara á fjall. **-meti veston** fara í fót. **-vango** kinnhestur.

sur/o lfa kálfi.

sura/o trú súra, kaffi (í Kóran).

surd/a 1 læk heyrnarlaus. 2 skeytingarlaus. 3 daufur. **-eco** 1 heyrnarleysi, heyrnardeyfð. 2 deyfð. **-igi** 1 gera heyrnarlausan. 2 deyfa. **-igi** verða heyrnarlaus. **-ulo** daufur maður, heyrnleysingi.

surf/o brim. **-otablo** *ípr* brimfjöl.
surfaco/o *rúm* yfirborð; flatarmál. **-a** yfirborðs-, yfirborðslegur. **-a tensio** yfirborðsspenna. **-aĵo** yfirborð. **-amplekso** flötur. **hejt-o** hitaflötur. **rul-o** slitlag (á hjólbarða).
Surinam/o *ldf* Súrínám. **-a** súrínamskur. **-ano** Súrínami.
surmulet/o *dýr* sæskeggur (*Mullus surmuletus*).
surogato/o líki (t.d. smjörlíki), gervivara.
surplis/o *kri* rykkilín.
surprizi/i *áhr* 1 koma (e-m) á óvart. 2 gera hissa. **-o** 1 undrun. 2 eitthvað óvænt. **-a** óvæntur, sem kemur á óvart; furðulegur. **-e** furðulega; á óvart. **-iĝi** undrast, verða hissa.
surtuto/o yfirhöfn. **nokto-o** morgunsloppur (karlmanns).
Susan/o *per* Súsanna.
suscepto/o **-iva** næmur sjúkdómum.
susceptanco/o *eðl* launleiðni, þverleiðni.
susceptibla *eðl* seglanlegur, segulmagnanlegur.
suspekti/i *áhr* gruna (e-n), tortryggja. **-o** grunur, grunsemd, tortryggni. **-a** tortryggilegur, grunsamlegur. **-ema** tortrygginn. **-emeco** tortryggni. **-igi** leggja undir grun, leiða grun að. **-inda** vafasamur. **ne-ebla** hafinn yfir grun. **sen-e** grunlaust.
suspendi/i *áhr* lög stöðva; fresta, fella úr gildi um sinn. **-o** stöðvun, frestur.
suspensio/o *kvi* spenna.
suspensio/o 1 *vél* fjöðrun. 2 *efn* kvoða, dreifing. **-aĵo** *vél efn* svifefni; fljótandi efni.
suspensorio/o = **suspensorio**.
suspensorio/o *læk* lyftiband, dragreim, helda, lyftir (einkum punghelda, pungband). **-a** heldu-, lyfti-.
suspiri/i *áhl* andvarpa. **-o** andvarp.
susur/i *áhl* suða, niða, skrjáfa. **-ado** skrjáf, suða, suð, niður.
suŝi/o *mat* sushi.
sutan/o *inn* hempa.

sutr/o *trú* 1 (í fornritum brahmatrúarmanna) heilræði, heilræðasafn. 2 (í fornritum búddatrúarmanna) trúarrít í bundnu máli.
suturo/o 1 *læk* saumur; sárasaumur. 2 *lfæ* samkeyting (beina). **-i** *áhr* sauma saman (skurð). **-ero** saumþráður (á sári).
suveren/o 1 konungur; einvaldur. 2 (enskt) gullpund. **-a** lög fullvalda, óháður, sjálfstæður. **-eco** lög fullveldi.
Suz/o *sag* Súsa (forn borg í Elam). **-io** Súsahér-að.
suzeren/o *inn* yfirlénsherra.
svaga/a *ská* ógreinilegur, óljós.
svahilo/o *inn* svahílí.
Svalbard/o *ldf* Svalbarði.
svarmi/i *áhl* 1 úa og grúa. 2 þyrpast. **-o** 1 grúi, sægur, sveimur. 2 býflugnasveimur. **-ado** það að úa og grúa. **ek-i** *áhl* mora (**per** = af). **-amaso da abeloj** býflugnasveimur (Dan. 14:8).
svastiko/o *trú* hakakross.
svati/i *áhr* biðja (stúlku). **-ado** hjúskaparmiðlun. **-anto** sá sem alltaf er að reyna að gifta fólk. **-iĝi pri** biðla, biðja um hönd (e-rar). **-isto** hjúskaparmiðlari. **-agentejo** hjúskaparmiðlun.
Svaziland/o *ldf* Svasíland (konungsríki í sunnanverðri Afríku).
sved/o *per* Svíi. **-a** sænskur. **S-io, S-ujo, S-lando** *ldf* Svíþjóð, Svíaríki.
svelt/a *nýy* grannur, spengilegur.
sveni/i *áhl* 1 falla í yfirlíð, líða í ómegin. 2 hverfa. **-o** 1 óvit, yfirlíð, ómegin. 2 það að hverfa. **-e** í ómegin; óljóst. **-igi** láta falla í yfirlíð.
sveter/o *klæ* ullarpeysa.
svingi/i *áhr* sveifla, veifa, dingla. **-o** *tón* 1 sveifla. 2 sving. 3 sláttur. **-ado** sveiflun. **-iĝi** dingla, rugga, velta. **-iĝo** rugg. **-ilo** 1 kólfur (í klukku). 2 dingull. 3 dælubulla, dælukólfur. 4 róla. **-boato** rólubátur, hringekjubátur. **ek-i** *áhr* fara að sveifla. **el-i** *áhr* snúa úr.
svis/o *per* Svisslendur. **-a** svissneskur. **S-io, S-ujo, S-lando** *ldf* Sviss.

Ŝ, **ŝ** *mfr* 23. bókstafur esperanto-stafrófsins.
ŝ/o *mfr* ess með hatti (heiti bókstafsins ŝ).
ŝablon/o 1 snið, form, fyrirmynd. 2 stensill. 3 útjaskað orð. 4 steypuprent. **-a** 1 steypuprentaður. 2 fastur, óbreyttur. **-e** að fastri venju.
ŝaduf/o *inn* vökvunarfata.
ŝaf/o *dýr* kind, sauðkind. **-a** 1 sauðarlegur, kindarlegur, fjár-. 2 vandræðalegur. **-e** eins og kind. **-aĵo** *mat* kindakjöt, sauðakjöt. **-aro** 1 hjörð, flokkur. 2 kirkjusöfnuður. **-ejo** kvíar. **-ido** lamb. *Ŝafido de Dio* Guðs lamb. **-ino** ær, rolla. **-isto** fjárhirðir, sauðamaður. **-femuraĵo**, **-klabo** sauðarlæri. **-ripaĵo** sauðarhryggur. **-rostaĵo** kindasteik. **vir-o** hrútur.
Ŝaf/o *stj* Hrótturinn (stjörnumerki).
ŝaft/o *vél* ás, öxull (í vél). **-ingo** hjólnöf. **kam-o** kambás. **kranko-o** sveifarás.
ŝagrin/o valskinn. **-i** *áhr* súta eins og valskinn. **-isto** valskinnssútari.
ŝah/o Íranskeisari.
ŝajn/i *áhl* líta út, sýnast, virðast vera. **-o** svipur, útlit. **-a** sem sýnist vera, sýnilegur. **-e** 1 að því er virðist, 2 líklega. **-igi** þykjast, látast, gera sér (e-ð) upp. **-igo**, **-igado** viðbára, látalæti, fyrirláttur. **-iga** uppgerðar-. **ver-a** líklegur, sennilegur. **ver-e** líklega, sennilega.
ŝak/o skák. **-oj** skáktafla. **-a** tafl-, skák-. **-i** *áhl* standa í skák. **-igi** skáka. **-ludo** skákleikur. **-peco** taflmaður. **-tabulo** taflborð, skákborð.
ŝakal/o *dýr* sjakali (*Canis aureus*). **-e** eins og sjakali.
Ŝakjamuni/o *inn* Sjakjamuni (annað nafn Gotamo).
ŝakr/i *áhr* okra, manga. **-isto** okrari, mangari.
ŝakt/o *byg* 1 námubrunnur, (lóðrétt) námugöng. 2 stokkur. **aer-o** loftstokkur. **rub-o** sorprenna.
ŝakti/o *trú* kvenkyns hindúaguðir.
ŝal/o *sjal*, herðadúkur. **-eto** hálsklútur (kvenna).
ŝalm/o 1 smalapípa, hjarðpípa. **pajno-o** panflauta, hjarðflauta. **sak-o** sekkjapípa. 2 drykkjarrör. **suĉ-o** drykkjarrör. 3 *tæk* lóðlampi. 4 *gra* = kulmo.
ŝalot/o *gra* = askalono.
ŝalt/i *áhr* *rtæ* kveikja, kveikja á. **-o** kveiking. **-ejo** kveikingarstofa. **-ilo** rofi, kveikjari, straumskiptir. **-otabulo**, **-opanelo** mælaborð. **el-i** *áhr*, **mal-i** *áhr* slökkva. **mem-ilo** sjálfvirkur rofi.
ŝalup/o *sig* slúpur, slúffa.
ŝam/o 1 gemsuleður. 2 þvottaleður, vaskaskinn. **-igi** gera að þvottaleðri.
ŝaman/o *trú* særingamaður. **-ismo** særingamennska, særingatrú.
ŝampinjon/o = ĉampinjon.

ŝampu/o hárbvottalögur, sjampó. **-i** *áhr* þvo hárið á, þvo um hárið.

ŝanc/o tækifæri, möguleiki, líkindi. **-a** sem gerist af tilviljun. **bon-o** heppni, lán. **dube-a** tvísýnn, vafasamur.

ŝancel/i *áhr* 1 hrista, hreyfa til. 2 grafa undan e-u, draga mátt úr e-u. **-o** hristing. **-igi** 1 riða, skjögra. 2 velta. 3 vera á báðum áttum. **-igo** 1 riða, titringur, skjálfti. 2 velta. 3 úrræðaleyssi. **-igema** óráðinn, hikandi, á báðum áttum. **ne-ebla** einbeittur, óhikandi.

ŝanel/o *sjó* áll (í á eða sundi).

ŝanĝ/i *áhr* *tæk* 1 skipta um. 2 breyta, skipta. **-o** 1 skipting, breyting. 2 vöruskipti. **-a** breytilegur. **-ado** skipti, umskipti. **-ebla** breytanlegur. **-igi** breytast. **-igo** breyting. **-igema** hverflyndur, óstöðugur, hvikull. **-igemeco** hverflyndi, óstöðugleiki. **-ilo** *tæk* 1 straumbreytir. 2 sporskriptir. **-inda** skiptilegur. **-isto** víxlari. **inter-i** *áhr* skiptast á. **inter-o** skipti. **inter-a** skipta-. **inter-ebla** skiptanlegur, sem skipta má á. **sen-a** óbreyttur. **ne-ebla** óbreytanlegur. **deĵor-o** *her* skipti. **har-o** hárskipti. **haŭt-o** hamskipti. **plum-o** fjaðraskipti. **lun-o** tunglskipti. **mon-o** gjaldeyrisviðskipti.

Ŝanhaj/o *ldf* Sjanghæ (hafnarborg í Kína).

ŝankr/o *læk* sár, særi. **mola** **-o** linsæri. **duriginta -o** harðsæri.

ŝarad/o samstöfugáta (e.k. orðagáta).

Ŝarazad/o *bók* Sjarasad.

ŝarg/i *áhr* hlaða (byssu, myndavél), hlaða upp (rafgeymi). **-o** hleðsla. **-ado** hleðsla, það að hlaða. **-anco** *eðl* hleðsla, hleðslumagn. **-igi** hlaðast, verða hlaðinn. **-ilo** 1 skothylkjaband. 2 snældi, kasetta. **-ujo** skothólf (í byssu). **-ostango** krassi, þjappi. **mal-i** *áhr* 1 skjóta, hleypa af. 2 afhlaða (rafgeymi). **mal-o** niðurfall, frárennsli. **mal-igi** afhlaðast. **mal-ilo** *eðl* afhlaðari, afhleðslutæki. **mal-otubo** *eðl* afhleðslupípa. **re-i** *áhr* hlaða (upp) aftur. **sen-igi** afhlaða (byssu). **sen-a** óhlaðinn. **ses-a** sex skota.

ŝargĝ/i *áhr* 1 hlaða (skip o.s.frv.). 2 leggja byrði á. 3 íþyngja, vera einhverjum til byrði. **-o** 1 byrði. 2 hleðsla, hláss, farmur, fylli. 3 álag. **-a** örðugur, þungbær. **-aĵo** hláss, farmur, fylli, hleðsla. **-isto** burðarmaður, flutningsaðili, farmflytjandi. **-atoro** grafa. **-okapablo** burðarþol, burðargeta, lestatal. **-linio** *sig* hleðslumark (á skipi). **el-i** *áhr* afhlaða (vörur). **mal-i** *áhr* afferma, losa. **sen-igi** leysa undan. **super-i** *áhr* leggja of mikið á, ofhlaða. **super-o** yfirvigt. **trans-i** *áhr* umskipa, flytja af einu farartæki á annað. **tro-i** *áhr* ofhlaða.

Ŝari/o *ldf* Chari-fljót (í Miðbaugs-Afríku).

ŝarif/o 1 (arabískur) höfðingi. 2 aðalsmaður í

Mekka.

ŝark/o *dýr hákarl (Carcharias). glaŭka -o* mannætuhákarl, mannæta (*Carcharias glaucus*).

Ŝaron/o *ldf* Saronvellir (frjósöm slétta í Ísrael).

ŝat/i *áhr* meta mikils, þykja gott, falla vel, hafa í hávegum. **-o** mat, virðing. **-ateco** vinsæld. **-inda** ágætur, dásamlegur. **mal-i** *áhr* fyrirliða, meta að engu, forsmá, lítilsvirða. **mal-o** fyrirliðning. **mal-a** lítilsvirðandi, niðrandi. **mal-inda** þýðingarliðill, fyrirliðlegur. **mem-ema** sjálfbyrginn. **mis-i, sub-i** *áhr* lítilsmeta.

ŝaŭm/o froða, löður. **-a** froðu-, froðugur. **-i** *áhl* 1 freyða. 2 froðufella. **-ado** vella, ólga, suða. **-igi** láta freyða, láta gjósa. **dis-igi** verða að engu. **sen-igi** fleyta, veiða froðu ofan af. **mar-o** merskúm, sæfrouð.

Ŝeba/o *inn* Saba. **-ismo** Sabamannatrú, sabismi.

ŝed/o *hús* skýli, kofi. **apog-o, duon-o** skúr, skýli (á vegg hússins).

Ŝehem/o *inn* Síkem (að fornu borg í Ísrael, nú Nablus í Palestínu).

ŝejk/o arabahöfðingi, sjeik.

ŝekl/o *tæk* krókur, hlekkur.

Ŝekspir/o *per* Shakespeare. **-a** Shakespeare-, Shakespeares.

ŝel/o 1 *gra* börkur. 2 *gra* skurn, hýði. 3 *dýr* skel. 4 *belgur*. 5 *sig flu* (skips)skrokkur. **-a** barkar-, skurn-, hýðis-, skeljar-. **-aĵo** ytra lag, hylki. **-eto** hamur, hýði, skán. **-besto** skeldýr. **el-igi** 1 afhýða. 2 flysja skurn. 3 taka úr skeljum. 4 afhjúpa. **el-igi** klekjast út. **en-e** í skurninni. **sen-igi** 1 afhýða, birkja, taka börk af, skræla. 2 = **elŝeligi**. **sen-igi** verða birtur. **sem-o** *gra* fræbelgur.

ŝelak/o gljálakk, skellakk.

ŝelk/o 1 axlabönd. 2 hlýri. **sen-a** hlýralaus, án hlýra. **-ego** ól.

Ŝem/o *bib* Sem.

ŝenopraz/o *gra* graslaukur (*Allium schænoprasum*).

Ŝeol/o *trú* helja.

ŝer/o *inn* sker.

ŝerc/i *áhl* gera að gamni sínu, spauga. **-i pri** spauga um. **-o** gaman, fyndni, spaug. **-a** spaug-. **-ema** gamansamur, fyndinn. **sen-e** í fullri alvöru.

ŝere/o *inn* sérrí, sherry.

ŝerif/o 1 (í Englandi) sýslumaður, fógæti. 2 (í Bandaríkjunum) lögreglustjóri.

ŝerp/o *per* sherpi.

Ŝetland/oj *ldf* Hjaltland, Hjaltlandseyjar. **-a** hjaltlenskur.

ŝeviot/o *klæ* sevjot.

ŝi *mfr* hún. **-a** hennar.

Ŝibolet/o *bib* 1 sjibbólet. 2 próforð.

Ŝijajsm/o *trú* sjátatrú.

Ŝijaist/o *trú* Sjítí.

Ŝik/a snotur, háttprúður.

Ŝil/o *inn* Síló.

Ŝild/o 1 skjöldur. 2 skilti. 3 hlíf, hlífiskjöldur. **-isto** skjaldsveinn. **-ofako** skjaldarhölf. **-oforma** skjaldarlaga. **blazon-o** skjaldarmerkis skjöldur. **brust-o** brjósthlíf.

Ŝiling/o skildingur, shilling.

Ŝiller/o *per* Schiller (þýskt skáld).

Ŝiloah *bib* Sílóa.

Ŝim/i *áhl* 1 mygla. 2 hjara, lifa aðgerðarlaus. **-o** *gra* mygla. **griza -o** grámygla. **-a** myglaður. **-aĵo** mygla, myglulag. **-igi** gera myglaðan. **-igi** mygla, verða myglaður. **kontraŭ-aĵo** myglulyf, fúkkalyf, fúkalyf. **foli-o** mjölsveppur.

Ŝimŝon/o *bib* Samson.

Ŝind/o þakspónn.

Ŝink/o svínslæri. **-eto** svínsfótur. **-opano** svínslærisamlokur.

Ŝinto/o sjintó, sjintótrú. **-isto** sjintótrúarmaður.

Ŝip/o 1 skip. 2 geimfar. **-a** skips-. **-e** með skipi. **-i** *áhl* 1 fara með skipi. 2 *áhr* senda með skipi, flytja með skipi. **-ano** sjómaður, háseti. **-anaro** áhöfn, skipshöfn. **-aro** floti. **-estro** skipstjóri. **-eto** bátur. **-isto** farmaður, stýrimaður. **-beko** skipstrjóna. **-ekipisto** fargagnakaupmaður, skips-handlari. **-farejo** skipasmíðastöð. **-irado** sjóferð. **-irebla** skipgengur. **-riparejo** slippur. **-rompi** *áhl* verða skipreika. **-rompaĵo** skipsflak, skipreki. **-rompiĝo** skipbrot. **-servi** *áhl* þjóna á skipi. **-servisto** skipsþjónn. **el-ejo** landgöngubryggja. **el-igi** fara í land. **en-igi** fara um borð. **per-i** *áhr* flytja með skipi. **sur-e** um borð. **trans-igi** fara yfir með skipi. **aer-o** loftskip, loftfar. **aviadil-o** flugvélamóðurskip, flugstöðvarskip. **balen-o** hvalveiðiskip. **batal-o** orustuskip. **bord-o** strandferðaskip. **cistern-o** tankskip, olíuflutningaskip. **drag-o** dýpkunarskip. **fantom-o** draugaskip. **flag-o** flaggskip. **hospital-o** spítalaskip. **karg-o** flutningaskip. **komerc-o** kaupskip. **krozo-o** beitiskip. **lum-o** vita-skip. **plezur-o** skemmtiferðaskip, skemmtiskip. **poŝt-o** póstskaip. **pram-o** ferja. **pun-o** fangaskip. **rad-o** hjólaskip. **rem-o** galeiða, stór róðrabátur. **sklav-o** þrælaskip. **spac-o** geimfar, geimskip. **submar-o** kaubátur. **trajn-o** lestarferja. **transport-o** herflutningaskip. **trejn-o** æfingaskip, skóla-skip, kennsluskip. **tren-o** dráttarskip, dráttarbátur. **vapor-o** gufuskip. **vel-o** seglskip.

Ŝir/i *áhr* 1 rífa, slíta. 2 tína (blóm). **-o, ado** rif, rífa. **-o, -aĵo** rífa, sprunga. **-eto** smá rífa. **-igi** rífna,

slitna. **-peco** tuska, drusla, dula. **de-i** áhr 1 rífa af, slíta af. 2 rífa burt, slíta upp. 3 tína. **dis-i** áhr rífa í sundur, tæta í sundur. **dis-iĝi** slitna í sundur, rífa í sundur. **el-i** áhr 1 draga út. 2 rífa úr. **el-iĝi** rífast upp. **for-i** áhr rífa frá. **kor-a(anta)** sárbitur, nístandi, hjartsár. **rad-i** áhr stegla.

ŝirm/i áhr eðl hlífa, skýla. **-o** 1 skjól. 2 forsæla, skýli, hæli. **-a** verndar-, varnar-. **-ado** útv vernd, skjól, hlíf, skýli. **-ejo** hæli, fylgsni, hlé, skjól, af-drep. **-ilo** hlíf, skermur. **-ita** verndaður, í hléi. **mal-i** áhr stofna í hættu, afhjúpa. **ne-ita** varnarlaus, óvar-inn, hlífðarlaus, skjóllaus. **sen-a** hlífðarlaus, skjól-laus. **cindro-ilo** hlífðargrind. **ĉen-ilo** keðjukassi. **fajro-ilo** aringrind. **fal-ilo** fallhlíf. **gut-ilo** hjólhlíf. **jup-ilo** pilshlíf. **kandel-ilo** kertisskermur. **kol-ilo** hálslín, spaðar. **kot-ilo** hjólhlíf, aurlíf. **krur-ilo** legghlíf. **lamp-ilo** lampaskermur. **lum-ilo** ljóshlíf. **man-ilo** handhlíf (á skyldingasverði). **manik-ilo** ermálín. **okul-ilo** augnhlíf. **polv-ilo** hjólhlíf, skít-bretti. **son-ilo** útv fja hljóðhlíf. **sun-ilo** sóltjald. **vent-ilo** bif 1 vindskjól, vindhlíf. 2 framrúða (á farartæki). **vent-ilo** bif vindhlíf.

Ŝiv/o trú Sjíva (eyðandinn í guðabrenningu hindúasiðar). **-ismo** sjívaðýrkun. (Sjá einnig **Brahmao, Viŝnuo**).

Ŝiva/o = **Ŝiv/o**.

ŝkop/o sig ausa. **-i** áhr 1 ausa. 2 raka saman (peningum).

ŝkot/o sig skaut, kló.

ŝlem/o slemm. **granda -o** alslemm. **malgranda -o** hálfslimm.

Ŝlesvig/o ldf Slésvík (hafnarborg í Norður-Þýskalandi). - **-Holstinio** Slésvík-Holtsetaland, Schleswig-Holstein.

ŝlif/i áhr skafa af, núa, slípa, brýna.

ŝlim/o leðja, eðja, for. **-a** forugur. **-i** áhl leggja niður leðju. **-ejo** mýri, fen. **en-iĝi** festast í mýri. **sen-iĝi** hreinsa með botnsköfu.

ŝlos/i áhr 1 læsa. 2 loka inni. **-o, -ado** læsing, lokun. **-ilo** hús kaþ her tæk 1 lykill. 2 lokasteinn. **-ila** lykil-. **-ilaro** lyklakippa. **-ilujo** lyklaveski. **ĉef-ilo** aðallykill. **en-i** áhr loka inni, læsa inni. **mal-i** áhr 1 ljúka upp, opna. 2 veita (e-um) frelsi, frelsa. **mal-o, mal-ado** lausn. **ĉefeĉ-ilo** esperanto-lykill. **ŝraŭb-ilo** tæk skruflykill.

ŝmac/i áhl smjatta, kjamsa, kyssa með smelli. **-o** rembingsskoss. **-ado** smellur.

ŝmink/o andlitslitur, farði. **-i** áhr farða, mála. **-ado** förðun.

ŝmir/i áhr smyrja, bera á. **-a** 1 fitugur. 2 mærd-arfullur. **-o, -ado** kri smurning. **la lasta -o** kri síð-asta smurning. **-aĵo** smurfeiti, smur(nings)olía,

smyrsl. **-ilo** smurkanna, áburðarbjörg. **-isto** 1 smyrjari. 2 klessumálari. **bel-aĵo** fegrunarlyf.

ŝnur/o lfa 1 reipi, snúra, strengur. 2 = kordo. **-i** áhr reima, binda. **-ado** binding. **-aro** kaðlar, kaðal-reiði. **-ego** kaðall. **-egaro** reiði. **-ero** þáttur (í snúru, kaðli o.s.frv.). **-eto** garn, snæri. **-isto** kaðlari. **-umi** áhr rtae fja tvinna, snúa saman. **-umo** tvinning. **kun-i** áhr íþr binda saman með reipi. **sen-iĝi** leysa. **brul-o** tundurpípa. **bu-o** kló. **ĵet-o** kastlína. **kapto-o** kastsnara. **lig-o** sig stafnfesti, skipsfesti. **pak-o** seglgarn. **pied-o** fótstrengur. **plumb-o** sig lóðlína. **rekto-o** mælismúra, mælivaður. **salto-o** sippuband. **sav-o** líflína. **sekig-o** þvottasmúra, fatasmúra. **stir-oj** stýristaumur. **tir-o, tren-o** dráttarkaðall. **umbelika -o** naflastrengur.

ŝofor/o bílstjóri.

ŝoht/i áhr inn slátra (eftir reglum gyðinga). **-isto** slátrari (sem er gyðingur).

ŝok/i áhr læk 1 vekja viðbjóð (e-s), hneyksla, ganga fram af (e-m). 2 valda taugaáfalli. **-o** læk 1 hneykslun. 2 taugaáfall, lost. **-a** hneykslandi. **elektro-o** læk raflost.

Ŝopen/o per Chopin.

ŝorbet/o mat svaladrykkur (í austurlöndum).

ŝort/o klæ stuttbuxur.

ŝos/o gra teinungur, angi, vísir. **-i** áhl spíra, láta vaxa spíru.

ŝose/o þjóðvegur, akvegur. **aŭto-o** hraðbraut. **-a** þjóðvegur-, akvegur-.

ŝot/o íþr ldf skot. **-i** áhl skjóta (í knattspyrnu).

ŝov/i áhr ýta, hrinda, stinga. **-o** ýting, hrinding.

-ebla færanlegur, hreyfanlegur, breytanlegur. **-iĝi** renna, líða, skriða. **-iĝo, -iĝado** skrið. **al-i** áhr færa. **de-i** áhr vísa (e-m) frá, senda burt, vísa frá sér. **dis-i** áhr breiða út, greina í sundur. **el-i** áhr 1 reka út (úr sér). 2 leiða í ljós. **sin el-i** koma í ljós. **en-i** áhr færa inn, setja inn, stinga inn. **en-iĝi** áhr ryðja sér inn. **for-i** áhr flytja burt, flytja í annan stað. **kun-i** áhr 1 draga fyrir (tjald). 2 hnykla (brýrnar), hleypa (brúnum). **preter-iĝi** líða frá. **sub-i** áhr gabba, svíkja. **sur-i** áhr smeygja sér í. **tra-i** áhr færa í gegnum. **sin tra-i, tra-iĝi** færast í gegnum. **trans-i** áhr fél sál 1 flytja aftur til ættlandsins. 2 gera gagnúð. **trans-o** sál gagnúð, yfirfærsla. **trans-ado** það að flytja aftur til ættlandsins.

ŝovel/i áhr sig 1 moka. 2 ausa. **-ado** 1 mokstur. 2 austur. **-ilo** skófla, reka. **-maŝino** grafa. **for-i** áhr moka ofan af.

ŝovinism/o þjóðremba, þjóðrembingur, þjóðskrum.

ŝovinst/o maður fullur af þjóðrembingi, þjóðskrumari.

ŝpal/o *byg jar* þvertré (einkum undir jámbraut-arteinum).

ŝpar/i *áhr* spara. **-a** spar-. **-o**, **-ado** sparnaður. **-aĵo** sparifé. **-ema** sparsamur. **-igi** spara. **mal-i** *áhr* eyða, sóa. **mal-ado** eyðsla, sóun. **mal-ema** eyðslusamur. **mal-ulo** eyðslubelgur, eyðsluseggur. **tro-ema** nískur.

ŝpat/o *bún her sig* **1** reka, skófla, spaði. **2** akkerisfleinn, akkerisflaug. **-i** *áhr* grafa með reku, grafa með spaða.

ŝpic/o snjaldurhundur (= **Pomerhundo**).

ŝpin/i *áhr dýr* **1** spinna. **2** mala (um kött) (= **ronroni**). **3** segja (sögu). **-ado** spuni. **-aĵo** **1** spuni, spunninn þráður. **2** vefur. **2** = **ŝpinfasko**. **-ejo** spunaverksmiðja. **-iĝi** spinnast. **-ilo** **1** (hand)snældi. **2** = **spindelo**. **-ileto** spunavarta. **-ilforma** snældulaga. **-itaĵo** garn. **-bastono** hörbrúða (= **konuklo**). **-fasko** snúrur, strengir. **-mastro** eigandi spunaverksmiðju. **-maŝino** spuna vél. **-rado** spunarokkur.

ŝpros/o *byg* þvertré (í glugga), gluggastafur.

ŝpruci/i *áhl* **1** spýttast, gjósa, gusast. **2** verða til, koma upp, spretta upp. **-a** gjósandi. **-o**, **-ado** gos, það að gjósa. **-aĵo** **1** buna, gusa, strókur. **2** uppkoma. **-igi** sletta, skvetta, láta buna, sprauta. **-igilo** úðari, úðabyssa, úðasprauta, sprauta. **dis-i** *áhl* slettast á, skvettast á. **el-i** *áhl* gjósa. **en-igi** *tæk læk* **1** hleypra inn í, dæla inn í. **2** skola, vökva. **en-igo** vökvun, skolun, innhelling. **en-ilo** skolkanna, dælukanna. **for-igi** hreinsa (með vökva). **for-igilo** skolunartæki. **re-i** *áhl* gjósa aftur á bak. **sur-igi** sletta á, stökkva (vatni) á, vökva, úða.

ŝpur/o **1** *jar* sporvídd (= **traklarĝo**). **2** *bif* hjólasvídd.

ŝrank/o skápur. **sankta -o** *kaĥ* = **tabernaklo** **2**. **fum-o** *efn* loftræstiskápur. **konekto-o** *ffa* skiptiborð. **libro-o** bókaskápur. **lit-o** lokrekkja. **manĝo-o** matarskápur. **medicin-o** lyfjaskápur, meðalaskápur, sjúkrakassi. **mon-o** peningaskápur. **sekig-o** *efn* þurrkskápur. **spegul-o**, **tol-o**, **vest-o** fataskápur.

ŝrapnel/o sprengikúla, tundurkúla, loftsprengja.

ŝraüb/o skrúfa. **arkimeda -o** skrufudæla. **blokanta -o** lokaskrúfa. **ĝustiga -o** stilliskrúfa. **senfina -o** snigill, snekkja. **-a** **1** skruf(u)-. **2** skrufulaga. **-i** *áhr* skrúfa. **-ado** það að skrúfa, skrufun. **-igi** snitta, setja skrufugang á. **-igilo** snitti. **-(turn)ilo** skrufjárn. **-ino** ró (í málmplötu). **-ingo** ró. **al-i** *áhr* skrúfa í. **alet-ingo** vængjaró. **kontraü-ingo** lásró. **mal-i** *áhr* skrúfa sundur. **streĉo-o** þensluskrúfa.

ŝrik/i *áhl ská* skrækja, æpa, hvína.

ŝrot/o **1** = **grio**. **2** = **grajnaĵo**.

ŝrump/i *áhl* herpast (saman), (um klæði) hlaupa. **-ado** **1** herpingur, hlaup (við þvott). **2** rýrnun. **-igi** minnka, láta hlaupa.

ŝŝ! *mfr* þei, þei þei.

ŝtal/o stál. **-a** **1** úr stáli, stál-. **2** stálkenndur. **3** stálharður. **4** stálblár, stálgrár. **-ejo** stálverksmiðja. **-igi** framleiða stál úr e-u. **-izi** **1** stálhúða. **2** stálherða. **-varoj** stálvörur. **elektro-o** ryðfrítt stál.

ŝtat/o *efn* ríki. **-a** ríkis-. **-ano** ríkisborgari. **-aneco** ríkisborgararéttur, ríkisborgararéttindi. **-estro** **1** þjóðhöfðingi, landshöfðingi. **2** (í Bandaríkjunum) ríkisstjóri. **-igi** þjóðnýta. **-ismo** stjórnvíska. **-isto** stjórnvitringur. **-istiko** stjórn málafræði. **de-igi** *áhr* **1** taka úr þjóðareign. **de-igi** **eklezion**. skilja að ríki og kirkju. **sen-ulo** ríkisfangslaus maður. **bufro-o** smáriki milli tveggja deiluaðila.

ŝtel/i *áhr* stela. **-o** stuldur, þjófnaður. **-e** **1** með þjófnaði. **2** leynilega. **-ado** þjófnaður. **-aĵo** stuldur, þýfi. **-aĵokaŝisto** þjófsmatur, hylmari. **-eti** *áhr* hnupla. **-ece** leynilega. **-ema** rángjarn, þjófgefinn, stelvís. **-isto** þjófur. **al-iĝi** læðast að. **el-iĝi** læðast út. **en-iĝi** læðast inn. **for-iĝi** hlaupast á brott, strjúka. **pri-i** *áhr* ræna, stela frá e-m. **infan-i** *áhl* ræna barni. **infan-o** barnsrán. **poŝo-isto** vasaþjófur. **ŝtel-** leynilega, lágt (t.d. **ŝtelsakri** *áhl* bölvá í hljóði, bölvá lágt).

ŝtern/o *dýr* kría (*Sterna*). **hirunda -o** sílaþerna (*Sterna hirundo*).

ŝtip/o **1** drumbur, trjábútur. **2** auli, asni. **-aro** **1** líkbál. **2** bál, píslarstaur. **-arumi** *áhr* láta brenna á báli. **-ejo** eldiviðarskúr. **-eto** eldiviðarstykki. **ekzekuta -o** höggstokkur. **kristnaska -o** jóladrumbur. **brul-o** brandur. **pun-o** höggstokkur. **hak-o** skurðbretti.

ŝtof/o **1** voð, vefnaður, dúkur. **2** (fornl.) vefur. **3** (fornl.) efni. **sub-o** fóður. **sub-i** *áhr* fóðra.

ŝtok/o *sig* akkerisstokkur.

ŝton/o *tæk lyf* steinn, grjót. **-a** **1** stein-, úr steini, úr steinum. **2** grjótharður. **dormi -an dormon** steinsofa. **-aĵo** **1** molaberg. **2** málmsteinn. **-ego** bjarg, klettur. **-eto** smásteinn. **-igi** *áhr* **goð** **1** gera að steini. **2** gera agndofa. **-iĝi** **1** verða að steini. **2** verða steinhissa. **-umi** *áhr* grýta. **-elfosejo**, **-mino** grjót-náma, grjótnemi. **-hakisto** steinbrotsmaður. **-hava** grýttur. **-mortigi** grýta. **-plena** grýttur. **-ĵetilo** slöngva. **-rompilo** grjótmulningsvél. **-tajlisto** **1** steinsmiður, steinhöggvari. **2** gimsteinaslípari. **sen-igi** tína grjót(ið) úr (e-u). **sur-a** (gerður) á steini. **unu-a** úr einum steini, einsteinungs-. **aer-o** loftsteinn. **angul-o**, **bazangula -o** *hús* hyrningarsteinn. **beton-o** steinsteypustykki. **fajro-o** tinnusteinn. **gal-o** gallsteinn. **konstru-o** hleðslusteinn. **lim-o**

markasteinn. **mark-o** merkjasteinn. **mejlo-o** mílu-stein. **plat-o** hella. **prov-o** prófsteinn. **puding-o** völuþing. **rand-o** kantsteinn (í götu). **rul-o** ruðningsgrjót. **sablo-o** sandsteinn. **sal-o** saltsteinn. **sap-o** kljágrjót. **tomb-o** legsteinn. **turno-o** vendisteinn, steinn sem merkir staðinn þar sem snúið var á vagni. **tuŝ-o** prófsteinn (á gull eða silfur). **volbo-o** hús bogasteinn.

ŝtop/i *áhr* **1** troða upp í, byrgja. **2** stífla, láta tappa í. **3** stoppa í, staga. **4** þagga. **-ado** **1** byrging. **2** stíflun. **3** stögun. **-aĵo** **1** tappi. **2** stagl. **3** bólstrunarefni. **-iĝi** **1** stíflast. **2** þagna. **-ilo** **1** tappi, negla. **2** raf tengikló, raftengill. **-ilingo** *rtæ* innstunga. **-garnaĵo** fyllir. **mal-i** *áhr* **1** taka tappa úr (e-u). **2** hreinsa til (í e-u). **re-i** *áhr* láta tappa í aftur. **buŝo-ilo** munnkefli. **cerbo-i** *áhl* heilaþvo. **dren-ilo** spon, tappi. **kran-ilo** deviki. **pajlo-i** *áhr* troða út. **plen-i** *áhr* kýla, troða fullan, fylla, offylla. **smirgo-ilo** smergiltappi. **tekso-i** *áhr* setja bót á.

ŝtorm/o *veð* stormur, fárviðri, rok. **-a** **1** storm-. **2** stormasamur, roksamur, veðrasamur. **3** rifrildis-. **-i** *áhl* hamast, æða. **kirlo-o** stormsveipur, hvirfilbylur.

ŝtreb/o = kontraŭapogilo.

ŝtrump/o sokkur. **-eto** hálfsockkur, stuttur sokkur. **-etŝelko** sokkaupphaldari. **-oligilo**, **-rubando** sokkaband. **-oŝelko** sokkabandabelti. **blu-ulino** blásokkur, lærd smámunasöm kona.

ŝtud/o *tæk* möndull.

ŝtup/o *rtæ* þrep, stig. **-a** **1** stalla-, tröppu-. **2** sem verður smám saman, framstigull. **-e** smám saman, smátt og smátt. **-aro** stigi, tröppur. **-are** í stigum. **-areto** innanhúss lausastigi, eldhússtigi. **-arforma** tröppulagaður. **-eto** stigarim. **-etaro** lausastigi (= eskalo). **inter-o** millistig. **paf-o** skotpallur. **ŝnur-etaro** kaðalstigi.

ŝu/o *tæk* **1** skór. **2** klossi. **-o de kablo** = *koŝo*. **-aĉoj** slitnir skór. **-aĵo** fótabúnaður. **-isto** skósmiður. **-dorso** yfirleður. **-fliki** *áhl* gera við (skó o.þ.u.l.). **duon-o** klossi. **sen-a** berfættur. **bal-o** dansskór. **glit-o** skauti. **ligno-o** tréskór, klossi. **neĝo-o** þrúga, snjóskór. **polus-o** *rtæ* pólskór. **rad-bremsuklossi**. **rul-o** hjólaskauti. **ŝirm-o** hlífðar-fótubúnaður. **ŝnur-o** sportskór. **tol-** leikfimiskór. **venus-o** *gra* gýðjuskór.

ŝuld/i *áhr* **lög** **1** skulda. **2** eiga að þakka (e-m e-ð). **-o** **1** skuld. **2** skylda, lotning. **-a** skuldbundinn. **-anto** skuldunautur, lánþegi. **-ateco** skuld, þakkar-skuld. **-igi** skuldbinda, gera e-m að skyldu. **-igo** skuldbinding. **-iĝi** verða skuldbundinn. **-atesto**

skuldarskírteini. **mal-igi**, **sen-igi** gefa (e-m) upp skuld. **ŝtat-o** þjóðarskuldir, ríkisskuldir.

ŝultr/o *lfæ tæk* öxl. **-oj** herðar. **-a** herða-, axlar-, axla-. **al-igi** setja byssu um öxl. **sur-igi** axla, setja á öxl sér. **tra-e** í fatla.

ŝunem/o *bib* (þorp í Galíleu).

ŝunt/o *rtæ* hliðarmótstaða, hliðarviðnám.

ŝuŝ/i *áhl* nýy sussa, blístra. **-o** suss, blístur. **-aj konsonantoj** blásturshljóðin ŝ og ĵ.

ŝuŝan *bib* Súsa (forn borg í Elam) (= Suzo).

ŝut/i *áhr* **1** hella (föstum hlutum), strá, sturta. **2** ausa (e-u) (**al** = á e-n), hlaða (e-u) (**al** = á e-n). **-ado** helling, það að hella, það að strá. **-aĵo** *tæk* affalls-efni. **-iĝi** streyma, dreifast. **-iĝema** steypilegur. **-ilo** skjóla, ausa, austurstrog. **suker-o** sykursáldrari. **-loko** ruslahrúga. **de-ilo** moldvarp (á plógi). **dis-i** *áhr* strá, dreifa. **dis-iĝi** dreifast, flýja. **el-i** *áhr* sturta (e-u) af. **el-iĝi** falla út. **for-i** *áhr* gefa frá sér, losa sig við. **kun-i** *áhr* hrúga saman. **super-i** *áhr* **1** yfirbuga. **2** láta streyma á (e-n). **super-ita de laboro** önnum kafinn. **sur-i** *áhr* breiða á. **motor-ilo** = **baskulkamiono**.

ŝutr/o *byg* gluggahleri. **-lat-o** rimlaskýla.

ŝvab/o Schwabensbúi, Svabi. **-a** frá Schwaben, Svaba-. **ŝ-ujo** *ldf* Schwaben, Svabaland.

ŝvabr/i *áhr* þvo dekk, nugga með gólfþurrku. **-ilo** þvegill, gólfþurrka, dekkþvaga. **-ileto** diskþurrka.

ŝvan/o Schwann (þýskur líffræðingur). **ŝ-a ĉelo** mýlisfruma, slíðurfruma. **ŝ-a ingo** mýlisslíður.

ŝvarcvald/o *ldf* Svartiskógur, Schwartzwald (fjalllendi í Suður-Þýskalandi).

ŝveb/i *áhl* *dýr eðl* **1** svífa, líða. **2** *flu* (um flugvél) hanga. **3** flögra, reika. **-o**, **-ado** **1** svif. **2** hang. **al-i** *áhl* svífa í áttina til (e-s). **ĉirkaŭ-i** *áhr* svífa í kringum. **preter-i** *áhl* líða framhjá. **tra-i** *áhl* líða í gegnum.

ŝvel/i *áhl* **1** þrútna, bólgná. **2** þenjast út. **3** auka. **-a** þrútin, bólginn. **-o**, **-ado** bunga, þrútnun. **-o**, **-aĵo** bólga, kýli, ígerð. **-igi** þenja út, blása upp, þemba. **-iĝi** bólgná. **-forma** víður, fellingaríkur. **mal-i** *áhl* linast. **mal-a** linur, slakur. **frosto-o** *læk* frostbólga.

ŝvit/i *áhl* **1** svitna. **2** þræla. **-o** *lfe* sviti. **-a** **1** svita-. **2** sveittur. **-ado** svitnun. **-egi** *áhl* vera rennsveittur, vera kófsveittur, vera löðursveittur. **-iga** *læk* svita-, sem framkallar svita. **-iga drogo** svitalyf. **-iga laboro** þrældómur. **-igi** svita, sveita. **-iĝi** sveitast. **el-i** *áhl* smita út. **tra-iĝi** síast í gegnum.

T, t *mfr* 24. bókstafur esperanto-stafrófsins.
T 1 T-laga, eins og T í laginu, T-, t.d. **T-anteno**, **T-fero**, **T-ortilo**. **2** (*skammstöfun*) = **taro**.
t (*skammstöfun*) = **tuno**.
t/o *mfr* té (heiti bókstafsins t).
Ta/o trú taó. **-oismo** taóismi. **-oisto** taóisti.
tabak/o 1 tóbaksjurt (= **nikotiano**). **2** tóbak. **-a** tóbak-. **-ejo** tóbaksekra. **-ismo** læk tóbakseitrun. **-isto** tóbakssali. **-ujo** tóbakspungur, tóbaksskjóða. **-fabriko** tóbaksverksmiðja. **flar-o**, **snuf-o** neftóbak. **maĉ-o** munntóbak.
taban/o *dýr* kleggi (*Tabanus*). **-edoj** kleggjaætt (*Tabanidae*).
tabel/o *sag* **1** tafla, spjald. **2** skrá, listi. **3** vaxtafla. **-aro** skrá, töfluskra. **-eto** smátafla. **-eto de multobligado** margföldunartafla. **-igi** setja í töfluform. **sur-igi** rista á töflu(r). **kalkul-o** reikningstafla. **viv-o** tafla um lífslíkur.
tabernakl/o *bib* **1** tjaldbúð. **2** *kap* bakstursskrín (á altari).
tabet/o læk mænuvisnun, mænutæring. **-a** mænutæringar-. **-ulo** mænutæringarsjúklingur.
tabl/o 1 borð, matborð. **2** borðhald. **la -o de la Sinjoro** borðhald drottins. **la sankta T-o** altari(ð). **-a 1** borð- **2** sem gerist við borðið. **-eto** smáborð, kaffiborð. **ĉe-e** við borðið. **sur-e** á borðinu. **sur-igi** leggja á borðið, setja á borðið. **klap-o** stækkanlegt matborð. **kudro-o** saumaborð. **nokto-o** náttborð. **skribo-o** skrifborð. **tualet-o** snyrtiborð.
tablojd/o *lyf* lyfjatafla, tafla.
tabu/o tabú, bannhelgi, banndómur. **-a** bannhelgur, bannheilagur. **-i** áhr banna (með bannhelgi). **-eco** bannhelgidómur. **sen-igi** afnema bannhelgi af (e-u).
tabul/o 1 viðarborð, planki, fjöl. **2** tafla, veggtafla. **3** vaxtafla, spjald. **4** (í daglegu máli) skíði. **5 -oj** leiksvið. **suriri sur la -ojn** verða leikari. **-i** áhr þilja, viðarklæða. **-aĵo** klæðning, plankalagning, gólfefni, gólflagning. **-ego** bjálki. **-eto 1** lítil tafla. **2** stykki (súkkulaðis, sápu *o.p.u.l.*). **afiŝ-o**, **aviz-o** auglýsingatafla. **barel-o** tunnustafur. **cel-o** skotspónn, skotskífa. **desegno-o** teikniborð. **distribu-o** greinispijald. **hak-o** mat skurðarfjöl, saxfjöl. **konekto-o** *rte* mælaborð (rafmagns). **pas-o** gangborð. **pik-o** píluatafla. **plong-o**, **salto-o** dýfingapallur; dýfingabretti. **serv-o** afgangsluborð. **surfo-o** *ípr* brimfjöl. **ŝak-o** taflborð.
taburet/o stólkollur, kollur.
Tacit/o *per* Tacitus (rómverskur sagnfræðingur).
taĉ/o *ípr* (í fótbolta *o.p.u.l.*) hliðarlína (= **tuŝlinio**).

taĉment/o flokkur, (her)sveit. **-i** áhr flokka, mynda flokk. **-estro** herforingi; formaður; flokksforingi.
Tade/o *per* Taddeus.
tadorn/o *dýr* gæsönd (*Tadorna*), brandönd (*Tadorna tadorna*).
taft/o silkiléref, taft.
tag/o *stj* **1** dagur. **2** dægur. **3** sólarhringur. **-a** dag-, dagsins. **-e** á daginn. **-iĝi** elda aftur, daga, birta. **-iĝo** dögun, afturelding, birting. **-daŭra** daglangur. **-deko** tíu daga tímabil. **-mezo** miðdagur; hádegi. **-nokto** sólarhringur. **-noktegalco** jafndægur. **-ordo** dagsskrá. **antaŭ-o** gærdagur; aðfangadagur. **antaŭ-mezo** morgunn, fyrri hluti dags; formiðdagur. **ĉiu-a 1** daglegur. **2** hversdagslegur. **ĉiu-eco** hversdagsleiki. **laŭ-e** að degi til, frá degi til dags. **post-mezo** eftirmiðdagur, síðdegi. **post-meze** eftir hádegi, síðdegis. **super-o** hlaupársdagur. **unu-a** eins dags. **bazar-o** markaðsdagur. **festo-o** hátíð, hátíðisdagur. **labor-o** virkur dagur. **maj-o** fyrsti maí. **naskiĝ-o**, **nasko-o 1** fæðingardagur. **2** afmæli. **plen-o** sólarhringur. **ripoz-o** hvíldardagur.
Tag/o = **Taĥo**.
taget/o *gra* flauelsblóm, flauelsjurt (*Tagetes*).
malgranda -o klæðisblóm (*Tagetes patula*).
tagik/o *per* Tadsjikistanbúi. **T-io**, **T-ujo**, **T-lando**, **T-istano** *ldf* Tadsjikistan.
Taĝ-Mahal/o *inn* Taj Mahal.
Tahiti/o *ldf* Tahití, Tahiti (stærsta eyjan í Frönsku Pólýnesíu). **-ano** Tahitíbúi, Tahitibúi.
Taĥ/o *ldf* Tejo-fljót (fljót á Spáni og í Portúgal).
Tais *per* Taís.
taj/o *per* Tælendingur, Taílendingur. **T-lando** *ldf* Tæland, Taíland. **-landa** *ldf* tælenskur, taílenskur. **-landano** Tælendingur, Taílendingur, íbúi Tælands, íbúi Taílands.
tajd/o (sjávar)fall. **alta -o** flóð, háflóð. **basa -o**, **malalta -o** fjara. **morta -o** smástreymi. **sizigia -o** stórstreymi. **sen-a** straumlaus.
tajfun/o *veð* hvirfilbylur, fellibylur.
tajg/o *ldf* barrskógur í Síberíu.
Tajhang/o *ldf* Taihang (fjall í Kína).
tajl/i áhr **1** höggva út, smíða, tálga. **2** sníða, skera. **-o**, **-ado** skurður, snið. **-isto 1** steinristir. **2** klæðskeri, fatasníðari.
tajlor/o klæðskeri, skraddari. **-a** klæðskera-. **-i 1** áhl stunda klæðskeraíðn. **2** áhr sníða (föt), sauma (föt). **-ino** saumakona, kvenskraddari.
Tajlor/a sistemo *tæk* Taylorkerfi.
tajp/i áhr vélrita. **-ado** vélritun. **-aĵo** vélritað efni. **-ilo** ritvél. **-isto**, **-istino** vélritari. **tele-i** áhr fjarrita. **tele-ilo** fjarritvél.

Tajpe/o *ldf* Taipei (höfuðborg Taívangs).
Tajvan/o *ldf* Taívan.
tak/i *áhr* 1 = **ĝiri**. 2 = **boardi**.
takel/o *tæk* talía, hjólald.
takeometr/o *ldm* landmælir. **-io** landmælingafræði.
taki/ *mfr* hrað-, t.d. **-grafo** *tæk* hraðarit. **-kardio** *tæk* hraðsláttur. **-pneo** *tæk* hraðöndun.
takimetr/o = **rapidometro**.
taks/i *áhr* 1 meta, virða, áætla. 2 *hag* leggja skatt á. **-a** mats-. **-o** 1 mat, fjárhagsáætlun, úttekt. 2 neysluskattur. **-ado** mat, áætlun, virðing. **-aro** 1 verðskrá. 2 skattskrá. **-isto** matsmaður. **mis-i** *áhr* meta skakkt. **ne-ebla** ómetanlegur. **sen-a** tollfrjáls, skattfrjáls. **sub-i** *áhr* vanmeta, meta of lítils, meta of lágt. **tro-i** *áhr* ofmeta, meta of mikils, meta of hátt.
taksi/o 1 leigubíll. 2 *tæk* = **tropismo**.
taksimetr/o *tæk* gjaldmælir.
taksis/o *tæk* réttng.
takson/o *gra* *dýr* flokkun.
taksonomi/o *gra* *dýr* flokkunarfræði.
taksus/o *gra* *ýr*, *ýviður* (*Taxus*). **-acoj** *ýviðarætt* (*Taxaceae*).
takt/o *tón* 1 taktur. 2 slag, sláttur. 3 hljóðfall. 4 háttprýði, nærgætni. **-a** taktfastur. **-e** í takt. **-ero** slag. **-obastono** tónsproti. **-ostreko** taktstrik. **du-a** í tvískiptum takti. **tri-a** í þrískiptum takti. **kvar-a** í fjórskiptum takti. **laŭ-e** í takt. **sen-a** 1 ekki í takt, ekki taktfastur. 2 ókurteis, ónærgætinn. **sen-eco** ónærgætni, ókurteisi.
taktik/o 1 bardagalist, herlist. 2 aðferð; kænskubragð. **-a** herlistar-; kænsku-, sem lýtur að hentugustu aðferð. **-isto** herlistarmaður.
taktism/o viðhorf, ásælni; = **tropismo**.
tal/o 1 *lfæ* vala. 2 *gra* jurtarstilkur.
talam/o *lfæ* stúka.
talant/o *inn* talenta.
talar/o síðhempa (dómara og klerka).
talent/o 1 (list)gáfa, náttúrugáfa, náttúra. 2 = **talanto**. **-a** hæfileikaríkur. **-ulo** hæfileikamaður, gáfaður maður.
taler/o þýskur dalur (mynt).
Tales/o *per* Pales (forngrískur heimspekingur).
tali/o 1 *lfæ* mitti. 2 *lfæ* mittisvöxtur. 3 *sig* miðhluti (skips). **ĝis-e** upp í mitti.
tali/o *efn* þallfúm, þallín (*Tl*).
Tali/o *god* Þalía.
taliktr/o *gra* brjóstagrass (algeng íslensk jurt) (*Thalictrum alpinum*), freyjugrass (*Thalictrum aquilegifolium*), sjafnargrass (*Thalictrum minus*).
Talin/o *ldf* Tallinn (höfuðborg Eistlands).

talisman/o verndargripur.
talitr/o *dýr* marfló (*Talitrus*).
talium/o *efn* = **talio**.
talk/o *ste* steinmél, talkúm, talk. **-i** *áhr* púðra með talkúmi.
Talmud/o *inn* talmúd (lögbók gyðinga). **-isto** talmúðfræðingur.
talofit/o *gra* laufsporajurt. **-oj** þelingar (*Thalophyta*).
talon/o 1 *hag* miði, seðill (= **stumpo** 2). 2 *ípr* stokkur (í spilum).
talp/o *dýr* moldvarpa (*Talpa*). **-a** moldvörpu-. **-edoj** moldvörpuætt (*Talpidæ*). **-ejo** moldvörpuhaugur. *fari monton el -ejo*: gera úlfalda úr mýflugu.
talus/o moldargarður; upphækkun. **-i** *áhl* *umf* 1 byggja moldargarð. 2 stífla. 3 láta hallast.
talveg/o *ldm* dalskorningur.
tamandu/o *dýr* tamandúa (*Tamandua*).
tamarik/o *gra* tamariskrunnur, tamarisktré (*Tamarix*). **-acoj** tamariskætt (*Tamaricaceae*).
tamarind/o *gra* 1 tamarindutré (suðrænt tré) (*Tamarindus*). 2 tamarinda; tamarindusafi.
tamarisk/o *bib* (í biblíunni) = **tamariko** (1. M. 21:33; 1. S. 22:6).
tambur/o 1 bumba, trumba. 2 *tæk* stokkur; tunna. 3 *tæk* vals. 4 *hús* súla. **-i** 1 *áhl* 1 berja bumbu. 2 *áhr* útbreiða; berja bumbu til (e-s); tromma upp með. **-ego** stór trumba. **-eto** tromma. **-isto** trumbuslagari, bumbuslagari, trommuleikari. **ĉef-isto** stjórnandi lúðrasveitar. **brems-o** *tæk* hemilvölur.
tamburin/o 1 tromma. 2 handbumba, tambúrína. 3 *tæk* saumahringur, saumagrind. **-i** *áhl* slá handbumbu.
tamen *mfr* samt, samt sem áður.
Tamiz/o *ldf* Tempsá (á í Englandi sem rennur gegnum London).
tampon/o *tæk* tappi (einkum e.k. tíðabindi). **-i** *áhr* tappa (blóð). **-ado** (tíða)töppun.
tamtam/o málmbumba, málmgjöll. **-i** *áhl* 1 berja málmbumbu. 2 auglýsa með hávaða.
tamul/o *per* Tamíli. **-a** tamílskur.
tan/i *áhr* súta. *-i al iu la haŭton*: lúskra e-m. **-ado** sýtun. **-ejo** sýtunarhús, sýtunarstöð. **-ilo** sýtunarefni. **-isto** sýtari. **-acido** *efn* sýtunarsýra.
tanacet/o *gra* leiðabuski (*Tanacetum*); regnfang (*Tanacetum vulgare*), reinfáni.
Tanagr/o *inn* Tanagra (þorp í Bööttíu).
tandem/o 1 tvíeykisvagn (vagn dreginn af tveim hestum, hvorum fyrir aftan annan). **-e ar-anĝita** hvor framan við annan, hvor fyrir aftan

annan.

tang/i áhl 1 (um skip) höggva, taka dýfur. **2** dansa tangó. **-o tón 1 = tangado. 2** tangó. **-ado** dýfur.

Tanganjik/o ldf Tanganyika-vatn (í Tansaníu).

-io, -lando Tanganyika.

tangent/o stæ tangens.

tanĝ/i áhr stæ snerta. **-anto stæ** snertill. **-anta ebena** snertiflötur.

Tanĝer/o ldf Tanger (hafnarborg í Marokkó).

tanin/o efn tannín, barksýra, sýtunarsýra.

tank/o her brynvagn, skriðdreki. **-isto** skriðdrekamaður. **-divizio** skriðdrekasveit. **kontraŭ-a** gegn skriðdrekkum.

tanka/o inn tanka (japanskt kvæði).

tanol/o efn tannín, barksýra, sýtunarsýra.

tantal/o efn tantal (*Ta*). **-ata acido** tantalsýra. **-ato** tantalat.

Tantal/o goð Tantalos (Frygíukonungur sem slátraði syni sínum, sneið hann í stykki og bar fyrir goðin). **-igi** kvelja á tálvonum. **-iga** freistandi en ófáanlegur.

tantiem/o 1 ágóðahluti, bónus. **2** höfundarlaun.

Tantr/oj inn Tantrarit. **-ismo** Tantraismi.

Tanzani/o ldf Tansanía. **-a** tansanískur. **-ano** Tansani, Tansaníumaður.

tapet/o 1 veggfóður. **2 = tapišo 1. -i áhr** veggfóðra, bólstra. **-isto** veggfóðrari.

tapiok/o tapióka.

tapir/o dýr tapír (*Tapirus*).

tapiseri/o nýy = tapišo 1.

tapišo/o 1 veggþjald. **2** gólfdukur, gólfábreiða, gólfteppi. **3** ábreiða, dúkur; þjalddúkur. *meti ion sur la -on:* leggja e-ð á borðið. **-i áhr 1** breiða gólfdukur á. **2** þekja, klæða. **-eto** motta. **-isto** gólfteppasmiður. **mur-o = tapišo 1. preĝ-o** bænamento. **rul-o** færiband. **skrap-o** dyramotta. **vaks-o** línóleumgólfdukur.

tar/o tara, umbúðir, umbúðapýngd. **-i áhr** ákveða umbúðapýngd (e-s). **kun-a** brúttó-. **sen-a** hreinn, nettó-.

tar/o gra = kolokasio.

tarantel/o inn tarantella (ítalskur dans).

tarantul/o dýr tarantúla (ítölsk kónguló) (*Tarantula*).

tard/a ská of seinn, seinn. **-e** seint.

tardigrad/oj dýr letiskriðdýr (*Tardigrada*).

Tarent/o 1 sag Tarentum (grísk nýenda á Ítalíu). **2 ldf** Taranto (hafnarborg á Ítalíu). **-a Golfo** Tarantoflóa.

tarif/o jár rtæ 1 tollur. **2** tollskrá. **3** taxti, verðskrá, gjaldskrá. **-i áhr** ákveða taxa; setja á verð-

skrá, setja á tollskrá.

Tarim/o ldf Tarim (fljót í Kína).

Tarkvini/o inn Tarkvin, Tarquinius.

Tarn/o ldf 1 Tarná. **2** Tarnhérað (í Frakklandi).

tarok/o tarokspil.

Tarpej/o per Tarpeia.

tars/o 1 lfæ rist, hárist. **2 dýr** (á skordýrum) ysti fótliður. **3 = tarzo. -algio læk** háristarverkur.

Tars/o ldf Tarsus (fæðingarborg Páls postula).

tarsi/o dýr draugaapi (*Tarsius*).

Taršiš/o bib Tarsis (borg við vestanvert Miðjarðarhaf, líklega á Spáni).

tartan/o 1 klæ tíglóttur skoskur dúkur. **2 sig** einsiglu þilskip (á Miðjarðarhafi).

Tartar/o goð Tartaros, myrkheimur (í forngrískri goðafræði, neðsti hluti undirheima og kvalastaður syndara).

tartr/o 1 efn vínsteinn. **2 læk** tannsteinn. **-ata acido** vínsýra. **-ato** tartrat, vínsýrusalt. **vomiga -ato** uppsöluvínsýra.

Tartuf/o per 1 Tartouffe. **2** hræsnari.

tarz/o lfæ augnglufa. **-ito læk** augnglufubólga.

tas/o 1 bolli. **2** vogarskál. **-ego** skál. **sub-o** undirskál. **bek-o** stútbolli. **kaf-o** kaffibolli. **te-o** tebolli.

task/o 1 verkefni. **2** starf. **-i áhr** úthluta (verkefni).

Tasmani/o ldf Tasmanía (eyja suðaustan við Ástralíu).

Tass/o per Tasso (ítalskt skáld, 1544–1595).

tatam/o inn motta.

tatar/o 1 Tartari, Tatari. **2** tatari. **-a** Tartara-. **T-io, T-ujo** Tartaraland.

ta ta ta mfr uss!.

tatu/i áhr flúra (hörund), tattóvera. **-o, -ado** það að hörundsflúra. **-o, -aĵo** hörundsflúr.

tatu/o dýr beltisdýr.

taŭ mfr tá, 19. bókstafur gríska stafrófsins (Τ, τ).

taŭg/i áhl duga, vera hæfur (**por** = til), vera notandi. **-a** hæfur, hentugur, hæfilegur, viðeigandi. **-e** hæfilega. **-o, -eco** hentugleiki, hæfileiki. **ne-a** óhæfur, óhæfilegur, óhentugur. **sen-a** einskisnýtur, ónýtur. **sen-aĵo** rusl, skran. **sen-ulo** ónyttjungur. **mar-a** sjófær, haffær. **labor-a** verkfær.

taŭr/o 1 dýr nautgripur (= **bovo**). **2** boli, tarfur, naut. **-a 1** nauts-, bola-, tarf-. **2** þvermöðskufullur; þrjár. **-isto** nautabani. **-batalo** nautaát. **-gardisto** nautahirðir. **-ofero** nautafórn.

Taŭr/o stj Nautið, Tarfurinn (stjörnumerki).

Taŭrid/o sag Tauris.

Taŭrus/o ldf Taurus (fjallgarður í Tyrklandi).

taŭtologi/o hei endurtekning, tvítekning, upp-

tugga, stagl. **-a** endurtekningar-, staglsamur, upp-tugginn.

taŭtomer/o *efn -io* (það þegar efnasamband getur verið til í 2 eða fleiri afbrigðum).

taŭz/i *áhr 1* tæta, kamba. **2** ýfa. **3** hrinda harkalega; leika hart; fara harkalega með (e-n). **-o, -ado 1** tætingur. **2** ýfing. **3** harkaleg hrinding. **-eti** *áhr* ýfa (í gamni). **dis-i** *áhr* ýfa.

tavern/o *nýy* veitingahús.

tavol/o *jar veð töl* lag (**da** = af); sneið. **-igi** *áhr* leggja í lögum. **-iĝi** leggjast í lögum. **de-iĝi** flagna af. **sub-o** undir(jarð)lag.

Tbilis/o = Tifliso.

t.e. mfr (skammstöfun) = **tio estas** þ.e.a.s.

te/o *gra 1* terunni (*Thea*). **2** te, tevatn. **3** lyfjate, jurtaseyði. **-ismo** *læk* teeitrun. **-ujo** tedós. **-ceremonio** teviðhöfn. **-kruĉo** tekanna, teketill. **-kunveno** teboð. **-maŝino** tevé. **-salano** tehús, kaffihús.

team/o 1 lið. **2** vakt. **-a** hóp-.

teatr/o 1 leikhúsi; leikarastétt. *destini sin al la -o:* verða leikari. **2** leiklist. **3** leikhúsgestir, áhorfendur í leikhúsi. **-a 1** leik-, leikhús-. **2** leikaralegur. **3** óeðlilegur. **-aĵo** leikrit, sjónleikur. **-amanto** maður með leikhúsdellu. **-ofrapo** leikhvellur, óvænt atvik sem umhverfir öllu. **-otajloro** leikhúsklæðskeri. **kino-o, filmo-o** bíó, kvikmyndahús. **ombro-o** skuggahreyfingar. **somer-o** sumarleikhús.

Teb/o, -oj *ldf* Þeba (borg í Forn-Egyptalandi). **-a** þebverskur. **-ano** Þebverji, Þebubúi.

teba/a *lyf* ópíum-. **-ismo** *læk* ópíumeitrun.

Tebaid/o *sag* Efra-Egyptaland.

ted/i *áhr áhl* gera leiðan. *Ŝi -as min:* mér leiðist hún. **-o** leiðindi, leiði. **-a** leiðinlegur. **-adi** *áhr* ónáða, þrábiðja. **-iĝi** vera leiður. **-ulo** leiðindapúki, leiðindaskjóða.

tedeum/o *inn* lofsöngur, þakkargjörð, Te Deum.

teg/i *áhr lfæ 1* klæða, fódra (að utan), leggja. **2** þekja. **-o 1** þakning, lag. **2** yfirskin, yfirvarp. **-ado** fódrun, lagning; þakning, klæðing. **-aĵo** þilspjald, þiljuefni; klæðning. **mal-i** *áhr klæ 1* afklæða. **2** rífa af. **re-i** *áhr* klæða að nýju, þekja aftur; sóla.

tegenari/o *dýr* húsdordingull, húskónguló (*Tegenaria*) (= **domaraneo**).

tegment/o *tæk* þak. **-a** þak-. **-a defluilo** þakrenna. **-a ĉambro** = **subtegmento**. **-a fenestro** = **luko**. **-i** *áhr* setja þak á, þekja. **-ita litero** bókstafur með hatti. **-isto** þaklagningarmaður. **sen-a** þaklaus. **sub-o** þakherbergi. **grop-o** risþak, mænispak. **vizier-o** skyggnisþak.

tegol/o þakhella (úr leir), tígulsteinn. **-i** *áhr* þekja með þakhellum. **-ejo** þakhellnagerð. **-aranĝa** *gra* lagður eins og þakhellur.

tegment/o *lfæ gra 1* húð. **2** skýla, hula, hjúpur.

Teheran/o *ldf* Teheran, Tehran (höfuðborg Írans).

teĥnik/o = **tekniko**.

tein/o *efn* teín.

teism/o *hei* guðstrú.

teist/o *inn* guðstrúarmaður.

tek/o *gra dýr tæk 1* hula. **2** baukur (hýðisaldin). **3** taska, skjalataska. **4** safn. **libro-o** bókasafn (= **biblioteko**). **karto-o** spjaldskrá. **filmo-o** kvikmyndasafn. **gazeto-o** blaðasafn.

tekneci/o *efn* teknetíum, teknetín (*Tc*).

teknik/o tækni, iðnfræði. **-a** tækni-, tæknilegur, iðnfræðilegur. **-eco** tæknileiki. **-isto** iðnfræðingur, tæknimaður.

teknikolor/o litmyndafræði.

teknokrat/o tæknistjórnarsinni. **-io** tæknistjórn.

teknologi/o tæknifræði. **-a** tæknifræðilegur, tæknifræði-.

teknopati/o *læk* iðnsjúkdómar.

teks/i *áhr 1* vefa. **2** flétta saman; hugsa upp. **-a** vefnaðar-. **-ado** vefnaður, það að vefa. **-aĵo 1** vefnaður, voð. **2** vefur. **3** (*forml.*) líkamsvefur. **-ebla** sem vefa má. **-ejo** vefnaðarverksmiðja. **-ilo** handvefstóll. **-isto** vefari. **-aranĝo** vefnaður, vefnaðarsamsetning. **-arto** vefnaðarlist. **-bazo** uppistaða (í vef). **-maŝino** vefstóll. **-materialo** vefjargarn. **en-i** *áhr* vefa (e-ð) í dúk. **en-itaĵo** ívaf. **tra-i** *áhr* vefa saman.

Teksas/o *ldf* Texas (fylki í Bandaríkjunum).

tekst/o *kri 1* texti. **2** *pre* meginmál. **-a** texta-, handrita-. **-i** *áhl* hljóða. **kun-o** samhengi, fylgjiorð. **laŭ-e** eftir textanum, nákvæmlega, bókstaflega. **sen-a** textalaus, án texta.

tekstil/a *klæ* vefnaðar-. **-aĵoj** vefnaðarvörur, álnavörur.

tekstur/o samsetning, gerð.

tekton/o *gra* valeik, tekktré (*Tectona (grandis)*).

tekonik/o jarðhræringafræði, jarðskorpuhreyfingar og ummerki þeirra. **-a** jarðhræringa-, jarðskorpuhreyfinga-.

Tel-Aviv/o *ldf* Tel Aviv (hafnarborg í Ísrael).

tele/ *tæk* fjar-.

teleaŭskult/i *áhl* hlusta úr fjarska.

teleaŭtograf/o fjarriti. **-i** *áhr* fjarrita.

telefon/o sími, talsími. *esti ĉe la -o:* **1** vera í símanum, vera á tali. **2** hafa síma, vera símnotandi. **-a** síma-. **-a lineo** símalína. **-a budo** síma-

klefi. **-a centralo** símstöð. **-a alvoko** símtal. **-i áhr** síma, hringja (í síma). **-aĵo** skilaboð í síma. **-io 1** talsímakerfi. **2** talsímataekni. **-isto** símavörður. **-istino** símastúlka. **-libro** símaskrá. **-marko** símapeningur. **-numero** símanúmer. **-reto** símalínur, símkerfi, símakerfi. **disko-o** skífusími. **strat-o** almenningssími.

telegraf/o ritsími. **-a** ritsíma-; með símskeyti. **-a adreso** símnafni. **-i áhr** senda símskeyti. **-aĵo** símskeyti, ritsímamál. **-io** fjarritun. **-ia** ritsíma-; fjarritunar-. **foto-io** símsending mynda.

telegram/o símskeyti. **-portisto** símskeytaberi.

telegvid/o fjarstýri.

telekinez/o trú sjálfhreyfing.

telekomunik/o fjarskipti.

telekonduk/i áhr vísa til lendingar með útvarpi.

Telemah/o per Telemakkus (Ódysseifsson).

telemark/o íþr hæg beygja (þar sem ytra skíði er skotið fram á ská).

telemetr/o firðmælir, fjarlægðarmælir. **-i áhr** mæla fjarlægð (e-s). **-io** firðmælingar, fjarlægðarmælingar.

telencefal/o lfæ hvelaheili.

telelogi/o hei tilgangskennning. **-a** tilgangskennningar-, samkvæmt tilgangskennningunni; markboðinn.

teleoste/oj dýr beinfiskar (*Teleostei*).

telepati/o fjarvísi, fjarhrif, fjarskynjun, dulskynjun. **-a** fjarhrifa-.

telepres/i áhr fjarrita. **-ilo** fjarriti.

teler/o diskur. **pesila -o** vogarskál. **monkolekta -o** samskotabaukur. **fluganta -o** fljúgandi diskur. **-aro** stell. **-bretaro** diskahillur. **-forma** diskлага, diskлагаður. **-lavilo** uppþvottavél. **-meblo** diskaskápur, eldhússkápur. **-rako** uppþvottagrind. **-tuko** diskapurka. **akvo-o** vatnsnafl.

teleskop/o 1 sig sjónauki. **2 stj** stjörnusjónauki, stjörnusjá. **-a 1 tæk** pípu-, sem renna má saman. **2 stj** sjónauka-, sem sést aðeins í sjónauka.

teletaĵpil/o fjarriti.

teleŭtospo/o gra (= *vintrosporo*).

televíd/o sjónvarp; firðsjá; fjarskyggni.

televizi/o sjónvarp. **kolora -o** litasjónvarp. **-i áhr** sjónvarpa.

telfer/o köttur (lyftibúnaður). **ski-o** skíðalyfta. **-a** kattar-; sem köttur rennur á. **-i áhr** færa með ketti.

telkel/e ver eins og hann var.

telur/o efn tellúr (*Te*). **-ito** ste tellúrit. **-ita acido** tellúrsýra.

tem/o 1 egni, umtalsefni, umræðuefni. **2** aðalfefni. **3 tón** stef (í lagi). **4** yrkisefni. **5** stíll. **6 sag** (í

austrómverska ríkinu) fylki. **7 mfr** stofn. **-a 1 mfr** stofns-. **2** efnis-. **3 tón** stefs-. **-i áhl 1 -i pri** vera um. **2** (óp.) vera talað um (= **pri**). **-aro** námsskrá; efnisyfirlit. **ekster-a** útdúrslegur, óviðkomandi.

tembr/o tón hlj hljómur.

temerar/a nýy djarfur, fífldjurfur, hvatvís.

Karolo la T-a Karl djarfi.

Temis per Pemis (réttlætisgyðjan).

Temistokl/o per Pemistókles.

temp/o 1 hei vís alm mfr tími. **2** tíð. **en la ĝusta -o** í tæka tíð. **la -o de reago** sál efn viðbragðstími. **3 tón** hraði. **-a 1** tíma-. **2** bráðabirgða-, skammvinnur. **-e** um stundar sakir. **-i áhl** hafa sinn tíma. **-eto** stutt stund, hríð. **al-igi 1** setja, stilla (klukku). **2** gera (e-ð) á hæfilegum tíma, gera (e-ð) á réttum tíma. **antaŭ-a** ótímabær. **antaŭ-e** á undan sínum tíma. **ĉiu-e** alla daga, alltaf, ávallt, ætíð. **de-e de** (allt) frá. **for-igi** verða ógildur. **inter-o** millibil; hlé. **inter-e** á meðan, jafnframt. **post-a** fallinn í gjaldþaga; á eftir áætlun; seinlátur. **pra-o** fornöld, forsaga. **pra-a** forsögulegur. **sam-a 1** samtímis-, samstundis-. **2** samtíðar-. **sam-eco** það að gerast samtímis. **sam-ulo** samtíðarmaður. **sen-a** sem ekki verður mældur í tíma, óendanlegur. **sia-e 1** í þann tíma. **2** á sínum tíma, á réttum tíma. **unua-a** frumlegur. **unua-e** í upphafi. **ali-e** á öðrum tíma. **ĝusta-a** tímabær, hentugur. **ĝusta-e** á réttum tíma. **jar-o** árstíð. **lasta-e** upp á síðkastið. **liber-o** frí; frídagur. **lim-o** tímabil. **longa-e** lengi; löngu. **nun-o** nútíð. **provo-o** reynslutími. **spac-o** hei rúm og tími. **verbo-o** tíð (sagnar).

temper/o fag tempera; límfarfi. **-i 1 áhl** fag mála í temperu, mála með límfarfa. **2 áhr** tón temprá, stilla.

temperament/o sag 1 lundarfur, lyndiseinkunn, geðslag, skaplyndi, skapgerð, skapsmunir. **2** eðli. **3** geð, lunderni, skaphiti. **-a 1** lundarfars-. **2** skapstór, skapheitur, geðríkur.

temperatur/o hiti, hitastig. **-a** hita-. **-a kurbo** hitalínurit. **-a malleviĝo** hitalækkun.

tempest/o 1 veð ofsaveður. **2** ofsi. **-a** ofsalegur; ofsa-. **-i áhl** hamast, æða.

tempi/o lfæ gagnauga. **-a** gagnauga-. **-osto** gagnaugnabein.

templ/o sag musteri, hof.

Templ/o sag musteriorða. **-ano** templari, musteriðdari. **bon-ano** góðtemplari.

temporal/o lfæ gagnaugnabein.

ten/i áhr 1 halda, halda á. **2** varðveita. **3** hafa hugfastan. **4** hafa fyrir (e-m) að sjá. **5** halda við. **sin -i 1** styðjast. **2 sin -i kontraŭ** standast. **3** varðveitast. **4** vera trúr, vera tryggur. **5** hegða sér. **-o**

hlj **1** grip, tak. **2** varðhald. **3** hald. **-ado** **1** afturhald, hald. **2** *tón* tónhald. **-anto** haldari; gæslumaður. **-ejo** geymsla, búr, geymslustaður, vörugeymsluhús. **-ema** fastheldinn; seigur; traustur. **-iĝi** **1** byggjast (*sur* = á). **2** vera fólgin. **3** styðjast. **4** haldast, standa. **-iĝo** látbragð, stelling. **-ilo** skaft, handfang. **-isto** gæslumaður. **-ujo** geymir, ílát. **-peco** skrúfstykki. **al-o** *hlj* þrengsli, lokun (í byrjun samhljóðs). **al-iĝi** loða við, tolla (*al* = við). **al-iĝa** viðloðandi, lím-, límkennur. **antaŭ-i** *áhr* rétta, rétta fram; halda fyrir framan sig. **de-i** *áhr* **1** varðveita (e-n) fyrir (*de*), halda (e-m) frá (*de*). **2** hafa taumhald á (e-m). **3** *sin -i* (í atkvæðagreiðslu) sitja hjá. **de-iĝemo** bindindi. **el-i** *áhr* *bib* **1** haldast, endast, standast. **2** þola, afbera. **el-ebila** bærilægur, þolanlægur. **en-i** *áhr* **1** halda inni, loka inni; hafa í sér fólgin. **2** taka, rúma, innihalda. **en-o** *eðl* innihald. **for-i** *áhr* láta (e-n) ekki troða sér um tær; afstýra, verjast. **for-o** *hlj* opnun (samhljóðs). **kun-iĝi** þykkna, stirðna, storkna. **kune-i** *áhr* halda saman. **mal-i** *áhr* sleppa; missa (niður). **neel-ebila** óbærilegur, óþolandi. **nere-ebila** óstillandi, óhemjandi; óstöðvandi. **re-i** *áhr* **1** geyma, varðveita, draga að sér, fyrirmana. **2** standa í móti (e-m), aftra. **3** halda í (e-ð). **4** hafa hemil á, hafa taumhald á. **sinde-o** **1** úrsögn. **2** hjáseta. **sub-i** *áhr* **1** halda uppi, styrkja, styðja. **2** viðhalda. **3** framfæra, halda fram. **sub-o** stuðningur. **sub-ado** stuðningur, það að styðja; viðhald. **sub-anto** stuðningsmaður. **sub-ilo** stuðull, stoð. **alto-o** *kaþ* upplyfting, upphafning (oblátu). **bon-i** *áhr* halda (e-u) við. **bon-ado** viðhald. **fajrel-a** eldvarnar-, eldfastur. **glaci-ejo** kælihús, köldgeymsla. **man-ilo** handfang. **marel-a** sem þolir vel öldu. **pied-o** fótfesta. **ŝraŭb-ilo** skrúfstykki. **vesto-ejo** fatageymsluhús.

tenac/a *tæk* seigur, fastheldinn, límkennur. **-a memoro** gott minni.

tenajl/o *tæk* töng, naglbítur. **-eto** flísatöng. **-a manovro** tangarsókn.

tenar/o *lfæ* þumalfingursbunga.

tend/o tjald. **-aro** **1** tjöld; tjaldstaður. **2** herbúðir. **-umi** *áhl* tjalda. **-ejo** tjaldstæði.

tenden/o *lfæ* **1** *sin*. **kalkanea -o**, **-o de Aĥilo** hásin. **2** bogastrengur. **-ito** *læk* sinarbólga. **-otomio** sinarskurður.

tendenc/o *sál* **1** hneigð, tilhneiging. **2** tilgangur, markmið. **-a** hlutdrægur, vilhallur.

tendr/o kolavagn (með járnbrautarlest).

tenebr/o *ská* myrkur. **-a** dimmur, myrkur.

tenebri/o *dýr* svertingi, skuggabjalla, mjölbjalla (*Tenebrio*). **-a larvo** mjölormur.

Tened/o *ldf* Tenedusey (í Grikklandshafi).

tener/a ástúðlegur. **-e** ástúðlega. **-eco** ástúð; gæði.

Tenerif/o *ldf* Tenerife (stærst Kanaríeyja).

Tenesi/o *ldf* Tennessee (fylki í Bandaríkjunum). **-rivero** Tennessee-fljót.

tenesm/o *læk* endaparmskveisa; þvagblöðrukveisa.

teni/o **1** *dýr* bandormur (*Tania*). **ekinokoka -o** sullaveikisbandormur, sullabandormur (*T. echinococcus*). **2** *lfæ* dregill. **kojla -o** ristilsdregill. **-a** bandorma-. **-ozo** sullaveiki.

tenis/o tennis. **-i** *áhl* leika tennis. **-ejo** tennisvöllur. **tablo-o** borðtennis.

tenon/o *tæk* geirnagli. **hirundvosta -o** geirnegling.

tenor/o **1** tenór, tenórsöngvari. **2** tenór(rödd). **-ulo** tenór, tenórsöngvari.

tens/o *mfr* (sagnar)tíð.

tensi/o *lfe* *rtæ* **1** þensla, þrýstingur, stæling. **2** spenna, spenningur. **-a** spennu-, þenslu-. **hiper-o** ofþensla, ofþrýstingur. **hipo-o** vanþensla, blóðþrýstingslækkun. **-ometro** þrýstingsmælir. **-ometrio** þrýstingsmælingar. **alt-a** háspennu-. **bas-a** lágspennu-.

tensor/o **1** *lfæ* teygivöðvi. **2** *eðl* þinill.

tent/i *áhr* freista. **-o** freistni. **-a** freistandi. **-anto** freistari. **-iĝo** freisting.

tentakl/o *dýr* skeggþráður.

tenur/o *sag* landeign; eignarhald.

teobromin/o *efn* þeóbrómín, teóbrómín (alkalóíð sem finnst í kakaóbaunum).

Teodice/o *inn* Guðvörn (ritgerð um réttlæti eftir Leibnitz).

teodolit/o *ldm* hornamælir, landmælingakíkir.

Teodor/o *per* Theódór

Teodora *per* Theódóra.

Teodozi/o *per* Þeódósíus. **-a** Þeódósíusar-.

Teofil/o *per* Þeófilus.

Teognis/o *per* Þeognis.

teogoni/o *trú* goðatal.

teokrat/o guðveldismaður. **-io** guðveldi, prestaveldi. **-ia** guðveldis-.

Teokrit/o *per* Þeókrítos.

teolog/o guðfræðingur. **-io** guðfræði. **-ia** guðfræði-, guðfræðilegur.

teorem/o *stæ* setning, regla, fræðisetning.

teori/o **1** kenning, teoría. **2** fræðikerfi. **3** kenningar, fræði. **-a** fræðilegur, kenningarlegur, kennilegur, teoretískur. **-e** kenningarlega, í kenningu. **-adi** *áhl* setja fram kenningar. **-isto** fræðikenningahöfundur, kenningasmiður. **-ulo** reglufraðingur.

teozof/o guðspekingur. **-io** *trú* guðspeki. **-ia**

guðspeki-.

tepid/a *ská* volgur, hálfvolgur.

ter/o *sag tæk efn rtæ stj* **1** jörð. **2** land. **la Sankta -o** landið helga. **3** jarðvegur, mold. **4** jarðsamband, jörð. **5** (jarð)hnöttur. **6** veröld. **-a** **1** jarðar-, jarðlegur. **2** jarðneskur. **3** veraldlegur. **-e** á jörð(inni). **-en** **1** á jörð(ina), til jarðar. **2** til lands. **-aĵo** moldargarður, moldarbakki. **-aĵisto** maður sem skóflar mold. **-ido** *trú* jarðarbúi. **-brilo** jarðskin. **-bulo** kökkur, moldarhnaus. **-globo** jarðhnöttur; jarðlíkan, hnattlíkan. **-kolo** eiði, mjódd. **-kolora** jarðlitur. **-pomo** jarðepli, kartafla. **-tremo** jarðskjálfti, landskjálfti. **-zono** jarðbelti. **al-igi** *rtæ* jarðtengja. **al-iĝi** *flu sig* **1** lenda, setjast. **2** koma til lands. **el-igi** grafa upp. **el-iĝi** koma upp, spíra. **en-igi** **1** grafa. **2** jarða. **3** fela, leyna. **en-igo** jarðarför, útför; greftrun. **en-iga** útfarar-. **en-igisto** útfararstjóri. **en-iĝi** hverfa í jörðu. **ne-a** ójarðneskur, ekki jarðneskur, yfirmáttúrulegur. **sen-a** jarðarlaus, jarðnæðislaus. **sub-a** neðanjarðar-. **sub-a fervejo** neðanjarðarbraut. **sub-aĵo** kjallari. **super-a** *byg* **1** hár. **2** upphiminslegur, himneskur. **sur-a** **1** jarðar-, jarðneskur. **2** jarðlegur. **sur-e** á jörðu. **sur-igi** landa (e-u). **sur-iga** *ŝipo* landgönguprammi. **sur-iĝi** lenda, setjast. **sur-iĝo** landing. **trans-a** sem gerist eftir dauða. **hum-o** mold. **plug-a** plægjanlegur, yrkjanlegur. **sek-o** þurrlendi. **kliniĝi vizaĝal-e** hneigja ásjónu sína til jarðar.

Ter/o *god* Gaia, Tellus, móðir jörð.

tera/ *vís* tera- (forskeyti eininga 10¹²).

terakot/o **1** *ste* brenndur leir, terrakotta. **2** *fag* terrakottastytta.

terapeŭt/o iðjuþjálfí, þroskaþjálfí. **-iko** iðjuþjálfun, þroskaþjálfun.

terapi/o lækning, lækni meðferð. **elektro-o** raflækningar. **radio-o** geislameðferð.

teraplan/o *sig* svifnökkvi.

teras/o **1** garðhjalli, stallur; útipallur. **2** svalir út frá þaki, flatt þak. **-e** í hjöllum, með stöllum.

terat/ *vís* furðu-, vanskapan-. **-ogena** vanskapanavaldandi. **-ologio** vanskapanafraði. **-omo** *læk* furðuæxli.

terbi/o *efn* terbíum, terbín (*Tb*).

tercet/o **1** þríhenda. **2** *tón* tríó, sönglag fyrir þrjár raddir, þrísöngur.

terci/o **1** *tón* þriund. **2** *íþr* þrjú spil í röð. **3** *kri* dagmálatíð.

tercian/a febro *læk* dagskiptakalda.

terciar/a *læk* *kvi* þriðji í röð, þriðju tegundar. **-o** *jar* **1** tertíer, tertíertímabil. **2** tertíerjarðmyndun.

terebint/o *gra* terpentína. **-arbo** terpentínutræ (*Pistacia terebinthus*).

tered/o *dýr* timburmaðkur, trjámaðkur, trémaðkur (*Teredo*).

teren/o **1** *her íþr flu tæk* landsvæði. **2** *jar* land, landslag. **3** lóð. **-a** lands-, landslags-.

Terenci/o *per* Terentíus.

Terez/o *per* Teresa.

teritori/o yfirráðasvæði, land, landeign, landhelgi, landareign. **-a** landhelgis-, lands-, svæðis-. **ekster-a** *lög* úrlendis-. **ekster-eco** úrlendi. *rajto pri ekster-eco*: úrlendisréttur.

term/o *stæ hei* liður.

Termidor/o *sag* hitamánuður (11. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 19. júlí – 17. ágúst).

termik/a *eðl* hita-. **elektro-o** rafhitafræði.

termin/o *mfr* íðorð, fræðiorð. **-a** íðorða-, fræðiorða-, fræðiheita-. **-aro** íðorðasafn, fræðiheitaferfi; fræðiorðasafn. **-ologio** íðorðafraði, fræðiheitaferfi, nafnaskrá, heitaskipun.

Termin/o *god* Termínus (landamerkjagoð hjá Rómverjum).

terminator/o *stj* skuggaskil.

termistor/o *rtæ* þermistor, hitaviðnám.

termit/o *dýr* termíti, hvítmaur, hvítur maur (*Termes*). **-ejo** hvítmauraþúfa.

termo/ (grískt forskeyti) hita-. **-banejo** baðstaður við hver. **-botelo** hitabrusi, hitaflaska. **-dinamiko** varmafræði. **-elektro** hitarafmagn. **-elektra** hitarafmagns-. **-elemento** snertispennunemi, tvinn. **-fonto** hver. **-gena** *læk* hitamyndandi. **-genezo** *læk* hitamyndun. **-grafo** *veð* hitariti. **-kaŭtero** *læk* brennari. **-metro** hitamælir. **-nuklea** *eðl* kjarnorku-. **-nuklea bombo** vetnissprengja. **-regulilo** hitastillir. **-skopo** hitasjá. **-terapi** *læk* hitameðferð. **-tropismo** *dýr* hitasælni.

Termopil/oj *sag* Laugarskörð (í Grikklandi).

termos/o = **termobotelo**.

termostat/o hitastillir.

tern/i *áhl* hnerra. **-o** hnerri. **-iga** hnerra-, sem veldur hnerra.

ternar/a *efn* þrefaldur.

teror/o *fél* *sag* ógnarvald, ofbeldisstjórn. **-ismo** ofbeldisstefna, hryðjuverkastarfsemi, hermdarverk. **-isto** hryðjuverkamaður, hermdarverkamaður.

terpen/o *efn* terpen.

Terpsikor/o *god* Terpsikore (danslistargyðja hjá Forngríkkjum).

Tertulian/o *per* Tertullian (fyrsti rithöfundur kirkjunnar sem ritaði á latínu).

terur/o **1** skelfing, ógn, ofboð. **2** plága. **-a** hræðilegur, ógurlegur, voðalegur, hryllilegur. **-e**

1 hræðilega, voðalega. **2** óskaplega, afskaplega. **-i** áhr skelfa, ógna. **-aĵo** skelfing. **-eco** hræðileiki. **-iĝi** hræðast.

Tesali/o *ldf* Þessalía (hérað í norðanverðu Grikklandi).

Tesalonik/o *inn* Þessalóníka (annað heiti á Salóníki).

tesl/o *eðl* tesla (mælieining fyrir segulsviðsstyrk).

Tespis/o *per* Þespis. **la ĉaro de -o** farandleikhúsið; leikhúsvagn.

test/o *sál ver* próf, gáfnapróf. **-i** áhr prófa.

testament/o **1** lög erfðaskrá. **2** *kri* testamenti. **la Malnova -o** Gamla testamentið; **la Nova -o** Nýja testamentið. **-i** áhr **1** arfleiða að (**al** = e-n). **2** ánafna, gefa eftir sinn dag. **-a** erfða-, erfðaskrár-; með erfðaskrá.

testik/o *lfæ* eista. **-ito** læk eistabólga. **-ujo**, **-sako** pungur.

testosteron/o *vís* testósterón.

testud/o **1** *dýr* (land)skjaldbaka (*Testudo*). **2** *sag* skjaldapak. **-e** hægt og rólega. **-aĵo** skjaldbökuskel. **-uloĵ** skjaldbökur. **-supo** *mat* skjaldbökusúpa. **-selo** *dýr* skjaldbökuskel. **mar-o** sjóskjaldbaka.

-tet/o *tón* (viðskeyti sem táknar söngflokk eða hljómfæraleik), *t.d.* **kvar-o** kvartett; **ses-o** sextett.

teta *mfr* þeta, 8. bókstafur gríska stafrófsins (Θ, θ).

tetan/o *læk* **1** stífkrampi, stjarfakrampi. **2** = **tetanio**. **3** = **tetanoso**. **-izi** áhr valda stífkrampa í.

tetani/o *læk* kalk(kirtla)krampi (= **tetano 2**).

tetanos/o *læk* stjarfi (= **tetano 3**). **anti-a**, **kontraŭ-a** gegn stjarfa.

Tetis/o *goð* Þetis (sjávargyðja hjá Forngríkkjum).

tetr/o *dýr* orri (*Lyrurus tetrax*).

tetra/ *vís* fjór-, fer-, *t.d.* **-edro** ferflötungur (= **kveredro**). **-metro** ferliða. **-klorido de karbono** koltetrakloríð.

tetra/o *dýr* jarpi (*Tetrastes bonasia*).

tetragoni/o *gra* suðurhvælskt spínat (*Tetragonia*).

tetragram/o *trú* fjórstafta nafn Guðs (á hebræsku) (JHVH).

tetralen/o *efn* tetralín.

tetralogi/o *sag* *inn* fjórleikur (hjá Gríkkjum þrjú harmleikur og einn gamanleikur; Níflungaóperur Wagners).

tetraon/o *dýr* þiður (*Tetrao urogallus*). **-edoĵ** orraætt (*Tetraonidae*).

tetrark/o *inn* fjórðungshöfðingi, fjórðungsstjóri. **-ejo** ríki fjórðungsstjóra, fjórðungshöfð-

ingjadæmi. **-io** (hjá Rómverjum) veldisfjórðungur. **tetrationat/o** *efn* tetrapíónat.

tetril/o *efn* tetrýl.

tetrod/o *rtæ* fjarki, fjórskautalampi.

teŭg/o *sig* lúkar (= **antaŭkastelo**).

teŭkri/o *gra* draumagrass, mánaðargrass, kveisugrass, tröllafingur (garðblóm) (*Teucrium*).

teŭton/o *sag* **1** tevtóni. **3** germani. **-a** germanskur, fornþýskur.

tez/o *hei* **1** setning, fullyrðing. **2** fræðisetning, kennisetning. **3** ritgerð.

Teze/o *goð* Þeseifur.

tí/o *mfr* það **-o** *ĉi* þetta. **-a** **1** slíkur, þvílíkur. **2** þvúmlíkur. **kia patro -a filo** eftir höfðinu dansa limirnir. **-a kia** eins og. **-aĵo** slíkt. **-a-** **-a** einhver slíkur.

tial *mfr* þess vegna. **-a** þar af leiðandi.

tiam *mfr* þá; á þeim tíma. **-a** þáverandi. **ĝis-a** sem voru þangað til. **post-a** seinni. **-ulo** þálfandi maður, maður sem þá var uppi.

tiamin/o *læk* tíamín, B-vítamín.

Tiangin *ldf* Tianjin (stórborg í Kína).

Tianšan/o *ldf* Tian Shan (fjall í Kína).

tiar/o *sag* **1** páfakóróna. **2** kóróna. **3** páfavalld.

tiazol/o *efn* þíasól.

Tiber/o *ldf* Tíberfljót (á Ítalíu, rennur gegnum Róm). **-ano** Rómverji. **trans-a** handan Tíberfljóts, sem er fyrir handan Tíber.

Tiberi/o *per* Tíberíus.

Tiberiad/o *ldf* Tíberíás. **-a Lago** Galíleuvatn.

Tibesti/o *ldf* Tisti (fjöll í Sahara norðan við Tsjad).

Tibet/o *ldf* Tíbet. **-a** frá Tíbet, í Tíbet, tíbeskur. **-a lingvo** tíbeska. **-ano** Tíbeti, Tíbetbúi.

tibi/o *lfæ* sköflungur. **-karno** kálfi.

Tician/o *per* Tiziano (málari frá Feneyjum).

tie *mfr* þar, þarna. **-ĉi** hér, herna. **-n** þangað. **-n** *ĉi* hingað. **-kaj -**, **-kaj ĉi** - hér og hvar. **-n kaj -n** hingað og þangað. **-a, ĉi-a** staðar-. **-ulo** heimamaður.

tiel *mfr* **1** þannig, á þann hátt. **2** eins. **-kiel** eins ... og. **3** svo, svona. **-a** þvílíkur, þess konar. **-e** þannig, á þann hátt.

Tieri/o *inn* Þjóðrekur.

ties *mfr* þess (eignarfall).

Tiest/o *goð* Þýestes (sonur Pelops, bróðir Atreifs og konungur í Argos).

tíf/o *læk* taugaveiki. **ekzantema -o** útbrotatugaveiki, flekkusótt. **-oida** taugaveikis-, taugaveikiskennur. **-oida febro**, **-oido** taugaveiki. **-ulo** taugaveikissjúklingur.

Tiflis/o *ldf* Tíflis, Tíblisi (höfuðborg Grúsíu).

tiflit/o *læk* botnlangabólga.
tifon/o = **tajfuno**.
tig/o *gra tæk* stöngull, leggur; stilkur. **subtera** -**o** = **rizomo**. **-eto** stilkur. **sen-a** stilklaus. **volvo-o** vafningsstöngull.
tigl/o = **krisolo**.
tigr/o *dýr* tígur, tígrisdýr (*Felis tigris*). **-ino** kventígrisdýr, tígrislæða. **-ostria** bröndóttur.
Tigris/o *ldf* Tígris (fljót í Írak með upptök í Armeníu).
tik/o 1 *læk* krampateygja, vöðvadráttur (einkum í andlitinu), fjörfiskur, andlitsgrettur. **2** *klæ* koddadúkur, dýnudúkur.
tikl/i *áhr 1* kitla, fiðra við. **2** erta. **-a 1** kitlandi. **2** ertandi. **3** hættulegur, varasamur. **-o, -ado** kitlur; kitl; fiðringur. **-iĝema** kitlugjarn.
tiksotrop/a *eðl* kvik-, kvikur.
tiktak/o *tif* (ganghljóð klukku). **-i** *áhl* tifa. **-ado** *tif*.
tíl/o ullarkambur. **-i** *áhr* kamba.
tílbur/o *sag* tvíhjóla léttivagn.
tíld/o *pre* tilda (merkið ~).
tíli/o *gra* lind, linditré (*Tilia*). **-acoj** linditjáaætt (*Tiliaceæ*).
tím/i *áhr* *bib* óttast, hræðast; vera hræddur um. **ne -i** *áhr* óttast ekki. **-o** ótti, hræðsla. **-a** ótta-, hræðslu-. **-egi** *áhr* vera dauðhræddur við. **-ego** skelkur, mikill ótti. **-ema** kvíðafullur, hræddur, hræðslugjarn. **-emo, -emeco** kjarkleysi; feimni, óframfærni. **-eto** kvíði. **-igi** hræða. **-iĝi** verða hræddur. **-inda** hræðilegur. **-ulo** raggeit, heigull. **antaŭ-i** *áhr* óttast fyrir fram, hræðast. **ek-i** *áhr* verða hræddur, fælast. **for-igi** hræða burt. **mal-a** djarfur. **mal-i** *áhr* leggja út í, þora, dirfast. **ne-igebla** óhræddur, óskelfdur; hugaður. **sen-a** óttalaus, óhræddur. **tromal-a** fifldjarfur, hvatvís. **birdo-igilo** fuglahræða, fuglaskella. **dio-a** guðhræddur. **kulis-o** leikhrollur (í leikurum).
tímal/o *dýr* harri (*Thymallus*).
tímbalo **1** *tón* páka. **2** *mat* pæskorpa. **-isto** pákuleikari.
Timbuktu/o *ldf* Timbúktú (borg í Malí).
tímian/o *gra* blóðberg (*Thymus*).
tímid/a *nýy* feiminn. **mal-a** ófeiminn, frekur. **-eco** feimni.
tímol/o *efn* þýmól.
tímon/o vagnstöng, þísl. **duobla -o** = **tímon-paro**. **-eto** stöng (á kerru). **-paro** þíslapar.
Timor/o *ldf* Tímor (ein af Súndaeyjum).
Orienta -o Austur-Tímor.
Timote/o *ldf* Tímóteus, Tímópeus.
tímpan/o 1 *lfæ* hljóðhol; hljóðhimna. *krevigi al*

iu la -ojn: tala mjög hátt. **2** *hús* bogasvið. **3** *pre* strekkiörk. **4** *tæk* vatnshjól. **5** *tón* = **tímbalo**. **-a** hljóðhols-. **-a membrano** hljóðhimna. **-ismo** *læk* tómahljóð. **-ito** *læk* hljóðhimnubólga, hljóðholsbólga.
tímus/o *lfæ* *mat* hóstarkirtill, hóstill.
tín/o ker, bali. **-eto** fata. **-isto** kerasmíður.
tínam/o *dýr* tínamúi, hænsnamúi (*Tinamus*).
-oformaj tínamúar (*Tinamiformes*).
tíndr/o *gra* tundur; tundursveppur (*Polyporus fomentarius*).
tíne/o *dýr* mölur (*Tinea*). **-edoj** kornmölsætt (*Tineidæ*) (= **moteoj**).
tíni/o *læk* reformur, hringormur (*Tinea*).
tínk/o *dýr* grunnungur, vatnakarfi (*Tinca*).
tínktur/o 1 litarvökvi. **2** *lyf* dropar, dropalyf, tinktúra. **-a** litar-. **-i** *áhr* lita. **-ado** litun. **-ejo** litunarhús, litunarstöð. **-isto** litari.
tínn/o = **tínuso**.
tínt/i *áhl* glamra, hringla. **-a** glamrandi, hringlandi. **-o, -ado** hringl, glamur. **-igi** hringla (e-u). **-igi glasojn** skála. **-ilo** bjalla. **ek-i** *áhl* hringla skyndilega. **krak-i** *áhl* glamra, hljóma, skella.
tínunkol/o *dýr* = **turfalko**.
tínus/o *dýr* *mat* túnfiskur (*Orcynus thynnus*).
-reto túnfiskanet.
tíol/efn þíó-, tíó-, brennisteins-. **-eteroj** brennisteinseterar.
tíofen/o *efn* þíófen.
tíol/o *efn* þíól.
tíom *mfr* eins mikið, svo mikið, það. **-kiom** eins mikið og. **-aj** svo margir.
tíonil/o *efn* súlfínýl.
tíosulfat/o *efn* þíósúlfat. **-a acido** þíóbrennisteinssýra.
tíosulfit/o *efn* þíósúlfít. **-a acido** þíóbrennisteinssýrlingur.
típ/o *tæk* *gra* *dýr 1* ímynd, tákn. **2** gerð, tegund, svipur, mót. **3** sýnishorn, dæmi. **4** *pre* letur, leturstærð. **5** náungi, manngerð. **-a** dæmigerður. **-aro** sátur. **-igi** *áhr* sérkenna, einkenna, tákna. **-areo** sátursíða. **-fandisto** letursteypari. **-ometro** leturmælir. **laŭ-a** fyrirmyndar-, fyrirmyndarlegur. **pra-o** *hei 1* frummynd, fyrirmynd, frumgerð. **2** fornmynd. **normo-o** frumgerð.
típograf/o prentari. **-io** prentlist; prentiðn. **-a** prent-, prentunar-. **-iaj** *eraroj* prentvillur.
tiptologi/o *trú* handasnerting miðils.
típul/o *dýr* hrossafluga (*Tipula rufina*). **-edoj** hrossafluguætt (*Tipulidæ*).
tír/i *áhr 1* draga. **2** toga. **3** draga út. **4** lengja, auka. **5** draga að sér, laða að sér. **6** sjúga. **-i**

konkludon álykta. **sin -i** 1 dragast. 2 dragast út. 3 þrá, langa til. **-o** *eðl* dráttur. **-a** dráttar-. **-adi** *áhr* vera að draga, vera að toga. **-ado** dráttur, aðdráttur. **-egi** *áhr* hefja, draga upp. **-igi** breiðast út; toгна; ná. **-ilo** strengur, handfang. **al-i** *áhr* 1 draga að sér. **al-i atenton** vekja athygli. **al-o** *eðl* 1 aðdráttur. 2 aðdráttarafl. **de-i** *áhr* 1 taka af sér. 2 draga burt, leiða frá sér. **dis-i** *áhr* opna, skilja, draga í sundur. **ek-i** *áhr* kippa í. **el-i** *áhr* 1 bregða, draga út. 2 þenja út, lengja. 3 rétta fram. *el-i ion el iu:* veiða e-ð upp úr e-m. **el-o, el-ado** *pre* útdráttur, það að draga út. **el-o, el-aĵo** útdráttur, ágrip. **el-ilo** tæki til að draga út. **en-i** *áhr* draga inn; flækja (í). **for-i** *áhr* draga burt; taka frá, svipta. **for-igi** draga sig í hlé, fara burt. **kun-i** *áhr* draga fyrir; draga saman. **kun-i la brovojn** hnykla brýrnar, hleypa brúnum. **kun-igi** dragast saman; stytast. **re-i** *áhr* 1 taka aftur. 2 afturkalla. **re-igi** 1 draga sig í hlé. 2 halda undan, hlaupast brott. **re-igo** 1 brottlaup, afturköllun; úrsögn. 2 *her* afturför, undanhald. **supren-i** *áhr* setja upp; reisa. **sur-i** *áhr* koma sér í. **tra-i** *áhr* draga (e-ð) í gegnum. **trans-i** *áhr* draga yfir. **aer-o** súgur. **arĉ-o** bogastroka. **boto-ilo** stígvélaklauf. **bros-o** burstastroka. **buton-ilo** stígvélahneppari. **kork-ilo** tappatogari. **kovro-i** *áhr* draga fyrir. **penik-o** pensildráttur. **sangel-i** *áhl* læk taka (e-m) blóð. **-kesto** skúffa.

Tir/o *ldf* Týrus (hafnarborg í Föníkíu, nú Líbanon).

tiralĵor/o *her* dreifskytta.

tiran/o *sag* harðstjóri. **-a** harðstjórnarlegur, harðstjórnar-; grimmur, miskunnarlaus. **-i** *áhr* kúga, beita harðstjórn við. **-eco** harðstjórn. **-ismo** harðstjórn(arstefna). **-icido** harðstjórabani.

tiratron/o *rtæ* gasfylltur þrískauti.

tiravir/o *sig* togbraut. **-i** *áhr* draga eftir togbraut.

tire/o *læk* (í samsettum orðum) skjaldbrjósk.

-otomio skjaldbrjóskskurður.

tireid/o *lfæ* skjaldbrjósk.

Tiren/a Maro *ldf* Tyrrenahaf (í Miðjarðarhafi).

Tirezi/o *god* Tíresías (blindur þebverskur spámaður).

tiro/o *gra* (í samsettum orðum) skjaldkirtill, skjöldungur, skildill.

tiroid/o *lfæ* skjaldkirtill, skjöldungur, skildill. **-ismo** skjaldkirtilseitrun. **-ito** skjaldkirtilsbólga, skjöldungsbólga. **-ektomio** skjaldkirtilsnám, skjöldungsnám.

tiroksin/o *lfe* týroxín.

Tirol/o *ldf* Týról (landsvæði í Ölpunum). **-a** týróla-, frá Týról, í Týról. **-a ĉapelo** týrólahattur.

-kanto týrólasöngur.

tirozin/o *efn* týrósín.

tirs/o *god* bakkusstafur.

Tis/o *ldf* Tiszaá (upptök í Karpatafjöllum).

Tisb/o *god* Þisbe.

Tit/o *per* Títus. **-o-Livio** Títus-Livíus (rómverskur sagnfræðingur).

titan/o *efn* títan (Ti). **-ato** títanat. **-a acido** títansýra.

Titan/o 1 *god* Títani. 2 *stj* Títan (eitt tungla Satúrnusar). **t-o** jötunn, risi. **-a** risavaxinn.

Titania *god* Títanía (álfadrottning).

Titikak/o *ldf* Titicacavatn (stórt stöðuvatn í Andesfjöllum).

títol/o 1 titill, nafn. 2 nafnbót, titill. **-a** titil-. **-a paĝo** titilblað. **-i** *áhr* nefna, kalla, titla. **-aro** allir titlar (e-s). **-uloj** fólk sem hefur nafnbót. **sub-o** 1 undirtitill. 2 (í kvikmynd o.þ.u.l.) (þýddur) texti.

títur/o *efn* títur, títurering. **-i** *áhr* títra, títrera.

títular/a að nafninu til, nafnbótar-.

tíu *mfr* 1 þessi (þarna). 2 sá. **-kiu** sá sem. **-ĉi** þessi (hérna). **-kaj** - sá og sá, þessi eða hinn.

tizan/o *læk* seyði (til heilsubótar).

tizanopter/oj *dýr* kögurvængja (*Thysanoptera*).

tju! *mfr* burt!, svei!, snautaðu!

tjurk/o = turko 1.

tlasp/o *gra* akursjóður (*Thlaspi arvense*) (= monherbo), perlusjóður.

tmez/o *mfr* slitrun (innskot orðs á milli liða samsetts orðs).

T.N.T. *mfr* (skammstöfun) = trinitrotolueno.

toast/o *mat* 1 ristað brauð. 2 = tosto. **-rako** brauðhaldari (fyrir ristað brauð).

Tobi/o *per* Tobít, Tóbías.

tobogan/o 1 sleði (meiðalaus), smásleði. 2 sleðabraut.

tof/o 1 *jar* móberg. **vulkana -o** móberg úr gosösku. 2 *læk* þvagsýrugigtarhnútur.

tog/o *sag* (rómversk) skikkja.

Tog/o *ldf* = Togolando.

Togol/o *ldf* = Togolando.

Togoland/o *ldf* Tógó. **-a** tógóskur. **-ano** Tógómaður.

tohavabohu/o óskapnaður, ringulreið.

toĥar/o *inn* tokkaríska.

tokat/o *tón* tokkata.

Tokela/o *ldf* Tókelá (eyjaklasi í Suður-Kyrrahafi undir yfirráðum Nýja-Sjálands).

Toki/o *ldf* Tókíó (höfuðborg Japans).

tokoferol/o *efn* tókóferól (E-vítamín).

tokologi/o *læk* fæðingafraeði.

toks/o *læk* eiturefni. **-a** 1 eitrunar-. 2 eitraður.

-i *áhr* eitra. **-ado** eitrún. **-eco** eiturmagn, eitrúnar-geta. **-igi** verða eitraður. **-igo** blóðeitrun. **-igemulo** eiturlyfjaneytandi. **-ologo** eiturfræðingur. **-ologio** eiturfræði. **sen-igi** afeittra. **sen-igado** afeitrun.

taksin/o *læk* eiturefni. **anti-o**, **kontraŭ-o** móteitur.

tol/o **1** lín, léreft. **2** málarastrigi. **-a** lín-, lérefta-, lérefts-. **-aĵo** **1** hörðúkur. **tabla -aĵo** borðlín. **lit-aĵo** sængurföt; rúmföt. **2** þvottur. **-aĵistino** lérefts-saumakona. **-aĵbutiko** léreftasala. **sur-igi** fóðra með lérefti. **drat-o** vírdúkur. **gum-o** stinnt léreft (notað við bókband). **lak-o** vaxdúkur, olíudúkur. **pak-o** umbúðastrigi. **vaks-o** vaxdúkur. **vel-o** segldúkur.

Toled/o *ldf* Toledo (heiti borgar á Spáni og þriggja borga í Bandaríkjunum).

toler/i *áhr* þola, líða, umbera. **-o** **1** þol. **2** nautnarþol. **3** *tæk rtae* þolvik. **-ebla** þolanlegur, bærilegur. **-eco** nautnarþol. **-ema** umburðarlyndur. **-emo**, **-emeco** umburðarlyndi. **ne-ebla** óþolandi, óbærilegur. **ne-ema** umburðarlaus, ófrjálslyndur. **ne-emeco** umburðarleysi, ófrjálslyndi.

tolu/o *lyf* **-balzamo** tólúbalsam.

toluen/o *efn* tólúen, tólúól.

toluidin/o *efn* tólúidín.

toluil/o *efn* tólúyl.

toluol/o *efn* tólúól, tólúen.

-tom/o *mfr* (alþjóðlegt viðskeyti) -skurðarhnífur, *t.d.* **trakeo-o** barkaskurðarhnífur. **kerato-o** glæruskurðarhnífur. **-io** -skurður, *t.d.* **trakeo-io** barkaskurður. **laparo-io** holskurður. **-izi** *áhr* skera, *t.d.* **trakeo-izi** *áhr* skera í barka. **mikro-o** örskurðartæki.

Tom/o *per* = **Tomaso**. **-ismo** tómismi. **-isto** tómisti.

tomahok/o *inn* stríðsöxi, vígöxi (Indíána). **enterigi la -on** semja frið.

toman/o toman (persnesk gullmynt).

Tomas/o *per* Tómas.

tomat/o *gra* **1** tómat, tómati, tómata. **2** tómat-jurt (*Solanum Lycopersicum*). **-a** tómat-. **-a saŭco** tómatósósa.

tomb/o **1** gröf. **2** dauði. **-a** **1** lík-, grafar-. **2** dauðalegur. **-ejo** grafreit, kirkjugarður. **-isto** grafari, líkmaður. **-okuŝi** *áhl* liggja í gröfinni, hvíla í gröfinni. **-oloko** gröf, legstaður. **-oskribo** grafaráletrun. **-oŝtono** legsteinn, grafsteinn. **el-igi** grafa upp. **en-igi** jarða, grafa, greftra. **sen-a** ógrafinn, ójarðaður. **trans-a** eftir dauða. **amas-ejo** fjöldagröf.

tombak/o *efn* **1** tómbak, tannbak. **2** ódyrt skraut.

tombol/o tombóla, hlutavelta.

tomografi/o *læk* sneiðmyndun.

ton/o **1** tónn. **2** hreimur. **3** tóntegund. **4** litblær. **5** rómur. **6** *hlj* tónáhersla. **-igi** *ljó* **1** setja blæ á. **2** gefa (e-m) litblæ. **-iga bano** blæbað. **duon-o** **1** tón hálf-tónn. **2** *fag* hálfskuggi, blæbrigði. **krom-o** tón yfirtónn. **mis-o** falskur tónn. **sen-a** tónlaus; blælaus. **unu-a** einhljóða, tilbreytingarlaus. **bon-a** fágaður, snyrtilegur. **bon-o** heldri manna bragur, mannasiðir.

tonal/o tón tóntegund. **ne-a** tóntegunda(r)laus, án tóntegunda.

tond/i *áhr* klippa. **-ado** klipping. **-ilo** skæri. **-ilego** klippur. **-isto** klippari. **-fasono** hársnið. **-omaŝino** klippingarvél. **ĉirkaŭ-i** *áhr* klippa um. **de-i** *áhr* klippa af, klippa burt. **el-i** *áhr* **1** klippa út. **2** sleppa, skera út. **for-i** *áhr* klippa burt. **pri-i** *áhr* klippa til. **pri-ilo** trjáklippur.

tondr/i *áhl* **1** þruma. **2** berja hátt. **-o** *veð bib* þruma, skrugga. **-a** þrumu-. **-ado** þrumur. **ek-i** *áhl* þruma. **ek-o** þruma; reiðarslag. **fulmo-o** þrumur og eldingar, þrumuveður.

tonel/o *sig* rúmlest, tonn. **-aro** burðarþol í tonn-um; rúmlestir.

tonem/o *hlj* tónhljóðungur.

Tong/o *ldf* Tonga, Vináttueyjar (eyjaklasi og konungsríki í Suður-Kyrrahafi).

toni/o *lfe* þensla, stæling. **hiper-o** ofþensla, ofstæling. **hipo-o** vanþensla, vanstæling. **sen-o** slekja. **simpato-o** ofspenna hnoðataugakerfis. **vago-o** ofspenna víðförlu taugar.

tonik/o tón *læk* **1** grunntónn. **2** hressingarlyf.

Tonkin/o *ldf* Tonkin (hérað í norðaustanverðu Vítínam).

tonsil/o *lfæ* **1** hálskirtill, kverkeitla. **2** eitla. **-ito** *læk* kverkabólga. **-ektomio** *læk* kverkilsnám.

tonsur/o *bib* *kaþ* krúna, krúnurakstur. **-i** *áhr* krúnuraka.

tonus/o *lfe* spenna, þensla; vöðvaþensla. **-dona** spennandi, þensluaukandi.

top/o *sig* siglupallur.

topaz/o *ste* tópas.

topik/o **1** bók umræðuefni. **2** *læk* staðbundið lyf. **-a** staðlegur.

topinambur/o *mat* jarðpera (= **terpiro**).

topograf/o *ldm* staðfræðingur. **-i** *áhr* lýsa stað. **-io** **1** staðarlýsing. **2** staðfræði. **-ia** staðfræðilegur; staða-.

topologi/o *stæ* grannfræði.

toponimi/o örnefnalýsing, örnefnafræði.

toporo *tæk* öxi.

tor/o **1** *stæ* hjólfötur. **2** *stj* fótstallar.

Tor/o *god Þór.*
Tora/o *inn torah, Fimmbókaritið.*
torak/o *lfæ dýr* brjóstkassi, brjósthol, brjóstgrind. **-a** brjósthol-. **-oplastio** brjóstholsprenging.
torê/o blys, kyndill. **-a** blys-, kyndil-, kyndla-
-ingo blyshaldari, kyndlahaldari.
tord/i *áhr tæk* **1** tvinna, snúa, vinda, snúast um (e-ð). **2** skæla (*la buŝon*). **3** rangfæra, afskræma.
-o **1** liðskekka. **2** snúningur; tvinning. **3** snúningsátak. **-a** snúinn, undinn; bugðóttur. **-eco** snúningur, vinding. **-iĝi** snúast, bugðast; snúa á sig, engjast, engja sig. **-iĝo** skælur, skekkja, hlykkur.
-ilo kefli (til að tvinna með). **-elpremi** *áhr* snúa, vinda (t.d. þvott). **-ometro** *tæk* snúningsmælir.
-omomanto *eðl* hverfipungi. **dis-i** *áhr* skekkja, skæla, afskræma. **dis-o** *eðl* skekking, skæling. **el-i** *áhr* **1** kreista út. **2** pína, þrýsta að, kúga. **for-i** *áhr* **1** skekkja, skæla, rangfæra. **2** klípa af. **mal-i** *áhr* vinda ofan af; taka snúðinn af, greiða úr. **artiko** *læk* sinatog. **kol-iĝo** *læk* hálsrígur. **prem-i** *áhr* snúa, vinda (þvott) (= **vringi**). **streĉ-i** *áhr* draga upp. **-premilo** æðaklemma, stasi.
tore/i *áhl* berjast við naut (í nautaati). **-ado** nautaati. **-isto** nautabani, nautvígsmaður.
toreador/o nautabani, nautvígsmaður.
torent/o *ldf* lækur, straumvatn. **2** straumur. **-a** **1** lækjar-. **2** eins og straumur, steypi-, ofsalegur. **-i** *áhl* steypast. **-eco** ákafi, ofsi. **pluv-o** *veð* steypiregn, ofsaregn.
torf/o mór. **-ejo** mómýri.
tori/o *efn* þóríum, þórín (*Th*).
torij/o *fag* (japanskt) hofhlið (í sjintóisma).
Torin/o *ldf* Tórínó (borg á Ítalíu).
Torkemad/o *per* Torquemada (mjög grimmur aðalrannsóknardómari á Spáni, d. 1498).
tormentil/o *gra* glæsímura (*Potentilla erecta*).
torn/i *áhr* **1** renna (tré eða mál). **2** orða vel.
bele **-ita** *knabino* glæsileg stúlka. **-ado** **1** það að renna. **2** orðun, orðalag. **-ilo** rennibekkur. **-isto** rennismiður. **modlur-ilo** mótunartæki.
tornad/o *veð* hvirfilbylur, fellibylur.
tornistr/o bakpoki, malur, malpoki.
Toront/o *ldf* Toronto (borg í Kanada).
torped/o **1** *her* tundurskeyti. **2** *dýr* hrökkviskata (*Torpedo*). **-i** *áhr* skjóta tundurskeytum á; eyðileggja með tundurskeytum. **-ŝipo** tundurskeytabátur. **kontraŭ-ŝipo** tundurspillir.
torpili/o = **torpedo** **2**.
torpor/o *læk* sljóleiki, stirðnun, tregða, aðgerðarleysi.
tors/o *lfæ* *fag* bolur, búkur (af manni).
tort/o terta. **-eto** brauðkolla. **-ujo** tertumót,

kökumót.

tortikol/o *læk* hálsrígur, hallinkjammi, hallinsvíri.

tortrik/o *dýr* vefari (fiðrildi) (*Tortrix*).

tortur/o pynting, pynding, pínung; kvöl. **-i** *áhr* pynta, pynda, kvelja, pína. **-isto** kvalari, pínungamaður. **-benko** pínungabekkur. **-ejo** pyntingarklefi.

torus/o *gra* blómbotn.

toskan/o *per* Toskanamaður, Toskanabúi. **-a** í Toskana; frá Toskana. **T-io**, **T-ujo** Toskana (hérað á Ítalíu).

tost/o skál, skálarræða. **-i** *áhl* skála, drekka skál.

Tot/o *god* Þót (egypskt god).

total/a allur, alger, fullkominn, heildar-. **-ismo** *fél* einræðisstefna. **-isma** einræðis-.

totalizator/o *tæk* *veð* *ípr* **1** (við kappreiðar) veðbanki, veðmálastofa. **2** samlagningarvél, reiknivél. **3** mælingarvél.

totan/o *dýr* stelkur (*Totanus*).

totem/o trú verndarvættur, verndartákn. **-ismo** dýradýrkun.

toŭfu/o *inn* tófú.

tra *mfr* **1** gegnum. **2** um, yfir (= **dum**). **-e** í gegn, alla leið. **-igi** fara í gegnum. (sem forskeyti með sömu merkingum) **1** í gegn: **-haki** *áhr* höggva í gegn. **-iri** *áhr* fara í gegnum. **-kuri** *áhr* hlaupa í gegnum. **-lasi** *áhr* hleypa (e-m) í gegnum. **-pasi** *áhr* fara framhjá. **-rigardi** *áhr* skoða. **2** um, í, yfir: **-babili** *áhr* masa yfir. **-danci** *áhr* dansa allt um. **-nokti** *áhl* vera nætursakir. **-vintri** *áhl* hafa vetursetu. **-vivi** *áhr* reyna, komast að raun um. **3** alveg (*ath.* í þessari merkingu, ráðlagt er að nota forskeytin **el** eða **for** í stað **tra**, til þess að forðast misskilning.): **-bruli** = **forbruli**. **-dandi** = **fordandi**. **-diboĉi** = **fordiboĉi**. **-frostita** = **elfrostita**. **-lerni** = **ellerni**. **-manĝi** = **formanĝi**.

trab/o *tæk* bjálki, biti. **-a** bjálka-. **-aĵo**, **-aro** bjálkagrind; smíðapallur. **-eto** bindibjálki, tengibjálki. **-izi** timbra, veita bjálka. **antaŭ-aĵo** smíðapallur. **apog-o** skorða. **bar-o** slagbrandur. **ĉef-o** aðalbiti. **latis-o** grindarbjálki. **profil-o** prófilbjálki. **rul-o** rifur.

trabant/o = **satelito**.

trabekl/oj *lfæ* grind.

trac/o *sag* Þrakíubúi, Þrakíumaður. **T-ujo** Þrakía.

trad/o = **alizeo**.

trad/i *áhr* lög taka undir sig eign.

tradici/o trú munnmæli, arfsögn, erfðavenja, siðvenja, hefð. **-a** arfgengur, hefðbundinn, vana-, munnmæla-. **-i** *áhr* láta ganga sem hefð. **-ismo** fastheldni á siði og venjur, þjóðræknisstefna.

traduk/i áhr þýða (mál). **-o** þýðing. **-a** þýðingar-. **-ado** þýðing, það að þýða. **-ebla** þýðanlegur, sem unnt er að þýða. **-into** maður sem þýddi. **-anto**, **-isto** þýðandi, þýðari. **-rajto** þýðingarréttur. **mis-i** áhr þýða rangt.

traf/i áhr **1** hæfa. **2** komast í. **3** hitta. **4** koma yfir. **5** komast að raun um. **-o** skot, mót. **-a** vel við eigandi, hnittilegur. **-e** hnittilega. **-ebla** í skotmáli. **-iĝi de** verða fyrir (e-u). **-ite** íþr hæfður (í skyllumingum). **mal-i** áhr **1** verða af. **2** missa, hitta ekki. **mal-o** feilskot; mistök. **nemal-ebla** óhjákvæmi-
legur.

trafik/o umferð. **-i** áhl fara. **-ilo** farartæki. **-taŭga** fær.

trag/o lŕæ hlust.

tragent/o efn tragant (jurtagúmfi).

tragedi/o **1** harmleikur, sorgarleikur; harmsaga. **2** hörmulegur atburður; ógæfa, óhamingja. **-a** fag **1** harmleika-. **2** sorglegur, hörmulegur; harmsögulegur. **-isto** harmleikari. **-verkisto** harmleikahöfundur, harmleikaskáld.

tragelaf/o dýr gemsu (*Tragelaphus*).

tragik/a sorglegur, hörmulegur. **-eco** sorgleiki.

tragikomedio bók blendingur af harmleik og gamanleik.

tragol/o dýr dverghjörtur (*Tragulus*).

tragopog/o gra hafursrót (gefur rótarávöxt) (*Tragopogon porrifolius*).

trahe/o **1** lŕæ barki, loftþípa. **2** dýr lofttæð (í skordýri). **-ito** læk barkabólga, barkakvef. **-uloj** lofttæðungar (*Tracheata*). **pra-uloj** flauelsdýr (*Protracheata*, *Onychophora*). **-otomio** barkaskurður. **-oskopio** barkaspeglun.

traĥin/o dýr fjörsungur (*Trachinus draco*).

Traĥis/o sag bók Trakis (borg í Þessalíu).

traĥit/o ste ljóst gosgrjót.

Trajan/o per Trajanus.

trajektori/o **1** eðl kúlubraut; braut (halastjörnu o.s.frv.). **2** flu flugstefna.

trajn/o lest, vagnlest. **-estro** lestarstjóri. **sub-o** neðanjarðarlest. **aer-o** loftpúðalest. **aŭto-o** sjálfknúin lest. **pak-o** pakkaflutningalest, póstlest. **pasager-o** farþegalest. **var-o** vöruflutningalest.

trajt/o **1** dráttur. **2** svipur. **3** einkenni.

¹ **trak/o** flu jár **1** spor; járnbrautarteinar. **2** ferill. **-a** spor-. **-metisto** leggjandi járnbrautarteina. **el-iĝi** fara af sporinu.

² **trak/o** per Þrakíubúi (í Búlgaríu). **T-io**, **T-ujo** ldf Þrakía (suðurhluti Búlgaríu).

trakci/o jár dráttur.

trake/o = traĥeo.

trakeli/o gra skógarklukka, netklukka (*Cam-*

panula trachelium).

trakino/o = traĥino.

trakito/o = traĥito.

trakom/o læk trakóma (egypskt augnangur, egypskt augnkvef).

trakt/i áhr **1** tala um, segja um, ræða um, fjalla um. **2** fara (svo og svo) með (e-ð). **3** líta (svo eða svo) á (e-ð). **4** læk veita (e-m) lækni meðferð; gera að (t.d. sjúkdómi). **5** bera (**per io** = e-ð) á (e-ð). **-o**, **-ado** **1** meðferð. **2** lækni meðferð. **3** samningur. **-adi** áhr semja; fara með, meðhöndla. **-aĵo** ritgerð, smárit. **ek-i** áhr drepa á, koma inn á (e-ð). **inter-i** áhl bera saman ráð, ráðgast. **pri-i** áhr fjalla um, fara með (e-ð); líta á (e-ð).

traktat/o **1** samningur (milli ríkja), sáttmáli. **2** (vísindaleg) ritgerð.

traktor/o biftraktor, dráttarvél.

traktus/o lŕæ lengja.

tram/o **1** sporbrautarteinn. **2** sporvagn. **-eto** þungavagn. **-isto** sporbrautarverkamaður. **-kondukisto** sporvagnsstjóri. **per-i** áhr flytja (málmgrýti o.þ.u.l.) í vögnum. **kablo-o** strengbrautarvagn.

tramontan/o veð vindur sem kemur handan um fjöllin.

tramp/o nýy **1** flækingur, flökkumaður. **2** sig vöruflutningaskip. **-i** áhl **1** ráfa um götunar. **2** sigla án fastrar áætlunar.

tramp/i = surtreti.

trampolin/o trampólín, trampólína (= saltotabulo).

tranc/o leiðsla. **-i** áhl vera í leiðslu, ganga í leiðslu. **ek-i** áhl koma sér í leiðslu.

tranĉ/i áhr **1** skera, sníða; höggva. **2** nísta; raufa. **3** draga (í spilum). **4** íþr senda (bolta) með snúningi. **5** læk (óp.) taka, verkja. **-o** læk **1** högg, sár. **2** innantak, kveisa. **3** sneið. **-a** **1** barkandi, beiskur. **2** skerandi. **3** nístandi; sár. **-ado** skurður, bit. **-aĵo** sneið. **-ilo** hnífur. **-ilaro** hnífasmætæða. **-maniero** snið. **al-i** áhr sníða, skera til. **ambaŭ-a** tvíeggjaður. **de-i** áhr **1** stytta, skerða, klípa af (e-u); draga frá, minnka. **2** skilja. **de-a linio** punktalína. **de-aĵo** sneið. **dis-i** áhr saxa; skera í sundur. **el-i** áhr **1** sníða; skera út, höggva út. **2** skera burt; klippa úr. **el-o** úrklippa. **en-i** áhr skera inn í. **for-i** áhr skera, skera af; rjúfa samband við, útiloka. **mis-o** orðaleikur (= kalemburo). **pri-i** áhr höggva út. **tra-i** áhr skera (í gegnum). **cigar-ilo** vindla-skæri, vindlaklippur. **hak-ilo** kjötöxi; höggvahnífur. **kontur-i** áhr sníða eftir skornu mynstri. **paper-ilo** pappírshnífur. **pajl-ilo** hálmskurðarvél. **poŝ-ilo** vasahnífur. **rul-ilo** hjólhnífur, skurðhjól. **vejno-o**

blóðtaka.

tranĉe/o 1 *her* skotgröf. 2 *byg* skurður.

trankvil/a 1 rólegur. 2 áhyggjulaus. 3 kyrr. -e rólega. -o, -eco 1 ró. 2 kyrrð. 3 áhyggjuleysi. -igi stilla, kyrra, róa. -igaĵo róandi lyf. -iĝi róast, stillast, stilla sig, verða kyrr. mal-a 1 órólegur. 2 áhyggjufullur. mal-e órólega. mal-o, mal-eco æsingar; órói, kvíði, áhyggjur. mal-igi hrjá, baka áhyggjur í (e-m), trufla, rugla. mal-iĝi verða áhyggjufullur. re-iĝi róast aftur.

trans mfr I 1 fyrir handan. 2 hinum megin (e-s). 3 (m. þf.) yfir. el - að handan. -a gagnstæður. -a angulo gagnstætt horn. -e hinum megin. -en yfir, yfir um. -o, -aĵo land fyrir handan, svæðið fyrir handan (e-ð). -igi tæk 1 færa, yfirfæra, flytja. 2 fletta (e-u). 3 breyta. -igilo tæk spennubreytir, spennir. -iĝi 1 fara yfir um. 2 flytjast búferlum. 3 breytast. -ulo sá sem á heima hinum megin (t.d. götunnar). mal- herna megin við. ne-igebla lög sem ekki má yfirfæra. II (sem forskeyti) 1 yfir, t.d. -iri áhr fara yfir. -ĵeti áhr kasta yfir. -porti áhr flytja (varning). -salti áhr stökkva yfir, hoppa yfir. -paŝi áhr yfirstíga, fara út fyrir. -atendi bíða þangað til lýkur. -vivi áhr reyna; lifa (e-ð). 2 (táknar breytingu), t.d. -planti áhr umplanta. -verŝi áhr umhella. -loki áhr flytja í annan stað. -skribi áhr umrita, endurrita. -loĝiĝi flytjast (búferlum). -diri áhr senda áfram (orðsendingu). -doni áhr afhenda, láta fá. -formi áhr breyta. -formiĝi breytast. -kurinto flautapýrill. -preni áhr taka við. 3 hinum megin, t.d. -atlantika verandi handan Atlantshafs. -mara handan hafs, utanríkis-. -riveranoj þeir sem lifa handan árinna.

transakci/o hag viðskipti.

transcend/a hei 1 óskynjanlegur, andlegur, yfirskilvitlegur; forskilvitlegur. 2 frábær, furðulegur. 3 torræður. -i áhr vera ofvaxið (e-u).

transduktor/o rtæ orkubreytir.

transept/o hús þvergöng (í kirkju).

transformator/o rtæ spennubreytir, spennir.

transfuz/i áhr læk veita blóð, gefa blóð, færa blóð. -o blóðgjöf, blóðfærsla, blóðveita.

Transilvani/o ldf Transylvanía (landshluti í Rúmeníu).

transistor/o rtæ 1 transistor, smári. 2 transistorviðtæki.

transit/o læk 1 ferð í gegn, framhaldsferð; vöruflutningur yfir óviðkomandi land. 2 stj þverganga. -a vöruflutninga-, umferðar-. -e í flutningi. -i áhl fara um. -isto vöruflutningaafgreiðslumaður.

transitiv/a mfr áhrifs-. -igi gera að áhrifssögn. ne-a áhrifslaus.

translaci/o 1 lög afsal. 2 stæ flutningur. 3 eðl hliðrun, ýting. -a 1 afsals-. 2 ýtingar-. -i áhr lög 1 hliðra. 2 yfirfæra.

transmisi/i áhr tæk drífa, yfirfæra. -o 1 tæk drif. 2 læk útbreiðsla. -ilo tæk girkassadrif. inter-ilo gir-kassadrifhljól.

transmutaci/i áhr efn breyta, umbreyta, gjörbreyta. -o breyting, umbreyting, gjörbreyting.

transpir/i áhl dýr gra 1 svitna. 2 gufa út. -o, -ado 1 sviti. 2 útgufun.

transpon/i áhr 1 tón flytja í aðra tóntegund (= aligamigi). 2 stæ bylta. -ato de matrico bylt fylki. -ado 1 tón tónfærsla. 2 stæ bylting.

Transval/o ldf Transvaal (hérað í Suður-Afríku).

transvers/a lfæ jar þver. -e þvers. -o 1 þverskurðarlína.

trap/o gra hornhnot (vatnajurt) (*Trapa* (*natans*)).

Trap/o kaþ þagnarmunkaregla. -isto þagnarmunkur.

trapez/o 1 stæ trapisa. 2 taugaslá, róla, loftfímleikaróla. -isto loftfímleikamaður. -oido lfæ trapisa, hálfamsíðungur.

trat/o ver víxill. -i áhl taka víxill. -anto útgefandi (víxills). -ato samþykkjandi (víxills). kon-sentita -o samþykktur víxill. ĉevida -o sýningarvíxill.

traŭb/o = uvo.

traŭler/o togari.

traŭmat/o læk meiðsl, löskun, áverki. psika -o andlegt áfall, sálarlegt áfall, sálrænt áfall. -a vegna sálræns áfalls, áfalls-, áverka-. -ismo læk meiðsl. -izi áhr valda áverka. -ologio meiðslafræði, áverkafræði.

travertin/o ste travertín, kristallaður kalksteinn.

travesti/i áhr 1 afskræma, snúa til athlægis. 2 skipta um föt (til grímudansleiks). -o 1 hlægileg eftirstæling; skopstæling. 2 fataskipti (til grímudansleiks).

Trazimen/o ldf Trasimenivatn (í Toskana á Ítalíu).

tre mfr mjög. -a mestur. -ege ákaflega, ofsalega. -o magn.

Trebizond/o ldf Trabzon (hafnarborg í Tyrklandi).

tred/i áhr þræða, láta (þráð) í (en eða tra), t.d. *tredi fadenon en kudriltruon*: þræða nál. *tredi fadenon tra perloj*: þræða perlur á band. -ilo dragnál. -ileto þræðingartæki.

tref/o lauf (í spilum). -kruciĝo umf slaufu-

gatnamót.

trejn/i áhr íþr æfa; þjálf. **-ado** þjálfun, æfing. **-iĝo** þjálfun. **-isto** þjálfari.

trem/i áhl skjálfa, titra, nötra. **-o** skjálfti; nótur; titringur. **-a** titrandi, skjálfandi. **-ado** kvi 1 nótur, titringur, hrollur. 2 sveifla. **-ego** mikill titringur, skjálfti. **-eti** áhl titra; slá ótt og títt. **-igi** láta hroll fara um, láta titra. **ek-i** áhl hrökkva við, hrylla við, titra. **ter-o** jarðskjálfti.

trema/o tvípunktur yfir sérhljóða = **dierezo**.

trematod/oj dýr agða (*Trematoda*).

tremol/o gra ösp, blæösp (*Populus tremula*).

trempl/i áhr dýfa (**en** = í). **-adi** áhr gegnbleyta. **-ado** það að dýfa. **-iĝi** bleytast.

tren/i áhr 1 draga (á eftir sér), toga. 2 hafa í eftirdragi, hafa í togi. 3 draga seiminn. 4 draga fram. **sin -i** dragast áfram. **-ado** dráttur, það að draga. **-aĵo** 1 spor, slóð, hali. 2 slóði, hældrag. **-aĵportisto** slóðaberi. **-iĝi** 1 dragast. 2 líða hægt og leiðinlega. 3 = **sin treni**. **el-i** áhr draga úr. **for-i** áhr draga burt. **kun-i** áhr 1 draga með sér. 2 enda á.

Trent/o ldf Trento (borg á Norður-Ítalíu). **-io** Trentino.

trepak/o trepak (rússneskur dans).

trepan/o 1 læk kúpubor, hauskúpusög. 2 tæk borvél. **-i** áhr bora kúpu. **-ado** kúpuborun, kúpu-raufun.

trepid/i áhl læk titra.

treponem/o læk gyrmí. **la pala -o** sárásótt-argyrmí. **-ozo** gyrmasyki. **-icido** gyрмаeitur.

tret/i áhr troða, troða á. **-ado** tramp; fótatak. **sur-i** áhr troða á. **akvo-i** áhl troða marvaða(nn).

Trevir/o ldf Trier (borg í Þýskalandi).

trezor/o fag 1 fjársjóður, fé, auðæfi, dýrgripur. 2 bók dýrgripasafn (í kirkju). 3 gullnáma; úrval, úrvalsrit. 4 mia -o gullið mitt. **-ejo** 1 fjárhirsla, féhirsla, gripabúr. 2 **T-ejo** ríkisfjárhirsla; fjármálaráðuneyti. **-isto** féhirðir; fjármálaráðherra.

tri mfr þrír. **-a** þriðji. **-e** í þriðja lagi. **-o** 1 talan þrír, þristur. 2 þrír menn saman, þrenning. 3 tón trío. **-iliardo** trilljarður (10^{21}). **-iliardono** trilljarðasti hluti. **-iliono** trilljón (10^{18}). **-ilionono** trilljónasti hluti. **-obla** 1 þrefaldur. 2 þrískiptur. **-oble** 1 þrisvar, þremur sinnum. 2 í þrennt. **-obligi** þrefalda, margfalda með þremur. **-obligi** verða þrefaldur; verða þrískiptur. **-ono** þriðjungur, þriðji hluti. **-onigi** skipta í þrennt. **-opo** þríeining; þrennt. **-ope** þrír og þrír saman. **-ulo** þriðji aðili. **-cent** þrjú hundruð. **-centa** þrjúhundruðasti. **-dek** þrjátíu. **-deka** þrítugasti. **-dekjarulo** þrítugur maður. **-foje** þrisvar, þremur sinnum. **-jara** þriggja ára (gamall). **T-unuo** kri þrenning. **la dimanĉo de la T-unuo**

trínitatis, þrenningarhátíð. **dek -** þrettán. **dek- -a** þrettándi.

triad/o þríhljómur.

triakontan/o efn tríakontan.

trias/o jar 1 trías, tríastímabil. 2 tríasjarðlög.

trib/o sag bib gra ættkvísl, kynþáttur, ættstofn, ættflokkur. **-a** ætt-, ættflokks-, ættflokka-. **-ano** meðlimur ættstofns.

tribadism/o læk samkynhneigð kvenna.

tribo/ vís (vísindalegt forskeyti sem tákna nún-ing), t.d. **-elektro** núningsrafmagn. **-luminesko** núningsljómun. **-metrio** núningsmælingar.

tribord/o sig stjórnborði. **-e** á stjórnborða. **-anoj** stjórnborðamenn.

tribun/o sag hús ræðupallur, ræðustóll.

tribunal/o 1 dómstóll, réttur. 2 dómsalur.

tribunus/o sag 1 (hjá Rómverjum) alþýðustjóri, alþýðufulltrúi. 2 herstjóri. **-a** alþýðustjórnar-.

tribut/o 1 skattur; skattgjald. 2 virðing, lof. **-i** áhr greiða skatt; tjá. **-ulo** skattskyldur maður.

triceps/o lfæ þríhöfði.

trici/o efn þrívetni.

trickl/o þríhjól.

tridakn/o dýr tröllkrælingur (*Tridacna*).

Tridentin/o sag Trento (gamalt heiti).

Triest/o ldf Triest, Trieste (hafnarborg á Ítalíu).

trifoli/o smári (*Trifolium*) = **folio**.

trifori/o hús súðsvalir.

triftong/o hlj þríhljóð.

trigl/o dýr urrari (*Trigla guarnardus*). **-edoj** urraraett (*Triglidæ*).

triglif/o hús þrígill.

trigon/o lfæ þríhyrna.

trigonal/a ste þríhyrndur.

trigonometri/o sta hornafræði, þríhyrningafræði. **-aj funkcioj** hornaföll.

triĥ/, trik/ (stofn í fagorðum: hár). **-ozo** læk fleskormaveiki, háormaveiki, purkormaveiki.

-omicetozo læk sveppsýki í hári. **-opatio** hársjúkdómur. **-oplazio** óeðlilegur hárvöxtur á slímhimnu.

triĥin/o dýr fleskormur, purkormur, tríkína.

triĥofit/o læk snoðsveppur. **-ozo** háraklofning, hárklofi.

triĥopter/oj dýr vorflugur (*Trichoptera*).

trik/i áhr prjóna. **-i rekte** prjóna slétt. **-i inverse** prjóna snúið, prjóna brugðið. **-ado** prjónaskapur, það að prjóna. **-ilo** prjónn. **-maŝino** prjónavél. **kun-i** áhr prjóna saman. **mal-i** áhr rekja upp. **kroĉ-i** áhr hekla.

trikin/o fleskormur = **triĥino**.

triklin/a ste þríhallur.

trikoloret/o gra þrenningarfjóra, þrenning-

argras, brekkusóley, stjúpublóm (*Viola tricolor*).

trikot/o prjónaföt. **-aĵo** peysa.

trikromi/o þriggja lita aðferð.

triktrak/o íþr kotra.

trikuspid/o lfa þríblöðkuloka. **-a** þríblöðku-.

tril/o tón dill, trilla (í söng). **-i** áhl syngja í trillum; (um fugla) syngja.

triliard/o 1 trilljarður (10²¹). **-ono** trilljarðasti hluti.

trilion/o sta 1 trilljón (10¹⁸) (= **triliono**). 2 (í Bretlandi og Bandaríkjunum) = **duiliono** (10¹²).

-ono trilljónasti hluti.

trilobit/oj ste þríbrotar (*Trilobita*).

trilogi/o bók 1 (há Forngríkkjum) þríleikur (þrír samfelldir sorgarleikir). 2 skáldrit í þremur deildum, þrenning.

trimestr/o misseri, önn; ársfjórðungur. **-a** annar-, ársfjórðungs-, ársfjórðungslegur.

tring/o dýr títa, stelkur (*Tringa*). **ruĝkrura -o** stelkur (*Tringa totanus*).

Trinidad/o ldf Trínídad. **-o kaj Tobago** Trínídad og Tóbago.

Trinitat/o kri heilög þrenning. **-ano** þrenningarjátandi.

trinitrotoluen/o efn TNT.

trink/i áhr 1 drekka. 2 **-i iun/ion/pro** drekka e-m til, drekka skál e-s. 3 **-i la akvon de Leteo** gleyma. **-i el la fonto de la Muzoj** fyllast andagift. **-o** sopi, drykkur. **-ado** drykkjuskapur. **-aĵo** drykkur. **-ebla** drekkandi, drekkanlegur. **-ejo** 1 hressingarskáli. 2 vatnsból. **-eti** áhr dreypa á. **-igi** brynna, vatna, láta drekka. **-ujo** trog. **-okuraco** vatnslækningar. **el-i** áhr tæma. **am-aĵo** ástardrykkur. **lakt-ejo** mjólkurbar. **lek-i** áhr sleikja, lepja.

trinom/o sta þríliða. **-a** þríliðu-, þríliða, þríliðaður.

triod/o rtæ útv þríóða, þristur.

triolet/o tón tríóla.

trip/o lfa mat langi, keppur, slengi. **sen-igi** hreinsa, slægja.

tripang/o mat sæbjúga (*Holothuria edulis*).

Tripitak/o trú Tripitaka (safn helgra texta úr búddisma).

triplikat/o þriðja afrit.

Tripol/o ldf 1 Trípólí (hafnarborg í Líbanon). 2 Trabzon (hafnarborg í Tyrklandi). 3 Trípólí (höfuðborg Lýbíu). **-a** Trípólí-. **-io** Trípólíhérað (í Lýbíu).

trips/o = **tizanoptero**.

tripsin/o lfe trypsín, hvítukljúfur brissins.

triptaz/o efn triptasi.

triptik/o fag þrískipt (altaris)tafla.

triptofan/o lfe triptófan.

Triptolem/o goð Triptolemos (sonur Keleosar konungs, en honum gaf Demetra manneldiskorn og töfravagn sem drekum var beitt fyrir).

trirem/o sag (grísk) galeiða með þremur áraröðum.

trism/o læk kjálkavöðvastjarfi, ginklofi.

Trismegist/o goð Trismegistes.

trist/a þunglyndur, dapur, sorgbitinn, sorglegur, hryggur. **-o**, **-eco** depurð, sorg, hryggð, dapurleiki.

Tristan/o per Tristan.

trit/o 1 = **tercio**. 2 = **trituro**.

tritik/o læk hveiti (*Triticum*). **-a** hveiti-.

tritionat/o efn tríþíónat.

triton/o eðl 1 þríeind, 2 = **trituro**.

Triton/o 1 goð Trítón (sjávarguð hjá Gríkkjum, sonur Póseidons og Amfritítu). 2 stj Trítón (eitt tungla Neptúnusar).

trituro/o dýr vatnasalamandra (*Triturus*).

triumf/o 1 sag (há Rómverjum) sigurför. 2 sigur. 3 sigurhrós. **-i** áhl 1 hrósa sigri. 2 sigra. 3 halda sigurför. **-a** sigur-, sigri hrósandi.

triumvir/o sag þríveldisstjóri, þremmenningur. **-aro** 1 þríveldisstjórn. 2 þriggja manna stjórn.

trivi áhr nýy útslíta.

trivial/a 1 ruddalegur, auðvirðilegur, grófur. 2 hversdagslegur, lítilfjörlegur, tilkomulaus, ómerki- legur. **-aĵo** ruddalegt orðatiltæki; vafasöm saga. **-eco** hversdagsleiki; auðvirðileg hugsun. **-igi** gera grófan.

tro mfr 1 of. 2 of mikið. **-a** hóflaus, of mikill. **-e** ofaukið, afgang. **-o** ofurmagn; ógegn, óhóf. **-i** áhl vera ofaukið. **-aĵo** afgangur, gróði. **-igi** ýkja. **-grandigi** gera of mikið úr (e-u). **-(grand)igo** ýkju- ur. **mal-igi** gera lítið úr (e-u).

Troad/o sag Tróas.

trobador/o per ástaskáld, farandskáld (á miðöldum), trúbadúr.

Trocki per Trotskí. **-ismo** trotskíismi, trotskíismi. **-isto** trotskíisti, trotskíisti.

trofe/o sag 1 sigurmerki, sigurtákn. 2 minjagripur.

trofi/a læk næringar-.

trofoneŭroz/o læk þrifataugabilun.

trog/o 1 trog, þró. 2 skófla (á vatnshjóli). 3 kalk- trog; múrsteinatrog. **-eto** fuglaskál. **lav-o** vaskskál. **stal-o** jata.

trogloдит/o 1 sag hellisbúi, hellismaður. 2 dýr músarrindill (*Troglodytes*) (= **birdreĝo**).

Troil/o per Tróílus (Príamsson).

Troj/o sag Trója (forn borg í Litlu-Asíu). **-a** tróverskur. **-ano** Tróverji.

trokanter/o lfa lærhnúta. **la granda -o** stóra

lærhnúta. **la eta -o** litla lærhnúta.

trokar/o *læk* ástungunál.

troke/o *ská* réttur tvíliður. **-a** í réttum tvílið(um).

trokiter/o *lfæ* hnjótur.

trokle/o *lfæ* valta; trissa. **-a nervo** trissutaug.

trol/o **1** *sig* botnvarpa. **2** *inn* tröll.

trole/o *rtæ* tengistöng.

troli/o *gra* gullknappur (*Trollius europæus*).

tromb/o **1** *veð* skýstrokkur. **2** *læk* segi, æðasegi.

-ozo segamyndun í æð(um), segastífla.

trombon/o *tón* básúna.

tromel/o *tæk* strokkur.

tromp/i *áhr* svíkja, blekkja, bregðast. **-i sin** svíkja sjálfan sig. **-a** villandi, blekkjandi. **-e** með undirhyggju. **-o** blekking, svik. **-ado** sífelld blekking. **-anto**, **-into** blekkjari, svikari. **-iĝi** verða svikinn, bregðast. **-iĝo** vonbrigði; svik. **-ilo** agn, ginning. **-isto** svikari, undirföruall maður. **-ito** kjáni, maður sem leikið er á. **sen-a** hreinn, ósvikinn.

tron/o *kri* **1** hásæti, veldisstóll. **2** konungsvald. **3 -oj** hásæti. **-i** *áhl* **1** setjast á hásæti. **2** drottna.

de-igi steypa af stóli. **sur-igi** setja á hásæti.

trop/o *bók* málfúr, málskrúð, skáldaorð.

tropeol/o *gra* skjaldflétta (*Tropaeolum*). **kanaria -o** dvergflétta (*T. peregrinum*).

tropidonot/o *dýr* snákur (*Tropidonotus*).

tropik/o *sag stj* **1** hvarfbaugur. **2 -oj** hitabeltið. **-o de Kankro** nyrðri hvarfbaugur. **-o de Kaprikorno** syðri hvarfbaugur. **-a** **1** hvarfbaugs-. **2** hitabeltis-. **-lando** hitabeltisland. **inter-a** hitabeltis-, sem liggur milli hvarfbauganna. **la inter-a zono** hitabeltið, brunabeltið.

tropism/o *lif* leitni (plantna og kyrrsætra dýra). **pozítiva -o** sækni. **negativa -o** fælni. **elektro-o** rafsækni. **kemio-o** efnaleitni. **termo-o** hitaleitni. **pozítiva termo-o** hitasækni. **negativa termo-o** hitafælni.

tropopaŭz/o *veð* veðrahvörf.

troposfer/o *veð* veðrahjúpur, veðrahvolf.

trot/i *áhl* brokka, skokka. **-o**, **-ado** brokk, skokk. **-igi** láta brokka. **-ilo** hlaupahjól.

trotuar/o gangstétt.

trov/i *áhr* **1** finna. **2** finna til. **3** álíta, þykja, finnast. **sin -i** finnast, vera. **-o** fundur, það að finna. **-aĵo** **1** fundinn hlutur. **2** óvænt heppni. **-ebla** finn-anlegur. **-iĝi** finnast, vera, standa. **-iĝo** fundur. **el-i** *áhr* uppgötva, finna upp; finna. **el-o** uppgötvingur; uppfinding, fundur. **re-i** *áhr* fá aftur, ná aftur. **bon-o** geðþótti, vild. **laŭ via bon-o** eins og þér þóknast.

tru/o **1** gat, op. **2** hola. **-a** götótur, götugur. **-i** *áhr* gata, gera gat á. **-ado** götun. **-eto** lítið gat. **-eto**

de kudrilo nálarauga. **-etaro** gataröð (t.d. milli frímerkja). **-ilo** *fja* **1** gatatöng. **2** gatari. **-hava** götöttur. **aer-o** **1** loftgat. **2** *flu* loftpyttur. **bor-o** borhola. **brak-o** handvegur. **buton-o** hnappagat. **cel-o** kíkir (á vél), kíkissigti. **hom-o** mannap, mansmuga. **kol-o** hálsnál. **laĉ-o** reimargat. **linio-i** *áhl* stinga gataröð. **naz-o** nös. **oleo-o** smurningsgat. **paf-o** skotbyssuop. **son-o** hljómpop. **spir-o** blásturshola, öndunarop. **ŝlosil-o** skráargat. **vermo-o** maðksmuga. **vermo-a** maðksmoginn. **vid-o** gægjugat. **voj-o** hola (í vegi).

trubadur/o = **trobadoro**.

trud/i *áhr* troða upp á, neyða. **-o**, **-ado** nauðung, þvingun. **-ema** áleitinn, þráfýlginn, nærgöngull. **-emo** áleitni. **-iĝi** þrýsta sér, troða sér inn. **-iĝema** kröfuharður. **al-i** *áhr* leggja á. **al-iĝema** áleitinn, nærgöngull; kröfuharður. **el-i** *áhr* krefja (e-s) (**de iu** = e-n), krefjast (e-s) (**de iu** = af e-m); kúga (**de iu** = af e-m). **en-iĝi** troða sér inn. **en-iĝanto**, **en-ulo** boðflenna. **ne-iĝema** hóglátur, rauplaus.

truf/o *gra* kúlusveppur (*Tuber*). **-i** *áhr* fylla sveppum. **-ejo** svæði þar sem mikið er af kúlusveppum.

truk/o **1** leikbragð, leiksviðsáhrif. **2** leikni. **-i** *áhr* falsa; beita hrekkjum. **-ado** svik, fölsun.

trul/o múrskaið. **-eto** spaði, lyfspaði (= **spatelo**).

trum/o *hús* **1** veggisúla. **2** gluggastólpi.

trump/o *lfæ* = **salpingo**.

trumpet/o *tón* lúður, básúna. **-i** *áhl* **1** þeyta lúður. **2** básúna. **dis-i** *áhr* básúna út um allt.

trunk/o **1** *gra* stofn, trjábólur. **2** *lfæ* bolur, skrokkur. **3** *lfæ* æðastofn, stofnæð. **brakocefala -o** stofnæð arms og höfuðs. **4** *sig* akkerisleggur. **-a** stofn-. **-i** *áhr* stýfa. **-eto** stöngull, leggur. **baz-o** *gra* frumstofn. **centro-o** byg tjaldsúla. **dik-a** digur og stuttur.

trup/o **1** leikflokkur. **2** = **taĉmento**, **roto**. **-oj** *her* herflokkur, herlið. **-unuo** *her* herlið. **helpo-oj** varalið. **kiras-oj** brynvagnasveitir, skriðdrekasveitir. **linio-oj** vígstöðvahersveit.

trus/o **1** *tæk* stoð, skástoð, grindverk, burðargrind. **2** byg þaksperra.

trusken/o *tæk* strikmát (trésmiðs).

trust/o fyrirtækjaringur, fyrirtækjasamsteypa. **-i** *áhr* einoka. **-igi** steypa saman (fyrirtæki). **maligado** slit fyrirtækjasamsteypu.

trut/o *dýr* lækjasilungur, árbirtingur (*Salmo trutta*).

ts! *mfr* **1** þei! **2** hæ, heyrðu!

tsetse/o = **ceceo**.

tualet/o **1** skruð, skart, fatnaður. **2** snyrting. **-a**

snyrti-. **-i** *áhl* snyrta sig. **-ejo** 1 snyrtiherbergi. 2 búningsherbergi. **-ujo** snyrtivöruveski.

tub/o 1 pípa, rör. 2 (buxna)skálm. 3 túba (til tannkremis *o.p.u.l.*). 4 *rtæ eðl* útvarpslampi. 5 *rtæ eðl* (í sjónvarpstæki) myndlampi. 6 (stígvéls)leggur. 7 pípuleggur. 8 byssuhlaup. **-a** 1 rör-, pípu-. 2 pípumyndaður, pípulaga. **-i** *áhr læk* færa rör í. **-aro** pípulagnir. **-ara** pípu-. **-ara kaldrono** pípuketill. **-eto** 1 smápípa. 2 pípla. **-ingo** 1 pípuhaldari. 2 lampafesting. **-isto** 1 pípulagningamaður. 2 pípusetjari. **-izi** útbúa með pípum. **-forma** pípumyndaður, pípulaga. **du-a** *her* tvíhleyptur. **aer-o** slanga (á bíl). **akvo-o** vatnspípa. **ampol-o** *efn* pípetta. **anĉ-o** reyrflauta. **bildo-o** *fja* myndlampi. **blov-o** blásturspípa. **dren-o** frárennslisrör. **fum-o** *vél* reykpípa. **genu-o** hnérör. **gum-o** gúmmíslanga. **kamen-o** reykháfur, skorsteinn, strompur. **lamp-o** lampaglas. **neon-o** neonpípa. **orgen-o** orgelpípa. **parol-o** 1 kallpípa. 2 kalllúður. **pluv-o** niðurrenna (frá þakrennu). **prov-o** *efn* tilraunaglas. **ren-o** þvaggpípa. **serpento-o** snigilrör. **son-o** kallpípa. **stov-o** ofnpípa. **suĉ-o** sogpípa. **voĉ-o** kallpípa.

tuber/o 1 kúla, hnúður, hnútur. 2 *gra* hnjóskur. 3 *lfæ* bris, þykkildi. 4 knollur. **parietala -o** hvirfil-hnjóskur. **-ajo** *gra lfæ* hrjóna. **-eto** *lfæ læk* hnjótur. **karotida -eto** hálsæðarhnjótur. **-plena** hnútóttur; hnýttur. **har-o** hárvöndull. **seb-o** gnúður, hnúskur.

tuberkul/o *lfæ læk* hnjótur, berkill. **-ino** *efn* túberkúlín, berklín. **-inizado** túberkúlíndæling, berklapróf. **-izado** berklasmitun. **-ozo** *læk* berklar, berklaveiki. **pulma -ozo** lungnaberklar. **-ozulo** berklasjúklingur.

tuberos/o *gra* túberósa (*Polianthes tuberosa*).

tubj/o *tón* túba (málmblásturshljóðfæri).

Tucidid/o *per* Þúkýdídes (forngrískur sagnfræðingur).

tuĉ/o túss, túsk. **-i** *áhl* 1 teikna með túski, draga letur með túski. 2 lita með túski. **-ado** túskteiknun. **-bastoneto** túskstykki. **-desegno** túskteikning. **-peniko** túskpensill.

Tudor/o *per* Túdorætt. **-a** Túdor-.

tuf/o skúfur, vöndur, flækja. **-a** skúfóttur.

Tuileri/oj *inn* 1 Tuileries-höll. 2 Tuileries-hallargarður (við Louvre í París).

tuj 1 strax, undir eins. 2 fast (við), rétt (hjá). **-a** bráður. **-e** á engri stundu; í einu veffangi.

tuj/o *gra* lífvíður (*Thuya*).

tuk/o dúkur, klútur, klæði. **-aĉo** tuska. **antaŭ-o** svunta. **brusto-o** brjóst dúkur (kvenna). **brust-eto** brjóstspeldi. **buŝ-o** servíetta, þurrka. **gudro-o** sig segldúkur. **kol-o** hálsklútur, trefill. **kovro-o**

dúkbreiða; slæða. **lav-o** þvottatuska. **lit(o)-o** lak. **lumbo-o** mittisskýla. **man-o** handklæði. **morto-o** líkklæði. **naz-o**, **poŝ-o** vasaklútur. **tablo-o** borðdúkur. **teler-o** diskapurrka. **tualet-o** handklæði. **vind-o** reifar. **viŝ-o** rykþurrka.

tukan/o *dýr* túkan, piparfugl (*Rhamphastus*).

tul/o slæða, slæðudúkur, tjull.

tularemi/o *læk* hérasótt.

Tule/o *sag* 1 Thule. 2 ókunnugt land.

tuli/o *efn* túlfum, túlín (*Tm*).

Tuli/o *per* Túllíus.

tulip/o *gra* túlípani (*Tulipa*). **-arbo** túlípanatré (*Liriodendron tulipifera*).

Tulon/o *ldf* Toulon (hafnarborg í Suður-Frakklandi).

Tuluz/o *ldf* Toulouse (borg í Frakklandi).

tumor/o *læk* æxli; bólga, mein, kýli. **blanka -o** berklabólga í hnjálið, hnémein. **maligna -o** illkynja æxli. **benigna -o** góðkynja æxli.

tumul/o *fff* haugur, dys, kuml.

tumult/o 1 hark, rósta, gauragangur. 2 uppþot, ólæti. **-a** hávær, róstusamur. **-i** *áhl* geisa. **-igi** vekja. **-iĝi** æpa upp yfir sig.

tun/o 1 tonn (1000 kílógrömm), smálest (**metra tuno**). 2 stórt tonn (2240 funtoj) (**angla tuno**) (**EKKI** túniskur). **kargo-o** rúmlest. **-aro** burðarþol (í tonnum); rúmlestir.

tundr/o *ldf* freðmýri.

tunel/o jarðgöng. **-i** *áhr* bora göng gegnum. **strat-o** jarðgöng fyrir veg, undirgöng fyrir veg. **vent-o** *tæk* vindgöng.

tungsten/o = **volframo**.

tunguz/o *per* Túngusi.

tunik/o 1 *sag* kyrtil. 2 einkennisjakki. 3 *lfæ* hjúpur, himna. 4 *gra* hýði, forðablað. **-uloj** *dýr* möttuldýr (*Tunicata*). **muk-o** slímhimna. **ser-o** úrhimna.

Tuniz/o *ldf* Túnis(borg). **-io** Túnis. **-(i)ano** Túnisi, Túnisbúi, Túnismaður.

tur/o 1 *hús* her turn. 2 dýfingapallur. 3 (í tafi) hrókur. **-eto** *hús* her 1 þakspíra; skotturn. 2 smáturn. 3 brynvarinn fallbyssuturn. **ĉef-o** aðalturn (kastala). **akvo-o** vatnsturn. **Babel-o** Babelsturninn. **dom-o** turnhús, punkthús, háhýsi. **fosto-o** *rtæ* rafmagnsstaur. **gvat-o** varðturn. **latis-o** *rtæ* rafmagnsstaur. **lum-o** 1 viti. 2 gáfnaljós. **sonoril-o** klukkuturn.

Tur/o *ldf* Tours (borg í Frakklandi). **-lando** Touraine (hérað umhverfis Tours).

turb/o *eðl tæk* 1 skopparakringla, topar. 2 snar-kringla. **-i** *áhl* hringsnúast.

turban/o *inn* túrban, vefjarhöttur.

turbin/o túrbína, hverfill, iðuhjól. **-a** hverfi-
turbul/i *áhl eðl* streyma í hring. **-o** *veð*, **-ado**
veð hringiða, hringisog. **-a** hvirfil-, hringiðu-.

turd/o *dýr* þröstur (*Turdus*). **-edo** þrastaett
(*Turdidae*). **kanto-o** söngþröstur (*Turdus philome-*
los).

Tureno = Turlando.

turgesk/o þrútnun; stálmi.

turgor/o *gra* safaspenna.

Turingi/o *ldf* Þýringaland, Thüringen (sam-
bandsland í Þýskalandi).

turism/o *hag* ferðalög, skemmtiferðir, ferða-
mennska. **-a** ferðamanna-, ferða-.

turist/o (skemmti)ferðamaður, ferðalangur.

turk/o *sag* Tyrki. **-a** tyrkneskur. **T-io, T-ujo**
Tyrkland.

Turkestan/o *ldf* Túrkestan, Túrkiistan (land-
svæði í Mið-Asíu).

turkis/o *ste* túrkis. **-a** blágrænn.

turkmen/o *per* Túrkmenni. **T-io, T-ujo, T-istano**
Túrkménistan.

Turk/oj *ldf* Turks-eyjar. **Turkoj kaj Kajkoj**
Turks- og Caicos-eyjar (í Karíbahafi).

turmalin/o *ste* túrmalín.

turment/i *áhr* 1 kvelja, pína. 2 stríða. **-o** kvöl,
pína. **-a** 1 kveljandi; kvala-, kvalafullur. 2 stríð-
andi. **-ado** píning, pynding. **-adi** *áhr* þreyta, hrjá,
vera sífellt að pína. **-iĝi, -i sin** 1 hafa hríðir. 2 óróa
sig, hafa áhyggjur. **el-i** *áhr* kúga, þvinga.

turn/i *áhr* *efn* 1 snúa. 2 breyta. 3 *tæk* ljósmynda.
sin -i 1 snúast, snúa sér. 2 grípa til (**al**). **-o** hreyfing,
snúningur, breyting. **-a** snúnings-. **-ado** snúningur.
-adi *áhr* snúa aftur og aftur. **-ebla** sem snúa má.
-iĝi 1 snúast. 2 breytast. **-iĝo** 1 snúning, snúningur.
2 breyting. **-iĝadi** 1 snúa á sig. 2 bugðast. **-ilo** sveif,
vinda, spóla. **-ita** sem vissi, sem snerist. **ĉirkaŭ-i**
áhr snúa um. **de-i** *áhr* snúa (e-u) frá. **de-i sin** 1
snúa baki við. 2 forðast. **de-iĝi** 1 snúa baki við.
2 dragast úr, minnka. **el-i sin, el-iĝi** snúa sig út
úr. **for-i** *áhr* snúa frá. **re-i** *áhr* koma (e-m) aftur.
re-e 1 aftur (á bak). 2 í staðinn. **re-ebla** sem snúa
má við. **re-iĝi** snúa við, snúa sér við. **sende-e** án

þess að láta sér bregða, án þess að kippa sér upp
við það. **trans-i** *áhr* fletta. **akvo-iĝo** iðustraumur,
hringiða. **fronto-o** *her* framlínuumskipti. **kap-o,**
kap-iĝo svimi. **kap-a** svimandi. **parol-o** fast orða-
tíltæki. **senco-o** orðaleikur. **ŝraŭb-ilo** skrúfjárn.
voj-o beygja.

turne/o *lei* leikferð; fyrirlestraferð; hljómleika-
ferð; keppnisferð. **-i** *áhl* ferðast um og leika, fara í
leikferð (fyrirlestraferð o.s.frv.).

turnedos/o *mat* nautalundir, lundasteik, uxa-
lundir.

turniket/o *læk* æðaklemma, stasi.

turnir/o 1 *sag* burtreið, turniment. 2 *íþr* kapp-
leikur, mót. **am-o** ástarsöngkeppni. **-ejo** burtreið-
arbraut.

turp/a *ská* ljótur, ófríður.

turt/o *dýr* turtildúfa (*Streptopelia turtur*).

tus/i *áhr* *læk* hósta. **-o** hósti. **kontraŭ-a** gegn
hósta, hósta-.

tusilag/o *gra* hóffífill (*Tussilago farfara*).

tuŝ/i *áhr* 1 snerta, koma við. 2 hræra. 3 snerta
við. **-o** *læk* 1 snerting, tilfinning, viðkoma. 2
fag dráttur, pensildráttur. 3 *íþr* spark utan hlið-
arlínu. **-ado** 1 *lfe* snertiskyn, tilfinning. 2 hand-
bragð. 3 ásláttur. **-anta** hjartnæmur; viðkvæmur.
-ebla snertanlegur, snertandi, áþreifanlegur. **-eti**
áhr strjúkast við; kjassa. **-iteco** hrifning, hræring.
-linio *nýy* hliðarlína. **-ludo** eltingarleikur. **-otima**
brothættur. **ek-i** *áhr* klappa; snerta. **ek-o** létt högg.
inter-iĝi, kun-iĝi snerta hvor annan, liggja fast að
öðrum. **ne-umino** aldinskellir, fræþeytir. **ne-ebla**
friðhelgur. **ne-ebleco** friðhelgi. **ne-ita** ósnortinn.
facil-e létt. **flug-i** *áhr* slá létt. **kor-i** *áhr* hræra, láta
komast við, snerta djúpt. **kor-a** brjóstumkennan-
legur, hjartnæmur. **kor-eco** hjartnæmleiki, hjarta-
gæði.

tut/a 1 allur, gjörvallur. 2 heill. **-e** alveg, öld-
ungis. **ne -e** ekki alveg. **-e ne** alls ekki. **-aĵo** heild.
-aĵigi gera heilt. **-eco** heild. **en-e** 1 yfirleitt. 2 að
öllu samantöldu. **super-o** samfestingur. **-kore** kær-
lega. **-monda** alþjóðlegur, allsherjar-.

Tuval/o *ldf* Túvalú.

U, u *mfr* 25. bókstafur esperanto-stafrófsins.

U 1 U-laga, eins og U í laginu. **2** (tákn) = **uranio**.

-u *mfr* 1 ending boðháttar sagna: *iru*, farðu; *bonvolu* gerðu svo vel; *mi deziras, ke vi venu morgaŭ* ég óska, að þú komir á morgun. **2** veri, verði.

uat/o = **vatto**.

Uaz/o *inn* Oise (á í Frakklandi).

ubliet/o *sag* kjallaradýflissa (= **forgeskelo**).

U.E.A. *inn* (skammstöfun) = **Universala Esperanto-Asocio** Alþjóðlega esperantosambandið.

ued/o *ldf* árfarvegur.

Uesant/o *ldf* Ouessant (frönsk eyja).

uest/o *ldf* vestur.

uf! *mfr* hamingjan góða, jæja, það er nú það.

Ugand/o *ldf* Úganda.

ugr/o *per* úgrískur maður. **finno-** **-a** finnsk-úgrískur.

uhu! *mfr* hæ, o hó.

-uj/ *mfr* viðskeyti sem táknar ílát, tré eða land: **1** ílát, t.d. **mon-o** peningabudda, pyngja. **ink-o** blekbytta. **suker-o** sykurker. **cigar-o** vindlahylki. **pipr-o** piparbaukur, piparglas. **sal-o** saltker. **sup-o** súpuskál. **paper-o** pappírshulstur, skjalahylki. **abel-o** býflugnabú. *Ath.* með sagnarstofnum táknar þetta viðskeyti ílátid sem ætlað er til framkvæmdar sagnarinnar, t.d. **fand-o** (= **krisolo**) digull, deigla. **kned-o** hnoðtrog. **pist-o** mortél. **kolekt-o** samskotabaukur. **rezerv-o** geymir. **kuŝ-o** árbotn, mararbotn. **lav-o** þvottaskál. **trink-o** vatnstokkur. **2** tré, t.d. **pir-o** perutré. **pom-o** eplatré. **3** land, þar sem býr þjóðin sem stofninn táknar, t.d. **Franc-o** Frakkland; **Angl-o** England; **German-o** Þýskalaland; **Sved-o** Svíþjóð; **Esperant-o** Esperantistaheimur. *Ath.* Kabe notaði Egipto í merkingu Egyptaland, en annars er farið eftir dæmi Zamenhofs en hann notaði Egipto í merkingu Egypti og nefndi landið **Egiptujo**. **-o** ílát.

ujgur/o *per* Úígúri.

ukaz/o **1** *sag* keisaratilskipun (í Rússlandi). **2** *lög* stjórnartilskipun (í Ráðstjórnarríkjunum). **3** einráð tilskipun, ósveigjanleg skipun.

ukij/o *fag* ukiyo-e (japönsk listastefna).

ukrain/o *per* Úkraínumaður. **-a** úkraínskur. **U-io**, **U-ujo** Úkraína.

Ukrajn/o *ldf* = **Ukrainio**.

ukulel/o *tón* úkúlele, Havaígitar.

-ul/ *mfr* viðskeyti, sem táknar einstakling, sem hefur þann eiginleika, er stofnorðið greinir, t.d. **ĝib-o** kroppinbakur. **unuokul-o** eineygður maður.

virg-ino mær. **tim-o** raggeit. **riĉ-o** ríkur maður. **proksim-o** náungi. **prav-o** réttur maður. **mez-o** alþýðumaður. **aĝ-o de unu monato** mánaðargamalt sveinbarn. **multinfan-ino** margra barna móðir. **tim-iĝi** hræðast, verða hræddur. **fremde** sem útlendingar. **sankt-igi** taka í dýrlingatölu, taka í helgra manna tölu. **blind-o** blindur maður. **bel-ino** falleg kona. **kontraŭ-o** andstæðingur, mótstöðumaður. **lepr-o** holdsveikur maður, líkþrár maður. (um dýr) **ameb-oj** teygjudýr. **arane-oj** kóngulóarætt. **lamenbrank-oj** samlokur. **ramp-oj** skriðdýr. **skvam-oj** hreisturdýr. **mam-oj** spendýr. (í mannfræði) **blank-oj** hvítu mennirnir, hvítungjar. **nigr-oj** svertungjar. **-o** maður, drengur. **fi-ino** skass, argintæta.

ulamban/o *trú* ulamban (búddísk guðspjónusta).

ulan/o *inn* úlani, kesjuriddari, léttvopnaður riddari (einkum í þýska og pólverska hernum).

ulcer/o *læk* fúasár, kaun, átusár. **stomaka -o** magasár. **duodena -o** skeifugarnarsár. **-a** sára-; (sem er) með sárum. **-eto** fleiður. **-iĝo** fleiðrun, sármyndun.

uleks/o *gra* þyrniblað (*Ulex*).

ulem/o *trú* múhameðskur guðfræðingur.

uliginos/o bláberjalýng (*Vaccinium uliginosum*).

Ulis/o Ódysseifur.

ulm/o *gra* álmur (*Ulmus*), álmtré.

ulmari/o *gra* mjaðdjurt, mjaðdurt (*Filipendula ulmaria*) = **herbejreĝino**.

uln/o alin.

uln/o *lfæ* öln, olnbogabein. **-a** ölnar-, ölnarlægur.

ultimat/o *lög* úrslitakostir.

ultra/ *tæk* út-, últra-.

ultramar/o himinblár litur.

ulul/i *áhl* *tæk* ýlfra, spangóla. **-o**, **-ado** ýlfur, spangól.

-um/ *mfr* viðskeyti sem ekki hefur ákveðna merkingu, t.d. **lakt-o** svil. **kort-o** dómstóll. **plen-i** áhr uppfylla. **malvarmi** *áhl* fá kvef, vera kvefaður. **komun-o** samfélag. **amindi** *áhr* biðla til. **proksim-e** hér um bil. Auk þess hefur **-um** einhverjar ákveðnar merkingar, t.d. **1** verknaður, sem stofninn hefur áhrif á: **foli-i** *áhr* blaða í, fletta. **palpebr-i** *áhl* depla augunum. **okul-i** *áhl* gjóta ástaraugum til (e-s). **cerb-i** *áhl* brjóta heilann. **brak-i** *áhr* faðma að sér. **kolomb-i** *áhl* kurra. **saĝ-i** *áhl* hártoga. **mastr-i** *áhl* búverka. **frenez-i** *áhl* gera sér upp æði. **buton-i** *áhr* hneppa. **2** veita þess sem stofninn táknar: **aer-i** *áhr* viðra. **akv-i** *áhr*

vökva. **ombr-i** *áhr* skýla, hlífa. **sap-i** *áhr* bera sápu á. **sun-i** *áhr* sóla. **vent-i** *áhr* kæla með blævæng; hreinsa með loftstraumi. **3** fatnaður: **buŝ-o** múll. **kalkan-o** hæll (á skó). **kol-o** flibbi. **krur-o** leggur, (buxna)skálm. **naz-o** nefklemmur. **pland-o** sóli. **man-o** ermalíning. **pak-o** umbúðir. **4** framkvæmd á þann hátt sem stofninn tákna: **kvaron-i** *áhr* skipta í fjóra hluta. **dek-i** *áhr* taka af tunda hvern. **pend-i** *áhr* hengja. **palis-i** *áhr* staursetja. **kruc-i** *áhr* krossfesta. **ŝton-i** *áhr* grýta. **-dek**, **-cent** ótal margir, óteljandi. **-o** hvað sem það er; hvað sem það nú heitir.

Umar/o = Omaro.

umbel/o *gra* sveipur, skýla. **-acoj = umbeliferacoj.**

umbeliferacoj *gra* sveipjurtaett (*Umbelliferae*) (= **umbelacoj**).

umbilik/o **1** *lfæ* nafli. **2** *gra* = **hilumo**. **3** miðpunktur. **-a** nafla-. **-a hernio** naflahaul. **la -a ŝnuro** = (**-a**) **funiklo**.

umbr/o úmbra, rauðbrúnn litur.

Umbr/o *ldf* Úmbría. **-a** Úmbríu-.

ume/o *gra* japönsk plóma. **-ujo**, **-arbo** japanskt plómutré (*Prunus mume*).

umjak/o *inn* úmjak, kvenhúðkeipur.

umlaüt/o *hlj* hljóðvarp (= **metafonio**).

UN/o *inn* S.Þ. (**Unuiĝintaj Nacioj**).

unar/a *eðl efn* ein-. **-a sistemo** einkerfi.

unaŭ/o *dýr* tveggja taa letidýr (*Choloepus*).

unc/o únsa.

unci/o *dýr* snjóhlébarði (*Felis uncia*).

undekan/o *efn* úndekan.

Unesk/o *inn* UNESCO (Menningar- og vísinda-stofnun Sameinuðu þjóðanna).

ung/o *læk* nögl. **enkreskinta -o**, **enkarniĝinta -o** inngróin nögl. **-i** *áhr* klóra. **-ego** kló. **-ilaro** naglasnyrtingartæki. **-uloj** *dýr* hófdýr. **-ograti**, **-ovundi** *áhr* klóra. **-osto = lakrimalo**. **krur-o** hanaspori.

ungvent/o *lyf* smyrslí.

uni/o *lög* sameining.

uniform/o einkennisbúningur.

unik/a **1** einstæður, einstakur. **2 = ununura**, **solsola**. **-aĵo** einstæður hlutur.

Unikod/o *upp* 16-bitu stafatafla, Unicode, Samkóti.

unikorn/o einhyrningur.

Uniks/o *upp* Unix-stýrikerfi.

unison/o *tón* einraddaður söngur. **-e** einradda. **-a** einróma, einraddaður.

unit/o eining.

unitarian/o *kri* únítari.

univers/o alheimur, heimur, jörð. **-a** alheims-.

universal/a *hei* lög **1** gervallur. **2** allsherjar. **-aĵoj** *hei* almennar hugmyndir, alstæður. **-eco** algildi. **-igi** gera almennan. **-ismo** *kri* alsælutrú.

universitat/o háskóli. **-a** háskóla-. **-ano** háskólaborgari.

unkt/i *áhr* ská smyrja.

-unt/ mfr uppástungin ending lýsingarháttar í skildagatíð germyndar (= **kiu -us**).

unu **1** einn. **2 = ununura**. **3** nokkur. **-a** fyrsti.

-aaĵo frumgróði. **-aeco** það að vera fyrstur; forréttindi, forgangsréttur. **-aulo** ágætasti maður. **-ataga** sem ger(ð)ist hinn fyrsta dag. **-e** fyrst, í fyrsta lagi. **ne - 1** ekki einn. **2** ekki neinn. **-o** eining, eind. **-aĵo** eind. **-eco** eining. **-ecigi** sameina; samræma. **-igi** **1** samtengja, binda saman. **2** sameina. **-iĝi** sameinast. **-iĝo** sameining; samband. **-obla** einfaldur. **-oble** einu sinni. **-opa** einn og einn, einstakur, einn sér. **-opulo** einstaklingur. **-taga** ein dags-. **re-igi** endursameina. **tri-o** þríeining, þrenning. **-voĉe** einróma, samhljóða. **-kotiledona** *gra* = **monokotiledona**. **-ĉeluloj** *dýr* einfrumungar (= **protozooj**). **-molekula reago** *efn* fyrsta stigs efnahvarf. **-forma moviĝo** *eðl* jöfn hreyfing.

Upaniŝad/oj *trú* Upanisjadritin (hindúarit).

upas/o úpas (örvaeitur). **-arbo** *gra* úpastré (hávaxið hitabeltistré) (*Antiaris toxicaria*).

Upsal/o *ldf* Uppsálar, Uppsála (háskólabær í Svíþjóð).

upsila, **upsilon** *mfr* ypsilon, 20. bókstafur gríska stafrófsins (Υ, υ).

upup/o *dýr* herfugl (*Upupa*).

ur/o *dýr* úruxi, villinaut (*Bos primigenius*, *Bos urus*).

uragan/o *veð* ofviðri, fellibylur. **-a** ofsalegur, æðislegur. **-i** *áhl* geisa, æða.

urak/o *lfæ* blöðrugöng.

Ural/o *ldf* **1** Úralfljót (í Rússlandi). **2** Úralfjöll (á mótum Evrópu og Asíu). **-a** úralskur, úral-. **-altaja** *mfr* úral-altaískur.

Uran/o **1** *god* Úranos (forngrískur himinguð). **2** *stj* Úranus (reikistjarna).

urani/o *efn* úran (*U*). **-ato** úransúrt salt.

Urani/o *god* Úranía (forngrísk gyðja sem stjörnufræðin var helguð).

uranil/o *efn* úranýl.

uranism/o *læk* kynvilla (karla).

urb/o *hag* borg, bær. **-a** borgar-. **-ano** borgari, borgarbúi. **-aneco** borgararéttur. **-ego** stórborg. **-estro** borgarstjóri, bæjarstjóri. **-estraro** borgarstjórn, bæjarstjórn. **-eto** smábær. **-odomo** ráðhús. **-oplanismo** borgarskipulag. **antaŭ-o** *sag* útborg.

ĉef-o höfuðborg. **ĉirkaŭ-o** útborg, umhverfi borgar. **kun-aĵo** stórborgarsvæði. **sub-o** útborg, undirborg, úthverfi. **sub-aĵoj** landið umhverfis borg. **ban-o** baðstaður. **grand-o** stórborg. **ĝarden-o** einbýlishúsahverfi. **haven-o** hafnarbær. **lim-o** landamærabær.

urbaniz/i áhr gera að borg, skipuleggja (borg). **-ado** myndun (stór)borga. **-isto** borgarskipuleggjandi.

urdu/o úrdú.

ure/o lfe þvagefni. **-ato** þvagefnissýrusalt. **-ata acido** þvagefnissýra. **-emio** = **uremio**. **-ometro** þvagefnismælir.

ureaz/o efn úreasi (ensím).

ured/o gra sumargróstígr (Uredo). **-osporo** = **somersporo**.

uredinal/oj gra ryðsveppir (Uredinales).

uremi/o læk þvageitrun.

uretan/o efn úretan.

ureter/o lfæ þvagáll, þvagpípa. **-ito** læk þvagálsbólga.

uretr/o lfæ þvagrás. **-ito** læk þvagrásarbólga.

urĝ/i áhr liggja á, vera áriðandi, vera brýnn. **-a** áliggjandi, áriðandi, brýnn. **-e** ákaflega. **-eco** bráð nauðsyn, ákefð. **-iĝi** flýta sér.

uri/o dýr langvía (Uria aalge).

Urija bib Úría (eiginmaður Batsebu).

-uri/o læk þvag, í þvagi, t.d. **glukoz-o** sykur í þvagi, sykurþvag, þvagsykur. **fosfat-o** fosfórsaltaþvag.

urin/i áhl pissa, kasta af sér vatni, míga. **-a** þvag-. **-ado** þvaglát, míga, það að pissa. **-o** þvag, piss, pissa. **-ato** = **ureato**. **-ejo** mígildi. **-ujo** þvagskál, þvagflaska. **-ologio** læk þvagfræði. **-ometro** þvagmælir. **-oskopio** þvaggrannsókn. **lit-ado** undirmíga (= **enurezo**).

urli/o læk = **mumpso**.

urn/o 1 krukka, ker. 2 atkvæðakassi.

uro/- læk grískt forskeyti í merkingu 'þvagfæri'. **-genera** þvagfæra- og kynfæra-, í þvag- og kynfærum. **-grafio** röntgenmyndun þvagvega. **-logio** þvagfæra(sjúkdóma)fræði. **-logo** þvagfæra(sjúkdóma)fræðingur.

urodel/oj dýr salamöndruættbálgur (Urodeli).

urogal/o dýr þiður (Tetrao urogallus).

urotropin/o efn hexamín.

urs/o dýr björn, bjarnýr (Ursus). **-a** 1 bjarnar-. 2 klaufalegur. **-ino** 1 birna. 2 stj **la Granda U-ino** Stóribjörn (stjörnumerki). **la Malgranda U-ino** Litlibjörn (stjörnumerki). **-ido** húnn. **-kavo** híði, híð. **formik-o** maurabjörn, mauræta. **lav-o** þvottabjörn. **mar-o** dýr sæbjörn.

Ursul/o per Úrsúla. **-anino** nunna af reglu heilagrar Úrsúlu.

urtik/o gra brenninetla (Urtica), netla. **-acoj** netluætt (Urticaceæ). **-i** áhl (um netlu) brenna, brenna eins og netla. **-ado** netlubrennsla. **-eca** sem brennur eins og netla; netlukenndur.

urtikari/o læk ofsakláði, upphlaup.

Urugvaj/o ldf Úrúgvæ. **-a** úrúgvæskur. **-ano** Úrúgvæi, Úrúgvæbúi.

Urumĉi/o ldf Urumĉi (borg í vestanverðu Kína).

uruŝi/o gra 1 fernistré (Rhus verniciflua). 2 fernisolía.

-us mfr 1 ending sagna í skildagahætti: *se mi povus, mi pagus la monon*: ef ég gæti, mundi ég borga peningana. 2 = **estus**.

Uson/o ldf Bandaríkin. **-a** bandarískur. **-ano** Bandaríkjamaður.

ustilag/o gra sótsveppur (Ustilago). **-aloj** = **ustilaginaloj**.

ustilaginal/oj gra sótsveppaættbálgur.

-ut/ mfr uppástungin ending lýsingarháttar í skildagatíð germyndar.

Utah/o ldf Utah (fylki í Bandaríkjunum).

Utamar/o per Utamaru (japanskur meistari í myndskurði í tré).

uter/o lfæ leg, burðarleg, móðurleg; móðururkviður. **-a** leg-. **-a tubo** = **salpingo**. **-ito** læk legbólga. **-falo**, **-optozo** legsig. **ekster-a** utanlegs-. **sam-a** = **sampatrina**.

Utik/o sag Útíka (forn borg nálægt Karþagó).

util/a nytsamur, gagnlegur. **-e** nytsamlega, gagnlega. **-o** 1 gagn. 2 nytsemd. **-i** áhl vera til gagns. **-aĵo** nytsamur hlutur, gagnlegur hlutur. **-eco** nytsemd, gagnsemd. **-iĝi** hagnýta, nýta, nota. **-ismo** hei nytsemishyggja. **mal-a** 1 skaðlegur, banvænn. 2 óhentugur, óhagstæður. **mal-o** 1 mein, skaði, tjón. 2 skaðsemd. 3 óhagstæði, tap, tjón. **mal-i al** áhl skaða, meina. **ne-a** gagnslaus, ónýtur. **ne-igebla** ónothæfur. **sen-a** 1 ónýtur. 2 gagnslaus. **sen-eco** gagnsleysi.

utopi/o 1 loftkastali, draumaland, draumsýn, heilaspuni. 2 **U-o** Útópía. **-a** staðlaus, ímyndaður. **-isto** heilaspunamaður.

utrik/o lfæ leglingur. **prostata -o** hvekkleglingur.

utrikulari/o gra blöðrujurt (íslensk vatnajurt) (Utricularia minor).

uv/o nýy vínber.

uve/o lfæ litu-, æðu- og fellingabaugur. **-ito** litu-, æðu- og fellingabaugsbólga.

uvertur/o tón forleikur, inngöngulag.

uvul/o *lfæ* úfur. **-a hlj** úf-. **-a ro** skroll-err.
uz/i *áhr* nota, brúka, nytja, notfæra. **-o** notkun, brúk. **-ado** notkun; siðvenja. **-aĵo** áhald; tilfæring; útbúnaður; vopn (einnig **-ataĵo**). **-ateco** tíska; útbreiðsla. **-ebla** nýtilegur, sem nota má, notandi. **-indikoj**, **-instrukcioj** notkunarreglur. **ek-i** *áhr* byrja að nota. **el-i** *áhr* nota upp, slíta. **el-iĝi** slítast, slitna, verða slitinn. **for-i** *áhr* eyða. **malbon-i** *áhr*, **mis-i** *áhr* misnota, misbrúka. **ne-ebla** ónothæfur. **re-i** *áhr* endurnota. **tro-i** *áhr* ofnota. **frukt-i** *áhr* hafa gagn af (e-u). **frukt-o** *hei* afnotaréttur.
uzanc/o *ver* siðvenja, vani, hefð.
uzbek/o *per* Úsbeki. **U-io**, **U-ujo**, **U-lando**, **U-istano** Úsbekistan.

uzin/o verksmiðja. **-i** *áhr* búa til með vélum.
uzukap/i *áhr* lög eignast vegna hefðar. **-o** hefðareign.
uzur/o lög okur. **-i** *áhl* okra, stunda okur. **-a** okur-. **-isto** okrari, okurkarl.
uzurp/i *áhr* sölsa undir sig, taka með ofbeldi. **-o**, **-ado** valdarán.
uzurpator/o valdaræningi.
Ŭ, ŭ *mfr* 26. bókstafur esperanto-stafrófsins.
ŭ/o *mfr* u með skál (heiti bókstafsins ŭ).
ŭat/o = **vatto**.
ŭest/o *ldf* vestur (= **vesto**).

V, v *mfr* 27. bókstafur esperanto-stafrófsins.
V 1 (í rómverskum tölum) **V** = 5. **2** (tákn) = **vanado**. **3** V-laga.
v (skammstöfun) **1** = **verso**. **2** = **vidu**. **3** = **volto**.
v/o *mfr* vaff (heiti bókstafsins v). **duobla -o**, **ĝermana -o** tvöfalt vaff (**W, w**).
W 1 (tákn) = **volframo**. **2** (tákn) = **uesto**.
w (skammstöfun) = **vatto**.
vaĉ/o *sig* vakt; vörður. **-i** *áhl* standa á verði, halda vörð.
vad/i *áhl* vaða. **-ado** vöðull; vaðall. **-ejo** vað.
tra-i *áhr* vaða yfir. **tra-ejo** = **vadejo**.
vaf/o *mat* vaffla. **-eto** ískev. **-ofero** vöflujárn.
vag/i *áhl* reika um, ráfa, flakka um. **-a** *læk* reiki-, gangandi, umfarandi. **-adi** *áhl* flakka. **-ado** flakk. **-anto** *bib sag 1* hirðingi. **2** vegfarandi. **-isto** flækingsur, flakkari. **-omanio** *læk* flakkhneigð, flakkæði. **ek-i** *áhl* fara að reika um. **el-i** fara landflóttu. **el-igi** láta fara landflóttu. **for-i** *áhl* víkja af leið. **tra-i** *áhr* reika um, ferðast um. **erar-i** *áhl* villast. **erar-igi** afvegaleiða. **gap-i** *áhl* hangsa, drolla, slóra.
vag/o *lfæ* flakktaug, skreyjutaug. **-otomio** flakktaugarskurður, skreyjutaugarskurður.
vagabond/o umrenningur, förumaður. **-eco** flakk, flækingslíf.
vagin/o *lfæ* leggöng. **-a** legganga-. **-ito** *læk* leggangaproti. **-ismo**, **-algio** leggangakrampi.
vaginal/o *lfæ* slíður.
Vagner/o *per* Wagner (þýskt tónskáld). **-a** Wagners-.
vagon/o járnbrautarvagn. **-aro 1** járnbrautarlest. **2** vagnaröð. **-eto** kerra. **trans-igi** skipta um lest. **brut-o** nautgripavagn. **ĉeval-o** hrossaflutningavagn. **dorm-o** = **litvagono**. **karb-o** kolavagn (við járnbrautarlest). **lit-o** svefnvagn. **manĝo-o** veitingavagn. **motor-o** vélknúinn vagn. **pakaĵ-o** farangursvagn. **plat-o** flutningsvagn. **poŝt-o** póstvagn. **restoraci-o** = **manĝovagono**. **salon-o** setuvagn. **ŝnur-o** strengbrautarvagn. **var-o** vöruvagn.
vaiŝj/o *inn* vaishya (þriðja stéttin í Indlandi).
Vajoming/o *ldf* Wyoming (fylki í Bandaríkjunum).
vajr/o *inn* loðfatnaður (í skjaldarmerki).
vak/i *áhl* vera auður, vera laus, vera tómur. **-a 1** auður, laus, tómur. **2** hugsunarlaus. **-anteco**, **-eco 1** auðn. **2** tómléiki, sljóleiki. **-igi** rýma, leysa, losna við. **-ado** starfshlé, iðjuleysi.
vakari/o *gra* sápujurt (*Vaccaria parviflora*).
vakcin/o *læk* bóluefni. **bovina -o**, **Ĝenera -o** kúabóluefni. **-a** bólu-. **-i** *áhr* bólusetja. **-ado** bólusetning. **-ilo** bólusetningarverkfæri. **re-i** *áhr*

bólusetja á ný. **sero-ado** bólusetning með sermi. **-atesto** bólusetningarvottorð.
vakcini/o *gra* bjöllulyng (*Vaccinium*); rauðberjalýng, týtuberjalýng (*Vaccinium vitis idaea*).
-acoj bláberjaætt (*Vacciniaceae*). **-a bero** týtuber.
vakcer/o kúasmali, nautahirðir, kúreki (í Norður-Ameríku).
vaks/o vax. **-a** vax-; vaxkenndur. **-i** *áhr* vexa, bera vax á; bóna. **-imaŝino** bónvél. **modlo-o** mótunarvax. **orel-o** eyrnamergur. **sigel-o** lakk.
vakuo/o *hei eðl tæk* lofttæmi, tóm, tómarúm. **-a** tóm-. **-metro** lofttæmismælir, tómmælir. **alt-o** ofurlofttæmi.
vakuo/o *lfæ* frymisbóla.
val/o 1 *ldf* dalur. **2** *hús* þakmótarennu. **-eto** kvos, dalverpi. **-fundo** dalskorningur. **-voje** um dal. **al-e**, **-en** niður á við.
valabi/o *dýr* (smá) kengúra.
valah/o *per* Valakíubúi. **V-ujo** Valakía (í Rúmeníu).
Vald/o *kri* Valdo (kristinn villutrúarmaður frá 12. öld). **-ano** Valensískur maður.
Valdemar/o *per* Valdimar.
Valenc/o *ldf* Valence (borg í Frakklandi).
Valenci/o *ldf* Valensía, Valencia (heiti borgar á Spáni og borgar í Venesúela).
Valencien/o *ldf* Valenciennes (borg í Frakklandi). **-a** frá Valenciennes.
valent/o *efn* gildi. **unu-a** eingildur. **du-a** tví-gildur. **tri-a** þrígildur, *o.s.frv.*
Valenten/o *per* Valentín, Valentínus.
Valentinian/o *per* Valentiníanus.
valerian/o *gra* velantsurt, garðabrúða (*Valeriana*). **-acoj** garðabrúðuætt (*Valerianaceae*). **-a radi-ko** valeríana.
valerianel/o *gra* vorsalat (*Valerianella*).
valet/o = **ĉambristo**.
Valez/o *ldf* Wallis, Valais (hérað í Sviss).
Valezi/o *ldf* Valois (hérað norðan Parísar). **-anoj** Valois-ætt (konungsaett í Frakklandi frá 1328 til 1589).
valg/a *lfæ* kið-. **-a piedo** kiðfótur. **-a genuo** kiðhné. **-a kokso** sperrimjöldm.
Valhal/o *goð* Valhöll.
valid/a gildur, gjaldgengur. **-i** *áhl* gilda. **-eco** gildi; gildistími. **-igi** staðfesta. **-iĝi** verða gildur, taka gildi. **eks-igi** fara úr gildi, ljúka, renna út. **ne-igi**, **sen-igi** ónýta, ógilda.
Valis/o *ldf* **-o kaj Futuno** Wallis- og Fútunaejar (franskt yfirráðasvæði í Suður-Kyrrahafi).
valiz/o handtaska, ferðataska. **-eto** skjalataska.
Valkiri/o *goð* Valkyrja.

valon/o *per* Vallóni. **V-io**, **V-ujo** Vallónía (frönskumælandi hluti Belgíu).

valor/i *áhr* **1** vera verður (e-s). **2** þýða. **3** gilda. **-o** *hei stæ eðl* verð, gildi; virði. **-a** dýrmætur, verðmætur, verðmikill. **-aĵo** dýrmæti, dýrindi, kjörgripur. **-igi** hagnýta. **laŭ-a** verð-. **malpli-eco** *sál* minnimáttur. **multe-a** ómetanlegur. **malpli-iĝo** **1** verðrymnun, fyrning, afskrift. **2** gengissig. **pli-o** verðgildishækkun. **plus-o** *efh* gildisauki. **re-igi** hækka gildi (e-s). **sam-a** á sama verði; jafnverður. **sen-a** einskisverður. **sen-aĵo** rusl, einskisvert dót. **sen-igi** ónýta, ógilda. **sen-ulo** smámenni. **alt-a** mikilsverður. **grand-a** mikilsverður. **intersanĝ-o** *efh* vöruskiptaverð. **kresto-o** *eðl* verðtoppur (= **pintovaloro**). **lim-o** verðtakmark. **merkato-o** markaðsverðgildi. **mez-o** *eðl* meðalgildi. **ekspektata** **mez-o** meðaltal. **pen-i** *áhl* vera ómaksins verður. **uz-o** notagildi.

Valpurga *per* Valborg. **-nokto** Valborgarnótt.

vals/o vals. **-i** *áhl* dansa vals.

Valter/o *per* Walter.

valuto **1** gengi. **2** gjaldeyri. **de-i** *áhr* lækka gengi á (e-u).

valvo **1** *tæk* loftsnerill, ventill. **2** *dýr* skel (ein sér). **3** *gra* belghelmingur. **4** *lfæ* loka. **-o** **ileoceka** ristilsloka. **5** *eðl* *rtæ* lampi (í útvarps-tæki) = **rektifikilo**. **-a** *læk* loku-. **-eto** *lfæ* blaðka, loka.

vampir/o **1** *dýr* blóðsuga, vampíra. **2** okrari. **-ino** **1** kvenblóðsuga. **2** glæfrakvendi. **-ismo** **1** hjátrúarhugmyndir um blóðsugur. **2** féflettingar, fjárkúgun.

van/a **1** árangurslaus, þýðingarlaus. **2** hégómlegur. **-e** árangurslaust. **-aĵo** þvaður; loftkastali. **-eco** árangursleysi, þýðingarleysi. **-igi** koma í veg fyrir, hindra, ónýta; eyðileggja.

vanado/o, **vabadi/o** *efn* vanadíum, vanadín (V).

Van-Dejk/o *per* Van Dijk (belgískur málari). **-a** kenndur við Van Dijk.

vand/o **1** = **septo**. **2** = **parieto**.

vandal/o **1** Vandali. **2** siðleysingi, ribbaldi, eyðileggingarseggur. **-eco**, **-ismo** ribbaldaskapur, fjandsamleg skemmd (eða eyðilegging) listaverka.

vanel/o *dýr* vepja (*Vanellus vanellus*).

vanes/o *dýr* páfiðrildi (*Vanessa io*); netlufiðrildi (*V. urticae*).

vang/o **1** kinn, vangi. **2** *tæk* kjaftur (á verkfæri). **-a** kinn-, vanga-. **-ego** kjammi, kjaftur. **-osto** *lfæ* kinnbein, kjammabein. **sur-o** kinnhestur (= **vangofrapo**). **puf-a** bústinn í kinnum. **sid-o** rasskinn.

vanilo *gra* mat vanilla (*Vanilla planifolia*). **-a**

vanillu-. **-i** *áhr* bæta vanillu við. **-ino** *efn* vanillín.

Vankuver/o *ldf* **1** Vancouvereyja (við vesturströnd Kanada). **2** Vancouver (hafnarborg í Kanada).

vant/a **1** ónýtur, fánýtur, hégóma-, hégómlegur. **2** montinn. **-e** hégómlega, á fánýtan hátt. **-aĵo** hégómi, fánýti. **-eco** hégómaskapur, hégómleiki. **-igi** gera ónýtan, gera fánýtan. **-iĝi** verða fánýtur; hégómast.

vant/o vantur.

Vanuatu/o *ldf* Vanúatú.

vapor/o *eðl* *læk* sig **1** gufa, eimur. **2** reykur, gufa. **3** **-oj** móðursýki. **-a** gufukennður; gufu-, gufufullur. **-i** *áhl* gufa, rjúka. **-aĵo** gufa. **-eto** mistur, úði. **-igi** eima, láta gufa upp, breyta í gufu. **-igilo** uppgufunartæki; úðabrúsi. **-iĝi** gufa upp. **iĝo** uppgufun. **-iĝema** óstöðugur, rokgjarn. **-izi** hleypa gufu á. **-forta** gufu-, gufuknúinn. **-metro** gufuþrýstingsmælir. **-premo** gufuþrýstingur. **el-iĝi**, **for-iĝi** gufa upp. **el-ilo** sig reykþáfur (á skipi).

var/o vara, verslunarvara. **-ejo** vörugymsla. **hard-o** *rtæ* vélbúnaður. **nutro-oj** matvörur. **soft-o** *rtæ* hugbúnaður. **ŝut-oj** umbúðalausar vörur.

var/o *rtæ* (mælieining). **-a** *lfæ* útbeygður. **-a** **kokso** mjaðmarsig. **-a** **genuo** njórahné, útbeygt hné. **-a** **piedo** klumbufótur.

Var/o *inn* **1** Vará (í Frakklandi). **2** Var (hérað í Frakklandi).

varano/o *dýr* varaneðla (*Varanus*). **-edoj** varaneðluætt (*Varanidae*).

varango/o sig botnbíti (í skipi).

varapo/o *íþr* **1** fjallgöngur. **2** klettaveggur.

varb/i *áhr* afla (manna), smala (liði), fá í félag. **-ado** smölun, liðssöfnun.

varengo/o *per* Væringi.

varfo/o sig vöruskipabryggja.

vari/i *áhl* breytast, vera breytilegur. **-o** *stæ* *dýr* *hlj* *tæk* **1** breyting, breytingar. **2** *gra* afbrigði. **-a** breytilegur. **-ado** *veð* breyting. **-aĵo** **1** breyting, breytingar. **2** afbrigði. **-ero** *eðl* breytingarmagn. **-igi** breyta (e-u), víkja (e-u) við. **-igeblo** breytilegur, breytanlegur. **ne-a** óbreytilegur. **-kolora** litbreytilegur. **-ometro** *rtæ* *útv* *veð* **1** breytingamælir. **2** loftvog. **kultur-o** = **kultivaro**. **-a** **stelo**, **-ema** **stelo**, **-ostelo** breytistjarna.

variabl/o = **variato** **2**.

variaci/o *tón* tilbrigði (í lagi).

varianc/o *töl* frávik. **-a** **devio** staðalfrávik.

variant/o *hús* **1** *bók* annar lesháttur, orðamanur, afbrigði (texta). **2** *stæ* breyta, breytistærð. **3** leikjavali (í skák).

varicel/o *læk* hlaupabóla.

variete/o skemmtiatriði (ft.), kabarett. **-a** skemmti-, fjölleika-. **-a teatro** fjölleikahús.

varik/o læk æðastífla, æðahnútur. **-a** æðahnúta-. **-eto** lítill æðahnútur.

variolo læk bóla, bóluveiki, bólusótt. **-ulo** bólusjúklingur. **-marko** bóluvör.

varlet/o 1 sag knapi, riddarasveinn. 2 *tæk* skrifstykki (= **tenpeco**).

varm/a 1 heitur, hlýr. 2 *faq* einlægur, eindreginn, innilegur. 3 fjörugur. **-o** *eðl* 1 hiti, hlýja, ylur, varmi. 2 ákafi; einlægni. **-eco** hlýindi. **-eca** varma-. **-ega** 1 heitur, brennandi heitur; brennheitur, sjóðandi heitur. 2 ákaflyndur, ástríðufullur. **-ego** 1 mikill hiti. 2 ástríða. **-ejo** vermireitur; gróðurhús. **-eta** volgur. **-igi** 1 hita, hlýja. 2 æsa. **-egigi** gera eldrauðan. **-igilo** hitunartæki. **lit-igilio** hitapoki. **-iği** 1 hitna. 2 brenna. **-umi** *áhl* fá afrifu, verða sár vegna fatanúningar. **-eltena** hitabolinn. **-okonduka** sem leiðir hita. **-oondo** *veð* hitabylgja. **ek-iğo** læk hitakóf, hitakast. **mal-a** 1 kaldur. 2 kuldalegur. **mal-o** 1 kuldi. 2 áhugaleysi. 3 frost. **mal-eco** 1 áhugaleysi. 2 kuldi. **mal-ega** ískaldur. **mal-ego** harður kuldi. **mal-eta** svalur. **mal-etigi** kæla. **mal-igi** kæla. **mal-igilo** kæliker; kæli. **mal-igujo** kæliþápur. **mal-iği** kólna. **mal-umi** *áhl* ofkælast, kvefast, vera kvefaður. **mal-umo** læk kvef. **ne-a** óhitaður, kaldur. **pri-a** hita-. **re-igi** hita aftur. **super-igi**, **tro-igi** yfirhita, ofhita. **brul-o** *efn* brennsluvarmi. **fand-o** *eðl* bræðsluvarmi.

varp/o *klæ* uppistaða (í vef) (= **teksbazo**). **-i** *áhr* draga (vefjarþræði) gegnum höföldin. **-ero** uppistöðuþráður. **-ocilindro** = **rultrabo**. **-ringo** hafald.

Varsovi/o *ldf* Varsjá (höfuðborg Póllands).

vart/i *áhr* gæta (barna), hirða um (e-n), líta eftir (e-m). **-o**, **-ado** gæsla, eftirlit. **-ejo** dagheimili. **-isto** gæslumaður. **-istino** fóstura. **kun-ito** samfóstri.

Varun/o *trú* Varuna, aðalgoð í Vedaritningum.

vasabi/o *inn* japönsk piparrót (*Wasabia japonica*).

vasal/o *sag* lénsmaður. **-eco** lénsmennska.

vask/o brunnskál.

vask/o *per* Baski. **-a** Baska-. **V-io**, **V-ujo** Baskaland, Baskahérað (á Spáni og í Frakklandi).

vaskul/o *lfae* æð (= **angio**). **-a** æða-. **-aro** æðar líkamans. **-arito** læk æðabólga. **-arizi**, **-izi** *áhr* mynda æðar. **kardio-** **-a** í blóðrásarfærum.

vast/a 1 víður, víðáttumikill. 2 *hlj* (um sérhljóð) fjarlæggt, opið. 3 víðtækur. **-año** stórt svið, víðáttumikið svæði. **-eco** víðátta; ofboðsleiki; víðtæki. **-igi** 1 víkka, stækka, breiða, dreifa. 2 (*forml.*) útbreiða. **-iği** breiðast, dreifast. **dis-igi** 1 beygja. 2

senda frá sér. 3 útbreiða. **dis-igo**, **dis-igado** útbreiðsla, dreifing. **dis-iği** útbreiðast; verða dreifður. **mal-a** 1 þröngur, mjór. 2 náinn, nátengdur. 3 *hlj* (um sérhljóð) nálægt. **mal-eco** mjóðd; smæð; þrengsli. **mal-igi** 1 takmarka. 2 þrengja. **pli-igi** stækka, víkka.

Vašington/o 1 *per* Washington. 2 *ldf* Washington (höfuðborg Bandaríkjana). **-io** Washington (fylki í Bandaríkjunum).

Vašti *bib* Vastí (drottning Ahasverusar).

vato/o = **vatto**.

vato/o vatt (spunnir þræðir). **-i** *áhr* fódra vatti, vattfóðra.

Vaterl/o *sag* Waterloo. **renkonti sian -n** vera algerlega sigraður.

Vatikan/o 1 *sag* Vatíkánfjall. 2 *trú* páfahöll. 3 *fél* Vatíkanið, Páfagarður. **-a** Vatíkán-, vatíkanskur. **-a Regno** Páfárika, Páfagarður.

vatto/o *eðl* vatt (afleining). **sen-a** = **neaga**. **-horo** vattstund. **-metro** vattmælir. **-sekundo** vattsekúnda. **kilo-o** kílóvatt. **kilo-horo** kílóvattstund.

Vaüd/o *ldf* Vaud (fylki í Sviss).

vaz/o 1 ílát, vasi, bikar, ker. 2 *læk* (*skammst.*) = **vaskulo**, t.d. **-odilato** æðarvíkkun. **-okonstriktio** æðaprenging. **-omotora** æðaherpings-. **-aj -etoj** æðaaæðar. **-aro** leirvörur. **-lavisto** uppþvottamaður. **nokto-o** næturgagn, koppur. **trink-eto** drykkjarker.

vazelin/o *lyf* vasilín.

vazistas/o gluggi yfir dyrum.

vazopresin/o *lfe* vasópressín, aðfúretín.

ve! *mfr* 1 æ, ó. 2 vei. **-o** kveinstafir. **-i** *áhl*, **-adi** *áhl* kveina, stynja. **-spiri** *áhl* stynja. **hejm-o** heimfýsi, heimþrá.

veber/o *eðl* veber, weber (mælieining fyrir segulflæði).

Ved/oj *trú* Vedaritningar, Vedabækur. **-a** Veda-, Vedaritninga-, sem lýtur að Vedabókunum.

vedant/o *inn* vedalok (fornt indverskt heimspækiefni).

veft/o *klæ* ívaf. **-ero** ívafspráður.

Veg/o *stj* Vega (stjarnan α í Hörpunni).

veget/i *áhl* 1 *gra* gróa, vaxa, lifa. 2 hjara, tóra, skrimta. **-a** 1 gróandi, vaxandi. 2 hjarandi, tórandi. **-ado** gróður. **-año** *gra* læk 1 jurt, planta (= **vegetalo**). 2 gróður, ofvöxtur. **adenoidaj -añoj** kokeitlingsauki, kykilsauki.

vegetal/o jurt, planta. **-a** jurta-. **-a regno** jurta-riki, flóra. **-aro** gróðurriki (lands eða svæðis). **-ismo** náttúrulækningastefna.

vegetalin/o jurtasmjör.

vegetar/a jurtafæða-. **-ano** jurtaæta. **-ismo** jurtaneysla.

vegetativ/a *gra* kynlaus.

vehikl/o **1** *efn* burðarefni. **2** *læk* smitberi. **3** *trú* miðill, miðlari. **-a** hjálpar-, miðla-. **-i** *áhr* bera, flytja.

vejn/o **1** *lfæ jar* æð. **2** *lfæ* bláæð. **3** *jar* rák. **-a** **1** æðóttur. **2** bláæða-. **3** rákóttur. **-i** *áhr* merkja með rákum. **-aro** bláæðakerfi. **-eto** **1** fín bláæð. **2** smárák. **-ito** = **flebito**. **intra-a** *læk* inn í æð.

vek/i *áhr* **1** vekja. **2** hvetja. **-o** **1** vakning. **2** hvatning. **-iĝi** **1** vakna. **2** hefjast. **-iĝo** vakning, það að vakna. **-iteco** vaka. **-isto** vekjari. **-horloĝo** vekjaraklukka.

vekt/o **1** vogarstöng. **2** ok, burðarok. **3** *rtæ* rafsegulklofi. **timon-o** æki.

vektor/o *eðl stæ* vektor, vigur. **-a** vektor-, vigur-.

vel/o **1** *sig* segl. **2** mylluvængur. **3** *lfæ* tjald, t.d. **palata -o** gómtjald. **-a** segl-. **-i**, **-adi** *áhl* sigla. **-aro** öll segl (í skipi). *kun plena -aro*: fullum seglum. **-preta** seglbúinn. **-veturi** *áhl* sigla. **antaŭ-o** framsegl. **ĉiel-o** toppsegl. **latina -o** þríhyrnt segl. **laŭlarĝa -o** rássegl. **sprit-o** spritsegl. **staj-o** stagfokka, stagegl. **top-o** toppsegl. **reĝ-o** efra framsegl. **ek-i** *áhl* sigla af stað, fara að sigla. **-stango** rá.

velar/o *hlj* bakmælt hljóð.

veld/i *áhr tæk* sjóða saman (járn), logsjóða, rafsjóða. **-ado** suða, logsuða. **elektra -ado** rafsuða. **-maŝino** suðutæki, logsuðutæki. **-odrato** logsuðustöng.

velen/o **1** bókfell. **2** bókfellspappír.

Velington/o *ldf* Wellington (höfuðborg Nýja-Sjálands).

velk/i *áhl gra læk* **1** visna, fölna. **2** missa lífsfjör, blikna. **3** upplitast, óskýrast. **-a** linur; visinn, visnaður. **-o**, **-ado** visnun, fölnun. **-ema** sem upplitast; sem fölnar. **-igi** **1** láta visna. **2** spilla; ónýta. **-inteco** það að vera visnaður. **-ozo** *gra* fölnun, visnun. **for-i** *áhl* sölna, falla; skrælna. **ne-ema** sem aldrei fölnar; ævarandi.

velociped/o reiðhjól.

vels/o *inn* frönskumælandi Svisslendingur.

velur/o **1** *klæ* flauel, pell. **2** mjúk húð. **-a** **1** flauels-, úr flaueli. **2** silkimjúkur, dúnmjúkur.

ven/i *áhl* **1** koma. *-i al la decido*: taka ákvörðun. **2** ganga inn. **3** *bib* hafa kynmök við. **-o** koma. **-onta** næstkomandi. **-ebla** sem koma má til (**al**). **-igi** **1** sækja; koma með (e-ð). **2** valda. **al-i** *áhl* koma, koma til (e-s), komast. **al-o** koma, aðkoma. **antaŭ-i** *áhl* ganga fyrir, ganga á undan, koma á undan; njóta fyrirfram, segja fyrirfram. **antaŭ-into** undanfarandi, fyrirrennari. **de-i** *áhl* **1** hafa upptök

sín í (**de**), eiga rót sína að rekja (til = **de**). **2** koma af, stafa af, vera kominn (af = **de**). **de-o** uppruni; upphaf. **de-igi** *efn* **1** rekja frá. **2** leiða (e-ð) af. **3** láta koma af. **el-i** *áhl* **1** koma úr. **2** orsakast af. **en-i** *áhl* **1** koma inn. **2** ganga inn. **en-igi** *lfe* færa inn, stinga inn, flytja inn. **en-igo** innfærsla. **inter-i** *áhl* **1** koma á milli, skipta sér af, ganga á milli. **2** verða á milli. **inter-o** **1** málamiðlun, meðalganga. **2** innskot; viðbót. **kun-i** *áhl* safnast saman, koma saman. **kun-o** samkoma, fundur. **kun-ejo** fundarhús, samkomuhús, samkomustaður. **kun-igi** safna saman, kalla saman. **laŭde-e** að erfðum. **ne-o** brottvera, fjarvist. **nere-igebla** óriftanlegur, ógræðandi, óbætlanlegur. **post-i** *áhr* koma á eftir. **post-into** eftirmaður. **re-i** *áhl* **1** koma aftur. **2** koma upp aftur, endurtaka sig. **re-o** afturkoma. **re-igi** **1** koma aftur með. **2** snúa aftur; endursenda. **re-poŝte** með næsta pósti. **senre-e** óafturkallanlega, um aldur og ævi. **altede-a** aðalborinn. **amkun-o** ástarfundur. **bon-a** velkominn. **bon-o** fagnaðarviðtökur. **bon-igi** fagna, bjóða velkominn. **datre-o** afmæli. **miksde-a** kynblandaður, af blönduðum uppruna kominn. **tekun-o** teboð. **vesperkun-o** kvöldfundur.

venad/o *dýr* suðuramerískur hjörtur (*Ozotoce-ros bezoarticus*).

vend/i *áhr* selja. **-o** sala. **-a** sölu-. **-ado** sala, sölustarfsemi. **-anto** seljandi. **-ejo** búð, sölustaður, markaður. **-iĝi** seljast. **-isto** sölumaður, afgreiðslumaður. **ĉio-ejo** vöruhús, stórverslun. **dis-i** *áhr*, **el-i** *áhr* selja upp. **el-ita** uppseldur. **for-i** *áhr* setja í sölu; setja á útsölu. **ne-ebla** óseljanlegur. **re-i** *áhr* selja aftur. **re-isto** sölumaður notaðra vara.

Vende/o *ldf* Vendée (hérað í Frakklandi). **-ano** **1** maður frá Vendée. **2** maður af þjóðflokkki Vinda.

Vendemiar/o, **Vendemier/o** *sag* vínuppskerumánuður (1. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 22. september – 21. október).

vendett/o blóðhefnd (á Korsíku).

vendred/o föstudagur, frjádagur. Sankta V-o föstudagurinn langi.

Veneci/o *ldf* Feneyjar (borg á Ítalíu). **-a** í Feneyjum, frá Feneyjum. **-lando** Feneyjahérað.

venen/o eitur. **-a** **1** eitraður. **2** vondur. **-i** *áhr* **1** eitra. **2** spilla. **-ado** **1** eitrun. **2** spilling. **-iĝo** það að vera eitraður. **-imuna** ónæmur fyrir eitri. **kontraŭ-o** móteitur, eiturdrep. **mem-o**, **sin-ado** sjálfseitrun.

Vener/o **1** *god* Venus (rómversk gyðja). **2** Venusarmynd.

venere/a *læk* kyn-, samræðis-. **-a malsano** kynsjúkdómur, samræðissjúkdómur. **-ologio** kynsjúkdómafræði.

Venezuel/o *ldf* Venesúela. **-a** venesúelskur.

-ano Venesúeli.

venĝi *áhr* **1** hefna (e-s) (**por** = fyrir e-ð). **2** taka hefnd; hefnast; hefna sín. **-o** hefnd. **-a** hefnadar-. **-ado** hefnd. **-anto** hefnandi. **-ema** hefnigjarn. **-emo** hefnigirmi.

venial/a *kap* fyrirgefanlegur, afsakanlegur. **-a peko** smásynd.

venk/i *áhr* **1** sigra. **2** vinna sigur á (e-m), vinna. **3** sigrast á; ná valdi á (e-u), skilja til hlítar. **-o** sigur, vinningur. **-a** sigur-; sigursæll. **-anto** sigurvegari. **-igi** láta sigra, gera sigursælan. **-iĝi** vera sigraður. **-into** sigurvegari. **-ito** sigraður maður. **dis-i** *áhr* reka á flóttu, tvístra. **mal-o** ósigur, ófarir. **ne-ebla** ósigrandi, óvinnandi.

vent/o *veð* vindur. **-a** **1** vind-, vindmikill, hvass-. **2** vindblásinn. **3** *-aj vortoj*: orðavindur. **4** árangurslaus, ónýtur. **-i** *áhl* (um vind) blása. **-aĵo** vindur, hégómi. **-ego** hvassviðri, mikill vindur, rok, stormur. **-ega** stormasamur, veðrasamur, roksamur. **-eto** gola, kaldi. **-umi** *áhr* **1** viðra. **2** sáldra. **3** loftræsa. **-umilo** blævængur, blaka. **-umilforma** blævængslaga. **-umkorbo** vinsun-arkarfa. **-ummaŝino** (korn)vinsivél. **-puŝo** kastvindur. **-oturno** áttaskipti. **al-e** á kulborða (**de** = við e-ð). **sen-o** logn. **sub-e** hlémegin. **gren-umaĵo** hismi. **sun-a** *-o stj* sólvindur.

ventol/i *áhr* loftræsta, loftræsa. **-ado** loftræsting, loftræsing. **-ejo** loftloki, loftræstir. **-ilo** loftræstir, vindsnælda.

Ventoz/o *sag* vindmánuður (6. mánuður í almanaki frönsku byltingarinnar, 19. febrúar – 20. mars).

ventr/o *lfæ* kviður, kviðarhol, búkur. **2** magi. **3** móðurlíf. **4** *tæk* bumba (á flösku), belgur. **-a** **1** kvið-, maga-. **-aĉo**, **-ego** vömb, ístrumagi. **dis-iĝo**, **el-iĝo** *læk* magálshauull. **sub-o** *lfæ* nári. **dik-a** of-feitur.

ventrikl/o *lfæ* **1** hol, hólf. **2** slegill. **laringaj -oj** barkakýlisskútar.

Venus/o **1** *god* Venus (gyðja). **2** *stj* Venus (reiki-stjarna).

vepr/o *gra* lágur runni, lágur runnur, kjarr. **-a** kjarri þakinn. **-ejo** heiði, óbyggðir. **sen-igi** fjarlægja kjarr, ryðja kjarr úr (e-u).

ver/o sannleikur, eitthvað satt. **-a** **1** sannur. **2** ósvikinn; raunverulegur. **-e** **1** sannlega. **2** sannarlega, í raun og veru. **3** auðvitað, að vísu. **-aĵo** sannindi, það sem satt er, sannreynd. **-eco** sannleikur; sannsögli. **-ema** sannorður, áreiðanlegur; sannlegur. **-igi** staðfesta. **-iĝi** rætast. **-ismo** *bók* náttúrlegt ástand. **-ama** sem elskar sannleikinn. **-dire** satt að segja. **-dira** sannsögull. **-signo** auðkenni.

kontraŭ-aĵo látalæti, ósannindi. **-ŝajne** líklega. **mal-a** ósannur; falskur. **mal-o**, **mal-aĵo** ósannindi, lygi. **vivo-a** raunsýnn, lifandi, fjörugur.

Verakruc/o *ldf* Veracruz (hafnarborg í Mexíkó).

verand/o verönd, sólbyrgi, svalir.

veratr/o *gra* hnerrarót (garðblóm) (*Veratrum*).

blanka -o hvít hnerrarót (*V. album*). **nigra -o** svört hnerrarót (*V. nigrum*).

verb/o *mfr* sögn, sagnorð. **-a** sagnar-. **-igi** breyta í sögn.

verbask/o *gra* kóngaljós (*Verbascum longifolium*), blámannsljós (*V. phoenicium*).

verben/o *gra* járnurt (*Verbena*). **-acoj** járnurtaætt (*Verbenaceæ*).

verd/a **1** grænn. **2** óþroskaður. **3** óvanur, óreyndur. **-o** **1** grænt, grænn litur. **2** grænka. **-i** *áhl* vera grænn. **-aĵo** **1** grænka; grænn hlutur. **2** grænmeti. **-eco** grænka. **-ejo** græna, grassvörður. **-eta** grænlegur. **-igi** grænka, gera grænan. **-iĝi** grænka, verða grænn. **botel-a** flöskugrænn. **ĉiam-a** sígrænn. **Kabo V-a** *ldf* Grænhöfði. **V-akaba Insul-aro** *ldf* Grænhöfðaejar.

verdigr/o *efn* eirryð, eirgræna. **-a** eirgrænn, þakinn eirgrænu.

verdikt/o *lög* dómur, úrskurður. **-i** *áhl* kveða upp dóm, segja upp dóm.

Verdun/o *ldf* Verdun (borg í Frakklandi).

verg/o **1** *gra* tág. **ora -o** = **solidago**. **2** vöndur. **3** stöng, teinn. **-i** *áhr* hýða, flengja. **-ado** flenging, hýðing. **-aĵo** **1** sófl. **2** hrís. **3** hrísvöndur. **diven-o** spáteinn (= **rabdo**). **kurtena -o** gluggatjaldastöng. **mezur-o** mælistika. **pug-i** *áhr* rassskella.

Vergili/o *per* Virgilíus, Virgill.

veris/o *gra* sífjarlykill (*Primula veris*).

verk/i *áhr* semja, skrifa, rita. **-o** **1** rit, bók; verk. **2** það sem e-r hefur gert, það sem e-m er að kenna. **-ado** samning. **-aro** ritverk. **-eto** smáverk. **-isto** rithöfundur. **ĉef-o** aðalverk. **re-i** *áhr* endurrita. **majstro-o** meistaraverk.

Verlen/o *per* Verlaine (franskt skáld).

verm/o *dýr* **1** ormur. **2** maður. **-oj** **1** *dýr* ormar (*Vermes*). **2** *læk* ormar (í meltingargöngum manna eða dýra. **-a** orma-. **-aro** maðkar. **-oborita**, **-otrua** maðkaður, ormétinn, maðksmoginn, maðkétinn. **-oforma** ormlaga. **-opikita** mólétinn. **faden-oj** þráðormar (*Nemathelminthes*). **plat-oj** flatormar (*Platyhelminthes*). **ter-o** ánamaður.

vermicel/oj *mat* hveitiþræðir, núðlur.

vermifug/o **1** *læk* ormalýf. **2** *gra* leiðabuski.

vermiljon/o sinnóberrauður litur, fagurrauður litur.

vermis/o *lfæ* ormur.
Vermont/o *ldf* Vermont (fylki í Bandaríkjunum).
vermut/o **1** marurtarvín, vermút. **2** biturleiki.
vernaci/o *gra* skipan laufa í brumhnappi.
vernaliz/i *áhr bún* rækta (í vermireit, undir gliero.s.s.frv.) (= **jarovizi**). **-o** vermireitun (í vermireit).
vernier/o *ldm* brotmælir.
vernis/o *efn* gljækvoða. **-i** *áhr* bera gljækvoðu á.
Veron/o *ldf* Verona (borg á Ítalíu).
veronal/o *efn* barbítal.
Veronez/o *inn* Veronese (ítalskur málari, 1528–1588).
veronik/o *gra* bládepla (*Veronica*), veróníka.
Veronika *per* Veróníka.
verprimol/o *gra* = **veriso**.
vers/o **1** hending, ljóðlína. **2** vers. **-a** í ljóðum. **-i** *áhl* yrkja (kvæði). **-aĵo** ljóð, kvæði. **-ego** vers. **-eto** smávors. **-isto** rímari, leirskáld. **-duono** = **hemistiko**. **-farado** ljóðagerð, vísnagerð. **dek-o** tíu lína erindi. **ok-o** átta lína erindi. **kvar-o** fjögurra lína erindi. **tri-o** þriggja lína erindi.
Versajl/o *ldf* Versalir (borg í Frakklandi nálægt París).
versal/o *pre* smár upphafsstafur.
versi/o **1** nýy gerð; frásögn. **2** *læk* vending burðar.
verst/o *inn* rússnesk röst (= 1067 metrar).
vers/i *áhr* **1** hella, ausa. **2** úthella. **-o**, **-ado** helling, austur. **-iĝi** hellast. **-ilo** **1** ausa, sleif. **2** vatnskanna, garðkanna. **-isto** byrlari, skenkjari. **dis-i** *áhr* hella niður; dreifa. **el-i** *áhr* **1** úthella. **2** tæma. **el-iĝi** drjúpa; hellast út. **en-i** *áhr* hella á, byrla. **pri-i** *áhr* vökva, væta. **super-i** *áhr* flæða yfir. **sur-i** *áhr* hella á, vökva, væta. **trans-i** *áhr* hella á milli, hella úr einu íláti í annað. **fand-i** *áhr* steypa. **fand-o** steypa. **ofer-i** *áhr* færa sem dreyþifórn. **sango-o** blóðsúthelling.
vert/o *lfæ* **1** hvirfill. **2** = **kulmino**.
vertag/o *dýr* greifingjahundur (= **melhundo**).
vertebr/o *lfæ* liður, hryggjarliður. **kolaj -oj**, **nukaj -oj** hálsliðir. **torakaj -oj** brjóstliðir. **lumbaj -oj** lendaliðir. **sakraj -oj** spjaldliðir. **kokcigaj -oj** rófuliðir. **-a** hryggjarliða. **-a kolumno** hryggur. **-aro** hryggur. **-uloj** *dýr* hryggdýr (*Vertebrata*). **-oterapio** hryggglækningar. **inter-a** (sem er) milli hryggjarliða. **sen-uloj** hryggleysingar.
vertic/o *stæ* oddpunktur (þríhyrnings); oddur; horn.
verticil/o *gra* krans. **-a** kransлага.
vertig/o *læk* heilabólga (í hestum).
vertig/o *læk* svimi. **-i** *áhl* svima (óp.). **-odona**

svimandi, sundlandi.
vertikal/a lóðréttur. **-o** *lfæ* **1** lóðrétt lína. **3** *stj* lóðbaugur. **-e** lóðrétt. **-eco** lóðréttleiki, lóðrétt staða. **-ilo** lóðlína.
vertrag/o = **leporhundo**, **levrelo**.
veruk/o *læk* varta, smitvarta. **-ozo** *gra* vörtur (á kartöflum).
verumontan/o *lfæ* sáðhóll.
verv/o fjör, líf. **-a** fjörugur; fjörlegur. **sen-a** daufur, fjörlaus.
vesel/o *inn* skip.
vesp/o *dýr* geitungur, vespa (*Vespa*). **-edoj** geitungaætt, vespuætt (*Vespidæ*). **rab-o** (= **sfego**). **-ejo** geitungabú, vespubú.
Vespazian/o *per* Vespasíanus (Rómakeisari, 7–79).
vesper/o **1** kvöld, aftann. **2** kvöldsamkoma. **-a** kvöld-. **-e** á kvöldin. **-as** *áhl* það kvöldar. **antaŭ-o** kvöld (fyrir t.d. hátíð). **Kristnaska antaŭ-o** aðfangadagskvöld. **ĉiu-e** á hverju kvöldi.
vespert/o *dýr* leðurblaka. **-edoj** leðurblökuætt (*Vespertilionidæ*). **-uloj** leðurblökur (= **ĥiropteroj**).
vespor/oj *kri* sag aftantíðir, aftansöngur.
vest/i *áhr* **1** klæða. **2** þekja. **-o** fat, flík, klæðnaður. **-aĉo** slitið fat. **-ado** klæðing. **-aĵo** fatnaður. **-ejo** fatageymsla. **-iĝi** klæðast; þekjast, hyljast. **-arko** herðatré. **-hoko** fatasnagi. **mal-i** *áhr* afklæða. **re-i** *áhr* klæða upp aftur. **sen-iĝi** afklæða. **sen-iĝi** afklæða sig. **seniĝa danco** fatafelludans. **sub-o** nærfat, undirflík. **trans-i** *sin* hafa fataskipti. **ali-i** *áhr* láta skipta um föt. **kap-o** höfuðbúnaður. **lit-o** náttfat. **masko-i** *áhr* grímuklæða. **nove-ita** klæddur nýjum fötum. **orden-o** orðubúningur. **rajd-o** reiðföt. **pied-o** fótabúnaður. **ŝtormo-o** sjóklæði. **tali-o** kventreyja, blússa.
Vest/o *god* Vesta (rómværsk heimilisgyðja).
vestal/o *inn* **1** Vestumey. **2** hreinmey.
Vestfali/o *sag* Vestfalen (hérað í Þýskalandi). **-a** frá Vestfalen. **-ano** Vestfali.
vestibl/o **1** hús forstofa, anddyri, gangur. **2** *lfæ* önd, forgarður.
vestig/o *lfæ* leif.
veŝt/o vesti.
vet/i *áhl* veðja. **-o** **1** veð, veðmál. **2** veðfé. **-e** **1** að veði. **2** í kapp. **-aĵo** veðfé. **-oficejo** veðmálaskrifstofa. **-peristo** veðmiðlari. **pri-i** *áhr* veðja um, veðjast um. Sem forliður: **vet-** kapp-.
veter/o *veð* veður. **-informoj** veðurfregnir. **-prognozo** veðurspá. **-oficejo** veðurstofa.
veteran/o **1** *sag* uppgjafahermaður. **2** gamalreyndur starfsmaður.

veterinar/o dýralæknir. **-a** dýralækninga-.

veto/o lög neitunarvald. **-i** áhr banna, neita; beita neitunarvaldi.

vetur/i áhl 1 aka. 2 fara, ferðast (öðruvísi en gangandi). **-o**, **-ado** ferð. **-igi** 1 flytja. 2 keyra. **-igisto** ökumaður. **-ilo** 1 vagn. 2 farartæki. **akvuma-ilo** vatnsbíll. **al-i** áhr ferðast til. **ĉirkaŭ-i** áhr ferðast í kringum. **ek-i** áhl leggja af stað. **el-i** 1 áhl fara út. 2 áhr slíta (vegi). **en-i** áhl ferðast inn; aka inn. **en-ejo** innaksturshlið. **for-i** áhl ferðast burt, aka burt. **kun-i** áhl, **kun-iĝi** áhl ferðast saman. **preter-i** áhr fara framhjá, aka framhjá. **re-i** áhl koma aftur. **sur-i** áhr aka á (e-n). **tra-i** áhr ferðast um, aka um. **trans-i** áhr 1 fara yfir, ferðast yfir, aka yfir. 2 aka á. **aer-ado** flugferð. **akvo-e** á skipi. **aer-ilo** loftfar. **ĉel-ilo** lögreglubíll, fangabíll. **ĉerk-ilo** líkvagn. **dom-ilo** hjólhýsi (= **ruldomo**). **glit-ilo** sleði. **kurier-ilo** póstbíll, póstvagn. **loĝ-ilo** hjólhýsi. **naĝ-ilo** bátur. **pet-i** áhl ferðast á puttanum. **post-ilo** dráttarvagn. **poŝt-ilo** póstbíll, póstvagn. **puŝ-ilo** hjólbörur. **spac-ilo** geimfar. **ŝarg-ilo** flutningabíll, vörubíll. **ŝip-i** áhl ferðast með skipi. **tram-ilo** sporvagn. **tren-ilo** dráttarvagn. **vel-i** áhl sigla. **vel-ado** sigling.

vezani/o læk geðveiki, sturlun.

vezik/o 1 lfa þvagblaðra (einnig **urina -o**). 2 blaðra. 3 bóla, loftbóla. **-a blöðru-**. **-e** eins og loftbóla. **-eto** lfa læk tæk 1 bóla, smábóla, vatnsbóla. 2 blaðra, lítil blaðra. **gala -eto** gallblaðra. **sperma -eto** sáðblaðra. **aŭda -eto** heymnarblaðra. **-iga** her sem framkallar blöðru. **-iĝi tæk** fá blöðru; fá loftbólur. **aer-eto** loftbóla (= **bobelo**). **naĝ-o** dýr sundmagi. **sap-o** sápkúla.

vezir/o vesír. **ĉef-o** aðalvesír.

Vezuvi/o ldf Vesúvíus (eldfjall á Ítalíu).

vi mfr þið, þér, þú. **-a** ykkar, yðar, þinn. **-diri** áhl þera(st).

viadukt/o dalbrú, brautarbrú.

viand/o 1 mat kjöt. 2 (fornl.) hold. **-a** 1 kjöt-, af kjöti. 2 holdugur. **-ejo** kjötbúð. **-isto** kjötkaupmaður. **sen-a** kjötlaus.

viatik/o kaþ altarissakramentið (veitt deyjandi manni).

vibr/i áhl titra, nötra, sveiflast. **-o** sveifla. **-a hlj** 1 ómandi, titrandi, hljómmikill. 2 sveiflu-. **-ado** titringur, nötur. **-igi** sveifla. **-ilo** eðl sírofi.

vibraci/o sveifla = **vibro**.

vibrafon/o víbrafónn.

vibri/o dýr kommusýkill.

vibris/oj dýr nasahár.

viburn/o gra úlfaber (*Viburnum opulus*).

vic/o her íþr stað röð: **aritmetika -o** jafnmuna-

röð. **geometria -o** jafnhlutfallaröð. **harmona -o** umhverfuröð, þýð röð. **-a** í röð, sem kemur hver eftir annan. **-e** eftir röð. **-e al**, ' **al** í staðinn fyrir. **-igi** setja í beina línu, setja í röð, raða (e-n, e-u). **-iĝi** raða sér, vera í röð. **-montra** rað-. **-montraj numeraloj** raðtölur. **al-iĝi** bætast við (í röð). **en-iĝi** fara í röð. **ekster-e** þegar röðin er ekki komin að (þér, mér, honum o.s.frv.); utan raðar. **laŭ-e** eftir röð, hver í sinni röð. **sia-e** þegar að honum kemur. **sur-igi** raða (e-u) á. **unu-e** í halaröfu. **unua-e** fyrst og fremst. **atend-o** biðröð. - vara-, undir-. **prezidanto** varaforseti. **reĝo** undirkonungur. **rado** varahjól. **peco** aukahlutur, varahlutur. **frato** stjúpróðir.

vici/o gra flækja (*Vicia*); fódurflækja (*V. sativa*); umfeðmingur, umfeðmingsgras (*V. cracea*).

vid/i áhr 1 sjá. 2 líta. 3 heimsækja. **-o tæk** 1 sjón. 2 (fornl.) horf; útlit. 3 augnaráð. **-a** sjónar-, sýnilegur, sjón-. **-aj halucinoj** sjónarofskynjun, skynvillur. **-ado** 1 lfe sjón. 2 skoðun. **-aĵo** 1 sjón, sýn. 2 útsýn. **-ebla** sýnilegur. **-eble** sýnilega. **-ebli** gera sýnilegan; leiða í ljós. **-ema** forvitinn. **-igi** sýna, láta sjá. **-iĝi** sjást. **-inda** þess verður að sjá, markverður. **-indaĵo** það sem þess er vert að sjá. **-al-e** augliti til auglitis; andspænis. **-ama** forvitinn. **-maniero** sjónarmið. **antaŭ-i** áhr sjá fyrir. **antaŭ-o** framsýni. **antaŭ-ebla** fyrirsjáanlegur. **antaŭ-isto** sjáandi, spámaður. **ek-i** áhr 1 koma auga á; taka eftir. 2 sjá í svip, líta sem snöggvast á. **ek-o** augnaráð, snöggt tillit. **el-o** útsýn. **el-iĝi** skjóta upp. **inter-iĝi** mætast, koma saman til viðtals. **laŭ-e** í sjón. **neantaŭ-ebla** ófyrirsjáanlegur. **ne-ate** óséd. **ne-ebla** ósýnilegur. **ne-ebli** dulbúa. **preter-i** áhr sjást yfir. **re-i** sjá aftur. **re-i sin** sjást aftur. **ĝis la re-o** vertu sæll, sjáumst. **re-igi** sýna; láta sjá aftur, endurminna. **retro-a** lútandi aftur til liðins tíma. **retro-ilo** baksýnispegill. **sen-a** blindur, blind-. **tra-i** áhr sjá í gegn. **ricevi tra-on** birtast (í gegnum). **tra-a**, **tra-ebla** gagnsær, glær. **tra-eco** gagnsæi. **unu-e** undir eins, óðara. **unua-e** við fyrstu sýn. **tele-i** áhr sjá í sjónvarpi. **tele-ado** sjónvarp. **tele-ilo** sjónvarpstæki, sjónvarpsviðtæki. **akre-a** hvass-eygður, sjóngóður. **bel-ejo** útsýnisstaður. **klar-a** skarpskyggn; skyggn. **nigra-ulo** svartsýnismaður, bölsýnismaður.

vidv/o ekkjumaður, ekkill. **-a** ekkils-. **-eco** ekkilsdómur, ekkilslíf. **-iĝi** verða að ekkli. **-ino** ekkja. **-ina** ekkju-. **-ineco** ekkjudómur, ekkjulíf. **-iniĝi** verða að ekkju.

Vien/o ldf 1 Vienne (á í Frakklandi). 2 Vienne (borg í Frakklandi). 3 Vín, Vínarborg (höfuðborg Austurríkis). **-a** Vínar-; frá Vín.

vigl/a efn 1 kátur, hress. 2 fjörugur, glaðvær. 3 glaðvakandi, vökull, velvakandi. **-i áhl** vaka. **-ado** vaka; aðgætni. **-eco** 1 fjör, kæti. 2 árvekni; aðgætni. **-igi** 1 hressa. 2 fjörga, lífga, glæða. 3 hvetja. **-iĝi** reyna á sig, beita sér. **mal-a** daufur, fjörlaus, huglaus, kjarklaus. **mal-igi** draga kjark úr (e-m); veikja. **mal-iĝo** fjörleysi. **mal-eco** hryggð; magnleysi. **pli-igi** 1 lífga. 2 glæða. 3 fjörga. **re-igi** endurlífga; hressa við aftur; uppörva.

vigvam/o inn indíanakofi.

vikari/o kri 1 aðstoðarprestur. 2 staðgengill, staðgöngumaður. **la -o de Jesu-Kristo** páfinn, staðgöngumaður Jesú Krists.

viking/o inn víkingur. **-a** víkinga-.

viktim/o trú fórnardýr, fórnarlamb.

Viktor/o per Viktor. **-ino** Viktoría.

Viktorio/lđf Viktoría (ríki í Ástralíu). **Lago -a** Viktoríuvatn (í Miðbaugs-Afríku). **-ana fag bók** Viktoríútímabils-, frá Viktoríútímanum.

viktuali/o nýy nesti, vistir, matvæli.

vikun/o dýr víkúnja (*Lama vicugna*). **-lano** vík-únjaull.

vil/o lfæ 1 fingert hár. 2 títa. **intestaj -oj** garnatítur, garnaflos. **-a** loðinn.

vila/o = villo.

vilag/o þorp. **-a** þorps-, sveitalegur, sveita-. **-ano** þorpsbúi, sveitamaður. **-estro** sveitarstjóri. **lad-o** fátækrahverfi.

Vilhelm/o per Vilhjálmur. **Vilĉjo** Villi.

vill/o 1 sag landsetur. 2 lystihús, villa.

Viln/o lđf Vilnías (höfuðborg Litháens).

vimen/o gra körfuvíðir (*Salix viminalis*). **-aĵo** tágavinna. **-tegi áhr** þekja tágum.

vin/o kri vín. **-a** vín-. **-eca** vínkynjaður; eins og vín á lit. **-ejo** vínkjallari; vínbúð; vínstofa. **-isto** byrlari. **-ologio** vínfræði. **-ologo** vínfræðingur. **-bero** vínber. **-bera** vínberja-. **-beraro** vínberjahlásla. **-berejo**, **-berĝardeno** vínarður. **-beristo** vínrykjumaður, vínarðsmaður. **-berujo**, **-arbedo gra** vínviður (*Vitis*). **-berbranĉo** ársproti á vínviði. **-bertrunko** vínviðarstofn. **-farado** víngerð. **-gustumisto** vínkanni. **-premejo** vínþröng. **-premilo** vínpressa. **miel-o** mjöður. **pir-o** perumjöður. **pom-o** eplamjöður. **sek-bero** rúsína. **sek-bera** rúsínu-. **spic-o** púns, kryddvín. **ŝaum-o** freyðivín.

vinagr/o edik. **-a** ediks-, edikskenndur. **-i áhl** koma ediki í. **-ujo** ediksflaska, ediksglas.

Vincent/o per Vinsentús.

vinĉ/o tek vinda, spil (lárétt). **ankro-o** sig akkerisvinda.

Vinĉi per Leonardo da Vinci.

vind/i áhr 1 reifa. 2 vefja, sveipa. **-o** 1 reifalindi; reifar. 2 sáraumbúðir. **-iĝi** vefjast. **-otuko** reifar. **el-iĝi** leysast úr.

vindas/o akkerisvinda = **ankrovínĉo**.

vinil/o efn vinýl.

vinjet/o inn 1 titilmýnd. 2 bókahnútur, stafrós.

vink/o gra hörpulauf (*Vinca*).

vinkt/o 1 smella. 2 klemma. 3 postulínsnagli. **-i áhr** klemma saman.

vinkul/o 1 *stæ* heildarstrik. 2 *pre* tengiklofi.

vintr/o vetur. **-a** 1 vetrar-. 2 kuldalegur, óvin-gjarnlegur. **-e** að vetri, að vetrarlagi, á veturna. **-i áhl** hafa vetursetu. **-ado** veturseta. **tra-i áhl** 1 hafa vetursetu. 2 vera vetrarlangt.

viol/o gra 1 fjóla (*Viola*). 2 ilm fjóla (*Viola odorata*). **-a** fjólublár. **-ego** stjúpblóm (*Viola tricolor* var. *maxima*) (= **trikoloreto**). **-acoj** fjólúætt (*Violaceae*). **trans-a**, **ultra-a** eðl útfjólublár, útblár. **trans-aj radioj**, **ultra-aj radioj** eðl útfjólubláir geislar, útbláir geislar.

Viola per Fjóla.

violent/a nýy 1 ofsalegur. 2 skapbráður.

Violeta per Víóletta.

violon/o tón fiðla. **-i áhl** leika á fiðlu. **-isto** fiðlu-leikari, fiðlari. **-ujo** fiðlukassi.

violonĉel/o tón knéfiðla.

vip/o svipa, pískur. **-i áhr** 1 berja, slá (með svipu). 2 slá ofsalega. **-ado** 1 svipuhögg. 2 ofsalegur sláttur. **-eto** svipa. **rajd-o** svipa. **-stango**, **-tenilo** svipuskaftr.

viper/o inn = vipuro.

vipur/o dýr höggormur (*Vipera*), naðra. **-edojo** höggormmaett (*Viperidae*). **-idojo** höggormmakyn.

vir/o 1 maður, karlmaður. 2 karl; fullorðinn maður. **-a mfr lög hlj** 1 karl-; karlkyns-. 2 karlmannlegur; hugrakkur, drengilegur. **-a infano** sveinbarn. **per la -a deveno** í (beinan) karllegg. **-a rimo** karlrím. **-aro** 1 karlmenn. 2 áhöfn, öll skipshöfnin. **-eco** karlmennska; manndómur. **-eto** dvergur; afstýrmi. **-iĝi** verða fulltíða maður. **-ino** 1 kona. 2 kvenmaður. **-ina** kvenlegur. **-ineco** kvendæli, kvenska. **-inejo** 1 kvennabúr. 2 pútnahús, hórúhús. **-iniĝi** 1 verða fulltíða kona. 2 verða kveifarlegur. **-ingo** skækja, vændiskona, púta. **-ulino** karlmannleg kona. **krom-ino** frilla, hjákona. - karl-, t.d. **-bovo** naut, boli, tarfur.

virg/a 1 mey-, meylegur, ósnortinn. 2 flekklaus, hreinn. 3 jómfúrurlegur, jómfúrur-. **-eco** meydómur. **-ulo** hreinn sveinn, karlmaður sem hefur ekki haft samfarir. **-ulino**, **-ino** mey, mæ, yngisstúlka, jómfú, hrein mey. **mal-igi** afmeyja.

Virg/o 1 stj Meyjarmerkið. 2 Mærin, Meyjan

(stjórnumerki).

Virgil/o *per* Virgill.

Virgini/o *ldf* Virginía (fylki í Bandaríkjunum).

Okcidenta V-o Vestur-Virginía (fylki í Bandaríkjunum).

virial/o *eðl* efli (= **momento de forto**).

virozo/o *gra* læk veirusjúkdómur (= **virusozo**).

virt/o dyggð. **ĉefa -o** megindyggð. **-a 1** dyggðugur. **2** skírlífur (einkum kvenfólk). **-ulo** dyggðugur maður, réttlátur maður. **mal-o** löstur; ódyggð, galli. **mal-a** vondur, spilltur, lastafullur. **mal-ulo** misgjörðarmaður. **mal-igi** spilla.

virtual/a 1 *hei* raunverulegur, í rauninni. **2 -a bildo** *ljó* sýndarmynd.

virtuoz/o snillingur, meistari. **-eco** snilld, leikni.

virulent/a læk smitandi; eitraður (um sýkla).

-eco smitmagn (sýkla), eitrarmagn (sýkla).

virus/o læk sag veira, vírus. **-a** veiru-. **ultra-o** dvergsýkill. **-ozo** = **virozo**.

viscer/o *lfæ* iður, innyfli.

visigot/o *inn* Vestgoti.

visk/o *gra* mistilteinn (sníkjujurt) (*Viscum album*). **-eca** seigbykkur.

viski/o *inn* viskí.

Viskonsin/o *ldf* Wisconsin (fylki í Bandaríkjunum).

viskoz/a *eðl* seigur, seigfljótandi, seigbykkur, límseigur. **-o** *klæ* plastefni (til vefnaðar), plastþráður. **-eco** seigja, límni, viðloðun. **dielektrika -eco** rafsvaraseigja. **magneta -eco** segulseigja. **-ometro** seigjumælir.

vist/o *inn* vist (spil).

visteri/o *gra* bláreg (Wisteria).

Vistul/o *ldf* Wisla, Weichsel (stærsta fljót Póllands).

viŝi/o *áhr* þurrka af, strjúka af. **-o** afþurrkun. **-ado** afþurrkun, það að þurrka af. **-ilo** þurrkari, þurrka; svampur. **de-i** *áhr* þurrka af. **el-i** *áhr* þurrka af, þurrka burt; útrýma. **for-i** *áhr* þurrka út; þerra af; afmá. **man-ilo** handklæði. **plum-ilo 1** fjaðrabursti. **2** pennapurrka. **vitro-ilo** *bif* rúðupurrka.

Viŝnu/o *trú* Viŝnu (varðveitandinn í guðaþrenningu hindúasiðar) (sjá einnig **Brahmao**, **Ŝivo**).

vit/o *gra* vínviður. **-acoj** vínviðarætt. **-ejo** víngarður. **-ŝimo** vínviðarmygla.

Vit/o *per* Vítus. **la malsano de sankta -o** = **koreo**.

vital/a *hei* líf-, lífs-. **-ismo** lífhyggja.

vitamin/o *lif* fjörefni, vítamín, þrifaefni, bæti-efni. **-a** fjörefna-, vítamína-. **-ologio** fjörefnafræði,

vítamínafræði, bæti-efnafræði. **-oterapio** fjörefnalækningar vítamínalækningar. **sen-ozo** læk fjörefnaskortur, vítamínskortur.

vitel/o *lif* fósturnesti. **unu-aj** eineggja-, t.d. **unu-aj ĝemeloj** eineggja tvíburar.

vitilig/o læk skjallblettur.

vitro/o 1 gler. **2** rúða. **-a** gler-, úr gleri. **-i** *áhr* **1** setja gler í. **2** setja rúðu í. **-aĵo** glervara. **-eca** starandi (um augu); glerháll; glerkenndur. **-igi 1** gera að gleri. **2** gera glerkenndan. **-isto** glerskeri. **-arto** glerlist. **-ofaristo** glersmiður. **-olano** glerull. **sen-a** án glers, án rúðu. **drat-o** styrkt gler. **lakto-o** mjólkurgler. **okul-o(j)** gleraugu. **sekurec-o** öryggisgler.

vitral/o *fag* litglerjagluggi. **roz-o** rósettugluggi.

vitre/o *lfæ* glervökvi (augans). **-a** glervökva-.

vitrin/o 1 sýningarskápur, sýningarkassi. **2** búðargluggi.

vitriol/o *efn* vítríól. **-a 1** vítríóls-, ætandi. **2** beiskur; eitraður. **-i** *áhr* kasta vítríóli framan í (e-n).

viv/i *áhl* **1** lifa, vera á lífi. **2** lifa, búa. **-o** *trú* **1** líf, líferni. **2** fjör. **3** ævi, ævisaga. **-a 1** á lífi, lifandi. **2** fjörugur; fjörlegur. **-e** fjörugt; fjörlega. **-uo** fagnaðaróp, húrta, ópið „lifi“. **-ado** líferni. **-anto** lifandi (maður). **-eco** fjör, kæti. **-ema** lifandi, ævarandi. **-eti** *áhl* halda í sér lífinu, skrölta áfram, lifa aðgjörðarlaus. **-igi 1** lífga. **2** fjörga; glæða. **-iga** fjörgandi. **-ulo** lifandi vera. **-daŭro** ævilengd. **-odona** lífgjafar-. **-oplana** fjörugur. **-ipova 1** lífvænlegur, lífseigur. **2** framkvæmanlegur. **-ipoveco** lífsvon, lífsorka. **-teni sin** *áhr* viðhalda lífinu. **-tenaj** *kostoj* framfærslukostnaður. **-teno** lífsuppeldi, viðurværi. **dum-a** ævilangur. **ĝis-i** *áhr* ná; lifa þangað til. **kun-i** *áhl* búa saman. **kun-ado** sambúð. **kun-anto** sambúðarmaður. **mal-a** dauður, andvana, líflaus. **mal-e** naskita andvana fæddur. **por-aĵo** viðurværi, lífsnauðsynjar. **post-i** *áhr*, **super-i** *áhr*, **trans-i** *áhr* *lif* **1** lifa eftir. **2** vera eftir. **re-i** *áhl* lifa aftur. **re-igi** læk **1** endurlífga, lífga aftur. **2** lifa (e-ð) upp aftur. **re-iĝi** lifna aftur. **sen-a 1** líflaus. **2** dauður. **sen-igi** drepa, aflífa, taka af lífi. **sen-iĝi** deyja, gerast líflaus. **super-o de la plej taŭgaj** varðveisla hinna hæfustu. **tra-i** *áhr* **1** lifa (e-ð); reyna. **2** lifa (e-ð) af. **tra-aĵo** reynd, reynsla. **bon-anto** glaumgosi, nautnaseggur. **liber-ulo** lauslátur maður. **long-eco** langlífi.

viver/o *dýr* desköttur, þefköttur (*Viverra*). **-edoj** desmerdýr (*Viverridae*).

vivisekci/o læk kvikskurður.

viz/o vegabréfsáritun. **-i** *áhr* árita á (vegabréf, ræðismannsreikning o.þ.u.l.).

vizaĝ/o andlit, ásjóna. **-a** andlits-. **-aĉo** ljótt andlit. **-eto** barns andlit, lítið andlit. **du-a 1** sem á

eru tvær ásjónur. **2** falskur, uppgerðarfullur, hræsnisfullur.

vizi/o *læk trú sýn, vitrun, draumsjón. -i áhr sjá vitrun, fá vitrun. -ulo* draumóramaður; maður sem fær vitranir.

vizier/o **1** nefbjörg. **2** der, skyggni.

vizit/i *áhr sig* **1** heimsækja. **2** vitja (e-s). **3** sækja (skóla). **4** skoða, vísitera. **-o** **1** heimsókn. **2** vitjun. **3** skoðun. **-e** í heimsókn. **-adi áhr** **1** heimsækja stöðugt; heimsækja oft. **2** sækja (skóla, námskeið o.þ.u.l.). **-anto** gestur, heimsækjandi. **la V-inoj** nunnurnar af reglu heilags Frans af Sales. **-ejo** gestaherbergi. **pun-i áhr bib** vitja (e-s). **pun-o** hegning. **rond-ado** heimsóknaferð. **surpriz-o** óvænt heimsókn.

vizon/o *dýr* minkur (*Mustela vison*). **-pelta mantelo** minkapels.

vjel/o *tón* lírukassi.

Vjetnam/o *ldf* Vjetnam. **-a** vjetnamskur. **-ano** Vjetnami. **-io** = **Vjetnamo**.

Vladimir/o *per* Vladímír.

Vladivostok/o *ldf* Vladivostok (hafnarborg í Síberíu).

voandze/o *gra* bambara-jarðhmeta (*Voandzeia*).

vobl/i *áhl bif fja* útv rugga, vagg, ramba.

voĉ/o *mfr* **1** rödd. **2** rómur, raust. **3** atkvæði. **4** (sagnar)mynd. **aktiva -o** germynd. **pasiva -o** þolmynd. **mediala -o** miðmynd. **-a hlj** **1** raddarlegur, munnlegur; radd-. **2** raddaður. **-e** munnlega. **-i áhl** greiða atkvæði. **-doni áhl** greiða atkvæði. **-donado** atkvæðagreiðsla. **-anto** kjósandi. **-donrajto** atkvæðisréttur; kosningaréttur. **duon-e** lágt, í lágum róm, í hálfum hljóðum, lágum hljóðum. **plur-e** margraddað, fjölraddað. **sen-a hlj** **1** raddlaus. **2** mállaus; hljóðlaus. **3** óraddaður. **unu-a** sammála, einróma. **une-e** einróma, í einu hljóði; með öllum greiddum atkvæðum. **brust-o** bassarödd. **kap-o** mjórödd. **plen-e** eins hátt og maður getur.

vodevil/o ljóðsöngvaleikur.

vodk/o *inn* vodka.

Vogez/oj *ldf* Vogesafjöll (í austanverðu Frakklandi).

voj/o *bib tæk lfæ ldf stj* **1** leið. **2** vegur, braut. *kie estas volo, tie estas vojo*: viljinn dregur hálf t hlass. **3** göng. **-a** vega-, vegamála-. **-aro** vegakerfi. **-eto** stígur, sund (milli húsa), göng. **-isto** vegavinnumaður. **-ulo** **1** flækningur, flökkumaður. **2** skáti (= **rovero**). **-flanko** vegarkantur, vegarbrún, vegbrún. **-streko** einstigi. **apud-a, ĉe-a** (sem liggur) við veginn. **ĉef-o** aðalbraut. **ĉirkaŭ-o** króka-leið. **de-iĝi** villast, fara afvega. **dis-iĝo** vegamót, gatnamót. **dum-e** á leiðinni. **duon-e** miðsvegar;

miðleiðis. **en-igi** leiða á rétta leið. **sen-a** veglaus. **sub-o** **1** jarðgöng, undirgöng (fyrir veg). **2** neð-anjarðarbraut. **subfer-o** neðanjarðarbraut. **super-o** **1** vegbrú. **2** ofanjarðarbraut. **superfer-o** ofanjarðarbraut. **sur-e** á leiðinni. **aŭto-o** *bif* hraðbraut. **fer-o** járnbraut. **fer-a** járnbrautar-. **fer-isto** járnbrautarstarfsmaður. **glit-o** rennibraut. **land-o** þjóðvegur. **rel-o** spor (= **trako**). **tag-o** dagleið. **tram-o** **1** spurvagnaleið. **2** spurvagnar, spurvagnakerfi. **tram-isto** spurvagnastarfsmaður. **vetur-o** leið. **la Lakta Vojo stj** Vetrarbrautin.

vojaĝ/i *áhl* ferðast. **-o** ferð. **-a** ferða-. **-anto** farþegi, ferðamaður. **-ilaro** ferðaveski. **-isto** ferðamaður, farandmaður. **komerca -isto** farandsali. **ek-i áhl** leggja af stað. **kun-anto** samferðamaður. **tra-i áhr** ferðast um. **kaŝ-anto** laumfarþegi. **piet-i áhl** ferðast á fæti. **rond-o** hringferð.

vojevod/o *sag* (í slafneskum löndum) héraðsstjóri. **-io, -ujo** hérað sem vojevodo stjórna.

vok/i *áhr* **1** kalla. **2** kalla á. **-o fja** **1** kall. **2** hringing. **-a** kall-. **-ado** köllun. **-isto** réttarþjónn. **-iteco** köllun. **al-i áhr** **1** kalla. **2** ákalla. **3** kalla til sín. **al-o** ákall; ávarp, hróp. **al-iĝo** hæfni. **el-i áhr** **1** leiða í ljós. **2** vekja upp. **3** kalla út. **4** vekja, kalla fram. **el-ipovo** hugmyndatenging. **el-o** útkall. **el-iva** sem tengir saman hugmyndir, sem vekur hugmyndir, sem vekur minningar. **kun-i áhr** **1** kalla saman. **2** boða til (fundar). **ne-ite** óboðað. **nere-ebla** óafturkallanlegur, órifanlegur. **re-i áhr** **1** kalla aftur, kalla heim, kalla til baka. **2** afturkalla, taka aftur. **re-a** afturkallandi. **re-o** afturköllun. **kontrol-o** nafnakall.

vokal/o *hlj* **1** sérhljóð. **2** sérhljóði. **duon-o, kvazaŭ-o** hálfhljóð. **normo-oj** fyrirmyndarhljóð.

vokativ/o *mfr* ávarpsfall.

vokoid/o *hlj* sérhljóð.

vokt/o *inn* verkstjóri.

vol/i *áhr* **1** vilja. **2** vilja fá, langa í. **-o** vilji; löngun. **-a** af ásettu ráði. **-e** af ásettu ráði. **-e ne-e** nauðugur viljugur. **-ado** *hei* vilji. **-eto** tilhneiging. **kontraŭ-a, malgraŭ-a, preter-a** óætlaður, óviljandi. **preter-e** óvart. **laŭ-a** sjálfboðinn. **laŭ-e** eftir vilja. **mal-i áhr** hafna, neita. **mal-o** ófýsi. **mem-a** sjálfviljugur, sjálfboðinn. **ne-a** ósjálfráður. **pli-i áhr** vilja heldur. **pli-e** heldur. **sen-a** þreklaus. **seneco** þrekleysi. **bon-i áhr** gera svo vel; vera svo góður. **bon-o** góðvilji, velvilji. **bon-a** velviljaður. **liber-a** sjálfkrafa, sjálfviljugur. **liber-e** af frjálsum vilja. **malbon-a** illviljaður. **malbon-o** illvilji. **mem-e** af sjálfsdáðum. **mem-ulo** sjálfboði, sjálfboðaliði. **propra-a** sjálfboðinn. **sci-a** forvitinn.

volan/o *íþr* badmintonkúla, hnítkúla. **-ludo**

badminton, hnit.

Volapuk/o *inn* Volapük. *Tio estas por mi -aĵo*: þetta er mér hebreska (latína, gríska), það er ein-tómur hrærigrautur.

volatil/a *efn* rokgjarn.

volb/o *hús* hvolf, hvelving. **-a** hvelfdur, með hvelvingu. **-i** *áhr* þekja með hvelvingu, reisa hvelvingu yfir. **-iĝi** hvelfast: *la blua ĉielo -iĝis super ni*: yfir okkur var blátt himinhvolfið, yfir okkur hvelfdist blár himinninn. **barel-o** tunnuhvolf, langhvolf. **eĝ-o** krosshvelving.

Volfgang/o *per* Wolfgang.

volfram/o *efn* volfram (W).

Volg/o *ldf* Volga, Volgufljót (í Rússlandi, lengsta fljót í Evrópu).

volitiv/o *mfr* óskháttur.

volont/e gjarnan, fúslega, með ánægju. **-i** *áhr* gera svo vel, vera svo góður. **-eco** fúsleiki. **-ulo** sjálfboðaliði. **ne-e** ófúslega. með ófýsi, treglega.

volt/o *rtæ* volt. **-metro** galvansmælir, spennu-mælir, voltmælir. **kilo-o** kílóvolt. **elektron-o** *eðl* rafeindarvolt, elektrónuvolt.

volta/a *rtæ* volta-. **-a pilo** voltasúla. **-metro** voltamælir.

Volta/o *ldf* Voltafljót (í Afríku). **-lando** Efra-Volta (fyrra heiti á Búrkína Fasó).

volte/o *íþr* hringreið.

Volter/o *per* Voltaire.

volucel/o *dýr* randafluga (*Syrphus*).

volum/o bindi (bókar).

volumen/o rúmmál, fyrirferð, rúmtak.

volupt/o munaður, losti. **-a** munaðar-, holdlegur. **-aĵo** munaðarlífi. **-eco** holdleiki. **-ama** munaðarlífur. **-avida** lostafullur, lostagjarn.

volut/o *hús* flúr (á súluhöfði).

volv/i *áhr* vefja, vefja saman. **-i** *sin* vefjast, vefja sig. **-o** vafningur. **-a** vefjandi; bugðóttur. **-aĵo** *rtæ* **1** vöndull. **2** snúningur; spólun. **-iĝi** *gra* vefja sig, vefjast; snúast. **-iĝo** vafningur, fléttingur. **ĉirkaŭ-i** *áhr* vefja, hjúpa, hylja; binda um. **dis-i** *áhr* **1** rekja í sundur, breiða úr. **2** láta þróast; velta fram. **dis-iĝi** **1** breiðast út. **2** koma fram. **dis-iĝo** framkoma; þróun; vöxtur. **el-i** *áhr* *stæ* **1** opna; rekja í sundur. **2** útskýra, útlista. **3** draga út (rót). **el-aĵo** *stæ* rótarútdráttur. **en-i** *áhr* binda um, vefja um. **inter-i** *áhr* flétta saman, vefja saman. **kun-i** *áhr* vefja saman. **kun-aĵo** strangi. **mal-i** *áhr* rekja í sundur. **supren-i** *áhr* snúa upp, bretta upp. **amper-o** *rtæ* ampervafningur. **rul-aĵo** strangi, rolla.

volvul/o *læk* snúningur (á görn), garnaflækja.

vom/i *áhr* **1** spúa, selja upp, kasta upp, æla, gubba. **2** gjósa. **-o**, **-ado** gubb, það að kasta upp.

-aĵo uppsala, spýja. **-iga** uppsölu-. **-iga drogo** uppsölulyf. **el-i** *áhr* spúa upp.

vombat/o *dýr* pokamús (*Phascolumys*).

vomer/o *lfæ* plógur, plógbein.

vomit/o *læk* gulusótt.

vor/i *áhr* *tæk* éta, rífa í sig, háma í sig, gleypa í sig. **-ema** átfrekur, ger. **karno-a** kjötetandi. **herbo-a** plöntuetandi. **-voro** -æta. **karno-o** kjötæta. **insekto-o** skordýraeta.

vormian/o *lfæ* saumabein.

vort/o **1** orð. **kunmetita -o** samsett orð. **2** lof-orð, heit. **-a** orða-; munnlegur. **-aro** orðasafn, orðabók. **-aristo** orðabókarhöfundur. **-ero** orðshluti. **-eto** *mfr* smáorð. **-igi** koma orðum að, orða, klæða í orð. **-farado** orðmyndun. **-figuro** *bók* myndlíking. **-ordo** orðalag. **-riĉa** orðmargur. **-sintakso** orðsetningafræði. **ali-e** með öðrum orðum. **duon-e** í bendingu. **duon-e aludi** gefa í skyn. **duon-o** óljós ábending. **laŭ-a** bókstaflegur, orðréttur. **laŭ-e** orðrétt. **unu-e** í stuttu máli sagt. **agit-o** heróp, kjörorð, vígorð, slagorð. **frap-o** **1** slagorð. **2** fyrir-sögn. **fremd-o** erlent orð. **kruc-o** krossgáta. **pas-o** umgangsorð, aðgangsorð, lykilorð, leyniorð, svar-orð. **prunto-o** tökuorð. **radik-o** orðstofn, orðrót. **signal-o** orðtak, slagorð. **vost-o** *lei* ávísunarorð (í leik), stikkorð.

vortic/o *eðl* *lfæ* **1** iða, svelgur. **2** sveipur.

vost/o *lfæ* *tæk* **1** rófa, skott, hali, tagl. **2** sporður.

3 stél. **4** afturhluti. *la -o de kometo*: halastjörnuhali. *la -o de procesio*: afturhluti skrudgöngu. *-o de litero* leggur á bókstaf. *-o de noto* nótukrókur. **5** (gróft) skott, reður. **6** biðröð. **-a** hala-, sporð-, stél-; aftur-. **-umi** *áhl* dilla rófunni. **sen-a** rófulaus, skottlaus. **sen-uloj** froskar. **afusto-o** afturhluti fallbyssukerru. **hirundo-a** svölustéllaga. **hundo-o** *gra* kambgras. **lir-ulo** *dýr* lýrufugl. **pone-o** tagl, stertur. **ruĝ-ulo** *dýr* rauðstélur. **ŝip-o** afturhluti skips, skutur. **volvo-a** *dýr* griphala-, með griphala. **vulpo-o** *gra* liðagras.

vot/o heit, áheit. **-i** *áhr* heita (e-u) hátíðlega.

Votan/o = **Odino**.

vrak/o *inn* skipsflak, rekald; flugvélarflak.

vring/i *áhr* *tæk* snúa, vinda (þvott). **-ilo** þvottavinda. **el-i** *áhr* þrýsta að, pína.

vuajerism/o gægjuþfkn (= **skopofilio**).

vual/o blæja, slæða, hula. **-i** *áhr* **1** draga blæju yfir, hjúpa, skýla með blæju. **2** leyna, hylja. **3** sljóvga. **-eto** slæða (á kvenhatti). **-iĝi** *ljó* **1** hjúpast með blæju. **2** (um filmu) skyggjast. **sen-a** berhöfðaður; hreinskilnislegur. **sen-e** hreinskilnislega. **sen-igi** **1** afhjúpa. **2** taka blæju frá andliti sér. **kul-o** flugnanet.

vulgar/a **1** algengur, alþýðlegur, óbrotinn. **2** = **triviala**. **-eco** alþýðleiki. **-igi** gera alþýðlegan. **-ismo** talmálsorðalag, skrílsmál. **-ulo** alþýðumaður.

Vulgat/o *inn* latínubiblían (Kaþólsku kirkjunnar).

vulkan/o *jar* eldfjall. **-a** **1** eldfjalla-, jarðelda-, eldbrunninn, jarðbrunninn, elds-. **2** ofsafenginn.

Vulkan/o *goð* Vúlkan (rómverskt goð sem verndaði gegn eldsvoða).

vulkaniz/i *áhr tæk* herða (gúmmí). **-ado** hersla (gúmmís). **-a** herslu-.

vulp/o *dýr* refur, tófa, rauðrefur (*Canis vulpes*).

blua -o = **izatiso**. **monta -o** fjallarefur (*Canis lagopus*). **-opelto** refaskinn.

vultur/o *dýr* gammur (*Vultur*).

vulv/o *lfæ* blygðun, kvensköp. **-ito** *læk* skapabólga.

vund/i *áhr* **1** særa, unda, meiða. **2** særa, móðga. **-o** **1** und, sár, ben. **2** móðgun. **-a** særður, meiddur. **-ado** móðgun; það að særa. **-ebla** særanlegur. **-eto** smámeiðsli. **-ito** særður maður. **ne-ebla** ósæranlegur, ósærandi. **sen-a** ósærður. **bat-o** mar. **brog-o** brunasár (vegna sjóðandi vatns o.þ.u.l.). **brul-o** brunablettur, brunasár. **grat-o** skeina, rispa. **mordo-o** bit. **paf-o** skotsár. **pik-o** stunga. **skrap-o** skeina, fleiður. **streĉ-o** tognun (sinar eða vöðva). **ŝir-o** svöðusár. **ungo-o** naglarmein.

Vurtemberg/o *ldf* Württemberg (landshluti í Þýskalandi).

Z, z *mfr* 28. bókstafur esperanto-stafrófsins.
Z 1 Z-laga. **2** (skammstöfun) = **Zamenhof**.
z tákn fyrir þriðju óþekktu stærð í bókstafa-reikningi.
z/o *mfr* seta (heiti bókstafsins z).
Zagreb/o *ldf* Zagreb (höfuðborg Króatíu).
Zair/o *ldf* Saírfljót (= **Kongo 1**). **-io** Saír (s. **Kongolo**). **-ia** saírskur. **-iano** Saírmaður.
Zakari/o *per* Zakarías, Sakarías.
Zakint/o *ldf* Zakýntsey (ein jónísku eyjanna).
Zambezo/o *ldf* Sambesífljót (stórfljót í sunnan-verðri Afríku).
Zambi/o *ldf* Sambía. **-a** sambískur. **-ano** Sambíumaður.
Zamenhof/o, Zamenhof *per* Zamenhof. **-a** zamenhofskur, sem lýtur að Zamenhof. **-ismo** orðatiltæki Zamenhofs, stíll Zamenhofs, zamenhofismi.
Zanzibar/o *ldf* Sansíbar (eyja/eyjaklasi í Tansaníu).
Zaragoz/o *ldf* Saragossa (borg á Spáni).
Zaratuštr/o *inn* Saraþústra.
ze/o *ldf* pítursfiskur (*Zeus faber*). **-edoj** pítursfisksætt (*Zeidae*).
zebr/o *dýr* sebradýr, sebrahestur (*Equus zebrus*).
zebu/o *dýr* hnúðuxi (*Bos indicus*).
zefir/o 1 (há Gríkkjum) vestanblær **2** kul. **3** siffurefni. **-lano** siffurgarn, siffrugarn.
Zefir/o *god* Vestanvindur, Vestri (god há Gríkkjum).
Zeñarja *per* Sakaría.
zein/o *efn* (gult duft, prótín unnið úr korni).
zekin/o *inn* **1** sekín (gullmynt notuð víða í Miðjarðarhafslöndum). **2** pallíetta.
Zeland/o *ldf* Sjáland (á Hollandi). **Nov-** **-o** Nýja-Sjáland. **Nov-** **-a** nýsjálenskur. **Nov-** **-ano** Nýsjálendingur.
zelot/o *sag* **1** vandlætari. **2** ofsamaður.
zen/o *trú* Zen-búddatrú.
zenan/o *inn* kvennabúr (hástétta Indverja).
zend/o *sag* fornpersneska.
zenit/o *stj* **1** hvirfildepill, himinhvirfill, hvirfilpunktur. **2** hátindur, hæsta stig. **-a** hvirfilpunkts-.
Zenon/o *per* Zenon (grískur heimspekingur).
zepelin/o *inn* Seppelíns-loftfar.
zepto/ *vís* septó- (forskeyti eininga 10⁻²¹).
zeta *mfr* seta, 6. bókstafur gríska stafrófsins (Ζ, ζ).
zeta/ *vís* setta- (forskeyti eininga 10²¹).
Zeũksis/o *per* Zeuxis (forngrískur málari).
Zeũs/o *god* Seifur.

zibel/o *dýr* safali (*Mustels zibellina*). **-año** safalaskinn; kápa úr safalaskinni.
zibet/o *dýr* jarðíkorni (*Civettictis zibetha*).
zigofilac/oj *gra* blakkaviðarætt (*Zygophyllaceae*).
zigom/o *lfæ* kinnbein.
zigomicet/oj *gra* oksveppir (*Zygomycetes*).
zigospor/o *gra* dvalokfruma.
zigot/o *lif* okfruma.
zigurat/o *sag* pýramídumusteri (há Babýlóníumönnum o.fl.).
zigzag/o krákustígur. **-a** hlykkjóttur. **-e** hlykkjótt. **-i** áhl fara sitt á hvað, slangra.
zim/o ensím. **-ologio** ensímafræði. **-ozo** læk næmur sjúkdómur.
Zimbabv/o Simbabve. **-a** simbabskur. **-ano** Simbabvebúi.
zingibr/o *gra* **1** engiferplanta (*Zingiber officinale*). **2** engifer. **-i** áhr krydda með engiferi.
zini/o *gra* drottningarfífill (*Zinnia elegans*).
zink/o *efn* sink (Zn). **-a** sink-, úr sinki. **-i** áhr sinka, sinkhúða. **-ato** sinksýrusalt. **-oblanko** sinkhvíta. **-oblendo** sinkblendi. **-ogravuro** sinkmynd. **-spato** kalamín, sinkkarbónat.
zip/o *klæ* rennilás (= fulmofermilo).
zirkon/o *ste* sirkon, sirkonsilíkat.
zirkoni/o *efn* sirkóníum, sirkon (Zr).
zizel/o *dýr* jarðíkorni (*Citellus*).
zizif/o *gra* brjóstberjatré (*Ziziphus*).
zlot/o *hag* zloty (pólsk mynt).
zo/ *vís* grískur stofn sem táknar dýr(a)-, t.d. **proto-o** frumdýr. **spermato-o** sæðisfruma. **-oforma** dýrlíkur, dýra-. **-ologo** dýrafræðingur. **-ologio** dýrafræði. **-otekniko** dýrræktun. **-ologia** gárdeno dýragarður.
zo/o dýragarður.
zoarc/o, zoark/o *dýr* álamóðir (*Zoarcus*); álakista, mjósi (*Z. viviparus*).
zodiak/o *sag* dýrahringur (himins). **-a** dýrahings-, sem tilheyrir dýrahringnum. **-a lumo** sverðbjarni.
zom/i *áhl* flu stíga bratt. **-o** brött hækkun.
zon/o *sig* her lög *hag* *gra* út *umf* *lfæ* *læk* **1** belti, gjörð. **2** svæði, svið. **3** = **zostero**. **4** jarðbelti. **-a** svæðis-. **-i** áhr gyrða. **-ego** gjörð. **çeval-o** hnakkgjörð, söðulgjörð. **hor-o** tímabelti, tímasvæði. **ĵartel-o** sokkabandabelti. **krur-o** sokkaband. **led-o** leðurbelti. **mam-o** brjóstahaldari. **nağ-o** sundkútur. **sav-o** björgunarbelti. **sel-o** hnakkagjörð, söðulgjörð. **ter-o** jarðbelti. **ventro-o** kviðgjörð.
zonul/o *lfæ* belti (líkamans), brárbelti.
zoofit/oj *dýr* plöntudýr, gróðurdýr (*Zoophyta*).

zoolit/o *stg* dýragervingur.
zoomorf/a = **zooforma** sem líkist dýri, dýra-
zoospor/o *gra* bifgró.
zorg/i *áhl áhr* **1** sjá um, hirða um, hugsa um. **2** vera áhyggjufullur, hafa áhyggjur. **-o** **1** umhyggja; umönnun, umsjón. **2** áhyggja. **-a** umhyggjusamur. **-e** varlega **-e de** (í utanáskrift) hjá. **-ado** umsjón. **-anto** verndari, fjárhaldsmaður, forráðamaður. **-ato** skjólstæðingur. **-ema** umhyggjusamur. **-emeco** var-úð. **-igi** baka áhyggjur, þjá. **antaŭ-i** *áhr* gera var-úðarráðstafanir. **antaŭ-o** fyrirhyggja. **mal-i** *áhr* vanrækja, órækja, vanhvirða, hirða ekki um. **pri-i** *áhr* annast, sjá um. **pri-ado** umsjón, önn. **sen-**

a áhyggjulaus, kærulaus. **sen-eco** áhyggjuleysi, kæruleysi. **-oplena** áhyggjufullur.

Zoroastr/o *per* Sarapústra, Soroaster. **-ismo** soroasterstrú.

zoster/o *gra læk* **1** þang, marhálmur (*Zostera*).

2 ristill. **-acoj** nykruætt.

zuav/o *inn* Svafi, alsírskur hermaður.

zulu/o *inn* Súlúmaður. **Z-lando** Súlúland (frið-land frumbyggja í Suður-Afríku).

zum/i *áhl* **1** suða. **2** raula. **-a** suðandi. **-ado** suða, kliður.

Zurik/o *ldf* Zürich (borg í þýskumælandi hluta Sviss).